ΑΧΙΛΛΕΩΣ ΠΑΡΑΣΧΟΥ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΟΡΟΜΗΛΑΣ
ΕΚΔΟΤΗΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
122 ἐν τῇ ὁδῷ Ἑρμοῦ 122

ΕΝ ΚΩΝΣΤ/ΠΟΛΕΙ
27 ἐν τῇ ὁδῷ Γιοργαντζίλαρ 27

1881

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΑΧΙΛΛΕΩΣ ΠΑΡΑΣΧΟΥ

Akhilleos Paraskou

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

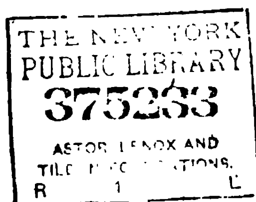
Poiemata

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΟΡΟΜΗΛΑΣ
ΕΚΔΟΤΗΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ — **ΕΝ ΚΩΝΣΤ/ΠΟΛΕΙ**
122 Ὁδὸς Ἑρμοῦ 122 — **27 Ὁδὸς Γιοργαντζιλὰρ 27**

1881

ΤΗι ΠΕΡΙΚΑΛΛΕΙ

ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΑΝΑΣΣΗι

ΟΛΓΑι

ΣΕΠΤΗι ΠΡΟΣΤΑΤΙΔΙ ΤΩΝ ΜΟΥΣΩΝ

'Εὰν οἱ στίχοι μου ἀνθῶν δὲν ἦν' εὐῶδες στέμμα,
Κἂν εἶναι στίχοι ἀληθεῖς· ἐγράφησαν μὲ αἷμα.
Ἕκαστος στίχος δάκρυ ἕν, πᾶσα στροφὴ καὶ στόνος·
Τὸ πᾶν τοὺς λείπει· χάρις, φῶς, ἀλλ' ὄχι καὶ ὁ πόνος!

Τοιοῦτοι εἶν' οἱ στίχοι μου....θαμβοῦ ἡλίου δίσκος,
Ἄνθη ὠχρά, χωρὶς θεὸν τῆς ἐξοχῆς ναΐσκος·
Ἰτέας φύλλα, ὄνειρα καὶ σύννεφα καὶ πόθοι,
Πλὴν στίχοι τῆς καρδίας μου–ἁγνοί, δὲν εἶναι νόθοι!

Ἂν λείπῃ ἀπὸ τὸν μικρὸν ναΐσκον ἡ θεότης,
Ἂν τἄνθη μου ἀρώματος δὲν χύνουσι μαγείαν,
Τῆς θελκτικῆς Ἀνάσσης μου ἡ χάρις κ' ἡ νεότης
Δίδει θεὸν εἰς τὸν ναὸν κ' εἰς τἄνθη εὐωδίαν!

ΕΠΙΚΑ

ΕΠΙΚΑ

Ο ΑΓΝΩΣΤΟΣ ΠΟΙΗΤΗΣ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

« Δὲν ἔζη· ὠνειρεύετο
ῥεμβάζων ἐπλανᾶτο,
« Ἀπεκοιμήθ' εἰς τὴν Ἐδὲμ
κ' ἠγέρθη ἐδῶ κάτω ».

Α'

Ἕκαστος στίχος στεναγμός,
Πᾶσα στροφή του θρῆνος,
Πᾶσα ἰδέα του παλμός·
Δὲν ἔγραφεν Ἐκεῖνος,
Ἠσθάνετο καὶ ἔκλαιε, καὶ ἦσαν δάκρυά του,
Κ' ἦτον αὐτὸς ὁ ἴδιος, ἐκεῖνος τ' ᾄσματά του.
Ἀπὸ κανένα Ποιητὴς ποτὲ δὲν ἐκαλεῖτο,
Ἀλλ' ὅμως ἦτο ποίησις, ἂν ποιητὴς δὲν ἦτο.
Ἡ Μοῦσα ἐλησμόνησε τὸ τέκνον τοῦ δρυμῶνος,
Κ' ἔγεινε Μοῦσα δι' αὐτὸν ὁ ἔρως καὶ ὁ πόνος,

Κ' αἱ φλογεραὶ ἐμπνεύσεις του ὑπῆρξαν ἡ ζωή του·
  Τὰς εἶδε μόνον ὁ Θεὸς καὶ μόνον ἡ ψυχή του!
Εἶναι μεγάλοι ποιηταὶ καὶ ἱερῶς μεγάλοι,
  Ὅσοι νὰ γράψουν ἀγνοοῦν καὶ ἡ ψυχή των ψάλλει.
Αὐτοὶ δὲν ἐξατμίζονται εἰς τὰ ποιήματά των,
  Κλείουν τὸ πῦρ εἰς τὴν ψυχὴν καὶ σώζετ' ἡ πυρά των.
Πόσας ἐντός του ἔγραψαν ποιήσεις οἱ παλμοί του,
  Πόσας ᾐσθάνθη ὑψηλὰς ἰδέας ἡ ψυχή του,
Ἃς ἴσως δὲν ἠδύνατο νὰ γράψῃ οὐδ' ὁ Βύρων!
  Ἀλλὰ ἐκεῖνος, τῶν θνητῶν τὸν ἔπαινον οἰκτείρων,
Ἠξεύρων νὰ αἰσθάνεται καὶ ὄχι νὰ συγγράφῃ,
  Ἐκλείσθ' εἰς τὴν καρδίαν του καὶ εἰς σιγὴν ἐτάφη,
Καὶ μόνος ἔζη μεταξὺ τῶν χιλιάδων, μόνος,
  Καὶ μόνος ἔψαλλεν αὐτὸς καὶ ἤκουε συγχρόνως,
Κ' ἠγάπα μόνος, ἄφροντις ἐὰν δὲν ἠγαπᾶτο·
  Τὸν ἤρκει πῶς ἐλάτρευε, τὸν ἤρκει πῶς ἠρᾶτο.
Καὶ δὲν ἐξήρχετο ποτὲ τοῦ ἑαυτοῦ του, μόνον
  Ἐντός του ἐβυθίζετο μὲ ἀλαζόνα πόνον·
Ἢ ἐὰν ἔφευγε ποτὲ ἀπὸ τὸν ἑαυτόν του,
  Δὲν ἔμενεν ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλὰ μὲ τὸν Θεόν του.
Ὁποῖον τότε ἔψαλλε πρὸ τοῦ Ὑψίστου ᾆσμα;
  Τί συνωμίλουν κ' ἔλεγον ὁ πλάστης μὲ τὸ πλάσμα;
Τί;... δὲν τὸ εἶπεν ὁ Θεὸς κ' ἐκεῖνος δὲν ἐλάλει·
  Ὅσα λαλοῦν πρὸς τὸν Θεὸν δὲν τὰ μανθάνουν ἄλλοι.
Ἐσφράγιζε τὰ χείλη του τὸ τέκνον τῶν ὀνείρων,
  Μὴ τὸ γλυκύ του μυστικὸν ἐξατμισθῇ ὡς μύρον.

Ὅταν ὁ κάλυξ ἀνοιχθῇ κ' εὐῶδες ἄνθος γείνῃ,
Πετᾷ τὸ μύρον καὶ ὠχρὸν τὸ ἄνθος τότε κλίνει....
Εἶναι ζωὴ—καὶ τίς αὐτὸ δὲν εἶδε, δὲν ᾐσθάνθη;—
Τὸ μυστικὸν εἰς τοὺς θνητούς, τὸ μύρον εἰς τὰ ἄνθη!
Κ' ἐκεῖνος τὸ ἐγνώριζε κ' ἐσίγα αἰωνίως·
Δὲν ἤθελε νὰ φωτισθῇ ὁ σκοτεινός του βίος
Καὶ τὴν ἁγίαν νύκτα του μὲ φῶς νὰ βεβηλώσῃ·
Δὲν ἤθελε τὰ κάλλη της κ' εἰς ἄλλους νὰ προδώσῃ,
Κ' ἐκράτ' εἰς τὴν καρδίαν του τὰ πάθη του θαμμένα.
Κανεὶς δὲν τὸν ἐγνώριζε, δὲν ἤξευρε κανένα,
'Αλλ' ἤξευρεν ὁ οὐρανὸς πόσους ἀστέρας ἔχει,
Πῶς ἡ πρωΐα μειδιᾷ, ὁ χείμαρρος πῶς τρέχει·
Εἰς ποῖον μέρος ἄγνωστον ἡ ἀνεμώνη θάλλει,
Καὶ τί κρυμμέν' ἡ ἀηδὼν ὑπὸ τὰ φύλλα ψάλλει.
Τέκνον τῆς φύσεως, ποσῶς ἐκεῖνος δὲν ἠγνόει,
Πότε τὰ φύλλα ὠχριοῦν καὶ πρασινίζ' ἡ χλόη,
Εἰς ποῖον βράχον ἔρημον ὁ ἀετὸς κοιμᾶται,
Κ' εἰς ποίους τόπους ἡ δειλὴ δορκὰς περιπλανᾶται.
Ὅλα τὰ ἤξευρε, πηγάς, δρυμούς, κρημνώδεις τόπους,
Κ' ἓν μόνον ὁ τρισόλβιος ἠγνόει—τοὺς ἀνθρώπους.
Ἄ, πῶς ἠγάπα τῆς νυκτὸς τὰς καλλονὰς ἐκεῖνος,
Τῶν ἄστρων τὸν σπινθηρισμόν, τὴν λάμψιν τῆς ἀκτῖνος....
Μ' ἐκστάσεις ποίας ἔβλεπε τοὺς ἀργυροῦς ἀστέρας!
'Ελάτρευε τὰς νύκτας του κ' ἐμίσει τὰς ἡμέρας.
Ἔζη τὴν νύκτα, τῆς νυκτὸς υἱὸς καὶ τῶν αἰθέρων,
Διὰ νὰ βλέπ' εἰς τὴν χρυσῆν χορείαν τῶν ἀστέρων,

Ὡραιοτέραν, ἄϋλον, ὡς πνεῦμα τὴν Μαρίαν,
  Τὴν ὕπαρξιν ὡς ὄνειρον, τὴν γῆν ὡς ὀπτασίαν....
Ὦ, ναί· ἡ νὺξ εἶν' ἡ ζωή, ἣν ὁ Θεὸς μᾶς στέλλει·
  Ἡ ἀληθής μας ὕπαρξις τὴν νύκτα ἀνατέλλει,
Καὶ εἶναι ἔξω τῆς ζωῆς ὁ βίος τῆς ἡμέρας.
  Ἐκεῖνος εἶχε πάντοτε πρωΐαν τὸ ἑσπέρας.
Κρυπτόμενος εἰς μελανόν, πολύπτυχον μανδύαν,
  Ἐντὸς δρυμώνων σκοτεινῶν ἐζήτει τὴν Μαρίαν.
Εἰς τῆς φιλύρας ἵστατο τοὺς κλάδους ὑποκάτω
  Καὶ τὴν βαθεῖαν σιωπὴν ὡς ᾆσμα ἠκροᾶτο.
Τὴν σιωπήν! ἀλλ' ἡ σιγὴ ἔχει φωνάς;—Καμμίαν
  Διὰ τοὺς ἄλλους, πλὴν πολλὰς εἰς ποιητοῦ καρδίαν.
Κ' εἰς τοῦ θανάτου ἡ σιγὴ πλανᾶται τὰ ἐδάφη,
  Ἀλλ' ὅμως πόσα δὲν λαλοῦν εἰς τὴν ψυχὴν οἱ τάφοι!
Ναί· ἤκουε τὴν σιωπήν, σιωπηλὸς ὡς φάσμα,
  Τὸ πρῶτον κ' ἔσχατον αὐτὸ τῆς Οἰκουμένης ᾆσμα....
Μὲ σύννοιαν τοῦ ποταμοῦ τὸ κῦμα ἐθεώρει·
  Εἰς τῆς Πεντέλης ἔτρεχε τὰ χιονώδη ὄρη,
Κ' ἐσύναζεν ὑπὸ τὸ φῶς τῆς ἀργυρᾶς σελήνης
  Εὐώδη ἄνθη τῶν ἀγρῶν εἰς τ' ὄνομα Ἐκείνης.
Ἄνθη! στολὴ τοῦ ἔρωτος, ἀλλὰ καὶ τοῦ μνημείου,
  Εὐώδεις στίχοι τοῦ Θεοῦ, πνοὴ τοῦ αἰωνίου,
Πῶς ἡ ψυχή του ἄλλοτε σᾶς εἶχεν ἀγαπήσει!
  Μακράν σας δὲν ἠδύνατο οὐδὲ στιγμὴν νὰ ζήσῃ.
Ἐπόθει νέος νὰ σβεσθῇ μὲ τῆς αὐγῆς τὰ μύρα,
  Καὶ ν' ἀναβῇ τὸν οὐρανὸν μὲ ἄνθη εἰς τὴν χεῖρα.

Πολλάκις, ῥίπτων τὰ λευκὰ τοῦ ἄρτου του ψιχία
  Εἰς τῶν δρυμώνων τὰ πτηνά, εἰς γείτονα στρουθία,
Ηὐφραίνετο κυκλούμενος ἀπὸ τ' ἀθῷα σμήνη,
  Καὶ ἡ χαρά των τὴν χαρὰν τοῦ Ποιητοῦ ἐκίνει
Ἆ, ῥίπτετε εἰς τὰ πτηνὰ τοῦ ἄρτου σας ψιχία·
  Εἶναι μεγάλη ἡδονὴ νὰ γίνεσθε παιδία....
Πολλάκις ἔμπροσθεν βωμοῦ ἐρήμου ἐκκλησίας
  Διέκρινεν ὁ χωρικὸς ἐμπρὸς τῆς Παναγίας
Γονυπετῆ τὸν Ποιητὴν νὰ τὴν ἐνατενίζῃ,
  Καὶ μ' ἄνθη τὴν ἁγίαν της εἰκόνα νὰ στολίζῃ.
Ὑπόδακρυς τὴν ἔβλεπε καὶ τῇ προσεμειδία·
  Ἡ Παναγία δι' αὐτὸν ἐλέγετο Μαρία.—

Β'

Ἀσέβεια! τῶν εὐσεβῶν θὰ κράξωσι τὰ σμήνη,
  Τὸ θεῖον μὲ τὸν ἄργιλλον συγχέων ἐπροσκύνει.
Ἀσέβεια!... Ὅμως ποτὲ ἀσέβειαν δὲν ἔχει
  Ὅστις τὰ πάντα ἀγαπᾷ, κ' εἰς ὅλα ἔνθους τρέχει.
Αἴ, ὅσοι, ὅσοι ἀγαποῦν, καὶ τὸν Θεὸν λατρεύουν,
  Καὶ κατ' ἀνάγκην, τυπικῶς οἱ ἄλλοι τὸν πιστεύουν.
Μὴ ἔχοντες οἱ ἀτυχεῖς τί ἄλλο νὰ ποθήσουν,
  Ἀνάγκη πλέον τὸν Θεόν, ἐκεῖνον ν' ἀγαπήσουν.
Οὕτως, ἀφοῦ ὁ ἄσωτος τὰ πλούτη του σκορπίσῃ,
  Ἀφίνει τὴν ἀργίαν του κ' ἐργάζεται νὰ ζήσῃ.

Ἀλλ' ἡ ψυχὴ τοῦ ἐραστοῦ τὸν ἀγαπᾷ, τὸν θέλει,
Καὶ θέλουσα πρὸ τοῦ Θεοῦ ὡς ἄστρον ἀνατέλλει·
Κ' ἐν ᾧ οὐδὲν ἀπώλεσε καὶ τὴν πλουτίζει ἔρως,
Πολλαπλασίως ἀγαπᾷ τὸν Πλάστην τοῦ αἰθέρος.
Οὕτως εἰς ἄνθη μεταξὺ ὁ ἀνθοπώλης ἔτι
Τὸ ῥόδον τὸ καλλίφυλλον ὡς κορωνίδα θέτει.

Γ'

Δὲν εἶναι εἷς ὁ Ὕψιστος καὶ μία ἡ θρησκεία·
Πᾶσα ἀγάπη καὶ θεός, κάθε παλμὸς λατρεία.
Καὶ πάλιν, πάλιν εἶναι Εἷς.... Σεῖς ὅσοι τὸν ζητεῖτε,
Ὅσοι τὸν ἔχετε ἐντὸς καὶ δὲν τὸν ἐννοεῖτε,
Ὤ, ἔλθετε νὰ σᾶς εἰπῶ, τίς εἶναι ἐλευθέρως·
Εἶναι θεὸς ἡ ἀρετή, εἶναι θεὸς ὁ ἔρως.
Εἶναι θεὸς καὶ ἡ πατρίς, θεὸς καὶ ἡ φιλία·
Ἄνευ ἀγάπης, τίποτε δὲν λέγεται θρησκεία.
Ἰδοὺ τίς εἶναι ὁ Θεός, καὶ τί θεὸς καλεῖται·
Ἂν δὲν τὸν εὕρετε αὐτοῦ, ἀλλοῦ μὴ τὸν ζητεῖτε!

Δ'

Τίς ἦτο, πῶς ἐκράζετο Ἐκεῖνος;—Τί τὸν μέλει
Τὸν ἀναγνώστην, καὶ πρὸς τί τὸ ὄνομά του θέλει;
Ἂς εἴπῃ ἕνα ὄνομα ἐκ τόσων ὀνομάτων,
Καὶ εἶν' αὐτό.... Μὴ ἕκαστον δὲν σκέπῃ τῶν μνημάτων

Ἑνὸς ἀνθρώπου σκελετόν; κ' ἡ κόνις τῶν μεγάλων
Βαρύνει περισσότερον τῆς κόνεως τῶν ἄλλων;
Τί, τί κερδαίνει ὁ εὐρὺς υἱὸς τῶν Μακεδόνων,
Ἂν τὄνομά του σέβωνται τὰ πλήθη τῶν αἰώνων;
Μὴ ἐθνσῇ ἡ κόνις του, αἰσθάνεται, ἢ χαίρῃ;
Οἴμοι! νεκρὸς ἀπὸ νεκρὸν ὀλίγον διαφέρει. —
Εἰς τοῦτον δὲν ἐχάρισεν ἓν ὄνομα ἡ τύχη·
Τί εἶναι πλὴν ἓν ὄνομα; ψυχορραγοῦντος ἦχοι,
Φύλλων ξηρῶν ψιθυρισμός, τῆς ἱστορίας ἕξις,
Νεκροφορείου πάταγος, καὶ λέξις, μόνον λέξις!
Καὶ ὅμως πόσα αἵματα οἱ ἄνθρωποι δὲν χύνουν,
Τὴν λέξιν ταύτην θέλοντες ὀπίσω των ν' ἀφίνουν!
Πόσας καρδίας ἐκλεκτὰς δὲν παραβλέπει, οἴμοι,
Μεθύουσα ἐκ τῆς ὀσμῆς τοῦ αἵματος ἡ μνήμη,
Καὶ βλέπομεν ἀειθαλῆ νὰ στέφουν ἔτι φύλλα
Τοῦ Ἡροστράτου τὸν πυρσόν, τὴν σπάθην τοῦ Ἀττίλα!
Ὁ Ποιητής μου ἐκ Θεοῦ ἐπίσημος ἐχρίσθη,
Εἰς δόξης κολυμβήθραν πλὴν ποτὲ δὲν ἐβαπτίσθη.
Ἡ κολυμβήθρα τοῦ Χριστοῦ τὸν εἶχεν ὀνομάσει,
Καὶ μόνα τὸν ἐγνώριζον τὰ προσφιλῆ του δάση.
Φεῦ· ἡ ἁγία ἀρετὴ ἐπὶ τῆς γῆς δὲν θάλλει,
Οὐδ' ἔχουσιν ὀνόματα οἱ ἀληθῶς μεγάλοι!
Ὁμοίως εἰς τοὺς κυανοῦς δὲν βλέπομεν αἰθέρας
Ποτὲ μὲ ὀφθαλμὸν γυμνὸν τοὺς ἐκλεκτοὺς ἀστέρας.
Εἶν' ὑπεράνω μας πολύ, κ' ἐκ τούτου ἀγνοοῦνται,
Κ' ἐκ τούτου οἱ μικρότεροι μὲ θάμβος θεωροῦνται

Ναί, μέγας, ὅπως ἐννοοῦν οἱ ἄνθρωποι, Ἐκεῖνος
 Δὲν ἦτον, δὲν ἠθέλησε νὰ γείνῃ· ἦτον κρίνος
Βλαστήσας ὑπὸ τὴν σκιὰν κ' ὑπὸ σκιὰν αὐξήσας,
 Ψάλτης, ἐντός του τ' ὄνομα Ἐκείνης κελαδήσας·
Ῥύαξ ἐρήμου διαυγής, εἰς τὰς ἐρήμους ῥέων,
 Καὶ ζέφυρος παρθενικός, μακρὰν τοῦ κόσμου πνέων.
Ἦτον ἀγγέλου ὄνειρον ἡ ὕπαρξίς του ὅλη,
 Ἐμυροβόλει οὐρανὸν κ' ἐκεῖνον ἀνεπόλει.
Δὲν ἔζη· ὠνειρεύετο, ῥεμβάζων ἐπλανᾶτο,
 Ἀπεκοιμήθ' εἰς τὴν Ἐδὲμ κ' ἠγέρθη ἐδῶ κάτω.
Τὴν δόξαν καὶ τὸν ἔπαινον εἰς ἄλλους παρεχώρει
 Καὶ πᾶν ἠχῶδες ὄνομα μὲ οἶκτον ἐθεώρει.
Ἄλλως ἐσκέπτετο αὐτὸς περὶ ἀθανασίας·
 Νὰ ζῇ εἰς τὴν ἐνθύμησιν ἐπόθει τῆς Μαρίας.
Τὸ ὄνομά του ἤθελεν ἐπὶ τῆς γῆς νὰ σβύσῃ,
 Καὶ μόνον εἰς τὰ χείλη της τὰ εὔοσμα νὰ ζήσῃ.
Πλὴν φεῦ, δὲν ἔζησε ποτέ· τὸ φάσμα τοῦ θανάτου
 Κ' ἡ λήθη, κατεβρόχθισαν αὐτὸν καὶ τ' ὄνομά του.

Ε'

Πολλάκις συνηντώμεθα τὴν νύκτα εἰς τοὺς τάφους.
 Δειλῶς ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ μ' ἠτένιζεν ἐδάφους·
Ἀμηχανῶν ἐφαίνετο, ὡς κόρη ἐρυθρία,
 Καὶ σπεύδων ἔφευγεν, ἀλλὰ πρὶν φύγῃ, ἐμειδία.

Διέκοπτε τὸν βίον του ἡ θέα τῶν ἀνθρώπων·
Πλησίον των ᾐσθάνετο καὶ δισταγμὸν καὶ κόπον,
Καὶ τοὺς ἀπέφευγεν, ἀλλὰ ποσῶς δὲν τοὺς ἐμίσει.
Ἐνστιγμά τι τῷ ἔλεγεν μακρὰν αὐτῶν νὰ ζήσῃ,
Κ' ἐκ πάντων δὲν ἠδύνατο νὰ ἀντικρύζῃ μόνον
Τὸν ὄφιν καὶ τὸν ἄνθρωπον· τῷ ἐπροξένουν πόνον.
Καὶ ὅμως ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ὁλόκληρον ἐχώρει
Τὸν κόσμον, ὅλους φίλους του ἐκεῖνος ἐθεώρει.
Τὰ πάντα ἡ καρδία του ἠγάπα ἡ ἀθῴα,
Ἀκόμη καὶ τὰ ἄψυχα, ἀκόμη καὶ τὰ ζῷα,
Καὶ δὲν ἐγνώρισε ποτὲ τὰ μίση τῶν ἀνθρώπων.
Τὸν ἠκολούθει ὡς σκιὰ παντοῦ, εἰς πάντα τόπον
Ἡμερωθεῖσα αἴγαγρος, φαιδρὰ ὡς τὰ παιδία,
Ἣν «Ἄλμαν» ἔκραζ' ἡ φωνὴ τοῦ νέου ἡ γλυκεῖα.
Πολλάκις ὑπὸ σκιερὰν καθήμενος φιλύραν,
Ὠδὰς πενθίμους ἔψαλλε μὲ τὴν καλήν του λύραν,
Κ' ἡ αἴγαγρος ἀκούουσα αὐτὸν δὲν ἐκινεῖτο·
Ἐθάρρεις πῶς τὸν ἐννοεῖ καὶ πῶς τὸν ἐλυπεῖτο.
Σπανίως ἠγαπήθησαν δύω θνητοὶ τοσοῦτον·
Σπανίως· δύναται ποτὲ τόσης φιλίας πλοῦτον,
Τόσην ἀγάπην ἄνθρωπος εἰς ἄλλον νὰ προσφέρῃ;
Ὁ ἄριστος τῶν φίλων μας, ἐὰν θρηνῶμεν, χαίρει!
Ἐκ τούτου τὴν φιλίαν μας, ὅταν παρέλθ' ἡ πλάνη,
Πολλάκις μία αἴγαγρος, εἷς κύων προσλαμβάνει.
Αἰ, λέγων, Πάτροκλε, βαρὺν θὰ ἤκουσες βεβαίως
Ἀπὸ τὸ τέκνον τὸ τραχὺ πολλάκις τοῦ Πηλέως,

Πολλάκις θά σ' ἐλύπησε, Πυλάδη, ὁ 'Ορέστης,
Πλήν, Ἄλμα, σύ, ἀπὸ αὐτὸν τοιοῦτον δὲν ὑπέστης!

ΣΤ'

Ἦτον ὡραῖος; δυσειδής; Αἴ, φίλοι, τί ἐκ τούτου;
Ναὶ ἦτο, πλὴν δὲν ἔφθανε τὴν καλλονὴν τοῦ πλούτου.
Εἰς τοῦτο ἂν ἠδύνατο γυνὴ νὰ ὁμιλήσῃ,
'Αναμφιβόλως ἤθελε μαζῆ μου συμφωνήσει....
Φεῦ· στίλβει περισσότερον τοῦ κάλλους τὸ χρυσίον
Καὶ φέρει ὄνειρα χρυσᾶ εἰς στῆθος γυναικεῖον.
Οὐχί, ἐκεῖνος κάτωχρος ὡς ὁ χρυσὸς δὲν ἦτο·
Τοῦ κάλλους τούτου τοῦ ψευδοῦς καὶ νόθου ἐστερεῖτο.
Εἰς τὴν μορφήν του ἔβλεπες τὴν ὄψιν τῆς πρωΐας,
Τὸ αἷμά του τὸ ὀρεινόν, τὸ χρῶμα τῆς ὑγείας.
Πρὶν ἡ ῥοδίνη ὄψις του ἐκ πάθους ὠχριάσῃ,
Ὡς ὁ 'Απόλλων θελκτικὸς διέτρεχε τὰ δάση.
Ἡ χεὶρ αὐτοῦ, ἁβρά, λευκὴ ὡς ἡ χιών, τιμία
Ὡς ἄρτος Μεταλήψεως, κ' εἰς τὴν ἀφὴν γλυκεῖα,
Καὶ ἡ φωνή του συμπαθής, ἐξήρχετο ἀτόνως
'Ηρέμα καὶ θωπευτικὴ ὡς μελῳδίας στόνος.
Θὰ εἶχε μαῦρον, ὡς ἡ νύξ, θὰ εἶχε μαῦρον ὄμμα,
Ἂν ἄφινεν ἡ λάμψις του νὰ ἴδῃ τις τὸ χρῶμα.
Ἦτον ἀσώματος ψυχὴ ἐκεῖνος, φαντασία,
'Αστὴρ διάττων, ὄνειρον, ἀγάπης ὀπτασία.

Κ' εἰς ὅλα ταῦτα, παιδικὴ ἀφέλεια, σεμνότης,
  Δειλία τις παρθενική, ἀμέριμνος νεότης,
Εἶδός τι πόνου ἤρεμον, βαθὺ ὡς ἡ ψυχή του,
  Ἰδοὺ ἐκεῖνος, καὶ ἰδοὺ τίς ἦτον ἡ μορφή του!

Ζ'

Τρεῖς λεύγας ἡ οἰκία του ἀπεῖχε τοῦ χωρίου·
  Λευκὴ οἰκία, σκιερὰ καὶ πλήρης μυστηρίου.
Παρὰ τὴν ὄχθην ποταμοῦ μυρτοστεφοῦς κειμένη,
  Ὡς ἀλκυόνος φωλεὰ ἐλάνθανε κρυμμένη.
Βιβλία δὲν ἐφαίνοντο εἰς τὸ μικρόν του δῶμα·
  Δὲν ἐταπείνονε ποτὲ μέχρις αὐτῶν τὸ ὄμμα.
Ἓν ἄλλο ἀνεγίνωσκε μὲ προσοχὴν βαθεῖαν,
  Ἀλάνθαστον καὶ ἱερὸν—τὴν φύσιν τὴν εὐρεῖαν....
Ἐπὶ τοῦ τοίχου ἡ καλὴ κιθάρα κρεμαμένη,
  Καὶ ἄνωθεν τῆς κλίνης του μὲ μύρτον ἐστεμμένη
Εἰκὼν τῆς Θεομήτορος, μὲ τὸ ὠχρόν της χρῶμα,
  Μὲ τὴν λευκὴν καλύπτραν της καὶ τὸ αἰδῆμον ὄμμα.
Ἐνώπιόν της ἀργυρᾶ ἐκρέματο λυχνία,
  Ἣν ἥναπτεν ὁ Ποιητὴς αὐτὸς ἐν εὐλαβείᾳ.
Ἀλλὰ πλησίον ἔβλεπες ἀκόμη τῆς Δεσποίνης
  Ἄλλην εἰκόνα, κ' ἐν αὐτῇ ὡς ἄγγελος ὀδύνης,
Γυνή τις ἔτι ἀνθηρά, ὠχρὰ ὡς ἡ πρωΐα,
  Μὲ βλέμμα ἤρεμον, γλυκύ, πενθίμως ἐμειδία.

Μὴ ἦτον ἀπεικόνισμα ἐκείνης, τῆς Μαρίας;
Οὐχί· δὲν τίθεται ποτὲ σιμὰ τῆς Παναγίας
Ἡ ἐρωμένη· φοβερὰ θὰ ἦτον ἁμαρτία!
Καὶ μόν' ἡ μήτηρ τῆς τιμῆς αὐτῆς εἶναι ἀξία.—
Ἔκλινε γόνυ εὐλαβὲς ἐμπρὸς εἰς τὴν Παρθένον,
Καὶ τὴν μητέρα ἔβλεπε μὲ ὄμμα δακρυσμένον.
Θεὰ ἡ μία δι' αὐτόν, ἡ ἄλλη μήτηρ ἦτο·
Τὰς θλίψεις του ἐνώπιον ἐκείνων διηγεῖτο,
Κ' ἐζήτει τὴν Μαρίαν του ἀπὸ αὐτὰς δακρύων,
Ὡς παῖς, ὅστις τὸν ἄγγελον ζητεῖ τῶν ἐνυπνίων!

Η'

Τὸν ἐθεώρουν ἄγγελον οἱ χωρικοὶ ἐν γένει,
Γυναῖκες, ἄνδρες, γέροντες, παιδία καὶ παρθένοι.
Μὲ σέβας ἀπεκάλυπτον τὴν κεφαλήν, ὁπότε
Συνέπιπτε νὰ τὸν ἰδοῦν· ἐφίλουν οἱ ἀγρόται
Τὴν ἄκραν τοῦ ἐνδύματος αὐτοῦ, κ' ἡ νέα κόρη
Σιωπηλὴ τὸν ἔβλεπε, ῥεμβὴ τὸν ἐθεώρει.
Κάμμίαν δὲν ᾐσθάνοντο ταπείνωσιν, κάμμίαν
Διότι τοὺς ἀπέφευγε ποθῶν τὴν ἐρημίαν.
Τὸ ἔβλεπον, ἐμάντευον πῶς ὅλων ὑπερεῖχε,
Καὶ ὅτι πόνον μυστικὸν εἰς τὴν καρδίαν εἶχε.
Πολλάκις παρεφύλαττεν ἁγνῆς παρθένου ὄμμα
Πότε αὐτὸς νὰ μακρυνθῇ, κ' εἰς τ' ἀνοικτόν του δῶμα

Ἡ νέα κόρη ἔμβαινε μὲ θελκτικὴν δειλίαν,
  Καὶ διευθέτει τὴν μικρὰν τοῦ Ποιητοῦ οἰκίαν.
Ἂν καὶ ὡς κόρην ἀσθενῆ τὸν ἔβλεπες ἐκεῖνον,
  Ὤ, ἦτο μεγαλόψυχος τὴν ὥραν τῶν κινδύνων.
Εἷς γέρων εἰς τὸν ποταμὸν ποτὲ κατεκρημνίσθη·
  Ἦτον ὁρμητικός, βαθύς, ὁ γέρων ἐβυθίσθη,
Ὅτε περῶν ὁ Ποιητής, ἐρρίφθ' εἰς τὰ νερά του,
  Κ' ἐλύτρωσε τὸν γέροντα ἐκ προφανοῦς θανάτου.
Καὶ ἄλλοτε εἰς εὐθαλῆ καθήμενος δρυμῶνα,
  Εἰς κλάδον πεύκης ἔβλεπε χαρίεσσαν τρυγόνα,
Ὅτ' αἰφνιδίως ἤχησε μακρόθεν πυροβόλον,
  Κ' ἔπεσ' ἐμπρός του τὸ πτηνὸν καθημαγμένον ὅλον.
Ὁ Ποιητὴς ἐσκίρτησε καὶ εἰς ὀργὴν ἀφέθη·
  Ταχύς, μ' ἓν πήδημα ἐμπρὸς τοῦ κυνηγοῦ εὑρέθη·
« Διατί, εἶπεν ἰσχυρῶς τὴν χεῖρα αὐτοῦ σείων,
  « Διατί, εἶπε, τὸ πτηνὸν ἐφόνευσες, θηρίον; »
Καὶ τὸ πτηνὸν ἐκδίκησιν ἐλάμβανε βεβαίως,
  Ἂν πτοηθεὶς ὁ κυνηγὸς δὲν ἔφευγε δρομαῖος.

Τέκνον ἀλλόκοτον· συχνὰ εἰς γῆν κοιμητηρίων,
  Περίλυπος ἐνώπιον τῶν χωρικῶν μνημείων,
Ἐπαρηγόρει τοὺς νεκροὺς εἰς τὴν ψυχράν των κλίνην,
  Καὶ ὕπνον τοὺς ἐπηύχετο αἰώνιον κ' εἰρήνην.

Πολλάκις, άνω μνήματος, εἰς τῆς νυκτὸς τὰ βάθη,
Τὴν κεφαλήν του ἔκλινε, τὸ μυστικὸν νὰ μάθῃ....
Σιωπηλὸς τὴν πένθιμον σιγήν του ἠκροᾶτο·
Τὴν ἀκοήν του ἔτεινεν εἰς τὸ μνημεῖον κάτω,
Κ' ἐθάρρει ὅτι τῶν νεκρῶν ἠνοίγετο τὸ στόμα,
Ὅτι φωνὴ ἐξήρχετο ἀπὸ τὸ κρύον χῶμα....
Φεῦ· εἶναι πάντοτε κλειστὸν τοῦ τάφου τὸ βιβλίον,
Καὶ δι' ἀγνώστων ὁ Θεὸς τὸ ἔγραψε στοιχείων.
Μάτην σοφία καὶ καιρὸς καὶ μεγαλοφυΐα
Μοχθοῦν νὰ τὸ ἀνοίξωσι· ματαία ἀγωνία!
Εἰς σιωπὴν χλευαστικὴν πᾶς μόχθος των ἐκλείπει,
Καὶ δὲν ἀνοίγεται ποτὲ τ' ἀπόρρητον νὰ εἴπῃ!
Πολλάκις, κόνιν μνήματος εἰς τὴν παλάμην ἔχων,
Μιᾶς τὸ βάρος γενεᾶς ἐζύγιζε προσέχων.
Φεῦ· πόσον ἦτον ἐλαφρὰ ἡ γενεὰ ἐκείνη!
Πνοὴ τὴν διεσκόρπιζεν, εἷς στόνος τὴν ἐκίνει!—
Τέκνον ἀλλόκοτον· ἐὰν διέκρινε μνημεῖον
Μακρὰν τῶν ἄλλων κείμενον, χωρὶς σταυροῦ σημεῖον,
Αὐτοσχεδίαζε σταυρόν, καὶ τὸ θλιμμένον μνῆμα
Ἡγίαζεν ὁ Ποιητὴς μὲ τῶν πιστῶν τὸ σῆμα.
Πολλάκις ὅτε ὁ βορρᾶς ἐθρήνει κ' εἰς τὰ ὄρη
Λευκὴ χιὼν κατέπιπτεν, ἐκεῖνος ἐπροχώρει
Μὲ ὀφθαλμὸν ὑπόδακρυν, μὲ πρόθυμον τὸ βῆμα,
Κ' ἔφερεν ἄρτον καὶ καρποὺς εἰς τῶν νεκρῶν τὸ μνῆμα.
Ἐνόμιζεν ὅτι πεινοῦν ἐν τῇ ἐσχάτῃ κλίνῃ....
Ἄ, τί ἁγία πρόληψις ἡ πρόληψις ἐκείνη!

Γ'

Οὐδείς ποτε τῶν χωρικῶν ἐγνώρισε τίς ἦτο·
'Ηγνόουν τὸ μυστήριον· ἀλλὰ διεθρυλλεῖτο,
Ὅτι κοινὴν τὴν γέννησιν δὲν εἶχεν ὡς ἐκεῖνοι,
'Αλλ' ὅτι ἐκ τοῦ οἴκου του ἡ μοῖρα τὸν μακρύνει.
Μυστηριῶδες κάλυμμα ἐσκίαζε τὰ πάντα,
Κ' ἐσυμπεραίνοντο πολλὰ δραματικὰ συμβάντα.
Ὁ τοῦ χωρίου ἱερεύς, πεπαιδευμένος γέρων,
Πρὸ χρόνων εἴκοσι, μικρὸν παιδίον ἦλθε φέρων,
Καὶ λέγων « εἶναι ὀρφανὸν » δὲν εἶπε λέξιν ἄλλην.
Ὑπὲρ αὐτοῦ κατέβαλλε προσπάθειαν μεγάλην,
Καὶ μόνος τὸ ἀνέτρεφε καὶ τὸ ἐπεμελεῖτο·
Ὁ Ποιητὴς τὸ διετὲς αὐτὸ παιδίον ἦτο.
Ὅταν ἐκεῖνο ηὔξησε, μὲ πρόθυμον καρδίαν
Ὁ γέρων τὸ ἐδίδασκεν εὐμέθοδον παιδείαν.
Εἰς πᾶσαν πρώτην τοῦ μηνὸς μὲ βήματα δρομαῖα
Ἤρχετο ξένος ἄγνωστος ζητῶν τὸν ἱερέα.
Συνεννοοῦντο μυστικῶς, τῷ ἔδιδε χρυσίον,
Καὶ πρὶν ἀπέλθῃ νὰ ἰδῇ ἐζήτει τὸ παιδίον.
Ἔλεγον ἔτι ὅτι δὶς ἀγνώριστός τις ξένη
'Εφάν' εἰς νύκτας ζοφερὰς μὲ σκέπην καλυμμένη,
'Εξερχομένη ἐν σπουδῇ ἀπὸ τοῦ ἱερέως,
Καὶ φεύγουσα περίλυπος καὶ φεύγουσα ταχέως....

Κ' εἰς τὸ παιδίον ἄγνωστος ἡ γέννησίς του ἦτο·
  Οὐδ' εἰς αὐτὸ ὁ ἱερεὺς δὲν ἐξωμολογεῖτο.
Μίαν ἡμέραν, ὕστερον ἀπὸ δεκαετίαν,
  'Εφάνη μὲ κατάμαυρον ὁ παῖς ἐνδυμασίαν....
Ἔκτοτε ὅλα ἔπαυσαν, τὰ διεδέχθη λήθη·
  Τοῦ ἱερέως ὁ θετὸς υἱὸς ἐλησμονήθη,
Οὐδὲ ὁ ξένος ἤρχετο, οὐδὲ ἡ ξένη πλέον,
  Καὶ ὁ καιρὸς διέβαινε μονότονος ἐκπνέων.
'Αλλ' ὅ,τι δὲν ἐγνώριζον καθ' ὅλον τὸ χωρίον,
  Τὸ ἔμαθε μετὰ καιρὸν τὸ ἄγνωστον παιδίον.
Προαισθανθεὶς ὁ ἱερεὺς τὴν ὥραν τοῦ θανάτου,
  Μικρὸν πρὶν ἢ διὰ παντὸς κλεισθοῦν τὰ βλέφαρά του,
Εἰς σκότος μὴ ἐπιθυμῶν τὸ παρελθὸν ν' ἀφήσῃ,
  Τὰ πάντα πρὸς τὸ ὀρφανὸν αὐτοῦ εἶχε λαλήσει,
Καὶ κύπτων τὸ ηὐλόγησε, γονυπετὲς ἐμπρός του,
  Καὶ μίαν τῷ προσέφερεν εἰκόνα τῆς μητρός του.
Ἦτον ἡ ξένη! ἡ αὐτή! ἣν ἄλλοτε παιδίον,
  Δὶς εἶδε μετ' ἐκπλήξεως τῆς κλίνης του πλησίον·
Εἰκὼν ἐκείνης, ἣν ποτὲ δὲν εἶχε λησμονήσει,
  Καὶ εἶχον τόσα δι' αὐτὴν οἱ χωρικοὶ λαλήσει.
Μικρὸν πρὸ τοῦ θανάτου της τὴν εἶχεν ἀποστείλει
  Εἰς τὸν πρεσβύτην, πλὴν θερμῶς τῷ εἶχε παραγγείλει
Εἰς τὸν υἱόν της νὰ δοθῇ ἀφοῦ παρέλθουν ἔτη.
  'Επιστολήν της πρὸς αὐτὸν παρέδωκεν εἰσέτι,
Εἰς ἣν ἐκείνη μὲ μητρὸς ἀγάπην διηγεῖτο
  Τὰς θλίψεις, τὰ συμβάντα της, καὶ τέκνον της πῶς ἦτο!

Ἐκτὸς δὲ τούτων, ἀρκετὸν τῷ ἔπεμπε χρυσίον,
Διὰ νὰ ζήσῃ ἄνετον, ἂν ὄχι πλούτου βίον.
Τοιαῦτα πρὸς τὸν Ἄγνωστον, μικρὸν πρὶν τελευτήσῃ,
Κρυφίως εἶχεν ὁ καλὸς πρεσβύτης ὁμιλήσει.
Καὶ πάντα, ὅσα ἔλαβεν, εἰς τὸν υἱὸν προσφέρων,
Τοῦ ἔθλιψε τὴν δεξιὰν κ' ἐξέπνευσεν ὁ γέρων.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Α'

Εἶχ' ἕνα πόθον μυστικόν,—τὴν χώραν νὰ γνωρίσῃ·
Δὲν εἶχε πόλιν τῶν δασῶν τὸ τέκνον θεωρήσει.
Νὰ ἴδῃ ὅσα ἤκουε περὶ αὐτῆς ἐπόθει,
Κ' εἰς τοῦτο περιέργεια ἀκούσιος τὸν ὤθει.
Μετὰ μεγάλους δισταγμοὺς καὶ σκέψιν καὶ δειλίαν,
Ν' ἀναχωρήσῃ ἔσπευσεν ἀφεὶς τὴν ἐρημίαν.
Ἀλλ' εἰς τὸ πρῶτον βῆμά του ἀμηχανῶν ἐστάθη·
Ἐνόμιζε κάτι κακὸν θὰ ἴδῃ ἢ θὰ πάθῃ.
Τὴν ἀτραπὸν τῆς πόλεως ἠτένιζε ῥεμβάζων,
Ἐχώρει σπεύδων πρὸς αὐτὴν καὶ ἵστατο διστάζων.
Πλὴν τέλος ὑπερίσχυσεν ἡ περιέργειά του·
Κατέστη τολμηρότερον, γοργὸν τὸ βάδισμά του,

Καὶ ἔβλεπεν ὁ ἄπειρος βαδίζων νεανίας,
Τῆς χώρας τὰ θαυμάσια διὰ τῆς φαντασίας.
Εἰς τὴν ὁδὸν τῆς πόλεως εὑρίσκετο ἀκόμα,
Ὅτε διέκρινε μακρὰν τὸ ἔκθαμβόν του ὄμμα
Εὐρεῖαν πόλιν, ἔμπλεων οἰκοδομῶν μεγάλων,
Κ' ἤκουσε θόρυβον φαιδρὸν καὶ προχωροῦντα σάλον.
Ἐκστατικὸς ἀπὸ μακρὰν τὴν ἔβλεπεν, ὁπότε
Στενῶς κυκλοῦντες ὄχημα ἐξῆλθον στρατιῶται·
Κατόπιν κύματα λαοῦ, γυναῖκες, παῖδες, νέοι
Καὶ γέροντες, προσήρχοντο ἀσθμαίνοντες, δρομαῖοι.
Ἐγέλων, ἠστειεύοντο, ὠθοῦντο ἀμοιβαίως,
Καὶ ἠκολούθουν ἅπαντες τὴν ἅμαξαν ταχέως.
Ἡ συνοδία ἔφθασε τὸν δειλιῶντα νέον,
Καὶ εἰς βραχύ τι πρόσταγμα ἐστάθη τελευταῖον.
Διὰ μιᾶς ἐσίγησαν τὰ θορυβοῦντα πλήθη,
Κ' ἠκούετο καὶ ὁ παλμὸς ἀκόμα εἰς τὰ στήθη.
Ἐκ τῆς ἀμάξης ἱερεὺς κατέβη ἐπιπόνως,
Βλέμμα τὴν ἔρριψε μακρὸν κ' ἐχάθη ταὐτοχρόνως....
Πλὴν δύω ἔτι ἔμενον ἐντὸς αὐτῆς κλεισμένοι,
Μὲ ὀφθαλμὸν ἠλίθιον, ὠχροί, μηδενισμένοι....
Τοὺς δυστυχεῖς, νὰ καταβοῦν ἠνάγκασαν μὲ βίαν·
Πόσον ἀργὰ κατέβαινον, μὲ πόσην δυσκολίαν!
Ὁ εἷς, τὴν ὄψιν σκοτεινός, τραχύς, ἀνὴρ ἀκμαῖος,
Ὁ ἕτερος, ἐκφραστικὸς κ' εἰσέτι τόσον νέος!
Ἄκοντες, μόλις εἰς τῆς γῆς ἐπάτησαν τὸ χῶμα,
Πρὸς ἓν σημεῖον ἔστρεψαν τὸ φοβισμένον ὄμμα

Καὶ φρίσσοντες τὸ ἔκλεισαν.... Ὁ πλάστης τότε μόνον
Θὰ εἶδε ποῖον ἔλαβον εἰς τὴν καρδίαν κλόνον!
Ἀπέναντί των, ἐν μικρᾷ ἐφαίνετο πλατείᾳ
Μυστηριώδης μηχανὴ ὡς κλίνη ἀπαισία.
Τὰς ἐρυθρὰς σινδόνας της ὁ ἄνεμος ἐκίνει,
Ἐθάρρεις ὅτι ἤθελε νὰ σὲ ἀπομακρύνῃ....
Ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτῆς, κοπὶς καθημαγμένη,
Ἤστραπτεν ἀπειλητικῶς, ἠρτᾶτο πεινασμένη.
Καθὼς τὸ ἀνυπόμονον τῶν μυθολόγων τέρας,
Τὴν βρῶσιν ἐπερίμενε νὰ λάβῃ τῆς ἡμέρας!
Ἐκεῖ, παρὰ τὴν μηχανὴν τὴν ἄγνωστον ἐκείνην,
Ἵστατο εἷς, ὡς ἄγαλμα, μὲ δαίμονος γαλήνην.
Τὰς χεῖρας εἰς τὸ στῆθός του σταυρῶν, δὲν ἐκινεῖτο,
Ὡς ἡ ψυχὴ τῆς μηχανῆς ὁ ἴδιος νὰ ἦτο·
Πυρρόθριξ, ἀπειλητικός, παράδοξόν τι πλάσμα,
Ἐξ ἡμισείας ἄνθρωπος, ἐξ ἡμισείας φάσμα.
Δύω κηλίδες αἵματος τὰ βλέμματά του ἦσαν·
Σπινθῆρες, ἀπὸ τῆς ψυχῆς ἐκβαίνοντες τὴν λύσσαν,
Ὡς τῆς ἐχίδνης ἤστραπτον στρεφόμενα ὀργίλως·
Κ' ἔλειχεν ἀνυπομονῶν τὸ διψαλέον χεῖλος.
Ἰδὼν ἀνθρώπους βαίνοντας, ὡς νὰ ὠσφράνθη αἷμα,
Ἔρριψε πρὸς τὴν μηχανὴν ἡδυπαθείας βλέμμα
Καὶ ῥῖγος τὸν κατέλαβε καὶ τρυφηλός τις τρόμος·
Ἐδίψα, κ' ὕδωρ ἐρυθρὸν τῷ ἔπεμπεν ὁ νόμος!
Ὁποῖον φέρει ὄνομα ἡ μηχανή, καὶ ποῖος
Νὰ ἦναι ὁ ἱστάμενος πλησίον της ἀγρίως;

Δὲν εἶναι τόσον ἄσημοι! δὲν τοὺς γνωρίζουν μόνον
  Οἱ ἄγριοι, ἀλλ' εἰς ἡμᾶς εἶναι γνωστοὶ πρὸ χρόνων....
Δὲν κρύπτουν οἱ σοφοὶ λαοὶ τ' ἀριστουργήματά των,
  Καὶ χιλιάδες κεφαλῶν γνωρίζουν τ' ὄνομά των!
Πορεύθητι, πορεύθητι εἰς τὰς εἱρκτὰς, ὁπότε
  Οἱ ἀτυχεῖς ὑπνώττουσι περίλυποι δεσμῶται,
Κ' εἰς παραλάλημα φρικτὸν θ' ἀκούσῃς τί φοβοῦνται,
  Κ' ἡ ἀπαισία μηχανὴ κ' ἐκεῖνος πῶς καλοῦνται!
Ὁποῖον κρᾶμα ἔμψυχον καὶ ἄψυχον συνάμα·
  Κοπὶς καὶ χεὶρ ἐξέχουσαι εἰς φρικαλέον δρᾶμα!
Βωμὸς τὸ ἓν καὶ πορφυροῦς δικαιοσύνης θρόνος,
  Πράττων πᾶν ὅ,τι τιμωρεῖ εἰς τοὺς λοιποὺς ἀπόνως·
Παστὰς, ἥτις τὸν θάνατον μὲ τὴν ζωὴν κοιμίζει,
  Μήτηρ, γεννῶσα κεφαλὰς χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζῃ....
Τὸ ἄλλο, δαίμων μὲ ὀστᾶ καὶ σάρκα ἀνθρωπίνην,
  Λυσσώδης κύων, ἐκτελῶν φρικτὴν δικαιοσύνην·
Μετρῶν μ' ἀνθρώπων κεφαλὰς τὰς μαύρας του ἡμέρας,
  Καὶ πίνων οἶνον αἵματος ἀδελφικοῦ τὸ τέρας!
. . . .
  . . . .

Β'

Τοὺς δυστυχεῖς ὡδήγησαν ἐπὶ τῆς λαιμητόμου·
  Ὁ Ποιητὴς ἱστάμενος πλησίον, μετὰ τρόμου

Κ' ἐκθαμβωμένος ἔβλεπεν· ἀλλὰ ἠγνόει ποία
 'Επέπρωτο νὰ τελεσθῇ ἐμπρός του τραγῳδία.
Δειλῶς, εἰς ἕνα θεατὴν ἱστάμενος πλησίον,
 Τὴν λαιμητόμον ἔντρομος ὁ Ποιητὴς δεικνύων·
« Τί εἶναι, εἶπεν, ἀδελφέ, ἡ μηχανὴ ἐκείνη,
 « Καὶ εἰς ἐκείνους τοὺς πτωχοὺς δεσμώτας τί θὰ γείνῃ ; »
'Εστράφη ὁ ἐρωτηθεὶς παρατηρῶν τὸν νέον,
 Καὶ μ' ἐλαφρὸν μειδίαμα ἐφώνησεν· « 'Ωραῖον !
« Εἰς γάμον παρευρίσκεσθε, τῷ εἶπε, νεανία·
 « 'Η μηχανή, ἣν βλέπετε ἐκεῖ, εἶν' ἡ νυμφία·
« Εἶν' οἱ εὐδαίμονες γαμβροὶ οἱ δύω δεσμευμένοι,
 » Παράνυμφος ὁ δήμιος, κ' ἡμεῖς προσκεκλημένοι.'
« Εἰς δέκα γάμους της ἐγὼ θὰ παρευρέθην....Τώρα,
 « 'Αρχίζει τὸ μυστήριον....προσέξετε, εἶν' ὥρα ! »

Γ'

Καὶ χαίρων εἰς τὸ σκῶμμά του, παρῄτησε τὸν νέον.
 Τῷ ὄντι· τὸ μυστήριον εἶχεν ἀρχίσει πλέον !
Εἶχεν ἀρχίσ' ἡ ἄνανδρος μονομαχία, ὅπου
 'Εμπρὸς παντὸς χριστιανοῦ, ἐμπρὸς παντὸς ἀνθρώπου,
'Αδέσμευτος ὁ θάνατος μὲ χεῖρα ὡπλισμένην,
 Κτυπᾷ δεσμίαν τὴν ζωὴν καὶ ὅπλων στερουμένην.
Δὲν ἦσαν βαρβαρώτερα τὰ ἤθη τῶν 'Ρωμαίων,
 Ὅτ' ἔβλεπον εἰς θέατρον ἀνθρώπου αἷμα ῥέον !

Εἰδωλολάτραι ἄγριοι καὶ τέκνα τῆς ῥομφαίας,
  Πολέμων εἶχον ἡδονὰς καὶ αἵματος ἰδέας.
Καὶ ὅμως πάντες ἔπιπτον οἱ μονομάχοι τότε
  Κρατοῦντες σπάθην, ἔνοπλοι ὡς ἄνδρες στρατιῶται!
Πρὸς τοὺς δεσμώτας ἄγριος ὁ δήμιος ὁρμήσας,
  Ἥρπασε τὸν νεώτερον αὐτῶν κραυγὴν ἀφήσας.
Κατέστη πλέον κτῆμά του, κατέστη ἰδικός του·
  Ὁ κόσμος τὸν παρέδιδε, τὸν ἄφιν' ὁ θεός του.
Μ' ἀπάνθρωπον βραδύτητα καλῶς ἐξασκηθεῖσαν
  Εἰς τὸν βωμὸν τῆς Θέμιδος τὸν ἔσυρε μὲ λύσσαν,
Καὶ βοηθῶν τοῦ δυστυχοῦς τὸ ὀλισθαῖνον βῆμα,
  Ἠσθάνετο παράδοξον ἀγάπην εἰς τὸ θῦμα....
Ποσῶς ἡ τίγρις δὲν μισεῖ τὴν σάρκα, ἣν σπαράσσει!
  Μὴ ὑπερβολικὸν ποτὲ κάνεὶς μὲ ὀνομάσῃ.
Πᾶν ὅ,τι ἅπαξ ἔντρομος καὶ μετὰ φρίκης εἶδα
  Τὸ γράφω ἤδη ἀσθενῶς καὶ μ' ἀτελῆ γραφίδα.—
Ἐν τούτοις ὁ ταλαίπωρος κατάδικος ἀκόμα
  Ἐσύρετο, στρέφων παντοῦ ἀπεγνωσμένον ὄμμα.
Ἐπρόσμενε μίαν φωνήν, ἓν ἀναστέλλον νεῦμα·
  Ἐνόμιζεν ὅτι ἐκεῖ τὰ πάντα ἦσαν ψεῦμα....
Τὸ βῆμά του προσέκρουσεν εἰς λάκκον ἀνοιγμένον,
  Καὶ εἶδε ζῶν τὸ μνῆμά του ἐνώπιόν του χαῖνον.
Τί ἡ ψυχή του ἔπαθε τὸν τάφον θεωροῦσα;
  Αὐτὸ γνωρίζει ὁ Θεός, τὸ ἀγνοεῖ ἡ Μοῦσα!
Θὰ δώσῃς λόγον εἰς αὐτόν, θὰ δώσῃς, κοινωνία·
  Ἀτιμωρήτως δίδεται τοιαύτη ἀγωνία;

Εὐσπλάγχνως τὸν ἀνήγειρεν ὁ δήμιος πεσόντα·
 Μᾶλλον νεκρὸν τὸν ἔφερεν εἰς τὴν σφαγὴν ἢ ζῶντα,
Κ' ἐπὶ τῆς λαιμητόμου του τὸν ἔθεσε ταχέως.
 Καὶ ἔβλεπεν ἀπέναντι καὶ ἔβλεπεν ὁ νέος
'Ωχρός, μὲ βλέμμ' ἀκίνητον καὶ μόλις ἀναπνέων·
 'Αλλ' ὅτε κατενόησε τὸ πᾶν καὶ εἶδε πλέον
'Υψοῦντα πρὸς τὸν πέλεκυν τὸν δήμιον τὴν χεῖρα,
 Αἱ παρειαί του ἔγειναν διὰ μιᾶς πορφύρα
Κ' ἐχύθ' εἰς τὸ ἰκρίωμα κραυγὴν ἀρᾶς ἐκβάλλων,
 Μὲ κόμην κυματίζουσαν, μὲ στῆθος ἀναπάλλον.
« Μή, εἶπε, μή! » ἱκετικῶς τὰς χεῖρας συνενόνων,
 Κ' εἰς τὸν σφαγέα ὀφθαλμὸν ἀγγέλου προσηλόνων·
« Μή, ἀδελφέ μου, τὴν ψυχὴν αὐτὴν κατασπαράττεις.
 « Εἶναι κακόν, πολὺ κακὸν τὸ ἔργον, ὅπερ πράττεις!
« Τί θὰ εἰπῇ ἡ μήτηρ σου, ἐάν ποτε τὸ μάθῃ;
 « Πόσον ἐκ τούτου διὰ σὲ ἡ δυστυχὴς θὰ πάθῃ....
« Εἰς τοῦ Θεοῦ τὸ ὄνομα καὶ τῆς καλῆς μητρός σου,
 « Μὴ τὸν φονεύεις! Ὤ, ἰδὲ πῶς φρικιᾷ ἐμπρός σου!»
Κ' ἡ χείρ, ἡ συνειθίσασα νὰ δρέπῃ ἄνθη μόνον,
 Τὴν τοῦ δημίου ἔλαβε καὶ ἔθλιβε μὲ πόνον.
Πάλλων, ὠχρός, γονυπετής, θερμῶς τὸν παρεκάλει
 Καὶ ἔκλαιεν, ἀλλ' ἔκλαιον μαζῆ μ' αὐτὸν καὶ ἄλλοι!
Τὸ ἔκτακτον, ἡ καλλονή, ἡ πάλλουσα φωνή του,
 Τοῦ βλέμματος ἡ ἔκφρασις καὶ ἡ λευκὴ στολή του
Κατάνυξιν ἐπέφεραν γλυκεῖαν εἰς πᾶν στῆθος,
 Καὶ γονατίσαν μετ' αὐτοῦ ἐδέετο τὸ πλῆθος.

« Χάριν, ἐκραύγαζ' ὁ λαός· ἀρκεῖ, ἀρκεῖ τὸ αἷμα! »
Ὁ δήμιος κατάπληκτος στρέφων παντοῦ τὸ βλέμμα,
Οὐδὲν ἠννόει κ' ἵστατο ἀνήσυχος νὰ μάθῃ.
Ἐπὶ μικρὸν τὸν Ποιητὴν ἠτένισεν, ἐστάθη,
Κ' ἐνῷ ἐμπρός του ἔμενε γονυπετὴς ὁ νέος,
Μὲ λάκτισμα τὸ στῆθός του ἐκτύπησε βαρέως,
Κ' ἔπεσε κάτω μὲ θολὸν ὁ νεανίας ὄμμα,
Κ' ἐξέμει αἷμα μελανὸν τὸ εὔσπλαγχνόν του στόμα.

Δ′

Ὁπότε εἶδεν ὁ λαὸς τὸν ἄγγελον ἐκεῖνον
Πεσόντα, πλήρη αἵματος καὶ κάτωχρον ὡς κρίνον,
Βοὴν ἀφῆκεν ἐμμανῆ καὶ ὥρμησε φρυάττων
Νὰ σχίσῃ μὲ τὰς χεῖράς του τὸ τέρας τῶν τεράτων.
Εἰς μάτην τὴν μανίαν του νὰ καταστείλουν τότε
Ἔσπευσαν λόγχην τείνοντες στιλπνὴν οἱ στρατιῶται.
Ὁπότε ἀνορθούμενον ἐγείρεται τὸ πλῆθος,
Προτάσσον τὸ εἰλικρινὲς καὶ ἄλκιμόν του στῆθος,
Τίς τότε δύναμις κρατεῖ τὸ ἐμμανές του βῆμα;
Εἰς μίαν ἔγεινε στιγμὴν ἡ λαιμητόμος θρύμμα,
Εἰς τὴν πλατεῖαν ἔμειναν ἐκ τῆς φρουρᾶς ὀλίγοι,
Καὶ ἀπὸ χεῖρας ἑκατὸν ὁ δήμιος ἐπνίγη!
—Ποτὲ δὲν λέγονται φονεῖς οἱ σφάκται τοῦ δημίου.—
Μόλις τὸ πλῆθος κύριον κατέστη τοῦ πεδίου,

Τῶν δεσμευμένων τὰ δεσμὰ ἀφῄρεσε ταχέως,
Κ' ἔδραμεν ὅπου ἔκειτο ἡμιθανὴς ὁ νέος.
Ὦ, πόσον ἡ ἀγγελικὴ ἦτον ὠχρὰ μορφή του!
Κηλῖδας εἶχεν αἵματος ἡ στίλβουσα στολή του·
Τὴν ἐβενώδη κόμην του ἐρρύπαινε τὸ χῶμα,
Κ' ἱκετηρίους ἤνοιγε τὰς χεῖράς του ἀκόμα·
Εἰσέτ' εἰς τὰ ἡμίκλειστα τοῦ νεανίου χείλη,
Διακοπεῖσα δέησις σιωπηλῶς ὡμίλει.
Τὸ πλῆθος ὁ νεώτερος δεσμώτης διασχίσας,
Κ' ἐνώπιον τοῦ Ποιητοῦ τὰ γόνατα λυγίσας,
Σιωπηλῶς διέμενε, ποσῶς δὲν ἐκινεῖτο.
'Εκεῖν' ἡ εὔγλωττος σιγὴ ἡ προσευχή του ἦτο!
Καὶ συμπαθῶς ἐπὶ στιγμὴν διέμενον πλησίον
Ὁ Σώστης καὶ ὁ λυτρωθείς....ἀλλ' αἰφνιδίως λύων
Ὁ πρὶν δεσμώτης τὴν σιγήν, εἶπε, λαβὼν συγχρόνως
Τοῦ λειποθύμου Ποιητοῦ τὴν χεῖρα αἰδημόνως·
« Μὰ τὴν ψυχήν μου, ἀδελφοί, μὰ τὸν καλὸν Σωτῆρα,
« Καὶ μὰ τὴν εὔσπλαγχνον αὐτὴν καὶ χιονώδη χεῖρα,
« 'Αθῷος εἶμαι, καὶ ποτὲ δὲν κατειργάσθην φόνον.
« Οὐδὲ ῥανίδα αἵματος δὲν ἔχυσα, καὶ μόνον
« Τὸ ἰδικόν μου ἤθελε χυθῆ ἐκεῖ ἐπάνω....
« 'Ακούσατε τὸν ὅρκον μου· ὀμνύω ν' ἀποθάνω
« Διὰ τὸν ἄγγελον αὐτόν! εἶνε Θεός μου πλέον....
« Καὶ τώρα φεύγω, ἀλλ' εἰς σᾶς ἀφιερῶ τὸν νέον! »
Καὶ σχίσας ἀπὸ τὴν στολὴν τοῦ Ποιητοῦ συγχρόνως
Αἱμοβαφὲς τεμάχιον, τὸ ἔφερ' εὐγνωμόνως

Ἐπὶ τὰ χείλη, μ' ὀφθαλμὸν ὑγρὸν τὸν ἐθεώρει,
« Θὰ σ' ἐπανίδω! » ἔκραξε, κ' ἐρρίφθη πρὸς τὰ ὄρη.
. . . .

Ε'

Τὸ πλῆθος αὐτοσχέδιον ἐποίησε φορεῖον,
Καὶ κατακλῖνον εἰς αὐτὸ τὸ θελκτικὸν παιδίον,
Μὲ μητρικὴν τὸ ἔφερε φροντίδα εἰς τὴν πόλιν·
Τοὺς δρόμους, τὰ παράθυρα, τὴν λεωφόρον ὅλην
Κατεῖχε πλῆθος ἄπειρον· τὸ πᾶν εἶχεν ἡ φήμη
Διαλαλήσει, καὶ καθεὶς νὰ ἴδῃ ἐπεθύμει
Τὸν ἥρωα τοῦ δράματος ἐκείνου τοῦ ἁγίου.
Καὶ ὅταν εἶδον τὴν ὠχρὰν μορφὴν τοῦ νεανίου,
Τὴν αἰθερίαν καλλονὴν ἐκείνην ἐσβεσμένην,
Μὲ ᾑματωμένον ἔνδυμα καὶ κόμην λελυμένην,
Ψιθυρισμὸς ἀντήχησε γλυκὺς ἐπευφημίας,
Συγκίνησις καὶ ἔκπληξις καὶ στόνοι συμπαθείας.
Μεγάρου αἴφνης ἤνοιξεν ἡ θύρα, καὶ ταχεῖα
Ἐξῆλθε μετὰ οἰκετῶν πολλῶν σεπτὴ κυρία·
Συγκινημένη, κάτωχρος, δυούσης ἡλικίας,
Ὡραία ἔτι, καὶ γνωστὴ εἰς ὅλων τὰς καρδίας.
« Σταθῆτε, εἶπε, φίλοι μου, μίαν στιγμὴν σταθῆτε!
« Τὸν νεανίσκον εἰς ἐμὲ αὐτὸν ἐμπιστευθῆτε.
« Εἰς τὴν μορφήν του νόσημα σπουδαῖον διακρίνω·
« Ἡ μήτηρ του δὲν φαίνεται, καὶ μήτηρ του θὰ γείνω. »

Ὅλοι ἀπεκαλύφθησαν.... Ἡ δέσποινα Ἑλένη
  Ἦτο γνωστὴ εἰς τοὺς πτωχοὺς κ' εἰς τὸν λαὸν ἐν γένει.
Τὴν ἠκολούθει ἔνδακρυς, ὡς ἄγγελος γλυκεῖα,
  Ἡ προσφιλής θυγάτηρ της, ἡ νεαρὰ Μαρία.
Εὐθὺς εἰς τοὺς οἰκέτας της παρέδωκαν τὸν νέον,
  Καὶ διελύθη ἡ πληθὺς ἐκείνη τελευταῖον.

ΣΤ'

Παρῆλθεν ἔτος ἔκτοτε· ὁ ψάλτης νεανίας
  Ἰάθη· ὤ, καλλίτερον ν' ἀπέθνησκεν! ἰάθη....
Ἀλλ' ἰαθεὶς ἐκ τῆς σκληρᾶς ἐκείνης ἀσθενείας,
  Οἴμοι, κακὸν ἐπέπρωτο ἀνίατον νὰ πάθῃ!
Ἦτο πρωΐα μαγική, ἐαρινὴ πρωΐα,
  Ὅτε εὑρέθην πλανηθεὶς ἐγγύς τινος δρυμῶνος·
Εἰς τὴν ψυχήν μου ἅπασα ἡ φύσις ἐμειδία,
  Καὶ ἠκροώμην τὴν φαιδρὰν μολπὴν τῆς ἀηδόνος.
Πλὴν ἄλλη μὲ ἀπέσπασεν ἐξαίφνης μελῳδία,
  Γλυκεῖα, πλήρης σπαραγμοῦ καὶ παραπονουμένη.
Πλέον δὲν ἔψαλλε πτηνόν, ἀλλ' ἔκλαιε καρδία,
  Ψυχὴ ἀπὸ τὸ σῶμά της ἀποχωριζομένη.
Τὸ ᾆσμα διεκόπτετο, ἀνενεοῦτο πάλιν....
  Τοῦ δάσους μοὶ ἐφαίνετο πῶς ἔψαλλε τὸ φάσμα,
Καὶ ἤκουον συγκινηθεὶς μὲ προσοχὴν μεγάλην.
  Ἰδού, ἰδού, τί ἔλεγε τὸ τεθλιμμένον ᾆσμα.

« Μὲ πονεῖ ἡ κεφαλή μου, ἄχ, πῶς μὲ πονεῖ!
« Εἶναι ἀσθενὴς βαρέως, ἀσθενεῖ πολύ.
« Ἔχει ζάλην, ζάλην ἔχει.... ὅλο λησμονεῖ....
« Ἀπὸ τότε εἶναι ἄλλη.... ἔγεινε τρελλή!
« Εἰς τοὺς ἰατροὺς ἐπῆγα· εἶπα « ἰατροί,
« Δὲν εἶμαι ἐγώ.... ὁ νοῦς μου ἔγεινε τυφλός. »
« Κ' ἔκλαιον, ἐκεῖνοι ὅμως, ἄνθρωποι σκληροί,
« Ἐψιθύριζον γελῶντες· « ἔγεινες τρελλός,
Ἔγεινες τρελλός! »

« Παναγία μου Παρθένε! Σὺ ποῦ μ' ἀγαπᾷς
« Περισσότερον ἀπ' ὅλους, μῆτερ θελκτική,
« Σὺ θὰ μὲ εἰπῇς τί ἔχω.... Ὅμως σιωπᾷς....
« Ὡς αὐτὴ μὴ μετεβλήθης κ' ἔγεινες κακή;...
« Ὅμως τοῦτο, δέσποινά μου, θέλεις τὸ σκεφθῇ.
« Καλὸς ἤμην ὅταν ῥόδα σ' ἔφερον, καλός!
« Πλὴν μὲ ἄνθη ὁ βωμός σου πλέον ἂν στεφθῇ,
« Ἕνα στίχον ἂν σοῦ γράψω, νὰ γενῶ τρελλός,
« Νὰ γενῶ τρελλός.

« Ὦ, τί νὺξ φρικτή! Φοβοῦμαι.... πλὴν καλὸς καιρὸς
« Διὰ γάμους.... ὡς ἡ ἄλλη νὺξ ἡ μισητή....

« Μὴ θὰ νυμφευθῇ ἐκ νέου; ἦλθεν ὁ γαμβρός;
« 'Εγὼ δὲν τὴν θέλω—τώρα δὲν εἶναι αὐτή!
« Γυνὴ ἔγεινε, μὲ λέγουν, καὶ νὰ σᾶς εἰπῶ,
« Ἡ ἀτμώδης κόρη σῶμα, κ' ἡ ψυχὴ πηλός....
« — Δὲν τὰς ἀγαπῶ τὰς νύμφας, δὲν τὰς ἀγαπῶ! —
« Θέλω ἄνθη, διὰ τ' ἄνθη γίνομαι τρελλὸς,
« Γίνομαι τρελλός!

« Διηγοῦνται εἰς τὴν χώραν, ὅμως μυστικῶς,
« Πῶς ὁ σύζυγος 'Εκείνης τὴν παρενοχλεῖ.
« Διηγοῦνται ὅτι εἶναι δύσμορφος, κακός,
« Δι' ἐμέ, πῶς εἶμ' ὡραῖος καὶ καλὸς πολύ.
« Μὲ τὰ εἶπαν, τὰ ἠξεύρω.... εἶν' ἀληθινά....
« Ἔχω ὀφθαλμοὺς ὡραίους κ' εἶμαι ὑψηλός.
« Κάμνω ὅτι δὲν ἀκούω, πλὴν πολὺ συχνὰ
« Ἤκουσα πολλὰς νὰ λέγουν· « εὔμορφος τρελλός,
« Εὔμορφος τρελλός! »

« Ἦλθ' εἰς τὸν ναὸν μὲ ἕνα ἄνθρωπον κακόν·
« — 'Αφρὸς ἦτον ἡ στολή της, κύματος ἀφρός. —
« Ὄπισθεν στηλῶν κρυμμένος, ἔκλαια, λευκῶν·
« Τὴν συνώδευον καὶ ἄλλοι κ' ἔψαλλον φαιδρῶς.

« Εἶπ' ὁ ἱερεύς· « τὸν θέλεις; » ἀπεκρίθη « ναί. »
« Μή, ἀνέκραξα, ὁρμήσας πρὸ αὐτῆς τυφλῶς....
« Μάλιστα, αὐτὴ τὸ εἶπε.... Γῆ καὶ οὐρανέ!
« Καὶ νομίζω, ἀπὸ τότε ἔγεινα τρελλός,
« Ἔγεινα τρελλός!

« Χθὲς τῆς πόλεως οἱ παῖδες ἔπαιζον ἐκεῖ....
« Ἔμπροσθεν αὐτῶν διῆλθον, ἔντρομος, δειλός.
« Μόλις μ' εἶδον, ἡ χαρά των ἦτο γενική,
« Κ' ἔκραζον κ' ἐφώνουν ὅλοι· « ἦλθεν ὁ τρελλός! »
« Σιωπὴ λοιπόν, τοὺς εἶπα· ἔλεος ζητῶ!
« Σιωπή· τὸ λάλον στόμα κλείσατε καλῶς,
« Μὴ τὸ μάθῃ ἡ Μαρία τ' ὄνομα αὐτό,
« Κ' εἰς τὴν θέαν μου φωνάξῃ καὶ αὐτὴ « τρελλός »
« Καὶ αὐτὴ « τρελλός. »

« Καὶ μ' ἐδίωκον φωνοῦντες « ὁ τρελλός » ὁμοῦ,
« Καὶ τὸ νέον ὄνομά μου ἔτρεχε πετῶν....
« Καὶ μ' ἐλιθοβόλουν ὅλοι, ὅλοι κατ' ἐμοῦ....
« — Ἄχ! πονοῦν οἱ λίθοι, πόνον προξενοῦν φρικτόν! —
« Ἕνας μ' εὗρεν εἰς τὸ στῆθος λίθος τρομερός....
« Μοῦ ἐφάνη ὁ ὁρίζων σκοτεινός, θολός,

« Κ' ἔπεσα αἱματωμένος, κ' ἔπεσα νεκρός,
« Ὅμως ἤκουον ἀκόμη· « ἔπεσ' ὁ τρελλός,
« Ἔπεσ' ὁ τρελλός. »

Καὶ πάραυτα λευκὴ σκιὰ ἐξῆλθε τοῦ δρυμῶνος·
Κατόπιν ἄλλη, καὶ ὁμοῦ ἐχάθησαν συγχρόνως....
Ἐσίγησεν ἡ πένθιμος ἐκείνη μελῳδία,
Κ' ἐπῆλθε πάλιν ἡ σιγὴ ὡς πρότερον βαθεῖα.
Τίς ἦτον ἡ λευκὴ σκιά; νοὸς δὲν ἦτο πλάνη·
Μόλις τὴν εἶδον φεύγουσαν, ἀλλὰ γνωστὴ μ' ἐφάνη.
Ὁ ἀοιδὸς τοῦ ᾄσματος ἐκείνη μήπως ἦτο;
Συγκεχυμένως, ἀμυδρῶς ὁ νοῦς μου ἐνθυμεῖτο....
Κ' ἐβάδιζον ἀναπολῶν πλησίον ῥυακίου,
Ὅτ' ἔφθασα εἰς ἀτραπὸν μικροῦ τινος χωρίου.
Εἰς τοῦ Ἀγνώστου τὸ τερπνὸν χωρίον ὡδηγήθην·
Πλὴν μόλις, μόλις εἰς αὐτὸ εἰσῆλθον, ἐνθυμήθην....
Καὶ τὴν λευχείμονα σκιὰν ἐμάντευσα μὲ πόνον,
Καὶ ποῖον εἶχεν ὄνομα ὁ ψάλτης τῶν δρυμώνων.
Ὁ Ἄγνωστος! ἦτον αὐτὸς ὁ ἴδιος βεβαίως·
Ἀλλ' ὅμως πόσον ἤλλαξεν ὁ τεθλιμμένος νέος!
Δὲν ἦτο πλέον ὁ ἁβρὸς ἐκεῖνος νεανίας,
Ὁ ἔχων κάλλος ἔξοχον καὶ ἔμπλεων ὑγείας·
Ἀλλ' ἦτον ἡ σκιὰ αὐτοῦ, ἀλλ' ἡ ψυχή του ἦτο,
Ἥτις τὰ φίλα δάση της ἀκόμη ἐνθυμεῖτο.

....

Εἰς Πατριάρχου χωρικοῦ μ' ὡδήγησαν οἰκίαν·
  —Πάτερ, τῷ εἶπον, τὸν καλὸν γνωρίζεις νεανίαν,
Ὅστις ηὐξήθη εἰς αὐτὸ τὸ ἥσυχον χωρίον;...
  Πολλάκις συνηντώμεθα εἰς γῆν κοιμητηρίων.
Φαιδρὸς δὲν ἦτο, πλὴν ζωῆς καὶ ἥβης εἶχε δρόσον.
  Τί νὰ συνέβη εἰς αὐτὸν καὶ κατεβλήθη τόσον;
Τὸν εἶδον εἰς τὸ δάσος σας πλανώμενον ὡς φάσμα,
  Καὶ ψάλλοντα τὸν ἤκουσα παράδοξόν τι ᾆσμα.—
—Μ' εἶναι γνωστὸν τὸ ᾆσμά του, ὁ γέρων ἀπεκρίθη,
  Κ' εἰς τὴν μορφήν του ἔκφρασις ἐλέους διεχύθη.
Τῆς ἱστορίας του ζητεῖς τὰ θλιβερὰ συμβάντα·
  Τὸ ᾆσμα, ὅπερ ἤκουσες, δὲν σ' ἐξηγεῖ τὰ πάντα;
Ἀλλοίμονον, τὸ τέκνον μας νοὸς ἐκλείψεις ἔχει,
  Ἐσβέσθ' ἡ οὐρανία δᾲς καὶ πρὸς τὸ μνῆμα τρέχει.
Κατηραμένη ἡ στιγμή, ἡ ὥρα, ἡ ἡμέρα,
  Καθ' ἣν ἀφῆκε τὸν ἁγνὸν τοῦ δάσους του ἀέρα
Κ' ἐμβῆκεν εἰς τὰς πόλεις σας! Ὦ, ἡ φιλοξενία
  Πωλεῖται τόσον ἀκριβὰ ἐκεῖ τῇ ἀληθείᾳ.—
Καὶ τότε ὅλην τὴν ζωὴν τοῦ νέου μ' ἐμπιστεύθη·
  Πῶς εἰς τὴν πόλιν, πληγωθείς, ἁβρῶς ἐνοσηλεύθη
Ἀπὸ μεγάλην δέσποιναν, τὴν εὐγενῆ Ἑλένην·
  Ἀλλ' ἐνεδρεύετο ἐκεῖ ἀπὸ τὴν εἱμαρμένην
Διὰ νὰ λάβῃ τὴν πληγήν· ἀνεῦρε τὴν Μαρίαν,
  Πλήν, οἴμοι, κόρην τῆς καλῆς Ἑλένης! τὴν ἰδίαν,
Ἣν εἶχεν ἔφιππον ἰδῆ πολλάκις καὶ θαυμάσει
  Καλπάζουσαν μετά τινος οἰκέτου εἰς τὰ δάση,

Καὶ ἣν ἠγάπα μυστικῶς τὸ ἀτυχὲς παιδίον,
Ὡς ἀγαπᾷ ἀόμματος τὸ φῶς τῶν ἐνυπνίων...
Κ' ἔκτοτε τὴν ἠγάπησε βαθύτερον! ὁ ἄφρων,
Δὲν ἔβλεπε τὴν χαίνουσαν ἐνώπιόν του τάφρον!
Κ' ἐκείνη τὸν ἠγάπησε, πλὴν τὰ ἁγνά των χείλη
Ποτὲ δὲν εἶπον «Σ' ἀγαπῶ,» τὸ βλέμμα των ὡμίλει...
Καὶ τίς ἠδύνατο ψυχὴ νὰ μὴ τὸν ἀγαπήσῃ!
Ὅτε ἰάθη κ' ἔσπευσε μακρὰν ν' ἀναχωρήσῃ,
«Μεῖνον, ἡ μήτηρ ἔλεγεν, ἀκόμη·» καὶ ἡ κόρη
Ἐσίγα, πλὴν μὲ ὀφθαλμὸν ὑγρὸν τὸν ἐθεώρει...
Καὶ ἡνωμένοι, εὐτυχεῖς διήρχοντο ἡμέρας.
Πλὴν ποία, ποία εἰς τὴν γῆν χαρὰ δὲν ἔχει πέρας;
Ὁ σύζυγος τῆς εὐγενοῦς Ἑλένης ἀπεδήμει·
Νὰ ἐπανέλθῃ ἔμελλε βραδύτερον, ἀλλ' οἴμοι,
Ἀπροσδοκήτως μέ τινα μεσήλικα ἐφάνη,
Καὶ διελύθη τ' ὄνειρον, ἐξέλιπεν ἡ πλάνη....
—Τί τ' ἀναβάλλω, ἔνδακρυς ὑπέλαβεν ὁ γέρων·
Μαντεύεις ἤδη.... ἤρχετο γαμβρὸν μακρόθεν φέρων.
Ἡ μήτηρ κ' ἡ θυγάτηρ της ἀντέστησαν ματαίως·
Ἐκεῖνος τὸν ὑμέναιον ἐτέλεσε βιαίως,
Καὶ ἡ Μαρία σύζυγος τοῦ ξένου κατεστάθη!
Μετὰ καιρὸν ὑπό τινος ποιμένος ἐθεάθη
Τὸ τέκνον μας πλανώμενον· θανάτου εἶχε χρῶμα,
Ἐνδυμασίαν ἄτακτον, ἀκίνητον τὸ ὄμμα....
Ἔψαλλεν ᾆσμα πένθιμον καὶ ἀσαφὲς συγχρόνως,
Τὸ ᾆσμα, ὅπερ ἤκουσες περῶν ἐκ τοῦ δρυμῶνος.

Καταλαμβάνεις· τὴν αὐτὴν στιγμὴν τοῦ ὑμεναίου
Αἱ φρένες ἐσαλεύθησαν τοῦ τεθλιμμένου νέου.
Ἀλλ' ἡ παραφροσύνη του ποσῶς δὲν εἶν' ἀγρία·
Μετέχει τῆς ὡραίας του ψυχῆς.... Εἶναι βαθεῖα
Μελαγχολία, ἥσυχος.... Πολλάκις μᾶς γνωρίζει,
Καὶ τ' ὄνομά μας μὲ πολλὴν ἀγάπην ψιθυρίζει.
Μὲ δισταγμὸν ἐράσμιον τὴν χεῖρα μᾶς προσφέρει,
Μᾶς λέγει ὅτι αὔριον θὰ νυμφευθῇ καὶ χαίρει.
Ἐνίοτε, λέγει, κακὸς ὁ κόσμος ὅτι εἶναι,
Ὅτι πολλαὶ ὑπάρχουσιν ἐπὶ τῆς γῆς ὀδύναι,
Καὶ ὅτι τὴν μητέρα του νεκρὰν δὲν εἶδεν! ὅμως
Ἐπὶ στιγμὴν ἐξάπτεται καὶ στρέφετ' ἀποτόμως,
Ἂν τύχῃ γάμου τελετὴν νὰ ἴδῃ.... Εἰς τὰ ὄρη
Προχθὲς τὴν θυγατέρα μου συνήντησεν· « ὦ κόρη,
Τὴν εἶπε μετὰ δισταγμοῦ καὶ θελκτικῆς δειλίας,
« Ἐὰν πτωχός τις σ' ἀγαπᾷ τοῦ δάσους νεανίας,
« Μὴ τὸν προδώσῃς.... δύναται καὶ νὰ παραφρονήσῃ,
« Καὶ τοῦτο τὸν καλὸν Θεὸν μεγάλως θὰ λυπήσῃ!... »
Αὐτὰ τὴν εἶπε· κατηφὴς ἐπὶ μικρὸν ἐστάθη,
Ἱκετικῶς συνήνωσε τὰς χεῖράς του κ' ἐχάθη.—
Ἄχ, δὲν ἐγκαταλείπομεν τὸν ἀτυχῆ μας φίλον,
Πλὴν ἀποθνήσκει· εἶν' ὠχρὸν τοῦ φθινοπώρου φύλλον.
Ματαίως τῷ προσφέρομεν τροφήν, ἐνδυμασίαν,
Καὶ πάντες ἁμιλλώμεθα μὲ τόσην προθυμίαν!
Πρὸς οὐρανὸν τὴν πτέρυγα ὁ ἄγγελος ἀνοίγει·
Θὰ μᾶς ἀφήσῃ, τέκνον μου, ταχέως θὰ μᾶς φύγῃ.—

Καὶ ὁ πρεσβύτης ἔκλινε τὴν κεφαλὴν βαρεῖαν.
—Γέρον! τῷ εἶπα, θλιβερὰν μὲ λέγεις ἱστορίαν.
Πλὴν, ἂν ἠξεύρῃς, λέγε με· εἰς τὸν δρυμῶνα κάτω,
Δὲν ἀπατῶμαι, μετ' αὐτοῦ κ' εἷς ἄλλος ἐπλανᾶτο·
Τίς ἦτο;—Καὶ ὁ γηραιὸς ὑπέλαβε·—Νομίζω,
Ὅτι κ' ἐκεῖνον, τέκνον μου, ἐπίσης τὸν γνωρίζω.
Ὑπάρχουν καὶ καλαὶ ψυχαὶ ἐν μέσῳ τῶν ἀνόμων·
Τὸν νέον, ὃν διέσωσεν ἀπὸ τὴν λαιμητόμον,
Θὰ εἶδες, ἐπειδὴ αὐτὸς συγκατοικεῖ μαζῇ του.—
...Πλὴν διεκόπη ἡ φωνὴ ἐξαίφνης τοῦ πρεσβύτου·
Εἰς τοῦ χωρίου, θόρυβος ἠκούσθη, τὴν πλατεῖαν...
Ἐρρίγησα, προαίσθησιν ᾐσθάνθην ὀλεθρίαν,
Κ' εὑρέθην ἔξω, σύντροφον τὸν χωρικόν μου ἔχων.
Εἴδομεν πλῆθος μὲ σπουδὴν κατὰ τὸ δάσος τρέχον,
Καὶ κοπετοὺς μᾶς ἔφερε τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνέμου.
« Ἀπέθανεν! ἀνέκραζον, ἀπέθανε, Θεέ μου! »
« Ἀλλ' ὅμως τίς ἀπέθανεν; ἠρώτησα μὲ τρόμον·
« Ἐκεῖνος » μ' ἀπεκρίνοντο κ' ἐπέτων εἰς τὸν δρόμον.
Μετὰ τοῦ πλήθους ἔφθασα εἰς τὸν δρυμῶνα· ποία
Ἐκεῖ ἀνοίγετο σκηνὴ ὀδύνης ἐξαισία!
Ὁποῖον δρᾶμα θλιβερὸν καὶ ἅγιον, ἐγκλεῖον
Τὸν θάνατον καὶ τὸν Θεόν, τὸ ὄναρ καὶ τὸν βίον!
Ἂν ζήσω χρόνους ἑκατόν, χιλίους ἐὰν ζήσω,
Θὰ ἐνθυμοῦμαι, καὶ ποτὲ δὲν θὰ τὸ λησμονήσω!
Ἐπὶ τῆς χλόης καὶ χρυσῆς πορτοκαλλέας κάτω
Ὁ νεανίας Ποιητὴς νεκρὸς ἀπεκοιμᾶτο.

Ὡραῖος καὶ γαλήνιος προσέβλεπεν ἠρέμα
  Τὸν προσφιλῆ του οὐρανὸν μ' ἀγάπης ἔτι βλέμμα·
Κ' εἰς τὸ ἁγνόν του μέτωπον ὡς στέφανος ἁγίου
  Ἠκτινοβόλει κ' ἔπαιζε χρυσῆ ἀκτὶς ἡλίου.
Ἦτον ὁ πρῶτος ἀσπασμὸς τῶν οὐρανῶν! Ἀκόμα
  Ἐτήρει τὸ μειδίαμα τὸ συμπαθές του στόμα,
Κ' ἡ χείρ του ἐξετείνετο, ἣν ἔχανεν ἡ λύρα,
  Ὡς νὰ ἐζήτει φιλικῶς νὰ θλίψῃ ἄλλην χεῖρα....
Τοῦ λυτρωθέντος παρ' αὐτῷ ὑψόνετο δεσμίου
  Τὸ σῶμα, ὡς κυπάρισσος θρησκευτικοῦ μνημείου.
Συντετριμμένος, ἄφωνος, ποσῶς δὲν ἐκινεῖτο·
  Ἐθάρρεις, ὅτι ὄρθιος ἀποθαμμένος ἦτο.
Δὲν ἔχυνεν ἓν δάκρυον ἐκεῖνος· ἦτο λίθος·
  Ὤ, κλαίουν ὅσοι μειδιοῦν ἐπὶ τῆς γῆς συνήθως....
Εἰς εὐλαβῆ ἀπόστασιν τὸ πλῆθος εἶχε μείνει·
  Οὐδεὶς ἐστέναζεν, οὐδεὶς πλησίον του ἐθρήνει.
Ἤρχοντο κλαίοντες ἐκεῖ, ἀλλ' ἔπαυον ἐμπρός του.
  Τόσην ἐπέβαλε σιγὴν ἡ θέα τοῦ Ἀγνώστου!

. . . .

. . . .

Ζ'

Ἀλλ' ὅταν κύψας εὐλαβῶς εἰς τὴν ψυχράν του κλίνην,
  Ἠσπάσθην τοῦ μετώπου του τὴν ἱερὰν γαλήνην,

'Αντήχησαν ἀπὸ λυγμοὺς τῶν χωρικῶν τὰ στήθη,
Καὶ ἡ ἀλγοῦσά των ψυχὴ εἰς δάκρυα ἐχύθη.
Ὁ εἷς μὲ ἄνθη ἔστεφε τὰ νεκρωθέντα κάλλη,
Ὁ ἄλλος τὸν ἐθώπευε, τῷ ἐμειδίων ἄλλοι,
Κ' ἐζήτουν ὅλοι, θλίβοντες τὴν ἄψυχόν του χεῖρα,
Νὰ μεταδώσουν εἰς αὐτὴν μικρὸν ζωῆς σπινθῆρα.
Ὁποῖον πένθος ἄδολον καὶ ὕψος συμπαθείας,
Ὅπερ εἰς μόνον χωρικὰς εὑρίσκεται καρδίας!...
Καὶ κλαίουν ὅλοι, καὶ ἠχεῖ ἐγκάρδιος ὁ θρῆνος,
'Ενῷ θαρρεῖς πῶς μειδιῶν εὐχαριστεῖ 'Εκεῖνος.
Καὶ μόνος καὶ ἀδάκρυτος, μὲ σπασμωδοῦντα χείλη,
Ὁ πρὶν δεσμώτης ἵσταται ἀκίνητος ὡς στήλη.
'Αλλ' ὅταν μηκυθμοῦ λεπτοῦ ἀντήχησεν ὁ στόνος,
Ὅταν ἐσχίσθη ὁ ἐγγὺς φραγμὸς τοῦ καλαμῶνος,
Καὶ μ' ἓν ὡς βέλος πήδημα ἡ αἴγαγρος ἐμπρός του
'Ερρίφθη καὶ ἀπέπνευσε πλησίον τοῦ 'Αγνώστου,
Κραυγὴν ἀφῆκαν γοερὰν τοῦ στήθους του τὰ βάθη,
'Ερρίφθ' εἰς τὸν ἐκεῖ κρημνὸν κ' ἐπὶ στιγμὴν ἐχάθη.
....Ὅταν ὁ γέρων ἱερεὺς ἐφάνη τοῦ χωρίου,
Κ' εὐηγγελίσθ' εἰς τὸν νεκρὸν τὸν ὕπνον τοῦ Κυρίου,
'Εστράφην, τὸν ἠτένισα κ' ἐμάκρυνα τὸ βῆμα·
Δὲν ἠδυνάμην νὰ ἰδῶ ἐκεῖνον εἰς τὸ μνῆμα....
Εἶδον οἱ ἐπιθάνατοι πολλάκις πῶς στενάζουν,
'Αλλὰ δὲν θέλω νὰ ἰδῶ καὶ πῶς ἐνταφιάζουν.

. . . .

. . . .

Η'

Μετὰ καιρὸν διέβαινα ἐκ νέου τὸν δρυμῶνα,
Καὶ κελαδοῦσαν ἤκουσα καὶ πάλιν ἀηδόνα·
Ἀλλὰ δὲν ἔψαλλε φαιδρῶς ὡς ἄλλοτε, ἐθρήνει
Κ' ἦν ἡ φωνή της δάκρυα, τὸ ᾆσμά της ὀδύνη.
Τὸ δάσος ἦτον ἥσυχον, εὐδία παντοῦ ἦτο·
Ἐνόμισα ὅτι ψυχὴ νεκροῦ παρεπονεῖτο,
Ὅτε εὑρέθην ἔμπροσθεν μικροῦ ἐκκλησιδίου
Κ' εἶδε τὸ βλέμμα μου σταυρὸν χλοάζοντος μνημείου.
Περίλυπος ἐκράτησα τὸ κουρασμένον βῆμα·
Δὲν ἦτο τάφος, ἀλλ' ἀνθῶν φαιδρὸς τὸ κρύον μνῆμα.
Εὐώδης ἔρριπτε σκιὰν χρυσῆ πορτοκαλλέα,
Καὶ κατεκάλυπτον σταυρὸν καὶ χῶμα, ἄνθη νέα.
Πτηνόν τι ἐπὶ τοῦ σταυροῦ εὐθύμως ἐκινεῖτο·
Τοῦ κοιμωμένου ἡ ψυχὴ ἐπίστευσα πῶς ἦτο.
Ἐξαίφνης βῆμα ἤκουσα· στρέφων ἐκεῖ τὸ ὄμμα,
Ἀνθρώπου εἶδον κατηφοῦς κεκυρτωμένον σῶμα.
Ἦτον ὁ πρώην δέσμιος· τῷ ἔτεινα τὴν χεῖρα·
Φεῦ, εἰς μνημεῖον προσφιλὲς μᾶς ἥνωσεν ἡ μοῖρα,
Ἀλλὰ ἐγὼ διέβαινα ἐκεῖθεν τοῦ δρυμῶνος·
Ἐκεῖνος ἔμενεν ἐκεῖ μὲ τὸν νεκρόν του μόνος!

1862

ΑΛΦΡΕΔΟΣ

ΕΙΣ ᾼΣΜΑΤΑ ΕΞ

ᾼΣΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

ΑΛΦΡΕΔΟΣ

« Ἀρχάγγελος ἦνα καιρὸν
καὶ ὁ Σατὰν ὑπῆρξε. »

Α'

— Εἰς τοῦ Ἀλφρέδου αὔριον θὰ ᾖσαι; — Ὄχι. — Ποίαν
Αἰτίαν ἔχεις; — Ἀγνοῶ· ἐχθαίρω τὸν τρελλόν.
— Καὶ μόνον, μόνον δι' αὐτὴν τὴν ἐλαφρὰν αἰτίαν
Ἀφίνεις ἓν συμπόσιον τοσοῦτον τρυφηλόν;
Ὁ καμπανίτης ἔπαυσε νὰ σὲ ἡδύνῃ πλέον;
Παρῄτησες τοῦ λανσκενὲ καὶ σὺ τὸν πειρασμόν;
Δὲν σὲ κινεῖ ὡς ἄλλοτε λορέττας βλέμμα καῖον;...
Μὰ τὸν Θεὸν παρήλλαξες! δὲν εἶσαι ὁ Ἐδμών!
— Θὰ ἦν' ἐκεῖ τοὐλάχιστον ἡ κολασμένη Κλαίρη;
— Θὰ εὕρῃς καὶ τὴν κόλασιν ἐκεῖ.... τὴν Βοεμήν!
— Καλά, θὰ ἔλθω. — Παμπληθεῖς θὰ ἦμεθα ἑταῖροι,
Καὶ δὲν θὰ πλήξῃς, πίστευσε, παντάπασιν. — Ἀμήν!

Τοιαῦτα βηματίζοντες ἐμπρὸς τῶν Ἠλυσίων,
　'Ελάλουν δύο Λέοντες παρισινοὶ φαιδρῶς,
Κ' ἐκακολόγουν εὐφυῶς τὸ πᾶν καὶ τὸν πλησίον,
　Διὰ νὰ φεύγῃ εὔθυμος ὀλίγον ὁ καιρός.

Β'

—'Αλλὰ ὁποίους λέοντας, λορέττας ποίας ψάλλεις,
　Καὶ τί θὰ εἴπῃ λανσκενέ, ξενίζων ποιητά;
Τὴν γλῶσσαν τῶν πατέρων σου ὡς ῥάκος ἀποβάλλεις;
　Δὲν ἐννοοῦσιν Ἕλληνες τὰ ἔπη σου αὐτά!...
—Θεὸς φυλάξῃ! στιχουργῶ εἰς γλῶσσαν ἑλληνίδα·
　Κ' οἱ παῖδές μας τοῦ λανσκενὲ ζητοῦν τὸν πειρασμόν.
Τὸν Καραΐσκον δὲν ὑμνῶ, δὲν ψάλλω τὴν Πατρίδα·
　Αὐτὰ σᾶς εἶναι ἄγνωστα....ἐκφεύγουν τὸν συρμόν.
Πόσας λορέττας μὲ κοστύμ.... κοστύμ, μὲ ἐννοεῖτε....
　—Ὅλοι λαλεῖτε γαλλικὰ κ' ἐν μέσῳ τῶν ὁδῶν.—
Πόσας λορέττας εἰς τὴν γῆν τοῦ Κόδρου θεωρεῖτε,
　Φορούσας χαίτας νεκρικὰς ὡς λάφυρα 'Ινδῶν!
Τί λέγετε, σεῖς, λέοντες κομψοὶ τῶν Σολωνίων,
　Ἡδυπαθεῖς φιλόσοφοι, περιπατητικοί;
Λορέτται μόνον εἰς τὴν γῆν ἀνθοῦν τῶν Παρισίων;...
　—'Αλλ' ἡ ἀδολεσχία σου κατέστη φορτική!
Ποῦ εἶναι ὁ 'Αλφρέδος σου; καὶ τίς αὐτός; ὁμίλει·
　Τὰς παρεκβάσεις ἄφες τας δι' ὄνομα Θεοῦ.

Εἰπὲ ὅ,τι κανοναρχοῦν τῆς Μούσης σου τὰ χείλη,
'Ως ψάλτης μητροπόλεως ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ.
—Πολὺ καλά· προσμείνατε, διότι....—Τί διότι;
Καὶ πάλιν;—Ὄχι, κύριοι, ἀρχίζω τὸν ψαλμόν·
Πλὴν ἂν συλλάβω ἀπὸ σᾶς κανένα νὰ ὑπνώττῃ;
Ἂν ὁ πτωχὸς Ἀλφρέδος μου σᾶς φέρῃ νυσταγμόν;

Γ'

Τίς ὁ Ἀλφρέδος; καὶ αὐτὸς ἠγνόει....Ἐξωμότης
Τῆς ἄλλοτε καρδίας του· τριακοντούτης γέρων,
Ἄλλοτε Τάσσειος ψυχὴ καὶ νῦν καλὸς συμπότης·
Ἀστὴρ εἰς ὕδατα θολὰ καὶ στάσιμα μαρμαίρων.
Πεσὼν ὡς ὁ Ἀρχάγελλος εἰς ζοφερὰς ἀβύσσους,
Πλασμένος διὰ ν' ἀγαπᾷ καὶ ζῶν διὰ τοῦ μίσους.

Λέων οὐδεὶς καθὼς αὐτὸς εἰς Παρισίους ἦτον·
Ἡ φήμη του διέτρεχε καθ' ὅλην τὴν Γαλλίαν
Μυθώδης καὶ ἀλλόκοτος καὶ πλήρης ἀπορρήτων,
'Ως θυελλώδης ἀστραπὴ φωτίζουσα σκοτίαν.
Ὀργιαστὴς παράτολμος, αὐθάδης καινοτόμος,
Ὑψοῦτο πρῶτος πάντοτε κ' εἰς πάντας ἦτο νόμος.

Ματαίως ἐπιθήκιζον τοὺς τρόπους του οἱ ἄλλοι·
  Πᾶν ὅ,τι ἔπραττεν αὐτὸς ἢ ἔλεγεν ἀκόμα,
Οὐδεὶς νὰ πράξῃ ἤξευρεν, οὐδεὶς αὐτῶν ἐλάλει.
  Πλασμένοι ἀπὸ τὸ αὐτὸ δὲν εἶναι πάντες χῶμα....
Καὶ ἐμιμοῦντο ἅπαντες τῶν ἔργων του τὸν τρόπον,
  Καθὼς μιμοῦνται πίθηκοι τὰς ἕξεις τῶν ἀνθρώπων.

Καὶ μόνος ἔζη μεταξὺ τῶν ἄλλων, πάντη μόνος,
  Ὡς ἀνδριὰς μαρμάρινος ἐν μέσῳ τῆς πληθύος.
Τὰ πάθη του ἦσαν βοή, ὀλολυγμὸς τυφῶνος·
  Ἀλλὰ θαλάσσης ὅμοιος εἶν' ὅλος του ὁ βίος.
Ἐνῷ ἐπάνω παταγεῖ κ' ὑπὸ τὸ φῶς κυμαίνει,
  Σιγὴ εἰς τὰς ἀβύσσους του καὶ σκότος διαμένει.

Ἦτον ὠχρός, τόσον ὠχρός, ὥστε τὸν ἐλυπεῖσο·
  Ὠχρὸς ὡς κρύον μάρμαρον ἀρχαϊκοῦ μνημείου.
Ἐθάρρεις ὅτι πρὸ νεκροῦ ἀναστηθέντος ἦσο....
  Οἱ ὀφθαλμοί του μέλανες καὶ πλήρεις μυστηρίου,
Κάτω τῆς μαύρης κόμης του ἐξήστραπτον ῥεμβώδεις
  Καθὼς εἰς μαῦρον οὐρανὸν ἀστέρες θυελλώδεις.

Καὶ ὅμως ποίαν ἔκφρασιν τὰ ὄμματα ἐκεῖνα
Πολλάκις εἶχον! Ἔκφρασιν ἀγγελικῆς ἁγνείας·
Ἀπέβαλλον ἐπὶ στιγμὴν τὴν ζοφερὰν ἀκτῖνα,
Κ' ἠκτινοβόλουν διαυγῆ καὶ ἔμπλεα καρδίας.
Κ' ἔλεγες, μετ' ἐκπλήξεως παρατηρῶν μεγάλης·
«Τοιούτους ἔχουν ὀφθαλμοὺς τὰ τέκνα τῆς κραιπάλης;»

Ἀλλὰ τοιαύτην ἔκφρασιν σπανίως εἶχον μόνον·
Μετὰ μικρὸν τὸ στόμα του σαρκάζον ἐμειδία
Μειδίαμα ὀλέθριον, μειδίαμα δαιμόνων,
Κ' ἐχάνετο ἡ ἔκφρασις ἐκείν'. ἡ οὐρανία.
Ὁ πρὶν ἁγνός του ὀφθαλμὸς ἐξήστραπτεν ἀγρίως,
Ὡς συννεφοῦται ἀττικὴ ἡμέρα αἰφνιδίως.

Πόσον ὡραία κ' εὐγενὴς ἡ κεφαλή του ἦτο,
Ἐξέχουσ' ἀλαζονικῶς ἢ κλίνουσα ζοφώδης!
Τὸ χεῖλός του περιφρονοῦν τὰ πάντα ἐκινεῖτο,
Κ' ἐπρόφερεν ἐνίοτε ἀρὰς μυστηριώδεις.
Τὸ μέτωπόν του αὔθαδες, κατακεραυνωμένον,
Πρὸς νέους πάλιν κεραυνοὺς τὸ εἶχεν ὑψωμένον.

Ματαίως ἐπιθήκιζον τοὺς τρόπους του οἱ ἄλλοι·
  Πᾶν ὅ,τι ἔπραττεν αὐτὸς ἢ ἔλεγεν ἀκόμα,
Οὐδεὶς νὰ πράξῃ ἤξευρεν, οὐδεὶς αὐτῶν ἐλάλει.
  Πλασμένοι ἀπὸ τὸ αὐτὸ δὲν εἶναι πάντες χῶμα....
Καὶ ἐμιμοῦντο ἅπαντες τῶν ἔργων του τὸν τρόπον,
  Καθὼς μιμοῦνται πίθηκοι τὰς ἕξεις τῶν ἀνθρώπων.

Καὶ μόνος ἔζη μεταξὺ τῶν ἄλλων, πάντη μόνος,
  Ὡς ἀνδριὰς μαρμάρινος ἐν μέσῳ τῆς πληθύος.
Τὰ πάθη του ἦσαν βοή, ὀλολυγμὸς τυφῶνος·
  Ἀλλὰ θαλάσσης ὅμοιος εἶν' ὅλος του ὁ βίος.
Ἐνῷ ἐπάνω παταγεῖ κ' ὑπὸ τὸ φῶς κυμαίνει,
  Σιγὴ εἰς τὰς ἀβύσσους του καὶ σκότος διαμένει.

Ἦτον ὠχρός, τόσον ὠχρός, ὥστε τὸν ἐλυπεῖσο·
  Ὠχρὸς ὡς κρύον μάρμαρον ἀρχαϊκοῦ μνημείου.
Ἐθάρρεις ὅτι πρὸ νεκροῦ ἀναστηθέντος ἦσο....
  Οἱ ὀφθαλμοί του μέλανες καὶ πλήρεις μυστηρίου,
Κάτω τῆς μαύρης κόμης του ἐξήστραπτον ῥεμβώδεις
  Καθὼς εἰς μαῦρον οὐρανὸν ἀστέρες θυελλώδεις.

Καὶ ὅμως ποίαν ἔκφρασιν τὰ ὄμματα ἐκεῖνα
Πολλάκις εἶχον! Ἔκφρασιν ἀγγελικῆς ἁγνείας·
Ἀπέβαλλον ἐπὶ στιγμὴν τὴν ζοφερὰν ἀκτῖνα,
Κ' ἠκτινοβόλουν διαυγῆ καὶ ἔμπλεα καρδίας.
Κ' ἔλεγες, μετ' ἐκπλήξεως παρατηρῶν μεγάλης·
«Τοιούτους ἔχουν ὀφθαλμοὺς τὰ τέκνα τῆς κραιπάλης;»

Ἀλλὰ τοιαύτην ἔκφρασιν σπανίως εἶχον μόνον·
Μετὰ μικρὸν τὸ στόμα του σαρκάζον ἐμειδία
Μειδίαμα ὀλέθριον, μειδίαμα δαιμόνων,
Κ' ἐχάνετο ἡ ἔκφρασις ἐκεῖν' ἡ οὐρανία.
Ὁ πρὶν ἁγνός του ὀφθαλμὸς ἐξήστραπτεν ἀγρίως,
Ὡς συννεφοῦται ἀττικὴ ἡμέρα αἰφνιδίως.

Πόσον ὡραία κ' εὐγενὴς ἡ κεφαλή του ἦτο,
Ἐξέχουσ' ἀλαζονικῶς ἢ κλίνουσα ζοφώδης!
Τὸ χεῖλός του περιφρονοῦν τὰ πάντα ἐκινεῖτο,
Κ' ἐπρόφερεν ἐνίοτε ἀρὰς μυστηριώδεις.
Τὸ μέτωπόν του αὔθαδες, κατακεραυνωμένον,
Πρὸς νέους πάλιν κεραυνοὺς τὸ εἶχεν ὑψωμένον.

Οὐαί, οὐαὶ εἰς τὴν ἀγνὴν καὶ ἄπειρον παρθένον,
  Ἥτις τὴν Ἑωσφόρειον μορφήν του ἐθεώρει!
Τὸν ἔβλεπε κ' ᾐσθάνετο τὸ στῆθός της κυμαῖνον·
  Δεύτερον βλέμμα καὶ γυνὴ καθίστατο ἡ κόρη....
Καὶ πῶς τὴν ἐθυσίαζε! μὲ ποῖον αἷμα κρύον!
  Χωρὶς κἂν νὰ ἡδύνεται....ὡς ἄθυρμα παιδίων.

Ἀλλὰ δὲν ἐθυσίαζε τὸ βάσκανόν του ὄμμα
  Τὴν κόρην μόνον τὴν ἀγνήν, ἥτις νικᾶται μόνη·
Ἐνίκα δυσχερέστερον, τὸ βλέμμα του ἀκόμα
  Καὶ τῶν ἑταίρων τὰς νεκρὰς καρδίας κατεπόνει!
Παράδοξον· νεάνιδα διέφθειρεν ἁγίαν,
  Κ' εἰς τὴν ἑταίραν ἔδιδε δευτέραν παρθενίαν.

Ὁπόσαι νέαι κόμησσαι καὶ πόσαι μαρκεσίαι
  Τὰς πτέρυγάς των ἔκαιον εἰς τὸ δριμύ του ὄμμα·
Ὁπόσαι κόραι τοῦ λαοῦ, ἁπλοϊκαὶ καρδίαι,
  Μὲ φίλημα τὸν ἄσπλαγχνον ἀπήντων εἰς τὸ στόμα!
Σιωπηλός, ἀναίσθητος ὡς κορεσθεὶς Σουλτάνος,
  Ἐδέχετο τὰς τρυφερὰς θωπείας των ὁ πλάνος.

Τὴν ἀρετὴν κατέτρεχεν ὁ ἔρως του.... ἂν ἦσαν
  Τὰ θύματά του θελκτικὰ ἠδιαφόρει· μόνον
Φημιζομένην ἀρετὴν ἐδίωκε μὲ λύσσαν,
  Καὶ πρὸς ἁγίαν ἔρριπτε τὸ βλέμμα δολοφόνον.
Κ' εἰς τὴν ἀστὴν κατέβαινεν ἀπὸ ἡγεμονίδα,
  Ἁπλῶς, καθὼς ἀλλάζομεν εἰς δεῖπνον παροψίδα!

Φεῦ· δὲν ἠγάπα, τίποτε ἐκεῖνος δὲν ἐπόθει·
  Ὁσάκις κατεσύντριβε νεάνιδα κἀμμίαν,
Ὁσάκις εἰς τὴν ἄβυσσον ἁγνὴν παρθένον ὤθει,
  Τραῦμα ἐπράϋνε, πληγὴν εἰς ἅπαντας κρυφίαν.
Ναί, δὲν ἠγάπα· τῶν νεκρῶν τὸ στῆθος δὲν κινεῖται·
  Ἐφρόνουν ὅτι ἀγαπᾷ διὰ νὰ ἐκδικῆται....

Καὶ ὅμως τὸν ἀκάθεκτον ὀργιαστὴν ἐκεῖνον,
  Τὸν ἔχοντα ἀνηλεῆ καὶ ζοφερὰν καρδίαν,
Τὸν ἐνθυμοῦντο ἄλλοτε ἁγνὸν ὡς θάλλον κρίνον,
  Ἐρυθριῶντα καὶ δειλὸν ὡς κόρην ἐρασμίαν.
Τὸν ἐνθυμοῦντο νεύοντα τοὺς ὀφθαλμούς του κάτω,
  Ὅταν ἐσθῆτα γυναικὸς βαινούσης ἠκροᾶτο.

Αὐτός, ὅστις ἀφήρπαζεν ἀσπλάγχνως τὰς καρδίας,
 Ὅστις ψυχρῶς ἐφόνευε τοὺς φίλους αὐτοῦ, μόνον
Δι' ἕνα λόγον ἀπρεπῆ ἐν μέσῳ εὐθυμίας,
 Αὐτὸς ποτὲ ὁ ἴδιος ἐστέναζε μὲ πόνον,
Κ' ἐκίνει τὴν καρδίαν του ἁπλοῦ στρουθίου πτῶσις.
 Ἄ, γίνονται εἰς τὴν ψυχὴν τοιαῦται ἀλλοιώσεις!

Τὸν ἐνθυμοῦντο ἄλλοτε παρθένον νεανίαν,
 Μὲ 'Οσσιάνου μέτωπον, μὲ ὀφθαλμοὺς ἐμψύχους,
Βαδίζοντα εἰς ταπεινοῦ χωρίου ἐκκλησίαν
 Καὶ ἀκροώμενον ῥεμβῶς τοῦ κώδωνος τοὺς ἤχους.
Ὑψοῦντο τότε εὐσεβῶς οἱ νέοι ὀφθαλμοί του,
 Ὡς νὰ ἐζήτει ἔμπνευσιν ἁγίαν ἡ ψυχή του.

Κ' ἐλάμβανε τῶν οὐρανῶν ἐμπνεύσεις.... 'Ανεπόλουν
 Παιδίου ἔπη ἅγια, ὑπερφυῶς ὡραῖα,
Ποιήσεις, αἵτινες ψυχὴν ἁγνὴν ἐμυροβόλουν,
 'Αγγέλλουσαι περίδοξον καὶ μέγαν συγγραφέα.
Κ' ἦν ὁ 'Αλφρέδος τῶν ᾠδῶν ὁ ποιητὴς ἐκείνων,
 Παιδίον εἰς παιδαγωγοῦ τὸ νεῦμα ἔτι κλίνον.

Μετὰ μικρὸν ἀντήχησε καθ' ὅλην τὴν Γαλλίαν
'Αγγέλου ᾆσμα, ψάλλοντος ἁγνῆς παρθένου κάλλη·
'Ονειροπόλον, συγκινοῦν ἐκ βάθρων τὴν καρδίαν,
Κ' ἠρώτων πάντες, ἔκθαμβοι ἀκούοντες, «τίς ψάλλει;»
Κ' ἦν ὁ 'Αλφρέδος ποιητὴς τοῦ ᾄσματος.... ὁ ψάλλων,
Ἔφηβος ἔτι, τῆς ἁγνῆς καρδίας του τὸν σάλον.

Σιγὴ ἐξαίφνης ἔπαυσε τοῦ ᾄσματος τὸν στόνον·
Τί ἔγεινεν ὁ ποιητὴς καὶ δὲν ἠκούσθη πλέον;
Οὐδεὶς ἐγνώριζεν, ἀλλὰ κατόπιν τινῶν χρόνων
'Εφάν' εἰς τὰ Παρίσια περικαλλής τις λέων.
'Εκ τοῦ Σουλίου ἤρχετο, σωθεὶς πολλῶν κινδύνων,
Τοῦ Φώτου συμπολεμιστής, πλὴν φεῦ, χωρὶς ἐκεῖνον!

'Ερρίφθη, ἔλεγον, ἐκεῖ ἐλπίζων ν' ἀποθάνῃ,
Ἢ νὰ πραΰνῃ τὴν πληγὴν κρυφίας ἀλγηδόνος·
Πλὴν δὲν εὑρέθη δι' αὐτὸν ἓν Τούρκου γιαταγάνι.
Ματαίως ἐξετίθετο εἰς στρόβιλον ἀγῶνος,
Κ' ἐπέπιπτεν ὅπου λυσσῶν ἀντήχει μάχης ἦχος.
Οἴμοι, ἐπέζη πάντοτε· τὸ θάρρος εἶναι τεῖχος.

Κ' ἐπέστρεψε περίλυπος εἰς τὴν Γαλλίαν πάλιν,
Ζοφώδης, ἔμπλεως πληγῶν καὶ κάτωχρος ὡς κρίνον,
Κ' εἰς ἀκολάστους ἔρωτας ἐρρίφθη καὶ κραιπάλην,
Ζητῶν νὰ σβύσῃ τὸν φανὸν τῆς μνήμης εἰς τὸν οἶνον....
Ματαίως· δὲν ἐμέθυεν. Ἐντός του ἐγρηγόρει
Ἡ μνήμη, ἡ ἀκοίμητος τοῦ παρελθόντος κόρη!

Εἰς τὴν ἀκράτητον ὁρμὴν ἐστράφησαν ἐκείνην
Μὲ θάμβος οἱ Παρίσιοι· ἐσκόρπιζε χρυσίον·
Κατέστρεφε νεάνιδας μὲ δαίμονος γαλήνην,
Καὶ ἦτον ἡ οἰκία του οἰκία τῶν ὀργίων.
Καὶ ὅλα ταῦτα ἔπραττε μὲ χάριν ἐξαισίαν,
Ὑψῶν εἰς θέσιν ἀρετῆς τὴν ζοφερὰν κακίαν.

Εἰς κάθε ἱπποδρόμιον ἐλάμβανον τὸ γέρας
Ἡ Λήθη καὶ ὁ Θάνατος, οἱ ἄραβές του ἵπποι·
Καὶ παίζων εἰς τὸ λανσκενὲ πολλάκις τὸ ἑσπέρας,
Ἐκέρδιζεν ἢ ἔχανε, χωρὶς οὐδὲν νὰ εἴπῃ,
Μὲ σαρκασμοῦ μειδίαμα ποσὰ περιουσίας,
Ἐνῷ οἱ ἄλλοι ἔχυνον ἱδρῶτας ἀγωνίας.

Καὶ τὸν ἐφθόνουν, καὶ κανεὶς δὲν τὸν ἠγάπα· στῆθος
Δὲν εἶχεν ἓν κ' ὑπὲρ αὐτοῦ ἁρμονικῶς νὰ πάλλῃ·
Ὦ, τὴν ὑπεροχὴν ποτὲ δὲν ἀγαπᾷ τὸ πλῆθος....
Γαμψώνυξ ἦτον ἀετὸς καὶ ὄρνεα οἱ ἄλλοι.
Τὸ φῦλον τὸ περικαλλὲς τὸν ἀνεζήτει μόνον·
Οἱ ἄνδρες τὴν ὑπεροχὴν ὑπέφερον μὲ πόνον.

Ἐκ φόβου τὸν ἐθώπευον· δὲν ἔπαιζεν ἐκεῖνος,
Καὶ εἶχε τόσους αἵματος θριάμβους ἀποκτήσει.
Τὸ βλέμμα του ἐξήστραπτεν ἐκ φλογερᾶς ἀκτῖνος,
Κ' ἐφόνευεν ὁ ὀφθαλμὸς τὸ ξίφος πρὶν κτυπήσῃ.
Πολλάκις τὸν ἀντίπαλον φονεύων ἐλυπεῖτο,
Ὡς νὰ ἐπόθει ὁ νεκρὸς ὁ ἴδιος νὰ ἦτο!

Πρᾶγμα παράδοξον· ἐὰν ἐμπρός του ἐθεώρει
Ἀμαξηλάτην εὔσαρκον, μὲ ὄψιν ἠλιθίαν,
Τῶν ὀφθαλμῶν του ἤστραπτεν αἱμοχαρὴς ἡ κόρη,
Καὶ τὸν ἐκτύπα ἔκθαμβον μ' ἀνήκουστον μανίαν.
Καὶ ὅταν εἰς τοὺς πόδας του ὠχρὸν τὸν ἐθεώρει,
Μὲ ἀηδίαν ἵστατο καὶ σύννους ἀνεχώρει....

Ἦτον ὁ ἔρως του αὐγὴ ἑλληνικοῦ μαΐου·
 Ἁγνός, ὡς τὸ μειδίαμα νηπίων κοιμωμένων,
Πιστός, ὡς εἰς τὸν ἄνθρωπον ὁ λίθος τοῦ μνημείου....
 Καὶ τὴν ἠγάπα· ἀλλ' οὐχί! τοσοῦτον τετριμμένον
Δὲν εἶχεν οὗτος αἴσθημα.... τὴν ἐπροσκύνει· μήτε....
 Κἄτι πλειότερον αὐτῶν.... Ματαίως τὸ ζητεῖτε!

Κ' ἐνθουσιῶν διήρχετο πλησίον της τὸν βίον,
 Ὡς χρυσαλὶς εἰς κάλυκα, ὡς μύρον εἰς τὸ κρίνον,
Μὲ τὴν πλουσίαν του ψυχὴν κόρην γυμνὴν ἐνδύων,
 Καὶ στέφων βίον σκοτεινὸν μὲ χείμαρρον ἀκτίνων.
Δημιουργός της δεύτερος, τὰ πάντα τὴν ἐδώρει·
 Καρδίαν μόνον παρ' αὐτοῦ δὲν ἔλαβεν ἡ κόρη!

Χεὶρ ἀνθρωπίνη δύναται βουνὰ νὰ μεταφέρῃ,
 Καὶ τὸν εὐρὺν ὠκεανὸν ξηρὰν νὰ καταστήσῃ·
Δύναται τἄστρα τοὐρανοῦ εἰσέτι νὰ προσφέρῃ,
 Ἀλλ' ὄχι κ' εἰς τὴν ἄκαρδον καρδίαν νὰ δωρήσῃ....
Δὲν μεταβάλλετ' ἡ ψυχή, δὲν δίδετ' ἡ καρδία·
 Μὴ μαργαρίτας ῥίπτετε εἰς κύνας ὡς ψιχία!

Το γύναιον· εδέχετο τοσούτον ευγνωμόνως
  Κ' εκστατική τον έρωτα του νέου τον γενναίον!
Το γύναιον· του έλεγεν, ότι εκείνος μόνος
  Ήτο θεός της, και θεός δεν ήτον άλλος πλέον·
Και τον ενηγκαλίζετο δειλώς ερυθριώσα.
  Ώ ψεύδος, ψεύδος· γυναικός σ' εφεύρε μόνον γλώσσα....

Κ' επίστευεν ως ό 'Αδάμ εις την μολπήν της Εύας.
  Διατί όχι; αι κακαί καρδίαι δεν πιστεύουν·
'Αλλ' όμως ακροάζονται με πίστιν και με σέβας
  Όσαι ψυχαί την αφελή αλήθειαν λατρεύουν.
'Εκ τούτου ίσως βλέπομεν την μεγαλοφυΐαν
  'Απατωμένην συνεχώς με τόσην ευκολίαν.

Πλήν πού απάτη διαρκεί; Νύκτα τινά μετέβη
  Ποθών εκ νέου να ίδη την φίλην του ο νέος·
Την κλίμακα του οίκου της ενθουσιών ανέβη,
  Και εις τον θάλαμον αυτής εισέδυσε λαθραίως.
Πλήν διατί ή κόμη του υψώθη αιφνιδίως,
  Κ' ιδρώς θανάτου έχρισε το μέτωπόν του κρύος;

Τί ἔπαθεν; ὤ, τίποτε· συνειθισμένον πόνον....
Εἶδε τὴν ἐρωμένην του ὑπνώττουσαν βαθέως
Εἰς τοῦ ἀμαξηλάτου του τὸ στῆθος.... τοῦτο μόνον!
Τί ἔπραξεν; ὤ, τίποτε· τοὺς ἥρπασε ταχέως,
Κ' ἐνῷ ἀκόμ' ἡδονικῶς τὸ ζεῦγος ἐκοιμᾶτο,
Κάτω τοὺς ἐσφενδόνισε τοῦ παραθύρου, κάτω!

Κατόπιν φρίσσων ὥρμησε, λυσσῶν ὡς Ἑωσφόρος,
Κ' εἰς τὸ ἀσπαῖρον πτῶμά των θηριωδῶς πατήσας,
Καὶ πτύων εἰς τὸ πρόσωπον τὴν κόρην παραφόρως,
Κραυγὴν ἀφῆκε μανικὴν εἰς τοὺς δρυμοὺς ὁρμήσας....
Οὐδέποτε λυσσῶν Ἰνδός, πατῶν ἐχθροῦ του πτῶμα,
Τοιαύτην ἐμμανῆ κραυγὴν δὲν ἄφησεν ἀκόμα!

Μῆνας εἰς μέρη ἔρημα κ' εἰς δάση ἐπλανᾶτο,
Τὴν κόμην ἀποσπῶν αὐτοῦ, τὸ στῆθος αὐτοῦ πλήττων,
Καὶ κατηρᾶτο τὸν Θεόν, καὶ ὅλα κατηρᾶτο,
Καὶ τρόμος, ὅτ' ἐφαίνετο, εἰς τοὺς ἀγρότας ἦτον.
Ἡ γενειάς του ηὔξησεν εἰς τοὺς ἐρήμους τόπους,
Κ' ἐσύρετο εἰς τοὺς δρυμοὺς ῥακένδυτος, γυμνόπους.

Ἐθάρρ' εἰς δύω πτώματα τὸ πᾶν πῶς μετεβλήθη,
  Καὶ ὅτι τὸ καταπατεῖ, κ' ἐκάγχαζεν ἀγρίως·
Καὶ πότε ἄφινε κραυγὴν μανίας ἀσυνήθη,
  Καὶ πότε πάλιν ἔκλαιεν ὡς μεῖραξ αἰφνιδίως.
Ἄλλοτε ᾆσμα ἔψαλλε βραγχνὸν καὶ λυσσαλέον·
  Ὁ νοῦς του ἐσυννέφωσε καὶ φῶς δὲν εἶχε πλέον....

Ὅτε συνῆλθε, σιωπὴν ἐτήρησε θανάτου.
  Βαρύθυμος καὶ μ' ἔκπληξιν τὴν φύσιν εἶδε πάλιν,
Κ' ἔστρεψε πρὸς τὸν πύργον του τὰ πλάνα βήματά του,
  Ἐγκλείων πῦρ εἰς τὴν ψυχὴν καὶ εἰς τὰς φρένας ζάλην.
Κατόπιν ἀνεχώρησε, κ' ἐλπίζων ν' ἀποθάνῃ,
  Εἰς τοῦ Σουλίου τὰ βουνὰ ἐθελοντὴς ἐφάνη.

1869

ᾌΣΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΛΑΜΠΡΟΣ

« Καὶ κατεβλήθη κ' ἔκλαυσε
μετὰ τοσούτους χρόνους; »

Α'

Τὸ πᾶν ὑπνώττει καὶ φωνὴ δὲν ἀντηχεῖ καμμία·
Τὴν φύσιν κρύπτει ἅπασαν ὡς τάφος ἡ σκοτία,
Καὶ δὲν ἀκούεις τῆς ζωῆς τοὺς παραδόξους κρότους·
Παντοῦ δεσπόζ' ἡ σιωπή, ἡ ἀδελφὴ τοῦ σκότους.
Τὸ σκότος καὶ τὴν σιωπήν, αὐτὰ τὰ δύω μόνον
Δὲν ἔπλασες, Πανίσχυρε.... ὑπῆρξαν πρὸ τῶν χρόνων,
Καὶ θὰ ὑπάρχουν καὶ αὐτὸ τὸ πᾶν ὅταν ἐκλείψῃ,
Κ' ἴσως, Θεέ, ὅταν καὶ Σὲ ἡ λήθη συγκαλύψῃ....
Ὢ, δὲν πτοοῦμαι ὁ σεισμὸς τὴν γῆν ὁπόταν σείῃ,
Ὅταν μυκᾶται καταιγὶς καὶ κεραυνοὺς κυλίῃ,
Ἢ ὅταν τὰ ἡφαίστεια τὰς πόλεις ἀνατρέπουν·
Οἱ ὀφθαλμοί μου ἀπαθῶς σκηνὰς τοιαύτας βλέπουν.
Εἰς ὅλα ταῦτα ἡ ζωὴ πλειότερον αὐξάνει,
Καὶ δὲν πτοοῦμαι· δύναμιν παλαίουσα λαμβάνει.
Πλὴν τρέμω, τρέμω τὴν σιγὴν ἐκείνην τὴν βαθεῖαν,
Ἥτις μὲ τὴν ἀόμματον ἐπέρχεται σκοτίαν!

. . . .

. . . .

Β'

'Αλλὰ περὶ σιγῆς λαλῶν κατέστην ἤδη λάλος·
  Συγγνώμην, πταί' ἡ Μοῦσά μου, αὐτὴ καὶ ὄχι ἄλλος.
Συχνὰ μ' ἀφίνει κλαίοντα διὰ νὰ μειδιάσῃ,
  Καὶ κλαίει ὅταν μειδιῶ· ἂν ῥάσον τι περάσῃ,
Περὶ σκανδάλων φλυαρεῖ ἐρωτικῶν μυρίων·
  Τὴν ἐνθυμίζει δικαστὰς ἡ ὄψις τῶν δημίων,
Ὁ Πάππας τὸν καλὸν Χριστὸν, τὸν Πάππαν ὁ 'Ιούδας,
  Τὸν Δημοσθένην ἡ Βουλὴ, τὸν Πλούταρχον ὁ Γούδας!
Πτηνόν τι ψάλλον, φύλλον τι, ἓν νέφος τρικυμίας
  Τὴν παρασύρει, τὴν πλανᾷ εἰς κόσμον φλυαρίας.
Κ' ἐνῷ ὡς γραῦς ἀδολεσχεῖ ἐκείνη μυθολόγως,
  Εἰς τοὺς ἀθλίους ποιητὰς χαρίζεται ὁ ψόγος.
Εἶν' ἀληθὲς ὅτι πολλὰ κ' ἡ Μοῦσα ὑποφέρει....
  Πᾶς μεῖραξ εἶναι τέκνον της καὶ στίχους τῇ προσφέρει,
Οὓς δὲν ἐνέπνευσεν αὐτή.... Τ' ἀθάνατά της μέλη
  'Απομιμεῖται ἕκαστος αὐτῶν, ἀρκεῖ νὰ θέλῃ....
'Εκεῖνος, ἂν ἐξ ἔρωτος ἐνοχληθῇ, ἁρπάζει
  Τὴν λύραν, καὶ τὰ ὦτά μας τὸ ᾆσμά του σπαράζει!
« Μοῦσα, ἐλθέ! » κραυγάζει εἷς· ὁ ἄλλος· « ἐδῶ χώρει! »
  Πλὴν κ' ἡ μνησίκακος θεά, τῆς Μνημοσύνης κόρη,
Τοὺς ἠλιθίους νόθους της, δι' ἑλιγμῶν μυρίων,
  Τοὺς πέμπει μὲ μειδίαμα εἰς τὸ φρενοκομεῖον! —

Πλὴν, Μοῦσα, ποῦ μ' ἐπλάνησες διὰ μολπῆς ἡδείας;
'Επῆρες τὸν κατήφορον, Σειρὴν τῆς φλυαρίας.
Φιλοσοφοῦσα, ἔπεσες εἰς δηκτικὴν μανίαν,
Θεὰ εἰς ὅλα, πλὴν γυνὴ εἰς τὴν ἀδολεσχίαν.
Νὺξ εἶναι, εἶπες, καὶ σιγή· πολὺ καλά.... τί ἄλλο;
Ποῦ εἶναι ὁ 'Αλφρέδος μου; τί δι' αὐτὸν νὰ ψάλω;

Γ'

'Ιδού· εἰς τοῦ μεγάρου του τὸ μέγα ἐκεῖ δῶμα
Συσπῶντα τὰς ὀφρῦς αὐτοῦ μ' ὀργὴν τὸν διακρίνω·
Εἰκόνα κόρης θεωρεῖ τὸ ἄγριόν του ὄμμα,
Καὶ μειδιᾷ· μειδίαμα θὰ τὸ εἴπῃς ἐκεῖνο!
Οὕτω καλοῦν τὸν μορφασμὸν τοῦ μίσους καὶ τῆς λύπης;
Καὶ τῶν ὀδόντων τὸν βρυγμὸν μειδίαμα θὰ εἴπῃς;

Ναί· τὸν πικρόγελων αὐτὸν ἂν ἔβλεπεν ἡ κόρη,
Ἧς τὴν εἰκόνα θεωρεῖ, ἂν ἦτον ἡ ἰδία,
'Εκ τρόμου θὰ ἐξέπνεεν, ἐὰν τὸν ἐθεώρει·
Τοσοῦτον εἶν' ἡ ἔκφρασις ἐκείνου ἀπαισία!
Διότι ἂν ἓν κάτοπτρον ἐμπρός του τότε ἦτο,
Κ' ἐκεῖνος τὴν ἰδίαν του μορφὴν θὰ ἐφοβεῖτο!

Ἡ νὺξ προβαίνει, καὶ αὐτὸς εἰσέτι ἀτενίζει,
Ἔμπλεως μίσους καὶ σιγῶν, τὴν ἄψυχον εἰκόνα·
Ἀλλ' αἴφνης εἰς τεμάχια ἡ χεὶρ αὐτοῦ τὴν σχίζει,
Κ' ἠκούσθη γέλως ἠχηρὸς εἰς τὸν εὐρὺν κοιτῶνα.
Ἄγριος γέλως, ἀνελθὼν ἀπὸ δαιμόνων στόμα,
Καὶ ἀπὸ δῶμα ἀντηχῶν χλευαστικῶς εἰς δῶμα....

Καὶ τὸν γελῶντα νὰ ἰδῇ ἐστράφη πτοημένος.
Οἴμοι, αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐγέλα ἐν ἀγνοίᾳ·
Καὶ ποῖον γέλωτα, Θεέ! « Μή, εἶπε τεθλιμμένος,
Ἐκ νέου παρεφρόνησα; » Κ' ἡ χεὶρ αὐτοῦ ταχεῖα
Τὸ μέτωπόν του ἔψαυεν, ὡς διὰ νὰ γνωρίσῃ,
Ὁ νοῦς του ἂν τοῦ ἔμενεν ἢ εἶχε τὸν ἀφήσει.

Καὶ βηματίζων ἄγριος καὶ μὲ φωνὴν μεγάλην
« Γῆ, ἔκραξε, καὶ οὐρανέ! μὲ θλίψιν βαθυτάτην·
« Τοῦ κτήνους ἐπροτίμησε, τοῦ κτήνους τὴν ἀγκάλην,
« Ἕνα ἠλίθιον, ἐκεῖ, μωρὸν ἁμαξηλάτην!
« Μίαν φιάλην ἐκ σαρκὸς ἐπόθει ἀνθρωπίνης,
« Ζύθον ἐγκλείουσαν ψυχρὸν ἀντὶ ψυχῆς πυρίνης....

« Ἐκεῖ, ἐκεῖ ὅπου ἐγὼ λατρεία ἤμην ὅλος,
« Εἰς τῆς ψυχῆς μου τὸν βωμόν.... ἐκεῖ, ὅπου ἐσίγων
« Ὡς ὁ Θεός.... Εἷς Σάτυρος ἐτρύφα ἀσυστόλως,
« Ἐντὸς τῆς ἀχθοφορικῆς ἀγκάλης αὐτοῦ πνίγων
« Τὸ ὄναρ τῆς καρδίας μου τὸ πρῶτον, καὶ μεθύων
« Μὲ τῆς ψυχῆς μου τ' ἄχραντα, ἓν κάθαρμα ὀργίων!

« Καὶ ἴσως, ἴσως μεταξὺ ἀχρείων φιλημάτων,
« Μέσῳ ἀσέμνων θωπειῶν, εἰς Κύπριδος κραιπάλην,
« Τὸ ὄνομά μου ἔσκωπτε τὸ ζεῦγος τῶν τεράτων....
« Ἀνάστησέ τους, Ὕψιστε, νὰ τοὺς φονεύσω πάλιν!
« Ἀλλ' ὄχι μ' ὅπλον· μὲ αὐτὸ δὲν σβύνεται τὸ πῦρ μου·
« Ζηλοτυπεῖ τὸ ξίφος μου ἡ μαινομένη χείρ μου.

« Ἄ, ἐβιάσθην· ἔπρεπε νὰ ζοῦν, νὰ ζοῦν ἀκόμα·
« Νὰ τρέμω ἡ πολύτιμος ζωή των μὴ μοῦ πάθῃ·
« Νὰ τοὺς ξεσχίζω τὴν ψυχήν, νὰ φείδωμαι τὸ σῶμα,
« Καὶ εἰς λυσσώδη ἔξαψιν καὶ νέα μίσους πάθη
« Νὰ ἐφευρίσκω ἄγνωστα μαρτύρια, μυρία!
« Μάτην δὲν εἶμαι ποιητής· μ' ἐδόθη φαντασία....

« Μωρὸς ἐγώ! Οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν πρὶν ἀνοιχθῶσι,
« Ἀπὸ παστάδα τρυφηλὴν τοὺς ἔρριψα εἰς ἄλλην
« Πρὶν ἢ τὸν τρόμον τελευτῆς βραδείας αἰσθανθῶσι.
« Πόσον γοργῶς ἐξέπνευσαν, χωρὶς θανάτου πάλην!
« Ἡ μιαρά· ἠδύνατο τοσοῦτον νὰ ἐκπέσῃ,
« Καὶ μὲ τὸν θάνατον ἰσχὺν δὲν εἶχε νὰ παλαίσῃ!

« Τίς τὸ ἐπίστευε ποτὲ ἐὰν τὴν ἐθεώρει;
« Πολλάκις ἀπιστῶ κ' ἐγὼ ὁ ἴδιος ἀκόμα....
« Πῶς ἤξευρε νὰ μ' ἐννοῇ τοιαύτη οὖσα κόρη;
« Ὁποία εἰλικρίνεια μορφῆς, ὁποῖον ὄμμα!
« Τί ἔλεγεν ἓν βλέμμα της βαθὺ εἰς τὴν καρδίαν;
« Ποῦ τὴν βαθεῖαν ἔμαθεν αὐτὴν ὑποκρισίαν;

« Θαυμάζομεν ὑποκριτὰς ἐξόχους· εἶναι νάνοι
« Ἐνώπιον τῆς γυναικὸς εἰς τὴν ὑποκρισίαν.
« Ὅ,τι ὁ Τάλμας ἀγνοεῖ, αὐτὴ καταλαμβάνει·
« Ψεύδεται τόσον φυσικῶς, μὲ τόσην στωμυλίαν!
« Τὴν συλλαμβάνεις κλέπτουσαν· πλὴν ἂν αὐτὴ θελήσῃ,
« Δύναται πῶς προσεύχεται εὐκόλως νὰ σὲ πείσῃ....

« Πλὴν μία ἂν μ' ἠπάτησεν, ἠπάτησα μυρίας·
  « Ἀπέδωκα τὸ μάθημα, ὃ μ' ἔμαθον αἱ Φρύναι,
« Κ' εἶδον ὑπὸ τὴν πτέρναν μου τοσαύτας ἀγωνίας!
  « Τί μ' ἔπταισαν αἱ δυστυχεῖς; τί μ' ἔπταισαν ἐκεῖναι;
« Ἀλλοίμονον, ὡς καὶ κακὸς κατήντησα νὰ γείνω·
  « Ἀλλ' ἔστω· ὡς μ' ἠθέλησαν τοιοῦτος θ' ἀπομείνω.

« Καὶ δὲν πιστεύω εἰς Θεὸν κ' εἰς ἀρετὴν καμμίαν·
  « Τὴν πρὶν ἁγνὴν καρδίαν μου μολύνουν ἤδη ῥύποι,
« Καὶ δὲν εὑρίσκω ἡδονὴν κ' εἰς τὴν εὐεργεσίαν!
  « Ἅ, ἐὰν ἔζης, μῆτέρ μου, τί ἤθελες μὲ εἴπει;....
« Πότε κ' ἐγὼ τὴν ἡδονὴν τοῦ τάφου θ' ἀπολαύσω;
  « Ὤ, πάσχω ὑπὲρ ἄλλοτε καὶ μ' ἔρχεται νὰ κλαύσω! »

Τὸ βλέμμα του μὲ Βύρωνος εἰκόνα συνηντήθη,
  Ὑπερφυᾶ τὴν ἔκφρασιν, δαιμόνιον τὸ σχῆμα·
« Ὦ Βύρων, Βύρων, ἔκραξε, λοιπὸν δὲν εἶναι λήθη,
  « Καὶ μόνον τὴν εὑρίσκομεν ὑπὸ τὸ κρύον μνῆμα;
« Εἰπέ μοι, Λάρα, Πειρατά, Μαμφρέδε, λάλησέ μου·
  « Ὤ, πάσχω· πάλιν δάκρυα μοὶ ἔρχονται, Θεέ μου....»

Ἐξαίφνης ἔξω ἤχησε τρικυμιώδης σάλος,
Ὡς Βύρωνος ἀπάντησις ἐκ τῶν ὠχρῶν αἰθέρων·
Καὶ κατεβλήθη καὶ ὡς παῖς ἐθρήνησε μεγάλως....
« Λάμπρε, ἀνέκραξεν, ἐδῶ, ἐδῶ, καλέ μου γέρον! »
Ἠκούσθη βήματος σεισμός, προέβη φουστανέλλα
Καὶ γηραιὸς ἁρματωλὸς ἐφάνη τοῦ Τζαβέλλα.

Λεόντων χαίτη ἔσκεπε λευκὴ τὸ μέτωπόν του,
Καὶ μύσταξ τὸν ὡραΐζε πυκνός· ὑπὸ δασεῖαν
Ὀφρῦν ἀγρίως ἔφεγγε τὸ πῦρ τῶν ὀφθαλμῶν του,
Ὁ συνεκέρνα μ' ἔκφρασιν γαλήνιον, γλυκεῖαν.
Τσαπράζια εἰς τὸ στῆθός του ἀντήχουν τὸ προέχον,
Κ' ἔζωνε ξίφος δαμασκί, καμπύλον σχῆμα ἔχον.

Ἐπὶ ἀκάμπτων ἔφερεν ὁ γέρων Λάμπρος ὤμων
Ἄλκιμον γῆρας, ἔμπλεον χειμώνων ἀνηλίων.
Ἡ Κιάφα τὸν ἐγέννησε, τὸ ξίφος εἶχε νόμον
Κ' εἰς τοῦ Τζαβέλλα τὴν σχολὴν ἐσπούδασε παιδίον.
Ἑκάστη θρὶξ τῆς κόμης του ἠρίθμει μάχην μίαν,
Ὡς νῦν τῶν νέων, ἔρωτος κατάκτησιν καμμίαν....

Ἦτο γιγάντων λείψανον παλαιὸν μὲ τὰ ἔτη·
  Διασωθεῖσα ἦτο δρῦς δασῶν γιγαντιαίων,
Μὲ δένδρα ζῶσα ταπεινὰ καὶ πάντη νέα ἔτι,
  Ὡς ὁ Κανάρης σήμερον συζῇ μετὰ πυγμαίων....
Ἄ, ἦτον εἷς ἐκ τῆς φυλῆς ἐκείνης, ἥτις ἤδη
  Ἀπῆλθε, καὶ ποτὲ ἡ γῆ δὲν θέλει πλέον ἴδει!

. . . .
. . . .

Δ′

Τίς μοῖρα, τίς τὸν ἄγριον ἐκεῖνον Σουλιώτην
  Μὲ τὸν Ἀλφρέδον, τὸν ἁβρὸν συνήνωσεν ἱππότην;
Ὁ Λάμπρος εἰς τὸ Σοῦλί του τὸν εἶδε κατὰ πρῶτον
  Ἀκολουθοῦντα εἰς τὸ πῦρ ἐθελοντήν, τὸν Φῶτον.
Δὲν ἦτο τοῦτο εὔκολον κ' εἰς ἄνδρας τοῦ Σουλίου·
  Καὶ ὅμως πάντοτε ὁ ποῦς τοῦ ξένου νεανίου
Παρηκολούθει τὸν τραχὺν πολεμιστὴν ἐκεῖνον,
  Ἂν καὶ προσῆλθε νοσηρὸς καὶ κάτωχρος ὡς κρίνον.
Συμπολεμήσας μετ' αὐτοῦ εἰς μάχης τρικυμίαν,
  Ἐθαύμασε τοῦ νεκροῦ Γαλάτου τὴν ἀνδρίαν.
Δὲν ἤξευρε τὸ θάρρος του πῶς ἦτο τ' ἀνδροφόνον
  Αὐτοχειρία, κ' ἔρωτος ἀπελπισία μόνον.
Πληγὴν λαβὼν τὸν ἔσωσεν εἰς συμπλοκὴν πεσόντα
  Φονεύσας δύω Ἀλβανοὺς καὶ τρίτον ἐφορμῶντα....

Κ' ἠγάπα ἔκτοτε θερμῶς τὸν τολμητίαν νέον,
'Ως ἀγαπᾷ τὸν σκύμνον του ὁ γηραλέος λέων.
Χάριν ἐκείνου, ὕστερον ἀπὸ τὴν καταιγίδα,
Ὅτε τὸ Σοῦλι ἔπεσεν, ἀφῆκε τὴν πατρίδα,
Καὶ παραιτῶν τὰ ὀρεινὰ καὶ προσφιλῆ του μέρη,
Εἰς Παρισίους ἔστησεν ὁ Λάμπρος τὸ λημέρι.
'Αλλ' ἔφθινεν εἰς τὸν χρυσοῦν κλωβὸν αὐτοῦ ὁ λέων·
Τοῦ θύμου ἤθελεν ὀσμὴν καὶ αὖραν τῶν ὀρέων
Διὰ νὰ πνέῃ· εἰς στρωμνὴν ἐκ μυρσινῶν νὰ κλίνῃ,
Κ' εἰς βράχου κοίλωμα νερὸν τοῦ οὐρανοῦ νὰ πίνῃ.
'Επόθει ᾄσματα Κλεπτῶν, μολπὴν πατρῴας λύρας,
Καὶ μὲ ὀρδὰς Τουρκαλβανῶν νὰ ἔρχεται εἰς χεῖρας.
Ἆ, ἡ εἰρήνη δι' αὐτὸν δολοφονία ἦτο,
Καὶ τὴν γλαυκὴν πατρίδα του στενάζων ἐνθυμεῖτο....
Πλὴν χάριν τοῦ 'Αλφρέδου του, τοῦ τέκνου του, ὁ γέρων
'Ηρνεῖτο ὅλα· καὶ αὐτὴν τὴν χώραν τῶν πατέρων.
'Ηδύνατο τὸν ἄνακτα τῶν Γάλλων νὰ φονεύσῃ,
Ἂν τοῦ 'Αλφρέδου ἤθελεν ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ νεύσει!
'Αλλὰ κ' ἐκεῖνος δι' αὐτὸν ᾐσθάνετο βαθέως·
'Εὰν ἠγάπα εἰς τὴν γῆν ἀκόμη τι, βεβαίως
Ἦτον ὁ γέρων Λάμπρος του! Μόλις ἠνοίχθ' ἡ θύρα
Κ' ἐφάν' ἡ φουστανέλλα του, τῷ ἔτεινε τὴν χεῖρα·
Τὸν εἶδε μὲ παράπονον, καὶ μὲ φωνὴν μεγάλην
'Ερρίφθη εἰς τὴν γηραιὰν τοῦ ὀρεινοῦ ἀγκάλην
Κ' ἐκραύγασε· « μετὰ μικρόν, ὦ πάτερ μου, σ' ἀφίνω! »
Κ' ἦτον ὡραῖον σύμπλεγμα τὸ σύμπλεγμα ἐκεῖνο,

Ὅπου τὸ μῖσος φαίνεται, δειλῶς ἐκείνη νεύει·
  Εἰς τὴν ἰσχύν της ἔμαθεν ὀλίγον νὰ πιστεύῃ....
Φεῦ, αἰωνίως τὸ κακὸν ἀνώτερον ἐκλήθη·
  Παλαῖον μὲ τὸν οὐρανὸν εἰσέτι δὲν ἡττήθη.
Ἡ πάλη ἐξακολουθεῖ, αὐξάνει ἔτι μᾶλλον·
  Τὰ ὅπλα δὲν κατέθεσεν οὐδεὶς τῶν ἀντιπάλων.
Εἶπεν ὁ Πλάστης· « Σᾶς δωρῶ φωτὸς ἀθανασίαν· »
  Καὶ ὁ Σατάν· « Τὸν θάνατον ἐγὼ καὶ τὴν σκοτίαν! »
Κ' ἔβαψε μ' αἷμα ἀδελφοῦ τῆς γῆς τὸ πρῶτον κρίνον,
  Διὰ χειρὸς ἀδελφικῆς ἀθῶον ἀποκτείνων.—
Τὰς μάχας πλὴν τῶν ἰσχυρῶν ἀφίνω ἀντιπάλων·
  Ἄλλος ἂς ᾖναι τοῦ κακοῦ τὴν δύναμιν ὁ ψάλλων.
Φοβοῦμαι ὅμως μὴ ποτέ, εἰς τοῦ καιροῦ τὸ πέρας,
  Καλύψῃ αἰωνία νὺξ τὴν λάμψιν τῆς ἡμέρας,
Καὶ μὴ ἐγράφ' οἱ δαίμονες εἰς πεπρωμένον μέλλον,
  Τὰς μεταξίνους πτέρυγας νὰ σχίσουν τῶν ἀγγέλων.
. . . .
  . . . .

Ε'

Καὶ ὁ Ἀλφρέδος κατηφὴς καὶ μ' ἄπελπιν ὀδύνην,
  Κατὰ τὴν νύκτα τὴν ψυχρὰν καὶ ζοφερὰν ἐκείνην,
Εἰς τοῦ Σουλίου τὸν υἱὸν τὸ πᾶν ἐδιηγήθη.
  Καὶ κλίνων εἰς τὰ λάσια τοῦ ὀρεινοῦ του στήθη·

« Πάτερ μου, εἶπε, μὲ φωνὴν δακρύοντος παιδίου,
« Τὸ δρᾶμα ἤδη ἔμαθες τοῦ σκοτεινοῦ μου βίου.
« Εἶδες ὁποίας ὡς ἀνὴρ καὶ δίχως ἕνα στόνον
« Τὸ τέκνον σου ὑπέφερε κολάσεις ἀλγηδόνων.
« Πόσα, ὤ, πόσα δι' ἐμὲ ὁ κόσμος δὲν ἐλάλει!
« Οἱ μὲν μ' ἐκάλουν εὐτυχῆ, ἀκόλαστον οἱ ἄλλοι,
« Καὶ μόνον μάρτυς ἀφανὴς ὑπῆρχον, κατακλείων
« Εἰς τὴν ψυχήν μου σπαραγμὸν ἀγνώστων μαρτυρίων.
« Ὡς κρύπτει ὁ φιλάργυρος τοὺς θησαυρούς του, γέρον,
« Τὸ ῥέον κρύπτε δάκρυον ἀπὸ τῶν ἀνιέρων.
« Φεῦ, τοὺς ἀνθρώπους πρὸ πολλοῦ, ὦ πάτερ, ἔχω μάθει·
« Ποτὲ μὴ δείξῃς εἰς αὐτοὺς τὰ μύχιά σου πάθη.
« Εἶναι κακὸς ὁ ἄνθρωπος, κακός, καὶ τὸν ἡδύνει
« Τὸ δάκρυον τοῦ ἀδελφοῦ, τῶν ἄλλων ἡ ὀδύνη!
« Πλὴν δὲν τοῦ ἔδωκα ἐγὼ τρυφὴν τοιαύτην, κλείσας
« Τὰ χείλη, καὶ τὸ τραῦμά μου νὰ ἴδουν μὴ ἀφήσας.
« Μ' αἴγλην χαρᾶς ἐστέφετο ἡ ὕπαρξίς μου πλάνον,
« Ὡς τοὺς νεκρούς σας στέφετε μετ' ἀνθηρῶν στεφάνων....
« Πλήν, πάτερ, πάτερ· ἔπασχον κολάσεως ὀδύνην!
« Ματαίως εἰς τὸν θόρυβον ἐζήτησα γαλήνην·
« Μάτην εἰς Ἄρεος χορόν, ἢ εἰς χορὸν αἰθούσης
Ἡμέρας ἐπεζήτησα ὑπάρξεως ἀπούσης·
« Μάτην εἰς οἶνον ἔπασχα τὴν μνήμην ν' ἀποσβύσω!
« Εἰς μάτην· δὲν ἠμπόρεσα ποτὲ νὰ λησμονήσω,
« Κ' ἔξεις ἐπρόδιδον ἁγνὰς καὶ εὐγενῆ καρδίαν,
« Κ' ἴσως ἀκόμη ἔσβυνα διάνοιαν ἁγίαν....

« Διότι εἶχε φῶς ὁ νοῦς, καὶ κῦμα ἡ ψυχή μου,
« Κ' ἐκ τ' οὐρανοῦ κατήρχοντο ποτὲ οἱ λογισμοί μου !
« Ἴσως ἓν ὄνομα κ' ἐγὼ θὰ ἄφινα ὀπίσω,
« Ἴσως.... ἀλλ' ὅμως κάλλιον, ὦ πάτερ, νὰ σιγήσω.—
« Καταδικάζουν καὶ νεκρὸν ἐκεῖνον, ὅστις μόνος
« Φονεύεται· ὅμως αὐτὸς δὲν εἶναι αὐτοκτόνος.
« Ναί, δὲν φονεύει τὴν ψυχήν, οὐδὲ τὸν νοῦν ἐκεῖνος·
« Οὐδέποτε κατίσχυσε τὸ ξίφος κατ' ἀκτῖνος.
« Αὐτόχειρ εἶναι, πάτερ μου, ἐκεῖνος ὅστις μόνος
« Φονεύει τὴν διάνοιαν καὶ τὴν ψυχὴν συγχρόνως
« Πᾶσαν ἡμέραν, πάντοτε, μὲ λύσσαν ἑκουσίαν,
« Κ' ἐνῷ κτυπᾶται, ἐπιζῇ εἰς τὴν αὐτοχειρίαν!...
« Ἐκ τῶν τοιούτων εἷς κ' ἐγὼ ὑπῆρξα αὐτοκτόνων,
« Ψυχὴν καὶ νοῦν πᾶσαν στιγμὴν ματαίως θανατόνων
« Εἰς ὕπαρξιν ἀκόλαστον....Κτυπῶμαι, πλὴν δὲν θνήσκω,
« Καὶ κἄτι, κἄτι πάντοτε εἰς τὴν ψυχὴν εὑρίσκω....
« Διασωθεῖσά τις ἀκτὶς ὠχρὰ τῆς διανοίας,
« Εἷς ἔτι ἀσθενὴς παλμὸς τῆς ἄλλοτε καρδίας,
« Τῆς τελευτῆς μου ἐπιζῇ, νεκρὸν μὲ γαλβανίζει....
« Φεῦ, ὁμοιάζω ἀσθενῆ, ὃν νόσος βασανίζει
« Καὶ πίπτ' εἰς λήθαργον, ἀλλὰ κ' ἐκεῖ, κ' ἐκεῖ ἀκόμα
« Ἀλγεῖ, αἰσθάνεται καὶ ζῇ, ῥάκος ψυχῆς καὶ πτῶμα!
« Ὦ γέρον· ποῖον ἔπραξα εἰς σὲ κακόν, εἰπέ μου,
« Καὶ μ' ἔσωσες τραυματισθεὶς εἰς συμπλοκὴν πολέμου;
« Ἀλλοίμονον· δὲν ἤξευρες, ταλαίπωρε, βεβαίως
« Ὁποῖον δῶρον μ' ἔδιδες! Κ' ἐχθρός τις λυσσαλέος

« Θὰ μ' ὤκτειρε καὶ θ' ἄφινε νὰ πέσω.... Οἴμοι, γέρον,
« Τὸν θάνατον μοὶ ἔδωκες, τὴν ὕπαρξιν προσφέρων.
« Ὅταν εἰς τὴν γενναίαν σου πατρίδα ἐμαχόμην
« Κ' εἰς τοὺς κινδύνους μὲ πολλοὺς ἢ μόνος ἐρριπτόμην·
« Ὁπόταν ἄνδρας καθὼς σᾶς ἐξέπληττα, καὶ ὅτε
« Ἀνδρεῖον μ' ἐπωνόμασαν οἱ σύντροφοι, ὤ, τότε
« Δὲν ἤμην παρὰ εἷς δειλός, εἷς ἄνανδρος, ὦ γέρον,
« Ὅστις ἐπόθει θάνατον, τὸ φῶς μὴ ὑποφέρων,
« Καὶ ἐπεζήτει μνήματος εἰς τοὺς πολέμους λήθην.
« Ἄ, ὅταν συλλογίζομαι ὁπόσον μετεβλήθην,
« Ὦ πάτερ, δι' ἓν γύναιον τοιοῦτον! διὰ μίαν.... »
Καὶ δάκνων εἰς τὰ χείλη του τὴν κυριολεξίαν
Δὲν τὴν ἐπρόφερεν, ἀλλὰ ὡς ἄνθρακ' ἀναμμένον,
Μὲ λύσσαν τὴν κατέπιεν, ὠχρὸς ἐξ αἴσχους μένων.
Πλὴν μ' ὑπεράνθρωπον ἰσχὺν ὁ ὑπερόπτης νέος
Τὴν μαινομένην θλῖψιν του κατέστειλε ταχέως,
Ὡς ὁ ἱππεύς, ὅστις κρατεῖ μὲ κλίσιν αἰφνιδίαν
Τοῦ ἀκρατήτου ἵππου του τὸ πῦρ καὶ τὴν μανίαν....
Καὶ ἀγερώχως ἀνυψῶν τὴν κεφαλήν του πάλιν,
Σιγὴν εἰς τὴν καρδίαν του ἐπέβαλε μεγάλην,
Κ' ἠτένισε τὸν Λάμπρον του θωπευτικῶς, ἠρέμα·
Ἦτον ὑγρὸν τοῦ γέροντος τὸ ἀετῶδες βλέμμα,
Κ' εἰς τὴν ἀγρίαν του μορφήν, τὴν ὄψιν τὴν τιμίαν,
Ἔβλεπες θλῖψιν ἄφωνον, ἀλλὰ καὶ ἀπορίαν....
Ἡ ἀφελὴς κ' ἡρωϊκὴ καρδία του ἠπόρει,
Πῶς διὰ μίαν ἄσεμνον νεάνιδα, ἠμπόρει

« Διότι εἶχε φῶς ὁ νοῦς, καὶ κῦμα ἡ ψυχή μου,
« Κ' ἐκ τ' οὐρανοῦ κατήρχοντο ποτὲ οἱ λογισμοί μου !
« Ἴσως ἓν ὄνομα κ' ἐγὼ θὰ ἄφινα ὀπίσω,
« Ἴσως.... ἀλλ' ὅμως κάλλιον, ὦ πάτερ, νὰ σιγήσω.—
« Καταδικάζουν καὶ νεκρὸν ἐκεῖνον, ὅστις μόνος
« Φονεύεται· ὅμως αὐτὸς δὲν εἶναι αὐτοκτόνος.
« Ναί, δὲν φονεύει τὴν ψυχήν, οὐδὲ τὸν νοῦν ἐκεῖνος·
« Οὐδέποτε κατίσχυσε τὸ ξίφος κατ' ἀκτῖνος.
« Αὐτόχειρ εἶναι, πάτερ μου, ἐκεῖνος ὅστις μόνος
« Φονεύει τὴν διάνοιαν καὶ τὴν ψυχὴν συγχρόνως
« Πᾶσαν ἡμέραν, πάντοτε, μὲ λύσσαν ἑκουσίαν,
« Κ' ἐνῷ κτυπᾶται, ἐπιζῇ εἰς τὴν αὐτοχειρίαν!...
« Ἐκ τῶν τοιούτων εἷς κ' ἐγὼ ὑπῆρξα αὐτοκτόνων,
« Ψυχὴν καὶ νοῦν πᾶσαν στιγμὴν ματαίως θανατόνων
« Εἰς ὕπαρξιν ἀκόλαστον....Κτυπῶμαι, πλὴν δὲν θνήσκω,
« Καὶ κἄτι, κἄτι πάντοτε εἰς τὴν ψυχὴν εὑρίσκω....
« Διασωθεῖσά τις ἀκτὶς ὠχρὰ τῆς διανοίας,
« Εἷς ἔτι ἀσθενὴς παλμὸς τῆς ἄλλοτε καρδίας,
« Τῆς τελευτῆς μου ἐπιζῇ, νεκρὸν μὲ γαλβανίζει....
« Φεῦ, ὁμοιάζω ἀσθενῆ, ὃν νόσος βασανίζει
« Καὶ πίπτ' εἰς λήθαργον, ἀλλὰ κ' ἐκεῖ, κ' ἐκεῖ ἀκόμα
« Ἀλγεῖ, αἰσθάνεται καὶ ζῇ, ῥάκος ψυχῆς καὶ πτῶμα!
« Ὦ γέρον· ποῖον ἔπραξα εἰς σὲ κακόν, εἰπέ μου,
« Καὶ μ' ἔσωσες τραυματισθεὶς εἰς συμπλοκὴν πολέμου;
« Ἀλλοίμονον· δὲν ἤξευρες, ταλαίπωρε, βεβαίως
« Ὁποῖον δῶρον μ' ἔδιδες! Κ' ἐχθρός τις λυσσαλέος

« Θὰ μ' ὤκτειρε καὶ θ' ἄφινε νὰ πέσω.... Οἴμοι, γέρον,
« Τὸν θάνατον μοὶ ἔδωκες, τὴν ὕπαρξιν προσφέρων.
« Ὅταν εἰς τὴν γενναίαν σου πατρίδα ἐμαχόμην
« Κ' εἰς τοὺς κινδύνους μὲ πολλοὺς ἢ μόνος ἐρριπτόμην·
« Ὁπόταν ἄνδρας καθὼς σᾶς ἐξέπληττα, καὶ ὅτε
« Ἀνδρεῖον μ' ἐπωνόμασαν οἱ σύντροφοι, ὤ, τότε
« Δὲν ἤμην παρὰ εἷς δειλός, εἷς ἄνανδρος, ὦ γέρον,
« Ὅστις ἐπόθει θάνατον, τὸ φῶς μὴ ὑποφέρων,
« Καὶ ἐπεζήτει μνήματος εἰς τοὺς πολέμους λήθην.
« Ἄ, ὅταν συλλογίζομαι ὁπόσον μετεβλήθην,
« Ὦ πάτερ, δι' ἓν γύναιον τοιοῦτον! διὰ μίαν.... »
Καὶ δάκνων εἰς τὰ χείλη του τὴν κυριολεξίαν
Δὲν τὴν ἐπρόφερεν, ἀλλὰ ὡς ἄνθρακ' ἀναμμένον,
Μὲ λύσσαν τὴν κατέπιεν, ὠχρὸς ἐξ αἴσχους μένων.
Πλὴν μ' ὑπεράνθρωπον ἰσχὺν ὁ ὑπερόπτης νέος
Τὴν μαινομένην θλῖψιν του κατέστειλε ταχέως,
Ὡς ὁ ἱππεύς, ὅστις κρατεῖ μὲ κλίσιν αἰφνιδίαν
Τοῦ ἀκρατήτου ἵππου του τὸ πῦρ καὶ τὴν μανίαν....
Καὶ ἀγερώχως ἀνυψῶν τὴν κεφαλήν του πάλιν,
Σιγὴν εἰς τὴν καρδίαν του ἐπέβαλε μεγάλην,
Κ' ἠτένισε τὸν Λάμπρον του θωπευτικῶς, ἠρέμα·
Ἦτον ὑγρὸν τοῦ γέροντος τὸ ἀετῶδες βλέμμα,
Κ' εἰς τὴν ἀγρίαν του μορφήν, τὴν ὄψιν τὴν τιμίαν,
Ἔβλεπες θλῖψιν ἄφωνον, ἀλλὰ καὶ ἀπορίαν....
Ἡ ἀφελὴς κ' ἡρωϊκὴ καρδία του ἠπόρει,
Πῶς διὰ μίαν ἄσεμνον νεάνιδα, ἠμπόρει

'Εκεῖνος ὁ ἀπτόητος πολεμιστὴς νὰ φθίνῃ,
  Ὃν καὶ ὁ Φῶτος ἄλλοτε τὸν εἶχε διακρίνει,
Κ' ἐν μέσῳ τόσων Σουλιωτῶν ποθῶν νὰ τὸν τιμήσῃ,
  Τῷ ἔδωκε τὸ ξίφος του αὐτὸ ἐν διαχύσει!
Τέκνον ὁ γέρων ἄγριον καὶ τῶν πολέμων μόνον,
  Δὲν ἤξευρε τὴν δύναμιν τοιούτων νόθων πόνων.
Δὲν εἶχε τοῦ πολιτισμοῦ τὴν σῆψιν, τὸν καρκῖνον....
  Ποῦς νὰ πατήσῃ γυναικὸς δὲν ἔφθανεν 'Εκεῖνον!
Εἰς τὴν γυναῖκα ἔβλεπε «μητέρα», τοῦτο μόνον,
  Καὶ αἰωνίαν αὔξησιν γενναίων ἀπογόνων.
Κατὰ τὰ ἄλλα, ἱκανὴν τὴν τράπεζαν νὰ στρώνῃ,
  Νὰ θεραπεύῃ τραύματα καὶ Τούρκους νὰ πληγόνῃ·
Νὰ ἑτοιμάζῃ ὁρμαθοὺς ἡ χείρ της φυσεκίων,
  Νὰ μάχηται ἐνίοτε ἐγγὺς παλληκαρίων,
Εἰς τοῦ Ζαλόγκου τὸν χορὸν γενναίως νὰ χορεύῃ,
  Καὶ ταῦτα πράττουσα, δειλῶς πρὸ τοῦ ἀνδρὸς νὰ νεύῃ.—
Γυνὴ δὲν ἔχ' ἰσότιμον ἀξίαν εἰς τὸ Σοῦλι,
  Καὶ μόλις εἶναι σύντροφος, ἐὰν δὲν ᾗναι δούλη.
Τοιαύτας κολακευτικὰς ἐπρέσβευεν ἰδέας
  Διὰ τὸ φῦλον τὸ καλὸν τὸ τέκνον τῆς ῥομφαίας.
Ἄγριον αἷμα ἔσφυζεν εἰς τὰς θερμὰς του φλέβας,
  Καὶ μῆλον δὲν ἐλάμβανεν ἐκ τῶν χειρῶν τῆς Εὔας.
Τὸ φῶς δὲν εἶδεν εἰς τὴν γῆν, ἀλλ' ἄνω τῶν ὀρέων,
  Ὁποῦ ὑπεῖκ' ἡ Λέαινα καὶ κυβερνᾷ ὁ Λέων!...

....

  ....

ΣΤ'

Ἓν δάκρυον ἀπέμαξεν ὁ γέρων Καπετάνος,
  Καὶ τὰς δασείας του ὀφρῦς συσπῶν ὑπερηφάνως,
Ἐχώρ' εἰς τὸν Ἀλφρέδον του ἐγγύτερον ἀκόμα,
  Κ' εἰς τὸ βαρύ του βάδισμα ἐσείετο τὸ δῶμα.
Ἐθάρρεις δρῦς ὑπὸ πνοὴν βορρέως ἐκινήθη,
  Καὶ τὰ τσαπράζι' ἀντήχησαν εἰς δασωμένα στήθη.
Ἐπίστευε τὸ θάρρος του ὁ γέρων νὰ τῷ δώσῃ,
  Καὶ ἀπὸ ἄλγος ἀπρεπὲς τὸ τέκνον του νὰ σώσῃ....
Ἀλλ' ὅτε τὸ ἀέτειον τοῦ Σουλιώτου ὄμμα
  Εἶδεν ἐγγὺς τὸ νεκρικὸν τοῦ νεανίου χρῶμα,
Μικρὸν ἐστάθη στεναγμὸν ἐπώδυνον ἀφίνων,
  Καὶ τὴν λευκήν του κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ στήθους κλίνων.
Ἆ, ἦσαν ἔμπλεοι ψυχῆς, παιδίων εἶχον πόνον
  Ἐκεῖν' οἱ ἄνδρες οἱ τραχεῖς τῶν τουρκομάχων χρόνων.
Ἦσαν σκληροὶ μὲ τοὺς σκληρούς, ἀνένδοτ' εἰς τὴν βίαν,
  Ἀλλ' εἰς νηπίων ἔκλαιον πολλάκις τὴν κηδείαν!...
Τὸν Λάμπρον ἡ συγκίνησις δὲν εἶχε καταβάλει·
  Τὴν πρώτην ἐπανέκτησε γαλήνην, ἂν κ' ἐπόνει,
Κ' εἰς γλῶσσαν, εἶπε, ἀφελῆ, ἐκείνην, ἣν ἐλάλει,
  Ὁ Φῶτος καὶ ὁ Ἀχιλλεύς, τὸ δόρυ καὶ μηλιόνι.
« Χάλασ' ὁ κόσμος, χάλασε· ἀνδρειᾶς δὲν ἔχει χάρι!
  « Ἆ, τί ντροπὴ ἂν σ' ἔβλεπε κανένα παλληκάρι

« 'Απ' τὰ παιδιὰ ποῦ σ' εἴδανε μὲ Τούρκους νὰ χτυπιέσαι,
« Νὰ κλαῖς σὰ χήρα νειόνυφη, σὰν πάππια νὰ μαδιέσαι!
« Τὸν πόνο σου τὸν ἄκουσα· μὴ μοῦ τὸν λὲς καὶ πάλι,
« Γιατ' εἶναι πίκραις ποῦ τιμὴ δὲν φέρνουνε μεγάλη....
« Καλά, καλὰ δὲν ἔνοιωσα τὴ θλίψι τῆς καρδιᾶς σου·
« Ντροπή, παιδί, στὴ νειότη σου, ντροπὴ στὴ λεβεντιά σου!
« Δὲν ἀπεθαίνουν τὰ παιδιὰ ποὔναι καρδιὰ γεμάτα
« Γιὰ μιὰ μικρὴ μελαχροινή, ἢ μιὰ γαλανομμάτα.
« Μονάχος ἐγονάτισες στὸ χῶμα, μοναχός σου,
« Κ' ἐθάρρεψες πῶς ἔπεσες....'Απάν' ἀνασηκώσου,
« Καὶ σὰν πλατάνι θὰ πατᾷς τὴ γῆ καὶ σὰν λεοντάρι·
« Ντροπὴ γιὰ ἕνα φίλημα ὁ χάρος νὰ σὲ πάρῃ!
« Τοῦ γέρου Λάμπρου τὸ παιδί, τῆς Φράντζας τὸ ξεφτέρι,
« Δὲν θενὰ πέσ' ἀπὸ μυρτιᾶς κλαδὶ σὰν περιστέρι·
« Θὰ πέσῃ κάτω μὲ φτερὰ καϋμμένα κάμμιὰ μέρα,
« 'Απ' τὴ φωτιὰ τῆς ἀστραπῆς, ψηλὰ ἀπὸ τὸν αἰθέρα...
« Γιὰ 'πές, τί ἔχεις κ' ἔγεινες χλωμὸς σὰν τὸ φεγγάρι;
« Δὲν εἶσαι μέσ' στὰ νειάτα σου, δὲν εἶσαι παλληκάρι;
« Σπαθὶ καλοῦ παλληκαριοῦ στὴ μέση σου δὲν ζώνεις;
« Τί ἔπαθες καὶ σὰν κερὶ μέρα καὶ νύκτα λυόνεις;
« Μήνα τὸ ἄτι τῆς Τουρκιᾶς χρεμέτισ' ἐδῶ κάτου;
« Μήνα μᾶς πλάκωσ' ὁ 'Αλῆς μὲ τὴν ἀρβανιτιά του
« Καὶ στὰ Παρίσια ἔβαλε φωτιὰ τὰ ξακουσμένα;
« Ἢ κρέμασε στὸν Πλάτανο ἀδέλφι σου κἀνένα;
« Ἔχεις πατρίδα ἐλεύθερη καὶ θέλεις τάφο; κρῖμα·
« Ἄχ, ἂν σκλαβιὰ τὴν Κιάφα μου δὲν πλάκονε σὰ μνῆμα,

« Ἂν τ' ὀρφανὸ τὸ Σοῦλί μου Τουρκιὰ δὲν τὸ πατοῦσε,
« Ὁ Λάμπρος τὰ δυὼ μάτια του ποτὲ δὲ θὰ σφαλοῦσε!...»
Κ' ἡ κεφαλή του ἔκλινε μετ' ἄλγους εἰς τὰ στήθη,
Καὶ εἰς τῆς Κιάφας τὰ βουνὰ ὁ νοῦς του ἐπλανήθη.
Τὴν μνήμην του ἐμύρονεν ὁ ὀρεινός της θύμος,
Καὶ τὸν Ἀλφρέδον θεωρῶν ὑπέλαβε πενθίμως·
« Δύστυχο, δύστυχο παιδί, ἡ τόση πίκρα φθάνει!
« Μὴ τὸν θυμόνῃς τὸν Θεό, μαζῇ σου μὴν τὰ βάνῃ.
« Ἐκεῖνος ποῦ ἔχει δυνατὴ κ' ἐλεύθερη πατρίδα,
« Δὲ μοιάζει τάφο νὰ ζητᾷ, νὰ ζῇ χωρὶς ἐλπίδα.
« Ἄφσε τὸ δάκρυο σ' ἐμᾶς μερόνυχτα νὰ τρέχῃ,
« Σ' ἐμᾶς, ποῦ μοῖρα καὶ θεὸς καταραμένους ἔχει....
« Ἄχ, ὅταν ἡ πατρίδα σας χαμογελᾷ μπροστά σας,
« Πῶς νὰ θολόνεται μπορεῖ στοὺς θρήνους ἡ ματιά σας;
« Γιὰ τὴ χαρὰ τῆς μάνας σας, ἀχάριστοι, λυπεῖσθε;
« Ἔ, ὅ,τι καὶ ἂν κάνετε οἱ Φράγκοι, Φράγκοι εἶσθε!
« Κἄτι σᾶς λείπει· μοιάζετε λουλοῦδι ἀνθισμένο,
« Ποῦ εἶν' ἀπὸ τῆς μυρωδιᾶς τὴ χάρι στερημένο.
« Τήραξ' ἐκεῖ! ἀγνάντια μου εἶν' ἕνα παλληκάρι,
« Γεμάτο νειᾶτα καὶ ζωή, στὴ δύναμι λειοντάρι,
« Ὁποῦ τὸ χάρο ἐπιθυμᾷ, καὶ μ' ὄψι νεκρωμένη
« Μαχαῖρι θέλει νὰ σφαγῇ γιὰ μιὰ ποδιὰ σχισμένη!...
« Αἴ, ντράπου, ντράπου, σήκωσε τὸ μέτωπο ἀπάνω,
« Καὶ στοὺς δειλοὺς παραίτησε τὸν ἔρωτα τὸν πλάνο.
« Πολὺ μεγάλη στὴ Φραγκιὰ ὁ πόθος ἔχει χάρι,
« Νὰ σᾶς ματόνῃ τὴν ψυχὴ μ' ἕνα μικρὸ δοξάρι.

« Μόνο στὸ Σοῦλι θαύματα ὁ Ἔρωτας δὲν κάνει·
  « Δὲν τὸν ἀφίνει τὸ σπαθί, τὸν τρώει τὸ γιαταγάνι!
« Ἐκείνη ποῦ σ' ἐπρόδωσε, μαζῆ μὲ τὸ δικό της
  « Τὴ σκότωσες.... ἐφέρθηκες ὡσὰν καλὸς Σουλιώτης.
« Τί ἄλλο θέλεις, καὶ γι' αὐτὴν ἀκόμη ἔχεις ἔννοια;
  « Θέλεις γυναῖκα; στὸ πλευρὸ τὴν ἔχεις σιδερένια·
« Εἰς τὴ ματιά σου πρόθυμη, στὴν προσταγή σου δοῦλα.
  « Ξεσπάθωσε νὰ τὴν ἰδῇς· νὰ ἰδῇς Σουλιωτοποῦλα
« Σὲ ματωμένη φορεσιὰ τὴν λάμψι της νὰ χώνῃ,
  « Στὸν ἥλιο νὰ λαμποκοπᾷ, στὴ μάχη νὰ σκοτόνῃ.
« Τέτοια γυναῖκα γκαρδιακὴ τὴν προδοσιὰ δὲ ξέρει,
  « Κ' εἶν' ὡς τὸ θάνατο πιστὴ στὸ δυνατὸ τὸ χέρι.
« Ἐγὼ μιὰ τέτοι' ἀγάπησα στὴ νειότη μου μιὰ μέρα,
  « Καὶ τώρα ποῦ ἐγέρασα τὴν ἔχω θυγατέρα....»
Κ' ἠτένισε τὴν γραῖάν του περιπαθῶς ῥομφαίαν,
  Καὶ εἶπε μὲ συγκίνησιν εἰς τὸν Ἀλφρέδον νέαν·
« Ποτέ της δέν μ' ἐπρόδωσε στὸν πόλεμο ἀπάνω·
  « Ἔλα νὰ συγγενέψωμε, γαμπρό μου νὰ σὲ κάνω.
« Τὴν ἀνδρειωμένη κόρη μου σ' ἐσένα θὰ τὴν δώσω·
  « Λυποῦμαι τέτοια λυγερὴ στὸν τάφο μου νὰ χώσω.
« Γιὰ δές τηνε τί ὥμορφα τὴ μέση μου τὴ ζώνει,
  « Πῶς σὰν ὀχιὰ λυγίζεται, σὰν νύφη καμαρόνει!
« Πέρα καὶ πέρα, κύτταξε, τὴν ἔχω ἀσημένια·
  « Μὲ τὴν εὐχή μου πάρε την, νὰ μοῦ τὴν ἔχῃς ἔννοια....
« Καὶ σὰν ἀκούσῃς τουφεκιὰ κατὰ τὸ Σοῦλι πέρα,
  « Τοῦ γέρου Λάμπρου φῶς ἂς δῇ καὶ πάλ' ἡ θυγατέρα.

« Κ' ὅταν χυμᾶτε στὴ φωτιὰ καὶ Τούρκους σὰ χαλᾶτε,
« Νὰ μὲ θυμίζῃς εἰς αὐτήν, νὰ μὴ μὲ λησμονᾶτε!»
Καὶ τὴν ἀρχαίαν σπάθην του ἐθώπευσεν ὁ γέρων,
Συγκινημένος καὶ ὑγρὸν τὸ βλέμμα περιφέρων.—
Εἰς τὴν ἀνδρώδη κ' εὔγλωττον ἐκείνην ὁμιλίαν,
Ἐνίοτε θωπευτικήν, ἐνίοτε τραχεῖαν,
Τὴν κεφαλὴν ἀνύψωσεν ὁ ἄπελπις Γαλάτης,
Καὶ μετὰ συγκινήσεως ἠγέρθη βαθυτάτης.
Τὸ βλέμμα πρὸς τὸν γέροντα ἐστάθη προσηλόνων,
« Κ' εὐλόγησε τὸ τέκνον σου, ἀνέκραξε μὲ πόνον.
« Θὰ ζήσω, Λάμπρε μου, ἐγώ· πρὸς χάριν σου θὰ ζήσω·
« Εἶμαι υἱός σου, εἶμ' ἀνήρ, καὶ θὰ στραφῶ ὀπίσω....
« Ναί, ἡ ψυχή σου δύναται ἡ πατρικὴ νὰ χαίρῃ.
« Δὲν θενὰ πέσω ἀπὸ μυρτιᾶς κλαδὶ σὰν περιστέρι·
« Θὰ πέσω κάτω μὲ φτερὰ καϋμμένα κάμμιὰ μέρα,
« Ἀπ' τὴ φωτιὰ τῆς ἀστραπῆς, ψηλὰ ἀπὸ τὸν αἰθέρα.—
« Ἄ, πῶς γνωρίζεις τῆς τιμῆς τὴν ἀτραπὸν ν' ἀνοίγῃς!
« Ὦ γέρον μου, συγχώρει με· φοβούμενος μὴ φύγῃς,
« Περιφανεῖς σ' ἀπέκρυψα τοῦ ἔθνους σου εἰδήσεις·
« Κατέθραυσεν ἡ εὐγενὴς πατρίς σου τὰς ἁλύσεις,
« Κ' ἤδη κτυπᾶται καὶ κτυπᾷ εἰς θύελλαν πολέμων....»
« Καὶ πότε! πότε φεύγομεν!» ὁ γέρων εἶπε, τρέμων
Ἐκ τῆς χαρᾶς· καὶ στηριχθεὶς εἰς ἓν ἐγγὺς θρανίον,
Ὠχρίασε κ' ἐθρήνησεν ὁ γέρων ὡς παιδίον....
« Λάμπρε! τῷ εἶπε, φοβηθεὶς ὁ νέος μήπως τόση
Χαρὰ τὸν κεραυνώσῃ·

« Ποθεῖς λοιπὸν τοὺς ὀφθαλμοὺς νὰ κλείσῃς ὡς νεᾶνις!
  « Δὲν θέλεις εἰς πυρκαϊὰν πολέμου ν' ἀποθάνῃς;...
« 'Ανδρίζου, γέρον ἀετὲ τῆς Κιάφας, κ' ἑτοιμάσου
  « Τὸν γύπα νὰ ῥαμφίσωμεν καὶ πάλιν τοῦ Καυκάσου.
« Μὰ τῆς μητρός μου τὴν ψυχήν, ὦ γέρον, σὲ ὀμνύω,
  « 'Εντὸς ὀλίγων ἡμερῶν θ' ἀπέλθωμεν κ' οἱ δύω.
« Θὰ μεταβάλω τὸν χρυσὸν εἰς ὅπλα φλογοβόλα·
  « Τὰ μέγαρα, τὸν πύργον μου, πᾶν ὅ,τι ἔχω· ὅλα!
« Κ' εἰς τὴν 'Ελλάδα μετὰ σοῦ, μὲ φάλαγγας 'Ελλήνων,
  « Θὰ πέσω μ' ἑκατὸν πληγάς, βαρβάρους ἀποκτείνων.
« Αἴ, κἂν θὰ πέσω ὡς ἀνήρ, θὰ πέσω ὡς μοῦ πρέπει,
  « Καὶ τῆς 'Ελλάδος ἥλιος τὸν τάφον μου θὰ βλέπῃ!»
Εἰς τὴν μορφὴν τοῦ ὀρεινοῦ ἐξήστραπτε φαιδρότης,
  Καὶ ἦτον ἤδη ἕτοιμος ὁ γέρων στρατιώτης.
'Ηκτινοβόλει ἐκ λαμπρᾶς τὸ ὄμμα του ἀκτῖνος·
  Τὸ πᾶν τοῦ ἀπεδίδετο, τὸ Σοῦλί του κ' ἐκεῖνος!
Τὴν χεῖρα εἰς τὴν κεφαλὴν ἀφεὶς αὐτοῦ ἠρέμα,
  Πρὸς οὐρανὸν ἀνύψωσε δεόμενον τὸ βλέμμα,
Καὶ στάσιν ἔχων ἥρωος, πατρὸς καὶ ἱερέως,
  'Ωχρὸς ἐκ συγκινήσεως, ἐκ τῆς χαρᾶς ὡραῖος,
Ηὐλόγησε τὸ τέκνον του, κ' ὑψῶν πρὸς τ' ἄνω τ' ὄμμα,
  Τοιαῦτα εἶπε μὲ ὑγρὸν τὸν ὀφθαλμὸν ἀκόμα·
« Θεέ μου! ποῦ Σὲ προσκυνῶ ἑξήντα τόσα χρόνια,
  « Κάνε τὰ μαῦρ' αὐτὰ μαλλιὰ ν' ἀσπρίσουν σὰν τὰ χιόνια!
« Ἂν Τούρκους χάλασα πολλούς, ἂν σκλάβωσα ἀγάδες,
  « 'Ανίσως ἔκαψα τ ζ α μ ι ὰ καὶ Σ' ἄναψα λαμπάδες,

« Τὴ δέησί μου ἄκουσε, καὶ δόσε στὸ παιδί μου
« Τὰ χρόνια μου, καθὼς ἐγὼ τοῦ δίνω τὸ σπαθί μου ! »
Κ' εἰς τοῦ 'Αλφρέδου τὴν ὀσφὺν τὸ ἔζωσε βραδέως·
Εἶτα, ἐνηγκαλίσθησαν ὁ γέρων καὶ ὁ νέος !

1869

—Ἀλλὰ τί θέλεις, φλύαρε, τί θέλεις νὰ μαντεύσω;
—Ὅτι χρημάτων ἀπορῶν, ἐπαίτου τείνει χεῖρα
Ὁ εὐγενὴς Ἀλφρέδος μας, ὅστις προχθὲς ἀκόμα
Τοὺς Παρισίους ἅπαντας ἐξέπληττε κ' ἐκίνει,
Σκορπίζων τὸν χρυσὸν αὐτοῦ εἰς τῶν ὁδῶν τὸ χῶμα.
Ἤδη, αὐτὸς ὁ ἴδιος, ἐλέους δίσκον τείνει,
Καὶ γράφ' εἰς τὸ δημόσιον μὲ τὴν ὑπογραφήν του·
« Ὅστις τιμᾷ τὴν ἀρετὴν καὶ τὸν Θεὸν λατρεύει,
« Ὅστις εἰς τὴν καρδίαν του πιστεύει καὶ τιμήν του,
« Κ' ἐκ τῶν χρημάτων του καλὸν ποσόν τι περισσεύει,
« Εἰς τοῦ καλοῦ μαρκίωνος τὰς χεῖρας ἂς τὸ δώσῃ,
« Μυστηριώδη κ' ἱερὸν σκοπὸν νὰ περαιώσῃ! »
Εἶδες πῶς τὰ βαλάντια, ὁπόταν ἐξαντλοῦνται,
Διὰ μιᾶς πληροῦνται;...
Δι' ἱερόν τινα σκοπόν, πλὴν μυστικὸν συγχρόνως,
Πληροῦται τὸ ἐκκενωθὲν ταμεῖόν σου ἀπόνως!
—Ἂν λέξιν ἐκ τοῦ μύθου σου ἐκεῖνος μάθῃ μίαν,
Ὁ μυθολόγος φίλος μου ἔχει ζωὴν βραχεῖαν.
Δὲν ἀγνοεῖς πῶς τὸν μισῶ, καὶ ἴσως ὄχι μόνος·
Πλὴν ἴσως δὲν ὑποχωρεῖ κ' εἰς πλοῦτον ἡγεμόνος,
Καὶ ἂν κ' ἐπέτα τὸν χρυσὸν μὲ ὄμματα κλεισμένα,
Ποτὲ δὲν εἶχε δανειστήν, πρὸς ἔκπληξίν μας, ἕνα!
Ἐξ ἐναντίας, εἰς αὐτὸν ὀφείλουσιν οἱ ἄλλοι·
Δανείζει καὶ τὸ λησμονεῖ· εἰς τοῦτο μόνον σφάλλει.....
—Πλὴν καὶ τὸν ἄπιστον Θωμᾶν, Ἐρρίκε, ὑπερέβης·
Λοιπὸν καὶ τὴν ἀλήθειαν ἀκόμη δὲν πιστεύεις;

Ὡς τοῦ Θωμᾶ οἱ ἄπιστοι ἂς ἴδουν ὀφθαλμοί σου·
Ἰδού την ἡ ἐφημερίς, ἀνάγνωσον καὶ πείσου.
Θέλεις καὶ ἄλλα εἰς αὐτὴν ἀκόμη ἀναγνώσει·
Ἄνδρες μεγάλ' εἰς τὸ κοινὸν θερμῶς τὸν συνιστῶσι,
Ὁ Σατωβριάνδος, ὁ Οὐγγώ, ὁ Βερανζέρος· ἔτι
Ὁ Ἐϊνάρδος δι' αὐτὸν ἐγκώμια προσθέτει.
Κ' εἰς τὴν ἐφημερίδα του ὁ Μάρκος Γιραρδῖνος,
Θὰ ἴδῃς πῶς τὸν συνιστᾷ· ὁ Σατανᾶς ἐκεῖνος
Πᾶν ὅ,τι θέλει δύναται· ἀκόμη καὶ τὸν κλῆρον,
Ὁ λέων ὁ ἀκόρεστος, ὁ ἄθεος, ὁ εἴρων,
Παρέσυρεν, ἐμάγευσε· κ' ἰδού, δι' ἐγκυκλίων
Τὸν συνιστᾷ καὶ ὁ σεπτὸς ποιμὴν τῶν Παρισίων.
Εἰσέτι καὶ ὁ βασιλεὺς — δὲν θὰ πιστεύσῃς πάλιν —
Χρυσίου τῷ ἀπέστειλε ποσότητα μεγάλην!
— Αἶσχος! ἀνέκραξ' ὁ κομψὸς Ἐρρίκος ἀναγνώσας,
Κ' ἐν τῆς Ἀβάνης ἤναψε σιγάρον, ἀποδώσας
Τὸ φύλλον μ' ἀηδίαν·
Ἰδέ, ἰδὲ θρασύτητα, ἰδὲ ἀναισχυντίαν!
Πῶς δύναται, ἂν καὶ γυνή, ἡ θελκτικὴ Ἐλβίρα
Ἀνδρὸς τοιούτου τρυφερῶς νὰ θλίβῃ ἔτι χεῖρα;
— Τὸν ἀγαπᾷ πλειότερον, Ἐρρίκε μου, εἰσέτι·
Σὲ λέγω, ἄνθρωπος αὐτὸς δὲν εἶναι· τοῦ προσθέτει
Κ' ἡ ἀτιμία θέλγητρα καὶ πλοῦτον ἡ πενία....
Πίπτει, καὶ ὑψηλότερα τὸν φέρ' ἡ εὐτυχία.
Φεῦ, ἐὰν ἄλλος ἔπραττεν ὅ,τι ἐκεῖνος πράττει....
Πολὺ ὁ ἄνθρωπος αὐτός, Ἐρρίκε, μὲ ταράττει.

'Ηξεύρω, ἤδη θὰ εἴπῃς πῶς εἶμαι δεισιδαίμων·
  Εἰπέ το· ναί, ἐνίοτε τὸ ἐνθυμοῦμαι τρέμων.
Τὸ μέλαν ὡς τὸ ἔρεβος καὶ ἀτενές του ὄμμα,
  Τὸ ψῦχος τῆς χειρὸς αὐτοῦ, τὸ νεκρικόν του χρῶμα,
Τὸ παγερὸν μειδίαμα καὶ ἤρεμόν του βῆμα,
  Μοὶ φαίνονται—μὴ μειδιᾷς—ὅτι μυρίζουν μνῆμα....
Ἄλλον δὲν εἶδον ἔχοντα ποτὲ τοιοῦτον εἶδος·
  Κ' ἔχει, νομίζω, δίκαιον ὁ Βρεττανὸς Γυλφρεῖδος,
Ὅστις φρονεῖ ὅτι νεκρὸς ἀναβιώσας εἶναι·
  Ναί· ἴσως ἡ ἐκδίκησις καὶ κρίματος ὀδύναι
'Εκ τάφου τὸν ἐξέμεσαν ἀγνώστου....τίς γνωρίζει!
  Θαρρῶ, τὸ αἷμά μου ῥοφᾷ ὁπόταν μ' ἀτενίζῃ....
Τί θέλει μὲ τὸν Ἕλληνα αἱρετικόν, εἰπέ μοι;
  Καὶ διατί μεσάνυκτα ὅταν ἠχήσουν, τρέμει
Καὶ πρὸς παράθυρον ὁρμῶν ἐπάνω αὐτοῦ κύπτει,
  Κ' ἡ χεὶρ αὐτοῦ σαλεύεται ὡς βάρος τι νὰ ῥίπτῃ;
Τὸν εἶδες κατὰ τὰς στιγμὰς ἐκείνας τῆς μανίας
  Ὁποῖον στόνον τρομερᾶς ἀφίνει εὐτυχίας,
Καὶ πῶς οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἀστράπτουν φωτοβόλοι;
  Καὶ διατί τὸν σέβομαι ἐγώ, καὶ σύ, καὶ ὅλοι!
Σέβας ἡμεῖς εἰς ἄνθρωπον τοιοῦτον, ὅμοιόν μας;
  Οἱ μὴ σεβόμενοι οὐδὲν καὶ οὔτε τὸν Θεόν μας!
Ἂν καὶ ἐμονομάχησε τοσάκις, κ' ἐμετρήθη
  Μὲ τόσα ξίφη, καὶ οὐχί, ὦ φίλε μου, συνήθη,
Εἶδες νὰ λάβῃ τραῦμά τι ἢ ἀμυχὴν καμμίαν;
  Καὶ εἶδες ὅτι πάντοτε κτυπᾷ εἰς τὴν καρδίαν;...

Οὐδεὶς τῶν ἀντιπάλων του ἠμπόρεσε νὰ ζήσῃ·
  Πίπτει νεκρός, ὅστις τολμᾷ θανόντα νὰ κτυπήσῃ!
Δειλὸς δὲν εἶμαι· ἀγαπῶ τὴν τέρψιν τῶν κινδύνων,
  Πλήν, σὲ τὸ λέγω, δειλιῶ νὰ μετρηθῶ μ' ἐκεῖνον.
—'Αλβέρτε, μὲ τῆς μάμμης σου τοὺς μύθους ζῇς ἀκόμα,
  Εἶπ' ὁ 'Ερρίκος· σφάλησε τὸ φλυαρόν σου στόμα.
Ἂν ἦν' ὠχρὸς ὁ ἄνθρωπος, τοιαύτην κρᾶσιν ἔχει,
  Κ' εἶν' εὐτυχής· πᾶσα γυνὴ εἰς τοὺς ὠχροὺς προσέχει.
Ἂν πάντοτε μονομαχῶν ἐνίκα καὶ ἐπέζη,
  Θὰ εἴπῃ ὅτι τὸ σπαθὶ γνωρίζει νὰ τὸ παίζῃ.
Εἰς κόρακας τοὺς φόβους σου μὲ τὸν Γυλφρεῖδον στεῖλε,
  Καὶ εἰς τὴν λέσχην ἄγωμεν, προληπτικέ μου φίλε!

Β'

—'Ερρίκε, Σύ! ἀνέκραξε δεκὰς λεόντων νέων,
  Εἰς δῶμά τι καθήμενοι τῆς λέσχης· ἦλθες πλέον!
—Μὴ εἰς τὸν ᾅδην ὡς 'Ορφεὺς μὲ λύραν ὡδοιπόρεις,
  Κ' ἔψαλλες, χάριν προσφιλοῦς νεκρᾶς, ἐμπρὸς τῆς Κόρης;
—'Εὰν ἐκεῖθεν ἔρχεσαι, εἰπέ· ἐκ τῆς ἀβύσσου
  Τὴν Κλεοπάτραν διατί δὲν ἔφερες μαζῆ σου;
—Ἂν Κλεοπάτραν μετ' ἐμοῦ δὲν ἔφερα κἀμμίαν,
  « Τὴν πατρικὴν τοῦ Σατανᾶ σᾶς φέρω εὐλογίαν,
« Ἣν διὰ τῶν ὀνύχων του μοὶ ἔδωκεν· ἀφῆτε
  « Πλὴν νὰ καθήσω πρότερον, καὶ εἶτα φλυαρεῖτε.

—« Κάθησ', 'Ερρίκε, δυσειδής τις εἶπε νεανίας,
Τὸ δυσειδές του συγκιρνῶν μὲ μέλι κολακείας·
Τοσοῦτον χρόνον ἀγνοῶ εἰς ποίαν ἦσουν χώραν,
Πλὴν φθάνεις ὅτ' ἀναχωρεῖ ὁ ἄλλος....εἰς τὴν ὥραν!
—Τίς ἄλλος;—Πλὴν μὲ τὸν καλὸν 'Αλβέρτον ἦσουν, φθάνει·
Μὲ τὸν 'Αλβέρτον τις λαλῶν, ὀλίγα δὲν μανθάνει.
—Ἄ, τὸν 'Αλφρέδον ἐννοεῖς!— Ὁ θρόνος του χηρεύει
Καὶ βασιλέα ὁ συρμὸς ἀντάξιον θηρεύει.
Πλὴν ποῖος ἄλλος ἐκτὸς σοῦ, ἀγαπητέ μου, μόνον,
Τὸν ὑβρισθέντα παρ' αὐτοῦ θὰ καθαρίσῃ θρόνον;
—Ὦ, διὰ τὴν προτίμησιν εὐχαριστῶ μεγάλως·
Δὲν ἀγαπῶ νὰ δέχωμαι ὅ,τι πετᾷ εἷς ἄλλος.
—Ὡραῖον! εἶπ' ὁ δυσειδὴς καὶ πάλιν νεανίας·
Πλὴν θὰ κρατήσῃ τοῦ συρμοῦ ἡ χείρ σου τὰς ἡνίας.
Εἶσαι πλασμένος ἡγεμών· σ' ἐδόθη πᾶσα ψῆφος.
Παίζεις καλὰ τὸ λανσκενέ, καλλίτερα τὸ ξίφος·
Καλλίτερα τὸ φίλημα εἰς τὰς ὡραίας δίδεις,
Καὶ τὰς γυναῖκας ὡς γυνὴ γνωρίζεις νὰ προδίδῃς.—
Καὶ ὕφος αἴφνης κωμικῶς ἐπίσημον λαμβάνων,
Μ' ἦχον φωνῆς ὑπέλαβεν εὐσέβαστον καὶ πλάνον,
'Ρίπτων χαμαὶ τὸ βλέμμα·
—Σὺ τῶν λεόντων δέχθητι τὸ σκῆπτρον καὶ τὸ στέμμα
'Εκ μέρους πάντων· ἄνακτα ἐσὲ διακηρύττω·
Κ' ἐκραύγασεν· « Ὁ Βασιλεὺς ἡμῶν 'Ερρίκος, ζήτω!»
—« Ζήτω! » ἀνέκραξαν φαιδρῶς διὰ μιᾶς κ' οἱ ἄλλοι,
Καὶ θόρυβος ἠκούετο καὶ γέλωτες μεγάλοι.

—Δέχομαι, ἔκραξε γελῶν καὶ ὁ Ἑρρίκος· ἤδη
Ὁ ἡγεμών σας τρυφηλὸν συμπόσιον σᾶς δίδει,
Δυνάμενον καὶ Λούκουλλον εἰς φθόνον νὰ κινήσῃ.
Ἡ δωδεκάτη τῆς νυκτὸς εὐθὺς ὁποῦ κτυπήσῃ,
Ἔλθετε εἰς τὸ μέγαρον, ὃ κατοικῶ πρὸ χρόνων,
Ἢ μόνοι, ἢ μὲ τὰς καλὰς λεαίνας σας· φεῦ, μόνον
Θὰ λείπῃ ἡ Ἐλβίρα μου.... Πλήν, τότε, ἡ Καμίλλη,
Ἂς ἦναι ἡ βασίλισσα τῆς ἑορτῆς μας, φίλοι.
—Ἠξεύρεις ὅτι ἀληθῶς διάδοχός του εἶσαι;
Ἔκραξέ τις· σὲ εἴπομεν, ἐὰν τὸ ἐνθυμῆσαι,
Πῶς ἔμελλε τὴν νύκτ' αὐτὴν ὁ πεπτωκὼς Μονάρχης
Νὰ γείν' εἰς ἅπαντας ἡμᾶς ἐδῶ συμποσιάρχης.
—Λοιπὸν μετὰ τὸ θέατρον θὰ ἔλθωμεν· ὡραῖα!
Εἶπ' ἄλλος· ἡ παράστασις, ὡς λέγουν, εἶναι νέα.
Πλὴν τ' ὄνομα τοῦ δράματος, Ἑρρίκε, ὑποθέτεις;
—Ὁποῖον εἶναι;—Φίλε μου, Ὁ Εὐγενὴς ἐπαίτης.
Κ' εἰς τὸν πικρὸν ὑπαινιγμὸν ἐγέλασαν ἐκεῖνον.
—Ἄ, εἶπεν εἷς, ἀπορροφῶν γλυκὺν Μαδέρας οἶνον·
Ἔδιδα λουδοβίκια πολλὰ καὶ ἐν τῷ ἅμα,
Ἂν τὸν Ἀλφρέδον εὕρισκα ἐπίσης εἰς τὸ δρᾶμα!
—Καὶ δὲν τὰ δίδεις κάλλιον, ὦ φίλε, τοῦ ἰδίου;...
Χεῖλος λεπτὸν ἐσύριξεν ἀσήμου νεανίου.
Καὶ ἀνὰ δύω, ἀνὰ τρεῖς ἀπήρχοντο γελῶντες·
Μ' ἄνθη τοιαῦτα ῥαίνονται συνήθως οἱ ἀπόντες!

. . . .

. . . .

Γ'

Πῶς, Μοῦσα! εἰς τὸ θέατρον ἁρπάσασά με τρέχεις,
Καὶ μοῦ πληρόνεις εἴσοδον καὶ θεωρεῖον, ὅπως
Εἷς φίλος μου δραματουργός;...Κακοὺς σκοποὺς θὰ ἔχῃς!
Ὁποῖον πλῆθος! οὔτε εἷς κενὸς δὲν μένει τόπος·
Δὲν εἶναι τόσον ὁ αἰὼν πεζός, ὡς αἰωνίως
Μεμψιμοιρεῖς· δὲν ἔσβυσεν ὁ ὑλισμὸς ὁ κρύος
Ἐξ ὁλοκλήρου τὴν πυρὰν τῆς ἱερᾶς ἑστίας·
Καὶ νῦν τὰ πλήθη πίνουσι νερὸν τῆς Κασταλίας,
Κἂν μὲ τὸν οἶνον των....Ἰδέ· εἰς ἕνα τῶν ναῶν σου
Ὁπόσος κόσμος ἵσταται σιγῶν ἐνώπιόν σου!
Ἀλλὰ συγγνώμην, λησμονῶ....Ἴσως ψυχὴ κἀμμία
Δὲν ἦλθε διὰ σὲ αὐτήν· ἀπέθαν' ἡ καρδία,
Ἐσβέσθη ἡ διάνοια τῶν παρελθόντων χρόνων,
Κ' ἡ Οὐρανία Πάνδημος κατέστη πλέον μόνον.
Χόρτον φυτρόν' εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Σοφοκλέους πλέον·
Τὸ τερατῶδες συγκινεῖ καὶ ὄχι τὸ ὡραῖον.
Ἂν εἰς τὸ θέατρον καὶ νῦν τὰ πλήθη πάλιν τρέχουν,
Ἀφίνουν ἔξω τὴν ψυχήν, ἐὰν τοιαύτην ἔχουν,
Κ' εἰσέρχονται ὡς πτώματα, διὰ νὰ χασμηθῶσιν,
Ὁ εἷς τὸν ἄλλον νὰ ἰδῇ, ἢ καὶ νὰ κοιμηθῶσιν....
Πλήν, Μοῦσα, ἃς προσέξωμεν, καὶ εἶναι ὥρα πλέον
Τὸ δρᾶμα ὅπερ ἤρχησε ν' ἠκούσωμεν τὸ νέον.

Δ'

Κατάφωτον τὸ θέατρον, εἶν' ἔμπλεων ἀνθρώπων,
Καί, ὡς προείπομεν, κενὸν δὲν βλέπει τ' ὄμμα τόπον.
Γυναῖκες, ἄνδρες, ἄσημοι κ' ἐπίσημοι συνάμα
Ν' ἀκούσουν διδασκόμενον τὸ νέον ἦλθον δρᾶμα.
Τὰ φῶτα λάμπουν, πλὴν αὐτῶν πλειότερον ἀκόμα
Τῶν κυριῶν τὸ ὄμμα,
Καὶ πίπτουσιν εἰς τρίχαπτα λευκότερα χιόνος
Βόστρυχοι μαῦροι καὶ ξανθοὶ καὶ καστανοὶ ἀφθόνως.
Ἀψιμαχίαι πανταχοῦ ἐρώτων συγκροτοῦνται.
Τὰ θεωρεῖα τῶν καλῶν στενῶς πολιορκοῦνται·
Τὰ δίοπτρα οἱ λέοντες κρατοῦν ὡς πυροβόλον,
Κ' ἐκπέμπουν κεραυνὸν βωβὸν βλεμμάτων φλογοβόλων....
Καλλιτεχνία, καλλονὴ καὶ χάρις παντοῦ πνέει,
Καὶ λάμπουσιν ἀδάμαντες καὶ ὀφθαλμοὶ ὡραῖοι.
Τὴν νύκτα ταύτην τ' ὄμμα μου συνηνωμένον βλέπει
Πᾶν ὅ,τ' εἰς τὰ Παρίσια ἐξέχον διαπρέπει.
— Πλήν, Μοῦσα, τίς εἰς τὸ εὐρὺ ἐκεῖνο θεωρεῖον,
Τίς εἶναι ὁ καθήμενος ὡς σύνοφρυς Κρονίων;
Καὶ ποῖον ἔχουν ὄνομα ὅσοι κυκλοῦν ἀκόμα
Τὸν πλατυμέτωπον αὐτὸν μὲ τὸ ἐκλάμπον ὄμμα;
— Ἄ, βλέπεις τὴν ποιητικὴν πλειάδα τῆς Γαλλίας·
Σκηπτούχους — ὄχι βασιλεῖς — Σκηπτούχους διανοίας!

Τὴν κεφαλήν σου γύμνωσον ἐμπρὸς αὐτῶν ταχέως·
  Αὐτὸ τὸ πράττεις κ' ἔμπροσθεν ἀκόμη βασιλέως....
Εἶν' ὁ Οὐγγὼ ὁ σύνοφρυς καὶ σκυθρωπὸς ἐκεῖνος·
  Καὶ ἡ ὠχρὰ ἐκεῖ μορφή, ὁ πρώην Λαμαρτῖνος.
Καὶ εἰς τὸ βάθος, ὁ ῥεμβὸς ἐκεῖ ἀνήρ, ὁ μόνος,
  Ὁ Σατωβριάνδος· ὄνειρον καὶ δέησις συγχρόνως.
Ὁ Δελαβῖνος μετ' αὐτῶν καὶ ὁ καλὸς Νοδιέρος....
  Ἀποκαλύψου δεύτερον! ἰδοὺ ὁ Βερανζέρος,
Μὲ πρόσωπον ἀστοῦ χρηστὸν καὶ μ' ἔνδυμα ἐργάτου,
  Καὶ μὲ τὸ καλοκάγαθον ἁβρὸν μειδίαμά του.
Πλὴν διατί τὸ στῆθός του προσβλέπεις μ' ἀπορίαν;
  Ἄ, ἐννοῶ· τὸ ῥόδον του ὑπέλαβες ταινίαν!
Ἡσύχασε· παράσημα φιλεῖ ὁ Βερανζέρος
  Ὅσα τῆς Λίζας του ἡ χεὶρ τὸν δίδει καὶ ὁ Ἔρως.
Πλὴν στρέψε καὶ ἀπέναντι, ἀριστερὰ τὸ ὄμμα·
  Καὶ ἄλλους ἔτι θὰ ἰδῇς γνωρίμους μας ἀκόμα.
Ἰδὲ τὸν Ἐϊνάρδον μας καὶ Μάρκον Γιραρδῖνον·
  Ἄ, ἐκ λαμπρῶν τὸ βλέμμα σου φαιδρύνεται ἀκτίνων,
Καὶ οὐδὲ στρέφεις νὰ ἰδῇς τὰ θέλγητρα τοῦ κάλλους,
  Μεγάλους ἄνδρας θεωρῶν, φιλέλληνας μεγάλους.
Ὅ,τι ὡραῖον κ' ὑψηλὸν ἐγέννησεν ἡ Δύσις,
  Καρδίαν εἶχεν Ἕλληνος· εἶν' ἐδική μας κτῆσις.
Βλέπεις τοὺς χρόνους τοὺς καλοὺς τῆς Δύσεως εἰσέτι,
  Οὐχὶ τοὺς χρόνους τοῦ Ἀμποῦ, τῆς σήψεως τὰ ἔτη....
Ἀλλά, ὡς βλέπεις, ἤνοιξε τὸ θεωρεῖον ἤδη
  Τοῦ βασιλέως· θέλομεν τὸν Κάρολόν μας ἴδει!

Ἰδέ τον, εἰς τὸν θρόνον του ἐκάθησεν ἠρέμα·
Ὁπόσον ἔχει εὐμενὲς καὶ πατρικὸν τὸ βλέμμα!
Μ' ἀγάπην καὶ μὲ σεβασμὸν ἐνώπιόν του κλίνε·
Γνωρίζεις ἡ μορφὴ αὐτή, γνωρίζεις ποίου εἶναι;
Ἐκείνου, δι' ὃν ἄλλοτε ἡ μήτηρ σου πρὸ χρόνων,
Παιδίον σ' ἐγονάτιζεν ἐμπρὸς σεπτῶν εἰκόνων
Καὶ σ' ὑπαγόρευεν εὐχάς....Καὶ πάλιν κλίνε γόνυ!
Ἆ, εἶχον δι' ἡμᾶς πατρὸς καρδίαν οἱ Βουρβῶνοι,
Καὶ τ' οὐρανοῦ μας ἤξιζον οἱ τάφοι των τὴν δρόσον!
—Πλὴν σίγα, Μοῦσα· τὴν φωνὴν μὴ τὴν ὑψόνῃς τόσον,
Πρὸς χάριν μου....μήπως κἀνὲν ἐδῶ τῶν Σολωνίων
Σ' ἀκροασθῇ Βρουτίδιον ἢ τις τῶν Ἁρμοδίων....
Σὺ δὲν φοβεῖσαι· τὰ πτερὰ ἀνοίγεις μετὰ τάχους,
Κ' εἰς τοῦ καλοῦ σου Παρνασσοῦ λυτρόνεσαι τοὺς βράχους.
Ὅμως ἐγώ, τὸν συριγμὸν τῆς γλώσσης των φοβοῦμαι·
Εἶν' ἡ ᾠδὴ τῶν ὄφεων καὶ ταύτης παραιτοῦμαι.
Ἀπολυτόρρων ἔγεινες πρὸς χάριν τῶν Βουρβώνων·
Καὶ διατί; δι' αἴσθημα εὐγνωμοσύνης μόνον!
Εἶδες ἐκεῖ! Ὦ, κάλλιον εἰπέ μοι, τίς αἰτία
Τοσαύτην ἔφερε πληθὺν ἐδῶ καὶ μεγαλεῖα;
—Ἐκτὸς τῶν Φιλελλήνων μας κ' ἐκτὸς τοῦ Ἡγεμόνος,
Ἡ μοχθηρία ἔφερε τοὺς πλείστους καὶ ὁ φθόνος.
Δραματουργός τις φθονερός, κερδοσκοπῶν εἰς ὅλα,
Ἐκ τοῦ Ἀλφρέδου χλευασθεὶς ποτέ, τὸ ἐνθυμήθη,
Καὶ δρᾶμα γράψας κατ' αὐτοῦ, μὲ βέλη ἰοβόλα
Τοξεύει τοῦ μαρκίωνος τὰ τιμημένα στήθη.

Ὦ, σὺ τὸ πνεῦμα τῶν κακῶν ποτὲ δὲν ὑποθέτεις·
  Τὸ δρᾶμά του ἐπέγραψεν· Ὁ Εὐγενὴς ἐπαίτης,
Ἐνῷ ἠμπόρει κάλλιον νὰ τ' ὀνομάσῃ ἴσως,
  Χελώνης κατὰ Ἀετοῦ κεχολωμένης μῖσος.
Πλὴν, πρὶν τὸ φέρ' εἰς τὴν σκηνὴν, διέδωκε κρυφίως
  Πρὸς τίνα ἔγραψε σκοπὸν, καὶ ὁ Ἐπαίτης ποῖος.
Ἤρκει αὐτὸ τόσην πληθὺν νὰ φέρῃ, καὶ βεβαίως
  Εἰς τὸν Ἀλφρέδον χρεωστεῖ τὸ ἀφανές του κλέος.
Εἰς τὸν Ἐπαίτην, ἔτρεξαν Ἐκεῖνον νὰ συρίξουν,
  Καὶ εἰς τὸ πρώην εἴδωλον ἀποστροφὴν νὰ δείξουν.
Δὲν συγχωροῦν πῶς ἔκλιναν ἐμπρός του ποτὲ γόνυ·
  Νομίζουν ὅτι ἔπεσε, καὶ τοῦτο τοὺς ὑψόνει.
Οὐδὲν ταχύτερον, οὐδὲν ἐκείνου, ὅστις τρέχει
  Νὰ ῥίψῃ κατὰ κεφαλῆς γυμνῆς ὀλίγους λίθους,
Ἂν μάλιστα ἡ κεφαλὴ ἐκείνη ὑπερέχῃ....
  Καὶ οἱ θεοὶ συντρίβονται πεσόντες ἐκ τοῦ πλήθους!
Τοιαῦται εἶναι πάντοτε αἱ κοινωνίαι πᾶσαι·
  Ἐχθαίρουν ὅ,τι ἄκουσαι λαμπρὸν ἀναγνωρίζουν.
Ἀκούεις τὰ συρίγματα; τὰς ὕβρεις ἀκροᾶσαι;
  Εἰς τὸν Ἐπαίτην, τὸν πτωχὸν Ἀλφρέδον ἐξυβρίζουν.—
Συνοφρυοῦται ὁ Οὐγγώ, γνωρίζων τὴν αἰτίαν,
  Καὶ πάντες οἱ περὶ αὐτόν....πλὴν κ' εἰς τοῦ ἡγεμόνος
Τὸ σύννουν βλέπεις μέτωπον ἀποδοκιμασίαν.
  Πλὴν διατί ταράττονται τὰ πλήθη ταὐτοχρόνως,
Καὶ διατί ψιθυρισμὸς τοιοῦτος; τί συμβαίνει
  Καὶ στρέφονται τὰ βλέμματα πρὸς ἓν σημεῖον ὅλων;

Ἄ, ὁ Ἀλφρέδος ἔρχεται! ἀτάραχος ἐμβαίνει,
   Μ' ἐνδυμασίαν ἀστυχῆν, καλὸς ὡς ὁ Ἀπόλλων.
Πάντοτ' ἐξέχων· πάντοτε πᾶν ὅ,τι θέλει.... Βράχος
   Ἂν ἦτο, θὰ ἐθραύετο· βουνόν, θὰ ἐκλονεῖτο
Ὑπὸ τοσαῦτα βλέμματα! πλὴν βαίνει ἀταράχως,
   Ὡς τίποτε μὴ ἐννοῶν, ὡς ξένος τις νὰ ἦτο.
Κλεισμένον τὸ εὐρὺ αὐτοῦ ἀφίνει θεωρεῖον,
   Καὶ μὲ τὸ πλῆθος κάθηται εἰς τὴν πλατεῖαν ἤδη,
Καθὼς εἰς τὸ ἐξέχον του ὁ Κάρολος θρανίον....
   Μὲ σέβας θέσιν ὁ ἀστὸς πλησίον του τῷ δίδει,
Διότι ξένον θεωρεῖ μὲ τὰ ἐνδύματά του,
   Καὶ ἄρωμά τι ἄγνωστον ὀσφραίνεται σιμά του.
Σεμνός, γαλήνιος, σεπτός, ἀκίνητος ὡς στήλη,
   Τὸ βλέμμα στρέφ' εἰς τὴν σκηνὴν καὶ θεωρεῖ ἡσύχως,
Ἐνῷ ἀνοιγοκλείονται τῶν φθονερῶν τὰ χείλη,
   Καὶ καγχασμῶν ὑβριστικῶν ἀκούεται ὁ ἦχος.
Τὸν Εὐγενῆ χλευάζουσιν Ἐπαίτην καὶ συρίζουν,
   Καὶ τὸν Ἀλφρέδον ἀτενῶς προσβλέπουν.... πλὴν συνάμα
Θαυμάζουν, ὅσοι τὴν ὁρμὴν καὶ θάρρος του γνωρίζουν,
   Πῶς δρᾶμά τι δὲν ἔγεινεν εἰσέτι εἰς τὸ δρᾶμα!
Τίποτε, τίποτε! κωφός, τυφλός, τὰ βλέμματά του
   Ἀτάραχος εἰς τὴν σκηνὴν ἐπάνω προσηλόνει·
Τί μόνον; πῶς ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὑπὸ τὸ ἔνδυμά του
   Τὸ στῆθος μὲ τοὺς ὄνυχας ξεσχίζει κ' αἱματόνει....
Ἐάν τις εἰς τὴν ὄψιν του προσέχων ἐμβαθύνῃ,
   Ναί, δὲν θὰ ἴδῃ ψυχικὴν εἰς τὴν μορφήν του πάλην,

Εἰς τὴν ὀφρύν του πλὴν μικρὸν σπασμὸν θὰ διακρίνῃ,
Πυρᾶς σπινθῆρα, φεύγοντα τὴν σκέπουσαν αἰθάλην....
Τὰς ὕβρεις, ἃς θὰ ὑποστῇ, ἐγνώριζεν 'Εκεῖνος,
Καὶ ἦλθε μόνον δι' αὐτό....Εἰς μάτην τὸν σαρκάζει
Μὲ ἐκδηλώσεις κατ' αὐτοῦ τῶν φθονερῶν τὸ σμῆνος·
Ῥωμαῖον γερουσιαστὴν ἀρχαῖον ὁμοιάζει.
'Απεικονίζει ἀετὸν εἰς τὴν ἀκμήν του, νέον,
Ὅστις ἀπὸ τὰ σύννεφα κατέρχεται εἰς ἕλη,
Καὶ ἐπιτρέπ' εἰς συρφετὸν στρουθίων καὶ ὀρνέων
Νὰ πτερυγίζουν πέριξ του, διότι οὕτω θέλει.
Πλὴν φεῦ, ἂν στρέψῃ πρὸς αὐτά· οὐαί, ἐὰν θελήσῃ
Τὴν ἐστεμμένην κεφαλήν, τὰς πτέρυγας νὰ σείσῃ!
Καὶ ὁ 'Αλφρέδος ἑαυτὸν προσφέρει εἰς τὸν φθόνον·
« Φεῦ, σκέπτεται· ὑπέστησαν αἰσχύνης μέγαν πόνον
« Τόσαι καλαὶ νεάνιδες διὰ τὸν ἔρωτά μου·
« Κἂν ἂν ἐξιλεώσωσι μικρὸν τὰ θύματά μου
« Αὐτοὶ ἐδῶ οἱ σκώληκες....αἰσχύνη ἀντ' αἰσχύνης. »
Καὶ τοὺς βραχίονας αὐτοῦ σταυροῖ μετὰ γαλήνης,
Καὶ δέχεται τὰ ἀγενῆ ἡσύχως σκώμματά των
Ὡς βράχος τὴν μαστίγωσιν μανιωδῶν κυμάτων!
'Αλλ' εἶναι ἄνθρωπος, ἀλλὰ τὸ γαῦρον μέτωπόν του
Ποτὲ δὲν εἶδον ἔμπροσθεν νὰ κύπτῃ τῶν ἐχθρῶν του.
Ἂν ἡ μορφὴ ἀτάραχος εἰσέτι διαμένῃ,
Πλὴν ἤρχισε τὸ αἷμά του ἐπάνω ν' ἀναβαίνῃ
Καὶ πνίγεται· θαρρεῖ ζωὴν καὶ νοῦν πῶς θ' ἀπολέσῃ!
Φοβοῦμαι μὴ κατά τινος ἐξαίφνης ἐπιπέσῃ,

Καὶ ὁ 'Επαίτης αἵματος μὴ γείνῃ τραγῳδία....
Θὰ γείνῃ, μὰ τὸν οὐρανόν! 'Ιδέ, τί μοχθηρία!
Καθ' ἣν στιγμὴν ὁ Εὐγενὴς 'Επαίτης γόνυ κλίνει,
Καὶ ἀνακράζων «ἔλεος» τὸν δίσκον του ἐκτείνει,
'Απὸ τὸ θεωρεῖόν του εἷς βαρονίσκος κύπτει,
Καὶ λουδοβίκιον διπλοῦν πρὸς τὸν 'Αλφρέδον ῥίπτει!
Πλὴν μόλις, μόλις ἔπεσε χαμαὶ τὸ νόμισμά του,
'Ο ἴδιος ἐκπλήττεται εἰς τὴν θρασύτητά του....
Καὶ διαδέχεται σιγὴ νεκρώσιμος, βαθεῖα,
Τὸν κρότον τοῦ νομίσματος πεσόντος· ἡ πλατεῖα,
Τὰ θεωρεῖα κ' ἡ σκηνὴ αὐτὴ σιγᾷ ἀκόμα,
Καὶ πάντες στρέφουν ἔντρομον πρὸς τὸν 'Αλφρέδον ὄμμα.
Τίποτε, πάλιν τίποτε, ὁ δαίμων! ἐκ γρανίτου
Θὰ ἦναι ἡ ψυχή του!
Τὸ νόμισμα κατάστηθα τὸν εὗρε, πλὴν ματαίως·
'Ως λίθος ἔμεινε ψυχρός, ἀτάραχος ὁ νέος.
Εἰς τὴν μορφήν του ἔκπληκτος διέμειν' ἡ αἰθρία,
Καὶ οὔτε μία θρὶξ αὐτοῦ δὲν ἐκινήθη, μία!
Οἱ ἐστεμμένοι—Ποιηταὶ καὶ 'Ηγεμὼν—ἐκείνην
Τὴν ὑψηλήν του ἀνοχὴν διεῖδον καὶ γαλήνην,
Καὶ τὸ ψυχρὸν ἐθαύμασαν τοῦ νεανίου ἦθος·
Πλὴν δὲν διέφυγεν αὐτὴ ἀκόμη καὶ τὸ πλῆθος,
Καὶ στρέφονται τὰ βλέμματα ὀργίλα, φλογοβόλα
Πρὸς τὸν βαρόνον ὅλα.
«Ἔξω!» κραυγάζει ἐξ ὀργῆς ὠχρὸς ὁ Βερανζέρος,
'Ο Σατωβριάνδος, ὁ Οὐγγὼ κ' οἱ ἄλλοι· κ' εἰς πᾶν μέρος

Τὸ θέατρον ἀντιλαλεῖ ἀπὸ πολλῶν χειλέων.
Συγχρόνως ἐκ τοῦ στήθους του ὁ Γάλλος Ἀνακρέων
Τῆς Λίζας του ἀπέσπασε τὸ ῥόδον, καὶ μὲ βίαν
Τὸ ῥίπτει πρὸς τὸν εὐγενῆ ἐκεῖνον νεανίαν.
Καὶ ἅπασαι διὰ μιᾶς αἱ χεῖρες τῶν ὡραίων
Τὰς ἀνθοδέσμας των πετοῦν καὶ ῥαίνουσι τὸν νέον.
Χειροκροτεῖ ὁ Ἡγεμών, χειροκροτεῖ τὸ πλῆθος,
Καὶ πάλλει συγκινούμενον τῶν γυναικῶν τὸ στῆθος.
Ἐξαίφνης, εἷς διαγγελεὺς ἀπὸ τοῦ Βασιλέως
Τὸ θεωρεῖον ἔρχεται· τὸ πλῆθος διασχίζει,
Καὶ προχωρῶν ταχέως,
Εἰς τοῦ Ἀλφρέδου ῥῆμά τι τὰ ὦτα ψιθυρίζει.
Γαλήνιος ἐγείρεται, καὶ εἰς τοῦ Ἡγεμόνος
Μετά τινας εὑρίσκεται στιγμὰς τὸ θεωρεῖον·
Ὁ Κάρολος τὴν χεῖρά του τῷ δίδει, καὶ συγχρόνως
Μὲ σέβας κλίνει πρὸ αὐτοῦ καὶ χάριν ὁ μαρκίων.
Τὸ πλῆθος στρέφει ἔκθαμβον καὶ θεωρεῖ ἀφώνως.
« Μαρκίων, λέγει μειδιῶν ὁ εὐγενὴς Βουρβῶνος·
« Εἶσαι καρδία ἐκλεκτή· ὡς ταύτην τὴν ἑσπέραν
« Ποτὲ δὲν εἶχες, πίστευσε, ψυχὴν ἀνδρικωτέραν! »
Καὶ τῆς φωνῆς του πατρικῶς τὸν ἦχον ταπεινόνων·
« Γνωρίζω τὰ συμβάντα σου,. προσέθεσε μὲ πόνον.
« Εἶσαι τῳόντι ἔξοχος, καὶ κατακτᾷς συγχρόνως
« Καὶ τὴν καρδίαν τοῦ λαοῦ καὶ τὴν τοῦ ἡγεμόνος.
« Εἰς πάλην ἤδη ἱερὰν προσφέρεις καὶ ἁγίαν
« Τὰ πλούτη καὶ τὸ ξίφος σου καὶ τὴν φιλοτιμίαν,

« Καὶ μεταβαίνεις εἰς τὴν γῆν τῆς δόξης καὶ δακρύων.
« Δὲν θὰ σὲ λησμονῶ κ' ἐκεῖ· τὴν ἀγαπῶ, μαρκίων.... »
Κ' ἐκ τοῦ γενναίου στήθους του παράσημον ἐκβάλλει,
Κ' εἰς τοῦ 'Αλφρέδου εὐμενῶς ὁ ἴδιος τὸ βάλλει·
« Ὁ Ποιητής, ὑπέλαβε, μ' ἓν ῥόδον αὐτοῦ ἤδη
« Ἱππότην σὲ ἀνέδειξε· κ' ἡ χεὶρ ἡμῶν σὲ δίδει
« Ἓν ἄλλο ῥόδον, τῆς τιμῆς τὸ ἄρωμα ἐγκλεῖον.
« Τὸ ῥόδον τοῦτο ἄφθιτον κ' αἰώνιον, μαρκίων! »
Τὸ γόνυ κλίνει πρὸ αὐτοῦ ὠχρὸς ὁ νεανίας,
Φιλῶν τὴν χεῖρα τοῦ σεπτοῦ ἐκείνου Ἡγεμόνος·
Φρενιτιᾷ τὸ θέατρον ἀπὸ ἐπευφημίας,
Καὶ λήγουν δύω δράματα ἀντίθετα συγχρόνως.

. . . .

. . . .

« Λοιπόν, 'Ερρίκε, ἔλεγε τὸ θέατρον ἀφίνων
'Αλβέρτος ὁ ταχύλογος· τί σ' ἔλεγον; ἀκόμη
« Τὸν ὑποθέτεις ἄνθρωπον τὸν Σατανᾶν ἐκεῖνον,
« Ἢ ἐπὶ τέλους ἤλλαξε κ' ἡ ἐδική σου γνώμη;... »
'Εκεῖνος δὲν ἀπήντησεν, ἀλλ' ἔδηξε τὸ χεῖλος.
Μὴ ἔλεγεν ἀλήθειαν ὁ λάλος αὐτοῦ φίλος;...

1860

ΑΣΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΤΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ. ΟΙ ΔΥΩ ΕΠΑΙΤΑΙ.

Α'

—Καὶ πάλιν, Μοῦσα!—Ἄφες με καὶ εἶμαι νυσταλέα.
—Πῶς λέγεις; πῶς! νυστάζετε κ' αἱ Μοῦσαι σεῖς; ὡραῖα!
—Πλὴν μὴ θαρρῇς τὸν οὐρανὸν τῶν πρώην ἀθανάτων
Ὡς τοῦ θεοῦ σας; οὐρανὸν σκιῶν καὶ φαντασμάτων,
Εἰς ὃν δὲν πίνουσι ποτέ, οὐδ' ἔχουν ὑμεναίους,
Οὐδὲ ὑπνώττουσιν; Ἡμεῖς εἰς τὰ βασίλειά μας,
Εἰς τοῦ Ὀλύμπου τοὺς καιρούς, τοὺς χρόνους τοὺς ὡραίους,
Εἴμεθα ἄνθρωποι θεοί....καὶ τὴν θεότητά μας
Τὴν ἐχαιρόμεθα· φαιδρὰ τὰ πάντα τότε ἦσαν.
Ἀντὶ λιβάνου νεκρικοῦ καὶ ναυτιώδους, κνίσσαν
Εὐώδη ὠσφραινόμεθα ζώσης σαρκὸς ἀκόμα·
Ἀντὶ ἐντρόμων προσευχῶν, ἀντὶ ψαλμῶν ἐρρίνων,
Ἐρώτων μέλη ἔψαλλε τ' ἀθάνατόν μας στόμα,
Καὶ νέκταρ ὠνομάζαμεν τὸν ἐδικόν μας οἶνον.
Οἶνον ἡδὺν μὲ κόκκινον ἀκτινοβόλον χρῶμα,
Ὃν εἷς γνωστὸς καθηγητὴς δὲν ἔπιεν ἀκόμα....
Ἆ! εἰς ἐκείνας τὰς γλαυκὰς ἡμέρας δὲν εὑρέθης
Τῆς γοητείας, τῆς ζωῆς τῆς δροσερᾶς, τῆς μέθης·

Συνηνωμένα ἔβλεπες εἰς τὸν καιρὸν ἐκεῖνον
  Τὴν γῆν μετὰ τοῦ οὐρανοῦ, τὸ ἄστρον μὲ τὸ κρίνον.
Ὑπῆρχε τότε μεταξὺ τῆς γῆς καὶ τοῦ αἰθέρος
  Κλίμαξ νεφῶν εἰς ἱεροὺς μυστηριώδεις τόπους·
Θεοὶ κατέβαινον, θνητοὶ ὑψοῦντο ἐλευθέρως,
  Κ' ἔδιδον τέκνα αἱ θεαὶ εἰς τοὺς θνητοὺς ἀνθρώπους.
Ἰχὼρ καὶ αἷμα ἔρρεεν ἐντός μας ἡνωμένον,
  Καὶ ὄχι πύον μὲ νερόν, ὡς νῦν, χρωματισμένον.
Ἦτο τὸ πᾶν μυστήριον καὶ θαῦμα καὶ νεότης,
  Ἦτο πρωΐα ἡ ζωὴ καὶ ἡ δημιουργία,
Ἦτον εἰς τὸ ἀλφάβητον αὐτῆς ἡ ἀνθρωπότης·
  Ἡ ἐπιστήμη ἔλειπεν, ἀλλὰ κ' ἡ δυστυχία!...
Ποιήσεως κατέκλυζε τὸν κόσμον τότε ῥεῦμα.
  Παντοῦ ὑπῆρχεν ἡ ἰσχύς, παντοῦ ἡ γονιμότης·
Θεοῦ ἐπλήρου ἅπασαν τὴν οἰκουμένην πνεῦμα,
  Καὶ ὅπου ἔτεινεν ἡ χεὶρ εὑρίσκετο θεότης!
Εἶχον θεοὺς αἱ θάλασσαι, εἶχον θεοὺς τὰ ὄρη,
  Τὰ δάση καὶ ὁ ποταμός, τὸ σπήλαιον τὸ χαῖνον·
Ἀπεκαλεῖτο Ἄρτεμις ἡ κυνηγέτις κόρη,
  Καὶ σύριγξ ἦτο τοῦ Πανὸς ἡ σύριγξ τῶν ποιμένων.
Εἶχον φωνὴν τὰ ἔμψυχα, τὰ ἄψυχα, τὰ ζῶα·
  Τί ἐποχὴ ποιήσεως μεγάλη καὶ ἀθώα!
Ἠμπόρει τότε ποιητὴς ὡς σύ, νὰ ἀγαπήσῃ
  Τῆς Θέτιδος τὰ ἱερὰ καὶ κυματώδη κάλλη·
Τὸν ναυαγὸν ἡ Καλυψὼ νὰ τὸν φιλοξενήσῃ,
  Καὶ τὴν Σελήνην νὰ κρατῇ ἑνὸς βοσκοῦ ἀγκάλη!

Ἦσαν τοσοῦτον συγγενεῖς, τόσον πολὺ πλησίον,
Οἱ ἄνθρωποι τῶν ἐποχῶν ἐκείνων, μὲ τὸ θεῖον.
Πολλάκις ἠκροώμεθα γηΐνην ἀηδόνα
Ἀπὸ τοῦ Ἑλικῶνός μας τὸν ἱερὸν δαφνῶνα·
Πολλάκις λύρα γήϊνος καὶ λύρα οὐρανία
Συναμιλλῶντο, κ' ἡ μολπὴ δὲν ἦτον ἀνομία....
Τώρα σοφία ἄσοφος τὴν γῆν ζοφόνει, οἴμοι,
Καὶ χύνει ἐρεβῶδες φῶς παντοῦ ἡ ἐπιστήμη!
Παρῆλθον πλέον οἱ καιροὶ ἐκεῖνοι οἱ ὡραῖοι,
Ὅτε θεοὶ καὶ ἄνθρωποι ἀκόμα ἦσαν νέοι.
Δὲν ἀϋπνούσαμεν ἡμεῖς ὡς ἀϋπνεῖτε τώρα·
Ὑπῆρχεν εἰς τὸν Ὄλυμπον ἡμῶν καὶ ὕπνου ὥρα.
Τὸ ὄμμα ἔκλειεν ἡδὺς Μορφεὺς τῶν Ὀλυμπίων,
Καὶ ὕπνωττεν ὡς ἀγαθὸς αὐτὸς καὶ ὁ Κρονίων.
—Ὦ Μοῦσα· ἡ ταλαίπωρος γνωρίζει ἀνθρωπότης,
Ἐξ ὅσων κάτω εἰς τὴν γῆν συμβαίνουν πρὸ αἰώνων,
Ὅτι ὑπνώττει νήδυμον ἐπάνω ἡ Θεότης....
Πλὴν τοῦτο δὲν ἐγνώριζα καὶ δὲν πιστεύω μόνον,
Ὅτι νὰ κλείσῃ δύναται καὶ τῶν Μουσῶν τὸ ὄμμα,
Ἔστω καὶ ἂν τὴν Πάπισσαν ἀνέγνωσαν ἀκόμα....
—Ἅ, ἔχιδνα!—Ναί, ἀλλ' οὐχὶ μετὰ δηλητηρίου·
Ποτὲ δὲν ἤμην ποιητὴς σατυρικοῦ βιβλίου.
Κ' εἰς τὴν ὡραίαν σάτυραν ἐγὼ ἀρνοῦμαι χάριν·
Ὁμοία εἶναι, δι' ἐμέ, μὲ δολοφόνον Πάριν,
Ὅστις εἰς πτέρνας πάντοτε τοξεύει Ἀχιλλέων·
Μισῶ πᾶν εἶδος ἑρπετοῦ, κ' ἐκείνην ἔτι πλέον.

Τὴν ἔμπνευσιν ὁ οὐρανὸς δι' ᾆσμα τὴν χαρίζει,
  Καὶ εἶναι ἀντιφατικὸν ὁ ψάλτης νὰ συρίζῃ.
Θέλω τὸν ψάλτην ἀετόν, τὸν θέλω ἀηδόνα,
  Ἔχοντα ῥάμφος, πτέρυγα καὶ ᾆσμα· αὐτὰ μόνα·
Λυγκέα εἰς τὸ ἀγαθόν, τυφλὸν εἰς τὰ γελοῖα.
  Δὲν θέλω δηλητήριον νὰ ἔχ' ἡ Κασταλία!
Δὲν θέλω εἰς τὰ δάκρυα, καὶ τοῦ κακοῦ εἰσέτι,
  Μὲ εὐφυΐαν μυσαρὰν ὁ ἄλλος νὰ καγχάζῃ·
Νὰ τοῦ αἱμάσσῃ τὴν πληγὴν καὶ ἄλλην νὰ προσθέτῃ,
  Κ' ἔπειτα λύρας ἑαυτὸν υἱὸν νὰ ὀνομάζῃ!
Τοὺς πεπτωκότας, δαίμονας καλοῦν, οὐχὶ ἀγγέλους,
  Οὐδ' ᾆσμα ὀνομάζεται ὁ συριγμὸς τοῦ βέλους.
Ὦ Μοῦσα, ὁ σατυριστὴς εἶναι κακὴ καρδία·
  Νοθεία εἶναι Παρνασσοῦ ἡ σάτυρα, νοθεία.
—Καὶ ὅμως γράφεις σάτυραν κατὰ σατύρας ἤδη·
  Μή σ' ἐκοπάνισε καὶ σὲ ἡ γλῶσσα τοῦ Ῥοΐδη;...
—Ἐμέ; δὲν ἐσυνείθισα ποτὲ νὰ ὑποβάλλω
  Ὅ,τι μ' ἐμπνέει τοῦ θεοῦ φωνὴ καὶ ὅ,τι ψάλλω.
Ἂν μ' ἔστεψεν ὁ οὐρανός, τὸ στέμμα περισσεύει
  Ἀμούσων διαγωνισμῶν· ἂν ὄχι, εἶναι χλεύη.
Μὴ ὅμως ῥίπτῃς κατ' ἐμοῦ μομφὴν ἀχαριστίας·
  Ἐγὼ κ' εἷς ἄλλος χάριτας ὀφείλομεν, διότι
Διπλώματα μᾶς ἔδωκε προχθὲς ἀθανασίας!
  —Ναί, λάμψιν σᾶς ἐχάρισεν ὁμοίαν μὲ τὰ σκότη....
Τοὺς γρίφους τῶν ἐπαίνων του καὶ τὰ διπλώματά του
  Ἡ λήθη τὰ ὑπέγραψε, λαβοῦσα τ' ὄνομά του.

— Πλὴν, Μοῦσα, ἂς ἀφήσωμεν τὴν εὐφυολογίαν,
'Εκ τῆς Παπίσσης ἀγωγὴν μὴ λάβωμεν κἀμμίαν,
Καὶ ψάλε· ἂν ἀπέβαλες τὸν ὕπνον, ἐννοεῖται·
Ἄλλως, ὁ πέλεκυς πρὸ σοῦ καὶ ἡ ἀγχόνη κεῖται.
— Καὶ δήμιος; — Καὶ δήμιος πολὺ πεπειραμένος·
Χθὲς ἔτι εἰς τὸν Παρνασσὸν ἀνέβη φορτωμένος(1)
Πελέκεις καὶ ἀγχόνας,
'Αλλὰ, τυφλὸς εἰς τὰς ἐκεῖ πετώσας ἀηδόνας,
Κατεπελέκησε πτωχὴν βατράχων δωδεκάδα,
Καὶ εἶπε· «πλέον ποίησις δὲν εἶν' εἰς τὴν 'Ελλάδα!»
— Καὶ ἦλθες μόνον δι' αὐτὸ ἐδῶ νὰ μ' ἀφυπνίσῃς;
Ὦ, ἂν ἀφύπνισες ἐμέ, πολλοὺς θ' ἀποκοιμίσῃς....
Τὸ θέμα τὸ ἀνάξιον καὶ ὑπνηλὸν παραίτει·
Δὲν εἶναι θέμα δι' ἐμὲ καὶ διὰ σὲ εἰσέτι.
Πᾶς, ὅστις λύραν ἔλαβε τὴν λύραν του ἂς κρούσῃ,
Ὥστε κ' ἐκεῖνος τὴν μολπὴν, εἰ δυνατόν, ν' ἀκούσῃ!...
Παρέλθωμεν....Τὴν νύκτ' αὐτὴν λοιπὸν θὰ ἐνθυμῆσαι,
Ὅτ' εἰς συμπόσιον φαιδρὸν προσκεκλημένος εἶσαι.
'Ιδοὺ, ἀπέναντι ἐκεῖ φωτοβολεῖ εἷς οἶκος·
Συμποσιάζει εἰς αὐτὸν ὁ εὐγενὴς 'Ερρῖκος.

---

(1) Ἐν τινι συνεδριάσει τοῦ Παρνασσοῦ ὁ κ. 'Ροΐδης, εἰσηγητὴς τῆς ἐπὶ τοῦ ποιητικοῦ διαγωνισμοῦ 'Επιτροπῆς, εἶπε προοιμιαζόμενος, ὅτι ἔρχεται φέρων πελέκεις καὶ ἀγχόνας κατὰ τῶν παρ' ἡμῖν ποιητῶν· ἐννοεῖται δὲ ὅτι, μετὰ τὴν εὐτυχῆ ταύτην ἀπειχόνισιν, κατέληξεν εἰπὼν, ὅτι δὲν ὑπάρχει ποίησις ἐν 'Ελλάδι!

'Ακούεις τὰς φαιδρὰς φωνὰς τὰς τόσον ἀλλοκότους,
  Ἃς αἰδουμένη ἡ ἠχὼ δειλῶς τὰς μεταδίδει;
Τοὺς γέλωτας τοὺς ἠχηρούς, τὰ ᾄσματα, τοὺς κρότους;
  Ὦ, βαθυχαῖται λέοντες συνευθυμοῦσιν ἤδη,
Καὶ λέαιναι μὲ ὄνυχας γαλῆς πλὴν καὶ ῥοδίνους·
  Ἂν ἐκδικούμην, ἤθελον σὲ ῥίψει εἰς ἐκείνους!

Β'

Εἰς αἴθουσαν περικαλλῆ, χρυσῆν ἐκ φωταψίας,
  Κύκλῳ τραπέζης κάθηνται οἱ τοῦ 'Ερρίκου φίλοι·
Εἶναι ἡ ἐγκαθίδρυσις τῆς νέας βασιλείας,
  Καὶ πίνουν, ᾄδουν, φλυαροῦν τὰ εὔθυμά των χείλη.
Αὐθάδη κάλλη λάμπουσιν ἐγγὺς τῶν νεανίσκων·
  Ξανθά, σιτόχροα, ὠχρὰ καὶ πάσης χώρας ἄνθη,
'Εκπέμποντα τὸ ἄρωμα ἐκεῖνο τὸ μεθύσκον,
  Ὅπερ καλεῖ « Ἑταιρισμὸν » πᾶς ὅστις τὰ ὠσφράνθη....
Οἶνος ἐδῶ, κάλλος ἐκεῖ καὶ πανταχοῦ νεότης·
  Εἰς μίαν μέθην μέθαι τρεῖς, ἐν ᾧ ἀρκεῖ ἡ μία.
Ἡ Κύπρις εἶναι πανταχοῦ πλὴν λείπει ὁ τοξότης·
  Ὁ Βάκχος κύπελλον κρατεῖ καὶ πίνει ἡ λαγνεία!
Φαίνετ' ἐκεῖ ὁ δυσειδὴς καὶ κόλαξ νεανίας,
  Ὅστις τὸν νέον ἔστεψεν 'Ερρίκον βασιλέα·
Κενόνει ἓν ποτήριον μὲ δύω καλακείας,
  Λέγ' εἰς τοὺς φίλους του «καλὰ» κ' εἰς τοὺς ἐχθροὺς «ὡραῖα!»

Σιγῶν πλὴν ὁ ξενότροπος Γυλφρεῖδος διαμένει,
  Ὅστις νεκρὸν τὸν εὐγενῆ Ἀλφρέδον ἀπεκάλει·
Πίνει μὲ σοβαρότητα· τὸ ἦθός του ἐμφαίνει
  Ὅτι δὲν εἶναι ἡδονὴ ἐκτὸς τοῦ οἴνου ἄλλη!
Κ' ἐγγύς του ὁ ταχύλογος Ἀλβέρτος, γελᾷ, πίνει,
  Καὶ λέγει, λέγει....ἔπαινον καὶ χλεύην ἐκτοξεύει.
Προπίνει διὰ τὴν ξανθὴν κ' εἰς τὴν μελάγχρουν κλίνει·
  Εἰς ἵππον ἀχαλίνωτον ἡ γλῶσσά του ἱππεύει!
Ἐδῶ ἡ Κλαίρη μειδιᾷ, αὐγῆς δροσερωτέρα,
  Φλέγετ' ἐκεῖ ἡ Βοεμή, ἡ πύρινος ἑταίρα.
Ὡς πῦρ ἡ εὐθυμία των πᾶσαν στιγμὴν αὐξάνει,
  Καὶ χύνει πῦρ ἐπὶ πυρὸς τῶν γυναικῶν τὸ βλέμμα·
Ἡ δὲ Καμίλλη εὔχαρις τὸν θρόνον της λαμβάνει,
  Καὶ στέφει μέτωπον θρασὺ μὲ βασιλίσσης στέμμα.
Πλὴν ἂν καὶ εἶναι καλλονὴ ἡ τοῦ Ἐρρίκου φίλη,
  Τοῦ συμποσίου βασιλὶς δὲν εἶναι ἡ Καμίλλη.
Εἰς τὸ μεταίχμιον παιδὸς καὶ κόρης, δυναμένη
  Καὶ ν' ἀγαπήσῃ ἰσχυρῶς καὶ παίζῃ μὲ πλαγγῶνας,
Κόρη λευκή, τὴν ἥβην της τὴν πρώτην ἐστεμμένη,
  Ἀπέναντί της μειδιᾷ ὡς ἄνθος εἰς λειμῶνας.
Μὲ τὸ μειδίαμά της φῶς, νομίζεις, θ' ἀνατείλῃ,
  Κ' εἶναι, θαρρεῖς, ἓν φίλημα τὰ δροσερά της χείλη.
Τὰ ὄμματά της κύματα γλαυκὰ καὶ φωσφορώδη,
  Γεμάτα νύκτα καὶ αὐγὴν καὶ ἔμπλεα ἐλπίδων,
Ἐκπέμπουν λάμψιν ἱερὰν καὶ λάμψιν θυελλώδη,
  Ἣν μετριάζει ἡ μακρὰ σκιὰ τῶν βλεφαρίδων.

Καὶ κυματίζ' ἡ κόμη της χρυσῆ καὶ βοστρυχώδης,
 Καὶ πίπτ' εἰς κύκνου τράχηλον κ' εἰς ὤμους χιονώδεις!
Εἶναι ἡ περιλάλητος εἰς καλλονὴν 'Ελβίρα,
 Βασίλισσα τὸ μέτωπον, βασίλισσα τὴν χεῖρα·
'Ακτὶς εἰς ῥόδου κάλυκα, ὠχρόλευκος νεφέλη....
 Πλὴν μ' ἀκολάστους λέοντας μεθύοντας, τί θέλει;
Πάντες τὴν βλέπουν, κ' ἔκθαμβον τὸ τοῦ 'Ερρίκου βλέμμα,
 Τὴν θεωρεῖ μετὰ σιγῆς θρησκευτικῆς ἠρέμα,
Καὶ δάκνουν μέχρις αἵματος, ζηλότυποι, τὰ χείλη,
 'Η Κλαίρη καὶ ἡ Βοεμὴ κ' ἡ ἄνασσα Καμίλλη.
Καὶ πρᾶγμ' ἀπίστευτον, σχεδὸν ἀδύνατον· δὶς εἶδον
 Τὸν λίθου ἀπαθέστερον, τὸν Βρεττανὸν Γυλφρεῖδον,
Τὸ κύπελλόν του ν' ἀρνηθῇ καὶ τὴν οἰνοποσίαν,
 Καὶ νὰ προσβλέψῃ τὴν λευκὴν ἐκείνην ὀπτασίαν!...

Γ'

Πληροῦσι κύπελλα κενὰ μέχρι στεφάνης, οἶνοι
 Τῆς Κύπρου, τῶν Συρακουσῶν καὶ ἀνθοσμίας Χῖος,
'Αλλὰ ματαίως πίνουσιν, ἡ δίψα των δὲν σβύνει·
 Πίνουν καὶ πάλιν πίνουσι καὶ πίνουν αἰωνίως.
Συγκρούονται τὰ κύπελλα εἰς εὐφυεῖς προπόσεις,
 Καὶ μέθην εἰς τὴν μέθην των προσθέτει πᾶσα πόσις.
Προπίνουν ὑπὲρ γυναικὸς καὶ ψεύδους αἰωνίου·
 'Υπὲρ νηστείας μοναχῶν συγχρόνως καὶ Σουλτάνου·

Προπίνουν ὑπὲρ Παρνασσοῦ κ' ἑνὸς Βουλευτηρίου, (1.)
Ὑπὲρ πρωΐας καὶ νυκτός, μολπῆς καὶ Κατριβάνου....
Δι' ὅλα πίνουν, καὶ ὑπὲρ τοῦ Σατανᾶ ἀκόμα·
Μόνον ὑπὲρ τοῦ ὕδατος οὐδὲν προπίνει στόμα.
Κ' ὑπὲρ Γεέννης πρόποσιν ὁπόταν τις προτείνῃ,
Εὐχαριστεῖ ἡ Βοεμὴ καὶ μειδιῶσα πίνει!
—Βαρόνε, λέγει λέων τις βαθεῖαν τρέφων χαίτην·
Σύ, ὅστις λουδοβίκια πετᾷς εἰς τὸν Ἐπαίτην,
Ὀλίγον πίνεις....Μὴ λοιπὸν μεταμεληθῆσαι ἤδη
Διότι τόσον πομπωδῶς ἡ δεξιά σου δίδει;
—Φοβεῖται, ἄλλος ἀπαντᾷ, ὁ μέγας εὐεργέτης,
Εὐγνωμοσύνην πρὸς αὐτὸν μὴ δείξῃ ὁ Ἐπαίτης....
Τὸν ὦμον ἀνυψοῖ αὐτοῦ ὁ βαρονίσκος, ὅμως
Ἀόριστός τις φαίνεται εἰς τὴν μορφήν του τρόμος.
Πλὴν μέσῳ τῆς φαιδρότητος τῆς γενικῆς ἐκείνης,
Μία καὶ Εἷς ἀφίνονται εἰς ῥεμβασμὸν ὀδύνης·
Ὁ δίδων τὸ συμπόσιον Ἐρρῖκος κ' ἡ Ἐλβίρα.
Ἡ μία τὸν Ἀλφρέδον της ἀναπολεῖ· ὁ ἄλλος
Φέρει εἰς τὴν καρδίαν του σπασμωδικῶς τὴν χεῖρα,
Καὶ μάτην πέριξ του ἠχεῖ τῶν συμποτῶν ὁ σάλος.
Ὡς ἡ Ἐλβίρα καὶ αὐτὸς ἀναπολεῖ ἐκεῖνον,
Τὸν μέγαν του ἀντίζηλον εἰς ὅλα. Ἐνθυμεῖται

---

(1) Κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν δὲν ὑπῆρχεν ἑλληνικὸν βουλευτήριον, οὐδ' ἦτο κἂν γεννημένος ὁ φιλόμουσος κύριος Ἀθαν. Κατριβάνος· εἶναι ἀναχρονισμὸς γεγραμμένος χάριν ἁπλῆς ἀντιθέσεως.

Τὸν τοῦ θεάτρου θρίαμβον τὴν κεφαλήν του κλίνων,
  Καὶ τῆς ζηλοτυπίας του ἡ θύελλα κινεῖται.
Καὶ ὅμως τὸν ἀντίζηλον αὐτὸν δὲν τὸν ἐχθαίρει·
  Ἄκων σχεδὸν τὸν ἀγαπᾷ καὶ σέβεται κρυφίως.
Λαθραία ἕλξις φεύγοντα πλησίον του τὸν φέρει·
  Πλὴν τῆς Ἐλβίρας θεωρῶν τὸ κάλλος αἰφνιδίως,
Νυγμὸν αἰσθάνεται καὶ πῦρ ζηλότυπον τὸν καίει.
  Γνωρίζει ὅτι δι' αὐτὸν ἐκείνη μόνον πνέει,
Καὶ ἀπορεῖ κ' ἐκπλήττεται εἰς τὸ συμπόσιόν του
          Ἡ νέα πῶς ἐφάνη,
Καὶ κλίν' ὑπὸ συλλογισμοὺς βαρεῖς τὸ μέτωπόν του.
  Ματαίως ᾄσματ' ἀντηχοῦν καὶ ἡ χαρὰ αὐξάνει·
Μάτην ἀφρίζουν πρὸ αὐτοῦ τῆς Καμπανίας οἶνοι.
  Αὐτὸς δὲν βλέπει τίποτε, δὲν ὁμιλεῖ, δὲν πίνει·
Πλῆρες τὸ κύπελλον αὐτοῦ ὡς τῆς Ἐλβίρας μένει.
  Οἱ δαιτυμόνες ἀποροῦν καὶ ψιθυρίζουν ἤδη,
Καὶ ἡ Καμίλλη τὴν ὀφρὺν συσπᾷ προσβεβλημένη.
  Μόνον ὁ Ἄγγλος προσοχὴν εἰς τίποτε δὲν δίδει·
Θήραν τινὰ ἀναπολεῖ, τὴν ὥραν ταύτην, λύκων....
  —Ὦ, τί συμπόσιον λαμπρόν! εἷς λέων ἀνακράζει·
Ἀλλὰ δὲν βλέπω εἰς αὐτὸ διόλου τὸν Ἐρρίκον....
  Συμποσιάρχης ἔξοχος τῳόντι....καὶ καγχάζει.
—Πλῆρες τὸ κύπελλον αὐτοῦ, εἷς ἄλλος λέγει, μένει·
  Φαίνεται, μόνον ὁ ἀφρὸς τοῦ οἴνου τὸν εὐφραίνει!
—Εἶσθε τυφλοί, δὲν βλέπετε, γελῶσα λέγ' ἡ Κλαίρη,
  Ὅτι εἰς μέθην πρὸ πολλοῦ ὁ βασιλεὺς ἀφέθη;

Θαρρεῖτε μόν' ἡ σταφυλὴ πῶς ζάλην ἐπιφέρει;
Μεθύομεν καὶ μ' ἄλλο τι· κ' ἡ ῥέμβη εἶναι μέθη....
—Κ' ἡ μᾶλλον ἐπικίνδυνος, ὁ κόλαξ νέος κράζει,
Καὶ βλέπων αἰσθηματικῶς τὴν Βοεμὴν στενάζει.·
—Πλὴν νὰ ῥεμβάζῃ τις ἐμπρὸς τῆς Κλαίρης, τῆς Καμίλλης,
Κ' ἐνώπιον τῆς Βοεμῆς, τῆς φλογερᾶς μας φίλης;...
—Μόλις αὐτὸ τὸ συγχωρῶ πρὸ σοῦ, καλὴ 'Ελβίρα,
Εἷς λέων λέγει, ἐπειδὴ εἶσαι ψυχὴ καὶ μύρα.
Καὶ μειδιοῦν αἱ λέαιναι· πλὴν αἴφνης ἡ Καμίλλη,
—Εἰς χεῖρας, λέγει, λάβετε τὰ κύπελλά σας, φίλοι!
Διὰ τὸν ἐξοχώτερον προπίνω τῶν λεόντων,
Τὸν ἡγεμόνα τοῦ συρμοῦ, τῶν θυελλῶν, τῆς σπάθης·
Ὑπὲρ ἀπόντος προσφιλοῦς, οὐχὶ ὑπὲρ παρόντων....
Ὑπὲρ τοῦ βασιλέως μου 'Αλφρέδου!—'Ετρελλάθης
Λοιπόν, Καμίλλη; λέγει τις· πλὴν στρέφεται ἐκείνη
Πρὸς τὸν 'Ερρίκον, κ' εἰς αὐτὸν τὸν λόγον ἀπευθύνει·
—'Εμπρός, 'Ερρίκε· πίωμεν ὑπὲρ τοῦ ἡγεμόνος!
Καὶ ἀπνευστὶ τὸν οἶνόν της ῥοφᾷ μέχρι σταγόνος.
'Εζήτει ἀνταγωνιστὴν γενναῖον ν' ἀνυψώσῃ,
Ὅπως τὸν ὑπερήφανον 'Ερρίκον της πληγώσῃ.
'Αλλ' εἰς τὴν πρόποσιν αὐτῆς οἱ δαιτυμόνες πάντες
Τὰ κύπελλά των ῥίπτουσι, σιγοῦν ὡς ἀνδριάντες.
Μόνος ὁ λόρδος ἓν «οὐρρά!» βρεττανικὸν ἀφίνει,
Καὶ διὰ τὸ ἀλλόκοτον ἐπευφημεῖ καὶ πίνει.
Καὶ ἡ 'Ελβίρα; ἀπαθής, σιγῶσα διαμένει,
'Αλλ' ἀνυπότακτος παλμὸς τὸ στῆθός της κυμαίνει....

Βλέμμα περιφρονήσεως πρὸς τὴν Καμίλλην ῥίπτει,
Καὶ ἡ χρυσῆ της κεφαλὴ ῥεμβώδης πάλιν κύπτει.
Ἀφίνων τὴν μακρὰν σιγὴν καὶ ὁ Ἐρρῖκος, τείνει
Τὴν χεῖρα πρὸς τὸ κύπελλον καὶ μειδιάσας πίνει.
— Ὑπὲρ τοῦ βασιλέως σου προέπια, τῇ λέγει,
Καὶ πρὸς αὐτὴν ὑπόψυχρος τὴν χεῖρά του ὀρέγει·
Ἀλλὰ συγγνώμην, πρόποσιν κ' ἐγὼ θὰ κάμω μίαν,
Δι' ἄνθος ἓν τῶν οὐρανῶν, μ' εὐώδη ἀνθοσμίαν.
Ἡ λέαινα προέπιε· θὰ πίῃ καὶ ὁ λέων·
Διὰ τὸ ἐξοχώτερον προπίνω τῶν ἀνθέων·
Διὰ τὴν χάριν, τὴν μολπήν, τὸ ὄνειρον τῆς Μούσης·
Ὑπὲρ παρούσης προσφιλοῦς, οὐχὶ ὑπὲρ ἀπούσης....
Ὑπὲρ τῆς βασιλίσσης μου Ἐλβίρας! Ἐμπρός, φίλοι·
Κενώσατε τὰ κύπελλα, κ' ἰδίως σύ, Καμίλλη.
Καὶ ἀπνευστί, διὰ μιᾶς τὸ κύπελλον κενόνει·
Οὕτω ὑψοῦνται, πίπτουσι καὶ ἄλλοι ἔτι θρόνοι!
Μὲ μόνην τὴν διαφοράν, ὅτι πολλάκις αἷμα,
Καὶ ὄχι οἶνος χύνεται, ὅταν ἀλλάζῃ στέμμα.—
Ἅπαντες πίνουσι φαιδρῶς καθὼς καὶ ὁ Ἐρρῖκος,
Κ' ἐκ τῶν πολλῶν ζητωκραυγῶν ἀντιλαλεῖ ὁ οἶκος.
« Ζήτω, φωνοῦν, ἡ νέα μας βασίλισσα! » Ἀκόμα
Καὶ ἡ Καμίλλη πίνει·
Βεβιασμένως μειδιᾷ, συστέλλεται τὸ στόμα,
Καὶ ἄκουσα γριφῶδές τι μειδίαμα ἀφίνει.
Μόν' ἡ Ἐλβίρα ἥσυχος ἐν τῷ θορύβῳ μένει·
Τὴν φυγαδεύει ἡ ψυχὴ μακράν των πλανωμένη.

Τὸ στέμμα τοῦ μετώπου της ἐκβάλλει ἡ Καμίλλη
  Καὶ λέγει· —Στέμμα ὡς αὐτὸ εἰς σὲ ἁρμόζει, φίλη·
Πολλὰς ἐκόσμησε, πολλὰς θέλει κοσμήσει ἔτι....
  Κ' εἰς τῆς 'Ελβίρας σκωπτικῶς τὸ μέτωπον τὸ θέτει.
Πλὴν ὄφις ὡς νὰ ἔδηξε τὴν ἐπηρμένην νέαν,
  Τὸ στέμμα κάτω ἔρριψε μὲ κίνησιν βιαίαν
Καὶ εἶπε·—Στέμμα ὡς αὐτὸ δὲν εἶναι ἰδικόν μου·
  Ἔχω διάδημα ἐγὼ λευκόν....τὸ μέτωπόν μου!
Κ' ἐφάν' ἡ κόρη ἀληθὴς βασίλισσα, μὲ μόνον
  Τὸ μέτωπον· νομίζει τις πῶς κάθηται εἰς θρόνον.
Καλύπτουν τὴν φωνὴν αὐτῆς σφοδραὶ χειροκροτήσεις·
  « Ζήτω, φωνοῦν, τὸ μέτωπον τῆς νέας βασιλίσσης! »
—Ὦ, κράζει μ' ἐνθουσιασμὸν ὁ Ἄγγλος, καὶ τὴν χεῖρα
  Καὶ τὴν ψυχήν μου σ' ἔδιδα εἰσέτι, Μις-'Ελβίρα,
Ἂν τὸ λευκόν σου μέτωπον μοὶ ἔδιδες! καὶ πίνει....
  Καὶ πάντας τοῦ ἐκκεντρικοῦ ἡ ἔξαψις φαιδρύνει.
Αἴγλην ἐπέχυσε παντοῦ ἡ νέα βασιλεία.
  —'Ελβίρα, λέγ' εἷς δαιτυμών, καὶ τ' ὄμμα του ἀνάπτει·
Ψάλε μας τί ἐκ τοῦ Μυσσέ, βασίλισσα γλυκεῖα,
  Ἢ καὶ ἐξ ἄλλου ποιητοῦ 'Αλφρέδου· δὲν μᾶς βλάπτει!—
Ἡ κόρη εἰς τὴν εὐφυᾶ παράκλησιν ἐκείνην
  'Αρνεῖται ἀνανεύουσα, πλὴν γνώμην μεταβάλλει·
Τὰς χεῖρας εἰς τὸ στῆθός της σταυρόνει μὲ γαλήνην,
  Καὶ μ' ἡμικλείστους ὀφθαλμοὺς καὶ ζοφωμένη ψάλλει.
Θαρρεῖς, ὑπνώττει κ' ἡ φωνὴ πῶς εἶναι τ' ὄνειρόν της....
  'Ιδοὺ τί ψάλλει κλίνουσα ὠχρὸν τὸ μέτωπόν της.

« Τὸ πᾶν εἶδον· φεῦ, τὰ ἔτη
« Τίποτε δὲν φέρουν νέον!
« Δὲν ὑπάρχει τι γενναῖον·
« Ἡ ζωὴ ἐκλείπει στεῖρα....
« Σκώληκας γεννᾷ εἰσέτι·
« Παῦσε τ' ᾆσμά σου, 'Ελβίρα!

« Κλαίεις τώρα· θὰ καγχάσῃς
« Αὔριον χωρὶς καρδίαν·
« Θὰ πληρώσῃς μ' εἰρωνείαν
« Πᾶν σου δάκρυ, πάντα στόνον,
« Καὶ τὸ πᾶν ὅταν χλευάσῃς,
« 'Ισχυρὰ θὰ γείνῃς μόνον!

« 'Εγηράσαμεν· βραδέως
« Ἤλθομεν ἐπὶ τοῦ κόσμου.
« Ὅ,τι φαίνεται ἐμπρός μου
« Μ' ἐπιφέρει σκοτοδίνην·
« Καλὴν νύκτα· νυσταλέος
« Μεταβαίνω εἰς τὴν κλίνην.

« Ἡ βαθεῖα αὔτη κλίνη
« Πρὸ πολλοῦ εἶν' ἐστρωμένη·
« Τὸν ὁδίτην περιμένει
« Κουρασμένον ν' ἀναπαύσῃ....
« Εἰς τὸν ὕπνον του εἰρήνη,
« Καὶ κανεὶς ἂς μὴ τὸν κλαύσῃ! »

Τὸ ᾆσμα παύει, τὄμμα της τὸ διαυγὲς θολόνει,
Καὶ πάλιν εἰς τὸ στῆθός της τὰς χεῖράς της σταυρόνει.
Τὸ μέλος ἔπαυσεν, ἀλλὰ ἀκούουσιν ἀκόμα....
Ἡ τοῦ Ἐρρίκου κεφαλὴ συννεφωμένη κύπτει,
Ὁ Βρεττανὸς τὴν θεωρεῖ μ' ἐκπεπληγμένον ὄμμα·
Δὲν πίνει, κ' εἰς τὸ κύπελλον αὐτοῦ ἓν δάκρυ πίπτει!
. . . .
—Μίς! λέγει· ἦτο τ' ᾆσμά σου ἐξαίσιον, ὡραῖον·
Ἀλλὰ μὴ ψάλλῃς πλέον.
Εἰς τὸν Χριστὸν καὶ Νέλσωνα, φιλτάτη μου, ὀμνύω,
Ὅτι μὲ μέλος ὡς αὐτὸ δὲν δύναμαι νὰ πίω!
Καὶ μ' ἓν ἀπότομον « γκοδδὲμ » τὸ κύπελλον ἀφίνει.
Καὶ ὁ Ἐρρίκος·—Ἔψαλες ὡς ψάλλεις σὺ καὶ μόνη·
Πλὴν τίνος ἦτο ποιητοῦ ἡ ποίησις ἐκείνη;
Σὲ συνεκίνησαν πολὺ τοῦ ᾄσματος οἱ στόνοι....
—Ἄ, λέγει ἡ κακεντρεχὴς μετὰ σπουδῆς Καμίλλη·
Τὸ ᾆσμα τοῦτο τοῦ Μυσσὲ Ἀλφρέδου ἂν δὲν ἦναι.

'Αλφρέδου εἶναι πάντοτε....Τί λέγετε σεῖς, φίλοι;
Τί λέγεις, Κλαίρη, Βοεμή; καὶ μειδιοῦν ἐκεῖναι.
—Πῶς! τοῦ 'Αλφρέδου εἶν' αὐτό; ὁ κόλαξ νέος κράζει·
Τοῦ χρεωκόπου τῆς τιμῆς; κ' ὑβριστικῶς καγχάζει.
Καὶ ψιθυρίζει παρῳδῶν τοὺς στίχους του ἀκόπως
Καὶ μ' εἴρωνα γαλήνην·
« Καλὴν νύκτα· χρεωκόπος,
« Μεταβαίνω εἰς τὴν κλίνην. »
Καὶ ὁ 'Αλβέρτος·—Τρέμω μὴ τοῦ βίου χρεωκόπον
'Εκ τούτου σ' ἴδωμεν· αὐτὸ δὲν φέρει πολὺν κόπον.
—'Αλβέρτε, δὲν βαρύνεσαι, τὸν ἀπαντᾷ· θὰ ζήσω
Αἰῶνα ὅλον, καὶ πολλοὺς 'Αλφρέδους θὰ λακτίσω.
—'Ηξεύρω, σ' ἔδωκεν ὁπλὴν ἡ φύσις εἰς τὸν πόδα....
Κ' ἐκεῖνος ἐξακολουθεῖ·—Εἰς ποῖα ζῶμεν ἔτη!
Μὲ τὴν ταινίαν τῆς τιμῆς, μὲ Βερανζέρου ῥόδα,
'Εκεῖνος! Οἴμοι, τί λοιπὸν θὰ ἴδωμεν εἰσέτι;
Καὶ πάντες, πλὴν τοῦ Βρεττανοῦ, 'Ερρίκου καὶ 'Ελβίρας,
Μὲ μίσους ἐπιγράμματα καὶ μὲ πεζὰς σατύρας,
Ὅσας ὁ φθόνος δίδει,
Χλευάζουν τὸν μαρκίωνα μὲ χείλη μειδιῶντα.
Ἤσουν μακράν· ποίαν τρυφὴν ἀπώλεσας, 'Ροΐδη!...
Οὐαὶ τοῖς ἡττημένοις, πλὴν οὐαὶ κ' εἰς τὸν ἀπόντα.
Εἶναι τοσοῦτον δύσκολος ὁ τοῦ ἐπαίνου λόγος·
'Ανήφορος ὁ ἔπαινος, κατήφορος ὁ ψόγος.
—Σιγᾶτε, λέγει ὁ καλὸς τῆς Βρεττανίας γόνος·
Διὰ θανόντας καὶ αὐτὸς βωβαίνεται ὁ φθόνος!

« Ἡ βαθεῖα αὕτη κλίνη
« Πρὸ πολλοῦ εἶν' ἐστρωμένη·
« Τὸν ὁδίτην περιμένει
« Κουρασμένον ν' ἀναπαύσῃ....
« Εἰς τὸν ὕπνον του εἰρήνη,
« Καὶ κἀνεὶς ἂς μὴ τὸν κλαύσῃ! »

Τὸ ᾆσμα παύει, τὄμμα της τὸ διαυγὲς θολόνει,
Καὶ πάλιν εἰς τὸ στῆθός της τὰς χεῖράς της σταυρόνει.
Τὸ μέλος ἔπαυσεν, ἀλλὰ ἀκούουσιν ἀκόμα....
Ἡ τοῦ Ἐρρίκου κεφαλὴ συννεφωμένη κύπτει,
Ὁ Βρεττανὸς τὴν θεωρεῖ μ' ἐκπεπληγμένον ὄμμα·
Δὲν πίνει, κ' εἰς τὸ κύπελλον αὐτοῦ ἓν δάκρυ πίπτει!
....
—Μίς! λέγει· ἦτο τ' ᾆσμά σου ἐξαίσιον, ὡραῖον·
Ἀλλὰ μὴ ψάλλῃς πλέον.
Εἰς τὸν Χριστὸν καὶ Νέλσωνα, φιλτάτη μου, ὀμνύω,
Ὅτι μὲ μέλος ὡς αὐτὸ δὲν δύναμαι νὰ πίω!
Καὶ μ' ἓν ἀπότομον «γκοδδὲμ» τὸ κύπελλον ἀφίνει.
Καὶ ὁ Ἐρρίκος·—Ἔψαλες ὡς ψάλλεις σὺ καὶ μόνη·
Πλὴν τίνος ἦτο ποιητοῦ ἡ ποίησις ἐκείνη;
Σὲ συνεκίνησαν πολὺ τοῦ ᾄσματος οἱ στόνοι....
—Ἄ, λέγει ἡ κακεντρεχὴς μετὰ σπουδῆς Καμίλλη·
Τὸ ᾆσμα τοῦτο τοῦ Μυσσὲ Ἀλφρέδου ἂν δὲν ἦναι,

'Αλφρέδου εἶναι πάντοτε....Τί λέγετε σεῖς, φίλοι;
Τί λέγεις, Κλαίρη, Βοεμή; καὶ μειδιοῦν ἐκεῖναι.
—Πῶς! τοῦ 'Αλφρέδου εἶν' αὐτό; ὁ κόλαξ νέος κράζει·
Τοῦ χρεωκόπου τῆς τιμῆς; κ' ὑβριστικῶς καγχάζει.
Καὶ ψιθυρίζει παρῳδῶν τοὺς στίχους του ἀκόπως
Καὶ μ' εἴρωνα γαλήνην·
« Καλὴν νύκτα· χρεωκόπος,
« Μεταβαίνω εἰς τὴν κλίνην. »
Καὶ ὁ 'Αλβέρτος·—Τρέμω μὴ τοῦ βίου χρεωκόπον
'Εκ τούτου σ' ἴδωμεν· αὐτὸ δὲν φέρει πολὺν κόπον.
—'Αλβέρτε, δὲν βαρύνεσαι, τὸν ἀπαντᾷ· θὰ ζήσω
Αἰῶνα ὅλον, καὶ πολλοὺς 'Αλφρέδους θὰ λακτίσω.
—'Ηξεύρω, σ' ἔδωκεν ὁπλὴν ἡ φύσις εἰς τὸν πόδα....
Κ' ἐκεῖνος ἐξακολουθεῖ·—Εἰς ποῖα ζῶμεν ἔτη!
Μὲ τὴν ταινίαν τῆς τιμῆς, μὲ Βερανζέρου ῥόδα,
'Εκεῖνος! Οἴμοι, τί λοιπὸν θὰ ἴδωμεν εἰσέτι;
Καὶ πάντες, πλὴν τοῦ Βρεττανοῦ, 'Ερρίκου καὶ 'Ελβίρας,
Μὲ μίσους ἐπιγράμματα καὶ μὲ πεζὰς σατύρας,
Ὅσας ὁ φθόνος δίδει,
Χλευάζουν τὸν μακαρίωνα μὲ χείλη μειδιῶντα.
Ἤσουν μακράν· ποίαν τρυφὴν ἀπώλεσας, 'Ροΐδη!...
Οὐαὶ τοῖς ἡττημένοις, πλὴν οὐαὶ κ' εἰς τὸν ἀπόντα.
Εἶναι τοσοῦτον δύσκολος ὁ τοῦ ἐπαίνου λόγος·
'Ανήφορος ὁ ἔπαινος, κατήφορος ὁ ψόγος.
—Σιγᾶτε, λέγει ὁ καλὸς τῆς Βρεττανίας γόνος·
Διὰ θανόντας καὶ αὐτὸς βωβαίνεται ὁ φθόνος!

Ὤ, ἴσως εἰς τὸν τάφον του ἐκεῖνος τώρα κλίνει....
Διότι εἶχε πάντοτε ὁ Ἄγγλος τὴν ἰδέαν,
Πῶς ὁ Ἀλφρέδος ἐκ νεκρῶν ἠγέρθη....Ἀλλ' ἐκεῖνοι
Τὴν λείαν των δὲν παραιτοῦν· τὴν θεωροῦν ὡραίαν.
— Ὁ λόρδος ἔχει δίκαιον, ἡ Κλαίρη λέγει, πτῶμα
Ἐκεῖνος εἶναι· τῆς τιμῆς δὲν πνέει τὸν ἀέρα.
Ἀλλ' ἡ Ἐλβίρ' ἀνίσταται, καὶ μ' ἐξαστράπτον ὄμμα
Τὴν λέγει ἡγεμονικῶς·—Σιώπησον, ἑταίρα!
—Ἐγὼ ἑταίρα; Ἔ, καλά· κ' ὑμεῖς τί εἴσθε;...—Κόρη!
Καὶ ἂν ἐδῶ εὑρίσκωμαι μὲ σὲ καὶ μ' ἄλλας ἔτι,
Αὐτὸ ὑπερηφάνειαν τοῦ βίου σου θεώρει.
Κ' ἐκ ταύτης ἀποστρέφουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς προθέτει·
—Ὢ ἀνανδρία! μεταξὺ τόσων ἀνδρῶν γενναίων,
Ἐν μέσῳ τόσης συρροῆς εὐπατριδῶν ἀρχαίων,
Ὑπὲρ ἀπόντος οὔτε εἷς ἀκόμα, εἷς καὶ μόνον
Δὲν ἀνυψοῦται ῥάπισμα νὰ δώσῃ εἰς τὸν φθόνον;
Καλά· θὰ εὑρεθῇ κ' ἐδῶ φωνὴ εἰσέτι μία,
Ἔστω καὶ κόρης ἀσθενοῦς, νὰ κράξῃ· ἀνανδρία!
Καὶ λευκοτέρα τῶν λευκῶν τριχάπτων της ἀκόμα,
Λέγει μὲ πάλλουσαν φωνὴν καὶ φωσφορίζον ὄμμα·
— Ὑπάρχουσιν ἀχάριστοι ἐδῶ τόσον ἀχρεῖοι·
Καὶ ὡς νὰ δίδῃ ῥάπισμα, τὸν κόλακα δεικνύει.
Αὐτὸς ὁ κόλαξ, μ' ἔξοχον ἐσώθη ποτὲ τρόπον
Ἀπὸ ἐκεῖνον, ὃν καλεῖ ἀνάνδρως χρεωκόπον.
Κ' ἐκεῖνος—βαρονίσκε σύ—ναί, σύ· εἰς τὸ Λονδῖνον
Χίλια λουδοβίκια λαβὼν ἀπὸ Ἐκεῖνον,

Ἐσώθης, ὅτε δανειστὴς σ' ἐπτόει Ἰουδαῖος·
  Πλὴν ἐνθυμήθης σήμερον τὸ παλαιόν σου χρέος,
Κ' ἐκ τῶν χιλίων ἓν πετῶν εἰς ἄνδρα εὐεργέτην,
  Κρατεῖς τὰ ἄλλα διὰ σέ, τὸν ἀληθῆ ἐπαίτην!
Πρωτότυπος ἐξόφλησις· τῳόντι ἐδική σου....
  Ὦ, εἶναι πᾶσα πρᾶξίς σου καθὼς καὶ ἡ μορφή σου!
Αἶσχος εἰς τοὺς ἀγνώμονας, κ' εἰς σέ, Ἐρρίκε· ξένος
  Συνταγματάρχης κατὰ σοῦ ὡμίλει ὠργισμένος.
Ἦσουν ἀπών, καὶ ἀντὶ σοῦ μονομαχῶν ἐκεῖνος,
  Τὸν ὑβριστήν σου ἔπληξεν αὐτὸν ἐπικινδύνως.
Καὶ ὁ Ἐρρίκος ὠχριᾷ καὶ λέγει τεθλιμμένος·
  —Νὰ μὴ μὲ εἴπῃ τίποτε!...—Δὲν εἶναι εἰθισμένος,
Ὡς ἄλλοι, πράξεις εὐγενεῖς ἐκεῖνος νὰ σαλπίζῃ·
  Νὰ πράττῃ μόνον ἔμαθε, νὰ λέγῃ δὲν γνωρίζει.
Χολὴν καὶ δηλητήριον, συκοφαντία, χύνε·
  Μυστηριώδης ὡς θεὸς ὁ κύριός μου εἶναι.
Ἄνω ἐργάζεται πολὺ καὶ σύννεφον τὸν σκέπει·
  Πολλοὺς ἡλίους λάμποντας τὸ πλῆθος δὲν τοὺς βλέπει....
Πλὴν τοὺς ἡλίους θεωροῦν αὐτοὺς οἱ ἀστρονόμοι,
  Καὶ τὸν Ἀλφρέδον ὁ Θεὸς κ' οἱ φίλοι του ἀκόμη!
Πιστεύσατε· θ' ἀλλάξετε πολὺ ταχέως τρόπον,
  Καὶ πάλιν θὰ θαυμάσετε αὐτὸν τὸν χρεωκόπον.
Τώρα συρίζετε· ἐμπρός· κτυπᾶτε τὸν ἀπόντα·
  Πλὴν θὰ τὸν ἐθωπεύατε οἱ ἴδιοι παρόντα!—
Καὶ κάθηται· τὰ χείλη της ὀργὴ κινεῖ ἀκόμα,
  Καὶ φωσφορίζει ἀστραπὴ εἰς τὸ ὑγρόν της ὄμμα....

Σιγή τις έπακολουθεῖ δειλὴ καὶ ἀκουσία·
Στενοχωρία, θαυμασμὸς καὶ ἔκπληξις βαθεῖα.
Πλὴν πίνουσα ἡ Βοεμὴ τὸ θάρρος της σφοδρύνει,
Καὶ τὴν ἀπότομον σιγὴν διὰ μιᾶς ἀφίνει.
—Κυρία, λέγει· σύγγνωθι....θέλω νὰ εἴπω, κόρη·
Θὰ σᾶς ἐφθόνουν κ' ἔνδοξοι ἀκόμα δικηγόροι.
Τοσοῦτον σᾶς ἐφλόγιζε λαλοῦσαν ἁγνὸς ἔρως....
Λαμπρῶς λαλεῖτε· πλὴν πολύ, φιλτάτη μου, ἀκαίρως.
Ἡμεῖς αἱ λέαιναι, ἡμεῖς αἱ ἄλλως εἰθισμέναι,
Ἤλθομεν νὰ τρυφήσωμεν, νὰ πίωμεν, παρθένε!
Εἰς κόρακας ὁ κύριος ὑμῶν κ' ὑμεῖς ἀκόμα·
Δὲν τρέμουν οἱ ἱπποτικοὶ συμπόται μας ἓν πτῶμα.
—Ἐὰν φοβοῦμαι, ἔδειξε τὸ λουδοβίκιόν μου,
Λέγει τὸ βαρονίδιον.—Δὲν θέλω τὸν νεκρόν μου
Νὰ ἐξυβρίζῃ τις ἐδῶ! ὁ Βρεττανὸς μυκᾶται·
Εἶν' ἔντιμος βρυκόλακας· ἡ Μὶς τὸ ἐγγυᾶται....
Καὶ λέγει ὁ προληπτικὸς Ἀλβέρτος πρὸς ἐκεῖνον·
—Λοιπόν, μυλόρδε, ἀληθῶς τὸν θεωρεῖς θανόντα;
Κατένευσε ὁ Βρεττανὸς τὴν κεφαλήν του κλίνων.
—Πλήν, ἀνακράζουσι πολλοί· βρυκόλακα ἢ ζῶντα,
Ἡμεῖς τὸν ἐξυβρίζομεν, καὶ δὲν θὰ ὑποθέτῃς
Πῶς μᾶς πτοεῖ, νεκρὸς ἢ ζῶν, ὁ φίλος σου Ἐπαίτης.
Ἐπάνω τὰ ποτήρια καὶ πίνετε, ὦ φίλοι!
Πλὴν ὠχριοῦν, καθ' ἣν στιγμὴν τὰ φέρουν εἰς τὰ χείλη,
Ὡς τεθνεῶτες, ὡς νεκροὶ ἀφήσαντες τοὺς τάφους,
Κ' εἴκοσι πίπτουν κύπελλα ἐπάνω τοῦ ἐδάφους!

Εἰς τῆς αἰθούσης θεωροῦν τὸ βάθος, πρὸ τῆς θύρας,
Τὸν τόσον ὑβριζόμενον 'Αλφρέδον· ἀκροᾶται
Τὰς τελευταίας ὕβρεις των μ' ἐσταυρωμένας χεῖρας,
Καὶ σύννουν εἰς τὰ χείλη του μειδίαμα πλανᾶται.
Ἓν βῆμα ὄπισθεν αὐτοῦ ὁ Γέρων-Λάμπρος μένει,
Καὶ ἀνυψοῦται ὅμοιος μὲ ὀρεινὴν ἐλάτην.
Βαθεῖαν περιφρόνησιν τὸ βλέμμα του ἐμφαίνει·
Τὰς ὕβρεις ἤκουσεν, ἀλλὰ τὰς ἤκουσεν εἰς μάτην.
Δὲν ἐννοεῖ τὴν γαλλικὴν· ἄλλως, ἐκτὸς τοῦ οἴνου,
Καὶ αἷμα θὰ ἐχύνετο ἐκ τῶν χειρῶν ἐκείνου.
Σιγῶσι πάντες· δέος τι ἀόριστον πλανᾶται·
'Ητένισαν τὴν ἀστραπὴν, τὸν κεραυνὸν προσμένουν....
Πλὴν τοῦ 'Αλφρέδου ἡ ὀφρὺς ὀργίλη δὲν συσπᾶται·
Κ' ἐνῷ κατάπληκτοι, βωβοί, ἐμπρός του πάντες χαίνουν,
Καὶ ὅ,τι βλέπουσι νοός, νομίζουν, εἶναι πλάνη,
'Εκεῖνος μὲ βραδύτητα τὴν κεφαλὴν γυμνόνει,
Κ' εἰς τὸν 'Ερρίκον φθάνει·
—'Ερρίκε!—λέγει, κ' εἰς αὐτὸν τὸ βλέμμα προσηλόνει.
Καὶ ὁ 'Ερρίκος·—'Εννοῶ, μὲ σύννουν λέγει ὕφος·
'Αλλὰ κατ' εὐεργέτου μου δὲν ἀνυψῶ τὸ ξίφος.
—Πολὺ πλανᾶσαι, ἀπαντᾷ ἐκεῖνος ἀταράχως·
'Εμπρός σου δὲν παρίσταται ὁ πάλαι μονομάχος

'Αλλ' ὁ ἐπαίτης.... Ἔρχομαι κ' ἐδῶ νὰ ἐπαιτήσω·
Δὲν ἦλθον ἔριδας ἀλλὰ χρυσίον νὰ ζητήσω.
Καὶ μὲ φωνὴν ἐπίσημον καὶ πλήρη μυστηρίου
« Ἔλεος, λέγει, ἔλεος ὑπὲρ λαοῦ ἀνδρείου! »
Καὶ μ' ὑψωμένον μέτωπον, μὲ κυριάρχου βλέμμα
Ὡς δίσκον τείνει πρὸς αὐτοὺς τὸν πῖλόν του ἠρέμα.
Θαρρεῖς πῶς δίδει καὶ οὐχὶ ὅτι ζητεῖ χρυσίον....
Πλὴν ὁ 'Ερρίκος ὠχριᾷ, ἐγείρεται δακρύων
Καὶ λέγει, στρέφων πέριξ του συννεφωμένον ὄμμα·
— Ὑπάρχει τις τὸν πῖλόν του ἐδῶ φορῶν ἀκόμα;
Τὴν κεφαλὴν γυμνώσατε, καὶ ἄνδρες ἐὰν ἦσθε,
Νὰ πράξετε ὅ,τι κ' ἐγὼ θὰ πράξω μὴ φοβῆσθε!
Καὶ τοῦ 'Αλφρέδου, πρὶν αὐτὸς εἰσέτι ἐννοήσῃ,
Τὴν τιμημένην δεξιὰν ἁρπάζει νὰ φιλήσῃ.
Καὶ εἰς κινήσεις ἀφεθεὶς ψυχῆς ὡραίας πάλιν,
Πρὸς τὸν 'Αλφρέδον μὲ στοργὴν ἀνοίγει τὴν ἀγκάλην.
Κ' ἦτον ὡραῖον σύμπλεγμα τὸ σύμπλεγμα τῶν νέων·
Κάλλος τὸ κάλλος ἔθλιβε, γενναῖος τὸν γενναῖον!
Καὶ μὲ συγκίνησιν ψυχῆς καὶ μὲ φωνὴν βραδεῖαν
Πρὸς τὸν 'Αλφρέδον ὁ καλὸς 'Ερρίκος λέγει πάλιν·
— Μαρκίων· εἶμαι πλούσιος πολὺ κατ' εὐτυχίαν,
Καὶ πρῶτον δι' αὐτὸ χαρὰν αἰσθάνομαι μεγάλην.
Αὔριον εἰς τὰς χεῖράς σου ὁ πλοῦτός μου θὰ ἦναι·
Χάρις εἰς σὲ πρώτην φορὰν θὰ πράξω τι γενναῖον....
Ὡς σὲ μὲ θέλγουν αἱ ἀκταὶ κ' αἱ θάλασσαι ἐκεῖναι,
Εἰς ἃς τὸ κῦμα εἶναι φῶς καὶ ἄρωμα ἀνθέων·

Καὶ θέλω νὰ ἀνθήσωσι καὶ πάλιν καθὼς πρῶτα
  Τὸ ῥόδον τῶν Θερμοπυλῶν, ἡ δάφνη τοῦ Εὐρώτα!
Πορεύεσαι εἰς τοῦ φωτὸς τὴν χώραν νὰ παλαίσῃς.
  Κ' ἐγὼ θὰ ἔλθω· μετ' ἐμοῦ θὰ ζήσῃς ἢ θὰ πέσῃς.
Ὑπασπιστήν σου λάβε με εἰς τὴν ὡραίαν πάλην,
  Καὶ σώζω ἔτι, πίστευσε, τὸ πῦρ ὑπὸ αἰθάλην.
Ὦ, τὸν χρυσόν, ὃν αὔριον νὰ σ' ἀποστείλω μέλλω,
  Μετάβαλέ τον· μόλυβδον, πυρίτιδα τὸν θέλω!
Πλὴν μίαν χάριν ἔρχομαι δειλῶς νὰ σὲ ζητήσω·
  Αὐτή, ἂν πράττω τι καλόν, μὲ ἀνταμείβει μόνη.
Ζητῶ τὴν ἔξοχον τιμὴν μὲ σὲ νὰ ἐπαιτήσω.
  Καὶ πάραυτα τὴν κεφαλὴν τοῦ πίλου του γυμνόνει·
« Ἔλεος, λέγει, ἔλεος ὑπὲρ λαοῦ ἀνδρείου! »
  Κ' ἡ χεὶρ τοῦ νεανίου
Τὸν πῖλόν του πρὸς ἅπαντας ὡς δίσκον περιφέρει.
  Μετὰ σιγῆς οἱ πρὶν φαιδροὶ τὸν θεωροῦν ἑταῖροι,
Καὶ τοῦ Ἀλφρέδου κάμπτεται ἡ σιδηρᾶ καρδία,
  Καὶ « εἶσαι, λέγει, ἀληθὴς ἱππότης, νεανία·
Σὲ δέχομαι συναθλητὴν καὶ συνεπαίτην ἤδη. »
  Καὶ τὴν λευκήν του δεξιὰν πρὸς τὸν Ἐρρίκον δίδει.
Ἦτον ὡραῖον θέαμα, ὡραῖον ἦτο δρᾶμα
  Νὰ βλέπῃ τις τοὺς εὐγενεῖς ἐκείνους νεανίσκους,
Μὲ ἐπηρμένην κεφαλὴν πλὴν καὶ γυμνὴν συνάμα,
  Νὰ τείνωσι τοὺς πίλους των πρὸς ἅπαντας ὡς δίσκους!
Ἐκτὸς τοῦ κόλακος, ἐκτὸς τοῦ βαρονίσκου, τὄμμα
  Θολοῦται ὅλων κ' ἐκ χρυσοῦ ἐγέμισαν οἱ πῖλοι.

'Αλλ' ὁ ἐπαίτης....Ἔρχομαι κ' ἐδῶ νὰ ἐπαιτήσω·
Δὲν ἦλθον ἔριδας ἀλλὰ χρυσίον νὰ ζητήσω.
Καὶ μὲ φωνὴν ἐπίσημον καὶ πλήρη μυστηρίου
« Ἔλεος, λέγει, ἔλεος ὑπὲρ λαοῦ ἀνδρείου! »
Καὶ μ' ὑψωμένον μέτωπον, μὲ κυριάρχου βλέμμα
Ὡς δίσκον τείνει πρὸς αὐτοὺς τὸν πῖλόν του ἠρέμα.
Θαρρεῖς πῶς δίδει καὶ οὐχὶ ὅτι ζητεῖ χρυσίον....
Πλὴν ὁ 'Ερρίκος ὠχριᾷ, ἐγείρεται δακρύων
Καὶ λέγει, στρέφων πέριξ του συννεφωμένον ὄμμα·
— Ὑπάρχει τις τὸν πῖλόν του ἐδῶ φορῶν ἀκόμα;
Τὴν κεφαλὴν γυμνώσατε, καὶ ἄνδρες ἐὰν ἦσθε,
Νὰ πράξετε ὅ,τι κ' ἐγὼ θὰ πράξω μὴ φοβῆσθε!
Καὶ τοῦ 'Αλφρέδου, πρὶν αὐτὸς εἰσέτι ἐννοήσῃ,
Τὴν τιμημένην δεξιὰν ἁρπάζει νὰ φιλήσῃ.
Καὶ εἰς κινήσεις ἀφεθεὶς ψυχῆς ὡραίας πάλιν,
Πρὸς τὸν 'Αλφρέδον μὲ στοργὴν ἀνοίγει τὴν ἀγκάλην.
Κ' ἦτον ὡραῖον σύμπλεγμα τὸ σύμπλεγμα τῶν νέων·
Κάλλος τὸ κάλλος ἔθλιβε, γενναῖος τὸν γενναῖον!
Καὶ μὲ συγκίνησιν ψυχῆς καὶ μὲ φωνὴν βραδεῖαν
Πρὸς τὸν 'Αλφρέδον ὁ καλὸς 'Ερρίκος λέγει πάλιν·
— Μαρκίων· εἶμαι πλούσιος πολὺ κατ' εὐτυχίαν,
Καὶ πρῶτον δι' αὐτὸ χαρὰν αἰσθάνομαι μεγάλην.
Αὔριον εἰς τὰς χεῖράς σου ὁ πλοῦτός μου θὰ ἦναι·
Χάρις εἰς σὲ πρώτην φορὰν θὰ πράξω τι γενναῖον....
Ὡς σὲ μὲ θέλγουν αἱ ἀκταὶ κ' αἱ θάλασσαι ἐκεῖναι,
Εἰς ἃς τὸ κῦμα εἶναι φῶς καὶ ἄρωμα ἀνθέων·

Καὶ θέλω νὰ ἀνθήσωσι καὶ πάλιν καθὼς πρῶτα
Τὸ ῥόδον τῶν Θερμοπυλῶν, ἡ δάφνη τοῦ Εὐρώτα!
Πορεύεσαι εἰς τοῦ φωτὸς τὴν χώραν νὰ παλαίσῃς.
Κ' ἐγὼ θὰ ἔλθω· μετ' ἐμοῦ θὰ ζήσῃς ἢ θὰ πέσῃς.
Ὑπασπιστήν σου λάβε με εἰς τὴν ὡραίαν πάλην,
Καὶ σώζω ἔτι, πίστευσε, τὸ πῦρ ὑπὸ αἰθάλην.
Ὤ, τὸν χρυσόν, ὃν αὔριον νὰ σ' ἀποστείλω μέλλω,
Μετάβαλέ τον· μόλυβδον, πυρίτιδα τὸν θέλω!
Πλὴν μίαν χάριν ἔρχομαι δειλῶς νὰ σὲ ζητήσω·
Αὐτή, ἂν πράττω τι καλόν, μὲ ἀνταμείβει μόνη.
Ζητῶ τὴν ἔξοχον τιμὴν μὲ σὲ νὰ ἐπαιτήσω.
Καὶ πάραυτα τὴν κεφαλὴν τοῦ πίλου του γυμνόνει·
« Ἔλεος, λέγει, ἔλεος ὑπὲρ λαοῦ ἀνδρείου! »
Κ' ἡ χεὶρ τοῦ νεανίου
Τὸν πῖλόν του πρὸς ἅπαντας ὡς δίσκον περιφέρει.
Μετὰ σιγῆς οἱ πρὶν φαιδροὶ τὸν θεωροῦν ἑταῖροι,
Καὶ τοῦ 'Αλφρέδου κάμπτεται ἡ σιδηρᾶ καρδία,
Καὶ « εἶσαι, λέγει, ἀληθὴς ἱππότης, νεανία·
Σὲ δέχομαι συναθλητὴν καὶ συνεπαίτην ἤδη. »
Καὶ τὴν λευκήν του δεξιὰν πρὸς τὸν 'Ερρίκον δίδει.
Ἦτον ὡραῖον θέαμα, ὡραῖον ἦτο δρᾶμα
Νὰ βλέπῃ τις τοὺς εὐγενεῖς ἐκείνους νεανίσκους,
Μὲ ἐπηρμένην κεφαλὴν πλὴν καὶ γυμνὴν συνάμα,
Νὰ τείνωσι τοὺς πίλους των πρὸς ἅπαντας ὡς δίσκους!
'Εκτὸς τοῦ κόλακος, ἐκτὸς τοῦ βαρονίσκου, τὄμμα
Θολοῦται ὅλων κ' ἐκ χρυσοῦ ἐγέμισαν οἱ πῖλοι.

Ἔδωκ' ἡ Κλαίρη, ἔδωκε κ' ἡ Βοεμὴ ἀκόμα,
Καὶ τὴν ἀδαμαντίνην της καρφίδα ἡ Καμίλλη.
Νὰ δώσῃ τι ἠθέλησεν ὁ κόλαξ, πλὴν ἐκεῖνοι
Περοῦν· τὸν δίσκον του οὐδεὶς καὶ πρὸς αὐτὸν ἐκτείνει.
Πρὸ τοῦ βαρόνου ἵσταται ἡσύχως ὁ μαρκίων
Καὶ λέγει·—Ἔλαβον ἐκ σοῦ τὴν νύκτ' αὐτὴν χρυσίον,
Τὸ λουδοβίκιον αὐτό....καὶ μ' ὄμμ' ἀκτινοβόλον,
Θέλω ἐμπλήσει μὲ αὐτό, προσθέτει, πυροβόλον....
Ὀπίσω θέλεις τὸ δεχθῇ κακήν τινα ἡμέραν·
Εἶναι γραμμένον μὲ χρυσῆν νὰ τελευτήσῃς σφαῖραν!
Ὁ βαρονίσκος ὠχριᾷ, καὶ ὁ Ἀλβέρτος δίδει
Πλῆρες βαλάντιον· πολλοὶ προσφέρουσιν ἀφθόνως.
Δὶς ἐκ χρυσοῦ ἐγέμισαν οἱ πῖλοι αὐτῶν ἤδη,
Ὅτ' ἐκ τοῦ βάθους οἰμωγὴν ἀκούουν τοῦ κοιτῶνος,
Καὶ βρυχηθμὸν εἰσέτι.
Στρέφουν καὶ βλέπουν κλαίοντα τὸν Λάμπρον ὡς παιδίον·
Κατέπιπτεν ἐπάνω του κόμη λευκὴ ὡς χαίτη,
Κ' εἰς τὸν δασύν του μύστακα ῥανὶς φαιδρῶν δακρύων....
Μὲ πάλλον στῆθος, ἐν χαρᾷ κ' ἐκπλήξει βαθυτάτῃ
Τὸ ἐρυθρόν του φέσιον σπασμωδικῶς ἐκράτει,
Καὶ ἵστατο τὸ βλέμμα του εἰς πάντας περιφέρων·
Τὸ πᾶν ἐνόησε, τὸ πᾶν ἐμάντευσεν ὁ γέρων!
Ἔβλεπ' εἰς πᾶσαν προσφορὰν σωροὺς γιαταγανίων,
Σφαίρας πολέμου ἔβλεπε καὶ ξίφη τουρκομάχα,
Κ' ἔλεγεν, ἔχων ὄμματα θολὰ ἐκ τῶν δακρύων·
«Ἄχ, μέσ' 'στὴ Φράντζα βρίσκονται τέτοια παιδιὰ μονάχα!»

Μ' ἓν βῆμα μεταξὺ αὐτῶν συγκινημένος φθάνει,
'Εκ τῶν χειρῶν τοῦ Βρεττανοῦ ποτήριον λαμβάνει,
Καὶ λέγει·—Μοῦ θυμίσατε καὶ πάλι τὰ παληά μου·
Θέλω νὰ πιῶ, μωρὲ παιδιά· ἐρράγισ' ἡ καρδιά μου....
Καὶ τὸ ποτήριον ὑψοῖ γλυκὰ συγκινημένος·
—"Οσα φλουριὰ ἐδώκατε γιὰ τὴ θλιμμένη χήρα,
Τόσα καλὰ ὁ τόπος σας νὰ ἰδῇ ὁ δοξασμένος!
Νὰ γείνῃ Σοῦλι 'στὸ σπαθί, μὰ ὄχι καὶ 'στὴ μοῖρα....
Εἰς τὴν ὑγειά σας, βρὲ παιδιά! Ἡ Παναγιὰ νὰ δώσῃ
Μέσ' σὲ σαράγι τούρκικο, 'στὴν ξακουσμένη Πόλι,
Ὁ Γέρο-Λάμπρος γλήγορα μὲ σᾶς νὰ ξεφαντώσῃ!
Καὶ πίνει, καὶ τὸν θεωροῦν συγκινημένοι ὅλοι.
Τίποτε δὲν ἐνόησαν· πλὴν ὅταν ὁ μαρκίων
'Εξήγησε τοὺς λόγους του, παράφοροι κραυγάζουν·
'Ενθουσιοῦν, προσέρχονται τοῦ ὀρεινοῦ πλησίον,
Καὶ τὴν ἀρήϊον μορφὴν καὶ στάσιν του θαυμάζουν.
Φιλεῖ τὴν φουστανέλλαν του λαθραίως ἡ 'Ελβίρα·
"Αλλος λαμβάνει εὐλαβῶς τὴν τουρκομάχον χεῖρα,
Τὸν ὁπλισμόν του ἀντ' αὐτοῦ ἡ Βοεμὴ θωπεύει,
Καὶ ἡ Καμίλλη πρὸς στιγμὴν θαρρεῖ πῶς τὸν λατρεύει....
Πλὴν τίς τὸν ἐνθουσιασμὸν τοῦ "Αγγλου περιγράφει;
Γρονθοκοπεῖ τὴν τράπεζαν, λακτίζει τὰ ἐδάφη
Καὶ λέγ' εἰς τὸν μαρκίωνα·—Τί ἔχω δὲν γνωρίζω,
'Αλλ' ἔχω γαίας καὶ χρυσὸν καὶ κτήματα παντοῖα·
Τοῦ "Ελληνός σου αὔριον ἐγγράφως τὰ χαρίζω,
Πλὴν τῆς οἰναποθήκης μου...."Α, εἶναι ἐξαισία!

—Πλὴν, πῶς ὁ λόρδος, ἐρωτᾷ εἷς τούτων, θέλει ζήσει;
—Ἔχω πλουσίαν ἀδελφὴν καὶ δὲν θὰ μὲ ἀφήσῃ.
Ἄλλως, ἀπηύδησα νὰ ζῶ, καὶ τῆς Ἑλλάδος θέλω
Νὰ γείνω πρόμαχος κ' ἐγώ· τοιαύτην ἔχω γνώμην.
Καὶ ὁ Ἐρρῖκος·—Σύνοπλον λοιπὸν νὰ σ' ἔχω μέλλω;
—Ἄ, ὄχι· μὲ τὸν Βύρωνα θὰ πορευθῶ, συγγνώμην.
Καὶ πίνει τὴν βρεττανικὴν λαμβάνων ψυχραιμίαν,
Κ' ἔλαιον εἰς τὴν σβύσασαν λυχνίαν ῥίπτει πάλιν.
Ἂν ἔτι ἔμενε στιγμὴν χωρὶς νὰ πίῃ μίαν,
Ποτὲ δὲν ἤθελεν ἰδῆ τὴν τουρκομάχον πάλην!

Ε'

Εἰς τὴν ἰδίαν αἴθουσαν, ἣν πρὸ μικροῦ ὀργίων
Ἐτάραττον ἀλαλαγμοὶ καὶ κρότοι ποτηρίων,
Σεμνοὺς ὁμίλους βλέπεις νῦν γενναίων νεανίσκων·
—Ὁ κόλαξ λάθρα ἔφυγε λαβὼν τὸν βαρονίσκον.—
Ὅπου στραφῇς, μειδίαμα θὰ ἴδῃς εἰς πᾶν στόμα,
Κ' εὐλογημένης πράξεως διάχυσιν ἀκόμα.
Πλὴν ὁ Ἀλφρέδος ἐν σιγῇ ζοφώδει διαμένει,
Ὁ μάγος, ὅστις ἤλλαξεν ἐλθὼν τὴν γνώμην ὅλων.
Αἱματηρὰ ἐνθύμησις τὸ στῆθός του κυμαίνει....
Ἀλλ' ὁ Ἐρρῖκος προχωρεῖ μὲ ὄμμ' ἀκτινοβόλον
Καὶ λέγει·—Μᾶς ἐδώκατε χρυσίον, ἀλλὰ τώρα
Καὶ ἄνδρας νὰ μᾶς δώσητε ἐπίσης εἶναι ὥρα.

Τὸν εὐγενῆ μου ἀρχηγόν, καθὼς κ' ἐμὲ ἀκόμα,
Τίς ἐξ ὑμῶν ἀκολουθεῖ εἰς γιγαντομαχίαν;
Τίς θέλει τάφον ἥρωος εἰς μυρωμένον χῶμα;
Καὶ «ὅλοι!» κράζουν μὲ φωνὴν οἱ νεανίσκοι μίαν·
— Πλὴν πότε, πότε, ἀρχηγέ;... — Βιάζεσθε; ταχέως.
Θαρρεῖτε· προαγγέλλεται ὁ πόλεμος ὡραῖος·
Πλήρης κινδύνων.... ἄνισος καὶ ἅγιος συνάμα.
Μέρος θὰ ἔχωμεν κ' ἡμεῖς εἰς τὸ μεγάλον δρᾶμα!
Πλὴν σᾶς προλέγω· πόλεμος συνήθης δὲν θὰ ἦναι,
Διότι πολεμοῦν ἐκεῖ ἡ Σπάρτη κ' αἱ 'Αθῆναι.
Πολλάκις δέκα, εἴκοσι, χιλίους θὰ κτυπῶμεν·
Ἄνευ πυρίτιδος πολὺ συχνὰ θὰ πολεμῶμεν·
Πολλάκις μὲ τοὺς ὄνυχας καὶ τοὺς ὀδόντας μόνον
Ὡς λύκοι θὰ κτυπώμεθα μὲ ἄνδρας ἄλλων χρόνων.
Ὕπνος ποτέ· ἐνίοτε τροφή· νερὸν σπανίως·
Πεζὸς καὶ ἔφιππος ἐκεῖ κτυπᾶσαι αἰωνίως.
Κτυπᾶσαι καὶ εἰς φάραγγας κ' εἰς σπήλαιον κ' εἰς ἕλος·
Ὁ πόλεμος ἔχει ἀρχήν, ἐκεῖ, ἀλλ' ὄχι τέλος.
'Ασάνδαλοι θὰ βαίνετε εἰς λίθους ὀξυτάτους·
Τὸ αἷμα καὶ τὰς σάρκας σας θ' ἀφίνετε εἰς βάτους,
Καὶ πίπτοντες ἀπὸ πληγῆς θανατηφόρον κτύπον,
Ἐπίσημον θὰ ἔχετε τὸ πέταλον τῶν ἵππων!
Ναί, εἶν' ἐκεῖ ὁ πόλεμος ἓν ἄθυρμα, τὰ ἄλλα,
Τὰ ἄλλα εἶναι ὁ ἀγών, τὰ ἔργα τὰ μεγάλα.
Εἶδα τὸν πόλεμον αὐτόν, ὁπλίτης τοῦ Σουλίου,
Εἰς μίαν ἄλλην ἐποχήν.... νεώτατος εἰσέτι.

Σιγᾷ καὶ κλίν' ἡ κεφαλὴ ὠχρὰ τοῦ νεανίου,
Πλὴν ἀνυψοῦται πάραυτα καὶ ἥσυχος προσθέτει·
—Τὸ πᾶν σᾶς εἶπον, τίποτε εἰς σκότος μὴ ἀφίνων.
Τοιαύτη εἶναι ἡ ζωὴ κ' αἱ μάχαι τῶν Ἑλλήνων!
Καὶ μὲ ζοφῶδες θεωρῶν τοὺς δαιτυμόνας ὄμμα·
—Σκεφθῆτε, λέγει πρὸς αὐτούς, εἶναι καιρὸς ἀκόμα....
Μειδίαμα ἀρήϊον τὰ χείλη ὅλων σχίζει,
Καὶ ἀστραπὴν τὸ βλέμμα των ὀργίλην ἀκοντίζει.
Πλὴν ὁ Ἐρρίκος·—Ἀρχηγέ, τὸν λέγει μειδιάσας·
Εἴμεθα κύματα ἡμεῖς δι' ὅλας τὰς θαλάσσας.
Εἴμεθα ἄνδρες ὡς καὶ σύ· μὴ τάχα ἀμφιβάλλῃς;...
Ὁδήγησέ μας· ἀρχηγὸν σ' ἐκλέξαμεν τῆς πάλης.
Αὐτὸ ζητοῦμεν παρὰ σοῦ· ἀπὸ ἡμᾶς, μαρκίων,
Δὲν θὰ ζητήσῃς τίποτε.... Κ' ἐκεῖνος·—Θὰ ζητήσω
Συγγνώμην, ἂν προσέβαλα κἀνένα τῶν ἀνδρείων,
Πλὴν καὶ ἱκανοποίησιν λαμπρὰν θὰ τὸν δωρήσω.
Ὑπόσχομαι, κάτω ἐκεῖ, ν' αὐξάνω τοὺς κινδύνους,
Ὥστε νὰ καταπλήξετε καὶ τοὺς λαοὺς ἐκείνους.
Το γιαταγάνι ἀδελφὸν θὰ εὕρῃ τελευταῖον
Τὸ ξίφος τὸ γαλατικόν, καὶ ἀετὸν ὁ λέων.
Ἑτοιμασθῆτε ἅπαντες· τοιαῦτα ἂν ζητῆτε,
Τοιαῦτα καὶ πλειότερα θὰ ἔχετε, θαρρεῖτε!
Εἶπε, καὶ λάμψιν ἔχυσαν γοργὴν οἱ ὀφθαλμοί του,
Καὶ εἰς κινδύνους μέλλοντας ἐπέτα ἡ ψυχή του.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ Α' ΑΣΜΑΤΟΣ

1873

ΛΥΔΙΑ

Α'

Πρὸ τοῦ κατόπτρου ἵσταται μὲ κόμην λελυμένην,
Κρατοῦσα εἰς τὰς χεῖράς της λυχνίαν ἀναμμένην,
Καὶ βλέπει, βλέπει ἑαυτὴν μὲ ὄμμα θολωμένον
Ὡς ὅταν ἀτενίζωμεν μορφὴν ἀποθαμμένων.
Ὁποία φιλαρέσκεια! Εἰς τῆς νυκτὸς τὰ σκότη
Ἐγκαταλείπει τὴν εὐνὴν ἐνῷ τὸ πᾶν ὑπνώττει,
Κ' εἰς τὸν καθρέπτην νὰ ἰδῇ μὲ βῆμα κοῦφον φθάνει
Ἂν ἡ νυκτερινὴ στολὴ τὸ κάλλος της αὐξάνῃ;
Τόσον λοιπὸν περικαλλὴς ἐπλάσθη ἡ Λυδία,
Ἢ ἄλλη εἰς τὸ κάτοπτρον τὴν εἵλκυσεν αἰτία;
Ναί, ἄλλη· πόνου θέλγητρον εἰς τοῦτο τὴν ἐκίνει·
Τὸ ἤξευρε τὸ κάλλος της, τὸ ἤξευρεν ἐκείνη,
Ἀλλ' εἰς βιαίαν ἔξαψιν ψυχῆς καὶ διανοίας
Ἐζήτει τὴν παράδοξον τρυφὴν τῆς ἀγωνίας,
Κ' ἐζήτει τὴν πληγὴν αὐτῆς σκληρῶς νὰ αἱματόνῃ.
Φεῦ, εἶναι τόσον τρυφηλοὶ ἐνίοτε οἱ πόνοι!

. . . .

. . . .

Β΄

Ἔλθετ' ἐδῶ, ὦ μάρτυρες, φανατισμοῦ ἡγέται!
Ἂν τὴν μορφήν της εἴχατε, εἰπέτε με, εἰπέτε,
Εἰς τὸν καθρέπτην, ὡς αὐτή, τίς ἤθελε τολμήσει
Τοιοῦτον «γνῶθι σεαυτὸν» ποτὲ νὰ θεωρήσῃ;
Οἴμοι· δὲν εἶναι θελκτικὴ ἡ τεθλιμμένη κόρη.
Δὲν εἶναι, ὄχι· ἐὰν τὶς ποτε τὴν ἐθεώρει,
Τὰ βλέφαρά του ἤθελε μετὰ σπουδῆς σφαλήσει,
Μήπως ἐκ νέου κεφαλὴν Μεδούσης ἀπαντήσῃ.
Τοιαύτην ὅστις ἔπλασεν αὐτήν, ἐκεῖνος πρέπει
Ἐνώπιόν του σύσσωμον τὸ ἔργον του νὰ βλέπῃ!
Ἡ ἀτυχής· φανατικὸν Ἰνδὸν δὲν ὁμοιάζει,
Ὅταν εἰς τὰς βασάνους του ὀδυνηρῶς κομπάζῃ;
Σβύσε τὸ φῶς, ταλαίπωρος· τὸ κάτοπτρόν σου θραῦσε,
Ἢ κἂν νὰ βλέπῃς σεαυτὴν τοιουτοτρόπως παῦσε!
Φεῦ, ὁ καθρέπτης σου πιστῶς θὰ σὲ ἀπεικονίσῃ·
Δὲν εἶναι, ὄχι, ἄνθρωπος, νὰ σὲ ἐξαπατήσῃ....
Τίποτε τὴν ἀπόφασιν αὐτῆς δὲν μετατρέπει,
Καὶ βλέπει, βλέπει πάντοτε, καὶ αἰωνίως βλέπει!
Ἀλλ' αἴφνης ἔντρομον κραυγὴν τὸ στόμα της ἀφίνει,
Καὶ ὡς ἐχθρόν της ν' ἀπωθῇ τὴν δεξιὰν ἐκτείνει.
Ἡ κόμη της ὀρθόνεται, καὶ φ[illegible]τουσα προσέχει....
Τί ἔπαθε; [illegible]έχει;

'Ακίνητον εἶδε μορφὴν ἐμπρός της 'Ερινννύος,
"Ητις τὴν ἐνατένιζεν, ἐν σιωπῇ, ἀγρίως·
Καὶ λησμονήσασα αὐτὴ πῶς ἦτον ἡ ἰδία,
Τρόμου ἀνέπεμψε κραυγὴν καὶ φρίκης ἡ ἀθλία.
« Φεῦ, πόσον ἔχει δίκαιον ἐκεῖνος! » ἀνακράζει...
Σέ, Ὕψιστε, ὁ ἔλεγχος αὐτὸς καταδικάζει!
Εἰς ὅ,τι μετὰ θλιβερᾶς ἐπρόφερε γαλήνης
Ὑπῆρχε κόλασις πυρὸς καὶ πέλαγος ὀδύνης·
Τρόμου ἱδρὼς καὶ ὑλακὴ σπαιρούσης ἀγωνίας,
Καὶ ψυχορράγημα μακρὸν καὶ ῥῖγος τῆς καρδίας....
Πόσα ὑπέφερεν αὐτὴ ἀφ' ὅτου ἐγεννήθη!
Κἀνεὶς δὲν τὴν ἠγάπησε, παρ' ὅλων ἐμισήθη,
Καὶ τοῦ πατρὸς ἐδέχετο ἢ ἀπειλὴν ἢ σκῶμμα.
Μὲ φρίκην τὴν ἠτένιζε κ' ἡ μήτηρ της ἀκόμα.
Ποτὲ δὲν εἶπε πρὸς αὐτὴν « θυγάτηρ μου, » κ' ἐκείνη
Μητέρα δὲν τὴν ἔλεγε νὰ μὴ τὴν καταισχύνῃ....
Κ' οἱ ὑπηρέται της αὐτοὶ τὴν ὕβριζον ἀγροίκως.
—'Αχρεία μήτηρ, βδελυρὸς πατήρ, φρικώδης οἶκος! —
Ποτὲ διὰ τοὺς χρόνους της τοὺς εἴκοσι, κάμμία
'Εσθὴς ἢ κόσμημα μικρὸν ἢ φιλικὴ θωπεία!
Πάντοτε ῥάκη, πάντοτε ἀπόβλητα ἐφόρει·
Καὶ ὅμως ἦτον ἡ πτωχὴ Λυδία νέα κόρη.
Καὶ εἰς ἐκείνην ὄνομα ἐχάρισεν ἡ Πίστις,
Πλὴν τί σημαίνει! εἰς αὐτὸ δὲν στέργουν οἱ γονεῖς της,
Καὶ ἡ Λυδία ἡ μικρὰ Κυφὴ μετωνομάσθη,
Καὶ ν' ἀπαντᾷ εἰς τὄνομα αὐτὸ κατεδικάσθη.

Ὅτε δὲ πάλιν ἤρχοντο εἰς τὴν οἰκίαν ξένοι,
Τὴν ἔκλειεν ἡ μήτηρ της, ἀθέατος νὰ μένῃ.
Φεῦ· ἦτον αἶσχος δι' αὐτοὺς ἡ δυστυχὴς ἐκείνη!
Ἂν ἡ μικρά της ἀδελφὴ ἐνίοτε ἐθρήνει,
Πρὸς τὴν Κυφὴν τὴν ἔφερον κ' ἐξέλειπεν ὁ θρῆνος·
Τὴν εἶχε διὰ φόβητρον τὸ ἀπεχθές των σμῆνος.
Μίαν ἡμέραν, τὴν μικρὰν ὑπνώττουσαν ἐφίλει,
Πλὴν ῥάπισμα τῇ ἔδωκεν ἡ μήτηρ της ὀργίλη.
Δὲν εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ τὴν φιλῇ ἐκείνη·
Ὁ ἀσπασμός της ἤθελε τὴν ἀδελφὴν μολύνει....
Τότε, διὰ νὰ τὴν φιλῇ, κατέφευγεν εἰς δόλους,
Καὶ ὅλους τοὺς ἐλάτρευε καὶ τοὺς ἠγάπα ὅλους.
Ἀλλ' ὅτ' ἐφάνη ἔπειτα, ὅτ' ἔλαμψεν ἐκεῖνος
Τῆς ἀδελφῆς της ὁ μνηστήρ, τῶν καρδιῶν ὁ κρίνος,
Ὁ θωπευμένος Ποιητής, τὸ ἄστρον τοῦ αἰθέρος,
Ὡς ὁ Ἀπόλλων θελκτικός, περιπαθὴς ὡς ἔρως,
Καὶ κατεδέχθη συμπαθῶς εἰς ταύτην νὰ λαλήσῃ·
Ὅτε κρυμμένην ἔτρεχε νὰ τὴν ἀναζητήσῃ
Καὶ τὴν ἐκάλει ἀδελφὴν ὁ ὑψηλόφρων νέος,
Ὤ, τότε ἀγαπήσασα, ἐμίσησε βαθέως,
Κ' ἐξέπεμψεν ἀρᾶς κραυγὴν ἡ ἄφωνος καρδία!
Ὁπότε βράχον ἔκρουσε Προφήτου βακτηρία,
Θεόθεν ὕδωρ ἐξ αὐτοῦ καλλίρροον ἐχύθη,
Κ' ἐπότισε τοῦ Ἰσραὴλ τὰ διψαλέα πλήθη.
Ὁμοίως ἡ καρδία της ἠνοίχθη, κ' ἡ Λυδία
Ἀγάπης αἷμα ἔπιε κ' ἠράσθη ἡ ἀθλία!

Αὐτὴ νὰ ἐρασθῇ ποτέ; ἐκείνη ν' ἀγαπήσῃ;
Αὐτὴ ἀνθρώπου ἔρωτα καὶ πίστιν ν' ἀπαιτήσῃ;
Αὐτή, κυφή, ἐπάρατος, παντὸς θελγήτρου στεῖρα,
Τῆς ἀδελφῆς της τὸν καλὸν ν' ἀμφισβητῇ μνηστῆρα;
Τὸ μυστικόν της ἔθαψεν εἰς τῆς ψυχῆς τὰ βάθη,
Νὰ μὴ τὸ μάθῃ ἄνθρωπος, ψυχὴ νὰ μὴ τὸ μάθῃ!
Αὐτὰ ἡ μνήμη τὴν στιγμὴν αὐτὴν τῇ ἐνθυμίζει.
« Ὦ, ἐὰν ἔπλαττον κ' ἐμὲ ὡραίαν, ψιθυρίζει·
« Ἂν εἶχον σῶμα λυγηρὸν καὶ λαλιὰν σειρῆνος,
« Θὰ ἦτον εἰς τοὺς πόδας μου γονυπετὴς Ἐκεῖνος!
« Τί πρὸς αὐτὸν ἂν καλλονὴν τὸ σῶμα τοῦτο σκέπῃ;
« Ποῖος τὸ κάλλος τῆς ψυχῆς τὸ κεκρυμμένον βλέπει;
« Ἀγάλλου, ὕψιστε Θεέ, καὶ ἂν περιφρονῆσαι,
« Διότι σὺ ἡ καλλονὴ τῶν ἐνδομύχων εἶσαι.
« Ἀγάλλου εἰς τὸ κυανοῦν αἰθέριόν σου δῶμα,
« Ὁπόταν δὲν σὲ ἐννοοῦν καὶ προτιμοῦν τὸ χῶμα!
« Ὦ, ἄλλοι ἂς ἐχαίροντο τὸ κάλλος τοῦτο, ἄλλοι,
« Κ' ἐγὼ ἂς εἶχον τῆς σαρκός, τοῦ σώματος τὰ κάλλη!
« Τί πρὸς αὐτόν, ἂν καλλονὴ μ' ἐδόθη οὐρανία;
« Καὶ εἶναι, λέγουν, ποιητής.... » Εἶπε καὶ εἰρωνεία
Ὀργίλη ἐρρυτίδωσε τὸ πελιδνόν της στόμα,
Κ' ἐφάν' εἰς τὸν καθρέπτην της, ἡ ἀτυχής, ἀκόμα
Δυσειδεστέρα....Σκωπτικὸν πικρογελᾷ τὸ χεῖλος,
Τοξεύει εἰς τὸ κάτοπτρον τὸ βλέμμα της ὀργίλως,
Καὶ κατὰ τῆς μορφῆς αὐτῆς, ἣν τοῦτο τῇ δεικνύει,
Ἐγείρει χεῖρα ἐμμανῆ καὶ τὴν πυγμήν της κλείει....

Πλὴν καὶ τὸ ἀπεικόνισμα αὐτῆς ἐξαγριοῦται,
Κ' ἐκεῖνο ἀνυψοῖ πυγμὴν, κ' ἐκεῖνο ἀνορθοῦται,
Καὶ θέαμα παρίσταται ὀδυνηρᾶς μανίας,
'Αλήθεια κατὰ σκιᾶς, σκιὰ κατ' ἀληθείας!
Ὁ ὀφθαλμός της ἀπειλεῖ κ' εἰς φλόγα φωσφορίζει,
Καὶ μίσους εἰς τὸ κάτοπτρον σπινθῆρας ἀκοντίζει.
Πῶς δὲν κατέθραυσεν αὐτὸ τὸ φλογερόν τής ὄμμα,
Πῶς ἄπειρα τεμάχια δὲν ἔγεινεν ἀκόμα!...
Φεῦ, τὴν σκιάν σου ἀπειλεῖς, ἀθλία κόρη, στάσου·
Νὰ ἦσουν κἂν ἀναίσθητος ὡς εἶναι ἡ σκιά σου!

Γ'

Πλὴν ποῖον εἰς τὸ δῶμά της ὕπνος ἡδὺς κοιμίζει,
'Ενῷ αὐτὴν παραφορὰ καὶ πυρετὸς μαστίζει;
Ποῖος κοιμᾶται ἥσυχος ἐνῷ αὐτὴ στενάζει;
Εἰς τὸ αὐτὸ δωμάτιον, ἰδέτε, ἡσυχάζει
Παρθένος ἁβροδίαιτος, ὡς ἡ ζωὴ γλυκεῖα,
Ὡς ἡ ἀγάπη συμπαθὴς, χρυσῆ ὡς ἡ πρωΐα.
Ὁ εἷς τῶν βραχιόνων της ἐκτὸς τῆς κλίνης πίπτει,
Καὶ μετ' αἰδοῦς ἡ κόμη της στῆθος ἁγνὸν καλύπτει.
Κόμη μακρά, κατάμαυρος καθὼς ἡ νύξ, τὸ σκέπει·
Οὐδὲ ὁ φύλαξ ἄγγελος τὴν γύμνωσίν του βλέπει!
Οἱ ὀφθαλμοί της οἱ κλειστοὶ ἀστέρας ἐμοιάζουν,
Οἵτινες τὰς ἀκτῖνάς των μὲ σύννεφα σκιάζουν.

Ἆ, πῶς νὰ λάμπουν ἀνοικτοί, τί φέγγο; νὰ σκορπίζουν,
  Ὅταν εἰς ὄλβιον θνητὸν μ' ἀγάπην ἀτενίζουν!
Κλειστοὶ τοιοῦτοι ὀφθαλμοί! Θεέ, τοιοῦτοι πόσοι
  Ἐκλείσθησαν διὰ παντὸς καὶ μέλλουν νὰ κλεισθῶσι!
Ἔλθετ' ἐδῶ, ὑπέρμαχοι τῆς ὕλης τυφλωμένοι,
  Εἰδωλολάτραι τῆς σαρκός, νεκροὶ γαλβανισμένοι·
Ἔλθετ' ἐνώπιον αὐτῆς· στιγμὴν ἂν τὴν ἴδῆτε,
  Μαζῆ της θ' ἀναζήσετε, ψυχὴν θὰ ἐμπνευσθῆτε.
Θὰ ὀνειροπολήσετε σεμνῶς ὡς τὰ παιδία,
  Καὶ φῶς ἡ σηπομένη σας θὰ αἰσθανθῇ καρδία!
Εἶν' ἄφεσις ἁμαρτιῶν ἁγνῆς παρθένου θέα.—
  Ἀλλὰ τίς εἶναι ἡ ἁβρά, ἡ κοιμωμένη νέα;...
Εἶν' ἡ Ἑλένη, ἀδελφὴ τῆς δυστυχοῦς Λυδίας,
  Νεᾶνις ἤδη ἀνθηρὰ καὶ ἄγγελος ἁγνείας·
Εἶν' ἡ Ἑλένη, ἡ μνηστὴ τοῦ Ποιητοῦ, ἡ μόνη,
  Ἥτις τὴν ἐπροστάτευε κ' ἐνθέρμως τὴν ἐπόνει.
Κοιμᾶται τώρα ἥσυχος τὸν ὕπνον τῶν παρθένων,
  Ὡς τῆς σελήνης ἡ ἀκτὶς εἰς κρίνον ἀνθισμένον.
Τὸ χεῖλός της, ἄνθος ῥοιᾶς ἡμίκλειστον, ἀνοίγει·
  Μὴ ἡ γλυκεῖά της ψυχὴ ὡς ἄρωμα θὰ φύγῃ;
Ἆ, ὄχι, ὄχι· μειδιᾷ ὡς χερουβεὶμ ἐκείνη,
  Ἓν ψιθυρίζει ὄνομα καὶ τὴν ἀγκάλην τείνει....
Ἓν ὄνομα! τ' ὄνομ' αὐτὸ εὐδαίμων ὅστις φέρει,
  Τ' ὄνομα, ὅπερ τρυφερῶς τὸ στόμα της προφέρει!
Πλὴν ἡ Λυδία διατί ὀργίλη, πτοημένη
  Κλίνει ν' ἀκούσῃ; ἆρα τί ἓν ὄνομα σημαίνει;

Τρέμει μὴ ὄνομα γνωστὸν τὴν ἀκοήν της κρούσῃ,
Δίδει τὸ πᾶν ν' ἀκροασθῇ, τὸ πᾶν νὰ μὴ ἀκούσῃ.
Τὸ πελιδνόν της μέτωπον ἱδρὼς θανάτου λούει·
Δὲν ἀναπνέει, ἄφωνος, ἀκίνητος ἀκούει....
Ὤ, ἂς ἀκούσῃ· ὄνομα ἀνδρὸς δὲν ψιθυρίζει,
Οὐδ' ἔρωτος μειδίαμα τὰ χείλη της στολίζει·
Ἡ κόρη ἡ ἁγία
Θωπευτικῶς ἐπρόφερε τὸ ὄνομα....« Λυδία. »
Τὸ ὄνομά της! Οὐρανέ, ὁποία εὐφροσύνη!
Τὴν ἀτενίζει ἔνδακρυς καὶ ἔνδακρυς ἀφίνει
Εὐγνωμοσύνης φίλημα εἰς τὸ γλυκύ της στόμα....
Αἴφνης, κιθάρας ἀντηχεῖ χορδὴ ὑπὸ τὸ δῶμα,
Καὶ μετ' ἐκείνης ᾄσματος ἠκούσθη μελῳδία,
Δειλὴ τὸ πρῶτον, τολμηρὰ κατόπιν καὶ βαθεῖα.
Τὸ ᾆσμα πότ' ἐστέναζε καὶ πότε παρεκάλει·
Ἀγγέλων γλῶσσαν καὶ πυρὸς πᾶς φθόγγος ἀντελάλει.
Ἐκείνου ἦτον ἡ φωνὴ κ' ἡ ποίησις ἐκείνη·
Ὤ, πόσον τὴν καρδίαν της τὸ ᾆσμα καθηδύνει!
Πῶς ἀκροᾶται πάλλουσα τοῦ Ποιητοῦ τοὺς στίχους!
Εἰς τὸν ἀέρ' ἀπορροφᾷ τοὺς λατρευμένους ἤχους.
Μίαν στιγμὴν ἡ ἀτυχὴς ψυχή της ἀπατᾶται,
Καὶ πείθεται πῶς δι' αὐτὴν ἐκεῖνος δὲν κοιμᾶται
Καὶ ψάλλει· ἡ καρδία της σκιρτᾷ εὐφραινομένη·
Πλὴν τί ἀκούει; ἤκουσε τὸ ὄνομα « Ἑλένη! »
Οἴμοι· τὸ ὄνομα αὐτὸ τὰς φρένας της συγχύζει,
Ἐξ οὐρανοῦ εἰς ἄβυσσον ὀδύνης τὴν κρημνίζει,

Καὶ τέλος τὴν ἀλήθειαν τῇ λέγει τὴν μεγάλην.
  Λυδίαν τὴν κατέστησεν ἀπὸ Ἑλένην πάλιν!
Λυδίαν; Ὄχι, λύκαιναν αἱμοχαρῆ· λαμβάνει
  Ἓν ἐγχειρίδιον, πηδᾷ, τὴν κοιμωμένην φθάνει,
Κ' ὑψόνεται ἡ χεὶρ αὐτῆς ἀμείλικτος, ταχεῖα·
  —Προστάτευσέ την, οὐρανέ, βοήθει, Παναγία!—
Δὲν μένει ἢ ἓν κίνημα, ἓν κίνημά της μόνον·
  Πλὴν τίς τὸν ἀποτρόπαιον παρεμποδίζει φόνον;
Σωτὴρ ἀλλόκοτος, ἐκεῖ ἱστάμενος πλησίον
  Καὶ βλέπων· ὄχι ἄνθρωπος ἢ ἄγγελος—εἷς κύων.
Ἓν κτῆνος, καθὼς λέγουσι μετὰ ὑπεροψίας
  Τὰ κτήνη τὰ ἀνθρώπινα—ὁ κύων τῆς Λυδίας.—
Καθ' ἣν στιγμὴν κατέβαινεν ἡ χείρ της, πηδᾷ, φθάνει,
  Μὲ τοὺς ὀδόντας τὴν μακρὰν ἐσθῆτά της λαμβάνει,
Τὴν σύρει καὶ μὲ ὀφθαλμὸν περίλυπον τὴν βλέπει,
  Οἰμώζων, ὡς ἂν ἔλεγεν ἱκετικῶς· «δὲν πρέπει!»
Ἡ ἀτυχὴς ὑπήκουσεν εἰς τὸν πιστόν της φίλον,
  Πετᾷ τὸ ἐγχειρίδιον καὶ τρέμει ὡς τὸ φύλλον.
Ἀναγνωρίζει ἔκθαμβος, δὲν θέλει νὰ πιστεύσῃ
  Ὅτι ἡ χείρ της ἔμελλεν ἐκείνην νὰ φονεύσῃ!
Τὰς φλεγομένας χεῖράς της ἱκετικῶς ἑνόνει,
  Τὴν κοιμωμένην θεωρεῖ κ' ἐμπρός της κλίνει γόνυ.
Ζητεῖ συγγνώμην, ἔλεος ἡ τλήμων ἐξαιτεῖται!
  Πλὴν πῶς εἰς τόσον θόρυβον ἐκείνη δὲν κινεῖται;
Φεῦ· εἶχε κουρασθῇ πολύ, καὶ νύκτας τρεῖς ἡ κόρη
  Νοσοκομοῦσα τὴν πτωχὴν Λυδίαν ἐγρηγόρει.

Ἐκ τούτου εἰς τὴν κλίνην της ὕπνον βαθὺν κοιμᾶται.
Καὶ ἡ Λυδία;... εἰς πικροὺς συλλογισμοὺς πλανᾶται.
Μένει ἀκίνητος ἐκεῖ ὡς στήλη μαρμαρίνη,
Κ' ἡ κεφαλή της θλιβερὰ ἐπὶ τοῦ στήθους κλίνει.
Τὸ βλέμμα εἰς τὸ κάτοπτρον ἐνίοτε βυθίζει,
Καὶ τὴν Ἑλένην ἔπειτα λαθραίως ἀτενίζει.
Μὲ πένθιμον μειδίαμα τολμᾷ νὰ παραβάλη
Τὴν ὄψιν τῆς κολάσεως μὲ τῆς Ἐδὲμ τὰ κάλλη.
Ἐστάθη· μὲ περίσκεψιν τὸ μέτωπον συστέλλει....
Ἀλλοίμονον! τί σκέπτεται καὶ τί νὰ πράξῃ μέλλει;
Τὴν κεφαλήν της τρὶς κινεῖ καὶ τρὶς ἀναστενάζει,
Καὶ τρὶς ἐκείνου τὄνομα ἐν ἀπογνώσει κράζει,
Κ' ἐγείρεται σιωπηλὴ καὶ ἀποφασισμένη.
Εἶν' ἥσυχος· ἀλλ' ἥσυχον ἐπίσης διαμένει
Μετὰ φρικώδη συμπλοκὴν τῆς μάχης τὸ πεδίον.
Ἀνήσυχος τὴν θεωρεῖ κ' ἐγείρεται ὁ κύων,
Καὶ ἀπαισίαν οἰμωγὴν ἀφίνει, ὡς ἐκείνην,
Ἣν ἔντρομοι ἀκούομεν εἰς ἀσθενοῦντος κλίνην.
Τί νὰ ἐμάντευσεν, ἢ τί ὁ κύων νὰ ὠσφράνθη;
Μὴ τοῦ θανάτου τὴν ὀσμὴν πλησίον του ᾐσθάνθη;
Τίς οἶδε; μόνον ὁ Θεὸς κ' ἐκείνη τὸ γνωρίζει!
Ἐστράφη κ' εἰς τὴν προσφιλῆ ἀντίζηλον βυθίζει
Βλέμμα μακρόν, πλῆρες ψυχῆς καὶ πλῆρες ἀγωνίας,
Καὶ ὅμοιον τοῦ βλέμματος ἐκείνου τῆς καρδίας,
Ὅπερ εἰς καλυπτόμενον ἠγαπημένον πτῶμα
Ἀφίνομεν, καὶ φεύγοντες τὸ βλέπομεν ἀκόμα....

Φιλεῖ τὰς χεῖράς της, φιλεῖ τὰς παρειάς, τὰ χείλη,
  Φεύγει, καὶ πάλιν ἔρχεται, καὶ ἵσταται ὡς στήλη.
Τῇ ῥίπτει βλέμμα ὕστατον, τοὺς στεναγμούς της πνίγει,
  Καὶ πάλιν τὴν ἀσπάζεται· ἀδύνατον νὰ φύγῃ,
Ἀδύνατον καὶ νὰ σταθῇ· ἀναχωρεῖ καὶ μένει,
  Καὶ ὕπνον ἔτι σιδηροῦν κοιμᾶται ἡ Ἑλένη.
Αἴφνης, τὸ βλέμμα της στραφὲν ἀμήχανον καὶ κλαῖον,
  Βλεπ' εἰς εἰκόνα τὸν Χριστὸν περίλυπον, ὡραῖον,
Ἐπὶ τοῦ ὄρους Ἐλαιῶν τὴν κεφαλὴν νὰ κύπτῃ.
  Ἆ! κράζει, καὶ πρὸ τοῦ Χριστοῦ γονυπετοῦσα πίπτει!
Καὶ ἤδη δέονται ὁμοῦ οἱ δύω τεθλιμμένοι,
  Κ' οἱ δύω ἀπὸ ἔρωτα ἐπίσης πληγωμένοι·
Τὴν ἀνθρωπότητα ὁ εἷς ἠγάπησεν· ἡ ἄλλη
  Ἑνὸς ἀνθρώπου κάλλη.
« Θεέ, Θεέ, ἀνέκραξε μετὰ περιπαθείας,
  « Τοῦ Κρίνου εὔοσμε υἱὲ καὶ τῆς ἁγνῆς Μαρίας!
« Ὢ, νὰ μὲ σώσῃς θέλησε τὴν κεφαλήν σου κλίνων.
  « Δὲν σοῦ ζητῶ τὸν οὐρανόν, δὲν σοῦ ζητῶ Ἐκεῖνον·
« Γονυπετής, μὲ δάκρυα, μὲ χεῖρας ἠνωμένας,
  « Νὰ μ' ἀφαιρέσῃς, δέομαι, διὰ παντὸς τὰς φρένας!
« Ὢ, θέλησε φρενοβλαβής, φρενοβλαβὴς νὰ γείνω·
  « Αὐτὸς νὰ ἔρχεται, κ' ἐγὼ νὰ μὴ τὸν διακρίνω.
« Εἶναι πολὺ ὅ,τι ζητῶ, πολὺ ὅ,τι ἐλπίζω;
  « Ἆ, εἰς τὸ γάλα τῆς σεπτῆς Μητρός σου σ' ὀξορκίζω,
« Κ' εἰς τοῦ Εὐαγγελίου σου τὰς τρισαγίας ῥήσεις,
  « Μὲ ὕδωρ λήθης θέλησε τὴν φλόγα μου νὰ σβύσῃς.

« Ἢ ἂν αὐτὸ δὲν δύνασαι, ὁπόταν ἀποθάνω
« Ὀλίγην δός με καλλονὴν τοὐλάχιστον ἐπάνω!...»
Εἶπε, φιλεῖ τὸν Ἰησοῦν μὲ συντριβὴν καρδίας,
Κ' ἐγείρεται μακράν, μακρὰν νὰ φύγῃ τῆς οἰκίας.
Τῆς ἀδελφῆς της τρέμουσα μὴ τὴν κλονίσ' ἡ θέα,
Δὲν στρέφεται νὰ τὴν ἰδῇ κ' ἐξέρχεται δρομαία.
Ἤδη ἐκτὸς τοῦ οἴκου της εὑρίσκεται, πλὴν ποίαν
Μεθυστικὴν αἰσθάνεται ἀνθέων εὐωδίαν;
Νωθρὸν ὑψόνει βλέμμα,
Καὶ βλέπ' εἰς τὴν ἐξώθυραν κρεμάμενον ἓν στέμμα
Μὲ ἄνθη αἰγοκλήματος, κατάλευκα, ὡραῖα.
Αἰγόκλημα! τὸ σύμβολον τοῦ γάμου....ποία θέα!
Ἐκεῖνος θὰ τὸ ἔφερε, καὶ πρὶν ἀναχωρήσῃ
Ἠθέλησε τὸ ἔμβλημα τοῦ πόθου του ν' ἀφήσῃ.
« Ἆ, λέγει μειδιάσασα χλευαστικῶς, βεβαίως
« Διὰ τὴν νύμφην στέφανος ὑπῆρχεν ἀναγκαῖος.»
Καὶ μὲ τὸ σκῶμμα τὸ πικρὸν πικρότερον στενάζει,
Τὸν στέφανον ἁρπάζει,
Καὶ στέφει, στέφ' εἰς τῆς ὁδοῦ τὸ μέσον ἡ Λυδία
Τὴν κεφαλήν της·—δυστυχής, ταλαίπωρος νυμφία!
Καὶ φεύγει· σχίζει τοὺς δρυμούς, ἀναρριχᾶται ὄρη,
Κ' ἐκπέμπει γοερὰς φωνὰς ἡ μαινομένη κόρη!
Πλὴν δὲν ἐσβέσθη ἐντελῶς τὸ πῦρ τῆς διανοίας·
Εἰσέτι εἰς τὴν κεφαλὴν τῆς δυστυχοῦς Λυδίας
Μένει σπινθήρ, φῶς σκοτεινόν, χαιρέκακον ἀφίνων
Καὶ μὲ τὴν ἀμυδρότητα τὰ πάντα μεγαλύνων.

Ἐκείνου δὲν ἀπώλεσε τὴν μνήμην ἡ Λυδία·
  Χάνει τὴν μνήμην του ὁ νοῦς, ἀλλ' ὄχι κ' ἡ καρδία!
Ἡ τλήμων, τὴν παραφορὰν εἰς τὴν καρδίαν ἔχει.
  Πᾶν δένδρον εἶν' ὁ Ποιητὴς καὶ νὰ τὸν φθάσῃ τρέχει·
Πᾶς ἦχος τὴν ἀρρενωπὴν φωνήν του ἐνθυμίζει,
  Τὸν ἀτενίζει πάντοτε καὶ δὲν τὸν ἀτενίζει.

. . . .

. . . .

Καὶ τώρα τί ἀπέγεινεν ἡ δυστυχὴς νεᾶνις;
  Τὴν λήθην εὗρε τῶν νεκρῶν, συνῆλθεν ἐκ τῆς πλάνης;
Εἰς τὴν πολύφλοισβον ἀκτὴν ἐκείνην τὴν ἀγρίαν,
  Ἄνωθεν βράχου, ἔχοντος τὴν κορυφὴν τραχεῖαν,
Φαίνεται σχῆμά τι λευκὸν ὡσεὶ λευκὴ νεφέλη.
  Ἐκείνη εἶναι· φεῦ, καὶ τίς δὲν ἐννοεῖ τί θέλει;
Ζητεῖ νὰ πίῃ θάλασσαν καὶ λήθην νὰ ῥοφήσῃ,
  Νὰ κοιμηθῇ, νὰ κοιμηθῇ χωρὶς νὰ ἐξυπνήσῃ!
Τὸ κῦμα εἰς τὰ σχίσματα τοῦ βράχου ἀποπνέει,
  Φεύγει καὶ πάλιν ἔρχεται, τὴν προσκαλεῖ καὶ κλαίει....
Ἕτοιμος εἶναι· ἡ λευκὴ ἐσθής της κυματίζει,
  Εἰς τὰ ζοφώδη κύματα τὸ βλέμμα της βυθίζει
Καὶ πνίγεται, πρὶν βυθισθῇ, διὰ τῆς διανοίας.
  Πότε, νομίζει, θελκτικὰς ἀκούει μελῳδίας,
Πότε ἀπὸ τὴν θάλασσαν τὴν προσκαλεῖ Ἐκεῖνος,
  Εἰς τῆς θαλάσσης τὸν ἀφρὸν ὑπνώττων ἀκινδύνως.
«Ἔρχομαι, κράζει, ἔρχομαι!» Πλὴν ἵσταται, ἐστάθη·
  Κώδων ἐξαίφνης ἀντηχεῖ εἰς τῆς νυκτὸς τὰ βάθη,

Φαιδρός, γαλήνιος, γλυκὺς καὶ πλήρης ἁρμονίας,
'Ανοίγων εἰς φαιδρότητα ἁγίαν τὰς καρδίας.
"Ω, ἔχει φθόγγους μητρικοὺς τοῦ κώδωνος ὁ ἦχος·
Ὡς μήτηρ κράζει καὶ αὐτὸς τὰ τέκνα του ἡσύχως.
Τὴν χεῖρά σου εἰς ἄνθρωπον μὴ δίδῃς, ὅστις μένει
'Ανάλγητος καθ' ἣν στιγμὴν κώδων ναοῦ σημαίνει.—
Τοῦ κώδωνος διέσωσεν ὁ ἦχος τὴν Λυδίαν.
Προσέχει· εἰς ἀμφίβολον εὑρίσκεται μανίαν....
Δακρύων αἴφνης πλημμυρεῖ τοὺς ὀφθαλμούς της δρόσος,
Πραΰνει τὴν καρδίαν της, κ' ἐξέλιπεν ἡ νόσος.
Φεῦ, πόσον τὴν ταλαίπωρον παρέφερεν ὁ πόνος·
Μικρὸν ἀκόμη κ' ἔμελλε νὰ γείνῃ αὐτοκτόνος.
Σεπτὴ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ! ὦ μῆτέρ μου ἁγία,
Ὁποῖα πράττει θαύματα ἡ χάρις σου, ὁποῖα!
Ἑνὸς ναοῦ σου κορυφή, ἁπλοῦς σταυρός σου μόνον,
Ὁ ἦχος ἑνὸς κώδωνος κρατοῦν τὸν αὐτοκτόνον.—
'Εν τούτοις ἤχους πάντοτε γλυκεῖς ὁ κώδων στέλλει,
Κ' εἰς τὴν Λυδίαν τὸν Θεὸν τοῦ οἴκτου ἀναγγέλλει.
Τὸν ἀκροᾶται μ' ἱερὰν συγκίνησιν ἐκείνη·
Τὸν πόνον δὲν τῆς ἀφαιρεῖ, πλὴν πῶς τὴν ἱλαρύνει!
Φαιδρὰς εἰκόνας ῥεμβασμὸς ἀγάπης τῇ χαρίζει.
Τῆς Παναγίας τὴν λευκὴν καλύπτραν ἀτενίζει·
Θαρρεῖ πῶς βλέπει τὸν Χριστὸν εἰς τ' οὐρανοῦ τὸ δῶμα
Μὲ τὸ ὠχρόν του μέτωπον, μὲ τὸ γλυκύ του ὄμμα.
« Οὐχί, ἀνέκραξε, Χριστέ! οὐχί, δὲν ἀποθνήσκω·
« Εἰς τοὺς ἁγίους κόλπους σου τὸ πᾶν ἐπανευρίσκω.

« Ἐντὸς Μονῆς, μακρὰν παθῶν ὀδυνηρῶν, γηΐνων,
« Μελλόνυμφός σου θὰ γενῶ, καὶ θ' ἀρνηθῶ Ἐκεῖνον.»
Ὡς ἀπὸ βράχον τῆς Σαπφοῦς ἀναχωρεῖ μὲ φρίκην,
Καὶ ὁ καλός της ἄγγελος τὴν ἔστεψε μὲ νίκην.

Δ'

Παρῆλθον χρόνοι· κάτωθεν χιονωδῶν ὀρέων
Ὑψοῦται μοναστήριον μὲ τὸν καιρὸν παλαιὸν·
Τὴν πρόσοψίν του εὐλαβὴς κισσὸς περικαλύπτει,
Καὶ μὲ χιτῶνα πράσινον τὰ ῥήγματά του κρύπτει.
Πολλοὺς διῆλθε κλύδωνας, πολλὰ παρῆλθον ἔτη,
Καὶ ὑπερήφανον ὑψοῖ τὸν θόλον του εἰσέτι.
Εἶναι ἀρχαία ἡ Μονὴ ἀλλὰ κατοικημένη·
Χορεία γυναικῶν ἐκεῖ ὁσίων διαμένει.
Ὡς φύλλα παρεσύρθησαν γυμνὰ τῶν φθινοπώρων,
Κ' εἰς τὴν Μονὴν συνέρρευσαν ἐκ τόπων διαφόρων.
Κάτω τοῦ μαύρου ῥάσου των κοιμᾶται ἡ καρδία·
Εἶν' ἡ ζωή των προσευχὴ καὶ ἄσκησις τραχεῖα.
Γονυπετεῖς πρὸ τοῦ βωμοῦ τὴν κεφαλήν των κλίνουν,
Ὑπὲρ τοῦ κόσμου δέονται καὶ πόνου δάκρυ χύνουν.
Πλὴν διὰ τοῦτο ἄεργος ἡ χεὶρ αὐτῶν δὲν μένει·
Διὰ τὸν πένητα θερμὰ ὑφάσματα ὑφαίνει,
Ἐσθῆτα διὰ τὴν πτωχὴν γυναῖκα ἑτοιμάζει,
Διακονεῖ τὸν πάσχοντα καὶ τὴν πληγὴν ἀλλάζει.

'Εὰν ἐπήρχετο λοιμός, μὲ φάρμακα παντοῖα
'Επέτων ὅπου ἀσθενὴς καὶ ὅπου ἀγωνία,
Κ' ἐνῷ ἀνάνδρως ἔφευγον μὴ μολυνθοῦν οἱ ἄλλοι,
'Εκεῖναι ἔσπευδον, χωρὶς τὸ βῆμά των νὰ σφάλλῃ.
Πόσους ἐπαρηγόρησε τὸ ἀφελές των στόμα,
Κ' ἡ χείρ των πόσων ἔκλεισε τὸ ἀπαυδῆσαν ὄμμα!
Τιμῆς καὶ δόξης στέφανος εἰς σέ, ὦ ἀνθρωπότης·
Σὲ τόση στέφει ἀρετὴ καὶ τόση γενναιότης.
Ἂν παρεκκλίνῃς κἄποτε εἰς ἀπαισίας πράξεις,
Πλὴν ἔχεις καὶ μαρτυρικὰς θυσίας ν' ἀντιτάξῃς!
'Εν μέσῳ τόσων ἀδελφῶν τοῦ μονυδρίου, μία
Τὰς ἄλλας ὑπερέβαινεν — ἡ ἀδελφὴ Σοφία.
Κάμμία δὲν ἠδύνατο τὸ ὕψος της νὰ φθάσῃ,
Οὐδὲ τὴν ἀρετὴν αὐτῆς μικρὸν νὰ πλησιάσῃ.
'Αγάπη ἦτον, ἔλεος καὶ ἁγιότης ὅλη,
Κ' ἐν τῇ σκοτίᾳ, τῆς 'Εδὲμ αὐγὴν ὠνειροπόλει.
Ὅτε διήρχετο μ' ἰσχνὸν ἐκ τῆς νηστείας σῶμα,
'Αφῄρουν καὶ οἱ γέροντες τοὺς πίλους των ἀκόμα.
Τὸν τύπον εἶχεν ἀλγεινῆς ἐκείνη ἀσχημίας,
'Αλλ' εὐωδίαν ἔπνεεν ἀγάπης καὶ θρησκείας
Καὶ εἶχε τί μαρτυρικὸν καὶ συμπαθὲς συγχρόνως.
'Ενίοτε κατέφευγεν εἰς σιωπὴν δρυμῶνος·
Ὥρας μακρὰς διέμενεν εἰς πεύκην ὑποκάτω,
Καὶ τοῦ πλησίον ῥύακος τὸν φλοῖσβον ἠκροᾶτο,
'Αλλὰ ποτὲ δὲν ἔβλεπε τὸ διαυγές του κῦμα·
Οἱ ῥύακες δεικνύουσι τοῦ θεατοῦ τὸ σχῆμα....

Φεῦ, τῆς Λυδίας τὴν μορφὴν θὰ ἔβλεπ' ἡ Σοφία,
'Αν ἔκυπτε· μήπως αὐτὴ δὲν ἦτον ἡ ἰδία;
Τί εἰς τοὺς περιπάτους της ἐζήτει τοὺς μονήρεις;
Πῶς ἔφευγεν ἐκ τοῦ βωμοῦ ἀπελπισίας πλήρης,
Καὶ μόνη, μόνη πάντοτε καὶ αἰωνίως μόνη,
Κρυφίαν θλίψιν μὲ μακρὰν πορείαν κατεπόνει;
Μόνη; Ἄ, ὄχι· πάντοτε φίλος πιστός, ἀρχαῖος,
'Οπίσω ἤρχετο αὐτῆς, εἷς κύων γηραλέος.
Ὅπου τὸ μαῦρον ῥάσον της, ἐφαίνετο κ' ἐκεῖνος,
Κ' ἐβάδιζε κατόπιν της δειλῶς καὶ ἐπωδύνως.
Μὲ κεκυφυῖαν κεφαλὴν πλησίον της ἐχώρει,
Καὶ τὸ νοῆμον ὄμμα του ἐγγύς της ἐγρηγόρει....
Φεῦ· ὅταν κλείσῃ δι' ἡμᾶς μητρὸς φιλτάτης ὄμμα,
Εἷς ὀφθαλμὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἐπαγρυπνεῖ ἀκόμα,
Πλήρης ἀφοσιώσεως, ἀγάπην ἀποπνέων·
'Αλλ' ὄχι πλέον ὀφθαλμὸς ἀνθρώπου, ὄχι πλέον,
'Αλλὰ κυνός! 'Εὰν αὐτὴ σᾶς ἀπαρέσκ' ἡ γνώμη,
Δὲν εἶσθε ὀρφανοὶ μητρός, τρισόλβιοι ἀκόμη!
Πολλάκις μὲ τὸν κύνα της ἡ ἀδελφὴ Σοφία
Λόφους ἀνέβαιν' ὑψηλούς, διέτρεχε πεδία,
Καὶ εἰς τὸ βάθος, μετ' αὐτοῦ, τοῦ δάσους τοῦ πλησίον
Διέμενε μὲ ὄμματα θολὰ ἐκ τῶν δακρύων,
Κ' ἐκάθητο ἀκίνητος ὡς λίθος πρὸ ἐκείνης,
Ὁ γηραλέος φίλος της μὲ ἔκφρασιν ὀδύνης.
Ὥρας διέμενον μακρὰς ἀπέναντι ἀλλήλων·
Ὁ κύων της μὲ ὀφθαλμὸν τὴν ἐθεώρει φίλον,

Κ' ἐθάρρεις ὅτι ἤθελε νὰ τὴν παρηγορήσῃ·
  Ἐθάρρεις ὅτι ἔπασχε ζητῶν νὰ τῇ λαλήσῃ,
Κ' ἔλειχε, μὴ δυνάμενος, τοὺς πόδας της ἠρέμα,
  Ἐνῷ βωβή, ἀναίσθητος καὶ μὲ ἀλλόφρον βλέμμα.
Εἰς ῥεμβασμὸν θανάσιμον ἀφίνετο ἐκείνη.
  Ἐνίοτε ἐστέναζεν, ἐνίοτε ἐθρήνει,
Ἐνίοτε τὴν κόμην της ἀπέσπα, καὶ ἀγρίας
  Εἰς τὸν δρυμῶνα ἄφινε κραυγὰς ἀπελπισίας.
Πότε θερμῶς ἐδέετο προσκλίνουσα τὸ γόνυ,
  Καὶ πότε πάλιν, ἄκουσα, ἓν ὄνομα ἐφώνει.....
Πλὴν μόλις τοῦ ὀνόματος ἠκούετο ὁ ἦχος,
  Τὸ βλέμμα περιέστρεφε γοργῶς καὶ ἀνησύχως,
Μὲ τρόμον μήπως ἡ ἠχὼ ἡ λάλος τὴν προδώσῃ,
  Κ' οἱ φθόγγοι τοῦ ὀνόματος ἐκείνου ἀκουσθῶσι.
Τί εἶχε, τί, καὶ ὄνομα ἐπρόφερεν ὁποίου;
  Πῶς! ἡ μνηστὴ τοῦ Ἰησοῦ, ἡ νύμφη τοῦ Κυρίου,
Ἡ ζῶσα ἔμπροσθεν βωμοῦ μ' ἓν ὄναρ παραδείσου,
  Κολάσεις εἰς τὰ σπλάγχνα της κατέκλειεν ἀβύσσου;
Τοσοῦτον εἶναι δυστυχεῖς αἱ νύμφαι τοῦ Σωτῆρος;
  Φεῦ· πρὶν τὸ σῶμα ἡ ψυχὴ ἀφήσῃ ὁλοκλήρως,
Πρὶν συντριβῇ διὰ παντὸς ἡ ἐξ ἀργίλλου θήκη,
  Δὲν δύναται εἰς τὸν Θεὸν ὁλόκληρος ν' ἀνήκῃ!
Μάτην πρὸς τ' ἄστρα ὁ θνητὸς τὸ μέτωπον ὑψόνει,
  Ἡ γῆ τοὺς πόδας του κρατεῖ καὶ τὸν κατέχει μόνη.
Τὰ γήϊνα αὐτοῦ δεσμὰ ὁ δυστυχὴς λατρεύει,
  Ἠξεύρει πόσον μὲ τῆς γῆς τὸ χῶμα συγγενεύει!

Ε΄

Μίαν τοῦ ἔαρος αὐγὴν ἡ μοναχὴ Σοφία,
Ὑπέρ ποτε περίλυπος, ὑπέρ ποτε ἀλγοῦσα,
Κατὰ τὸ δάσος ἐν σιγῇ ἐβάδιζε βαθείᾳ,
Ψυχρῶς τὸ κάλλος τῆς αὐγῆς ἐκείνης θεωροῦσα.
Ἐβάδιζε καὶ ἵστατο ἐνίοτε· καὶ πάλιν
Ἐβάδιζε μὲ ὄμματα ὑγρὰ ἐκ τῶν δακρύων,
Κ' ἐφέρετο ὡς φέρεται ἀπὸ ἀνέμου ζάλην
Ἐδῶ κ' ἐκεῖ πληττόμενον ἐκ τῶν κυμάτων πλοῖον.
Ἡ αὖρα εἰς τὸ ῥάσον της τὸ μέλαν ἐκυμάτει,
Σπασμὸς ἐκίνει ἀλγεινῶς τὸ πελιδνόν της στόμα,
Ἡ χείρ της τὴν καρδίαν της ἐνίοτε ἐκράτει,
Καὶ βλέμμα ὕψονεν ἀμνοῦ εἰς τ' οὐρανοῦ τὸ δῶμα.
Μάτην ἡ φύσις πέριξ της ὡς μήτηρ ἐμειδία,
Κ' ἓν ᾆσμα ἔψαλλον πτηνὰ καὶ ῥύακες καὶ αὖρα,
Καὶ μάτην ἐπρασίνιζον τ' ἀνθοστεφῆ πεδία·
Τὰ πάντα ἦσαν δι' αὐτὴν κακόφωνα καὶ μαῦρα.
Ὠχρὰ καθὼς ὁ θάνατος, ἀναίσθητος ὡς πτῶμα,
Πρὸς τὸν δρυμῶνα ἔβαινε μὲ βῆμα κουρασμένον,
Κ' ὑπεμειδία ζοφερῶς τὸ κάτωχρόν της στόμα,
Καθὼς τὸ χεῖλος μειδιᾷ τοῦ μαύρου τάφου χαῖνον.
Ἄ, εἶναι τὸ μειδίαμα ψυχῆς ἀκτίς, εὐδία·
Ἀκτινωτὸν χαιρέτισμα καρδίαν ἀποπνέον,

Ὠδὴ σιγῶσα τῆς ψυχῆς, ἐρώτων ὁμιλία,
Ἁβρὸν ἀγάπης φίλημα καὶ βλέμμα τῶν χειλέων.
Ἀλλ' οἴμοι, εἶν' ἐνίοτε ζοφῶδες ὡς μνημεῖον·
Κραυγὴ ὀδύνης ἄφωνος· μίσους σπασμὸς ἢ σκῶμμα,
Κ' ἐνίοτε πικρότερον αἱματηρῶν δακρύων,
Ἀπελπισίας ἀστραπὴ εἰς τεθλιμμένον στόμα!
Μίσους σπασμὸς τὸ πένθιμον μειδίαμα ἐκείνης
Δὲν ἦτον, οὔτε ζοφερὰ δι' ἄλλους εἰρωνεία·
Ποτὲ δὲν εἰρωνεύονται τὰ τέκνα τῆς ὀδύνης,
Ποτὲ δὲν θλίβει σκώπτουσα ἡ πάσχουσα καρδία.
Μὲ ἄτακτον βηματισμόν, μὲ φρενολήπτου τάχος,
Ἀφῆκε τὸ σιωπηλὸν καὶ μέλαν δάσος πέραν·
Τὸ βῆμά της ἐκράτησε δενδροστεφής τις βράχος,
Λοφίσκος, εἰς ὃν ἔβαινε μονήρης τὴν ἑσπέραν.
Ἐκεῖ, εἰς τὰς μυρσίνας του καὶ πεύκας, πάντη μόνη
Μέχρι νυκτὸς διέμενε πολλάκις καθημένη,
Κ' ἐνίοτε τῆς προσευχῆς τὴν ὥραν ἐλησμόνει,
Εἰς θλῖψιν, ἣν δὲν ἤξευρεν οὐδείς, βυθιζομένη.
Ἐκεῖ ἐστάθη ἄφωνος, ἐκλείπουσα, ἀγρία·
— Ὁ βράχος ἄνω ἀτραπῶν ὑψοῦτο χλοηφόρων,
Κ' εὐκόλως τις διέκρινε τὰ πράσινα πεδία,
Ἢ τὸν χωροῦντα πρὸς αὐτὸν μακρόθεν ὁδοιπόρον—
Καὶ ὑπὸ φύλλωμα πυκνὸν ἐκάθησε κρυβεῖσα,
Ἢ κάλλιον κατέπεσε πόνου κραυγὴν ἀφεῖσα.
Κραυγὴν ἀλλοίαν· ἔμπλεων λυγμῶν καὶ ἀγωνίας,
Καὶ παραπόνου καὶ ὀργῆς καὶ πόθου κ' ἱκεσίας·

Κεκρατημένον κεραυνὸν ὀδύνης ἀνεκφράστου,
Καταγγελίαν καὶ ἀρὰν ὁμοῦ κατὰ τοῦ Πλάστου!
Κ' εἰς τὴν καρδίαν φέρουσα τὴν χεῖρα ἐπωδύνως,
« Δὲν εἶναι, εἶπεν, ὁ Θεὸς ἐντός-της, ἀλλ' Ἐκεῖνος.
» Πάντοτ' Ἐκεῖνος! πάντοτε....» καὶ μ' ἔξαλλον μανίαν
Νὰ ἐκριζώσῃ ἔτεινε τοῦ στήθους τὴν καρδίαν.
Πλὴν μετ' ὀλίγον τ' ἄθυρμα τῆς χαιρεκάκου μοίρας
Τὴν ὄψιν της ἐκάλυψε μὲ τὰς ἰσχνάς της χεῖρας,
Καὶ ὡς νεκρὰ διέμεινεν ἀκίνητος καὶ κρύα.
Αὐτὴ ἀπέθανε, πλὴν φεῦ ἐπέζη ἡ καρδία,
Κ' ἔμενεν ὡς ζωόφυτον χαμαί, μηδενισμένη·
Πόσον δυσκόλως ἡ ψυχὴ τοῦ δυστυχοῦς ἐκβαίνει!
Ἐξαίφνης, τὴν ἀπέσπασε τῆς ζάλης της, τὸ ψῦχος,
Κάλπασμα ἵππων καὶ τροχῶν κυλιομένων ἦχος.
Τὴν κεφαλήν της ὕψωσε κ' ἠγέρθη ἐπιπόνως,
Κ' εἶδεν εἰς μίαν ἀτραπόν, πλησίον τοῦ δρυμῶνος,
Φαέθοντα συρόμενον ἐκ δύω ἵππων νέων,
Ὡς τῆς θαλάσσης τὸν ἀφρὸν λευκῶν καὶ ἔτι πλέον.
Ὡδήγει τὸν φαέθοντα ὡραῖος νεανίσκος·
Ὡς τοῦ ἡλίου ἔλαμπε τὸ πρόσωπόν του δίσκος,
Καὶ παρ' αὐτῷ ἐκάθητο ξανθή τις ὀπτασία,
Λευχειμονοῦσα καλλονή, νεᾶνις ἐξαισία.
Τὴν κεφαλήν της ἐπ' αὐτοῦ κατέκλινεν ἠρέμα,
Κ' ἐχρύσονε τὸν ὦμόν του τῆς κόμης της τὸ στέμμα.
Καὶ ἔβλεπεν ἡ δυστυχὴς καὶ ἔβλεπεν Ἐκείνη!
Ποτὲ ἡ ἄφοβος χαρὰ κ' ἡ τρέμουσα ὀδύνη,

Ποτὲ δὲν ἦλθον ἔναντι ὄψιν πρὸς ὄψιν οὕτω·
  Ἄ, τῆς χαρᾶς ἡ παρειὰ θὰ κατεπορφυροῦτο,
Ἐὰν ἡ φιλαυτία της τὴν ἄφινε νὰ ἴδῃ
  Τὸν πόνον, ὅν ἡ θέα της εἰς τὸν πενθοῦντα δίδει!
Ὑπάρχουν συναντήματα ὠμὰ ὑπερανθρώπως·
  Ὁ δίφρος διευθύνετο ἠρέμα καὶ ἀκόπως
Κατὰ τὸν βράχον, κ' ἔβλεπεν ἀκίνητος ἐκείνη
  Μὲ τράχηλον προέχοντα, ὡς στήλη μαρμαρίνη.
Ἄ, πόσον ἦτον ὄλβιον τὸ νέον ζεῦγος, πόσον·
  Κ' ἐκείνη πόσον δυστυχὴς ἡ τρισαθλία· ὅσον....
Δὲν ἔχω ὅσον! Πάντοτε ἐν τούτοις ἐπροχώρει
  Ὁ δίφρος, καὶ ἡ μοναχὴ ὠχρὰ τὸν ἐθεώρει,
Ὅτε τὰ χείλη της φωνὴν ἀφῆκαν πνιγομένην....
  Ἐκεῖνον εἰς τὸ ὄχημα ὁμοῦ μὲ τὴν Ἑλένην,
Τὴν νεαράν της ἀδελφήν, διέκρινε· καὶ ποίαν
  Ἠσθάνθη ἔκστασιν, χαράν, ὀργήν, ἀπελπισίαν!
Ἐμέθυεν ἐκ τῆς χαρᾶς κ' ἐθραύετο συγχρόνως,
  Καὶ ὡς τὰ φύλλα ἔτρεμε τοῦ πρὸ αὐτῆς δρυμῶνος.
Τὴν ἤρχετο κατόπιν των νὰ τρέξῃ, νὰ πετάξῃ,
  «Κ' ἐγὼ εἶμ' ἡ Λυδία σας!» ἐγγὺς αὐτῶν νὰ κράξῃ·
Τὴν ἤρχετο τὰς ὀρφανὰς ἀγκάλας της ν' ἀνοίξῃ,
  Καὶ νὰ τοὺς θλίψῃ εἰς αὐτὰς θερμῶς, ἢ νὰ τοὺς πνίξῃ·
Νὰ δράμῃ, καὶ εἰς τοὺς τροχοὺς αὐτῶν κυλιομένη,
  Ν' ἀφήσῃ τὴν ὑστάτην της πνοὴν καταρωμένη!
Μικρὸν εἰσέτι κ' ἔτρεχεν ἐκεῖ....ἀλλὰ ἐστάθη·
  Τὸ πλησιάζον ὄχημα ἡ τλήμων ἐθεάθη

Μὲ βλέμμα ἔμπλεον στοργῆς, ἡδύπικρον καὶ φίλον,
Καὶ ἐκ λευκώματος μικροῦ ξεσχίσασα ἓν φύλλον,
'Επέγραψε μὲ βίαν
Πανύστατον χαιρετισμὸν κ' ἐσχάτην εὐλογίαν.
« Δώσῃ χαρὰν ὁ Κύριος εἰς τοὺς ὁδοιποροῦντας,
« 'Αλλὰ καὶ θάνατον ταχὺν εἰς τοὺς ἐγκαρτεροῦντας....»
Εἰς πεύκης κλάδον δέσασα τὸν χάρτην, ἠκροᾶτο·
Καὶ ὡς ὁ δίφρος ἔφθασεν ὑπὸ τὸν βράχον κάτω,
Τὸν πράσινόν της ἔρριψεν ἐντός του ταχυδρόμον,
Καὶ πρὶν τὴν ἴδουν, ἔφυγε μακρὰν μ' ἐνόχου τρόμον,
Κ' εἰσῆλθεν ἢ κατέπεσε μὲ βῆμα πτερωμένον
Εἰς ἄγνωστόν τι σπήλαιον ἐκ βάτων σκεπασμένον.
'Εκεῖ δὲν ἤθελε ποτὲ τὴν ἴδει κανὲν ὄμμα·
Καὶ τὴν ἀσθμαίνουσαν πνοὴν συνέχουσα ἀκόμα,
'Εκράτει τοῦ κυνὸς αὐτῆς τὸ ῥύγχος, φοβουμένη
Μήπως καμμίαν ὑλακὴν ἀφίνων τὴν προδώσῃ·
Καὶ ὡς νεκρὰ διέμενε χαμαὶ ἀκροωμένη,
Τὰ προσφιλῆ των βήματα ἐκεῖ μὴ ἀκουσθῶσι....
'Οπόσην ὥραν ἔμενεν; Αἰῶνας; στιγμὴν μίαν;
'Ηγνόει, ὅτε βήματα ἠκούσθησαν σιμά της,
Καὶ ἠκροάσθη λαλιὰν νεάνιδος γλυκεῖαν
Καὶ τὸν καλόν της Ποιητὴν φωνοῦντα τ' ὄνομά της.
« Λυδία, μὲ συγκίνησιν ἐφώνει· ἀδελφή μου!
« Ποῦ εἶσαι, ποῦ;...» Καὶ ἤκουε τῆς ἀδελφῆς τὸν θρῆνον
Καὶ τ' ὄνομά της τὴν ἠχὼ φωνοῦσαν τῆς ἐρήμου.
Ἓν βῆμα, ἕν, τὴν δυστυχῆ ἐχώριζεν ἐκείνων....

Ἔτι μικρὸν κ' ἐξήρχετο....ἔτι μικρὸν κ' ἐφώνει....
Πλὴν μὲ τὰς χεῖρας ἔκλειςε τὸ ἕτοιμόν της στόμα·
Τὰ βήματα ἐξέλιπον, εὑρέθη πάλιν μόνη,
Καὶ τὴν φωνήν των ἤκουε μακρότερον ἀκόμα.
Κατόπιν οὔτε βήματα, οὔτε φωνὴ κἀμμία!
Ἀλλοῦ ἐτράπ' ἡ προσφιλὴς δυάς, μακρὰν ἐκείνης.
Καὶ τότε μετενόησεν ἡ ἀτυχὴς Λυδία,
Καὶ ἔχυσε τὸ δάκρυον ἐκεῖνο τῆς ὀδύνης,
Ὅπερ καλεῖται ὕστατον, τὸ τὴν καρδίαν καῖον.
Κατόπιν, παύει ἡ ζωή, δὲν εἶναι ἄλλο πλέον....

ΣΤ'

Νὺξ εἶναι· λάμπει τῆς Μονῆς ἡ ἐκκλησία ὅλη,
Κ' εἰς ὕμνον παρακλήσεως ἀντιλαλοῦν οἱ θόλοι.
Θανάτου κώδων πένθιμος κατὰ στιγμὰς ἐθρήνει,
Ἀγγέλλων ὅτι ἀδελφὴ τὴν ὕπαρξιν ἀφίνει.
Εἰς τὸ ψυχρὸν κελλίον της ἡ ἀδελφὴ Σοφία
Βραδέως ἠγωνία!
Ἐνώπιόν της ἔνδακρυς ἡ Ἡγουμένη κλίνει
Καὶ τὴν ἐκφεύγουσαν ψυχὴν τῆς ἀσθενοῦς θαρρύνει.
« Μῆτερ, τὴν λέγει μὲ φωνὴν ἡ μοναχὴ βραδεῖαν,
« Εἰς ὀπτασίαν πρὸ μικροῦ τοὺς εἶδον οὐρανίαν.
« Κ' οἱ δύω ἦλθον, μῆτέρ μου, νὰ μ' ἀποχαιρετίσουν,
« Καὶ τῆς πτωχῆς Λυδίας των τὰ βλέφαρα νὰ κλείσουν.

« Ἆ, μῆτέρ μου, ἔτι καὶ νῦν ἀπὸ χαρὰν δακρύω!
« Ἐγνώριζον τὸ πάθος μου, τὸ ἤξευρον κ' οἱ δύω,
« Πλήν, μῆτερ, δὲν μὲ ἤλεγξαν, πλήν, μῆτέρ μου, ἀκόμα
« Μὲ εἶδε καὶ ἐδάκρυσε τὸ φιλικόν των ὄμμα....
« Ἆ, λησμονῶ· σὺ ἀγνοεῖς τίς εἶναι ἡ Σοφία·
« Ἐλθέ, ἐγγύτερον ἐλθέ, ὦ μῆτέρ μου ἁγία,
« Κλῖνε ν' ἀκούσῃς ὁ Θεὸς ὅ,τι γνωρίζει μόνον,
« Μὴ μάθουν ἄλλοι, ἐκτὸς σοῦ, τὸν μύχιόν μου πόνον. »
Καὶ εἰς τὸ οὖς ἐπί τινας στιγμὰς τῆς Ἡγουμένης
Τὰ πάντα ἐψιθύρισε μετὰ φωνῆς κομμένης·
Τὸν βίον, τὰς ὀδύνας της, τὰ παιδικά της ἔτη,
Τὴν χλεύην τῶν γονέων της, τὸν Ποιητήν της ἔτι,
Καὶ τελευταῖον, ἀδελφὴν θερμῶς ἀγαπηθεῖσαν,
Καὶ ὕπαρξιν εἰς ἔρωτα καὶ πόνον μαρανθεῖσαν.
« Ἆ! μὴ καὶ σὺ μ' ἀποστραφῇς· δὲν ἦτον ἁμαρτία
« Ἐὰν καὶ ἡ ἀπόβλητος ἠγάπησε Λυδία.
« Πταίει, ὦ, πταίει, μῆτέρ μου, ὁ σκώληξ, ὅστις ἕρπει,
« Ἂν τῆς ἡμέρας ὁ ἀστὴρ κ' ἐκεῖνον ἔτι τέρπῃ;
« Οἴμοι· συγχώρει, μῆτέρ μου, τῆς ἄφρονος τὸ στόμα·
« Ἀλλὰ θαρρῶ, καὶ ὁ Θεὸς καὶ ὁ θεὸς ἀκόμα
« Δὲν ἀποστρέφεται, ζητεῖ ἀγάπην καὶ λατρείαν
« Κ' εἰς τῶν ἀσημοτέρων του πλασμάτων τὴν καρδίαν.
« Ἀκόμα καὶ τοῦ σκώληκος, κ' ἐμοῦ, κ' ἐμοῦ ἀκόμα....
« Ἆ, τὸν μεγάθυμον Θεόν! ὑψόνουσαν τὸ ὄμμα
« Ἔρωτος πλῆρες πρὸς Αὐτόν, ἐξ οὐρανοῦ μὲ βλέπει,
« Καὶ δὲν μὲ ἀποστρέφεται καὶ μοὶ τὸ ἐπιτρέπει!

« Συγχώρει με· παρακαλῶ καὶ πάλιν κ' αἰωνίως!
« Ἄ, τώρα, ὅτε ἔρχεται ὁ ἅγιος Νυμφίος,
« Καὶ με καλεῖ, διάδημα ἡ χεὶρ αὐτοῦ κρατοῦσα,
« Τῆς ἀναξίας του μνηστῆς εἶν' ἡ ψυχὴ ἀποῦσα....
« Ὤ, ἄκουσε· στιγμαὶ ζωῆς μοὶ ἔμειναν ἀκόμα·
« Εἰς τοῦ κοιμητηρίου σας τ' ἁγιασμένον χῶμα
« Νὰ μὴ με θάψετε· νεκρῶν χορὸς θὰ με κυκλόνῃ.
« Ἀλλοῦ εἷς τάφος ἂς σκαφθῇ, νὰ ἦμαι μόνη, μόνη!
« Ὅταν τὸ μνῆμα καλυφθῇ.... κ' ἐπὶ μικρὸν ἐστάθη· —
« Ἀλλ' ὄχι, ὄχι· τίποτε ἐκεῖνος ἂς μὴ μάθῃ.
« Δὲν θέλω τὴν ὡραίαν του καρδίαν νὰ λυπήσω,
« Καὶ νέφος εἰς τὸν αἴθριον αἰθέρα του ν' ἀφήσω....»
Περίαπτον ἐξέβαλε καὶ εἶπεν· « Εἶναι κρῖμα
« Ἐὰν με τοῦτο, μῆτέρ μου, με θέσουν εἰς τὸ μνῆμα;
« Ἓν ἄνθος τὸ περίαπτον αὐτὸ διαφυλάττει·
« Ἐκείνου ἦτο καὶ ἡ χεὶρ ἐκείνου τὸ ἐκράτει.
« Θέλω με τοῦτο νὰ ταφῶ.... ἀλλ' ἔφθασεν ἡ ὥρα·
« Δός μοι τὴν χεῖρα, μῆτέρ μου, καὶ τὴν εὐχήν σου τώρα
« Δὲν βλέπω πλέον· ἀσθενῶς καὶ βλέπω καὶ κινοῦμαι·
« Ἰδοὺ τί εἶν' ὁ θάνατος.... Νὰ μὴ τοὺς ἐνθυμοῦμαι! »

....

....

Ἡ Ἡγουμένη ἔκλεισε τῆς μάρτυρος τὸ ὄμμα·
Ἐτάφη ὡς ἠθέλησεν· εἰς τὸ νωπόν της χῶμα
Σταυρὸς ἐτέθη ἅγιος ἀντὶ ἐπιτυμβίου,
Σῆμα πιστὸν τοῦ θλιβεροῦ τῆς κοιμηθείσης βίου.

'Αλλ' ὅτ' ἐξέφερον νεκρὰν τὴν δύσμοιρον Λυδίαν,
Δὲν ἦσαν μόνον Μοναχαὶ εἰς τὴν πτωχὴν κηδείαν.
Κ' εἷς γέρων ἐσυνόδευε τὸ πένθιμον φορεῖον,
Ὁ ἔρημος καὶ ὀρφανὸς τῆς τεθνηκυίας κύων....
Τὰ ὦτα ἔχων εἰς τῆς γῆς τὸ χῶμα κεκλιμένα,
Μὲ βήματα κινούμενα ἀργὰ καὶ κουρασμένα
Παρηκολούθει τὴν νεκρὰν ὡς συγγενὴς κ' ἐκεῖνος,
'Οπίσω τοῦ φερέτρου της βαδίζων ἐπωδύνως.
'Ενίοτε ἀνύψονε τὴν κεφαλὴν ἠρέμα,
Κ' ἠτένιζε τὸ φέρετρον μὲ παραπόνου βλέμμα·
'Ενίοτε τὸ ὄμμα του ἐξήστραπτεν ἀγρίως,
Κ' εἰς τοὺς ἀγροὺς ῥιπτόμενος τοὺς πέριξ αἰφνιδίως,
Μετὰ λυσσώδη πλάνησιν, στιγμῆς πλὴν ταχυτέραν,
'Εκ νέου ἀνελάμβανε τὴν θέσιν τὴν προτέραν.
Κ' ἔφυγον πάντες, τὴν νεκρὰν κηδεύσαντες, συγχρόνως,
Καὶ μόνος ἔμεινεν αὐτὸς ἐπὶ τοῦ τάφου, μόνος!
Ὡς βλέπετε, καθὼς ἡμεῖς, τῶν ζώων ἡ καρδία
Τόσον γοργῶς δὲν παραιτεῖ τῶν φίλων τὰ μνημεῖα....
Ἕως θανάτου κατηφὴς ἐπὶ τοῦ τάφου κύπτων,
Καὶ εἰς τὴν κόνιν ἄφωνος τὸ ῥύγχος αὐτοῦ κρύπτων,
Τοῦ μνήματός της ἔλειχε θωπευτικῶς τὸ χῶμα,
Τὸν τάφον βλέπων μὲ ὑγρὸν καὶ τεθλιμμένον ὄμμα.—
Κ' ἦλθ' ἡ ἑσπέρα καὶ ἡ νὺξ κατόπιν ἡ βαθεῖα,
Καὶ μετ' αὐτὴν ἀνέτειλεν ἀκόμη κ' ἡ πρωΐα,
Καὶ ἄγρυπνος καὶ ἄσιτος, εἰς τὸ ψυχρὸν μνημεῖον
Διέμενεν ἀκίνητος ὁ ὀρφανός της κύων.

« Συγχώρει με· παρακαλῶ καὶ πάλιν κ' αἰωνίως!
« Ἄ, τώρα, ὅτε ἔρχεται ὁ ἅγιος Νυμφίος,
« Καὶ μὲ καλεῖ, διάδημα ἡ χεὶρ αὐτοῦ κρατοῦσα,
« Τῆς ἀναξίας του μνηστῆς εἶν' ἡ ψυχὴ ἀποῦσα....
« Ὦ, ἄκουσε· στιγμαὶ ζωῆς μοὶ ἔμειναν ἀκόμα·
« Εἰς τοῦ κοιμητηρίου σας τ' ἁγιασμένον χῶμα
« Νὰ μὴ μὲ θάψετε· νεκρῶν χορὸς θὰ μὲ κυκλόνῃ.
« Ἀλλοῦ εἷς τάφος ἂς σκαφθῇ, νὰ ἦμαι μόνη, μόνη!
« Ὅταν τὸ μνῆμα καλυφθῇ.... κ' ἐπὶ μικρὸν ἐστάθη·—
« Ἀλλ' ὄχι, ὄχι· τίποτε ἐκεῖνος ἂς μὴ μάθῃ.
« Δὲν θέλω τὴν ὡραίαν του καρδίαν νὰ λυπήσω,
« Καὶ νέφος εἰς τὸν αἴθριον αἰθέρα του ν' ἀφήσω....»
Περίαπτον ἐξέβαλε καὶ εἶπεν· « Εἶναι κρῖμα
« Ἐὰν μὲ τοῦτο, μῆτέρ μου, μὲ θέσουν εἰς τὸ μνῆμα;
« Ἓν ἄνθος τὸ περίαπτον αὐτὸ διαφυλάττει·
« Ἐκείνου ἦτο καὶ ἡ χεὶρ ἐκείνου τὸ ἐκράτει.
« Θέλω μὲ τοῦτο νὰ ταφῶ.... ἀλλ' ἔφθασεν ἡ ὥρα·
« Δός μοι τὴν χεῖρα, μῆτέρ μου, καὶ τὴν εὐχήν σου τώρα
« Δὲν βλέπω πλέον· ἀσθενῶς καὶ βλέπω καὶ κινοῦμαι·
« Ἰδοὺ τί εἶν' ὁ θάνατος.... Νὰ μὴ τοὺς ἐνθυμοῦμαι!»
....
....

Ἡ Ἡγουμένη ἔκλεισε τῆς μάρτυρος τὸ ὄμμα·
Ἐτάφη ὡς ἠθέλησεν· εἰς τὸ νωπόν της χῶμα
Σταυρὸς ἐτέθη ἅγιος ἀντὶ ἐπιτυμβίου,
Σῆμα πιστὸν τοῦ θλιβεροῦ τῆς κοιμηθείσης βίου.

Ἀλλ' ὅτ' ἐξέφερον νεκρὰν τὴν δύσμοιρον Λυδίαν,
Δὲν ἦσαν μόνον Μοναχαὶ εἰς τὴν πτωχὴν κηδείαν.
Κ' εἷς γέρων ἐσυνόδευε τὸ πένθιμον φορεῖον,
Ὁ ἔρημος καὶ ὀρφανὸς τῆς τεθνηκυίας κύων....
Τὰ ὦτα ἔχων εἰς τῆς γῆς τὸ χῶμα κεκλιμένα,
Μὲ βήματα κινούμενα ἀργὰ καὶ κουρασμένα
Παρηκολούθει τὴν νεκρὰν ὡς συγγενὴς κ' ἐκεῖνος,
Ὀπίσω τοῦ φερέτρου της βαδίζων ἐπωδύνως.
Ἐνίοτε ἀνύψονε τὴν κεφαλὴν ἠρέμα,
Κ' ἠτένιζε τὸ φέρετρον μὲ παραπόνου βλέμμα·
Ἐνίοτε τὸ ὄμμα του ἐξήστραπτεν ἀγρίως,
Κ' εἰς τοὺς ἀγροὺς ῥιπτόμενος τοὺς πέριξ αἰφνιδίως,
Μετὰ λυσσώδη πλάνησιν, στιγμῆς πλὴν ταχυτέραν,
Ἐκ νέου ἀνελάμβανε τὴν θέσιν τὴν προτέραν.
Κ' ἔφυγον πάντες, τὴν νεκρὰν κηδεύσαντες, συγχρόνως,
Καὶ μόνος ἔμεινεν αὐτὸς ἐπὶ τοῦ τάφου, μόνος!
Ὡς βλέπετε, καθὼς ἡμεῖς, τῶν ζώων ἡ καρδία
Τόσον γοργῶς δὲν παραιτεῖ τῶν φίλων τὰ μνημεῖα....
Ἕως θανάτου κατηφὴς ἐπὶ τοῦ τάφου κύπτων,
Καὶ εἰς τὴν κόνιν ἄφωνος τὸ ῥύγχος αὐτοῦ κρύπτων,
Τοῦ μνήματός της ἔλειχε θωπευτικῶς τὸ χῶμα,
Τὸν τάφον βλέπων μὲ ὑγρὸν καὶ τεθλιμμένον ὄμμα.—
Κ' ἦλθ' ἡ ἑσπέρα καὶ ἡ νὺξ κατόπιν ἡ βαθεῖα,
Καὶ μετ' αὐτὴν ἀνέτειλεν ἀκόμη κ' ἡ πρωΐα,
Καὶ ἄγρυπνος καὶ ἄσιτος, εἰς τὸ ψυχρὸν μνημεῖον
Διέμενεν ἀκίνητος ὁ ὀρφανός της κύων.

Ἡμέρας τρεῖς ἐκάθητο καὶ νύκτας ἐκεῖ μόνος·
  Τὸ βῆμά του ἐκάρρωσεν ἡ πίστις καὶ ὁ πόνος,
Κ' ἰσχυρότερος καθίστατο εἰς πᾶσαν ἐπιοῦσαν.
  Κ' εἶδε τὴν νύκτα κοιμηθείς, τὴν τρίτην, τὴν θανοῦσαν!
Ἔχαιρεν εἰς τὸν ὕπνον του καὶ ὑλακὰς ἡδείας
  Καὶ πλήρεις πόνου ἄφινε πλησίον τῆς Λυδίας....
Καὶ ἀφυπνίσθη ἔμπλεως χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης·
  Πλὴν τάφον κρύον πρὸ αὐτοῦ ἰδὼν ἀντὶ ἐκείνης,
Ἠγέρθη· στόνος ὕστατος τοῦ ἤνοιξε τὸ στόμα,
  Καὶ ἐπανέπεσε νεκρὸς εἰς τῆς νεκρᾶς τὸ χῶμα.
Δι' ἕνα ἄνθρωπον αὐτὴ παραίτησε τὸν βίον.
  Καὶ δι' αὐτὴν....Εἷς κύων!

1882

ΕΠΙΟΡΚΙΑ

ΕΙΣ ᾼΣΜΑΤΑ ΕΠΤΑ

ᾼΣΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

ΟΡΚΟΣ

« Τὸ θειό σοῦ βάζω ἐγγυητὴ
καὶ τοὺς ἁγίους Μαρτύρους.»
(Ἐκ Δημ. ᾄσματος).

Α'

Εἰς κρύον, σκοτεινὸν δρυμῶνα
Τὰ φύλλα πίπτουσιν ὠχρά,
Καὶ τὰ στελέχη μένουν μόνα
Γεγυμνωμένα καὶ ξηρά.
Ὁμοίως μένει, ὅταν χάσῃ
Τὰ ὄνειρά του ὁ θνητὸς
Καὶ ἡ νεότης του περάσῃ,
Ζωῆς ἀπούσης σκελετός.
Πίπτουν τὰ φύλλα· οὕτω πίπτει
Ἐλπὶς καὶ ἔρως καὶ χαρά·
Φύλλα ψυχῆς, ἅτινα ῥίπτει,
Ὁ Χρόνος καὶ ἡ Συμφορά.

Β′

Εἰς ἐξοχὴν χαρίεσσαν, τοῦ Πάρνηθος πλησίον,
Ὑψοῦται πύργος γραφικός,
Ὡς ἄσπιλος χιὼν λευκός,
Ἐγγὺς πολλῶν χωρίων.

Κάτωθεν δένδρου νεκρὰ γυνὴ καὶ νεανίας,
Ὠχρότεροι ὠχρᾶς αὐγῆς,
Περίλυποι μετὰ σιγῆς
Προσβλέπονται βαθείας.

Εἰς τὰς ἀγκάλας ἀλγεινῶς ὁ εἷς τοῦ ἄλλου μένει·
Προαίσθησις ὀδυνηρὰ
Τὰ στήθη των τὰ νεκρὰ
Ταράττει καὶ κυμαίνει.

Τῆς μιᾶς τὴν ὠχρὰν μορφὴν ἐνατενίζει τὄμμα
Τοῦ νεανίου κατηφῶς,
Ὡς βλέπει τις ἡλίου φῶς
Μίαν φορὰν ἀκόμα.

Καὶ τὴν ἐναγκαλίζεται μὲ θερμοτέραν ζέσιν·
Τὴν ἀσφαλίζ' εἰς ἑαυτόν,
Εἰς τὰς ἀγκάλας του κρατῶν
Τὴν λυγηράν της μέσην....

Πλὴν τίς ἀγκάλη ὕπαρξιν φιλτάτην ἀσφαλίζει;
Κἀμμία.... οὔτε τῆς μητρός.
Τὰ πάντα μνῆμα καὶ καιρὸς
Συντρίβει καὶ χωρίζει.

Ματαίως πλήρης ἔρωτος ὁ εἷς τὸν ἄλλον βλέπει·
Μάτην ἐναγκαλίζονται· νὰ χωρισθῶσι πρέπει.
Νὰ χωρισθῶσι; Πῶς! αὐτοί, κ' εἰς τόσον βραχὺν χρόνον;
'Ακόμα εἶναι σύζυγοι μιᾶς σελήνης μόνον.
'Απλήστως πίνουν τὴν ζωὴν εἰς κύπελλον ἐρώτων,
Κ' εἶναι τὸ κύπελλον αὐτὸ τόσον νωπόν, τὸ πρῶτον!

Γ'

Φύλλον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ νεανίου χρύον
Ἔπεσε τρίζον ἀλγεινῶς·
Μὴ ὁ ὠχρός του οἰωνὸς
Ἦν' ἄγγελος δακρύων;

Καὶ μὴ τὸ φύλλον τὸ πεσὸν ἐκεῖνο εἰς τὸν νέον
Τῷ λέγῃ· «ἂν θὰ μακρυνθῇς,
Καθὼς ἐγὼ θὰ μαρανθῇς·
Δὲν ἐπιστρέφεις πλέον!»

Γραμμή τις εἰς τὸν οὐρανόν, ὑπόξανθος, ῥοδίνη,
Ἀγγέλλει ἥλιον ὠχρόν,
Καὶ τὸν δρυμῶνα τὸν ψυχρὸν
Φωτίζουσα φαιδρύνει.

Τὴν προσφιλῆ του σύζυγον ὁ νέος ἀτενίσας
Καὶ τὴν ἀγκάλην της ἀφείς,
Αὐτὰ τὴν εἶπε, κατηφὴς
Ἓν δάκρυον κρατήσας.

Δ′

« Ἴδα! λευκὴ περιστερά μου,
« Ὦ Ἴδα μου, ἀναχωρῶ·
« Μετὰ τὸ φίλημα τοῦ γάμου
« Εἰς μάχης γάμον προχωρῶ.
« Ἀνέτειλεν ὁ Ἑωσφόρος·
« Κυμαίνεται ἡ Κυανῆ,

« Καὶ φουστανέλλαν εἰς τὸ ὄρος
« Τῆς αὔρας ἡ πνοὴ κινεῖ.
« Ἴδα! τοῦ Μίνωος ἡ χώρα,
« Τῶν ἡμιθέων ἡ κοιτίς,
« Χριστὸς ἀνέστη!» κράζει τώρα
« Καὶ μᾶς καλεῖ ἐκ τῆς ἀκτῆς.
« Ἑλλήνων λόχος καταβαίνει
« Τοῦ ὄρους ἤδη τὴν πλευράν,
« Καὶ σύντροφοι πεφιλημένοι
« Εἰς πάλην τρέχουν ἱεράν!
« Ἰδέ, ἰδέ· ἡ γῆ κλονεῖται,
« Καὶ εἰς τὸ ὄρος αἱ πυραί,
« Ἃς ἧναψαν οἱ συνοπλῖται,
« Δὲν εἶναι πλέον ζωηραί.
« Αὐτὴ ἐκεῖ, εἶν' ἐδική σου,
« Πραΐδη, σκύμνε ζηλευτέ!
« Σβύνει αὐτή, ἀλλ' ἡ ψυχή σου
« Ποτὲ δὲν σβύνεται, ποτέ.
« Καὶ τοῦ Δημακοπούλου πέραν,
« Καὶ ἄλλων φίλων θεωρῶ....
« Ψυχὴν δὲν ἔχω κατωτέραν·
« Ὦ Ἴδα μου, ἀναχωρῶ!»
Κ' ἐστράφη ἔνθους, ἀνησύχως
Τὸν λόχον του ἀναζητῶν,
Κ' ἠκούετο σαλπίγγων ἦχος
Καὶ βήματα στρατιωτῶν.

« Ἴδα, ὑπέλαβε καὶ πάλιν,
  Κ' ἐν νέᾳ ζέσει καὶ ὁρμῇ
Τὴν ἔθλιψεν εἰς τὴν ἀγκάλην,
  Στενάζων· « ἦλθεν ἡ στιγμή! »
'Αντὶ ἐκείνη ν' ἀπαντήσῃ
  Τὸν ἔθλιψεν ὀδυνηρῶς.
Τίς ἠμπορεῖ νὰ τοὺς χωρίσῃ,
  Τίς εἶναι τόσον ἰσχυρός;
Μὲ ὄψιν αἴφνης ἀσυνήθη,
  Ἡμιθανὴς πλὴν ἰσχυρά,
Ὡς ὄφις τῷ προσεκολλήθη
  Καὶ εἶπεν, εἶπε γοερά.
« Ὦ, δὲν θὰ φύγῃς, δὲν θὰ φύγῃς·
  « Ἓν βῆμα, ἕν, ἂν μακρυνθῇς,
« Τάφον τῆς Ἴδας σου ἀνοίγεις·
  « 'Αλλ' ὄχι, θὰ μὲ λυπηθῇς.
« Πῶς δύνασαι τῆς φίλης στέγης,
  « Πῶς δύνασαι νὰ μακρυνθῇς;
« Τί Κρήτη, τί Πατρὶς μὲ λέγεις,
  « Καὶ δάφνας μαχητοῦ ποθεῖς!
« 'Εγὼ Πατρίς σου εἶμαι ἤδη·
  « Ὁπόταν κόρην τις ζητῇ
« Καὶ χεῖρα εὔορκον τῇ δίδῃ,
  « 'Εκλείπει κ' ἡ πατρὶς αὐτή.
« Ὅλα ἐκλείπουν, ὅλα, ὅλα·
  « Μ' ὡρκίσθης ἔμπροσθεν βωμοῦ.... »

Καὶ μ' ὄμματα σπινθηροβόλα,
Μ' ἔκφρασιν πλήρη σπαραγμοῦ·
« Ἄς ἔλθη ἡ Πατρίς σου ἤδη
« Νὰ σὲ ἁρπάσῃ ἡ σκληρά·
« Ἡ χεὶρ τῆς Ἴδας δὲν σὲ δίδει,
Ἀνέκραξε, παρὰ νεκρά! »
« Ἴδα, ἀγάπη μου, ὁ νέος
Τῇ ἔλεγε μὲ ταραχήν·
« Μή, φίλη μου, θρηνῇς ματαίως
« Καὶ θλίβῃς πάσχουσαν ψυχήν.
« Ἑλλὰς συγχρόνως καὶ Τουρκία
« Κάτω ἐκεῖ μονομαχοῦν·
« Πενθεῖ κλεισμέν' ἡ Ἐκκλησία
« Θρῆνοι καὶ ᾄσματα ἠχοῦν.
« Ὦ, ἄφες με ν' ἀναχωρήσω·
« Τὸ θάρρος μὴ μοῦ ἀφαιρῇς.
« Ὁπόταν μὲ ἴδῃς ὀπίσω,
« Πόσον, ὦ Ἴδα, θὰ χαρῇς!
« Καὶ πίστευσε, ὁ θεωρῶν ἀνάλγητος καὶ κρύος
« Πενθοῦσαν τὴν πατρίδα του εἰς ζοφερὰν δουλείαν,
« Οὐδ' ἐραστὴς εἶναι καλός, οὐδὲ πιστὸς νυμφίος.
« Μὴ ἐμπιστεύεσαι ποτὲ εἰς ἄστοργον καρδίαν!
« Πέραν ἐκεῖ ῥιπτόμενος εἰς θυελλώδη πάλην,
« Εἰς τὸν χορὸν τοῦ Ἄρεος καὶ τὴν ἀνεμοζάλην
« Θὰ ἔχω μόνον σύμβολον καὶ προσφιλῆ δυάδα
« Σέ, τεθλιμμένη φίλη μου, καὶ τὴν σεπτὴν Ἑλλάδα.

« Ἀλλά, τῇ εἶπε κ' ἡ φωνὴ μετήλλαξ' ἡ γλυκεῖα,
Κατασταθεῖσα ζοφερά, ἐπίσημος, βραδεῖα·
« Ἂν πέσω, ἂν τὸ ὄμμα μου δὲν θέλει σ' ἐπανίδει,
« Ὁρκίσθητι εἰς τὸν Θεόν, ὅστις μᾶς βλέπει ἤδη,
« Ὅτι τὴν χεῖρά σου ποτὲ εἰς ἄλλον δὲν θὰ δώσῃς!
« Τὴν χεῖρα μόνον; Ὤ, μ' αὐτὸ μικρὸν θὰ κατορθώσῃς.
« Δὲν θέλω τόσον, δὲν μ' ἀρκεῖ.... Εἰπέ με, τὴν καρδίαν
« Πῶς δὲν θὰ δώσῃς, καὶ ζωὴν ἂν ἔχῃς αἰωνίαν·
« Ὅτι ἓν βλέμμα σου ποτὲ ἢ ἓν μειδίαμά σου
« Εἰς ἄλλην δὲν θὰ χαρισθῇ ψυχήν.... Ἀλλ' ὅμως στάσου·
« Μὴ σπεύσῃς, Ἴδα· ὁ Θεὸς τῶν ζώντων σ' ἀκροᾶται·
« Ὁ Παντοκράτωρ Κύριος ἐδῶ περιπλανᾶται! »
Νὰ ὁρκισθῇ ἠθέλησεν ἡ Ἴδα, πλὴν ὁ νέος
Τὴν χεῖρα εἰς τὰ χείλη της ἐπέθεσε ταχέως,
Καὶ μ' ὄμμα οἴκτου ἔμπλεον, βαθὺν ἐμφαῖνον πόνον,
Ὑπέλαβε μ' ἀνέκφραστον μελαγχολίας τόνον·
« Μὴ σπεύσῃς, φίλη δυστυχής, ταλαίπωρος μου φίλη!
« Μὴ πρὸς Θεοῦ ὁρκίζεσαι καὶ σφράγισε τὰ χείλη.
« Ἴσως εἰς μέλλοντα νεκρὸν ὑπόσχετ' ἡ ψυχή σου,
« Κ' εἶναι βαρεῖ' αἱ τῶν νεκρῶν συνθῆκαι, συλλογίσου....
« Ὤ, ἂν ἐπίορκος φανῇς, ἂν πέσω ἐκεῖ κάτω,
« Ἠξεύρεις πῶς θὰ ἔρχωμαι νεκρὸς νὰ σὲ ταράττω,
« Κ' εἰς τἄγρια μεσάνυκτα νὰ σ' ἐνθυμίζω ὅσα
« Διὰ τὸ μέλλον προπετὴς ὁρκίζεται ἡ γλῶσσα;
« Ἠξεύρεις ὅτι οἱ νεκροὶ εἶν' ἄκαμπτοι, καὶ ὅτι
« Μὲ τὰ λευκά των σάβανα πλανῶνται εἰς τὰ σκότη,

« Τῶν ἐπιόρκων τιμωροὶ ἀμείλικτοι ; ἠξεύρεις,
« Ἂν ἀπιστήσῃς, πῶς κακὸν θανόντα θὰ μὲ εὕρῃς ;
« Ὦ Ἴδα· συνηνώθημεν διὰ παντὸς κ' οἱ δύω·
« Σ' ὁρκίζομαι εἰς τὸν Θεόν, εἰς τὸν Θεὸν ὀμνύω,
« Ἐὰν θανόντα μ' ἀρνηθῇς, τὸν τάφον πῶς θ' ἀφήσω
« Καὶ τὴν ἐπιορκίαν σου σκληρῶς θὰ τιμωρήσω !
« Πῶς ! ὠχριᾷς ; ὑγραίνεται τὸ διαυγές σου ὄμμα ;...
« Πρόσεξε, Ἴδα, πρόσεξε· εἶναι καιρὸς ἀκόμα ! »
Ἀλλὰ ὠχρότερος αὐτῆς ὁ νεανίας ἦτο.
Πλειότερον τῆς φίλης του ἐκεῖνος ἐκλονεῖτο.
Τῆς νέας ἐθορύβησε καὶ ἄκων τὴν καρδίαν·
Καὶ μὲ ζοφώδη χρώματα καὶ γλῶσσαν ἐνταφίαν
Ἀγρίας περιέγραψε θανόντων ἐκδικήσεις·
— Πολλάκις ἡ ἀλήθεια λαλεῖ εἰς προαισθήσεις. —
Ἀλλὰ ἡ Ἴδα εὐθαρσῶς ἠτένισε τὸν νέον·
Τὸν δάκτυλόν της ὕψωσεν ἐπάνω τὸν ὡραῖον,
Καὶ ὡς νὰ εἶχε τὸν Θεὸν ἐμπρὸς αὐτῆς ἐστάθη,
Καὶ εἶπεν ἀπὸ τῆς ψυχῆς στενάζουσα τὰ βάθη·
« Ὁρκίζομαι εἰς τὸν Θεὸν τὸν ἀληθῆ καὶ ζῶντα,
« Ἀείποτε νὰ σ' ἀγαπῶ, ἀκόμη καὶ θανόντα !

1873

ᾎΣΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΠΡΟΑΙΣΘΗΣΕΙΣ

« Ἐπιστολὴν δὲν μ' ἔφερες.
ἀλλὰ θὰ φέρῃς μίαν! »

Α'

Εἰς τὸν αὐτὸν ἔτι δρυμῶνα
  Τὰ φύλλα πίπτουν ἐρυθρά,
Καὶ τὰ στελέχη μένουν μόνα
  Γεγυμνωμένα καὶ ξηρά.
Καθὼς αὐτὰ ἡ Ἴδα μένει
  Εἰκὼν ὀδύνης ἀλγεινή,
Τῶν φύλλων της ὠρφανευμένη
  Καὶ τῶν ἀνθέων της γυμνή.—
Παρῆλθε μὴν ἀφ' ἧς ὁ νέος
  Βρασίδας της ἦτον ἀπών,
Καὶ ἀνεχώρησε δρομαῖος,
  Πένθος ὀπίσω του λιπών.
Παρῆλθε μήν· εἷς μὴν καὶ μόνον·
  Ἀλλ' οἴμοι, ἦτο δι' αὐτὴν
Αἰωνιότης πλήρης πόνων
  Μ' ἀθανασίαν μισητήν.
Καὶ ἀναμένει, ἀναμένει,
  Καὶ καθ' ἑκάστην προχωρεῖ·

Εἰς τὸν δρυμῶνα καταβαίνει,
  Καὶ πρὸς τὸν δρόμον θεωρεῖ.
Καὶ τὸν προσμένει τὴν ἑσπέραν,
  Καὶ τὸν προσμένει τὴν αὐγήν,
Καὶ τῆς ἀνοίγει βαθυτέραν
  Ἡ προσδοκία τὴν πληγήν.
Ν' ἀκούσῃ ἀναμένει μάτην
  Τοῦ μαύρου του χρεμετισμόν,
Φωνὴν γλυκεῖαν καὶ φιλτάτην
  Καὶ προσφιλῆ βηματισμόν.
Καὶ διατρέχει τὸ πεδίον
  Καὶ πρὸς τὸ ὄρος προχωρεῖ,
Φθάν' εἰς τὸν ῥύακα πλησίον,
  Καὶ κάθηται καὶ καρτερεῖ.
Ἡ προσδοκία της τὴν θραύει·
  Τὸ βλέμμα ἡ ψυχὴ ὠθεῖ,
Ζητεῖ τὴν γῆν νὰ περιλάβῃ
  Καὶ νὰ τὸν ἴδῃ προσπαθεῖ.
Καὶ κλείουσα τὸ ὄμματα ἐξαίφνης τὰ ὡραῖα,
  Ἔλεγεν· «Ἴσως τὸν ἰδῶ ὅταν τ' ἀνοίξω πάλιν....»
Καὶ μὲ κλεισμένους ὀφθαλμοὺς διέμενεν ἡ νέα,
  Ἐκτείνουσα μ' ἐπώδυνον ἐλπίδα τὴν ἀγκάλην.
Μετὰ μικρὸν τὰ ἤνοιγε μὲ πάλλουσαν καρδίαν,
  Κ' ἔρριπτε βλέμμα ἔμπλεον ἐλπίδος καὶ δακρύων,
Πλὴν λάμπουσαν δὲν ἔβλεπε μακρόθεν πανοπλίαν,
  Κ' ἐπὶ τοῦ μαύρου κέλητος τὸν προσφιλῆ νυμφίον!

Καὶ τὸ ἐπανελάμβανε μὲ τρέμουσαν ἐλπίδα,
Πλὴν μάτην· δὲν τὸν ἔβλεπε τὸ ὄμμα της τὸ κλαῖον,
Κ' ἐκραύγαζεν εἰς τὰ βουνά· «Βρασίδα μου, Βρασίδα!»
Καὶ «Ἴδα, Ἴδα!» ἡ ἠχὼ ἀπήντα τῶν ὀρέων....
Κατ' ὄνομα πῶς τὴν καλεῖ ἐπίστευεν Ἐκεῖνος,
Κ' ἐπέτα, ὅπου τὴν ἠχὼ τὴν πλάνον ἠκροᾶτο,
Λευκὴ ὡς σάβανον, ὠχρὰ ὡς μαραμένος κρίνος,
Κ' ἔπιπτεν αἴφνης, ἔπιπτεν ἀπηυδημένη κάτω.
Πολλάκις καταβαίνουσα τὸν τοῦ χωρίου δρόμον,
Τὸν διαβάτην ἔκθαμβον ἐκράτει αἰφνιδίως,
Καὶ τὸν ἠρώτα πάλλουσα καὶ μὲ καρδίας τρόμον,
Ἂν ὁ πιστός της ἤρχετο κατόπιν του νυμφίος.
Καὶ διεδόθη πανταχοῦ εἰς τὰ ἐγγὺς χωρία,
Ὅτι τοῦ πύργου ἔχασεν ἡ δέσποινα τὰς φρένας.
Φεῦ, ἄφρονας ἀποκαλεῖ ἡ ἄφρων κοινωνία
Τοὺς δυστυχεῖς, τοὺς ἔχοντας ψυχὰς συντετριμμένας!

Β'

Πᾶσαν ἡμέραν κάτωθεν τοῦ δένδρου καθημένη,
Εἰς ὃ τὸν εἶδεν ὕστατον, σιγῶσα διαμένει.
Ὠχρὰ καθὼς τὰ φύλλα του, λευκὴ ὡς φῶς ἀκτίνων,
Μέχρι θανάτου κατηφής, ῥεμβάζει θανασίμως,
Καὶ πίπτει εἰς τὸ στῆθός της ἡ κεφαλὴ ἀθύμως,
Καθὼς εἰς τάφου μάρμαρον εὐῶδες κλίνει κρίνον.

Ἂν ὁ βορέας μαίνεται ἢ μειδιᾷ ἡ φύσις,
Τοῦ δένδρου κάτω πάντοτε τὴν νέαν θ' ἀπαντήσῃς
Τοὺς γυμνωμένους κλάδους του πενθίμως ν' ἀτενίζῃ·
Καὶ κεραυνοὶ ἂν πίπτωσιν ἐμπρός της δὲν τὴν μέλει.
Πενθοῦντα ἔρωτα ἰσχὺς ὁποία περιστέλλει;
Τὸν πληγωμένον ἔσωθεν τίς κίνδυνος φοβίζει;

Μέχρις ἑσπέρας ἄσιτος ἐκεῖ πολλάκις μένει·
Θαρρεῖ τὸν φίλον της ἐκεῖ πῶς βλέπει τὸν γενναῖον,
Καὶ ἀκροᾶται τὴν φωνὴν αὐτοῦ συγκινημένη.
Δι' ὅλους δένδρον, δι' αὐτὴν δὲν εἶναι δένδρον πλέον·
Εἶναι θυσιαστήριον, ἀγάπης μαυσωλεῖον,
Ἐκ κλάδων πράσινος ναὸς τὴν μνήμην του ἐγκλείων....

Πολλάκις ἔβλεπον αὐτὴν ὠχρὰ ν' ἀνοίγῃ χείλη,
Καὶ νὰ ἐκτείνῃ πρὸς αὐτὸ περιπαθῆ ἀγκάλην·
Ἀλλὰ τὸ δένδρον ἔθλιβε, τοὺς κλάδους του ἐφίλει,
Κ' ἔπιπτον εἰς τὰ γόνατα αἱ χεῖρες αὐτῆς πάλιν....
Κ' ἔμενεν οὕτως· ὁ καιρὸς παρήρχετο, κ' ἐκείνη
Δὲν ἔστρεφε τὴν κεφαλήν, τὸ βλέμμα δὲν ἐκίνει.

Πολλάκις πρὸς τὸν οὐρανὸν τὸν δάκτυλον καὶ τ' ὄμμα
Τὴν ἔβλεπον ὑψόνουσαν, ὡσεὶ ὁρκιζομένην·
Τὴν ἐθεώρουν τ' ἄφωνον ν' ἀνοιγοκλείῃ στόμα,
Καὶ ἠκροῶντο μὲ φωνὴν νὰ λέγῃ σβυνομένην·
« Ὁρκίζομαι εἰς τὸν Θεὸν τὸν ἀληθῆ καὶ ζῶντα,
« Ἀείποτε νὰ σ' ἀγαπῶ, ἀκόμη καὶ θανόντα! »

Καὶ ἄλλοτε, πρὸς τὰ ἐκεῖ ὁ διαβάτης βαίνων,
Ἤκουεν ᾆσμα σκοτεινόν, θανάσιμον, ἀλλοῖον,
Πότε τραχὺ καὶ ἄγριον, εἰς φρίκην τονισμένον,
Καὶ πότε μέλος ἔμπλεον ἀγγελικῶν δακρύων·
Ἡδύ, ὡς τὸ νανούρισμα μητρὸς ἐπαγρυπνούσης,
Περιπαθές, ὡς δέησιν καρδίας ἐκπνεούσης.

Κ' ἐλέους πλήρης δι' αὐτὴν καὶ ἔμπλεως ὀδύνης,
Ὁ διαβάτης ἤκουε τὸ ᾆσμα τῶν δακρύων,
Δεόμενος εἰς τὸν καλὸν Θεὸν ὑπὲρ ἐκείνης·
Καὶ ἀνεχώρει κατηφὴς τὴν κεφαλήν του σείων.
Ἰδοὺ ὑπὸ τὸ δένδρον της τί ἔψαλλε συνήθως
Μὲ ὀφθαλμὸν ἀκίνητον καὶ μὲ ἀλλόφρον ἦθος....

« Ζοφώδη προφῆτα, ψυχὴ κατηφής,
Σιώπα καὶ μὴ προμαντεύῃς,
Καὶ παῦσε νὰ φέγγῃς μὲ δᾷδας ταφῆς·
Ὢ, μὴ τὴν ἐλπίδα φονεύῃς.

Δὲν ἔχεις κ' ἓν ψεῦδος νὰ εἴπῃς, σκληρά;
Ὢ, λέγε, καὶ ψεύδη εἰπέ μου,
Καὶ μὴ ψιθυρίζῃς, ψυχὴ ζοφερά·
« Τὸν ἔρριψε σφαῖρα πολέμου! »

Ἀλλ' ὄχι, Θεέ μου· τὸ ἄγγελμ' αὐτὸ
Μὴ φέρῃ κανεὶς εἰς τὴν Ἴδαν.
Ἀντὶ τῆς Ἐδέμ σου αὐτὸ σὲ ζητῶ·
Ὀλίγην ζωὴν καὶ Βρασίδαν....

Ὢ, πόσον εὐκόλως, Θεέ, ἠμπορεῖς
Αὐτὴν τὴν χαρὰν νὰ μοὶ φέρῃς·
Καὶ πόσον μαζῆ μου καὶ σὺ θὰ χαρῇς.
Καὶ σὺ ὅταν ἔλθῃ, θὰ χαίρῃς!

Σὺ εἶσαι καλός, καὶ καρδία μητρός
Δὲν εἶναι φιλόστοργος τόσον.
'Αλλ' ὄχι· 'Εκεῖνος κοιμᾶται νεκρὸς
Καὶ σάβανον ἔχει τὴν δρόσον.

'Ηξεύρω, ποτὲ δὲν θὰ ἔλθη ἐδῶ·
Τὸν ἔρριψε σφαῖρα πολέμου.
Κ' ἐγὼ τὸν προσμένω, κ' ἐγὼ τραγουδῶ·
'Επάρατος ἔσο, Θεέ μου!....

'Οποία κοιλὰς εἶν' ἐκείνη; Σωροί,
Σωροὶ τὴν καλύπτουν μηκώνων·
Πλὴν μήκωνες, ὄχι, δὲν εἶν' ἐρυθροί,
Εἶν' αἷμα τὴν γῆν πορφυρόνον....

Καὶ πτώματα βλέπω καὶ ξίφη μακρά,
Σημαίαν Σταυροῦ καὶ κιδάρεις,
Καὶ ῥάκη πολέμου, παντοῦ ἐρυθρά·
'Εκεῖ θὰ διέβη ὁ Ἄρης.

Κατάρα εἰς ὅλα· τὸν βλέπω νεκρὸν
'Εκεῖ, εἰς τὸν βράχον κ' ἐκεῖνον·
Κρατεῖ εἰς τὰς χεῖρας σημαίας σταυρόν,
Καὶ στέμμα τὸν στέφει ἀκτίνων!

Θεὲ τοῦ ἐλέους, δὲν εἶναι νεκρός!
Τὴν βλάσφημον, Πλάστα, ἐλέει·
'Ιδὲ πῶς μὲ νεύει μακρόθεν φαιδρῶς!
'Αλλ' ὅμως τὸ αἷμά του ῥέει....

῟Ω, πῶς ἡ φωνή του τοσοῦτον μακρὰν
'Ακούεται· «῎Ιδα!» φωνάζει.
Κλονούμενος σκάπτει εἰς γῆν ἐρυθράν,
Καὶ κλίνην ψυχρὰν ἑτοιμάζει.

Καὶ πάλιν μὲ νεύει, ἀλλ' ἤδη πικρῶς,
Καὶ πίπτ' εἰς τὸ χῶμα ἐπάνω·
Μὲ ὄμμα μὲ βλέπει κλεισθὲν ὁ νεκρός!...
῟Ω, ἔρχομαι, ἔρχομαι, φθάνω!»

Καὶ ἀληθῶς, ἐβάδιζε ταχέως πρὸς τὸ μνῆμα·
 Μόλις ἀπεῖχεν ἀπ' αὐτοῦ ἓν μόνον ἔτι βῆμα
Ὁπόταν πένθος μύχιον τὴν ὕπαρξιν μαραίνῃ,
 Ἡ ἐκ τοῦ τάφου μᾶς καλῇ φωνὴ πεφιλημένη,
Ὢ, τότε δὲν βαδίζομεν, μὲ πτέρυγας πετῶμεν
 Πλησίον τῶν φιλτάτων μας νεκρῶν ν' ἀναπαυθῶμεν.

Γ'

Εἰς τὰς Ἀθήνας ἔπεμπε ματαίως ταχυδρόμον,
 Εἰδήσεις του προσμένουσα μ' ἐλπίδα καὶ μὲ τρόμον.
Στρέφων ἐκεῖνος πάντοτε ὀπίσω τὸ ἑσπέρας,
 Ἔβλεπε σχῆμά τι λευκὸν εἰς τῆς ὁδοῦ τὸ πέρας,
Ἀκίνητον ἱστάμενον ὡς στήλην μαρμαρίνην,
 Τὴν Ἴδαν, μὲ ἀπέλπιδα προσμένουσαν γαλήνην.
Ἆ, εἶναι Κάλχας τῆς ψυχῆς ἀείποτε ἡ λύπη.
 Τὰ χείλη του πρὶν ἀνοιχθοῦν, πρὶν λέξιν νὰ τὴν εἴπῃ,
Τὸν ἔλεγε μὲ ἤρεμον ψυχῆς ἀπελπισίαν·
 « Ἐπιστολὴν δὲν ἔφερες, ἀλλὰ θὰ φέρῃς μίαν!... »
Καὶ ὠχροτέρα ἔκλινεν ἡ κεφαλή της κάτω
 Ὡς ὑπὸ μάχαιραν γυμνὴν ἀμνός· δὲν ἐπλανᾶτο·
Δὲν ἔτρεφεν ἡ ἀτυχὴς καρδία της ἐλπίδας·
 Ποτὲ δὲν θὰ ἐπέστρεφε σιμά της ὁ Βρασίδας!
Καὶ ὅμως, τὴν ἐπαύριον, εἰς τὴν ὁδὸν ἐκείνην
 Καὶ πάλιν ἐπερίμενε μὲ τὴν αὐτὴν ὀδύνην.

Μάτην θεράποντες πιστοί, καὶ ἡ τροφός της μάτην·
  Μ' ἐλπίδος τὴν ἐθώπευον παρήγορον ἀπάτην!
Ἐνῷ ἐλάλουν, ὕψονεν ὑγρὸν ἐκείνη ὄμμα,
  Καὶ τῶν πιστῶν της οἰκετῶν ἐκλείετο τὸ στόμα.

1873

ΑΣΜΑ ΤΡΙΤΟΝ

ΤΟ ΟΝΕΙΡΟΝ

«Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ· ἐνύπνιον ἴδομεν,
καὶ ὁ συγκρίνων αὐτὸ οὐκ ἔστιν.
«Εἶπε δὲ αὐτοῖς Ἰωσήφ· οὐχὶ διὰ τοῦ Θεοῦ ἡ διασάφησις αὐτῶν ἐστι; Διηγήσασθε οὖν μοι.»
(Γεν. Παλαιὰ Γραφή.)

Α΄

Μίαν ἡμέραν, κατηφὴς ὑπέρ ποτε ἡ Ἴδα,
Ἐπί τινος κατέπεσε καθέδρας ὠχριῶσα,
Καὶ τὴν εἰκόνα ἔβλεπε πενθίμως τοῦ Βρασίδα,
Ἥτις ἀπέναντι αὐτῆς ὑψοῦτο μειδιῶσα.
Τὸ βλέμμα προσηλόνουσα εἰς τὴν μορφὴν ἐκείνην,
Ὥραν μακρὰν τὴν ἔβλεπε μὲ ζοφερὰν γαλήνην·
Πλὴν ἄσιτος καὶ ἀσθενὴς ἀπὸ τὴν ἀϋπνίαν,
Τὰ βλέφαρά της ἔκλεισεν εἰς ὕπνου ληθαργίαν.
Καὶ εἶδεν, εἶδεν ὄνειρον ἀλλόκοτον ἡ νέα!
Ἐθάρρει ὅτι ἡ εἰκὼν ἐκείνη ἡ ὡραία
Ἐνεψυχοῦτο βαθμηδόν· ἐξήστραψε τὸ ὄμμα,
Κ' ἔλαβε σάρκα καὶ ζωὴν τοῦ φίλου της τὸ σῶμα.
Ἐθάρρει ὅτι ἀσθενὴς παρεπονεῖτο στόνος,
Καὶ ὅτι δάκρυ ἔρρευσεν εἰς τ' ὄμμα τῆς εἰκόνος....
Καὶ εἶδεν εἰς τὸ ἔξαλλον ἐκεῖνο ὄνειρόν της,
Ὅτι ἀφῆκεν ἡ εἰκὼν κενὸν τὸ πλαίσιόν της,

Καὶ ὅτι καταβαίνουσα μ' ἀργὸν ἐχώρει βῆμα·
'Αλλ' ὄχι πλέον ἄψυχος μορφή, ἀνθρώπου σχῆμα,
Ζῶν ὁ Βρασίδας της αὐτός.... Λευκὴν στολὴν ἐφόρει,
Κ' εἰς τὴν ὀσφύν του λάμπουσαν ῥομφαίαν ἐθεώρει.
« Ἴδα, τὴν εἶπε μὲ φωνὴν χαρμόσυνον ὁ νέος·
« Ἡ ὥρα φθάνει· φύγωμεν, φιλτάτη μου, ταχέως!»
Καὶ εἰς ἀγκάλην ἐμμανῆ, ταχύτερος ζεφύρου,
Μ' ἓν βῆμα πρὸ τοῦ κυανοῦ τὴν ἔφερε Φαλήρου·
Μ' ἓν ἄλλο, θάλασσαν πολλὴν διῆλθον, καὶ εἰς τρίτον
'Επὶ πεδίου ἀχανοῦς μὲ τὸν Βρασίδαν ἦτον.
« Ἴδα! τὴν εἶπε μὲ φωνὴν ἐνθουσιῶσαν, Ἴδα·
« Συνέντευξιν ἐδώσαμεν ἐδῶ μὲ τὴν πατρίδα!
« Θὰ ὀρχηθῶμεν.... Ἡ πατρὶς πυρρίχιον μᾶς δίδει,
« Καὶ τελευταῖον χορευτὴν κανεὶς δὲν θὰ μὲ ἴδῃ....»
Στραφεῖσα εἶδε τάγματα ἐχθρῶν ἀναριθμήτων,
Κ' ἐθάρρει ὅτι πέλαγος ἀνδρῶν καὶ ὅπλων ἦτον.
'Εμαύριζε καὶ οὐρανὸς καὶ πεδιὰς καὶ ὅλα,
Ἱππεῖς καὶ ἵπποι πτερωτοί, πεζοὶ καὶ πυροβόλα,
Καὶ εἰς τὴν χεῖρα ἔβλεπε φανατικοῦ δερβίσου
Νὰ κυματίζ' ἡ ἐρυθρὰ σημαία τῆς ἀβύσσου....
Κ' ἰδού, τὰ πέριξ ἤχησαν βουνὰ τῆς πεδιάδος·
Ἡ φουστανέλλα ἡ λευκὴ ἐφάνη τῆς Ἑλλάδος·
« Ἑλλὰς καὶ Κρήτη! » ἤχησεν ἐξ ἑκατὸν χειλέων,
Καὶ νεανίσκων στρόβιλος ἀπὸ ὀφρῦν ὀρέων
Ὡς χείμαρρος ἐφέρετο τὰ πάντα συνταράσσων.
Ἡγεῖτο ἔμπροσθεν, γλαυκὴ σημαία, μέλαν ῥάσον -

Καὶ ἱερεύς(1)· εἰς τὰς πνοὰς τῆς αὔρας φερομένη,
'Εστάθη πρὸ τῆς ἐρυθρᾶς ἡ κυανῆ λυμένη!
Τὸ αἷμα καὶ ὁ οὐρανός· σημαία καὶ σημαία·
'Αλλ' αἰφνιδίως, πότε, πῶς, πρὶν διακρίν' ἡ νέα,
Μαύρη χειρὶς συστρέφεται καὶ σίδηρος ἐπίσης,
Καὶ πίπτουν καὶ σωρεύονται σημαία καὶ δερβίσης.
« Εὖγε, ἀνέκραξεν ἐκεῖ καλός τις νεανίας,
« Ὦ ἱερεῦ δύω βωμῶν, Θεοῦ κ' 'Ελευθερίας! »
Κ' ἤρχησ' ἡ μάχη, κ' ἔβλεπεν εἰς τὴν πυράν της ἤδη
Ν' ἀντανακλᾶται ἡ μορφὴ τοῦ Μάνου καὶ Πραΐδη,
Κ' εἰς στρόβιλον κονιορτοῦ καὶ εἰς καπνοῦ νεφέλας
'Εξήστραπτεν ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ Βαφειάδου μέλας.
Καὶ εἶδεν ἄνω τῶν ἐχθρῶν καὶ ἄνω τῶν 'Ελλήνων,
Τοῦ Ἔσλεν ἀνυψούμενον τὸ μέτωπον ὡς κρίνον,
Καὶ τὸν Βαρνάβαν ὡς αὐγὴν μέσῳ πυκνῆς σκοτίας·
Καὶ ὅλους, ὅλους τοὺς καλοὺς ἐκείνους νεανίας!
Εἶδε τὸν Νερουτσόπουλον προτάσσοντα τὰ στήθη
Ὡς πύργον, εἰς τὸ ἔρημον πρὶν νὰ ταφῇ Λασίθι.
Καὶ τὸν 'Αναγνωστόπουλον διέκρινε σιμά του,
'Εκεῖνον, ὅστις.... πλὴν ἀρκεῖ, νομίζω, τ' ὄνομά του....
Οἴμοι, δὲν ἔλειπεν οὐδεὶς ἐκ τῶν τριακοσίων!
Ἡ ἑκατόμβη ἕτοιμος ὑπῆρχε τῶν ἀνδρείων·

(1) 'Ο ἀτυχὴς ἱερεὺς Καλαμαρίδης, Κρής, τελειόφοιτος τοῦ ἐθνικοῦ πανεπιστημίου, οὗτινος τὴν κεφαλὴν εἶδεν ἀνηρτημένην εἰς λόγχην ὁ κατὰ τὴν αὐτὴν μάχην αἰχμαλωτισθεὶς Θ. Μάνος.

Τὸ τρυφηλὸν συμπόσιον, ὅπερ μισέλλην μοῖρα
Προσέφερ' εἰς τὸν θάνατον μὲ δαψιλῆ τὴν χεῖρα!
Λεόντων σκύμνοι, ἔγγονοὶ τῆς Λαύρας τῆς Ἁγίας,
Ν' ἀκούσουν ἔτρεξαν μαχῶν κ' ἐκεῖνοι λειτουργίας....
Ἀπὸ τοῦ ὄρους πτερωτοὶ κατέβησαν τὴν ῥάχιν,
Τὴν πρώτην, φεῦ, κ'ἐσχάτην των νὰ συγκροτήσουν μάχην. —
Κ' ἐξηκολούθει τ' ὄνειρον τὸ ἔξαλλον ἀκόμα,
Καὶ ἡ νεᾶνις ἔβλεπε μὲ τῆς ψυχῆς τὸ ὄμμα....
Πρὸς τὸν Βρασίδαν ἔντρομος ἐστράφη, πλὴν ματαίως·
Δὲν ἦτο πλέον παρ' αὐτῇ ὁ λευκοφόρος νέος!
Μὲ κόμην εἰς τοὺς ὤμους του ἐπέτα λελυμένην,
Καὶ ἤνοιγε τὸ ξίφος του ὁδὸν αἱματωμένην.
Καὶ νὰ κραυγάσ' ἠθέλησε· «Βρασίδα, στῆθι, στῆθι!»
Νὰ δράμῃ ἔμπροσθεν αὐτοῦ, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη.
Εἶδεν αὐτὸν προβαίνοντα ὡς θύελλαν ταχέως
Πρὸ τοῦ κρατοῦντος τὴν γλαυκὴν σημαίαν ἱερέως.
Ἀπὸ μακρὰν τὸν ἤκουε κραυγάζοντα ἡ νέα·
«Ἐμπρός, ἐφώνει, ἱερεῦ, τὸ ῥάσον κ' ἡ σημαία!
«Κυάνισον τὸν δρόμον σου καὶ τῶν ἐχθρῶν τὰ στίφη,
«Κ' ἡμεῖς τὸν πορφυρόνομεν μὲ τὰ καλά μας ξίφη!»
Καὶ ὥρμησαν παρόμοιοι μὲ βορεινὰς θυέλλας,
Ἐγγὺς ἀλλήλων, ὁ λευκὸς ὁπλίτης καὶ ὁ μέλας.
Ὁ λευκοφόρος ἐμμανῆ ἀνύψωνε τὴν χεῖρα,
Καὶ χεὶρ ὁμοῦ καὶ σίδηρος κατέπιπτεν ὡς σφῦρα.
Ἔπιπτε μία κεφαλὴ εἰς πᾶσαν αὐτοῦ πτῶσιν·
Ἡ τροφοδότης τῶν γυπῶν ἡτοίμαζε τὴν βρῶσιν.!.

Κ' ἐλόγχιζε παράπλευρος, ἐθέριζεν ὀργίλος,
Μὲ τῆς σημαίας τὴν αἰχμὴν ὁ μέλας παραλλήλως....
Κ' ἡ Ἴδα μ' ἔντρομον σιγὴν τὴν μάχην ἐθεώρει.
Ἐμαύριζεν ἡ πεδιάς, ἐσείοντο τὰ ὄρη·
Μέλας καπνὸς ἐκάλυπτε τῆς μάχης τὸ πεδίον,
Αὐλακιζόμενον συχνὰ μὲ λάμψεις πιστολίων.
Κ' εἰς τὴν σκοτίαν ἤκουεν ἐκείνην τὴν βαθεῖαν,
Φρενιτικήν, παράδοξον τοῦ ᾅδου συναυλίαν.
Σκότος ἂς ἔσκεπε τὸ πᾶν· γῆν, οὐρανὸν καὶ ὄρη·
Ἔνδον τοῦ σκότους πάντοτε ἐκεῖνον ἐθεώρει,
Καὶ μ' ὅλην τὴν ἀπόστασιν, τὸ σκότος καὶ τὴν πάλην,
Ἐσυναντῶντο κ' ἔβλεπεν ὁ εἷς τὸν ἄλλον πάλιν!
Πολλάκις στρέφων πρὸς αὐτὴν φαιδρῶς τῇ ἐμειδία,
Κ' ἐνεθαρρύνετο μικρὸν τῆς νέας ἡ καρδία....
Κ' ἐξηκολούθει τ' ὄνειρον κ' ἡ πάλη τῶν γενναίων,
Ἀλλ' ὄχι, φεῦ, μὲ τὴν αὐτὴν ἰσχὺν καὶ τύχην πλέον!
Ἤδη τὸ δρᾶμα ἤρχησε τὸ πένθιμον νὰ λήγῃ·
Ὁ λόχος ἠραιόνετο, ἀπέμειναν ὀλίγοι....
Εἷς μ' ἑκατὸν ἐμάχετο· ἡ χεὶρ ἡ πελεκῶσα
Ἀπηύδησε φονεύουσα, ἀπηύδησε νικῶσα.
Ἡμιθανεῖς ἐκ τῶν πληγῶν, μ' ὀλίγον ἔτι αἷμα,
Μὲ λείψανόν τι τῆς ψυχῆς, ἀστράπτον εἰς τὸ βλέμμα,
Ἐκπνέοντες ἐπάλαιον, σχεδὸν ἀποθαμμένοι,
Καὶ ἂν δὲν ἦσαν νικηταί, δὲν ἦσαν νικημένοι....
Κ' ἔβλεπε Τούρκους κ' Ἕλληνας ν' ἁρπάζωνται λυσσῶντες·
Ἤδη ἐφόνευεν ἡ χείρ, ἡ χεὶρ καὶ οἱ ὀδόντες!

Ἦτον τὸ ὕστατον σπαθί, ἐσχάτη ἀγωνία·
  Εἰς μάτην ὅλα· ἔλαιον δὲν εἶχεν ἡ λυχνία....
Ἐνίοτε ἠκούετο κἀνὲν ῥεβόλβερ (1) μόνον,
  Κ' ἔβλεπεν Ἕλληνα νεκρόν, πλὴν φεῦ καὶ αὐτοκτόνον!
Κ' εἶδεν ὡς λεύκην πίπτοντα τὸν Βαφειάδην κάτω,
  Πλὴν κ' ἐγερθέντα.... καὶ νεκρὸς αὐτὸς δὲν ἐνικᾶτο.
Τὸν εἶδε τὸν φονέα του νὰ πνίξ' εἰς τὴν ἀγκάλην,
  Κ' ἐπάνω εἰς τὸ πτῶμά του νεκρὸς νὰ πέσῃ πάλιν!
Ἕνα πρὸς ἕνα ἔβλεπε τόσους καλοὺς ὁπλίτας
  Εἰς τὴν χιόνα πίπτοντας, ἐθελοντὰς καὶ Κρῆτας·
Τόσας πρωΐας δροσερὰς καὶ τόσα δόξης κρίνα,
  Φεῦ, εἰς τὸ πρῶτον μύρον των, τὴν πρώτην των ἀκτῖνα!
Καὶ τοῦ Βαρνάβα νὰ κλεισθῇ τὸ νέον εἶδεν ὄμμα,
  Καὶ τὴν βαθεῖάν του πληγήν.... Διέκρινεν ἀκόμα
Τὸν Ἔσλεν λόγχῃ νὰ κτυπᾷ καὶ σπάθῃ τουρκομάνων,
  Κ' εἰς πολεμίων κύματα χανόμενον τὸν Μάνον.
Καὶ εἶδεν ἐπερχόμενον ὠχρόν, ἀκτινοβόλον,
  Μ' ἓν τμῆμα σπάθης, τὸν ξανθὸν Πραΐδην ἐμπρὸς ὅλων.
Ὡς μήτηρ προασπίζετο μὲ τὸ πλατύ του στῆθος
  Τοῦ λόχου του τὰ λείψανα, κρατῶν μακρὰν τὸ πλῆθος·
Κ' ὑψοῦτο ὡς εἰς τὴν ὁρμὴν κυμάτων πολεμίων
  Νηὸς ὑψοῦται εὐγενοῦς κατάλευκον ἱστίον.

---

(1) Εἶναι γνωστὸν ὅτι κατὰ τὴν ἀτυχῆ ἐκείνην μάχην πολλοὶ ἐκ τῶν Ἑλλήνων πολεμιστῶν ηὐτοκτόνουν ἵν' ἀποφύγωσι τὴν αἰχμαλωσίαν.

Κ' ἐλόγχιζε παράπλευρος, ἐθέριζεν ὀργίλος,
  Μὲ τῆς σημαίας τὴν αἰχμὴν ὁ μέλας παραλλήλως....
Κ' ἡ Ἴδα μ' ἔντρομον σιγὴν τὴν μάχην ἐθεώρει.
  Ἐμαύριζεν ἡ πεδιάς, ἐσείοντο τὰ ὄρη·
Μέλας καπνὸς ἐκάλυπτε τῆς μάχης τὸ πεδίον,
  Αὐλακιζόμενον συχνὰ μὲ λάμψεις πιστολίων.
Κ' εἰς τὴν σκοτίαν ἤκουεν ἐκείνην τὴν βαθεῖαν,
  Φρενιτικήν, παράδοξον τοῦ ᾅδου συναυλίαν.
Σκότος ἂς ἔσκεπε τὸ πᾶν· γῆν, οὐρανὸν καὶ ὄρη·
  Ἔνδον τοῦ σκότους πάντοτε ἐκεῖνον ἐθεώρει,
Καὶ μ' ὅλην τὴν ἀπόστασιν, τὸ σκότος καὶ τὴν πάλην,
  Ἐσυναντῶντο κ' ἔβλεπεν ὁ εἷς τὸν ἄλλον πάλιν!
Πολλάκις στρέφων πρὸς αὐτὴν φαιδρῶς τῇ ἐμειδία,
  Κ' ἐνεθαρρύνετο μικρὸν τῆς νέας ἡ καρδία....
Κ' ἐξηκολούθει τ' ὄνειρον κ' ἡ πάλη τῶν γενναίων,
  Ἀλλ' ὄχι, φεῦ, μὲ τὴν αὐτὴν ἰσχὺν καὶ τύχην πλέον!
Ἤδη τὸ δρᾶμα ἤρχισε τὸ πένθιμον νὰ λήγῃ·
  Ὁ λόχος ἠραιόνετο, ἀπέμειναν ὀλίγοι....
Εἷς μ' ἑκατὸν ἐμάχετο· ἡ χεὶρ ἡ πελεκῶσα
  Ἀπηύδησε φονεύουσα, ἀπηύδησε νικῶσα.
Ἡμιθανεῖς ἐκ τῶν πληγῶν, μ' ὀλίγον ἔτι αἷμα,
  Μὲ λείψανόν τι τῆς ψυχῆς, ἀστράπτον εἰς τὸ βλέμμα,
Ἐκπνέοντες ἐπάλαιον, σχεδὸν ἀποθαμμένοι,
  Καὶ ἂν δὲν ἦσαν νικηταί, δὲν ἦσαν νικημένοι....
Κ' ἔβλεπε Τούρκους κ' Ἕλληνας ν' ἁρπάζωνται λυσσῶντες·
  Ἤδη ἐφόνευεν ἡ χείρ, ἡ χεὶρ καὶ οἱ ὀδόντες!

Ἦτον τὸ ὕστατον σπαθί, ἐσχάτη ἀγωνία·
 Εἰς μάτην ὅλα· ἔλαιον δὲν εἶχεν ἡ λυχνία....
Ἐνίοτε ἠκούετο κἀνὲν ρεβόλβερ (1) μόνον,
 Κ' ἔβλεπεν Ἕλληνα νεκρόν, πλὴν φεῦ καὶ αὐτοκτόνον!
Κ' εἶδεν ὡς λεύκην πίπτοντα τὸν Βαφειάδην κάτω,
 Πλὴν κ' ἐγερθέντα.... καὶ νεκρὸς αὐτὸς δὲν ἐνικᾶτο.
Τὸν εἶδε τὸν φονέα του νὰ πνίξ' εἰς τὴν ἀγκάλην,
 Κ' ἐπάνω εἰς τὸ πτῶμά του νεκρὸς νὰ πέσῃ πάλιν!
Ἕνα πρὸς ἕνα ἔβλεπε τόσους καλοὺς ὁπλίτας
 Εἰς τὴν χιόνα πίπτοντας, ἐθελοντὰς καὶ Κρῆτας·
Τόσας πρωΐας δροσερὰς καὶ τόσα δόξης κρίνα,
 Φεῦ, εἰς τὸ πρῶτον μύρον των, τὴν πρώτην των ἀκτῖνα!
Καὶ τοῦ Βαρνάβα νὰ κλεισθῇ τὸ νέον εἶδεν ὄμμα,
 Καὶ τὴν βαθεῖάν του πληγήν.... Διέκρινεν ἀκόμα
Τὸν Ἕσλεν λόγχῃ νὰ κτυπᾷ καὶ σπάθῃ τουρκομάνων,
 Κ' εἰς πολεμίων κύματα χανόμενον τὸν Μάνον.
Καὶ εἶδεν ἐπερχόμενον ὠχρόν, ἀκτινοβόλον,
 Μ' ἓν τμῆμα σπάθης, τὸν ξανθὸν Πραΐδην ἐμπρὸς ὅλων.
Ὡς μήτηρ προασπίζετο μὲ τὸ πλατύ του στῆθος
 Τοῦ λόχου του τὰ λείψανα, κρατῶν μακρὰν τὸ πλῆθος·
Κ' ὑψοῦτο ὡς εἰς τὴν ὁρμὴν κυμάτων πολεμίων
 Νηὸς ὑψοῦται εὐγενοῦς κατάλευκον ἱστίον.

---

(1) Εἶναι γνωστὸν ὅτι κατὰ τὴν ἀτυχῆ ἐκείνην μάχην πολλοὶ ἐκ τῶν Ἑλλήνων πολεμιστῶν ηὐτοκτόνουν ἵν' ἀποφύγωσι τὴν αἰχμαλωσίαν.

Τῆς σπάθης του τὸ λείψανον δὲν ἔσφιγγεν εἰς μάτην,
 Καὶ εἶχε Τούρκων πτώματα ὁ ποῦς του στηλοβάτην.
Καὶ τὴν φωνήν του ἤκουεν ἀπὸ μακρὰν ἡ Ἴδα·
 « Πρός με, ἐφώνει, ἱερεῦ· ἐδῶ, ἐδῶ, Βρασίδα! »
Κ' ἦλθον ὁ μέλας μαχητὴς καὶ ὁ λευκός της πάλιν,
 Πλὴν νέαν φέροντες στολήν, στολὴν πορφύρας, ἄλλην.
Τὸ πᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας των ἐθάρρεις πῶς κινεῖται·
 Σπάθη καὶ λόγχη ἔλαμψε σημαίας ταὐτοχρόνως,
Καὶ μ' ἕνα κτύπον δίδυμον οἱ δίδυμοι ὁπλῖται
 Τοὺς πρώτους ἔρριψαν ἐχθροὺς ἐπάνω τῆς χιόνος.
Κ' ἔβλεπεν ἤδη θέαμα ἡ νέα ἐξ ἐκείνων,
 Ἅτινα μόνα δίδουσι τὰ ξίφη τῶν Ἑλλήνων·
Τρεῖς ἄνδρας — ὄχι ἑκατόν — τρεῖς λέοντας τρωμένους,
 Μὲ στρατιὰν ὁλόκληρον ἐκθύμως μαχομένους.
Ματαίως πᾶσά των πληγὴ αἱμορραγοῦσα χαίνει·
 Ματαίως ἦσαν πρὸ πολλοῦ κ' οἱ τρεῖς των φονευμένοι.
Ἐπέζων κ' ἔπληττον.... ἡ γῆ ἐκ βάθρων ἐκλονεῖτο
 Ὅπου ὁ μέλας, ὁ λευκὸς καὶ ὁ Πραΐδης ἦτο!
Πλὴν σφαῖραν ἤκουσε βοβὴν· καὶ στρέφουσα νὰ ἴδῃ,
 Εἶδεν ὡς σάβανον λευκὴν τὴν ὄψιν τοῦ Πραΐδη!
Δίς, τρὶς τὸ σῶμα ἔκλινεν, ἀλλ' ἀνωρθώθη πάλιν·
 Τὴν χεῖρα μὲ προσπάθειαν ἀνύψωσε μεγάλην,
  Ὡς θέλων νὰ κτυπήσῃ,
 Ἀλλ' εἶχε πλέον ἡ ψυχὴ τὸ σῶμα παραιτήσει!
Ὁ ἱερεὺς ἀνήρπασε, πρὶν πέσῃ εἰς τὸ χῶμα,
  Τοῦ ἥρωος τὸ σῶμα.

Μὲ μίαν χεῖρα τὸν νεκρὸν ἐκράτει· μὲ τὴν ἄλλην,
Τὴν Σταυροφόρον πάλιν.
Κ' εἰς τὸν Βρασίδαν ἤκουσε νὰ λέγῃ· « Λάβε ἤδη
« Τὴν κυανῆν μου, μὴ κάνεις τῶν σκύλων τὴν πατήσῃ!
« Μὲ δυσκολεύει ὁ νεκρὸς τοῦ προσφιλοῦς Πραΐδη.
« Καλὴν ἀντάμωσιν ἀλλοῦ....» κ' ἐστράφη νὰ κτυπήσῃ.
Κ' ἔρριψεν ἕνα, κ' ἔρριψε καὶ δεύτερον ἀκόμα,
Καὶ στρέφων ἔβλεπε συχνὰ τοῦ φίλου του τὸ σῶμα....
Ὁσάκις ἔστρεφε, νεκρὸν ἐπάτει Τοῦρκον ἕνα.
Καὶ εἶδε τὸν Βρασίδαν της, μὲ στήθη πληγωμένα
Ἐμπρός, ὀπίσω, πανταχοῦ νὰ ῥίπτεται λογχίζων,
Τῆς προσφιλοῦς δυάδος του τὸν δρόμον προασπίζων.
Πλὴν βλέπων ὅτι καὶ αὐτὸς θὰ πέσῃ, τὴν σημαίαν
Ἠσπάσθη, τὴν κατέσχισε καὶ τὰ τεμάχιά της
Ἐνεπιστεύθη ἅπαντα εἰς τὸν σφοδρὸν βορέαν,
Ὅστις τὰ ὕψον' εὐλαβῶς εἰς τὰ βασίλειά της.
Καὶ εἶπε, παρακολουθῶν αὐτὴν μὲ καῖον ὄμμα·
« Σώζου θυγάτηρ τ' οὐρανοῦ εἰς τὸ πατρῷον δῶμα!...»
Ἀπὸ τῆς μάχης τὸν καπνὸν σκότος βαθὺ ἐχύθη,
Καὶ τίποτε δὲν ἔβλεπεν· ἀλλ' ὅτε διελύθη,
Ὠχρὸν ὡς ἀποπνέον φῶς, λευκὸν καὶ πάντῃ μόνον,
Ἐκεῖνον εἶδε μεταξὺ λογχῶν καὶ λεγεώνων....
Μία πληγὴ ἐκ τῶν πολλῶν τραυμάτων ὅλος ἦτο,
Καὶ μόλις ἐκρατεῖτο.
Τὸν εἶδε βλέμμα πρὸς αὐτὴν πανύστατον ν' ἀφίνῃ·
Ἀλλ' ὁ ἐχθρὸς τὸν ἤγγιζεν.... Αἰχμάλωτος θὰ γείνῃ;...

Ἄ, ὄχι· τὸ ῥεβόλβερ του εἰσέτι τὸ ἐκράτει·
Μία τοῦ ἔμενε βολὴ ἀκόμη· ἡ ὑστάτη....
Ν' αὐτοκτονήσῃ ἤθελε, κ' ἐπόθει νὰ κυλίσῃ
Ἕνα εἰσέτι ἄπιστον πρὶν τὴν ζωὴν ἀφήσῃ.
« Ἑλλὰς καὶ Κρήτη! » ἔκραξε μίαν φορὰν ἀκόμα,
Καὶ στρέφων πρὸς τὴν Ἴδαν του τὸ τελευταῖόν ὄμμα,
Μὲ τὴν ἐσχάτην ἔθραυσε βολὴν τὸ μέτωπόν του,
Χωρὶς ἐχθρὸς νὰ καυχηθῇ διὰ τὸν θάνατόν του!—
Καὶ μετετράπη τοῦ φρικτοῦ ὀνείρου της ἡ πλάνη·
Εἰς τ' ὄνειρόν της ὄνειρον πῶς εἶδε τῇ ἐφάνη.
Δὲν ἦσαν πλέον μαχηταὶ ἐκεῖ καὶ πυροβόλα,
Καὶ ὁ Βρασίδας της νεκρός· ἀπάτη ἦσαν ὅλα.
Ἐμπρός της μόνον ἔμενεν ἀκόμη τὸ πεδίον
Σιωπηλὸν καὶ ἔρημον, μὲ ζόφου μεγαλεῖον....
Αἴφνης, ἐπανερχόμενον ἐκεῖνον εἶδε πάλιν,
Κ' ἐγγύς του ἔδραμε κραυγὴν ἀφήσασα μεγάλην.
Ἀλλ' οὐρανέ, πόσον ὠχρὸς ὁ φίλτατός της ἦτο·
Πῶς ἤθελεν ἐπάνω του νὰ πέσῃ κ' ἐφοβεῖτο....
—Ἄ, ἦλθες τέλος, ἔκραξε· ἂν ἤξευρες, Βρασίδα,
Ὁποῖον ὄναρ πρὸ μικροῦ, ὁποῖον ὄναρ εἶδα!
Πλὴν ζῇς· δὲν ἔπεσες νεκρὸς εἰς τῶν ἐχθρῶν τὸ σμῆνος!
Καὶ ἐμειδίασεν αὐτὴ κ' ἐστέναξεν ἐκεῖνος....
Ἐσίγα καὶ τὴν ἔβλεπεν· ἐφαίνετο ἀσθμαίνων,
Κ' ἐζήτει μὲ τὴν κόμην του νὰ ἔχῃ σκεπασμένον
Ἓν μέρος τοῦ μετώπου του.... Ἡ τρέμουσα φωνή της
—Ποῦ εἴμεθα; ἠρώτησε, κ' ἐκεῖνος ἀπεκρίθη·

—Εἰς τὸ Βαφὲ τῆς Κρήτης!
Εἰς τὸ πεδίον τὄμμα του ῥεμβῶδες ἐπλανήθη,
Κ' ὑπέλαβε μετά τινος πενθίμου εἰρωνείας·
—Σ' ἀρέσκει;...—Ὄχι· ἄ, ἐδῶ καὶ ἄκων τις φοβεῖται!
Πλὴν ἔχεις, φῶς μου, ἄδικον· δὲν εἶδες τὰς οἰκίας....
—Ποῦ εἶναι; ποῦ;—Δὲν φαίνονται· ἡ πόλις κάτω κεῖται.
—Κάτω πολύ;—Ναί· θὰ ἰδῇς μίαν ὡραίαν χώραν,
Καὶ τόσην, τόσον ἥσυχον· ἀλλὰ εἰς ἄλλην ὥραν....
—Ἄ, νὰ τὴν ἴδω ἤθελα· ἔχεις ἐκεῖ οἰκίαν;
—Ὡραιοτάτην, πρὸ μικροῦ τὴν ἔκτισα ἀκόμα.
Ἑκάστην λέξιν μὲ φωνὴν ἐπρόφερεν ἀλλοίαν,
Καὶ ἀκουσίως πρὸς τὴν γῆν καθήλωσε τὸ ὄμμα.
—Καὶ πότε, πότε εἰς αὐτὴν νὰ μ' ὁδηγήσῃς μέλλεις;
—Ἄ, πῶς βιάζεσαι.... ἀλλὰ καὶ τώρα, ἐὰν θέλῃς....
—Ναί, θέλω· ἂς ὑπάγωμεν· πλὴν πῶς θὰ μεταβῶμεν;
—Ὤ, εἶναι τόσον εὔκολον ἐκεῖ νὰ εὑρεθῶμεν·
Καθὼς τὸ θνήσκειν εὔκολον.... Ἀλλά, ἓν μόνον, ὅτι
Δὲν φεύγει τις ἀπὸ ἐκεῖ, κ' αἰώνια ὑπνώττει....
—Οὐδεὶς λοιπὸν ἐπέστρεψεν ἐκεῖθεν;—Εἷς καὶ μόνον!
Εἶπε προσκλίνων εὐλαβῶς.... καὶ τοῦτο, πρὸ αἰώνων.
—Θὰ ἦν' ἡ πόλις παλαιά;—Τὴν γέννησίν της σκότος
Καλύπτει.... Ὅμως ὁ Ἀδὰμ τὴν εὗρε, λέγουν, πρῶτος.
Κ' εἰς μέρος στρέφων μὲ αἵματος σταγόνας ῥαντισμένον,
Μὲ ὕφος εἶπεν ἀλγεινὸν παράπονον ἐμφαῖνον.
—Ἐνταῦθα εἶν' ἡ ταπεινὴ οἰκία τοῦ Βρασίδα!
Τὰς ἐρυθρὰς κεράμους της δὲν διακρίνεις, Ἴδα;...

Κ' ὑπέλαβεν εἰς τὴν ψυχὴν αὐτῆς βυθίζων τ' ὄμμα·
—Εἰπέ με, Ἴδα, μ' ἀγαπᾷς; μὲ ἀγαπᾷς ἀκόμα;
—Ἂν σ' ἀγαπῶ! κ' ἐῤῥίγησε.... Καλά· πλὴν πτοημένη
Μὲ βλέπεις· εἶν' ἡ ὄψις μου πολὺ ἀλλοιωμένη;
Διότι λέγουν πῶς ἡ γῆ—ἡ ξένη γῆ—νεκρόνει
Τοὺς νοσταλγοῦντας ξένους της καὶ τοὺς μεταμορφόνει.
Μετὰ μικρὸν ἐπρόσθεσεν ὁ νέος μὲ δειλίαν·
Ἔρχεσαι;—Ποῦ;—Εἰς τὴν μικράν, φιλτάτη μου, οἰκίαν.
—Ἄ, ὄχι, ὄχι· ζοφερὰ θὰ ᾖν' ὑπὸ τὸ χῶμα.
—Ναί!—Καὶ στενή...—Ἀλήθεια· εἶν' ὅλη ἕνα δῶμα....
—Φοβοῦμαι....—Τότε μ' ἔλεγες.... ἀλλ' ἐνθυμήσου, Ἴδα·
Πῶς πάντοτε θὰ μ' ἀγαπᾷς, ἀκόμη καὶ....—Βρασίδα!
Βρασίδα! μήπως;....—Τὸν Θεὸν ὡρκίζετο τὸν ζῶντα,
Ἀείποτε νὰ μ' ἀγαπᾷς, ἀκόμη καὶ θανόντα!
—Ναί, σ' ἀγαπῶ· σὲ ἀγαπᾷ ἡ δυστυχής σου Ἴδα·
Πλὴν ζῇς! δὲν εἶν' ἀλήθεια; Εἰπέ με το, Βρασίδα!
—Μὲ ἀγαπᾷς! κ' ἐκάγχασε· πλὴν μὲ συνθήκας· θέλεις
Ἀνάκτορα ὑπὸ τὸ φῶς, μὲ μάρμαρα Πεντέλης.
Ἡ ἀφανὴς οἰκία μου δὲν σὲ χωρεῖ.... Καὶ δίχως
Τὸ πρόσωπόν της νὰ ἰδῇ, τὴν ἄφησεν ἡσύχως.
Ὀμίχλη τοῦ ἐκάλυψε τὴν ὄψιν καὶ τὸ σῶμα,
Καὶ λέγοντα τὸν ἤκουεν ἀπὸ μακρὰν ἀκόμα·
« Ὁρκίζομαι εἰς τὸν Θεὸν τὸν ἀληθῆ καὶ ζῶντα,
« Ἀείποτε νὰ σ' ἀγαπῶ, ἀκόμη καὶ θανόντα....»
Καὶ ἀφυπνίσθ' ἡ δυστυχὴς τρόμου κραυγὴν ἀφεῖσα,
Κ' ἐπάνω, κάτω ἔστρεφε τὸ βλέμμα ἐγερθεῖσα·

Τὰ στήθη της διέσειεν ἡ πάλλουσα καρδία,
  Ὡς τῆς θαλάσσης τὸν ἀφρὸν βορρᾶς καὶ τρικυμία.
« Ἄ, ὄναρ ἦτον! ἔκραξε, καὶ κατηφὴς ἐστάθη·
  « Ἀλλ' οἴμοι, ὁ Βρασίδας μου ἀπέθανεν, ἐχάθη!»
Κρότος ἠκούσθη τὴν στιγμὴν ἐκείνην· ξηρὸς ἦχος,
Καὶ στρέφουσ' ἀνησύχως,
Εἶδε νὰ πέσῃ ἡ εἰκὼν τοῦ φίλου της ἐμπρός της....
  Ἡμιθανῆ μετὰ μικρὸν τὴν εὗρεν ἡ τροφός της
Ἐπάνω εἰς τὸ ἔδαφος ὡς συντριμμένον κρίνον,
  Κ' ἡμέρας τρεῖς τὸν ἔσχατον διῆλθε τῶν κινδύνων.
....
....
Οἴμοι, ἐπέζησεν· ἀλλὰ ἡμιπαράφρων ἦτο·
  Ἤνοιγ' ἡ θύρα κ' ἔτρεμεν· ὡμίλουν, κ' ἐφοβεῖτο....
Μίαν ἡμέραν ἔλεγεν ἡ ἀργυρᾶ φωνή της,
  Πῶς ὁ Βρασίδας ἔπεσεν εἰς τὸ Βαφὲ τῆς Κρήτης!
Καὶ τὴν ἡμέραν ὥριζε τῆς πτώσεως καὶ ὥραν,
  Καὶ ὅλην περιέγραφε τὴν μάχην καὶ τὴν χώραν.
Κ' ἐνῷ οἱ φίλοι κεφαλὴν ἐκίνουν τεθλιμμένοι,
  Τοὺς ἔλεγε· «μετὰ μικρὸν θὰ ἦσθε πεπεισμένοι....»
Ἐλάλει ἔτι, κ' ἤνοιξεν ἡ θύρα ἀποτόμως,
  Κ' ἐφάν' εἰς τὸ κατώφλοιον ὠχρὸς ὁ ταχυδρόμος.
Συνεσταλμένος ἵστατο καὶ μὲ δειλὴν ὀδύνην·
  —Χαῖρε, θανάτου ἄγγελε, τῷ εἶπε μὲ γαλήνην.
Τί πταίεις, ἂν τὸν θάνατον μ' ἀγγέλλῃς τοῦ Βρασίδα;
  Ἐπιστολὴν θὰ μ' ἔφερες μὲ μελανὴν σφραγίδα....

Τὸ βλέμμα της ἐκ ζοφερᾶς ἐξήστραψεν ἀκτῖνος,
 Καὶ εἶχε τὴν ὠχρότητα, ἣν προξενεῖ τὸ μνῆμα·
Τὴν χεῖρά της ἐξέτεινε, καὶ σιωπῶν ἐκεῖνος
 Ἐπιστολὴν τῇ ἔδωκε μὲ μαῦρον, οἴμοι, σῆμα!
Ἑταῖρός τις διασωθεὶς τῆς μάχης παρ' ἐλπίδα,
 Τὸν θάνατον τὴν ἔγραφε τοῦ φίλου του Βρασίδα.—
Ἂς λέγουν, ὅσοι θέλουσι, τὰ ὄνειρα μωρίαν·
 Πλὴν τὴν ἡμέραν τὴν αὐτήν, τὴν ὥραν τὴν ἰδίαν,
Καθ' ἣν ἡ Ἴδα τ' ὄνειρον ἐκεῖνο ἐθεάθη,
 Εἰς τὸ πεδίον τοῦ Βαφὲ ὁ φίλος της ἐχάθη.

1872

ᾼΣΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΙΔΕ Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ

Α'

Τὰ φύλλ' ἀνοίγουν εἰς τὰ δάση,
'Η ἄνοιξις μοσχοβολεῖ,
Κ' εἰς τὴν χιόνα ἀντιτάσσει
Χιόνα ἡ ἀμυγδαλῆ.
'Η χελιδών, χωρὶς ἐλαίαν
Τοῦ ἔαρος περιστερά,
Τὴν φωλεάν της τὴν ἀρχαίαν
Μὲ ἄνθη πλέκει νεαρά.
Καὶ ἥβης αὖρα παντοῦ πνέει,
Καὶ πρασινίζει ὅλ' ἡ γῆ,
'Ο ῥύαξ εἰς τὴν χλόην ῥέει
Καὶ ὅλα φαίνονται αὐγή!
Σαπφὼ καὶ πτέρυξ, ᾆσμα καῖον
'Ερῶσα μέλπ' ἡ ἀηδών,
Μεθύσκεται ἐκ τῶν ἀνθέων
Κ' ἐκ τῶν ἰδίων της ᾠδῶν.
Νομίζει τις, τὰ πάντα ἤδη
Τὴν θλίψιν ἀπωθοῦν μακράν,

Κ' ἐκπλήττεται ὁπόταν ἴδῃ
Μορφὴν ἀλγοῦσαν καὶ ὠχράν.
Ὁ οὐρανός, ἰδέ, ῥαντίζει
Τὴν γῆν μὲ δρόσον, καὶ αὐτὴ
Τ' ἀρώματά της τοῦ χαρίζει,
Καὶ πάλιν δρόσον τοῦ ζητεῖ.
Ὦ, πῶς ἀνθίζ' ἡ πασχαλέα
Σιμὰ εἰς διαυγῆ πηγήν!
Ἡ πλάσις εἶναι πάλιν νέα
Ὡς εἰς τὴν πρώτην της αὐγήν....
Ἄστρα καὶ κρίν' ἀντανακλῶσι
Τὰ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ,
Καὶ ὅλα χαίρουν, ὅλα ζῶσι,
Κτίσις καὶ ἄνθρωποι ὁμοῦ.

Β'

Αἱ θάλασσαι συγχέονται καὶ τ' οὐρανοῦ οἱ θόλοι,
Κ' ἡ γῆ ἐν μέσῳ τῶν γλαυκῶν προκύπτει ἐραστῶν της
Ἀνθοστεφὴς καὶ δροσερὰ καὶ μυροβόλος ὅλη,
Φοροῦσα τὸν μυριανθῆ καὶ πράσινον κεστόν της.
Κόρη ἡλίου κ' ἔαρος ἡ χρυσαλίς, εἰς κρίνα
Πετᾷ μὲ ἄνθινα πτερὰ κ' εἰς ῥόδα τῶν λειμώνων·
Αὐτὴ τοὺς δίδει φίλημα, καὶ ἄρωμα ἐκεῖνα,
Κ' ἐνῷ εἰς κρίνον σταματᾷ ἓν βλέπεις κρίνον μόνον.

Ἄνοιξις εἶναι, τ' οὐρανοῦ ἡ πρώτη εὐλογία·
  Μυστηριώδης ὕπαρξις εἰς τὸν ἀέρα τρέχει,
Τὰ πάντα εἶναι ἄρωμα καὶ φῶς καὶ μελῳδία·
  Ἀντὶ χιόνων ποίμνια λευκὰ πᾶν ὄρος ἔχει.
Ὡς καὶ οἱ τάφοι, καὶ αὐτοὶ τὸν ζόφον ἀποβάλλουν,
  Καὶ ἄνθ' ὑπὸ τὴν σιωπὴν τῶν κυπαρίσσων θάλλουν.
Εἰς τὴν χαρὰν τὴν γενικὴν ἐκπνέει πᾶσα λύπη,
  Συστέλλεται τὸ ἄλγος της καὶ ἄκουσα ἐκλείπει.
Τὸ πᾶν ἂς χαίρεται, τὸ πᾶν· γῆ, οὐρανὸς καὶ κῦμα·
  Ἂς χαίρῃ καὶ ὁ ἄνθρωπος, ἂς χαίρῃ καὶ τὸ μνῆμα,
Ὁ μὲν χαρὰν ὑπάρξεως, τὸ δὲ ἀνυπαρξίας·
  Τὰ πάντα ἂς ἀγάλλωνται, ἐκτὸς τῆς δυστυχίας.

Γ'

Τίς εἶναι, τίς ἡ κάτωχρος ἐκείνη νέα, ἥτις
  Εἰς τάφου κρύον μάρμαρον τὴν κεφαλήν της κλίνει;
Ὢ, τόσον νέα, καὶ ὠχρὰ τοσοῦτον ἡ μορφή της!
  Εἰς ποῖον τάφον τοὺς ἰσχνοὺς βραχίονας ἀφίνει
Νὰ πίπτωσιν ἀπέλπιδες, νεκροί, ἐκλελυμένοι;
  Πῶς! τώρα, ὅτε μειδιᾷ καὶ οὐρανὸς καὶ κῦμα,
Ὁπότε δρόσον καὶ ζωὴν θεὸς ἀγάπης ῥαίνει,
  Τώρα ἐκείνη ἄφωνον νὰ ἐγκολποῦται μνῆμα;
Ναί, τώρα, ὅτε τὴν ζωὴν ἡ ἄνοιξις φαιδρύνει,
  Καὶ τῆς καρδίας τὸν παλμὸν χαρὰ κ' ἐλπὶς ταχύνει,

Τώρα εἰς τάφου μάρμαρον τὸ δάκρυόν της τρέχει·
　Αὐτὴ δὲν ἔχει ἄνοιξιν, αὐτὴ χαρὰν δὲν ἔχει!
Ὅταν δὲν ἦν' εἰς τὴν ψυχὴν τὸ ἔαρ, ἀλλ' εἰς τὄμμα,
　Καὶ ὁ ἀπρίλιος αὐτὸς εἶναι χειμὼν ἀκόμα!
Ἀκίνητος, σιωπηλὴ ἐμπρὸς τοῦ τάφου μένει·
　Ἡ αὖρα τὴν ἐσθῆτά της ὡς σάβανον κυμαίνει,
Τὴν ἐβενώδη κόμην της λυμένην διασείει,
　Καὶ πότε καίει τ' ὄμμα της, καὶ πότε πάλιν κλείει.
Καὶ ποῖον ὄμμα, οὐρανέ! Ἀστὴρ κανεὶς ἀκόμα
　Δὲν ἔλαμψεν εἰς τὸ γλαυκόν, καθὼς ἐκεῖνο, δῶμα,
Οὔτε τοιαύτην δύναται λάμψιν ὑγρὰν ν' ἀφήσῃ·
　Ὅλ' οἱ ἀστέρες ἂς σβεσθοῦν, ἐκεῖνο νὰ μὴ κλείσῃ!
Οἴμοι, θὰ κλείσῃ καὶ αὐτὸ ἐπίσης εἰς τὸ χῶμα,
　Καθὼς καὶ ἄλλοι ἔκλεισαν λαμπρότεροι ἀκόμα....

Δ'

Φεῦ, ἄλλος ἤδη ὀφθαλμὸς ἐμπρός μου ἀνατέλλει,
　Καὶ πρὸ ἐκείνου λησμονῶ τὰ πάντα· τί μὲ μέλει;
Ἂς μ' εἴπουν ἀκκαλλιέργητον· μακρὰν τὴν τέχνην στέλλω·
　Ὁπόταν ἔλθουν δάκρυα, τ' ἀφίνω· οὕτω θέλω!
Ὦ, τοῦ σταυροῦ του ὁ θνητὸς δὲν λησμονεῖ τοὺς ἥλους,
　Καὶ μάτην λήθη καὶ καιρὸς τὰ πάντα μεταβάλλει.
Βλέπετε τούτους, βλέπετε τοὺς ἀτυχεῖς δακτύλους;
　Ἐτόλμησαν οἱ βάρβαροι, αὐτοὶ καὶ ὄχι ἄλλοι,

Νὰ κλείσουν τὸ ἀθάνατον τοῦ Αἰμιλίου ὄμμα,
Τοῦ μόνου τότε τέκνου μου....'Ακούσατε ἀκόμα·
Ἐνῷ 'Εκεῖνος, ὁ Μικρός, εἰς τὴν μικρὰν κοιτίδα
Εἶχεν ἐκπνεύσει, ἀνοικτοὺς τοὺς ὀφθαλμούς του εἶδα
Προσηλωμένους εἰς ἐμὲ καὶ εἰς τ' οὐρανοῦ τὸ δῶμα....
Ἄχ! νὰ μὲ βλέπῃ ἤθελε τὸ τέκνον μου ἀκόμα!
Κ' ἐγώ, ἀλλοίμονον, ἐγώ, λειπόθυμος, ἐκπνέων,
Τοὺς ἔκλεισα.... δὲν ἤθελα τὸ βλέμμα του τὸ νέον,
Δὲν ἤθελα τ' ἀθάνατα, τὰ φίλα ὄμματά του
Νὰ βεβηλώσῃ ξένη χείρ, καὶ ἄλλο ξένον ὄμμα
Νὰ ἴδῃ τὴν θνητότητα φωτὸς τοῦ ἀθανάτου,
Καὶ τοῦ μικροῦ μου οὐρανοῦ ἐξόφωσα τὸ χρῶμα!
'Εθραύετο τὸ στῆθός μου, ὁ νοῦς μου ἐκυμάτει,
'Αλλ' ἡ ἐπάρατός μου χεὶρ κλεισμένους τοὺς ἐκράτει!
'Ενίοτε ἀπέσυρα ἐκεῖθεν τοὺς δακτύλους,
Κ' ἔβλεπον πάλιν, ἔβλεπον τοὺς ὀφθαλμοὺς τοὺς φίλους.
Τόσον ὡραίους καὶ καλούς, τόσον ὡραίους! Ὅλη
Τοῦ Αἰμιλίου ἡ ψυχὴ ἐκεῖ ἐφωτοβόλει....
Ἄ, πῶς μὲ ἐνητένιζον, πῶς μ' ἔβλεπον! μὲ ποίαν
'Αγάπην καὶ παράπονον καὶ θλίψιν κ' εὐσπλαγχνίαν!
Μὲ συνεπόνει καὶ νεκρὸς εἰσέτι ὁ μικρός μου....
Ὤ, ἄφετέ με, ἄφετε.... Πλησίον τοῦ πατρός μου
Κοιμᾶται· εἰς τὸν τάφον του ὁ πάππος τὸν ξενίζει,
Μοῦ περιθάλπει τὸ μικρὸν καὶ μοῦ τὸ νανουρίζει.

....

....

Ε΄

Συγγνώμην! μὲ παρέφερεν ἀνάμνησις φιλτάτη·
  Δὲν ἐπουλώθη ἡ πληγὴ ἀκόμ' ἡ βαθυτάτη.
Εἰρήνη εἰς τὸν ὕπνον των! — Ποῦ εἶναι πλὴν ἐκείνη,
  Ἥτις εἰς τάφου μάρμαρον σιωπηλῶς ἐθρήνει;
Φεῦ, ἔτι δὲν ἐμάκρυνεν ἀπὸ ἐκεῖ τὸ βῆμα·
  Εἰσέτι εἰς τὸ ὄλβιον ἐκεῖνο κύπτει μνῆμα.
Ἀκίνητος ὡς ὁ σταυρὸς τοῦ τάφου διαμένει,
  Καὶ οὔτε πνέει.... Οὐρανέ! μὴ ἦν' ἀποθαμμένη;
Ἄ, ὄχι· βλέπω δάκρυα εἰς τὸ ὑγρόν της ὄμμα·
  Ζῇ, ἀφοῦ κλαίει.... τὴν πνοὴν δὲν ἄφησεν ἀκόμα.
Ζῇ, ἐὰν λέγεται ζωὴ ποτὲ τοιοῦτος βίος,
  Ἐὰν καλῆται θάνατος τὸ θνήσκειν αἰωνίως!
Οἴμοι, ὑπάρχουν τρεῖς ὁδοὶ διάφοροι· ἡ μία,
  Φῶς ὅλη, ὀνομάζεται ζωή, εὐδαιμονία·
Ἡ ἄλλη, ζοφερά, στενή, τῆς πρώτης κάτω κεῖται,
  Καὶ ἡσυχία λέγεται καὶ θάνατος καλεῖται.
Ἡ τρίτη, φεῦ, ἀμφίβιον, καὶ ἑπομένως τέρας,
  Ἐν μέσῳ κεῖται τῆς νυκτὸς κ' ἐν μέσῳ τῆς ἡμέρας.
Ἀλλοίμονον εἰς ὅν τινα ἐκεῖ πλανᾷ τὸ βῆμα!
  Τὸν ἀπωθεῖ ἡ ὕπαρξις, τὸν ἀπωθεῖ τὸ μνῆμα,
Καὶ οὔτε θνήσκει, οὔτε ζῇ — ψυχὴ ὁμοῦ καὶ πτῶμα,
  Ψυχή, ἥτις ἐξέρχεται καὶ μένει εἰς τὸ στόμα....

Ἡμιθανὴς κ' ἡ κλαίουσα νεᾶνις εἶν' ἐκείνη,
Ὁ θάνατος τὴν θεωρεῖ νεκρὰν καὶ τὴν ἀφίνει.
Τίς εἶναι ἡ ταλαίπωρος καὶ τ' ὄνομά της ποῖον,
Καὶ τίνος σκέπει λείψανα τὸ πρὸ αὐτῆς μνημεῖον;
Τὸν ἀναγνώστην μου πολὺ θὰ τὸν καταβιβάσω,
Ἂν τὴν θρηνοῦσαν ἔμπροσθεν τοῦ τάφου ὀνομάσω.
Καὶ τίς δὲν βλέπει εἰς αὐτὴν τὴν χήραν τοῦ Βρασίδα;
Ἐκείνη εἶναι, ἢ σκιὰ τοὐλάχιστον ἐκείνης,
Ἀλλὰ ὡραία πάντοτε, ἀείποτε ἡ Ἴδα,
Προσθέτουσα τὸ θέλγητρον σιωπηλῆς ὀδύνης....
Τὴν ὡραΐζει καὶ ζωὴ καὶ θάνατος ἀκόμα·
Ὡραῖον εἶναι λείψανον μὲ λάμπον ἔτι ὄμμα.
Νομίζεις εἰς σελαγισμὸν ἀστέρος τινὸς πλάνου
Πῶς βλέπεις μίαν τῶν λευκῶν ἐκείνων νεανίδων,
Ἃς ἡ ῥεμβώδης ἔβλεπε ψυχὴ τοῦ Ὀσσιάνου
Εἰς τοῦ χειμάρρου τὸν ἀφρὸν κ' εἰς νέφη καταιγίδων.
Ἀφ' ἧς ἡμέρας ἔμαθεν ἡ δύσμοιρος νεᾶνις,
Ὅτι τὸ ὄνειρον αὐτῆς δὲν ἦτον ὄναρ πλάνης,
Καὶ τὴν ἠγγέλθ' ἡ τελευτὴ βεβαία τοῦ Βρασίδα,
Ἀπὸ ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἀπέθανεν ἡ Ἴδα!
Μάτην εἰσέτι ἔπνεε καὶ μάτην ἐκινεῖτο,
Ἀποθαμμένη ἦτο....
Ἐπέζη μόνον εἰς αὐτὴν τῆς θλίψεως ὁ ζόφος,
Καθὼς μετὰ τὸν ἥλιον τ' ἀμφίβολον λυκόφως....
Ὑπὸ τοῦ δένδρου τὴν σκιάν, τὴν πένθιμον ἰτέαν,
Εἰς ἣν τὸν εἶδε ὕστατον μὲ λάμπουσαν ῥομφαίαν,

Ῥόδων πληθὺν ἐφύτευσε καὶ μυροβόλων ἴων,
Καὶ μὲ Πεντέλης μάρμαρον ἀνύψωσε μνημεῖον.
Εἶν' ἀληθές, δὲν ἔφερεν ἐκεῖνο τὰ ὀστᾶ του,
Πλὴν κἂν ἐπάνω τῆς πλακὸς ὑπῆρχε τ' ὄνομά του!
Νύκτα κ' ἡμέραν, πάντοτε, τὴν ἔβλεπες πλησίον
Εἰς τὸ κενὸν μνημεῖον,
Κ' εἰς τὸν σταυρὸν τοῦ μνήματος ἐρείδετο, ὡραία
Ὡς δάσους φθινοπωρινοῦ ἡ τεθλιμμένη θέα.
Πολλάκις ἀνεγείρετο ἐκεῖθεν δακρυσμένη,
Καὶ τὸν σταυρὸν τοῦ μνήματος ἐναγκαλιζομένη,
Ἀνέκραζεν· «εἰς τὸν Θεὸν ὀρκίζομαι τὸν ζῶντα,
« Ἀείποτε νὰ σ' ἀγαπῶ, πλειότερον θανόντα!...»
Τ' ἄνθη τοῦ τάφου μὲ ῥοὰς ἀνέτρεφε δακρύων·
Φεῦ, οὔτε δρόσον τ' οὐρανοῦ, οὔτ' ὕδωρ ῥυακίων
Τὰ ἄνθη δὲν ἀναζητοῦν τῶν κοιμημένων, ὅσον
Τῆς Μνήμης τ' ἀλμυρὸν νερόν, τοῦ μνήματος τὴν δρόσον!
Μὲ ποίαν περιπάθειαν καὶ πόνου ἀγωνίαν
Τὴν ἄσβεστον τοῦ τάφου του προσέβλεπε λυχνίαν!
Ἐνόμιζεν ἡ φλὸξ αὐτῆς πῶς ἡ ψυχή του ἦτο·
Καὶ ὅταν ἐσπινθήριζε κ' ἠρέμα ἐκινεῖτο,
Ἐθάρρει πῶς τὴν ἔνευε, πῶς τὴν λαλεῖ Ἐκεῖνος
Μὲ τὴν λευκὴν μαρμαρυγήν, τὴν λάμψιν τῆς ἀκτῖνος.
Πολλάκις, ὅτε τὸ κενὸν ἠσπάζετο μνημεῖον,
Ἐξαίφνης διεκόπτετο ὑπὸ θερμῶν δακρύων,
Διότι μὲ θανάσιμον ὀδύνην ἐνθυμεῖτο,
Ὅτι τὸ σῶμα τῶν γυπῶν ὁ τάφος αὐτοῦ ἦτο....

Κ' ὕψωνε πόνου ἔμπλεων τὸ ζοφωμένον ὄμμα
Εἰς τ' οὐρανοῦ τὸ δῶμα,
Κ' ὑπόδακρυς καὶ μ' ἄφρονα ἠτένιζεν ἐλπίδα,
Μὴ ἴδῃ τάφον πτερωτὸν κανένα τοῦ Βρασίδα!

ΣΤ'

Τοιαύτη ἦτον ἡ ζωὴ τῆς δυστυχοῦς ἐκείνης·
Ἀλλ' ὅμως πρό τινος καιροῦ ἐπηύξησεν ἀκόμα
Ἡ τοῦ νοός της ταραχή, τὸ σθένος τῆς ὀδύνης.
Πόσον θὰ ἦτον εὐτυχής, ἂν ἔκλειε τὸ ὄμμα
Εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ πένθους της, πρὶν νὰ προσθέσ' ἡ μοῖρα
Εἰς τὴν ἁγίαν θλίψιν της καὶ ἔλεγχον ἀκόμα,
Καὶ μὲ θανάτου λίβανον ἑνώσῃ ζωῆς μύρα....
Ἄ, καγχασμοὶ μοῦ ἔρχονται καὶ δάκρυα εἰς τ' ὄμμα!
Τὸν γέλωτα τὸ δάκρυον, τὸ δάκρυον ὁ γέλως
Ἐξαίφνης ἐμποδίζει.
Ὢ ἀνθρωπότης ἀσθενής, ὢ ἀστασίας μέλος,
Καὶ λύρα, ἣν πᾶς δάκτυλος ὡς θέλει τὴν τονίζει!
Νὰ μὴ ἀκούσω ἄνθρωπον, νὰ μὴ προφέρῃ στόμα
Τὴν λέξιν «αἰωνίως!»
Τὴν λέξιν ταύτην καὶ αὐτὸς ὁ Ὕψιστος ἀκόμα
Ἐπρόφερε σπανίως!
Κ' ἔρχεται, τέκνον τῆς στιγμῆς, ὁ ἄνθρωπος, κ' ἑνόνει
Μὲ τὴν αἰωνιότητα τὴν ἄστατον καρδίαν·

Θρασύς, ἀλλὰ εἰλικρινὴς παράφρων, γεφυρόνει
Τὴν ἄστατον αὐτοῦ ψυχὴν μὲ τὴν ἀθανασίαν!
Ἂς λέγωμεν «σὲ ἀγαπῶ» ἀλλ' ὄχι «αἰωνίως·»
Ἡ λέξις αὕτη δι' ἡμᾶς δὲν εἶναι, δὲν ἐδόθη.
Ὁ ἔρως ὁ ἀθάνατος ἐκπνέει αἰφνιδίως·
Ποτὲ δὲν εἶν' αἰώνιοι οἱ τῆς καρδίας πόθοι.
Μίαν ἡμέραν ὁ θνητὸς θεός μας ἀποθνήσκει,
Καὶ ἡ ψυχὴ μαραίνεται χηρεύουσα ἐκείνου,
Πλὴν νέον ἡ καρδία μας θεὸν ἐπανευρίσκει,
Καὶ πίνει, πίνει μέθυσος τὸ νέκταρ νέου οἴνου....
Οὕτως ἐπλάσθημεν, θνητοὶ κ' εἰς τὰ αἰσθήματά μας·
Ἡ πίστις ἐὰν ἦν' ἀστήρ, πλὴν καὶ διάττων εἶναι.
Σπανίως ἀποθνήσκομεν διὰ τὸν ἔρωτά μας,
Καὶ νέαι ἄνω τῶν ξηρῶν βλαστάνουσι μυρσῖναι!
Κ' ἡ Ἴδα εἰς τὴν ἄπιστον ἐπίστευσε καρδίαν,
Καὶ ὑπεσχέθ' ἡ δυστυχὴς ἀγάπην αἰωνίαν....

Ζ'

—Πλήν, Ποιητά, τί ἐννοεῖς; Μὴ καὶ ἡ Ἴδα ἔτι
Μίαν ἀκόμη ἄπιστον εἰς τὰς λοιπὰς προσθέτῃ;
Μήπως καγχάζῃς δι' αὐτὸ καὶ δι' αὐτὸ δακρύῃς;
Τῇ ἀληθείᾳ, ποιητοῦ ἀφέλειαν δεικνύεις!
Ἂν τὸν νεκρόν της ἀληθῶς ἡ Ἴδα σου ἠρνήθη,
Μὲ τοῦτο τί; ἐκπλήττεσαι πολὺ εἰς τὰ συνήθη....

Τὸ βλέπεις τόσον σπάνιον εἰς τοῦτον τὸν αἰῶνα;
'Απέθανε· τὸν ἔκλαυσε σχεδὸν ἕνα χειμῶνα·
Τῷ ἔδωκε μνημόσυνα, καὶ κόλλυβα καὶ μνῆμα....
Τί ἄλλο θέλεις; τί ζητεῖς λοιπὸν ἀπὸ τὸ κῦμα;
Μὴ θέλῃς τῶν δακρύων της νὰ μὴ στειρεύσ' ἡ βρύσις;
Ὦ, ἔχετε οἱ ποιηταὶ μεγάλας ἀπαιτήσεις!
—Αἱ εὐφυΐαι περιτταὶ καὶ περιττὸν τὸ σκῶμμα·
Λίθον κατὰ τῆς δυστυχοῦς δὲν ἔρριψα κἀνένα,
Καὶ ἦτο δάκρυ καὶ αὐτὸς ὁ γέλως μου ἀκόμα....
Γνωρίζω τῆς καρδίας μας τὸν σκοτεινὸν πυθμένα.
Ἂς φωνασκοῦν τοῦ Παρνασσοῦ οἱ νόθοι ὅ,τι θέλουν·
Τὴν φύσιν ἂς πλαστογραφοῦν καὶ ψεύδη ἂς ἀγγέλλουν.
Δι' ἕνα μόνον ἔρωτα ἡ λύρα των ἂς ψάλλῃ·
'Ηξεύρω ἡ καρδία μας καὶ δεύτερον πῶς πάλλει.
Εἶναι τοσοῦτον θελκτικὸν τοῦ ἔρωτος τὸ πάθος!...
Πλὴν ὅλοι τὸ γνωρίζετε, καὶ—ὅλαι κατὰ βάθος....
Ὑπάρχουσιν ἐπίορκοι κ' ἐπίορκοι.... Κ' ἡ Ἴδα,
Περιδεὴς καὶ ἄκουσα, πρὶν ἢ τὸ ἐννοήσῃ,
Εἰς νέου πάθους φρίττουσα εὑρέθη καταιγίδα,
Κ' ἠγάπησεν ἡ δύσμοιρος χωρὶς νὰ λησμονήσῃ!
Ἔρως ἀκατανόητος, ἀνήκουστος, καὶ πάθος
Καταπεσὸν ὡς κεραυνὸς εἰς ὥραν νηνεμίας·
Προδοτικὴ ὑπόνομος εἰς τῆς ψυχῆς τὸ βάθος....
Θυέλλης ἔρως, βιασμὸς ἀλλόκοτος καρδίας!
Ὅτε ᾐσθάνθη τὴν πληγὴν τῆς ἐπιβούλου μοίρας,
Κραυγὴν ὀδύνης ἔξαλλον ἐκπέμψασα ἐμάνη·

Θρασύς, ἀλλὰ εἰλικρινὴς παράφρων, γεφυρόνει
Τὴν ἄστατον αὐτοῦ ψυχὴν μὲ τὴν ἀθανασίαν!
Ἂς λέγωμεν «σὲ ἀγαπῶ» ἀλλ' ὄχι «αἰωνίως·»
Ἡ λέξις αὕτη δι' ἡμᾶς δὲν εἶναι, δὲν ἐδόθη.
Ὁ ἔρως ὁ ἀθάνατος ἐκπνέει αἰφνιδίως·
Ποτὲ δὲν εἶν' αἰώνιοι οἱ τῆς καρδίας πόθοι.
Μίαν ἡμέραν ὁ θνητὸς θεός μας ἀποθνήσκει,
Καὶ ἡ ψυχὴ μαραίνεται χηρεύουσα ἐκείνου,
Πλὴν νέον ἡ καρδία μας θεὸν ἐπανευρίσκει,
Καὶ πίνει, πίνει μέθυσος τὸ νέκταρ νέου οἴνου....
Οὕτως ἐπλάσθημεν, θνητοὶ κ' εἰς τὰ αἰσθήματά μας·
Ἡ πίστις ἐὰν ἦν' ἀστήρ, πλὴν καὶ διάττων εἶναι.
Σπανίως ἀποθνήσκομεν διὰ τὸν ἔρωτά μας,
Καὶ νέαι ἄνω τῶν ξηρῶν βλαστάνουσι μυρσῖναι!
Κ' ἡ Ἴδα εἰς τὴν ἄπιστον ἐπίστευσε καρδίαν,
Καὶ ὑπεσχέθ' ἡ δυστυχὴς ἀγάπην αἰωνίαν....

Ζ'

—Πλήν, Ποιητά, τί ἐννοεῖς; Μὴ καὶ ἡ Ἴδα ἔτι
Μίαν ἀκόμη ἄπιστον εἰς τὰς λοιπὰς προσθέτῃ;
Μήπως καγχάζῃς δι' αὐτὸ καὶ δι' αὐτὸ δακρύῃς;
Τῇ ἀληθείᾳ, ποιητοῦ ἀφέλειαν δεικνύεις!
Ἂν τὸν νεκρόν της ἀληθῶς ἡ Ἴδα σου ἠρνήθη,
Μὲ τοῦτο τί; ἐκπλήττεσαι πολὺ εἰς τὰ συνήθη....

Τὸ βλέπεις τόσον σπάνιον εἰς τοῦτον τὸν αἰῶνα;
'Απέθανε· τὸν ἔκλαυσε σχεδὸν ἕνα χειμῶνα·
Τῷ ἔδωκε μνημόσυνα, καὶ κόλλυβα καὶ μνῆμα....
Τί ἄλλο θέλεις; τί ζητεῖς λοιπὸν ἀπὸ τὸ κῦμα;
Μὴ θέλῃς τῶν δακρύων της νὰ μὴ στειρεύσ' ἡ βρύσις;
Ὦ, ἔχετε οἱ ποιηταὶ μεγάλας ἀπαιτήσεις!
—Αἱ εὐφυίαι περιτταὶ καὶ περιττὸν τὸ σκῶμμα·
Λίθον κατὰ τῆς δυστυχοῦς δὲν ἔρριψα κἀνένα,
Καὶ ἦτο δάκρυ καὶ αὐτὸς ὁ γέλως μου ἀκόμα....
Γνωρίζω τῆς καρδίας μας τὸν σκοτεινὸν πυθμένα.
Ἂς φωνασκοῦν τοῦ Παρνασσοῦ οἱ νόθοι ὅ,τι θέλουν·
Τὴν φύσιν ἂς πλαστογραφοῦν καὶ ψεύδη ἂς ἀγγέλλουν.
Δι' ἕνα μόνον ἔρωτα ἡ λύρα των ἂς ψάλλῃ·
'Ηξεύρω ἡ καρδία μας καὶ δεύτερον πῶς πάλλει.
Εἶναι τοσοῦτον θελκτικὸν τοῦ ἔρωτος τὸ πάθος!...
Πλὴν ὅλοι τὸ γνωρίζετε, καὶ—ὅλαι κατὰ βάθος....
Ὑπάρχουσιν ἐπίορκοι κ' ἐπίορκοι.... Κ' ἡ Ἴδα,
Περιδεὴς καὶ ἄκουσα, πρὶν ἡ τὸ ἐννοήσῃ,
Εἰς νέου πάθους φρίττουσα εὑρέθη καταιγίδα,
Κ' ἠγάπησεν ἡ δύσμοιρος χωρὶς νὰ λησμονήσῃ!
Ἔρως ἀκατανόητος, ἀνήκουστος, καὶ πάθος
Καταπεσὸν ὡς κεραυνὸς εἰς ὥραν νηνεμίας·
Προδοτικὴ ὑπόνομος εἰς τῆς ψυχῆς τὸ βάθος....
Θυέλλης ἔρως, βιασμὸς ἀλλόκοτος καρδίας!
Ὅτε ᾐσθάνθη τὴν πληγὴν τῆς ἐπιβούλου μοίρας,
Κραυγὴν ὀδύνης ἔξαλλον ἐκπέμψασα ἐμάνη·

Τὸ πρόσωπον ἐκάλυψε καὶ μὲ τὰς δύω χεῖρας,
Κ' εἰς τοὺς οἰκέτας της πολλὰς ἡμέρας δὲν ἐφάνη.
Ὑπέφερε μαρτύρια ἀνεκλαλήτων πόνων·
Πῶς! τὸν Βρασίδαν της αὐτή, αὐτὴ νὰ λησμονήσῃ;
Τόσον γοργά, τόσον γοργά, εἰς δύω ἔτη μόνον!
Ἄ! πόσον, πόσον ἑαυτὴν ἡ δυστυχὴς ἐμίσει....
Πλήν, φεῦ, ἠγάπα· χρυσαλὶς καθηλωμένη ἦτο,
Καὶ μάτην τῶν πτερύγων της ἡ κόνις ἐκινεῖτο.
Νὰ φύγῃ δὲν ἠδύνατο, οὐδ' ἤθελε νὰ φύγῃ,
Καὶ ἦτον ἡ προσπάθεια μεγάλη καὶ ὀλίγη....
Ἐμίσει πλὴν κ' ἐλάτρευε τὸν νέον αὐτῆς φίλον·
Μὲ βλέμμα τὸν ἐκάλυπτε θωπευτικὸν καὶ φίλον,
Ἀλλὰ καὶ μίσους καὶ ὀργῆς καὶ φρίκης ἀκουσίας.
Ἐκστάσεις εἶχεν ἔρωτος μὲ ἀστραπὰς μανίας!
Ὅταν ἐκεῖνος ἤρχετο, μακράν του ἀνεχώρει·
Ἔφευγε, καὶ μὲ ὀφθαλμὸν ὑγρὸν τὸν ἐθεώρει.
Τὸν θάνατόν του ηὔχετο ἐν πυρετώδει ζέσει,
Κ' ἔτρεμε τὴν αὐτὴν στιγμὴν θρὶξ μία του μὴ πέσῃ....
Τοσοῦτον ὡς ὁ Γαβριὴλ ἀπὸ ἐρώσης στήθη
Δὲν ἐλατρεύθη ἄνθρωπος ποτὲ οὐδ' ἐμισήθη. —
Ποῦ, πότε τὸν ἠγάπησε καὶ πῶς, μὴ ἐρωτᾶτε·
Οἴμοι, παντοῦ τῶν οὐρανῶν ἡ ἀπειλὴ πλανᾶται....
Δίδυμοι εἶναι ἀδελφοὶ καὶ τέκνα τοῦ αἰθέρος
Ὁ κεραυνός, ὁ Ἔρως!

. . . .

. . . .

Η'

Νὺξ εἶναι, καὶ γονυπετὴς ἐμπρὸς τῆς Ἴδας κλίνει
  Τὸ μέτωπόν του τὸ εὐρὺ ξανθός τις νεανίας,
Καὶ ἱκετεύει, ἀλλ' αὐτὴ τὸ βῆμά της μακρύνει,
  Καὶ πάλιν ἐπανέρχεται μετὰ σιγῆς βαθείας.
Τὸν θεωρεῖ σιωπηλῶς καὶ μὲ ὑγρὸν τὸ ὄμμα,
  Κ' ἰδοὺ τί λέγει πρὸς αὐτὸν τὸ τεθλιμμένον στόμα.

« Φύγε, φιλτάτη μου ψυχή, ψυχὴ πεφιλημένη,
  Καὶ τὴν ἰδίαν σῶσέ με ἀπὸ τὸν ἑαυτόν μου.
Ὤ, ἄφες με τὴν μνήμην του νὰ ζῶ φιλιωμένη,
  Καὶ μὴ τὴν πίστιν μου κλονῇς· λυπήσου τὸν νεκρόν μου!
Μὴ ἀφαιρῇς ἑνὸς νεκροῦ τὸ τεθλιμμένον κτῆμα,
  Ἐκεῖνος βλέπει, κ' ὕστερον θὰ κλαίῃ κ' εἰς τὸ μνῆμα...»

« Φύγε, φιλτάτη μου ψυχή, ψυχὴ πεφιλημένη!
  Ἀκούεις;... μεσονύκτιον σημαίνει· εἶν' ἡ ὥρα,
Καθ' ἣν ἐκ τοῦ σιωπηλοῦ μνημείου του ἐκβαίνει....
  Ἂν ὁ ζοφώδης σύζυγος ἐδῶ σὲ εὕρῃ τώρα;
Φύγε· ἐκεῖνον ἀγαπῶ, καὶ σὲ μισῶ.... Ἄ, μεῖνον·
  Μὴ μὲ πιστεύῃς, σ' ἀγαπῶ, πλὴν ἀγαπῶ κ' ἐκεῖνον! »

« Ἄ, εἶσαι ἱερόσυλος, ἄ, εἶσαι τυμϐωρύχος·
Ἔσκαψες μὲ τὰς χεῖράς σου ἑνὸς νεκροῦ μνημεῖον,
Κ' ὑπέκλεψες ἀνάλγητος καὶ ἥρπασες ἡσύχως
Ἐκ τῆς πιστῆς αὐτοῦ χειρὸς τὸ ὕστατόν του ἴον....
Ὁ δύσμοιρος· μόνον αὐτό, αὐτὸ καὶ μόνον εἶχε,
Καὶ σύ, καὶ σύ, τὸ ἥρπασες κ' ἐκεῖνο τυμϐωρύχε! »

« Ἄκουσε, ἄκουσε· νεκρὸν κἀνεὶς ὁπόταν θλίϐῃ,
Κ' εἰς ἕνα τάφον πρόξενος καθίσταται δακρύων,
Ὅταν ἀνυπεράσπιστον θανόντα τις συντρίϐῃ,
Αὐτὸς δὲν εἶναι δήμιος, ἢ τέρας, ἢ θηρίον·
Δὲν εἶνε οὔτε ἐριννὺς τοῦ ᾄδου ἀπαισία·
Ποτὲ δὲν ἔχει ὄνομα τοιαύτη μοχθηρία! ».

« Ὦ, ἂν τὸν ἀτυχῆ νεκρὸν δὲν εἶχον συναντήσει,
Ἐὰν ἀπήντων μόνον σὲ εἰς τὴν ζωήν, Θεέ μου!
Πόσον, ὢ πόσον ἤθελον ἐγγύς σου εὐτυχήσει!
Ἀλλὰ τί λέγω;... Οὐρανέ! συγχώρει με, νεκρέ μου....
Εὐλογημένη ἡ στιγμή, καθ' ἣν σὲ πρωτοεῖδα!
Ἐγὼ μετ' ἄλλου; ἄνευ σοῦ ἡ δυστυχής σου Ἴδα!... »

« Ταλαίπωρε· νεάνιδες ὑπῆρχον τόσαι, τόσαι·
Κάλυκες, μύρον ἔρωτος ἐγκλείουσαι.... ἀκόμα
Φυλάττουσαι τὸ φίλημα τὸ πρῶτον.... ψυχαὶ ζῶσαι,
Καὶ σὺ ἠγάπησες νεκράν, καὶ σὺ ἠράσθης πτῶμα!
Δὲν σὲ τὸ εἶπα πρὸ πολλοῦ πῶς εἶμ' ἀποθαμμένη;
Φύγε, φιλτάτη μου ψυχή, ψυχὴ πεφιλημένη! »

Καὶ πρὸς τὸν ἱκετεύοντα ἐστράφη νεανίαν·
« Τί θέλεις, εἶπε, παρ' ἐμοῦ; κ' ἐστράφη τεθλιμμένη,
Διότι τὴν ὀδύνην του διεῖδε τὴν βαθεῖαν....
Τὸ πᾶν νὰ φύγῃ ἔδιδε, τὸ πᾶν πλὴν καὶ νὰ μένῃ!
Βλέμμα τῷ ἔρριψε βαθὺ καὶ ἔμπλεον ἐλέους,
Κ' ἐξέτεινε στενάξασα τὴν χεῖρα μετὰ δέους....

Μάτην νὰ λάβῃ ἔσπευσε τὴν χεῖρά της ὁ νέος,
Ἣν πρὸς ἐκεῖνον ἄκουσα ἐξέτεινε· ταχέως
Ὀπίσω τὴν ἀπέσυρεν ἀρᾶς κραυγὴν ἀφεῖσα,
Ὡς ὄφις νὰ τὴν ἔδηξε, κ' ἐστάθη πτοηθεῖσα....
Ἐθάρρει τὸν νεκρὸν αὐτῆς πῶς ἤκουσε βοῶντα·
« Ὁρκίζομαι νὰ σ' ἀγαπῶ, ἀκόμη καὶ θανόντα! »

1873

ᾎΣΜΑ ΠΕΜΠΤΟΝ

ΗΤΤΑ

Α'

'Από ἐκείνης τῆς νυκτὸς δὲν τὸν ἐδέχθη πλέον.
Τοῦ πύργου αὐτῆς ἔκλεισε τὴν θύραν εἰς τὸν νέον,
Κ' εἰς τὸν ψυχρὸν κοιτῶνά της ἐτάφη ὡς εἰς μνῆμα,
'Εκεῖθεν μὴ μακρύνουσα τὸ τεθλιμμένον βῆμα.
'Ελύπει τὴν καρδίαν της ἡ λάμψις τῶν ἀκτίνων,
Καὶ ἐφοβεῖτο νὰ ἰδῇ τὸν ἥλιον κ' 'Εκεῖνον....
Μόνον, ὁπότε ἤρχετο ἡ νύξ, μὲ τρέμον βῆμα
Σιωπηλὴ μετέβαινεν εἰς τὸ λευκόν του μνῆμα,
Καὶ κλίνουσα τὸ μέτωπον ἐπάνω εἰς τὸ χῶμα,
'Επέστρεφε πρὸ τῆς αὐγῆς εἰς τὸ ψυχρόν της δῶμα.
Ἡ δυστυχής! ὠχύρονε τὴν ἀσθενῆ της πίστιν·
Πλὴν ἡ ἀκτὶς καὶ εἰς ὀπὴν εἰσδύει ἐλαχίστην,
Καὶ βλέπει, βλέπει ἡ ψυχὴ κ' εἰς ἔρεβος ἀκόμα.
Φῶς εἶν' ὁ ἀγαπώμενος καὶ ἡ καρδία ὄμμα!
Ματαίως ἐκ τῆς μνήμης της, ματαίως τὸν ἀπώθει·
Τὴν πεφιλμένην ὄψιν του πλειότερον ἐπόθει.
Τὸν ἠκολούθει φεύγοντα μακράν, καὶ τὴν ἀγκάλην
Εἰς τὸν ἀλγοῦντα ἔτεινεν ἐξόριστόν της πάλιν....

Πλὴν εἰς τὸν ἄνισον αὐτὸν ἐθραύετο ἀγῶνα·
 Ματαίως τοῦ Βρασίδα της ἐφίλει τὴν εἰκόνα,
Μάτην τὴν ἐνστερνίζετο καὶ τὴν ἐπεκαλεῖτο,
 Κ' εἰς τὴν μορφήν του τέμμα της καθηλωμένον ἦτο!
Ἐνῷ ἐκείνην ἔβλεπεν, ὢ ἱεροσυλία,
 Τοῦ τεθνεῶτος ἡ μορφὴ περίλυπος ὠχρία,
Κ' εἰς τὴν ἰδίαν, ἐπ' αὐτῆς, ἐξαίφνης ἀνεπήδα
 Μορφή τις ζῶσα, ὅλη φῶς, ἀλλ' ὄχι τοῦ Βρασίδα....
Κ' ἡ φωτοβόλος πλὴν εἰκὼν ἐξέλειπ' αἰφνιδίως,
 Καὶ ἤρχετο ὠχρότερος ὁ τεθνεώς της πάλιν!
Ὁμοίως κ' εἰς πανόραμα προσβλέπομεν, ὁμοίως
 Μία νὰ διαδέχεται εἰκὼν εἰκόνα ἄλλην.

Β'

Ἀλλ' ὅ,τι εἰς τὰ στήθη της ὡς ὄφις ἐκινεῖτο,
 Κ' ἔδακνε τὴν καρδίαν της νύκτα κ' ἡμέραν, ἦτο
Ἡ ζοφερὰ ἐνθύμησις φαιδρᾶς τινος πρωΐας.
 Αὐγήν τινα ἐκάθητο, κατόπιν ἀϋπνίας,
Εἰς τὸ παράθυρον αὐτῆς· ἦτον αὐγὴ ὡραία,
 Ἔρωτος πλήρης καὶ ζωῆς, καὶ ἤκουεν ἡ νέα
Συγκινημένη, ἄκουσα, ἐρῶσαν ἀηδόνα·
 Πλὴν τοῦ νεκροῦ της στρέφουσα προσεῖδε τὴν εἰκόνα....
Εὐδαιμονίαν κ' ἔκστασιν καὶ ὄνειρα ὡραῖα
 Ἐξώρισε τῆς κατηφοῦς εἰκόνος του ἡ θέα!

« Φεῦ!..» ἔκραξεν ἡ δύσμοιρος, καὶ μὲ ἀδημονίαν
Καὶ τρέμουσα ὡς φύλλον,
Ἠκόντισεν εἰς τὴν μορφὴν ἐκείνην τὴν γλυκεῖαν
Ζοφῶδες βλέμμα καὶ ψυχρόν, σχεδόν, σχεδὸν ὀργίλον!
Μάτην κατόπιν ἔκλαυσε κ' εἰς δάκρυα ἐλύθη,
Μάτην ἐκτύπα τὰ ἁβρὰ μ' ἀπελπισίαν στήθη,
Κ' ἐμπρός της ἐκυλίετο μὲ λελυμένην κόμην,
Ἐκ τοῦ νεκροῦ της ἔλεος ζητοῦσα καὶ συγγνώμην!
Ἔκτοτ' ἐμίσει ἑαυτὴν βαθέως, ἐφοβεῖτο
Νὰ ἴδῃ τὴν εἰκόνα του· μετήλλαζ' αἴφνης χρῶμα
Καὶ ὅλη ἐκλονεῖτο,
Ὅταν ἐτόλμα πρὸς αὐτὴν νὰ ἀνυψοῖ τὸ ὄμμα....
Ὤ, νὰ μὴ δώσῃ ὁ Θεὸς εἰς ὕπαρξιν καμμίαν
Τοσαύτην τύψιν κ' ἔρωτα καὶ τόσην ἀγωνίαν!

Γ'

Ἀλλὰ κ' ἐκεῖνος ἔπασχε, κ' ἐκεῖνος ἠγωνία,
Τῶν νέων ἀλγηδόνων της καὶ τύψεων αἰτία.
Δὲν εἶχεν ἔρωτα κοινὸν ὁ νέος, καθὼς τόσοι
Οἵτινες μόλις ἀγαποῦν ὁπόταν ἀγαπῶσι.
Τῶν ἄστρων ἡ ἀγάπη του τὸ ὕψος ὑπερεῖχε,
Τὸ βάθος τοῦ ὠκεανοῦ, τὸ πλάτος αὐτοῦ εἶχε.
Ἦτον ἀστὴρ ὁ ἔρως του, ἀλλὰ οὐχὶ διάττων·
Αἰώνιον ἡφαίστειον τὸ πῦρ αὐτοῦ φυλάττον.

Μικράν, τοῦ πύργου ἔναντι, κατέλαβεν οἰκίαν,
Κ' ἡμέραν, νύκτα, πάντοτε, αὐγὴν καὶ μεσημβρίαν,
Εἰς ἓν τῶν παραθύρων της μ' ἀκίνητον τὸ ὄμμα
Σιωπηλῶς ἠτένιζε τῆς Ἴδας του τὸ δῶμα.
Ἂν ἅπαντες κατέπιπτον οἱ κεραυνοὶ ἐμπρός του,
Ἂν ἐστροβίλιζε σεισμὸς τὴν γῆν, ὁ ὀφθαλμός του
Στιγμὴν δὲν θ' ἀπεσύρετο ἀπὸ τὸ φίλον δῶμα·
Ἡ ὕπαρξίς του ἅπασα μετέβαινεν εἰς τ' ὄμμα!
Ἦτο ψυχὴ περιπαθής, ἐρῶσα μέχρι τάφου,
Ἦτο καρδία ποιητοῦ μὲ δεξιὰν ζωγράφου.
Πλήν, τί παράδοξον! ἐνῷ ζωγράφος μέγας ἦτο,
Οὐδέποτε ἠμπόρεσε νὰ τὴν ἀπεικονίσῃ·
Ὅταν εἰς τὸν χρωστῆρά του πρὸς τοῦτο ἐκινεῖτο
Καὶ νέαν Ἴδαν ἤθελεν ἡ χεὶρ νὰ πλαστουργήσῃ,
Αἴφνης ἐπάγονεν ἡ χείρ!... Καὶ ἔβλεπεν ἐμπρός του
Ἀντὶ ἐκείνης ἄγνωστον νεκρὸν ὁ ὀφθαλμός του·
Νεκρόν, εἶναι ἀλήθεια, σαβανωμένον πτῶμα,
Ἀλλὰ συγχρόνως μ' ἀνοικτὸν καὶ φωσφορίζον ὄμμα!
Ἐνώπιόν του ἵστατο ἀκίνητος ὡς στήλη,
Καὶ πότε τὸν ἱκέτευε, καὶ πότε τὸν ἠπείλει.
Καὶ τότε μόνον ὁ νεκρὸς ἐκεῖνος ἀνεχώρει,
Ὁπόταν τὸν χρωστῆρά του πεσόντα ἐθεώρει....
Ἀλλοίμονον, ἀλλοίμονον εἰς ὅντινα συμπέσῃ
Μ' ἀντίζηλον ἐκπνεύσαντα ποτὲ ν' ἀντιπαλαίσῃ!
Εἶν' ἡ ἀδυναμία του τοῦ σθένους ἀνωτέρα,
Καὶ ἡ σβεσθεῖσα ὕπαρξις ζωῆς ἰσχυροτέρα·

Τὸ χρύσον μνῆμα τὴν κοινὴν μορφήν του μεταβάλλει,
Κ' ἡ εὐσπλαγχνία εἰς αὐτὸν χαρίζει ξένα κάλλη....
Ὅταν ὡραῖος τις ναὸς ἐρειπωμένος κεῖται,
Ἐκ τῶν πιστῶν θερμότερον ἀκόμη προσκυνεῖται.
Μᾶς συγκινεῖ ἡ πτῶσίς του, ὁ συντριφθεὶς βωμός του,
Καὶ τὸν πληροῖ πλειότερον ὁ ἄστεγος θεός του.—
Ὤ, μὴ ἀντίζηλον νεκρὸν ποτὲ περιφρονῆτε·
Ζῶν ἀγαπᾶται ὁ θνητός, θανὼν θεοποιεῖται!

Δ'

Ὅταν ἐπήρχετο ἡ νὺξ κ' ἡ Ἴδα τεθλιμμένη
Εἰς τὸ κενὸν μετέβαινε καὶ χιονῶδες μνῆμα,
Λαθραίως ὄπισθεν αὐτῆς σκιά της πλανωμένη,
Ὁ νεανίας, ἔβαινε μ' ἀθόρυβον τὸ βῆμα.
Ὠχρός, συνέχων τὴν πνοήν, μ' ὑπόδακρυ τὸ ὄμμα
Διὰ τὴν Ἴδαν, δι' αὐτόν, καὶ τὸν νεκρὸν ἀκόμα,
Τὴν ἠκολούθ' εἰς εὐλαβῆ ἀπόστασιν ἀφώνως,
Μισῶν, λατρεύων, ἐλεῶν, τυπτόμενος συγχρόνως...
Καὶ ὅμως, ἂν κ' εὑρίσκετο εἰς τόσην ἀγωνίαν,
Τοῦ νέου δὲν ἐπρόδωσε ποτὲ τὴν παρουσίαν
Εἷς στόνος, μία του κραυγή, ἡ λέξις μία μόνον.
Ὑπὸ μυρσίνης φύλλωμα κ' ὑπὸ σκιὰν δαφνώνων
Γονυπετῆ πρὸ τοῦ κενοῦ τὴν ἔβλεπε μνημείου,
Εἰς τὴν ἀκτῖνα τὴν ὠχρὰν φωτὸς ἐπιτυμβίου.

Ὁποῖον τότε ἔπασχεν ἀγωνιώδη πόνον,
Αὐτὸ γνωρίζει ὁ Θεὸς καὶ ἡ ψυχή του μόνον!
Καὶ τί δὲν ἔδιδε, καὶ τί, ἂν δι' αὐτὸν Ἐκείνη
Τὰ δάκρυά της ἤθελε τὰ ζωηρόρα χύνει!
Ἀλλὰ δι' ἄλλον ἔκλαιεν ἡ Ἴδα του, δι' ἄλλον,
Κ' εἰς τῆς ζηλοτυπίας του ἐμαίνετο τὸν σάλον.—
Αὐγήν τινα ἐπάτησε μὲ μανιώδη πόδα
Τοῦ τεθλιμμένου μνήματος ζηλοτυπῶν τὰ ῥόδα,
Καὶ τ' ἄνθη ἐξερρίζωσε καὶ τὰ φυτὰ μὲ λύσσαν·
Φεῦ, φυτευμένα τὰ πτωχὰ ἀπὸ ἐκείνην ἦσαν.
Καὶ μίαν νύκτα.... ὤ, αὐτὸ τὸ ἐνθυμεῖτο φρίττων....
Ἐγγὺς τοῦ τάφου ἄπελπις τοῦ φονευθέντος ἦτον
Κ' ἐθρήνει, ὅτε ὑψωθεὶς ὑγρὸς ὁ ὀφθαλμός του,
Τὸν λύχνον εἶδε λάμποντα τοῦ μνήματος ἐμπρός του.
Ἠκτινοβόλει, ἔλαμπε, καὶ δὲν ἠξεύρω ποίαν
Παράδοξον ἐνέφαινε πῶς χαίρει εὐτυχίαν.
Ὡμοίαζεν ὡς ἐραστοῦ εἰς τὴν σκοτίαν βλέμμα,
Φαιδρὸν ἐκ πεποιθήσεως καὶ καρτεροῦν ἠρέμα....
« Ἄ, εἶπε μὲ παραφορὰν ἀνεγερθεὶς μεγάλην·
« Τὸ βλέμμα ἤνοιξες, νεκρέ, πλὴν θὰ τὸ κλείσῃς πάλιν.»
Καὶ ἔσβυσε μαινόμενος τὴν ἀτυχῆ λυχνίαν,
Ὡς ξίφος νὰ ἐβύθιζεν εἰς μισητὴν καρδίαν!
Καὶ τρέμων ἔφυγε μακρὰν καὶ τάφου καὶ δρυμῶνος,
Ὡς φεύγει ἐκ τοῦ θύματος αὐτοῦ ὁ δολοφόνος.
Καὶ ὅμως ἡ ἰδία χεὶρ ποτὲ τοῦ νεανίου,
Σβύσαντα, ἦναψ' ἐλεῶν τὸν λύχνον τοῦ μνημείου!

Ε'

Κ' ἔφθιν' ἡ Ἴδα κ' ἔπασχεν ὁ νέος ἐπωδύνως,
Κ' ἴσως ἀκόμη ὁ νεκρὸς ὁ δύστηνος ἐκεῖνος....
Ἡ μὴ θαρρῆτε τῶν νεκρῶν πῶς δὲν θρηνεῖ τὸ ὄμμα;
Αὐτὸ γνωρίζει ὁ Θεός, τὸ σκότος καὶ τὸ χῶμα.—
Κ' ἐπέρα φεύγων ὁ καιρός· αἱ χελιδόνες πάλιν
Εἰς χώραν ἔφυγον θερμήν, εἰς παραλίαν ἄλλην,
Καὶ ἦλθε πάλιν ὁ χειμών, ὁ παγετώδης γέρων,
Τὸ ψῦχος, τὴν ἐρήμωσιν καὶ τὰς χιόνας φέρων.
—Νὺξ εἶναι, μεσονύκτιον βαθὺ καὶ ἐρεβῶδες·
Τὰ δένδρα σείει τοῦ βορρᾶ τὸ πνεῦμα μανιῶδες,
Καὶ ἄνωθεν τοῦ Πάρνηθος σαλπίζει καὶ μυκᾶται,
Καὶ μὲ τοὺς βράχους δέρεται καὶ μὲ τὰς δρῦς κτυπᾶται.
Σείεται τέρος, ὁ δρυμών, καὶ τρέμει τὸ πεδίον·
Θαρρεῖς, καταποντίζεται ἡ γῆ ὡς κοῦφον πλοῖον,
Καὶ εἰς τὸ σκότος τ' ἀχανὲς δύω ἱππεῖς πλανῶνται,
— Ὁ Κεραυνὸς καὶ ὁ Βορρᾶς—καὶ λυσσωδῶς κτυπῶνται!
Εἰς τῆς θυέλλης ὁ βορρᾶς τὰς πτέρυγας ἱππεύει·
Ὁ ἄλλος μέλαν σύννεφον ἀστράπτον τιθασσεύει.
Ἡ ἀστραπή, τοῦ λάμποντος ἱππέως προηγεῖται,
Καὶ μὲ βροντὰς ὁ ἵππος του ὁ μέλας χρεμετίζει·
Τὸ δόρυ του ἀπέραντον καὶ πύρινον κινεῖται,
Καὶ εἰς τὰ ἔγκατα τῆς γῆς τὴν φλόγα του βυθίζει·

Ἡ μαινομένη καταιγὶς αὐξάνει ἔτι πλέον.
  Μὲ τρόμον τὸ πτηνὸν ζητεῖ τὰ βάθη τῶν σπηλαίων·
Κατάπληκτος ὁ ἀετὸς ἐκ τῆς δρυὸς κλαγγάζει,
  Καὶ τὴν δορκάδα φιλικῶς ὁ λύκος πλησιάζει....
Τῆς καταιγίδος ἡ ὁρμή, τῆς φύσεως ἡ πάλη
  Ἐχθροὺς ἀσπόνδους φιλιοῖ, πᾶν μῖσος καταβάλλει·
Τοιαύτας ὥρας παραιτεῖ καὶ λέων τὸν ἐχθρόν του,
  Καὶ μόνον, φεῦ, ὁ ἄνθρωπος κτυπᾷ τὸν ὅμοιόν του!
....
  ....

ΣΤ´

Ἓν φῶς, ἀκόμη δεύτερον, καὶ τρίτον διακρίνω·
  Πῶς λάμπουν εἰς τὸ ἔρεβος τὸ παγερὸν ἐκεῖνο!
Θαρρεῖς, τὸ πᾶν ἀπέθανε σβεσθὲν ἀπὸ τὸν χρόνον,
  Καὶ ὅτι διεσώθησαν καὶ ζοῦν ἐκεῖνα μόνον.
Ἂν κ' εἰς ἀπόστασιν τινὰ τὸ ἓν τοῦ ἄλλου μένει,
  Τῶν δύω φώτων φαίνεται ἡ λάμψις ἑνωμένη.
Ἐνίοτε χωρίζονται καὶ πάλιν συνενοῦνται·
  Τὰ χείλη των τὰ φαεινὰ νομίζεις πῶς φιλοῦνται....
Τὸ τρίτον μάτην προσπαθεῖ νὰ ἑνωθῇ μ' ἐκεῖνα·
  Δὲν φθάνει ἡ ἀκτὶς αὐτοῦ τῶν ἄλλων τὴν ἀκτῖνα,
Καὶ πῶς ζηλοτυπεῖ θαρρεῖς τὴν ἕνωσιν ἐκείνην,
  Κ' ἔχει τὸ τρέμον αὐτοῦ φῶς παράδοξον ὀδύνην!

Ποίους τὰ φῶτα ἆρά γε ἐκεῖνα νὰ φωτίζουν;
Οἴμοι, οἱ ἀναγνῶσταί μου τὴν λάμψιν των γνωρίζουν.
Λάμπ' εἰς τὸ δῶμά σου τὸ ἓν τῶν φώτων τούτων, Ἴδα·
Τὸν νέον ἤδη φίλον σου τὸ δεύτερον φωτίζει,
Φέγγ' εἰς τὸ μνῆμα τὸ κενόν, τὸ ἄλλο, τοῦ Βρασίδα,
Ἐκεῖνο, ὅπερ ἀσθενῶς τὸ σκότος διασχίζει....
Τὴν καταιγίδα ἄγρυπνος ἡ Ἴδα ἀκροᾶται,
Ὁ καλλιτέχνης ἀγρυπνεῖ, καὶ ὁ νεκρὸς κοιμᾶται.
Ὑπνώττει ὅστις προδοθῇ, ἂν καὶ νεκρός, ὑπνώττει;
Δὲν εἶναι μεσονύκτιον καὶ θύελλα καὶ σκότη,
Καὶ ὁ ἀλέκτωρ πρὸ μικροῦ δὲν ἔψαλεν ἀκόμα,
Ὅπως ἐπάνω ἐγερθοῦν οἱ κείμεν' εἰς τὸ χῶμα;...
Τὸ μεσονύκτιον αὐγὴ θανόντων εἶναι, λέγουν·
Αὐτὴν τὴν ὥραν οἱ νεκροὶ πρὸς ἔγερσιν ἐκλέγουν,
Κ' ἐπαναβλέπουν μὲ θολὸν κ' ἐκθαμβωμένον ὄμμα
Ὅσους ἠγάπησαν ποτέ, ὅσους μισοῦν ἀκόμα.
Πῶς ὁ Βρασίδας λησμονεῖ κ' ὑπνώττει ἐν εἰρήνῃ;
Μήπως δὲν τὸν ἐπρόδωσεν ἡ ἀτυχὴς ἐκείνη;
Μὴ ἄλλον δὲν ἠγάπησε καὶ δὲν λατρεύῃ ἤδη;
Τί τάχα, καὶ τὴν χεῖρά της ἀκόμη ἂν δὲν δίδῃ;
Ἔδωκε τὴν καρδίαν της κ' ἐπίορκος καλεῖται·
Ὄχ' εἰς τὸ σῶμα, ὁ βωμὸς εἰς τὴν καρδίαν κεῖται.
Προδίδει ὅταν ἡ ψυχὴ φιλῇ, οὐχὶ τὸ στόμα·
Κ' ἓν ὄνειρον μᾶς ἀδικεῖ, κ' εἷς λογισμὸς ἀκόμα!

. . . .

. . . .

Ζ'

Πλὴν δὲν ἀκούω στεναγμοὺς ἐγγὺς τοῦ πύργου ἤδη;
Μὴ ὁ Βρασίδας ἵππευσε τὴν μαύρην καταιγίδα,
Καὶ νοσταλγήσας ἔρχεται τὴν στέγην του νὰ ἴδη;
Οὐχί· στενάζει καὶ θρηνεῖ ἡ φλεγομένη Ἴδα.
Τὸν ἀγαπᾷ, τὸν ἀγαπᾷ τὸν φίλον της τὸν νέον,
Πλειότερον τοῦ οὐρανοῦ, τοῦ βίου, τῆς ψυχῆς της,
Καὶ τοῦ νεκροῦ πλειότερον, καὶ τοῦ νεκροῦ της πλέον!
Τῆς εἶναι ἤδη ἐριννὺς ἡ πρὸς τὸ μνῆμα πίστις....
Καὶ ὅμως δύω ἔρρευσαν ἐρημωμένα ἔτη,
Κ' εἰς τὰς εὐχὰς τοῦ φίλου της δὲν ἔστερξεν εἰσέτι.
Τὸν τεθνεῶτα μαχητὴν ἐπόνει κ' ἐφοβεῖτο·
Οἴμοι, ὁμοία μ' εὐγενῆ εἰδωλολάτρην ἦτο,
Οὕτινος ἀληθὴς θεὸς θερμαίνει τὴν καρδίαν,
Πλὴν τῶν πατέρων του πονεῖ ν' ἀφήση τὴν θρησκείαν!
Κ' ἐπάλαιε κ' εὑρίσκετο εἰς ἀγωνίας σάλον.
Εἰς τὴν ψυχήν της ὁ νεκρὸς καὶ ζῶν ἐμονομάχει,
Ἀλλὰ οὐδεὶς τῶν κρατερῶν ἡττᾶτο ἀντιπάλων·
Ἐκείνην μόνον ἔθραυεν ἡ πεισματώδης μάχη!
Τὸ σκότος τῇ ἐνθύμιζε τὸν εἰς Βαφὲ πεσόντα·
Ὁ ἥλιος τὸν ζῶντα.
Ὁ ὅρκος της καὶ ὁ Θεὸς τὸν τοῦ Βρασίδα τάφον,
Κ' ἡ ἀναζήσασα αὐτῆς καρδία τὸν ζωγράφον.

Ἄ, ἦτον τόσον θελκτικὸς ὁ καλλιτέχνης, τόσον·
Τόσον ὡραῖος καὶ πιστὸς ὁ χρυσοκόμης νέος!
Κ' ἔπασχεν ἀπὸ στηθικὴν ἐπικινδύνως νόσον,
Καὶ τοῦτο εἰς τὸ κάλλος του ἐπρόσθετε βεβαίως....
Τοσοῦτον νὰ τὴν ἀγαπᾷ, κ' ἐκείνη νὰ πιέζῃ
Τὴν εὔθραυστόν του ὕπαρξιν καὶ θραύῃ μὲ ἀρνήσεις!
Ἀλλὰ κ' ἐκεῖνος, ὁ καλὸς Βρασίδας, ὅταν ἔζῃ,
Δὲν ἦτο τόσον θελκτικός, τόσον πιστὸς ἐπίσης;
Ἡ Ἴδα τὸν Βρασίδαν της θανόντα νὰ προδώσῃ;
Τὴν πρὸς ἐκεῖνον πίστιν της αὐτὴ νὰ βεβηλώσῃ;
Δὲν ἐγγυήθ' εἰς τὸν Θεὸν τὸ ἄφρον αὐτῆς στόμα
Νὰ τὸν λατρεύῃ καὶ νεκρόν, ὡς καὶ νεκρὸν ἀκόμα;
Καὶ τώρα, ν' ἀρνηθῇ τὸ πᾶν ἡ ἐπιλήσμων χήρα,
Καὶ μετὰ τῆς καρδίας της νὰ δώσῃ καὶ τὴν χεῖρα!
Οὐχί, οὐχί· τὴν μνήμην του ποτὲ δὲν βεβηλόνει·
Ἀλλὰ τὸν καλλιτέχνην της αὐτὸ δὲν θανατόνει;
Ν' ἀμείψῃ μὲ θανάσιμα τόσην ἀγάπην βέλη;
Ποτέ, ποτέ· οὐδ' ὁ Θεός, οὐδὲ αὐτὴ τὸ θέλει!

Η'

Καὶ τώρα εἰς τὸν ἔρημον καὶ κρύον της κοιτῶνα
Τῆς καταιγίδος τὴν φωνὴν ἀκούει πτοημένη·
Θαρρεῖ πῶς βλέπει τὸν νεκρὸν εἰς τὸν ἐγγὺς πυλῶνα,
Θαρρεῖ ὅτι ἀνοίγεται, θαρρεῖ ὅτι ἐμβαίνει....

Ἀκούει πρὸς τὴν κλίμακα, μετρεῖ τὰ βήματά του·
—Πόσον δυσκόλως ὁ νεκρὸς τὴν κλίμακ' ἀναβαίνει!—
Βλέπει συρόμενα χαμαὶ τὰ κρύα σάβανά του·
Καὶ τί δὲν βλέπει ἔνοχος ψυχὴ καὶ τυπτομένη!
Ἰδού, ἐντὸς τῶν ζοφερῶν κοιτώνων βηματίζει·
Τὸ μέλαν καίει ὄμμα του, τὸ σάβανον ἀσπρίζει....
Ἑκάστη θύρα πρὸ αὐτοῦ ἀνοίγει πτοημένη,
Ἐγγίζει κ' εἰς τὴν θύραν της.... Ἀλλοίμονον, ἐμβαίνει!
Ἆ, ὄχι· ἄνεμος κινεῖ τὰς θύρας τῶν κοιτώνων·
Δὲν εἶν' Ἐκεῖνος, ὁ νεκρὸς εἰς τὸ Βαφὲ κοιμᾶται.
Ἡ δυστυχὴς συνέρχεται κ' ἐκπέμπει βαθὺν στόνον.
Ἀλλὰ δὲν εἶναι ἄνεμος· καὶ πάλιν ἀκροᾶται....
Ναί, βῆμα εἰς τὸ συνεχὲς ἀκούει πάλιν δῶμα·
Μὴ ἦναι, μὴ ἀλήθεια οἱ τῶν φασμάτων μῦθοι,
Καὶ μὴ τῳόντι οἱ νεκροὶ ἀφίνουσι τὸ χῶμα;
Πῶς ἡ καρδία της κτυπᾷ, πῶς πάλλουσι τὰ στήθη!
Ἀλλὰ ἡ θύρ' ἀνοίγεται θορυβωδῶς τῆς Ἴδας,
Καὶ «ὁ Βρασίδας!» τὰ ὠχρὰ τῆς νέας κράζουν χείλη.
«Δὲν εἶναι ὁ Βρασίδας σου, δὲν εἶναι ὁ Βρασίδας,»
Φωνή τις πάλλουσ' ἀπαντᾷ, περίλυπος, ὀργίλη!
Καὶ ταὐτοχρόνως, Οὐρανέ! ἐμπρὸς αὐτῆς ἐφάνη,
Ὁρμητικὸς ὡς θύελλα, ὁ καλλιτέχνης νέος·
Ὁ Γαβριήλ, ὁ ἴδιος, αὐτός, δὲν ἦτον πλάνη·
Ὠχρὸς καθὼς ὁ θάνατος, λυσίκομος, ὡραῖος!
....
....

θ'

« Ναὶ εἶμ' ἐγώ, ἀνέκραξε· τὸ φάσμα σου κοιμᾶται·
« Μόνον ὁ ζῶν σπαράσσεται, μόνον ὁ ζῶν πλανᾶται.
« Θαρρεῖς, σὲ συλλογίζεται ἓν πτῶμα παγωμένον;...
« Ναί, ἦλθον· τὸν ἀπόβλητον θὰ ὑπομείνῃς ξένον.
« Θέλεις δὲν θέλεις, εἰς αὐτὸν θὰ μείνω τὸν κοιτῶνα·
« Δὲν φεύγω ἐκ τοῦ πύργου σου ποτέ, εἰς τὸν αἰῶνα!
« Ἂς ἔλθῃ ἀπὸ τοῦ Βαφὲ ὁ ἥρως σου τὸν τάφον
« Ν' ἀποδιώξῃ ἀπ' ἐδῶ τὸν ἄμαχον ζωγράφον....»
Καὶ ἐμειδίασε πικρῶς εἰπὼν μὲ καῖον ὄμμα·
« Ἆ! πῶς μισῶ τὸ σκέλεθρον αὐτό, αὐτὸ τὸ πτῶμα! »
Κ' ἐπί τινος καταπεσὼν καθέδρας αἰφνιδίως,
« Τὴν ἕδραν ταύτην, ἔκραξεν, οὐδέποτε θ' ἀφήσω.
« Ἐδῶ, ἐπάνω εἰς αὐτὴν θὰ μένω αἰωνίως,
« Κ' ἐδῶ θὰ τελευτήσω!
« Ὢ, τότε θ' ἀγαπᾷς κ' ἐμὲ καὶ θὰ μὲ μνημονεύῃς·
« Σύ, θνησιμαῖα προτιμᾷς καὶ πτώματα λατρεύεις....»
Καὶ ὡς νὰ ἦτον ἀληθῶς εἰς φέρετρον μνημείου,
Σιγῶν ἐπάνω ἔκλινεν ἐκείνου τοῦ θρανίου
Μὲ σταθερὰν ἀπόφασιν νὰ μὴ τὸ παραιτήσῃ
Πρὶν μ' ἀσιτίαν ἐντελῆ ἐκεῖ αὐτοκτονήσῃ.
Κ' ἔμενεν οὕτω ἄφωνος, ἀκίνητος ὡς λίθος·
Κ' ἡ Ἴδα σύννους, ἔκπληκτος, μὲ ἀναπάλλον στῆθος,

Μὲ νοῦν κυματιζόμενον, μὲ ὠχριῶντα χείλη
  Τὸν ἠκροᾶτο, καὶ αὐτὴ ἀκίνητος ὡς στήλη.
Τοῦ νέου ἡ παραφορά, ἡ ἀπειλή, ὁ πόνος,
  Συγχρόνως τὴν παρώργιζον κ' ἐθώπευον συγχρόνως.
Ἀλλ' ἡ ὀργὴ ἐξέπνεε πρὸ τῆς θωπείας· ἴσως
  Τοῦ νεανίσκου τὸ βαθὺ πρὸς τὸν νεκρόν της μῖσος
Τὴν ἔθλιβε, πλὴν ἄκουσαν σχεδὸν τὴν συνεκίνει·
  Λατρεία ἦτο πρὸς αὐτὴν ἡ ἔχθρα του ἐκείνη.
Ὤ, ἂς ἀπειθήσεν ἐλθὼν ἐκεῖ· θὰ ἐλυπεῖτο
  Ἂν ἀπειθὴς δὲν ἦτο....
Ἠσθάνετο ἀνέκφραστον ἐντός της εὐφροσύνην·
  Ποτὲ δὲν ἦτον εὐτυχὴς ὡς τὴν στιγμὴν ἐκείνην!
«Ὤ!» κράζει, κ' εἰς τὰ στήθη του ἐξαίφνης καταπίπτει
  Καὶ κλαίει καὶ τὸν μειδιᾷ· ἐκστατικὸς ἐκεῖνος
  Δειλὸν τὸ βλέμμα ῥίπτει·
  —Καὶ τῆς χαρᾶς ὁ κεραυνὸς δὲν πίπτει ἀκινδύνως.—
Μηδενισμένος εἰς χαρὰν τοσαύτην διαμένει·
  Τὸ ψεῦδος ἡ ἀλήθεια ἐκείνη ὑπερβαίνει....
Πλὴν κάτωχρος ἐγείρεται καὶ φρίσσων μετ' ὀλίγον,
  Καὶ τὰς ἀγκάλας μὲ ὁρμὴν καὶ τὴν ψυχὴν ἀνοίγων,
Τὴν θλίβει εἰς τὰ στήθη του, τὴν θλίβει εἰς τὰ στήθη....
  Ζοῦν δι' ἐκείνην τὴν στιγμήν·—εἰς ὅλα τ' ἄλλα λήθη.
Πῶς πάλλρυσι τὰ στήθη των, πῶς ἡ πνοή των καίει!
  Ὁ εἷς τοῦ ἄλλου τὴν ψυχὴν ἀπλήστως ἀναπνέει
Κ' ἑνόνονται τὰ χείλη των ἐξαίφνης, λεληθότως·
  Ὁποῖος εἶναι, οὐρανέ! ὁ ἀσπασμὸς ὁ πρῶτος!

Ὁ ἔρως τί καλλίτερον αὐτοῦ δὲν ἔχει πλέον.
  Τὰ ἄλλα του φιλήματα εἶν' ἀσπασμοὶ χειλέων....
Ἰδέ, ἰδὲ ὁ ἀσπασμὸς αὐτὸς πῶς τοὺς μεθύει!
  Τὰ χείλη των δὲν ὁμιλοῦν· τὸ φίλημα τὰ κλείει.
Ἐνίοτε τὸ στόμα των φωνάς τινας ἀρθρόνει·
  Ἡ λέξις ἡ ἀρχήσασα ποτὲ δὲν τελειόνει....
Θωπεῖαι αἱ κινήσεις των ἀγάπης εἶναι πᾶσαι,
  Καὶ ἥδιστα παράπονα καὶ στόνους ἀκροᾶσαι.
Τὰ χείλη των προσμειδιοῦν καὶ τ' ὄμμα των δακρύει·
  Ἄ, ὁ θνητὸς καὶ τὴν χαρὰν μὲ δάκρυα δεικνύει!
Ἤδη τὸ πᾶν ἐξέφρασαν εἰς φώνημα ἐκλεῖπον,
  Καὶ μόνον — τί παράδοξον — « Σὲ ἀγαπῶ » δὲν εἶπον.
Τὸ λέγ' ἡ χεὶρ ἡ θλίβουσα, τὸ βλέμμα, ἡ ἀγκάλη·
  Σιγᾷ ὁ ὄχλος τῶν πτηνῶν ἡ ἀηδὼν ἂν ψάλλῃ. —
Ὁπόση εἶναι ἡ χαρὰ τοῦ ζεύγους μου, ὁπόση!
  Ὁ εἷς τὸν ἄλλον θεωρεῖ κ' εὐγλώττως σιωπῶσι....
Ὦ οὐρανέ, φιλάργυρος τῶν κεραυνῶν σου εἶσαι·
  Τὴν δυστυχίαν προτιμᾷς, τοὺς εὐτυχεῖς λυπεῖσαι.
Πλῆξον αὐτοὺς πρὶν ἡ στιγμὴ αὐτὴ τοὺς παρακτήσῃ·
  Οὐαὶ εἰς ὅντινα χαρᾶς τοιαύτης ἐπιζήσῃ!
Τώρα, ὁπότε πλημμυρεῖ ὡς λάβα ἡ χαρά των,
  Τώρα νὰ κλείσουν ἔπρεπε τὰ ὄμματά των, τώρα·
Ἄ, καὶ νὰ ἦτον ὕστατον τὸ πρῶτον φίλημά των!
  Ὁπόταν ἡ ψυχὴ τρυφᾷ, θανάτου εἶναι ὥρα.
Δὲν τὴν ἀφίνεις τὴν ζωήν, μαζῆ σου τὴν λαμβάνεις,
  Ὅταν εἰς πέλαγος χαρᾶς ἐξαίφνης ἀποθάνῃς!

Γ'

Ὁ πύργος τρέμει, σείεται κ' εἰς τὴν μονομαχίαν
Τοῦ κεραυνοῦ καὶ τοῦ βορρᾶ
Ὡς ναῦς ὀργεῖται ζοφερὰ
Καὶ τρίζ' εἰς τὴν σκοτίαν!
Πίπτουν τῶν παραθύρων του τὰ φύλλα μετὰ κρότου
Καὶ ἤχου ἀλλοκότου.
Αἱ θύραι, μόναι, μὲ ὁρμὴν ἀνοίγουν τῶν κοιτώνων,
Καὶ μὲ νιφάδας ὁ βορρᾶς εἰσέρχεται χιόνων.
Καὶ ὅμως, ἐνῷ μαίνεται ἡ καταιγίς, ἐκεῖνοι
Οὔτε προσέχουν εἰς αὐτήν, οὔτε ἀκούουν· μόνον
Ἐπὶ τοῦ στήθους μ' ἔκστασιν ὁ εἷς τοῦ ἄλλου κλίνει,
Καὶ ἀνταλλάσσουν φίλημα ἁγνότερον τρυγόνων.
Ὁποία νὺξ δι' ἔρωτας καὶ ἀσπασμοὺς ἐρώτων!
Ὁ πύργος στροβιλίζεται, οἱ ἄνεμοι μυκῶνται,
Καὶ οἱ νεκροὶ τοῦ κεραυνοῦ ἀκούουσι τὸν κρότον,
Κ' ἐκεῖνοι.... μόνον τοὺς ταχεῖς παλμούς των ἀκροῶνται!
Τοὺς ἀρραβῶνάς των τελοῦν· ἀλλ' ὄχι ἐξ ἐκείνων,
Οὓς εὐλογεῖ ὁ ἱερεὺς διὰ ψαλμῶν ἐρρίνων.
Ἀρραβωνίζονται χωρὶς ψαλτῶν καὶ δακτυλίων·
Ἄ, δακτυλίους ἔχουσιν ἓν ζεῦγος κοραλλίων,
Τὰ χείλη των ἐκεῖνοι,
Καὶ τὴν ψυχὴν εἰς φίλημα ὁ εἷς τοῦ ἄλλου πίνει!

Τοῦ κεραυνοῦ ὁ πάταγος ἀντὶ τοῦ ἱερέως
  Μέλπει τὴν ἕνωσιν αὐτῶν κροτῶν ἐκ τοῦ αἰθέρος·
Ἀσθμαίνων εἶναι ψάλτης των τὸ πνεῦμα τοῦ βορέως,
  Λαμπάδες των αἱ ἀστραπαί, καὶ μάρτυς των ὁ ἔρως!

ΙΑ'

Ποῖος στενάζει εἰς στιγμὴν τοιαύτης εὐτυχίας;
  Τίς κλαίει εἰς τοῦ δώματος κάτω ἐκεῖ τὰ βάθη;
Τοιοῦτον στόνον, δάκρυον τοιοῦτον ἀγωνίας
  Ποῖος, Θεέ μου, ἤκουσε καὶ ποῖος ἐθεάθη;...
Ἆ, βλέπω κάτω μελανῶν, μακρῶν βοστρύχων τ' ὄμμα,
  Ὅπερ τὸ δάκρυον αὐτὸ τὸ αἱματῶδες χύνει·
Σαβάνων κράσπεδα μακρά, κινούμενόν τι πτῶμα
  Παρὰ τὴν θύραν τ' ὄμμα μου εἰσέτι διακρίνει.
Ἡ εναγώνιος πνοὴ κινεῖ τὰ σάβανά του,
  Κ' εἶναι δακρύων ἔμπλεα τὰ μαῦρα ὄμματά του....
Βλέπετε, κλαίουν κ' οἱ νεκροί....Ἀλλοίμονον, δὲν κλαίει
  Καὶ ὅ,τι εἶναι ἄψυχον καὶ ὅ,τι ἀναπνέει;—
Ὁποία ἔξαλλος σκηνὴ ἀνοίγεται ἐμπρός μου;
  Τί διακρίν' εἰς τὴν αὐτὴν στιγμὴν ὁ ὀφθαλμός μου;
Ἐκεῖ, ἓν ζεῦγος νεαρὸν ἀγάλλεται, μεθύει·
  Ἀπέναντί των, εἷς νεκρὸς ταλαίπωρος δακρύει.
Βλέπει τὴν σύζυγον αὐτοῦ, ἣν κ' ὑπ' αὐτὸ τὸ χῶμα
  Λατρεύει ὡς ἡλίου φῶς, μὲ ἄλλον στόμα στόμα.

Ἔλεος, ἔλεος! ὤ, μὴ φιλήματα ἐμπρός του·
  Σταθῆτε, ὁ περίλυπος σᾶς βλέπει ὀφθαλμός του....
Φεῦ, τὸν νεκρὸν δὲν βλέπουσιν οἱ ὄλβιοι ἐκεῖνοι·
  Δὲν ὑποπτεύει σύννεφα θυέλλης ἡ γαλήνη.
Εἰς δύω λίθους ἤθελον μεταβληθῆ βεβαίως,
  Ἂν τὸν θανόντα ἔβλεπον ἡ νέα καὶ ὁ νέος.
Ἀλλὰ δὲν εἶναι θεατός· ἡ πύρινος χαρά των
  Ἀκόμη ἐξακολουθεῖ, καὶ τοῦ νεκροῦ τὸ ὄμμα
Μ' ἓν δάκρυον αἱματηρὸν μετρεῖ πᾶν φίλημά των,
  Καὶ γίνεται ὠχρότερον τὸ πελιδνόν του χρῶμα!
Φεῦ εἰς τὸν αἴτιον ἑνός, ἑνὸς δακρύου μόνον·
  Ἀλλ' ὅμως ἀναθέματος κατάρα εἰς ἐκεῖνον,
Ὅστις ἀκόμ' εἰς δυστυχῆ θανόντα φέρει πόνον,
  Καὶ δάκρυ δίδ' εἰς ὄμματα κλεισθέντα εἰς τὸν θρῆνον!

ΙΒ'

....Ἀλλά, τὸ ὄμμα τοῦ νεκροῦ δὲν ἔχει δάκρυ πλέον·
  Μειδίαμά τι ἄγριον, ζοφῶδες, λυσσαλέον
                    Τὰ χείλη του χωρίζει·
  Πρὸς τὴν εἰκόνα του ὑψοῖ τὸ βλέμμα, τὴν κρημνίζει
Χωρὶς οἱ νέοι ἐρασταὶ ν' ἀκούσωσι τὴν πτῶσιν,
                    Χωρὶς νὰ τὸν ἰδῶσιν....
Καὶ φεύγει, φεύγει· προχωρεῖ ἀσθμαίνων ἐπωδύνως·
  Αἴ, ἦτο ποτὲ κύριος τοῦ πύργου του Ἐκεῖνος!

Εἰς τὴν σκοτίαν ἀσφαλῶς, ἀλάνθαστα βαδίζει,
 Καὶ πᾶσα θύρα καὶ κοιτὼν θαρρεῖς πῶς τὸν γνωρίζει
Θαρρεῖς τὸν κύριον αὐτῶν, πολὺν καιρὸν ἀπόντα,
 Μὲ σέβας ὑποδέχονται ἐκεῖ ἐπανελθόντα.—
Ἐκτὸς τοῦ πύργου φαίνεται· τὴν σκοτεινὴν ὁδόν του
 Λευκαίνει τὸ συρόμενον μακρόθεν σάβανόν του·
Φθάν' εἰς τὸν τάφον του.... φυσᾷ καὶ σβύνει τὴν λυχνίαν,
 Τ' ἄνθη τοῦ μνήματος πατεῖ καὶ τὴν ἐπιταφίαν
Συντρίβει πλάκα, καὶ ὁμοῦ, εἰς τὴν ἀφήν του μόνην
 Κιγκλίδες, τάφος, μάρμαρα κυλίονται εἰς κόνιν!
Καὶ φεύγει μὲ τὴν θύελλαν τὴν θύελλαν αὐξάνων,
 Ἐπὶ τῶν ὤμων τὸν σταυρὸν τοῦ τάφου του λαμβάνων.

1873

ᾼΣΜΑ ΕΚΤΟΝ

ΑΠΟΦΑΣΙΣ

« Πολὺ μεγάλη δύναμι,
πολὺ μεγάλη χάρι
« Ἔχει τ' ὁλόγυμνο παιδὶ
ποῦ παίζει τὸ δοξάρι! »
(Κορνάρος).

Α'

Παρῆλθεν ἔτος, ὁ χειμὼν ἐξέπνευσε βραδέως,
Κ' ἐπῆλθεν ἄλλος, νέος.
Ὦ, πόσα δὲν μετέβαλεν εἷς μόνον, οἴμοι, χρόνος!
Δὲν εἶν' ὁ πύργος φωλεὰ ὡς πρότερον τρυγόνος,
Ἀλλ' ἀηδόνος νεαρᾶς ψαλλούσης τὴν ἐλπίδα·
Ἀνεκαινίσθη, ἤλλαξεν, ὁ οἶκος τοῦ Βρασίδα.
Τὸ σκότος διεδέχθη φῶς, θάλπος γλυκὺ τὸ ψῦχος,
Καὶ τὴν νεκρώσιμον σιγὴν εὐδαιμονίας ἦχος.
Πᾶν ὅ,τι πένθιμον ἐκεῖ ὑπῆρχεν, ἀπεβλήθη·
Ἡ μνήμη τ' ὄμμα ἔκλεισε καὶ ἀνεφάν' ἡ λήθη!
—Εἰς τὸν κοιτῶνα λάμπει φῶς τῆς Ἴδας φωτοβόλον,
Καὶ τὸν φωτίζει ζωηρῶς καὶ τὸν φαιδρύνει ὅλον.
Εἰς τὴν ἑστίαν φλὸξ λευκὴ ὑψοῦται ἡδυτάτη,
Καὶ σπινθηρίζει καίουσα ἐλαία καὶ ἐλάτη.
Ὑψοῦτ' ἡ φλόξ, κατέρχεται καὶ χαρμοσύνως τρίζει,
Καὶ ὁμοιάζει ὁ τριγμὸς ἦχον γλυκὺν ᾀσμάτων·

Θαρρεῖς πῶς βρέφος ἀφανὲς ἠρέμα νανουρίζει
  Διὰ χειλέων φλογερῶν, δι' ἑκατὸν στομάτων.
Κ' ἡ νὺξ ἡ μελανόφθαλμος, ὀνειροπόλος κόρη,
  Μὲ σκότη σκέπει ἱερὰ γῆν, οὐρανὸν καὶ ὄρη.

Β'

Ἐγγὺς τῆς Ἴδας κάθηται ὁ καλλιτέχνης νέος,
  Μ' ἀκτινοβόλον ὀφθαλμόν, ὑπέρ ποτε ὡραῖος.
Ἂν συμπαθές τι θέλγητρον ἡ θλίψις ἐπιχύνῃ,
  Μ' αἴγλην ἐπίσης κ' ἡ χαρὰ τὴν ὄψιν μας λαμπρύνει.
Ὁ νεανίσκος ὅλος φῶς θαρρεῖς πῶς εἶναι ἤδη·
  Ἡ εὐτυχία ἅπασαν τὴν λάμψιν της τῷ δίδει.
Λάμπει τὸ βλέμμα, ἡ μορφὴ καὶ τὸ μειδίαμά του,
  Καὶ ἡ ἐνδόμυχος ὡς φῶς ἐξέρχεται χαρά του.
Ὦ, μετ' ὀλίγον, αὔριον· ἡ νὺξ αὐτὴ ἀκόμα,
  Μόνον αὐτή, καὶ ὕστερον νυμφία του θὰ γείνῃ!
Μεθύει, ὀνειροπολεῖ.... καὶ τὸ γλαυκόν του ὄμμα
  Τὸ δάκρυ τὸ πολύτιμον τῆς εὐτυχίας χύνει.
Καὶ ὀνειρώττων μὲ σιγὴν τὴν θεωρεῖ βαθεῖαν·
  Νομίζει, ἐὰν κινηθῇ ἢ λέξιν εἴπῃ μίαν,
Ἡ ὀπτασία ἡ λευκὴ θ' ἀπολεσθῇ ἐκείνη,
  Καὶ ὡς ἐνώπιον βωμοῦ ἐνώπιόν της κλίνει.
Ἀλλὰ κ' ἡ Ἴδα, ἔμπλεως ἀρρήτου εὐτυχίας,
  Τὸν θεωρεῖ, καὶ μέτωπον ὑψοῖ ὡς κρίνον θάλλον·

Ἐπίσης εἶναι εὐτυχὴς καθὼς ὁ νεανίας,
Ἀλλ' ὅμως τὴν στιγμὴν αὐτὴν ἀναπολεῖ τὸν ἄλλον....
Τὸν ἄλλον, τὸν ταλαίπωρον νεκρόν, τὸν προδοθέντα,
Τὸν κείμενον εἰς τὸ Βαφέ, καὶ φεῦ! λησμονηθέντα.
Καὶ νῦν, εἰς τὴν παραμονὴν φιλτάτου ὑμεναίου,
Ἀναπολεῖ τὸν θάνατον τοῦ φονευθέντος νέου.
Τὸν ὅρκον της πρὸς τὸν Θεὸν ἀκόμη ἐνθυμεῖται,
Καὶ τ' οὐρανοῦ τὸν κεραυνὸν καὶ τὸν νεκρὸν φοβεῖται.
Ἀλλ' ὄχι, ὄχι δι' αὐτήν· τί εἶναι ἡ ζωή της;
Διὰ τὸν καλλιτέχνην της φοβεῖται ἡ ψυχή της.
Ἐκείνη τὸ μαρτύριον ἂς ὑποστῇ ἀπόνως·
Μήπως δὲν ἦναι ἄπιστος κ' ἐπίορκος συγχρόνως;...
Αὐτὰ εἰς τὴν παραμονὴν τῶν γάμων της ῥεμβάζει,
Καὶ στρέφουσα τὴν κεφαλὴν σιωπηλῶς στενάζει.
Ἀλλ' ἤκουσε τὸν στεναγμὸν αὐτῆς ὁ νεανίας,
Κ' ἠγέρθη, ὅλος σπαραχθεὶς ἐκ τῆς ζηλοτυπίας.
Ἐνῷ ἐθάρρει παύσασαν διὰ παντὸς τὴν πάλην,
Ὁ ἀκατάβλητος νεκρὸς τὸν κατενίκα πάλιν!
—Ὦ, ἔκραξε μετὰ φωνῆς παλλούσης ἐκ τοῦ πόνου·
Δὲν ἀγνοῶ τὸ αἴτιον τοῦ μυστικοῦ σου στόνου.
Στέναζε, Ἴδα, στέναζε, τὴν λύπην μὴ δαμάζῃς·
Εἶσαι τοσοῦτον δυστυχής, καὶ πρέπει νὰ στενάζῃς!
Ἰδέ, ἰδέ, πῶς ἄφησα ἐγὼ τὰ δάκρυά μου·
Καὶ σύ, εἰς τὴν παραμονὴν ἀπεχθεστάτου γάμου,
Μικρὸν πρὶν ἔτι δεσμευθῇς μὲ μισητὰς ἁλύσεις,
Ἕνα, ὦ Ἴδα, στεναγμόν, ἓν δάκρυ νὰ μὴ χύσῃς;

Τὴν μεγαλοψυχίαν σου θαυμάζω καὶ συγχαίρω,
'Αλλὰ δὲν εἶμαι ἄξιος τῆς ἀλγεινῆς θυσίας....
Επίστευα, ὁ νήπιος, φαιδρὰν πῶς θὰ σὲ φέρω
'Ενώπιον τοῦ ἱεροῦ βωμοῦ τῆς ἐκκλησίας.
Δὲν εἶμαι ὅμως δήμιος νὰ ὁδηγήσω θῦμα
Εἰς ἕν ἰκρίωμα βωμοῦ, καὶ Ἴδα.... σὲ ἀρνοῦμαι!
Ἄλλη νυμφία δι' ἐμὲ προώρισται, τὸ μνῆμα·
Τὸν ἔρωτά σου ἤθελα, τοῦ οἴκτου παραιτοῦμαι.
Εἰς τὰς ἐξόχους δύναμαι κ' ἐγὼ αὐταπαρνήσεις
Μ' ὁμοίαν αὐταπάρνησιν ν' ἀποκριθῶ ἐπίσης.
Καὶ ζῆθι μὲ τοῦ φίλου σου νεκροῦ τὴν μνήμην, Ἴδα·
'Υγίαινε, ὑγίαινε, νυμφία τοῦ Βρασίδα!
Καὶ μὲ μορφὴν ἀπέλπιδα, μὲ πελιδνὸν τὸ στόμα,
« Τὸν ἀγαπᾷ, ἀνέκραξε, τὸν ἀγαπᾷ ἀκόμα!...»
'Η Ἴδα τὸν ἐκάλυψε μὲ τὸ ῥεμβὸν της βλέμμα,
Καὶ εἶπε τοὺς βοστρύχους του θωπεύουσα ἠρέμα·
—'Αγνώμων· ὅταν διὰ σὲ τὸ στῆθός μου κυμαίνῃ,
Καὶ τρέμω μήπως ἡ αὐτὴ ποινὴ σὲ περιμένῃ,
Σὺ εἰρωνεύεις, ἀπειλεῖς, πικρῶς παραπονεῖσαι·
Τόσον λοιπὸν ἀμείλικτος εἰς τοὺς ἀλγοῦντας εἶσαι;
Δὲν βλέπεις πόσον σ' ἀγαπῶ; δὲν βλέπεις;... κ' ἐπωδύνως
'Η κεφαλή της ἔκλινεν ὡς ἀπανθήσας κρίνος.
Καὶ ταπεινοῦσα τῆς φωνῆς περιδεῶς τὸν τόνον,
'Υπέλαβε μ' ἀνέκφραστον ἀπελπισίας πόνον·
—Μήπως δὲν ἐλησμόνησα πρὸς χάριν σου 'Εκεῖνον;
Μὴ δὲν παλαίω διὰ σὲ μ' ἀκοίμητον καρκίνον,

Καὶ δὲν ἀντλῶ τὴν ὕπαρξιν εἰς τὸ γλαυκόν σου ὄμμα;
　Τί ἄλλο θέλεις; τί ζητεῖς, εἰπέ, εἰπέ, ἀκόμα;
Ἆ, δὲν ἠξεύρεις· πάντοτε οἱ ἄνδρες ἀγνοεῖτε,
　Τί μία δύναται γυνή, τί λέγεται θυσία....
Ὅταν ἐκείνη ἀγαπᾷ, νὰ δράμῃ δὲν φοβεῖται
　Καὶ ὅπου ὁ μυθώδης σας Ἀλκείδης θὰ ὠχρία!
Ἐπάλαισα τὸν ἄγριον, τὸν ζοφερὸν ἀγῶνα,
　Ὃν παραιτεῖ ὁ ἀετὸς δειλῶς εἰς τὴν τρυγόνα·
Ἐπάλαισα χωρὶς μικρὸν νὰ μοῦ ἐκφύγῃ ῥῆμα,
　Μ' ἕνα ἐλέγχοντα Θεόν, μ' ἓν ἐκπλῆττον μνῆμα!
Ἐνώπιόν της ἔκλινεν ὁ Γαβριὴλ τὸ γόνυ,
　Καὶ — Ἴδα μου, ἀνέκραξεν· ὦ Ἴδα, ἐπεφώνει,
Συγχώρει τὸν ἀγνώμονα, τὴν ὕποπτον καρδίαν·
　Ἀλλὰ τί θέλεις;... τοῦ νεκροῦ φθονῶ τὴν εὐτυχίαν.
Φοβοῦμαι.... εἶναι ἄπιστος, κυμαίνετ' ἡ χαρά μου,
　Καὶ ἀποθνήσκω ἡ λαμπὰς πρὶν ἀναφθῇ τοῦ γάμου.
Κ' ἐκείνη, δίχως νὰ στραφῇ καὶ δίχως νὰ τὸν βλέπῃ,
　— Ὦ φίλε μου, ὑπέλαβεν, ὦ φίλε μου, δὲν πρέπει
Ἐδῶ, ἐντὸς τοῦ πύργου του ποτὲ νὰ νυμφευθῶμεν·
　Εἶναι σκληρότης ζοφερὰ καὶ ἱεροσυλία,
Ὡς νὰ ῥαπίζωμεν νεκρόν, ὡς πτῶμα νὰ πατῶμεν,
　Καὶ τιμωρεῖται, πίστευσε, τοιαύτη μοχθηρία!
Ἀλλοῦ ὑπάγωμεν, ἀλλοῦ· ἐδῶ, ἐδῶ φοβοῦμαι·
　Κ' εἰσέτι — εἶπε μ' ἀσθενῆ φωνὴν — θὰ ἐνθυμοῦμαι....
Ἡ γῆ αὐτή, ἣν θάλασσα ἀτέρμων περιβρέχει,
　Ὀλίγας σπιθαμὰς ἀλλοῦ καὶ δι' ἡμᾶς δὲν ἔχει;

Τὴν μεγαλοψυχίαν σου θαυμάζω καὶ συγχαίρω,
'Αλλὰ δὲν εἶμαι ἄξιος τῆς ἀλγεινῆς θυσίας....
Επίστευα, ὁ νήπιος, φαιδρὰν πῶς θὰ σὲ φέρω
'Ενώπιον τοῦ ἱεροῦ βωμοῦ τῆς ἐκκλησίας.
Δὲν εἶμαι ὅμως δήμιος νὰ ὁδηγήσω θῦμα
Εἰς ἓν ἰκρίωμα βωμοῦ, καὶ Ἴδα.... σὲ ἀρνοῦμαι!
Ἄλλη νυμφία δι' ἐμὲ προώρισται, τὸ μνῆμα·
Τὸν ἔρωτά σου ἤθελα, τοῦ οἴκτου παραιτοῦμαι.
Εἰς τὰς ἐξόχους δύναμαι κ' ἐγὼ αὐταπαρνήσεις
Μ' ὁμοίαν αὐταπάρνησιν ν' ἀποκριθῶ ἐπίσης.
Καὶ ζῆθι μὲ τοῦ φίλου σου νεκροῦ τὴν μνήμην, Ἴδα·
Ὑγίαινε, ὑγίαινε, νυμφία τοῦ Βρασίδα!
Καὶ μὲ μορφὴν ἀπέλπιδα, μὲ πελιδνὸν τὸ στόμα,
« Τὸν ἀγαπᾷ, ἀνέκραξε, τὸν ἀγαπᾷ ἀκόμα!...»
Ἡ Ἴδα τὸν ἐκάλυψε μὲ τὸ ῥεμβόν της βλέμμα,
Καὶ εἶπε τοὺς βοστρύχους του θωπεύουσα ἠρέμα·
—'Αγνώμων· ὅταν διὰ σὲ τὸ στῆθός μου κυμαίνῃ,
Καὶ τρέμω μήπως ἡ αὐτὴ ποινὴ σὲ περιμένῃ,
Σὺ εἰρωνεύεις, ἀπειλεῖς, πικρῶς παραπονεῖσαι·
Τόσον λοιπὸν ἀμείλικτος εἰς τοὺς ἀλγοῦντας εἶσαι;
Δὲν βλέπεις πόσον σ' ἀγαπῶ; δὲν βλέπεις;... κ' ἐπωδύνως
Ἡ κεφαλή της ἔκλινεν ὡς ἀπανθήσας κρίνος.
Καὶ ταπεινοῦσα τῆς φωνῆς περιδεῶς τὸν τόνον,
Ὑπέλαβε μ' ἀνέκφραστον ἀπελπισίας πόνον·
—Μήπως δὲν ἐλησμόνησα πρὸς χάριν σου 'Εκεῖνον;
Μὴ δὲν παλαίω διὰ σὲ μ' ἀκοίμητον καρκίνον,

Καὶ δὲν ἀντλῶ τὴν ὕπαρξιν εἰς τὸ γλαυκόν σου ὄμμα;
Τί ἄλλο θέλεις; τί ζητεῖς, εἰπέ, εἰπέ, ἀκόμα;
Ἅ, δὲν ἠξεύρεις· πάντοτε οἱ ἄνδρες ἀγνοεῖτε,
Τί μία δύναται γυνή, τί λέγεται θυσία....
Ὅταν ἐκείνη ἀγαπᾷ, νὰ δράμῃ δὲν φοβεῖται
Καὶ ὅπου ὁ μυθώδης σας Ἀλκείδης θὰ ὠχρία!
Ἐπάλαισα τὸν ἄγριον, τὸν ζοφερὸν ἀγῶνα,
Ὃν παραιτεῖ ὁ ἀετὸς δειλῶς εἰς τὴν τρυγόνα·
Ἐπάλαισα χωρὶς μικρὸν νὰ μοῦ ἐκφύγῃ ῥῆμα,
Μ' ἕνα ἐλέγχοντα Θεόν, μ' ἓν ἐκπλῆττον μνῆμα!
Ἐνώπιόν της ἔκλινεν ὁ Γαβριὴλ τὸ γόνυ,
Καὶ — Ἴδα μου, ἀνέκραξεν· ὢ Ἴδα, ἐπεφώνει,
Συγχώρει τὸν ἀγνώμονα, τὴν ὕποπτον καρδίαν·
Ἀλλὰ τί θέλεις;... τοῦ νεκροῦ φθονῶ τὴν εὐτυχίαν.
Φοβοῦμαι.... εἶναι ἄπιστος, κυμαίνετ' ἡ χαρά μου,
Καὶ ἀποθνήσκω ἡ λαμπὰς πρὶν ἀναφθῇ τοῦ γάμου.
Κ' ἐκείνη, δίχως νὰ στραφῇ καὶ δίχως νὰ τὸν βλέπῃ,
— Ὢ φίλε μου, ὑπέλαβεν, ὢ φίλε μου, δὲν πρέπει
Ἐδῶ, ἐντὸς τοῦ πύργου του ποτὲ νὰ νυμφευθῶμεν·
Εἶναι σκληρότης ζοφερὰ καὶ ἱεροσυλία,
Ὡς νὰ ῥαπίζωμεν νεκρόν, ὡς πτῶμα νὰ πατῶμεν,
Καὶ τιμωρεῖται, πίστευσε, τοιαύτη μοχθηρία!
Ἀλλοῦ ὑπάγωμεν, ἀλλοῦ· ἐδῶ, ἐδῶ φοβοῦμαι·
Κ' εἰσέτι — εἶπε μ' ἀσθενῆ φωνὴν — θὰ ἐνθυμοῦμαι....
Ἡ γῆ αὐτή, ἣν θάλασσα ἀτέρμων περιβρέχει,
Ὀλίγας σπιθαμὰς ἀλλοῦ καὶ δι' ἡμᾶς δὲν ἔχει;

Ὁδήγει με, ὁδήγει με ἀλλοῦ, εἰς μέρος ἄλλο·
 Ἐδῶ ἐσθῆτα νυμφικὴν δὲν δύναμαι νὰ βάλω.
Ἐδῶ δὲν πρέπει νὰ χαρῶ ἢ κἂν νὰ αἰθριάσω,
 Κ' εἰς σὲ πρὸ πάντων, Γαβριήλ, εἰς σὲ νὰ μειδιάσω!
Νὰ ὑποκλέπτω τὴν χαρὰν ἐδῶ μαζῆ σου πρέπει,
 Καὶ τρέμουσα ὁ δυστυχὴς νεκρὸς μήπως μᾶς βλέπῃ....
Σύ, ὅστις τόσον ἀγαθός, τόσον οἰκτείρμων εἶσαι,
 Δὲν τὸν λυπεῖσαι τὸν πτωχὸν νεκρόν, δὲν τὸν λυπεῖσαι;
Ἢ ἂν τὸν οἶκτον σ' ἀφαιρῇ ἐγωϊσμοῦ σκληρότης,
 Δὲν τρέμεις μήπως ἐγερθῇ τοῦ πύργου ὁ δεσπότης,
Καὶ ἀπὸ τὴν παστάδα του τὴν ἄπιστον καὶ κρύαν
 Ἐκσφενδονίσ' εἰς ἄβυσσον νυμφίον καὶ νυμφίαν;
Ὦ, φύγωμεν, ὤ, φύγωμεν ἀλλοῦ, εἰς ἄλλην χώραν·
 Αὔριον ὄχι· τὴν στιγμὴν αὐτήν, αὐτὴν τὴν ὥραν!
Προληπτικήν, παράφρονα ὀνόμασέ με, ὅμως
 Πιέζει τὴν καρδίαν μου μυστηριώδης τρόμος....
Δὲν ἐνθυμεῖσαι τὴν στιγμήν, καθ' ἣν ἐν μέσῳ κρότων
 Καὶ ἀπειλούντων κεραυνῶν μ' ἐνηγκαλίσθης πρῶτον;
Ἀπὸ ἐκείνης τῆς νυκτός, Ἐκεῖνος δὲν ὑπνώττει·
 Ἠγέρθη, ἐγκατέλιπε τοῦ μνήματος τὰ σκότη,
Καὶ εἶν' ἐδῶ, ἐγγὺς ἡμῶν· μᾶς βλέπει τώρα ἴσως....
 Ὦ, πῶς φοβοῦμαι τῶν νεκρῶν τὸ ἐρεβῶδες μῖσος!
—Ἰδα, φιλτάτη μου ψυχή, πραΰνου, μὴ φοβῆσαι.
 —Τὴν ἐπιοῦσαν τῆς νυκτὸς ἐκείνης ἐνθυμεῖσαι;
Εἴδομεν τότε, εἴδομεν ὠχρότεροι θανάτου,
 Τὴν λεύκην του τὴν προσφιλῆ ξηράν.... τ' ὁμοίωμά του

Χαμαὶ συντετριμμένον,
Χωρὶς σταυρὸν τὸ μνῆμά του, τὸν τάφον κρημνισμένον....
Ἐκεῖνος τὰ κατέρριψεν, οὐχὶ πνοαὶ βορέως·
Ἄ, Γαβριὴλ, ἦτον ἐδῶ, ἦτον ἐδῶ βεβαίως!
Φύγωμεν, φύγωμεν· ἐδῶ δὲν γίνομαι νυμφία·
Ἀλλοῦ ἂς γείν' ἡ τελετή.... καὶ ἴσως ἡ κηδεία....
—Ἴδα, φιλτάτη μου μνηστή, ἀπήντησεν ὁ νέος·
Ἡ φαντασία σὲ πλανᾷ καὶ θλίβεσαι ματαίως.
Μὴ τὴν πιστὴν καρδίαν μου συντρίβῃς, δὲν ἀντέχω·
Ἠξεύρεις πόσον ἀσθενὲς τὸ στῆθος ἐγὼ ἔχω.
Ἓν δάκρυόν σου ἂν χυθῇ ἀκόμη, μὲ φονεύεις·
Σὺ δὲν ἠξεύρεις δι' ἐμὲ τί εἶσαι, δὲν μαντεύεις!
Σὺ νὰ θρηνῇς, κ' ἐγὼ, ἐγὼ νὰ ἦμαι ἡ αἰτία;
Ἴδα, φιλτάτη μου ψυχή, ζοφώδης φαντασία
Καὶ οἴκτου τῦψις σὲ πλανᾷ· πλὴν πείσου, βεβαιώσου,
Κοιμᾶται ὁ ταλαίπωρος, κοιμᾶται ὁ νεκρός σου.
Οὔτε τὴν Ἴδαν δύναται αὐτὴν νὰ ἐνθυμῆται
Ὅστις τὸ ὄμμα ἔκλεισε καὶ εἰς τὸν τάφον κεῖται!
Φεῦ, δὲν ἀφίνουσι ποτὲ τὸ μνῆμα οἱ θανόντες,
Καὶ εἶν' ἀπόντες πάντοτε, ἀείποτε ἀπόντες!
Πλὴν ἔτι ἂν ὑπάρχωσι κ' ὑπὸ τὸ κρύον χῶμα,
Πιστεύεις, Ἴδα, τοὺς νεκροὺς κακοὺς καὶ σὺ ἀκόμα;
Ἄ, ὄχι· εἶναι ἀγαθοὶ οἱ δύστηνοι νεκροί μας,
Ἀλγοῦν ὁπόταν πάσχωμεν κ' εὐφραίνονται μαζῆ μας...
Ὅταν ἐξέλθῃ ἡ ψυχὴ κ' εἰς τοὺς αἰθέρας φθάνῃ,
Πᾶν ὅ,τι ἔχομεν κακὸν ὁ τάφος τὸ λαμβάνει,

Κ' εἶν' ὅλη συγκατάβασις καὶ ὅλη ἀγαθότης,
 Ὁπόταν ἀπελεύθερος κατασταθῇ θεότης!
Ἡ σάρξ, ἐκείνη τὸ καλὸν μοιραίως ἀνατρέπει.
 Ὤ, πίστευσε, ὁ φίλος σου νεκρὸς ἐὰν μᾶς βλέπῃ,
Τὴν ὥραν ταύτην δι' ἐμοῦ σὲ ἱκετεύει ἴσως·
 Δὲν ἔχει, Ἴδα, δι' ἐμὲ ὁ τεθνεὼς σου μῖσος.
Ἐὰν σ' ἠγάπα, μ' ἀγαπᾷ, διότι θὰ ἠξεύρῃ
 Πῶς εὐτυχίαν καὶ χαρὰν μαζῇ μου θέλεις εὕρει....
Ὤ, δὲν ἠξεύρω τὴν στιγμὴν αὐτὴν πῶς μετετράπην,
 Καὶ τρυφερὰν αἰσθάνομαι πρὸς τὸν νεκρὸν ἀγάπην·
Ὡς νὰ ἐγνώρισα αὐτὸν εἰς παρελθόντα ἔτη,
 Ὡς νὰ μ' ἠγάπα ἄλλοτε καὶ τὸν ἠγάπων ἔτι!
Ἀλλοίμονον, ἂν ἤξευρες ὁποίαν λύπην ἔχει
 Ἐκεῖνος, ὅταν δάκρυον τοὺς ὀφθαλμούς σου βρέχῃ·
Ἂν ἤξευρες ποίαν χαρὰν τῷ δίδει ἡ χαρά σου,
 Τὸ δάκρυ θὰ ἐξώριζες ἀπὸ τὰ βλέφαρά σου!
Ἐδῶ, ὦ Ἴδα, φίλη μου, ἐδῶ νὰ ἑνωθῶμεν·
 Ἐδῶ, ὑπὸ τὴν στέγην του αὐτὴν νὰ νυμφευθῶμεν.
Θέλει γογγίσει ὁ νεκρὸς τὸν πύργον ἂν ἀφήσῃς·
 Μὴ ἐντελῶς τῆς Ἴδας του τὸν δύσμοιρον στερήσῃς....
Ἄφες νὰ μένωμεν κ' οἱ τρεῖς ἐνταῦθα ἡνωμένοι·
 Δὲν θὰ τὸν βλέπωμεν, ἀλλὰ πλησίον μας θὰ μένῃ.
Ἀόρατος θὰ ἔρχεται, χωρὶς ζηλοτυπίαν,
 Νὰ θερμανθῇ εἰς τὴν χαρὰν ἡμῶν καὶ τὴν ἑστίαν·
Θὰ ἔρχεται νὰ μᾶς ἰδῇ ἀπὸ τὸν τάφον πέραν,
 Μ' ἡμᾶς τὴν νύκτα πάντοτε, καὶ κάτω τὴν ἡμέραν.

Θὰ ἦν' ἐδῶ τὸ μνῆμά του μ' ἀκοίμητον λυχνίαν,
Καὶ κάθε ψυχοσάββατον μεγάλην εὐωχίαν
Κολλύβων θὰ προσφέρωμεν εἰς τὸν νεκρόν μας, Ἴδα·
Καὶ ἴσως μήτηρ θὰ κληθῇς μικροῦ τινος Βρασίδα!

Γ'

Ἐπὶ μικρὸν ἐσίγησε συγκινηθεὶς βαθέως,
Κ' ὑπέλαβε μετὰ φωνῆς περιπαθοῦς ὁ νέος·
— Ἴδα, φιλτάτη μου μνηστή, περικαλλής μου Ἴδα·
Γνωρίζω ὅτι μ' ἀγαπᾷς, πῶς μ' ἀγαπᾷς τὸ εἶδα.
Ναί, ναί· ἀλλ' εἶμαι ἄπληστος εἰς ὅ,τι ἀτενίζω,
Ἀκόμη καὶ τὸ ἄπειρον ὀλίγον τὸ νομίζω.
Διψῶ καὶ πίνω, καὶ αὐτὸ τὴν δίψαν μου αὐξάνει·
Ὁλόκληρον ὠκεανὸν ἂν πίω, δὲν μὲ φθάνει!
Σταγὼν μοὶ φαίνεται, σταγών, καὶ δίψαν μοὶ προσθέτει,
Κ' «εἰσέτι» κράζω πάντοτε, ἀείποτε «εἰσέτι.»
Φεῦ, πόσον ἀγαπῶ ἐγώ, ἐγνώρισα, ἠξεύρω·
Πλὴν πόσον, πόσον ἤθελα νὰ μ' ἀγαποῦν, εἰσέτι
Δὲν δύναμαι νὰ εὕρω·
Προσθέτει ἡ καρδία μου, κ' εἰς τ' ἄπειρον προσθέτει!
Πάντοτε θέλω, πάντοτε μὲ λείπει τι.... ὦ Ἴδα·
Ἂν μ' ἀγαπᾷς ὡς ἐννοῶ, ὁ πύργος τοῦ Βρασίδα
Τὴν ἕνωσίν μας ἂς ἰδῇ!... Θὰ πνεύσω τότε μόνον
Τὸ μύρον τῆς ἀγάπης σου ὡς αὖραν ζωογόνον.

Ναί, ἂν θ' ἀκούῃς μὲ χαρὰν τὸ ἐδικόν μου βῆμα
'Εδῶ, εἰς τοὺς κοιτῶνάς του, τοὺς πλήρεις ἐξ 'Εκείνου·
Ἂν μετ' ἐμοῦ προσέρχεσαι εἰς τοῦ νεκροῦ τὸ μνῆμα,
'Ηρέμα, μελαγχολική, πλὴν ἄνευ, ἄνευ θρήνου·
Ἂν δι' ἐκεῖνον ὁμιλῇς μαζῇ μου ἐλευθέρως,
Καὶ τὄνομά του μὲ σιγὴν δὲν θάπτῃς εἰς τὰ στήθη·
Τότε καὶ μόνον θὰ πεισθῇ ὁ δύσπιστός μου ἔρως....
Τὴν μνήμην τρέμω ἄφωνον, λαλοῦσα.... εἶναι λήθη!
'Αλλ' ὅμως, Ἴδα, ὠχριᾷς· ταράττεσαι, κυρία·
Δραματικῶς περὶ νεκρῶν ἐλάλησα.... καὶ ἤδη
Μόλις κρατεῖ τὸ δάκρυ σου καὶ τὸν λυγμὸν ἡ βία·
Ὤ, ἄφες το.... καὶ τί πρὸς σὲ ἂν θάνατον μὲ δίδῃ;...
Καὶ τὴν προσέβλεψεν ὠχρὸς καὶ τεθλιμμένος πάλιν.
'Αλλ' ἡ νεᾶνις, τείνουσα περιπαθῆ ἀγκάλην·
— Σὲ μόνον, εἶπεν, ἀγαπῶ· ἰδέ με, δὲν δακρύω·
Σὺ εἶσαι ἡ λατρεία μου, ὁ ἔρως μου, ὀμνύω....
Πλὴν διεκόπη τρέμουσα, διότι ἀνεμνήσθη,
Ὅτι κ' εἰς ἄλλον τὸ αὐτὸ ἡ δυστυχὴς ὡρκίσθη.
— Ὤ, ἐπανέλαβεν ὠχρὰ καὶ ταπεινοῦσα τὄμμα·
'Ομνύον τὸ ἐπίορκον δὲν θὰ πιστεύσῃς στόμα.
Καὶ ἔχεις, ἔχεις δίκαιον.... ἀλλὰ καὶ τότε ἔτι,
Καὶ τότε, ὡς καὶ τὴν στιγμὴν αὐτήν, δὲν ἐψευδόμην.
Μὴ μὲ πιστεύῃς, ἄφες με· τὴν ἄπιστον παραίτει....
Καὶ σκέπουσα τὸ πρόσωπον μὲ τὴν λυτήν της κόμην·
'Οποία, ἔκραξε, Θεέ! ὁποία τιμωρία
Νὰ μὴ τολμᾷ ἡ ἔνοχος νὰ ὁρκισθῇ καρδία!

Ὦ Γαβριήλ, σὲ ἀγαπᾷ ἡ δυστυχής σου φίλη·
  Ὁπόταν ἡ ψυχὴ λαλῇ, δὲν ψεύδονται τὰ χείλη.
Φεῦ, δὲν ἠγάπησα ποτὲ τὸν ἄτυχῆ ἐκεῖνον
  Τόσον ἐνθέρμως, ὅσον σέ! Ποθεῖς νὰ ἐνωθῶμεν
Ἐνταῦθα, εἰς τὰ δώματα τοῦ πένθους καὶ τῶν θρήνων;
  Θέλεις ἐδῶ νὰ νυμφευθῇς;... Ἐδῶ νὰ νυμφευθῶμεν!
Ναί, ὅ,τι θέλεις· θέλησιν ἐγὼ δὲν ἔχω ἤδη.
  Διάταττε, διάταττε τὴν δούλην σου, ὑπείκω·
Ἡ μοῖρα κ' ἡ καρδία μου εἰς σὲ μὲ παραδίδει....
  Δὲν ἔχω οὔτε παρελθόν· ὁλόκληρος σ' ἀνήκω.
Σύ, τὸ ἐγώ μου εἶσαι νῦν· ἂν ἄγγελος καλῆσαι,
  Ὦ, λάβε με, κ' εὐλογητός, εὐλογητὸς νὰ ἦσαι·
Ἂν δαίμων, πάλιν λάβε με κ' εὐλογημένος ἔσο.
  Σὺ δαίμων;....σύ, ὁ Γαβριήλ! σὲ οὕτω νὰ καλέσω!
Κ' ἐνῷ τὸ δάκρυ ἔρρεεν ἀκόμη, ἐμειδία,
  Καὶ ἦτον ἡ φωνὴ αὐτῆς ἀγάπη καὶ θωπεία.
Κ' ἐκεῖνος ἔχων δάκρυα τοῦ οὐρανοῦ εἰς τ' ὄμμα,
  Τὴν ἤκουε σιγήσασαν, τὴν ἤκουεν ἀκόμα....
—Ὦ, εἶπεν, Ἴδα, ἔπαυσες· ἐξακολούθει, φίλη·
  Νὰ τελευτήσω ἔπρεπεν ἐνῷ ὡμίλεις ἔτι.
Ὦ, λάλει ὡς ἐλάλησες, ἀείποτε ὁμίλει·
  Φεῦ, διατί τὸ στόμα σου καὶ ἄλλα δὲν προσθέτει;
Καὶ πάλλων καὶ κατακλυσθεὶς ἀπὸ εὐδαιμονίαν,
  Αὐτὰ τὴν εἶπε μὲ φωνὴν ἐπίσημον, βραδεῖαν·
—Ὦ Ἴδα· μὰ τοὺς λόγους σου τοὺς ζωοδόχους τόσον,
  Καὶ μὰ τὴν λατρευτὴν αὐτὴν καὶ χιονώδη χεῖρα,

Σοὶ ἐγγυῶμαι τῆς 'Εδὲμ καὶ τῆς ζωῆς τὴν δρόσον,
Θέλει δὲν θέλ' ἡ μοῖρα!
Εἶπε, πλὴν γέλως ἤχησεν ἀπὸ τῶν παραθύρων,
"Αγριος γέλως, καγχασμὸς ἀπαίσιος καὶ εἴρων,
Καὶ χεὶρ τὸ παραπέτασμα ἀόρατος ἐκίνει,
'Αλλὰ ἐν τῇ ἐκστάσει των δὲν ἤκουσαν ἐκεῖνοι.

1873

ᾈΣΜΑ ΕΒΔΟΜΟΝ

ΓΑΜΟΣ — ΨΥΧΟΣΑΒΒΑΤΟΝ

« Ὁρκίζομαι εἰς τὸν Θεὸν
τὸν ἀληθῆ καὶ ζῶντα,
« Ἀείποτε νὰ σ' ἀγαπῶ,
ἀκόμη καὶ θανόντα ! »

Α'

Δὲν εἶν' ἡ Ἴδα ἡ μορφὴ ἡ κάτωχρος ἐκείνη;
Τόσον πρωὶ τὸ βῆμά της ποῦ ἄρα διευθύνει;
Εἰς τοῦ Βρασίδα προχωρεῖ τὸ κρημνισθὲν μνημεῖον,
Ἀνήσυχος μὴ ὁ καλὸς ζωγράφος της τὴν ἴδῃ·
Δειλῶς ἐναγκαλίζεται τὸ μάρμαρον τὸ κρύον,
Καὶ φίλημα πανύστατον εἰς τὸν νεκρόν της δίδει.
« Βρασίδα, λέγει, ἔρχομαι νὰ σ' ἀποχαιρετίσω·
« Μὲ τ' ὄνομά σου ἔρχομαι μίαν φορὰν ἀκόμα.
« Φεῦ, ἄκουσα καὶ θέλουσα συγχρόνως θὰ τ' ἀφήσω....
« Ἔχω σκοτίαν εἰς τὸν νοῦν, σκοτίαν εἰς τὸ ὄμμα.
« Δὶς νὰ σὲ χάσῃ ἔμελλεν ἡ δυστυχής σου Ἴδα,
« Ἀλλὰ σὲ χάνω σήμερον πλειότερον, Βρασίδα!
« Μὲ περιμένει ὁ βωμός, πλὴν σὺ γνωρίζεις μόνον,
« Ἂν εἰς τὸν ᾅδην ἢ εἰς φῶς μὲ φέρῃ ζωογόνον.
« Εἰπέ, Βρασίδα· ἄνοιξε τὰ κεκλεισμένα χείλη·
« Ἤ, ἂν αὐτὸ δὲν δύνασαι, δι' οἰωνοῦ ὁμίλει.

« Δὸς τέρμα εἰς τὸν σπαραγμὸν ψυχῆς συντετριμμένης,
« Εἰπὲ ἂν μ' ἐσυγχώρησες ἢ κάτω μὲ προσμένης. »
Καὶ περιμένει μ' ἄφρονα καὶ σκοτεινὴν ἐλπίδα
Δι' οἰωνοῦ τὴν θέλησιν νὰ μάθη τοῦ Βρασίδα....
Αἴφνης τὸ χεῖλη της κραυγὴν ἀφίνουν τὰ κλεισμένα·
Ζεῦγος λευκῶν περιστερῶν ἐφάν' εἰς τοὺς αἰθέρας,
Μ' ἀδελφωμένην πτέρυγα, μὲ ῥάμφη ἑνωμένα,
Περιχαρῶς ὑψούμενον καὶ σχίζον τοὺς ἀέρας.
'Εκστατικὴ μὲ τρέμουσαν τὰς θεωρεῖ ἐλπίδα·
« Ὦ, ἔκραξε, τὸν οἰωνὸν τὸν αἴσιον ἰδοῦσα,
« Βρασίδας εἶσαι καὶ νεκρός.... Εὐχαριστῶ, Βρασίδα! »
Κ' ἐστέναξε, τὸ μάρμαρον τοῦ μνήματος φιλοῦσα.
Δὲν εἶδε πλὴν τὸν ἀετὸν τὴν ὥραν τὴν ἰδίαν,
Ὅστις εἰς τὰς περιστερὰς μ' ὁρμὴν πετῶν μεγάλην,
Μ' ἓν μόνον ῥάμφους κτύπημα κατέρριψε τὴν μίαν,
Λαβὼν εἰς ὄνυχας γαμψοὺς ἀσπαίρουσαν τὴν ἄλλην!
....
....

Β'

Ὁ πύργος λάμπει, καίεται εἰς φωταψίαν ὅλος,
Καὶ ἀπὸ ᾄσματα ἠχεῖ ὁ γηραιός του θόλος.
'Αγροτικὰς πλὴν δαψιλεῖς τραπέζας ὑψωμένας
Βλέπεις εἰς τὰς αἰθούσας του τὰς ἄλλοτε κλεισμένας,

Καὶ πέριξ τούτων χωρικοὺς ἐν κύκλῳ καθημένους,
'Εδῶ εὐθύμως ψάλλοντας, ἐκεῖθεν εὐχομένους.
Τὸ ᾆσμα, ὁ ἡδὺς αὐλὸς καὶ κρότοι ποτηρίων,
Προπόσεις ὑπὲρ νεαρῶν ἀκούονται νυμφίων,
Καὶ ἀντηχοῦν, συγχέονται τὰ πάντα παραφόρως,
'Ενῷ μυκᾶται ὁ βορρᾶς στενάζων εἰς τὸ ὄρος.
Αὐτόκλητοι οἱ χωρικοὶ τῆς ἐξοχῆς ἐκείνης
Πανηγυρίζουν ἤδη·
'Ο πύργος εἰς τὸν θόρυβον τοσαύτης εὐφροσύνης
'Εκπλήττεται, κ' ἐξωμοτῶν εἰς τὴν χαρὰν ἐνδίδει!
Καὶ πάντες ἤδη χαίρουσι.... Πῶς! πάντες, πάντες; μία
Κἂν δὲν ταράσσεται ψυχή, ἐκεῖ, εἰς τόσα στήθη;
'Οποῖοι γάμοι εὐτυχεῖς, ὁποία εὐλογία·
Καὶ τί δὲν πράττεις, Δέσποινα τοῦ κόσμου τούτου, λήθη!

Γ'

Σιγὴ καὶ σκότος τοῦ Βαφὲ καλύπτει τὸ πεδίον,
Καθὼς καλύπτει φέρετρον τὸ βάθος τῶν μνημείων.
Θαρρεῖς εἰς ψῦχος καὶ σιγὴν καὶ ῥιγαλέα σκότη
Μὲ τὴν μητέρα του τὴν γῆν ὁ θάνατος ὑπνώττει!
Φῶς, ἄστρον ἓν δὲν φαίνεται· εἰς ἐρεβώδη πόντον
Μετεμορφώθη τοῦ Βαφὲ τὸ ἔρημον πεδίον.
Ψυχοσαββάτου εἶναι νύξ, τὸ πάσχα τῶν θανόντων,
'Η ὥρα, καθ' ἣν θέτομεν ἐπάνω τῶν μνημείων

« Δὸς τέρμα εἰς τὸν σπαραγμὸν ψυχῆς συντετριμμένης,
« Εἰπὲ ἂν μ' ἐσυγχώρησες ἢ κάτω μὲ προσμένῃς. »
Καὶ περιμένει μ' ἄφρονα καὶ σκοτεινὴν ἐλπίδα
Δι' οἰωνοῦ τὴν θέλησιν νὰ μάθῃ τοῦ Βρασίδα....
Αἴφνης τὸ χεῖλη της κραυγὴν ἀφίνουν τὰ κλεισμένα·
Ζεῦγος λευκῶν περιστερῶν ἐφάν' εἰς τοὺς αἰθέρας,
Μ' ἀδελφωμένην πτέρυγα, μὲ ῥάμφη ἑνωμένα,
Περιχαρῶς ὑψούμενον καὶ σχίζον τοὺς ἀέρας.
'Εκστατικὴ μὲ τρέμουσαν τὰς θεωρεῖ ἐλπίδα·
« Ὦ, ἔκραξε, τὸν οἰωνὸν τὸν αἴσιον ἰδοῦσα,
« Βρασίδας εἶσαι καὶ νεκρός.... Εὐχαριστῶ, Βρασίδα! »
Κ' ἐστέναξε, τὸ μάρμαρον τοῦ μνήματος φιλοῦσα.
Δὲν εἶδε πλὴν τὸν ἀετὸν τὴν ὥραν τὴν ἰδίαν,
Ὅστις εἰς τὰς περιστερὰς μ' ὁρμὴν πετῶν μεγάλην,
Μ' ἓν μόνον ῥάμφους κτύπημα κατέρριψε τὴν μίαν,
Λαβὼν εἰς ὄνυχας γαμψοὺς ἀσπαίρουσαν τὴν ἄλλην!
....
....

Β'

Ὁ πύργος λάμπει, καίεται εἰς φωταψίαν ὅλος,
Καὶ ἀπὸ ᾄσματα ἠχεῖ ὁ γηραιός του θόλος.
'Αγροτικὰς πλὴν δαψιλεῖς τραπέζας ὑψωμένας
Βλέπεις εἰς τὰς αἰθούσας του τὰς ἄλλοτε κλεισμένας,

Καὶ πέριξ τούτων χωρικοὺς ἐν κύκλῳ καθημένους,
'Εδῶ εὐθύμως ψάλλοντας, ἐκεῖθεν εὐχομένους.
Τὸ ᾆσμα, ὁ ἡδὺς αὐλὸς καὶ κρότοι ποτηρίων,
Προπόσεις ὑπὲρ νεαρῶν ἀκούονται νυμφίων,
Καὶ ἀντηχοῦν, συγχέονται τὰ πάντα παραφόρως,
'Ενῷ μυκᾶται ὁ βορρᾶς στενάζων εἰς τὸ ὄρος.
Αὐτόκλητοι οἱ χωρικοὶ τῆς ἐξοχῆς ἐκείνης
Πανηγυρίζουν ἤδη·
Ὁ πύργος εἰς τὸν θόρυβον τοσαύτης εὐφροσύνης
'Εκπλήττεται, κ' ἐξωμοτῶν εἰς τὴν χαρὰν ἐνδίδει!
Καὶ πάντες ἤδη χαίρουσι.... Πῶς! πάντες, πάντες; μία
Κἂν δὲν ταράσσεται ψυχή, ἐκεῖ, εἰς τόσα στήθη;
Ὁποῖοι γάμοι εὐτυχεῖς, ὁποία εὐλογία·
Καὶ τί δὲν πράττεις, Δέσποινα τοῦ κόσμου τούτου, λήθη!

Γ'

Σιγὴ καὶ σκότος τοῦ Βαφὲ καλύπτει τὸ πεδίον,
Καθὼς καλύπτει φέρετρον τὸ βάθος τῶν μνημείων.
Θαρρεῖς εἰς ψῦχος καὶ σιγὴν καὶ ῥιγαλέα σκότη
Μὲ τὴν μητέρα του τὴν γῆν ὁ θάνατος ὑπνώττει!
Φῶς, ἄστρον ἓν δὲν φαίνεται· εἰς ἐρεβώδη πόντον
Μετεμορφώθη τοῦ Βαφὲ τὸ ἔρημον πεδίον.
Ψυχοσαββάτου εἶναι νύξ, τὸ πάσχα τῶν θανόντων,
Ἡ ὥρα, καθ' ἣν θέτομεν ἐπάνω τῶν μνημείων

Κολλύβων δεῖπνον, κ' ἐκ λευκῶν προκύπτοντες μνημάτων,
Οἱ πειναλέοι γεύονται νεκροὶ τὰ κόλλυβά των.
....Φωνή τις αἴφνης τὴν σιγὴν ταράττει τοῦ θανάτου·
Μὴ ὁ ἀλέκτωρ ἦν' αὐτὸς ὁ τοῦ ψυχοσαββάτου;
'Ιδού, ἰδού· φωτίζεται ἡ πένθιμος σκοτία·
Κηρία φέγγουν, νεκρικὴ προβαίνει συνοδία,
Κ' ὑπὸ τὸ φῶς των βλέπει τις συμπόσιον θανόντων,
Μυστηριῶδες, ἄφωνον, ἐν χώρῳ εὐρυτάτῳ·
Δεῖπνον νεκρῶν μονότονον, ἀπλήστως ἐσθιόντων
Μὲ φρικαλέαν ὄρεξιν—πεινῶσιν ἐκεῖ κάτω!
Κίνησις ἀκατάπαυστος ἀκούεται χειλέων,
Πνοαὶ βαθεῖαι καὶ τριγμὸς ὀδόντων πειναλέων!—
Μετὰ μικρὸν ἐγείρονται καὶ μὲ ῥεμβῶδες βλέμμα
Τὸ ἔδαφος παρατηροῦν τοῦ σκυθρωποῦ πεδίου·
Τὴν θέσιν, εἰς ἣν ἔπεσαν, τὸ ἐπιμένον αἷμα,
Καὶ θέτουσι τὴν χεῖρά των ἐπὶ μετώπου κρύου....
—Πλὴν διατί ὁ τεθνεώς, ὁ σύνοφρυς ἐκεῖνος,
Ἄνευ κηρίου, ἄδειπνος, ἐπάνω τῆς χιόνος
Μὲ κεκυφυῖαν κεφαλὴν βαδίζει ἐπωδύνως;
Μόνος δὲν ἔχει κόλλυβα, οὐδὲ κηρίον, μόνος!
'Ενίοτε τὸ βῆμά του ἄλγος βαθὺ κλονίζει,
Ὁ ἀπλανής του ὀφθαλμὸς ἀγρίως σπινθηρίζει,
Καὶ προχωρῶν μονολογεῖ· «Εἰς τὸν Θεὸν τὸν ζῶντα
Ὀρκίζομαι νὰ σ' ἀγαπῶ ἀκόμη καὶ θανόντα!..»
Τὸ σάβανόν του ἡ πνοὴ τῆς αὔρας διασείει,
Καὶ τεθνεῶτος μαχητοῦ τὸν ὁπλισμὸν δεικνύει.

Πρὸς τοὺς συμποσιάζοντας τὸ βῆμα διευθύνει·
Ἐπίσης εἶναι μαχηταὶ καὶ οἱ νεκροὶ ἐκεῖνοι....
Πεφιλημένοι σύντροφοι, μὲ ξίφος ἢ μὲ σφαῖραν
Ὁμοῦ μ' ἐκεῖνον τὴν αὐτὴν ἐξέπνευσαν ἡμέραν.
Πλὴν πρὸς ἀλλήλους ἄγνωστοι εἶν' οἱ νεκροὶ ἐκεῖνοι·
Δὲν ἐνθυμοῦνται τίποτε ἐκ τῆς ζωῆς των, μόνον
Τὰ κόλλυβά του τρυφηλῶς καθεὶς των καταπίνει·
Τὰ πάντα ἔχουσι νεκρὰ—ἐκτὸς τῶν σιαγόνων.
Καὶ μόνον ὅσοι προδοθοῦν ὑπὸ ψυχῶν φιλτάτων,
Δὲν λησμονοῦν καὶ εἰς αὐτὸ τὸ βάθος τῶν μνημάτων!
Σύννους ὁ ἄδειπνος νεκρὸς καὶ μόνος, πάντη μόνος,
Τὸ βῆμα σύρει τὸ νεκρὸν ἀργὰ καὶ μονοτόνως.
Τὸν ῥασοφόρον μαχητὴν ἐπαναβλέπει πάλιν,
Τὸν προσφιλῆ του σύνοπλον, κ' ἐκτείνει τὴν ἀγκάλην
Ὡς ἄλλοτε· ματαίως!
Ὑπνώττουσιν οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ γαύρου ἱερέως.
....Ἀλλὰ φωνὴ ἀλέκτορος δὲν ἀντηχεῖ καὶ ἤδη;
Εἶν' ὁ λευκός!—εἰς τοὺς νεκροὺς τὴν μνήμην ἀποδίδει.—
Ὡς φύλλα συνταράσσονται ἀπὸ ἀνεμοζάλην·
Διὰ μιᾶς ἐγείρονται, πετοῦν τὰ σάβανά των,
Καὶ ἀντ' αὐτῶν κυμαίνεται ἡ φουστανέλλα πάλιν,
Καὶ λάμπουν ἅρματα ἐδῶ, κ' ἐκεῖ τὰ βλέμματά των.
Ὅπλων κλαγγή, προστάγματα πολεμικὰ παρέκει·
Ἀντιλαλοῦν περιχαρῆ·
Ἐδῶ παιάν, ἐκεῖ χοροί,
Καὶ πανταχοῦ τουφέκι....

Ἐδῶ, συντρόφων προσφιλῶν φαιδραὶ ἀναγνωρίσεις
Καὶ φίλων ἐναγκαλισμοί·
Ἐκεῖ, ἀγάπης ἀσπασμοὶ
Καὶ μάχης παρορμήσεις.

Αὐτοὶ νεκροί, αὐτοὶ νεκροὶ ἀφήσαντες τὸ μνῆμα!
Δὲν ἀκροᾶσαι, θεωρεῖς τὸ πτερωτόν των βῆμα·
Δὲν βλέπεις ὅπλα, καὶ κλαγγὴ ἀκούεται.... φωτίζει
Ὠχρὰ τὴν ὄψιν των ἀκτὶς καὶ τ' ὄμμα σπινθηρίζει!
Πλὴν αἴφνης σάλπιγξ ἀντηχεῖ καὶ κυματίζων ἤδη,
Ὁ ἐρυθρόχρους θύσσανος προκύπτει τοῦ Πραίδη....
Τοὺς ἄνδρας μὲ συγκίνησιν παρατηρεῖ μεγάλην,
Καὶ ἀνακράζει· «πρὸς ἐμέ, γενναῖε λόχε, πάλιν!»
Καὶ στίλβουν λόγχαι πρὸ αὐτοῦ καὶ ξίφη μετὰ μένους,
Καὶ φθάνουν ὅσοι ἔπεσαν ἐκεῖ ὑπὲρ τοῦ Γένους·
Οὐχὶ ὡς ἔπεσαν προχθὲς τὰ τῶν Βουλγάρων σμήνη,
Ἀλλὰ ὡς πίπτουν Ἕλληνες, ὡς ἔπεσαν ἐκεῖνοι,
Οὓς εἶδ' ἡ γραῦς τῆς Δύσεως μὲ νυσταλέον βλέμμα,
Διότι μύρον σλαβικὸν δὲν ἔχυσαν, ἀλλ' αἷμα!
....Πλὴν ποία λάμψις τοῦ Βαφὲ τὴν ὄψιν ἀλλοιόνει!
« Ἑλλὰς καὶ Κρήτη! » ἀντηχεῖ καὶ πάλιν τὸ πεδίον,
Καὶ τὸν Πραίδην ἐγερθεὶς ὁ λόχος του κυκλόνει,
Μὲ φλέγον βλέμμα καρτερῶν τῆς μάχης τὸ σημεῖον.
Καὶ πέραν, πέραν, ἔναντι, βωβοὶ στρατοπεδεύουν
Οἱ φονευθέντες ὑπ' αὐτῶν κ' ἐκεῖ καταπεσόντες·

Μ' ἰχθύος βλέμμα πρὸς τῆς γῆς τὸ μαῦρον χῶμα νεύουν,
Καὶ διασχίζουν οἱ ὀξεῖς τὰς σάρκας των ὀδόντες.
Αὐτοὶ δὲν ἔχουν κόλλυβα.... δὲν εἶναι στρατιῶται
Χριστοῦ κ' ἐλευθερίας!
Τὸ τουμπελέκι τοὺς καλεῖ.... καὶ τρέμουν καθὼς ὅτε
Διέκριναν εἰς τὸ Βαφὲ Ἑλλήνων πανοπλίας!
Πλὴν τί ζητεῖ περίλυπος καὶ τόσον ἐπιμόνως
Ὁ ῥασοφόρος μαγητὴς ἐπάνω τῆς χιόνος;
Καὶ διατί τὸν ἄδειπνον θανόντα διακρίνων,
Τὸ βῆμα μελαγχολικῶς ἐκτείνει πρὸς ἐκεῖνον;
— Βρασίδα, λέγει, ποῦ λοιπὸν τὴν ἔχεις τὴν σημαίαν;
Κ' ὑψόνει κεφαλὴν ὠχρὰν καὶ ἀλγεινῶς ὡραίαν.
Δὲν τὴν εὑρίσκω, τὸν γλαυκὸν δὲν βλέπω οὐρανόν μου,
Καὶ ἤθελα τὴν κυανῆν νὰ ἔχω σάβανόν μου!
Ἐκεῖνος πρὸς ἀπάντησιν ὑψῶν τὸ μέλαν ὄμμα,
— Ἐπάνω — εἶπε κ' ἔδειξε τοῦ οὐρανοῦ τὸ δῶμα....
Καὶ προχωρῶν ἐγγύτερον ὁ σύννους νεανίας,
Μετὰ φωνῆς βραδείας
— Μόνος, τὸν λέγει, κόλλυβα δὲν εἶχα καὶ λαμπάδα·
Ἐλησμονήθην.... δός με κἂν τὴν ἐδικήν σου δᾷδα.
— Καὶ τί τὴν θέλεις; — Ἱερεῦ, τὴν θέλω! — καὶ συγχρόνως
Λαβὼν τὴν δᾷδα προχωρεῖ ὡς σύννεφον τυφῶνος,
Καὶ φεύγει, φεύγει ἐν ὀργῇ καὶ θλίψει βαθυτάτῃ.
Ἡ ἐνταφία του λαμπὰς τὸν δρόμον του χαράττει,
Πλὴν λάμπει περισσότερον τὸ πῦρ τῶν ὀφθαλμῶν του·
Αὐτὸ φωτίζει κάλλιον τὴν σκοτεινὴν ὁδόν του....

Δ'

Τὸ ψυχοσάββατον ἐκεῖ· γάμος ἐδῶ....'Ακόμα
  Ἡδέως ἐξακολουθεῖ τὸ μέλος τῶν ᾀσμάτων·
Ὁ πύργος δὲν ὑψόνεται εἰς ἠμαγμένον χῶμα,
  Οὐδ' εἰς πεδίον ἔρημον σιωπηλῶν μνημάτων....
Ὁποί' ἀντίθεσις! Θεέ, διαφορὰ ὁποία!
  'Εντὸς τοῦ πύργου θόρυβος, ἐκεῖ σιγὴ βαθεῖα.
Ὁ θάνατος καὶ ἡ ζωὴ εἰς τὴν ἰδίαν ὥραν
  Συνεορτάζουν ἤδη·
Ὁ μὲν προσφέρει κόλλυβα εἰς τοῦ Βαφὲ τὴν χώραν,
  Ἡ δὲ τὸν οἶνον τῆς χαρᾶς καὶ δέχεται καὶ δίδει.
'Εντὸς θαλάμου εὐπρεποῦς ἐπίχρυσος λυχνία
  'Αφίνει λάμψιν ἀμυδρὰν καὶ βαθμηδὸν ἐκπνέει,
Καὶ εἰς τὸ δῶμα ἐντελὴς θὰ ἦτον ἡ σκοτία,
  Τῆς Ἴδας ἂν δὲν ἔφεγγον οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ νέοι!
Ὁποῖον κάλλος, οὐρανέ! Ἡ κόμη ἡ λυτή της....
  'Αλλὰ τί πράττω; τί τολμῶ νὰ περιγράψω ἤδη;
Δὲν περιγράφεται τὸ φῶς καθὼς καὶ ἡ μορφή της·
  Κ' ἡ Μοῦσα ἔχει ὅρια· καίτοι θεά, ἐνδίδει.
Δικαίως ὁ νεκρὸς αὐτῆς καὶ ὑπ' αὐτὸ τὸ χῶμα
  'Αμφισβητεῖ τὸ κάλλος της ζηλοτυπῶν ἀκόμα!
Σιωπηλὴ καὶ κάτωχρος ὡς φθινοπώρου φύλλον,
  Τ' ᾄσματ' ἀκούει σύνοφρυς τῶν χωρικῶν ὁμίλων,

Καὶ μ' ἔκθαμβον ὁ Γαβριὴλ τὴν ἀτενίζει ὄμμα
'Ως ὀπτασίαν τοὐρανοῦ ἀφήσασαν τὸ δῶμα.
Πῶς διαμένουν ἄφωνοι νυμφίος καὶ νυμφία!
Εἰς τὸν κοιτῶνά των σιγή, ἐγγύς των εὐθυμία,
Καὶ πανταχοῦ τοῦ κεραυνοῦ ὁ ἀλαλάζων κρότος·
Θαρρεῖς ἐπίορκον ζητεῖ τὸ πῦρ του εἰς τὸ σκότος.
'Εξαίφνης ἀνεγείρεται ἡ Ἴδα, κ' εἰς τὸν νέον
— Ἃς παύσουν, λέγει, τ' ᾄσματα, ἂς παύσουν τελευταῖον!
Μὲ φέρουν πλῆξιν αἱ φωναὶ αὐταὶ τῶν Κανιβάλλων....
Κ' ἐκεῖνος ἀποκρίνεται βαρύθυμος καὶ πάλλων·
— Τί ἔχεις, Ἴδα; τὴν στιγμὴν αὐτὴν τοσαύτη λύπη;
Μή;... καὶ σιγᾷ φοβούμενος τὴν σκέψιν του νὰ εἴπῃ....
Μή, Ἴδα, μετενόησες; εἰπέ με το, ὁμίλει,
Καὶ φεύγω· φθάνει πάσχουσαν νὰ μὴ σὲ βλέπω, φίλη·
Δὲν θέλω θλῖψιν δι' ἐμὲ νὰ ὑποφέρῃς ἄλλην.
— Ἄ, Γαβριήλ, τὰ ἴδια, τὰ ἴδια καὶ πάλιν!
'Αλλὰ τί ψῦχος! Ἄφησαν σβυσμένην τὴν ἑστίαν·
Νὰ τὴν ἀνάψῃ δὲν καλεῖς θεράπαιναν καμμίαν;
— Ἴδα, εὐθύς.... — 'Αλλὰ οὐχί· πολὺ δὲν εἶναι ψῦχος....
Μὴ μὲ ἀφίνῃς, κάθησε, τὸν λέγει ἀνησύχως.
Φέρε τὴν χεῖρά σου ἐδῶ· μὲ ἀγαπᾷς; εἰπέ μοι.
— Ἂν σ' ἀγαπῶ! καὶ ἡ φωνὴ τοῦ νεανίσκου τρέμει....
— Πολύ, πολύ;... — Ὅσον ψυχὴ ἐπὶ τῆς γῆς καμμία!
— Τί δυστυχία! — Διατί, ὦ Ἴδα, δυστυχία;
— Ὦ Γαβριήλ, δὲν ἤθελα ὀδύνην νὰ σ' ἀφήσω·
Ἂν ἀποθάνω, ἂν τυχὸν τοὺς ὀφθαλμούς μου κλείσω!...

—Σὺ ν' ἀποθάνῃς, Ἴδα μου! Σύ, Ἴδα, ν' ἀποθάνῃς!
Πλὴν δὲν καταλαμβάνεις,
Πῶς καὶ πρoφέρουσα αὐτὸν τὸν λόγον μὲ φονεύεις;
Ἰδέ με εἰς τὸ πρόσωπον, ἰδέ, ἂν δὲν πιστεύῃς....
Καὶ εἶχεν ἡ μορφὴ αὐτοῦ τὸ τοῦ θανάτου χρῶμα,
Κ' ἦτον δακρύων ἔμπλεον τὸ διαυγές του ὄμμα.
Κ' ἐκείνη ἀπομάττουσα τὸ δάκρυ του τὸ ῥέον,
Συγκινημένη στρέφεται καὶ λέγει πρὸς τὸν νέον·
—Οὐχί, θὰ ζήσω, Γαβριήλ· οὐχί, δὲν θ' ἀποθάνω!
Καὶ πίπτει εἰς τὸ στῆθός του γλυκύδακρυς ἐπάνω,
Εὐδαίμων, λησμονήσασα καὶ ὅρκους καὶ μνημεῖα·
Πλὴν συμβιβάζεται ποτὲ μ' ἡμᾶς ἡ εὐτυχία;...
Τῶν χωρικῶν τὰ ᾄσματα ἠκούσθησαν καὶ πάλιν·
Ἡ Ἴδα συνταράσσεται καὶ λέγει πρὸς τὸν νέον·
—Ὦ Γαβριήλ, χάριν λοιπὸν σ' ἐζήτησα μεγάλην;
Τοὺς ψάλτας εὐχαρίστησε κ' εἰπὲ νὰ παύσουν πλέον!
Βοὴ τοσαύτη μ' ἐνοχλεῖ....— κ' ἐξέρχεται ὁ νέος.
Μετὰ μικρὸν τὰ ᾄσματα κατέπαυσαν ταχέως.
Ἀπῆλθον πάντες, καὶ αὐτὸς ἐξῆλθε νὰ δροσίσῃ
Εἰς τῆς θυέλλης τὴν πνοὴν τὸ μέτωπον τὸ καῖον·
Ὁ οἶνος εἶχε τῆς χαρᾶς τὸ αἷμά του φλογίσει,
Καὶ εἰς τὸν κῆπον προχωρεῖ ἀπλήστως ἀναπνέων.
Ἐκεῖ, λαμπάς τις φαίνεται καὶ σάβανον ἀσπρίζει·
Νεκρός τις βαίνει πρὸ αὐτοῦ καὶ βλέμμα φωσφορίζει....
Ἀργά, ἀργὰ ὁ τεθνεὼς ἐγγὺς τοῦ ζῶντος φθάνει,
Τὴν χεῖρά του λαμβάνει,

Τρὶς εἰς τὸ φρίσσον ἐμφυσᾷ τοῦ νεανίσκου στόμα,
Καὶ τὸν ἀφίνει κείμενον ἐπὶ τῆς γῆς ὡς πτῶμα.

Ε'

Ἡ καταιγὶς αὐξήσασα βρυχᾶται μαινομένη,
Καὶ ἀστραπαὶ φλογίζουσι τῶν οὐρανῶν τὸ δῶμα.
Τὸν Γαβριὴλ περιδεὴς ἡ Ἴδα περιμένει,
Καὶ πρὸς τὴν θύραν στρέφεται τ' ἀνήσυχόν της ὄμμα.
Πλὴν βῆμ' ἀκούει, ἔρχεται· τὸ βῆμά του γνωρίζει·
Ἡ θύρ' ἀνοίγει ἐλαφρά, ὁ Γαβριὴλ ἐμβαίνει·
Μυστηριώδης τις ἀκτὶς τὸ βλέμμα του φωτίζει....
—Ἦλθα, τὴν λέγει· οὔτε εἷς τῶν ῥαψῳδῶν σου μένει.
Κ' ἐν τάχει, μ' ἀκατάσχετον ὁρμὴν καὶ προθυμίαν
Μετέβη—ὄχι—ἔπεσε σχεδὸν εἰς τὴν ἑστίαν.
Εἰς τὴν πυρὰν θερμαίνεται μετὰ τρυφῆς ἀφάτου,
Κ' ἐκείνη μετὰ θαυμασμοῦ τὸν βλέπει βαθυτάτου.
—Τί ἔχεις, λέγει, Γαβριήλ; Ὦ, ἄνοιξε τὰ χείλη·
Ὁποία ὄψις! πρὸς θεοῦ, ὁμίλησε, ὁμίλει!
—Κρυόνω, Ἴδα· ἄφες με νὰ θερμανθῶ, κρυόνω·
Τὴν ἀπαντᾷ περίλυπος κ' ἐν ἀπαισίῳ τόνῳ.
—Ἀλλά, τὸν λέγει ἔκπληκτος καὶ σκυθρωπῶς ἡ νέα,
Κρυόνεις τόσον;....—Ναί, πολύ! Ὦ, τί πυρὰ ὡραία!
Καὶ πάλιν κύπτει πρὸς τὸ πῦρ, θερμαίνεται ἀκόμα,
Καὶ στρέφων, μὲ παράδοξον τὴν ἀτενίζει ὄμμα.

—Σὺ ν' ἀποθάνῃς, Ἴδα μου! Σύ, Ἴδα, ν' ἀποθάνῃς!
Πλὴν δὲν καταλαμβάνεις,
Πῶς καὶ προφέρουσα αὐτὸν τὸν λόγον μὲ φονεύεις;
Ἰδέ με εἰς τὸ πρόσωπον, ἰδέ, ἂν δὲν πιστεύῃς....
Καὶ εἶχεν ἡ μορφὴ αὐτοῦ τὸ τοῦ θανάτου χρῶμα,
Κ' ἦτον δακρύων ἔμπλεον τὸ διαυγές του ὄμμα.
Κ' ἐκείνη ἀπομάττουσα τὸ δάκρυ του τὸ ῥέον,
Συγκινημένη στρέφεται καὶ λέγει πρὸς τὸν νέον·
—Οὐχί, θὰ ζήσω, Γαβριήλ· οὐχί, δὲν θ' ἀποθάνω!
Καὶ πίπτει εἰς τὸ στῆθός του γλυκύδακρυς ἐπάνω,
Εὐδαίμων, λησμονήσασα καὶ ὅρκους καὶ μνημεῖα·
Πλὴν συμβιβάζεται ποτὲ μ' ἡμᾶς ἡ εὐτυχία;...
Τῶν χωρικῶν τὰ ᾄσματα ἠκούσθησαν καὶ πάλιν·
Ἡ Ἴδα συνταράσσεται καὶ λέγει πρὸς τὸν νέον·
—Ὦ Γαβριήλ, χάριν λοιπὸν σ' ἐζήτησα μεγάλην;
Τοὺς ψάλτας εὐχαρίστησε κ' εἰπὲ νὰ παύσουν πλέον!
Βοὴ τοσαύτη μ' ἐνοχλεῖ....— κ' ἐξέρχεται ὁ νέος.
Μετὰ μικρὸν τὰ ᾄσματα κατέπαυσαν ταχέως.
Ἀπῆλθον πάντες, καὶ αὐτὸς ἐξῆλθε νὰ δροσίσῃ
Εἰς τῆς θυέλλης τὴν πνοὴν τὸ μέτωπον τὸ καῖον·
Ὁ οἶνος εἶχε τῆς χαρᾶς τὸ αἷμά του φλογίσει,
Καὶ εἰς τὸν κῆπον προχωρεῖ ἀπλήστως ἀναπνέων.
Ἐκεῖ, λαμπάς τις φαίνεται καὶ σάβανον ἀσπρίζει·
Νεκρός τις βαίνει πρὸ αὐτοῦ καὶ βλέμμα φωσφορίζει....
Ἀργά, ἀργὰ ὁ τεθνεὼς ἐγγὺς τοῦ ζῶντος φθάνει,
Τὴν χεῖρά του λαμβάνει,

Τρὶς εἰς τὸ φρίσσον ἐμφυσᾷ τοῦ νεανίσκου στόμα,
Καὶ τὸν ἀφίνει κείμενον ἐπὶ τῆς γῆς ὡς πτῶμα.

Ε′

Ἡ καταιγὶς αὐξήσασα βρυχᾶται μαινομένη,
Καὶ ἀστραπαὶ φλογίζουσι τῶν οὐρανῶν τὸ δῶμα.
Τὸν Γαβριὴλ περιδεὴς ἡ Ἴδα περιμένει,
Καὶ πρὸς τὴν θύραν στρέφεται τ' ἀνήσυχόν της ὄμμα.
Πλὴν βῆμ' ἀκούει, ἔρχεται· τὸ βῆμά του γνωρίζει·
Ἡ θύρ' ἀνοίγει ἐλαφρά, ὁ Γαβριὴλ ἐμβαίνει·
Μυστηριώδης τις ἀκτὶς τὸ βλέμμα του φωτίζει....
—Ἦλθα, τὴν λέγει· οὔτε εἷς τῶν ῥαψῳδῶν σου μένει.
Κ' ἐν τάχει, μ' ἀκατάσχετον ὁρμὴν καὶ προθυμίαν
Μετέβη—ὄχι—ἔπεσε σχεδὸν εἰς τὴν ἑστίαν.
Εἰς τὴν πυρὰν θερμαίνεται μετὰ τρυφῆς ἀφάτου,
Κ' ἐκείνη μετὰ θαυμασμοῦ τὸν βλέπει βαθυτάτου.
—Τί ἔχεις, λέγει, Γαβριήλ; Ὦ, ἄνοιξε τὰ χείλη·
Ὁποία ὄψις! πρὸς θεοῦ, ὁμίλησε, ὁμίλει!
—Κρυόνω, Ἴδα· ἄφες με νὰ θερμανθῶ, κρυόνω·
Τὴν ἀπαντᾷ περίλυπος κ' ἐν ἀπαισίῳ τόνῳ.
—Ἀλλά, τὸν λέγει ἔκπληκτος καὶ σκυθρωπῶς ἡ νέα,
Κρυόνεις τόσον;....—Ναί, πολύ! Ὦ, τί πυρὰ ὡραία!
Καὶ πάλιν κύπτει πρὸς τὸ πῦρ, θερμαίνεται ἀκόμα,
Καὶ στρέφων, μὲ παράδοξον τὴν ἀτενίζει ὄμμα.

Πλὴν μήπως πάσχῃ;... σκέπτεται ἡ Ἴδα ἐπωδύνως·
—Τί ἔχεις, λέγει, Γαβριήλ; καὶ σιωπᾷ ἐκεῖνος....
—Σιγᾷς;...Ἀλλοίμονον, ποτὲ τοιοῦτον δὲν σὲ εἶδα·
Εἰπέ μοι, πῶς ἐβράδυνες;—Ἐβράδυνα, ὦ Ἴδα;
Καὶ μειδιάσας ζοφερῶς καὶ στόνον βαθὺν πνίγων,
Πολὺ ταχέως θὰ εἴπῃς πῶς ἦλθα μετ' ὀλίγον!...
—Πολὺ ταχέως;... διατί; Ὁποία γλῶσσα ξένη!
Λυπήσου τρέμουσαν ψυχὴν κ' εἰπέ με τί συμβαίνει;
Ἄλλον σὲ βλέπω πρὸ μικροῦ ἐδῶ ἐπανελθόντα.
—«Σ' ὁρκίζομαι εἰς τὸν Θεὸν τὸν ἀληθῆ καὶ ζῶντα,»
Δὲν ἔχω, φῶς μου, τίποτε!...................
....
—Ἄ, Γαβριήλ, εἶσαι κακός! τὸν λέγει τεθλιμμένη.
—Ἐγώ, «φιλτάτη μου ψυχή, ψυχὴ πεφιλημένη;...»
Καὶ χιονώδη θεωρῶν παστάδα, ἔτι μᾶλλον
Ζοφοῦται, καὶ κατασιγῶν κρυφίαν καταιγίδα·
—Ἴδα ἐκείνη ἡ παστὰς ἀνῆκεν εἰς τὸν ἄλλον;...
—Τὸν ἄλλον!—Ναί, καὶ ἐπ' αὐτῆς θὰ κοιμηθῶμεν Ἴδα;
—Ἀχάριστε!—Ἀχάριστος! καὶ διατί φιλτάτη;
Μία ἐρώτησις ἁπλῆ τοσοῦτον σὲ ταράττει;
Πλὴν ὅ,τι λέγει ὁ λαὸς ἐὰν δὲν ἦναι πλάνη;
Ἂν ἔλθ' εἰς τὴν παστάδα του τὸ σῶμα νὰ θερμάνῃ;...
Καλά· χωροῦμεν καὶ οἱ τρεῖς.... Εἶν' ἡ παστὰς εὐρεῖα.
Δὲν εἶν' ὡς ἄλλη τις στενή!...............
Ἐξαίφνης ἀνεγείρεται ἡ δυστυχὴς ἐπάνω·
—Εἰπέ με, λέγει, Γαβριήλ· μὴ θέλῃς ν' ἀποθάνω;

—Φιλτάτη μου, παραληρῶ.... πλὴν πρὸ μικροῦ ἀκόμα
Μ' ἐπῆλθε ζάλη κ' ἔπεσα λειπόθυμος ὡς πτῶμα.
—Ἐλειποθύμησες; Θεέ! σύ, Γαβριὴλ; καὶ πότε;
Καὶ πῶς δὲν μὲ τὸ ἔλεγες; Καταλαμβάνω τότε....
Εἷς ἰατρός! ἀνέκραξε· κ' ἐκεῖνος·—Ἄφες τώρα·
Δὲν εἶναι ὥρα ἰατρῶν, ἀλλ' εὐτυχίας ὥρα!
—Πῶς ἐφοβήθην! ἀσθενῶ τὸ θάῤῥος μου ν' ἀνεύρω....
Ἂν ἤξευρες πῶς σ' ἀγαπῶ!—Καὶ πῶς δὲν τὸ ἠξεύρω;
Καὶ μετ' ὀλίγον, συγκρατῶν βαθείας συγκινήσεις·
—Ὦ, μίαν χάριν σὲ ζητῶ!—Εἰπέ.—Νὰ μὲ μισήσῃς!
—Καὶ πάλιν;... Μὴ λοιπὸν ποθῇς παράφρονα νὰ μ' ἴδῃς;
—Ἂν μὲ μισῇς, μὲ ἀγαπᾷς· ἂν ὄχι, μὲ προδίδεις....
—Ἀλλοίμονον· ὁ πυρετὸς ἐκ νέου σὲ μαστίζει.
—Ὁ πυρετός;... Ναί, κεφαλὴν καὶ στῆθος μοῦ φλογίζει.
Τί σ' ἔλεγα;... Ὅμως ἰδού, ἐξέλιπεν ἡ ζάλη....
Τὸν διακόπτει πλὴν φωνή, περίτρομος, μεγάλη·
«Πυρκαϊά, πυρκαϊά!» ὁ πύργος καίετ' ὅλος,
Καὶ τ' οὐρανοῦ φλογίζεται ὁ ζοφωμένος θόλος.
Ἐμπρὸς αὐτῆς ὁ Γαβριὴλ μ' ἓν βῆμα μόνον φθάνει·
Ἰδὼν αὐτὴν λειπόθυμον, ὡς βρέφος τὴν λαμβάνει
Καὶ φεύγει· πρὸ αὐτοῦ τὸ πῦρ τὰς φλόγας του μακρύνει·
Τὸν πύργον τὸν φλεγόμενον ὀπίσω του ἀφίνει,
Καὶ φεύγει, φεύγει· λέαιναν τίς εἶδεν, ὅταν ἔχῃ
Τὸν σκύμνον εἰς τὸ στόμα,
Καὶ μ' ἀναμμένον ὀφθαλμὸν εἰς καῖον δάσος τρέχει;
Ὁμοίως φεύγει καὶ αὐτὸς καὶ μὲ τοιοῦτον ὄμμα!

ΣΤ'

'Ασθμαίνων παύει τὴν γοργὴν καὶ ἔξαλλον πορείαν·
'Αφίνει τὴν λειπόθυμον ἐπὶ τῆς γῆς νυμφίαν,
Καὶ τὴν μορφήν της μὲ ὀργὴν καὶ οἶκτον ἀτενίζει·
'Ο πύργος ὁ φλεγόμενος μακρόθεν τὸν φωτίζει....
'Εξαίφνης στόνον ἀλγεινὸν τὸ στῆθός του ἀφίνει!
'Ανάμνησίς τις παλαιὰ σχεδὸν τὸν ἱλαρύνει·
Αἴσθημα κατ' αἰσθήματος παλαίει ἐπιπόνως,
Καὶ τὴν προσβλέπει σύνοφρυς καὶ συμπαθῶν συγχρόνως....
'Αλλ' ἀκουσίως τὰς ψυχρὰς ἀγκάλας του ἀνοίγει
Καὶ τὴν ἐναγκαλίζεται· θαρρεῖς ὅτι τὴν πνίγει.
Καὶ τῆς φιλεῖ καὶ τῆς φιλεῖ τὰς παρειάς, τὸ στόμα,
Τὸ χιονῶδες μέτωπον, τὸ κεκλεισμένον ὄμμα.
Φίλημα εἰς τὸ φίλημα ἀκόρεστον ἀφίνει·
Θαρρεῖς δὲν τὴν ἀσπάζεται, θαρρεῖς τὴν καταπίνει!
Συνερχομένη, ἀσθενῶς ἡ δυστυχὴς κινεῖται·
— Ποῦ εἶμαι, λέγει, Γαβριήλ;... Θαμβόνεται τὸ φῶς μου·
Ὦ, εἰς τὸν πύργον φέρε με....Κ' ἐκεῖνος·— Πυρπολεῖται!
— 'Ο πύργος μου! — 'Ο πύργος σου οὐχί, ὁ ἐδικός μου....
— 'Ο ἐδικός σου, Γαβριήλ; Ἄ, ἐννοῶ, βεβαίως·
Πλὴν τίς τὸν ἔκαυσε; — Τὸ πῦρ δὲν ἥναψε τυχαίως....
Τὸ ψυχοσάββατον τελοῦν τὰ τέκνα τῶν μνημείων·
Τίς οἶδεν, ἴσως τεθνεώς, στερούμενος κηρίον....

Περιδεὴς τὴν χεῖρά του λαμβάνει, κ' αἰφνιδίως
Τὴν ἀποσύρει κράζουσα·—Ὦ, πόσον εἶσαι κρύος!...
Κ' ἐκεῖνος·—Σπεῦσε, ἔχομεν μακρὰν ὁδοιπορίαν·
Ἐλθέ!—Πλὴν ποῦ;—Εἰς τὴν μικράν, τὴν ἄλλην μου οἰκίαν.
Καὶ ἀνυψῶν σιωπηλῶς τὸ ζοφερόν του ὄμμα,
Σύννεφον μέλαν θεωρεῖ εἰς τ' οὐρανοῦ τὸ δῶμα·
« Ἁμαξηλάτα! » κράζει,
Κ' ἰδοὺ τὸ νέφος κατελθὸν τὴν Ἴδαν πλησιάζει.
Ἡμιπαράφρονα σχεδὸν καὶ ἄκουσαν τὴν σύρει,
Κ' εἰς τὴν νεφέλην ἀναβάς, ἐπάνω τὴν ἐγείρει.
—Βλέπεις; τῇ λέγει γλυκερῶς καὶ πρὸς ἐκείνην στρέφων·
Τοιοῦτον ἔχουν ὄχημα τὰ τέκνα τῶν συννέφων!
Κ' εἰς τὸν ἀθέατον φωνεῖ ἁμαξηλάτην πάλιν·
« Εἰς τὴν οἰκίαν!..» καὶ μ' ὁρμὴν ὑψόνεται μεγάλην
Ἐπάνω τῶν αἰθέρων,
Τὸ νεφελῶδες ὄχημα τοὺς νεονύμφους φέρον.
Καὶ φεύγει, φεύγει· ἀστραπαὶ τὸν δρόμον του φωτίζουν,
Ἡ θύελλα τὸ ὁδηγεῖ, ἀέρες τὸ λικνίζουν.
Ἄνω πεδίων, πόλεων καὶ ὑψηλῶν ὀρέων
Διέρχονται· εἰς πέλαγος πλησίον εἶναι πλέον.
Πετᾷ ἐπάνωθεν αὐτοῦ τὸ νεφελῶδες πλοῖον,
Τῆς Ἴδας ἔχον τὴν λευκὴν ἐσθῆτα ὡς ἱστίον.
Κ' ἐνῷ ἀστράπτει καὶ βροντᾷ κ' ἡ θύελλα συρίζει,
Ἡ ναῦς ἐκείνη προχωρεῖ, ἐκτάσεις διασχίζει,
Καὶ πλέ' εἰς κύματα νεφῶν· κατέρχεται, ὑψοῦται,
Ὁτὲ μὲ ἀστραπάς, ὁτὲ μὲ κεραυνοὺς σταυροῦται!

ΣΤ'

'Ασθμαίνων παύει τὴν γοργὴν καὶ ἔξαλλον πορείαν·
  'Αφίνει τὴν λειπόθυμον ἐπὶ τῆς γῆς νυμφίαν,
Καὶ τὴν μορφήν της μὲ ὀργὴν καὶ οἶκτον ἀτενίζει·
  Ὁ πύργος ὁ φλεγόμενος μακρόθεν τὸν φωτίζει....
'Εξαίφνης στόνον ἀλγεινὸν τὸ στῆθός του ἀφίνει!
  'Ανάμνησίς τις παλαιὰ σχεδὸν τὸν ἱλαρύνει·
Αἴσθημα κατ' αἰσθήματος παλαίει ἐπιπόνως,
  Καὶ τὴν προσβλέπει σύνοφρυς καὶ συμπαθῶν συγχρόνως....
'Αλλ' ἀκουσίως τὰς ψυχρὰς ἀγκάλας του ἀνοίγει
  Καὶ τὴν ἐναγκαλίζεται· θαρρεῖς ὅτι τὴν πνίγει.
Καὶ τῆς φιλεῖ καὶ τῆς φιλεῖ τὰς παρειάς, τὸ στόμα,
  Τὸ χιονῶδες μέτωπον, τὸ κεκλεισμένον ὄμμα.
Φίλημα εἰς τὸ φίλημα ἀκόρεστον ἀφίνει·
  Θαρρεῖς δὲν τὴν ἀσπάζεται, θαρρεῖς τὴν καταπίνει!
Συνερχομένη, ἀσθενῶς ἡ δυστυχὴς κινεῖται·
  — Ποῦ εἶμαι, λέγει, Γαβριήλ;... Θαμβόνεται τὸ φῶς μου·
Ὢ, εἰς τὸν πύργον φέρε με.... Κ' ἐκεῖνος· — Πυρπολεῖται!
  — Ὁ πύργος μου! — Ὁ πύργος σου οὐχί, ὁ ἐδικός μου....
— Ὁ ἐδικός σου, Γαβριήλ; Ἄ, ἐννοῶ, βεβαίως·
  Πλὴν τίς τὸν ἔκαυσε; — Τὸ πῦρ δὲν ἥναψε τυχαίως....
Τὸ ψυχοσάββατον τελοῦν τὰ τέκνα τῶν μνημείων·
  Τίς οἶδεν, ἴσως τεθνεώς, στερούμενος κηρίον....

Περιδεὴς τὴν χεῖρά του λαμβάνει, κ' αἰφνιδίως
Τὴν ἀποσύρει κράζουσα· — Ὤ, πόσον εἶσαι κρύος!...
Κ' ἐκεῖνος· — Σπεῦσε, ἔχομεν μακρὰν ὁδοιπορίαν·
Ἐλθέ! — Πλὴν ποῦ; — Εἰς τὴν μικράν, τὴν ἄλλην μου οἰκίαν.
Καὶ ἀνυψῶν σιωπηλῶς τὸ ζοφερόν του ὄμμα,
Σύννεφον μέλαν θεωρεῖ εἰς τ' οὐρανοῦ τὸ δῶμα·
« Ἁμαξηλάτα! » κράζει,
Κ' ἰδοὺ τὸ νέφος κατελθὸν τὴν Ἴδαν πλησιάζει.
Ἡμιπαράφρονα σχεδὸν καὶ ἄκουσαν τὴν σύρει,
Κ' εἰς τὴν νεφέλην ἀναβάς, ἐπάνω τὴν ἐγείρει.
— Βλέπεις; τῇ λέγει γλυκερῶς καὶ πρὸς ἐκείνην στρέφων·
Τοιοῦτον ἔχουν ὄχημα τὰ τέκνα τῶν συννέφων!
Κ' εἰς τὸν ἀθέατον φωνεῖ ἁμαξηλάτην πάλιν·
« Εἰς τὴν οἰκίαν!..» καὶ μ' ὁρμὴν ὑψόνεται μεγάλην
Ἐπάνω τῶν αἰθέρων,
Τὸ νεφελῶδες ὄχημα τοὺς νεονύμφους φέρον.
Καὶ φεύγει, φεύγει· ἀστραπαὶ τὸν δρόμον του φωτίζουν,
Ἡ θύελλα τὸ ὁδηγεῖ, ἀέρες τὸ λικνίζουν.
Ἄνω πεδίων, πόλεων καὶ ὑψηλῶν ὀρέων
Διέρχονται· εἰς πέλαγος πλησίον εἶναι πλέον.
Πετᾷ ἐπάνωθεν αὐτοῦ τὸ νεφελῶδες πλοῖον,
Τῆς Ἴδας ἔχον τὴν λευκὴν ἐσθῆτα ὡς ἱστίον.
Κ' ἐνῷ ἀστράπτει καὶ βροντᾷ κ' ἡ θύελλα συρίζει,
Ἡ ναῦς ἐκείνη προχωρεῖ, ἐκτάσεις διασχίζει,
Καὶ πλέ' εἰς κύματα νεφῶν· κατέρχεται, ὑψοῦται,
Ὁτὲ μὲ ἀστραπάς, ὁτὲ μὲ κεραυνοὺς σταυροῦται!

Κ' ἡ Ἴδα;... ζῇ; ἀπέθανεν; αἰσθάνεται ἀκόμα;
Τὴν ἐλυπήθη ὁ Θεὸς κ' ἔχει κλειστὸν τὸ ὄμμα.
Ἀλλὰ ὁ μέλας ὀφθαλμὸς ἐκείνου σπινθηρίζει,
Ὡς ἡ βαθεῖα θάλασσα ὁπόταν φωσφορίζῃ.

Ζ'

Φῶτα ἡμίσβεστα ἐκεῖ δὲν φαίνονται πλησίον;
Δὲν εἶν' ἐκεῖνο τοῦ Βαφὲ τὸ ἔρημον πεδίον;
Τὸ μέλαν νέφος μὲ ὁρμὴν κατέρχεται μεγάλην,
Καὶ τοὺς ναυβάτας τ' οὐρανοῦ ἀφίνον, φεύγει πάλιν.
Στενάζει καὶ γογγύζ' ἡ γῆ τὸ βάρος των δεχθεῖσα!
Ἡ γῆ ἑτέραν γῆν ζητεῖ νὰ φύγῃ, πτοηθεῖσα·
Ὁ ἕρπων σκώληξ κρύπτεται ὑπὸ τὸ χῶμα φρίσσων,
Κ' οἱ ἄνεμοι ἀκινητοῦν ἐπὶ τῶν κυπαρίσσων.
Καὶ πίπτουν τ' ἄστρα, καίονται, ἀνάπτουν ὡς λαμπάδες,
Κ' ἐκπέμπουν ὑλακὰς κυνῶν βραχνὰς αἱ πεδιάδες.
Κρωγμοὶ ἀκούονται γλαυκῶν ἐν μέσῳ τῆς σκοτίας,
Καὶ ᾄσματα γαμήλια καὶ ᾄσματα κηδείας·
Ἐνίοτε ἡ ἀστραπὴ τὰ σκότη διασχίζει,
Καὶ χεῖλος τάφου ἀνοικτοῦ ἐπὶ στιγμὴν φωτίζει....
Εἰς νέφη μαῦρα κρύπτεται ἡ ὄψις τῶν αἰθέρων,
Καὶ φεύγουν τὰ νυκτόβια πτηνὰ ἐκπεπληγμένα,
Κ' ἐκεῖνος τὴν λειπόθυμον νυμφίαν αὐτοῦ φέρων,
Ἐντὸς ὁμίχλης χάνεται κ' εἰς σκότη πυκνωμένα....

Η'

Ἐκεῖ ὅπου κατέπεσεν αὐτόχειρ ὁ Βρασίδας,
Τὸ σῶμα φέρει προχωρῶν τῆς ἀναισθήτου Ἴδας·
Ἀσθμαίνων βαίνει, σταματᾷ, βαδίζει μετ' ἀγῶνος,
Τὸ ἐλαφρὸν φορτίον του κομίζων ἐπιπόνως.
Ἐνίοτε τὸ βῆμά του κρατῶν τὴν ἀτενίζει,
Κ' εἰς τὴν μορφήν της ἄγριον τὸ βλέμμα του πλανᾶται·
Ἐνίοτε καθήμενος ὡς βρέφος τὴν λικνίζει,
Καὶ σιγηλὸν νανούρισμα τὸ σκότος ἀκροᾶται....
Εἰς μνῆμα αἴφνης ἀνοικτὸν προσέκρουσεν, ἀφίνει
Φωνὴν ἀνακουφίσεως καὶ ἵσταται ταχέως·
Ἡ ἠρεμοῦσα θέα του, θαρρεῖς, τὸν καθηδύνει.
Ὁ πλάνης στέγην εὕρισκεν, εὐνὴν ὁ νυσταλέος!
—Ἐγείρου, νύμφη! νὰ ἰδῇς τοὺς ἀληθεῖς νυμφῶνας·
Ἐξύπνησε μίαν στιγμήν, θὰ κοιμηθῇς αἰῶνας....
Τοὺς ὀφθαλμούς της ἤνοιξε· πλὴν φρίττουσα τοὺς κλείει,
Καὶ θέτει εἰς τὰ ὄμματα τὰς χεῖρας ὡς αἰγίδα·
Ἀκαριαίας ἀστραπῆς ἡ λάμψις τὴν δεικνύει
Τὴν ὄψιν τοῦ Βρασίδα....
Ὡς φύλλον φρίσσει, καὶ φωνὴν ἀκούει·—Μ' ἐνθυμεῖσαι;...
—Ἐλέησέ με, Κύριε!—Μὴ τὸν ἐπικαλῆσαι!
Καὶ στρώνων κάτω μὲ σπουδὴν τὰ κρύα σάβανά του,
Ἑλκύει τὴν νεάνιδα μετὰ στοργῆς σιμά του.

—Ἴδα· σὲ ἐσυγχώρησα! τὴν λέγει τεθλιμμένος·
'Αλλ' ἤδη εἰς ἐκπνεύσασαν λαλεῖ ἀποθαμμένος.
Τὴν θλίβ' εἰς τὴν ἀγκάλην του καὶ τ' ὄμμα του δακρύει·
'Αποκοιμᾶται μετ' αὐτῆς καὶ τὸ μνημεῖον κλείει....

θ'

Σιγὴ καὶ σκότος τοῦ Βαφὲ καλύπτει τὸ πεδίον·
Ὁ τάφος ἤδη ἔκρυψε τὸν πρὸ πολλοῦ πεσόντα,
'Αλλὰ εἰσέτι τὸ κλεισθὲν ἀντιλαλεῖ μνημεῖον·
« Ὁρκίζομαι νὰ σ' ἀγαπῶ ἀκόμη καὶ θανόντα! »

1872

ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

ΦΑΣΜΑΤΑ

ΕΚ ΤΩΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΩΝ ΠΟΙΗΣΕΩΝ

ΤΟΥ

ΒΙΚΤΩΡΟΣ ΟΥΓΓΩ

Α'

Ὢ, πόσων εἶδα θελκτικῶν παρθένων ὄμμα δῦον!
  Τοιαύτ' ἡ μοῖρα· θύματα θηρεύει τὸ μνημεῖον.
Πρέπει τὸ χόρτον δρέπανον ὀλέθριον νὰ δρέπῃ,
  Καὶ οἱ παννύχιοι χοροὶ εὐώδη ἄνθη πρέπει
    Καὶ ῥόδα νὰ πατῶσι!
  Νὰ ῥέουν πρέπει ῥύακες γοργῶς καὶ νὰ σβεσθῶσι·
Μὲ τάχος πρέπ' ἡ ἀστραπὴ νὰ σβύνεται ἰδέας,
  Καὶ τ' ἄνθη τὰ ἀστέρινα περικαλλοῦς μηλέας,
—Χιὼν τοῦ ἔαρος ἡμῶν εὐώδης—ζηλοτύπως
  Τοῦ ἀπριλίου παγετοὶ νὰ καίωσιν ἀλύπως!
Τοιαύτη εἶναι ἡ ζωὴ ἀείποτε· βαθεῖα
  Ἐπέρχεται μετὰ τὸ φῶς ἡ νὺξ καὶ ἡ σκοτία,
Κ' ἡ ἔγερσις ἄνω ἐκεῖ, ἡ ἔνδον τοῦ μνημείου.
  Πέριξ φαιδρᾶς καθήμεθα τραπέζης συμποσίου,

Πλὴν παραιτοῦν τὰς θέσεις των μὲ τεθλιμμένον ἦθος,
Πρὶν κενωθῇ τὸ κύπελλον, συνδαιτημόνων πλῆθος!

Β'

Ὦ, πόσας εἶδον νὰ σβεσθοῦν· λευκή, ῥοδίν' ἡ μία·
Ἄλλ' ἠκροᾶτο τ' οὐρανοῦ μολπὴν κ' ὑπεμειδία·
Ἄλλ' εἰς τὴν χεῖρα μέτωπον ἐστήριζε θλιμμένον,
Κ' εἶχ' ἡ φλογίνη της ψυχὴ τὸ σῶμα τεθραυσμένον,
Ὡς θραύει ὄρνις φεύγουσα τὸν κλῶνα μετὰ βίας.
Μία, ἀλλόφρων, κάτωχρος, βορὰ ζηλοτυπίας,
Ὄνομα ἐψιθύριζε λησμονηθὲν ἡσύχως·
Ἄλλη ἐσβέσθη συμπαθὴς ὡς μελῳδίας ἦχος,
Καὶ ἄλλη μὲ μειδίαμα ὀδύνης εἰς τὸ στόμα
Ἐσβέσθη, ἄγγελος τὴν γῆν ἀναπολῶν ἀκόμα!
Ὅλαι ἁβρογενῆ φυτὰ πρὶν ζήσουν μαρανθέντα,
Μὲ τὰς μικράς των φωλεὰς πτηνὰ συναρπαγέντα·
Περιστεραί, ἃς εἰς τὴν γῆν ἐχάρισε τὸ Θεῖον,
Μ' ἔρωτα καὶ μὲ χάριτας στεφόμεναι παιδίων,
Ἠρίθμουν χρόνους θελκτικοὺς μ' ἀνοίξεις μυρωμένας.
Πῶς! ἤδη τὰς βαρύν' ἡ πλὰξ τοῦ τάφου κοιμωμένας;
Πῶς! τόσα ὄντα μαγικὰ μὲ ὄμματα κλεισμένα·
Τόσαι λαμπάδες σβύσασαι, τόσ' ἄνθη μαραμένα!
Ὦ, ἄφετε. . . εἰς λογισμοὺς πλανώμενος πενθίμους,
Μακρὰν νὰ φύγω, εἰς δρυμοὺς καὶ εἰς ἀκτὰς ἐρήμους. . .

Φάσματ' ἁβρά! ἔρχοντ' ἐκεῖ, ἐμπρός μου, μία, μία,
Ὁπόταν σκέψις ῥεμβασμοῦ μ' ἀποπλανᾷ γλυκεῖα.
Ἀμφίβολον δεικνύει φῶς καὶ κρύπτει τὴν πληθύν των,
Καὶ βλέπω, βλέπω μεταξὺ τῶν κλάδων τὴν μορφήν των,
Κ' ἐν μέσῳ φύλλων λάμποντα ὑγρὰ τὰ βλέμματά των·
Εἶν' ἡ ψυχή μου ἀδελφὴ ἐρατεινῶν φασμάτων!
Δὲν μᾶς χωρίζει θάνατος, οὐδὲ ζωή· στηρίζω
Τὸ βῆμά των, ἢ μὲ πτερὰ ἐκείνων πτερυγίζω.
Ἄφατον ὄναρ, ὅτ' ἐγὼ νεκροῦμαι ὡς ἐκεῖναι,
Αὐταὶ δὲ ζῶσιν ὡς ἐγὼ κ' ἐπὶ τοῦ κόσμου εἶναι....
Ἐκείνας τότε ὅλαι μου αἱ σκέψεις ὁμοιάζουν·
Τὰς βλέπω, τὰς ἀκολουθῶ κ' «ἐλθὲ ταχέως» κράζουν!
Κύκλῳ μνημείου ἀνοικτοῦ ἐκ τῆς χειρὸς κρατοῦνται
Κ' ἐν σιωπῇ ὀρχοῦνται.
Εἶτα, μετὰ βραδύτητος ἀπέρχονται πενθίμου·
Τότ' ἐνθυμοῦμαι, κ' εἰς αὐτὰς ἀφίνετ' ἡ ψυχή μου.

Γ'

Μία ἰδίως· ἄγγελος, τῆς Ἱσπανίας αἷμα!
Χεῖρες λευκαί· μ' ἁγνὰς πνοὰς τὸ στῆθος ἀναπάλλον·
Ὄμματα μαῦρ' ἀστράπτοντα ὡς πῦρ, κρεόλης βλέμμα,
Κ' ἡ χάρις ἡ λανθάνουσα ἐκείνη, στέμμα θάλλον
Κοσμοῦσα Ἥβης κεφαλήν.

Δὲν εἶν' ὁ ἔρως τῆς πικρᾶς θανῆς της ἡ αἰτία·
  Οὔτε χαρὰν τῇ ἔδιδεν ὁ ἔρως οὔτε πόνον.
Δὲν ἀπεστάτει πάλλουσα ἡ νέα της καρδία,
  Καὶ κρύφ' αὐτῆς ἐλέγαμεν μὲ κρατημένον στόνον·
    «Ὦ, πόσον εἶναι θελκτική....»

Πόσον ἠγάπα τὸν χορὸν ἡ νέα κόρη· ὅμως
  Τὴν ἐθανάτωσ' ὁ χορὸς ὁ ἐκθαμβῶν πᾶν ὄμμα.
Ἀκόμη φρίσσ' ἡ κόνις της, ἡδὺς τὴν σείει τρόμος,
  Ὅταν ἐν μέσῳ τῆς νυκτὸς εἰς τ' οὐρανοῦ τὸ δῶμα
    Ὀρχῆται σύννεφον λευκόν.

Πόσον ἠγάπα τὸν χορόν· πρὸ τοῦ χοροῦ ἐκείνη
  Τρεῖς νύκτας ὠνειρεύετο τὸ φῶς του ἀνατέλλον,
Καὶ μουσικοί, καὶ χάριτες, καὶ ὀρχουμένων σμήνη
  Καθ' ὕπνους πάντες ἤρχοντο, ἐχόρευον, ἐγέλων
    Πρὸ τῶν κλειστῶν της ὀφθαλμῶν.

Ἔπειτα, κόσμος ἤρχετο, κειμήλια, ἀλύσεις,
  Νεφέλαι πέπλων, σηρικὰ καὶ ἀδαμάντων λίθοι·
Ὑφάσματα λεπτότερα ἀπὸ πτερὰ μελίσσης,
  Ταινίαι, ἄνθη, στέφανοι, ὥστε κανίστρων πλήθη
    Νὰ πληρωθῶσι δαψιλῶς.

Ἡ ὥρα ὅτε τοῦ χοροῦ τὴν κόρην προσεκάλει,
Μὲ τὰς φαιδράς της ἀδελφὰς προσήρχετο ταχεῖα·
Τὰ παιδικά της ἔπαιζον μὲ τὴν ῥιπίδα κάλλη,
Κ' ἐσκίρτα κ' ἐκυμαίνετο ἡ νέα της καρδία
Μὲ τοὺς παλμοὺς τῆς μουσικῆς.

Κ' ἦτο τερπνὸν εἰς τὸν χορὸν πετῶσαν νὰ τὴν βλέπῃς!
Τοὺς κυανοῦς αὐτῆς κροσσοὺς ἡ ζώνη της ἐκίνει,
Κ' ἔλαμπον κάτω μελανῆς οἱ ὀφθαλμοί της σκέπης,
Ὡς ὑπὸ νέφος μελανὸν τὴν νύκτα λάμψιν χύνει
Διδύμων ἄστρων ἡ ἀκτίς.

Ἀνάρπαστος εἰς στρόβιλον ἐγίνετο· ἐσκίρτα,
Ἵστατο, μόλις ἔπνεεν, ἐπέστρεφεν ἡσύχως·
Οἱ φθόγγοι τὴν ἐμέθυον τῆς μουσικῆς, τὰ μύρτα,
Ἡ λάμψις τόσων λυχνιῶν, ὁ τῶν βημάτων ἦχος,
Ὁ θόρυβος ὁ χαρωπός!

Τί τέρψις, νέας μεταξὺ τοῦ πλήθους νὰ λαμβάνῃ
Αἰσθήσεις ἀπὸ τὸν χορόν, καὶ ν' ἀγνοῇ τί πράττει·
Ἐὰν ἐντὸς κυλίεται νεφῶν, τὴν γῆν ἂν φθάνῃ,
Ἢ πάλιν ἂν ὑψόνετο καὶ κῦμα κατεπάτει,
Περιδονούμενον γοργῶς.

Πλὴν, φεῦ, ἐπῆλθεν ἡ αὐγὴ κ' ἡ ζέσις ἐψυχράνθη·
'Επὶ τῆς θύρας ἵστατο προσμένουσα μανδύαν,
Καὶ φρίσσουσα ἡ θελκτικὴ χορεύτρια ᾐσθάνθη
Τῆς αὔρας αἴφνης τὴν πνοὴν εἰσδύουσαν τὴν κρύαν
'Επὶ τῶν ὤμων τῶν γυμνῶν.

Πόσας ἡμέρας ὁ χορὸς πικρὰς ἀφίνει πλέον!
Χαίρετε γέλωτες, στολαί, χοροὶ εὐφραινομένων....
Βὴξ διεδέχθη σιγαλὴ τὸ ᾆσμά της τὸ νέον,
Τὰς ἡδονάς της πυρετὸς ὠχρός, κ' εἶν' ἐσβεσμένον
Τ' ὄμμα τὸ πρώην φαεινόν!

Δ'

Οἴμοι, ἐσβέσθη.... θελκτική, λατρευομένη, νέα·
'Εξερχομένη ἐκ χοροῦ φαιδροῦ, τόσον ὡραία!
'Απέθανεν· ὁ θάνατος ἀπὸ μητρὸς ὠλένην
Τὴν ἔρριψε, μὲ τοῦ χοροῦ τὸ πέπλον κοσμημένην,
'Εντὸς τοῦ τάφου, κ' ἔκλεισε τὰ σκοτεινά του χείλη.
Ἕτοιμος ἦτο εἰς χοροὺς καὶ ἄλλους ν' ἀνατείλῃ!
Τόσον ὡραίαν ἔσπευσεν ὁ χάρων νὰ τὴν δρέψῃ·
Τὰ ῥόδα, ὅσα πρὸ μικροῦ τὴν κόρην εἶχον στέψει,
Τὰ θάλλοντα εἰς τὸν χορὸν τὴν νύκτα τὴν προτέραν,
'Εντὸς τοῦ τάφου ἔσβυσαν τὴν ἄλλην φεῦ ἡμέραν!

Ε'

Ὦ, ἡ δειλαία μήτηρ της τὸ μέλλον ἀγνοοῦσα,
  Πόσον τὸ εὔθραυστον αὐτὸ ἠγάπα ἄνθος, πόσον!
Τὴν παρεστάτει νήπιον τὴν κόρην ἀγρυπνοῦσα,
  Καὶ νύκτας τὴν ἐκοίμιζεν εἰς τῆς ζωῆς τὴν δρόσον,
    Ἐντὸς κοιτίδος ἐλαφρᾶς.

Μάτην τὰ πάντα, ἔπεσεν ἡ νέα κόρη θῦμα·
  Ὁ ὕπνος ὁ ἀπέραντος τοῦ τάφου τὴν κοιμίζει,
Βορὰν σκωλήκων, πελιδνήν, ψυχράν! Ἂν εἰς τὸ μνῆμα
  Νεκρῶν ποτὲ πανήγυρις τὴν κόρην ἀφυπνίζῃ
    Νύκτα χειμῶνος μυστικήν·

Φάσμα, γελῶν ἀπαίσια, χοροῦ συμπλέκει στέμμα,
  Κ' εἰς τὴν μητέρα της «καιρὸς» φωνεῖ μυστηριώδης·
Ψυχρὸν τὴν δίδει φίλημα προσκλίνουσα ἠρέμα,
  Καὶ σύρει διὰ τῶν μακρῶν πλοκάμων, ὀστεώδεις,
    Λευκοὺς δακτύλους καὶ ψυχρούς.

Καὶ τρέμουσαν εἰς ἔξαλλον χορὸν τὴν διευθύνει·
  Εἰς ὀρχουμένους χορευτὰς τὴν σύρει ἀερώδεις....

—Εἰς τὸν αἰθέρα εἶν' ὠχρά, εὐρεῖα ἡ σελήνη,
Καὶ βάφ' ἡ Ἶρις μὲ χροιὰς ἀχάτου γαλακτώδεις
Τὰ μαῦρα νέφη τῆς νυκτός....

Παρθένοι, ὅσας τοῦ χοροῦ ἀθροίζ' ἡ ἁρμονία·
Τῆς Ἱσπανίδος ἡ πικρὰ δὲν σᾶς φοβίζει μοῖρα;
Κ' ἐκείνη, ὅλη χθὲς χαρὰ καὶ ὅλη θυμηδία,
Ἔδρεπε τ' ἄνθη τῆς ζωῆς μὲ ἄπληστον τὴν χεῖρα,
Κάλλος, νεότητα, χαράν.

Ἡ δύσμοιρος!... τὰς ἑορτὰς φαιδρὰ ὡς ἡ πρωΐα,
Συνέπλεκεν εἰς τοὺς ἀγροὺς στεφάνους ἐξ ἀνθέων·
Πλὴν ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμοὺς καθὼς ἡ Ὠφελία,
Ἣν ἐκ τῆς ὄχθης ἔσυρε γοργὸν τὸ κῦμα ῥέον,
Δρέπουσαν ἄνθη ποταμοῦ.

1872

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ

ΕΚ ΤΟΥ Α' ΑΣΜΑΤΟΣ

ΤΟΥ

ΣΙΑΔ-ΑΡΟΛΔΟΥ

. . . .

Α'

Ἔζη εἰς τῆς Ἀλβίωνος τὴν νῆσον νεανίας,
Δι' ὃν δὲν εἶχε θέλγητρα ἡ ἀρετή, καὶ μόνον
Εἰς ὕπαρξιν ἀκόλαστον κ' αἰσχύνης ἀσωτείας
Διήρχετο τὸν χρόνον,
Μὲ θορυβώδη ἐνοχλῶν ἀείποτε κραιπάλην
Τοὺς κλίνοντας εἰς τοῦ ἁβροῦ Μορφέως τὴν ἀγκάλην.
Φεῦ, ἀληθῶς ἀκόλαστος ὑπῆρξεν· οὔτε μίαν
Δὲν ἄφινεν ἀπλήρωτον τρυφῆς ἐπιθυμίαν.
Ἡ ὄψις τὸν ἐφαίδρυνεν ὀλίγων ἐπιγείων·
Παφίας μόνον ἤθελεν εἰς τράπεζαν ὀργίων,
Καὶ οἰνοπότας, ἰσχυροὺς εἰς τὰς ἀκολασίας,
Ἐκ πάσης τάξεως, λαμπρᾶς ἢ ἀφανοῦς οἰκίας.

Β'

Καὶ Σὶλδ-Ἀρόλδ ἐλέγετο· ἀλλὰ θὰ προτιμήσω
  Τὸ γένος του καὶ τὄνομα εἰς λήθην νὰ τ' ἀφήσω·
Ἀρκεῖ νὰ εἴπω πῶς αὐτὸ κ' ἡ γενεά του ὅλη
  Εἰς φήμην καὶ εἰς εὔκλειαν ποτὲ ἀκτινοβόλει.
Πλὴν μόνον εἷς ἀπόγονος περιφανῶν προγόνων
  Ἀρχαίου οἴκου ὄνομα μολύνει· εἷς καὶ μόνον
Διὰ παντός, ὅσον ποτὲ ἂν ἔχῃ μεγαλεῖον.
  Οὐδὲ ἡ κόνις ἅπασα, ἣν ἀπὸ τῶν μνημείων
Τὰς νεκροθήκας ἀποσποῦν σοφοὶ σηματογράφοι,
  Οὐδὲ ὁ λόγος ὁ ἁβρὸς ὅστις ποτὲ ἐγράφη,
Οὐδὲ τὰ ψεύδη τὰ λαμπρὰ τῆς λύρας θὰ ἰσχύσουν
  Νὰ ὡραΐσουν τὸ κακὸν ἢ νὰ τὸ ἐξαγνίσουν!

Γ'

Εἰς ἥλιον ἐαρινὸν ἐθέρμαινε τὸ σῶμα
  Ὁ Σὶλδ-Ἀρόλδος, θεωρῶν τῶν οὐρανῶν τὸ δῶμα,
Καὶ διεσκέδαζεν ἐκεῖ ὡς εἰς ἀκτῖνας μυῖα·
  Φεῦ, δὲν ἐσκέφθη μὴ τυχὸν ἐπέλθῃ τρικυμία,
Μὴ τὴν εὐδαιμονίαν του ὡς ἄθυρμα συντρίψῃ,
  Καὶ μετ' ἐκείνης ναυαγὸν εἰς τὴν ἀκτὴν τὸν ρίψῃ.

Οὐχί, ἀλλ' ἦλθε τὴν ψυχὴν ἐκείνην νὰ δαμάσῃ,
— Πολὺ πρὶν εἰς τοῦ βίου του τὸ τρίτον μέρος φθάσῃ —
Ἦλθε τί χεῖρον παρ' ἁπλῆν συνήθη δυστυχίαν·
Ἠσθάνθη κόρον τῆς ζωῆς καὶ βίου ἀηδίαν!
Τῆς γενεᾶς του ἔκτοτε τὴν γῆν εἶχε μισήσει,
Κ' εἰς τὰ ἐδάφη της ὡς πρὶν δὲν ἤθελε νὰ ζήσῃ.
Ἐρημοτέραν ἔβλεπον αὐτὴν οἱ ὀφθαλμοί του
Κελλίου, ὅπου ἡ ζωὴ διέρχετ' ἐρημίτου.

Δ'

Καὶ τοῦτο, ἐπειδὴ ψυχρῶς καὶ ἄνευ μετανοίας
Τὸν μακρυνὸν λαβύρινθον διῆλθε τῆς κακίας!
Διὰ πολλὰς ἐστέναξεν ὡραίας ἡ ψυχή του
Κ' ἠγάπα μίαν.... πλὴν αὐτὴ νὰ γείνῃ ἐδική του
Δὲν προωρίσθη· εὐτυχὴς ὑπῆρξε μακρυνθεῖσα,
Κ' ἐκ τοῦ φιλήματος αὐτοῦ ποτὲ μὴ μολυνθεῖσα!
Πολὺ δὲν θὰ ἐβράδυνε νὰ τὴν ἐγκαταλείψῃ
Κ' εἰς ἀγοραῖα γύναια τὸ βλέμμα του νὰ ῥίψῃ·
Νὰ φθείρῃ πᾶσαν κτῆσίν της, καὶ μ' ἄφθονον χρυσίον
Ν' ἀκολουθῇ ἀκόλαστον καὶ ὀργιώδη βίον,
Χωρὶς ποτὲ ἀνάπαυσιν ν' ἀξιωθῇ καμμίαν,
Ἢ τὴν εἰρήνην νὰ γευθῇ τοῦ οἴκου τὴν ἁγίαν!
. . . .
. . . .

Ε'

Πλὴν τοῦ Ἀρόλδου ἡ ψυχὴ ὑπὲρ τὸ δέον ἤδη
  Ἐπόνει· τοὺς συμπότας του δὲν ἤθελε νὰ ἴδη,
Κ' ἔλεγον ὅτι δάκρυον ἐνίοτε πικρίας
  Τὰ βλέφαρά του ὕγραινε.... πλὴν ἐξ ἀλαζονείας
Ἀνέστελλε τὸ δάκρυον ἐντὸς τῶν ὀφθαλμῶν του.
  Καὶ μόνος, μὲ τὸν πένθιμον βαδίζων ῥεμβασμόν του,
Ἐσκέφθη τῆς πατρίδος του μακρὰν ν' ἀναχωρήση,
  Καὶ πέραν τῆς ἀφροστεφοῦς θαλάσσης νὰ ζητήση
Ἥλιον φλογερώτερον εἰς ξένας παραλίας.
  Φεῦ, εἶχε κορεσθῆ τρυφῶν κ' ἐπόθει δυστυχίας,
Καὶ τὴν μονότονον ζωὴν διὰ ν' ἀλλάξη, χαίρων
  Θὰ ἐπροτίμα καὶ αὐτὸ τὸ σκότος τῶν νερτέρων!

ΣΤ'

Κ' ἐγκατελείφθη παρ' αὐτοῦ ἡ πατρικὴ οἰκία·
  Οἰκοδομὴ ἀπέραντος κ' εἰς τέχνην θαυμασία,
Καὶ τόσον, τόσον παλαιά, ὥστε νὰ διαμένη
  Ὀρθία μόλις ἴσχυεν· ἀλλ' ἦτο στηριγμένη
Ὑπὸ κιόνων ἰσχυρῶν, κ' ἐκεῖναι τὰς μεγάλας
  Ἐκράτουν πτέρυγας αὐτῆς. Φεῦ, εἰς ἡμέρας ἄλλας

Μονὴ ὑπῆρξε, τώρα δὲ θαρρεῖς πῶς δυσχεραίνει
Βεβήλων ἔργων θέατρον καὶ θεατὴς νὰ μένη!
Ὅπου διέμενε ποτὲ δεισιδαιμόνων θρένος,
Ἐγέλων ἤδη κ' ἔψαλλον Λαΐδες ταυτοχρόνως.
Τῶν μοναχῶν ἠδύνατο τὸ σμῆνος νὰ πιστεύῃ,
Ὅτ' ἦλθε πάλιν ὁ καιρὸς αὐτῶν, ἂν ἀληθεύῃ
Ἡ ἱστορία, γράφουσα τοὺς παλαιούς των τρόπους,
Καὶ δὲν συκοφαντῇ αὐτοὺς τοὺς εὐλαβεῖς ἀνθρώπους....

Ζ'

Ἐν τούτοις καὶ εἰς τὴν στιγμὴν φρενήρους εὐθυμίας,
Εἰς τοῦ Ἀρόλδου ἔβλεπες τὴν ὄψιν ἀγωνίας
Σημεῖα πλήρη βάθους,
Ὡς ἂν ἡ ἀναπόλησις ἀποτυχόντος πάθους
Ἢ θανασίμου ἔριδος διέμενεν ἀκόμα
Εἰς τὴν ψυχήν του· ἀλλ' αὐτὸ δὲν εἶχεν ἴδει ὄμμα,
Κ' ἴσως οὐδεὶς ἐφρόντισε νὰ μάθῃ τὴν αἰτίαν·
Δὲν εἶχεν οὗτος ἀφελῆ, οὐδ' ἀνοικτὴν καρδίαν.
Τὸ στῆθός του δὲν ἤνοιγεν εἰς ἄνθρωπον κανένα,
Κ' εἶχεν εἰς πάντα ὀφθαλμὸν τὰ πάθη του κρυμμένα,
Ὁποίας καὶ ἂν ἔφερε κολάσεις ἀλγηδόνος,
Ἃς πλέον δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποφέρῃ μόνος.

. . . .

. . . .

Π΄

Καὶ οὔτε ἓν εἰλικρινῶς δὲν τὸν ἠγάπα στῆθος·
Ἂν καὶ ἐγγύθεν ἤθροιζεν ἢ καὶ μακρόθεν πλῆθος
Ἑταίρων φιληδόνων,
Ἐγνώριζεν ὅτι αὐτοὶ δὲν ἦσαν παρὰ μόνον
Ἄκαρδοι κόλακες αὐτοῦ καὶ παρασίτων σμῆνος,
Οὓς μόνον τὰ συμπόσια ἑλκύουν καὶ ὁ οἶνος.
Ναί, οὐδεμία δι' αὐτὸν δὲν ἔπαλλε καρδία,
Καὶ οὔτ' ἐκ τῶν Λαΐδων του τὸν ἔστεργε κάμμία.
Φεῦ· ὅπου δύναμις λαλεῖ καὶ ὅπου δόξα θάλλει,
Ἐκεῖ προστρέχουν ἔκθαμβα τῆς γυναικὸς τὰ κάλλη.
Ὡς ἡ ὡραία χρυσαλὶς καὶ ἡ γυνὴ ὁμοίως
Μόνον διὰ τῆς λάμψεως ἑλκύετ' αἰωνίως.
Τοῦ Σατανᾶ δὲ εἰσχωρεῖ καὶ κυριεύ' ἡ γνώμη
Καὶ ὅπου θ' ἀπελπίζοντο καὶ Σεραφεὶμ ἀκόμη! —
Ἄ, μία μήτηρ κ' εἰς τὸν Σίλδ-Ἀρόλδον εἶχε μείνει,
Καὶ μία ἔτι ἀδελφή, προσφιλεστάτη κόρη·
Ἀλλ' ἂν καὶ τὴν καρδίαν του ὁ πόθος των ἐκίνει,
Τὴν χεῖρά των δὲν ἔθλιψεν ὁπόταν ἀνεχώρει.
Ἂν εἶχε φίλους.... ἐξ αὐτῶν δὲν εἶδεν οὔτε ἕνα·
Ἐκ τούτου μὴ νομίσετε πῶς εἶχε παγωμένα
Τὰ στήθη· οἱ γνωρίσαντες τί εἶναι ν' ἀγαπᾷ τις
Μέχρι μανίας, μὲ στοργὴν ἀγάπης βαθυτάτης,

Σεῖς ἐννοεῖτε μόνοι,
'Οπόσον ἓν «ὑγίαινε» τοιοῦτον θανατόνει!
Μή, φεύγων, ἀποχαιρετᾷς ποτὲ ψυχὴν καμμίαν·
Τοιοῦτον βάλσαμον πικρὸν σπαράττει τὴν καρδίαν! —
Κατέλιπε τὴν γηραιὰν ἑστίαν του, τὰς γαίας,
Τὰ πατρικά του φέουδα, τὰς μειδιώσας νέας,
Ὧν ἡ γλυκεῖα λαλιά, ἡ χεὶρ ἡ χιονώδης,
Ὁ κυανόχρους ὀφθαλμός, ἡ κόμ' ἡ βοστρυχώδης
Καὶ ἁγιότητ' ἀσκητοῦ ἐκλόνιζον εἰσέτι,
Κ' ἐκείνου τόσον ἔτρεφον καιρὸν τὰ νέα ἔτη....
Τὰ κύπελλά του ἄφησε τὰ πλήρη καμπανίτου,
Ὅστις ὑπῆρξε δι' αὐτὸν καὶ λήθη καὶ τρυφή του·
Πᾶν ὅ,τι εἶχεν ἄξιον τὸν πόθον νὰ ἑλκύσῃ,
Τ' ἀφῆκεν ἄνευ στεναγμοῦ, διὰ ν' ἀποδημήσῃ
Εἰς χώρας ὀθωμανικάς, καὶ σχίζων τὰ πελάγη
Μακρὰν τοῦ ἰσημερινοῦ καὶ πέραν νὰ ὑπάγῃ.

θ'

Διέστειλαν τὰ ἐλαφρὰ ἱστία· τῶν ἀέρων
Τὸ πνεῦμα ἦτον οὔριον, γλυκύ, καὶ ὡσεὶ χαῖρον
'Εκεῖνον ἀπεμάκρυνε τῆς χώρας του· ἐν τάχει
Ἔφευγον οἱ κατάλευκοι τὴν ἔρασίν του βράχοι,
Κρυπτόμεν' ὑπὸ τοῦ ἀφροῦ.... Ὦ, τότε ἴσως μόνον
Μετεμελήθη καὶ σχεδὸν κρυφὸν ἠσθάνθη πόνον....

Πλὴν τὴν μετάνοιαν αὐτοῦ συνέστειλεν ἐντός του,
Καὶ παραπόνου λέξις τις ἀπὸ τοῦ στόματός του
Δὲν ἔφυγεν, ἐνῷ πολλοὶ ἐκάθηντο θρηνοῦντες
Καὶ κατ' ἀνέμου ἀπαθοῦς δειλῶς μεμψιμοιροῦντες.—
'Αλλ' ὅτ' ὁ Φοῖβος ἔδυεν εἰς τὰ πελάγη κάτω,
Κ' ἐφρόνει ὅτι ξένον οὓς κἀνὲν δὲν ἠκροᾶτο,
Τὴν λύραν του ἐλάμβανεν, ἣν εἰς στιγμὰς βραχείας
'Ετόνιζε, καὶ στεναγμὸν ἀπέσπα μελῳδίας,
Ἣν δὲν τὸν ἔμαθε κἀνείς!—'Επὶ τῆς λύρας πάλιν
'Αφῆκε τοὺς δακτύλους του μὲ πυρετώδη ζάλην,
Κ' εἰς τὸ σκιόφως τ' ἀμυδρὸν ἐτόνισε δακρύων
'Ωδὴν ἀποχαιρετισμοῦ, ἐν ᾧ γοργὸν τὸ πλοῖον
'Αφροστεφὲς διέσχιζε τὰ κυανᾶ πεδία,
Κ' ἐχάνετο γογγύζουσα ἑκάστη παραλία.
'Ιδοὺ τῶν λογισμῶν αὐτοῦ τὸ τελευταῖον ῥῆμα,
Ὅπερ τὸ σκότος ἤκουσε καὶ τὸ ζοφῶδες κῦμα.

« Ὑγίαινε, ὑγίαινε, Πατρίς μου, αἰωνίως!
Ὑπὸ ὑδάτων κυανῶν σκεπάζετ' ἡ ἀκτή σου·
Βογγοῦν τὰ κύματα, βορρᾶς συρίζει ἀπαισίως,
Κ' οἱ λάροι ἐπὶ τῆς ὑγρᾶς ἀκούονται ἀβύσσου.
'Ακολουθοῦμεν δύοντα εἰς κοίτην θαλασσίαν
Τὸν ἥλιον.... Σὺ καὶ αὐτός, πατρίς μου, ἔχ' ὑγείαν! »

« Τον ἥλιον μετὰ μικρὸν ἢ αὔριον θὰ ἴδῃ,
Κ' ἐγὼ θὰ βλέπω οὐρανὸν καὶ κάθυγρα πεδία,
'Αλλ' ὄχι καὶ μητρῴαν γῆν....'Εγκατελείφθη ἤδη
Τὸ μέγαρόν μου τὸ καλὸν κ' ἡ σβύσασα ἑστία·
Χόρτον ἐπὶ τὰ τείχη του ἐβλάστησε, καὶ μόνος
'Ωρύεται ὁ κύων μου βραγχνῶς πρὸ τοῦ πυλῶνος! »

« —'Ελθὲ ἐδῶ, ἐδῶ ἐλθέ, μικρὲ ἀκόλουθέ μου!
Πρὸς τί αὐτὰ τὰ δάκρυα;... Τὴν λύσσαν τῶν στοιχείων
Φοβεῖσαι, ἢ τὸν συριγμὸν τοῦ πνέοντος ἀνέμου;
Μὴ κλαίῃς· εἶναι ἰσχυρόν, εἶναι ταχὺ τὸ πλοῖον.
Ὁ τάχιστος ἱέραξ μας τὰς πτέρυγας ν' ἀνοίξῃ,
Ποτὲ τόσην ταχύτητα καὶ χάριν δὲν θὰ δείξῃ. »

« —Τὰ κύματ' ἂς ὑψόνωνται, ὁ ἄνεμος ἂς πνέῃ·
Τὸ κῦμα δὲν μὲ θορυβεῖ, δὲν τρέμω τὸν ἀέρα.
Μή, Σὶλ-'Αρόλδε, ἀπορῇς ἂν ἡ ψυχή μου κλαίῃ·
'Αφῆκα τὸν πατέρα μου καὶ τὴν πτωχὴν μητέρα.
Αὐτ' εἶν' οἱ μόνοι φίλοι μου, ὁ μόνος στοχασμός μου,
Ὁπόταν σὺ ἐξαιρεθῇς, καὶ εἶτα ὁ Θεός μου! »

« Θερμῶς μ' εὐλόγησ' ὁ πατὴρ χωρὶς νὰ δείξῃ πόνον
Πολύν· ἀλλὰ ἡ μήτηρ μου θὰ παύσῃ τοῦ νὰ κλαίῃ,
Ὅταν εἰς τὰς ἀγκάλας της ἐπαναστρέψω μόνον!
—Ἀρκεῖ, μικρὲ ἀκόλουθε· τὸ δάκρυ σου ἂς ῥέῃ....
Εἰς τοὺς ἀγνούς σου ὀφθαλμοὺς ἁρμόζει, δὲν θ' ἀντεῖχον
Νὰ μένω ἄδακρυς κ' ἐγώ, ἂν τὴν ψυχήν σου εἶχον. »

« Ἐδῶ, οἰκέτα μου πιστέ· ὠχρὸς πῶς κάτω νεύεις;
Μὴ ἔχῃς τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν Γαλάτας εἰς τὴν μνήμην;
Ἢ σὲ πτοεῖ ὁ ἄνεμος;—Ὦ, κύριε· πιστεύεις,
Ὅτι λυποῦμαι τὴν ζωήν; δειλὸς ποτὲ δὲν ἤμην.
Ἡ ἀπουσία προσφιλοῦς συζύγου μὲ μαραίνει,
Καὶ τὰς πιστάς μου παρειὰς ὁ πόθος της ὠχραίνει. »

« Πρὸ τοῦ μεγάρου σου οἰκοῦν, τῆς λίμνης σου πλησίον
Οἱ ἐδικοί μου· ὅταν, φεῦ, τὸ τέκνον μου μὲ κράζῃ,
Ποῖον ἡ μήτηρ εἰς αὐτὸ θὰ εἴπῃ λόγον, ποῖον;...
—Ἀρκεῖ, καλὲ οἰκέτα μου· κανεὶς ἂς μὴ χλευάζῃ
Τὴν θλῖψιν σου· ὅμως ἐγὼ ὀλίγον σ' ὁμοιάζω.
Ὅταν ἀπέρχωμαι μακράν, γελῶ καὶ δὲν στενάζω. »

« Αἴ, ποῖος στεναγμοὺς πλαστοὺς ἢ φίλης ἢ συζύγου
Πιστεύει;... νέοι ἐρασταὶ τὸ θελκτικόν των ὄμμα
Ἐκμάσσουν, ὅπερ δι' ἡμᾶς ἐθρήνει πρὸ ὀλίγου....
Δι' ἡδονὰς ἃς ἄφησα δὲν θλίβομαι· ἀκόμα
Οὔτε διότι κίνδυνοι μὲ ζώνουσι μεγάλοι.
Πάσχω μὴ ἔχων τί κ' ἐγὼ νὰ κλαύσω καθὼς ἄλλοι! »

« Καὶ μόνος ζῶ εἰς θαλασσῶν ἀτέρμονας πλανήσεις.
Ὦ, διατί τὸ ὄμμα μου δι' ἄλλους νὰ δακρύσῃ,
Ἀφοῦ δὲν κλαίει οὔτε εἷς καὶ δι' ἐμὲ ἐπίσης;
Ἴσως εἰς μάτην ἤθελεν ὁ κύων μου θρηνήσει
Μέχρις οὗ ἄρτος τῷ δοθῇ.... πλὴν μετ' ὀλίγον χρόνον
Νὰ μὲ σπαράξῃ δύναται κ' ἐκεῖνος χωρὶς πόνον! »

« Μὲ σέ, ταχύπλουν, θάλασσαν θὰ διαβῶ μεγάλην·
Τόπου δὲν ἔχω ἐκλογὴν νὰ κάμω οὐδεμίαν,
Πλὴν μὴ εἰς τὴν πατρίδα μου μ' ἐπαναφέρῃς πάλιν....
Χαῖρε, ὦ ὕδωρ κυανοῦν! εἰς ἄντρα κ' ἐρημίαν
Θὰ πλανηθῶ, ὅταν καὶ σὺ ἐκλείψῃς ἀπ' ἐμπρός μου.
Ὑγίαινε, ὑγίαινε, ὦ χώρα τοῦ πατρός μου! »

Γ′

Ἡ γῆ ἐχάθη, ἵπταται τὸ ἐλαφρόν του πλοῖον·
  Τὸ καταθλίβουν αἱ πνοαὶ πνευμάτων ἐναντίων,
Τὴν θυελλώδη θάλασσαν τῆς Βασκαίας πλέον·
  Εἶχον παρέλθει τέσσαρες μακραὶ ἡμέραι πλέον,
Ὅτε, τὴν πέμπτην, μαγικῆς καὶ νέας ἀκτῆς θέα
  Ἐφαίδρυνε τὴν ὄψιν των· τῆς Κίντρας ἡ ὡραία
Ἐνεφανίσθη κορυφὴ ἐξαίφνης, καὶ πλησίον
  Τὸν Τάγον εἶδον νάματος κυλίοντα χρυσίον
Ὡς φόρον εἰς τὴν θάλασσαν.... Εἰς τὸ κατάστρωμά των
  Λυσιτανὸς πρωρεὺς πηδᾷ, κ' ἐπὶ λευκῶν κυμάτων
Τὸ πλοῖον ὁδηγεῖ αὐτῶν ἐγγὺς γονίμων τόπων,
  Οὓς γεωργοὶ καλλιεργοῦν ὀλίγοι χωρὶς κόπον.

1866

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΙΝΕΣ

('Εκ τοῦ αὐτοῦ ᾄσματος τοῦ Child-Harold).

Α'

Ὦ, παῦσον νὰ προσμειδιᾷς, 'Ινές, μετ' εὐθυμίας
'Εμπρὸς μετώπου κλίνοντος ὑπὸ μελαγχολίας·
Διότι, φεῦ! τὸ θελκτικὸν μειδίαμά σου, φίλη,
Νὰ σ' ἀποδώσουν ἀσθενοῦν τὰ κάτωχρά μου χείλη.
Εἴθε νὰ ἦσαι πάντοτε φαιδρά.... νὰ μὴ θρηνήσῃς
Οὐδέποτε, καὶ δάκρυον ἀνωφελὲς νὰ χύσῃς!
Ὁποία λύπη, ἐρωτᾷς, κρυφία φαρμακεύει
Τὴν ἥβην μου καὶ τὴν χαράν; τίς πόνος μὲ φονεύει;...
Διατί θέλεις ἄγνωστον ὀδύνην νὰ γνωρίσῃς,
Ἣν οὐδὲ σὺ δὲν δύνασαι αὐτὴ ν' ἀνακουφίσῃς;
Οὐδὲ τὸ μῖσος, οὐδ' αὐτὸς ὁ ἔρως τῆς καρδίας,
Οὐδ' αἱ πτερόεσσαι τιμαὶ ψευδοῦς φιλοδοξίας
Τὴν ὀλεθρίαν μοῖράν μου μ' ὠθοῦν νὰ βλασφημήσω,
Καὶ ἀπὸ ὄντα προσφιλῆ μακρὰν ν' ἀναχωρήσω!
Κἀνὲν ἐκ τούτων, πίστευσε, δὲν εἶναι ἡ αἰτία·
'Αλλ' εἶναι ἡ ἐπάρατος ἐκείνη ἀηδία,
Ἥτις μοὶ ἐμφανίζεται εἰς ὅ,τι ἂν ἐγγίσω,
Εἰς ὅ,τι ἀκροάζομαι, εἰς ὅ,τι θεωρήσω.

Ἡ ὡραιότης ἔπαυσε νὰ μὲ μεθύσκῃ πλέον·
  Μόλις μὲ θέλγει καὶ αὐτὸ τὸ βλέμμα σου τὸ καῖον!
Ἡ αἰωνία θλῖψις μου εἶναι αὐτὴ ἐκείνη,
  Ἥτις δὲν ἄφινε ποτὲ τὴν κεφαλὴν νὰ κλίνῃ
Τὸν βάψαντα εἰς ἀδελφοῦ τὸ αἷμα Ἰουδαῖον.
  Νὰ ῥίψω βλέμμα δὲν τολμῶ μακρὰν τοῦ τάφου πλέον·
Δὲν ἔχω ἀναπαύσεως ἐλπίδα οὐδεμίαν,
  Πρὶν εἰς τοῦ τάφου καταβῶ τὴν ἥσυχον σκοτίαν.

Β'

Ἆ! ποῖος ἐξορίζεται τῆς μαύρης του καρδίας;
  Κ' εἰς κλίματα ἀπώτατα, κ' εἰς ξένας παραλίας
Τοῦ κατηραμένου βίου μου ἡ μάστιξ δὲν μ' ἀφίνει,
  Καὶ κολασμένων σκέψεων τὸ ἄχθος μὲ βαρύνει....
Ἄλλοι ἂς παραδίδωνται εἰς πᾶσαν εὐφροσύνην,
  Καὶ ἂς γευθοῦν ὅ,τι ἐγὼ ἀφίνω μὲ γαλήνην.
Διὰ τὴν εὐτυχίαν των ἂς ὀνειροπολῶσιν
  Ἀείποτε. Ὦ, κἂν αὐτοί, ὁπόταν ἐγερθῶσιν,
Εἴθε νὰ ἔχουν ἔγερσιν γαλήνιον, γλυκεῖαν,
  Οὐχί, Ἰνές, ὡς τὴν ἐμὴν τοσοῦτον ὀλεθρίαν!
Ἐγράφη τόπους νὰ ἰδῶ τραχεῖς καὶ ἀπωτάτους,
  Φέρων τὰς ἀναμνήσεις μου παντοῦ τὰς ἐπαράτους.
Ὅλ' ἡ παρηγορία μου μὲ εἶναι τοῦτο μόνον·
  Ὅτι, ὁποιονδήποτε κατόπιν λάβω πόνον,

Δὲν θὰ μὲ ἦναι ἄγνωστος καὶ δὲν θὰ μὲ πτοήσῃ....
  Ἔχω τὸν τρομερώτερον, ἀλλοίμονον, γνωρίσει!
Τίς εἶναι οὗτος;... Ἄ, ποσῶς, ποσῶς μὴ ἐρωτήσῃς·
  Μὴ τῆς βαθείας μου πληγῆς τὸ βάθος ἐρευνήσῃς....
Ἐξακολούθει πάντοτε νὰ μειδιᾷς, ὦ κόρη,
  Πλὴν μὴ εἰς τῆς καρδίας μου τὴν ἄβυσσον προχώρει.
Τὸ μελανόν της κάλυμμα νὰ σύρῃς μὴ τολμήσῃς·
  Τὴν κόλασιν ἐντὸς αὐτῆς τοῦ ᾅδου θ' ἀπαντήσῃς!

1863

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ

(Ἐκ τοῦ μυθιστορήματος τοῦ Ἐξορίστου).

(Ὅσοι ἀνέγνωσαν τὸν Ἐξόριστον τοῦ ἀοιδίμου Α. Σούτσου δὲν ἀγνοοῦσιν, ὅτι ὁ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο ἥρως αὐτοῦ, τύπος ποιήσεως καὶ φιλοπατρίας, ἠγάπα περιπαθῶς ἀξίαν τῆς καρδίας του κόρην, τὴν Ἀσπασίαν. Ταύτην ὅμως ἠγάπα καὶ ὁ φίλος αὐτοῦ Νικήρατος ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ πρὸς αὐτὴν ἔρωτος τοῦ Ἐξορίστου. Καὶ ὁ μὲν Νικήρατος, μόλις μαθὼν ὅτι ὁ φίλος αὐτοῦ ἠρᾶτο τῆς Ἀσπασίας, παρῃτήθη τοῦ πρὸς αὐτὴν ἔρωτός του καὶ ἐτελεύτησεν ἐκ μαρασμοῦ. Ἕτερος ὅμως ἀγενὴς ἀντίζηλος τοῦ Ἐξορίστου ἐδηλητηρίασε τὴν ἀτυχῆ Ἀσπασίαν, ὡς μὴ δυνάμενος νὰ ἐλπίζῃ. Ὁ Ἐξόριστος τότε ἀποχαιρετᾷ ἄπελπις τὴν νεαρὰν αὐτοῦ φίλην καὶ ἀπέρχεται τῆς Ἑλλάδος φέρων μεθ' ἑαυτοῦ τὰς σπαρακτικωτέρας ἀναμνήσεις. Τοῦ περιπαθοῦς τούτου ἀποχαιρετισμοῦ ἔμμετρος ἑρμηνεία εἶναι τὸ κατωτέρω ποίημα).

Α'

Τὴν νύκτα χθές, ὥρας τινὰς κατόπιν τῆς κηδείας,
  Εἰς τὸ μνημεῖον τῆς νεκρᾶς μετέβην Ἀσπασίας.
Εἰς τὸ θυμιατήριον ἐκαίετο ἀκόμα
  Ἡ σμύρνα καὶ ὁ λίβανος· εἰς τ' οὐρανοῦ τὸ δῶμα
Ὠχρὰ σελήνη ἔφεγγεν ὡς δᾴς ἐπιταφία,
  Κ' ἐφώτιζε τὸ βῆμά μου ἡ λάμψις της ἡ κρύα.
Τὸν λίθον ἀνεσήκωσα τοῦ προσφιλοῦς μνημείου,
  Καὶ τὰς σανίδας ἔθραυσα πυρέσσων τοῦ φορείου....
Τὴν εἶδα· οἴμοι, ὕπνωττεν ὕπνον διπλοῦν, θανάτου
  Καὶ ἀθωότητος, ἐντὸς τοῦ ζοφεροῦ κραββάτου.

Τὸ στέμμα τὸ παρθενικὸν καὶ ὕστατον ἐφόρει,
Καὶ τοὺς βραχίονας ἁγνῶς ἐσταύρονεν ἡ κόρη·
Ἡ χείρ της ἔφερεν ἁπλῆν νεόκοπον μυρσίνην.
Ἠσπάσθην μὲ ἀνέκφραστον τὰ χείλη της ὀδύνην,
Καὶ μάτην μὲ παράφορον ἐζήτησα ἐλπίδα,
Δηλητηρίου εἰς αὐτὰ λεπτήν τινα ῥανίδα....
Ματαίως·—εἰς τὰς φλέβας της διέμενε—ματαίως!
Τὸ σήμαντρον μονῆς τινος ἐσήμαινε βραδέως,
Κ' εἰς προσευχὴν ἑωθινὴν τοὺς μοναχοὺς ἐκάλει,
Ὅτ' ἔπεσα λειπόθυμος εἰς τὰ νεκρά της κάλλη.
Καὶ δὲν τὴν εἶδον ἔκτοτε.... Μὲ πυρετώδη βίαν
Μ' ἀφήρεσε καὶ τὴν πικρὰν αὐτὴν παρηγορίαν
Τῶν μοναχῶν ὁ πόνος.
Μακράν μου πλέον ἡ φαιδρὰ μολπὴ τῆς ἀηδόνος!
Διὰ παντὸς ἐσίγησεν ἐκεῖν' ἡ μελῳδία,
Ἥτις ἀντήχει δι' ἐμὲ ὡς ἅρπα οὐρανία.
Νῦν, ἐπικήδειος ψαλμὸς μοὶ φαίνεται πᾶν μέλος,
Καὶ ὅλα μοὶ ἀνακαλοῦν τὸ θλιβερόν της τέλος,
Ὅ,τι ἀκούσω καὶ ἰδῶ καὶ ὅ,τι ἂν ἐγγίσω,
Καὶ ὅταν ἀφυπνίζωμαι καὶ ὅταν τὄμμα κλείσω!—
Μετ' ἤχου τὰ μεσάνυκτα σημαίνουν βραδυτάτου·
Ὤ, πόσον εἶν' ἐπίσημοι καὶ σοβαραὶ τοῦ χρόνου
Αἱ φωναὶ αὗται· ὡς κραυγαὶ ὑψούμεναι θανάτου
Μετὰ ῥυθμοῦ ἀπόνου,
Καὶ εἰς τὰς πόλεις τὰς φαιδρὰς ἀκούονται τῶν ζώντων,
Καθὼς καὶ εἰς τὰ ἥσυχα μνημεῖα τῶν θανόντων....

Τὴν ὥραν ταύτην ἅπαντες ὑπνώττουσιν ἡδέως·
  Οἱ ἐδικοί μου ὀφθαλμοὶ δὲν θέλουν νὰ κλεισθῶσι!
Ἀλλοίμονον· τὴν ἡδονὴν τοῦ συμπαθοῦς Μορφέως
          Ἀπολαμβάνουν ὅσοι
Ἀγγέλους ὀνειρεύονται καὶ τέρψιν οὐρανίαν,
  Καὶ ὄχι ὅσοι ἔχουσι θανάτου ἀγωνίαν!

Ναρκοῦμαι μόνον, τῆς νυκτὸς βραδέως προχωρούσης,
  Ἀλλὰ καὶ τότε ὄνειρα τὸν ὕπνον μου ταράττουν.
Εἰς ταῦτα τὰ ἐνύπνια ψυχῆς παραφρονούσης,
  Ἅτινα τὴν καρδίαν μου καὶ θέλγουν καὶ σπαράττουν,
Πότε εἰς τάφους σύρομαι ψυχροῦ κοιμητηρίου
  Καὶ χύνω δάκρυ ἀληθὲς εἰς πλάνην ἐνυπνίου·

Καὶ πότε πάλιν εἰς ὁδὸν ὀρέων τρέχω πλήρη·
  Πελάγη σχίζω, προσφιλοῦς σκιᾶς ν' ἀκούσω ᾆσμα,
Ἥτις μὲ φεύγει πάντοτε καὶ πάντοτε μὲ σύρει....
  Πῶς ἐπανέρχεται συχνὰ τὸ πεφιλμένον φάσμα!
Πῶς μὲ φωνάζει μὲ φωνὴν πενθίμου μελῳδίας,
  Λαμβάνον τὴν θανάσιμον μορφὴν τῆς Ἀσπασίας!

Μὲ προσκαλεῖ πλησίον του νὰ τὸ ἀκολουθήσω
　'Εκεῖ, ὅπου ἀνάπαυσις ὑπάρχει αἰωνία.
Πετῶ ἐπὶ τὰ ἴχνη του.... ζητῶ νὰ τὸ κρατήσω,
　'Αλλ' οἴμοι, μάτην· ἡ σκιά, αἰθέριος οὐσία,
Εἰς τοῦ ἀνέμου τὰ ὑγρὰ πτερὰ συστρεφομένη,
　Μ' ἀφίνει, κ' εἰς τῶν οὐρανῶν τὰ ὕψη ἀναβαίνει.

'Απὸ τὰς ὄχθας ἔπειτα φανταστικῆς θαλάσσης
　῎Αλλη σκιὰ ἐξέρχεται.... σκιά, ἣν ἐκλαμβάνων
'Αντὶ τῆς πρώτης, κυνηγῶ εἰς ἀχανεῖς ἐκτάσεις.
　Πλὴν στρέφει αἴφνης πρὸς ἐμὲ τὸ φάντασμα τὸ πλάνον,
Καὶ βλέπω τὸν Νικήρατον ἐπὶ τῆς παραλίας,
　Τὸ θῦμ' αὐτὸ τοῦ ἔρωτος καὶ τῆς ἁγνῆς φιλίας.

Β'

Τοῦ Κάϊν ἡ φρενιτικὴ μ' ὠθεῖ ἀπελπισία·
　῾Οποῖος φλέγων πυρετὸς καὶ δίψα ὀλεθρία
Τοῦ αἵματός μου! Φλέγομαι τὴν ὕπαρξιν ν' ἀφήσω,
　Καὶ μ' αὐτοκτόνου μάχαιραν τὸ στῆθός μου νὰ σχίσω.. .
Οὐχί, οὐχί· τὸ Γολγοθᾶ τοῦ βίου δὲν ἀφίνω·
　Τὸ βῆμα τοῦ θανάτου μου ποσῶς δὲν θὰ ταχύνω.
Τὸν θάνατον ἀναζητοῦν καὶ ἱκετεύουν μόνοι,
　῞Οσοι φοβοῦνται τὴν ζωὴν καὶ πίπτουν αὐτοκτόνοι!

Νὰ μὲ μαραίνῃ βαθμηδὸν τὴν θλίψιν μου θ' ἀφίνω,
Χωρὶς ἐκ τῆς ζωῆς ποτὲ τὸ βῆμα νὰ μακρύνω,
Χωρὶς ἓν βῆμα νὰ προβῶ εἰς τὸ πλησίον μνῆμα·
Ὁ θάνατος αὐτόκλητος θὰ ἔλθῃ.... βῆμα, βῆμα.
Ναί, θέλει μ' εὕρει ἀσθενῆ, σχεδὸν νεκρόν· ζῶν πτῶμα....
Καὶ πρὸς τὴν φύσιν θὰ εἰπῶ πρὶν ἢ κλεισθῇ τὸ στόμα·
« Σ' ἀφίνω, χαῖρε· ἀπὸ σὲ δὲν θέλω σωτηρίαν,
« Δὲν θέλω τέρψιν σου μικρὰν ἢ χάριν οὐδεμίαν.
« Κἀνὲν ἐξ ὅσων μ' ἔθελγε ποτὲ δὲν ἐνθυμοῦμαι·
« Τὴν πλάνον γοητείαν σου διὰ παντὸς ἀρνοῦμαι,
« Καὶ τὴν ἁγνήν σου ποίησιν καὶ τῆς ζωῆς τὸν σάλον·
« Αὐτὰ δι' ἄλλον φύλαξε καὶ δόσε τα εἰς ἄλλον!... »
Πανύστατον χαιρετισμὸν σ' ἀφίνω, Ἀσπασία!
Εἰς τὴν παρθένον κοίτην σου ἀνέτειλ' ἡ πρωΐα,
Ὁπότε ἦλθον ν' ἀσπασθῶ μίαν φορὰν ἀκόμα,
Πρὶν τῆς Ἑλλάδος μακρυνθῶ, τὸ ἱερόν σου χῶμα....
Σ' ἔκραξα, μάτην σ' ἔκραξα, πλὴν σὺ δὲν ἀπεκρίθης.
Φεῦ, Ἀσπασία· ὕπνωττες ὕπνον βαθείας λήθης!

1868

Ο ΕΞΟΡΙΣΤΟΣ

('Εκ τῶν τοῦ Λαμεναί).

Α'

'Εβάδιζε πλανώμενος ἐπὶ τῆς γῆς ἀσκόπως,
Καὶ ἦτο βακτηρία του ἡ θλίψις καὶ ὁ κόπος.
'Εκ τῆς πατρίδος ἄγριος τὸν ἀπωθεῖ δυνάστης·
Ἄς ὁδηγήσῃ τὸν πτωχὸν ἐξόριστον ὁ Πλάστης!

Β'

« Ποτὲ δὲν ἐσταμάτησα· ἔχων σταθμοὺς τὰς πόλεις,
« Διῆλθον τὴν μακρὰν ὁδὸν τῆς οἰκουμένης ὅλης,
« Καὶ συνηντήθην μὲ λαοὺς ἀγνώστους καὶ ποικίλους,
« Πλὴν δὲν ἀνεγνωρίσαμεν βλεπόμενοι ἀλλήλους.
« Ὅτε μακρόθεν ἔβλεπον, θνησκούσης τῆς ἡμέρας,
« Καλύβης ἀνυψούμενον καπνὸν εἰς τοὺς αἰθέρας,
« Εὐδαίμων, ἐψιθύριζα, ὅστις εὑρίσκει πάλιν,
« Μετὰ τοῦ σκότους, τὴν καλὴν ἑστίαν του ἀπόνως,
« Κ' εἰς τῆς οἰκογενείας του κοιμᾶται τὴν ἀγκάλην·
« Δὲν ἔχει ὁ πλανώμενος ἑστίαν, εἶναι μόνος!

« Κ' ἐδῶ τὰ δένδρα τὴν σκιὰν προσφέρουσι πλουσίαν,
« Κ' ἐδῶ τὰ ῥόδα συμπαθῆ ἐκπέμπουν εὐωδίαν,
« Κ' ἐγείρουν ὄνειρα ζωῆς καὶ ὄνειρα ἐλπίδος,
« Ἀλλὰ δὲν ἔχουν δι' ἐμὲ τὸ μύρον τῆς πατρίδος.
« Ὁ ῥύαξ χύνεται ἀβρῶς κ' εἰς τὴν κοιλάδα τρέχει,
« Ὁ φλοῖσβος πλὴν τοῦ ῥύακος ἡδύτητα δὲν ἔχει.
« Δὲν εἶν' ἐκεῖνος ποῦ ποτὲ τὴν νηπιότητά μου
« Ὡς ᾆσμα ἐνανούριζεν ἐρώσης ἀηδόνος·
« Δὲν μ' ἐνθυμίζει τίποτε ἀπὸ τὰ παλαιά μου,
« Καὶ σύννους ὁ ἐξόριστος διέρχεται καὶ μόνος!

« Ἆσμα μὲ φέρει συμπαθὴς ἠχὼ ἀπὸ τὰ ὄρη·
« Ἴσως τὸ ψάλλει θελκτικὴ ὀνειροπόλος κόρη.
« Τ' ἀκούω καὶ τὸ βῆμά μου τὸ ἄσκοπον ῥυθμίζω,
« Ἀλλ' ᾆσμα θελκτικώτερον ἀπὸ αὐτὸ γνωρίζω....
« Ὡς οἱ βλαστοί της γηραιὰν ἐλαίαν περιζώνουν,
« Εἶδον υἱούς, λευκότριχας πατέρας νὰ κυκλόνουν,
« Ἀλλὰ οὐδεὶς μ' ἐκάλεσεν υἱὸν πεφιλημένον·
« Οὐδεὶς ἐξ ὅλων ἀδελφὸν μὲ εἶπε φιλοφρόνως,
« Κανεὶς δὲν εἶπε « κάθησε » εἰς τὸν ἀπηυδημένον.
« Δὲν ἔχει ὁ φερέοικος οἰκείους, εἶναι μόνος!

« Μὲ βλέμμα κάθυγρον, ῥεμβόν, μὲ κύκνειον αὐχένα
« Εἶδον πολλὰς νὰ μειδιοῦν παρθένους εἰς τὰ ξένα,

« Ἀλλὰ δὲν εἶχε δι' ἐμὲ μειδίαμα κἀμμία....
« Εἰς συμπολίτην νεκρὸν ἑκάστη ἐμειδία!
« Εἶδον ἐφήβους θλίβοντας τὰς χεῖρας ἐκ καρδίας,
« Κ' ἐνθυμηθεὶς τοὺς φίλους μου τῆς πρώτης ἡλικίας,
« Τοῖς ἔτεινα ὑπόδακρυς τὴν χεῖρα μετὰ δέους·
« Ἐπαίτην πλὴν μ' ἐνόμισαν καὶ μ' ἔδωκαν ἀπόνως,
« Οὐχὶ τὴν χεῖρά των, ἀλλὰ τὸν ἄρτον τοῦ ἐλέους....
« Τοὺς συγχωρῶ· δὲν ἐννοοῦν τί πάσχει κἀνεὶς μόνος!

« Βαδίζων ἐξ ἀνατολῶν ποτὲ πρὸς μεσημβρίαν,
« Παράδοξον συνήντησα ὁδίτην νεανίαν.
« Ἦτον ἀστὴρ τὸ βλέμμα του ὠχρός, ἄνευ ἀκτῖνος·
« Ἆ, ὡς ἐγὼ ἐξόριστος ἐσύρετο κ' ἐκεῖνος!
« Ἔκτοτ' ἐζῶμεν πλάνητες ὁμοῦ χωρὶς πατρίδα,
« Πλὴν μίαν πένθιμον αὐγὴν ὠχρότερον τὸν εἶδα.
« Ἔπεσεν εἰς τὸ στῆθός μου καὶ μὲ σιγὴν βαθεῖαν
« Ὡς λύχνος ἔσβυσε· κ' ἐγὼ μετὰ πολλοῦ ἀγῶνος
« Τὸν ἔθαψα εἰς τῆς ὁδοῦ σιγῶν τὴν ἐρημίαν,
« Κ' εὑρέθην πάλιν ἔρημος, κ' εὑρέθην πάλιν μόνος!

« Γλυκὺς ὁ κώδων τοῦ ναοῦ ἀγνώστου μου χωρίου,
« Ἐκάλει ταπεινὸν λαὸν ἐμπρὸς βωμοῦ ἁγίου.
« Μὲ μυστικὴν εἰς τὸν ναὸν εἰσέδυσα ἐλπίδα,
« Πλὴν τῆς πατρίδος μου θεὸν εἰς τοὺς βωμοὺς δὲν εἶδα.

« Κ' ἐδῶ τὰ δένδρα τὴν σκιὰν προσφέρουσι πλουσίαν,
« Κ' ἐδῶ τὰ ῥόδα συμπαθῆ ἐκπέμπουν εὐωδίαν,
« Κ' ἐγείρουν ὄνειρα ζωῆς καὶ ὄνειρα ἐλπίδος,
« Ἀλλὰ δὲν ἔχουν δι' ἐμὲ τὸ μύρον τῆς πατρίδος.
« Ὁ ῥύαξ χύνεται ἀθρῶς κ' εἰς τὴν κοιλάδα τρέχει,
« Ὁ φλοῖσβος πλὴν τοῦ ῥύακος ἡδύτητα δὲν ἔχει.
« Δὲν εἶν' ἐκεῖνος ποῦ ποτὲ τὴν νηπιότητά μου
« Ὡς ᾆσμα ἐνανούριζεν ἐρώσης ἀηδόνος·
« Δὲν μ' ἐνθυμίζει τίποτε ἀπὸ τὰ παλαιά μου,
« Καὶ σύννους ὁ ἐξόριστος διέρχεται καὶ μόνος!

« Ἆσμα μὲ φέρει συμπαθὴς ἠχὼ ἀπὸ τὰ ὄρη·
« Ἴσως τὸ ψάλλει θελκτικὴ ὀνειροπόλος κόρη.
« Τ' ἀκούω καὶ τὸ βῆμά μου τὸ ἄσκοπον ῥυθμίζω,
« Ἀλλ' ᾆσμα θελκτικώτερον ἀπὸ αὐτὸ γνωρίζω....
« Ὡς οἱ βλαστοί της γηραιὰν ἐλαίαν περιζώνουν,
« Εἶδον υἱούς, λευκότριχας πατέρας νὰ κυκλόνουν,
« Ἀλλὰ οὐδεὶς μ' ἐκάλεσεν υἱὸν πεφιλημένον·
« Οὐδεὶς ἐξ ὅλων ἀδελφὸν μὲ εἶπε φιλοφρόνως,
« Κανεὶς δὲν εἶπε « κάθησε » εἰς τὸν ἀπηυδημένον.
« Δὲν ἔχει ὁ φερέοικος οἰκείους, εἶναι μόνος!

« Μὲ βλέμμα κάθυγρον, ῥεμβόν, μὲ κύκνειον αὐχένα
« Εἶδον πολλὰς νὰ μειδιοῦν παρθένους εἰς τὰ ξένα,

« Ἀλλὰ δὲν εἶχε δι' ἐμὲ μειδίαμα κἀμμία....
« Εἰς συμπολίτην νεκρὸν ἑκάστη ἐμειδία!
« Εἶδον ἐφήβους θλίβοντας τὰς χεῖρας ἐκ καρδίας,
« Κ' ἐνθυμηθεὶς τοὺς φίλους μου τῆς πρώτης ἡλικίας,
« Τοῖς ἔτεινα ὑπόδακρυς τὴν χεῖρα μετὰ δέους·
« Ἐπαίτην πλὴν μ' ἐνόμισαν καὶ μ' ἔδωκαν ἀπόνως,
« Οὐχὶ τὴν χεῖρά των, ἀλλὰ τὸν ἄρτον τοῦ ἐλέους....
« Τοὺς συγχωρῶ· δὲν ἐννοοῦν τί πάσχει κἀνεὶς μόνος!

« Βαδίζων ἐξ ἀνατολῶν ποτὲ πρὸς μεσημβρίαν,
« Παράδοξον συνήντησα ὁδίτην νεανίαν.
« Ἦτον ἀστὴρ τὸ βλέμμα του ὠχρός, ἄνευ ἀκτῖνος·
« Ἄ, ὡς ἐγὼ ἐξόριστος ἐσύρετο κ' ἐκεῖνος!
« Ἔκτοτ' ἐζῶμεν πλάνητες ὁμοῦ χωρὶς πατρίδα,
« Πλὴν μίαν πένθιμον αὐγὴν ὠχρότερον τὸν εἶδα.
« Ἔπεσεν εἰς τὸ στῆθός μου καὶ μὲ σιγὴν βαθεῖαν
« Ὡς λύχνος ἔσβυσε· κ' ἐγὼ μετὰ πολλοῦ ἀγῶνος
« Τὸν ἔθαψα εἰς τῆς ὁδοῦ σιγῶν τὴν ἐρημίαν,
« Κ' εὑρέθην πάλιν ἔρημος, κ' εὑρέθην πάλιν μόνος!

« Γλυκὺς ὁ κώδων τοῦ ναοῦ ἀγνώστου μου χωρίου,
« Ἐκάλει ταπεινὸν λαὸν ἐμπρὸς βωμοῦ ἁγίου.
« Μὲ μυστικὴν εἰς τὸν ναὸν εἰσέδυσα ἐλπίδα,
« Πλὴν τῆς πατρίδος μου θεὸν εἰς τοὺς βωμοὺς δὲν εἶδα.

« Ὦ, ναί· θεὸν καὶ συγγενεῖς καὶ φίλους ἀπαντῶμεν,
« Μόνον εἰς τῆς πατρίδος μας τοὺς κόλπους ὅταν ζῶμεν! —
« Τώρα, ποῦ φεύγω; ποῦ λοιπὸν κ' ἐγὼ θὰ σταματήσω;
« Δὲν ἔχει τέρμα ἡ μακρὰ ὁδός μου ὡς ὁ χρόνος·
« Ἐμπρός, ἀείποτε ἐμπρός, οὐδέποτε ὀπίσω.
« Ἀπηύδησα πλανώμενος, ἀπενεκρώθην μόνος! »

Γ'

Τοιαῦτα ἐψιθύριζε βαδίζων αἰωνίως,
Κλονούμενος καὶ ἀσθενὴς ὁ δύσμοιρος ἐκεῖνος·
Ἀλλ' ἔπεσεν εἰς τῆς ὁδοῦ τὸ μέσον αἰφνιδίως,
Ὡς πίπτων εἰς τὴν ἔρημον μαραίνεται ὁ κρίνος.
Βαθὺς ἠκούσθη πρὶν κλεισθοῦν τὰ βλέφαρά του στόνος,
Εἶπε « Πατρίς! » κ' ἐξέπνευσεν ἐξόριστος καὶ μόνος!

1863

Ο ΞΕΝΟΣ

('Εκ τῶν τοῦ Σατωβριάνδου).

Ὁπόσον εἶν' εὐδαίμονες, πόσην χαρὰν εὑρίσκουν
Ὅσοι δὲν εἶδον ἑορτὴν εἰς ξένην γῆν καμμίαν,
Ἢ ὅσ' εἰς τὴν καλύβην των καὶ ζοῦν καὶ ἀποθνήσκουν,
Πλησίον τῶν οἰκείων των, εἰς τὴν καλὴν ἑστίαν!

Ἓν τοῦ Μισσισιπῆ πτηνόν, πτηνὸν εὐτυχισμένον,
Εἰς ἄλλο ἔλεγε πτηνὸν περίλυπον καὶ ξένον·
— Διατί, ξένε μου, πικρὸν παράπονον ἀφίνεις;
Μὴ κρυσταλλώδη νάματα κ' ἐδῶ δὲν διακρίνῃς;
Σκιὰς κ' ἐνταῦθα, καὶ τροφήν, καὶ δροσεροὺς ἀνθῶνας,
Καθὼς εἰς τῆς πατρίδος σου δὲν βλέπεις τοὺς λειμῶνας;
— Ναί, ἀπεκρίθη τὸ πτηνὸν τὸ ξένον βαρυθύμως,
Ὡραία εἶν' ἡ χώρα σας, ἡδύπνοος ὁ θύμος,
Πλὴν φωλεὰ κισσοστεφὴς ἀλλοῦ μὲ περιμένει,
Καὶ σύντροφος μ' ἀναζητεῖ ἐκεῖ ὠρφανευμένη....
Τίς νὰ μὲ φέρῃ πρὸς αὐτήν; ποία πνοὴ ζεφύρων;
Κ' ἔχετε τῶν ἐρήμων μας τὸ θάλπος ἢ τὸ μύρον;

Ὁπόσον εἶν' εὐδαίμονες οἱ μὴ ὁδοιποροῦντες!
  Φεῦ, εἰς τὰ ξένα τῆς χαρᾶς τὸ ἄνθος δὲν βλαστάνει.
Εὐδαίμονες οἱ τὴν καλὴν πατρίδα κατοικοῦντες·
  Εἷς τοὺς θερμαίνει ἥλιος κ' ἓν μνῆμα τοὺς λαμβάνει!

Κατόπιν ἱκανῶν ὡρῶν ὀδυνηρᾶς πορείας
  Ὁ πλάνης κάθηται ὠχρὸς εἰς ξένας ἐρημίας.
Χωρία βλέπει πέριξ του, οἰκίας διακρίνει,
  Ἀλλὰ δὲν ἔχει ποῦ αὐτὸς τὴν κεφαλὴν νὰ κλίνῃ....
Εἰς μίαν μετὰ συστολῆς καλύβην πλησιάζει,
  Θέλει νὰ ἔμβῃ, ἀλλά, φεῦ! ὀδυνηρῶς διστάζει.
Τῆς θύρας θέτει ὄπισθεν τὴν ῥάβδον μὲ δειλίαν,
  Κ' ἐνῷ ἐμβαίνει, ταπεινῶς ζητεῖ φιλοξενίαν.
Μ' ἓν μόνον κίνημα χειρὸς τοῦ οἴκου ὁ δεσπότης
  Νὰ φύγῃ λέγει πρὸς αὐτόν, καὶ ὁ ταξειδιώτης
Ἐκ νέου μετὰ σιωπῆς τὴν ῥάβδον του λαμβάνει,
  Καὶ μόνος φεύγ' εἰς ἀτραπὸν ἐρήμην ν' ἀποθάνῃ!

Ὤ, πόσον, πόσον εὐτυχεῖς εἶν' ὅσοι δὲν ἀφίνουν
  Τὴν στέγην τῶν πατέρων των, τῶν πάππων των τὸ χῶμα·
Ὅσοι ἐκ τῶν οἰκείων των τὸ βῆμα δὲν μακρύνουν,
  Καὶ ζῶσιν εἰς τὸ προσφιλὲς τῆς γενετῆς των δῶμα!

Ὦ μῦθοι, ὅσοι λέγεσθε πέριξ θερμῆς ἑστίας
 Ἀπὸ τὸν πάππον τὸν καλὸν καλῆς οἰκογενείας·
Ἕξις ἀγάπης μαγική, ψυχῶν διακοινώσεις,
 Καὶ διαχύσεις ἱεραὶ καρδίας ἀγαπώσης·
Ἀνάγκη τῆς ὑπάρξεως, ἀνταμοιβὴ τῶν πόνων!
 Οἶμοι, δὲν σᾶς ἐγνώρισαν παρὰ ἐκεῖνοι μόνον,
Ὅσοι δὲν ἐγκατέλιπον τὰ πάτρια ἐδάφη.
 Αὐτῶν εἰς τὴν πατρῴαν γῆν ὑψόνονται οἱ τάφοι,
Καὶ μὲ τὸ μύρον, θνήσκοντες, ἑνόνουν τῆς θρησκείας
 Ἀκόμη καὶ τὰ δάκρυα τῆς μνήμονος φιλίας!

Ὁποίαν χαίρουν ὕπαρξιν οἱ εὐτυχεῖς ἐκεῖνοι,
 Ὅσοι δὲν εἶδον ἑορτῆς καπνὸν εἰς χώραν ξένην·
Κανεὶς ἐκ τούτων δεξιὰν ἐπαίτου δὲν ἐκτείνει,
 Κ' ἑνόνουσι τὴν κόνιν των μὲ κόνιν πεφιλμένην!

1861

ΤΟ ΜΕΙΔΙΑΜΑ

(Κατὰ τὴν Φρειδερίκην Βρέμερ).

.·. **Μίμησις** .·.

Γνωρίζεις τὸ μειδίαμα τί εἶναι;—προσωπεῖον
Τῆς λύπης, λάμπον κόσμημα ἡρωϊκῶν μαρτύρων·
Αἰγὶς καρδίας ἀτυχοῦς καὶ κίβδηλον χρυσίον....
Δάκρυον νόθον, ἄφωνος κραυγὴ καὶ στόνος εἴρων!

Γνωρίζεις τὸ μειδίαμα;... Εἶν' αἴγλ' εἰς τὴν σκοτίαν·
Εἶναι τὸ ψεῦδος τῶν πικρῶς ἐπὶ τῆς γῆς θρηνούντων·
Τὸ ἄνθος ὅπερ φύεται εἰς γῆν ἐπιταφίαν,
'Αλαζονείας κάλυμμα τῶν ἐν σιγῇ ἀλγούντων!

Πιστεύουν τὸ μειδίαμα!... Καὶ ἡ γυνὴ τί πράττει,
Τί πράττει ὅταν προδοθῇ κ' ἐν σιωπῇ ἐκπνέῃ;
'Οπόταν τὴν ψυχὴν αὐτῆς ἡ κόλασις σπαράττῃ,
Καὶ ἡ καρδία της θρηνῇ;... Φεῦ· μειδιᾷ, δὲν κλαίει!

Ναί, μειδιᾷ· ὡς μειδιᾷ ἐπίσης ὅταν πάλιν
'Ωχρά, καὶ ὅλη τρέμουσα, εἰς πυρετὸν μανίας,
Τὴν ἄπιστον ἀντίζηλον λαμβάν' εἰς τὴν ἀγκάλην,
Καὶ κρύπτει, ἔμπλεως ὀργῆς, κραυγὴν ζηλοτυπίας....

Φεῦ! εἰς τὰ χείλη της φαιδρὸν μειδίαμα πλανᾶται
Καὶ ὅταν σύννους, ἥσυχος, μετὰ κρυφίαν πάλην
Ὁμολογῇ πῶς ἀγαπᾷ καὶ δὲν ἀνταγαπᾶται,
Καὶ θάπτει πόθον μάταιον εἰς σιωπὴν μεγάλην.

Καὶ τέλος, πάλιν μειδιᾷ ὁπόταν χάρις θεία
Εἰς τὴν καρδίαν της σιγὴν καὶ λήθην διαχύσῃ·
Καὶ μειδιᾷ κ' ἐν τῇ φρικτῇ ἐκείνῃ ἀγωνίᾳ,
Καθ' ἣν ἀρνεῖται ἡ ψυχὴ τὸ σῶμά της ν' ἀφήσῃ.

1866

Η ΦΘΙΣΙΚΗ ΑΙΧΜΑΛΩΤΟΣ

(Κατὰ τὸ Γαλλικόν).

Ἀπὸ τὰ μαῦρα σίδερα τῆς φυλακῆς μου μόνη,
Τὰ φύλλα βλέπω τῆς μυρτιᾶς π' ἀνθίζουνε μὲ χάρι·
Ὁ ἥλιος ἐζωντάνεψε, πετᾷ τὸ χηλιδόνι,
Καὶ πρασινίζει 'στοὺς ἀγροὺς τὸ πράσινο χορτάρι.
Ἐδῶ κοπάδια κάτασπρα, καὶ πέρδικαις ἐπάνω,
Ἔρχεται πάλ' ἡ ἄνοιξι κ' ἐγὼ θενὰ πεθάνω!

Ἄχ, εἶσ' ἐσὺ ποῦ τραγουδεῖς ἐρωτικὸ τραγοῦδι,
Ἀηδόνι μου· ναί, εἶσ' ἐσὺ π' ἀκούω πικραμένη·
Σὺ εἶσαι ποῦ μοσχοβολᾷς τῆς πασχαλιᾶς λουλοῦδι,
Καὶ ἴσως τώρ' ἀρχίνησε σιγά, σιγὰ νὰ βγαίνῃ
Τὸ ῥόδο 'στὴν ὁλόχρυση τριανταφυλλιὰ ἐπάνω·
Ἔρχεται πάλ' ἡ ἄνοιξι κ' ἐγὼ θενὰ πεθάνω!

'Σ αὐτὸ τοῦ μαρτυρίου μου τ' ἀκοίμητο κρεββάτι,
Ὅπου μ' ἐλπίδες ψεύτικαις τριγυρισμένη σβύνω,
Ὅπου μὲ τρώγει πυρετὸς καὶ δὲν σφαλνῶ τὸ μάτι,
Ὡσὰν λαμπάδα σβύνομαι, μαραίνομαι σὰν κρίνο....

Πονῶ, κουράσθηκα πολὺ καὶ δύσκολ' ἀνασαίνω·
  Ἔρχεται πάλ' ἡ ἄνοιξι, κ' ἐγώ, κ' ἐγὼ πεθαίνω!

1864

ΑΠΕΛΠΙΣΙΑ

(Κατὰ τὸ Φιλλανδικόν).

.·. **Μίμησις** .·.

Τὸν ξανθοκόμην ἥλιον καλύπτει νέφους σκέπη,
  Κ' ἡ νέα κόρη σκεπτικὴ καὶ κατηφὴς τὸν βλέπει.
Εἶναι περίλυπος ψυχὴ καὶ εἰς οὐδὲν ἐλπίζει·
  Ἀλλὰ οὐδεὶς τὸ αἴτιον τοῦ πόνου της γνωρίζει.
Καὶ οἱ γονεῖς της ἀγνοοῦν τὸν μύχιόν της πόνον,
  Κ' ἡ νεαρά της ἀδελφή, ἡ κόρη τῶν λειμώνων.

— Εἰπέ μας, κόρη θελκτικὴ καὶ λυπημένη τόσον·
  Νὰ σβύσῃς τῆς καρδίας σου δὲν δύνασαι τὴν νόσον;
Ζητεῖς ὡς ἡ λευκὴ χιὼν τοῦ ὄρους ν' ἀναλύσῃς!
  Δὲν δύνασαι, δὲν δύνασαι καὶ σὺ νὰ λησμονήσῃς;
Μόνον αὐτὸν θ' ἀναπολῇς καὶ νύκτα καὶ ἡμέραν,
  Καὶ εἰς τὴν λάμπουσαν αὐγὴν κ' εἰς τὴν ὠχρὰν ἑσπέραν;

Καὶ ἀπεκρίθη κατηφής·—Ναί, θὰ τὸν λησμονήσω,
'Οπόταν εἰς τὴν μαύρην γῆν τοὺς ὀφθαλμούς μου κλείσω·
Ὅταν εἰς ὕπνον ὕστατον τὰς χεῖράς μου σταυρώσουν,
Καὶ τὸ λευκόν μου σάβανον εἰς φέρετρον ἁπλώσουν!—
Τὸν ξανθοκόμην ἥλιον καλύπτει νέφους σκέπη,
Ἀλλὰ ἡ κόρη ἔπαυσε τὸν ἥλιον νὰ βλέπῃ....

1860

ΠΟΘΟΣ

(Κατὰ τὸ Φιλλανδικόν).

Ἄχ! ἐὰν τώρα ἤρχετο ὁ τρισαγάπητός μου·
Ἐξαίφνης ἂν τὸν ἔβλεπα.... εἰς τὸ γλυκύ του στόμα
Πῶς θὰ ἐπέτα φλογερὸς εὐθὺς ὁ ἀσπασμός μου,
Κ' ἐκ λύκου ἂν τὸ ἔβλεπα αἱμόφυρτον ἀκόμα!
Πῶς ἤθελα τὴν χεῖρά του κρατεῖ τὴν πεφιλμένην,
Καὶ μ' ὄφιν ἂν τὴν ἔβλεπα εἰσέτι τυλιγμένην!

Πῶς νοῦν καὶ γλῶσσαν ἡ πνοὴ δὲν ἔχει τοῦ ἀνέμου,
Νὰ φέρῃ ὅλας εἰς αὐτὸν τὰς σκέψεις μου ἐν τάχει,
Κ' ἐκείνου πάλιν εἰς ἐμέ;... Ποία χαρά, Θεέ μου,
Δύω ψυχαί, ἃς θάλασσαι χωρίζουσι καὶ βράχοι,

Νὰ φεύγουν τὴν ἀπόστασιν, καὶ μὲ τὴν μεσημβρίαν
  Νὰ γεφυρόνουν τὸν βορρᾶν μ' ἀγάπης ὁμιλίαν!

Θὰ ῥίψω τὸν καλλωπισμὸν τῆς νέας κόρης μᾶλλον·
  Τὴν ἥβην μου τὴν δροσερὰν μὲ ῥάσον θὰ καλύψω,
Παρὰ ἐκεῖνον ν' ἀρνηθῶ καὶ ν' ἀγαπήσω ἄλλον·
  Μὲ πίστιν τῆς ἀγάπης του τὴν πίστιν θ' ἀνταμείψω....
Ἄχ! ἐὰν τώρα ἤρχετο ὁ τρισαγάπητός μου,
  Ἐὰν ἐξαίφνης ὁ Ἀλμὰρ ἐφαίνετο ἐμπρός μου!

1878

ΑΣΜΑ

('Εκ τοῦ 'Αγγλικοῦ μυθιστορήματος ὁ 'Ιβανώης).

(Τὸ ἄγριον τοῦτο ᾆσμα ψάλλει αἰχμάλωτος γραῖα Σαξωνὶς καθ' ἣν στιγμὴν θέτει πῦρ εἰς τὸν πύργον τοῦ Νορμανδοῦ δεσπότου της καὶ συγκροτεῖται μάχη μεταξὺ Σαξώνων καὶ Νορμανδῶν).

Α'

'Ακονίστε, ἀκονίστε τὸ γυαλιστερὸ μαχαῖρι,
  Ὦ παιδιὰ τοῦ ἄσπρου Δράκου, ἀκονίστε το πολύ·
Ἄναψέ την τὴν λαμπάδα μὲ τὸ κάτισχνό σου χέρι,
  Κόρη τοῦ Χεγγίστου (1) τώρα, Σαξωνίδα μου καλή!
Τί καλὰ ποῦ ἀκονίσθη· κάθε στῆθος πῶς ματιάζει·
  Τὸ μαχαῖρι δὲ γυαλίζει γιὰ νὰ κόψῃ φαγητά.
Γιὰ τὸ θάλαμο τῆς νύφης ἡ λαμπάδα δὲν ταιριάζει·
  Ἄχ, μυρίζει σὰν τὸ θειάφι, λάμψι πράσινη πετᾷ....
« 'Ακονίστε τὸ μαχαῖρι! » μαῦρος κόρακας φωνάζει·
  « Φέξε, φέρε τὴ λαμπάδα! » κράζει ὁ Χάρος παρεκεῖ.
'Ακονίστε τὸ μαχαῖρι, γυιοὶ τοῦ Δράκου, ποῦ σκουριάζει,
  Ἄναψε λαμπάδα, κόρη τοῦ Χεγγίστου ἡρωϊκή!

---

(1) Ἥρως βασιλεὺς τῶν Σαξώνων.

Β'

Είς τὸ φρούριο τοῦ θάνου χαμηλόνουνε τὸ γαῦρο
Μαῦρα σύννεφα, καὶ κράζει ὁ ἀητὸς μέσα 'ς αὐτά.
Μὴ φωνάζῃς, καβαλλάρη, ἀπ' τὸ σύννεφο τὸ μαῦρο·
Τὸ τραπέζ' εἶναι στρωμένο κ' ἕτοιμα τὰ φαγητά....
Τοῦ Βαλγάστα (1) περιμένουν ἡ παρθέναις, εἶναι ὥρα·
Τοῦ Χεγγίστου θὰ σᾶς φέρῃ ἡ γενιὰ φίλους πολλούς....
Κόραις τοῦ Βαλγάστα, ῥίξτε τὰ ξανθὰ μαλλιά σας τώρα,
Παίζετε τὰ τύμπανά σας καὶ φυσᾶτε τοὺς αὐλούς!
Πολλὰ τρέχουν νὰ σᾶς εὕρουν παλληκάρι' ἀνδρειωμένα,
Καὶ πολλά, πολλὰ κεφάλια ἀπ' τὸ Χάρο μετρημένα....

Γ'

Είς τὸ φρούριο τοῦ θάνου σκοτεινὴ ἀρχίζει ὥρα,
Καὶ τὸ σύννεφο τὸ μαῦρο λυπημένο χαμηλόνει·
Σὰν τὸ αἷμα τοῦ γενναίου θενὰ κοκκινήσῃ τώρα!...
Νά· τὴν ἀναμμένη χαίτη ἄρχισε νὰ τὴν σηκόνῃ
Κεῖνος ποῦ χαλᾷ τὸ λόγγο καὶ 'στὰ κάστρα βάζει πόδι....
Τὴ σημαία μέσ' στῆς φλόγαις ἀνεμίζει καὶ κρατεῖ,

(1) Ούρὶ τοῦ Βορρᾶ.

Τὴ σημαία του τὴ μαύρη, τὴ μεγάλη, τὴ φλογώδη,
  Κ' ἑτοιμάζει, κ' ἑτοιμάζει τὴν ἀπάνθρωπη γιορτή!
Χαρὰ ἔχει νὰ θερίζῃ τοῦ πολέμου τὰ παιδιά,
  Κι' ἀγαπᾷ ζεστὸ τὸ αἷμα ἀπὸ ζωντανὴ καρδιά!

Δ'

Ὅλοι πρέπει νὰ χαθοῦνε· τὸ σπαθὶ τρυπᾷ, ματόνει,
  Καὶ τὰ σιδερένια στήθη λόγχαις κονταριῶν περνοῦν·
Ἡ φωτιά, τῶν βασιλέων τὰ παλάτια κάνει σκόνη,
  Καὶ ἡ μηχαναῖς τοὺς πύργους ἀπ' τὴ ῥίζα τοὺς κινοῦν!
Ὅλοι θὰ χαθοῦν· ἡ γέννα τοῦ Χεγγίστου πάει, πάει·
  Χάθη, στέρεψε τὸ αἷμα τοῦ καλοῦ παλληκαριοῦ,
Τώρα τ' ὄνομα τοῦ Χόρσα μαῦρος λάκκος θὰ τὸ φάῃ....
  Μὴ τὴ μοῖρά σας φοβῆσθε, μή, παιδιὰ τοῦ μαχαιριοῦ!
Σὰν κρασὶ ζεστὸ τὸ αἷμα τὰ σπαθιά σας τώρ' ἂς πίνουν,
  Καὶ κοπιάστε καὶ κοπιάστε 'στὸ τραπέζι τῆς σφαγῆς·
Θὰ σᾶς φέγγουνε ἡ φλόγαις ὁποῦ ἀνάφτουν καὶ δὲ σβύνουν,
  Ποῦ τὴν νύχτα κοκκινίζουν σὰν τὰ ῥόδα τῆς αὐγῆς....
Πρὶν τὸ αἷμά σας παγώσῃ πελεκᾶτε, πελεκᾶτε,
  Ὅσο παίζει τὸ σπαθί σας κ' ἔχει λύσσα ἡ ψυχή.
Ἀπὸ φόβο, ἀπὸ λύπη, τὸν ἐχθρὸ μὴν παραιτᾶτε·
  Γιὰ ἐκδίκησι μιὰ ὥρα, μιὰ χτυπάει μοναχή....
Ἄχ, τοῦ μίσους μου τὴ δίψα καὶ ὁ χάρος δὲν τὴ σβύνει,
  Θέλω, θέλω νὰ πεθάνω, μὰ ἡ ἔχθρα δὲν μ' ἀφίνει!

1863

ΣΕΡΒΙΚΟΝ ΑΣΜΑ

.·. Μίμησις .·.

(Τὸ δημῶδες τοῦτο ᾆσμα, πραγματευόμενον τὴν ὑπὸ τῶν Τούρκων ἅλωσιν τῆς Σερβίας, εἶναι ἱστορικῶς ἀληθές, ὡς καὶ πολλὰ ὀνόματα τῶν ἐν αὐτῷ ἀναφερομένων ἡρώων).

Α′

Ὁ βασιλιᾶς ὁ Λάζαρος νύχτα βαθειὰ δειπνοῦσε,
Κ' ἡ ὤμορφη βασίλισσα Μηλίτσα τὸν κερνοῦσε.
Στ' ἄσπρο της χέρι ἔτρεμε τὸ ἀσημένιο τάσι,
Γιατὶ τῆς ἔλεγ' ἡ καρδιὰ κρυφὰ πῶς θὰ τὸν χάση.
—Πέ μου, κορών' ἀτίμητη τῶν Σέρβων, εἶπε, πέ μου·
Τώρα ποῦ φεύγεις καὶ κινᾷς 'στὸ δρόμο τοῦ πολέμου
Μ' ὅλα τὰ παλληκάρια σου καὶ τοὺς πιστούς σου, ἕνα
Δὲν θεν' ἀφήσῃς ἀπ' αὐτοὺς ἀκόμη καὶ γιὰ μένα;
Ποιός, σὰν σοῦ γράφω, τὰ πικρὰ θὰ φέρνῃ γράμματά μου,
'Ανίσως μείνω μοναχὴ ἐδῶ;—Βασίλισσά μου,
'Από τὰ παλληκάρια μου ὅποιο κι' ἂν θέλῃς κράτει
Στὸν πύργο σου τὸν ἀψηλό, 'στὸ δυνατὸ παλάτι.
—Τὸ Βόϊσκό μου ἤθελα τ' ἀγένειο παλληκάρι,
Τὸ Βόϊσκό μου, τὸ στερνὸ τῆς μάνας μου βλαστάρι.

—Αὔριον, ὅταν τῆς αὐγῆς ξαναπροβάλῃ τ' ἄστρο,
Κι' ὅλαις ἡ θύραις μονομιᾶς ἀνοίξουνε 'στὸ κάστρο,
Ἔλα στὸν πρῶτο πύργο μας, κοντὰ 'στὴ Μαύρη Σκάλα·
Ὅλοι θὰ βγοῦνε ἀπ' ἐκεῖ, πεζοῦρα καὶ καβάλλα,
Οἱ Σέρβ' οἱ παινεμένοι,
Μὲ τὰ χαντσάρια τὰ κοντά, μὲ λόγχη διψασμένη.
Πρῶτο τὸ Βόϊσκο θὰ ἰδῆς τ' ἀγένειο παλληκάρι,
Μὲ τὴ σημαία τοῦ Σταυροῦ 'μπρὸς 'ς ὅλους καβαλλάρη.
Χαιρέτα τον, καὶ 'ς ὄνομα δικό μου πὲς νὰ δώσῃ
Εἰς ἄλλον τὴν περήφανη σημαία νὰ σηκώσῃ,
Κι' αὐτὸς νἄλθῃ σιμά σου
Στὸν πύργο σου τὸν ἀψηλὸ νὰ μένῃ συντροφιά σου.
. . . .
. . . .

Β'

Τὴν ἄλλη μέρα, τῆς αὐγῆς σὰν ἔλαμψε τὸ ἄστρο,
Κι' ὅλαις ἡ θύραις μονομιᾶς ἀνοίξανε 'στὸ κάστρο,
Βγῆκ' ἡ Μηλίτσα βιαστικὴ κ' ἐστάθη νὰ προσμένῃ·
Ἐφάνηκε τὸ στράτευμα κι' ἀρχίνησε νὰ βγαίνῃ....
Τὸ Βόϊσκο εἶδε μπροστὰ ἀπ' ὅλους καβαλλάρη·
Εἰς τὸ πλευρὸ τοῦ μαύρου του κυμάτιζε μὲ χάρι
Περήφαν' ἡ σημαία του, κι' ἀπάνω 'στὴν κορφή της
Ἔλαμπ' ὁλόχρυσος σταυρὸς σὰν ἥλιος, σὰν κομήτης....

Τὸ χαλινάρι του βαστᾷ καὶ λέγ' — Ἰουγκουβίκη,
Δός 'ς ἄλλον τὴ σημαία μας, βάλ' τὸ σπαθὶ στὴ θήκη,
Καὶ 'στὴν Κροσκόβα κάθησε, ἂν μ' ἀγαπᾷς, μ' ἐμένα.
Ἀπὸ τὰ τόσ' ἀδέλφια μου, ἀπ' τὰ ἐννιά μου, ἕνα
Ὁ Λάζαρος ἐδέχθηκε νὰ μείνῃ συντροφιά μου,
Κ' ἐσένα θέλει, Βόϊσκε, ἀπ' ὅλα ἡ καρδιά μου!
Κι' ὁ Βόϊσκος τῆς ἀπαντᾷ, κι' ὁ Βόϊσκος τῆς λέγει·
— Γύρνα στοῦ ἄσπρου πύργου σου, Βασίλισσα, τὴ στέγη.
Τὸν τιμημένο τόπο του σὲ ἄλλον ποιὸς ἀφίνει;
Ποιὸς ἔχει αἷμα στὴν καρδιὰ καὶ ὅλο δὲν τὸ χύνει;...
Στὸ πανηγύρι ἄφσε με τ' Ἀμσέλου νὰ κινήσω,
Σταλιά, σταλιὰ τὸ αἷμά μου γιὰ τὸ Χριστὸ νὰ χύσω.
Εἶπε, τὸ μαῦρό του κεντᾷ καὶ τρέχει νὰ προφθάσῃ
Τὰ παλληκάρια ποὖτρεχαν ἐμπρός του νὰ περάσῃ.
Καὶ ἡ Μηλίτσα ἔπεσε σὰν κρίνο ποῦ λυγίζει.
Ἀπὸ μακρυὰ ὁ Λάζαρος τὴ βλέπει καὶ δακρύζει·
Γύρω, τριγύρω του κυττᾷ, κι' ἀπάνω ἀπ' τἄλογό του
Τὸ Γολοβάνο ἐφώναξε, τὸ δοῦλο τὸν πιστό του.
— Σήκωσε τὴ Βασίλισσα, τοῦ λέγει· μὴν ἀργήσῃς
Εἰς τὸ παλάτι νὰ τὴν πᾷς καὶ μὴ τὴν παραιτήσῃς!
Στοῦ Γολοβάνου τὴ μορφὴ ἡ λύπη ἐζωγραφήθη·
Κατέβη ἀπὸ τἄλογο, σὰν ἄνεμος ἐχύθη,
Σηκόνει τὴ Βασίλισσα, τὴν πάει στὸ παλάτι,
Ξαναπηδᾷ στὸ ἄτι,
Τὸ ἄλογό του σπηρουνιὰ ἀλύπητη φτερόνει,
Φθάνει στὸ στράτευμα κ' ἐκεῖ μπροστὰ τὸ χαλινόνει!

Γ'

Κ' ἡ νύχτα σὰν ἐπέρασε, τὴν ἄλλη τὴν ἡμέρα
Δυὸ κόρακες κατάμαυροι ἐσχίζαν τὸν ἀέρα·
'Απ' τοῦ 'Αμσέλου γύριζαν τὸ δρόμο κουρασμένοι,
Καὶ στὸ παλάτι κάθησαν τῆς Κρόσκοβας θλιμμένοι,
'Εκεῖ ποῦ εἶχ' ὁ Λάζαρος τὸν ἀψηλό του θρόνο.
Καὶ εἶπ' ὁ μαῦρος μηνυτὴς στὸν ἄλλονε μὲ πόνο·
— Αὐτὸ εἶν' τὸ περήφανο τοῦ Λάζαρου παλάτι;
Τάχα νὰ βρίσκεται ψυχή, νὰ βρίσκετ' ἕνα μάτι
Στοὺς πύργους τούτους ἀνοιχτό;..— Κανεὶς δὲν ἀποκρίθη·
Μὰ ἡ Μηλίτσα τ' ἄκουσε καὶ μήνυμα ἐφοβήθη....
Δίχως νὰ στρέψῃ 'στὰ πουλιὰ καὶ μάτι νὰ σηκώσῃ,
— Κόρακες μαῦροι, ἐφώναξε, ἡ Παναγιὰ νὰ δώσῃ
Νἆναι καλὸ τὸ μήνυμα ποῦ φέρνετε σ' ἐμένα!
Πέστε μου πόθεν ἔρχεσθε καὶ εἶσθ' αἱματωμένα;
Ποιαὶς ῥεμματιαὶς περάσετε, ποιοὺς κάμπους καὶ ποιὰ ῥάχῃ;
Μὴν ἔρχεσθ' ἀπ' τὸν πόλεμο, ἀπ' τὴ μεγάλη μάχῃ;
— Εὐγενικιὰ βασίλισσα, Μηλίτσα τοῦ Λαζάρου·
'Απὸ τὸν κάμπο ἐρχόμαστε τ' 'Αμσέλου καὶ τοῦ Χάρου.
Ἦταν ἡ μάχη μακελλειό, ὁ πόλεμος μεγάλος·
Οἱ ἀρχηγοὶ ἐπέσανε κι' ὁ ἕνας καὶ ὁ ἄλλος
'Απὸ τὰ δύω μέρη!
'Ολίγους Τούρκους ἄφησε τοῦ Σέρβου τὸ μαχαῖρι,

Μὰ κι' ὅλ' οἱ Σέρβοι ἐπέσανε.... Κεῖνοι ποῦ ζοῦν ἀκόμα,
 Ἔχουν στὸ δρόμο τὴ ψυχὴ καὶ τὸ κορμὶ στὸ χῶμα....
Ἐχθὲς τραπέζι ἔδωκε ὁ Χάρος στὴ γενιά μας,
 Κ' ἐμάκρυναν τὰ νύχια μας, θεριέψαν τὰ φτερά μας.
Αἷμα μᾶς φλεψε πολὺ καὶ σάρκ' ἀνδρειωμένη,
 Κι' ἀλλάξαμε τὴ φορεσιὰ μ' αὐτὴ τὴ ματωμένη!—
Τὴν ὥρα ἐκείνη πρόβαλε ἐκεῖ ὁ Μιλονδῖνος,
 Ὁ πιστεμμένος δοῦλός της, κατάχλωμος σὰν κρίνος.
Σπασμένο, μὲ τ' ἀριστερό, κρατοῦσε τὸ δεξί του·
 Δέκα ἑπτὰ εἶχε πληγαὶς σπαρμέναις στὸ κορμί του,
Κ' αἷμα γεμάτα, τ' ἄλογο, τὰ ῥοῦχα, τ' ἅρματά του·
 —Πές μου, τοῦ εἶπε κ' ἔτρεξε κατάχλωμη κοντά του·
Ὁ Λάζαρός μου ἔπεσε μὲ προδοσιὰ στὴ μάχη;
 Ἀλήθεια μὲ τὸ αἷμά του τ' Ἀμσέλο πῶς ἐβράχη;
Κ' ἐκεῖνος·—Πρῶτα μὲ νερὸ δροσάτο ῥάντισέ με,
 Καὶ μὲ τὴ χάρι τοῦ κρασιοῦ κομμάτι στήριξέ με·
Ἔχει τὸ αἷμά μου φωτιὰ καὶ γαύγισμα πολέμου....
 Καὶ τοὖπε σὰν συνέφερε καὶ πάλι·—Τώρα, πέ μου,
Πῶς ἔπεσεν ὁ δυνατὸς ὁ Λάζαρος, κι' ὁ γέρος
 Ὁ ξακουστὸς πατέρας μου Ἰοῦγκος; Σὲ ποιὸ μέρος
Τὰ χιονισμένα του μαλλιὰ τ' ἀγέρι ἀνεμίζει;...
 Καὶ τὰ ἐννιὰ τ' ἀδέλφια μου ὅλα ἐπέσαν, ὅλα;
Οὔτ' ἕνα, οὔτ' ὁ Βόϊσκος τὸ φῶς δὲν ἀντικρύζει;
 Κεῖνα τὰ μάτια ἐκλείσανε τὰ δυὼ τ' ἀκτινοβόλα;
Καὶ μιὰ στιγμὴ ἐστάθηκε ἀπὸ τὸ καρδιοχτῦπι,
 Καὶ εἶπε πάλι·—Ἔπεσε καὶ ὁ Μιλόσκης; Λείπει

Καὶ τὸ μονάκριβο παιδὶ τοῦ Βάνου στὸ σκοτάδι;
Κι' ὁ Βούκης ποῦλεγα γαμπρό, ταξείδεψε στὸν ᾅδη;
Καὶ εἶπ' ἐκεῖνος μὲ φωνὴ στὰ δάκρυα πνιγμένη·
—Ὅλοι αὐτοί, Βασίλισσα, κοιμοῦνται πεθαμμένοι.
Ἡ μαύρη γῆ ἐβούλιαξε ἀπ' τῶν κορμιῶν τὸ βάρος!
Ἐκεῖ ποῦ κρυφοσκότωσε τὸν Λάζαρον ὁ Χάρος,
Ἀπὸ τὸ αἷμα τῆς τουρκιᾶς τὸ χῶμα ἐζυμώθη,
Κι' ἀπὸ κομμάτια κονταριῶν ψηλὸς σωρὸς σηκώθη!
Τοὺς μπροστινοὺς ὁ γέροντας Ἰοῦγκος ὡδηγοῦσε,
Μ' ἀπὸ τοὺς πρώτους ἔπεσεν ἐκεῖ ποῦ πολεμοῦσε.
Γύρω, τριγύρω τὰ ἐννιὰ παιδιά του ἐκεῖ πέρα,
Ὡσὰν ὀχύρωμα τιμῆς κυκλόνουν τὸν πατέρα.
Ὁ Βόϊσκος ἀπ' τὰ ἐννιὰ τ' ἀδέλφια ἀκόμη ζοῦσε·
Δρεπάνι χάρου γιὰ σπαθὶ στὸ χέρι του κρατοῦσε,
Καὶ τὴν τουρκιὰ ἐσκόρπιζε κ' ἐπέτα στὸ σκοτάδι,
Ὡσὰν γεράκι ἄγριο περιστεριῶν κοπάδι.
Δείχνει τὸν τόπο, ποῦ ὁ γυιὸς τοῦ Βάνου ἐξαπλώθη,
Σωρὸς κορμιῶν.... Ὁ δυνατὸς Μιλόσκης ἐσκοτώθη
Ὑστερινός, πρὸς τὸ θολὸ ποτάμι, στὴ Συμίτσα·
Τὸν κρότο δὲν τὸν ἄκουσες, βασίλισσα Μηλίτσα,
Καὶ τὸ σεισμό, σὰν ἔπεσε τῶν Σέρβων τὸ λειοντάρι;
Τοῦ ποταμοῦ ἐσκέπασε ταὶς ὄχθαις μὲ κουφάρι
Καὶ σάρκα Γενιτσάρου.
Μέσα σ' ἐκείνους βρίσκεται ποῦ φίλεψε τοῦ Χάρου,
Κι' ὁ ἄγριος Σουλτὰν-Μουράτ, ἀκέφαλος στὴ σκόνη.
Δόξα Θεοῦ τὸν ἥρωα Μιλόσκη νὰ χρυσόνη,

Κ' ἐκείνους ὅπου κοίτονται ὁλόγυρα κοντά του!
Καρδιᾶς τραγοῦδι νὰ γενῇ καὶ μάχης τὄνομά του,
Νὰ τὤχῃ πάντα ἡ λεβεντιὰ κι' ἡ ὠμορφιὰ στὸ στόμα·
Κι' ὅσο τ' Ἀμσέλου βρίσκεται τὸ ματωμένο χῶμα,
Μιὰ στὴ Σερβία ἐκκλησιά, σπαθὶ σὲ Σέρβου χέρι,
Νὰ τραγουδοῦν τὴ δόξα του νέοι, παιδιὰ καὶ γέροι!
Ὅμως τὸ Βούκη τὸ δειλό, τὸν ἄτιμο στρατιώτη,
Νὰ τονὲ δέρνῃ τοῦ Θεοῦ κατάρα τὸν προδότη.
Γι' αὐτὸν ἐχάθη ὁ Λάζαρος καὶ τὰ στρατεύματά του·
Κατάρα εἰς τὸ λάκκο του, κατάρα 'ς τὄνομά του!

1878

Ο ΑΔΕΛΦΟΚΤΟΝΟΣ

(Κατὰ τὸ Φιλλανδικόν).

Α'

—Ποῦ ἦσο κ' ἔρχεσαι ὠχρός, υἱέ μου, καὶ βραδύπους;
—Ὦ μῆτερ, ἀπὸ τὴν ἀκτὴν θαλάσσης ἀτιθάσσου.
—Τί ἔκαμνες εἰς τὴν ἀκτήν;—Ἐπότιζα τοὺς ἵππους.
—Πλὴν ποῖος ἐκηλίδωσε τὸ νέον ἔνδυμά σου;
—Οἱ ἵπποι μου, τὸν βόρβορον πατοῦντες πρὸ ποδῶν μου.
—Καὶ διατί τὸ ξίφος σου τὸ αἷμα ἐρυθραίνει;
—Διότι ἔπληξα μ' αὐτὸ τὸν μόνον ἀδελφόν μου!
—Καὶ ἤδη ὁ ἐπάρατος υἱός μου ποῦ πηγαίνει;

—Μακρὰν πολύ, πολὺ μακράν, εἰς ξένας παραλίας....
 —Τὸν γηραιὸν πατέρα σου ποῦ εἶδες τελευταῖον;
—Εἰς τὸν δρυμῶνα κόπτοντα τὰ ξύλα τῆς ἑστίας·
 Ἀλλ' ὅμως δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ μ' ἐπανίδῃ πλέον!

Β'

—Ποῦ ἄφησες τὴν γραῖάν σου μητέρα, δέν μοι λέγεις;
 —Ἔρια νήθει κάτωθεν τῆς πατρικῆς μου στέγης·
Κ' ἐκείνη μ' ἀπεδίωξε, δὲν θέλει νὰ μὲ ἴδῃ....
 —Καὶ τὴν φαιδράν σου σύζυγον ποῦ τὴν ἀφῆκες ἤδη;
—Ἐμπρὸς εἰς τὸν καθρέπτην της, πλὴν τώρα δὲν μὲ θέλει·
 Δι' ἄλλον καλλωπίζεται, δι' ἄλλον ἀνατέλλει.
—Καὶ τὴν φιλτάτην κόρην σου τὴν νέαν χελιδόνα;
 —Συλλέγει χαμοκέρασα, μακράν, εἰς τὸν δρυμῶνα.
Μὲ εἶδε κ' ἔστρεψεν ἀλλοῦ τὸ βλέμμα της τὸ νέον·
 Κ' ἐκείνη δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ μ' ἀπαντήσῃ πλέον....
—Καὶ πότε ἡ ἑστία σου νὰ σ' ἐπανίδῃ μέλλει;
 —Ὅταν ὁ φοῖβος ἐκ δυσμῶν, ὦ μῆτερ, θ' ἀνατέλλῃ.
Ὅταν οἱ λίθοι πλεύσωσιν εἰς τὰ νερὰ ὡς φύλλα,
 Καὶ εἰς ἀβύσσους θαλασσῶν εἰσδύσωσι τὰ πτίλα·
Ὁπόταν ὅλ' οἱ ἄνθρωποι ἁπάντων τῶν αἰώνων
 Εἰς τοῦ Θεοῦ ἐμφανισθοῦν τὸν νεφελώδη θρόνον!

1878

Ο ΝΕΚΡΟΣ ΙΠΠΟΤΗΣ

(Κατὰ τὸ Δανικόν).

.·. Μίμησις .·.

Α'

Τὴν νύκτα ὁ ἱππότης Ἄζ τὸν ἵππον του λαμβάνει,
Κ' εἰς τὴν πατρίδα τὴν αὐγὴν τῆς νέας Ἔλσης φθάνει.
Τοὺς ἀρραβῶνάς του τελεῖ, πλὴν μὴν παρῆλθε μόνον,
Κ' ὑπὸ τὴν μαύρην γῆν ὁ Ἄζ κοιμᾶται τῶν δρυμώνων.

Ἡ Ἔλση κλαίει καὶ σκληρῶς τὴν κεφαλήν της κρούει.
Ὁ Ἄζ ἀπὸ τὴν κλίνην του τὴν κάτω τὴν ἀκούει·
Τὰ ἐσπαρμένα του ὀστᾶ μετὰ σπουδῆς συνάζει,
Τὰ συναρμόζει τρίζοντα, τοὺς σκώληκας τινάζει,
Κ' ἐγείρεται, τὸ φέρετρον λαμβάνων εἰς τὸν ὦμον,
Καὶ βαίνει πρὸς τῆς παλαιᾶς ἀγάπης του τὸν δρόμον....

Κτυπᾷ μὲ τὸ φορεῖόν του τοῦ οἴκου της τὴν θύραν·
— Ἄνοιξον, Ἔλση! ἔκραξε πρὸς τὴν παρθένον χήραν.

—Ἂν ἦσαι σὺ ὁ ἴδιος, ἐκεῖνος ἐὰν ἦσαι,
Ὤ, τοῦ Χριστοῦ τὸ ὄνομα νὰ εἴπῃς μὴ ἀρνῆσαι!
—Ἄνοιξε, κόρη! τοῦ Χριστοῦ τὸ ὄνομα προφέρω·
Μ' ἐκούρασεν ὁ οἶκός μου ὃν εἰς τοὺς ὤμους φέρω!

Ὁ ἔρως ὑπερίσχυσεν· ἀνοίγει παραφόρως
Τὴν θύραν, καὶ ὁ ζοφερὸς εἰσῆλθεν ὁδοιπόρος....
Πλήρης χαρᾶς εἰς τὴν λευκὴν τὸν ἔθλιψεν ἀγκάλην·
—Ὢ Ἄζ! σὺ εἶσαι, εἶσαι σύ· μοὶ ἀπεδόθης πάλιν!
Εἶν' ἀληθές, εἶσαι νεκρός, σὲ ἤλλαξε τὸ χῶμα,
Πλὴν τώρα, τώρα σ' ἀγαπῶ πλειότερον ἀκόμα!

Μὲ τοὺς λευκοὺς δακτύλους της τὴν κόμην του κτενίζει,
Κ' εἰς πᾶσαν τρίχα του χρυσῆν, ἣν τρέμουσα χωρίζει,
Δακρύων χύνει χείμαρρον, καὶ μειδιᾷ καὶ κλαίει,
Καὶ τῆς βραδείας του πνοῆς τὸ ψῦχος ἀναπνέει.

Β'

Σιωπηλὸς τὴν ἔβλεπεν....Ἀφῆκε τὸ φορεῖον,
Κ' εἰς τὴν ἑστίαν ὥρμησε νὰ θερμανθῇ πλησίον....
Ἐνηγκαλίσθη τὴν πυράν, κ' ἠκούετο ὁ ἦχος
Κροτούντων τῶν ὀδόντων του ἀπὸ θανάτου ψῦχος.

— Ἔλση! — Ὤ, λάλει· ἄνοιξε τὰ κεκλεισμένα χείλη,
Καὶ πάλιν εἰς τὴν Ἔλσην σου ὡς ἄλλοτε ὁμίλει!
— Ἀπέμαθον νὰ ὁμιλῶ· ἡμεῖς, δὲν ὁμιλοῦμεν.
— Ὦ Ἄζ!.. — Ἐκεῖ, ῥεμβάζομεν καὶ τὸν Θεὸν ζητοῦμεν.
— Κ' ἐγὼ νὰ ἔλθω, λάβε με μαζῆ σου· εὐσπλαγχνία!
— Εἶναι στενά, πολὺ στενὰ καὶ ψῦχος καὶ σκοτία....
— Ἀλλοίμονον, εἶναι βαρὺ ἐπάνω σας τὸ μνῆμα;
— Πολὺ βαρύ, ὅμως πολὺ βαρύτερον τὸ κρῖμα....
— Εἰπέ με, Ἄζ, ἀγάπη μου, ὑπὸ τὸ μαῦρον χῶμα
Τί κάμνεις;... μὲ ἀναπολεῖς κ' ὑπὸ τὴν γῆν ἀκόμα;
— Ὅταν δὲν κλαίῃς, μοῦ κοσμοῦν τὸ φέρετρον μυρσίναι,
Ἀλλ' ὅμως πλῆρες αἵματος, ὁπόταν κλαίῃς, εἶναι.
— Ὤ, σίγα! — Ὅμως, λέγε με, ὁ ἥλιός σας, κόρη,
Ἀκόμη λάμπει, χύνει φῶς καὶ θάλπος εἰς τὰ ὄρη;
— Ναί, λάμπει! — Ἡμεῖς, ἥλιον δὲν ἔχομεν.... Ἀκόμα
Θερμαίνει καὶ ζωογονεῖ καὶ παγωμένον σῶμα;...
— Θερμαίνει μόνον εὐτυχεῖς! — Ἡμᾶς, δὲν μᾶς θερμαίνει·
Κ' ἔχετε ῥόδα πάντοτε, ὦ Ἔλση πεφιλμένη; —
Τὴν ἔβλεπε, τὴν ἔβλεπε μὲ τὸ βαθύ του ὄμμα·
Ἐξαίφνης· — Ἔλση, ἔκραξε, μὲ ἀγαπᾷς ἀκόμα;
Ἡ κόρ' εἰς τὴν ἀγκάλην του τὴν κρύαν ἐβυθίσθη,
Καὶ ἡ ζωὴ τὸν θάνατον θερμῶς ἐνηγκαλίσθη....
Αἴφνης φωνὴ ἀντήχησεν ἐν μέσῳ τῶν ἀνέμων·
Ἠγέρθη, τὴν ἀπώθησε καὶ ἠκροᾶτο τρέμων....
— Μὲ κράζει, εἶπεν, ὁ λευκὸς ἀλέκτωρ ἀπὸ κάτω·
Μὲ λέγει ὅτι τὴν ζωὴν ἣν ἔκλεψα ταράττω....

Πηγαίνω μὴ τὸν ἄρχοντα τοῦ σκότους παροργίσω.
 Ὤ, πόσον εἶσθε εὐτυχεῖς οἱ μένοντες ὀπίσω!
Ἡ Ἔλση τὸν ἐμπόδισε μ' ἀπελπισίας σχῆμα.
 —Μὴ κλαίῃς, μή· εἶναι βαρύ, εἶναι μεγάλον κρῖμα.
Ἄφες νὰ φύγω, μὲ καλοῦν· ἐσήμανεν ἡ ὥρα·
 Ἀκούεις;... καὶ ὁ ἐρυθρὸς ἀλέκτωρ κράζει τώρα!—
Ἐπὶ τῶν ὤμων κατηφὴς λαμβάνει τὸ φορεῖον,
 Καὶ προχωρεῖ κλονούμενος εἰς τὸ νεκροταφεῖον.
Ἦτον ἀπαρηγόρητος, διότι ἡ μνηστή του,
 Ἀπεγνωσμένη, κλαίουσα, ἐβάδιζε μαζῆ του.
Ἀλλ' ὅτε, ὅτε ἄφησαν τὸ δάσος τὸ πλησίον,
 Καὶ σιωπῶντες ἔφθασαν εἰς τὸ νεκροταφεῖον,
Τοῦ Ἂζ ἡ κόμη ἔπεσεν ἐξαίφνης ἡ πλουσία·
 Καὶ ὅτε πάλιν ἡ μικρὰ ἐφάνη ἐκκλησία,
  Ἡ ὄψις του ὠχρίασε,
 Καὶ τεθλιμμένος εἰς σταυρὸν μνημείου ἐπλησίασε!
—Ἄκουσον, Ἔλση· μὴ θρηνῇς, ἀγάπη μου, ματαίως·
 Ἰδέ, ἰδὲ τὸν οὐρανὸν ὁπόσον εἶν' ὡραῖος!
Κ' ἐν ᾧ ἡ κόρη ἔνδακρυς ἀνύψονε τὸ βλέμμα,
 Ἐκεῖνος εἰς τὸ μνῆμά του εἰσέδυσεν ἠρέμα...
Ὅτε τὸ κατεβίβασε, τὸν Ἂζ δὲν εἶδε πλέον·
 Ἐθρήνει μόνον ὁ βορρᾶς εἰς τὰς ἰτέας πνέων,
Κ' ἐστράφη μὲ κλονούμενον εἰς τὴν οἰκίαν βῆμα.
 Παρῆλθε μήν, καὶ ἤνοιξαν καὶ δι' ἐκείνην μνῆμα!

1863

ΜΗΤΡΟΣ ΕΠΑΝΟΔΟΣ

(Κατὰ τὸ Δανικόν).

.·. Μίμησις .·.

Α'

'Σ ἕνα νησὶ χαρούμενος πηγαίνει ὁ Κωσταντῖνος·
 Γυναῖκα παίρνει λυγερή, γλυκειὰ γαλανομμάτα.
Σὲ μία γλάστρα ἐζοῦσανε σὰ γιασεμὶ καὶ κρίνος,
 Κ' ἕξη παιδάκια ὁ Θεὸς τοὺς χάρισε δροσάτα.
Μὰ γείνηκε κατάμαυρο ὁ χάρος χειλιδόνι,
 Καὶ μιὰν αὐγὴ τὴ λυγερὴ πηγαίνει καὶ λαβόνει.

Β'

Ἄλλη γυναῖκ' ἀπ' τὸ νησὶ ὁ Κωσταντῖνος παίρνει·
 Μιὰ μαυρομμάτα ὤμορφη καὶ σπίτι του τὴ φέρνει.
Ἦταν ἡ νύφη ἄπονη ψυχή, καρδιὰ στρημμένη·
 Στὴ θύρα φθάνει τοῦ σπιτιοῦ μὲ κεφαλὴ ὑψωμένη...
Ἐκεῖ τὰ ἕξη ὀρφανὰ θρηνοῦσαν μαζωμένα·
 Ἦταν πολὺ τὰ δύστυχα παιδάκια πικραμένα....

Τὰ σπρώχνει μὲ τὸ πόδι της καὶ μπαίνει· δὲν ἀφίνει
Ψωμὶ νὰ φᾶνε, τὸ νερὸ ὀλίγο τοὺς τὸ δίνει,
Καὶ λέγει· « πεῖνα θἄχετε καὶ δίψα· » τοὺς σηκόνει
Τ' ἄσπρα μαξελαράκια τους, τὸ κάτασπρο σεντόνι,
Καὶ λέγει· « μέσα στ' ἄχερα θὰ κοίτεσθε τὸ βράδυ· »
Τοὺς παίρνει τὰ κεράκια τους καὶ λέγει· « στὸ σκοτάδι
Θὰ μένετε, τὰ ὀρφανὰ δὲν ἔχουν φῶς κανένα·
Πηγαίνετε τὴ μάνα σας νὰ βρῆτε, ξένη γέννα! »

Γ'

Ἡ μέρα σὰν ἐπέρασε, τὸ βράδυ, πολὺ βράδυ,
Συμμαζωμένα τὰ μικρὰ ἐκλαίγαν στὸ σκοτάδι,
Καὶ τ' ἄκουσε ἡ μάνα τους ἀπὸ τὸ μαῦρο χῶμα,
Γιατὶ μιὰ μάνα καὶ νεκρὴ μπορεῖ ν' ἀκούσῃ ἀκόμα!
Τὰ δάκρυα ποῦ ἔχυναν τὰ ἔρημα παιδιά της,
Στὸ φέρετρό της μπαίνανε, σταλάζαν στὴν καρδιά της.
« Θὰ πάγω! » λέγει· ἀπ' τὴ γῆ σηκόνεται τὴ μαύρη,
Καὶ τὸ Θεὸ μὲ τῆς στοργῆς τὸ φῶς πηγαίνει νἄβρῃ....
« Θεέ μου, λέγει· δὲν μπορῶ νὰ πάγω στὰ μικρά μου; »
Κ' ἐμπρός του γέρν' ἡ κεφαλὴ τῆς πεθαμμένης χάμου.
Καὶ τόσο τὸν παρακαλεῖ καὶ τόσο τοῦ ἐδεήθη,
Ὁποῦ ὁ εὔσπλαγχνος Θεὸς στὸν πόνο της λυπήθη·
« Πήγαινε, εἶπε, κ' ἔρχεσαι πρὶν ξημερώσῃ πάλι. »
Στὰ γόνατά της ἡ νεκρὴ σηκώθη ἀγάλι, ἀγάλι,

Ὁ τάφος μισοάνοιξε μονάχος του καὶ βγαίνει,
Καὶ στέκεται νὰ θυμηθῇ ὁ δρόμος ποῦ πηγαίνει....
Κυνᾷ στὴ χώρα· τὰ σκυλιὰ ὀπίσω της οὐρλιάζαν,
Τὴν κεφαλὴ σηκόνανε καὶ τὴ νεκρὴ ἐκυττάζαν.
....Φθάνει στὸ σπίτι της· ἐκεῖ στὴ θύρ' ἀκουμπισμένη
Τὴν πειὸ μεγάλη κόρη της εὕρηκε ἡ πεθαμμένη·
— Πῶς στέκεις, κόρη μου γλυκειά, τῆς λέγει, μοναχή σου;
Ποῦ εἶν' ἡ ἀδελφοῦλαίς σου; ποῦ εἶν' οἱ ἀδελφοί σου;
— Δὲν εἶσαι σὺ ἡ μανοῦλά μου, τῆς εἶπε πικραμένα·
Εἶχα μητέρα γελαστὴ κι' ὡραία σὰν κ' ἐμένα,
Μὲ μάγουλα τριανταφυλλο καὶ ὄψι χιονισμένη·
Σὺ ἔχεις πρόσωπο χλωμὸ καὶ μοιάζεις πεθαμμένη....
— Πῶς θέλεις νἆμαι ὤμορφη καὶ γελαστή, μικρή μου,
Ὁποῦ ὁ Χάρος κοίτεται μερόνυχτα μαζῆ μου;
Πῶς νἄχω μῆλο μάγουλο καὶ ὄψι χιονισμένη,
Ποῦ μὲ σκεπάζει φέρετρο καὶ τάφος μὲ χλωμαίνει;

Δ'

Μπαίνει στὸ δῶμα τῶν παιδιῶν· τὰ βρίσκει τὰ καϋμμένα
Στὸ ἀχερένιο στρῶμά τους χλωμὰ καὶ δακρυσμένα.
Τὸ ξεσχισμένο φόρεμα τοῦ πρώτου διορθόνει·
Χτενίζει εὐθὺς τὸ δεύτερο, τὸ τρίτο ἀνασηκόνει,
Χαϊδεύει τὰ μικρότερα καὶ τὸ μωρό της πιάνει,
Στὰ γόνατά της τῶβαλε ὡσὰν νὰ τὸ βυζάνῃ....

Καὶ εἰς τὴ μεγαλείτερη γυρνῶντας θυγατέρα,
Τῆς λέγει· «πὲς τοῦ Κωσταντῆ νὰ ἔλθῃ ἐδῶ πέρα!»
Σὰν ἦλθ' ἐκεῖνος, ἡ νεκρὴ τοῦ λέγει θυμωμένα·
« Σοῦ ἄφησα γιὰ τὰ παιδιὰ ψωμί, καὶ πεινασμένα
« Τὰ βρίσκω· ἄσπρα σ' ἄφησα χιονάτα μαξελάρια,
« Καὶ τὰ παιδιά μου κοίτονται ἀπάνω στὰ χορτάρια.
« Τόσα κεριὰ παραίτησα γιὰ νἄχουν φῶς τὸ βράδυ,
« Καὶ τρομασμένα κοίτονται στὸ ἄγριο σκοτάδι!
« Ἔχε τὸ νοῦ σου, Κωσταντῆ!....» Καὶ τῆς νεκρῆς τὸ μάτι
Φωσφόρισε στὰ σκοτεινὰ κ' ἐστάθηκε κομμάτι.—
« Ἡ θύραις, εἶπε, τοὐρανοῦ ἀνοίξανε, χαράζει·
« Τὸ μαῦρο ὀρνίθι ἐλάλησε καὶ τ' ἄσπρο μὲ φωνάζει.
« Νὰ μείνω περισσότερο δὲν ἠμπορῶ....» ἐστάθη,
Τὰ ὀρφανά της κύτταξε, ἐστέναξε κ' ἐχάθη!

Ε'

Καὶ ἀπὸ τότε ὁ Κωσταντῆς κ' ἡ μητρυιὰ ἐκείνη
Ἐδείχνανε στὰ ἔρημα παιδάκια καλωσύνη.
Κι' ὅταν ἀκοῦγαν τὰ σκυλιὰ νὰ κλαῖνε μέσ' στὸ δρόμο,
Σηκόνουνταν μὲ τρόμο
Κι' ἄσπρο ψωμὶ στὰ ὀρφανὰ ἐδίναν φοβισμένοι,
Γιατί ἐτρέμαν μὴ φανῇ καὶ πάλ' ἡ πεθαμμένη!...

1873

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ Α' ΤΟΜΟΥ.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΠΙΚΑ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΤΕΡΩΝ ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΩΝ

ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ

Σελὶς	13,	στίχος	8,	Ἀντὶ	ψυχορραγοῦντος ἦχοι, ἀνάγνωθι· ψυχορραγοῦντες ἦχοι,
»	22,	»	16,	»	Καὶ μίαν τῷ προσέφερεν εἰκόνα τῆς μητρός του. Ἀνάγνωθι· Καὶ μίαν τῷ προσέφερεν εἰκόνα· τῆς μητρός του.
»	27,	»	3,	»	ἱστάμενος· ἱστάμενον
»	33,	»	12,	»	Ὅτε εὑρέθην· Ὁπότ' εὑρέθην
»	50,	»	10,	»	Καὶ τῶν ἑταίρων τὰς νεκρὰς καρδίας· Καὶ τῆς ἑταίρας τὴν νεκρὰν καρδίαν
»	65,	»	5,	»	ἀνελθών· ἐξελθών.
»	»	»	12,	»	ἂν τοῦ ἔμενεν· ἂν τῷ ἔμενεν.
»	74,	»	17,	»	Καὶ ὁ Ἀλφρέδος κατηφής· Καὶ ὁ Ἀλφρέδος;... Κατηφής
»	88,	»	20,	»	Πλὴν ἴσως δὲν ὑποχωρεῖ κ' εἰς πλοῦτον ἡγεμόνος· Ἀλλ' εἶναι πλουσιώτερος ἀκόμη κ' ἡγεμόνος,
»	92,	»	23,	»	Ἐκ μέρους πάντων· ἄνακτα ἐσὲ διακηρύττω· Ἐκ μέρους πάντων ἄνακτα, Ἐρρίκε, σὲ κηρύττω·
»	93,	»	10,	»	ἐὰν τὸ ἐνθυμῆσαι· θαρρῶ, τὸ ἐνθυμεῖσαι.
»	104,	»	8,	»	Εἴμεθα· Ἤμεθα
»	109,	»	16,	»	ἐν ᾧ ἀρκεῖ ἡ μία· ἐν ᾧ ἀρκεῖ καὶ μία.
»	168,	»	24,	»	Διὰ τὸ μέλλον προπετὴς ὁρκίζεται ἡ γλῶσσα; Τολμήσῃ νὰ μὲ ὁρκισθῇ ἡ εὔπιστός σου γλῶσσα;
»	171,	»	19,	»	τὸ ὄμματα· τὰ ὄμματα.

Βύρωνος Ὁ Γκιαοὺρ ἔμμετρος μετάφρασις Αἰκατερίνης Ν. Δοσίου ἔκδοσις Β' 8ον μέγα, σελ. 69...... Δρ. 2.25

Δροσίνη Γ. Ἱστοὶ Ἀράχνης 1880, 16ον, σ. 92 ἔκδοσις ἐκλεκτή.......................... » 1.25

Καμπᾶ Ν. Γ. Στίχοι 1880, 16ον, σ. 107 ἐκτετυπ. ὡς τὸ ἀνωτέρω. Ὑπολείπονται ὀλίγα τινὰ ἀντίτυπα.......................... » 2.50

Κόκκου Δ. Ι. Γέλωτες 1880, 16ον, σ. 68 ἐκτετυπ. ὡς τὰ ἀνωτέρω.................. » 1.15

Κορομηλᾶ Δ. Α. Περὶ Νάθαν τοῦ σοφοῦ λέσχη 1880, 32ον, σ. 288.... » 1.

» Ἀθῷα Περιστερὰ κωμῳδία 1880, 32ον, σ. 80.......................... » 80

Βαλαωρίτου Ἀρ. Ἀθανάσης Διᾶκος, Ἀστραπόγιαννος, 8ον, σ. 282.. » 3.50

» Ποιήματα. Τόμ. Α' Μνημόσυνα σ. 214. Τόμ. Β' Κυρὰ Φροσύνη καὶ τὸ Σήμαντρον σ. 231.......................... » 6.

Βηλαρᾶ Ι. Μῦθοι, 32ον, σ. 89............ » 80

» Ποιήματα καὶ πεζά τινα, 32ον, σ. 96. » 90

Οἰκονομίδου Ἀθ. Κ. Τραγούδια τοῦ Ὀλύμπου, συλλογὴ δημωδῶν ᾀσμάτων 1881, 8ον, σ. 159.......................... » 2.30

Προσεχῶς ἐκδίδονται

Φωτίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως: Ἀνέκδοτοι ὁμιλίαι, λόγοι καὶ ἐπιστολαὶ ἐν Ἄθῳ τὸ πρῶτον ἤδη ἀνευρεθεῖσαι καὶ ἀντιγραφεῖσαι ὑπὸ Π. Ν. Ῥόκκου Κεφαλλῆνος· Ἔκδοσις ἐκλεκτὴ ἐξ 20 ὡς ἔγγιστα τυπογρ. φύλλων μετὰ πανομοιοτύπου σελίδος τοῦ κώδικος καὶ τῆς εἰκόνος τοῦ σοφωτάτου Πατριάρχου.................. Δρ. Ν. 15.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ 1881 — Β', 3.

ΑΧΙΛΛΕΩΣ ΠΑΡΑΣΧΟΥ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΟΡΟΜΗΛΑΣ
ΕΚΔΟΤΗΣ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ | ΕΝ ΚΩΝΣΤ/ΠΟΛΕΙ
[illegible] | [illegible]

[illegible]

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΑΧΙΛΛΕΩΣ ΠΑΡΑΣΧΟΥ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

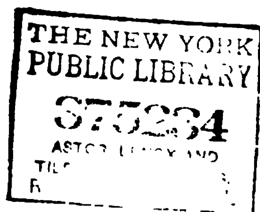
ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΟΡΟΜΗΛΑΣ
ΕΚΔΟΤΗΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
122 Ὁδὸς Ἑρμοῦ 122

ΕΝ ΚΩΝΣΤ/ΠΟΛΕΙ
27 Ὁδὸς Γιοργαντζιλὰρ 27

1881

ΑΘΗΝΗΣΙ, Τύποις Ἀνδρέου Κορομηλᾶ.

ΤΗΙ ΠΕΦΙΛΗΜΕΝΗΙ ΜΟΙ

ΕΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΙ

ΕΝΘΕΡΜΩ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ ΠΡΟΜΑΧΩ

ΚΑΙ ΓΕΝΝΑΙΑ ΠΡΟΣΤΑΤΙΔΙ

ΤΩΝ ΜΟΥΣΩΝ

ΕΥΓΝΩΜΟΝΩΣ

ΛΥΡΙΚΑ

ΔΑΦΝΑΙ

ΑΙ ΔΥΩ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΙ *

Α'.

'Ακόμα στὴν ἁγιὰ Σοφιὰ δὲ σβέσθη τὸ καντῆλι,
  'Ακόμα δὲν τὴν ἔσυρεν ὁ Μουχαμέτης δούλα,
Καὶ ψαλμῳδί' ἀκούεται εἰς τὴν 'Ωραία Πύλη·
  'Ακόμα εἶναι Χριστιανή, ἀκόμα 'Ελληνοποῦλα.
Τῆς κορυφῆς της ὁ σταυρὸς φιλιέται στόμα στόμα
  Μὲ τὸν γαλάζιον οὐρανὸ σὰν κόρη καὶ πατέρας·
Θαρρεῖς πῶς ἀποχαιρετᾷ τὸ πατρικό του δῶμα....
  Ἄχ! εἶναι ἡ παραμονὴ τῆς δίσεχτης ἡμέρας,
Ποῦ ἡ 'Ελλὰς κ' ἡ 'Εκκλησιὰ ψυχομαχοῦν ἀντάμα
  Μπρὸς στὴν ἀχάριστη Φραγκιά, στὴ βάρβαρη τὴ Δύσι,
Κι' αὐτὴ γελᾷ καὶ χαίρεται στὸ ἄφωνό τους κλᾶμμα,
  'Οποῦ νὰ δώσῃ ὁ Θεὸς τὸ δάκρυ μας νὰ χύσῃ!

---

* Τὸ ποίημα τοῦτο, ὡς καὶ πᾶν ἄλλο φέρον παρὰ τὴν ἐπιγραφὴν ἀστερίσκον, ἀπηγγέλθη ἐν τῷ φιλολογικῷ Συλλόγῳ «Παρνασσῷ.»

Β'

Ἀκόμα ἡ Ἁγιὰ Σοφιὰ δὲν τούρκεψεν, ἀκόμα·
Ἀκόμα ἔχει μέσα της τὸ Αἷμα καὶ τὸ Σῶμα,
Σταυρὸ στὸ ἕνα χέρι της καὶ στ' ἄλλο της κοντάρι,
Κι' ἀκόμα δὲν τὴν πάτησε Σαρακηνὸ ποδάρι.
Καθὼς ὁ ἥλιος, στὰ βουνὰ ὁπόταν βασιλεύῃ,
Τὸ φωτοβόλο πρόσωπο μὲ σπλάχνος πίσω νεύει,
Καὶ λίγο φῶς παρηγοριὰ τριγοῦ νὰ δύσῃ χύνει,
Ἔτσι κ' ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἀκόμα δὲν ἀφίνει
Τὴν ἀκριβή του Ἐκκλησιά, κι' ἀκόμα τὴ ζεσταίνει,
Ὡσὰν ψυχὴ ποῦ σ' ἄρρωστο κορμὶ ἀκόμα μένει. —

Γ'

Ἄχ, τί γλυκὰ καὶ λυπηρὰ οἱ θόλοι της ἠχοῦνε!
Θαρρεῖς πῶς ψαίλνουν ἄνθρωποι ὁποῦ ψυχομαχοῦνε,
Κ' ἡ Ἐκκλησιὰ νεκρώσιμο πῶς ψαίλνει στὴν Πατρίδα.
Κ' εἶναι ὁ ἦχος δάκρυα, ἀπελπισιὰ μ' ἐλπίδα,
Πικρὸς ἀποχαιρετισμὸς μ' ἀντάμωσι κρυμμένη,
Θανάτου πίκρα μὲ χαρὰ κρυφὴ καὶ μακρυσμένη....
Αὐτ' εἶναι ἡ Ἁγιὰ Σοφιά;... Αὐτή, ποῦ σὰν ἐγίνη,
Χαμήλωσαν οἱ οὐρανοὶ γιὰ νὰ τὴν δοῦν κ' ἐκεῖνοι;

Ποῦ εἶναι, ποῦ ἡ δόξα της, τὰ πλούτη της, τὰ κάλλη;
  Πῶς ἐγυμνώθ' ἡ 'Εκκλησιὰ τοῦ Γένους ἡ μεγάλη;...
Δὲν τὴν ἐγύμνωσαν ἐχθροί· μονάχη στὴν Πατρίδα
  Τὰ χάρισε, καὶ τἄκανε σπαθιά, κοντάρι' ἀσπίδα.
Θέλει κι' αὐτὴ τὸν πόλεμο· γι' αὐτὸ ἐγυμνώθη ὅλη.
  Πόσο γλυκὰ π' ἀντιλαλοῦν οἱ ἅγιοί της θόλοι!
Πῶς ὁ ψαλμὸς λυπητερὰ ἐπάνω ἀναιβαίνει,
  Καὶ τρίζουν τὰ Εἰκονίσματα κ' ἡ Παναγιὰ χλωμαίνει!
Κλαῖνε γυναῖκες καὶ παιδιά· τὰ βρέφη ξεφωνίζουν,
  Κ' οἱ ἄνδρες εἰς τὰ μάρμαρα θλιμμένοι γονατίζουν.
Εἰς τὸν Πατρίκιο κοντὰ ὁ ψωμοζήτης στέκει,
  Καὶ εἰς τὸ πλάγι τοῦ φτωχοῦ ὁ πλούσιος παρέκει.
Ἄχ, ἡ μεγάλη συμφορὰ ξεχνᾷ τὰ μεγαλεῖα,
  Κ' εἴμεθα μόνο ἀδελφοὶ στὴν ἄκρα δυστυχία!

Δ'

'Αργά, ἀργὰ τῆς 'Εκκλησιᾶς ἀκούετ' ἡ καμπάνα,
  Καὶ τὰ παιδιά της προσκαλεῖ ἡ πικραμένη μάνα.
Κάθε φορὰ π' ἀκούεται ἡ θλιβερὴ φωνή της,
  Θαρρεῖς πῶς εἶν' ἡ ὕστερη κ' ἐβγῆκεν ἡ ψυχή της!
Τὴν ὑστερή της λειτουργιὰ ἡ 'Εκκλησία δίνει,
  Καὶ εἶναι Δεῖπνος Μυστικὸς ἡ λειτουργιὰ ἐκείνη!
Πότε, Θεέ μου, θ' ἀκουσθῇ κι' 'Ανάστασι ἐκεῖ πέρα;
  Εἶναι μακρυά, πολὺ μακρυὰ ἀκόμ' ἐκείν' ἡ μέρα;...

Ἡ Λειτουργιὰ ἡ ἔσχατη ἀκολουθεῖ ἀκόμα,
  Κι' ἀκοῦνε ὅλοι ἄφωνοι μὲ ἀγνισμένο χρῶμα.
Χιλιάδες χείλ' ἡ δέησις ἀνοιγοκλεῖ· χιλιάδες
  Φιλοῦν τὰ Εἰκονίσματα κι' ἀνάβουνε λαμπάδες!
Παρακαλοῦνε τὸ Θεὸ τὰ πικραμένα χείλη
  Κανέν' ἀπ' τοὺς ἀγγέλους του σωτῆρα νὰ τοὺς στείλῃ.
Πολλοί, θαρροῦν, τὸν βλέπουνε καὶ τὸ σταυρό τους κάνουν·
  Ἄχ, ὅταν συλλογίζωμαι πῶς ὅλοι θὰ πεθάνουν,
Ὅλοι αὐτοὶ ποῦ δέονται στὴν ἴδια Ἐκκλησία,
  Καὶ πῶς σὲ λίγο θὰ γενοῦν ἀτέλειωτη θυσία·
Πῶς τὸ γνωρίζει ὁ Θεὸς ὁποῦ παρακαλοῦνε,
  Πῶς ἠμπορεῖ μὲ μιὰ ματιά, ἂν θέλῃ, νὰ σωθοῦνε,
Καὶ κάθεται στὸ θρόνο του ἀσάλευτος ἐπάνω,
  Νὰ βλασφημήσω μοῦρχεται, τὸ νοῦ μου τονὲ χάνω!

Ε'

Γιατί, γιατί σὲ μιὰ μεριὰ κάθε ματιὰ γυρίζει;
  Γιατί τὸ πλῆθος ἔξαφνα μὲ μιᾶς παραμερίζει
Μ' ἀγάπη καὶ μὲ σεβασμό; Ποιὸς εἶναι; ποιὸς προβαίνει;...
  «Ὁ Αὐτοκράτωρ!» κράζουνε, κι' ὁ Κωσταντῖνος μπαίνει!
Ἄχ, τί χλωμός, τί σκυθρωπός· βασιλικὰ ντυμένος,
  Μὰ μὲ φτωχὴ καὶ ταπεινὴ χλαμύδα σκεπασμένος!
Ἐντύθη ἔτσι ταπεινὰ γιατ' εἶναι μαύρη ὥρα,
  Καὶ ἦλθε νὰ προσευχηθῇ γιὰ τὴν πατρίδα τώρα.

Ἕνα μονάχα στολισμὸ δὲ βγάζει—τὸ σπαθί του·
  Μαζῆ μ' αὐτὸ γεννήθηκε καὶ θὰ χαθῆ μαζῆ του.
Στὰ πέδιλά του φαίνονται ἀπάνω κεντημένοι
  Οἱ δυὼ διχέφαλοι ἀϊτοὶ μὲ φτέρυγ' ἀνοιγμένη·
Ἐκεῖνοι ποῦ σημαία τους τὴν ἔχουν τώρα ἄλλοι.
  Μὰ πάλι στὴν πατρίδα τους θενὰ γυρίσουν πάλι!
Πότε, Θεέ μου, θὰ στραφοῦν στὴ γῆ τὴν πονεμένη;
  Εἶναι μακρυά, πολὺ μακρυὰ οἱ δυὼ ξενιτεμμένοι;

ΣΤ'

Μοῦσα τοῦ πόθου, μὲ πλανᾷς· τὸν Αὐτοκράτορά μου
  Εἰς τὴν Ἁγία μας Σοφιὰ τὸν ἄφησα νὰ μπαίνῃ·
Κοντά του πάλι φέρε με νὰ ζεσταθῆ ἡ καρδιά μου!
  Ἄχ, νάτος· μὲ περπατησιὰ βασιλική, θλιμμένη,
Ὡραῖος εἰς τὴ θλῖψί του, μὲ μάτι θολωμένο
  Καὶ δίχως στέμμα—ἀκάνθινο σ' ὀλίγο θενὰ βάλῃ—
Εἰς τ' Ἅγιο Βῆμα προχωρεῖ μὲ μέτωπο σκυμμένο,
  Καὶ δὲν ἀκούεται φωνὴ σὲ τόσο πλῆθος ἄλλη,
Παρὰ μονάχα ἡ φωνὴ τοῦ λειτουργοῦ· κ' Ἐκεῖνος
  Θλιμμένη γέρνει κεφαλὴ μπροστὰ στὸ Σταυρωμένο,
Κι' ἀπ' τὄνα μέρος ὁ Χριστός, ἀπ' τ' ἄλλ' ὁ Κωσταντῖνος
  Σιωπηλοὶ κυττάζονται μὲ μάτι δακρυσμένο....
Ὡσὰν νὰ ἦναι ἀδελφοὶ τὸ πρόσωπό τους μοιάζει·
  —Καὶ τὸ Θεὸ ἡ συμφορὰ μαζῆ μας ἀδελφόνει!—

Ὁ Κωσταντῖνος τὸ Χριστὸ ἀκίνητος κυττάζει,
Καὶ τὴ γυμνή του κεφαλὴ μπροστά του χαμηλόνει.
Τὰ χείλη του σαλεύουνε, μὰ δίχως νὰ μιλοῦνε....
Εἰς τὸ μεγάλο Μάρτυρα τί λέγει ὁ Κωσταντῖνος;
Γιὰ ποιὸν τὰ χείλη τὰ χλωμά, γιὰ ποιὸν παρακαλοῦνε;...
Καὶ ποιὸς δὲν ξέρει τί ζητεῖ ἀπ' τὸ Χριστὸ ἐκεῖνος!

Ζ'

Σηκόνεται καὶ ταπεινὰ πρὸς τὸ λαὸ γυρίζει
Καὶ λέγει· «συχωρᾶτε με!» βαθυὰ συγκινημένος,
Καὶ ἀπὸ χίλια στόματα ἡ Ἐκκλησιὰ βοΐζει,
Κι' ὅλα τὰ χείλη κράζουνε μὲ μιᾶς· «συχωρεμένος!»
Κι' ἀπ' τὸ Δεσπότη ποῦ κρατεῖ τὸ Αἷμα καὶ τὸ Σῶμα,
Παίρνει τὴν ἅγια Κοινωνιά, κατάχλωμος σὰν κρίνος,
Καὶ ψιθυρίζει σοβαρὰ τοῦ λειτουργοῦ τὸ στόμα·
«Μεταλαμβάνει τοῦ Θεοῦ ὁ δοῦλος Κωνσταντῖνος!»
Κανένας ἀκοινώνητος δὲν μένει· ἐχθροί, φίλοι,
Φιλιοῦνται κι' ἀγκαλιάζονται καὶ συχωριοῦνται ὅλοι,
Καὶ τὰ ἑτοιμοθάνατα μεταλαβαίνουν χείλη,
Καὶ σειέται ὅλ' ἡ Ἐκκλησιὰ κι' ἀντιλαλοῦν οἱ θόλοι.—
Ἔξαφνα κράζει μ' ἀνδρικὴ φωνὴ ὁ Κωσταντῖνος,
Γεμάτος θάρρος καὶ καρδιὰ καὶ μυστικὴ ἐλπίδα·
«Τώρα ποῦ καίει μέσα μας ὁλόσωμος Ἐκεῖνος,
«Στὰ τείχη ὅλοι· τὸ σπαθὶ κ' ἐμπρὸς μὲ τὴν ἀσπίδα!

« Εἶναι πολλοί, ὅμως Θεὸ μεγάλο προσκυνοῦμε·
  «Αὐτὸς γιὰ μᾶς κ' ἐμεῖς γι' αὐτὸν τοὺς τούρκους πολεμοῦμε.»
Καὶ κράζει ὅλος ὁ λαός· « Μεγάλος ὁ Θεός μας!
  « Αὐτὸς κι' ὁ Βασιλέας μας τὴν Πόλι θενὰ σώσουν....»
Μὰ δὲν τὸ θέλησ' ὁ Θεός· δὲν ἤτανε δικός μας,
  Κ' ἔπρεπε κρίματα πολλὰ στὸ αἷμά μας νὰ λυώσουν.
Ἔπρεπε στὴν Ἁγιὰ Σοφιὰ δερβίσης νὰ πατήσῃ,
  Καὶ τὸ Σταυρό της τ' ἄπιστο φεγγάρι νὰ γκρεμίσῃ,
Γιὰ νὰ χαροῦνε στὴ Φραγκιὰ κ' ἡ Δύσις νὰ γιορτάσῃ,
  Ὁποῦ νὰ δώσῃ ὁ Θεὸς ποτὲ νὰ μὴ γελάσῃ!
Ἄχ, γιὰ τὴ Δύσ' ἡ λύρα μου ἀνίσως καὶ γογγύζῃ,
  Ἂν ἔχῃ δίκηο, ἡ Πατρὶς καὶ ὁ Θεὸς γνωρίζει....
Καὶ πόσα δὲν ἐπάθαμε ἀπὸ αὐτὴ τὴ γέννα!
  Βρυσιαίς, φαρμάκια, δάκρυα μᾶς ἔχει ποτισμένα.
Αὐτὴ σὲ κάθε συμφορά, σὲ κάθε σταύρωμά μας
  Ἔφτιανε μόνη τὰ καρφιὰ ποῦ ἐσχίζαν τὴν καρδιά μας.
Αὐτῆς ἡ ἔχθρα ἡ τυφλή, ἡ προδοσιαίς, οἱ δόλοι,
  Στὸ Τοῦρκο δρόμο ἀνοίξανε κ' ἐμπῆκε μέσ' στὴν Πόλι.
Καὶ τὴ στιγμὴ ποῦ ἐσβύναμε κι' ὁ Τοῦρκος μᾶς σφαλοῦσε,
  Τὴν πίστι μας ἡ ἄσπλαχνη, τὴν πίστι μας ζητοῦσε,
Γιὰ νὰ μᾶς δώσ' ἐπίβουλη βοήθεια καὶ σωτῆρα....
  Δὲν ἠμπορεῖ, δὲν ἠμπορεῖ Ἑλληνοποῦλα λύρα
Γιὰ τὴν ἀχάριστη φυλὴ πικρὰ νὰ μὴ γογγύσῃ,
  Καὶ δὲν μπορεῖ Ἀνατολὴ ἡ Δύσις ν' ἀγαπήσῃ.
Πρέπει ὁ ἥλιος εἰς ἐμᾶς ἐδῶ νὰ δύσῃ πρῶτα,
  Γιὰ ν' ἀνατείλῃ καὶ 'ς αὐτή, γιὰ νἄχῃ κι' αὐτὴ φῶτα!

Η'

Στὰ τείχη, Μοῦσα· ἔφοδο ὁ Μουχαμέτης κάνει·
Γιὰ κύτταξε τὸ στράτευμα τοῦ σκύλου ὡς ποῦ φθάνει!
Ὁ ἴσκιος του σκοτείνιασε, συννέφιασε τὴν Πόλι,
Καὶ ἀρμενίζουν στὴ στεριὰ οἱ φοβεροί του στόλοι.
Βρυσιαίς, βλασφήμιαις, ἄγριαις φωναὶς ἀντιλαλοῦνε·
Τρίζουν τὰ δόντια Χότζιδες κι' ἀτλίδες ῥοβολοῦνε.
Γιὰ δὲς πεζοῦρα, κύτταξε ταὶς ἄμετραις καβάλλαις!
Ἄχ, εἰς τὰ τείχη ῥίχνονται, στὰ τείχη βάζουν σκάλλαις,
Καὶ ἀλαλάζουν, σπρώχνονται καὶ ἀνεβαίνουν ὅλοι·
— Θεέ μου, σῶσε, φύλαξε τὴ δύστυχη τὴν Πόλι! —
Ἡ σκάλλαις πέφτουν, καὶ μ' αὐταὶς χιλιάδες σκοτωμένοι·
Καὶ ἄλλοι ἀνεβαίνουνε· ὁ χάρος τοὺς πληθαίνει.
Πέτραις, σπαθιὰ δὲν τοὺς κρατοῦν καὶ ἀναμμένη πίσσα,
Φτερὰ τοὺς δίνει ὁ χαλασμὸς καὶ τοὺς τυφλόν' ἡ λύσσα.
Σὲ τόσο πλῆθος ἄμετρο ποιὸς εἶναι, ποιὸς ἐκεῖνος,
Ποῦ νὰ κρατήσῃ τὴν τουρκιὰ μπορεῖ; — ὁ Κωσταντῖνος!
Κύττα τον, Μοῦσα, κύττα τον, στὴ φλόγα τοῦ πολέμου
Πῶς ἀνεμίζει τὸ σπαθὶ καὶ πῶς χτυπᾷ, Θεέ μου!
Πῶς τρέχ' ἐδῶ, πῶς τρέχ' ἐκεῖ μὲ φλογισμένο μάτι·
Σὰν Ἅγιο-Γιώργης φαίνεται στὸ ἄσπρο του τὸ ἄτι!
Σὲ μιὰ μεριὰ δὲν πολεμᾷ· χιλιάζεται Ἐκεῖνος·
Χωρὶς τῆς μοίρας τὴ βουλὴ νικᾷ ὁ Κωσταντῖνος!

Κοντά του ὁ Θεόφιλος Παλαιολόγος τρέχει,
  Τὸν Καταχουζηνὸ μαζῆ καὶ τὸν Δαλμάτα ἔχει,
Καὶ μὲ τ' ἀνδρειωμένο του καὶ λίγο στράτευμά του
  Χτυπᾶ, θερίζει καὶ σωρὸ τοὺς Τούρκους ῥίχνει κάτου!
Νεκροὶ τῆς Σπάρτης ἥρωες, τρακόσιοι, σηκωθῆτε,
  'Αδέλφια στὴν παλληκαριὰ καὶ στὸ σπαθὶ νὰ ἰδῆτε!
Τὸν Βασιλέα κύτταξε στὰ τείχη, Λεωνίδα·
  Ὡσὰν ἐσένα πολεμεῖ αὐτός, χωρὶς ἀσπίδα!...
Αὐτ' εἶναι οἱ Βυζαντινοί; αὐτ' εἶναι οἱ Γραικύλοι,
  Καθὼς μᾶς λὲν τῶν φίλων μας τ' ἀφωρισμένα χείλη;

θ'

Σώπασε, Μοῦσα, σώπασε καὶ φέρε με καὶ πάλι
  Εἰς τοῦ πολέμου τὴ φωτιὰ καὶ τὴν ἀνεμοζάλη.—
Ποιὸς εἶν' ἐκεῖνος ὁ 'Ατλῆς ποῦ στὸ πλευρό του λάμπει
  Χρυσὸ χαντζάρι, καὶ θαρρεῖς, δὲν τὸν χωροῦν οἱ κάμποι;
'Ο Μουχαμέτης! μὲ θυμὸ τὰ χείλη του δαγκάνει·
  Τὸ ἄτι του τ' ὁλόμαυρο μὲ μιὰ στὰ τείχη φθάνει,
Καὶ ῥοβολοῦν ὀπίσω του σὰν κύματ' ἀφρισμένα,
  Σημαίαις, ἄνδρες, ἅρματα καὶ ἄτια φτερωμένα!
Μιὰ πυραμίδ' ἀνθρώπινη μὲ τὰ κορμιά τους κάνουν·
  Τὸ τεῖχος μὲ τὰ νύχια τους καὶ μὲ τὰ δόντια πιάνουν,
Καὶ πέφτουν κάτω, σφάζονται, γκρεμίζονται οἱ σκύλοι,
  Καὶ σπρώχνουνε καὶ σπρώχνονται ςοῦ 'Ρωμανοῦ τὴν Πύλη!

Ὁ Γιουστινιάνης πολεμᾷ ἐκεῖ κ' οἱ Βενετοί του,
Μὰ μιὰ σαΐτα τὸν χτυπᾷ κ' ἐδείλιασ' ἡ ψυχή του.
Δειλιάζουνε κ' οἱ Βενετοὶ κ' οἱ Τοῦρκοι πλημμυροῦνε,
Καὶ μέσ' στὴν Πόλι τὰ σκυλιὰ ἐμπήκανε, θὰ μποῦνε!

Γ'

Ἄχ, ἕνα ῥωμηογύρισμα, ἄχ, ἕνας Γενιτσάρος,
Χασάνης τώρα, ῥίχνεται μέσ' στὴ φωτιὰ σὰ Χάρος.
Ψηλὸς σὰν λεύκα, γίγαντας, στὸ χέρι σκάλα πιάνει,
Χτυπᾷ δεξιά, χτυπᾷ ζερβιὰ κι' ἀπάνω, ἀπάνω φθάνει!
Τὸ σκύλο· δὲν τονὲ κρατοῦν πέτραις, σπαθιά, κοντάρια·
Τοῦ δίνουν τὰ χτυπήματα φτερὰ καὶ τὰ λιθάρια,
Καὶ τρέχει, τρέχει πάντα μπρός, καὶ πουθενὰ δὲ στέκει.
—Θεέ μου, ἕνα καὶ γι' αὐτὸν δὲν εἶν' ἀστροπελέκι;—
Τί κρῖμα, τέτοιος ἥρωας καὶ τέτοιος στρατιώτης
Νὰ ἦναι τῆς Πατρίδος του καὶ τοῦ Χριστοῦ προδότης!
Ἄχ, χριστιανὸς ἦτον γραφτὸ τὴν Πόλι νὰ μᾶς πάρῃ,
Καὶ χέρι, χέρι ἑλληνικὸ νὰ στήσῃ τὸ φεγγάρι!
Ναί, τὤστησε· μὰ ἑκατὸ κομμάτια πέφτει κάτου....
Τὸ ὄνομά του θέλετε; ζητᾶτε τὄνομά του,
Ἀνάθεμα νὰ ῥίχνετε κάθε αὐγὴ καὶ βράδυ;
Ἡ ἱστορία τὤκλεψε ἀπὸ τὸ μαῦρο ᾅδη,
Κι' ἀπὸ πατέρα σὲ παιδὶ τὸ στόμα της κηρύττει·
« Κατάρα καὶ ἀνάθεμα στὸ σκύλο Λουπαδίτη! »

ΙΑ'

Μή, Μοῦσα, εἰς τὴν « Ἅλωσι » μὲ φέρνῃς· τὴν Πατρίδα
Νεκρὴ δὲν θέλω νὰ τὴν δῶ ἀπάνω στὴν ἀσπίδα.
Μὴ τὴν ἀκοίμητη πληγὴ καὶ πάλι μᾶς ἀνοίξῃς·
Τὸν Κωσταντῖνό μου νεκρὸ δὲν θέλω νὰ μοῦ δείξῃς!
Ῥίξε τὸ εὐμορφότερο ἀπάνω τους λουλοῦδι,
Ἰτιὰ καὶ δάφνη καὶ δροσιὰ, καὶ πάψε τὸ τραγοῦδι.
Ἄλλαξε τώρα τὸ σκοπὸ καὶ σ' ἄλλα χρόνια ἔλα,
Στοῦ Καραΐσκου τοὺς καιροὺς, στοῦ Φλέσσα, ςοῦ Τζαβέλλα·
Ἄλλαξε, Μοῦσα, τὴν πικρὴ τοῦ τάφου ψαλμῳδία,
Καὶ σ' ἄλλη ἔλα Ἐκκλησιὰ, καὶ σ' ἄλλη Λειτουργία!

ΙΒ'

Ἄνοιξις εἶναι· λυώσανε εἰς τὰ βουνὰ τὰ χιόνια,
Κ' ἐλυώσανε τὰ σκοτεινὰ τὰ τετρακόσια χρόνια!
Τοῦ οὐρανοῦ τὰ ῥόδινα χαμογελοῦνε χείλη,
Καὶ ῥίχνει τὰ διαμάντια του στὸ πράσινο τριφύλλι·
Στοῦ Μάρτη ψάλλουν τὸ φιλὶ ὁλόχαρα τ' ἀηδόνια,
Καὶ πότ' ἐκεῖνα τραγουδοῦν καὶ πότε τὰ μηλιόνια.
Χίλια καντήλι' ἀνάβουνε στὴ Λαύρα τὴν Ἁγία,
Καὶ 'ς ἕνα λειτουργοῦν βωμὸ Θεὸ κ' Ἐλευθερία.

Παπάδες καὶ ἁρματωλοὶ ψάλνουν μαζῆ· καπνίζει
  Ἐδῶ τουφέκι, παρεκεῖ λιβάνι θυμιατίζει.
Ἔχουνε σχόλ' ἡ Παναγιὰ καὶ ἡ Ἑλλὰς μεγάλη·
  Ἡ μιὰ τὸν Κρίνο δέχεται, δάφνης κλωνάρ' ἡ ἄλλη.
« Χαῖρε, Μαρία, ἀπ' ἐδῶ ἀκοῦς, χαριτωμένη, »
  Καὶ « καλῶς ἦλθες, ἀπ' ἐκεῖ, Θεὰ ξενιτεμμένη! »
Ὅμως καμπάνα δὲν ἀκοῦς κάμμιὰ 'ς αὐτὴ τὴν ὥρα·
  Τὸ καρυοφύλλι τοὺς πιστοὺς ξυπνᾷ καὶ φέρνει τώρα.
Ἄχ, τί γλυκὰ ἡ ψαλμῳδιαὶς στοὺς θόλους ἀντηχοῦνε!
  Χείλη θαρρεῖς ἀγγελικὰ ἐκεῖ πῶς τραγουδοῦνε,
Καὶ πῶς οἱ μυστικοὶ ψαλμοὶ π' ἀνεβοκατεβαίνουν,
  Τὴν κόρη ὅπου πέθανε ξυπνοῦνε κι' ἀνασταίνουν,
Κι' ἀπ' τὴ χαρὰ δακρύζουνε ἄνδρες, γυναῖκες, ὅλοι,
  Εἰς τῆς Πατρίδος τὴ γιορτή, στῆς Παναγιᾶς τὴ σκόλη.

ΙΓ'

Χίλια καντήλι' ἀνάβουνε στὴ Λαύρα τὴν Ἁγία,
  Καὶ μέσα 'ς ἄνθη καὶ μυρτιαὶς ἀστράφτ' ἡ Παναγία!
Λάμπουν Σταυρὸς καὶ ἅρματα, κι' ἀγέρας ἀνεμίζει
  Τὴ φουστανέλλα τὴ λευκή, τὸ ῥάσο ποῦ μαυρίζει.
Μὰ σὲ λιγάκι καὶ τὰ δυὼ θὰ πάρουν ἄλλο χρῶμα,
  Στοῦ Παπᾶ-Φλέσσα τὸ κορμί, στοῦ Μπότσαρη τὸ σῶμα...
Σ' αὐτὴν ἐδῶ τὴν Ἐκκλησιά, σ' αὐτὴ τὴ Λειτουργία
  Δὲ βλέπεις φόβου καταχνιά, δὲ βλέπεις ἀγωνία!

Τὰ πάθη πᾶνε, πέρασαν ἀπ' τὴ θλιμμένη χώρα,
Καὶ Πασχαλιὰ κι' Ἀνάστασι διπλῆ μυρίζει τώρα.
Χαρὰ σ' ἐκείνους πῶτυχαν στὴ λειτουργιὰ ἐκείνη!
Ἀστράφτουνε τὰ μέτωπα, τὸ μάτι λάμψι χύνει,
Χαμογελᾷ ἡ ἐμμορφιά, κι' ὡς πότε παλληκάρια,
Ψάλνουν τοῦ Δράκου τὰ παιδιά, τοῦ Φλέσσα τὰ λειοντάρια.

ΙΑ'

Μή, Μοῦσ' ἀφίνῃς γλήγορα μιὰ τέτοια λειτουργία!
Τὸ μέτωπό σου δρόσισε στὴν αὖρα τὴν ἁγία·
Προσκύνησε σὰ Χριστιανὴ καὶ σὰν Ἑλληνοποῦλα,
Καὶ στεφανώσου μὲ μυρτιὰ κι' ὁλόχαρη δαφνοῦλα.
Ἄχ, πάλι χρόνια ταπεινὰ μᾶς ηὗραν κι' ὠργισμένα·
Γύρισε πίσω, γύρισε σὲ χρόνι' ἀνδρειωμένα,
Νὰ ἰδοῦμε εἰς τοῦ Γερμανοῦ τὸ μάτι τὴν πατρίδα,
Εἰς τοῦ Μιαούλη τὸ κορμί, στ' Ἀνδρούτσου τὴ λεπίδα.
Ἄχ, τί κορμιά, τί ἅρματα, τί λεβεντιὰ καὶ νειάτα!
Τὰ παλληκάρια μέτρησε καὶ τὰ καπετανάτα·
Κύτταξε ὄψαις λειονταριῶν καὶ στήθια δασωμένα,
Ἄσπρα κι' ὁλόμαυρα μαλλιὰ σὰν χαίταις ἁπλωμένα.
Δὲς τὴν Ἑλλάδα, δές τηνε στὴν ἀναγέννησί της,
Πριχοῦ νὰ βάλῃ τὰ στενά, πρὶν βγάλῃ τὸ σπαθί της!

. . . .

. . . .

ΙΕ'

Ποιὸς εἶν' ἐκεῖνος ὁ Παπᾶς ποῦ μ' ὄψι ἀναμμένη
  Σὰν φῶς ἀπὸ τῆς 'Εκκλησιᾶς τὸ ἱερὸ προβαίνει;
Σκῦψε, Τουρκιά, στοῦ Γερμανοῦ τὸ λάβαρο· ἀστράφτει
  Σταυρὸς στὰ μαῦρα στήθια του, τὸ μάτι του ἀνάφτει,
Καὶ μέσα σ' ἅρματα, κεριὰ κι' ὁλόχρυσα τσαπράζια,
  Ἄσπρη σὰν κύκνου φτερωτιά, σὰν οὐρανὸ γαλάζια
    Σημαί' ἀνασηκόνει,
  Καὶ ἀνοιγμέν' εἰς τὰ φιλιὰ τῆς αὔρας τὴν ἁπλόνει!
Ἡ 'Εκκλησιὰ τὴν ἔκρυβε στὸν κόλπο τόσα χρόνια,
  Ὡς ποῦ ν' ἀλλάξουν οἱ καιροὶ κ' ἔλθοῦν τὰ χειλιδόνια....
Ὁ ἥλιος σκύβει καὶ φιλεῖ τὸν ἀργυρὸ σταυρό της·
  Ὁ οὐρανὸς ἀπάνω της σκορπᾷ μαργαριτάρια,
Ἡ Παναγιὰ χαμογελᾷ στὸν ἀνθηρὸ βωμό της,
  Κ' ἐμπρός της γονατίζουνε χιλιάδες παλληκάρια.
Ἄ, τί στιγμὴ χαρούμενη, τί ὥρα καὶ τί μέρα!
  Δάκρυα χαρᾶς στὰ μάρμαρα τῆς Λαύρας ψιχαλίζουν,
Σμίγουν φιλιὰ καὶ στεναγμοὶ ἀγάπης στὸν ἀγέρα,
  Καὶ ἀνυπόμονα σπαθιὰ σταῖς θήκαις μέσα τρίζουν!
Καὶ «καλῶς ἦλθες, κράζουνε, στὰ ἔρημα παιδιά σου,
  «Καλῶς μᾶς ἦλθες, μάνα μας, γλυκειὰ γαλανομμάτα·
«Καλῶς μᾶς ἦλθες, οὐρανέ, μὲ τ' ἄσπρα σύννεφά σου!»
  Καὶ προσκυνοῦν ἁρματωλοὶ καὶ κλέφταις καὶ πρωτάτα.

ΙΣΤ'

Τοῦ Γερμανοῦ σαλεύουνε ἀμίλητα τὰ χείλη·
Μαζῆ μὲ τὴ σημαία του τὸ ῥάσο κυματίζει,
Καὶ κράζει ἔξαφνα μπροστὰ εἰς τὴν Ὡραία Πύλη·
«Ποιὸς θέλει τὴ σημαία μου; ποιὸ χέρι τὴν ἀξίζει;»
Τὸ χέρι ἁπλόνει ὁ Μοριᾶς, ἡ Ῥούμελη τὴν πιάνει·
Ὕδρα καὶ Σπέτσαις καὶ Ψαρὰ ἐπάνω της ξαπλόνουν·
Τὸ Σοῦλι τὴν ἀναζητᾷ, τηνὲ ζηλεύ' ἡ Μάνη,
Σπαθιά, μηλιόνια, μονομιᾶς, καὶ ῥάσα τὴν κυκλόνουν.
Κι' ὁ Ὑψηλάντης ἄρρωστος, ἀπὸ τὴ φυλακή του,
Μὲ δάκρυα τὴν εὐλογεῖ καὶ σβύνετ' ἡ ψυχή του!
Καὶ νά· βογγᾷ ἡ θάλασσα καὶ ἡ στεριὰ σαλεύει,
Καὶ ἡ σημαία στὰ φτερὰ τῆς νίκης ταξειδεύει·
Στήνετ' ἐδῶ, στήνετ' ἐκεῖ· τὰ τείχη ἀνεβαίνει,
Στὰ κύματα δροσίζεται, σταὶς χώραις μέσα μπαίνει!
Τὴ νίκη ἔχει συντροφιά, πετοῦνε πλάϊ, πλάϊ,
Κι' ὅλα τὰ κάνει γαλανὰ στὸ δρόμο ποῦ περνάει.—
Ταξείδευε, ταξείδευε, Ἑλληνοποῦλα, πάλι,
Ὅλος ὁ κόσμος νὰ ἰδῇ τὰ γαλανά σου κάλλη!
Λαγκάδια πέρνα καὶ βουνὰ μὲ τὸν Καραϊσκάκη·
Κυμάτιζε, κυμάτιζε, τοῦ Οὐρανοῦ πανάκι,
Στὴ βάρκα τοῦ Κανάρη σου ὁποῦ τὸ κῦμ' ἀνάβει,
Καὶ τοῦ Μιαούλη φτέρονε τ' ὁλόμαυρο καράβι!

ΙΖ'

Πρωτομαγιὰ ἔχ' ἡ Ἑλλάς, καὶ κόκκινα λουλούδια
Τὰ χέρια της τὰ δυνατὰ στὸν πόλεμο θερίζουν·
Τὰ καρυοφύλλια τραγουδοῦν τοῦ Ῥήγα τὰ τραγούδια,
Καὶ τὸ μπαροῦτι κ' οἱ ἀνθοὶ ἀνάμιχτα μυρίζουν!
Σὰν τοῦ χειμάρρου τὰ νερά, ποῦ οἱ καιροὶ σφαλοῦνε
Μὲ πέτραις καὶ μὲ χώματα καὶ μὲ δενδρῶν κουφάρια,
Κ' ἔξαφνα μιὰ καλὴ αὐγὴ τὸ φράξιμο πηδοῦνε,
Κι' ἀπάν' ἀπὸ τὰ χώματα κυλοῦν καὶ τὰ λιθάρια,
Ἔτσι πετιέται κ' ἡ Ἑλλάς· ὡσὰν ἀστροπελέκι
Ἀπὸ τὸ μαῦρο σύννεφο, καὶ σὰν ἀνεμοζάλη.
Ὅλο τὸν κόσμο ξύπνισε τὸ μαῦρό της τουφέκι·
Πάλι τὰ μαθημένα της θὰ ξανακάμη, πάλι!
Καὶ νάτην· στὴν Τριπολιτσὰ σφιχτὰ τὸ κάστρο ζώνει,
Καὶ μὲ τὸν Ὑψηλάντη της χτυπᾷ καὶ τὸ σωρεύει·
Στὸ Παλαμῆδι τὸ σταυρὸ ὁ Στάϊκος ὑψόνει,
Καὶ μὲ τὸν Ὀδυσσέα της εἰς τὴ Γραβιὰ χορεύει.
Καὶ δέκα κάστρα σκύβουνε μὲ τὸ χλωμὸ φεγγάρι
Στοὺς ζευγηλάταις τοῦ Μοριᾶ, στοῦ Γέρου τὸ ποδάρι!
Ἐδῶ καπνίζ' ἡ Κλείσοβα, ἐκεῖ ἀστράφτ' ἡ Μάνη·
Στὰ Δερβενάκια φτερωτὸς ὁ Τουρκοφάγος τρέχει,
Ἀντιλαλοῦνε τὰ Νησιά, βογγᾷ τὸ Δραγατσάνι,
Φωτιὰ καὶ τούρκικα κορμιὰ τὸ Μεσολόγγι βρέχει.

Μὲ τὸν Καραϊσκάκη της πετᾷ στὸ Κερατσίνι·
  Μαζῆ του στὴν 'Αράχοβα ἀρβανιτιὰ θερίζει,
Τὸ Βασιλάδι 'Αράπιδες καὶ Φράγκους καταπίνει,
  Καὶ στοὺς Σκοδριάνους τὸ σπαθὶ τοῦ Μάρκου ἀνεμίζει.
Ὕδρα καὶ Σπέτσαις καὶ Ψαρὰ ἀρμάδες κυνηγοῦνε,
  Καὶ μέσ' στὴν Πόλι τὴν τουρκιὰ μ' ὀλίγαις βάρκαις κλειοῦνε.
Χαρὰ σ' ἐκείνους πῶτυχαν στὴν ἐποχὴ ἐκείνη!
  Σταὶς Θερμοπύλαις, δεύτερος μὲ ῥάσο Λεωνίδας,
Τὸ αἷμά του τ' ἀτίμητο ὁ Διάκος ὅλο χύνει·
  Μ' ἕνα κομμάτι πολεμᾷ μονάχος του λεπίδας.
Καὶ ἄλλο ῥάσο καὶ παπᾶς, ὁ Φλέσσας στὸ Μανιάκι,
  Μαῦρο βουνὸ ἀπὸ κορμιὰ ἀράπιδων ὑψόνει·
Καὶ τοῦ Κιουτάγια τ' ἄλογο καὶ τοῦ Καραϊσκάκη
  Ἕνα τὸ ἄλλο ἀλύπητα στὸ Φάληρο δαγκόνει....
Αὐτ' εἶναι οἱ δειλοὶ Γραικοί; αὐτ' εἶναι οἱ Γραικύλοι,
  Καθὼς μᾶς λὲν τῶν φίλων μας τ' ἀφωρισμένα χείλη!
. . . .
  . . . .

ΙΗ'

Γιατί νὰ φύγουν ἀπὸ μᾶς, γιατί τὰ χρόνια ἐκεῖνα;
  Πῶς δὲν ἀνάβει ταὶς ψυχαὶς τῆς Λαύρας ἡ ἀκτῖνα;...
'Ακόμα δὲν ἐτέλειωσεν ἡ Λειτουργιὰ ἐκείνη·
  Μισοκαϋμμένο τὸ κερὶ στὴ Λαύρα μέσα σβύνει,

Κι' ὁ Μάρτης πάει κ' ἔρχεται· στὴν ἐκκλησιά του στέκει,
Μὰ δὲν ἀκούει νὰ βροντᾷ σὰ μιὰ φορὰ τουφέκι!
Ἄχ, πότ' ἐκείν' ἡ Λειτουργιά, Θεέ μου, θὰ τελειώση;
Ποιὸς τὴ σημαία Γερμανὸς καὶ πάλι θ' ἀνυψώση;...

1878

ΟΙ ΝΕΚΡΟΙ ΤΟΥ ΦΑΛΗΡΟΥ *

ΤΩι ΕΘΝΟΦΙΛΕΙ ΔΙΑΔΟΧΩι ΤΩΝ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΩΝ ΠΟΘΩΝ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΩι

Α'

Δὲ ξέρω πῶς εὑρέθηκα προχθὲς στὸ Φαληρέα,
Πὤχει γιὰ κρίνα κόκκαλα στὸ χῶμά του σπαρμένα
Καὶ τάφο μέσ' στὴ μέση του στημένο σὰν σημαία·
Τάφο, ποῦ γέρνει σ' ἕνα δυὼ λιθάρια ῥαγισμένα·
Ψηλὸ σὰν τὰ αἰσθήματα ποῦ τρέφουν τὴν καρδιά μας,
Σὰν τὴν εὐγνωμοσύνη μας καὶ σὰν τ' ἀνάστημά μας!...
Δὲν τὸ πιστεύω νὰ βρεθῇ νὰ μ' ἐρωτήσῃ στόμα,
Ποὖναι τὸ μνῆμα, καὶ σ' αὐτὸ ποιὸς κοίτεται ἀκόμα.
Μ' ἂν ἦναι τόσο δύστυχος κανεὶς καὶ δὲν τὸ ξεύρῃ,
Ἐγὼ σημάδια νὰ τοῦ πῶ ἀμέσως νὰ τὸ εὕρῃ.
Τὸ μνῆμα τοῦτο, ποῦ γι' αὐτὸν εἶν' ἄγνωστο καὶ ξένο,
Εἶναι στὸ Φάληρο, κοντὰ στὸ θέατρο κτισμένο.
Δὲν εἶναι τρόπος στὴ μεριὰ αὐτὴ νὰ μὴν πηγαίνῃ....
Ἐκεῖ ποῦ Φράγκα μάγισσα, γυναῖκα ξεσχισμένη,

Γιὰ τὴν καλὴ Τραβιάτα της ἀπ' τὴ σκηνὴ στενάζει,
Καὶ μεθυσμένο κι' ἄσεμνο τραγοῦδι ἀλαλάζει,
—Μνημόσυνο ἀναίσχυντο ποῦ σὰν κατάρα φέρνει,
Ποῦ πέφτει σὰν ἀνάθεμα καὶ τέτοιο τάφο δέρνει—
'Εκεῖ τὸ μνῆμα βρίσκεται· τὸ βλέπει κάθε χρόνο,
Καὶ τὸ νεκρό του κράζουνε Καραϊσκάκη μόνο....
Τ' ὄνομα τοῦτο ποῦ στεριὰ καὶ πέλαγο γυρίζει,
Εἰς τὴν 'Ελλάδα πῶς μπορεῖ κανεὶς νὰ τὸ γνωρίζῃ!
Καταραμένα τὰ παιδιὰ καὶ τρισκαταραμένα,
Ποῦ τῶν πατέρων τὰ κορμιὰ ὑβρίζουν πεθαμμένα!

Β'

Ἄ, εἶναι τόσο φοβερό, τόσο μεγάλο κρῖμα,
'Ο Βέϊκος, ὁ Νοταρᾶς ν' ἀκούῃ ἀπὸ τὸ μνῆμα
Τοῦ 'Ριγολέττου τὸ σκοπό.... καὶ νὰ μοιρολογάῃ
Τὸ Δράκο χεῖλος ἄσεμνο στοῦ λάκκου του τὸ πλάϊ!
Βλέπεις, δὲν εἶχαν ἄλλη γῆ τὸ θέατρο νὰ χτίσουν,
Κ' ἐπῆγαν εἰς τὰ κόκκαλα ἐκείνων νὰ τὸ στήσουν.
'Ολίγους τόπους τὰ καλὰ μᾶς ἔδωκαν σπαθιά τους,
Κ' ἐμεῖς τὴ γῆ διαλέξαμε ποῦ κρύβει τὰ κορμιά τους....
Καταραμένα τὰ παιδιὰ καὶ τρισκαταραμένα,
Ποῦ τῶν πατέρων τὰ κορμιὰ ὑβρίζουν πεθαμμένα!
Ἄχ, ὅταν βλέπω στὴ μεριὰ ἐκείνη τὴν ἁγία
Τοῦ δρόμου τὰ μαζώματα, ποῦ στέλν' ἡ 'Ιταλία,

Τὴ λύρα νὰ περιγελοῦν ποῦ μάγεψε τὸν ᾅδη·
  Καὶ στὴν καλὴ Ἑλένη τους σὰ βλέπω κάθε βράδυ
Νὰ παίζουν μ' ὅ,τι ἅγιο, καὶ νὰ καταπατοῦνε
  Τὸν Ὅμηρο, ποῦ οἱ καιροὶ σκυμμένοι προσκυνοῦνε·
Ὁπόταν βλέπω ὅλ' αὐτὰ νὰ τὰ χειροκροτοῦμε,
  Γιὰ κείνους δὲν ἀδημονῶ, γιὰ μᾶς μόνο λυποῦμαι!

Γ'

— Σώπασε, Μοῦσα, σώπασε· σεβάσου τὴν ἡμέρα·
  Στὴν πέτρα πάλι πήγαινε τοῦ Καραΐσκου πέρα,
Καὶ ψάλε ὅσα τὸ χλωμὸ μᾶς ἔδειξε φεγγάρι,
  Καὶ τί ὠνειρευθήκαμε στὸ κρύο του λιθάρι....
Ὡσὰν ἡμέρα ἔλαμπε ὁ γαλανὸς αἰθέρας·
  Ἦτον γλυκειὰ παραμονὴ ἐκείνης τῆς ἡμέρας,
Ποῦ σήμερα γιορτάζομε καὶ προσκυνοῦμε ὅλοι·
  Τῆς Λαύρας μας ἡ λειτουργιά, τῆς Παναγιᾶς ἡ σκόλη!
Γεμάτος ἀπὸ ὄνειρα γλυκὰ καὶ περασμένα,
  Τὸ Φαληρέα διάβαινα μὲ μάτια δακρυσμένα,
Καὶ στὴ νεκρὴ καὶ ἥσυχη ἐκείνη πεδιάδα
  Ἀναστημένη ἔβλεπα καὶ πάλι τὴν Ἑλλάδα.
Τὴν ἔβλεπα· στὸ χέρι της ἐκράταγε μηλιόνι,
  Ζωσμένη δαμασκὶ σπαθὶ καὶ φουστανέλλα χιόνι.
Κλέφτου τσαπράζια βρόνταγαν στὰ στήθια τὰ δροσάτα,
  Καὶ στὸ ψηλό της τὸ κορμὶ ἀνέμιζε φλοκάτα.

Ἄ, νὰ τὴ βλέπατε καὶ σεῖς καθὼς ἐγὼ τὴν εἶδα,
Τὴ νύχτα κείνη, ὅλη φῶς καὶ λάμψι τὴν πατρίδα·
Νὰ βλέπατε τί ἐμμορφιὰ ἡ μάνα μας τὴν ἔχει!
Σ' ὅλη τὴ γῆ, ποῦ θάλασσα καὶ κῦμα περιβρέχει,
Ποιὸ ἄλλο γένος, ποιὸς λαὸς καὶ ποιὰ φυλὴ μεγάλη
Ἔχουνε μάνα σὰν κ' ἐμᾶς, μὲ τέτοια, τέτοια κάλλη;
Ἂς χύνουν τὸ φαρμάκι τους τὰ φείδι' ἀπὸ τὴ Δύσι,
Ἂς λὲν ὅ,τι κι' ἂν θέλουνε στὴ Λόνδρα, στὸ Παρίσι!
Ὅ,τι κι' ἂν λένε, ἡ Ἑλλὰς θὰ ἦναι πάντα πρώτη,
Ἢ μὲ τὸ φῶς ἐλεύθερη, ἢ σκλάβα μὲ τὰ σκότη,
Καὶ θὰ τὴν προσκυνήσουνε μιὰ μέρα καθὼς πρῶτα·
Πάλι θὰ γείνουν βάρβαροι καὶ θὰ τοὺς δώσῃ φῶτα!

Δ'

Ἄχ, ἦταν κείνη ἡ Ἑλλάς, ὁποῦ ἡ φαντασία
Μοῦ ἔδειχνε, τοῦ Ζαχαριᾶ Ἑλλὰς καὶ τοῦ Ἠλία.
Μπαροῦτι μοσχοβόλαε τ' ἀθάνατο κορμί της,
Καὶ σὰ θυμάρι τοῦ βουνοῦ ἐμύριζ' ἡ πνοή της.
Καὶ τόσο ἐπλανέθηκα, ποῦ ἔπεσα στὸ χῶμα
Καὶ τὴν προσκύνησα χλωμὸς μὲ τὴ ψυχὴ στὸ στόμα!
Ἡ πλάνη μου σὰν πέρασε, εὑρέθηκα σκυμμένος
Ἐκεῖ ποῦ κοίτεται ὁ γυιὸς τῆς Καλογρηᾶς θαμμένος.
Δὲν ἐπροσκύνησα τζαμί, δὲν ἔπεσα σὲ κρῖμα·
Πάλι βωμός της ἦτανε τοῦ στρατηγοῦ τὸ μνῆμα.

Ὅμως βωμὸς χωρὶς ἀνθούς, χωρὶς μικρὸ λυχνάρι·
  Ἔχει τὸ λάδι ἀκριβὰ καὶ ποιὸς νὰ τοῦ τὸ πάρῃ;
Τὸν τάφον του στὴν ἐρημιὰ τὸν ἔσκαψαν οἱ φίλοι,
  Καὶ ποιὸς μπορεῖ τόσο μακρυὰ ν' ἀνάφτῃ τὸ καντῆλι!
Ἕνα καντῆλι, φίλοι μου, καὶ λίγο μόνο λάδι,
  Νὰ μὴ κοιμᾶτ' ὁ ἀρχηγὸς τὴ νύχτα στὸ σκοτάδι!

Ε'

Στὴν πεδιάδα, π' ἀντηχεῖ τραγοῦδι πλερωμένο,
  Παντοῦ τὸ μάτι ἔρριχνα θολὸ καὶ δακρυσμένο,
Κ' ἐσκόνταβε σὲ κόκκαλα τὸ θλιβερό μου βῆμα,
  Ποῦ τρίζαν μὲ παράπονο σὰν νὰ γυρεύαν μνῆμα!
Τοῦ ἀρχηγοῦ τους κύκλοναν τὸ ταπεινὸ λιθάρι,
  Καὶ σωριασμένα, σκυθρωπὸ τὰ φώτιζε φεγγάρι.
Ἄταφα κοίτουνταν ἐκεῖ· πενῆντα τόσα χρόνια
  Βοριᾶς τὰ δέρνει σὰν περνᾷ, τὰ σαβανόνουν χιόνια,
Κ' οὔτ' ἕνα χέρι καὶ γι' αὐτὰ δὲ βρέθηκε ἀκόμα
  Νὰ τοὺς χαρίσῃ μιὰ φουχτιὰ ἀπ' τὸ δικό τους χῶμα!
Γιὰ πές μου, Μοῦσα σπλαχνική, πές μου, θλιμμένη Μοῦσα,
  Σὰν τί κοράκια νάφαγαν τὴ λεβεντιὰ τοῦ Τούσα;
Ποιὸ ἀγριοποῦλι λαίμαργο, ποιὸ μαῦρο ἀγριοποῦλι
  Τοῦ Δράκου πῆρε τὴν ἀνδρειὰ κι' ὡρφάνεψε τὸ Σοῦλι;
Καὶ ποιὸ γεράκι ἄσπλαχνο στὰ στῆθια τὰ πλατειά σου,
  Γεῶργο-Τζαβέλλα, ἔφαγε τὴν ἄφθαρτη καρδιά σου;...

Ἄχ, κύτταζα τὰ κόκκαλα ποῦ ἦταν στὰ χορτάρια,
  Τοῦ μαύρου δείπνου τὰ πικρὰ ἐκεῖν᾽ ἀπομεινάρια,
Κ' ἐτρόμαξα, ὁ οὐρανὸς μὴν ὀργισθῇ κι' ἀνοίξῃ,
  Καὶ στὴν ἀχάριστη γενιὰ ἀστροπελέκι ρίξῃ....
Ὀλίγο χῶμα, φίλοι μου, ὀλίγο χῶμα μόνο,
  Γιὰ τοῦ Φαλήρου τοὺς νεκροὺς χαρίστε αὐτὸ τὸ χρόνο!—
Ἄχ, νὰ γυρίζαν οἱ καιροὶ ποῦ πέρασαν καὶ πάλι,
  Καὶ τὴν Ἑλλάδα νἄβλεπα μὲ τ' ἅγια της κάλλη,
Βουνήσια, ἀπολίτευτη, ἀγνὴ Σουλιωτοποῦλα....
  Πόσον ὡραία ἤτανε στὰ χρόνια της τὰ δοῦλα!
Δὲ βλασφημῶ· καὶ σεῖς κ' ἐγὼ κι' ὅλος ὁ κόσμος ξέρει,
  Πῶς τότε κράτος ἤτανε τὸ κάθε της λημέρι·
Πῶς μὲ ταὶς ἀλυσίδαις της καλλίτερα χτυποῦσε,
  Καὶ τοῦ Σουλτάνου τὰ χαρτιὰ μὲ βόλια τὰ γυρνοῦσε.
Πατοῦσε, σήκονε βοριᾶ· ἐβρόντ' ἀστροπελέκι,
  Σὰν ἐχυμοῦσε κ' ἔσφιγγε στὴ φοῦχτα τὸ τουφέκι,
Καὶ ἡ ματιά της ἄστραφτε ὡσὰν Λαμπρῆς λαμπάδα·
  Ναί, τέτοια, τέτοια ἤθελα καὶ πάλι τὴν Ἑλλάδα!
Σκλάβα μ' ἐλεύθερο σπαθί, μ' ἀκοίμητο μηλιόνι,
  Ἑλλάδα τοῦ Πετρόμπεη καὶ τοῦ Κολοκοτρώνη.
Τί κρῖμα ποῦ διαβήκανε κεῖν' οἱ καιροί, τί κρῖμα·
  Ἂν ἡ πατρὶς ἐλεύθερο δὲν εἶχε τότε Βῆμα,
Βῆμά της εἶχε τὰ βουνά, τὸν Ὄλυμπο, τὴν Ὄσσα·
  Ῥητόρευε μὲ τὸ σπαθὶ καὶ ὄχι μὲ τὴ γλῶσσα!
Ναί· τότε φιλελεύθερα δὲ διάβαζε βιβλία,
  Γιατί τῆς ἔλεγ' ἡ σκλαβιὰ τί εἶν' ἐλευθερία.

Ἕνα βιβλίο μοναχὰ δὲν ἄφιν' ἀπ' τὸ χέρι,
Ὁπόταν ξεκουράζουνταν στὸ ἔρημο λημέρι·
Τὸ ἅγιο Εὐαγγέλιο· κ' ἐδιάβαζε μὲ πόνο
Τὰ Πάθη, τὴν Ἀνάστασι, αὐτὰ τὰ δύω μόνο!
Συχνὰ τὴ βλέπαν τ' ἄγρια παιδιά της νὰ μαζεύῃ,
Τοὺς κλέφταις, τοὺς ἀρματωλοὺς, καὶ νὰ τοὺς δασκαλεύῃ
Στὴ θεία πίστι τοῦ Χριστοῦ.... κι' ἀκοῦγαν στηριγμένα
Στὸ καρυοφύλλι τὰ παιδιὰ μὲ μάτια βουρκωμένα.
Μὲ τὸ τουφέκι κράτησε ἐκείνη τὴ Θρησκεία,
Ποῦ σήμερα περιγελᾷ νεκρὴ φιλοσοφία!
Ἄ, τότε πίστευαν· γι' αὐτό, γι' αὐτὸ καὶ μόνο, φίλοι,
Ἔκαμε τόσα θαύματα τὸ μαῦρο καρυοφύλλι·
Γι' αὐτὸ στοῦ Φώτου τὸ σπαθὶ οἱ Ἀρβανίταις ὅλοι
Ἐκάναν ὅρκο, καὶ γι' αὐτὸ στὰ Γιάνναινα τὸ βόλι
Τοῦ Κατσαντώνη ἔπεφτε.... Γι' αὐτό, Βλαχάβα, μόνο
Ἐπάσχισες βυζαντινὸ ν' ἀναστηλώσῃς θρόνο,
Καὶ σὰν πορφύρα γένηκαν, γι' αὐτό, στὸ αἷμα μέσα
Τὰ ῥάσα τὰ κατάμαυρα τοῦ Διάκου καὶ τοῦ Φλέσσα!

ΣΤ'

Μεσάνυχτα σημάδευαν τἀστέρια στὸν αἰθέρα,
Τ' ὀρνίθι πάλι ἔκραζε εἰς τὰ χωράφια πέρα,
Ὁπόταν ἄσπρο φάνηκε μέσ' στὰ πελάγη σχῆμα·
Ψηλὸ σὰ λεύκα φάντασμα ἐχώριζε τὸ κῦμα.

'Αργά, άργὰ ἐδιάβαινε μὲ βῆμα λυπημένο,
  Κ' ἐφαίνουνταν ἀπὸ μακρὺ ταξεῖδι κουρασμένο.
Κρατοῦσε λύρα· στὴν κορφὴ δάφνη παληὰ ἐφοροῦσε,
  Σὰν κοινωνιὰ τὸ αἷμά του ἀπὸ πληγὴ ἐπηδοῦσε
Κ' ἡ θάλασσα κοκκίνιζε.... Φύσα, βοριᾶ μου, φύσα,
  Τὸ αἷμα σπρῶξε, φέρε το στὴν 'Αουστρία ἴσα,
Καὶ χύσου, κῦμα κόκκινο, καὶ πνίξε μοναχό σου
  Τὸ γύπα, π' ἄφησ' ὁ ἀϊτὸς μονόφτερο τοῦ Πρώσσου....
Τὸ φάντασμα παραίτησε τὸ ματωμένο κῦμα,
  Κ' ἦλθε θλιμμένο κι' ἄφωνο στοῦ στρατηγοῦ τὸ μνῆμα.
Τὸ εἶδε, ἀναστέναξε, τὸ ξαναεῖδε πάλι·
  'Εκύτταξε τὰ κόκκαλα, τὸν κάμπο, τ' ἀκρογιάλι,
Κ' ἐθόλωσε τὰ μάτια του τ' ἀθάνατα τὸ δάκρυ.
  Ἡ κεφαλή του ἔγυρε σὲ μιὰ τοῦ τάφου ἄκρη,
Κ' ἐσήκωσε τὴ λύρα του.... τὴν ἴδια λύρα ἐκείνη,
  Ποῦ τὴν τουρκιὰ νὰ κοιμηθῇ ἀκόμα δὲν ἀφίνει.
'Ανατριχιάσαν ἡ χορδαὶς γλυκὰ στὰ δάχτυλά του,
  Κι' ἀπάνω τους ἐχύθηκε ἡ φλογερὴ καρδιά του
Σὰ στὸ μπαροῦτι ἡ φωτιά, σὰν ὁ βοριᾶς στὸ κῦμα,
  Κι' ἀκούσθηκε πολεμικὸ κιθάρισμα στὸ μνῆμα.
Τί μελῳδία, τί σκοπὸς περήφανος· Θαρροῦσα,
  Ὅτι τουφέκι ἄνοιξε καὶ πόλεμο ἐγροικοῦσα....
Σὺ ἤσουν, Ῥῆγα· γύρευες τοῦ Μάρτη τὰ λειοντάρια,
  Κι' ἀντιλαλοῦσαν ἡ χορδαὶς «ὡς πότε παλληκάρια!»
Μόλις ἀκούσθη ὁ σκοπὸς κ' ἡ βροντερή φωνή του,
  Ὁ Καραΐσκος ξύπνησε κ' εὑρέθηκε ἀντικρύ του,

Χλωμός, μὲ ξέπλεγα μαλλιά, μὲ μάτια φλογισμένα,
  Μ' ἐπανωφόρι κόκκινο, μὲ στήθια δασωμένα.
Κι' ἀνοίχθηκε ἡ μαύρη γῆ σὰν ἕνας μόνο λάκκος,
  Κ' ἐβγῆκε τ' Ἀρχοντόπουλο, ὁ Βεΐκος, ὁ Δράκος·
Ὁ Τούσας ἐπετάχθηκε μαζῆ μὲ τὸν Τζαβέλλα,
  Καὶ ἄσπρισε ἀπὸ νεκρὴ ὁ κάμπος φουστανέλλα!
Ὅσοι ἐβάσταξαν σπαθὶ κ' ἐρρίξανε τουφέκι
  Ἀπ' τὸν καιρὸ π' ἀκούσθηκε στὴν Πόλι τουμπελέκι,
Ὅσοι στὰ ὄρη κοίτουνται, στοὺς κάμπους καὶ στὸ κῦμα,
  Ἁρματωμένοι ἐφθάνανε μὲ φτερωμένο βῆμα.
Ὁ Φῶτος μὲ τὸν Μπόσταρη τὸ Σοῦλι ὡδηγοῦσε·
  Τοῦ Κατσαντών' ἡ κλεφτουριὰ τὸ βῆμ' ἀκολουθοῦσε.
Ἐφάνη ὁ γέρο-Ὄλυμπος μὲ τὸ Βλαχάβα πάλι,
  Κ' ἡ Μάνη ἐρροβόλησε μὲ τὸ Μαυρομιχάλη!
Ἀπὸ τὰ πέρατα τῆς γῆς, ἀπ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα
  Ἁρματωμένοι ἐφθάνανε νεκροὶ στὴν πεδιάδα.
Ὁ γυιὸς τ' Ἀνδρούτσου ἔφερνε τὴ Ῥούμελη· θλιμμένος
  Ὀπίσ' ὁ Γκούρας ἤρχουνταν, θολός, μετανοιωμένος....
Ὁ Ὑψηλάντης ἔσπασε τὴν ξένη ἁλυσίδα,
  Καὶ ἦλθε μὲ τ' ἀδέλφιά του νεκρὸς κἂν στὴν πατρίδα!
Τριακόσιοι νειοὶ τὸν κύκλοναν καὶ τὸν ἀκολουθοῦσαν·
  Σημάδια εἶχαν νεκρικὰ κι' ὁλόμαυρα φοροῦσαν.
Μὲ τὸ Δρακούλη πρόβαιναν καὶ Σούτσό τους· παρέκει
  Τοῦ Ὀλυμπίου τὸ βαρὺ ἐπρόβαλε τουφέκι,
Καὶ τοῦ Φαρμάκη τὸ σπαθί, μαζῆ του, στ' ἀκρογιάλι
  Ἀπὸ τοῦ Σέκου ἤρχουνταν τὸ μοναστῆρι πάλι!

Καὶ πεθαμμένος δυὼ φοραὶς ἀπὸ σπαθὶ καὶ λήθη,
  Μ' αἱματωμένα ἐφάνηκες, Καρπενησιώτη, στήθη.
Περπατησιαὶς ἀκούσθηκαν ἀπὸ τὸ μαῦρο δάσος·
  Τοὺς Μακεδόνας ἔφερνε ὁ γέρο-Καρατάσσος.
Τὴν Ὕδρα ὁ Μιαούλης μας, καὶ πίσω ἀπ' τὸ Λεμπέση
  Χίλια δελφίνια τῶν Σπετσῶν τεινάχθηκαν στὴ μέση.
Καὶ τὰ Ψαρὰ μὲ τὸ χλωμὸ ἐφάνηκαν φεγγάρι,
  Κι' ἀντιλαλούσανε σπηλῃαὶς καὶ κύματα· «Κανάρη... »
Ἄ, πόσους εἶδα ἥρωας εἰς τὴ γλυκειά μου πλάνη·
  Μαζῇ μὲ τοὺς φιλέλληνας κι' ὁ Μπάϋρων ἐφάνη
Μ' ἁρματωσιὰ παλληκαριοῦ καὶ μ' ὄψι ἀναμμένη·
  Μεγάλη λύρα, ἤρχουνταν σὲ λύρα ἁγιασμένη!
Τρικούπη, ποῦ τὸν ἔκλαψες μιὰ μέρα, ἐσὺ πάλι
  Τὸ χέρι πρῶτος τοὔδωκες νεκρὸς στὸ περιγιάλι.—

Ζ'

Καὶ τὸ τραγοῦδι τὸ γλυκὸ ἀκολουθοῦσε ἀκόμα,
  Κ' ἕνας δὲν ἔμεινε νεκρὸς στοῦ τάφου του τὸ χῶμα.
Στὴν πεδιάδα ἔδλεπα καὶ τὸ Μαυροκορδάτο·
  Κεῖνο τὸ ἴδιο βάσταγε πιστόλι του γεμάτο,
Ποῦ εἶχε ὅταν ἔσχισε τὸ στόλο τοῦ Μπραΐμη....
  Καὶ ὁ Κωλέττης ἤρχουνταν μαζῇ μὲ τὸ Ζαΐμη.
Ἡ ἄσπρη φουστανέλλα τους σμιγμένη ἐκυματοῦσε,
  Κ' ἡ Ῥούμελη μὲ τὸ Μοριᾶ χεροπιαστὰ περνοῦσε.

'Από τή μαύρη φάνηκε κι' ό Μιλιδόνης Κρήτη.
  Είδα τή γοργοκίνητη ματιά τοῦ Κυβερνήτη·
'Απ' τοὺς Μανιάταις ἔσερνε μακρυὰ τὰ βήματά του,
  Καὶ εἶχε τὸν Νικηταρᾶ καὶ Μεταξᾶ κοντά του....
Κ' ἔβλεπ' ἀκόμη τ' ἄτυχα ἐκεῖνα παλληκάρια,
  'Οποῦ τὰ κράζουνε Λαό, τῆς λήθης τὰ σφαχτάρια,
Ποῦ φτιάνουν μὲ τὸ αἷμά τους τὸν Μπότσαρη, τὸ Διάκο,
  Καὶ πέφτουνε σ' ἀγνώριστο νὰ κοιμηθοῦνε λάκκο....
Μέσα σ' ἐκείνους ἔβλεπα, πατέρα μου, κ' ἐσένα!
  Τὸν Ὑψηλάντη ἐκύτταζες μὲ μάτια θολωμένα,
Γιατὶ τὸν εἶχες ἀρχηγὸ στοὺς Μύλους μιὰν ἡμέρα.
  Ἄχ, τί νυχτιὰ ποῦ ἦτανε· ἀπ' τὰ βουνὰ τὰ πέρα
Ἤρχουνταν, ἤρχουνταν νεκροί.... μικροί, μεγάλοι, ὅλοι,
  Στὴ λειτουργιὰ τῆς Λαύρας τους, στῆς Παναγιᾶς τὴ σκόλη!
Γύρω, τριγύρω στέκουνταν σταὶς πέτραις, στὰ θυμάρια,
  Καὶ δακρυσμένοι ἀκούγανε· «Ὡς πότε παλληκάρια....»
Καθὼς ὅταν τὰ σήμαντρα τῆς προσευχῆς χτυποῦνε,
  Τὸ στρῶμα οἱ καλόγεροι ἀφίνουν καὶ ξυπνοῦνε,
Κι' ὁλόχαροι στὴν ἐκκλησιὰ πηγαίνουν τοῦ Κυρίου·
  Κ' οἱ φοβεροὶ καλόγεροι ἐκεῖνοι τοῦ Μαρτίου
'Αφίναν, ὅσοι εἴχανε, τὰ μνήματα τὰ κρύα,
  Ὅταν ἀκοῦσαν τὴ φωνὴ τοῦ Ῥήγα τὴν ἁγία!
Βούλιαζ' ἡ γῆ καὶ σύννεφο σηκόνουνταν ἡ σκόνη
  Τὸ βῆμα σὰν ἀκούσθηκε τοῦ Λάμπρου τοῦ Κατσώνη.
Κουρσάρος καὶ ἁρματωλός, δελφίνι καὶ ξεφτέρι,
  Στὴ μέση εἶχε δαμασκὶ καὶ πέλεκυ στὸ χέρι.

Κι' ὁ Νικοτσάρας φάνηκε· τὸ δαμασκί του εἶδα,
    Ὁποῦ στὸ Πράδι χώρισε σὲ δυὼ τὴν ἀλυσίδα.
Τουφέκι συνωνόματο τὸ χέρι σου ἐκρατοῦσε,
    Χρῆστο Μηλιόνη, καὶ τουρκιὰ τὸ μάτι σου ἐζητοῦσε·
Κι' ἀπὸ μακρυὰ σταυρόνουνταν μὲ ταραχὴ μεγάλη
    Τοῦ Χατζῆ-Χρήστου τ' ἄλογο μὲ τοῦ Χατζῆ-Μιχάλη.
Ἦλθε μὲ τὴ σημαία του κι' ὁ Γερμανὸς ἀκόμα,
    Ποῦναι γεμάτη οὐρανὸ κ' ἔχει τὴ λάμψι χρῶμα....
Καὶ μέσα στὸ στρατόπεδο τῶν λεονταριῶν ἐκεῖνο,
    Εἶδα χλωμὸ τὸ πρόσωπο τοῦ Κοραῆ σὰν κρίνο.
Ἔδιαζ' ὁ γέρο-Περραιβὸς τ' ἀδύνατό του βῆμα,
    Καὶ μὲ τὸν Ξάνθη του μαζῆ ἐπήγαινε στὸ μνῆμα.
Καὶ μοναχό, σὲ μιὰ γωνιά, καὶ παραπονεμένο
    Τὸν Ὄθωνά μας ἔβλεπα καὶ πάλι τὸν καϋμένο!
Ἀπὸ τὴ γῆ, ποῦ σκοτεινὴ τὸν εἶχε ῥίξει μοῖρα,
    Τοῦ Ῥήγα μέσ' στὸν ὕπνο του τὸν ξύπνισε ἡ λύρα,
Κ' ἦλθε κ' ἐκεῖνος.... κι' ἄκουγε μὲ μάτια βουρκωμένα·
    Ὅμως κοντὰ δὲν πήγαινε, δὲν ἔσμιγε κανένα....
Ἔβλεπε τὰ στρατεύματα ἐκεῖνα τοῦ θανάτου,
    Κ' ἐσυλλογοῦνταν μιὰ φορὰ πῶς ἦτανε δικά του.—
Σώπασε, Μοῦσα, σώπασε· μὴ συννεφιάζῃς πάλι·
    Θ' ἀνοίξῃ γιὰ τὸν Ὄθωνα ἡ γῆ μας τὴν ἀγκάλη,
Τὰ ξωρισμένα κόκκαλα μιὰ μέρα νὰ τὰ θάψῃ,
    Καὶ εἰς τὸ μνῆμά του κερὶ τὸ χέρι μας θ' ἀνάψῃ!

. . . .

. . . .

Π΄

Τοὺς πεθαμμένους ἔβλεπα ἀκίνητος μπροστά μου,
Καὶ δυνατὰ στὰ στήθια μου χτυποῦσε ἡ καρδιά μου.
Ἀναστημένη ἔβλεπα καὶ πάλι τὴν Πατρίδα·
Τοὺς ἥρωας, ποῦ πρόφθασα παιδάκι, ξαναεἶδα!
Εἶδα τοῦ Γρίβα τὴ ματιά, τὸν πυργωτὸ Γκρηζιώτη,
Τὸ Βάσσο, τὸν Νικηταρᾶ κοντὰ στὸ Γαρδικιώτη.
Ματιαὶς ἀϊτῶν, στήθια πλατειά, κορμιὰ πλατάνια εἶδα,
Πιστόλαις μέσ' στὸ μάλαμμα, σπαθιῶν γερτὴ λεπίδα.
Εἶδα τὸν Κώστα-Μπότσαρη, τὸν Κίτσο τὸν Τζαβέλλα·
Εἶδα τοῦ Χατζῆ-Πέτρου μας τὴν ἄσπρη φουστανέλλα.
Τοῦ Μακρυγιάννη τὸ κορμὶ στηλόνετο μπροστά μου,
Καὶ τοῦ Πλαπούτα τ' ἅρματα χαμάρον' ἡ ματιά μου.
Ὅλους ἐκείνους ἔβλεπα ποῦ πρόφθασα, κι' ἀκόμα
Τὸ Μήτσα μας, ποῦ σκέπασε προχθὲς τὸν μαῦρο χῶμα.
Τὴ λεβεντιὰ τῆς Ῥούμελης καὶ τοῦ Μοριᾶ τὰ κάλλη
Ἐχόρτασε τὸ μάτι μου, καὶ ξαναεῖδα πάλι
Ἐκείνους ποῦ ἐλάτρευσα, ἐκείνους ποῦ λατρεύω,
Καὶ μεσ' στὸ κοιμητήριο τὴ νύχτα τοὺς γυρεύω!
Τί νὰ σᾶς πῶ;... Δὲν ἠμπορῶ, δὲν ἠμπορῶ νὰ ζήσω
Σ' αὐτὰ τὰ χρόνια, καὶ γι' αὐτὸ τὸ μάτι ῥίχνω πίσω,
Καὶ μὲ τὸ Νικοτσάρα ζῶ, μιλῶ μὲ τὸ Μιαούλη,
Καὶ μὲ τὸ νοῦ ἀκολουθῶ τὸν Μπότσαρη στὸ Σοῦλι!...

Ποιὸς ξέρει ἂν δὲν ἔζησα κ' ἐγὼ σὲ ἄλλα χρόνια,
 Ἂν ἔτρεχα κλεφτόπουλο στῆς Λιάκουρας τὰ χιόνια,
Ἀνίσως ἔφερνα νερὸ τοῦ Ζίδρου στὸ λημέρι,
 Καὶ μὲ τὸ Δίπλα γύριζα καμμιὰ φορά.... ποιὸς ξέρει
Ἀνίσως ἤμουν ψυχογυιὸς τοῦ Ῥήγα μπιστεμμένος,
 Κ' ἐκράταγα τὴ λύρα του σὰν ἦταν κουρασμένος!

θ'

Στὸ μνῆμα, σὰ ξημέρωσε, εὑρέθηκα μονάχος,
 Χλωμὸς σὰ νεκρολούλουδο, ἀκίνητος σὰ βράχος,
Κ' ἡ κεφαλή μου ἔγερνε στ' ἀδύνατά μου στήθια·
 Ὄνειρο ἤτανε αὐτὰ ποῦ εἶδα ἢ ἀλήθεια;
Καὶ οἱ νεκροὶ καμμιὰ φορὰ ἀληθινὰ ξυπνᾶνε;...
 Ἀνίσως ἦταν ὄνειρο, εὐλογημένο νἄναι!—
Στὴν πόλι τότ' ἐστράφηκε τὸ ἄσκοπό μου βῆμα,
 Κ' ἐμπρός μου πάντα ἔβλεπα τοῦ στρατηγοῦ τὸ μνῆμα,
Κι' ἄκουγα πάντα, ἄκουγα στὰ δέντρα, στὰ λιθάρια,
 Ἕνα τραγοῦδι, μιὰ φωνή· «Ὡς πότε παλληκάρια!»

1874

ΕΙΣ ΤΗΝ ΘΑΛΑΣΣΑΝ
ΤΗΣ ΣΑΛΑΜΙΝΟΣ

ΑΦΙΕΡΟΥΤΑΙ ΤΗ ΜΥΡΟΒΟΛΩ ΨΥΧΗ ΤΟΥ

ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΜΟΥ

Α'

Σ' αὐτά, σ' αὐτὰ τὰ κύματα τὰ ἡλιοφωτισμένα,
Σ' αὐτὰ τ' ἀθάνατα νερά, ἐδῶ, τὰ μυρωμένα,
'Εβάφτισ' ἡ 'Ελευθεριὰ τὸν κόσμο μοναχή της,
Καὶ τὄνομά της τοὔδωκε μαζῆ μὲ τὸ σπαθί της!
Θεμιστοκλῆ, Θρασύβουλο, ἐδῶ τὸν ἔχει βγάλει,
Κ' εἶν' ἐδική της ἐκκλησιὰ ἐτοῦτο τ' ἀκρογιάλι!

Ὦ 'Εκκλησιὰ χωρὶς σταυρὸ καὶ κυματοχτισμένη,
'Από Περσιάνικα κορμιὰ καὶ κόκκαλα στρωμένη·
Σταυρό σου ἔχεις τὸ ψηλὸ τῆς λευθεριᾶς κοντάρι,
Γιὰ στήλαις, κύματα βουνά, βοριᾶς ὁπόταν πάρη,
Βωμό σου τοῦ Θεμιστοκλῆ τὸ κράνος, κοινωνία
Τὰ κύματα τὰ γαλανά, τ' ἀγέρι ψαλμωδία....

Ποιάν έκκλησιά σ' όλη τη γη, στήν οίκουμένη όλη
'Ωσάν έσένα τ' ούρανοῦ σκεπάζουνε οί θόλοι;
Ποιά έχει πολυέλαιο τόν ήλιο άναμμένο;
Καντήλια τ' άστρα τά χρυσᾶ μέ φῶς διαμαντωμένο;
Καί σέ ποιάν άλλη ό Θεός όλος χωρεῖ καί μπαίνει,
Παρά σ' αὐτή τή θάλασσα, έδῶ, τήν άγιασμένη;...

'Ακόμη σάν μέ τό βοριᾶ τό κῦμά σου μαλόνει·
Τό βάφτισμα ποῦ γλύτωσε τόν κόσμο φανερόνει,
Καί ρίχνει στ' άκρογιάλι της καί ρίχνει στά θυμάρια
Βάρβαρα κράνη, θώρακες, άσπίδες καί δοξάρια....
Αίματωμένη μαρτυριά, ποῦ είς αὐτά τά μέρη
'Εμοίρασ' ή 'Ελευθεριά μέ τό σπαθί στό χέρι!

B'

Πῶς γιγαντεύετ' ή ψυχή σέ τοῦτα τά πελάγη·
'Ανδρειεύεται, παίρνει καρδιά καί σ' άλλα χρόνια πάγει!
Ταίς μέραις ποῦβρα ταίς δειλαίς ξεχνῶ σ' αὐτά τά μέρη,
Καί ναύτης τοῦ Θεμιστοκλῆ, κρατῶ κουπί στό χέρι
Καί τούς Περσιάνους πολεμῶ καί πνίγω στήν άγκάλη,
Σ' αὐτά τά ίδια κύματα, σ' αὐτό τό περιγιάλι!

Καὶ βλέπω, βλέπω μὲ τὸ νοῦ καὶ τῆς καρδιᾶς τὸ μάτι
 Ἀπὸ καράβι' ἀμέτρητα τὴ θάλασσα γεμάτη!
Τόπο δὲν ἔχουν νὰ σταθοῦν.... τὸ πέλαγο δὲ φθάνει·
 Πάρθοι κ' Ἰνδοὶ τὸ πλημμυροῦν καὶ Μῆδοι καὶ Περσιάνοι.
Σαλεύουν δάσος κονταριῶν, χίλιαις στολαὶς φοροῦνε,
 Καὶ χίλιαις γλῶσσαις βάρβαραις στὸν ἄνεμο ἀντηχοῦνε....

Θαρρῶ πῶς τὴν ἐξακουστὴ ἐκείνη βλέπω μάχη·
 Ποιὸς θρονιασμένος κάθεται στὸ τρίκορφο, στὴ ῥάχη;
Ὁ Ξέρξης! τὰ καράβια του περήφανος ξανοίγει·
 Θὰ ἔχῃ ἕν' ἀπ' ὅλα αὐτὰ τὸ βράδυ γιὰ νὰ φύγῃ;....
Στὸ πλάγι του γραμματικοὶ σταυρὸ τὰ χέρια δένουν,
 Καὶ τὴ μεγάλη νίκη του νὰ γράψουν περιμένουν!

Ἄ, δὲν κυττᾷ καὶ τὰ μικρὰ καράβια μας, γεμάτα
 Ἀπὸ τῆς Σπάρτης τὰ παιδιά, ἀπὸ Ἀθήνας νειάτα!
Φουχτόνει ὁ Θεμιστοκλῆς στὸ χέρι τὸ τιμόνι,
 Καὶ σὰ σημαία τὴν πλατειὰ χλαμύδα του ξαπλόνει....
Κ' ἰδού, ἀρχίζει ὁ πόλεμος, ἀρχίζ' ἡ ναυμαχία·
 Χέρια μὲ χέρια πιάσθηκαν Σκλαβιὰ κ' Ἐλευθερία!

Χτύπα, περήφανη θεὰ, Ἑλληνοποῦλα, χτύπα·
Πέρα καὶ πέρα τῆς σκλαβιᾶς τὸ μαῦρο στῆθος τρύπα!
Ἂς καταλάβῃ μιὰ φορὰ, γιὰ πάντ' ἂς καταλάβῃ,
Πῶς τὰ παιδιά σου πολεμοῦν καὶ πῶς χτυποῦν οἱ σκλάβοι.
Διῶξε, Θεά, τὸ μόλυσμα, ὁ κόσμος ν' ἀνασάνῃ,
Κ' ὅποιον ἐλάβωσ' ἡ σκλαβιὰ νὰ βρίσκῃ ἐδῶ βοτάνι!

Γ'

Ὡσὰν λεοντάρ' ἡ θάλασσα σηκώθη καὶ βογγάει·
Σπάρτη κι' Ἀθήνα πολεμοῦν ἀντάμα πλάϊ πλάϊ,
Ἀστροπελέκια δίδυμα σὲ σύννεφα θαμμένα,
Κ' ἐμπρός τους ἡ Ἐλευθεριὰ καράβια πνίγει ξένα.
Θαρρεῖς θεριὰ πῶς πολεμοῦν κ' ἡ θάλασσα στενάζει,
Σὰν ἀνυψόνῃ τὸ σπαθὶ καὶ σὰν τὸ κατεβάζῃ!

Τὸ μάτι τοῦ Θεμιστοκλῆ τὸ δρόμο της φωτίζει,
Καὶ κάπου, κάπου ἡ θεὰ τὸ πρόσωπο γυρίζει
Καὶ τὸν κυττάει ὁλόχαρη.... Σὲ κάθε γύρισμά της
Ἀκούω δυνατώτερα καὶ τὰ χτυπήματά της....
Ἀπ' τὸ τιμόνι ἀτάραχος ἐκεῖνος τὴν κυττάζει,
Καὶ μὲ τὸ μάτι του θαρρεῖς τὴ νίκη πῶς προστάζει!

« Ὦ Ἑλληνόπουλα, ἐμπρός, λυτρῶστε τὴν πατρίδα,
— Κράζ' ὁ Αἰσχύλος — σώσετε μὲ τὴν καλὴ λεπίδα!
« Παιδιά, γυναῖκες, πατρικοὺς ναοὺς αὐτὴ τὴν ὥρα,
« Τοὺς τάφους τῶν πατέρων σας· ἀγὼν γιὰ ὅλα τώρα! »
Κι' ἀνάβ' ἡ μάχη στὴ φωνή, σαρκόνετ' ἡ 'Ελπίδα·
Τί κάν' ὁ ψάλτης, στὴν καρδιὰ σὰν ἔχῃ τὴν πατρίδα!

Δ'

Σὰ ζυγαριὰ ὁ πόλεμος ἀνεβοκατεβαίνει!
Δίγνωμ' ἡ Νίκη δεξιὰ κι' ἀριστερὰ πηγαίνει.
Κουράσθη κ' ἡ 'Ελευθεριά, κουράσθη καὶ ὁ ξένος....
Μονάχα ἐσύ, Θεμιστοκλῆ, δὲν εἶσαι κουρασμένος!
Δυὼ τρεῖς φοραὶς τὰ φρύδιά του συννεφιαστὰ μαζόνει,
Καὶ σπάει μέσ' στὰ δάχτυλα τὸ δυνατὸ τιμόνι. —

Μαυρίζει γῆ καὶ οὐρανός, δὲν φαίνετ' ἡ ἡμέρα....
Μὰ τί ἀντάρ' ἀκούεται ἀπ' τὰ πελάγη πέρα;
Ποιὰ εἶν' ἐκείνη ἡ σκιά, ποῦ σὰ βουνὸ μεγάλη
Πατεῖ τὸ κῦμα κ' ἔρχεται μὲ τὴν ἀνεμοζάλη;...
Γιὰ δές· ὀπίσω ἀπ' αὐτὴν κι' ἄλλαις σκιαὶς ὁρμᾶνε,
Μὲ κόπο τὰ μεγάλα της τὰ βήματ' ἀκλουθᾶνε!

Ὁ Αἴας εἶναι! κ' ἔρχεται μὲ τὸ νεκρὸ στρατό του,
'Απ' τῆς Τρωάδος τὰ νερὰ στὸ κῦμα τὸ δικό του·
Κατάρτι μέσ' στὸ χέρι του φουχτόνει γιὰ κοντάρι,
Κ' ἔχει τὸν Τεῦκρό του μαζῆ, τ' ἀγένειο παλληκάρι....
Ἄ! τί μεγάλη ταραχὴ τὸ χτύπημά του κάνει,
Πῶς τὰ κατάρτια τρίζουνε στὸ χέρι σὰν τὰ πιάνῃ!

Κι' ἀνταμωμένα τὰ νεκρὰ καὶ ζωντανὰ λειοντάρια,
Κάνουν τὴ θάλασσα στεριά, πατοῦνε σὲ κουφάρια....
Φεύγουν οἱ ξένοι, φεύγουνε μὲ τὰ πανιὰ σχισμένα!
Βλέπω καράβια σὰ βουνὰ στοὺς βράχους τσακισμένα·
'Ακούω τρόμου προσευχαίς, τραγούδια καὶ κατάρα,
Καὶ φροκαλίζ' ἡ θάλασσα τοῦ Ξέρξη τὴν τιάρα!...

Ε'

Ποῦ, φαντασία, μὲ πλανᾷς; ποῦ, μάγισσα, μὲ παίρνεις;
Σὲ ποιαὶς ἡμέραις καὶ καιροὺς χαρούμενους μὲ φέρνεις;
Κεῖνα τὰ χρόνια πέρασαν, κεῖνα τὰ χρόνια πᾶνε·
Ἄχ, μοναχὰ τὴν ἄνοιξι τ' ἀηδόνια κηλαϊδᾶνε....
Ὅλα τὰ σύρνει ὁ καιρός, καὶ μιὰ ἡμέρα μόνο,
Ὅσο κι' ἂν λάμψῃ, σβύνεται στὴ νύχτα καὶ στὸ χρόνο!

Καὶ ὅμως, τί καρδιὰ κάνεις ᾽ς αὐτὰ τὰ μέρη κάνει·
Ὦ Σαλαμῖνος θάλασσα, μητέρα τοῦ Ἰορδάνη!
Τὸν ἅγιο ἐκεῖνο ποταμὸ σὺ ἔχεις γεννημένα·
Τὰ ἴδια ἔχετε νερὰ κι᾽ ἂς ἦναι χωρισμένα.
Ἐσὺ κι᾽ αὐτός, στὸ σπλαχνικὸ καὶ ἱερό σας κῦμα,
Τὴν τυραννία ἐπνίξατε κ᾽ ἐσβύσθηκε τὸ κρῖμα!

Ὦ κολυμπῆθραις ἱεραίς, ποῦ ἡ κατάρα ἐλύθη
Κι᾽ ὁ πεθαμμένος Λάζαρος, ὁ κόσμος, ἀνεστήθη·
Νύχτα σκλαβιᾶς θὰ σκέπαζε ὅλη τὴ γῆ σὰν πτῶμα,
Οἱ δυώ σας ἂν ἐλείπετε, κι᾽ αὐτὴ τὴν ὥρ᾽ ἀκόμα·
Ἂν δὲν ἐγλυκοχάραζε ἡ Λευθεριὰ ἐδῶ πέρα,
Καὶ στὸ Ποτάμι τ᾽ ἅγιο δὲν ἔλαμπε ἡμέρα....

Σπρῶξε τὸ κῦμά σου μακρυὰ στὴ γῆ τὴ διψασμένη,
Λιμάνι τῆς Ἐλευθεριᾶς, νὰ πιοῦν οἱ σκλαβωμένοι.
Στὴ Θεσσαλία, στὰ Νησιά, στὴν Ἤπειρο, στὴν Πόλι,
Στοὺς Μακεδόνας κύλα το, στὴν οἰκουμένη ὅλη.
Ἕνα μονάχα κῦμά σου τὸ κῦμά τους ἂν σμίξῃ,
Ἡ θάλασσά τους θ᾽ ἀνοιχθῇ καὶ τὴ σκλαβιὰ θὰ πνίξῃ!

Πολὺς καιρὸς ἐπέρασε ἀπὸ τὰ χρόνια ἐκεῖνα,
Ποῦ δὲν ἐθαυματούργησες ἀκόμη, Σαλαμῖνα!
Ἄχ, τὰ νερά, ποῦ στέκονται ἀσάλευτα, σαπίζουν,
Τὴ δόξα, ποῦ ἐπάλημωσε πολύ, τὴ συνειθίζουν....
Πότε θὰ δώσης λειτουργιὰ ὡσὰν ἐτότε πάλι;
Πότε θὰ κοινωνήσωμε σὲ τοῦτο τ' ἀκρογιάλι;...

Ἡ θάλασσά σου σὲ ζητεῖ, Θεμιστοκλῆ, σηκώσου·
Καβάλλησε τὸ γαλανὸ καὶ πάλι ἄλογό σου.
Τὸν καβαλλάρη του ζητεῖ τὸ ξακουσμένο ἄτι,
Ποῦ ἔχει χαίτη τὸν ἀφρό, τὸ φώσφορο γιὰ μάτι.
Τὸν κόσμο δρόμο δόσε του, τὴ Λευθεριὰ σημάδι,
Γιὰ φτερνιστῆρα τὸ βοριᾶ, νὰ διώξη τὸ σκοτάδι!...
....
....
....
Ἄχ, τὸ τραγοῦδί μου αὐτὸ ἀτέλειωτο τ' ἀφίνω·
Δὲν ἠμπορῶ νὰ τραγουδῶ καὶ δάκρυα νὰ χύνω!
Μοῦ τὤκοψ' ἡ ἀρρώστεια σου, μονάκριβο παιδί μου,
Κ' ἡ Μοῦσα χάρος ἔγεινε καὶ τάφος ἡ ψυχή μου....
Λησμόνησα τί ἔγραφα.... καὶ μάχαις καὶ πατρίδα,
Ὅταν χλωμὸ κι' ἀνήμπορο στὴν κούνια σου σὲ εἶδα!

Ποιὸς νὰ μοῦ τὤλεγε, ἂχ ποιός, σὰν ἄρχησα νὰ γράφω,
Πῶς τὸ τραγοῦδι θἄκλεινα μὲ τὸ δικό σου τάφο,
Καὶ πῶς γιὰ ἄμμο εἰς αὐτοὺς τοὺς στίχους μου ἀκόμα
Θὰ ἔρριχν' ἀπ' τοῦ τάφου σου τὸ μυρισμένο χῶμα!
Τοῦ τάφου σου!... καὶ νὰ τὸ πῶ τὰ σπλάχνα μου σπαράζουν·
Τάφος κι' Αἰμίλιος! ποτὲ ταιριάζουνε, ταιριάζουν;...

'Ακόμη χθὲς—πολὺς καιρὸς δὲν εἶναι περασμένος—
Εἰς τὸ νησὶ π' ἀρρώστησες, στὴ κούνια σου γερμένος,
Χαμογελῶντας κράταγα στὸ χέρι τὸ κοντύλι·
Κι' ἀπ' τὴν ἀφράτη σου μορφή, κι' ἀπ' τὰ γλυκά σου χείλη
Ἔκλεβα στίχους, ἔκλεβα.... Ἐσὺ ἤσουν ἡ Μοῦσα,
Ἐγὼ μονάχα ἔγραφα, μονάχα ἐτραγουδοῦσα!

Αἰμίλιέ μου, ἄστρο μου, θαμμένο μου λουλοῦδι·
Σοῦ στέλνω τὸ τραγοῦδί μας, τὸ ἔρημο τραγοῦδι.
Μαζῆ τὸ γράφαμε οἱ δυὼ στὸ ἔνδοξο ἀκρογιάλι·
Ἄχ, ἂς τὸ ψάλναμε μαζῆ καμμιὰ φορὰ καὶ πάλι....
Ἐσὺ ἀπὸ γαλανὸ τοῦ ἄλλου κόσμου δῶμα,
Κ' ἐγὼ στὸ μνηματάκι Σου, σκυμμένος εἰς τὸ χῶμα!

Ἐν Σαλαμῖνι, κατ' Αὔγουστον τοῦ **1874**

ΕΛΛΑΣ ΚΑΙ ΔΥΣΙΣ *

«Εἰς τὸν σταυρόν, εἰς τὸν σταυρόν!» οἱ Βρεττανοὶ κραυγάζ
«Φέρετε ἥλους!» κράζουσιν Αὐστριακοί, Γαλάται,
Καὶ ὅλοι σὲ λιθοβολοῦν, Ἑλλάς, καὶ σὲ χλευάζουν,
Καὶ μί' ἀκούεται φωνὴ ἀπάνθρωπος· «κτυπᾶτε...»
«Κτυπᾶτε, μόνον στέφανος ἀκάνθης τῇ ἁρμόζει·»
Βανδάλων σπεῖρα πανταχοῦ πολιτισμένων κρώζει!

«Εἰς τὸν σταυρόν! Θὰ ἔχωμεν ὡραίαν ἀγωνίαν.
«Εἶναι τὸ θέαμα τερπνόν, ἀνοίξατε τὸ ὄμμα·
«Ἀφ' ἧς ἡ Κρήτη ἔπεσε καὶ πάλιν εἰς δουλείαν
«Ἔθνος κανὲν σταυρούμενον δὲν εἴδομεν ἀκόμα!»
Τοιαῦτα ψάλλει καθ' ἡμῶν τὸ Εὐρωπαῖον σμῆνος,
Καὶ ὑπομένει ὁ Οὐγκώ, σιγᾷ ὁ Γιραρδῖνος!

---

* Πάντες ἐνθυμοῦνται τὴν ἀκάθεκτον λύσσαν, μεθ' ἧς ὁ εὐρω-
κὸς τύπος ἐπετέθη καθ' ἡμῶν μετὰ τὸ ἐν Δήλισι ὀδυνηρὸν δρ-
Τῆς ἐπιθέσεως ταύτης ἔμπνευσις εἶναι τὸ προκείμενον ποίημα

τῆς σημερινῆς τοιαῦτα Ἑσπερίας
νει τις· ἡ γενεὰ παρῆλθε τῶν γενναίων.
Εὐρώπη σήμερον, χηρεύουσα καρδίας,
αι Δύσις Βύρωνος καὶ Βερανζέρου πλέον....
ἐν ἔλαβε ποσῶς ἀπὸ τοὺς προκατόχους·
ἡμίθεοι ποτὲ δὲν ἔχουν διαδόχους!

Δύσις, πρόσεξον· ἐπάνω τῶν συννέφων
άρχει καὶ Θεὸς τῶν ἀσθενῶν στοχάσου.
ρόνος τῶν ἐθνῶν τὴν ῥώμην καταστρέφων....
σε τὰς ὕβρεις σου καὶ τὰ κτυπήματά σου.
υπᾶς θὰ κτυπηθῇς ἕνα καιρὸν ἐπίσης·
οδίδει ὁ Θεὸς καὶ πρόσεξον, ὦ Δύσις!

ητε· ὄνομα δὲν εἴχατε ἀκόμη,
τῆς Πατρίδος μου ἐδέσποζε τὸ δόρυ,
ὅλη ἄρωμα καὶ ποίησις καὶ ῥώμη.
παρῆλθον οἱ καιροὶ κ' ἠσθένησεν ἡ κόρη·
Ἑλλὰς τῶν Πλαταιῶν κατέστη νῦν σημεῖον
στήτων μυσαρῶν καὶ χλευασμῶν μυρίων!

ΕΛΛΑΣ ΚΑΙ ΔΥΣΙΣ *

«Εἰς τὸν σταυρόν, εἰς τὸν σταυρόν!» οἱ Βρεττανοὶ κραυγάζουν
« Φέρετε ἥλους!» κράζουσιν Αὐστριακοί, Γαλάται,
Καὶ ὅλοι σὲ λιθοβολοῦν, Ἑλλάς, καὶ σὲ χλευάζουν,
Καὶ μί' ἀκούεται φωνὴ ἀπάνθρωπος· «κτυπᾶτε...»
« Κτυπᾶτε, μόνον στέφανος ἀκάνθης τῇ ἁρμόζει· »
Βανδάλων σπεῖρα πανταχοῦ πολιτισμένων κρώζει!

«Εἰς τὸν σταυρόν! Θὰ ἔχωμεν ὡραίαν ἀγωνίαν.
« Εἶναι τὸ θέαμα τερπνόν, ἀνοίξατε τὸ ὄμμα·
« Ἀφ' ἧς ἡ Κρήτη ἔπεσε καὶ πάλιν εἰς δουλείαν
« Ἔθνος κανὲν σταυρούμενον δὲν εἴδομεν ἀκόμα!»
Τοιαῦτα ψάλλει καθ' ἡμῶν τὸ Εὐρωπαῖον σμῆνος,
Καὶ ὑπομένει ὁ Οὐγκώ, σιγᾷ ὁ Γιραρδῖνος!

---

* Πάντες ἐνθυμοῦνται τὴν ἀκάθεκτον λύσσαν, μεθ' ἧς ὁ εὐρωπα-
κὸς τύπος ἐπετέθη καθ' ἡμῶν μετὰ τὸ ἐν Δήλισι ὀδυνηρὸν δρᾶμ
Τῆς ἐπιθέσεως ταύτης ἔμπνευσις εἶναι τὸ προκείμενον ποίημα.

α τῆς σημερινῆς τοιαῦτα Ἑσπερίας
ιένει τις· ἡ γενεὰ παρῆλθε τῶν γενναίων.
Εὐρώπη σήμερον, χηρεύουσα καρδίας,
ἶναι Δύσις Βύρωνος καὶ Βερανζέρου πλέον....
δὲν ἔλαβε ποσῶς ἀπὸ τοὺς προκατόχους·
οἱ ἡμίθεοι ποτὲ δὲν ἔχουν διαδόχους!

ς, Δύσις, πρόσεξον· ἐπάνω τῶν συννέφων
ὑπάρχει καὶ Θεὸς τῶν ἀσθενῶν στοχάσου.
χρόνος τῶν ἐθνῶν τὴν ῥώμην καταστρέφων....
ασε τὰς ὕβρεις σου καὶ τὰ κτυπήματά σου.
ιτυπᾶς θὰ κτυπηθῆς ἕνα καιρὸν ἐπίσης·
ποδίδει ὁ Θεὸς καὶ πρόσεξον, ὦ Δύσις!

θῆτε· ὄνομα δὲν εἴχατε ἀκόμη,
τε τῆς Πατρίδος μου ἐδέσποζε τὸ δόρυ,
ν ὅλη ἄρωμα καὶ ποίησις καὶ ῥώμη.
ὰ παρῆλθον οἱ καιροὶ κ' ἠσθένησεν ἡ κόρη·
Ἑλλὰς τῶν Πλαταιῶν κατέστη νῦν σημεῖον
ιοτήτων μυσαρῶν καὶ χλευασμῶν μυρίων!

ΕΛΛΑΣ και ΔΥΣΙΣ *

«Εἰς τὸν σταυρόν, εἰς τὸν σταυρόν!» οἱ Βρεττανοὶ κραυγάζο
«Φέρετε ἥλους!» κράζουσιν Αὐστριακοί, Γαλάται,
Καὶ ὅλοι σὲ λιθοβολοῦν, Ἑλλάς, καὶ σὲ χλευάζουν,
Καὶ μί' ἀκούεται φωνὴ ἀπάνθρωπος· «κτυπᾶτε...»
«Κτυπᾶτε, μόνον στέφανος ἀκάνθης τῇ ἁρμόζει·»
Βανδάλων σπεῖρα πανταχοῦ πολιτισμένων κρώζει!

«Εἰς τὸν σταυρόν! Θὰ ἔχωμεν ὡραίαν ἀγωνίαν.
«Εἶναι τὸ θέαμα τερπνόν, ἀνοίξατε τὸ ὄμμα·
«Ἀφ' ἧς ἡ Κρήτη ἔπεσε καὶ πάλιν εἰς δουλείαν
«Ἔθνος κανὲν σταυρούμενον δὲν εἴδομεν ἀκόμα!»
Τοιαῦτα ψάλλει καθ' ἡμῶν τὸ Εὐρωπαῖον σμῆνος,
Καὶ ὑπομένει ὁ Οὐγκώ, σιγᾷ ὁ Γιραρδῖνος!

---

* Πάντες ἐνθυμοῦνται τὴν ἀκάθεκτον λύσσαν, μεθ' ἧς ὁ εὐρω
κὸς τύπος ἐπετέθη καθ' ἡμῶν μετὰ τὸ ἐν Δήλισι ὀδυνηρὸν δρ
Τῆς ἐπιθέσεως ταύτης ἔμπνευσις εἶναι τὸ προκείμενον ποίημα.

α τῆς σημερινῆς τοιαῦτα Ἑσπερίας
ιένει τις· ἡ γενεὰ παρῆλθε τῶν γενναίων.
Εὐρώπη σήμερον, χηρεύουσα καρδίας,
ἶναι Δύσις Βύρωνος καὶ Βερανζέρου πλέον....
δὲν ἔλαβε ποσῶς ἀπὸ τοὺς προκατόχους·
οἱ ἡμίθεοι ποτὲ δὲν ἔχουν διαδόχους!

ς, Δύσις, πρόσεξον· ἐπάνω τῶν συννέφων
ὑπάρχει καὶ Θεὸς τῶν ἀσθενῶν στοχάσου.
χρόνος τῶν ἐθνῶν τὴν ῥώμην καταστρέφων....
ίασε τὰς ὕβρεις σου καὶ τὰ κτυπήματά σου.
κτυπᾷς θὰ κτυπηθῇς ἕνα καιρὸν ἐπίσης·
ποδίδει ὁ Θεὸς καὶ πρόσεξον, ὦ Δύσις!

θῆτε· ὄνομα δὲν εἴχατε ἀκόμη,
τε τῆς Πατρίδος μου ἐδέσποζε τὸ δόρυ,
ν ὅλη ἄρωμα καὶ ποίησις καὶ ῥώμη.
ὰ παρῆλθον οἱ καιροὶ κ' ἠσθένησεν ἡ κόρη·
Ἑλλὰς τῶν Πλαταιῶν κατέστη νῦν σημεῖον
ιστήτων μυσαρῶν καὶ χλευασμῶν μυρίων!

Ἀγνώμονες! δὲν εἴχατε οὐδὲν ἐξ ὅσων τώρα
 Καυχᾶσθε, ὅπερ κτῆμά μας δὲν εἶναι.... Ἡ θρησκεί
Ὁ λόγος, ὁ πολιτισμὸς εἶν' ἐδικά μας δῶρα.
 Ἡμεῖς ὑπήρξαμεν τὸ φῶς, ἡμεῖς, καὶ σεῖς σκοτία.
Καὶ πίπτοντες ἐδώκαμεν εἰς τὴν Εὐρώπην φῶτα,
 Καὶ τώρα μᾶς ἐμπαίζετε καὶ στρέφετε τὰ νῶτα!

Ἠώς σας ἦτον ἡ λαμπὰς τοῦ κρύου μας φορείου·
 Φῶς, τῆς βαθείας σας νυκτὸς διώξασα τὰ σκότη,
Κ' ἐπάνω τοῦ ὀδυνηροῦ ἡμῶν ἐπιτυμβίου
 Ὑπῆρξεν ἡ ἀνάγνωσις τῆς Δύσεως ἡ πρώτη.
Τὸ φῶς τὸ δάνειον αὐτό, ἀχάριστοι, κρατεῖτε,
 Πλὴν μὴ τὴν γαλουχήσασαν ὑμᾶς λιθοβολῆτε!

Φεῦ! ὡς καὶ τὴν ἁγίαν μας αὐτὴν ἀμφισβητεῖτε
 Καταγωγήν· τὸ μῖσός σας μᾶς κράζει ἀλλοφύλους·
Τὸ μυροβόλον ὄνομα τοῦ Ἕλληνος μισεῖτε,
 Καὶ μᾶς ὠνόμαζε ποτὲ τὸ στόμα σας «Γραικύλους.»
Γραικύλους! καὶ τὸ αἷμά μας νοθεύετε ἀκόμα·
 Καὶ τὄνομα πλαστογραφεῖ, ὅταν μισῇ, τὸ στόμα!

τὴν ὕβριν ἡ Ἑλλὰς ὡς νέφος τρικυμίας
σε κραδαίνουσα τὸ δόρυ της ὀργίλον,
ῶ τὸν κολοσσὸν κτυπῶσα τῆς Τουρκίας,
Εὐρώπην ἔκραξεν· « ἴδετε τὸν Γραικύλον! »
ρότησεν ἡ γῆ τῆς κόρης τὴν πορείαν,
ν ὁ Βύρων νὰ ταφῇ εἰς μίαν της γωνίαν!

ἰκὼν τοῦ Ἰησοῦ· συγχώρησον τὴν ζάλην,
ει τὰ ῥαπίσματα τῶν νέων Ἰουδαίων.
ου λατρεύομεν· ἀλλ' ἀνεγείρου πάλιν·
ἡμῖν τὴν ἔνδοξον ἀνάστασίν σου πλέον!
ν.... Ἀπηύδησαν, Πατρίς, τὰ ὀρφανά σου,
ν λάβε, πάτησε τὰ κρύα σάβανά σου.

μᾶς ἐπρόσφερεν ἡ Δύσις, ὄξος μόνον·
α εἰς τὸ ῥάπισμα καὶ σκῶμμα εἰς τὸ σκῶμμα.
τίου ἔρριψεν ἡ ἔχθρα της τὸν θρόνον
Μωάμεθ γεννηθῇ ὁ δεύτερος ἀκόμα.
καὶ ἥρπασε τὸν θρόνον μας ἐκεῖνος·
ονον ἂν ἐπ' αὐτοῦ ἐκάθητο Λατῖνος!

Εἶν' ἀληθές, ἐπάθαμεν παρὰ τῶν Τούρκων τόσα·
    Κατέτρωγε τὰ σπλάγχνα μας καὶ νύκτα καὶ ἡμέ
Ἐσώθη πλὴν ὁ ἐθνισμός, τὸ θρήσκευμα, ἡ γλῶσσα
    Ὁ Παπισμὸς ἔχει πολὺ τὴν χεῖρα μακροτέραν.
Μαραίνει, πνίγει τὴν ψυχήν, δολοφονεῖ....Ἀκόμα
    Φέρει πληγὰς τῶν Βενετῶν τὸ ἀσθενές μας σῶμα

Ναί· ὅτε εἴχομεν πνοὴν τινὰ εἰσέτι μόλις,
    Φέροντες πῦρ καὶ σίδηρον ἀλῆται Σταυροφόροι,
Διήρπαζον τὰς χώρας μας, κατέκαιον τὰς πόλεις,
    Κ' ἐκτύπα πάσχοντα λαὸν τὸ ἄνανδρόν των δόρυ.
Τοιαύτην μᾶς ἀπέδιδον εὐγνωμοσύνην τότε,
    Οἱ στρατιῶται τοῦ Χριστοῦ, οἱ εὐγενεῖς ἱππόται

Δὲν εἶσθε σεῖς, φιλάνθρωποι λαοὶ τῆς Βρεττανίας,
    Οἵτινες ἐπωλήσατε τὴν Πάργαν; καὶ τὸ αἷμα
Δὲν ἔπιε τοῦ Ῥήγα μας ὁ γὺψ τῆς Ἀουστρίας;
    Καὶ ὅτε πρὸς τὸν Ὕψιστον ἐγείροντες τὸ βλέμμα
Εἰς σπάθην μετεβάλαμεν τοῦ Τούρκου τὰς ἁλύσεις,
    Καὶ τότε πόσα καθ' ἡμῶν δὲν ἔπραξες, ὦ Δύσις;

γων σου υἱῶν, ὀλίγων ἡμιθέων,
γὼν ὑπέκλεψεν ὁ μέγας τῶν Ἑλλήνων,
ἐπάθαμεν παρὰ τῶν Εὐρωπαίων....
αυαρῖνον! » πάντοτε φωνεῖτε, « Ναυαρῖνον! »
λέον ἡ φωνὴ αὐτὴ ἡ αἰωνία·
σφαῖρά σας ἐκεῖ νὰ μὴ ἀντήχει μία!

τί ἐπράξαμεν λοιπόν, καὶ Σταυροφόροι
ὃς ἔθνους ἀσθενοῦς ἠγέρθητε; τί πταίει
τοῦ Κάνιγκος, τοῦ Σατωβριὰν ἡ κόρη,
ῖρα τις ἐκ τίγρεων πεισματωδῶς παλαίη
ξένους κ' Ἕλληνας εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν;...
ν ἐθνικότητα τὰ τέρατα κάμμίαν;

οἱ Παρίσιοι, ἡ Βιέννη, τὸ Λονδῖνον
νεῖς; Δὲν εἶν' ἐκεῖ ὁ φόνος ἐπιστήμη;
ει ἡ κλοπὴ τὸ μέτωπον ὡς κρίνον;
φθάσει κ' εἰς ἡμᾶς τῶν ἄθλων σας ἡ φήμη....
ουργήματα, ὧν τὄνομα ἀκόμα
οῦμεν, κ' Ἕλληνος δὲν τὰ προφέρει στόμα!

Γεγηρακυῖ' ἁμαρτωλός, τοῦ Τρέπμαν μήτηρ, σίγα!
Σιώπα πλέον Βρεττανέ, ἀκόρεστος κακία·
Διὰ λῃστάς, ὦ 'Ιταλέ, ὁμίλει σὺ ὀλίγα,
Καὶ μὴ συρίζῃς, ἔχιδνα τῆς Δύσεως, Αὐστρία!
Καθαρισθῆτε, κ' ἔπειτα τὴν γλῶσσάν σας κινεῖτε·
Ἑταῖραι, τὸ ὀλίσθημα τῆς κόρης σεβασθῆτε!

Ὢ, ναί· ἐνῷ εἰς πρόοδον καυχᾶσθε πρὸ αἰώνων,
Καὶ Ἄργους ἀστυνομικοὺς ἀπείρους συντηρεῖτε,
Ἐνῷ στρατοὺς ὁπλίζετε κατὰ τῶν δολοφόνων,
Ὁπόσους εἰς τὰς πόλεις σας κακούργους ἀριθμεῖ
Καὶ ὅμως δούλους ἔχετε προθύμους εἰς τοὺς νόμους
Τοὺς τηλεγράφους, τὸν ἀτμὸν καὶ τοὺς σιδηροδρό

Κ' ἡμεῖς;.... Χθὲς μόνον ἡ Ἑλλὰς παρήτησε τὸ μν
Κἀνὲν ἀπὸ τὰ μέσα σας τὰ παμπληθῆ δὲν ἔχει·
Εὑρίσκεται εἰς τὴν ὁδὸν καὶ εἰς τὸ πρῶτον βῆμα,
Κ' ἐκ τῶν πολλῶν τραυμάτων της τὸ αἷμα ἔτι τρέ
Μὴ τὴν κτυπᾶτε· παύσατε νὰ τὴν συκοφαντῆτε·
Τὸ ἄδικον καὶ ἡ ἰσχὺς ὀφείλει νὰ φοβῆται.

ν τοῦ Ἰησοῦ· συγχώρησον τὴν ζάλην,
τὰ ῥαπίσματα τῶν νέων Ἰουδαίων.
λατρεύομεν· πλὴν ἀνεγείρου πάλιν·
ν τὴν ἔνδοξον ἀνάστασίν σου πλέον!
.. Ἀπηύδησαν οἱ δυστυχεῖς υἱοί σου·
λαύσαμεν πολύ· ἂς κλαύσουν κ' οἱ ἐχθροί σου!

1870

ΣΤΙΓΜΗΣ ΠΛΑΝΗ *

(ΚΕ' Μαρτίου 1877)

ΑΦΙΕΡΟΥΤΑΙ ΤΩι ΓΕΝΝΑΙΩι ΦΙΛΩι Γ. ΓΟ

ΜΑΧΗΤῌ ΤΟΥ ΘΕΣΣΑΛΙΚΟΥ ΑΓΩΝΟΣ.

Α'

Δὲν ἀναιβαίνω τὴ βραδυά, δὲν ἀναιβαίνω τούτη
  Στὸ βῆμ' αὐτὸ μ' ὄψι χλωμὴ σὰ νεκρικὸ λουλ
Θενὰ μυρίσ' ἡ Μοῦσά μου θυμάρι καὶ μπαροῦτι,
  Καὶ ἀπὸ φλόγα τουφεκιοῦ θὰ βγάλω τὸ τραγοῦ
Πατέρες, ὁποῦ κοίτεσθε σὰν κάστρα χαλασμένα,
  Σὰν κρεμισμέναις ἐκκλησιαὶς στοὺς κάμπους καὶ
Νεκροὶ τῆς Λαύρας σταυραϊτοί, δελφίνια πεθαμμέν
  Μὴ πικραμένοι γέρνετε καὶ σήμερα στὸ μνῆμα
Ξυπνᾶτε· δὲν θ' ἀκούσετε ψαλμὸ θανάτου πάλι·
  Τὸ θυμιατῆρι τὸ πικρὸ τοῦ τάφου δὲν θὰ πιάσω
Ἄλλο τραγοῦδι καὶ σκοπὸ ἡ λύρα μου θὰ ψάλῃ.
  Τοὺς τάφους σας μὲ τουφεκιοῦ καπνὸ θενὰ θυμι
....Δὲν τρέμ' ἡ γῆ σὰν στράτευμα ἀπὸ μακρυὰ
  Μάτια μεγάλα, ὁλόχαρα δὲν λάμπουν ἐκεῖ μέ
Δὲν εἶν' αὐτὸ τὸ φτερωτὸ τοῦ Μάρκου, γιαταγάνι
  Κι' αὐτὸ τὸ μαῦρο σύννεφο ράσο πλατὺ τοῦ Φ

ἄλογο τοῦ Καραΐσκου, νάτο·
νι πῶσπασε, Μιαούλ' ἡ δεξιά σου....
ελανηδιὰ ποῦ φαίνετ' ἐκεῖ κάτω,
Γκρηζώτης μας εἰς τὸ πλευρὸ τοῦ Βάσσου;
τὸ ἔλατο ἡ λεβεντιὰ τοῦ Διάκου,
ἄστρο, τὸ θολὸ ἀνάβλεμμα τοῦ Δράκου;...
ζω ζωνταναίς, ὁλόψυχα πλατάνια,
τειὰ σὰν κύματα ποῦ ὁ βοριᾶς φουσκόνει·
ράζια κλέφτικα κι' ἀστράφτουν γιαταγάνια,
ντο κουπί, ἐκεῖ βαρὺ μηλιόνι.
Μάρτη τὰ παιδιά, ἐκεῖνα εἶναι πάλι!
στὸ βλέμμα τους κι' ἀστράφτουν τ' ἅρματά τους·
στοῦ ὕπνου τους ἀκούσανε τὴ ζάλη,
τὸ τραγοῦδί της ἀπὸ τὰ μνήματά τους.—
ς ποῦ στοῦ Μοριᾶ τὰ κορφοβούνια στέκει,
οῦ τοῦ Ταΰγετου τὴν κορυφὴ ψηλόνει;
σὲ βουνό, φωτιὰ κι' ἀστροπελέκι.
, Πετρόμπεη, καὶ σύ, Κολοκοτρώνη;....
ούτσου ὁ ἀϊτός, συννεφιαστός, μονάχος·
μά του φαίνεται βαθὺς ἀκόμη πόνος,
ῆθια του πλατύς, χορταριασμένος βράχος....
κι' ἄλλο ἔρχεται.... Ὁ Γρίβας εἶναι μόνος!
ἡ φωτιὰ ἡ ὄψι τοῦ Κανάρη,
αβέλλα τὸ κορμὶ ἐκεῖνος ὁ ἀγέρας;
ἀπόμεινε τοῦ Γερμανοῦ λειοντάρι,
' ὅλα τ' ἄστρα του τῆς Λαύρας ὁ αἰθέρας!

ΣΤΙΓΜΗΣ ΠΛΑΝΗ *

(ΚΕ' Μαρτίου 1877)

ΑΦΙΕΡΟΥΤΑΙ ΤΩι ΓΕΝΝΑΙΩι ΦΙΛΩι Γ. ΓΟΥΣΙΩι

ΜΑΧΗΤΗι ΤΟΥ ΘΕΣΣΑΛΙΚΟΥ ΑΓΩΝΟΣ.

Α'

Δὲν ἀναιβαίνω τὴ βραδυά, δὲν ἀναιβαίνω τούτη
 Στὸ βῆμ' αὐτὸ μ' ὄψι χλωμὴ σὰ νεκρικὸ λουλοῦδι·
Θενὰ μυρίσ' ἡ Μοῦσά μου θυμάρι καὶ μπαροῦτι,
 Καὶ ἀπὸ φλόγα τουφεκιοῦ θὰ βγάλω τὸ τραγοῦδι....
Πατέρες, ὁποῦ κοίτεσθε σὰν κάστρα χαλασμένα,
 Σὰν κρεμισμέναις ἐκκλησιαὶς στοὺς κάμπους καὶ στὸ κῦμ
Νεκροὶ τῆς Λαύρας σταυραῖτοί, δελφίνια πεθαμμένα,
 Μὴ πικραμένοι γέρνετε καὶ σήμερα στὸ μνῆμα!
Ξυπνᾶτε· δὲν θ' ἀκούσετε ψαλμὸ θανάτου πάλι·
 Τὸ θυμιατῆρι τὸ πικρὸ τοῦ τάφου δὲν θὰ πιάσω·
Ἄλλο τραγοῦδι καὶ σκοπὸ ἡ λύρα μου θὰ ψάλῃ.
 Τοὺς τάφους σας μὲ τουφεκιοῦ καπνὸ θενὰ θυμιάσω!
....Δὲν τρέμ' ἡ γῆ σὰν στράτευμα ἀπὸ μακρυὰ νὰ φθάνῃ
 Μάτια μεγάλα, ὁλόχαρα δὲν λάμπουν ἐκεῖ μέσα;
Δὲν εἶν' αὐτὸ τὸ φτερωτὸ τοῦ Μάρκου, γιαταγάνι;
 Κι' αὐτὸ τὸ μαῦρο σύννεφο ράσο πλατὺ τοῦ Φλέσσα;

ιτο ἄλογο τοῦ Καραΐσκου, νάτο·
ιόνι πῶσπασε, Μιαούλ' ἡ δεξιά σου....
βελανηδιὰ ποῦ φαίνετ' ἐκεῖ κάτω,
ὁ Γκρηζώτης μας εἰς τὸ πλευρὸ τοῦ Βάσσου;
ὸ τὸ ἔλατο ἡ λεβεντιὰ τοῦ Διάκου,
τἄστρο, τὸ θολὸ ἀνάβλεμμα τοῦ Δράκου;...
τάζω ζωνταναῖς, ὁλόψυχα πλατάνια,
λατειὰ σὰν κύματα ποῦ ὁ βοριᾶς φουσκόνει·
πράζια κλέφτικα κι' ἀστράφτουν γιαταγάνια,
χωτο κουπί, ἐκεῖ βαρὺ μηλιόνι.
ῦ Μάρτη τὰ παιδιά, ἐκεῖνα εἶναι πάλι!
ρὰ στὸ βλέμμα τους κι' ἀστράφτουν τ' ἅρματά τους·
ς' στοῦ ὕπνου τους ἀκούσανε τὴ ζάλη,
νει τὸ τραγοῦδί της ἀπὸ τὰ μνήματά τους.—
ὑτὸς ποῦ στοῦ Μοριᾶ τὰ κορφοβούνια στέκει,
ποῦ τοῦ Ταΰγετου τὴν κορυφὴ ψηλόνει;
υ σὲ βουνό, φωτιὰ κι' ἀστροπελέκι.
σύ, Πετρόμπεη, καὶ σύ, Κολοκοτρώνη;....
δρούτσου ὁ ἀϊτός, συννεφιαστός, μονάχος·
εμμά του φαίνεται βαθὺς ἀκόμη πόνος,
στήθια του πλατύς, χορταριασμένος βράχος....
α κι' ἄλλο ἔρχεται.... Ὁ Γρίβας εἶναι μόνος!
νη ἡ φωτιὰ ἡ ὄψι τοῦ Κανάρη,
Γζαβέλλα τὸ κορμὶ ἐκεῖνος ὁ ἀγέρας;
ν ἀπόμεινε τοῦ Γερμανοῦ λειοντάρι,
μ' ὅλα τ' ἄστρα του τῆς Λαύρας ὁ αἰθέρας!

Ἡ Ῥούμελη καὶ τὰ Νησιὰ καὶ ὁ Μοριᾶς ἀστράφτει,
Καὶ βλέπω ὅπου κι' ἂν σταθῶ ἁρματωλὸ καὶ Ναύτη!
Καλῶς μᾶς ἤλθετε, παιδιὰ τῆς Λαύρας τῆς ἁγίας·
Καλῶς μᾶς ἤλθετε, νεκροὶ τῆς Πρώτης Λειτουργίας.
Θέλετε καὶ στὴ δεύτερη ν' ἀστράψῃ τὸ σπαθί σας;
Ἀφήσετέ τηνε 'ς ἐμᾶς· δὲν εἶν' αὐτὴ δική σας....
Κ' ἐμεῖς μποροῦμε νἄχωμε στὴ Λαύρα τὸ λημέρι,
Ἔχομε χέρι γιὰ σπαθὶ καὶ γιὰ λαμπάδα χέρι!
Δὲ σᾶς καλοῦμε γιὰ φωτιὰ καὶ γιὰ τουφέκι τώρα·
Τὸ καρυοφύλλι δούλεψε στῆς νειότης του τὴν ὥρα.
Σήμερα μέσ' στὸ χέρι μας δουλεύει τὸ μαρτίνι·
Κλεφτόπουλο βαφτίσθηκε, ἁρματωλὸς ἐγίνη....
Ἀκοῦστε πῶς ἀντιλαλεῖ τ' ἀθάνατο τραγοῦδι,
Ὁποῦ θὰ παύσῃ μοναχὰ 'ς ἁγίου τάφου σκόνη·
Ἐκεῖ ὁποῦ μοσχοβολεῖ εὐσπλαγχνικὸ λουλοῦδι,
Καὶ τοῦ Παλαιολόγου μας τὸ ὄνειρο μυρόνει....

Β'

Ἦλθε ἡ ὥρα νὰ χαρῇ, πατέρες, ἡ ψυχή σας·
Χειλιδονάκι γίνεται ἡ Μοῦσα στὴ γιορτή σας,
Καὶ τραγουδεῖ ὁλόχαρη καὶ στὸ σταυρό σας ψάλλει,
Καὶ φέρνει, φέρνει εἴδησι ὁλόφωτη, μεγάλη....
Πατέρες· δὲν κοιμοῦνται πλειά, ξύπνησαν τὰ παιδιά σας·
Ἀϊτοὺς γεννοῦνε οἱ ἀϊτοὶ καὶ φλόγαις ἡ φωτιά σας.

σχίσαμε χορό, τὸ ἴδιο πανηγῦρι....
ρη γῆ ποῦ κοίτεσθε ὁ Τοῦρκος δὲν θὰ σπείρη·
όσκη ἀράπικη στοὺς κάμπους σας φοράδα,
θενὰ τὴν κάμωμε, μιὰ πάλι τὴν Ἑλλάδα! —
μας τὰ χρόνια σας σφιχτὰ θ' ἀγκαλιασθοῦνε, —
να μέσ' στῆς δάφναις σας δροσάτα θὰ σπαρθοῦνε. —
νὰ σμίξουν μιὰ φορὰ μὲ σέ, Εἰκοσιένα,
γισμένα νειάτα μας, κ' ἕνα νὰ γείνουν, ἕνα!
α νἄχωμε, καὶ ἕνα κοιμητῆρι,
τραγοῦδι στοῦ Καιροῦ μαζῆ τὸ πανηγῦρι....
ελειώσωμε μὲ τὸ σπαθὶ ἀντάμα,
έσεῖς τ' ἀρχήσατε, τὸ ξακουσμένο δρᾶμα.
έλος νὰ γενῇ σὰν τὴν ἀρχή του, ὄχι·
ρο· ὁ πόλεμος ποτὲ νὰ μὴ τελειόνῃ·
νἄν' αἰώνιο, κάθε καιρὸς νὰ τὤχῃ,
τὸ τέλος ἔρχεται, ἀρχὴ νὰ ξημερόνῃ.
λὰ ποῦ ἐκάμετε, Πατέρες τουρκομάχοι,
σατε ἀτέλειωτη τὴν ἱερή σας μάχη!
ενὰ εἴχαμε Θεὸ κ' Ἐλευθερία,
αιδιὰ ἀνάξια κληρονομιὰ πλουσία....
' αἷμα θέλομε νὰ χύσῃ τὸ κορμί μας,
χαιρώμαστε θεὸ κ' ἐλευθεριὰ δική μας!
ρᾶτε, ἥρωες, καὶ ταῖς ἡμέραις ὅλαις
; θενὰ ταῖς κάνωμε κ' ἐμεῖς ἀκόμη σκόλαις.
θέλ' ἡ δροσερὴ δαφνοῦλά μας ν' ἀνθήσῃ·
, Μπότσαρη, κ' ἐμεῖς δικό μας Καρπενῆσι,

Μιὰ δεύτερη Τριπολιτσὰ κ' ἐμεῖς, Κολοκοτρώνη,
Μία, Κανάρη, Τένεδο, Μιαούλη, μιὰ Μεθώνη!
Κ' ἐμεῖς θενὰ χορέψωμε σὲ ἄλλης Γραβιᾶς Χάνι,
Κ' ἐμεῖς θὰ πολεμήσωμε σὲ δεύτερο Λεβίδι,
Κ' εἰς δεύτερη Ἀράχοβα θ' ἀστράψη γιαταγάνι!
Θὰ γείνῃ ὁ γάμος· βάλαμε στὸ χέρι δαχτυλίδι....
Κι' ἀνίσως δὲν μαράνουνε τῆς λευθεριᾶς τὸ κρίνο,
Τὰ ἐδικά μας στέφανα δὲν θἄχουν Ναυαρῖνο!

Γ'

Πατέρες, ὁπού κοίτεσθε σὰν ἔλατα γερμένα,
Σὰν κρεμισμέναις ἐκκλησιαίς, σὰν κάστρα χαλασμένα,
Ἐλᾶτε εἰς τοῦ ψάλτη σας κοντήτερα τὸ πλάϊ·
Σᾶς φέρνει δάφνης καὶ ἰτιᾶς ἀπ' τὰ παιδιά σας Μάϊ!
Τὸν κόψαν μὲ τὰ χέρια τους καὶ μὲ τὸ γιαταγάνι
Στὴ Μακρυνίτσα, στ' Ἄγραφα· τὸν ἔκαμαν στεφάνι.
Εἶναι τὸ πρῶτο χάρισμα· στοῦ τάφου σας τὸ χῶμα
Καὶ ἄλλαις δάφναις καὶ ἀνθοὺς θὰ στείλουνε ἀκόμα.
Δικός μας εἶναι ὁ καιρός, καὶ δὲν θενὰ μᾶς φύγῃ.

. . . .

Καταραμένη ἡ στιγμή, ποῦ γύρισαν ὀπίσω
Πρωτοταξείδευτον ἀϊτὸ στὸ πρῶτό του κυνῆγι....
Ἄχ, νὰ μποροῦσα τὸ χαρτὶ ἐκεῖνο νὰ ξεσχίσω!
Κρῖμα σὲ τέτοιο στράτευμα, νὰ τὸ γυρίσουν κρῖμα·
Νὰ σταματήσουν τὸ βοριᾶ, νὰ φράξουνε τὸ κῦμα!

Δ′

· ἄς ἐγύρισε· θὰ ξαναπάγη πάλι·
τελέκι ποιὸς κρατεῖ καὶ τὴν ἀνεμοζάλη;...
αἷμα τ' ἅγιο ποῦ λούζει τὴν Πατρίδα,
αράγκας τὴ φωτιά, τοῦ Λάγιου τὴ λεπίδα,
ραίου τὄνειρο καὶ μὰ τὰ παλληκάρια,
ἀκόμη ἐπέσανε ἀγνώριστα λειοντάρια·
ιάκια ποὔπιαμε καὶ πίνομε ὡς τώρα,
ὲν θενὰ γενῇ ἡ μυρωμένη χώρα!
ὴν κληρονομιὰ οἱ Σλάβοι ἂς ματιάζουν·
ἀηδόνια κηλαϊδοῦν ἀρκούδαις δὲν φωλιάζουν.
, ποῦ μπορεῖ τὸν πόλο νὰ τὸν λυώσῃ,
καὶ εἰς τὰ τάρταρα τ' ἀφώτιστα νὰ δώσῃ!
πάνω μας ἕνα γαλανομμάτη,
κυθίας συννεφιαὶς κ' ὀμίχλαις δὲν τοῦ πᾶνε·
ο Θεὸ μ' ἀκοίμητο τὸ μάτι,
ομένα χώματα π' ἀνθοὺς μόνο γεννᾶνε!
φθάνουν ὅλ' αὐτὰ νὰ σώσουν τὴν τιμή μας,
κόμη, ἔχομε τὸ ὕστερο σπαθί μας!

1877

Ο ΓΕΡΟ-ΚΑΠΕΤΑΝΟΣ

Παιδιά! γι' ἀκοῦστέ με κ' ἐμὲ τὸ Γέρο-Καπετάνο,
Ποῦ τὰ μαλλιά μου ἀσπρίσανε στὸν πόλεμο ἀπάν
'Απὸ τὰ χρόνια τοῦ 'Αλῆ τὸν τοῦρκο ἐπολεμοῦσα,
Κ' εἶδαν πολλὰ τὰ μάτια μου ἐκεῖ ποῦ περπατοῦ
Στὸν πόλεμο γεννήθηκα.... μαθήτεψα παιδάκι
Στοῦ γέρο-Ζίδρου τὸ σκολειὸ καὶ τοῦ Καραϊσκάκ
'Επαραγέρασε, παιδιά, τὸ ἄπιστο λειοντάρι·
Δὲν εἶν' ἐκεῖνο ποῦξερα καὶ θέλει μακελάρη.
Γιὰ σηκωθῆτε μιὰν αὐγὴ μὲ τὰ σωστά σας ὅλοι,
Καὶ τὸ σταυρό σας κάμετε νὰ μποῦμε μέσ' στὴν

Παιδιά! ἐχάθηκ' ἡ τουρκιά, δὲν εἶναι γενιτσάροι·
'Εκείνους τοὺς σκοτώσαμε.... τοὺς πῆρε τὸ φεγγά
Ἄ, δὲν ἐπρόφθασε νὰ ἰδῇ καὶ τὸ δικό σας μάτι
Τοῦ τούρκου ὅταν ἄφριζε καὶ χόρευε τὸ ἄτι!
Χιλιμιντροῦσε μοναχὰ κ' οἱ Φράγκοι ξεψυχοῦσαν,
Καὶ μόνο τὰ κλεφτόπουλα τὸ δρόμο του ἐκρατοῦσ

μοιράζαμε μ' αὐτοὺς μὲ τὸ μαχαῖρι,
ένω στὰ ψηλά, κι' αὐτοὶ στὰ κάτω μέρη....
Τσάμιδες κ' οἱ 'Αρβανίταις ὅλοι,
δύστυχα παιδιά, δὲν μπήκατε στὴν Πόλι!

ὰ θυμήθηκα τὰ περασμένα χρόνια,
, τὰ λημέρια μας, τῆς Λιάκουρας τὰ χιόνια....
τὰ ἔλατα, στὸν πόλεμο θρεμμένα,
αῦρο, σὰ φωτιά, μὲ στήθια δασωμένα,
ὸ στὸ χέρι τους καὶ μιὰ καλὴ μαχαίρα,
σαν τῆς τουρκιᾶς τοὺς λύκους νύχτα μέρα.
πόλεμος, κάθε νυχτιὰ τουφέκι·
τὸ χέρι μας ἀπ' τὸ πολὺ πελέκι....
πέθαναν.... ἐκοιμήθηκαν ὅλοι·
πνοῦσαν, μπαίναμε γιὰ μιὰ στιγμὴ στὴν Πόλι!

, ἄσπριζε σὰν χιόν' ἡ φουστανέλλα
-Τσάρα τὸ κορμί, στοῦ Γρίβα, στοῦ Τζαβέλλα.
ίζια βρόνταγαν στὰ στήθια τοῦ Μηλιώνη·
δὲ φορούσανε στενὰ τοῦ Κατσαντώνη.
ποῦ πέρασε, τήρα καιρὸς ποῦ πάει!
ης κ' ἡ 'Ελευθεριὰ χτυποῦσαν πλάϊ πλάϊ·

Τὸ χαρυοφύλλι ἄκουες ἐδῶ κ' ἐκεῖ νὰ πέφτῃ,
  Καὶ κάθε ῥάχη ἔκρυφτε ἁρματωλὸ καὶ κλέφτη.
Ἄχ, τότε ἂν ἐσμίγανε σὲ μιὰ σημαία ὅλοι,
  Μὰ τὸ σταυρὸ ποῦ προσκυνῶ τοὺς παίρναμε τὴν Πόλι!

Ξύπνα, καϋμμένη λεβεντιά· στοιχειώσου, Κώστα Πάλα·
  Θανάση Διάκο, πρόβαλε· ῥοβόλα, Μπουκουβάλα·
Ξύπνα, μικρὸ Χορμόπουλο· πετάξου, γέρο-Νάσο,
  Ἀνδροῦτσο, ζώσου τ' ἄρματα, καβάλλα Καρατάσσο!
Πάλι τουφέκι ἄνοιξε.... ἐβγᾶτ' ἀπ' τὰ κλαδιά σας,
  Καὶ στῶν σπαθιῶν σας βάλετε τὸν ἴσκιο τὰ παιδιά σας.
Ἀφήσετε τὴ μαύρη γῆ, τὴ λαγκαδιά, τὸ βράχο,
  Κ' ἐλᾶτε, μὴν ἀφίνετε τὸ Δῆμό σας μονάχο!
Ξύπνησε στράτευμα νεκρό, ἀναστηθῆτε ὅλοι,
  Ὁ γέρο-Δῆμό σας μὲ σᾶς θὰ μπῇ μέσα στὴν Πόλι!

Σωριάζεται ὁ γίγαντας, τὸν ἔφαγε τὸ κρῖμα·
  Χαράζει, κι' ὁ βρυκόλακας μυρίσθηκε τὸ μνῆμα.
Κ' ἐσεῖς ἀκόμη κάθεστε, παιδιὰ δυστυχισμένα;
  Σαπίζει ὅποιος κάθεται μὲ χέρια σταυρωμένα.
Ντροπή, παιδιά, στὰ νειάτα σας, ντροπὴ στὴ λεβεντιά σας
  Ἀκόμη μιὰ δὲν ἄκουσε ὁ τοῦρκος τουφεκιά σας!

ῆτε αἷμά μας πῶς εἶσθε καὶ καρδιά μας·
τὰ βιβλία σας, ζωσθῆτε τὰ σπαθιά μας,
στὴν Ἤπειρο, στὴ Θεσσαλία ὅλοι·
κή μας, βρὲ παιδιά, ἡ ξακουσμένη Πόλι!

ἀκόμη χθὲς ἡ Κρήτη μοναχή της
ε μὲ τὴν τουρκιὰ μὲ μόνο τὸ σπαθί της.
ράπης καὶ τουρκιὰ καὶ πεῖνα τὴ χτυποῦσε,
κρατοῦσε τ' ἄρματα, μ' αὐτὴ δὲν προσκυνοῦσε!
αγκιὰ βοήθεια δὲν καρτεροῦσ' ἐκείνη·
τὴ βοήθεια ὁ ξένος πῶς τὴν δίνει....
εύθερα παιδιὰ ἀπ' τὸ σκολειὸ βγαλμένα,
ιὰ προσμένετε ἀπ' τὴ Φραγκιά, καϋμμένα;
θιά σας βρίσκεται· γιὰ ξεσπαθῶστε ὅλοι,
' ἀπὸ τὸν ἄπιστο νὰ πάρωμε τὴν Πόλι!

νὰ τὴν πάρωμε, ἐμεῖς, καὶ ὄχι ἄλλοι·
' αὐτοὶ ποῦ σήκωσαν ἀπάνω τὸ κεφάλι;
οι καὶ ποιοὶ Βούλγαροι καὶ ποιοὶ Ἐρζεγοβῖνοι;
ἡ φουστανέλλα μας μπορεῖ φωτιὰ νὰ γείνῃ;
ἡ τους ξύπνησε καὶ φῶς ζητοῦνε ὅλοι,
δὲ θὰ τοὺς δώσουνε οἱ σκοτεινοὶ Χαχόλοι.

Δὲ δίνει ἥλιο ἡ νυχτιά, κ' ἐλευθεριὰ οἱ Ῥῶσσοι·
"Ο,τι δὲν ἔχει ποιὸς μπορεῖ στὸν ἄλλονε νὰ δ
Ἂς πάρουνε τοὺς τόπους τους τοὺς σκλαβωμένους
Κι' ἂς μὴ καλοκυττάζουνε τὴν ἔμμορφή μας Π

Τὴν Πόλι!.. τὴν Ἁγιὰ Σοφιά!... Γιατί, γιατί, π
Μὲ τ' ὄνομά της μοναχὰ φτερόνετ' ἡ καρδιά μο
Τὸν Ἅγιο Τάφο προσκυνῶ ἀπὸ μακρυὰ μὲ πόνο,
Μὰ Ἅγιο Τάφο μου ἐγὼ τὴν Πόλι ἔχω μόνο
Πρῶτα στὴν Πόλι, κ' ὕστερα στὸν Ἅγιο Τάφο π
Παιδιά, ἀνίσως δὲν τὴν δῶ, νὰ μοῦ τὴν χαιρετ
Ἕνα κερὶ ἀνάψετε ἀκόμη καὶ γιὰ μένα
Εἰς τὴν Ἁγία Τράπεζα, παιδιὰ εὐτυχισμένα,
Κι' ἂς κράξῃ ἕνας ἀπὸ σᾶς, ὅταν θὰ μπῆτε ὅλοι
« Ὁ γέρο-Δῆμος μοναχὰ δὲν μπῆκε μέσ' στὴν

Μὰ δὲν πεθαίνει εὔκολα ὁ Δῆμος, δὲν πεθαίνει,
Καὶ ἡ ψυχή του δύσκολα ἀπ' τὸ κορμί του βγα
Θὰ τὴν κρατήσω τὴ ψυχὴ στὰ δόντιά μου ἀπάνω·
Στὸ στρῶμα δὲν τύχω σκοπό, ὀλόρθος θὰ πεθ
Θέλω τὸ Χάρο νὰ τὸν βρῶ σὲ μάχη ἀναμμένη...
Πόση τουρκιά, μωρὲ παιδιά, πόση τουρκιὰ πεθ

ὶ ἑλληνικό, δικό μας γιαταγάνι!
δ' ὁ χάρος, κι' ὁ ἐχθρὸς ἀπ' ἄλλον θὰ πεθάνῃ....
μασκὶ σπαθί, ἀρματωθῆτε ὅλοι,
ὁ Δῆμος ἀπὸ ποῦ πηγαίνουνε στὴν Πόλι!

1867

Ο ΕΠΑΙΤΗΣ

ΑΦΙΕΡΟΥΤΑΙ ΤΩι ΓΕΝΝΑΙΩι ΦΙΛΩι

ΠΑΝΩι Θ. ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗι

Ένας γέρο-Καπετάνος, παληὸς ναύτης τοῦ Κανάρ
'Απ' ἐκείνους ποῦ ὁ κόσμος ἄλλη δὲν θὰ ἰδῆ φο
Κάθουνταν μισογερμένος σ' ἕνα ἔρημο λιθάρι,
Σὰ δελφίνι ποῦ τὸ κῦμα ρίχνει ἔξω στὴ ξηρά.
Πικρὴ λύρα τὸ δεξί του μὲ δυὼ δάχτυλα κρατοῦσε,
—Εἰς τὴν θάλασσα τὰ ἄλλα τ' ἄφησε, στὴν 'Ερ
'Εμπροστά του εἶχε δίσκο καὶ θλιμμένος τραγουδοῦσ
Τοῦ Μιαούλη τὸ κανόνι, τοῦ Κανάρη τὸν πυρσό
Κ' ἐψιθύριζε ἀκόμα· «Ἔγια μόλα, ἔγια λέσα
« Εἰς τοῦ καπετὰν Βαγγέλη ρίξετε τὸ δίσκο μέ

'Ασημένια τὰ μαλλιά του ἀνεσήκωνε τ' ἀγέρι·
Πότε σκέπαζαν καὶ πότε δείχνανε πληγὴ πλατε
Καὶ τὴ λύρα του κρατῶντας μὲ τὸ λαβωμένο χέρι,
'Εκυττοῦσε τοὺς διαβάταις μὲ δακρύβρεχτη ματι

ένος τοῦ ἀγῶνος ἀπ' ἐμπρός του ἐπερνοῦσε·
νώριζε κανένα· ὅλοι φόραγαν στενά....
νοι, ποῦ ὁ γέρο-Καπετάνος ἐζητοῦσε,
οῦνταν στὰ πελάγη, στὰ λαγκάδια, στὰ βουνά.
ριζε τοῦ κάκου· « Ἔγια μόλα, ἔγια λέσα ! »
ος ἔμενεν ὁ δίσκος, τίποτε δὲ ῥίχναν μέσα....

οῦ γέρου ναύτη ἡ ματιά· ἦλθε τὸ βράδυ,
υγότανε ἡ λύρα πικραμένη καὶ βραχνή.
ζε ἡ πεῖνα καὶ τὸ ἄγριο σκοτάδι,
ροῦσες ὅτι κλαίει καὶ τὸ ναύτη της πονεῖ.
συμπονοῦσε τὸ ἀπόμαχο λειοντάρι,
κάνῃ δὲν μποροῦσε κι' ἄλλους νὰ πονοῦν, γιατὶ
χαριστία τοὺς λαοὺς κάνῃ λιθάρι,
Μιαούλης μὲ τὸ δίσκο ἠμπορεῖ νὰ περπατῇ!
ὅσοι περνοῦσαν « Ἔγια μόλα, ἔγια λέσα.... »
ἔρριχναν περνῶντας τίποτε στὸ δίσκο μέσα!

ναξ' ἡ καρδιά του, ἡ καρδιὰ ἡ πληγωμένη,
ιξε ἀπὸ τὰ βάθη τῆς ψυχῆς του θλιβερά·
καιροὶ ποῦ ἦλθαν δίσεχτοι καὶ ντροπιασμένοι!
νὰ σοῦλεγε, Βαγγέλη δύστυχε, καμμιὰ φορά,

« Ὅτι λύρα ψωμοζήτου μὲ τὸ χέρι θὰ κρατήσῃς,
« Ποῦ τιμόνι ἐβαστοῦσε ἡ φωτιὰ ἕνα καιρό,
« Καὶ θὰ τραγουδῇς στοὺς δρόμους λίγο ἄρτο νὰ κ
« Σὰ μοιριολογήτρα χήρα μὲ τραγοῦδι θλιβερό;
« Ποιὸς νὰ σοὔλεγε, Βαγγέλη, ἔγια μόλα, ἔγια λ
« Πῶς μὲ δίσκο θὰ γυρίζῃς στῆς στεριᾶς τοὺς δρόμο

« Ποῦν' ἡ ἔμμορφαις ἡμέραις κ' οἱ ἀνδρειωμένοι χ
« Ὅταν στέλναμε στ' ἀστέρια καίοντας τὴν 'Αρ
« Κ' ἡ παλάμη μου γυρνοῦσε καὶ καράβι καὶ τιμόν
« Κ' ἔσπαζαν μέσα στὰ δέκα δάχτυλά μου τὰ κο
« Θάφτηκαν ἐκεῖν' οἱ χρόνοι.... Κύτταξε καιρὸς ποῦ
« Γιορτὴ εἶχε τὸ κανόνι, κ' ἡ φωτιὰ πρωτοχρονι
« Κ' ἡ 'Ελευθεριὰ γυρνοῦσε φτερωτὴ μέσ' στὰ πελ
« Σὰ χαρούμενο καράβι μ' ἀνοιγμένα τὰ πανιά..
« Θάφτηκαν ἐκεῖν' οἱ χρόνοι· ἔγια μόλα, ἔγια λέσ
«Κι' ὁ Βαγγέλης μὲ τὸ δίσκο τριγυρνᾷ στοὺς δρόμο

« Σῶπα Μοῦσα ψωμοζήτρα· τοὺς καιροὺς μας ποιοὶ θυ
« Πᾶν μὲ τοῦ Μοριᾶ τὸ Γέρο, τοὺς ἐσκέπασε ἡ
« Μὲ τὸν Τσαμαδὸ διαβῆκαν, μὲ τὸν Μπότσαρη κο
« Καὶ τοὺς ἔθαψε τῆς λήθης ἡ ἀχάριστη νυχτιά

κεῖνο τὸ αἷμα τὸ ἀθάνατο· σὰν κῦμα
πίσθη στὰ πελάγη, στὰ λαγκάδια, στὰ κλαδιά·
νια τῆς θαλάσσης ἄκληρα βογγοῦν στὸ μνῆμα,
οῦ κάμπου τὰ λειοντάρια δὲν ἀφήκανε παιδιά.
τὸ ἅγιο αἷμα, ἔγια μόλα, ἔγια λέσα,
οῦ ῥίχνετε στὸ δίσκο τίποτε κανένας μέσα!

λα! Ἄχ, μὲ τοῦτο, μὰ τὰ δώδεκα Βαγγέλια,
ωμαίϊκο ἐγίνη κ' ἦλθ' ἐλευθεριᾶς χαρά·
στὴν Ἀλεξάνδρα μπήκαμε καὶ Δαρδανέλλια,
άψαμε ἀρμάδαις εἰς τῆς Χίου τὰ νερά!
λα! ὁ Κανάρης στὰ πελάγη κηλαϊδοῦσε,
μόλα! ὁ Τομπάζης καὶ ὁ Παπανικολῆς,
πέρατα τοῦ κόσμου ἔγια μόλ' ἀντιλαλοῦσε,
ινε Χριστὸς Ἀνέστη ὅλης τῆς Ἀνατολῆς.
περιγελᾶτε· ἔγια μόλα, ἔγια λέσα,
ὲ σπίτι μου διωγμένος ξενυχτῶ στοὺς δρόμους μέσα!

ρδιὰ γυρίζω καὶ δὲ βλέπω τὴν Πατρίδα.
ε κι' αὐτὴ ἀκόμη· ἄλλαξε περπατησιά,
, τὸ φόρεμά της, τοῦ σπαθιοῦ της τὴ λεπίδα·
ξε κι' αὐτὴ ἀκόμα ἡ γλυκειά μας Ἐκκλησιά.

« Οὔτε μία φουστανέλλα, ἕνα ψαριανὸ ζωνάρι!
« Φράγκικα τῆς Μπουμπουλίνας ὁμιλοῦνε τὰ παι
« Τοῦ Καραϊσκάκ' ἡ γλῶσσα πέθανε, δὲν ἔχει χάρι
« Ἄχ, φαρμάκωσαν οἱ Φράγκοι τῶν παιδιῶν μας τὴν
« Φράγκα βλέπω τὴν Πατρίδα, ἔγια μόλα, ἔγια λ
« Καὶ γι' αὐτὸ γυρνῶ μὲ δίσκο ἀδειανὸ στοὺς δρόμου

« Σύντροφοι, ὁποῦ κοιμᾶσθε εἰς τὴ θάλασσ' ἀποκάτω
« Καὶ βουνὰ τὰ κόκκαλά σας ἄσπρα ἔγειναν ἐκεῖ
« Σύντροφοι, ὁποῦ τὸ κῦμα νανουρίζει τὸ δροσάτο,
« Γιὰ σᾶς ἦτανε ἡ μοῖρα ἥμερη καὶ σπλαχνικὴ!
« Τί καλὰ ὁποῦ κοιμᾶσθε, κάτω, στὴν ὑγρή σας κλ
« Χωρὶς ὄνειρο κανένα, ὕπνο ἥσυχο, γλυκό·
« Στρῶμα ἔχετε χαϊμμένο ἀπ' τὸ χέρι σας ντελίν
« Καὶ τὴν ἄλικη σημαία σάβανο βασιλικό!
« Τί καλὰ ὁποῦ κοιμᾶσθε· ἔγια μόλα, ἔγια λέσα,
« Καὶ δὲν κοίτεσθε στοὺς δρόμους καὶ σ' ἐρημοκκλήσι

« Λίγο τόπο καὶ γιὰ μένα· ἡ ξηρὰ δὲν θενὰ φάῃ
« Γερο-λύκο τοῦ πελάου σὰν κουφάρι στεριανό·
« Σάβανο γιὰ τὸ Βαγγέλη ἄλικη σημαία πάει,
« Νὰ σκεπάζῃ πεθαμμένο ἕνα ναύτη Ψαριανό.

όλα! έκεΐ κάτω πλάγι πλάγι θά τά λέμε·
υμούμαστε ταΐς μάχαις καί τόν έμμορφο καιρό,
όρφανιά τοΰ Γένους καί τή στέρεψι θά κλαΐμε·
στά κόκκαλά σας μέσα τήν πατρίδα μου θά βρώ....
ήρετε μαζή σας· έγια μόλα, έγια λέσα,
ι' αύτό γυρνώ μέ δίσκο άδειανό στούς δρόμους μέσα!

μ' έπαιρνε μία βόμβα 'Αλτζερίνικη κ' έμένα·
φτα στής Σφακτηρίας ματωμένος τό νερό,
χάσω τώνειρό μου, πού μέ μάτια θολωμένα
στή φλόγα τοΰ πολέμου έβλεπα τόσον καιρό!
έπαιρνα μαζή μου στό γαλάζιο μου κρεββάτι,
θά πέρναγα μ' έκεΐνο τήν άτέλειωτη νυχτιά·
εΐχα φυλαχτό μου, καί μέ σφαλισμένο μάτι
έβλεπα ντελίνια καί θ' άντίκρυζα φωτιά.
γα στό βυθισμό μου «έγια μόλα, έγια λέσα»
νά γυρνώ μέ λύρα ζήτουλα στούς δρόμους μέσα....»

ν στό Φαληρέα όλ' οί νειοί— όχι στό μνήμα
ραΐσκάκη.... ποΐος συλλογίζουνταν γι' αύτό!—
ιτρο πετοΰσε τό χαρούμενό τους βήμα,
ιο σκοπό ν' άκούσουν άπό στόμ' άγαπητό.

Πικρογέλασε ὁ γέρος, κ' ἔκραξε χωρὶς νὰ θέλῃ·
« Ψίχουλο δὲν περισσεύει καὶ γιὰ μένανε, παιδιά ;
« Ὅλα εἰς ταὶς Φραγκοπούλαις, τίποτε γιὰ τὸ Βαγ
« Θενὰ κοιμηθῇ κι' ἀπόψε νηστικὸς στὴν ἀμμουδιά
« Σύρετε, δυστυχισμένα.... » κ' ἔγυρε σ' ἕνα λιθάρι
Τὴν αὐγὴ νεκρὸς εὑρέθη ἕνας ναύτης τοῦ Κανάρη !

182

ΡΟΣ ΚΑΙ Ο ΤΡΑΓΟΥΔΙΣΤΗΣ

Α′

Ελληνίδες μου, στὸ μυρωμένο χῶμα,
ι τὸ τριαντάφυλλο σὰν τ' ἀνθηρό σας στόμα,
νάχο του γεννᾷ καὶ δάφνη καὶ μυρσίνη....
ωμὸς Τραγουδιστὴς τὴ λύπη του ἀφίνει,
ἀπὸ ἔρημο τὴ λύρα κυπαρίσσι,
ερώση τὸ χορὸ καὶ νὰ σᾶς τραγουδήση.—
οῦ πατεῖτ' ἐσεῖς, ἡ Παναγιὰ νὰ δώσῃ
σμένο αὐτὸ κορμί, παρθέναις μου, νὰ λυώσῃ!
μὴ βλέπετε τὰ μαῦρα δάκρυά μου·
σμένη της ζωὴ θυμήθηκ' ἡ καρδιά μου.
υλλογίζεται, τί ὄνειρο θυμᾶται,
εὔσπλαχνη καρδιά, παρθέναις, μὴ ῥωτᾶτε!
ἡ λύπη μου γιὰ χάρι σας σωπαίνει,
γέλοιο ψεύτικο στὰ χείλη μου διαβαίνει....
νάκι τῆς Φραγκιᾶς εἰς τῆς σκλαβιᾶς τὸ χρόνο,
πολλὴ ἀγάπη του, ἀπὸ τὸν πολύ του πόνο,
, Ἑλληνίδες μου, πῶς εἵλωταις γεννᾶτε.
σμένο μνῆμά του χαρούμεναις πετᾶτε,

Καὶ σκῦψτε καὶ φιλῆστέ το καὶ κράξετ' « ἀηδονάκ
« Γεννήσαμε τὴν Κλείσοβα καὶ τὸν Καραϊσκάκι
« Ξύπνα καὶ μὴ στὸ μνῆμά σου κοιμᾶσαι πικραμέν
« 'Ελεύθερο νὰ ἰδῇς χορὸ καὶ μέτωπο ὑψωμένο
Κι' ἂν δὲν ἀκούσῃ τὴ φωνή, κι' ἀνίσως δὲν ξυπνήσ
Νὰ καμαρώσῃ τὸ χορὸ καὶ νὰ σᾶς τραγουδήσῃ,
Τὰ ἐλεύθερα τραγούδια του μὲ πόνο τραγουδᾶτε,
Κι' ἀφῆστ' ἐκείνη τὴν καρδιὰ στὴ λήθη νὰ κοιμ

Β'

Χορεύετ', Ἑλληνίδες μου, χορεύετ' Ἑλληνίδες·
Δὲν ἐμποδίζουν τὸ χορὸ σὰν πρῶτα ἡ ἁλυσίδες
Βλέπετ' ἐκείνη τὴν κορφὴ ποῦ σχίζεται σὲ τρία,
Καὶ ἴσκιο χύνει στὰ νερὰ τῆς θάλασσας τὰ κρύ
Σουλτάνος-Πέρσης εἰς αὐτὴν ἐπῆγε νὰ καθήσῃ,
Τὴ δόξα του ἀπὸ ψηλὸ θρονὶ νὰ χαιρετήσῃ,
Κ' ἐκεῖθε τὴν πρωτάκουστη νὰ ἰδῇ μονομαχία,
Ποῦ ἔκανε ἡ πικρὴ Σκλαβιὰ μὲ τὴν 'Ελευθερί
Ἄχ, ὅσους τώρα μελετῶ νὰ ψάλω εἶναι σκόνη!
Ἡ θάλασσα τοὺς στόλους του κουράσθη νὰ σηκ
Καὶ σὰ θεριὸ τὸ κῦμά μας βογγοῦσε θυμωμένο,
Καὶ νὰ βυθίσῃ ἐπάσχιζε μονάχο του τὸ ξένο....
'Εκεῖ, φωνὴ ἀκούσθηκε κ' ἐσείσθ' ἡ Σαλαμῖνα,
Κι' ἀνταποκρίθη μονομιᾶς ἡ Σπάρτη κ' ἡ 'Αθή

ιτάντικρυ βουνὸ οἱ Πέρσαι τρομασμένοι,
α εἴδανε ψηλὰ σὰ λεύκα ν' ἀναιβαίνῃ·
! ἔκραξ' ὁ ἐχθρὸς στοῦ ἴσκιου του τὴ θέα,
ίας! τὸ ἀγαπητὸ ξαδέλφι τ' Ἀχιλλέα! »
ί του τρεῖς φοραὶς ἀκούσθη, λέγουν, τότε,
ηναῖοι στὸ στενὸ φανῆκαν στρατιῶται,
τοῦ Θεμιστοκλῆ ἡ περικεφαλαία....
ωμένα φρύδια του ἐπήδησ' ἡ ἰδέα,
ῆ μας ἔσωσε καὶ τὴν Εὐρώπη ὅλη·
τὸ χέρι του κ' ἐσμίξαν οἱ δυὼ στόλοι!

Γ'

ἀνήσυχαις πολὺ κυττάζετε, παρθέναις,
ετε τὴ λύρα μου γλυκὰ χεροπιασμέναις.
υπόμονο τὴ γῆ χτυπᾷ καὶ σκάφτει,
τὴ λάμψι τοῦ σπαθιοῦ τὸ μάτι σας ἀνάφτει!
;... Ἀφῆστέ με πριχοῦ νὰ τελειώσω,
ορφιὰ τοῦ ἐθνισμοῦ σὲ σᾶς νὰ καμαρώσω·
εἰς τὴν ὄψι σας νὰ ἰδῶ, γιατὶ ποιὸς ξέρει
γουδήσω δεύτερη φορὰ σ' αὐτὰ τὰ μέρη....
Ἑλληνίδες μου, στῆς Παναγιᾶς τὴ σχόλη!
ι τώρα τὸ θρονὶ τοῦ Πέρσου καὶ οἱ στόλοι;
ποῦ;... Τὴ θάλασσα, τὸ κῦμά μας ρωτᾶτε·
τὴν καταστροφὴ τοῦ ξένου διηγᾶται

Χίλιαις φοραὶς καλλίτερα ἀπ' τὴ δική μου λύρα.
Κ' ἔχετε γειά· μακρυὰ ἀπὸ σᾶς τώρα μὲ σπρώχν' ἡ
Σὰν ποῦ σκοπεύει νὰ μὲ πάῃ, ποῦ θέλει νᾶ μὲ φέρ
Ὁ ἄτυχος Τραγουδιστής, παρθέναις μου, δὲν ξέρ
Γνωρίζει μόνο νὰ σᾶς πῇ πολὺ πῶς δὲν θὰ ζήσῃ·
—Ἦλθ' ὁ καιρὸς τὸ γυάλινο ποτῆρι νὰ ῥαγίσῃ!
Μὴ κλαῖτε, μὴ τὴ λύρα μου ἀκοῦτε πικραμέναις·
Γιὰ μερικοὺς εἶναι χαρὰ ὁ θάνατος, παρθέναις.
Ἕνας μονάχα στοχασμὸς μὲ κάνει νὰ φοβοῦμαι,
Μήπως καὶ μέσ' στὸν τάφο μου ἀκόμα θὰ θυμοῦμ
Μ' ἀνίσως σᾶς τραγούδησα γλυκὰ καιρὸ κανένα,
Κ' ηὕρετε πάντα πρόθυμους τὴ λύρα μου κ' ἐμένα
Παρθέναις μου, εἰς τὴν ψυχὴ τοῦ Ῥήγα σᾶς ὁρκίζω
Μιὰ χάρι νὰ μοῦ κάμετε ποῦ ἀπὸ σᾶς ἐλπίζω.
Μῆνες δὲν θὰ περάσουνε κ' ἐγὼ θενὰ πεθάνω·
Ἐλᾶτε τότε στάρφανὸ μνημεῖό μου ἐπάνω,
Καὶ κράξετε· « Τραγουδιστή, ὁποῦ γλυκὰ κοιμᾶσαι,
« Τῆς Σαλαμίνας τὸ χορὸ στὸν ὕπνο σου θυμᾶσαι
Κι' ἐπάνω στὸ θλιμμένο μου καὶ μαῦρο κυπαρίσσι,
Κανένα δάκρυ φιλικὸ τὸ μάτι σας ἂς χύσῃ!
—Εἶπε, κ' ἐσώπασ' ὁ χορὸς καὶ τὸ πικρὸ τραγοῦδι,
Κ' ἐχλώμιασε ἡ ὄψι του σὰ νεκρικὸ λουλοῦδι.
Γλυκὰ ταῖς χαμογέλασε, γιὰ μιὰ στιγμὴ ἐστάθη,
Κ' εἰς δάσος μέσα σκοτεινὸ βυθίσθηκε κ' ἐχάθη..

18

ΤΑΦΟΣ ΠΡΟΔΟΤΟΥ

κοιμητῆρι ψάλλαν τὰ πουλιὰ
, σὲ κυπαρίσσια, σὲ χλωραὶς μυρτιαίς·
ιθε μνῆμα μιὰ τριανταφυλλιὰ
πράσιναις τ' ἀγέρι ἔπαιζε ἰτιαίς.
περιβόλι, ὄχι χάρου γῆ,
ἐδῶ νὰ πέσω καὶ νὰ κοιμηθῶ.
' ἀπρίλη δροσερὴ αὐγὴ
ροὶ μοσχοβολοῦσαν μέσα στὸν ἀνθό,
Μέσα στὸν ἀνθό.

φους κείνους ὅλους ἅγιαζε σταυρὸς
δροσιᾶς διαμάντια, δάκρυα τῆς αὐγῆς,
ἕνας τάφος, τάφος θλιβερός,
ιενε ἀπ' ὅλους σὲ μιὰν ἄκρη γῆς.
σμονημένος καὶ χωρὶς σταυρό,
λουλουδάκι καὶ δροσιᾶς φιλί,
ιὲ διψασμένο χῶμα καὶ ξερό,
α δὲν λαλοῦσε καὶ σ' αὐτὸν πουλί,
Καὶ σ' αὐτὸν πουλί.

Κι' ἀναστέναξε τὸ μνῆμα κ' εἶπε τάρφανὸ
  Σὲ πουλάκι, ποῦ τοῦ Γέρου τοῦ Μοριᾶ γλυκ
'Ενανούριζε τὸν ὕπνο τὸν παντοτεινό·
  —Ἔλα καὶ σ' ἐμέ, πουλί μου, ψάλε σπλαχν
Στὸν ταλαίπωρο νεκρό μου τὸν ἁμαρτωλό·
  Ὁ καλὸς Θεός σου ἴσως τὸν εὐσπλαχνισθῇ,
Ἂν πουλάκι τραγουδήσῃ καὶ σ' αὐτὸν καλό,
  Κ' ἴσως τὸ μεγάλο κρῖμα τοῦ συχωρεθῇ,
    Τοῦ συχωρεθῇ.—

Κι' ἀπεκρίθηκε, πετῶντας τὸ πουλί, σκληρά·
  —Σὲ προδότου ποτὲ τάφο δὲν λαλεῖ πουλί.—
Κι' ἀναστέναξε τὸ μνῆμα δεύτερη φορά.
  —Εὐσπλαχνίσου με, δροσιά μου, εἶπε, σὺ κα
Ὅ,τι πέφτει ἀπὸ πάνω εἶναι σπλαχνικό....
  Καὶ αὐτὸ τ' ἀστροπελέκι, δῶρο τοὐρανοῦ!
Μ' ἔκαψε ἡ ἁμαρτία, σβύσε τὸ κακὸ
  Καὶ δροσοῦλα καὶ γιὰ μένα τὸ φτωχὸ φανοῦ,
    Τὸ φτωχὸ φανοῦ.—

Κι' ἀπ' τὴν πέτρα τοῦ Μιαούλη κείνη μὲ ὀργὴ
  'Απεκρίθηκε μ' ἀνθρώπου ἄσπλαχνη λαλιά·
—Ἡ δροσιὰ ποτὲ δὲν πέφτει σὲ προδότου γῆ.—
  Καὶ τὸ μνῆμα λέγει τότε σὲ τριανταφυλλιά·

η τοῦ ἀπρίλη, τ' ἀηδονιοῦ φιλί,
στὸ νεκρό μου νὰ τὸ μυρισθῇ.—
ίφο τοῦ Τζαβέλλα κείνη τοῦ μιλεῖ·
ότου ποτὲ χῶμα ῥόδο δὲν ἀνθεῖ,
'Ρόδο δὲν ἀνθεῖ.—

ῦρο μνῆμα, κ' ὕστερα δειλὰ
λιο ποῦ ἀκτῖνα ἔρριχνε χρυσῆ,
ε, ποῦ τὸ φῶς σου πανταχοῦ γελᾷ,
κολασμένα κόκκαλά μου ἐσύ.
ι καὶ τὸ φεῖδι μία σου ματιά·
σκιὰ θαμμένη μ' ἕνα σου φιλί.—
ούτσου μία ἀκτίνα εἶπε τὴν ἰτιά·
ότου γῆ ὁ ἥλιος δὲν φωτοβολεῖ,
Δὲν φωτοβολεῖ.—

ἀπελπισμένο, στὸ σιωπηλὸ
κρό του·—Κάϊν, δύστυχε φονιᾶ,
ιά μου ἔβγα, ~~πέσε στὸ~~ γιαλό·
ίσκει ὁ προδότης νὰ κρυφθῇ γωνιά.—
κ' οἱ ἄλλοι τάφοι μὲ αὐτό·
θέλομε κοντά μας!—κι' ἀναστεναγμοὶ
ὸ τὸ μνῆμα κι' ἄγριο γογγυτό,
Θεοῦ κατάρα ἄλυωτο κορμί,
Ἄλυωτο κορμί.

Δὲν ἠξέρω πῶς κεῖ κάτω βρέθηκα.... Σταυρὸ
Μὲ καρδιὰ θλιμμένη πῆρα ἀπ' τὴν ἐκκλησιὰ
Καὶ τὸν δύστυχο ἐκεῖνον σκέπασα νεκρό.
Παρευθὺς τὸ μνῆμα τότε τὤλουσε δροσιά,
Ῥόδα τὤρραναν καὶ ἥλιος τὤβλεπε λαμπρός,
Τὸ πουλάκι τοῦ τραγούδα σὲ χλωρὸ κλαρὶ
Κι' ἀναγάλιαζε στὸ μνῆμα μέσα ὁ νεκρός....
Ὁ Σταυρὸς καὶ τὸν προδότη τονὲ συγχωρεῖ,
Τονὲ συγχωρεῖ!

Η ΦΟΥΣΤΑΝΕΛΛΑ

ΡΟΥΤΑΙ ΤΩι ΠΡΟΣΦΙΛΕΙ ΑΔΕΛΦΩι ΜΟΥ

ΓΕΩΡΓΙΩι

μὸς ἀγωνιστής, τοῦ Διάκου παλληκάρι,
υς ἄφησε νὰ ζοῦν ὁ θάνατος ἀκόμα,
ος ἐπροχθὲς στὸ ἔρημο χορτάρι,
λόγια ἔλεγε μὲ πικραμένο στόμα·
, φράγκεψες κ' ἐσὺ καθὼς φραγκέψαν ὅλοι.
στὰ στενὰ φυλάκωσες τὸ ἐλεύθερο κορμί σου·
α ποῦ ἔπαιζε μὲ τῶν ἐχθρῶν τὸ βόλι,
ικό μας φόρεμα ἐπρόδωσ' ἡ ψυχή σου....
ἡ φουστανέλλα μας δὲν θέλει νὰ φορέση,
τὴν ἐζώσθη μιὰ φορὰ τοῦ Διάκου μας ἡ μέση!

τανέλλας ἔρχονται προσκυνηταὶ οἱ ξένοι,
ὲν τὴ βρίσκουν εὔκολα γιὰ νὰ τὴν χαιρετήσουν·
τουν μόνο κάποτε λερὴ καὶ ξεσχισμένη,
κἀνένα ζήτουλα στὸν δρόμο ἀπαντήσουν....

« Ἄ, ὄχι· μὰ τὴν ὕστερη ματιὰ τοῦ Κατσαντώνη,
« Τὴ φουστανέλλα πάντοτε ζητιάνοι δὲν φοροῦσα
« Κλεφτόπουλα τὴν ἔζωναν, λευκὴ ὡσὰν τὸ χιόνι,
« Καὶ γέροντες ἀρματωλοὶ σὰ μάνα τὴν τιμοῦσα
« Τώρα.... δὲν θέλει ἀπὸ σᾶς κανεὶς νὰ τὴν φορέσ
« Κι' ἂς τὴν ἐζώσθη μιὰ φορὰ τοῦ Βύρωνος ἡ μ

« Τῆς φουστανέλλας τὰ παιδιὰ τὴ μάνα τους μισοῦ
« Τὴ μάνα ποῦ τὰ γέννησε ξεχνοῦν καὶ δὲ γνωρ
« Κι' ὅταν κανένα γέροντα τῆς Κλείσοβας ἰδοῦνε,
« Ἂν δὲν τὸν περιπαίξουνε, τὸ πρόσωπο γυρίζου
« Ἂς μὴ μᾶς θέλουν τὰ παιδιὰ κι' ἂς μὴ μᾶς συμ
« Ἂς περιπαίζουν τ' ἄρρωστα καὶ γέρικα λειοντ
« Ἂς σχίσουνε τὸ φόρεμα ὁποῦ καταφρονοῦνε,
« Κι' ἂς ξεγραφθοῦν τ' ἀπόμαχα τοῦ Φλέσσα παλλ
« Κανεὶς τὴ φουστανέλλα μας ἂς μὴ τηνὲ φορέσῃ,
« Γιατὶ τὴν ζώσθη μιὰ φορὰ τοῦ Βέϊκου μας ἡ

Κι' ὁ γέρος ἀναστέναξε σὰν κάτι νὰ θυμήθη·
« Βλέπεις τὴ φουστανέλλα μου ποῦ γέρασε μαζῆ
« Ἀπὸ τὸ χέρι τὸ λευκὸ τῆς Δέσπως ἐκεντήθη,
« Καὶ τώρα σὰν τὴ Δέσπω μου τὴν ἀγαπῶ, παιδί

μοῦ εἶπε, Δῆμό μου, σὰν κρίνο σοῦ τὴν δίνω,
ὺ σὰν τὸ τριαντάφυλλο στὸ αἷμα νὰ τὴν βάψῃς! »
θανε.... Τώρα κ' ἐγὼ παραγγελιὰ σ' ἀφίνω,
ινῆμα μὲ τὸ χάρισμα τῆς Δέσπως νὰ μὲ θάψῃς....
τὴ φουστανέλλα μου δὲν θέλω νὰ φορέσῃ·
Δέσπω τὴν ἐκέντησε γιὰ τὴ δική μου μέση!

ρόνου τὰ λευκὰ φτερὰ ἡ δόξα μας περνάει!
σαμε κ' ἐγέρασε μαζῆ μας κ' ἡ πατρίδα·
τύχη νἄπεφτα στοῦ Διάκου μου τὸ πλάϊ,
έθαινα νὰ μὴν ἰδῶ τὰ πράμματα ποῦ εἶδα....
αι; τί τὴν κάμχτε τὴ μάνα τὴν ἁγία,
τὸ σπαθί μας ξέθαψε, παιδιὰ δυστυχισμένα;
ρνᾷ μεσάνυχτα εἰς τὰ νεκροταφεῖα,
κράζει ὅσους ἔπεσαν εἰς τὸ Εἰκοσιένα;...
ἔθνος φράγκικα κοντεύει νὰ φορέσῃ,
μεῖς μονάχα εἴχαμε γιὰ φουστανέλλα μέση!

ποιος δὲν ἐπάλαιψε γιὰ τὴν ἐλευθερία,
ίνος μόνο σήμερα σταυροὺς στὰ στήθη φέρει.
τοὺς δείχνομε πληγαὶς τοῦ στήθους ἀριστεῖα,
μᾶς ταὶς ἔδωκ' ἡ τιμὴ μὲ τοῦ ἐχθροῦ τὸ χέρι!

« 'Εμεῖς ποῦ τραγουδήσαμε τοῦ 'Ρήγα τὰ τραγούδ
« 'Εμεῖς ποῦ κλάψαμε νεκρὸ τὸ Φῶτο τὸν Τζα
« Ποῦ ρίξαμε στοῦ Βύρωνος τὸ λείψανο λουλούδια
« Ἔχομε στῆθος γιὰ σταυρούς, κορμὶ γιὰ φουστανέ
« Τὴν ὀρφανὴ τοῦ Λιακατᾶ κανεὶς ἂς μὴ φορέσῃ·
« 'Εμεῖς μονάχα εἴχαμε γιὰ φουστανέλλα μέση

« Ποῦ ἤσουν νὰ μᾶς ἔβλεπες στὰ πρῶτα χρόνια τό
« Ὅταν σὰν ἥλιος ἔλαμψαν τῆς 'Ρούμελης τὰ
« Καὶ τῆς ἁγίας Λαύρας μας οἱ πρῶτοι στρατιῶτα
« Ὅταν φιλῆσαν τὸ σταυρὸ μὲ τὰ καπετανάτα!
« Νὰ ἔβλεπες τὸ Διάκο μου γλυκὰ συλλογισμένο,
« 'Απὸ τὸ χέρι νὰ κρατῇ τὸ φρόνιμ' 'Οδυσσέα,
« Καὶ τὸ παιδὶ τοῦ Νοταρᾶ χλωμὸ καὶ δακρυσμένο
« Νὰ χαιρετᾷ τοῦ Γερμανοῦ τὴ γαλανὴ σημαία
« Κανεὶς τὴ φουστανέλλα μας, κανεὶς ἂς μὴ φορέσ
« Τὴν ἐφοροῦσε μιὰ φορὰ τοῦ Κυριακούλ' ἡ μέσ

« Ὄχι· δὲν εἶσθε σεῖς παιδιὰ δικά μας, καὶ πατέρ
« Δὲν ἔχετε τὸν Μπότσαρη καὶ τὸν Καραϊσκάκη
« Εἰς τὸ κορμὶ δὲν ἔχετε τοῦ Γρίβα τὸν ἀέρα,
« Γιατὶ ἐμπολιασθήκατε μὲ φράγκικο φαρμάκι...

άγκους τούτους τοὺς μισεῖ σὰν Τούρκους ἡ ψυχή μου!
Φράγκοι τὴν ἁγία μας ἐτούρκεψαν Σοφία,
ίγκοι ἐσκοτώσανε τὸ Ῥήγα μας, παιδί μου,
Φράγκοι ἐπροδώσανε τῆς Πάργας τὴν ἀνδρία....
εμά τους τὸ φτωχὸ κανεὶς ἂς μὴ φορέσῃ·
φουστανέλλα ἔχετε ἐσεῖς, παιδιά μου, μέση! »

1860

Ο ΙΓ΄ ΠΛΟΥΣ

Α΄

Ποῦ εἶσαι καὶ δὲ φαίνεσαι, ἀγαπημένο Ἀρκάδι;
  Τὸ μεσημέρι πέρασε, ἐδιάβηκε τὸ βράδυ,
Κι' ἀκόμη δὲν ἐφάνηκαν τὰ κάτασπρα πανιά σου....
  Στὴν Κρήτη μὴν ἀπόμεινες μαζῆ μὲ τὰ παιδιά σ
Μὴν πολεμᾷς μὲ τὸ βοριᾶ, μὴν παίζῃς στὴ γαλήνη
  Γεράκι τῆς Ἀμερικῆς, Ἑλληνικὸ δελφίνι;
Ἄχ! εἴδησι μᾶς ἔφεραν πικρή, φαρμακωμένη,
  Καὶ στ' ἀκρογιάλια τρέχομε γιὰ σένα τρομασμένο
Παιδάκια, ποὖσθε ἄγγελοι κ' ἔχετε χάρι τόση,
  Παρακαλεῖτε τὸ Χριστὸ τ' Ἀρκάδι μας νὰ σώσῃ·
Γέροντες, ποῦ τοῦ τάφου σας τὰ χώματα πατεῖτε
  Κ' εἶσθε γειτόνοι τοὐρανοῦ, καὶ σεῖς παρακαλεῖτε
Ἄχ! ἕνα μόνο τὤχομε, εἶν' ἕνα τὸ καϋμένο!
  Μᾶς τὤχουνε τ' ἀδέλφια μας ἀπ' τὴν Φραγκιὰ στα
Καὶ μὲ αὐτὸ ἐστέλναμε τὸ ὕστερο ψωμί μας,
  Τὸ ὕστερό μας φόρεμα καὶ κάπου τὸ σπαθί μας..
Μ' αὐτὸ ταξείδευες, Θεὰ τῆς Σαλαμῖνος, μόνη,
  Καὶ τὰ πελάγη ἔσχιζες κρατῶντας τὸ τιμόνι!

, ποῦσθε ἄγγελοι κ' ἔχετε χάρι τόση,
αλεῖτε τὸ Χριστὸ τ' 'Αρκάδι μας νὰ σώσῃ!
δι!... Ξέρετε, παιδιά, τί εἶναι τὸ 'Αρκάδι;
τὸ γλυκοχάραγμα στῆς Κρήτης τὸ σκοτάδι·
μάνα τοὐρανοῦ ποῦ τρέφει τὰ παιδιά μας,
ἡ Σπέτσαις, τὰ Ψαρά, ἡ Ὕδρα, ἡ καρδιά μας·
Κρήτης ἡ ζωή, τὸ ἅγιο φυλαχτό της,
Ἑλλὰς ὁλόκληρη μαζῆ μὲ τὄνειρό της!...

Β'

την τὴ χαρούμενη, τὴν ἄσπρη περιστέρα,
ἐλιὰ τὴν πράσινη ἀπ' τὰ πελάγη πέρα!
χιονάτε ἄγγελε, πουλάκι ἀγαπημένο,
αράβια στένεψαν τ' 'Αρκάδι τὸ καϋμμένο;
ἡ πρώτη σφαῖρά του ἐβρόντησ' ἀκρογιάλι,
ιὰ νερὰ ἐμύρισαν ἀπὸ μπαροῦτι πάλι;
ματα, ποῦ μιὰ φορὰ σ' ἀφροῦ ἀπάνω στήθη
φροδίτ' ἡ πρώτη μου βασίλισσα ἐγεννήθη,
Αρκάδι ἐκράτησε τὸ δρόμο ἀγριεμένο,
νὰ ἐντράπῃ στὴ φυγή, ἐστάθη πυργωμένο.
ελικάρα* ἔτριξε τὸ χέρι τὸ τιμόνι·
ματα σηκώνουνταν τὰ στήθη τὰ πλατειά του,

νηστος 'Αγγελικάρας, πλοίαρχος καὶ τότε τοῦ 'Αρκαδίου.

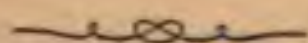
'Αστράψανε τὰ μάτια του κι' ἀκούσθη τὸ κανόνι....
  Ἄλλη φωτιὰ δὲν ἤθελε ἀπὸ τ' ἀνάβλεμμά του!
Ἄ, καὶ νὰ ἦσουν νἄβλεπες τ' 'Αρκάδι ἐκεῖ πέρα·
  'Αστράψανε τὰ κύματα, σκοτείνιασ' ἡ ἡμέρα
Ὅταν τὸ πρῶτο βρόντησε κανόνι στὰ πελάγη·
  Ἡ σφαῖρα ἦταν νηστικὴ κ' ἐπήγαινε νὰ φάγῃ....
Τ' 'Αρκάδι τότ' ἐχύθηκε σὰν ἄτι θυμωμένο,
  Στ' 'Αγγελικάρα τὴ φωνή, τὸ βλέμμα τ' ἀναμμέν
Καὶ στὰ ντελίνια, στὴ φωτιά, στὸ φοβερὸ σκοτάδι,
  'Εμπρός, ὀπίσω ῥίχνουνταν κ' ἐχάνετο τ' 'Αρκάδι
Ὡσὰν σὲ σκοτεινὴ νυχτιὰ ποῦ δὲν φωτίζει ἀστέρι,
  'Αστράφτει πάντα κἄποτε ἀπὸ τὰ ἴδια μέρη,
Ἔτσι κ' ἐκεῖ δὲν ἄστραφτε παρ' ἀπ' τ' 'Αρκάδι μόνο
  Κι' ἄκουες μέσα στὴ βοή, στὴ φρίκη καὶ στὸ φόνο
Μέσ' στοῦ καπνοῦ τὰ σύννεφα καὶ μέσ' στὴν τρικυμία
  'Εδῶ ν' ἀντιλαλῇ «'Αλλάχ!» κ' ἐκεῖ «'Ελευθε
Πέφταν κατάρτια σὰ βουνὰ στὴν ταραχὴ ἐκείνη,
  Πλώρη τὴν πλώρη ἐχτύπαε, ντελίνι τὸ ντελίνι,
Κατάραις ἐγαργάριζαν τὰ κύματ' ἀφρισμένα,
  Καὶ καταπίναν ζωντανὰ κορμιὰ καὶ πεθαμμένα!
—Πές μας, χαρούμενο πουλί, χιονάτη περιστέρα,
  Δὲν αἱματώθ' ἡ νίκη μας ἐκείνη τὴν ἡμέρα;
Κανένα δὲν ἐχάθηκε δικό μας παλληκάρι;...
  —Ἄχ! ἕνα κλαί' ἡ Λευθεριὰ τῆς θάλασσας λειο
Μαζῆ μὲ τὸν Καλόγερο, τὸ ψαριανὸ ξεφτέρι,
  Πλάγι μὲ πλάγι ἄδειαζε ἀκοίμητο τρομπόνι·

τους ἔρριξε τὸ κῦμα μόνο ξέρει,
πελάου ὁ ἀφρὸς ὁποῦ τοὺς σαβανόνει.
ιὰ τὴν ὕστερη, στὴν ὕστερη ὁρμή του,
πλώρη τὸ κορμὶ κι' ἀπάνω τὴ ψυχή του!
αὶ ἰτιᾶς κλαδὶ στοῦ τάφου του τὸ λάκκο·
όταν ἔπεσε τὸν Καπετὰν-Κυριάκο!

. . . .

ὸ ἐσώπασε τῆς μάχης τὸ κανόνι,
ρυὰ στὸ πέλαγος-νὰ φεύγουνε ντελίνια,
κάδι φῶς θεοῦ καὶ δόξα νὰ χρυσόνῃ·
τέτοια νἄχετε θαλασσινὰ δελφίνια!...
λλοι σὰν κ' ἐσᾶς τῆς Ὕδρας τὸ κανόνι,
ελέκι τῶν Ψαρῶν, τῆς Σπέτσας τὸ τριμπόνι,
ον ἡ Ἑλλάς.— κ' ἡ ἄσπρη περιστέρα
πέταξε ψηλὰ κ' ἐχάθη στὸν ἀέρα!

1867

ΕΓΕΡΤΗΡΙΟΝ

Μὴ μᾶς χλευάζῃς, Ἥλιε, ἀκτῖνας μὴ σκορπίζῃς

Εἰς τὴν πατρίδα τῶν νεκρῶν, εἰς γῆν κοιμητη

Ματαίως γῆν ἀχάριστον καὶ ἄγονον φωτίζεις·

Δὲν βλέπουν οἱ ἀόμματοι τὴν λάμψιν τοῦ ἡλίο

Ἐξόριστος καὶ ἄπατρις πλανήσου εἰς τὰ ξένα,

Εἰς τὴν Ἑλλάδα Ἕλληνα δὲν θ' ἀπαντήσῃς

Ὢ, ἂν ἐχρύσωσες ποτὲ ἡρώων πανοπλίας,

Ἂν εἰς στρατόπεδα κλεπτῶν πυρίτιδα ὠσφράνθη

Ἂν εἰς τὸ ξίφος ἔλαμψες τῆς Λαύρας τῆς ἁγίας,

Καὶ ἂν θερμαίνων τὴν ψυχὴν τοῦ Ῥήγα ἐθερμ

Τῶν τότε χρόνων Σύντροφε, λησμόνησέ μας πλέο

Καὶ ῥίπτε τὰς ἀκτῖνάς σου εἰς τάφους ἡμιθέων.

Χρόνε προδότα καὶ ψαλὶς τῶν ἔργων τοῦ θεοῦ σου

Νὰ ἔχῃς τὸ ἀνάθεμα τῆς δυστυχοῦς πατρίδος!

Ἐσάρωσε τῆς δόξης μας τὰ τρόπαια ὁ ῥοῦς σου,

Καὶ ζῶμεν πένητες φωτὸς καὶ πένητες ἐλπίδος.

Ληστὰ ὡραίων ἡμερῶν, τῆς δόξης μας προδότα,

Ποῦ εἶναι, ποῦ ἡ εὔκλεια, τὰ ὄνειρα τὰ πρῶτα

ις, Οὐρανέ, τοῦ Ἕλληνος, ὁποία!
εβλήθη ὁ λαμπρὸς υἱὸς τῆς Μεσημβρίας!
πρώτη ῥώμη του, ἡ πρώτη του ἀνδρία,
ἐγήρασεν ὁ χθὲς ἀκόμη νεανίας!
ας σήμερον εἰς νάνον μετεβλήθη,
ν ἐγκατέλιπε κ' ἡ δόξα τὸν ἠρνήθη.

θειρε καὶ τίς τὸ ἔθνος φαρμακεύει;
τόσης πτώσεως καὶ μαρασμοῦ αἰτία;
ᾶς μετέβαλε, τίς δαίμων μᾶς νοθεύει;...
λῶσσα σιωπᾷ, λαλεῖ πλὴν ἡ καρδία.—
ας παλαιὰς πληρόνει ἁμαρτίας
άφνης ἡ πατρίς, ἡ γῆ τῆς δυστυχίας!

ία φθισική· μὲ μόνον τὰ βιβλία,
λία τὰ νεκρὰ δὲν γίνεσαι μεγάλη,
ν ἐπικίνδυνον πολλάκις ἡ παιδεία,
ᾷ τὸ αἴσθημα καὶ ἀρετὴ δὲν θάλλῃ.
γα, πρόθυμος εἰς λόγους καὶ καυχήσεις,
ος σὲ ἠπάτησε, σ' ἐμάρανεν ἡ Δύσις!

Φράγκοι, φθορεῖς τοῦ Ἕλληνος, Εὐρώπη, μητρυ
Γελᾶτε ὁ ἀετιδεὺς πρὶν πτέρυγας ἀνοίξῃ.
Μὰ τὸν Παλαιολόγον μας καὶ μὰ τὰ δάκρυά μας
Δὲν θέλει ὅλους ὁ ψευδὴς πολιτισμὸς μᾶς πνίξ
Τοῦρκοι καὶ Σκύθαι, Βρεττανοί, Αὐστριακοί, Γα
Γελᾶτε.... Θὰ γελάσωμεν κ' ἡμεῖς καθὼς γελ

Συγγνώμην Βύρωνος ψυχή, συγγνώμην Γιραρδῖνε
Καὶ σὺ μολπὴ τῆς ἀρετῆς, εὐώδη Βερανζέρε·
Ὄχι· δὲν εἶναι ἡ Ἑλλὰς ἀχάριστος, δὲν εἶναι.
—Εἰς τὴν ἁγίαν μνήμην των, πατρίς μου, ὅπλ
Ὦ, κλίνω γόνυ ἔμπροσθεν ἐγὼ τῶν Φιλελλήνων
Τὸν Ἄβουτ τὸν περιφρονῶ, θρηνῶ τὸν Λαμαρ

Βέλος δὲν ῥίπτω καθ' ὑμῶν, ὦ ὑπουργοὶ πυγμαῖ
Δὲν καταβαίν' εἰς βόρβορον οὐδέποτε ἡ Μοῦσα
Ὑμνεῖ τὴν δόξαν τῶν λαῶν, τὴν δυστυχίαν κλαί
Καὶ πρὸς τὰ ὕψη στρέφεται τοὺς νάνους λησμ
Ἂν ζῆτε, ἂν ἐκπνέετε, ἂν ὑπουργοὶ καλῆσθε,
Τίς τὸ γνωρίζει;... Ἄγνωστοι κ' εἰς τοὺς υἱούς

μέρος νὰ στραφοῦν, Πατρίς, τὰ βλέμματά σου,
τοῖον στῆθος ἡ σεπτὴ νὰ κλίνη κεφαλή σου;
ν νὰ ταφῆς καὶ λήθην ἑτοιμάσου·
αχοί σου ἔπεσαν, κωφεύουν οἱ λαοί σου....
ῆμα τῆς Βουλῆς, τὸ βῆμα τῶν κοράκων,
ὃ ἀνοίγουν ἀπαθῶς τὰ τέκνα σου τὸν λάκκον!

ἔτι κύκνος σου, ὁ Βάρδος τοῦ ἀγῶνος,
αρτιάτης παλαιὸς εἰσέτι δὲν ἐνδίδει·
χῶνα μάχεται ὑπὲρ πατρίδος μόνος,
ει καὶ πληγόνεται, πλὴν δὲν σὲ παραδίδει....
ι· συλλαμβάνεται ἀπὸ ἐχθρῶν ἀγέλην,
εται εἰς τὰ δεσμὰ ὁ τελευταῖος Ἕλλην! *

ίγοι μάρτυρες πιστοὶ εἰς τὴν πατρίδα!
ν, φύγωμεν μακράν, εἰς ξένας παραλίας·
καὶ κλαίοντες τὴν φθίνουσαν ἐλπίδα,
ιτήσωμεν ἀλλοῦ πνοὴν ἐλευθερίας.
ισθῶμεν, πλάνητες καὶ πάλιν Ἰουδαῖοι,
ψευδώνυμος ἀὴρ συντάγματος δὲν πνέει....

ιαι τὸν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην στενάζοντα εἰς τὰς φυ-
μον ποιητὴν Α. Σοῦτσον.

Εἰς μάτην, Διάκ', ἐζήλευσες τοῦ μάρτυρος τὸ στέ
Κ' ἔπεσες πλήρης καλλονῆς ὁρμῶν ὡς ὁ βορέα
Εἰς μάτην, Φλέσσα, ἔχυσες τὸ εὐγενές σου αἷμα,
Κ' εἰς τάφον κεῖσαι ταπεινόν, υἱὲ τῆς Καλογρ
Ματαίως μ' ἑκατὸν πληγὰς ἐπέσατε, ματαίως!
Λαὸς διέρχεται πατῶν τὴν κόνιν σας πυγμαῖος.

Κοιμοῦ καὶ μὴ ἐγείρεσαι τῆς Ἀραχόβης Ἄρη,
Μὴ ἐξυπνήσῃς, Ὀδυσσεῦ, κοιμήσου, Κυριακού
Σβύσε τὴν δᾷδα, κεραυνὲ τῶν θαλασσῶν, Κανάρη
Καὶ μὴ ἀπὸ τὸ μνῆμά σου ἐξέρχεσαι, Μιαούλη
Οἱ ἄνδρες τοῦ ἀγῶνός μας ποτὲ μὴ ἐγερθῆτε!
Θὰ ἦν' ἡ ἔγερσις πικρὰ στιγμὴν ἂν μᾶς ἴδητε..

Ὄχι· δὲν εἴμεθα ἡμεῖς υἱοί σας, καὶ δὲν ῥέει
Πτερόνον τὴν καρδίαν μας τὸ εὐγενές σας αἷμα
Τὸ πῦρ ὁποῦ σᾶς ἔφλεγε τὰ στήθη μας δὲν καίει,
Καὶ τὸ αὐτὸ δὲν ἔχομεν ἀνάστημα καὶ βλέμμα
Ὡς Ἰουδαῖος σήμερον ὁ Ἕλλην κάτω νεύει,
Νεκροκοιμᾶται, κ' ἔγεινε τοῦ Εὐρωπαίου χλεύη

μαρασμὸς καὶ ψεῦδος καὶ μικρότης,
οἱ τῆς Δύσεως, ταπείνωσις, δειλία,
κατέλιπεν ὁ χρόνος ὁ προδότης,
ιδ' εἰς τοὺς λαοὺς ψευδὴς ἐλευθερία!
ίμεθα οἱ πρὶν τοῦ ἔθνους στρατιῶται·
ὅλα, ὠχριοῦν αἱ δάφναι μας αἱ πρῶται!

ς πατρίδος σου ἀνάλγητε τοὺς θρήνους,
ὺς κροτάφους σου ἡ δάφνη τοῦ Μαρτίου,
σου ὠχριᾷ περίλυπος καὶ σύννους,
δάκτυλος αὐγὴ τῆς τρίτης Σεπτεμβρίου!
ούλην κεφαλήν, τὸ ὕψος σὲ ζαλίζει·
χῶμα ὁ δειλὸς ὀφείλει ν' ἀτενίζῃ.

είαν πρᾶξίν σου, λαέ, νὰ ἐξυμνήσω;
ἔργον ἔπραξες ἢ κ' ἐφαντάσθης μόνον;
ιν ἀρετὴν κ' ἐγὼ νὰ τὴν σαλπίσω....
ντᾷς μ' ἐρύθημα καὶ καταισχύνης στόνον!
ίσαι, δυστυχῆ, ὕπνον νεκρῶν κοιμᾶσαι·
καὶ εἰς εὔκλειαν θανοῦσαν μὴ καυχᾶσαι!

'Εγείρου, ὁ διάδοχος τοσούτων ἡμιθέων!
  Σχίσε τοῦ Φράγκου τὴν στολήν, υἱὲ τῆς φουσ
'Αρνήσου τὸν πολιτισμὸν τῶν πλάνων Εὐρωπαίων
  Καὶ γίνου πάλιν Λιακατᾶς καὶ Δράκος καὶ Τζ
"Αφες τοῦ Φράγκου τὸν χορόν· ἂν ὁ χορὸς σ' εὐ
  Τοῦ 'Οδυσσέως ὁ βαρὺς χορὸς σὲ περιμένει.

'Εγείρου ὁ ἀπόκληρος τοῦ Σεπτεμβρίου πάλιν,
  'Εγείρου, καὶ δὲν ἔληξε τὸ δρᾶμά σου ἀκόμα·
Πνίξε τοὺς μητραλοίας σου εἰς ἄλκιμον ἀγκάλην,
  Κ' εἰς μίσους βάψε ἀστραπὴν τὸ κεκλεισμένον
'Ιδὲ πῶς στρέφονται πρὸς σὲ οἱ δοῦλοι ἀδελφοί σο
  'Οποῖος εἶσαι γνώρισε, ἐγείρου, ἀναστήσου!

'Ως σὲ ὠνειροπόλησα νὰ σ' ἔβλεπα, Θεέ μου!
  Καλλίζωνον ἀρματωλὸν μὲ τουρκομάχον ξίφος
Γοργὸν ὡς ῥεῦμα ποταμοῦ εἰς στάδιον πολέμου,
  Καραϊσκάκην τὴν μορφήν, Νικηταρᾶν τὸ ὕφος
Φεῦ, πῶς μ' ἐμπαίζεις, γόησσα τῶν πόθων φαντα
  Σιώπα, Μοῦσα θλιβερά, σιώπησον, καρδία!

ΕΙΣ ΤΟΝ ΒΡΑΧΙΟΝΑ

ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΓΡΙΒΑ

θραυσε τὸ χέρι μία Ἀρβανίτου σφαῖρα,
α γιαταγάνι τούρκικο στὸ Κουσσυλιό,
ξες νὰ σμίξῃς τὸ μεγάλο σου πατέρα
ρώπινο ἐκεῖνο τοῦ πολέμου μακελειό.

ο, τῆς τέχνης, τοῦ συλλογισμοῦ μαχαῖρι,
έτρεμε στὰ χέρια τοῦ Ἀσκληπιοῦ κυρτό,
τιμημένο, τὸ ἀνδρειωμένο χέρι,
εἶχεν ἡ πατρίς μας πολλὰ χέρια σὰν αὐτό!

ὐτὸ τὸ χέρι αἷμα ἔβραζε Καπετανέων,
όσιων χρόνων αἷμα, κλέφτικο, ἱπποτικό·
ητο καὶ ὅλη ἡ ἀνδρία τῶν Γριβαίων,
όθευτο, βουνήσιο, καθαρό, ἑλληνικό!

Δὲν εἶν' ἄπον' ἡ ψυχή μου κ' ἕνα δάκρυ τηνὲ βλ
Ὅμως χθὲς μέσα στὸ πλῆθος εἶδα χέρια περιτ
Κ' ἔκραξα χωρὶς νὰ θέλω· « Ἄχ, τὸ χέρι αὐτὸ πο
«Τῆς ἀρρώστειας τὰ μαχαῖρι κατὰ γῆς δὲν τὸ

Κλάψε τῆς Ἀκαρνανίας, κλάψε, γέρικο λειοντάρ
Εἰς τὴν ἀργυρῆ σου χαίτη τέφρα λύπης ἂς χυθ
Ἐκλαδεύθη τ' ὄνομά σου, κι' ἄλλος Γρίβας δὲν θ
Τὸ πατροπαράδοτό σου, τουρκομάχο σου σπαθί!

Δὲν μπορεῖ καθένα χέρι, κάθε χέρι ποῦ θελήσει,
Τὸ σπαθὶ τοῦ Γέρο-Γρίβα νὰ φουχτώσῃ τ' ἀκοι
Μόνο τὸ κομμένο χέρι ἤξευρε νὰ τὸ κρατήσῃ,
Πλὴν τὸ ἔκοψαν ἐκεῖνο, πλὴν ὠρφάνευσεν αὐτ

Τὤκοβαν κ' ἐχαμογέλα, τὸ πριονίζαν καὶ μιλοῦσε
Ἔτριζαν τὰ κόκκαλά του κ' ἐτρομάζαν οἱ γιατ
Ἕνα, ἕνα δάχτυλό του ἔπεφτε κ' ἐσπαρταροῦσε,
Δίχως τὴ μιλιὰ νὰ χάσῃ ἢ τὴν ὄψι τὴν φαιδρ

ὁ 'Ρωμῆνος, ποῦ θαυμάζ' ἡ ἱστορία
ε τὴν δεξιά του στάχτη μέσα στὴ φωτιά,
δὲν εἶχε τόση σὰν ἐσέν' ἀταραξία....
όλασι στὴ σάρκα καὶ γαλήνη στὴ ματιά.

ιον, πόση δόξα φούχτονεν αὐτὸ τὸ χέρι!
ιαμν' ἡ λεπίδα τοῦ καλοῦ του μαχαιριοῦ;
σαις ῥοδοδάφναις ἤθελε μιὰ μέρα φέρει,
ις ὡσὰν τὸ αἷμα τοῦ καλοῦ παλληκαριοῦ!

σμον τώρα τοῦτον τί νὰ κάμῃ, τί νὰ κάμῃ;...
ζήσῃ τόσα χρόνια, χρόνι' ἀπόμαχα, νεκρά;
ἀνδρεῖος δίχως χέρι καὶ παλάμη,
ντάρι χωρὶς νύχια, ὁ ἀϊτὸς χωρὶς φτερά;

η, ὅταν πάλιν ἡ πατρὶς «στὰ ὅπλα!» κράξῃ,
σῃ κάθε βράχος, κάθε στῆθος καὶ ψυχή;
θυμὸ ἡ γῆ μας παλληκάρια ἀνατινάξῃ,
καρυοφύλλι δώσῃ εἰς τὴν λόγχη τὴν εὐχή;...

Δὲν εἶν' ἄπον' ἡ ψυχή μου κ' ἕνα δάκρυ τηνὲ βλάφ
Ὅμως χθὲς μέσα στὸ πλῆθος εἶδα χέρια περιττ
Κ' ἔκραξα χωρὶς νὰ θέλω· « Ἄχ, τὸ χέρι αὐτὸ ποῦ
« Τῆς ἀρρώστειας τὸ μαχαῖρι κατὰ γῆς δὲν τὸ π

Κλάψε τῆς Ἀκαρνανίας, κλάψε, γέρικο λειοντάρι,
Εἰς τὴν ἀργυρῆ σου χαίτη τέφρα λύπης ἂς χυθῆ
Ἐχλαδεύθη τ' ὄνομά σου, κι' ἄλλος Γρίβας δὲν θὰ
Τὸ πατροπαράδοτό σου, τουρκομάχο σου σπαθί!

Δὲν μπορεῖ καθένα χέρι, κάθε χέρι ποῦ θελήσει,
Τὸ σπαθὶ τοῦ Γέρο-Γρίβα νὰ φουχτώσῃ τ' ἀκουσ
Μόνο τὸ κομμένο χέρι ἤξευρε νὰ τὸ κρατήσῃ,
Πλὴν τὸ ἔκοψαν ἐκεῖνο, πλὴν ὠρφάνευσεν αὐτό!

Τὤκοβαν κ' ἐχαμογέλα, τὸ πριονίζαν καὶ μιλοῦσε,
Ἔτριζαν τὰ κόκκαλά του κ' ἐτρεμάζαν οἱ γιατρο
Ἕνα, ἕνα δάχτυλό του ἔπεφτε κ' ἐσπαρταροῦσε,
Δίχως τὴ μιλιὰ νὰ χάσῃ ἢ τὴν ὄψι τὴν φαιδρή!

ὁ Ῥωμάνος, ποῦ θαυμάζ' ἡ ἱστορία
με τὴν δεξιά του στάχτη μέσα στὴ φωτιά,
ὲ δὲν εἶχε τόση σὰν ἐσέν' ἀταραξία....
ιόλασι στὴ σάρκα καὶ γαλήνη στὴ ματιά.

λον, πόση δόξα φούχτονεν αὐτὸ τὸ χέρι!
έκαμν' ἡ λεπίδα τοῦ καλοῦ του μαχαιριοῦ;
τόσαις ῥοδοδάφναις ἤθελε μιὰ μέρα φέρει,
αις ὡσὰν τὸ αἷμα τοῦ καλοῦ παλληκαριοῦ!

όσμον τώρα τοῦτον τί νὰ κάμῃ, τί νὰ κάμῃ;...
ὰ ζήσῃ τόσα χρόνια, χρόνι' ἀπόμαχα, νεκρά;
ὁ ἀνδρεῖος δίχως χέρι καὶ παλάμη,
οντάρι χωρὶς νύχια, ὁ ἀϊτὸς χωρὶς φτερά;

μῃ, ὅταν πάλιν ἡ πατρὶς «στὰ ὅπλα!» κράξῃ,
ίσῃ κάθε βράχος, κάθε στῆθος καὶ ψυχή;
θυμὸ ἡ γῆ μας παλληκάρια ἀνατινάξῃ,
καρυοφύλλι δώσῃ εἰς τὴν λόγχη τὴν εὐχή;...

Ἄ, χλωμὸς, συλλογισμένος, στὴ χαρά μας θενὰ σ
 Μὲ τὸ πατρικὸ σπαθί του ἕνας, ἕνας θὰ ζωσθῇ,
Θὰ μυρίζεται μπαροῦτι, θεν' ἀκούῃ τὸ τουφέκι,
 Δίχως νὰ μπορῇ ἐκεῖνος νὰ φουχτώσῃ τὸ σπαθί!

Δύστυχο σπαθί!... τί κρῖμα! Μέσ' στὰ νειάτα σου, κα
 Καλογέρεψες, κρεμιέσαι εἰς τὴ μέση του πιστό,
Ὡσὰν ἐκκλησιᾶς κανδῆλι, ὁποῦ ἔλαμπε ἀναμμένο
 Καὶ κρεμιέται στὴν εἰκόνα ἀπ' τὸν ἄνεμο σβυστό.

Νὰ κοποῦν τὰ δυώ σας χέρια, καὶ τὰ δυὼ νὰ σᾶς
 Εἰς τὸ μνῆμά σας ἐπάνω τ' ὄνομά σας νὰ γραφθῇ
Τὴν πατρίδα μας μεγάλη τὰ δυὼ μάτια σας νὰ ἰδοῦ
 Σεῖς ποῦ εἶσθε ἡ αἰτία τέτοιο χέρι νὰ χαθῇ!

Δόσε δύναμι, πατρίς μου, δόσε, μάνα, τὴν εὐχή σο
 Στὴ φυλακισμένη λύρα,* στὸν πικρὸ τραγουδιστ
Τὴν ἀδύνατη φωνή μου στήριξε μὲ τὴ φωνή σου·
 Θέλω νὰ παρηγορήσω τὸν καλὸ πολεμιστή.—

* Συνέπεσε τότε νὰ ἦμαι δεσμώτης μετά τινων εὐγενῶ
χων ἕνεκα τῆς κατὰ τοῦ ἀειμνήστου Ὄθωνος ἀρξαμένης

ι' ὅλους ἦλθε πρῶτος ἀπὸ τοῦ βοριᾶ τὰ μέρη
οακόσιους μαυροφόρους, μὲ νεκρώσιμη στολή,
ε τὴν πρώτη σπίθα μὲ τὸ ἕνα του τὸ χέρι
ναψε κι' ἀκόμα καίει ὅλη τὴν 'Ανατολή;

μέσ' σταὶς φυλακαίς σου τὸν ἐδέσμευσες, Αὐστρία,
ομα τοῦ 'Υψηλάντη λέγε σὺ τὸ ἱερό,
ε τοῦ Φερραίου, τῆς 'Ελλάδος ἁμαρτία,
ιανή μὲ ἀλκοράνι, Μουσουλμάνα μὲ σταυρό!

άλ' ἡ Σαλαμίνα τοὺς βαρβάρους πολεμοῦσε,
; μὲ δυὼ κομμένα χέρια καὶ μὲ φρόνημ' ἀετοῦ,
οῦ Πέρση τὴν τριήρη μὲ τὰ δόντια του κρατοῦσε;
Κυναίγειρος, τ' ἀδέλφι τ' 'Αθηναίου ποιητοῦ.

ερίδοξος Διλλιέρος σὲ φωτιᾶς δὲν εἶδε σάλο
α' ἐσὲ τὴν δεξιά του ἄχρηστη νὰ πεταχθῇ;
ὲν ἔπεσ' ἡ καρδιά του, μὲ τὸ χέρι του τὸ ἄλλο
στρατάρχου τῆς Γαλλίας ἐστολίσθη τὸ σπαθί!

Όχι, όχι· μὰ τὸν πόνο, ποῦ γιὰ σένα ἔχω πάρει,
  Μὰ τὸ τίμιό σου χέρι, ποῦ σοῦ τὤκοψαν γιατροί,
Πέντε δάχτυλα δὲν κάμνουν τὸ καλὸ τὸ παλληκάρι·
  Ἡ καρδιά του τονὲ κάνει κ' ἡ ψυχή του ἡ φλογε

Ἂν ὁ μέγας Ναπολέων ἔχανε τὴν δεξιά του,
  Πῶς! θὰ ἔμενε τοῦ κόσμου ὁ κατακτητὴς ἀργός;
Πάλι θ' ἅρπαζε τὸν κόσμο ἡ πλατειὰ διάνοιά του·
  Ἡ καρδιὰ εἶναι ὁ ἥρως καὶ ὁ νοῦς ὁ ἀρχηγός!

Ναί! ὁπόταν τὴν πατρίδα ἐθνοφυλακὴ στολίση,
  Κ' ἡ γερόντισσα σημαία τὰ παληά της θυμηθῇ,
Λαφαγὲτ ἡ ἀνθισμένη νεολαία θὰ ζητήση,
  Καὶ τὸν Λαφαγὲτ θὰ εὕρῃ εἰς τοῦ Γρίβα τὸ σπαθ

18

ΘΟΥΡΙΟΣ

τα! στ' ἄρματα! Χτυπᾷ τῆς Λαύρας ἡ καμπάνα·
ἡ γλυκειά της ἡ φωνὴ « Χριστὸς ἀνέστη! » ψάλλει.
ζόνα ἐξύπνησεν, ἐξύπνησεν ἡ Μάνα·
μὲ τὴν Ἐλευθεριὰ θὰ ταξειδέψῃ πάλι!
α τὸ ταξεῖδί τους καὶ φῶς νὰ τὸ χρυσόνῃ·
ματα! στ' ἄρματα, παιδιὰ τοῦ Λάμπρου τοῦ Κατσώνῃ!

λη, ποιὰ νὰ εἴπανε καταραμένα χείλη,
έθαναν τὰ Γιάνναινα κ' ἡ Κρήτη ἀπονεκρώθη;
τε πῶς ἡ Λάρισσα δὲν ἔχει καρυοφύλλι,
ῶς τοῦ 'Αλεξάνδρου μας ἡ σπάθη ἐμαρμαρώθη;
τε πῶς ὁ οὐρανὸς δὲν ἔχ' ἀστροπελέκι,
αλαμίνα κύματα καὶ ἡ Ἑλλὰς τουφέκι;...

τα! στ' ἄρματα κ' ἐμπρός! ὅλο ἐμπρός.... σὰν κῦμα
οῦ ἀκοίμητο· σὰν τὸν καιρὸ ποῦ τρέχει!
εὑρίσκετ' ὁ Θεός, στὸ στάσιμο τὸ κρῖμα·
ξα πάντα εἶν' ἀρχή, τελειωμὸ δὲν ἔχει....
δὲν κουράζεται ποῦ ἡ τιμὴ φτερόνει·
ματα! πάλι στ' ἄρματα, παιδ ὰ τοῦ Κατσαντώνῃ!

Αἴ! θὲ νὰ πολεμήσωμε κι' ἀπ' ἔξω κι' ἀπὸ μέσα·
 Ἡ φθίσις πέρασε· μπροστά, ἐλεύθεροι καὶ δοῦλοι!
Θὰ ῥητορέψ' ἡ Μάνα μας μὲ τὸ σπαθὶ τοῦ Φλέσσα,
 Μὲ τοῦ Κανάρη τὴ φωτιά, τὸ μάτι τοῦ Μιαούλη.
Ἐμπρός! τ' Ἀνδρούτσου ὁ χορὸς ἀρχήνισεν, ἀρχίζει·
 Πιάστε, παιδιά μου, τὸ χορὸ κ' ἡ δάφνη λουλουδίζει...

Ἴσως εἰπῇς, Δέρβυ-πασσᾶ, ξαδέλφι τοῦ βαρβάρου,
 Πῶς τὸ μισὸ φεγγάρι σου χτυποῦμε τελευταῖοι·
Μὰ τὴν ὑστερινὴ πληγή, μὰ τὴν πληγὴ τοῦ χάρου
 Δὲν δίνουν μ' ἄλλους, μοναχοὶ τὴν δίνουν οἱ γενναῖοι!
Ἐμεῖς θὲ νὰ τὸ θάψωμεν, ἡ ἐδική μας γέννα·
 Μόνο τὸν ἐπιτάφιο θ' ἀφήσωμε σ' ἐσένα....

Στ' ἅρματα! στ' ἅρματα.... Καὶ πῶς! μόνο σ' ἐμᾶς ταιριάζε
 Σ' ἐμᾶς ποῦ ἔπλασ' ὁ Θεὸς στὴν ἔμμορφή του ὥρα,
Τὸ δαμασκὶ στὴ μέση μας τοῦ κάκου νὰ σκουριάζῃ;...
 Ἄχ, ὄχι! μὰ τὸ στράτευμα ποῦ ῥοβολάει τώρα,
Μὰ τὰ παιδιὰ ποῦ ἄφησαν προχθὲς τὰ σύνορά μας,
 Μὰ τῆς Πατρίδος τὴν τιμὴ καὶ τὴν κρυφὴ χαρά μας!

στ' ἅρματα! Ἐμεῖς σὲ κολοσσὸ κανένα
ε τὴν πλάτη μας σὰν ἄλλοι στηριγμένα.
ἅρματα σ' ἐμᾶς κανένας δὲν θὰ δώσῃ·
Σλαύους ἠμποροῦν νὰ πολεμοῦν οἱ Ῥῶσσοι.
ς εὐγένεια βουλγαρικὴ δὲν ἔχει·
ρὸ κι' ἂς χύνεται, εἶναι νερὸ κι' ἂς τρέχῃ....

μέσ' ἀπ' τὴ φωτιὰ ποῦ μπήκαμε θὰ βγοῦμε·
αληὰ συνήθεια καὶ δὲν τὴν παραιτοῦμε....
ήσῃ σήμερα μονάχη της καὶ πάλι
να τοῦ Σκενδέρμπεη καὶ τοῦ Μαυρομιχάλη.
ιό της τὸ Θεό, μὲ τὰ παιδιά της μόνα,
μισά της τ' ἅρματα ἀρχίζει τὸν ἀγῶνα!

νειοί, ποῦ ἔχετε τὰ εἴκοσί σας χρόνια,
τοῦ Μάρκου Μπότσαρη, τοῦ Κίμωνος ἐγγόνια!
ένα· γίνεται γιὰ σᾶς τὸ πανηγύρι....
στοὺς Πατέρες τρέξετε, στὸ Ἅγιο κοιμητῆρι,
τὰ ὅπλα τους σ' ἐσᾶς, τὴ νειότη, τὸ κορμί τους,
πικραμένη νὰ χαρῇ στὴν ὄψι σας ψυχή τους....

Τουφέκι μὴν ἀδειάσετε πριχοῦ ν' ἁγιασθῆτε·
  Σύρετ' ἐκεῖ, πρὶν στῆς φωτιᾶς τὴ φλόγα βαφτισθ
Ἤ λόγχαις σας στοῦ τάφου τους ἂς σκύψουν τὸ τρ
  Νὰ πάρουν ὅλαις τους εὐχὴ ἀπὸ τὸ καρυοφύλλι.
Καὶ θενὰ ἰδῆτε τί μπορεῖ αὐτὴ νὰ κάνῃ μόνη!
  Στ' ἅρματα! στ' ἅρματα, παιδιὰ τοῦ Χρήστου τοῦ Μ

Τὸ ξεύρω, μόνοι μείναμε· τὸ ξεύρω, ἡ Ῥωσσία
  Στὸν Τοῦρκο δίχως ἐντροπὴ τὸ χέρι τώρα δίδει
Σὲ κάθε της ὁμόδοξο χαρίζει ἐλευθερία,
  Καὶ μόνο δούλους Ἕλληνας στὸ μακελειὸ ἀφίν
Τὸ ἀλκοράνι φαίνεται πῶς ἡ Ἑλλὰς πιστεύει,
  Δὲν ἔχει αἷμα σλαβικό, ἄλλο θεὸ λατρεύει....

Αἴ, τὰ γνωρίζομε αὐτὰ ἀπ' τὸν Ὀρλὼφ ἀκόμα,
  Μὰ δὲν πειράζει· τὸ σπαθὶ τὸ βγάλαμ' ἀπ' τὴ θ
Θὰ χύσῃ αἷμα ἡ Ἑλλάς, μὰ δὲν θὰ γείνῃ πτῶμα
  Δὲν θενὰ πολεμήσωμε, τὸ ξεύρομε, γιὰ νίκη,
Μ' ἐλπίδα δὲν θὰ σφίγγωμε στὴ φούχτα τὰ μαχαίρ
  Μὰ τάφο θὰ ζητήσωμε ψηλότερ' ἀπ' τἀστέρια!

ρώπη, χτύπα μας κ' ἐσὺ κ' ἐσὺ ἀκόμα,
Κιρκάσιο μαζῆ, εἰς τοῦ Χοβάρτ τὸ πλάϊ·
οῦ του γέμισε καλλίτερα τὸ στόμα,
πησ' ἕνα δυστυχῆ λαό, ποῦ πολεμάει
ποῦ τὸν γέννησε νὰ τὴν ἐλευθερώσῃ·
ουα καὶ μὲ σίδερα τὴν τόλμη ἂς πλερώσῃ!

. . . .

! στ' ἄρματα κ' ἐμπρὸς σὲ χάρο τιμημένο·
εἶπα;... Καὶ γιατί; ποιὸς ξέρει, ποιὸς τὸ ξέρει,
δὲν ἀνοίξωμε μὲ δάφναις σκεπασμένο;...
εγάλη δύναμι τ' ἀπελπισμένο χέρι!
ήθηκ' ἡ Ἑλλὰς γιὰ νὰ τὴν φάγ' ἡ λήθη,
πεθαίνει ὁ ἀϊτὸς ποτέ του σὰν ὀρνίθι!

1878

ΠΑΤΡΙΣ ΚΑΙ ΕΡΩΣ

Ὦ Πατρίς μου! ἰδού, τὴν ἀφίνω·
  Ἄφες ἔτι ἓν δάκρυ νὰ χύσω.
Εἶναι πταῖσμα στιγμὴν ἂν δακρύσω;
  Χθὲς ἀκόμη μοῦ ἦτο Πατρίς.

Ὁ ἀγὼν τοῦ πολέμου τί εἶναι;
  Τώρα μάρτυρες μάχομαι πάλην....
Τὴν πιστήν της ἀφίνω ἀγκάλην,
  Ἐνῷ πάλαι μοῦ ἦτο Πατρίς.

Οὐρανέ· ἡ Πατρὶς καὶ ὁ Ἔρως,
  Ἐὰν ἔχουν τὴν φύσιν ὁμοίαν,
Πῶς μὲ τόσην κτυπῶνται μανίαν!
  Δὲν εἶν' Ἔρως, Θεέ, κ' ἡ Πατρίς;

Εἶναι νὺξ καὶ τὰ πάντα κοιμῶνται,
Γλυκὺς ὕπνος τὴν φύσιν εὐφραίνει,
Πλὴν ὁ Ἔρως ἀκοίμητος μένει,
Πλὴν ἀκοίμητος μέν' ἡ Πατρίς.

Φεύγω, φῶς μου.... Δὲν θέλω νὰ κλαύσῃς
Ἂν τῆς μάχης μὲ πάρῃ τὸ κῦμα·
Στέψε μόνον τὸ κρύον μου μνῆμα
Μ' ἕνα κρίνον Ἐσὺ κ' ἡ Πατρίς!

1860

Ο ΕΞΟΡΙΣΤΟΣ ΚΡΗΣ *

Α'

Νειὸς Κρητικὸς ἐκύτταζε μὲ μάτι θολωμένο
  Ἀπὸ τῆς Θήρας τὸ νησὶ τὴν ἔρημη τὴν Κρήτη
Ὡσὰν ἐκεῖνον ποῦ κυττᾷ μὲ χεῖλος διψασμένο
  Νερὸ νὰ χύνῃ ποταμοῦ κρυσταλλωμένη κοίτη.
Μαυρίζαν σὰν τὸν κόρακα τὰ γένεια, τὰ μαλλιά τ
  Τὰ δυὼ σμιγμένα φρύδια του κ' ἡ μαύρη φορεσιά

—Γειά σου, τοῦ εἶπα, Κρητικέ, κ' ἐκάθησ' ἄντικρ
  Πάλι τῆς Κρήτης σου θρηνεῖς τὴν ἄδικη τὴ μο
Ἐστράφη καὶ μ' ἐκύτταξε· ἡμέρωσ' ἡ μορφή του,
  Κ' εἶπε·—Καλῶς τὸν ποιητή, καλῶς τηνε τὴ λ
Ὅπου τῆς Κρήτης στόλισε τὸ σάβανο μὲ κρίνα,
  Μαζῆ μὲ τ' ἀδελφάκι του ποῦ εἶναι στὴν Ἀθήνα

έραις τῶν Παθῶν, νυχτιαὶς 'Επιταφίου,
μένη πέθαινε τοῦ ἔθνους θυγατέρα....
άλι, Κρητικέ, κ' ἡ νύχτα τοῦ Νυμφίου,
με κι' 'Ανάστασι ἐκεῖ καμμιὰν ἡμέρα.
ἡ θάλασσα γιὰ τὴ σκλαβιὰ τὴν Κρήτη,
πόδι ἀγαρηνὸ τὸ γέρο Ψηλορίτη!—

———

ὴν πίκρα στὴν καρδιὰ γιὰ τὸν ἀπελπισμένο,
ζίδεῖ παρηγοριὰ τὸ σπλαχνικό σου στόμα.
εἶπε, πῶς ἐκεῖ ψηλὰ εἶναι γραμμένο,
ἀνθήσῃ ἐλευθεριὰ στῆς Κρήτης μου τὸ χῶμα.
ἔχομε θεὸ στὸν οὐρανὸ κἀνένα·
ς ἀλλαξοπίστησε, τὸν ἔχουν τουρκεμμένα!

———

έρω τί θὰ πῆς· μὰ σώπασε, τὰ ἴδια
χθὲς κ' ἕνας παπᾶς.... Μἄχω στὸ νοῦ μου ζάλη,
ρὸς στὰ μάτια μου καὶ στὴν καρδιά μου φείδια.
εἶναι καὶ γιὰ μᾶς, τὸ ξαναλέγω πάλι!
στεύει στὸ Σταυρὸ σταυρὸς τονὲ προσμένει,
ιος στὴν 'Ελευθεριά, στὰ σίδερα πεθαίνει....

———

Ἐλευθερία, φάντασμα, ψεύτρα θεά, ἀγέρα,
 Ὁποῦ οἱ σκλάβ' οἱ δύστυχοι μὲ δάκρυ' ἀναζητοῦ
Ὀχιὰ μὲ ἀηδονιοῦ φωνή, τοῦ Χάρου θυγατέρα,
 Πήγαινε, γέλα τοὺς τρελλοὺς ὁποῦ σὲ προσκυνο
Σύρε, μωροὶ δὲν εἴμαστε νὰ μᾶς γελάσῃς πάλι,
 Καὶ νἄχῃς τὸ ἀνάθεμα τοῦ κόσμου προσκεφάλι!

Ἄχ, ναί· τοῦ δούλου τὴν καρδιὰ ζητεῖ νὰ τὴν ἀ
 Μονάχα ὅταν ἡ παληὰ χλαμύδα της ξεβάφῃ,
Καὶ θέλει αἷμα, κόκκινη σὰν πρῶτα νὰ τὴ βάψῃ.
 Χιλιάδες ἂν ἀνοίξουνε δὲν τὴν πειράζει τάφοι·
Τὴ φθάνει νἆναι μ' ἔμμορφη χλαμύδα στολισμένη,
 Κι' ἃς χύνετ' αἷμα δι' αὐτὸ κι' ὁ κόσμος ἃς πε

Γιά, πές μου, πές μου, ποιητή· ποιὸς τόπος καὶ πο
 Περσότερο τῆς Κρήτης μου τὴν ἔχει λατρευμέ
Ποιὸ χρόνο φάνηκε σ' ἐμᾶς, ποιὰ μέρα καὶ ποιὰ
 Καὶ δὲν τὴν ἀπαντήσαμε μὲ μάτια δακρυσμένα
Ἡ μιὰ γενιὰ τὸν πόλεμο στὴν ἄλλη τὸν ἀφίνει,
 Πέφτομε, σηκονόμαστε, μὰ ἡ φωτιὰ δὲ σβύνει!

τὰ κόκκαλα βαλθοῦν τὸ ἕν' ἀπάνω στ' ἄλλο
Κρητικῶν, ποῦ λευθεριᾶς ἐφούχτωσαν μαχαίρια,
ιίδα, τί βουνὸ θὰ κάνανε μεγάλο!
Ψηλορίτη θάφθαναν, θὰ 'γγίζανε τ' ἀστέρια
ω τῆς 'Ελευθεριᾶς θὰ ἔστηναν τὸ θρόνο·
θρονὶ τῆς ἄσπλαχνης Θεᾶς τῆς πρέπει μόνο!

δὲ βρίσκεται δεντρί, μιὰ πήχη γῆς, χορτάρι
ι' αἷμα δὲν τὸ ράναμε· ὅπου κι' ἂν σκάψῃς τώρα,
ήτης ἕνα θενὰ βρῇς θαμμένο παλληκάρι·
κοιμητῆρι γένηκε ἀτέλειωτ' ὅλ' ἡ χώρα!
'Ρωμάνου τὸν καιρὸ ὡς τὴ στιγμὴ ἐτούτη
Κρήτη παίζει τὸ σπαθὶ κι' ἀνάφτει τὸ μπαροῦτι!

ιπ' τὰ λουλούδια της ποτέ του μὴ μυρίσῃ,
ἀπ' τὰ δένδρα της καρπὸ γευθῇ κανένα στόμα·
α, στὸ χορτάρι της ποδάρι μὴ πατήσῃ....
χορτάρια, καὶ καρποί, καὶ λούλουδα, καὶ χῶμα
σάρκα Κρητικιά....κι' ὅσοι καρδιὰ γροικοῦνε,
ια καὶ σάρκ' ἀνθρώπινη δὲν κάνει νὰ δειπνοῦνε!

'Ελευθερία, φάντασμα, ψεύτρα θεὰ, ἀγέρα,
  Ὁποῦ οἱ σκλάβ' οἱ δύστυχοι μὲ δάκρυ' ἀναζητοῦ
'Οχιὰ μὲ ἀηδονιοῦ φωνὴ, τοῦ Χάρου θυγατέρα,
  Πήγαινε, γέλα τοὺς τρελλοὺς ὁποῦ σὲ προσκυνο
Σύρε, μωροὶ δὲν εἴμαστε νὰ μᾶς γελάσῃς πάλι,
  Καὶ νἄχῃς τὸ ἀνάθεμα τοῦ κόσμου προσκεφάλι!

Ἄχ, ναί· τοῦ δούλου τὴν καρδιὰ ζητεῖ νὰ τὴν ἀ
  Μονάχα ὅταν ἡ παληὰ χλαμύδα της ξεβάφῃ,
Καὶ θέλει αἷμα, κόκκινη σὰν πρῶτα νὰ τὴ βάψῃ..
  Χιλιάδες ἂν ἀνοίξουνε δὲν τὴν πειράζει τάφοι·
Τὴ φθάνει νἆναι μ' ἔμμορφη χλαμύδα στολισμένη,
  Κι' ἂς χύνετ' αἷμα δι' αὐτὸ κι' ὁ κόσμος ἂς πε

Γιά, πές μου, πές μου, ποιητή· ποιὸς τόπος καὶ πο
  Περσότερο τῆς Κρήτης μου τὴν ἔχει λατρευμέν
Ποιὸ χρόνο φάνηκε σ' ἐμᾶς, ποιὰ μέρα καὶ ποιὰ
  Καὶ δὲν τὴν ἀπαντήσαμε μὲ μάτια δακρυσμένα
Ἡ μιὰ γενιὰ τὸν πόλεμο στὴν ἄλλη τὸν ἀφίνει,
  Πέφτομε, σηκονόμαστε, μὰ ἡ φωτιὰ δὲ σβύνει!

ν τὰ κόκκαλα βαλθοῦν τὸ ἕν' ἀπάνω στ' ἄλλο
Κρητικῶν, ποῦ λευθεριᾶς ἐφούχτωσαν μαχαίρια,
ιμίδα, τί βουνὸ θὰ κάνανε μεγάλο!
Ψηλορίτη θάφθαναν, θὰ 'γγίζανε τ' ἀστέρια
ενω τῆς 'Ελευθεριᾶς θὰ ἔστηναν τὸ θρόνο·
ιο θρονὶ τῆς ἄσπλαχνης Θεᾶς τῆς πρέπει μόνο!

δὲ βρίσκεται δεντρί, μιὰ πήχη γῆς, χορτάρι
μ' αἷμα δὲν τὸ ῥάναμε· ὅπου κι' ἂν σκάψῃς τώρα,
ήτης ἕνα θενὰ βρῇς θαμμένο παλληκάρι·
κοιμητῆρι γένηκε ἀτέλειωτ' ὅλ' ἡ χώρα!
ὁ 'Ρωμάνου τὸν καιρὸ ὡς τὴ στιγμὴ ἐτούτη
Κρήτη παίζει τὸ σπαθὶ κι' ἀνάφτει τὸ μπαροῦτι!

ἀπ' τὰ λουλούδια της ποτέ του μὴ μυρίσῃ,
ἀπ' τὰ δένδρα της καρπὸ γευθῇ κανένα στόμα·
μα, στὸ χορτάρι της ποδάρι μὴ πατήσῃ....
χορτάρια, καὶ καρποί, καὶ λούλουδα, καὶ χῶμα
ὁ σάρκα Κρητικιά....κι' ὅσοι καρδιὰ γροικοῦνε,
ἷμα καὶ σάρκ' ἀνθρώπινη δὲν κάνει νὰ δειπνοῦνε!

Β′

Πές μου, νὰ ζῇς' ἡ λύρα σου στὸ μνῆμά σου ἀπάνω
Ποιὰ γῆ ὁ Φράγκος ἔσχατη ἐπῆρ' Ἑλληνοπούλ
Ποιὰ σὲ κατάρτι Ἁρμοστὴ ἐκρέμασε Ῥωμάνο,
Κ' αἰῶνες ποιὰ ἐπάλευε ξαρμάτωτη καὶ δούλα
Ἐδῶθε μὲ τὸ ἄγριο τῆς Βενετιᾶς λειοντάρι,
Κ' ἐκεῖθε μὲ τὸ σκοτεινὸ τοῦ Ὀσμανλῆ φεγγάρι;

Ἐμεῖς, αἰώνια ἐμεῖς· ἀπόσταινε τὸ χέρι,
Κ' ἐπολεμοῦσε ἡ ψυχή· ἀπόσταινε κ' ἐκείνη,
Καὶ εἰς τὰ δόντια σφίγγαμε τὸ μαῦρό μας μαχαῖρι.
Ψωμὶ δὲ φάγαμε κ' ἐμεῖς ποτέ μας μὲ εἰρήνη·
Δὲ γύραμε σὲ ἥσυχο μιὰ νύκτα προσκεφάλι,
Κι' ἀνάστασι δὲν εἴδαμε στὴν Ἐκκλησιὰ σὰν ἄλ

Πόλεμος, πάντα πόλεμος· δὲ χάϊδεψε μητέρα
Τὴν ὀρφανή μας κεφαλή· παιδὶ στὰ γόνατά μας
Δὲν ἐκαθίσαμε ποτὲ κ' ἐμεῖς κάμμιὰν ἡμέρα,
Καὶ σὰ θεριὰ γυρίζαμε στὰ ἔρημα βουνά μας.
Νύχτα καὶ μέρα τρέχαμε γυμνοὶ καὶ πεινασμένοι,
Χωρὶς φωτιά, χωρὶς ψωμί, μ' ἀλήθει' ἁρματωμέ

ὐτὰ γιὰ τὄνομα τῆς Λευθεριᾶς, γιὰ σένα,
ὰ τῆς Κρήτης, κ' ὕστερα γιὰ πλερωμὴ μᾶς δίνεις
άντα σίδερα, καὶ χρόνια σκλαβωμένα....
ατό σου τὸ σπαθὶ πῶς κάτω δὲν τ' ἀφίνεις;
τεῖς; Δὲν εἶν' αὐτὸ γιὰ τ' ἁπαλό σου χέρι·
ὰ καὶ Ψέμμα μοναχὰ νὰ τὸ κρατήσῃ ξέρει!

αφέ, ποῦ χάθηκαν οἱ σύντροφοί μου ὅλοι,
ησα στὴ κρύα γῆ τὸ μαῦρό μου κουφάρι!
ἐλυπήθηκε ὁ χάρος ἕνα βόλι....
τοῦ Κόρακα παιδί.... ξαδέλφι τοῦ Κριάρη,
α τὸ θλιμμένο μου θὲ νὰ σφαλήσω μάτι·
ως λίγοι Κρητικοὶ πεθαίνουν στὸ κρεββάτι!

μέσ' στὰ νειάτα μου, εἰκοσιπέντε χρόνοι
ῦ φτερόνουν τὴν καρδιά, τὸ αἷμά μου νὰ καῖνε·
λοῦ παλληκαριοῦ τὴ μέση μου νὰ ζώνῃ,
σαπίζω ἄπραχτος, καὶ Σκλάβο νὰ μὲ λένε!
πορῶ σὲ ἄνθρωπο τὰ μάτια νὰ στηλώσω....
' αὐτὸ στὰ σπλάχνα μου θενὰ τὸ μαχαιρώσω!

Σκλάβος!... Κατάρα θεϊκή, ζευγάρωμα θλιμμέ
Ζώου κι' ανθρώπου, τῆς ντροπῆς αἰώνιο σημάδ
Σκλάβος!... Φορεῖο νεκρικὸ μὲ σίδερα κλεισμέ
Ποῦ ἡ ἀθάνατη ψυχὴ σαπίζει στὸ σκοτάδι....
Καταραμένο βάφτισμα, ποῦ ἄνθρωπος ἀλλάζει
Τ' ἀνθρώπου τ' ἅγιο ὄνομα καὶ δοῦλο τονὲ κρα

Γ'

...'Απελπισμένος κάθησε σὲ μία βράχου ἄκρη,
Καὶ πότε κάτω ἔβλεπε καὶ πότε τὸ νησί του·
Τὸ χάϊδευε μὲ τὴ ματιὰ θολὴ ἀπὸ τὸ δάκρυ,
Καὶ πρὸς τῆς Κρήτης τὸ βουνὸ ταξείδευ' ἡ ψυ
Πότε τοῦ χαμογέλαε καὶ πότε τοῦ μιλοῦσε,
Καὶ μὲ τὸ νοῦ του στὰ χλωρὰ κλαδιά του περ

—Κύτταξε, εἶπε μὲ φωνὴ στὰ δάκρυα πνιγμένη,
Κάτω ἐκεῖ τὴν Κρήτη μου τί ἐμμορφιὰ τὴν ἔχ
Τοῦ Ψηλορίτη τὴν κορφὴ γιὰ δὲς τὴ χιονισμένη,
Κ' ἐκεῖνο ἐκεῖ τὸ σύννεφο ἀπάνω της πῶς τρέ
Δὲς τὸν ἀφρὸ τῆς θάλασσας, τὸ γαλανὸ αἰθέρα·
Θαρρεῖς πῶς ἡ σημαία μας ξαπλόνετ' ἐκεῖ πέρ

πόσο πέλαγος, τί θάλασσα ποῦ πιάνει·
ὅλο δὲν μπορεῖ τὸ μάκρος της νὰ φθάσῃ.
λειο μπορεῖ μονάχη της νὰ κάνῃ!
ὰ ἔχει! ποταμούς, βουνά, λουλούδια, δάση·
οσιά του οὐρανὸς ὁλόχαρος τὴ βρέχει,
ναχὰ Ἐλευθεριά, Ἐλευθεριὰ δὲν ἔχει!—

νος τοῦ Ἑσπερινοῦ ἀκούσθηκ' ἡ καμπάνα,
στὴν ἄμμο ἔξαφνα γονάτισε ἀπάνω·
ου, εἶπε μὲ λυγμούς, δυστυχισμένη μάνα!
στῆς Θήρας τὸ νησὶ κοντά σου νὰ πεθάνω.
νοή μου δὲν μπορῶ στὸν κόλπο σου ν' ἀφήσω,
σὲ βλέπω τὴ στιγμὴ ὁποῦ θὰ ξεψυχήσω...—

, στὴν ἀμμουδιὰ ἐστέναζε τ' ἀγέρι,
σ' στῆς νύχτας τὰ φτερὰ ἡ Κρήτη ὅλη ἐχάθη·
σα, καὶ σὰν παιδὶ τὸν πῆρ' ἀπὸ τὸ χέρι.
ἀντιστάθη· μιὰ στιγμὴ μονάχα ἐκοντοστάθη,
ὕστερη ματιὰ στὴ γῆ τὴν ποθητή του.
ὐ ἐπῆρα τὸ κορμί, κ' ἡ Κρήτη τὴν ψυχή του!—

Ἔγραφον ἐν Θήρᾳ τῷ 1873

Σκλάβος!... Κατάρα θεϊκή, ζευγάρωμα θλιμμέν
Ζώου κι' ἀνθρώπου, τῆς ντροπῆς αἰώνιο σημάδι·
Σκλάβος!... Φορεῖο νεκρικὸ μὲ σίδερα κλεισμέν
Ποῦ ἡ ἀθάνατη ψυχὴ σαπίζει στὸ σκοτάδι....
Καταραμένο βάφτισμα, ποῦ ἄνθρωπος ἀλλάζει
Τ' ἀνθρώπου τ' ἅγιο ὄνομα καὶ δοῦλο τονὲ κράζ

Γ'

...'Απελπισμένος κάθησε σὲ μία βράχου ἄκρη,
Καὶ πότε κάτω ἔβλεπε καὶ πότε τὸ νησί του·
Τὸ χάϊδευε μὲ τὴ ματιὰ θολὴ ἀπὸ τὸ δάκρυ,
Καὶ πρὸς τῆς Κρήτης τὸ βουνὸ ταξείδευ' ἡ ψυχ
Πότε τοῦ χαμογέλαε καὶ πότε τοῦ μιλοῦσε,
Καὶ μὲ τὸ νοῦ του στὰ χλωρὰ κλαδιά του περπ

—

—Κύτταξε, εἶπε μὲ φωνὴ στὰ δάκρυα πνιγμένη,
Κάτω ἐκεῖ τὴν Κρήτη μου τί ἐμμορφιὰ τὴν ἔχε
Τοῦ Ψηλορίτη τὴν κορφὴ γιὰ δὲς τὴ χιονισμένη,
Κ' ἐκεῖνο ἐκεῖ τὸ σύννεφο ἀπάνω της πῶς τρέχ
Δὲς τὸν ἀφρὸ τῆς θάλασσας, τὸ γαλανὸ αἰθέρα·
Θαρρεῖς πῶς ἡ σημαία μας ξαπλόνετ' ἐκεῖ πέρα

—

α πόσο πέλαγος, τί θάλασσα ποῦ πιάνει·
ὅτι ὅλο δὲν μπορεῖ τὸ μάκρος της νὰ φθάση.
σίλειο μπορεῖ μονάχη της νὰ κάνη!
τὰ ἔχει! ποταμούς, βουνά, λουλούδια, δάση·
ροσιά του οὐρανὸς ὁλόχαρος τὴ βρέχει,
ιοναχὰ 'Ελευθεριά, 'Ελευθεριὰ δὲν ἔχει!—

ῆνος τοῦ 'Εσπερινοῦ ἀκούσθηκ' ἡ καμπάνα,
εῖ στὴν ἄμμο ἔξαφνα γονάτισε ἀπάνω·
μου, εἶπε μὲ λυγμούς, δυστυχισμένη μάνα!
α στῆς Θήρας τὸ νησὶ κοντά σου νὰ πεθάνω.
πνοή μου δὲν μπορῶ στὸν κόλπο σου ν' ἀφήσω,
ὰς σὲ βλέπω τὴ στιγμὴ ὁποῦ θὰ ξεψυχήσω...—

σε, στὴν ἀμμουδιὰ ἐστέναζε τ' ἀγέρι,
μέσ' στῆς νύχτας τὰ φτερὰ ἡ Κρήτη ὅλη ἐχάθη·
ωσα, καὶ σὰν παιδὶ τὸν πῆρ' ἀπὸ τὸ χέρι.
ἀντιστάθη· μιὰ στιγμὴ μονάχα ἐκοντοστάθη,
ε ὕστερη ματιὰ στὴ γῆ τὴν ποθητή του.
γὼ ἐπῆρα τὸ κορμί, κ' ἡ Κρήτη τὴν ψυχή του!—

Ἔγραφον ἐν Θήρᾳ τῷ 1873

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΤΡΑΤΗΓΟΝ ΚΑΛΛΕΡ

Α΄

Πολὺν καιρὸν ἐσίγησα, πολὺν καιρόν, μὴ θέλων
Τῆς τουρκομάχου γενεᾶς νὰ τρίβεται τὸ στέμμα
Ἀλλὰ ἡ Κρήτη πολεμεῖ, προδίδεται τὸ μέλλον,
Κ' ἐχύθη τῆς καρδίας μας εἰς τὸ Βαφὲ τὸ αἷμα.
Ἄ, ὄχι· κατὰ τῆς φυλῆς ποτὲ τῶν ἡμιθέων,
Καὶ τῶν ὀλίγων μαχητῶν τῆς Λαύρας τῆς ἁγία
Δὲν δύναται νὰ ἐγερθῇ ποτὲ ἡ χεὶρ τῶν νέων·
Εἶναι τὸ κτύπημα πικρὸν καὶ πλῆρες ἀσεβείας.
Ἀλλ' ἡ Πατρὶς τὸ ἀπαιτεῖ, ἐκείνη τὸ προστάζει,
Κ' ἡ μοῦσα στῆθος ἔνοχον νὰ πλήξῃ δὲν διστάζ

Β΄

Καλλέργη! ἦτον ἐποχή, ὁπότε τὄνομά σου
Ἠκτινοβόλει ὡς ἀστὴρ ἑλληνικοῦ αἰθέρος,
Ὅτε ὡς μύρον ἔτρεχε παντοῦ ἡ εὔκλειά σου,
Καὶ ἦσουν ᾆσμα τοῦ λαοῦ καὶ τῶν ψυχῶν ὁ ἔρ

ἐσυλλάβιζα τὸ ὄνομά σου· οἴμοι,
ῶτος τότε στίχος μου, ἡ πρώτη μουσική μου,
εν ἦτον ᾆσμά μου ἡ ἐδική σου φήμη,
ὲ θεοὺς σ' ἐσύγχυζεν ἡ παιδικὴ ψυχή μου....
ῖς· ὅμως ἐγώ, ἀνήλικος ἀκόμα,
σευχήθην χάριν σοῦ ἐμπρὸς σεπτῆς Εἰκόνος,
λων σὲ ἠτένιζα μ' ἐκθαμβωμένον ὄμμα....
τόσον τὴν καρδίαν σου μετέβαλεν ὁ χρόνος!
ὁ παῖς, κατασταθεὶς ἀκμαῖος νεανίας,
δὲν ψάλλει διὰ σέ· πικρὸν ἀφίνει μέλος,
ρων πρὸς τὸ εἴδωλον τῆς πλάνου ἡλικίας,
κρυ χύνει καὶ πικρὸν συνάμα ῥίπτει βέλος!

Γ'

η! Ἔζησες πολύ· ὤ, διὰ τί νὰ ζήσῃς;...
ἦτο προτιμότερον νὰ εἶχες ἀποθάνει,
θάνῃς ἔτι ζῶν, πρὶν ζῶν νὰ τελευτήσῃς,
ν ἀνθοῦσαν δάφνην σου ὁ χρόνος νὰ μαράνῃ!
τιγμῆς ὁ νεαρὸς τῆς Λαύρας στρατιώτης
τὸ νεῦμα ἔκυψε δεσπότου ἀπαισίου,
η ὁ πολέμαρχος κομψοπρεπὴς ἱππότης,
νεν ὁ ἀρχηγὸς τῆς τρίτης Σεπτεμβρίου...
ὁ πάλιν ὕψωσε τὴν μάχαιραν ἡ Κρήτη,
ευ ἄρτου μάχεται καὶ ἄοπλος παλαίει·

Ἐνῷ κτυπᾷ τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν Ἀσίαν πλήττε
Κ' εἰς τὰς ἀκτάς της ἡ Ἑλλὰς ὁλόκληρος συρ
Σύ, ὡς νὰ γίνεται μακρὰν ἡ πάλ', εἰς τὴν Ἰνδίαν
Γυναῖκες ὡς νὰ σφάζωνται καὶ βρέφη Ὀττεντότ
Οὐδὲ στιγμὴν παραίτησες τὴν ἥρεμον οἰκίαν,
Καὶ τὸν Καλλέργην λησμονεῖς, τὸν ἄλλοτε, τὸν
Καὶ κατεστάθ' ἡ σπάθη σου Χανούμη, κ' εἰς τὴ
Ὡς εἰς χαρέμι τὴν κρατεῖς, καὶ δὲν προκύπ
Εἰς αἷμα τούρκων νὰ βαφῇ καὶ νὰ στεφθῇ μὲ νίκη
Φρικτὸς εὐνοῦχος τὴν φρουρεῖ, ὁ νόθος Ναπολ

Δ'

« Στῆθι! σὲ εἶπεν ὁ σκληρὸς δυνάστης τῆς Γαλλ
« Συμφέρει νὰ μὴ κινηθῇς κ' ἡ Κρήτη ν' ἀποθ
Καὶ ἤκουσες τὸν συριγμὸν τῆς πλάνου ὁμιλίας,
Καὶ ὑπετάχθης ταπεινῶς φιλήσας τὸ Φιρμάν
Καὶ εἶσαι Κρής, καὶ λέγεσαι Καλλέργης, κ' εἰς
Στρατάρχου ξίφος ἔδωκε τῆς Κρήτης ὁ βραχίω
Καὶ Σὺ θὰ εἶχες τὴν τιμὴν τῶν εὐγενῶν ἀγώνων
Ὦ, πόσον εἶσαι δυστυχὴς καὶ ἄξιος δακρύων..
Δὲν εἶναι εἷς, δὲν εἶναι εἷς ἐξ ὅλων τῶν Ἑλλήνω
Τόσον ἀπείρως δυστυχὴς ὡς σὺ αὐτὴν τὴν ὥρα
Σύ, ὁ θρασὺς πολεμιστής, τὸ τέκνον τῶν κινδύνω
Σὺ μόνος δὲν ἐπάτησες τὴν πάτριόν σου χώραν,

ους βλέπεις τρέχοντας διὰ τὴν ἔγερσίν της,
λλους θνήσκοντας φαιδρῶς εἰς τὴν φωνὴν ἐκείνης·
εἰς ὃν ἀνέθηκε τὴν ὑπεράσπισίν της,
πραξίαν τήκεσαι, εἰς ἀδοξίαν φθίνεις!
ον τοῦ Πραίδου μας θὰ ἔστεργες τὴν μοῖραν,
θὰ ἔδιδες ἀσπὶς τῆς Κρήτης σου νὰ ἦσαι,
υτήσῃς πολεμῶν, νὰ ζήσῃς εἰς τὴν λύραν,
πὸ χῶμα μητρικὸν θαλπόμενος νὰ κεῖσαι!
ῖς δαίμων σὲ κρατεῖ, ἐκεῖνος δὲν τὸ θέλει·
έλ' εἰς τὴν ἑστίαν του τὸ φῶς νὰ πλημμυρήσῃ,
γενναίαν σου ψυχὴν ὑπούλως καταστέλλει·
θὰ τὸν κάμωμεν ἡμεῖς καὶ ἄκων νὰ θελήσῃ!
μὰ τὴν μαρτυρικὴν πυρὰν τοῦ 'Αρκαδίου,
τὴν γῆν ἐφώτισε καὶ τοὺς λαοὺς ἐκπλήττει,
φλεχθέντας εἰς αὐτὴν ὁπλίτας τοῦ Κυρίου,
άς, ὦ Κόρσε, θὰ γενῇ ἡ τουρκοκτόνος Κρήτη....

Ε'

ονον· μόνον εἰς σέ, εἰς σέ, Καλλέργη, μόνον
θὰ ὀφείλουν τίποτε τὰ πάτρια ἐδάφη·
ους θάλλει σήμερον ἡ δάφνη τῶν ἀγώνων,
λλους θέλουν ἐγερθῇ εὐγνωμοσύνης τάφοι!
χαρὰν τὴν γενικὴν περίλυπος θὰ ἦσαι·
θὰ τολμᾷς μειδίαμα νὰ ἔχῃς εἰς τὸ στόμα,

Θὰ κρύπτης καὶ τὸ δάκρυ σου αὐτό, καὶ θὰ φοβῆσ
  Τῆς γενετῆς σου ν' ἀσπασθῆς ἐλεύθερον τὸ χῶμ
Καὶ ὅταν λησμονούμενος κατόπιν ἀποθάνῃς,
  Καὶ κάτω, τὸ στρατόπεδον τῆς Λαύρας συναντή
Ὁ Γρίβας τί θὰ σὲ εἴπῃ καὶ τί ὁ Μακρυγιάννης,
  Καὶ πῶς τὴν ἀπαστράπτουσαν μορφήν των θ' ἀντ
Τί θὰ εἴπῃς εἰς τοὺς τραχεῖς ἐκείνους τουρκοκτόνο
  Ὅταν διὰ τῆς Κρήτης σου τὴν μοῖραν σ' ἐρωτή
Καὶ πῶς θὰ ἴδῃς τοὺς σεπτοὺς τοῦ οἴκου σου προγ
  Ὅταν πενθίμως σὲ ἰδοῦν καὶ λόγον σὲ ζητήσου
Καὶ ὅλα ταῦτα διὰ τί;... Διότι δὲν τὸ θέλει
  Ὁ γὺψ - οὐχὶ ὁ ἀετὸς - τῶν Γάλλων ὁ καρκῖνο
Ὅστις ἀνάστασιν ἐθνῶν εἰς τοὺς λαοὺς ἀγγέλλει,
  Καὶ σκότος χύνει ἔπειτα κατόπιν τῆς ἀκτῖνος!
Ὁ δείλαιος! δὲν σέβεται τὸν λόγον αὐτοῦ πλέον,
  Οὐδὲ τὸ μέγα ἔθνος του, οὐδὲ τὸ ὄνομά του·
Ἀπώλεσε τὸν λέοντα ἡ λέξις « Ναπολέων »
  Καὶ τὴν Εὐρώπην δὲν πτοεῖ ὡς πρὶν τὸ βρύχημ
Πῶς τῶν Ἑλλήνων ὁ ἐχθρός, Καλλέργη, κυριεύ
  Τὴν ἀλαζόνα σου ψυχήν, τὸ γαῦρον φρόνημά σο
Μὲ ποῖον δηλητήριον εὐνοίας σὲ νοθεύει,
  Καὶ λησμονεῖς τὴν δόξαν σου, προδίδεις τὄνομά
Καὶ εἶναι τόσον ἰσχυρὰ ἡ εὔνοια ἐκείνη,
  Ὥστ' ἐμποδίζει ν' ἀκουσθῇ τοῦ ἔθνους σου ὁ θρ
Τοιαύτην ἔχει δύναμιν; τόσην μαγείαν χύνει;
  Καὶ τῆς πατρίδος μειδιᾷ γλυκύτερον ἐκεῖνος;...

ς, ἄφες, Στρατηγέ, εἷς λάτρις σου ἀρχαῖος,
λάτρις, ὅστις σ' ἀγαπᾷ ὡς κ' ἔνοχον ἀκόμα,
νθυμίση τολμηρῶς τὸ εὐγενές σου χρέος,
φῶς εἰς τὸ κλεισμένον σου νὰ ῥίψῃ πάλιν ὄμμα!

. . . .

. . . .

ον τοῦ Πραΐδου μας θὰ ἔστεργες τὴν μοῖραν,
εν θὰ ἔδιδες ἀσπὶς τῆς Κρήτης σου νὰ ἦσαι,
ευτήσης πολεμῶν, νὰ ζήσῃς εἰς τὴν λύραν,
ὑπὸ χῶμα μητρικὸν θαλπόμενος νὰ κεῖσαι!

1867.

ΤΟ ΑΣΜΑ *

'Οχτὼ παιδιὰ στῆς φυλακῆς τὸ χῶμα ξαπλωμένα,
'Ελεύθερα σὰν τὸ βοριᾶ, χλωμὰ σὰν τὸ φεγγάρ
'Ετραγουδούσανε πικρὸ τραγοῦδι τὰ καϋμένα,
Κ' ἡ κεφαλή τους ἔκλινε σὰν κρίνος στὸ χορτάρ
Ἔτσι κι' ὁ Ῥήγας μιὰ φορὰ θλιμμένος τραγουδοῦσ
Ὁπόταν μέσ' στὴ φυλακὴ τοῦ Φράγκου ἐξεψυχο

« Βαρειὰ π' ἀποκοιμήθηκες, καϋμένη 'Ελευθερία
« Μᾶς ξέχασες κι' ἄλλους λαοὺς πηγαίνεις νὰ ξυ
« 'Αρνήθηκες τὰ τέκνα σου καὶ πᾶς στὴν 'Ιταλία,
« Τοῦ Θρασυβούλου τὸ σπαθὶ σὲ Βροῦτο νὰ χαρ
« Μᾶς ξενητεύθης, φράγκεψες, ποῦ 'Ελληνοποῦλ
« Καὶ Φράγκα μέσ' στὸν Τίβερη ζητοῦν νὰ σὲ βαφ

---

* Τὸ ᾀσμάτιον τοῦτο ἐγράφη ἐν τῇ φυλακῇ κατὰ τὸ 1
φεῦ, ἄπειροι νεανίσκοι ἐπαλαίομεν κατὰ τοῦ καλοῦ ἐκεί
λέως Ὄθωνος.

** Αἰνίττομαι τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν ἡ 'Ιταλία, βοηθουμ
τῆς Γαλλίας, ἠγείρετο.

ὰ τὸ δάκρυ ἀκολουθεῖ τ' ἀδούλωτο τραγοῦδι,
Ἰ λύπη κ' ἡ ἐλευθεριὰ κοιμοῦνται πλάϊ, πλάϊ·
τόνει μέσ' στὰ αἵματα τῆς δάφνης τὸ λουλοῦδι·
' αὐτὸ εἶναι κατακόκκινο καὶ γρήγωρα περνάει....
τὸ λουλοῦδι δὲν μπορεῖ πολὺν καιρὸ νὰ ζήσῃ,
εθαίνει τὸ τριαντάφυλλο καὶ ζῇ τὸ κυπαρίσσι! »

τὸ τραγοῦδι τὸ πικρὸ ἀκολουθοῦσ' ἀκόμα.—
στέρια, μάτια ἀγγελικὰ στὴ μαύρη γῆ στραμμένα·
τὸν καιρὸ ποῦ ἐλάμψατε στὸ γαλανό σας δῶμα,
ότε μᾶς εἴδετ' εὐτυχεῖς, ἀστέρι' ἀγαπημένα;
α στὸ φῶς σας τὸ γλυκύ, στὴν ἐμμορφιά σας κρῖμα·
ούλους κυττᾶτε καὶ νεκροὺς φωτίζετε στὸ μνῆμα!

μαύρη μοῖρα ἐμμάτιασε τὴ χώρα μας, κ' ἀπάνου
τὴ Χαιρωνία γένηκε γεφύρι μιὰν ἡμέρα,
άτι Μακεδονικὸ κι' ἀϊτὸς κακοῦ Ῥωμάνου,
ης Σαλαμίνας ἔπνιξαν μὲ μιᾶς τὴ θυγατέρα!
ἀπὸ τότε μετὰ μᾶς ὅποιος κι' ἂν θέλῃ παίζει,
ίνδαλοι, Τοῦρκοι, Βενετοί, καὶ τώρα... Μπαβαρέζοι!

« Πάντα ἐφάνης ἄστατη σ' ἐμᾶς, 'Ελευθερία!
« Ὡσὰν κομήτης ἔρχεσαι καὶ σὰν κομήτης σβύνει
« Στιγμαὶς μᾶς ἔδωκες ἐσύ, αἰῶνας ἡ δουλεία,
« Καὶ μοιάζει νεκρολούλουδο ἡ δάφνη ποῦ μᾶς δί
« 'Αχάριστη· στὴ γῆ αὐτὴ ποῦ σήμερ' ἀπαρνήθης,
« Σ' αὐτὴ πρωτογιγάντεψες, σ' αὐτὴ πρωτογεννήθ

« Δὲν εἶσ' ἐσύ, ποῦ μιὰ φορὰ κλεφτόπουλο γυρνοῦσε
« Μὲ καρυόφυλλι ὁλόμαυρο, μὲ φουστανέλλα χιόν
« Ποῦ μὲ τοῦ Ῥήγα τὴ φωνὴ τοὺς Τούρκους χαιρετ
« Καὶ κλέφτης ἐλημέριαζες κοντὰ στὸν Κατσαντώ
« Ἄφσε τὰ ξένα, γύρισε στὰ πρῶτά σου λημέρια,
« Καὶ πλύνε στὸν Εὐρώτα μας τὰ ματωμένα χέρια

— Τὸ θλιβερὸ τὰ κοίμισε τραγοῦδι ἕνα, ἕνα,
Καὶ μοναχὰ τ' ἀχεῖλί τους ἀκόμα ψιθυρίζει....
Καὶ κλαῖνε τ' ἄμοιρα παιδιὰ μὲ μάτια σφαλισμένα,
Γιατὶ ὁ δοῦλος καὶ σ' αὐτὸ τὸν ὕπνο του δακρύζει
'Αφῆτε τα τὸν πόνο τους στὸν ὕπνο νὰ ξεχνοῦνε·
Ἴσως κἀνένα ὄνειρο 'Ελευθεριᾶς ἰδοῦνε!

186

1868 ΚΑΙ 1878

ΡΟΥΤΑΙ ΤΩι ΕΥΓΕΝΕΙ ΛΟΡΔΩι ΒΗΣΚΟΝΦΗΛΔ

1868

Α′

ός, Κριάρη, ἄφωνος κι' ὁλόμαυρα ντυμένος,
' τὴ θλιμμένη Κρήτη σου γυρίζεις δακρυσμένος·
σημαία γύρισες μὲ μέτωπο σκυμμένο,
ῦ τὸ σταυρό της ἔχασε σὲ δρόμο αἱματωμένο!
ς ἐπῆγες κ' ἔρχεσαι ὁ ὕστερος.... κομμάτια
ἁλυσσίδα ἔσπασες ποῦ σοῦδεναν τὰ χέρια,
λθες, ἀφοῦ κλείσθηκαν τῆς μάνας σου τὰ μάτια,
σ' ἀπ' ἀράπικα σπαθιὰ καὶ τούρκικα μαχαίρια....
αλῶς ἦλθες· δόσε μας τ' ἀνδρειωμένο χέρι,
ὶ πέσε μέσ' στὸν κόλπο μας τὴν πίκρα σου νὰ θάψῃς.
τὸ δάκρυ σου νὰ βγῇ, Λακκιώτικο ξεφτέρι·
εἶν' ντροπὴ γιὰ τὴν γλυκειὰ πατρίδα σου νὰ κλάψῃς.
τὰ δάκρυα τῆς σκλαβιᾶς τῆς ἁλυσσίδες σπᾶνε,
ῆς γῆς τὰ σπλάγχνα μπαίνουνε καὶ γίγανταις γεννᾶνε!

Β′

Τὸ ξέρω· τὴν ἐχάσαμε τὴν Κρήτη μας καὶ πάλι·
  Τὸ ξέρω· πάλι βρέθηκες στὴν ἔσχατη στιγμή της
Τὰ λαβωμένα στήθια σου τῆς εἶχες προσκεφάλι,
  Κ' ἐδέχθηκες τὴν ὕστερη ματιὰ καὶ τὴν εὐχή της
Φῶς ἡ θλιμμένη της ματιὰ στὸ μνῆμά σου θὰ γείνη
  Σὰν ἥλιος θὰ φεγγοβολῇ στοῦ τάφου σου τὸ χῶμ
Θὰ σοῦ ζεσταίνῃ ἡ εὐχὴ αἰώνια ἐκείνη,
  Ὡσὰν μανούλας ἀγκαλιά, καὶ κόκκαλα καὶ σῶμ

Γ′

Ξέρω τί λές· στὸν τάφο σου δὲν θέλεις φῶς κανένα
  —Ποτέ του δὲν ἐδούλεψε τὸ χέρι σου γιὰ σένα.—
Τὴν Κρήτη θέλεις μοναχὰ ἐλεύθερη, μεγάλη,
  Καὶ τάφο σ' ἀσημένιο της κανένα περιγιάλι!
Δόξ' ἄλλη δὲν ἀναζητᾷ, δὲν θέλει τὸ σπαθί σου,
  Παρὰ σὲ Κρήτη ἐλεύθερη νὰ γύρῃ τὸ κορμί σου.
Αἴ, δὲν θὰ γύρῃ! Εἴμαστε γενιὰ καταραμένη,
  Κατηραμένοι εἴμαστε, κ' ἔχομε πάντα ἐχθρό μας
Κάθε φυλή, κάθε καιρό, τὴ γῆ τὴν οἰκουμένη,
  Τὸν οὐρανό, τὴ θάλασσα, τὸν ἴδιο ἑαυτό μας!

μένη κ' ἡ στιγμὴ ἀκόμ' ἡ δοξασμένη,
ῦ ἀκούσθη τ' ὄνομα « Ἑλλάς· » καταραμένη
α της, ποῦ ἔρημοι τηνὲ χερσόνουν λάκκοι,
άλα της τ' ἀθάνατο, τ' ἀθάνατο φαρμάκι!
στ' ἀκρογιάλια της, στὸ φῶς, στὸν οὐρανό της,
π' ὅλα περισσότερο, κατάρα στὸ Θεό της!
ρα δὲ χαρήκαμε ὁλάκερη· μιὰ ὥρα
χαμογέλασε αὐτὴ τῆς συμφορᾶς ἡ χώρα·
ς φοραὶς εἰς τ' οὐρανοῦ βρεθήκαμε τὰ ὕψη,
με σκάλα τὸ σταυρὸ καὶ φτέρυγα τὴ θλίψι.

. . . .

1878

ήμαστε κ' ἐμεῖς φυλὴ ἀπὸ ἐκείναις, ὅπου
καλοπάτι στέκουνε ἀρκούδαις καὶ ἀνθρώπου·
μάνα νἄχαμε καὶ τὴ νυχτιὰ πατέρα·
ιὴ μᾶς γένναε τὸ φῶς κ' ἀνοίξεως ἡμέρα·
στε δίχως παλμό, δίχως ἀνθρώπου χάρι·
γανοι!—χειρότερα, χειρότερα—Βουλγάροι,
οοι, ποῦ μὲ τὸ στανιὸ τοὺς σποῦν τὴν ἁλυσσίδα,
ο θὰ βλέπαμε κ' ἐμεῖς κ' ἐλεύθερη πατρίδα!
νάχα, σκοτεινὴ φωλιὰ τοῦ καρχαρία,
ύμισσα καὶ Μιλεδή, τζαμὶ καὶ ἐκκλησία,
ιὰ μᾶς ἄνοιγες τὴν ἄφωνη καρδιά σου·
καρδιά·—λησμόνησα.... μερίδα στὰ χαρτιά σου!

'Οπίσω τὰ ἐπίβουλα, Θεέ μου, πάρε δῶρα.
'Ασχήμισε, σκοτείνιασε τὴ φωτεινή σου χώρα·
Τὸ μέτωπό μας στένεψε καὶ σβύσε τὴ ματιά μας·
'Ρίξε μας πάγο στὴ ψυχή, σκοτάδι στὴν καρδιά
Ἴσως μ' αὐτὴ τὴν ἀσχημιὰ καὶ τὴ σβυσμένη ὄψι
Εὕρωμεν χάρι, κ' ἡ Φραγκιὰ τὴν ἄλοσσί μας κό
—Ἄ, ναί, Κριάρη· ἄτυχο τῆς Κρήτης μας ξεφτέρ
Μᾶς ἔχει πλάσει ὁ Θεὸς μὲ τὸ δεξί του χέρι.
Στ' ἀριστερὸ ἔχει εὐχαίς, κατάραις στὸ δεξί του!
Γι' αὐτὸ ἀπάνω στὸ σταυρὸ ἐχάθη τὸ παιδί του...
Σίδερα πρέπουνε σ' ἐμᾶς· δὲν ἔχομε τὴ χάρι
Καὶ τὴν ἀτίμητη τιμὴ νὰ ἤμαστε Βουλγάροι!
Αὐτὸ τὸ βάρβαρο ἐγώ, αὐτὸ τὸ κρύο ψέμμα,
Ποῦ ἔχει σκύλινη καρδιὰ κι' ἀγγελικὸ τὸ βλέμμα
Αὐτὸ ποῦ λὲν πολιτισμὸ καὶ φῶς κ' ἐλευθερία,
Χωρὶς νὰ κοκκινίζουνε, χωρὶς ντροπὴ καμμία,
Αὐτὸ δὲν ἔχει αἴσθησι, ἀνθρωπισμὸ δὲν ἔχει·
Πηγαίνει πίσω κι' ὄχι μπρὸς καὶ στὸ σκοτάδι τρέ
. . . .

Δ'

Τ' ἀδικημένο σου σπαθὶ κομμάτιασε, Κριάρη,
Καὶ μὲ κατάραις ῥίξε το στῆς θάλασσας τὰ βάθη.
Βγάλ' τὸ σταυρό του, στόλισ' το μὲ τὸ μισὸ φεγγάρι·
Θεὸ δὲν εἴχαμε ποτέ· θεὸς γιὰ μᾶς ἐχάθη....

τὰ χρόνια μόνο ζοῦν οἱ Ἄγγλοι καὶ οἱ λύκοι·
δόντια εἶναι τὸ δίκαιο καὶ στ' ἄδικο ἡ νίκη!
α, θλιμμένη μου καρδιὰ καὶ λύρα πικραμένη·
ιος πεθαίνει στὸ σταυρὸ ποτέ του δὲν πεθαίνει.
εν χάνετ' ἡ Ἑλλὰς, δὲν σβύνετ' ἡ ψυχή της·
άδανά της ἔμαθε νὰ σχίζῃ τὸ σπαθί της!
διο, ποῦ ἔδεσε σφιχτότερα ἡ Δύσι
ποῦ τὸν καταμπέρδεψε ἀντὶ νὰ τονὲ λύσῃ,
ια θὰ τὸν κάνωμε στὸ δυνατό μας χέρι·
νο ποῦ δὲν λύνεται τὸ κόβει τὸ μαχαῖρι....
ει, ξέρ' ἡ μάνα μας νὰ πέσῃ ἁρματωμένη
σπίδ' ἀπάνω ἀθάνατη μὲ δάφναις σκεπασμένη!
ὰ μείνῃ ἕνας μας· θενὰ χαθοῦμε ὅλοι
μαχαῖρι καὶ σπαθί, ἀπὸ φωτιὰ καὶ βόλι.
στὸ κρεββάτι του τὰ μάτια δὲν θὰ κλείσῃ,
ὰ γιορτάσῃς Βηκονσφήλδ, γιὰ νὰ γιορτάσῃς, Δύσι!
η πέτρα, σκύλινο τὸ χέρι κ' ἡ καρδιά μας·
ράξωμε ταὶς μάναις μας, τοὺς γέρους, τὰ παιδιά μας,
ωμε τ' ἀθάνατα τῶν πάππων μας βιβλία,
ίξωμε στὴ θάλασσα βαθειὰ τὴν ἱστορία·
λλα θενὰ βάλωμε φωτιὰ στὸν Παρθενῶνα,
θενὰ μείνῃ ἐκκλησιὰ καὶ πέτρα καὶ κολώνα,
ως ἕνα στεναγμὸ καὶ δίχως ἕνα δάκρυ,
τὴν μίαν ἄκρη μας ἕως τὴν ἄλλη ἄκρη
χτη θενὰ γείνωμε «κ' Εὐρώπη, θενὰ ποῦμε,
ἡ εὐσπλαγχνία σου μ' αὐτὴ τὴ στάχτη ἀπαντοῦμε!»

Κι' ὅταν ρωτήση τοὺς καιροὺς ὁ κόσμος κάμμιὰ
Ποῦν' ἡ Νεράϊδα τοῦ γιαλοῦ, τοῦ Μάρτ' ἡ θ
Τῆς Ἱστορίας ἡ θεά, αὐτὴ ἂς ἀπαντήση,
Καὶ τ' ἀνοιχτὸ βιβλίο της μὲ στεναγμὸ ἂς κλ
Ἄχ, θέλω τὴν Ἑλλάδα μου μεγάλη σὰν καὶ π
Ν' ἀστράφτουν σὲ γυμνὸ σπαθὶ τὰ παλαιά της
Τὴν θέλω μιά, ὁλάκερη τὴν θέλω πέρα πέρα,
Τῆς Σαλαμίνας θάλασσα, τῆς Κλείσοβας ἀγέ
Γιὰ πάντ' ἂς λείψη, ἂς ταφῆ στὴν ἱστορία μέσα
Ἂν τ' ἄρματα ἦναι βαρειὰ στὸ χέρι της τοῦ
Ἂς σβύση, καθὼς σβύνονται ἄστρα καὶ κόσμοι
Θὰ ἔλθ' ἡμέρα καὶ αὐτὸς ὁ ἥλιος νὰ παγώση
Θέλω νὰ τηνὲ σέβωνται· νὰ μὴν τηνὲ πατοῦνε
Ὅσοι Χριστὸ καὶ Μωϋσῆ ἀντάμα προσκυνοῦν
Ἄ, ὄχι, ὄχι· τὸ Χριστὸ δὲν προσκυνεῖτε· ψέμμ
Πῶς παίρνετε μετάδοσι τὴ Σάρκα καὶ τὸ Α
Ψέμμα πῶς εἶσθε χριστιανοὶ καὶ πῶς σταυρὸ φι
Τέρατα εἶσθε, τέρατα—πλὴν μήτε τοῦτο, μή

Ε'

Ὀρθὸς Κριάρη! τ' ἄρματα στὰ χέρια της ἡ Κρ
Ἀκόμη, ἀκόμη τὰ βαστᾷ· φωτιά, Χατζῆ Μι
Πῶχεις τὴν ὄψι τοῦ σπαθιοῦ, κορμὶ τὸν Ψηλορ
Ἐμπρός, Κροκίδα, δεύτερη πληγὴ νὰ πάρης

Γέρο-Κόρακα, θυμήσου τὰ παληά σου,
τὴν πρώτη σου αὐγὴ ἂς γείνῃ κ' ἡ νυχτιά σου!
ήτη τὸ σπαθί, ποτὲ δὲν θὰ τ' ἀφήσῃ.
ατιά, σταλαμματιὰ τὸ αἷμά της θὰ χύσῃ·
ελάγη καὶ βουνὰ μ' ἐκεῖνο θενὰ ῥάνῃ,
Συνέδριο θὰ εἰπῇ τῶν Φράγκων· «Νὰ μελάνι!»
τοῦτο, Βηκονσφήλδ, θὰ γράψῃς τραγῳδία,
ἐγράφθη καὶ ποτὲ δὲν θὰ γραφθῇ κάμμία.
σου τὴ σκοτεινὴ καὶ τὴν ἀραχνιασμένη
ητοῦνε ποίησι, κατάρα φορτωμένη!
ρὸ ἕνα λαὸ γιὰ νὰ συγκινηθοῦνε·
ροῦν ἀναίσθητοι σὰ μάρμαρα νὰ ζοῦνε.
νε στὰ βουνά, στὴ θάλασσα, στὸ χῶμα....
λή τους, βλέπετε, τὸ κόκκινο τὸ χρῶμα!
ι θέαμα κ' εὐχαριστεῖ τὸ μάτι,
τὴν Ἅγια Τράπεζα νὰ βλέπουνε κρεββάτι·
μπρὸς στὰ παιδιὰ μητέραις ν' ἀτιμάζουν.
μμάτι συγκινοῦν, αὐτὰ διασκεδάζουν!
ια νεῦρά τους ὁ Σακαισπὴρ δὲ φθάνει·
ωρολογήματα σ' ἐκείνους δὲν περνοῦνε.
νε στὴ σκηνή, στὸ δρᾶμα γιαταγάνι,
α Κιρκάσιο.... αὐτὰ χειροκροτοῦνε....
ουν καὶ διψοῦν πολιτισμένα χείλη·
ρα γράφουν μὲ καρφί, δὲν γράφουν μὲ κοντύλι.—
Κιρκάσιοι· ἐμπρός, Βασιβουζοῦκοι, πάλι·
απέζι στὴ Φραγκιά· τ' ἀρνιὰ θενὰ τὰ βάλῃ

Ἡ Κρήτη καὶ ἡ Ἤπειρος καὶ ἡ Μακεδονία,
Καὶ θὰ σᾶς δώσῃ κόκκινο κρασὶ ἡ Θεσσαλ
Μὲ τέτοιο μοναχὰ κρασὶ εὐχαριστοῦν τὴ Δύσι,
Καὶ μ' αἷμα κάνει πρόποσι ὁ Ἄγγλος σὰ μ

. . . .

. . . .

Ὄχι, Γαμβέττα· ἐκκλησιὰ ἀπὸ θεὸ γεμάτη,
Θάλασσ' ἀτέλειωτη, βουνὸ μὲ δίχως μονοπά
Ὄχι, βοριᾶ Ἐλευθεριᾶς, ψυχὴ μ' ἀφρὸ καὶ κ
Ποτὲ δὲν μπαίνομε, ποτὲ σ' ἀχαριστίας κρῦ
Τὸ ἔκοβα τὸ χέρι μου, ναί, τὤκοβα τὸ χέρι,
Ἀνίσως γιὰ τὴ μάνα σου, τὴν ἱερὴ Γαλλία
Μιὰ λέξι ἔγραφα πικρή.... Ἕνας Θεὸς τὸ ξέ
Πῶς τὄνομά της ἔχομε τραγοῦδι κι' ἁρμονία
Τοῦ Βαδιγκτῶνος, τοῦ Οὐγγὼ ἡ ζηλεμμένη μ
Εἶναι βωμὸς κάθε λαοῦ κ' Ἐλευθεριᾶς κα
Ὅταν χτυπᾷ, βγαίνει τὸ φῶς, βροντάει ἀστρο
Καὶ στοὺς λαοὺς ἀντίδωρο μοιράζει καὶ του

ΣΤ'

Τὰ ντροπιασμένα χέρια τους οἱ τύραννοι ἂς δίν
Ἂς βοηθοῦνται κ' αἵματα ὡσὰν νερὸ ἂς πίν
Δὲ βλάφτει· μένουν καὶ σ' ἐμᾶς ὀλίγ' ἀκόμη
Δὲ θὰ βρεθοῦμε στῆς τιμῆς μονάχοι τὰ λημ

ια χέρι' αὐτά, Ἑλλάς, χαιρέτησέ τα·
ὁ γυιὸς τοῦ Βίκτωρος τὸ χέρι τοῦ Γαμβέττα,
του τὴν κόκκινη ὁ Γαριβάλδης βάζει,
ι θάψωμε φωτιὰ καὶ πάλι συννεφιάζει....
Γαλλία, στὸ πλευρὸ ἡ Ἰταλία στέκει·
ὅλοι.... καὶ μπροστὰ τοῦ Μάρτη τὸ τουφέκι!

1878

Η ΠΡΩΤΟΜΑΓΙΑ ΤΟΥ ΑΓΩΝΙΣ

Στοὺς κήπους ὅλοι σήμερα πετοῦν σὰν περιστέρ
Μὲ φράγκικα λαλούμενα, μὲ φράγκικα τραγο
Στοῦ Μάη πᾶν τὰ πράσινα νὰ δροσισθοῦν λημέρ
Καὶ κόβουν γιὰ ταὶς λυγεραὶς ταὶς ἔμμορφαις
Μὰ ὁ γέρο-Νάσος μὲ νεκροὺς πρωτομαγιὰ θὰ
Ἔχει κ' ἐκεῖνος λυγεραὶς θαμμένα παλληκάρ
Τοὺς ξεχασμένους τάφους τους μὲ δάφναις θενὰ
Καὶ δίπλα τους θὰ ξαπλωθῇ μέσ' στ' ἄγρια γ
Ἂν ὅλοι ἐξεχάσανε, ὁ Νάσος δὲν ξεχνάει·
Νεκροί μου Σύντροφοι, μὲ σᾶς καὶ φέτο κάνω
Καὶ φέτο! Ἐβαρέθηκα τὸν κόσμο αὐτὸν τὸν πλ
Κουράσθηκα στὴ μοναξιά ... κανεὶς δὲ μὲ γ
Ἔμεινα μόνος, Σύντροφοι, καὶ θέλω νὰ πεθάνω
Ἡ φουστανέλλα πέθανε, παντοῦ Φραγκιὰ μ
Μᾶς λησμονῆσαν τὰ παιδιά, καὶ στὴ γωνιὰ ἐτο
Ποῦ ἀπ' τὰ δόντι' ἁρπάξανε τοῦ λύκου τὰ στ
Ποῦ ἐζύμωσε τὸ αἷμά σας κ' ἐκάπνισε μπαροῦτ
Ἕνα δὲ φύτεψαν γιὰ σᾶς λουλοῦδι τὰ παιδια
Δὲν μοῦ κουράσαν τὸ κορμὶ ὀγδῶντα τόσοι χρόν
Μὰ τῆς ἀχαριστίας τους τὸ κρῖμα μὲ σκοτόν

ὶς ἔμμορφαις, παιδιά, λουλούδια μυρωμένα·
' ἡ νειότ' ἡ δροσερή.... κι' ὁ Νάσος εἶχε δώσει.
καὶ στὰ μνήματα τὰ παραπονεμένα,
νο τῶν παλληκαριῶν λουλοῦδι νὰ μυρώσῃ!
ικά τους σᾶς ζητοῦν.... Αὐτοὶ τἄχουν ποτίσει·
σπαθί τους τἄχουνε οἱ ἴδιοι φυτεμμένα.
ὐτά, τὸ αἷμά τους τὰ ἔχει κοκκινίσει,
ὺς τ' ἀρνεῖσθε σήμερα, παιδιὰ δυστυχισμένα!
υλούδια, μὴ σᾶς βρῇ τοῦ πόνου τους τὸ κρῖμα,
ἀκούει ὁ Θεὸς ὅταν βογγᾷ τὸ μνῆμα!
οι τώρα πέθαναν κ' ἐδιάβηκε μαζῆ τους
οιξι, ποῦ τῆς σκλαβιᾶς ἐσκόρπισε τὰ χιόνια,
ὁ ἥλιος ἔλαμπε καὶ πότε τὸ σπαθί τους,
τ' ἀηδόνια ἀκούουνταν, καὶ πότε τὰ μηλιόνια....
τραγουδούσαμε τραγούδια φραγκεμμένα·
αλοῦσαν τὰ βουνά, ἡ λαγκαδιαίς, οἱ βράχοι
α μέσ' ἀπ' τὴ καρδιὰ τοῦ Ῥήγα μας βγαλμένα,
άθε μέρα εἴχαμε πρωτομαγιὰ καὶ μάχη!
χρόνοι ταπεινοὶ κυλοῦν καὶ ντροπιασμένοι·
οί μας πέρασαν, πεθάναν οἱ καϋμένοι!
σὰν τὸ Λιακατᾶ καὶ Διάκο δὲν ἐφάνη·
τοὶ δὲν ἔκοβαν ἀνθούς, δὲν ἄκουαν ἀηδόνια.
τους τὰ δυνατὰ κρατοῦσαν γιαταγάνι,
ρριζόναν τὸ δεντρό, ποῦ τετρακόσια χρόνια
α μας ἐρρίζονε καὶ δάκρυα ῥουφοῦσε....
εῖς τί κάματε παιδιά; Ἐχθὲς τὸ τουμπελέκι

Μέσα στῆς Σύρας τὰ νερὰ Φράγκου πασσᾶ χτυ
Κι' οὔτ' ἕνα δὲν τοῦ ῥίξατε στὰ γένεια του τ
Δὲ βρέθη ἕν' ἀπ' τὰ παληὰ τῆς θάλασσας λειον
Αἴ, καὶ νὰ ζοῦσες, Τσαμαδέ, καὶ νἄσουν νειός,
'Ανίσως κήπους θέλετε, ἀκολουθᾶτ' ἐμένα
Σὲ περιβόλι μυστικό, ἀτέλειωτο, μεγάλο,
Πῶχει γιὰ κρίνα του σταυροὺς στὰ χώματα σπα
Ἄχ, περιβόλι σὰν κι' αὐτὸ στὸν κόσμο δὲν ε
'Εκεῖ θὰ ἰδῆτε τοῦ βουνοῦ θεώρατα πλατάνια,
Θὰ βρῆτε λεύκα φουντωτὰ καὶ στοιχειωμένα
Ποῦ οἱ καιροὶ χαλάσανε καὶ Τούρκων γιαταγάνι
Κάθε πλατάνι κ' ἥρωας, λειοντάρι κάθε λεύκ
Ὅλα τῆς Λαύρας τὰ παιδιά, δεντρὰ ξερριζωμένα
Στὸ περιβόλι τὸ κρυφὸ τοῦ Χάρου φυτεμμένα
'Αλλοίμονο, μονάχος μου θρηνῶ στὸ κοιμητῆρι·
Ὡσὰν τρελλὸς παραλαλῶ, κανεὶς δὲ μ' ἀφη
Δὲν εἶναι τῆς πρωτομαγιᾶς ἐδῶ τὸ πανηγύρι....
Ὁ γέρο-Νάσος μοναχὸς τὰ μνήματα θυμᾶτα
—Καλή σας μέρα, Σύντροφοι, ποῦ κοίτεσθε στὸ
Φίλος παληὸς σᾶς χαιρετᾷ καὶ στὸ σταυρό σα
'Ολίγο τόπο κάμετε καὶ εἰς αὐτὸν ἀκόμα·
Ὁ Νάσος τῆς πρωτομαγιᾶς τριαντάφυλλα σᾶ
'Αφῆστε με νὰ κοιμηθῶ κοντά σας πλάϊ, πλάϊ·
Μαζῆ σας τὸν παντοτεινὸ ἦλθα νὰ κάνω Μάη

ΕΓΕΡΤΗΡΙΟΝ

ΤΑ ΤΗΣ ΠΕΣΟΥΣΗΣ ΔΥΝΑΣΤΕΙΑΣ

ῶ τὸν θώρακα, ὅστις δειλοὺς καλύπτει,
ομαι αὐθόρμητος τοῦ ἔθνους στρατιώτης.
ου δὲν ἀπέμαθε τὰ βέλη της νὰ ῥίπτῃ·
έ τον καὶ σᾶς κτυπᾷ ὁ νεαρὸς τοξότης.—
ώδης ὁ ἀγών· ἀγὼν ἄνευ ἐλέους,
θὰ παύσωμεν ποτὲ τὴν πάλην τὴν ἁγίαν,
έει μόνον εἷς ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς νέους,
ἔτι ἔχομεν στῆθος, τιμήν, καρδίαν.
λεῖτε.... Αἴ, καλά, τοῦ ἔθνους δολοφόνοι·
μεῖς ἀπέναντι, λυγίσατε τὸ γόνυ!

ς· ἀνοίξατε τὰς τάξεις σας καὶ πάλιν!
τόπον· ἡ Πατρὶς τοῦ λόχου μας ἡγεῖται....
θε μὲ τοῦ Θεοῦ τὴν φάλαγγα εἰς πάλην.
μεθα οἱ κύριοι, μικρόνοες, πεισθῆτε!
εἶσθε, δείλαιοι, Ἀλέξανδροι, δὲν εἶσθε,
ρνης δὲν ἐδρέψατε ᾑματωμένης φύλλα·
Ναπολέοντες, Μωάμεθ δὲν καλεῖσθε,
ετε τὴν βάρβαρον ἀνδρίαν τοῦ Ἀττίλα.

Βρυκόλακες μιᾶς νυκτός! τὴν νύκτα σας χαρῆτ
Πρὶν ἔλθ' ἡ ἐρυθρὰ αὐγὴ κ' εἰς μνῆμα βυθισ

Ναί· πρὸ τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ, τοῦ ἀληθοῦς κ
Ἅγιον ὡρολόγιον, μυστηριῶδες μένει
Ὑπὸ τὸ θεῖον ὄμμα του, κυρίαρχον τοῦ χρόνου,
Κ' ἐγγὺς αὐτοῦ ἡ Νέμεσις κ' ἡ Μοῖρα περιμ
Ὅταν ὁ Πλάστης πρὸς αὐτὸ τὸ βλέμμα προση
Κτυπᾷ τὴν ὥραν τῶν ἐθνῶν ἡ Θέμις μὲ τὴν
Καὶ ὁ νυμφίος ἔρχεται καὶ καταπίπτουν θρόνοι,
Καὶ ὁ λαὸς αἱματηρὰν ἐνδύεται πορφύραν.
Ἡ ὥρα ἤγειρεν αὐτὴ τῶν Ἰταλῶν τὰς χώρας,
Κ' ἰδού, σημαίνει κ' εἰς ἡμᾶς ἐλευθερίας ὥρα

Τὴν ἀκοήν σας τείνατε, κωφοί, ἀπεγνωσμένοι!
Ἀκούσατέ το· φοβερὰν μυσταγωγίαν ψάλλει·
Ὡς κώδων ἐπικήδειος τὴν πτῶσίν σας σημαίνει,
Καὶ ἄρχεται παγκόσμιος ἡ μακαρία πάλη!
Πυρὸς ἡ Αἴτνη σύνθημα εἰς πάντα δοῦλον δίδει,
Καὶ λάβαν εἰς τὰ στέμματα ὀργίλην ἐκτινάσσε
Παντοῦ τὴν ἐπανάστασιν τὸ πῦρ της διαδίδει,
Καὶ φλέγει πόλεις καὶ βουνά, καὶ φλέγει μαυ

τόσ' ἀνάκτορα δὲν ἔχει νὰ φλογίσῃ,
ποίαν χώραν, ποίαν γῆν τὸ πῦρ θὰ σταματήσῃ!

α χεὶρ ἐπάρατος, τίς δαίμων ἐμποδίζει
αὐτό, καὶ εἰς ἡμᾶς δὲν ἔφθασεν εἰσέτι;
ακεὺς ὑπνωτικὸν μορφίνης μᾶς ποτίζει,
ν' εἰς νάρκην ἡ Ἑλλάς, καὶ δὲν ἐφλέχθη ἔτι;—
κρῶν ὁ ὕπνος μας ὁ ἄτιμος νὰ γείνῃ,
ύρωνός μας ἡ σκιὰ τὸ μνῆμά της ν' ἀφήσῃ,
Παρθενῶνά μας εἷς λίθος νὰ μὴ μείνῃ,
τὰς Ἀθήνας ἡ φωνὴ νὰ ψάλῃ τοῦ δερβίσῃ,
ην ἐξαδέλφην μας δὲν κόψωμεν Αὐστρίαν
δελυρὰν συγγένειαν, τὴν ἄτιμον φιλίαν!

ρός· Ἀνατολὴ καὶ Δύσις συννεφοῦται·
αριβάλδη πανταχοῦ τὸ πῦρ ἀντανακλᾶται,
γαρος ταράσσεται, ὁ Σέρβος ἀνυψοῦται,
ουρκολέτειρα πατρὶς τοῦ Βάσου δὲν κοιμᾶται.
ιὸς ἀνάλγητος καθὼς ἡμεῖς δὲν μένει!
αὶ οἱ Βλάχοι δρέπουσιν ἐλευθερίας κρίνα,
Ἰούδα ἡ φυλὴ Μεσσίαν ἀναμένει,
όνον, μόνον ἡ Ἑλλὰς κοιμᾶται καὶ ἡ Κίνα!

10*

Βρυκόλακες μιᾶς νυκτός! τὴν νύκτα σας χαρῆτε,
Πρὶν ἔλθ' ἡ ἐρυθρὰ αὐγὴ κ' εἰς μνῆμα βυθισθῆ

Ναί· πρὸ τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ, τοῦ ἀληθοῦς καὶ
Ἅγιον ὡρολόγιον, μυστηριῶδες μένει
Ὑπὸ τὸ θεῖον ὄμμα του, κυρίαρχον τοῦ χρόνου,
Κ' ἐγγὺς αὐτοῦ ἡ Νέμεσις κ' ἡ Μοῖρα περιμέ
Ὅταν ὁ Πλάστης πρὸς αὐτὸ τὸ βλέμμα προσηλό
Κτυπᾷ τὴν ὥραν τῶν ἐθνῶν ἡ Θέμις μὲ τὴν
Καὶ ὁ νυμφίος ἔρχεται καὶ καταπίπτουν θρόνοι,
Καὶ ὁ λαὸς αἱματηρὰν ἐνδύεται πορφύραν.
Ἡ ὥρα ἤγειρεν αὐτὴ τῶν Ἰταλῶν τὰς χώρας,
Κ' ἰδού, σημαίνει κ' εἰς ἡμᾶς ἐλευθερίας ὥρας

Τὴν ἀκοήν σας τείνατε, κωφοί, ἀπεγνωσμένοι!
Ἀκούσατέ το· φοβερὰν μυσταγωγίαν ψάλλει·
Ὡς κώδων ἐπικήδειος τὴν πτῶσίν σας σημαίνει,
Καὶ ἄρχεται παγκόσμιος ἡ μακαρία πάλη!
Πυρὸς ἡ Αἴτνη σύνθημα εἰς πάντα δοῦλον δίδει,
Καὶ λάβαν εἰς τὰ στέμματα ὀργίλην ἐκτινάσσει·
Παντοῦ τὴν ἐπανάστασιν τὸ πῦρ της διαδίδει,
Καὶ φλέγει πόλεις καὶ βουνά, καὶ φλέγει μαῦρ

πόσ' ἀνάκτορα δὲν ἔχει νὰ φλογίσῃ,
ποίαν χώραν, ποίαν γῆν τὸ πῦρ θὰ σταματήσῃ!

ία χεὶρ ἐπάρατος, τίς δαίμων ἐμποδίζει
ρ αὐτό, καὶ εἰς ἡμᾶς δὲν ἔφθασεν εἰσέτι;
ακεὺς ὑπνωτικὸν μορφίνης μᾶς ποτίζει,
έν' εἰς νάρκην ἡ Ἑλλάς, καὶ δὲν ἐφλέχθη ἔτι;—
εκρῶν ὁ ὕπνος μας ὁ ἄτιμος νὰ γείνῃ,
Βύρωνός μας ἡ σκιὰ τὸ μνῆμά της ν' ἀφήσῃ,
Παρθενῶνά μας εἷς λίθος νὰ μὴ μείνῃ,
τὰς Ἀθήνας ἡ φωνὴ νὰ ψάλῃ τοῦ δερβίση,
τὴν ἐξαδέλφην μας δὲν κόψωμεν Αὐστρίαν
δελυρὰν συγγένειαν, τὴν ἄτιμον φιλίαν!

ιρός· Ἀνατολὴ καὶ Δύσις συννεφοῦται·
Γαριβάλδη πανταχοῦ τὸ πῦρ ἀντανακλᾶται,
γαρος ταράσσεται, ὁ Σέρβος ἀνυψοῦται,
τουρκολέτειρα πατρὶς τοῦ Βάσου δὲν κοιμᾶται.
αὸς ἀνάλγητος καθὼς ἡμεῖς δὲν μένει!
αὶ οἱ Βλάχοι δρέπουσιν ἐλευθερίας κρίνα,
Ἰούδα ἡ φυλὴ Μεσσίαν ἀναμένει,
όνον, μόνον ἡ Ἑλλὰς κοιμᾶται καὶ ἡ Κίνα!

Τὴν νανουρίζουν, φαίνεται, οἱ κρότοι τοῦ πολέμου
Οἴμοι, τί κάμνουν οἱ καιροί, τί φέρουσι, Θεέ μ

Ἐγείρου ἡ περίβλεπτος πατρὶς τοῦ Ἁρμοδίου,
Ἀνάστα ἡ γοργὴ θεὰ τῶν Μαυρομιχαλαίων,
Καὶ μὲ φλογίνην μάχαιραν, ἀρχάγγελος Κυρίου,
Τοὺς ἀναξίους δίωξον ἐκ τῆς Ἐδέμ σου πλέον
Καὶ ἄλλοτε σ' ἐνόμισαν διὰ παντὸς ταφεῖσαν,
Κ' ἐγέλων οἱ ἀπάνθρωποι κ' ἐγέλων οἱ προδότ
Πλὴν τὸν αὐθάδη γέλωτα μετέβαλες εἰς λύσσαν,
Κ' οἱ σκῶπται γόνυ ἔκλιναν, ἐκπεπληγμένοι τ
Ὦ, μὰ ἐκείνους τοὺς καιρούς, Πατρίς μου, τοὺς
Δὸς ἄρτον δόξης κ' εἰς ἡμᾶς τοὺς φθισιῶντας

Τί! μὴ δὲν ἔχωμεν κ' ἡμεῖς τὴν Κλείσοβαν μητέ
Μήπως δὲν ἐκοιμήθημεν ὑπὸ σκιὰν τροπαίων;
Δὲν βλέπεις εἰς τὸ σῶμά μας τοῦ Διάκου τὸν ἀέ
Καὶ δὲν σοῦ ἐνθυμίζομεν τὸν εὐγενῆ Φεραῖον;
Ὄχι· δὲν εἴμεθα ἡμεῖς τοῦ αἵματός σας νόθοι!
Μὰ τὴν κρυφίαν λύπην σου, βαρύθυμε Κανάρη
Κοχλάζουν κ' εἰς τὰ στήθη μας οἱ ἐδικοί σου πόθ
Μὴ μᾶς καταρασθῇς καὶ Σύ.... περίμενε καὶ θ

ανόν μας ἂν ποτὲ δουλείας σκέπουν νέφη,
ται εἷς Θρασύβουλος κ' ἡ λάμψις ἐπιστρέφει.

, Νεότης ἄλκιμος, πυρίτιδος Νεότης!
Ῥήγα ψάλε ᾄσματα, τοῦ Ῥήγα διθυράμβους·
αμόν σου σύντριψε καὶ γίνου στρατιώτης.
οοὶ ἂς γράψουν ἀντὶ σοῦ τοὺς μέλλοντας θριάμβους!
ς! κἀνεὶς τὴν γηραιὰν σημαίαν δὲν ὑψόνει;
ὶς δὲν στήνει κλίμακα τοὺς εἴκοσί του χρόνους;
νὰ ἔλθουν εἰς ἡμᾶς οἱ χαῦνοι Λαζαρόνοι,
ιᾶς διδάξουν τὴν τιμὴν καὶ τῶν μαχῶν τοὺς πόνους;
αὐτὴ ἂν πέπρωται ἀκόμ' ἡ καταισχύνη,
ίδων κτῆσις κάλλιον ὁ Ὑμηττὸς νὰ γείνῃ.—

ς! παντοῦ ὁ κίνδυνος αὐξάνει καὶ μᾶς ζώνει·
α βραδύτης θάνατος, πᾶσα στιγμὴ ἀδάμας!
τε· τὸν τολμηρὸν ἡ νίκη στεφανόνει.
ώρα, ἢ οὐδέποτε θὰ πέσουν τὰ δεσμά μας!
ἔχομεν ἐδῶ τὴν ἄρκτον τῆς Ῥωσσίας,
ς μᾶς πνίγει, ἐν Χριστῷ θωπεύουσα τὰ πλήθη·
πα τὸν ἀπαίσιον ἐκεῖθεν τῆς Αὐστρίας,
Σλαβισμὸν ἀπέναντι, τὸν ὄφιν εἰς τὰ στήθη....

Τίς τὴν ἀγκάλην ὡς ποτὲ ὁ Ἡρακλῆς θ' ἀνοίξῃ,
Τὸν ὄφιν νὰ περιπτυχθῇ, τὴν ἔχιδναν νὰ πνίξῃ

Ὁποίαν δόξαν ἡ φυλὴ μᾶς ἔκλεψε τοῦ Βρούτου!
Οἴμοι· τοῦ Γαριβάλδη των, Πατρίς μου, ἡ ἀνδ
Μὲ τὴν αἰχμὴν τοῦ ξίφους του ἐκ τοῦ αἰῶνος τούτ
Σβύνει τὸ ὄνομα Ἑλλὰς καὶ γράφει Ἰταλί
Ἀγάπης πλέον δι' ἡμᾶς μολπὴν δὲν διαχύνει
Ὡς καὶ τῶν φιλελλήνων μας τὸ μυροβόλον στό
Ἄλλοι τουρκεύουν ἐξ αὐτῶν καθὼς οἱ Λαμαρτῖνο
Καὶ ἄλλοι, συμπαθέστεροι, σπογγίζουσι τὸ ὄμμ
Φεῦ· ἐὰν πλέον, ὦ Λαέ, δὲν σέβεσαι τοὺς ζῶντα
Ἐντράπου κἂν, σεβάσθητι τοὺς ὑπὲρ σοῦ θανόν

Οὐδέν, οὐδὲν τὰ στήθη σου τ' ἀνάλγητα θερμαίνει
Καθεὶς τὴν κεφαλὴν κινῶν ἐργάζεται καὶ κλαί
Τὴν τελευταίαν του στιγμὴν ὡς σκώληξ ἀναμένει
Καὶ γραῖα ἡ νεότης του καὶ ἄγονος ἐκπνέει!
Ὦ σεῖς, οἱ ἀπολαύοντες τὸν ὕπνον τῶν θανόντων
Ἀποθαμμένοι μάρτυρες, σεῖς πάλιν ἐγερθῆτε·
Ἂς ἀναλάβουν οἱ νεκροὶ τὸν πόλεμον τῶν ζώντω
Ἐλᾶτε κἂν τοὺς τάφους σας νὰ ὑπερασπισθῆτε

πάλιν, 'Οδυσσεῦ καὶ Φλέσσα καὶ Τομπάζη·
πρὸς ἕνα ἡ Πατρὶς ἐκ νέου σᾶς φωνάζει!

χι, ὄχι, ἅγιοι τῆς Λαύρας τουρκοκτόνοι·
ῶν ἐρήμων τάφων σας ἀφίνετε τὸ χῶμα.
θῆτε· θέλομεν τοὺς πολεμήσει μόνοι.
δόξαν δὲν μοιράζομεν οὐδὲ μὲ σᾶς ἀκόμα!—
ν ζώσου ἀστραπῶν ἐκ νέου, Ταΰγέτα,
κίρτα, γέρον Ὄλυμπε, μονὴ 'Ελευθερίας!
υς σου προσκυνητὰς εὐλόγει καὶ χαιρέτα·
ύσουν ἔρχονται πυρὸς καὶ μάχης λειτουργίας.
εἰς τὴν γῆν αὐτὴν ἡ δάφνη δὲν ἀνθίζει·
ων στέφει μέτωπα ἢ μνήματα στολίζει.

1860

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΙΤΑΛΟΥΣ *

Κάτω τὸ ξίφος, Ἰταλοί! τὸ ξίφος σᾶς βαρύνει.
  Τὴν ἐλαφράν σας λάβετε κιθάραν τῶν ἐρώτων·
Ἀφήσατε τὰ θούρια εἰς ἄνδρας, τοῦ Βελλίνη
  Καὶ πάλιν μελῳδήσατε τοὺς ἤχους καθὼς πρῶ
Θὰ τραχυνθῇ εἰς ἄγριον παιᾶνα ἡ φωνή σας·
  Κάτω τὴν σπάθην, Ἰταλοί!—δὲν εἶναι ἰδική σ

Ὦ Βροῦτοι καὶ Σκηπίωνες θεατρικῶν δραμάτων,
  Εἰς τῆς σκηνῆς τ' ἀνθοστεφῆ ὁρμήσατε πεδία·
Ἀφήσατε τὸ ἐρυθρὸν πεδίον τῶν αἱμάτων.
  Ἐκεῖ, ἂς παίζῃ τὸ σπαθὶ ἡ σύμμαχος Πρωσσ
Τὸ πῦρ ἐκείνη, τὸν καρπὸν τῆς νίκης οἱ στρατοί
  Κάτω τὴν λόγχην, Ἰταλοί!—δὲν εἶναι ἰδική σ

* Ἔνθους ἐπανηγύριζεν ἡ Ἑλλὰς τὴν α *Ἀναγέννη* ἀδελφῆς Ἰταλίας, ὅτε ὀδυνηρὰ διεδόθη φήμη περὶ τῶν δῆθεν προθέσεών της. Ἐν στιγμῇ τοιαύτης ἀγανακτήσε τὸ προκείμενον ποίημα, καὶ ἤθελον εἶσθαι εὐτυχὴς ἂν ἠ τὸ ἐξοβελίσω! Ἀλλ' ὅ,τι ἐδημοσιεύθη ἐφάπαξ, ἀνήκει εἰ ματα καὶ τὴν ἱστορίαν, ἔτι δὲ μᾶλλον εἰς τὸν λαόν, οὗ νεύει τὰς ἐντυπώσεις.... Ἀρκοῦμαι μόνον νὰ εἴπω, ὅτι οἱ τοι, ἔργον συναρπαγῆς στιγμιαίας, εἶναι κραυγὴ καρδίας ἀλλὰ καὶ παραγνώρισις λαοῦ γενναίου καὶ προσφιλοῦς,

ρός, παρθένος στρατιά· κοσμήσου μὲ ταινίας,
ς ἀνθοδέσμας τείνατε ὡς λόγχας καὶ ὁρμᾶτε·
ὤμου τὰς κιθάρας σας! καὶ πρὸ τῆς Βενετίας
άλετε κῶμον.... Δι' αὐτοῦ σεῖς πάντοτε νικᾶτε.
πλα, μή· ἓν θούριον καὶ φεύγουν οἱ ἐχθροί σας.
ίτω τὴν δάφνην, 'Ιταλοί!—δὲν εἶναι ἰδική σας!

τοῦ, καὶ ποῦ εὑρήκατε τὴν δάφνην καὶ τὸ ξίφος;
τὴν Κοστόζαν; ἔμπροσθεν τῆς Λίσσης, τῆς Φερράρας;...
σᾶς ἁρμόζει, ἄφετε τοῦ μαχητοῦ τὸ ὕφος·
λλο τὸ παίζειν τὸ σπαθὶ καὶ ἄλλο τὰς κιθάρας.
ῥόδον τὸ ἀναίμακτον στολίσατε σπαθί σας·
ίτω τὴν σπάθην, 'Ιταλοί!—δὲν εἶναι ἰδική σας!

θνικόν σας λάβετε στιλέττον, ὅπερ μόνον
νὺξ τὸ βλέπει, καὶ ποτὲ ἡ λάμπουσα ἡμέρα.
υροβόλον ῥίψατε μακρὰν τὸ ἀνδροφόνον·
ν' εἰς τὰ ὦτά σας πολὺ κακόφωνος ἡ σφαῖρα....
λει μεταξὺ ἀνδρῶν ἀκόμη κ' ἡ φυλή σας;
ίτω τὴν λόγχην, 'Ιταλοί!—δὲν εἶναι ἰδική σας!

ς ἤδη χύνει τὸ εὐγενὲς αὐτοῦ αἷμα ὑπὲρ τῶν ἐθνικῶν του δι-
! 'Ελλὰς καὶ 'Ιταλία εἶναι τὸ διφυὲς δένδρον τὸ ποτισθὲν φεί-
ιὲ δάκρυα καὶ μὲ αἷμα, εἶναι ἡ δίτομος ἱστορία ἡ περικλείουσα
,τι ἔξοχον ἐν τῷ μαρτυρίῳ, καὶ ἡ ἀδελφὴ 'Ιταλία—δὲν λη-
ῦμεν—εἶναι τοῦ Σάντα-'Ρόζα μας ἡ πατρίς, μήτηρ τοῦ πανε-
Γαριβάλδη καὶ ἱερὰ γεννέτειρα τοῦ Θωμαζαίου μας καὶ Ματσίνη.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΙΤΑΛΟΥΣ *

Κάτω τὸ ξίφος, Ἰταλοί! τὸ ξίφος σᾶς βαρύνει.
Τὴν ἐλαφράν σας λάβετε κιθάραν τῶν ἐρώτων·
Ἀφήσατε τὰ θούρια εἰς ἄνδρας, τοῦ Βελλίνη
Καὶ πάλιν μελῳδήσατε τοὺς ἤχους καθὼς πρῶτ
Θὰ τραχυνθῇ εἰς ἄγριον παιᾶνα ἡ φωνή σας·
Κάτω τὴν σπάθην, Ἰταλοί! — δὲν εἶναι ἰδική σα

Ὦ Βροῦτοι καὶ Σκηπίωνες θεατρικῶν δραμάτων,
Εἰς τῆς σκηνῆς τ' ἀνθοστεφῆ ὁρμήσατε πεδία·
Ἀφήσατε τὸ ἐρυθρὸν πεδίον τῶν αἱμάτων.
Ἐκεῖ, ἂς παίζῃ τὸ σπαθὶ ἡ σύμμαχος Πρωσσία
Τὸ πῦρ ἐκείνη, τὸν καρπὸν τῆς νίκης οἱ στρατοί σ
Κάτω τὴν λόγχην, Ἰταλοί! — δὲν εἶναι ἰδική σα

---

* Ἔνθους ἐπανηγύριζεν ἡ Ἑλλὰς τὴν « *Ἀναγέννησ* ἀδελφῆς Ἰταλίας, ὅτε ὀδυνηρὰ διεδόθη φήμη περὶ τῶν κ δῆθεν προθέσεών της. Ἐν στιγμῇ τοιαύτης ἀγανακτήσεω τὸ προκείμενον ποίημα, καὶ ἤθελον εἶσθαι εὐτυχὴς ἂν ἠδυ τὸ ἐξοβελίσω! Ἀλλ' ὅ,τι ἐδημοσιεύθη ἐφάπαξ, ἀνήκει εἰς ματα καὶ τὴν ἱστορίαν, ἔτι δὲ μᾶλλον εἰς τὸν λαόν, οὗ τι νεύει τὰς ἐντυπώσεις.... Ἀρκοῦμαι μόνον νὰ εἴπω, ὅτι οἱ σ τοι, ἔργον συναρπαγῆς στιγμιαίας, εἶναι κραυγὴ καρδίας πλ ἀλλὰ καὶ παραγνώρισις λαοῦ γενναίου καὶ προσφιλοῦς,

ꞇρός, παρθένος στρατιά· κοσμήσου μὲ ταινίας,
ὰς ἀνθοδέσμας τείνατε ὡς λόγχας καὶ ὁρμᾶτε·
ὤμου τὰς κιθάρας σας! καὶ πρὸ τῆς Βενετίας
άλετε κῶμον.... Δι' αὐτοῦ σεῖς πάντοτε νικᾶτε.
ὅπλα, μή· ἓν θούριον καὶ φεύγουν οἱ ἐχθροί σας.
άτω τὴν δάφνην, 'Ιταλοί!—δὲν εἶναι ἰδική σας!

ποῦ, καὶ ποῦ εὑρήκατε τὴν δάφνην καὶ τὸ ξίφος;
ς τὴν Κοστόζαν; ἔμπροσθεν τῆς Λίσσης, τῆς Φερράρας;...
σᾶς ἁρμόζει, ἄφετε τοῦ μαχητοῦ τὸ ὕφος·
λλο τὸ παίζειν τὸ σπαθὶ καὶ ἄλλο τὰς κιθάρας.
ν ῥόδον τὸ ἀναίμακτον στολίσατε σπαθί σας·
άτω τὴν σπάθην, 'Ιταλοί!—δὲν εἶναι ἰδική σας!

ἐθνικόν σας λάβετε στιλέττον, ὅπερ μόνον
Ἡ νὺξ τὸ βλέπει, καὶ ποτὲ ἡ λάμπουσα ἡμέρα.
τυροβόλον ῥίψατε μακρὰν τὸ ἀνδροφόνον·
ῖν' εἰς τὰ ὦτά σας πολὺ κακόφωνος ἡ σφαῖρα....
έλει μεταξὺ ἀνδρῶν ἀκόμη κ' ἡ φυλή σας;
άτω τὴν λόγχην, 'Ιταλοί!—δὲν εἶναι ἰδική σας!

ας ἤδη χύνει τὸ εὐγενὲς αὐτοῦ αἷμα ὑπὲρ τῶν ἐθνικῶν του δι-
ν! 'Ελλὰς καὶ 'Ιταλία εἶναι τὸ διφυὲς δένδρον τὸ ποτισθὲν ἀεί-
μὲ δάκρυα καὶ μὲ αἷμα, εἶναι ἡ δίτομος ἱστορία ἡ περικλείουσα
ὅ,τι ἔξοχον ἐν τῷ μαρτυρίῳ, καὶ ἡ ἀδελφὴ 'Ιταλία—δὲν λη-
οῦμεν—εἶναι τοῦ Σάντα-'Ρόζα μας ἡ πατρίς, μήτηρ τοῦ πανε-
Γαριβάλδη καὶ ἱερὰ γεννέτειρα τοῦ Θωμαζαίου μας καὶ Ματσίνη.

Τὴν λόγχην τὴν αἱμοχαρῆ, γενναῖοι, παραιτεῖτε·
　Μὴ διὰ ξένα χαίρεσθε καὶ διὰ νίκας ἄλλων.
Τὸ μέτωπόν σας κύψατε, τῆς δόξης ψωμοζῆται,
　Καὶ τὰ ἐλέη λάβετε τῶν Πρώσσων καὶ τῶν Γάλ
Εἶναι κλοπὴ κ' ἡ δόξα σας, κλοπὴ κ' οἱ στέφανοί σα
　Κάτω τὴν δάφνην, Ἰταλοί!—δὲν εἶναι ἰδική σας

Ὦ τῆς Κοστόζης ἥρωες, Θεμιστοκλεῖς τῆς Λίσσης,
　Οἱ ἀξιοῦντες μέλλουσαν τὰς χώρας μας Ἰ
Ἐλᾶτε, σᾶς καλοῦν ἐδῶ μνημάτων κατακτήσεις·
　Ἔχομεν ἕνα Τοχετὼφ εἰς πᾶσαν παραλίαν.
Ἐλᾶτε· ἔχομεν πολλὰ νὰ λύσωμεν μαζῆ σας....
　Κάτω τὴν σπάθην, Ἰταλοί!—δὲν εἶναι ἰδική σας

Ἐρύθημα ὑπὲρ ὑμῶν θὰ εἶχον, ὄχι σκῶμμα,
　Ἂν ἡ ἀχαριστία σας δὲν μ' εἶχε παροξύνει.
Ἀκόμα δὲν σᾶς ἔδωκαν τὰς χώρας σας, ἀκόμα,
　Ὦ ἡττημένοι νικηταί, ἀγνώμονες Λατῖνοι,
Καὶ καθ' ἡμῶν ἐστράφησαν οἱ πρῶτοι κομπασμοί σα
　Κάτω τὴν λόγχην, Ἰταλοί!—δὲν εἶναι ἰδική σας

ἐπράξατε λοιπόν, ὦ πλήθη ἐπηρμένα;...
θητε καθὼς ἡμεῖς εἰς κάμινον ἀγώνων
ὀργὴν τῆς Δύσεως, μὲ σύμμαχον οὐδένα,
στόλους τρεῖς ἐκαύσατε μ' ὀλίγας λέμβους μόνον;
ων ἔζησε μὲ σᾶς; ἀπέθανε μαζῆ σας;
ω τὴν δάφνην, 'Ιταλοί!—δὲν εἶναι ἰδική σας!

υς «Μέγας Κύριος» ὁ τοῦρκος ἦτον ἔτι,
ἠγέρθημεν ἡμεῖς μίαν καλὴν πρωΐαν,
νοι ἐκτυπήσαμεν, ὀκτὼ μεγάλα ἔτη,
Αἴγυπτον, τὴν 'Αφρικὴν καὶ πᾶσαν τὴν 'Ασίαν!
ι ὠνειρεύθησαν νὰ πράξουν οἱ λαοί σας;...
ο ἡ τύχη, 'Ιταλοί!—Αὐτὴ εἶν' ἐδική σας!

1866

ΑΣΜΑΤΙΟΝ

ΨΑΛΕΝ ΥΠΟ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΟΣ ΥΨΙΦΩΝΟ

ΚΡΗΤΙΚΟΥ

ΕΙΣ ΤΟ ΕΝ ΦΑΛΗΡΩ ΘΕΑΤΡΟΝ

Ψάλε, ψυχή μου Ἑλληνική, σὲ τοῦτο τ' ἀκρογιά
Στὴ γλῶσσα τῆς μανούλας σου καὶ τῆς παλλη
Ἴσως ἀκούσει τὸ σκοπὸ στοῦ ὕπνου του τὴ ζάλη
Μὲ τοὺς νεκροὺς συντρόφους του κι' ὁ γυιὸς τῆς Κα

Ἄχ, ναί· ἂν δὲν ἐχύνανε μερόνυχτα Ἐκεῖνοι
Τὸ αἷμά τους τ' ἀτίμητο ἐδῶ σταλιά, σταλιά,
Δροσάτη δὲ θὰ φούντονε στὸ Φάληρο μυρσίνη,
Καὶ Χότζας θὲ ν' ἀκούγετο κι' ἀράπικη λαλιά.

Σ' αὐτὸ ἀκόμη θἄβοσκαν τὸ μυρωμένο χῶμα
Ντελίδων ἄτια, καὶ σ' αὐτὰ τ' ἀθάνατα νερὰ
Κορμιὰ θὲ νὰ δροσίζοντο τουρκαλβανῶν ἀκόμα,
Ἂν τὰ λειοντάρια ἔλειπανε ποῦ κοίτονται νεκρ

ὅταν περπατῆτ' ἐδῶ κι' ἀνοίγῃ τὴν καρδιά σας
υκὸ τραγοῦδι καὶ δροσιὰ καὶ αὖρα φτερωτή,
ης ἕνα δάκρυο ἂς λάμπῃ στὴ ματιά σας
κείνους ποῦ σᾶς τἄδωκαν καὶ τἄχασαν αὐτοί!

ε δάφνης καὶ μυρτιᾶς νεισθέριστα κλωνάρια,
τε στὸ μνῆμα τ' Ἀρχηγοῦ λουλοῦδι δροσερό,
όσετε εἰς τ' ἄταφα ἐκεῖνα παλληκάρια,
ῦ κοίτονται στὸ πλάγι του, λιβάνι καὶ σταυρό!

1878

ΠΟΙΗΜΑ

Ἀπαγγελθὲν εἰς τὸν φιλολογικὸν Σύλλογον «ΠΑΡΝΑ
ὡς πρόλογος τοῦ ἀναγνωσθέντος ἀνεκδότου δράματό

«Ο ΛΕΩΝ ΚΑΛΛΕΡΓΗΣ»

Τοῦ παρελθόντος τὴν πυκνὴν σκοτίαν διασχίζω
  Κ' εἰς ἀβυσσῶδες φέρομαι βαθὺ νεκροταφεῖον.
Φρίσσων εἰς τρίζοντα ὀστᾶ τὸν πόδα μου βυθίζω,
  Κ' εἰς τεθλιμμένον φέρομαι λαβύρινθον μνημεία
Τὸν δρόμον μου μὲ τοῦ Λαοῦ τὰ ᾄσματα φωτίζω,
  Καὶ μὲ τῶν παραδόσεων τὸν λύχνον βηματίζω.

Πατέρων κοιμητήριον διέρχομ' ἐπισήμων·
  Λειψάνων βλέπω σάβανα βαμμένα εἰς τὸ αἷμα.
Εἶναι τὸ κενοτάφιον ἡρώων ἀνωνύμων,
  Ἡρώων δίχως θρίαμβον, μαρτύρων δίχως στέ
Ἄ, πῶς λατρεύει μάρτυρας τοιούτους ἡ ψυχή μου
  Αὐτοὶ εἶναι ἡ Μοῦσά μου, αὐτοὶ καὶ ἡ ᾠδή μο

ποθάνῃ τις ζητῶν τὴν δάφνην τοῦ ἀγῶνος,
σω του ἀφίνων φῶς καὶ μνήμης εὐωδίαν·
ἀποθάνῃ ἔνθους τις ἐπὶ τοῦ προμαχῶνος,
τίζων νίκην εὐγενῆ εἰς μάχης τρικυμίαν,
γω, εἶναι ἱερόν· ἀλλ' ὁ τοιοῦτος ἥρως
ϐάνει γέρας ἄφθιτον τὴν δόξαν τοῦ Σωτῆρος.

εἶναι ἄλλο, ἄλλο τι τὸ μάχεσθ' αἰωνίως
ὸ τὸ σκότος, ἔρημος, νεκρὸς κ' εἰς τὴν ἐλπίδα·
' ἡ δάφνη ἄοσμος, μαρτύριον ὁ βίος,
ὶ ν' ἀποθνήσκῃς ἄγνωστος δι' ἄγνωστον πατρίδα....
εἰς τοιαύτην ὕπαρξιν κουράζονται τὰ στήθη·
ναι πολὺ ἀχάριστος καὶ ἀσεϐὴς ἡ λήθη!

Ὀλίγα ἄνθη δότε μοι εὐώδη, Πατριῶται,
ὸν ὕπνον τῶν ἀγνώστων μου ἡρώων νὰ τιμήσω·
γην δρόσον δι' αὐτοὺς τὰ δάκρυά σας δότε,
ῆς ξηραμένης δάφνης των τὰ φύλλα νὰ ῥαντίσω.—
τεθλιμμένη Μοῦσά μου ἰδίως ἕνα στέργει,
ὸν προσφιλῆ της Λέοντα, τὴν μνήμην τοῦ Καλλέργη!

Γοργὸς ὡς ῥεῦμα ποταμοῦ, γλυκὺς ὡς ὀπτασία,
Εἰς δούλους χρόνους ἔσεισε τὴν χαίτην ἀποστάτ
Καὶ πρὶν τὸν πλήξῃ ὄπισθεν ἡ νύμφη τοῦ Ἀδρία,
Ἐκπεπληγμέν' εἰς τὰ θολὰ ἐστράφη τέλματά τ
Ἂν ἡ ψυχή του ὡς ἀκτὶς ἐμπρός μας καταβαίνῃ,
Ἐπευφημίαν δὲν ζητεῖ, ἓν δάκρυον προσμένει!

ΣΤΟΝΟΣ

Α'

λωνάρι δόστε μου· ἡ ῥοδοδάφνη τώρα
γῆ μας δὲ φουντόνει πιά, σὲ ἄλλη βγαίνει χώρα.
υπαρισσιοῦ κλαδὶ τὴ λύρα νὰ στολίσω,
θλιβερό, νεκρώσιμο τραγοῦδι ν' ἀρχηνίσω....
ἡμέραις σὰν αὐταίς, π' ἀνάστασι μυρίζει
τὸ φεγγάρι ὁ σταυρὸς τῆς λευθεριᾶς γκρεμίζει,
ις ποῦ θὰ ψάλουνε «Χριστὸς ἀνέστη!» ἄλλοι,
ύρα ἡ ἑλληνικὴ μοιρολογᾷ, δὲν ψάλλει!
υπαρισσιοῦ κλαδί, αὐτὸ σ' ἐμᾶς ταιριάζει·
άφνη θέλει μέτωπα ψηλὰ καὶ δὲ μᾶς μοιάζει!

Β'

ἀλλοῦ, σὲ ἄλλη γῆ, σὲ ἄλλαις χώραις βγαίνει·
τὴ δροσίζει τὸ νερὸ μονάχο, τὴ μαραίνει.
εμένα της κλαδιὰ στὸ αἷμα ξεφυτρόνουν....
γαίνουν τὰ λουλούδια της ἐκεῖ ποῦ ξεφαντόνουν,
ετρα καὶ στοὺς χοροὺς καὶ στ' ἄσεμνα τραγούδια·
ς κάμπους τῆς τιμῆς ἀνθοῦν τ' ἀθάνατα λουλούδια!
κλαρὶ δὲ βρίσκεται σ' ἐμᾶς, μὴ τὸ ζητῆτε·
κοιμητῆρι μοναχὰ δαφνῶνα θενὰ βρῆτε.

'Εκεῖ, ποῦ ἡ Μαρτιάτικαις νυχτώθηκαν ἡμέραις,
Τῆς "Αγια-Λαύρας τὰ παιδιά, τῶν νόθων οἱ
Τῶν νόθων, ναί· δὲ μοιάζομεν ἐμεῖς παιδιὰ δικά
Καὶ δὲν ἐλάβαμε ζωὴ ἀπ' τὴν πλατειὰ καρδια
Κεῖνο τὸ αἷμα στέρεψε, ποῦ κοινωνιὰ ἐγίνη
Στοῦ Καραΐσκου τὴν καρδιά, στῆς Κιάφας τὸ
Καὶ σπίθα μιὰ δὲν ἔμεινε ἀπ' τὴ φωτιὰ ἐκείνη,
Ποῦ νύχτα μέρα ἔκαιγε στὴ βάρκα τοῦ Κανά

Γ'

Σῶπα, θλιμμένη Μοῦσά μου· παραίτα τὸ φαρμά
Καὶ τὸν 'Ανδροῦτσο ξέχασε καὶ τὸν Καραΐσκ
Γίνου καθρέφτης τοῦ καιροῦ ποῦ ζῆς, δυστυχισμέ
Οἱ ζωντανοὶ ἐπέθαναν καὶ ζοῦν οἱ πεθαμμένοι
Μὴ σοῦ ἀνάβῃ τὴν καρδιὰ τῆς Λαύρας τὸ μπαρ
Μήπως θαρρῆς πῶς ἡ 'Ελλὰς τοῦ Διάκου εἶνα
'Εκείνη πίστευε Θεό, καὶ τούτη δὲν πιστεύει·
Χυδαῖος μόνο σήμερα μπορεῖ νὰ τὸν λατρεύῃ.
'Εκείνη τὴν ὠνόμαζαν Βαλτέτσι, Κακοσοῦλι,
Στεριὰ τοῦ Μάρκου Μπότσαρη καὶ κῦμα τοῦ
Καὶ τούτη, πῶς τὴν κράζουνε; πῶς τὴν καλοῦν
Δὲν ἔχει πλέον ὄνομα.... καὶ τὄνομα πεθαίνει
"Αχ, ἡ 'Ελλὰς ἐπέθανε κ' οἱ "Ελληνές της ὅλ
Καὶ τὸ μεγάλο χέρσωσαν τὰ χρόνια περιβόλι

Δ'

η μίαν ἄκρη της ἕως τὴν ἄλλη τώρα
ρτει τῆς 'Ανατολῆς καὶ καίεται ἡ χώρα.
μος ὅλος στ' ἅρματα τὰ χέρια του ξαμόνει,
μὲ δίχως ὄνομα στολίζονται μὲ κρίνα,
νο, μόνο ἡ 'Ελλὰς τὰ χέρια της σταυρόνει!
φθάν' ἡ Πελοπόννησος, τῆς φθάνει κ' ἡ 'Αθήνα....
τῆς 'Ανατολῆς τὸ ζήτημα γιὰ κείνη,
τί, ἂν τόσα της παιδιὰ στὰ σίδερα στενάζουν;
Μακεδονία της ὁ Σλάβος καταπίνη,
τὴν κληρονομία μας ὁμόδοξοι ματιάζουν;...
υπαρισσιοῦ κλαδί, αὐτὸ σ' ἐμᾶς ταιριάζει,
δάφνη θέλει μέτωπα ψηλὰ καὶ δὲ μᾶς μοιάζει!

1877

ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΛΑΤΑΝΟΝ ΤΟΥ ΜΕΝ

Ὦ Πλάτανε! τοῦ Μενδρεσὲ στοιχειὸ καταραμέν
Τῆς τυραννίας τρόπαιο στὴ φυλακὴ ὑψωμένο·
Συμμάζωξε τὰ φύλλα σου τὰ δακρυρραντισμένα,
Νὰ ἰδῶ κομμάτι οὐρανὸ καὶ τ' ἄστρα τὰ καϋμ
Ἂν ἦσαι δένδρο σπλαχνικό, ἀνθρώπους μὴν μιμ
Μὴ δεσμοφύλακας κ' ἐσὺ ὡσὰν ἐκείνους ἦσαι

Ναί· ἄφησε καμμιὰ φορὰ νὰ βλέπ' ἀπ' ἐδῶ πέρα
Τὸν ἀσημένιο οὐρανό, τὴν ἄσπρη τὴν ἡμέρα·
Κἀνένα σύννεφο μικρὸ ποῦ φεύγει ν' ἀντικρύσω,
Κἀνένα ταξειδιάρικο πουλάκι νὰ ρωτήσω.
Νὰ στείλω χαιρετίσματα στὴ μάνα ποῦ μὲ κλαί
Κ' ἐκείνης ὁποῦ μ' ἀγαπᾷ χωρὶς νὰ μοῦ τὸ λ

Ὦ Πλάτανε· πόσαις φοραὶς στοὺς κλῶνους σ' ἀ
Τῆς ἀρετῆς τὸ φόρεμα ἐσύρθη τὸ χιονάτο!
Πόσαις ἀθώαις κεφαλαὶς ἐγύρανε σ' ἐσένα,
Καὶ πόσα μάτια ἀγγελικὰ ἐκλεῖσαν δακρυσμέ
Πόσαις φοραὶς σὰν ἀδελφαὶς στὴ ῥίζα σου τὴν κρ
Ἐκάθησαν ἡ ἀρετὴ κ' ἡ σκοτεινὴ κακία!

τὸ ἔθνος σκέπασαν τὰ ἔρημα κλαδιά σου,
αὶ στὸν ἀγῶνα σάβανο ἐξάπλωσ' ἡ σκιά σου!
ὁ Γρίβας ἔτρωγε τὰ σίδερα δεμένος,
' ἐδῶ γλυκομαραίνουνταν ὁ Σοῦτσος ὁ καϋμμένος.
κι' ὁ Τουρκοφάγος μας ἀνταμοιβὴ εὕρηκε,
' ὁ Μακρυγιάννης, ἄρρωστος, μὲ κοντακιαὶς ἐμπῆκε!

, ἄχ, πόσα μάντρωσες λειοντάρια πληγωμένα,
κόμη ἀπὸ τὸν πόλεμο καὶ τὴ φωτιὰ βγαλμένα·
υς ἀϊτοὺς τῆς 'Αμπλιανῆς, πόσα παιδιὰ τοῦ Φλέσσα,
σὰν μανοῦλα τἄβαλες στὴν ἀγκαλιά σου μέσα!
σοῦ τοὺς φάγῃ ἐννοιάζουσαν τὸ κρύο καὶ ἡ πεῖνα,
ὰ νὰ τοὺς στείλῃς ζωντανοὺς στὴ μαύρη γκιλοτίνα.—

, δεντρί, τὰ νειάτα μας καὶ τἄνθη μας στολίσου,
ὰ γείν' ἡ ρίζα σου βουνὸ καὶ σύννεφο ἡ κορφή σου·
, δεντρί, τὰ νειάτα μας καὶ τὴν παλληκαριά μας,
αὶ βύζαξε τὸ αἷμά μας καὶ πιὲ τὰ δάκρυά μας,
γείνῃς δράκος, γίγαντας, τὸν κόσμο νὰ σκεπάσῃς.
άγε, δεντρί, τὰ νειάτα μας, φάγε τα νὰ χορτάσῃς!

ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΛΑΤΑΝΟΝ ΤΟΥ ΜΕΝΔΡ

Ὦ Πλάτανε! τοῦ Μενδρεσὲ στοιχειὸ καταραμένο,
Τῆς τυραννίας τρόπαιο στὴ φυλακὴ ὑψωμένο·
Συμμάζωξε τὰ φύλλα σου τὰ δακρυρραντισμένα,
Νὰ ἰδῶ κομμάτι οὐρανὸ καὶ τ' ἄστρα τὰ κρυμμέ
Ἂν ἦσαι δένδρο σπλαχνικό, ἀνθρώπους μὴν μιμῆσ
Μὴ δεσμοφύλακας κ' ἐσὺ ὡσὰν ἐκείνους ἦσαι!

Ναί· ἄφησε καμμιὰ φορὰ νὰ βλέπ' ἀπ' ἐδῶ πέρα
Τὸν ἀσημένιο οὐρανό, τὴν ἄσπρη τὴν ἡμέρα·
Κἀνένα σύννεφο μικρὸ ποῦ φεύγει ν' ἀντικρύσω,
Κἀνένα ταξειδιάρικο πουλάκι νὰ ῥωτήσω.
Νὰ στείλω χαιρετίσματα στὴ μάνα ποῦ μὲ κλαίγει
Κ' ἐκείνης ὁποῦ μ' ἀγαπᾷ χωρὶς νὰ μοῦ τὸ λέγ

Ὦ Πλάτανε· πόσαις φοραὶς στοὺς κλώνους σ' ἀπο
Τῆς ἀρετῆς τὸ φόρεμα ἐσύρθη τὸ χιονάτο!
Πόσαις ἀθώαις κεφαλαὶς ἐγύρανε σ' ἐσένα,
Καὶ πόσα μάτια ἀγγελικὰ ἐκλεῖσαν δακρυσμένα
Πόσαις φοραὶς σὰν ἀδελφαὶς στὴ ῥίζα σου τὴν κρύα
Ἐκάθησαν ἡ ἀρετὴ κ' ἡ σκοτεινὴ κακία!

τὸ ἔθνος σκέπασαν τὰ ἔρημα κλαδιά σου,
ὶ στὸν ἀγῶνα σάβανο ἐξάπλωσ' ἡ σκιά σου!
ὁ Γρίβας ἔτρωγε τὰ σίδερα δεμένος,
ἐδῶ γλυκομαραίνουνταν ὁ Σοῦτσος ὁ καϋμμένος.
κι' ὁ Τουρκοφάγος μας ἀνταμοιβὴ εὑρῆκε,
ὁ Μακρυγιάννης, ἄρρωστος, μὲ κονταχιαὶς ἐμπῆκε!

, ἄχ, πόσα μάντρωσες λειοντάρια πληγωμένα,
ιόμη ἀπὸ τὸν πόλεμο καὶ τὴ φωτιὰ βγαλμένα·
ς αἴτους τῆς 'Αμπλιανῆς, πόσα παιδιὰ τοῦ Φλέσσα,
σὰν μανοῦλα τἄβαλες στὴν ἀγκαλιά σου μέσα!
οῦ τοὺς φάγῃ ἐννοιάζουσαν τὸ κρύο καὶ ἡ πεῖνα,
: νὰ τοὺς στείλῃς ζωντανοὺς στὴ μαύρη γκιλοτίνα.—

, δεντρί, τὰ νειάτα μας καὶ τἄνθη μας στολίσου,
γείν' ἡ ῥίζα σου βουνὸ καὶ σύννεφο ἡ κορφή σου·
, δεντρί, τὰ νειάτα μας καὶ τὴν παλληκαριά μας,
ὶ βύζαξε τὸ αἷμά μας καὶ πιὲ τὰ δάκρυά μας,
είνῃς δράκος, γίγαντας, τὸν κόσμο νὰ σκεπάσῃς.
γε, δεντρί, τὰ νειάτα μας, φάγε τα νὰ χορτάσῃς!

Ὄχι, δὲν εἶναι, Πλάτανε, ἑλληνικὴ ἡ σπορά σου
Ἀπὸ λαγκάδι σκοτεινὸ κατάγετ' ἡ γενιά σου.
Ἀπὸ τὴ γῆ τοῦ Μπαυαροῦ ἐδῶ φυτεύθης πάλι·
Κόρακας μαῦρος σ' ἔφερε, καιροῦ ἀνεμοζάλη,
Κ' ἐφούντωσες στὰ χώματα τὰ μοσχομυρισμένα,
Κ' ἔχεις ἀπὸ τὸν ἥλιο μας τὰ φύλλα χρυσωμέν

Ἕνα καιρὸν — ὡσὰν αὐτὸν ποῦ ἔχομε καὶ τώρα —
Ἐφύτευσ' ὁ Ἀλῆ-πασσᾶς στὴν ἔρημή του χώρα
Τὸν Πλάτανο, ποῦ θέριεψε κ' ἐσκέπαζε τ' ἀστέρια
Γιατὶ τὸν πότιζ' ὁ Ἀλῆς μὲ τὰ δικά του χέρια
Καὶ μ' αἷμα τὸν ἐρράντιζε τοῦ Ζίδρου καὶ τοῦ Γι
— Ἄχ, ἀνατρέφεσαι κ' ἐσὺ μὲ τὴ δική μας νε

Θὰ ἔλθῃ ὥρα, Πλάτανε, ἀλλόθρησκη Βαστίλλη,
Ποῦ ξυλοκόπους ἡ ὀργὴ τοῦ ἔθνους θὰ σοῦ στε
Καὶ πέλεκυς στὴ ῥίζα σου ἐλεύθερος θ' ἀστράψῃ.
Δὲν θὰ σὲ φᾶν γεράματα· φωτιὰ θενὰ σὲ κάψῃ.
Καὶ γύρω θὰ χορέψωμε στὴ σκόνη σου τὴν κρύα,
Ὅταν ἀνοίξῃ τὸ χορὸ Πατρὶς κ' Ἐλευθερία...

Ἔγγραφον ἐκ τῶν φυλακῶν τοῦ Μενδρεσέ,

Ο ΔΙΣΚΟΣ

ΤΟΥ ΓΕΡΟΥ ΑΓΩΝΙΣΤΟΥ *

ὸ Εἰκοσιένα εἰς τὰ χέρια του κρατεῖ,
μὲ μέτωπο σκυμμένο τρέχει καὶ ψωμοζητεῖ.
κι' αὐτό, καὶ μοιάζει τὸν ἀϊτὸ ποῦ μιὰ φορὰ
στὰ σύννεφα πετοῦσε καὶ τοῦ πέσαν τὰ φτερά....
ορεῖ νὰ λημεριάση στὴ φωτιὰ τῆς ἀστραπῆς,
γυρίζει μέσ' στοὺς δρόμους μὲ τὸ δίσκο τῆς ντροπῆς!

ὸ χέρι του ὁ δίσκος δὲν μπορῇ νὰ κρατηθῇ,
ωρᾶτέ το, δὲ ξέρει.... χθὲς κρατοῦσε τὸ σπαθί,
θὶ ποῦ νὰ τὸ σπάσῃ δὲν εὑρέθηκε πασσᾶς.
ντροπὴ γιὰ κεῖνο ἦναι, εἶναι πιὸ ντροπὴ γιὰ σᾶς!
στὸ Εἰκοσιένα! ἕνα ψίχουλο ζητῶ·
λιγάκι κλεῖ τὰ μάτια καὶ γλυτόνετ' ἀπ' αὐτό....

είναμε ἀκόμη ἀπ' τῆς Λαύρας τὰ παιδιά·
ι σώθηκαν πλατάνια στὴ μεγάλη λαγκαδιά.
πέσανε στῆς μάχης τὴ βοὴ καὶ τὴ φωτιά,
λα κούφωσαν τὰ χρόνια καὶ τὰ κρύα γερατειά.
λίγα ποῦ ὡς τοῦτον βασταχθῆκαν τὸν καιρό,
τουνε γιατὶ μιὰ στάλα δὲν τοὺς ρίχνετε νερό!

' αἴτησιν πτωχοῦ 'Αγωνιστοῦ τοῦ 1821.

Ὄχι, δὲν εἶναι, Πλάτανε, ἑλληνικὴ ἡ σπορά σου·
Ἀπὸ λαγκάδι σκοτεινὸ κατάγετ' ἡ γενιά σου.
Ἀπὸ τὴ γῆ τοῦ Μπαυαροῦ ἐδῶ φυτεύθης πάλι·
Κόρακας μαῦρος σ' ἔφερε, καιροῦ ἀνεμοζάλη,
Κ' ἐφούντωσες στὰ χώματα τὰ μοσχομυρισμένα,
Κ' ἔχεις ἀπὸ τὸν ἥλιο μας τὰ φύλλα χρυσωμένα

Ἕνα καιρὸν—ὡσὰν αὐτὸν ποῦ ἔχομε καὶ τώρα—
Ἐφύτευσ' ὁ Ἀλῆ-πασσᾶς στὴν ἔρημή του χώρα
Τὸν Πλάτανο, ποῦ θέριεψε κ' ἐσκέπαζε τ' ἀστέρια,
Γιατὶ τὸν πότιζ' ὁ Ἀλῆς μὲ τὰ δικά του χέρια,
Καὶ μ' αἷμα τὸν ἐρράντιζε τοῦ Ζίδρου καὶ τοῦ Γιώτ
—Ἄχ, ἀνατρέφεσαι κ' ἐσὺ μὲ τὴ δική μας νειό

Θὰ ἔλθῃ ὥρα, Πλάτανε, ἀλλόθρησκη Βασίλλη,
Ποῦ ξυλοκόπους ἡ ὀργὴ τοῦ ἔθνους θὰ σοῦ στεί
Καὶ πέλεκυς στὴ ῥίζα σου ἐλεύθερος θ' ἀστράψῃ.
Δὲν θὰ σὲ φᾶν γεράματα· φωτιὰ θενὰ σὲ κάψῃ,
Καὶ γύρω θὰ χορέψωμε στὴ σκόνη σου τὴν κρύα,
Ὅταν ἀνοίξῃ τὸ χορὸ Πατρὶς κ' Ἐλευθερία....

Ἔγραφον ἐκ τῶν φυλακῶν τοῦ Μενδρισί, 1

Ο ΔΙΣΚΟΣ

ΤΟΥ ΓΕΡΟΥ ΑΓΩΝΙΣΤΟΥ *

τὸ Εἰκοσιένα εἰς τὰ χέρια του κρατεῖ,
μὲ μέτωπο σκυμμένο τρέχει καὶ ψωμοζητεῖ.
κι' αὐτό, καὶ μοιάζει τὸν ἀϊτὸ ποῦ μιὰ φορὰ
' στὰ σύννεφα πετοῦσε καὶ τοῦ πέσαν τὰ φτερά....
ορεῖ νὰ λημεριάσῃ στὴ φωτιὰ τῆς ἀστραπῆς,
γυρίζει μέσ' στοὺς δρόμους μὲ τὸ δίσκο τῆς ντροπῆς!

ὸ χέρι του ὁ δίσκος δὲν μπορῇ νὰ κρατηθῇ,
ωρᾶτέ το, δὲ ξέρει.... χθὲς κρατοῦσε τὸ σπαθί,
αθὶ ποῦ νὰ τὸ σπάσῃ δὲν εὑρέθηκε πασσᾶς.
ντροπὴ γιὰ κεῖνο ἦναι, εἶναι πιὸ ντροπὴ γιὰ σᾶς!
στὸ Εἰκοσιένα! ἕνα ψίχουλο ζητῶ·
λιγάκι κλεῖ τὰ μάτια καὶ γλυτόνετ' ἀπ' αὐτό....

μείναμε ἀκόμη ἀπ' τῆς Λαύρας τὰ παιδιά·
α σώθηκαν πλατάνια στὴ μεγάλη λαγκαδιά.
πέσανε στῆς μάχης τὴ βοὴ καὶ τὴ φωτιά,
λα κούφωσαν τὰ χρόνια καὶ τὰ κρύα γερατειά.
λίγα ποῦ ὡς τοῦτον βασταχθῆκαν τὸν καιρό,
τουνε γιατὶ μιὰ στάλα δὲν τοὺς ρίχνετε νερό!

' αἴτησιν πτωχοῦ 'Αγωνιστοῦ τοῦ 1821.

Μὴ μὲ βλέπετε στῆς θύρας μαζωμένο τὴ γωνιά·
'Απ' τῆς Λαύρας κ' ἐγὼ εἶμαι τὴν εὐγενικὴ γ
'Απ' τοῦ Γερμανοῦ τὸ χέρι πῆρ' ἀντίδωρο, ἐκεῖ,
Πῶσπασε ἡ ἁλυσίδα κι' ἄνοιξε ἡ φυλακή,
Καὶ Χριστὸ κ' 'Ελευθερία σὲ μιὰ πῆρα κουταλιά
Σὰν ἀνοίχθηκ' ἡ σημαία εἰς τῆς αὔρας τὰ φιλ

῎Αχ! ὁ γέρος ποῦ προσμένει στὸ κατώφλι σας, α
Σὰν ξεφτέρι ροβολοῦσε μιὰ φορὰ καὶ σὰν ἀϊτό
Καὶ μαζῆ μὲ τοὺς Γριβαίους ἔτρεχε σὰν τὸ βορι
Καὶ τὸ Δράμαλη σφαλοῦσε μὲ τὸ Γέρο τοῦ Μ
Στὴν πρωτομαγιὰ τοῦ Γένους δὲν τὸν εἶδαν νὰ σ
Γιατ' ἐθέριζε λουλούδια κόκκινα μὲ τὸ σπαθί.

Χάθηκαν τὰ χρόνια κεῖνα, οἱ καλοί μας οἱ καιρο
Κ' ἡ μεγάλη φωτιὰ σβύνει σὰν τοῦ τάφου τὸ κ
Σὰ σβυστὸ ἀστροπελέκι τώρα κοίτομαι νεκρός·
Χαλασμένο ἐρημοκκλῆσι ποῦ γκρεμίζει ὁ και
Τὸ καντῆλί μου στερεύει· λίγο λάδι πρὶν σβυστῇ.
Κἂν τὸ γέρο λυπηθῆτε, ἔχι τὸν 'Αγωνιστή!

1821—1879

Α'

τ' ἐδῶ πῶς ἔρχομαι γλυκὰ νὰ τραγουδήσω
τὴν καρδιὰ ποῦ ἐζέσταινε ἡ δόξα κ' ἡ ἐλπίδα ;
τ' ἐδῶ πῶς ἔρχομαι λουλούδια νὰ σκορπίσω
ς Ἅγια-Λαύρας τὸ σταυρό, στοῦ Μάρτη τὴ λεπίδα ;
θηκεν ὁ Παρνασσὸς καὶ μ' ἔκραξ' ἐδῶ πέρα·
γοῦδι δὲν ἀπόμεινε γιὰ τὴ μεγάλη μέρα.
ειψαν σὰν ποταμοῦ νερὰ καὶ τὰ τραγούδια·
γκάθι' ἀπὸ τ' ἀθάνατα μᾶς ἔμειναν λουλούδια....
ι τάφου ἔγεινε τὸ φῶς μέσ' στὴ ψυχή μου,
βράχνιασε στὴν ἐρημιά, ἐβράχνιασ' ἡ φωνή μου !

Β'

θα, ὄχι, τὸ παληὸ τραγοῦδί μου ν' ἀρχίσω·
θα φαρμάκι καὶ χολὴ καὶ δάκρυα νὰ χύσω,
καθρέφτη ἄσπλαχνο νὰ δείξω τὴ γενιά μας
τὴ Μαρτιάτικη γενιά·— Θερσίτη κι' Ἀχιλλέα·
πλατάνια τοῦ βουνοῦ μὲ τὰ χαμόκλαδά μας,
νώναις καὶ καμέλιαις, σημαία καὶ σημαία....

Μάρτη μὲ Μάρτη ἄπονα ἡ μοῦσα θὰ μετρήσῃ·
Μπροστὰ στὸν ἕνα θὰ ντραπῇ, στὸν ἄλλο θ' α
'Ελᾶτε· πίσω στρέψετε πενῆντα τόσα χρόνια,
Καὶ θενὰ πᾶτε πιὸ μπροστὰ γυρίζωντας ὀπίσω
Στὸ Μάρτη πᾶμε πῶφεραν βουνίσια χειλιδόνια,
Τὴ μαραμένη δάφνη του καὶ πάλι νὰ φιλήσω
Πᾶμε νὰ ζωντανέψωμε καὶ νὰ λησμονηθοῦμε,
Καὶ τῆς μεγάλης μάνας μας τὰ νειάτα νὰ χα
Μὴ βαρεθῆτε· μιὰ στιγμὴ ξοδέψετε γενναῖα·
Ὁ νοῦς σας μόνο τ' ὀχληρὸ ταξεῖδι θενὰ κάν
Ὦ, θὰ διασκεδάσετε καθὼς στὸ Φαληρέα,
Καὶ θενὰ βρῆτε θέατρο σχεδὸν σὰν τοῦ Ἑρνό
Τί μόνο, τί ;... πῶς παγωτὰ ἐκεῖ θὰ στερηθῆτε·
Μὰ δὲν πειράζει· στὴ καρδιὰ κι' αὐτὰ θενὰ τὰ
. . . .

ΑΓΙΑ ΛΑΥΡΑ

(ΚΕ' ΜΑΡΤΙΟΥ 1821)

Α'

Ἄνοιξις εἶναι· σμίγουνε τριαντάφυλλα κι' ἀστέρι
Στὸ φίλημα ὁποῦ στὴ γῆ ὁ οὐρανὸς χαρίζει,
Κι' ὁ ἥλιος ἀπὸ τὰ ψηλὰ γαλάζια του λημέρια
Χρυσάφι σπέρνει καὶ τῆς γῆς ὁ κόλπος λουλο

χτῖνές του τὴ γῆ μονάχα δὲν φωτίζουν.
τοκοποῦν σ' ἁρματωσιαῖς καὶ σ' ἀργυρᾶ τσαπράζια·
τουν σὲ ὁλόγυμνα σπαθιά, καὶ φωσφορίζουν
σὲ μάτια ὁλόμαυρα καὶ πότε σὲ γαλάζια.—
θᾶτε· ἤλθαμε στὸ ἅγιο μοναστῆρι,
ῦ στεριὰ καὶ πέλαγο στὴ λειτουργιά του σύρει.
ριγύρω τραγουδοῦν περίχαρα τ' ἀηδόνια,
ιηλαϊδοῦν καλλίτερα τὰ κλέφτικα μηλιόνια,
ουν στὸ τραγοῦδί τους φωτιὰ καὶ φλόγα μέσα,
πὸ τὸ Διάκο τὸ σκοπὸ ἐμάθαν καὶ τὸ Φλέσσα!
ἐμεῖς δὲν ψάλλαμε τραγούδια στὴ ζωή μας·
βουνίσια· τὴ λεπτὴ ξεσχίζουν ἀκοή μας....
τὴ τὴν ὥρα τὴν κρυφή, στὴν ἴδια τούτη μέρα,
ταγκαλιάζεται γλυκὰ ἡ γῆ μὲ τὸν αἰθέρα.
ὁ κόσμος κ' ἡ Ἑλλὰς λαβαίνουν, ἄλλη αὖρα·
ι καινούρια ἡ ζωὴ πρὶν νὰ παγώσῃ παίρνει.
τοῦ κόσμου ἡ χαρὰ μὲ τὴ χαρά σου, Λαύρα!
Γαβριὴλ κι' ὁ Γερμανὸς ἕνα λουλοῦδι φέρνει....
μανός! κυττάχτε τον· μαύρη κολώνα· στέκει
ἱερό, καὶ τὸ σταυρὸ ὑψόνει σὲ τουφέκι.
τε τί ξαστεριὰ τὸ πρόσωπό του ἔχει!
ν καιρὸ ἐκράτησε τὸ δάκρυ του, καὶ τρέχει
ματιά, σταλαμματιὰ στὴ μυστικὴ χαρά του,
πίνει ἀθάνατο νερὸ ἀπὸ τὰ βλέφαρά του....
νε τὰ χείλη του· τὰ μάτια του τὰ μαῦρα
τοκοποῦν περίχαρα κ' ἡ ἐκκλησία ἀστράφτει!

Ὄχι, δὲν εἶν' ὁ Γερμανός· εἶν' ἡ ἁγία Λαύρα·
Φωτιά, στὴ φοβερὴ στιγμὴ ποῦ τὸ μπαροῦτι
Εἶναι ἡ νεκρανάστασις, ἀθανασίας κῦμα,
Καὶ τὸ «Ἀνάστα» τοῦ Χριστοῦ σ' ἀγαπημέν

Β'

Τουφέκια πέφτουνε· χτυπᾷ χαρούμενη καμπάνα·
Ποιοὶ νἆναι τοῦτοι ποῦ ξυπνοῦν τὴν πεθαμμέν
Ποῦ ἔρχονται μὲ ῥόπαλα καὶ μὲ σφενδόναις μόν
Νὰ ῥίξουν κάτω τοῦ Ὁμὰρ τὸν στοιχειωμένο
Ὅλα τοὺς λείπουν· ἄρματα, σπαθί, μπαροῦτι,
Μπαροῦτι ἔχουν καὶ φωτιὰ μέσ' στὴ ψυχή του
Τοῦ Θρασυβούλου τ' ὄνειρο τὸ ξαναβλέπει ὁ Ρή
Ἀπὸ λιθάρι ἑνὸς βοσκοῦ γκρεμίζεται ὁ γίγας
Κ' ἐκεῖνον ὅπου ἡ Φραγκιὰ ὡς σήμερα τρομάζε
Χτυπᾷ ξαρμάτωτος λαὸς καὶ κάτω τὸν σωριά
Σπαθὶ τὸ χέρι ἔγεινε, ἀϊτὸς ἡ περιστέρα·
Πολλαὶς φοραὶς ἐκάμαμε τὴ νύχτα μας ἡμέρα
Τουφέκια πέφτουνε· χτυπᾷ χαρούμενη καμπάνα·
Τοῦ Ρήγα τ' ὄνειρο ξυπνᾷ τὴν πεθαμμένη Μ
Μαυρίζει γῆ καὶ οὐρανός, τὸ πέλαγο σαλεύει
Στὴ φοβερὴ κι' ἀγέννητη αὐτὴ μονομαχία·
Χέρια μὲ χέρια ἡ Ἑλλὰς καὶ ἡ Τουρκιὰ παλεύ
Καὶ πέφτουν καὶ σηκόνονται σὲ μάχη αἰωνία!

λαμὴ δὲν μένει μιά, πελάου ἕνα κῦμα,
ς νὰ κοκκινίσουνε, χωρὶς νὰ γείνουν μνῆμα·
ὴν ἀπέραντη νυχτιά, στ' ἀτέλειωτά της βάθη,
Δὲν ξέρουν, δὲ γνωρίζουν,
; ἔμειν' ἡ Ἑλλάς, ἂν ἡ Τουρκιὰ ἐχάθη!
ώρα καμμιὰ φορὰ τὸ μαῦρο σκότος σχίζουν,
Μιαούλης λέγονται καὶ πότε Καραΐσκος,
: Κανάρη ἀστραπὴ καὶ πότε ἥλιου δίσκος!...
ὸ σκοτάδι πέρασαν ἐκεῖνο χρόνοι τόσοι,
μόνο ἐξημέρωσε χωρὶς νὰ ξημερώση,
ζως ἥλιο ἔλαμψαν γῆ, οὐρανὸς καὶ λόγγοι,
ν τὴ νύχτα ἔκανες ἡμέρα, Μισολόγγι!
ἐμέναν οἱ λαοὶ καὶ τὴν πνοὴ κρατοῦσαν·
θαῦμα ὅπου ἔγεινε μπροστά τους ἀπιστοῦσαν,
ν εἶδανε, χλωμὴ καὶ μπαρουτοκαϋμμένη,
τὴ μέση τῆς φωτιᾶς νὰ βγῇ πληγαῖς γεμάτη,
ν τὴ σκλάβα μὲ στολὴ βασιλικὴ νὰ βγαίνῃ,
κρυτο ἀπὸ χαρὰ δὲν ἔμειν' ἕνα μάτι·
ῦ δὲ σηκώθηκε νὰ τὴν χειροκροτήσῃ,
ὴ ποῦ δὲν ἐχάρηκε, καρδιὰ νὰ μὴ χτυπήσῃ!
α της ἀπὸ τὴ γῆ ἀνέβηκε τ' ἀστέρια·
ους ἐγράφανε γι' αὐτὴν καὶ βασιλέων χέρια,
σαις τὸ δρόμο της ἐρραίναν μὲ λουλούδια,
ο Μπάϋρων μὲ τὸν Οὐγγὼ τῆς ἔγραφαν τραγούδια.
αν, λέγουν, ἡ χαρὰ κεῖνα τὰ χρόνια τόση,
δάκρυσαν Αὐστριακοί, ἐχάρηκαν καὶ Ρῶσσοι!

Σ' αὐτὴ τὴ λειτουργιά, σ' αὐτή, ἀνάψανε λαμ
'Εκεῖνοι ποῦ ἐσήκωσαν στοὺς ὤμους τὴν Ἑ
Τοῦ Τούρκου οἱ γκιαούριδες, τοῦ Φράγκου οἱ
Ποῦ κοίτονται χωρὶς σταυρό, περνοῦν χωρὶς
Τώρα τὴν Λαύρ' ἀφήσετε ὀπίσω τὴν ἁγία,
Κ' ἐλᾶτε σ' ἄλλη ἐκκλησιὰ καὶ σ' ἄλλη λε
. . . .

ΑΘΗΝΑΙ

(ΚΕ' ΜΑΡΤΙΟΥ 1879)

Α'

Ἄνοιξις εἶναι· στὴν καρδιὰ κρυφὴ χαρὰ βλαστ
Καὶ κλίνει ὁλόχρυσ' ἡ κιτριὰ στὴν πράσινη
Στοῦ Μάρτη τὸ τριαντάφυλλο ἡ χρυσαλίδα μ
Κ' εἰς χείλη κατακόκκινα δροσιὰ καὶ μύρο
Πάλι λουλούδια στοὺς ἀγροὺς χίλιων λογιῶν
Καὶ τὰ κοπάδια τὰ βουνὰ τὰ πράσινα χιονίζ
Σὰ σήμερα ἐμύρωσε ὁ Κρίνος τὴν Παρθένα,
Καὶ ἡ Ἑλλὰς σηκώθηκε σὲ χρόνια περασμ
Ἄχ, ἂν αὐτὸ τὸ σήμερα ἐγνώριζε ἀκόμα,
Δὲ θ' ἄφινε τὸν τάφο της, δὲ θ' ἄφινε τὸ χ
. . . .
. . . .

Β'

α πάλι ψάλλουνε, μὰ ψαρικὰ τριμπόνια
τοὺς ἐμάθαν τὸ σκοπὸ αὐτὸν ποῦ τραγουδοῦνε.
ναι ἀπολίτευτα τοῦ κήπου μας τ' ἀηδόνια,
ευγενίσθηκαν κι' αὐτά· Τραβιάτα κηλαϊδοῦνε.—
τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἀντιλαλεῖ ἡ καμπάνα,
τὰ παιδιά της προσκαλεῖ σὰ μιὰ φορὰ ἡ Μάνα.
φωνή της ἡ γλυκειά, ὁ ἦχος ποῦ βοΐζει,
α δὲν λέγει στὴν καρδιὰ καὶ πόσα δὲ θυμίζει!
ι χαρᾶς καὶ φλάμπουρα καὶ κάστρα γκρεμισμένα,
ούς μέσα στὰ σύννεφα καὶ λάμψαις καὶ σκοτάδια,
α, νίκαις φτερωταὶς καὶ μνήματ' ἁγιασμένα,
ιαὶς μέσα στὰ κύματα, φωτιαὶς μέσ' στὰ λαγκάδια!
χτυπᾷ.... δὲν ἔρχονται, δὲ βλέπει τὰ παιδιά της,
ἀνάθρεψε μὲ τὴ φωνὴ αὐτὴ τὴν ἁγιασμένη·
τίζ' ὁ ἦχός της σὲ κάθε χτύπημά της,
πάλι δυναμόνεται κι' ὁλόχαρη σημαίνει....
κου· δὲν ἀκούεται!... Πάψε, καμπάνα, πάψε·
εἶν' τῆς Λαύρας ἐκκλησιὰ ἐδῶ, δυστυχισμένη.
ξε, μάνα, τὴ φωνὴ καὶ τὰ παιδιά σου κλάψε,
μὴ κ' ἐσὺ καταρασθῆς γενιὰ καταραμένη!
ομανό σου μὴ ζητᾷς στὴν ἐκκλησία τούτη·
ράσο ἐκεῖνο ἤθελε μέσ' στὸ βωμὸ μπαροῦτι.

Λειοντάρια ἤθελε κ' ἀϊτοὺς στὴ φουστανέλλα μέ
Καὶ νὰ σταυρόνετ' ἡ ματιὰ τοῦ ἥλιου καὶ τοῦ
Ἤθελε νἄχῃ στὸ πλευρὸ τῆς Καλογρηᾶς τὴ γέ
Τὸν 'Οδυσσέα ἀντίκρυ του, δεξιά του τὸ Μιαο
Λεύκαις κορμιά, στήθια πλατυὰ καὶ μάτια φτερ
Μισολογγίτικη φωτιὰ κι' ἀντάρ' ἀπὸ τὸ Σοῦλι
—Μὴ τὰ παιδιά σου προσκαλῇς, πεντάρφανη κα
Τὰ χέρια μας ἐθάψανε κ' ἐκεῖνα καὶ τὴ μάνα
Τὰ χρόνι' αὐτὰ τὰ δίσεχτα δὲν εἶναι τὰ δικά σου
Τοῦ Κουμουνδούρου ἡ Ἑλλὰς δὲν εἶναι ἡ Ἑ

Γ'

Ἔρημη μέν' ἡ ἐκκλησιά, καὶ στὴν Ὡραία Πύλ
Λουλούδια δὲ μοσχοβολοῦν, δὲν καίει τὸ καντ
Διαβάταις μόνον ἀπ' ἐκεῖ κάμμιὰ φορὰ περνοῦνε
Μὰ δὲν ταιριάζει, ντρέπονται νὰ μποῦν νὰ πρ
Ἐκείνην, ποῦ κ' οἱ ἄγγελοι γονατιστοὶ ὑμνοῦν
Καὶ πᾶνε Φράγκας μάγισσας τὸ χέρι νὰ φιλή
Δὲν μπαίνει ἕνας τὰ νεκρὰ λειοντάρια μας νὰ κλ
Καὶ γιὰ τοῦ Μάρτη τὰ παιδιὰ ἕνα κερὶ ν' ἀν
Αὐτὰ τὰ ἔχαν' ὁ λαὸς καὶ οἱ χωριάταις πρῶτα·
Πᾶνε σ' ἐμᾶς ποῦ ἔχομε ὡς τὸ λαιμὸ τὰ φῶτ
Ἄχ, οἱ πλατύκαρδοι ἀϊτοὶ ἐγέννησαν τρυγόνια!
Δὲς τοὺς ἀνθοὺς τῆς Κλείσοβας, τῆς Λαύρας

ὰ βλαστάρια τῆς Γραβιᾶς, τὴ γέννα τοῦ Σουλίου,
; Γράνας τὰ τριαντάφυλλα, τὰ κύματα τῆς Χίου,
ὲς ἂν ἕν' ἀπὸ αὐτὰ ἔχῃ φωτιὰ στὸ μάτι,
ιφὴ φτεροῦγα στὸ κορμί, καρδιὰ ζωὴ γεμάτη!
ἔχει, Γρίβα, τὸ κορμί, καὶ ποιὸς τὴ λεβεντιά σου;
ζτούρη, ποιὸς τὴ φλόγα σου, Μιαούλη, τὴ ματιά σου;
ρα ποιὸ τοῦ Σολωμοῦ νὰ πιάσῃ τώρα χέρι,
ὅσα ὁ Γέρο-Κοραῆς ἐγνώριζε, ποιὸς ξέρει;...
' εἰς τὰ φῶτα, κ' εἰς αὐτὰ μᾶς ἔκλεισαν τὸ δρόμο·
ν τύπο, στὴν πολιτική, στὸν ἄμβωνα ἐπάνω!
ὸ μεγάλο ποιὸς μιλεῖ καὶ τώρα Οἰκονόμο;
ὸς παίζει καὶ 'Αρβανιτιὰ καὶ Δύσι καὶ Σουλτάνο
ὸν Κωλέττη μιὰ φορά; καὶ ποιὸς σὰν καρυοφύλλι
ὸς Λεβίδη σήμερα φτερόνει τὸ κονδύλι;
μᾶς ἀρνηθήκανε· θρηνεῖ ὠρφανεμμένη
κοκκινίζ' ἡ σάτυρα τοῦ Σούτσου ἡ μυρωμένη!
άνεὶς βαλανιδιῶν ἀτέλειωτο λαγκάδι,
ἀστροπελέκια ἔκαψαν κ' ἐσάρωσαν οἱ χρόνοι;
ς, καὶ μιὰ βαλανιδιὰ δὲ βλέπεις γιὰ σημάδι·
δένδρα ἔρριξ' ἡ φωτιὰ κ' ἡ στάχτη μένει μόνη!
. . . .
. . . .
εἰπῆτε·—Ποιητοῦ ὀνείρατα καὶ πλάνη!
θέλης νὰ φουχτώσωμε κ' ἐμεῖς τὸ γιαταγάνι
ἡ λερὴ νὰ ζώσωμε στὴ μέση φουστανέλλα;
εῖς δὲν ἔχομε κορμὶ κοντὸ σὰν τοῦ Τζαβέλλα....

Θέλεις νὰ λημεριάζωμε στοὺς βράχους σὰν καὶ
Καὶ γιὰ ν' ἀνάφτωμε κεριὰ νὰ σβύσωμε τὰ φ
'Ανίσως εἰς τὴν ποίησιν αὐτὰ εὑρίσκουν χάρι,
Ὅλα δικά της· ἀπὸ μᾶς κανεὶς δὲν θὰ τὰ π
—Τὰ δῶρα ποῦ χαρίζετε, τὰ ἔχουνε παρμένα
Ἡ ποίησις καὶ ὁ καιρὸς καὶ τρέχουν δρόμο
'Εγκόλπι μέσ' στὰ στήθια τους, χρυσὸ σταυρὸ
Καὶ θὰ μυρόνωνται μ' αὐτὰ ὅσο τὰ χρόνια τ
Ἂς ζοῦν στῆς λύρας τὴ χορδή, στὸ μητρικό τ
Ἂς εὕρῃ τ' ἄστρο οὐρανὸ καὶ θάλασσα τὸ κ
. . . .
. . . .
Σπᾶστε τῆς Ὕδρας τὸ κουπί, τοῦ Μάρτη τὸ μ
Τὴ φουστανέλλα σχίσετε ὁποῦ σᾶς χαμηλόνε
Τοῦ Γερμανοῦ τὸ φλάμπουρο, τῆς Λαύρας τὴν
Μὲ τὰ κορμιά σας μείνετε, μὲ τὰ κορμιά σα
Τὸ αἷμά σας, τὸ βάφτισμα, τὸ μύρο ἀρνηθῆτε·
Μὴν ὁμιλῆτ' ἑλληνικά, φραντσέζικα μιλεῖτε,
Γιατ' εἶν' ἡ γλῶσσά σας φτωχή, βουνίσια, καὶ δ
Σὰν τὸ κοντύλι τοῦ Ζολᾶ· πολὺ τσαρουχ
Τὰ ξένα βγάλτε ἅρματα τ' Ἀνδρούτσου καὶ το
Σβύστε τοῦ πάσχα τὰ κεριὰ κι' ἀνάψτε τάφου
Τοῦ Μάρτη τὰ τριαντάφυλλα ὁ Μάρτης ἂς τὰ
Μὲ τ' ἅρματά του θάφτουνε στὴ γῆ τὸ παλλη
. . . .
. . . .

Δ'

νια πέφτουνε· άργά, άργὰ καὶ μετρημένα·
ρρεῖς δὲν εἶναι γιὰ γιορτὴ καὶ πέφτουν πικραμένα
ὲ μεγάλο λείψανο.... Μὰ τώρα δὲ γνωρίζουν
ὰ ποιὰ τὸ σήμαντρο λαλεῖ καὶ ποιὰ πανηγυρίζουν
'Ημέρα τὰ κανόνια,
αὶ γιὰ νὰ μάθουν τρέχουνε τῆς Λαύρας τὰ ἐγγόνια!
καλῇ κ' ἕνα μικρὸ περνοῦσε γραφιδάκι
'Απ' τὴν πλατεία πέρα,
πε στοῦ Διάκου τὰ παιδιὰ καὶ τοῦ Καραϊσκάκη·
Εἶναι τῆς Λαύρας ἡ γιορτή· ἐξηρημέν' ἡμέρα!... »

Ε'

αῖς πλατείαις μουσικὴ τοῦ Βέρδη παιανίζει,
αὶ τὴ γενιὰ ποῦ ἔψαλλε « ὡς πότε παλληκάρια, »
'Ριγολέτου ὁ σεμνὸς σκοπὸς πανηγυρίζει....
θούριος κατάλληλος γιὰ τὰ νεκρὰ λεοντάρια!
ος συνάζεται πολύς, γεμίζει τὴν πλατεία,
όμως κανεὶς γιὰ τὴ γιορτὴ δὲν ἦλθε τὴν ἁγία.
ησίαις!... πέρασαν οἱ σκουριασμένοι χρόνοι·
ύρα τὸ φίλημ' ἀντηχεῖ, δὲν ἀντηχεῖ μηλιόνι....

Θέλεις νὰ λημεριάζωμε στοὺς βράχους σὰν καὶ τ
Καὶ γιὰ ν' ἀνάφτωμε κεριὰ νὰ σβύσωμε τὰ φῶ
'Ανίσως εἰς τὴν ποίησιν αὐτὰ εὑρίσκουν χάρι,
Ὅλα δικά της· ἀπὸ μᾶς κανεὶς δὲν θὰ τὰ πά
—Τὰ δῶρα ποῦ χαρίζετε, τὰ ἔχουνε παρμένα
Ἡ ποίησις καὶ ὁ καιρὸς καὶ τρέχουν δρόμο ἕ
'Εγκόλπι μέσ' στὰ στῆθιά τους, χρυσὸ σταυρὸ τὰ
Καὶ θὰ μυρόνωνται μ' αὐτὰ ὅσο τὰ χρόνια τρέ
Ἂς ζοῦν στῆς λύρας τὴ χορδή, στὸ μητρικό του
Ἂς εὕρῃ τ' ἄστρο οὐρανὸ καὶ θάλασσα τὸ κῦμ
. . . .
. . . .
Σπᾶστε τῆς Ὕδρας τὸ κουπί, τοῦ Μάρτη τὸ μη
Τὴ φουστανέλλα σχίσετε ὁποῦ σᾶς χαμηλόνει
Τοῦ Γερμανοῦ τὸ φλάμπουρο, τῆς Λαύρας τὴν ε
Μὲ τὰ κορμιά σας μείνετε, μὲ τὰ κορμιά σας
Τὸ αἷμά σας, τὸ βάφτισμα, τὸ μύρο ἀρνηθῆτε·
Μὴν ὁμιλῆτ' ἑλληνικά, φραντσέζικα μιλεῖτε,
Γιατ' εἶν' ἡ γλῶσσά σας φτωχή, βουνίσια, καὶ δὲ
Σὰν τὸ κοντύλι τοῦ Ζολᾶ· πολὺ τσαροῦχι
Τὰ ξένα βγάλτε ἅρματα τ' 'Ανδρούτσου καὶ τοῦ
Σβῦστε τοῦ πάσχα τὰ κεριὰ κι' ἀνάψτε τάφου
Τοῦ Μάρτη τὰ τριαντάφυλλα ὁ Μάρτης ἂς τὰ π
Μὲ τ' ἅρματά του θάφτουνε στὴ γῆ τὸ παλληκ
. . . .
. . . .

Δ′

α πέφτουνε· ἀργά, ἀργὰ καὶ μετρημένα·
ρεῖς δὲν εἶναι γιὰ γιορτὴ καὶ πέφτουν πικραμένα
μεγάλο λείψανο.... Μὰ τώρα δὲ γνωρίζουν
ποιὰ τὸ σήμαντρο λαλεῖ καὶ ποιὰ πανηγυρίζουν
'Ημέρα τὰ κανόνια,
γιὰ νὰ μάθουν τρέχουνε τῆς Λαύρας τὰ ἐγγόνια!
ιαλῇ κ' ἕνα μικρὸ περνοῦσε γραφιδάκι
'Απ' τὴν πλατεία πέρα,
ε στοῦ Διάκου τὰ παιδιὰ καὶ τοῦ Καραϊσκάκη·
ἶναι τῆς Λαύρας ἡ γιορτή· ἐξηρημέν' ἡμέρα!... »

Ε′

ς πλάτειαις μουσικὴ τοῦ Βέρδη παιανίζει,
τὴ γενιὰ ποῦ ἔψαλλε « ὡς πότε παλληκάρια, »
Ριγολέτου ὁ σεμνὸς σκοπὸς πανηγυρίζει....
θούριος κατάλληλος γιὰ τὰ νεκρὰ λειοντάρια!
ς συνάζεται πολύς, γεμίζει τὴν πλατεία,
ως κάνεὶς γιὰ τὴ γιορτὴ δὲν ἦλθε τὴν ἁγία.
ίαις!... πέρασαν οἱ σκουριασμένοι χρόνοι·
σα τὸ φίλημ' ἀντηχεῖ, δὲν ἀντηχεῖ μηλιόνι....

Ἦλθαν ν' ἀκούσουν μουσικὴ καὶ νὰ κατηγορήσουν
Ἐκείνους ὅπου χαιρετοῦν· ταὶς ἔμμορφαις νὰ ἰδ
Ν' ἀλλάξουν φλογεραὶς ματιαίς, σὲ λίγο νὰ δειπν
Καὶ ὕστερα στὸ θέατρο ξυπνοὶ νὰ κοιμηθοῦνε..
Μήπως γι' αὐτὸ χρόνους ἑπτὰ καὶ νύχταις καὶ ἡμ
Δὲν ἔχυναν τὸ αἷμά τους τῆς Λαύρας οἱ πατέρ
....Ὅμως γιατί σὲ μιὰ μεριὰ ματιαὶς πολλαὶς γ
Τί βλέπουν τόσο εὔθυμοι καὶ ποιὸν περιγελοῦν
Σὰ φάντασμα γέρος ἀϊτός, ἄλλων καιρῶν λειοντά
Διαβαίνει· ἔχει τὸ κορμὶ λαβωματιαὶς γεμάτο·
Τοῦ Καραΐσκου ψυχογυιός, τοῦ Μάρτη ἀπομεινάρι
Φωλιαὶς φωτιῶν τὰ μάτια του, στὰ φρύδια του ἀ
Ἀκόμη σπινθηρίζουνε....ἄσπρα μαλλιὰ σκεπάζουν
Τὰ σιδερένια στήθια του καὶ τὴν πλατειὰ καρδι
Ὡσὰν τὴν αἴτνη μοιάζουν,
Ποῦ ἔχει χιόνι στὴν κορφὴ καὶ φλόγαις ἀπὸ κ
Ἀπὸ τὸν ὄρθρο π' ἄκουσε καμπάνα νὰ σημαίνη,
Στολίσθηκε σὰ νειόνυφη νὰ πάη στὴ γιορτή του
Καὶ φουστανέλλα ἔβαλε κοντὴ καὶ χιονισμένη,
Τῆς κλεφτουριᾶς τὰ χαϊμαλιά, τὸ δαμασκὶ σπ
Καὶ τοῦ Ἀφῶνος τὸ Σταυρό, τῆς Λαύρας του
Ποῦ δὲν τὸν δίνει βασιλιᾶς κ' ἐχθροῦ τὸν δίνει
Στὴν ἐκκλησία ἔτρεξε νὰ κάνη τὸ σταυρό του,
Νὰ ἰδῆ λουλούδια καὶ ἀνθοὺς μπροστὰ εἰς τὴν
Καὶ μὲ κανένα νὰ τὰ εἰπῆ ἀκόμη σύντροφό του...
Μὰ βουρκωμένος ἔφυγε, δὲν ηὗρ' ἐκεῖ κανένα!

όταν κανόνι' ακούσθηκαν καὶ μπαρουτιοῦ εὐωδία,
Πῆρε τὸ δρόμ' ὁ γέροντας κ' ἐφάν' εἰς τὴν πλατεία.
ιὐτὸν τόσαις περίεργαις ματιαὶς παρατηροῦνε·
ιὐτὸν κυττάζουν εὔθυμοι, αὐτὸν περιγελοῦνε!
γέρου τὸ ἀνάβλεμμα φλογίζεται, καὶ στέκει
ὰν ὅταν ἐξεσπάθονε ἢ φούχτονε τουφέκι....
-τρεῖς φοραὶς πικρογελᾷ· ἡ κεφαλή του γέρνει,
Καὶ πικραμένος καὶ χλωμὸς τὸ δρόμο πάλι παίρνει!

. . . .

εἶδα,—δὲν τὴν ἄκουσα—τὴν εἶδα τὴν κατάρα,
Ὁποῦ στὸ στόμα τὸ χλωμὸ ἀμίλητη ἐφάνη,
ἄκουσα μέσα στὴ βοὴ καὶ μέσα στὴν ἀντάρα·
« Τοῦ Καραΐσκου τὸν ἀϊτὸ περιγελοῦν οἱ νάνοι! »
εἰς μὴ κράξ' ὑπερβολὴ αὐτὸ ποῦ ψάλλω τώρα·
Τὸ εἶδα μὲ τὰ μάτια μου, ἐδῶ, σ' αὐτὴ τὴ χώρα!

. . . .

ΣΤ'

πλώθ' ἡ νύχτα, σκέπασε σκοτάδι τὴν 'Αθήνα·
Μὰ ὄχι, ὄχι· καντηλιῶν ἐδῶ κ' ἐκεῖ μιὰ ἀκτίνα
'Ολίγο φῶς ἀφίνει,
Καὶ πότε φέγγει μιὰ στιγμὴ καὶ πότε πάλι σβύνει!
λίγα μόνο φαίνεται δημόσια γραφεῖα
Ἡ μετρημένη καὶ φτωχὴ αὐτὴ φωτοχυσία.

Τὸ πρόγραμμα τῆς τελετῆς τὸ γράφει· τί νὰ γένη
Μᾶς ἐξοδεύουν κἄποτε τοῦ Μάρτ' οἱ πεθαμμέν
Ὡσὰν νὰ βλέπουν, θέλουν φῶς στοῦ τάφου τὸ σκ
Καὶ τόσο χάνεται κερί, καὶ τόσο καίει λάδι!
Αἴ, ἂν κανένας πρίγκηπας, κι' Ἀβυσσινὸς ἀκόμη
Εἰς τὴν Ἀθήνα ἤρχουνταν, θὰ γιώρταζ' ἡ Ἀθ
Θ' ἀστράφταν ἡ πλατείαις μας, θὰ ἔλαμπαν οἱ δρ
Καὶ θὰ πατοῦσε σὲ μυρτιαὶς τὸ πόδι του καὶ κ
Ἀχάριστα καλλίτερα παιδιὰ νὰ μᾶς καλοῦνε,
Παρ' ἀφιλόξενο λαὸ οἱ ξένοι νὰ μᾶς ποῦνε!

. . . .

. . . .

Ζ'

Ὦ, σβῦστε τὴ φιλάργυρη αὐτὴ φωτοχυσία,
Καὶ τὴ βρισιὰ μὴ σμίγετε μὲ τὴν ἀχαριστία!
Σπᾶστε αὐτὰ τὰ δύστυχα καντήλια· εἶναι κρῖμα
Τὸ λάδι σας νὰ καίγετε γιὰ πεθαμμένων μνῆμ
Γιὰ τὰ δικά σας μνήματα τὰ σκοτεινὰ καὶ κρύα
Τέτοια καντήλια μοιάζουνε καὶ τέτοια φωταψία
Δὲν θέλουν τῶν πατέρων μας οἱ τάφοι ἐλεημοσύν
Ἔχουνε φῶς αἰώνιο στὴν πέτρα τους ἐκεῖνοι.
Ἔχουν καντήλι' ἀθάνατα τὴ φωτεινή τους σκόνη,
Τὸ Μισολόγγι, τὴ Γραβιά, τὴ Χίο, τὴ Μεθών

άμπει ἀπὸ πάνω τους ἀκοίμητη λαμπάδα,
ἱστορία κι' ὁ καιρὸς μαζῇ μὲ τὴν Ἑλλάδα....
τε τὴ φιλάργυρη αὐτὴ φωτοχυσία,
τὴ βρισιὰ μὴ σμίγετε μὲ τὴν ἀχαριστία!

Η'

ολωνεῖα κάθονται νέοι πολλοί· μιλοῦνε....
Γιὰ τὴν πατρίδα; — Ὄχι, δά! αὐτοὶ καταφρονοῦνε
Τέτοιαις στεναὶς ἰδέαις.
μὸς δὲν εἶναι ἡ πατρίς· μιλοῦν γιὰ ταὶς ὡραίαις.
πολῖται ἄνθρωποι σ' αὐτὰ δὲν χάνουν ὥρα·
ου ὑπάρχει φίλημα εἶναι δική τους χώρα....
μακρυὰ μυρίζουνε Λονδῖνο καὶ Παρίσι·
ὸς Ἕλληνας νὰ τοὺς εἰπῇ τολμᾷ;...Θὰ τοὺς ὑβρίσῃ!
, λέγει ἕνας· πληκτικὴ θὰ ἦναι ἡ βραδυά μας·
όψε εἶναι καὶ τὰ δυὼ κλεισμένα θέατρά μας.
ολωνεῖα πάντοτε....Ἂν κλείσουνε κ' ἐκεῖνα;...
ἀνυπόφορο νὰ ζῇ κανεὶς μέσ' στὴν Ἀθῆνα!
Παρίσι!...καὶ πικρὰ ὁ δυστυχὴς στενάζει. —
λ' ἕνας ἄλλος ἀπαντᾷ· — Νομίζω πῶς γιορτάζει
λλογος τοῦ Παρνασσοῦ μιὰ ἐθνικὴ ἡμέρα·
πλῆξι ἂς ἀλλάξωμε· πηγαίνωμ' ἐκεῖ πέρα....
δὲ βαρυέσαι! ἀγαπᾷς νὰ τρέχῃς στοὺς συλλόγους;
τι ἀκοῦς ἐδῶ κ' ἐκεῖ θ' ἀκούσῃς· λόγους, λόγους!

—Ποιὸς θὰ μιλήσῃ;—Κάποιος, θαρρῶ, Βαλα
 —Δὲν τὸν γνωρίζω· ζῇ αὐτὸς ἢ εἶναι μακαρ
—Ἀφοῦ σὲ λέγω τὴ βραδυὰ πῶς τούτη θὰ μιλ
 Τοῦ κάκου, βλέπω, φίλε μου, ἐπῆγες στὸ Π
—Καθόλου, μὴ βιάζεσαι· τῶν ποιητῶν ἡ γλῶσ
 Ἀνάθεμά την, φλυαρεῖ κι' ἀπὸ τὸν τάφο τόσ
Ἕνας ποῦ ἔμενε βουβὸς ἐπῆρε κατὰ τύχη
 Τοῦ Παρνασσοῦ τὸ πρόγραμμα· διαβάζει, ξε
 Καὶ λέγει·—Πόση πάλι
 Θἄχῃ χαρὰ καὶ Ὄλυμπος καὶ Κίσσαβος με
Θὰ τοὺς φορτώσῃ ὁ ποιητὴς μὲ Λαύραις καὶ μι
 Μὲ κλέφταις κι' ἀστραπόβροντα.... Ἂς πᾶν κα
Σιχαίνομαι τοὺς ποιητάς, σιχαίνομαι τ' ἀηδόνια
 Ὁ δυστυχής· ἦτον κουφός! δὲν ἄκουε καθόλ
—Ἀλλὰ τί θέλουν, τί ζητοῦν, δυὼ τρεῖς ἐκεῖ
 Αὐτοὶ ποῦ εἶναι ἄνθρωποι καὶ ἄνθρωποι δὲ μ
—Τί θέλουν;... τὴ μονότονη τῆς Λαύρας των
 Καὶ τίποτε γιὰ τὸ Ζολᾶ καὶ τὴν ἁγνή μου Ν

θ'

Σπᾶστε τὴ λύρα, ποιηταί· ναί, σπάσετε τὴ λύρ
 Ποῦ τέτοια χρόνια ἐπίβουλα σᾶς χάρισε ἡ μ
Καὶ ὅταν ἐνθουσιασμοῦ κυματισμὸς σᾶς παίρνῃ,
 Ὅταν ἀκοῦτε δάκρυο κι' ὁ νοῦς ἀγγελοφέρνῃ

γουδᾶτε· σπάσετε καὶ λύρα καὶ δοξάρι,
σὰν κατάρας ῥίξτε τα εἰς τὸ λαὸ λιθάρι!.
ὁ ἴδιος Θεὸς μέσ' στὴν καρδιά σας μπαίνῃ,
ἔμπνευσις τὰ στήθη σας ἀνάφτῃ καὶ θερμαίνῃ,
ἀκοῦτε τὸ Θεό· σφαλήσετε τὰ χείλη,
λόγα καταπίνετε καὶ σπᾶστε τὸ κονδύλι!
νὶ θέλει ἄνοιξι, λαὸ ἡ λύρα θέλει,
ἥλιος τὰ μεσάνυχτα ποτέ του φῶς δὲ στέλλει....
αιροὶ ποῦ ντρέπεται κἀνεὶς νὰ τραγουδήσῃ,
πεται λύρα νὰ κρατῇ καὶ φῶς ψυχῆς ν' ἀφήσῃ!
ται τὸν πατέρα του νὰ σεβασθῇ ἀκόμα,
προσκυνήσῃ τὸ Θεό, τὴ μάνα νὰ φιλήσῃ,
η τῆς πατρίδος του τ' ἀγαπημένο χῶμα,
ς μνήματα ἡρωϊκὰ λουλούδια νὰ σκορπίσῃ.—
εθαίν' ἡ ἀρετὴ κ' ἡ Μοῦσα κλεῖ τὰ μάτια·
τε τὴ λύρα ποιηταὶ καὶ ῥίχτε τὰ κομμάτια!

Γ'

τω κ' ἐγὼ τὴ λύρα μου στὸ κοιμητῆρι μέσα,
ῦ κοιμοῦνται οἱ ἀϊτοὶ τοῦ Διάκου καὶ τοῦ Φλέσσα!
μηθῇ στὸ πλάγι τους καὶ νύχτα καὶ ἡμέρα,
ος κοιμᾶται σ' ἀγκαλιὰ ἡ κόρη τοῦ πατέρα.
πὸ τὰ κόκκαλα ἐκείνων γεννημένη·
κείνους πάντα ἔζησε, μ' ἐκείνους καὶ πεθαίνει....

Κ' ἔχετε γειά· τὸ ὕστερο τραγοῦδί μου σᾶς ψάλ
Δὲν ἔχω πλέον ἄλλο!
Θαρρῶ πῶς εἶναι τάφος μου αὐτὸ ἐδῶ τὸ βῆμα,
Πῶς φίλους ἀποχαιρετῶ πρὶν κοιμηθῶ στὸ μ
Καὶ φεύγω.... σὰν τὰ κύματα π' ἀφίνουν τ' ἀκρ
Κ' εἰς ξένα κι' ἄγρια νερὰ τὰ σέρνει ἀνεμοζ

ITEAI

Κ' ἔχετε γειά· τὸ ὕστερο τραγοῦδί μου σᾶς ψάλλ
Δὲν ἔχω πλέον ἄλλο!
Θαρρῶ πῶς εἶναι τάφος μου αὐτὸ ἐδῶ τὸ βῆμα,
Πῶς φίλους ἀποχαιρετῶ πρὶν κοιμηθῶ στὸ μνῆ
Καὶ φεύγω.... σὰν τὰ κύματα π' ἀφίνουν τ' ἀκρογ
Κ' εἰς ξένα κι' ἄγρια νερὰ τὰ σέρνει ἀνεμοζάλ

ITEAI

ΕΛΕΓΕΙΟΝ

Σ ΤΟΝ ΠΡΩΗΝ ΒΑΣΙΛΕΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΟΘΩΝΑ Α΄

ντες ἐσιώπησαν οἱ ἄνανδροί σου φίλοι,
ἀπὸ σκότος ἔφερες βαθὺ εἰς τὴν ἡμέραν·
ν ἤνοιξε κἀνεὶς καὶ διὰ σὲ τὰ χείλη,
ς λήθην σ' ἐγκατέλειψαν θανάτου βαρυτέραν,
πρὶν πολέμιος, ἓν δάκρυον θὰ χύσω.
λησμονῶ, καθὼς αὐτοί, πῶς βασιλεύς μου ἦτο!

υχεῖς!... Ἐξέπνευσεν ὁ ἄλλοτε θεός των,
σιλεύς, ὁ φίλος των, ἐξόριστος καὶ μόνος,
ὑγράνθη — Ὕψιστε Θεέ! — ὁ ὀφθαλμός των,
ς δὲν ἠκούσθη δι' αὐτὸν εὐγνωμοσύνης στόνος!
σιλεὺς ἀπέθανεν, ὁ βασιλεὺς πλὴν ζήτω! »
ὁ ἐπιτάφιος τῶν φίλων του τίς ἦτο....

Συγγνώμην, φίλοι μου νεκροὶ τῆς Κύθνου, τῆς Ν
'Εὰν ἐγὼ ὑπὲρ αὐτοῦ πικρὰν ᾠδὴν τονίσω·
'Ηξεύρω ποίας εἴχατε ἀγγελικὰς καρδίας....
Σεῖς, ἄκλαυστον δὲν θέλετε τὸν Ὄθωνα ν' ἀφ
Ἄ, ὄχι, ὄχι· δι' αὐτὸν τὰς χεῖράς σας κινεῖτε,
Καὶ τὰς πληγάς σας κρύπτοντὲς, νὰ ψάλω μὲ

Ὤ, ναί· μακρὰν ἀπὸ ἐμὲ ἡ ἔχθρα καὶ τὰ μίση
Τὸν τάφον δὲν ὑπερπηδᾷ παθῶν γηΐνων κῦμα.
Ὁ ψάλτης θρόνους δύναται Καισάρων νὰ κτυπή
Πλὴν εὐλαβεῖται τοὺς νεκροὺς, πλὴν συμπονεῖ τ
Φεῦ, εἶναι τόσον ἱερὸν τὸ ἄφωνον μνημεῖον,·
Καὶ ἔτι ἱερώτερον τὸ πίπτον μεγαλεῖον!

Ἄ, ὄχι· δὲν παλινῳδῶ, εἶμ' ἄνθρωπος καὶ κλα
Ὅλους τοὺς κλαίω, καὶ αὐτοὺς τοὺς βασιλεῖς
Μὲ πᾶν ὅ,τι ὑπέφερε τὴν μοῖράν μου συνδέω,
Καὶ εἶναι ὄμμα προσφιλὲς τὸ δακρυσμένον ὄμ
Μισῶ, μισῶ τὰ στέμματα τὰ γαύρως ὑψωμένα,
'Αλλ' ἀγαπῶ πλειότερον πολὺ τὰ συντριμμένα

Αν κατ' Ἐκείνου ἄλλοτε παράφορος ἀφέθην,
Φερόμενος ὑπὸ πνοὴν ὁρμητικῶν λαιλάπων·
Αν τὸν ἐτόξευσα κ' ἐγὼ εἰς τῶν παθῶν τὴν μέθην,
Τὸν ἡγεμόνα πολεμῶν τὸν Ὄθωνα ἠγάπων!
Καὶ ὅταν, ὅταν ἔδωκε τῆς εἱμαρμένης δίκην,
Ἐστέφθην μὲ κυπάρισσον εὐθὺς μετὰ τὴν νίκην.—

Ο ἀτυχής!... Καλὸς αὐτὸς ποτέ, ποτὲ δὲν ἦτο·
Ἦτο παράδοξος ψυχή, ἀλλ' ἐκλεκτὴ καρδία.
Επλάσθη διὰ τὸ καλὸν κ' εἰς ἄλλα ἐκινεῖτο·
Τὸν ἔρριψεν ἡ πεισμονή, ἀλλ' ὄχ' ἡ δυστροπία.
Δὲν μᾶς ἐμίσει, καὶ τὴν γῆν τοῦ ὕψους του ἐπόνει.
—Κατηραμέν' οἱ φίλοι του κ' ἡ πεισμονή του μόνη!

Ημεῖς δὲν τὸν ἐρρίψαμεν τοῦ θρόνου του ἐκεῖνον·
Τὸν ἔρριψε τῶν φίλων του τὸ ψεῦδος κ' ἡ κακία.
Εκεῖνοι ἐφαρμάκωσαν τὸ πρὶν εὐῶδες κρίνον,
Καὶ μαραμένον, λαίλαπος τὸ ἔσυρε μανία....
Η μνήμη ἐπονείδιστος τῶν φίλων του νὰ μείνῃ!
Δὲν τὸν ἐρρίψαμεν ἡμεῖς, τὸν ἔρριψαν ἐκεῖνοι.

Ἡμεῖς τὸν ἠγαπήσαμεν, τὸν εἴχομεν κυκλώσει
Ὡς τέκνα του, ὡς ἐθνικῆς ὑπάρξεως ἀστέρα!
Φεῦ! εἰς τοὺς ὄφεις διατί ἀκρόασιν νὰ δώσῃ;
Δὲν ἤθελε νὰ τὸν καλοῦν οἱ Ἕλληνες πατέρ
Ὦ, πῶς μᾶς παρεγνώρισεν· ὤ, πόσον μετεβλήθ
Καὶ ὅμως ἔφερε πατρὸς καρδίαν εἰς τὰ στήθη.

Πολλάκις, ὁ ἀπόμαχος λιμώττων τοῦ ἀγῶνος,
Ἐπέτα εἰς τ' ἀνάκτορα, τοὺς ὑπουργοὺς ἀφίνω
Κ' ἐκ τοῦ καλοῦ ἠμείβετο ἐκείνου Ἡγεμόνος.
Εἰς τὴν αὐλήν του ἔβλεπες τοὺς πρώτους τῶν
Τὸν Γρίβαν καὶ τὸν Νοταρᾶν, Μιαούλην καὶ Γε
Καὶ ὄχι, ὄχι συρφετὸν ἀγνώριστον, τυχαῖον!.

Ἐκεῖνος τὴν Ἑλλάδα μας ἐπρόφθασεν ὡραίαν,
—Μόλις ἐξῆλθε τοῦ λαμπροῦ ἑπταετοῦς ἀγῶ
Φοροῦσαν τῶν Θερμοπυλῶν τὴν περικεφαλαίαν,
Καὶ λόγχην εἰς τὰς χεῖράς της κρατοῦσαν Ἀ
Τὴν εἶδεν ὅλην λάμπουσαν καὶ χειροκροτουμένην
Καὶ μὲ ἀγκάλην εἰς αὐτὴν ἐρρίφθη ἀνοιγμένη

όνε, μοχθηρὲ θεέ! τὸ πᾶν μεταμορφόνεις·
ὲν λυπεῖσαι, καὶ οὐδὲν σὲ εἶπε ποτὲ «στάσου!»
, καὶ ὅλα γίνονται πρὸ τῶν ποδῶν σου κόνις.
ὲ δὲν ἐφοβήθην τὶ παρὰ τὸ βάδισμά σου!
ς, ἀείποτε ἐμπρός· ἀμείλικτος κινεῖσαι,
προχωρεῖς.... Ὤ, βάδιζε κ' ἐπάρατος νὰ ἦσαι!

εἰπὲ τί ἔγεινε, τί ἔγεινεν, ὢ γέρον,
εῖνος, ὃν μᾶς ἔφερες ὡραῖον νεανίαν,
καὶ ἀναμάρτητον, καὶ ὃν ἠσπάσθη χαῖρον
Ἔθνος;... Φεῦ, τὸν ἔπεμψες μακρὰν εἰς ἐξορίαν,
ωλόν, μεσήλικα, μὲ δάκρυ μετανοίας,
νέοντα πᾶσαν στιγμὴν ὑπὸ τῆς νοσταλγίας!

, τί ἐσκέπτετο ἐξόριστος; ὁποίας
άσεις θὰ ὑπέφερε σιγῶν;... Θὰ ἐνθυμεῖτο
αν, καθ' ἣν ἔφηβος ἱππεὺς πρὸ τῆς Ναυπλίας
ἓν ἔθνος εὐγενὲς θερμῶς ἐπευφημεῖτο·
ε μέθην, τὰς λαμπρὰς ἐλπίδας, καὶ ἀκόμα
ἐπανεῖδεν ὕστερον τὸ πάτριόν του δῶμα!...

— Εὐλογημέν' ἡ μνήμη σου· ἀμέριμνος κοιμήσο
Σὲ ἀμνηστεύει, ὦ νεκρέ, τὸ ἔθνος τῶν Ἑλλ
Δὲν ἔπταισ' ἡ καρδία σου, ἂν ἔσφαλ' ἡ ζωή σου·
Ὑπῆρξες μόνον ἀτυχὴς κ' εἰς ἐποχὰς κινδύν
Εἰρήν' εἰς τοῦ μνημείου σου, Μονάρχα, τὴν σκο
Καρδίαν εἶχες Ἕλληνος, ἂν ὄχι καὶ πορεία

Ναί, ἦτον Ἕλλην βασιλεὺς κ' ἱππότου εἶχεν α
Τὸν ἐνθυμεῖσθε, Ἕλληνες, τὸν ἐνθυμεῖσθε ἔτ
Μὲ τοῦ ἀγῶνος τὴν στολὴν καὶ μὲ τὸ σῶφρον β
Οἴμοι· τί κάμνουν οἱ καιροί, τί φέρουσι τὰ ἔτ
Τὸν ἐνθυμεῖσθε μὲ λευκὴν χωροῦντα φουστανέλλ
Ὁμοῦ μὲ τὸν Νικηταρᾶν, ὁμοῦ μὲ τὸν Τζαβ

Μὲ εἶπον ὅτι μὲ αὐτὴν ἐτέθ' ὑπὸ τὸ μνῆμα·
Τὴν ἤθελε καὶ σάβανον τὴν παλαιάν του φιλη
Ὅτι ὑπῆρξεν ἡ Ἑλλὰς τὸ ὕστατόν του ῥῆμα,
Καὶ ὅτ' ὑψώθ' εἰς τ' οὐρανοῦ τὴν χρυσωμένην
Τὸ ὄνομά της εὐλογῶν καὶ στρέφων πρὸς ἐκείνη
Μὲ θολωμένον ὀφθαλμόν, μ' ἀνέκφραστον ὀδύ

, ψυχὴ περίλυπος! κ' εἰς τὸ ψυχρόν σου δῶμα
χώρει, ὡς σὲ συγχωρεῖ, τὸ ἔθνος τῶν Ἑλλήνων.
αι πλέον ἐλαφρὸν τοῦ στέμματος, τὸ χῶμα,
ὑπ' αὐτὸ τὴν κεφαλὴν τὴν κουρασμένην κλίνον....
, Μονάρχα δυστυχῆ· Μονάρχα μου, κοιμήσου·
ε καιρὸν νὰ κοιμηθῇ ἡ ἄγρυπνος ψυχή σου!

θη, ἄνθη εὔοσμα τοῦ Ὑμηττοῦ του δότε,
ὄρους του τοῦ προσφιλοῦς, τὴν μνήμην του νὰ ῥάνω·
ν χῶμα δότε με τῆς γῆς μας, πατριῶται,
ῥίψω εἰς τὸ σκυθρωπὸν μνημεῖόν του ἐπάνω!
μα τῆς πατρίδος του ὡς ξένον τὸν βαρύνει,
χῶμα θέλει ἀττικὸν ἡ ζοφερά του κλίνη.—

έρετε τὸ λείψανον τὸ παραπονεμένον
τὴν ὡραίαν Ἀττικήν, δι' ἣν ἐπόνει τόσον·
ον σκάψετ' εὐσεβὲς εἰς χῶρον ἀνθισμένον,
κυανοῦ μας οὐρανοῦ νὰ δέχεται τὴν δρόσον!
τήχεις δότε κ' εἰς αὐτὸν εἰς τὰ βασίλειά του,
μὴ πλανᾶτ' ἐξόριστος ἀκόμη κ' ἡ σκιά του....

Ὑψώσατέ τον ἐκ λευκοῦ μαρμάρου μαυσωλεῖον
 Ἐν μέσῳ τοῦ Νικηταρᾶ, τοῦ Γρίβα, τοῦ Γκρη
Πλησίον τοῦ Πετρόμπεη, τοῦ Βότσαρη πλησίον,
 Ὁ βασιλεὺς μὲ τὸν νεκρὸν στρατόν του νὰ ὑπν
Καὶ θέσατέ τον μεταξὺ τῶν πρώτων τοῦ ἀγῶνος·
 Αὐτὸς ἂς μὴ τοῦ ἁρπαγῇ τοὐλάχιστον ὁ θρόνος

ΕΛΕΓΕΙΟΝ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΟΙΔΙΜΟΝ ΒΑΣΙΛΕΑ

ΒΙΚΤΟΡΑ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ

ταγγελθὲν ἐν τῷ Χρηματιστηρίῳ Πειραιῶς ἐντολῇ τοῦ

ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ.

Α′

ωμένος, ἄπελπις, ἀνέρχομαι τὸ βῆμα·
ρός, καθὼς αἱ ἀμυδραὶ ἀκτῖνες τῆς πλειάδος,
ριλτάτης ἔρχομαι μητρὸς θανούσης μνῆμα,
ὸ μνημεῖον ἅγιον καὶ μέγα— τῆς Ἑλλάδος!
ώμην, ἂν μὲ δάκρυα πληροῦντ' οἱ ὀφθαλμοί μου,
ο μνημόσυνα θρηνεῖ συγχρόνως ἡ ψυχή μου.

μητρός, καὶ τί μητρός·— τοῦ Βίκτορος τὸ ἄλλο·
νάρχου ἀδελφοῦ λαοῦ εἰς αἷμα καὶ εἰς κλέος.
ρας δύω ἀδελφὰς εἰς ἕνα τάφον ψάλλω,
κλαίω τὴν Βασίλισσαν μετὰ τοῦ Βασιλέως....
ς ὑπνώττωσιν ὁμοῦ ὡς συγγενεῖς ἠρέμα
στέμμα τὸ ἀκάνθινον καὶ τῶν ἀνθῶν τὸ στέμμα!

Συγγνώμην, Μῆτέρ μου πτωχή, πατρίς μου τεθν
 Ἂν τὸν βωμὸν τοῦ τάφου σου ἐπὶ στιγμὴν ἠρ
Τὸ μέγα πένθος πολεμεῖ μὲ πένθος ἡ καρδία....
 Φεῦ, ἄλλον κλαίων παρὰ Σέ, ἐπιζητῶ τὴν λ
Τὴν λήθην! Ὁ αὐθάδης ποῦ ὑπάρχει μῦθος οὔτ
 Αὐτὸ τὸ ψεῦδος καὶ αὐτὸς ὁ πειναλέος πλοῦτο

Β'

Τὸ ἄλγος μὲ καθήλωσεν εἰς τῆς Μητρὸς τὸ μνῆ
 Καὶ ὅτε, ὅτε προσπαθῶ στιγμὴν νὰ λησμονήσ
Τὰ πάντα τότε τῆς νεκρᾶς λαμβάνουσι τὸ σχῆμα
 Δὲν θέλω, οὔτε δύναμαι τὸ χῶμά της ν' ἀφήσ
Ἀλλοίμονον, δὲν παραιτῶ τὸ ἅγιόν μου κτῆμα·
 Δὲν φεύγει τις τὴν στέγην του καὶ ὅταν ἦναι

Ἐκεῖ ὁποῦ ἀνέπνευσα, ἐκεῖ νὰ τελευτήσω·
 Πλησίον τῆς πατρίδος μου θαλπόμενος νὰ κεῖ
Ὡς χλόη εἰς τὸ χῶμά της μικρὰ νὰ πρασινίσω,
 Κ' ἓν τοῦ ἐπιταφίου της νεκράνθεμον νὰ ἦμαι
Εἰς τοῦ Ἰωσαφὰτ κ' ἐγὼ νὰ πέσω τὴν κοιλάδα,
 Προσμένων τὴν ἀνάστασιν, πλὴν φεῦ! χωρὶς Ἑ

ώμην, παραφέρομαι· συγγνώμην, κλαίω πάλιν.
αἷμα τῆς καρδίας μου εἰς δάκρυον ἂς ῥεύσῃ·
ύγῃ τέλος ἡ ψυχὴ ὡς φλὸξ ἀπὸ αἰθάλην,
αὔραν ἄλλην – ὄχι γῆς – ἀλλοῦ ἂς ἀναπνεύσῃ.
ρω τὴν Ἑλλάδα μου, ἢ κάτω ἢ ἐπάνω,
εἰς τῆς ἁγίας μου μητρὸς τοὺς κόλπους ν' ἀποθάνω!

καὶ τίς Ἕλλην σήμερον ἀνέχεται νὰ ζήσῃ;
θέλει πλέον, τίς στιγμὴν νὰ πνεύσῃ μίαν μόνον;
βάναυσος, βουλγαρικός, νὰ τὸν καταπατήσῃ,
τρώγλην ἄρκτων νὰ ἰδῇ τὴν ἕδραν τῶν Πλατώνων;
ναι τίς, νὰ τὸν ἰδῶ ἐδῶ καὶ νὰ μὲ ἴδῃ·
ἦναι τίς, τὸν ὕβρισα ἐσχάτην ὕβριν ἤδη. —

Γ'

τοῦ Βίκτορος, ψυχὴ ἀπέραντος, ἁγία·
δὲν μ' ἐλέγχεις, ἐννοεῖς τὸν μύχιόν μας στόνον.
νθη κ' ἡ γενναία σου ἕνα καιρὸν καρδία
όν, αὐτὸν τὸν ἴδιον καρδιοφθόρον πόνον....
ὲ ταράττω, ἱερὲ νεκρέ, δὲν σὲ ταράττω,
κλαίω τὴν πατρίδα μου τοῦ μνήματός σου κάτω!

Οἴμοι· αὐτὰ τὰ δάκρυα τὰ ἔχυσες ἐπίσης!
 Μ' αὐτὰ πολλάκις, ἄπελπις, ὠχρὸς ἀπεκοιμ
Μὲ ἥμισυ διάδημα, σκηπτοῦχος μὲ ἁλύσεις....
 Πολλάκις, κλαίων ὡς ἡμεῖς, τὴν νύκτα ἐπλ
Καὶ τότε, λέγουν, ἤκουεν ἡ πέριξ ἐρημία,
 Νὰ ψιθυρίζῃς· «εἷς Θεὸς καὶ μία 'Ιταλία»!

Ὦ, δὲν ἠξεύρω διατί τὴν ὥραν ταύτην, μόνον
 Ποθῶ πρὸ τοῦ φερέτρου σου νὰ κλαύσω τὴν
Πῶς, βλέπων τὴν εἰκόνα σου ὑπὸ σκιὰν δαφνῶ
 Λαμβάνω ἄκων μυστικήν, ἀόριστον ἐλπίδα!
Νομίζω ὅτι σ' ἔχουσι κ' οἱ Ἕλληνες πατέρα,
 Καὶ ἀπὸ ξένον καὶ νεκρὸν ζητῶ νεκρὰν μητέ

Σὺ ξένος, Βίκτορ, δι' ἡμᾶς! Σὺ ξένος!... Τῆς
 Πεφιλημένη ἀδελφὴ δὲν εἶν' ἡ 'Ιταλία;
Ἅ, μία ῥίζα εἴμεθα, ἓν ἄνθος καὶ εἷς κλάδος,
 Κ' ἡ δόξα ἦτον μήτηρ μας κοινὴ κ' ἡ δυστυ
Ἔχομεν τόσα δάκρυα καὶ αἷμα ἡνωμένα·
 Οὐχί· δὲν εἶναι διὰ Σὲ τὰ δάκρυά μας ξένα!

αὶ νεκρὸς τὴν ἄλλην σου πατρίδα ἐνθυμήσου
ἐμπρὸς εἰς τὸν 'Αθάνατον τὸ ὄμμά σου ἂς κλαύσῃ·
τὸ γόν' ὑπὲρ ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν δεήσου,
μὴ ἐπάνω ἐγερθῇς πρὶν τὰ δεσμά μας θραύσῃ!
πατέρα ὁ Θεὸς ποτὲ δὲν ἀποκρούει·
τρὸς δεήσεις ὁ Πατὴρ ὁ Μέγας εἰσακούει.

κτορ, μᾶς δολοφονοῦν· ὦ Βίκτορ, ἓν καὶ μόνον
μᾶς ἔμενεν ὡς φῶς εἰς τοῦ Χριστοῦ τὸ μνῆμα·
λλον· ἄστρον ἅγιον τὴν νύκτα μας χρυσόνον....
ην ὁμιχλῶδες φάντασμα, ἐλθὸν μὲ ἄρκτου σχῆμα,
ιόν μας θέλει φῶς διὰ παντὸς νὰ σβύσῃ,
τὴν προβαίνουσαν αὐγὴν ὀπίσω νὰ γυρίσῃ!

ν εἰς τοὺς ὀδόντας του κρατεῖ καθημαγμένον·
δάκνει, τὸν ἀσπάζεται μετὰ στοργῆς ὑπούλου,
οσχωροῦν ἀόμματον, μ' ἁλύσεις δεσμευμένον,
ίζει ἐρεβῶδες φῶς κ' ἐλευθερίαν δούλου.
περᾷ φεύγει τὸ φῶς καὶ δὲν ἐξημερόνει·
αὖρα ὄζει τῆς αὐγῆς, ὁ ἥλιος παγόνει!

. . . .
. . . .

Οἴμοι· αὐτὰ τὰ δάκρυα τὰ ἔχυσες ἐπίσης!
  Μ' αὐτὰ πολλάκις, ἄπελπις, ὠχρὸς ἀπεκοιμᾶσ
Μὲ ἥμισυ διάδημα, σκηπτοῦχος μὲ ἁλύσεις....
  Πολλάκις, κλαίων ὡς ἡμεῖς, τὴν νύκτα ἐπλαν
Καὶ τότε, λέγουν, ἤκουεν ἡ πέριξ ἐρημία,
  Νὰ ψιθυρίζῃς· «εἷς Θεὸς καὶ μία 'Ιταλία»!

Ὢ, δὲν ἠξεύρω διατί τὴν ὥραν ταύτην, μόνον
  Ποθῶ πρὸ τοῦ φερέτρου σου νὰ κλαύσω τὴν πα
Πῶς, βλέπων τὴν εἰκόνα σου ὑπὸ σκιὰν δαφνώνω
  Λαμβάνω ἄκων μυστικήν, ἀόριστον ἐλπίδα!
Νομίζω ὅτι σ' ἔχουσι κ' οἱ Ἕλληνες πατέρα;
  Καὶ ἀπὸ ξένον καὶ νεκρὸν ζητῶ νεκρὰν μητέρα

Σὺ ξένος, Βίκτορ, δι' ἡμᾶς! Σὺ ξένος!... Τῆς
  Πεφιλημένη ἀδελφὴ δὲν εἶν' ἡ 'Ιταλία;
Ἄ, μία ῥίζα εἴμεθα, ἓν ἄνθος καὶ εἷς κλάδος,
  Κ' ἡ δόξα ἦτον μήτηρ μας κοινὴ κ' ἡ δυστυχία
Ἔχομεν τόσα δάκρυα καὶ αἷμα ἡνωμένα·
  Οὐχί· δὲν εἶναι διὰ Σὲ τὰ δάκρυά μας ξένα!

καὶ νεκρὸς τὴν ἄλλην σου πατρίδα ἐνθυμήσου
ἐμπρὸς εἰς τὸν 'Αθάνατον τὸ ὄμμά σου ἃς κλαύσῃ·
ε τὸ γόν' ὑπὲρ ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν δεήσου,
αὶ μὴ ἐπάνω ἐγερθῇς πρὶν τὰ δεσμά μας θραύσῃ!
πατέρα ὁ Θεὸς ποτὲ δὲν ἀποκρούει·
ατρὸς δεήσεις ὁ Πατὴρ ὁ Μέγας εἰσακούει.

ίκτορ, μᾶς δολοφονοῦν· ὦ Βίκτορ, ἓν καὶ μόνον
τι μᾶς ἔμενεν ὡς φῶς εἰς τοῦ Χριστοῦ τὸ μνῆμα·
έλλον· ἄστρον ἅγιον τὴν νύκτα μας χρυσόνον....
λὴν ὀμιχλῶδες φάντασμα, ἐλθὸν μὲ ἄρκτου σχῆμα,
γιόν μας θέλει φῶς διὰ παντὸς νὰ σβύσῃ,
αὶ τὴν προβαίνουσαν αὐγὴν ὀπίσω νὰ γυρίσῃ!

ὸν εἰς τοὺς ὀδόντας του κρατεῖ καθημαγμένον·
ν δάκνει, τὸν ἀσπάζεται μετὰ στοργῆς ὑπούλου,
τροχωροῦν ἀόμματον, μ' ἀλύσεις δεσμευμένον,
ρίζει ἐρεβῶδες φῶς κ' ἐλευθερίαν δούλου.
περᾷ φεύγει τὸ φῶς καὶ δὲν ἐξημερόνει·
αὖρα ὄζει τῆς αὐγῆς, ὁ ἥλιος παγόνει!

. . . .

. . . .

Δ′

Φύγωμεν, Μοῦσα, φύγωμεν ἐκ τῆς ὁμίχλης πλ
  Φέρετε θέρος ἐκ δαφνῶν καὶ θέρος ἐξ ἀνθέων
Ἓν ῥόδον τοῦ Τιβέρεως, ἓν τοῦ Εὐρώτα κρίνον
  Τῆς Σπάρτης ξίφος, ἀετὸν Ῥωμαίας λεγεῶν
Κοσμήσατε τὸ φέρετρον, τὸ ἔμπλεον ἀκτίνων,
  Μὲ δάφνην Καπιτώλιον, μὲ ἄνθη Παρθενῶνο

Τὸ φέρετρον τοῦ Βίκτορος εἶναι βωμὸς λατρείας
  Κ' ἡ νεκρικὴ αὐτοῦ λαμπάς, ἀστὴρ ἐλευθερί
Κλίνωμεν γόνυ πρὸ Αὐτοῦ ὡς ἔμπροσθεν ἁγίου
  Αἴ, ὅσον εἶναι σπάνιον, τοσοῦτον εἶν' ὡραῖον
Νὰ στέφωνται τὰ μάρμαρα βασιλικοῦ μνημείου.
  —Σπανίως κλαίουν οἱ λαοὶ εἰς τάφους βασιλ

Ἀλλ' ὅμως ὄχι· βασιλεὺς δὲν εἶναι μόνον, ὅστ
  Τοῦ ἔθνους γίνεται ἀσπὶς καὶ τοῦ λαοῦ του σ
Ἐκεῖνος ἥρως λέγεται, ἡμίθεος, θεότης·
  Κόδρος ἐδῶ, Βίκτωρ ἀλλοῦ, Ἐρρῖκος εἰς Γ
Λαὸς σκηπτοῦχος, τοῦ λαοῦ ὁ πρῶτος στρατιώτ
  Καὶ ἀναγράφεται πατὴρ ἀπὸ τὴν Ἱστορίαν

αρίθμους διατί ἠθέλησεν ἡ μοῖρα
Βίκτορας; καὶ διατί μὲ χεῖρα βραδυτάτην
ιδῶ, ὑφαίνεται ἡ πατρικὴ πορφύρα;...
ρωτᾶτε πρόνοιαν ἄνευ προνοίας μάτην!
εν· ἴσως τ' οὐρανοῦ τυχαῖον εἶναι δῶρον
Κόδρου τὸ διάδημα, τὸ στέμμα τῶν Βικτόρων!

ον ὅλ' οἱ βασιλεῖς τοῦ Βίκτορος τὰ στήθη,
κρατία, ἄγνωστος θὰ ἦσο εἰς τὰ πλήθη!
ὑπῆρχον Καίσαρες, ἀλλ' οὔτε Βροῦτοι πλέον,
ξίφος δὲν θὰ ἤστραπτεν εἰς δολοφόνον χεῖρα·
ν τέκνα οἱ λαοὶ πατέρων βασιλέων,
ος τὸ σκῆπτρον καὶ λευκὴ ἡ ἐρυθρὰ πορφύρα.

Ε'

ὡραία σήμερον, ὦ 'Ιταλία, εἶσαι·
ν συννέφων, ὅλη φῶς καὶ θάρρος ἀνατέλλεις.
λοτε, κατακτητὰς βαρβάρους δὲν φοβεῖσαι·
ῶν ἀρχαίων χρόνων σου τὸ ξίφος τοὺς συστέλλεις!
ον ἀνακύπτοντες εἶν' οἱ λαοὶ ὡραῖοι·
υ δουλεία, καὶ αὐτὴ ἡ καλλονὴ ἐκπνέει!

Ναί· ἔστρεψεν ὁ ἀετὸς μετὰ μακροὺς αἰῶνας
Εἰς τὸ μητρῷον δόρυ του, τοὺς πατρικοὺς δ
Ἐπέστρεψαν οἱ ἄλκιμοι Ῥωμαϊκοί σου χρόνοι,
Κ' ἐνῷ τῆς καλλιτέχνιδος σὲ στέφ' ἡ εὐφυΐα
Ἡ σπάθη τοῦ Ῥωμύλου σου ἡ σιδηρᾶ σὲ ζών
Καὶ εἶσαι ἤδη καὶ Μουσῶν καὶ Ἄρεος ἑστί

Ἀλλ' οἴμοι· πόσα δάκρυα, πόσων ἡρώων αἷμα
Ὦ Ἰταλία, σ' ἔστεψαν μὲ νέον δόξης στέμ
Πόσων αἰώνων στεναγμοὶ καὶ γενεαὶ μαρτύρων
Πνοὴν σοὶ ἔδωκαν ζωῆς καὶ αὖραν ἐλευθέρα
Καὶ πόσ' εἰς σκότος ἔπεσαν, δεχθέντες τάφου
Χωρὶς ἐλπίδα νὰ ἰδοῦν τὴν μακρυνὴν ἡμέρα

Εἰρήν' εἰς τοὺς προμάχους σου ἐκείνους, Ἰταλ
Καὶ δόξα εἰς τοῦ Βίκτορος τὴν σπάθην αἰων
Δούλην σ' εὐρῆκεν εἰς μοιχοῦ ἐκπνέουσαν ἀγκά
Πλὴν ἔθραυσε τὴν θήκην της ὡς τὰς ἁλύσει
Μὲ τ' ὄνομά του ἔλαμψεν εἰς τρισαγίαν πάλην,
Καὶ τῶν Καισάρων ἡ πατρὶς δεσμὰ δὲν εἶχε

ΣΤ´

ορες τὴν χώραν των μὲ ἄλλους δὲν μοιράζουν·
στέργουν εἰς ἡμιμερῆ συντετριμμένον θρόνον....
αχθὲν διάδημα ὀπίσω τὸ ἁρπάζουν,
ίπτουσι βασιλικῶς εἰς θύελλαν ἀγώνων.
ζώνεις ξίφος, βασιλεῦ Γεώργιε, δὲν ζώνεις;
ἔτι, πῶς εἰς τὴν λαβὴν τὴν χεῖρα δὲν ἁπλόνεις!

ιμα διαχύθευσε διὰ νὰ ἔχῃς στέμμα,
κόσμησέ το μὲ σειρὰν μαχῶν καὶ τούρκων αἷμα.
ν' οἱ ἀδάμαντες τῶν εὐγενῶν στεμμάτων·
ἄρχει ὁ διαδεχθεὶς βασιλικὸν πατέρα,
στις τὸ διάδημα διὰ τοῦ ξίφους πλάττων,
ερ' εἰς μέτωπον εὐρὺ ὡς ἄστρον εἰς αἰθέρα!

ε, Ἄναξ, γύμνωσε τὸ ξίφος σου τὸ νέον,
δόσε του ἓν ὄνομα καὶ βάπτισέ το πλέον!
υμβήθρα τὸ ζητεῖ τῆς δόξης, βάπτισέ το·
δοχός του ἔσο Σύ, κ' ἡ ἱστορία μάρτυς·
οφον καὶ Ὄλυμπον καὶ Κρήτην κάλεσέ το,
εδονίαν κράξε το·—ἐμπρός σου εἶν' ὁ χάρτης!...

Τί εἶπον ἔτι πρὸ μικροῦ εἰς πένθους καταιγίδα
Φεῦ, ἐβλασφήμησα, νεκρὰν καλέσας τὴν πα
Μὴ τὸ πιστεύῃς, βασιλεῦ· ποτὲ δὲν θ' ἀποθάνῃ
Κοιμᾶται, ὅπως ἐγερθῇ ὡραιοτέρ' ἀκόμα.
Εἶναι οἱ θάνατοι αὐτῆς νεκροφανείας πλάνη·
Ὡς σπόρος δάφνης θάπτεται πλὴν ζῇ κ' ὑπὸ

Ἔχει σελίδας ἡ Ἑλλὰς κ' εἰς τὰ ζοφώδη ἔτη
Ἃς δὲν ὠνειροπόλησαν πολλοὶ λαοὶ εἰσέτι..
Ὦ βασιλεῦ μου, ἵππευσε τὸ κῦμα, τὰς θυέλλα
Κ' ἐμπρός, ἐμπρός· ὅπου περᾷς θ' ἀναπηδῶ
Στρατοὶ θὰ ῥοβολήσωσι καὶ λόχοι φουστανέλλα
Ἄνδρες θὰ γείνουν καὶ αὐτὰ τὰ δένδρα μας

Ὦ, θὰ ἰδῇς.... Μὴ σὲ πτοῇ τῆς Ἄρκτου ἡ σ
Ὁ Βίκτωρ ἂν ἀπέθανεν, ὁ Βύρων ἂν ὑπνώ
Ζῇ ὁ Οὐμβέρτος· τὴν ὀφρῦν συστέλλ' ἡ Βρεττ
Καὶ λόχου Γαριβαλδινοῦ ἀκούονται οἱ κρότ
Ὁ Σάντα-Ῥόζας καὶ νεκρὸς ὑπὸ τὴν γῆν σα
Καὶ ἡ Γαλλία τοῦ Οὐγγὼ μὲ τὸν Γαμβέττ
. . . .
. . . .

Ζ΄

ξατε τὸ Πάνθεον, ἀνοίξατέ το πλέον,
ὶ θέσατε τὸν ἄριστον ἐκεῖ τῶν βασιλέων!
΄ εἰς μόνον Βίκτορας ἡ δύσκολός του θύρα·
'Ιταλία κλίνουσα μὲ δακρυσμένον βλέμμα,
ράψ' εἰς τὸ μνημεῖόν του μ' εὐγνωμοσύνης χεῖρα·
Ἐδῶ ὑπνώττει ὁ Λαὸς μὲ βασιλέως στέμμα.»

1878

ΤΟ ΛΕΙΨΑΝΟΝ

ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΜΑΡΤΥΡΟΣ ΠΑΤΡ

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ Ε΄

Ποίημα ἐκφωνηθὲν ἐν τῷ ἱερῷ Ναῷ τῆς Μη

Α΄

Σιγή, σιγή· ἐνώπιον εὑρίσκεσθε ἁγίου!
 Τὴν κεφαλὴν γυμνώσατε, λυγίσατε τὸ γό
Βλέπετ' ἐκεῖ;... Ἄνω αὐτοῦ τοῦ ἱεροῦ φορε
 Μυστηριῶδες χερουβεὶμ τὰς πτέρυγας ἁπλ
Καὶ κάτω, εὐλαβὴς ποιμὴν ὕπνον βαθὺν ὑπν
 Καὶ τοῦ θλιμμένου Γένους του τὰς τύχας

Τὴν κεφαλὴν γυμνώσατε, σφαλήσατε τὸ ὄμμ
 Θαμβοῦται, ὅστις τ' οὐρανοῦ κατοίκους ἀτ
Ὁ λόγος φεύγει ἔντρομος τὸ κάτωχρόν μου
 Καὶ τῆς ἰδίας μου φωνῆς ὁ ἦχος μὲ φοβίζ
Ποία οὐράνιος πομπὴ κ' ἐπίγειος συγχρόνως!
 Τοιαύτην εἶδε τελετὴν ποτὲ ὁ ῥέων χρόνος

σιγή· τὸ ἅγιον ἀνοίγεται φορεῖον!
φῶτα τρέμουν· νεκρικὴ σαλεύεται σινδόνη,
ς μὲ πένθιμον τριγμὸν νὰ σύρεται σχοινίον,
κύπτει μίτρα, τήβεννος, μαρτυρικὴ ἀγχόνη....
ος εἶναι!—Ἔσχισεν ὠκεανὸν καὶ μνῆμα,
νὰ κρατήσῃ ἔρχεται ἐδῶ τὸ πλάνον βῆμα.

!... Φέρει παρειὰν ἀκόμη ῥαπισμένην·
χόνης σῆμα τὸν λαιμὸν τοῦ μάρτυρος βαθύνει.
τὴν ὄψιν ἀσθενῆ, τὴν κόμην ᾑμαγμένην,
Ἑβραίου εἶναι ἡ πληγὴ ἡ χαίνουσα ἐκείνη....
πρὸς τ' ἄνω τρέμουσαν ὡς ὁ Χριστὸς σαλεύει,
ὑπὲρ τῶν δολοφόνων του τὸν Πλάστην ἱκετεύει!

ῶς μᾶς ἦλθες, τοῦ Χριστοῦ καλλίνικε ὁπλῖτα·
ῶς μᾶς ἦλθες, ἅγιον καὶ τιμημένον σῶμα,
ν μορφὴν τὴν ἔνθεον, μὲ τὴν μακρὰν ἐσθῆτα,
μὲ τὸ ἔνδακρυ αὐτὸ καὶ πατρικόν σου ὄμμα!
όσον ἔλειπες καιρόν, καὶ πῶς μᾶς ἐλησμόνεις;...
ῶς μᾶς ἦλθες, ἱερά, πεφιλημένη κόνις!

Πεντήκοντα ἐνιαυτοὺς εἰς φίλην γῆν πλὴν ξένη
Δὲν ἐκοιμᾶσο· νοσταλγῶν εἰς παγετῶδες μνῆ
Τρεῖς πήχεις γῆς ἐρρέμβαζες εἰς χώραν ἀνθισμ
Ὑπὸ αἰθέρα ῥόδινον, εἰς μυροβόλον κλίμα!
Τοῦ τάφου ἡ ἀνάπαυσις δὲν δίδεται εἰς ξένον,
Κ' εἰς τὸ μνημεῖον ἔκεισο περίλυπος προσμέ

Οὕτω ποτὲ ὁ Ἰωσήφ, εἰς χώραν ἀλλοτρίαν,
Δὲν ὕπνωττεν εἰς τὴν ψυχρὰν τοῦ τάφου του
Ἀλλ' ἀδελφῶν ἀνέμενε νὰ ἴδῃ συνοδίαν
Τὰ τεθλιμμένα του ὀστᾶ εἰς γῆν νὰ φέρουν
Κ' ἐπρόσμενε κ' ἐπρόσμενεν ἕως νὰ ἔλθ' ἡμέρα
Νὰ ἴδῃ — ἔστω καὶ νεκρὸς — τὸν πάτριον αἰθέ

— Νῦν, ὡς ἐπόθεις, μητρικὸν θὰ σὲ καλύψῃ χ
Πλὴν τρὶς ἐγράφη νὰ ταφῇς... παρέρχονται
Καὶ τρίτος τάφος θὰ δεχθῇ τὸ ἅγιόν σου σῶμα.
Γνωρίζομεν ποῦ ὁ σταυρὸς ὑψώθη κ' ἡ ἀγχ
Ἐκεῖ, ὅπου εἰς ἀσεβὲς σ' ἀνύψωσαν σχοινίον,
Σὲ περιμένει διαρκὲς μαρμάρου μαυσωλεῖον!

διατί τὸ βλέμμα σου περίλυπον πλανᾶται;...
ειμένας ἥρωας ζητεῖς τῆς Λαύρας τῆς ἁγίας;
μᾶς ἀφῆκαν.... Ὁ καλὸς Βρεσθένης μας κοιμᾶται,
ναι ἀπὼν ὁ Γερμανός, ἀπὼν ὁ Ἡσαΐας!
σ' ὁ Διάκος· εἰς ὀστᾶ ὁ Φλέσσας ἐχθρῶν κεῖται.
Εἴμεθα μόνοι· ἔφυγον τῆς Λαύρας οἱ ὁπλῖται!

τῶν ποτὲ γνωρίμων σου εἷς διεσώθη μόνον·
ς ἱεράρχης τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Ἐλευθερίας.
πον εἰς τὸν Θεόφιλον! — προσέρχεται μὲ πόνον
ς πατρικάς του νὰ δεχθῇ καὶ πάλιν εὐλογίας.
βύτης, μὲ τοὺς ἐγγονοὺς προβαίνει τοῦ ἀγῶνος,
ὶ κλίνουν γόνυ μετ' αὐτοῦ τρεῖς γενεαὶ συγχρόνως!

, λαέ, τὴν κεφαλὴν καὶ κράτει τὸν παλμόν σου·
ἐν φερέτρῳ σ' εὐλογεῖ Ἐθνάρχης.... Τίς ἠξεύρει
ἡ εὐλογία του δὲν κάμψῃ τὸν Θεόν σου,
ὶ τέλος τὸ αἰώνιον μαρτύριόν σου εὕρῃ;
, λαὲ πολυπαθῆ· ποῖος γνωρίζει, ποῖος,
ὰν μετὰ τὸν Πρόδρομον δὲν ἔλθῃ ὁ Νυμφίος;...

Πολλὰ ὑπέστη, ὤ, πολλά, Θεέ μου, ὁ λαός σου
 Τὴν γῆν μὲ τῆς καρδίας του ἐπότισε τὸ αἷμα,
Καὶ γέμει ἀπὸ μάρτυρας αὐτοῦ ὁ οὐρανός σου!
 Στρέψε ἀκόμη κ' ἐπ' αὐτὸν τὸ εὔσπλαγχνόν σου
Φεῦ, ὁ σταυρὸς εἶναι βαρύς, ἐπώδυνοι οἱ ἧλοι·
 Ἵλεως, Πλάστα! δι' ἡμᾶς αὐγὴ δὲν θ' ἀνατεί

Ὦ, τὸν υἱόν σου ἤγειρε τοῦ τάφου ἡ φωνή σου·
 Σῶσε καὶ τὴν Ἑλλάδα σου πρίν, Πλάστα, ὑ
Εἶν' ἀδελφὴ τοῦ Ἰησοῦ καὶ κόρη ἐδική σου,
 Κ' ἐφάνη πρὸ τοῦ τέκνου σου εἰς τοῦ σταυροῦ
Ἔχεις καὶ μίαν εἰς τὴν γῆν, Θεέ μου, θυγατέρα
 Ὡς ἔχεις ἕνα δίκαιον υἱὸν εἰς τὸν αἰθέρα.

Σὲ ὑπηρέτησε, Θεέ, καὶ τῇ ὀφείλεις.... Πόνον
 Πατρὸς δὲν ἔχεις; Οἰκτιρμοῦ κ' εἰς ταύτην στρέψ
Αὐτὴ δὲν θέλει ἀμοιβάς.... Σὲ ἱκετεύει μόνον
 Νὰ παύσῃ τῆς καρδίας της χυνόμενον τὸ αἷμα.
Φεῦ, καὶ οἱ μάρτυρες αὐτοὶ κουράζονται ἀκόμα·
 —Καὶ τοῦ Χριστοῦ παράπονον ἐξέπεμψε τὸ σ

άς μου! μὲ παρέσυρεν ὁ πόνος σου καὶ πάλιν·
μ' ἐπιπλήττης ἂν κραυγὴν ἀφῆκεν ἡ καρδία.
άς μου· σὺ δὲν ἀπαυδᾷς εἰς τὴν γενναίαν πάλην,
ὑπὲρ τοῦ κόσμου θέλουσα προσφέρεσαι θυσία!
ξ αἰώνιος, ποτέ, ποτὲ δὲν ἀποθνήσκεις·
αν ζωὴν εἰς τὴν πυρὰν καὶ δύναμιν εὑρίσκεις.

ν ὁ φθόνος κατὰ σοῦ συρίζει καὶ κραυγάζει·
έτην κτηνώδης πίεσις σὲ θλίβει τόσα ἔτη.
γιόν σου ὄνομα, Ἑλλάς, εὐωδιάζει,
ἰσχυροτέρα φαίνεσαι εἰς τὸν σταυρόν σου ἔτι!
λλους εὔκλεια ψευδὴς καὶ δύναμις ἐδόθη,
λλ' ὁ Χριστὸς λατρεύεται διότι ἐσταυρώθη.

όμως βλέμμα ἔνδακρυ ὑψῶ πρὸς τοὺς αἰθέρας,
ταν σ' ἀκούω στένουσαν ἀπὸ τοῦ Γολγοθᾶ σου,
βλέπω τὸ καυκάσιον νὰ σὲ σπαράττῃ τέρας!
, ῥίψε τὸ ἀκάνθινον μακρὰν διάδημά σου,
ίτει τοῦ Σωκράτους σου τὸ κώνειον, παραίτει·
' ἀχαρίστους, τάλαινα, τὸ πίνεις τόσα ἔτη!—

Νὰ κλαύσω θέλω, ἄφετε εἰς δάκρυα νὰ σβύσω·
  Ἀφήσατε τὴν στένουσαν νὰ ἐκχυθῇ καρδίαν,
Μίαν σελίδα αἵματος εἰς ᾆσμα νὰ τονίσω,
  Κ' εἰς ἀδελφοὺς ν' ἀφηγηθῶ δακρύων ἱστορίαν
Δὲν μ' ἐμποδίζει φρόνησις διπλωματίας στεῖρα·
  Εἶν' ὡς τὸ ξίφος ἰσχυρὰ τοῦ ποιητοῦ ἡ λύρα!

Β'

Ἐπὶ ἀγχόνης πολιὰ πρεσβύτου κυματίζει,
  Καὶ εἰς σχοινίον ἀσεβὲς αὔρα δειλὴ συρίζει.
Πτῶμα ὁ ἄνεμος κινεῖ Ἐθνάρχου εἰς τὰ σκότη·
  Νὺξ εἶναι, δὲν ἀκούεται φωνή, τὸ πᾶν ὑπνώττει
Πλὴν βῆμ' ἀκούεται βωβόν, ὠχρὰ μορφὴ ἐφάνη,
  Κ' ὑπὸ δερβίσου ἔνδυμα πρὸ τῆς ἀγχόνης φθά
Πῶς στρέφει οὕτω καὶ λοξῶς τὸ λείψανον προσβλ
  Εἶν' ὁ Μαχμούτης.... ἡ πυκνὴ σκοτία δὲν τὸν
Ἄ, πῶς προσβλέπει ὁ νεκρὸς τὸν ζῶντα ἐπιμόνω
  Καὶ πῶς ἐκεῖνος θεωρεῖ τὸ λείψανον συγχρόνω
Κλείει τὸ ὄμμα ἔντρομος, πλὴν ἄκων τὸ ἀνοίγει.
  Καὶ τὸ σχοινίον τοῦ νεκροῦ νομίζει πῶς τὸν π
Θέλει νὰ φύγῃ, ἀλλ' ἐκεῖ καθηλωμένος μένει....
  Ποία παράδοξος ὁμοῦ ἑνόνει εἱμαρμένη
Ἀγάπην κ' ἔχθραν, ἀρετῆς συνείδησιν καὶ κρῖμα,
  Σταυρὸν μὲ ἡμισέληνον καὶ δήμιον μὲ θῦμα;

ς, τοῦ κόσμου σύμπαντος τὸ ἥμισυ κατέχει,
ἄλλος εἶν' ἁπλοῦς ποιμὴν καὶ τίποτε δὲν ἔχει.
ῶν ἔχει διάδημα καὶ σκήπτρου μεγαλεῖον,
ἄλλος κόμην ἀργυρᾶν κ' εἰς τὸν λαιμὸν σχοινίον.
ς εἶν' ἔμπλεως ζωῆς, νεκροῦ ὁ ἄλλος σῶμα,
αὶ ὅμως θεωρεῖ ὁ ζῶν φοβούμενος τὸ πτῶμα!

Γ'

λαγμοὶ ἀπαίσιοι ἀκούονται βαρβάρων·
βραίων ὄχλοι φαίνονται καὶ στίφη γενιτσάρων,
μέσῳ συριγμῶν, φωνῶν κ' ἐκχύσεων ἀγρίων
ρεται πτῶμα γέροντος δεμένον μὲ σχοινίον!
εῖται πέριξ δερβισῶν παράφορος χορεία,
αὶ τρέμει τὸ Βυζάντιον καὶ τρέμ' ἡ παραλία·
τα σχίζουσιν αὐλοὶ καὶ θόρυβος τυμπάνων,
αὶ λυσσαλέα ὑλακὴ ἀχρείων ἀθιγγάνων....
εἶν' εἰς ἔκστασιν χαρᾶς, ἀγάλλετ' ἡ Τουρκία·
παγορεύει εἰς αὐτὴν τὸν οἶνον ἡ θρησκεία,
οἶνον πίνει αἵματος φυλάττουσα τὸν νόμον!
λείουσι τὰ παράθυρα τῶν οἰκιῶν μὲ τρόμον,
ς τὰς ὁδοὺς κυλίεται τὸ τεθλιμμένον πτῶμα....
τω, Τουρκία, θὰ συρθῇς, καὶ σύ, καὶ σὺ ἀκόμα!
έρει, εἶδεν ὁ Θεός· παρέρχονται οἱ χρόνοι,
αὶ θέλει μία εὑρεθῇ καὶ διὰ σὲ ἀγχόνη.—

Δ΄

Πρὸ ἀνακτόρων σύρουσι τὸ θῦμα ᾑμαγμένον.
Δικτυωτὸν ἀνοίγεται πρὸ χρόνων κεκλεισμέ
Καὶ ὁ Μαχμούτης εὔχαρις καὶ μειδιῶν προκύ
Τὸ βλέμμα του μετὰ στοργῆς πρὸς τοὺς δη
Καὶ βλέπουσα φαιδρύνεται ἡ ζοφερὰ μορφή του
Ἀνοίγει τὴν καρδίαν του τὸ πτῶμα τοῦ πρε
Ἀλλὰ ἐγγύς του βλέπουσι τὸν μάρτυρα καὶ ἅ
Τευτόνων παῖδες, Βρεττανοί, Αὐστριακοὶ κ
Ἡ ὄψις των οὔτε χαρὰν ἐκφράζει οὔτε πόνον
Ὀλίγην περιέργειαν δεικνύει.... τοῦτο μόνο

. . . .

Ῥίπτουσιν εἰς τὴν θάλασσαν μετὰ κραυγῶν τ
Καὶ τρὶς μ' ἀγάπην ἤνοιξε καὶ σεβασμὸν τ
Ὁ χιονώδης του ἀφρὸς τὸ σῶμά του δροσίζει,
Τὴν πολιάν του μὲ μητρὸς στοργὴν ἀρωματ
Τῷ ψιθυρίζει ᾄσματα παρήγορα καὶ κλαίει,
Καὶ μετ' ἐκείνου φέρεται, καὶ μετ' ἐκείνου

. . . .

Παρῆλθον χρόνοι· ὁ σεπτὸς νεκρὸς τοῦ Γρηγο
Εἰς γῆν κοιμᾶται ἱερὰν τὸν ὕπνον τοῦ Κυρ
Πλὴν πάλιν τὸν ἀναζητεῖ τὸ φίλον αὐτοῦ κῦμ
Καὶ πλέει ἀγαλλόμενον πρὸς τὸ λευκόν το

Ε'

σημαίαν κυανὴν καὶ κύκνειον ἱστίον,
σήματα ἑλληνικὰ εἰς ποντοπόρον πλοῖον.
ειδιᾷ ὁ οὐρανὸς κ' ἡ θάλασσα, καὶ ποίαν
τοῦ καταστρώματος ἀκούω μελῳδίαν!
ον λάμπον θεωρῶ, ἐκεῖ, ἐπὶ τοῦ πλοίου·
λείει κόνιν ἱερὰν καὶ λείψανον ἁγίου.
οῦ Πατριάρχου μας τὸ ἐπιστρέφον σῶμα·
αῦς ὡς σύννεφον πετᾷ εἰς τ' οὐρανοῦ τὸ δῶμα,
γοργῶς εἰς Βόσπορον κ' εἰς τὴν ἀκτὴν ἐκείνην,
ῆν ποτε τὸν ἔρριψαν μὲ τόσην καταισχύνην.
ακτόρου φαίνεται τὸ λείψανόν του πλέον,
λὰ δικτυωτὸν κἀνὲν χεὶρ δὲν ἀνοίγει πλέον.
μούτη· ἄφες τὴν ψυχρὰν τοῦ τάφου σου ἀγκάλην,
λθὲ νὰ ἴδῃς εὔχαρις τὸ θῦμά σου καὶ πάλιν!

ΣΤ'

στρατόπεδον νεκρὸν, ἀπέραντον ὡς πόντον.
πάντες ἐκενώθησαν οἱ τάφοι τῶν θανόντων;
έπω, Ὕψιστε Θεέ, τὴν τελευταίαν κρίσιν;
μεσημβρίας ἔρχονται, ἀπὸ βορρᾶν καὶ δύσιν,
οί, ἀόρατοι, τῆς Λαύρας οἱ ὁπλῖται·
Πατριάρχης πρὸ ἡμῶν τὴν ὥραν ταύτην κεῖται!

Ἡ φουστανέλλα δι' αὐτὸν ἠγέρθ' ἡ τεθνηκυῖα,
  Ἣν σήμερον ἀπαξιοῖ ἡ νάνος ἡλικία....
Ποία οὐράνιος πομπὴ κ' ἐπίγειος συγχρόνως!
  Τοιαύτην εἶδε τελετὴν ποτὲ ὁ γέρων χρόνος
Σιγή, σιγή· τὸ νεκρικὸν στρατόπεδον κινεῖται·
  Πλὴν ποῖος ὅλων τῶν νεκρῶν τῶν ἄλλων τ
Χλαμύδα φέρει Καίσαρος καὶ ᾑμαγμένον στέμ
  Καὶ μὲ ὑγρὸν τὸ φέρετρον ἐνατενίζει βλέμμ
Ἐγγύς Σου φθάνει, νεαρὲ μονάρχα τῶν Ἑλλ
  Σὲ δίδει στέμμα ἔμπλεον μαρτυρικῶν ἀκτίνω
Ἄ, σὲ γνωρίζω· Βασιλεῦ, σὺ εἶσαι, Κωνσταν
  Καὶ στέμμα τῆς Ἀνατολῆς αὐτὸ τὸ στέμμα

Ζ'

Σιγή, σιγή· ἄλλων νεκρῶν, ἰδού, προβαίνει σῶ
  Κ' εἰς τὸ βαρύ των βάδισμα βυθίζεται τὸ χῶ
Οἱ Κλέπται, οἱ Ἁρματωλοὶ κ' οἱ Δράκοι τοῦ
  Τὸ φέρετρον σιωπηλῶς κυκλοῦν τοῦ Γρηγορ
Ὦ, πῶς ἐνώπιον αὐτοῦ τὸ βλέμμα των θολόνε
  Τοιοῦτον βῆμα πτερωτὸν σὺ εἶχες, Κατσαντ
Οὕτω, Ἀνδροῦτσε, ἄλλοτε τὸ σῶμά σου ἐξεῖχε
  Καὶ στῆθος οὕτω λάσιον ὁ Νικοτσάρας εἶχε
Λάμπει τοῦ Ζίδρου τὸ σπαθὶ καὶ τὄμμα τοῦ Μ
  Φῶτε Τζαβέλλα, ἔρχεται ὀπίσω σου τὸ Σοῦ

Μορέαν ὁ νεκρὸς Κολοκοτρώνης φθάνει,
μὲ τὸν Καραΐσκον της ἡ Ῥούμελη ἐφάνη!
οῦ Ῥήγα ἡ σεπτὴ καὶ τουρκομάχος λύρα·
αίνει μὲ τὴν μίαν του ὁ Ὑψηλάντης χεῖρα,
άνη τοῦ Πετρόμπεη ἀκολουθεῖ τὸ βῆμα.
εἶναι τοῦ Ζαΐμη μας τὸ σύννουν αὐτὸ σχῆμα;
ίδα δὲν εἶν' ἡ λευκὴ ἐκείνη φουστανέλλα;...
ῶς μᾶς ἤλθατε, νεκροί, ἡμίθεοι· Τζαβέλλα,
Σαχτούρη, Τσαμαδέ, Νικήτα, Μακρυγιάννη!
καὶ ὁ Βάσος ἔρχεται καὶ ὁ Γκρηζιώτης φθάνει....
προβαίνεις, Ὀδυσσεῦ, μὲ τὴν λευκὴν σινδόνην·
ὰ τῆς ἀγχόνης ἔρχεσαι καὶ βλέπεις τὴν ἀγχόνην!

Η'

αντασία γόησσα, μ' ἐπλάνησες καὶ πάλιν;
γῆς ἀφίνουν οἱ νεκροὶ τὴν ζοφερὰν ἀγκάλην;
τοῦ Πατριάρχου μας τὸ κρύον βλέπω σῶμα·
ν αὐτὸς εἶναι νεκρός· κ' ἴσως κ' ἡμεῖς ἀκόμα....
ε τῶν Δυνάμεων, Μονάρχα βασιλέων,
ψε τὸ βλέμμα κ' εἰς ἡμᾶς μετ' εὐμενείας πλέον!
σταυρὸς εἶναι βαρὺς κ' ἐπώδυνοι οἱ ἧλοι·
ος, Πλάστα! κ' εἰς ἡμᾶς αὐγὴ δὲν θ' ἀνατείλῃ;

1874

Ο ΚΑΝΑΡΗΣ *

Α'

Καράβι έπαράδερνε μέσ' στὰ βαθυὰ πελάγ
'Αστροπελέκι τὤκαιγε, βοριᾶς τὸ κυνηγ
Χιλιάδες τάφους ἄνοιγε τὸ κῦμα νὰ τὸ φάγ
Κάθε στιγμὴ κινδύνευε κ' ἡ νύχτα τὸ β
'Επέφταν ξάρτια καὶ πανιά, καὶ στὸ τιμόνι
Κανεὶς δὲν ἦτανε, κανείς· — δὲν εἶχε κα

———

"Αχ! γιὰ πρωτεῖ' ἀνάξια τὴ μαύρη ἐκείνη
Φιλονεικοῦσαν· μιὰ στιγμή, κ' ἐπνίγουν
Μὰ ἔξαφνα ἐσείσθηκε κατάστρωμα καὶ πρῶ
Καὶ σιδερένια δάχτυλα φουχτῶσαν τὸ τι
Τὰ κύματ' ἀναστέναξαν, ἐννοιῶσαν καβαλλ
Κ' ἡ τρικυμία σκόρπησε στὰ χέρια τοῦ

....

οιᾶς καὶ σύννεφα· τὸ ἴδιο τὸ καράβι
όμο του σὲ καταχνιὰ καὶ τρικυμία χάνει·
κπὴ τὴν ἔρημη σημαία του ἀνάβει,
α κῦμα τὸ χτυπᾷ καὶ τ' ἄλλο τὸ δαγκάνει,
πνιγῇ.... Στὸ ἀρφανὸ τιμόνι του ἀπάνω
δὲ βρίσκεται κανείς....— Δὲν ἔχει καπετάνο!

τοῦνε, ὅλοι τους καπετανάτα, ὅλοι!
τῆθος τὰ δυὼ χέρια τους κρατοῦνε σταυρωμένα,
τὸ θάνατο χαρά, τὴν ἐρημιά μας σχόλη,
χέρι δὲν ἁπλόνεται πρὸς τὸ τιμόνι ἕνα....
καράβι ἂς πνιγῇ, ἂς βυθισθοῦν κ' ἐκεῖνοι,
ι κανεὶς μικρότερος τοῦ ἄλλου νὰ μὴ γείνῃ!

ανάρης πέθανε· ἐβγῆκε ἀπὸ τὴ μέση
άλασσας ὁ μονογυιός, τ' ἀφρόχυτο λειοντάρι!
ος πάλι ἄνοιξε.... Τὸ ἔλατο σὰν πέσῃ,
απεινή του κορυφὴ σηκόνει τὸ θυμάρι.
ο του τὸν ἀκριβὸ ξερὸ χορτάρι πιάνει·
ενομιὰ παράξενη ὁποῦ ὁ Χάρος κάνει!

Καὶ πῶς!... Σ αὐτὴ τὴν ἔμμορφη, δυστυχ
Σὲ ὅλη τὴν Ἑλλάδα μας, ἐλεύθερη κα
Δὲν εἶναι, δὲν εὑρίσκεται κἀνένα χέρι τώρ
Σὰν τοῦ Κανάρη ὁλόφωτο, βαρὺ σὰν τ
Τὴν ὥρ' αὐτὴ τὴ θλιβερὴ κἀνένας δὲν ἁπλ
Νὰ παλαμίσῃ τὸ κουπί, νὰ στρήψῃ τὸ τ

Φωνὴ δὲν ἀποκρίνεται· ψυχὴ μπροστὰ δὲ β
Ἀπὸ πελάου καὶ στεριὰ κἀνεὶς δὲν ἀπα
Πέθαν' ἡ Ὕδρα, Ψαριανὸς κἀνεὶς δὲν ἀπο
Κι' ἀγέρας τὸ καράβι μας τυφλὸς τὸ κυ
Ζευγαρωμένα ἐθάψαμε Τιμόνι καὶ Μηλιόνι
— Ἡ Μάνα ποῦ τὰ γέννησε δὲν ἔπιασε

Πέρασ' ὁ Μάρτης, πέρασεν ἡ Λαύρα ἡ ἀγ
Ἀνδρία, δόξα καὶ αὐτὰ τὰ ὄνειρα ἀκόμ
Ὅλα χαθῆκαν· κοίτονται στὰ μνήματα τὰ
Καὶ μόνο τὴν Διχόνοια δὲν ἔφαγε τὸ χ
Πᾶν τὰ λειοντάρια κ' οἱ ἀϊτοί· κάθε δελφί
Μόνο τὸ φεῖδι ἀπόμεινε, αὐτὸ ποῦ θὰ μ

Β'

τὴν ἀθάνατη φυλή, ἀπ' τὴ μεγάλη γέννα,
ποῦ ἐρριζοβόλησε στῆς Λαύρας μας τὸ χῶμα,
δα κατακόκκινα, μὲ φύλλ' ἀργυρωμένα
ὰ ῥοδοδάφνη ἔμενε, μιὰ μοναχὴ ἀκόμα·
στερνή!...Τὴν εἴχαμε σὰ φυλαχτό· κομμάτι
ν ἐφυσοῦσε, τρέμαμε· τὴν κρύφταμε μὲ πόνο,
ιος νὰ μὴ τὴν ἰδῇ, μὴ τὴν βασκάνῃ μάτι,
ἀγάπης τὴν ἐδρόσιζε νερὸ κ' ἐλπίδος μόνο....
ὰ μας τὴν εἴχαμε κάθε γιορτὴ μεγάλη,
τε τὴ λέγαμε «Φωτιὰ» πότε «Κανάρη» πάλι!

ἡ Ἑλλὰς παράσημο τὴ δόξα του ἐντύθη·
θε Λαμπρὴ τὴν ἔβαζε καὶ Μάρτη ἀνθισμένο,
ς φορεῖ ὁ οὐρανὸς στὰ γαλανά του στήθη
γαλαξία του μὲ φῶς κι' ἀστέρια κεντημένο....
ζαμε, εἴχαμε φωνή, ἀνάστημα, ἀέρα,
ο κρατοῦσε ἀνοιχτὸ τὸ μάτι τ' ἀναμμένο·
ταν ἤρχουνταν κἀνεὶς ἀκόμα κ' ἐδῶ πέρα,
Παρθενῶνα δείχναμε κ' Ἐκεῖνον εἰς τὸν ξένο!
ώρα, τί νὰ δείξωμε; τὸ κρύο κοιμητῆρι·
θη τ' ἀθάνατο νερὸ ἀπ' τ' ἅγιο ποτῆρι!

Ἄχ, ἔχε γειά, ἄχ, ἔχε γειά, Εἰκοσιένα·
'Επέθανες ἀληθινά! 'Απ' τ' ἅγιο κορμί
Λείψανο δὲν μᾶς ἔμεινε κανέν' αὐτὴ τὴν ὥ
Μὲ τοῦ Κανάρη τὴ ψυχὴ φτερούγιασ' ἡ
Γκρεμίσετε τὴ Λαύρα μας· ὀρθὴ τοῦ κάκο
Τοῦ Μάρτη λησμονήσετε τὴν πρώτη περ
Σπᾶστε τὸ φτερωτὸ κουπί, τ' ἀθάνατο τουφ
Κ' ἐλᾶτε τὴ μεγάλη μας νὰ κλάψωμε ὁ
Ἔχετε γειά, ἔχετε γειά, τῆς φουστανέλλα
Λαγκάδια, κλέφτικα σπαθιά, τσαπράζια

'Εβγᾶτε δάκρυα πύρινα ἀπ' τῆς καρδιᾶς τὴ
Κ' ἕνα ποτάμι κάμετε· ἔχετε γειά, λημ
Βουνὰ τοῦ Γέρου τοῦ Μοριᾶ, πελάγη τοῦ
Τοῦ Τσαμαδοῦ ναυτόπουλα, τοῦ Λιακατ
Ἔχετε γειά, τοῦ Μπότσαρη βαλανιδιαὶς κ
Καράβια ποῦ ταξείδευεν ὁ Λάμπρος ὁ Κ
Ὄλυμπε, Κιάφα, Κίσσαβε, τῆς κλεφτουρι
Κ' ἐρημοκκλήσια π' ἄναβε κερὶ ὁ Κατσ
Ἔχετε γειά, ἔχετε γειά, τῆς φουστανέλλα
'Αστροπελέκια Ψαριανά, 'Υδραίϊκα τρο

Τὸν ὕστερό μας Ἕλληνα, τὴν ὕστερή μας
Τοῦ Μάρτη πῆρε ἡ Στοά· εἰκόνα δὲν ε
'Εγέμισε τὸ Πάνθεο· τὸ χέρι τοῦ Κανάρη
'Εσφάλησε τὴν 'Εκκλησιὰ τῆς Λαύρας

μερα, ξαρμάτωτη, σὰ νεκροχέρι λυόνει
τὰ θαμμένα της παιδιὰ στὸ κοιμητῆρι ἡ Μάνα.
ῦ Κανάρη τὸ σταυρὸ τὰ χέρια της ἁπλόνει,
ἀκούει τὴν ὑστερινὴ τοῦ Μάρτη της καμπάνα....
φανή της κεφαλὴ χέρι παιδιοῦ δὲν πιάνει,
μόνη, καταμόναχη στοὺς τάφους θὰ πεθάνη!

οθάνη, ἂς σβυσθῇ· κι' αὐτὸ τὸ ὄνομά της
φάγ' ἡ λήθη, καθὼς ζῇ ἂν γράφθηκε νὰ ζήση!
ιμηθῇ αἰώνια μὲ τὰ νεκρὰ παιδιά της,
πασσαλῆκι σλαβικὸ μιὰ μέρα καταντήση.—
λω τὴν Ἑλλάδα μας ὡς τὸ Μοριᾶ ν' ἁπλόνῃ·
θέλω τὴν ἀτέλειωτη τοῦ Ἀλεξάνδρου Μάνα
θη νάνου ἄφθαρτη καρδιὰ νὰ φυλακόνῃ,
νὰ τὴν κράζῃ μάνα της ἀλλόφυλη ζητιάνα....
λω γῆ τοῦ Περικλῆ καὶ κῦμα τοῦ Κανάρη,
ηὰ σὲ κράνος Ἀθηνᾶς καὶ δάφνη σὲ κοντάρι!

Γ'

τοῦ Βίκτορος Οὐγγὼ τὴ ζηλεμμένη χάρι,
ἀπ' τὰ πολλὰ λουλούδια του ἕνα κ' ἐγὼ λουλοῦδι,
ονίαις θἄκουε τὸ μνῆμα τοῦ Κανάρη,
ὁ κόσμος πῶς θὲ ν' ἅρπαζε τ' ἀθάνατο τραγοῦδι!

—Στὴ λύρα, Βίκτορ!—Στὴν καρδιὰ τὸ
Τὰ δάχτυλά σου φλόγισε ν' ἀνάψῃ τὸ δ
Καὶ ἴσως μέσ' στοῦ ὕπνου του τὴ μυστικὴ
Χαμογελάσουν μιὰ στιγμὴ τὰ χείλη το
'Εσὺ ποῦ τὸν τραγούδησες εἰς τὴν ἀνατολ
Τραγούδα καὶ τὴ νύχτα του καθὼς καὶ

Ἄχ, Λύρα συνομήλικη τῆς φλόγας τοῦ Κ
Μαζῆ ἐπρωτοβγήκατε σ' ἀθανασίας κῦμ
Μαζῆ τὸ πρῶτο ἐσπάσετε κουπὶ καὶ τὸ δο
Κ' ἐταξειδέψετε μαζῆ στὴ δόξα βῆμα,
'Εκεῖνος στόλους ἔκαιγε κ' ἐσὺ καρδιαὶς κ
Καθὼς ἐκεῖνος ἔκαιγε, ἐσὺ ἐτραγουδοῦσ
Τοῦ τραγουδιοῦ σου τὸ σκοπὸ τὸν ἄρχιζ' ἡ
Καὶ τὸν ἀποτελείονε ἡ λύρα ποῦ κρατο
Τραγούδα, Βίκτορ! ὁ ἀϊτὸς ἂς κλάψῃ τὸ
Τὸ κύκνειό σου ἄξιζε νὰ ἦναι τοῦ Κανά

....Ναί· ἦταν κι' ἄλλοι σὰν αὐτὸν μεγάλο
Σὰν Ἡρακλῆς τὸν οὐρανό, δὲν σήκωσε
Τῆς Λαύρας ὁλομόναχος, τοῦ Μάρτη τὸν
Μαζῆ μὲ ἄλλους περπατᾷ τὸ φωτεινό τ

τὴ φλόγα, καὶ μπροστὰ εἰς τὸ δαυλό του στέκει
βράχος τοῦ Μιαούλη μας τ' ἀκίνητο κανόνι·
ιραΐσκου τὸ σπαθί, τ' Ἀνδρούτσου τὸ τουφέκι,
τοῦ Μοριᾶ ὁ Γέροντας μὲ φουστανέλλα χιόνι.
ιρθενῶνα μόνο μιὰ κολώνα δὲν στηρίζει,
τὴν ἀπάτητη κορφὴ στὰ σύννεφα χαρίζει.—

νἄχε ἡ Ἑλλὰς καλλίτερους, μακάρι!
δὲν μπορεῖ ὁ οὐρανὸς ψηλότερα νὰ φθάσῃ.
ποῦ ἴσιος ἠμπορεῖ νὰ ἦναι τοῦ Κανάρη,
ὁ Κανάρης μοναχός, καὶ ποιὸς θὰ τὸν σκεπάσῃ;...
ως βρίσκῃ ἔμμορφο ἡ Μοῦσα τ' ὄνομά του,
τὰ τραγούδια της συχνὰ μ' ἐκεῖνο τὰ στολίζῃ,
' αὐτὸ ἡ ποίησις τὸ πῆρ' ἀπ' τὴ φωτιά του·
οπελέκι καὶ φωτιὰ ἁρμάδας τὸ φωτίζει....
αι, ὄχι, εὔφωνο τὸ ὄνομά του μόνο·
μεγάλο του ψηφὶ σκεπάζει ἕνα θρόνο!

Δ'

ης! τί ὠκεανός, τί ποίησις μεγάλη!
τ' ὄνομά του, κι' ἀστραπαὶς γεμίζουν τὸν αἰθέρα·
α ρίχν' ἡ θάλασσα καϋμμένα στ' ἀκρογιάλι,
ιέρα νύχτα γίνεται καὶ τὸ σκοτάδι μέρα.
' αὐτὸ ὅποιος τὸ εἰπῇ, ψηλόνει, ἀναιβαίνει·
ισσα παίρνει στὴ ψυχὴ καὶ στὴν καρδιὰ πλαταίνει!

15*

Κανάρης! πέλαγος πλατύ, ἀτέλειωτο,
Βοριᾶ σπαρμένο καὶ φωτιά· τῆς ἀστραπ
Ἀθανασίας λειτουργιά, τῆς φλόγας Ἅγιο
Καὶ Χάρου δισκοπότηρο στοῦ κεραυνοῦ
Γάλα σὲ στῆθος γυναικὸς δὲν ἦπι' Ἐκεῖνο
Ἀφρὸ σὲ κῦμα ἐδύζαξε καὶ φλόγα, ὄχι

Μιὰ νύχτα, πώτρεμεν ἡ γῆ κι' ὁ κόσμος
Τ' Ἄστρο τοῦ Ἄρη, ὁλόφωτο καὶ χωρ
Χαμήλονε, χαμήλονε, τὴ θάλασσα ζητοῦσ
Κ' ἐκείνη ἀνέβαινε ψηλά, στὰ σύννεφα
Καὶ τὴ στιγμὴ ποῦ φίλησε τὰ κύματα ὁ
Μ' ἕνα τῆς θάλασσας σπασμὸ γεννήθηκ'

Κ' ἰδοὺ, ἀστράφτει καὶ βροντᾷ τῆς Χίου τ
Στὴ Σάμο καὶ στὴν Τένεδο τὸ κῦμα φ
Στὴν Ἀλεξάνδρα φαίνεται, μέσ' στὴν καρ
Καὶ τοῦ Κανάρη ὁ δαυλὸς σπιθοβολεῖ,
Τί ἁμαρτία νὰ σβυσθῇ κεῖν' ἡ μεγάλη ἐλπ
Ποῦ θἄκανε σὰν πέλαγος μεγάλη τὴν τ

ὴν ἀποτυχία του ποιὰ δόξα τηνὲ φθάνει;
δάφνη τοῦ ἐχάρισε καὶ τοὔκλεψεν ἡ τύχη!
Κανάρης, κ' εἰς αὐτὴν τὴν Χίο δὲν ἐφάνη.
ὸς τὴν ἀποτυχία του μπορεῖ νὰ ἐπιτύχῃ;
υς ἑπτὰ ἐξώριζε τὴν νύχτ' ἀπ' τὸν αἰθέρα·
βράδυ ἔβγαινεν Αὐτὸς κι' ὁ Ἥλιος τὴν ἡμέρα!

αν στεφάνι πύρινο ὁ οὐρανὸς φοροῦσε,
ὁ κεραυνὸς στὰ σύννεφα ἐπέτα καβαλλάρης,
σεισμὸς ἀκούγετο κ' ἡ θάλασσα βογγοῦσε,
ὸ πέλαγος ἐστρέφανε κ' ἐκράζαν· «ὁ Κανάρης!»
τὸ Εἰκοσιένα μας τοῦ κόσμου ἦταν νειάτα,
ἡ τελευταία ποίησις Μηλιόνι καὶ Φλοκάτα!

γεράματα παντοῦ· σ' ἀνατολὴ καὶ δύσι,
μεσημβρία καὶ βοριᾶ....'Εχάλασεν ἡ πλάσι!
εκρωμένη μας καρδιὰ ποιὸς αἷμα θενὰ χύσῃ,
πάρῃ νεῦρα ἡ ζωὴ κι' ὁ κόσμος ἄλλη βράσι;
ποιὸς λαὸς στὸ Γέροντα θὰ δώσῃ νειάτα πάλι,
ὶ στ' ἀδειασμένα τ' ἅρματα φωτιὰ θὰ ξαναβάλῃ;

Γέρασ' ὁ κόσμος, γέρασε! Τώρα, ψευτιὰ κα
Τώρα μὲ πήχαις περπατοῦν καὶ μ' ἀριθμο
Κοιμοῦνται καὶ σηκόνονται μὲ τάξι σὰ ρολό
Καὶ εἰς τὸν τόπο τῆς καρδιᾶς βαλάντιο κ
Δὲν ἔχει πλέον ἡ ψυχή, δὲν ἔχει Ἅγιο Βή
Σαπίζει μέσα στὸ κορμὶ ὡσὰν νεκρὸς στὸ

Ποιὸ στόμα «Σήκω!» θὰ εἰπῇ στὸν κόσμο
Καὶ ποιὸς λαὸς στὰ γόνατα θὰ τὸν ἀναση
Τὸ παγωμένο του κορμὶ ποιὰ γέννα θὰ ζεστα
Καὶ ποιὰ φυλὴ τ' ἀθάνατο νερὸ θενὰ τοῦ
Ἆ, καὶ νὰ ἔδιν' ὁ Θεός, Ἑλλάς μου, σὺ ν
Κι' ἀπὸ τὰ σπλάγχνα σου καιροὶ καινούργιοι

Σώπασε, Μοῦσα θλιβερή· μὲ ἀνοιγμένα μάτι
Ὄνειρα βλέπεις κι' ἄφαντο ἀκόμη πανηγύ
Παῦσε νὰ χτίζῃς, δύστυχη, στὰ σύννεφα παλ
Τὰ ὄνειρά σου κοίτονται νεκρὰ στὸ κοιμητή
Στὸ Μισολόγγι, στῆς Γραβιᾶς τὸ Χάνι, στ'
Πήγαινε, Μοῦσα· πήγαινε, δυστυχισμένη
. . . .
. . . .

Ε′

άρτη δὲν θὰ τὸν εὕρῃ τὸ πρῶτο χελιδόνι,
οῦ θὰ ἔλθῃ ὁλόχαρο μηνύματα γεμάτο....
τὸν εὕρ' ἡ ἄνοιξι ἀπάνω στὸ τιμόνι,
ἀνοιγμένα τὰ πανιὰ στὸ κῦμα τὸ δροσάτο!
ειτουργιὰ τὴ δεύτερη δὲν θὰ βρεθῇς, Κανάρη,
στὸ σταυρὸ τοῦ τάφου σου θ' ἀνθίσῃ τὸ θυμάρι....

ΣΤ′

τὸν θάψετε, στὴ γῆ! Καὶ δὲν θὰ πλημμυρήσουν
ἀνδρειωμέναις μάναις του, ἡ φλόγα καὶ τὸ κῦμα;
θὰ ἔλθουν ἀπ' τὴ γῆ μαζῆ νὰ τὸν ζητήσουν,
νὰ σκεπάσουν μὲ φωτιὰ καὶ κύματα τὸ μνῆμα;
τὸν βάλατε, στὴ γῆ, σὰ στερειανὸ κουφάρι,
θάψετε σὰν ἄνθρωπο λοιπὸν καὶ τὸν Κανάρη!

ο χῶμα βγάλτε τον καὶ σύρτε στ' ἀκρογιάλι,.
ρμάδας λείψανα κυλᾷ κι' ἀπὸ ντελίνια ξύλα·
ὰ φωτιὰ σωρέψετε θεόρατη, μεγάλη,
ὲς φλόγαις φλόγα θάψετε μὲ ῥοδοδάφνης φύλλα!
στοῦ 'Ωκεανοῦ τὰ βάθη τὸν Κανάρη,
πειρο μὲ τ' ἄπειρο νὰ κοίτωνται ζευγάρι!

Κι' ὅταν τὸν ζώσουνε φωτιὰ καὶ κύματ' ἀρ
Καὶ θολωμένος ὁ βοριᾶς στὴν ἀγκαλιὰ
Κράξετε ὅλοι μιὰ φορὰ μὲ μάτια δακρυσμ
« Ὁ Μάρτης πάει, πέθανε μαζῆ μὲ τὸ
— Γιατί, γιατί τὰ μάτια σας συννεφιασμέν
Γιατί, στὸ λόγο τὸν πικρό, ἡ ὄψι σας
Πικρογελοῦν τὰ χείλη σας καὶ φαίνεται π
Ὁ Μάρτης δὲν ἀπέθανε, στὰ στήθη μ
Κ' ἔχετε κάτι στὴ μορφή, στ' ἀνάστημα,
Ποῦ τοῦ Μιαούλη μοιάζετε, τ' Ἀνδρούτσ

Ὢ, ναί· ἀφῆστε τὴν στιγμὴ αὐτὴ νὰ καμ
Τοῦ Γένους τὴν πρωτομαγιὰ καὶ τὰ κα
Ἀφῆστέ με τὸ μυστικὸ παλμό σας νὰ προ
Κύτταξε μέσαις γιὰ σπαθὶ καὶ λεύκαις
Ἡ Λαύρα μας ὁλάκερη μέσ' στὴν καρδιὰ
Ποιὸς ξέρει, ποιὸν τὴν ἄνοιξι θὰ κράξω
Ποιὸς τοῦ Γκρηζιώτη ἀπὸ σᾶς θὰ πάρῃ τ
Καὶ τὴ χιονάτη θὰ ζωσθῇ τοῦ Διάκου
Ποιὸς ξέρει μέσ' στῆς ἐμμορφιᾶς αὐτὰ ἐδῶ
Ἂν δὲν εὑρίσκεται κάμμιά κρυμμένη Β

Κυλῖστε γρηγορώτερα τοῦ Μάρτη θυγατέρ
Ἑλληνοπούλαις φλογεραίς, περίχαραις

ε τῆς Λαύρας τὴν εὐχὴ καὶ πάλι, μὴν ἀργῆτε,
αὶ ξέρετε σὲ ποιὰ βουνὰ καὶ κάμπους θὰ μᾶς βρῆτε.
Ἐκκλησιά, ποῦ ἅγιο φῶς μέρα καὶ νύχτ' ἀνάβει
αὶ χθὲς ἀκόμη σφάλησε ὁ τάφος τοῦ Κανάρη,
γει πάλιν ἡ Ἑλλάς....—Παραμερῖστε Σλάβοι·
ιτὸς μ' ἀϊτὸ θὰ μετρηθῇ, λειοντάρι μὲ λειοντάρι!

1877

ΕΛΕΓΕΙΟΝ

ΕΠΙ ΤΩ ΜΝΗΜΟΣΥΝΩ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤ

ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΓΡΙΒΑ

Ἐν ᾧ ἀκόμη ἀντηχεῖ τοῦ ῥήτορος τὸ ῥῆμα,
Καὶ φέρ' εἰς τὴν καρδίαν μας παράπονον κ
Δὲν ἔπρεπε τὸ ἄτολμον ἐδῶ νὰ φέρῃ βῆμα,
Ὅστις ποτὲ δὲν ἔκλαυσεν ἐνώπιον τῶν ἄλ
Πλὴν μόνη κλαί' ἡ ἀηδών;... Καθὼς αὐτὴ ὁ
Καὶ τὸ στρουθίον δὲν θρηνεῖ χειμὼν ὁπότα
Πρέπει νὰ ἦναι θελκτικὸν τοῦ κλαίοντος τὸ δ
Ὁπόταν κλαίῃ δυστυχής, τίς ἐρωτᾷ τίς κλ
Ὤ, καὶ τοῦ νέου ἄφετε νὰ πλημμυρήσ' ἡ λύ
Ἴσως τοῦ λείπ' ἡ λαλιά, πλὴν πόνος δὲν

Ναί, ἄφετε τοῦ ἥρωος τὴν μνήμην νὰ θρηνήσ
Ἀφῆτέ με, μὲ τῆς ψυχῆς τὸ ἀνιχνεῦον ὄμμ
Εἰς τὸ εὐρὺ μνημεῖόν του νὰ τὸν ἀναζητήσω,
Νὰ τὸν ἰδῶ μίαν φοράν, μίαν φορὰν ἀκόμα

νὰ ἴδω ὁ καιρός, ὁ θάνατος, ἡ μοῖρα,
τί, εἰς τί μετέβαλον τοῦ ἥρωος τὸ σῶμα·
ς τὸ ξίφος καὶ νεκρὸς ἐπικρεμᾷ τὴν χεῖρα,
ἂν ὁ Γρίβας ἔγεινε καθὼς κ' οἱ ἄλλοι χῶμα....
σον παραφέρουσι τὸν νοῦν μας αἱ ὀδύναι·
· εἰς τὸν τάφον, καὶ αὐτὸς ὁ Γρίβας χῶμα εἶναι!

τὸν ἐπροσμέναμεν κ' ἐλέγαμεν « θὰ ἔλθῃ, »
ἄνθη ἔδρεπεν ὁ εἷς, ὁ ἄλλος μύρτων στίβας·
ἐσκίρτα σύσσωμος ἡ πόλις — ἀνηγγέλθη
μακευμένη εἴδησις· « Ἀπέθανεν ὁ Γρίβας! »
ν τὸν εἴδομεν, καὶ δὲν ἐφάνη, δὲν ἐφάνη·
τῶν χειρῶν μας ὀρφανὰ κατέπεσαν τὰ ἄνθη·
γα μας ἦτο πικρόν, ἡ προσδοκία πλάνη,
τῆς ἐπαναστάσεως ὁ φοίνιξ ἐμαράνθη....
ουες εἰς δώματα λαμπρὰ καὶ εἰς καλύβας,
Ὁ Ταξιάρχης ἔπεσεν, ἀπέθανεν ὁ Γρίβας! —

λαμῆδι θλιβερὰν στολὴν εἶχε φορέσει·
γα εἰς τὸ Ἅγιον Ἠλίαν τὸ κανόνι·
ρεια εἶχε χαθῇ, ὁ Δυοβουνιώτης πέσει,
χῶμα, χῶμα ἔτρωγε τὸ ξίφος τοῦ Παγώνη!

Τὸ πᾶν ἐχάνετο, τὸ πᾶν· τὸ ἔθνος ἠγωνία,
'Αλλὰ τὸ δρᾶμα ἔπνιγε τῆς Κύθνου κάθε
Ὁπότε «Γρίβας!» ἤχησε μακρὰν ὡς τρικυ
Καὶ «Γρίβας!» ἔκραξ' ἡ Ἑλλὰς κ' ἐξέλ
Ὦ δόξα· μόνον τ' ὄνομα, μὲ τὄνομά του μό
Ἑνὸς δυνάστου ἔρριψε τὸ σκῆπτρον καὶ τ

Ναί· ἔπρεπε τὸ γηραιὸν Εἰκοσιένα πάλιν,
Μὲ τὴν λευκὴν φλοκάταν του, μὲ τὰ γηρ
Μὲ τοῦ Μαρτίου τὴν αἰχμὴν ν' ἀναδεχθῇ τη
Καὶ νὰ συντρίψῃ δι' αὐτοῦ τὸ ἔθνος τὰ δε
'Επέπρωτο τὸ παρελθὸν τὴν χεῖρά του ν' ἀπ
Ὁ γέρων νὰ διαδεχθῇ τὸν πόλεμον τῶν
Νὰ διαγράψῃ τὸ παρὸν καὶ μέλλον νὰ μᾶς
Ναί· ἔπρεπεν ὁ γηραιὸς τῶν 'Ακαρνάνων
Τὰ πρῶτα νὰ ἐνθυμηθῇ, τὴν χαίτην του νὰ
Καὶ ὁδηγῶν τοὺς σκύμνους του ἓν στέμμα

Ὁποῖον ἐστερήθημεν Στρατάρχην, ποῖον κλ
—Τὸν ἐνθυμεῖσθε, Ἕλληνες; τὸν ἐνθυμε
'Επέρα καὶ ἔλεγες· «περᾷ τὸ πνεῦμα τοῦ β
'Ελάλει κ' ἔλεγες· «ἰδού, ἀνοίγει καρυο

εἶδα τὸν Νικηταρᾶν, ναί, εἶδα τὸν Τζαβέλλαν·
ὡς εἰς ἐκεῖνον κ' εἰς αὐτοὺς ἡ εὔκλεια ὡμίλει,
' ὡς αὐτὸς δὲν ἔφερεν οὐδεὶς τὴν φουστανέλλαν!
Τὸν ἐνθυμεῖσθε, Ἕλληνες; τὸν ἐνθυμεῖσθε, φίλοι;—
πιόν μας ἤρχετο μὲ πανοπλίαν πλήρη,
' ἐνόμιζες τὴν Ῥούμελην ὀπίσω του πῶς σύρει!

σκάψουν μνῆμα ἔπρεπεν εὐρύ, βαθύ, μεγάλον,
' ἐκεῖ νὰ θέσουν εὐλαβῶς τὸ τίμιόν του σῶμα·
εῖρές του νὰ μὴ δεθοῦν ὡς τῶν νεκρῶν τῶν ἄλλων,
' ἐπάνω του πυρίτιδα νὰ ῥίψουν, ὄχι χῶμα....
επεν εἰς τὰ σύνορα τὸ μνῆμά του νὰ γείνῃ·
ολέμου μίαν εἰς αὐτὸ ν' ἀνοίξωσι θυρίδα,
νύκτα νὰ ἐγείρεται, τὸν ὕπνον του ν' ἀφίνῃ,
αὶ νὰ φυλάττῃ καὶ νεκρὸς ἀκόμη τὴν πατρίδα.
ὅταν ψάλλουν τ' οὐρανοῦ ἀνάστασιν οἱ θόλοι,
ὰ ῥίψῃ κατὰ τοῦ ἐχθροῦ αὐτὸς τὸ πρῶτον βόλι!

οι λαοί! ὁ πόνος σας δὲν ἐξαρκεῖ, δὲν φθάνει!
ακεδονία, Ἤπειρος, τὸ δάκρυ σας ἂς ῥέῃ·
τε εἰς τὸ πένθος μας, χαρῆτε, Μουσουλμάνοι,
αὶ μόνον ὁ Ὀκτώβριος καὶ Μάρτιος ἂς κλαίῃ!

'Απέθανεν ὁ 'Αχιλλεὺς τῶν 'Ακαρνάνων π
Καὶ μάτην τὸν ῥεμβάζομεν καὶ τὸν θρην
'Εξέλιπε διὰ παντὸς ὁ πρῶτος τῶν Γριβαίω
Ὁ πρῶτος ὅστις ἔρριπτε τὸ τουρκομάχ
Φεῦ· ἂν ἡ μοῖρα τὴν ζωὴν ἐκείνου δὲν ἐφθ
Γοργότεροι θὰ ἔρρεον τοῦ Ἕλληνος οἱ

Καὶ τώρα, ὅταν ἔρχωνται νὰ μᾶς ἰδοῦν οἱ
Καὶ μᾶς ζητοῦν ἁρματωλὸν καὶ φουσταν
Ποῖον θὰ δείξῃς ἀντ' αὐτοῦ, Πατρὶς ὡρραι
Ὅλοι ἐσβέσθησαν· οὐδεὶς δὲν μένει τῶν
'Αλλ' ὄχι, ὄχι· βλασφημοῦν τὰ τεθλιμμένα
Μικρὸν ἂν στρέψω, ἥρωα δὲν ἀπαντῶ τ
Ὁ Γρίβας δὲν ἀπέθανεν, ἐμπρός μας εἶναι
Νὰ τὸν ἰδῆτε θέλετε; — 'Ιδέτε τον, ἰδού
Ναί· ὅταν, ὅταν ἡ Ἑλλὰς χορὸν ἀνοίξῃ π
Μονόχειρ θέλει καταβῇ ὁ Γρίβας εἰς τὴν

ΕΙΣ ΤΟΝ ΣΤΡΑΤΗΓΟΝ

ΝΝΑΙΟΝ Θ. ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΝ

ΦΙΕΡΟΥΤΑΙ ΤΩι ΠΡΟΣΦΙΛΕΙ ΑΥΤΟΥ ΑΔΕΛΦΩι

ΠΑΝΩ͂ Θ. ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ͂

Α′

ῆτε· μὴν ἐκτείνετε τὸ τεθλιμμένον βῆμα,
ὴ τοῦ 'Ανδρούτσου ἀσεβῶς πατήσητε τὸ μνῆμα.
τὸ Πάνθεον ἐδῶ τῶν πρώτων τῶν 'Ελλήνων!
δέτε μὴ προσκόψητε εἰς τὸν σταυρὸν ἐκεῖνον·
τοῦ Γρίβα· ὁ ἐκεῖ ἀνήκ' εἰς τὸν Τζαβέλλαν.
ροσέχετε!... Κάθε σταυρὸς καλύπτει φουστανέλλαν!

τύμβους δὲν ἠγείραμεν ὑπὲρ τῶν ἡμιθέων·
ξέλιπον τὰ μάρμαρα ἐκ τῆς Πεντέλης πλέον!
μαυσωλεῖα πέριξ σας πομπώδη θεωρῆτε,
άτωθεν τούτων ὁ Θεὸς γνωρίζει ποῖος κεῖται....
Βάσος, ὁ Πετρέμπεης καὶ τοῦ Μοριᾶ ὁ Γέρος
ὲν ἔχουν τάφους....'Αφανεῖς ὑπνώττουν κατὰ μέρος!

Ἴσως ἐκεῖνα τὰ ὀστᾶ τὰ ἔκθετα καὶ κρύα
Εἶναι τοῦ Δράκου.... τὰ κτυπᾷ βροχὴ καὶ τ
Ἴσως ἐκεῖ ὁ εὐγενὴς Καλλέργης μου ὑπνώττει
Κ' ἐκεῖ ὁ Κώστα-Βότσαρης τὸ Σοῦλι ὀνειρ
Τὴν γραῖαν φέρουν σπάθην των καὶ κάτω τῶν μ
Δὲν ἀφαιρεῖ ὁ θάνατος τὸ ξίφος τῶν ἀνδρείων

—Τὴν κεφαλὴν γυμνώσατε!... Εἰς ταῦτα τὰ ἐ
Τῆς τουρκομάχου γενεᾶς πολλοὶ ὑπάρχουν τ
Μυροβολοῦσι τ' ἅγια ὀστᾶ των·—Ἐγερθῆτε,
Σεπτοὶ ὁπλῖται τοῦ Χριστοῦ, τὸν ὕπνον σας
Συνθεριστὴν καὶ σύντροφον σᾶς φέρομεν ἀρχαῖον
Τὸν προσφιλῆ σας ἔλθετε νὰ ἴδητε Γενναῖον

Β'

Ἀκούω βῆμα γίγαντος.... καὶ περικεφαλαίας,
Θαρρῶ, κυμαίνει λοφιά, ἐκεῖ, πρὸς τὰς ἰτέα
Σὺ εἶσαι! Σύ, ὁ πρώτιστος τῶν Κολοκοτρωναί
Εἶχες ποθήσει, κ' ἔρχεσαι νὰ ἴδῃς τὸν Γενν
Κάμετε τόπον· εἶν' αὐτός.... ἀνοίξατε ἀκόμα...
Νὰ περιλάβῃ ἔρχεται τοῦ τέκνου του τὸ σῶμ

ς αὐτοῦ ὁ Πάνος του καὶ ὁ Κολλῖνος μένει·
πῶς ἡ θέα τοῦ νεκροῦ τὴν ὄψιν των εὐφραίνει!
λλοι φθάνουν.... ἄπειρα σαλεύονται μνημεῖα·
τοῦ φλοκάτα φαίνεται καὶ λάμπει πανοπλία.
ραΐσκος προχωρεῖ μετὰ τοῦ Μακρυγιάννη,
Χατζῆ Χρῆστος ἔρχεται, ὁ Γαρδικιώτης φθάνει!

ς μᾶς ἤλθατε, νεκροί· ἐγγύτερον ἐλᾶτε!
τε πόσον κατηφὴς ὁ φίλος σας κοιμᾶται.
ὰ συζήσῃ μὲ ἡμᾶς ἀδύνατον τοῦ ἦτο·
λην Ἑλλάδα ἔβλεπε καὶ ἄλλην ἐνθυμεῖτο,
λίψις τὸν ἐφόνευσε καὶ νοσταλγίας πόνος.
οι, ἐπέζησε πολύ.... εὑρέθη σχεδὸν μόνος....

θίσιν τῷ ἐπέφερεν ἡ φθίσις τῆς Πατρίδος!
πέσῃ ὠνειρεύετο ἐπάνω τῆς ἀσπίδος·
ας νὰ στεφθῇ πληγάς, καὶ πέραν τῶν συνόρων
ῥίψῃ ὡς χειρόκτιον ῥομφαίαν σταυροφόρον,
θάνων ὅπου τοῦ Ὀσμὰν τὸ κράτος καταπαύει,
μίαν φοῦκταν μαχητῶν ὀπίσω νὰ τὴν λάβῃ!

Πλὴν ἀνεζήτει τοὺς ποτὲ συντρόφους του μ
  Ματαίως ὠνειρεύετο θριάμβους ὁ Γενναῖ
Τὸ πᾶν ἐσίγα, κ' ἡ φωνὴ ἀκόμη τῶν ἐλπί
  Μόνον κακόφωνοι κραυγαὶ ἠκούοντο ἐρίδ
Μικρότης πρὸς μικρότητα λυσσώδης ἁμιλλ
  Κ' ἡ κεφαλή του ἔκλινεν ἀπηυδημένη κά

———

Ἔκτοτε κύκλον πέριξ του διέγραψε, καὶ μ
  Μὲ τὴν ὠχρὰν ἐνθύμησιν διῆγε τοῦ ἀγῶ
Πολλάκις, εἰς αὐτὰ ἐδῶ τὰ μνήματα ῥεμβ
  Εἰς τοῦ Πατρός του τὸν σταυρὸν ἠκούετ
Πολλάκις ἤνοιγεν ἐδῶ τὰ κεκλεισμένα χεί
  Καὶ μὲ τῆς Λαύρας τὸ νεκρὸν στρατόπε

Γ'

Δὲν εἶχε χρόνους εἴκοσι· μεῖραξ καὶ παῖς
  Τὴν δόξαν ἐνητένισε μὲ φωσφορίζον ὄμμ
Ὡς ἀτενίζει ἀετὸς τὴν λάμψιν τοῦ ἡλίου·
  Καὶ σφίγγων εἰς τὴν δεξιὰν τὸ ξίφος το
Ἐχύθη ἐμμανῶς βοῶν ὡς στρόβιλος ἀνέμο
  Κ' ἔλαβε βάπτισμα πυρὸς καὶ βάπτισμα

———

δὲν ἐστάθη ἔκτοτε ἡ ἔφηβός του σπάθη.
ραψ ἐχθρὸς προέκυψεν ἀπὸ ταγμάτων βάθη
εὐθαδῶς εἰς πόλεμον τοὺς Ἕλληνας ἐκάλει·
ξὺς ἐρρίφθη κατ' αὐτοῦ πρὶν ἐφορμήσουν ἄλλοι,
χμάλωτόν του ἔσυρε τὸν ὑβριστὴν βιαίως.
Ὁ Ἰωάννης ἔκτοτε ἐκράζετο Γενναῖος! —

δης τὸ ἀνάστημα, Τυδείδης τὴν καρδίαν,
μένος ἦτον Ἀχιλλεύς, Δαυὶδ τὴν ἡλικίαν.
άκις ὁ πατὴρ αὐτοῦ τὰς χεῖράς του σταυρόνων,
εἰς τὸν γενναῖόν του υἱὸν τὸ βλέμμα προσηλόνων,
ρώϊμον πολεμιστὴν ἠτένιζεν ἠρέμα,
ὶ ὅλον τὸν ἐθώπευε τὸ πατρικόν του βλέμμα!

ὲν Ἠλίαν, δεύτερον τῆς Σπάρτης Λεωνίδαν,
σάκις τῆς Τριπόλεως τὰ τείχη δὲν τὸν εἶδαν!
κις, εὔζωνος, γοργός, ὡς νέφος τρικυμίας
ὺς Τούρκους δὲν κατέβαλε κτυπῶν τῆς Ἀχαΐας·
κις εἰς τοῦ Δράμαλη ῥιπτόμενος τὰ σμήνη,
ῦ Φλέσσα καὶ Νικηταρᾶ τὸ θάμβος δὲν ἐκίνει!

Πλὴν ἀνεζήτει τοὺς ποτὲ συντρόφους του ματαί
  Ματαίως ὠνειρεύετο θριάμβους ὁ Γενναῖος!
Τὸ πᾶν ἐσίγα, κ' ἡ φωνὴ ἀκόμη τῶν ἐλπίδων·
  Μόνον κακόφωνοι κραυγαὶ ἠκούοντο ἐρίδων..
Μικρότης πρὸς μικρότητα λυσσώδης ἁμιλλᾶτο,
  Κ' ἡ κεφαλή του ἔκλινεν ἀπηυδημένη κάτω!

Ἔκτοτε κύκλον πέριξ του διέγραψε, καὶ μόνος
  Μὲ τὴν ὠχρὰν ἐνθύμησιν διῆγε τοῦ ἀγῶνος.
Πολλάκις, εἰς αὐτὰ ἐδῶ τὰ μνήματα ῥεμβάζων
  Εἰς τοῦ Πατρός του τὸν σταυρὸν ἠκούετο στε
Πολλάκις ἤνοιγεν ἐδῶ τὰ κεκλεισμένα χείλη,
  Καὶ μὲ τῆς Λαύρας τὸ νεκρὸν στρατόπεδον

Γ'

Δὲν εἶχε χρόνους εἴκοσι· μεῖραξ καὶ παῖς ἀκόμ
  Τὴν δόξαν ἐνητένισε μὲ φωσφορίζον ὄμμα
Ὡς ἀτενίζει ἀετὸς τὴν λάμψιν τοῦ ἡλίου·
  Καὶ σφίγγων εἰς τὴν δεξιὰν τὸ ξίφος τοῦ Μ
Ἐχύθη ἐμμανῶς βοῶν ὡς στρόβιλος ἀνέμου,
  Κ' ἔλαβε βάπτισμα πυρὸς καὶ βάπτισμα πολ

Καὶ δὲν ἐστάθη ἔκτοτε ἡ ἔφηβός του σπάθη.
Ἄραψ ἐχθρὸς προέκυψεν ἀπὸ ταγμάτων βάθη
Καὶ αὐθαδῶς εἰς πόλεμον τοὺς Ἕλληνας ἐκάλει·
Ὀξὺς ἐρρίφθη κατ' αὐτοῦ πρὶν ἐφορμήσουν ἄλλοι,
Κ' αἰχμάλωτόν του ἔσυρε τὸν ὑβριστὴν βιαίως.
— Ὁ Ἰωάννης ἔκτοτε ἐκράζετο Γενναῖος! —

Τυδείδης τὸ ἀνάστημα, Τυδείδης τὴν καρδίαν,
Τὸ μένος ἦτον Ἀχιλλεύς, Δαυῒδ τὴν ἡλικίαν.
Πολλάκις ὁ πατὴρ αὐτοῦ τὰς χεῖράς του σταυρόνων,
Κ' εἰς τὸν γενναῖόν του υἱὸν τὸ βλέμμα προσηλόνων,
Τὸν πρώϊμον πολεμιστὴν ἠτένιζεν ἠρέμα,
Καὶ ὅλον τὸν ἐθώπευε τὸ πατρικόν του βλέμμα!

Μὲ τὸν Ἠλίαν, δεύτερον τῆς Σπάρτης Λεωνίδαν,
Ποσάκις τῆς Τριπόλεως τὰ τείχη δὲν τὸν εἶδαν!
Ποσάκις, εὔζωνος, γοργός, ὡς νέφος τρικυμίας
Τοὺς Τούρκους δὲν κατέβαλε κτυπῶν τῆς Ἀχαΐας·
Ποσάκις εἰς τοῦ Δράμαλη ῥιπτόμενος τὰ σμήνη,
Τοῦ Φλέσσα καὶ Νικηταρᾶ τὸ θάμβος δὲν ἐκίνει!

'Εδῶ κτυπᾷ τὰ Τρίκορφα, κ' εἰς κύματα Λ
'Εμπίπτει, μὲ τὸν Μεταξᾶν παράπλευρος
'Εκεῖ πορθεῖ τὴν Κόρινθον, ἀλλὰ τὸ Παλα
Δὲν προσκυνεῖ, ἀνένδοτον τὰς κλεῖς δὲν
Πλὴν δίδουν χεῖρα Στάϊκος συγχρόνως καὶ
Καὶ τὰς ἐπάλξεις κτῆμά των ἐρίζουν ἀμ

Ἀλλ' ὄχι, ἡ Πελοπόννησος ἐκεῖνον δὲν ἐχώ
Εἶδε κ' ἡ γραῖα 'Ρούμελη τῆς Γόρτυνος
Ἦσαν ζωὴ καὶ τέρψις του τοῦ Ἄρεος οἱ κ
Ἡ Πλάκα τὸν ἐγνώρισε, τὸν εἶδε τὸ Κ
Καὶ ὡς ἐφάν' εἰς τὸ πλευρὸν Στρατάρχου π
Τὴν εὔκλειάν του ἤχησε τὸ κῦμα τοῦ Φ

Τώρα, σβυσμένος κεραυνός, συντετριμμένη
'Απηύδησε, κ' εἰς τῆς νυκτὸς βυθίζεται
'Ωχρὰ ἡ Πελοπόννησος εἰς τὴν θανήν του
Κ' ἡ κόνις τῶν συντρόφων του τὴν κόνιν
—Μαρτίου πνεῦμα ὀρφανόν, νὰ τὸν κηδεύσ
Ἡ τελευταία τοῦ Μοριᾶ ἐκλείπει φουστ

ΕΛΕΓΕΙΟΝ

ΕΠΙ ΤΟΥ ΤΑΦΟΥ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ

ΑΝΑΣΤ. ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ

Α'

ετε πάλιν, ἅγια καὶ ἱερὰ ἐδάφη·
ῆ, ζηλοτύπως κρύπτουσα σποδὸν ἀθανασίας!
ετε πάλιν, προσφιλεῖς, λησμονημένοι τάφοι,
κάτια σιωπηλὰ τῆς ξένης παραλίας....
τὸν κόσμον ἔρχομαι πλησίον σας καὶ πάλιν,
Ως φύλλον φθινοπωρινὸν ἀπὸ ἀνέμου ζάλην.

ετε, ἄφετε τὴν γῆν αὐτὴν νὰ χαιρετίσω,
ἰς ἣν τοσάκις ἤχησε τὸ πένθιμόν μου ῥῆμα·
ετε τέφραν εὐγενῶν ἡρώων νὰ φιλήσω.
αλῶ εἰς τὰ ἐδάφη μου.... τοὺς τάφους ἔχω βῆμα....
ἐκεῖ κάτω ἄγνωστος διέρχετ' ἡ ζωή μου,
Ἐὰν οἱ ζῶντες μ' ἀγνοοῦν, μ' ἠξεύρουν οἱ νεκροί μου!

Ὦ, τὰς ἁγίας σας ψυχάς, νεκροί, ἐπικαλοῦμ
  Ἔλθετε, πέριξ ἔλθετε τοῦ ποιητοῦ σας πά
Τῆς φιλικῆς σας ὄψεως τόσον καιρὸν στεροῦμα
  Τὸν ζῶντα σεῖς στηρίξατε εἰς τὴν νεκρὰν ἀ
Ἀποθαμμέν' ἡμίθεοι, τοὺς τάφους σας ἀφῆτε,
  Τὸν ἀσθενῆ κρατύνατε καὶ Μοῦσά του γενῆ

Β'

Ἀκούω ἦχον γνώριμον· σαλεύεται τὸ χῶμα..
  Τάφοι δὲν ἤνοιξαν ἐκεῖ ἢ μὴ χιμαίρας πλά
Ὦ, ἔρχονται.... Πόσον ἡ γῆ τοὺς ἤλλαξε τὸ
  Δὲν εἶναι ὁ Πετρόμπεης τῆς Μάνης ἐκεῖ
Δὲν εἶναι ὁ Νικηταρᾶς ἐκεῖ καὶ ὁ Τζαβέλλας
  —Καλῶς μᾶς ἔρχεσθε, υἱοὶ τῆς χήρας φο

Ναί· εἶσαι σύ, ὦ Ὀδυσσεῦ· σὺ εἶσαι, Μακρυ
  Τοῦ Γαρδικιώτη τὴν μορφὴν καὶ Βάσσου δ
Τοῦ Κίτσου βλέπω Βότσαρη τὸ λάμπον γιατα
  Κ' εἶναι τοῦ Γέρου τοῦ Μοριᾶ τὸ βάδισμα
Καὶ ὁ λευκόθριξ Περραιβὸς ἐδῶ προβαίνει ἔτι
  Τοιοῦτον ξίφος ἔφερον τὰ ἑκατόν του ἔτη!

ην διατί βαδίζετε μὲ τεθλιμμένον βῆμα,
Κ' εἶναι τοῦ Χατζῆ-Πέτρου μας ὑπόδακρυ τὸ ὄμμα;
ροπουλάκη, διατί παρήτησες τὸ μνῆμα;
Ακόμη νὰ οἰκειωθῇς δὲν δύνασαι τὸ χῶμα;...
λέγετε· τοῦ μνήματος τὸ χῶμα σᾶς βαρύνει,
Η μὴ στερῆται καὶ σταυροῦ ἡ ζοφερά σας κλίνη;

πηλοὶ προσέρχονται καὶ ἄλλοι.... τοῦ Κωλέττη
ὸ σύννουν βλέπω βάδισμα ἐκεῖ· δὲν εἶναι πλάνη.
ροκορδάτε, εἶσαι σὺ μετὰ τοσαῦτα ἔτη·
Ολον τῆς Λαύρας τὸ νεκρὸν στρατόπεδον ἐφάνη!
τὸν Ζαΐμην προχωρεῖ ὁ Μεταξᾶς ἀκόμα.
υστρατιώτου ἔρχονται νεκροῦ νὰ ἴδουν σῶμα.

όπον εἰς τὸν Πετρόμπεην, τὸν ἡγεμόνα, δότε,
ὸν νέον τοῦτον Πρίαμον περιφανοῦς οἰκίας,
ις τοσούτους ἥρωας μᾶς ἔδωκεν, ὁπότε
ντήχ' εἰς πόντον καὶ ξηρὰν κλαγγὴ ἐλευθερίας!
τῆς Ἑλλάδος σπιθαμὴ δὲν εἶναι τὰ ἐδάφη,
Ητις μὲ αἷμα τέκνου του γενναίου δὲν ἐβάφη.

Βαρὺς ὡς ὁ Ταΰγετος, λευκόθριξ ὡς ἐκεῖνος,
　　Ὁ Σπαρτιάτης προχωρεῖ λευκὴν σινδόνην
Κ' ὑπὸ ἁγίας στέφεται ἡ κόμη του ἀκτῖνος·
　　Σιωπηλῶς τὸ τέκνον του ἀσπάζεται ὁ γέρων
Καὶ ἄλλοι ζώνουσι νεκροὶ βραδέως τὸ φορεῖον.
　　Κλίνατε γόνυ· ἔμπροσθεν εὑρίσκεσθε ἁγίων

Γ′

Ποῦ, φαντασία, μὲ πλανᾷς; Φεῦ, τὸ ψυχρόν
　　Δὲν τὸ ἀφίνουν οἱ νεκροί·—εἶναι βαθὺ τὸ
Καὶ ζῶντας μόνον θεωρεῖ τὸ σκυθρωπόν μου
　　Πρὸ τοῦ φερέτρου κύπτοντας μὲ τεθλιμμένο
Ἀκόμη ἓν ἀνοίγομεν περίλυποι μνημεῖον,
　　Ἕνα εἰσέτι θάπτομεν ἐκ τῶν τριακοσίων!

Δὲν εἶναι ἄλλοι.... Ἔφυγον εἷς, εἷς· δὲν βλέ
　　Καμπύλα ξίφη μ' αἵματα βαμμένα Μουσου
Δὲν βλέπεις βῆμα πτερωτὸν καὶ μέλαν ὄμμα
　　Οὐδὲ λεόντων προτομὰς καὶ σώματα πλατ
Ἔφυγον· δὲν ἠθέλησεν οὐδεὶς αὐτῶν νὰ μείνῃ
　　Καὶ τί ἠδύναντο μ' ἡμᾶς νὰ πράξωσιν ἐκεῖ

τῶν μαχῶν ὁ στρόβιλος, ὁ Χάρων καὶ οἱ χρόνοι
έρισαν τὴν γενεὰν τῶν νέων Μαραθώνων·
ουστανέλλαν σήμερον ἡ λήθη σαβανόνει,
τὴν φοροῦν θεράποντες ὀπίσω δίφρων μόνον....
ς μεγάλης στρατιᾶς τῆς Λαύρας τῆς ἁγίας
ίγ' ἀκόμη ἔμειναν ἐρείπια εὐκλείας!

όσοι διεφύγατε τοῦ Χάρωνος τὸ ὄμμα,
ἔτι μᾶς ἀφίνετε, ἡμίθεοι πολέμου.
Κανάρη, μὲ ἡμᾶς, περίμενε ἀκόμα·
ἀποθνήσκῃς, Βέρη μου· μὴ φεύγῃς, Βαλτινέ μου!
Γιάννη-Κώστα, τοὺς νεκροὺς συντρόφους σου ποθήσῃς,
μένε, Μήτσα, μὲ ἡμᾶς· Δαγκλῆ, μὴ μᾶς ἀφήσῃς!

ημώθ' ἡ 'Αμαζών.... Βαδίζουσα μὲ κόπον
μελανείμων ἔρχεται ὠχρὰ καὶ κουρασμένη.
τον κ' εἰς τὴν 'Ελλάδα μας, κ' εἰς τὴν μητέρα τόπον!
, ἡ Νιόβη τῶν ἐθνῶν περίλυπος προβαίνει....
η ἕνα ἔρχεται υἱόν της νὰ θρηνήσῃ,
α Μαυρομιχάλην της νεκρὸν νὰ εὐλογήσῃ.

Βαρὺς ὡς ὁ Ταΰγετος, λευκόθριξ ὡς ἐκεῖνος,
  Ὁ Σπαρτιάτης προχωρεῖ λευκὴν σινδόνην φ
Κ' ὑπὸ ἁγίας στέφεται ἡ κόμη του ἀκτῖνος·
  Σιωπηλῶς τὸ τέκνον του ἀσπάζεται ὁ γέρων.
Καὶ ἄλλοι ζῶνουσι νεκροὶ βραδέως τὸ φορεῖον..
  Κλίνατε γόνυ· ἔμπροσθεν εὑρίσκεσθε ἁγίων!

Γ'

Ποῦ, φαντασία, μὲ πλανᾷς; Φεῦ, τὸ ψυχρὸν τ
  Δὲν τὸ ἀφίνουν οἱ νεκροί·— εἶναι βαθὺ τὸ μ
Καὶ ζῶντας μόνον θεωρεῖ τὸ σκυθρωπόν μου ὄμ
  Πρὸ τοῦ φερέτρου κύπτοντας μὲ τεθλιμμένον
Ἀκόμη ἐν ἀνοίγομεν περίλυποι μνημεῖον,
  Ἕνα εἰσέτι θάπτομεν ἐκ τῶν τριακοσίων!

Δὲν εἶναι ἄλλοι.... Ἔφυγον εἷς, εἷς· δὲν βλέπε
  Καμπύλα ξίφη μ' αἵματα βαμμένα Μουσουλ
Δὲν βλέπεις βῆμα πτερωτὸν καὶ μέλαν ὄμμα κ
  Οὐδὲ λεόντων προτομὰς καὶ σώματα πλατάν
Ἔφυγον· δὲν ἠθέλησεν οὐδεὶς αὐτῶν νὰ μείνῃ.
  Καὶ τί ἠδύναντο μ' ἡμᾶς νὰ πράξωσιν ἐκεῖν

τῶν μαχῶν ὁ στρόβιλος, ὁ Χάρων καὶ οἱ χρόνοι
θέρισαν τὴν γενεὰν τῶν νέων Μαραθώνων·
φουστανέλλαν σήμερον ἡ λήθη σαβανόνει,
Ι τὴν φοροῦν θεράποντες ὀπίσω δίφρων μόνον....
τῆς μεγάλης στρατιᾶς τῆς Λαύρας τῆς ἁγίας
λίγ' ἀκόμη ἔμειναν ἐρείπια εὐκλείας!

ὅσοι διεφύγατε τοῦ Χάρωνος τὸ ὄμμα,
ἡ ἔτι μᾶς ἀφίνετε, ἡμίθεοι πολέμου.
, Κανάρη, μὲ ἡμᾶς, περίμενε ἀκόμα·
ἡ ἀποθνήσκῃς, Βέρη μου· μὴ φεύγῃς, Βαλτινέ μου!
Γιάννη-Κώστα, τοὺς νεκροὺς συντρόφους σου ποθήσῃς,
αὶ μένε, Μήτσα, μὲ ἡμᾶς· Δαγκλῆ, μὴ μᾶς ἀφήσῃς!

ρημώθ' ἡ 'Αμαζών.... Βαδίζουσα μὲ κόπον
αὶ μελανείμων ἔρχεται ὠχρὰ καὶ κουρασμένη.
πον κ' εἰς τὴν 'Ελλάδα μας, κ' εἰς τὴν μητέρα τόπον!
εῦ, ἡ Νιόβη τῶν ἐθνῶν περίλυπος προβαίνει....
μη ἕνα ἔρχεται υἱόν της νὰ θρηνήσῃ,
να Μαυρομιχάλην της νεκρὸν νὰ εὐλογήσῃ.

Μαυρομιχάλην!... Διατί μυροβολοῦν τὰ χείλ

Τ' ὄνομ' αὐτὸ προφέροντα; καὶ μία λέξις μ

Πῶς νὰ ἐγκλείῃ δύναται τοσοῦτον ὕψος, φιλο

Μαυρομιχάλης! Σύνθημα ὁμηρικῶν ἀγώνω

Παιὰν πολέμου, ὄνομα ὅπερ τὴν νίκην φέρει.

Ὁ δοῦλος θραύει τὰ δεσμὰ ἂν μόνον τὸ π

Δ′

Φέρετε δάφνας, φέρετε, τὴν κλίνην του νὰ στ

Τὴν δάφνην ἔχουν οἱ νεκροὶ τῆς γενεᾶς του

Δότε μοι ἄνθη τοῦ νεκροῦ τὸν ὕπνον νὰ μυρώ

Καὶ μὴ τὸν τάφον κλείετε, προσμείνατε ἀκ

Ἀφῆτέ τον καὶ μ' ὄμματα κλεισμένα ν' ἀτενίσ

Τὴν χήραν καὶ τὰ τέκνα του τὸ μνῆμα πρὶ

Ὦ Χρόνε βέβηλε! τὸ πᾶν παραμορφοῖς ἀπόν

Ἄφωνον ἤδη θεωρεῖς καὶ γηραλέον πτῶμα

Τὸν νεκρὸν πολεμιστὴν ἐκεῖνον τοῦ ἀγῶνος,

Ὃν ἄλλοτε ἠτένιζες μ' ἐκθαμβημένον ὄμμα

Φεῦ! ἄλλον εἰς ἀρήϊον τὸν εἶχες ἴδει σάλον,

Καὶ νῦν τὸν βλέπεις γέροντα, καὶ νῦν τὸν βλ

ῖν' ἐκεῖνος, ὅν ποτε ἐγνώρισες παιδίον,
σῶμα λεύκης νεαρᾶς, μὲ μέτωπον πρωΐας,
ε εἰς τὸν Βόσπορον ἐντὸς στενῶν φρουρίων
ν ἔκλειεν ὡς ὅμηρον ἡ τίγρις τῆς Τουρκίας·
ε σπάθην ἐρυθρὰν ἐμπρός του ἐθεᾶτο,
ὑπὸ τοῦ ξίφους τὴν σκιὰν ἡσύχως ἐκοιμᾶτο!

ῖν' αὐτός, ὃν ἄλλοτε γενναῖον νεανίαν
ξες ἰδῆ κ' εἰς Τρίπολιν νὰ ὁμηρεύῃ πάλιν,
ντα, γυμνητεύοντα εἰς φυλακῆς σκοτίαν,
ν' ἀνοίξῃ χεὶρ Θεοῦ τὴν μακαρίαν πάλην.
ότε φλόγα ἔχυνε τὸ ἔφηβόν του βλέμμα,
αἴγλη τὸν περιέβαλλεν ἀόρατος ὡς στέμμα!

νθυμεῖσθε σπεύδοντα γενναίως ν' ἀπωθήσῃ
ῦ Νείλου τὸν κροκόδειλον, τὸν Ἰβραΐμην, ὅτε
ν τοῦ Πέλοπος τὴν γῆν ἐζήτει νὰ ῥοφήσῃ;
, ἦτον ἄλλος ὁ νεκρὸς ὁ γέρων οὗτος τότε!
ον Ἠλίαν ἔτρεχε, τὸν τύπον τοῦ Βρασίδα,
ὶ μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν αὐτὴν ἐμάχετο ἀσπίδα.—

Μαυρομιχάλην!... Διατί μυροβολοῦν τὰ χείλη
  Τ' ὄνομ' αὐτὸ προφέροντα; καὶ μία λέξις μόνο
Πῶς νὰ ἐγκλείῃ δύναται τοσοῦτον ὕψος, φίλοι;
  Μαυρομιχάλης! Σύνθημα ὁμηρικῶν ἀγώνων·
Παιὰν πολέμου, ὄνομα ὅπερ τὴν νίκην φέρει.
  Ὁ δοῦλος θραύει τὰ δεσμὰ ἂν μόνον τὸ προφ

Δ'

Φέρετε δάφνας, φέρετε, τὴν κλίνην του νὰ στρώ
  Τὴν δάφνην ἔχουν οἱ νεκροὶ τῆς γενεᾶς του σ
Δότε μοι ἄνθη τοῦ νεκροῦ τὸν ὕπνον νὰ μυρώσω.
  Καὶ μὴ τὸν τάφον κλείετε, προσμείνατε ἀκόμ
Ἀφῆτέ τον καὶ μ' ὄμματα κλεισμένα ν' ἀτενίσῃ
  Τὴν χήραν καὶ τὰ τέκνα του τὸ μνῆμα πρὶν

———

Ὦ Χρόνε βέβηλε! τὸ πᾶν παραμορφοῖς ἀπόνως
  Ἄφωνον ἤδη θεωρεῖς καὶ γηραλέον πτῶμα
Τὸν νεκρὸν πολεμιστὴν ἐκεῖνον τοῦ ἀγῶνος,
  Ὃν ἄλλοτε ἠτένιζες μ' ἐκθαμβημένον ὄμμα.
Φεῦ! ἄλλον εἰς ἀρήϊον τὸν εἶχες ἴδει σάλον,
  Καὶ νῦν τὸν βλέπεις γέροντα, καὶ νῦν τὸν βλ

———

ῖν' ἐκεῖνος, ὃν ποτε ἐγνώρισες παιδίον,
σῶμα λεύκης νεαρᾶς, μὲ μέτωπον πρωΐας,
τε εἰς τὸν Βόσπορον ἐντὸς στενῶν φρουρίων
ν ἔκλειεν ὡς ὅμηρον ἡ τίγρις τῆς Τουρκίας·
τε σπάθην ἐρυθρὰν ἐμπρός του ἐθεᾶτο,
ὑπὸ τοῦ ξίφους τὴν σκιὰν ἡσύχως ἐκοιμᾶτο!

εῖν' αὐτός, ὃν ἄλλοτε γενναῖον νεανίαν
χες ἰδῆ κ' εἰς Τρίπολιν νὰ ὁμηρεύῃ πάλιν,
όντα, γυμνητεύοντα εἰς φυλακῆς σκοτίαν,
ὰ ν' ἀνοίξῃ χεὶρ Θεοῦ τὴν μακαρίαν πάλην.
τότε φλόγα ἔχυνε τὸ ἔφηβόν του βλέμμα,
αἴγλη τὸν περιέβαλλεν ἀόρατος ὡς στέμμα!

νθυμεῖσθε σπεύδοντα γενναίως ν' ἀπωθήσῃ
οῦ Νείλου τὸν κροκόδειλον, τὸν 'Ιβραΐμην, ὅτε
ν τοῦ Πέλοπος τὴν γῆν ἐζήτει νὰ ῥοφήσῃ;
, ἦτον ἄλλος ὁ νεκρὸς ὁ γέρων οὗτος τότε!
ὸν 'Ηλίαν ἔτρεχε, τὸν τύπον τοῦ Βρασίδα,
αὶ μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν αὐτὴν ἐμάχετο ἀσπίδα.—

'Οπίσω πάλιν στρέψατε, ἀποθαμμένοι χρόνοι
  Καὶ τὴν Ἑλλάδα φέρετε τῆς Κλείσοβας
'Αναστηθῆτε.... τὸ παρὸν αὐτὸ μᾶς θανατόνε
  Θέλω τὸν Γρίβαν νὰ ἰδῶ, τὸν Μάρκον νὰ
'Οπίσω πάλιν στρέψατε, ἐνιαυτοὶ προδόται·
  Τὸν Κυριακούλην φέρετε, τὸν 'Ιωάννην δ

Οἴμοι· τοιοῦτον ἐνεστὼς συντρίβει τὴν καρδί
  Τὴν δόξαν τῶν πατέρων μας ἀγνώμων θά
Χειμῶνα ἔχει ἡ Ἑλλὰς καὶ νύκτα ἐνταφίαν
  Εὐδαίμων, ὅστις τῶν νεκρῶν τὸν ὕπνον ἐ
Σιγᾷ τοῦ Πέλοπος ἡ γῆ, ὑπνώττει τὸ Αἰγα
  'Απέθανεν ἡ Ῥούμελη καὶ δὲν ἀστράπτε

Ὦ Σπάρτη, Σπάρτη· σιδηρᾶ ὁπλῖτα τῶν Ἑ
  Κραυγὴν ὀδύνης ἄφησε καὶ συννεφώσου π
Χῦνε, Εὐρώτα γηραιέ, τὸ ῥεῦμά σου μὲ θρη
  Ἕνα εἰσέτι θάπτομεν ἐδῶ Μαυρομιχάλην
Ἤδη τὸν ἥρπασεν ἡ νὺξ τοῦ τάφου ἡ βαθεῖα
  Εὐλογητὸς ὁ ὕπνος του κ' ἡ ἔγερσις γλυκ

ΕΛΕΓΕΙΟΝ

ΕΠΙ ΤΟΥ ΤΑΦΟΥ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ

ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗ

σεν, ἔπεσεν ἡ δρῦς ἐκπληκτικῶς ἠχοῦσα,
ς ἐκεῖ κάτω ἄλλοτε ἡ Ὀλυμπία στήλη·
σεν, ἔπεσεν ἡ δρῦς κ' ἐδούπησε πεσοῦσα,
' ὑπὸ τοῦ βάρους τὴν ὁρμὴν ἡ γῆ κατέστη κοίλη.
ην ὁ Χάρων ἔπασχεν ἑπτὰ δεκάδας χρόνων
Ιὲ δόλον ἢ μὲ πέλεκυν νὰ τὴν σωρεύσῃ κάτω.
ην ἑπτάκις ἔπληξε τὸ δένδρον τῶν τυφώνων·
Ι δρῦς δὲν ἔπιπτε χαμαί, ἡ δρῦς δὲν ἐνικᾶτο.
ἀνυψοῦτο ἕως χθὲς εἰς πεῖσμα τῶν κλυδώνων,
μπαίζουσα τὸν κεραυνόν, ἐμπαίζουσα τὸν χρόνον!

ποῖος, ποῖος δύναται ἐδῶ νὰ ἐρωτήσῃ,
ς εἶν' ἡ δρῦς;—Ἰδοὺ αὐτή, ἐνώπιόν μας κεῖται·
, ἰδοὺ κ' ἡ ἄβυσσος, ἥτις θὰ τὴν ῥοφήσῃ,
μνῆμα, ὅπερ ἐν σιγῇ καὶ πόνῳ θεωρεῖτε....

Μὴ τὸ νομίζετε στενόν· τὸ χαῖνον αὐτοῦ στό
Ἐπ' ἄπειρον εὐρύνεται, τὸ πᾶν περιλαμβά
Καὶ δὲν θὰ στενοχωρηθῇ τοῦ ἥρωος τὸ σῶμ
Μὴ τὸ νομίζετε στενόν· χωρεῖ τὸν Μακρυ
Πολλοὺς ἐχώρησεν αὐτό, πολλοὺς χωρεῖ ἀκό
Εἶν' ἀνοιγμένος οὐρανὸς τοῦ μνήματος τὸ

Ἀφήσατε τὴν κρύαν γῆν, τὴν μαύρην γῆν ἀ
Κολοκοτρώνη, Βότσαρη καὶ Γρίβα καὶ Τ
Ὅσοι ἐδῶ ὑπνώττετε, ἀνδρεῖοι, ἐγερθῆτε·
Πλησίον σας προσέρχεται καὶ ἄλλη φουστ
Φεῦ, δὲν θ' ἀναγνωρίσετε τὸν Μακρυγιάννην
Πενία, πόνος καὶ δεσμά, πικρῶν βασάνων
Ἡ τύχη τῆς πατρίδος του, τὸ μέλλον της ἐ
Παρήλλαξαν τοῦ φλογεροῦ συντρόφου σας
Σὺ κἂν, ψυχὴ τοῦ τέκνου του, σὺ ἀναγνώρισ
Δὸς εἰς αὐτὸν ἓν φίλημα καὶ παρηγόρησέ

Ὦ, ἐὰν ἔπιπτε κρατῶν τὴν σπάθην εἰς τὴν
Ὅτε ἀνέτρεπεν ὁρμῶν τὰς τάξεις τῶν τυρ
Ἂν θάνατον προσέφερε καὶ εἰς αὐτὸν ἡ μοῖρ
Μ' ἓν γιαταγάνι Ἀλβανοῦ, μ' ἓν βόλι Τ

ν προσήρχετο εἰς σᾶς θερμὸς ἐκ τοῦ ἀγῶνος,
θὰ τὸν ἀνεγνωρίζατε, γενναῖοι σύντροφοί του!
λὰ ἐπέζησε πολύ· τὸν ἤλλαξεν ὁ πόνος,
Καὶ κατεστάθη ἄγνωστος ἡ ἀνδρικὴ μορφή του.
αν ὁ λέων στερηθῇ τὴν χαίτην αὑτοῦ πλέον,
Μόλις ἀναγνωρίζεται πῶς ἦτο ποτὲ λέων.

λ' ὄχι, ὄχι· ὁ Θεὸς τὸν ἤξευρεν ἐκεῖνον·
Ἐγνώριζε τὴν χεῖρά του· τῷ ἦτον ἀναγκαῖος.
Βαυαροὶ ἐξύβριζον τὴν χώραν τῶν Ἑλλήνων,
Καὶ νέαν δόξαν εἰς αὐτὸν ἐφύλαττε καὶ κλέος....
πῶν ὀργίλως τὰς ὀφρῦς τὸ τέκνον τοῦ Μαρτίου,
Ἓν βλέμμα πρὸς τ' ἀνάκτορα ἠκόντισε λαθραῖον,
κλίνας, ὠνειρεύετο τὴν τρίτην Σεπτεμβρίου·
Ὅτε ἠγέρθη, ἡ Ἑλλὰς δεσμὰ δὲν εἶχε πλέον.
δόξα· μία του στιγμή, ἓν ὄνειρόν του μόνον
Ἐξύπνισε τὸν Ἕλληνα κ' ἠλάττωσε τὸν θρόνον!

ν τίς σκηπτοῦχος λησμονεῖ τὸ κτύπημα;... Ὁ Ὄθων
εἶχ' ἐρυθρὰν τὴν παρειὰν ἀπὸ τὸ ῥάπισμά του,
πρόσμενε μ' ἐνδόμυχον καὶ λυσσαλέον πόθον.
Πότε νὰ δώσῃ καὶ αὐτὸς ἓν κτύπημα θανάτου. —

Ὢ, ἡ καρδία θραύεται, σπαράσσετ' ἡ καρδί
—Μὰ τὰ ἑπτά του τραύματα τὰ χαίνοντα
Ὅτε ἀναλογίζεται, ὅτ' ἐνθυμεῖται ποῖα
Ὑπέφερε μαρτύρια τὸ γηραιόν του σῶμα
Πλὴν μάτην τὸν ἐπίεζον οἱ ἄνανδροι ἐχθροί
Ἐθραύετο τὸ σῶμά του καὶ ηὖξαν' ἡ ψυχ

Ναί, μάτην τὸν κατέθλιβον μετὰ βαρβάρου
Ποτὲ δὲν κατεβάλλετο ὁ μέγας πατριώτη
Πότε ῥομφαίαν ἔφερε, πότε σκληρὰς ἁλύσει
Ἐπαναστάτης σήμερον καὶ αὔριον δεσμώτ
Πόλεμος ἢ μαρτύριον ὑπῆρξεν ἡ ζωή του.
Δὲν ἤξευρε τί θὰ εἰπῇ ἐκεῖνος ἡσυχία·
Ἐζήτει μάρτυρος σταυρὸν ἢ νίκην ἡ ψυχή τ
Καὶ δύσπνοιαν τὸν ἔφερε καὶ βάρος ἡ δου
Συνωμοσίας ἦτο νὺξ μὲ λάμψεις ἀνταρσίας,
Κ' ἐπαναστάτης κεραυνὸς κατὰ τῆς τυραν

— Ἡμιθανής, κατάκοιτος εἰς ἓν νοσοκομεῖον
Μὴ ἔχων ἄρτον πάντοτε, μὲ χεῖρας δεσμ
Ἐξέπνεε τῶν τέκνων του μακρὰν καὶ τῶν σ
Μὲ σκότος εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, μὲ σκότος εἰ

νατε γόνυ, ἀδελφοί, ἐμπρὸς τοῦ μαρτυρίου!
Πολλάκις τὸν ἐχλεύαζον εἰς τὸ ψυχρόν του δῶμα,
μία χεὶρ κατάρατος, καὶ μία χεὶρ ἀχρείου,
Ἐξύβρισε τοῦ ἥρωος τὸ πρόσωπον ἀκόμα....
ξηρανθῇ ἡ χεὶρ αὐτοῦ, τὸ κρῖμα νὰ κηρύξῃ,
Καὶ ὄφις πᾶς της δάκτυλος νὰ γείνῃ νὰ τὸν πνίξῃ!

᾿ ἡ ψυχή του ἄφινε τὸ κάτωχρόν του στόμα,
Ἐσείετο ὁ Παρθενὼν ὁ γέρων τεθλιμμένος,
ίζων μίαν στήλην του πῶς ἔχανεν ἀκόμα,
Κ' ἐστέναζεν ἡ Ῥούμελη, ἡ ἄλκιμος παρθένος!
ὅτε εἰς τὸ ἔλεος ἀφέθη τοῦ Κυρίου,
Καὶ ἄπνουν πτῶμα ἔπεσεν ὁ μάρτυς εἰς τὴν κλίνην,
τουρκομάχος Μάρτιος κ' ἡ τρίτη Σεπτεμβρίου,
Ἐλθόντες ἀπὸ τ' οὐρανοῦ τὴν ἱερὰν γαλήνην,
σέκλιναν κ' ἐφίλησαν τὸ παγωμένον σῶμα,
Καὶ τὴν ψυχήν του ἔφερον εἰς τ' οὐρανοῦ τὸ δῶμα!

1864

ΕΛΕΓΕΙΟΝ

ΕΠΙ ΤΩ ΜΝΗΜΟΣΥΝΩ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑ

ΧΡΗΣΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟ

Α΄

Πάλι νεκρώσιμο σκοπό; Τραγοῦδι χάρου
  Ἄχ, δὲν ἀκούεται φωνὴ στὴ γῆ μας π
Πᾶν τὰ τραγούδια, πέρασαν τὰ νειάτα μα
  Τοῦ γαλανοῦ μας οὐρανοῦ ἐσβύσανε τὰ
Μαζὴ μὲ τὴν Ἑλλάδα της κ' ἡ Μοῦσα ξ
  Ἡ μιὰ χωρὶς ἕνα παιδὶ κ' ἡ ἄλλη χω
Κατάρα ἔχει σήμερα κι' ἀπὸ Θεὸ καὶ μοῖ
  Ὅποιος στὰ χέρια του κρατεῖ σ' αὐτὰ
Χαρὰ σ' ἐκείνους ποὔψαλλαν στῆς Κλεισο
  Καὶ τὸ σκοπὸ μὲ τὸ κουπὶ ταιριάζαν το
Τὸ χάρο, Μοῦσα, σήμερα στὴ γῆ αὐτὴ δ
  Στὴ ξενητειὰ δίνεις ζωή, στὰ ξένα ζω
Ἐδῶ, μονάχα τῆς ἰτιᾶς σ' ἀρέσει τὸ στεφ
  Τὸ κοιμητῆρι τ' ἅγιο, τοῦ χάρου τὸ λι
Γι' αὐτὸ σὲ τάφους μὲ πλανᾷς τὴ νύχτ' ἀ
  Καὶ παραιτῶ τοὺς ζωντανοὺς καὶ ζῶ μ'

Β'

λθαν χρόνια δίσεχτα καὶ μῆνες ὠργισμένοι·
ει χειμῶνα ἡ Ἑλλὰς καὶ μέσ' στὴν ἄνοιξί της.
κι' ὁ 'Απρίλης της συννεφιασμένος μπαίνει
τὸν καιρὸ ποῦ ἐσκούριασε στὴ θήκη τὸ σπαθί της....
ἐκεῖ ποῦ καίγεται ἀκοίμητο κανδῆλι,
ἴδοῦμε τὴν Ἑλλάδα μας — ὄχι αὐτὴ — τὴν ἄλλη,
τη φτερωτὸ κουπί, σὲ κλέφτη καρυοφύλλι·
ε νὰ ξαποστάσωμε στῆς μάνας τὴν ἀγκάλη.
μονο· τώρα γι' αὐτὴν κανένας δὲ ρωτάει,
μὲ τοῦ Μάρτη τοὺς νεκροὺς κοιμᾶται πλάϊ πλάϊ.
φαλὴ στοῦ τάφου τους στηρίζει τὸ λιθάρι,
ζῇ στὸ μάτι τ' ἄσβεστο ἀκόμα τοῦ Κανάρη.
κ' ἐκεῖνο σφαλισθῇ, ὅταν σβυσθῇ κ' ἐκεῖνο,
ρὸ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ θὰ κυλισθῇ τὸ κρίνο!

Γ'

πάλι νεκρικὸ ν' ἀρχίσωμε τραγοῦδι,
τε.... γέροι καὶ παιδιὰ μὲ πικραμένο βῆμα,
μου δάφνη, φέρτε μου τ' ἀθάνατο λουλοῦδι,
υ ἀΐτοῦ νὰ ράνωμε νεοσκαμμένο μνῆμα.
τώρα δάφνη καὶ ἀνθοὺς ἡ γῆ μας δὲν γεννάῃ,
κοιμητῆρι σύρετε κ' ἐκεῖ θὰ βρῆτε Μάϊ.

Φέρτε λουλούδια, φέρετε· κομμάτι κουρασθ
'Ακόμα λίγο, κι' ἀπ' αὐτὸν τὸν κόπο θε
'Εκεῖ, ποῦ θάψαμε προχθὲς τὸ γέρικο λει
Σκορπίστε δάφναις, ρίξετε κυπαρισσιοῦ κ
'Απὸ τὴν Πόλι γιασεμὶ καὶ ρόδ' ἀπ' τὴν
Μυρτιαὶς ἀπὸ τὴν Κάρυστο, ἀπ' τὸ Χαΐδ
'Απ' τὸ Λασίθι ἀμάραντο, κ' ἀπὸ τὸν Παρ
Ποῦ ὁ Κιουτάγιας ἔζωνε, ὁλάκερο δαφν

Δ'

Σὲ ἄλλαις μέραις καὶ καιροὺς καὶ σ' ἄλλα,
Χέρια μὲ χέρια ἡ Σκλαβιὰ καὶ ἡ 'Ελευ
Νύχτα καὶ μέρα πάλαιβαν σὲ μαρμαρένι' ἀ
Σὲ πέλαο καὶ σὲ στεριά, σὲ κάθε γῆς γ
Πότε αἱμάτονε ὁ σταυρὸς καὶ πότε τὸ φεγ
Κ' ἔτρεμ' ὁ κόσμος στὴ φρικτὴ αὐτὴ μο
Λεπίδα μιὰ δὲν ἔμεινε θαμμένη στὸ φηκάρ
"Αχ, τέτοιο πόλεμο κάμμιὰ δὲν εἶδε ἱσ
'Ηταν ἀντάρα τὰ βουνά, ἡ θάλασσα καμίν
Κ' ἔμοιαζ' ἡ μάχη τὴ νυχτιὰ τὴ φοβερὴ
Ποῦ βαρεθῆκαν κ' ἦλθανε ἀλύπητα στὰ χέ
'Ο οὐρανὸς κ' ἡ κόλασι, τὸ σκότος καὶ
Πόσα γενῆκαν δράματα στὸ δρᾶμα τὸ μεγ
Πόσα γενῆκαν θαύματα τὸ ἕν' ἀπάνω σ

ἐδάγκασαν τὴ γῆ καὶ πόσο αἷμα ἐχύθη,
ὁ γνωρίζει ὁ Θεός· ἀπ' ἄλλον δὲν μετρήθη!
τὴν ἐφτάχρονη νυχτιά, τὴν ἄσωστη ἐκείνη,
ένας δὲν ἐγνώρισε ἀκόμα τί ἐγίνη....
ἡ γῆ μας τὸν καιρὸ ἐκεῖνο δὲν ἐχάρη·
ρίζαν ὅλα·—οὐρανὸς καὶ θάλασσα καὶ λόγγοι,
ε φῶς κάμμιὰ φορὰ τὸ χέρι τοῦ Κανάρη,
φώτιζε τῆς νύχταις μας κἀνένα Μισολόγγι!

Ε'

κείνη τὴ γενειά, καὶ ὄχι ἀπὸ τούτη,
ὁ νέκρός μου, ποῦ προχθὲς ἐσκέπασε τὸ χῶμα·
ιφτισ' ἡ 'Ελευθεριὰ σὲ φλόγα καὶ μπαροῦτι,
τ' ὄνομά του ἔλαβε ἀπ' τῆς Θεᾶς τὸ στόμα.
α μύριζε σκολειό.... Μὲ τὸ πλατὺ φηκάρι
ας ἀτλῆς τὸν χτύπησε στὴν Πόλι μιὰ ἡμέρα,
ὺς τὸ λειονταρόπουλο ἐγείνηκε λειοντάρι·
ίσω δὲν ἐγύρισε, δὲν κλαύθη στὸν πατέρα.
καράβι, ρίχθηκε στὴν πρῶρα σὰ ξηφτέρι,
ἐδρόσισε τὰ σπλάχνα του σ' ἐλεύθερο ἀγέρι!
ὺ νὰ σβύσῃ τῆς ντροπῆς ἡ κοκκινάδ' ἀκόμα,
υροῦ σημαία κι' ἅρματα στὸ Φάληρο ἐχαιρέτα·
Σαλαμίνας πάτησε τὸ μυρωμένο χῶμα,
ἀπ' τοῦ Φαβιέρου δέχθηκε τὸ χέρι μπαγιονέττα.

'Εκείνη ξέρει μοναχὰ καὶ τοῦ ἐχθροῦ τὰ
'Αν τὸ φηκάρι τὸ πλατὺ τοῦ Τούρκου
Μιὰ δὲν ἀκούσθη σάλπιγγα, οὔτ' ἕνα το
Φαβιέρος δὲν γροικήθηκε, δὲν ἄνοιξε
Χωρὶς ἡ μπαγιονέττα του ν' ἀστράψη, νὰ
Σὰ ζωντανὴ ἐχτύπαε, ψυχὴ τῆς εἶχε
Μέσ' στὴ μαυρίλα τοῦ ἐχθροῦ ἡ λάμψι τ
"Ελεγες « Χρῆστο » κ' ἔλεγες μαζῆ
'Αδελφωμένος μὲ σπαθὶ καὶ κλέφτη καρ
Κρατοῦσε στὸν κατακλυσμὸ τοῦ Μάρ
Τὴν μπαγιονέττα στὸ δεξί, στ' ἀριστερὸ
Κ' ἔγραφε ὅ,τι ἔκανε τὸ ἕνα χέρι τ'
Τραγούδα, Μοῦσα, τὸ γλυκὸ καὶ θλιβερ
Δός μου γιὰ τὸ στεφάνι του καὶ δεύτε

ΣΤ'

'Ανάφτει, καίει ἡ Κάρυστο καὶ μιὰ φωτ
Τὰ τόπια πέφτουν σὰ βροχή, σὰν χάλ
"Αχ, τὸ φεγγάρι τ' ἄπιστο ματόνει τὸ σ
Καὶ μοίρας ἄδικο σπαθὶ χαλνᾷ τὸ Τα
'Απάνω, κάτω, πίσω, μπρός, ὁ χάρος δ
Καὶ τοῦ Φαβιέρου τὰ παιδιὰ ἐδῶ κ' ἐ
—Ποιὸς εἶν' ὁ νειός, ποῦ γίγαντα σηκό
Τὸ καραβάκι τὸ μικρὸ κολῶνα φορτω

νεκρός, ποῦ σήμερα τ' ἀνάβομε κανδῆλι,
ίας τότε τρυφερός, στῆς νειότης τὸν 'Απρίλη.
ιαγό του ἔρριξε λαβωματιὰ στὴ σκόνη·
τὸν ἀφίνει νὰ χαθῇ, σὰν πύργος μπρός του στέκει.
ύρκο ποῦ τὸν πλήγωσε μὲ κονταχιὰ ξαπλόνει,
ἀπάνω σ' ἄλλον, δεύτερο, ἀδειάζει τὸ τουφέκι,
ύγει μὲ τὸ λοχαγὸ στὸν ὦμο, σὰ λειοντάρι,
οῦ φωτιὰ στενοχωρεῖ, τουφέκι καὶ κοντάρι....
καὶ στέκει· τρεῖς φοραῖς στὸ δρόμο γονατίζει,
τρεῖς ἀτλίδες εἰς τῆς γῆς τὸν κορνιαχτὸ γκρεμίζει,
εῖς τοῦ σκάβουν τὸ κορμὶ λαβωματιαῖς, μὰ πάλι
τεῖ στὰ δόντια τὴ ψυχή, τὸ φίλο στὴν ἀγκάλη
άνει πέρα!... Δύσκολα ὁ χάρος ἐνικοῦσε
χρόνια κεῖνα τὰ παιδιὰ τοῦ Μάρτη σὰ χτυποῦσε.
λο εἶχε στὴ ψυχὴ τὸ κάθε παλληκάρι,
δὲν πεθαίναν σὰν κ' ἐμᾶς ὁ χάρος πρὶν μᾶς πάρῃ!—
δα, Μοῦσα, τὸ γλυκὸ καὶ θλιβερὸ τραγοῦδι,
μ' ἕνα τρίτο μύρωσε τὸν τάφον του λουλοῦδι.

Ζ'

Αθηνᾶς ἐπάλαιβαν τὴ γῆ δυὼ παλληκάρια,
ἄγρια κι' ἀγέννητα στὴ δύναμι λειοντάρια·
τὰ δόντια, στῆς καρδιᾶς τὸ πλάτος καὶ στὸ νύχι,
ι στὴ δύναμι τοῦ νοῦ, μὰ ὄχι καὶ στὴν τύχη....

Κιουτάγια τῶνα κράζανε, Καραϊσκάκη τ'
Καὶ νύχτα μέρα μὲ θυμὸ ματόνουνταν
—Πεινοῦσε τότ' ὁ Παρθενών, τοῦ Περικλ
Ἀπὸ μπαρούτι.... Μυρμηγκιὰ τουρκιᾶς
Σὰν ὄφις ἡ Ἀρβανιτιὰ τὸν εἶχε κυκλωμέν
Μ' αὐτὸς δὲν παραδίνουνταν, μὲ πέτραις
Στὸν Καραΐσκο ἐπίστευε καὶ στὸν Θεὸ ἐθ
Καὶ μιὰ νυχτιά, μεσάνυχτα, μὲ τὸ χλω
Βουβή, μὲ βῆμα φτερωτό, μπαρούτι φορτω
Μιὰ φοῦχτα μόνη Ταχτικοῦ, ὀλίγοι δια
Μὲ τὸ Φαβιέρο μέτωπο, τὸ σάκκο τους στ
Ἀνοῖξαν μέσ' ἀπ' τὸν ἐχθρὸ τὸν κοιμισμ
Κι' ἀνέβαιναν.... Φωτιὰ κανεὶς δὲν εἶχε σ
Ἐβγάλανε τὴν ἀστραπὴ ἀπὸ τ' ἀστροπε
Σὰν ἕνα μαῦρο σύννεφο ὁ λόχος ἐπερπάτε
Μέσ' ἀπὸ Τούρκους κι' Ἀλβανούς· κανέν
Ἕνας δὲν ἄνοιξεν ἐχθρὸς τὸ χαυνωμένο μ
Ἢ κι' ἂν τὸ ἄνοιγε κανείς, γιὰ πάντα
Καὶ δίχως μπαγιονέττα μιὰ νὰ χάσῃ ὁ Φ
Ἀπὸ μπαρούτι χόρτασε ὁ Παρθενὼν ὁ
—Δὲν ἔλειπες στὴ φοβερὴ καὶ ἅγια κείνη
Ἤσουν κ' ἐκεῖ, Βυζάντιε, ποῦ μνημονε
Αἴ, ὅσα σήκωσες σπυριὰ μπαροῦτι μέσ' στ
Τόσαις μυρτιαὶς στὸν τάφο σου ν' ἀνθίζο

....

....

Η'

ε ἀπ' τὰ λουλούδια του κι' ἄλλο λουλοῦδι, κι' ἄλλο
Στὴ γῆ π' ἀποκοιμήθη·
ὕστερη παλληκαριὰ τοῦ Χρήστου μου θὰ ψάλω.—
ιλιάδες Τοῦρκοι πολεμοῦν στὸ ἔρημο Λασίθι.
ος καὶ μοῖρα κι' ἀριθμός, οἱ τρεῖς ἀνταμωμένοι,
αροῦνε τὴν 'Ελευθεριὰ κ' ἡ Κρήτη μας πεθαίνει.
θὶ δουλεύει μοναχά, δὲν πέφτει πλιὰ τουφέκι·
αμποκοπάει ἀστραπὴ χωρὶς ἀστροπελέκι!
ένας εἴκοσι χτυπᾷ καὶ εἴκοσι τὸν ἕνα·
ὰ παλληκάρια μας κρατεῖ ὁ Χάρος μαντρωμένα....
, ἕνα τῆς ἐλευθεριᾶς παιδὶ δὲν θ' ἀπομείνῃ!
Ιοιὸς τῶπε;... 'Η θολὴ ματιὰ τοῦ Βυζαντίου χύνει
ρυ καὶ λάμψι φτερωτή, καὶ κράζει θυμωμένα·
"Εβγα τοῦ Μάρτη τὸ σπαθί, μπροστὰ Εἰκοσιένα!»
ξεσπαθόνει, ῥοβολᾷ· σὲ ῥεμματιὰ κρεμιέται·
Ο γυιός του τὸν ἀκολουθεῖ καὶ λίγοι διαλεγμένοι·
γλάρος μέσα στὸν ἐχθρό, σὰ θύελλα πετιέται,
ζαὶ μιὰ στιγμὴ ὁ πόλεμος καὶ ἡ σφαγὴ σωπαίνει.
μιὰ στιγμή!... Τὸ χέρι του τὸν ἄναψε καὶ πάλι,
ζαθὼς ἀνάφτει τὴ φωτιὰ βοριᾶς κι' ἀνεμοζάλη.—
ὅσους τότε γλύτωσε τῆς Λαύρας τὸ λειοντάρι
'Απ' τοῦ σπαθιοῦ τὸ στόμα,

Ὅσαις μανούλαις ηὖρανε ἀπ' τὸ σπαθί του
  Τόσα ν' ἀνθοῦν τριαντάφυλλα στοῦ τάφου

  . . . .

Σώπασε, Μοῦσα, σώπασε· τὸ μοιρολόγι πό
  Ἐμᾶς ποῦ κλέβομε τὸ φῶς καὶ νεκροζοῦ
Ἐμᾶς, ἐμᾶς!... Γιὰ τὰ παιδιὰ μὴ θλίβεται
  Γιὰ τοὺς τρακόσιους δάκρυο δὲ χύθηκε σ
Μὴν κλαῖς τὸ Χρῆστό μας νεκρό· στὸ κρύο
  Κοιμᾶται κι' ὀνειρεύεται· κἀνεὶς μὴ τὸν
Μὴν κόβῃς ὄνειρο νεκροῦ· εἶναι μεγάλο κρ
  Ὁ Γέρο-Χρῆστος πέθανε, ὁ Γέρο-Χρῆσ
Πάει ψηλὰ στὸν οὐρανὸ κι' αὐτὸς νὰ λημε
  Ἐκεῖ ὁποῦ λημέριασε τοῦ Μάρτ' ἡ φουσ
Τὴν κατακουρασμένη του ψυχὴ νὰ ξεκουράσ
  Στὸ πλάγι τοῦ Φαβιέρου του, στὴ σκέπη
Ἀπάνω ἐκεῖ, ποῦ ἡ Ἑλλὰς ἀνέβη κ' ἡ ψυ
  Ἐδῶ, βογγάει τὸ μνῆμά της καὶ λυώνει
—Ἀφῆτέ τον νὰ κοιμηθῇ· κἀνεὶς μὴ τὸν ξ
  Ὁ Γέρο-Χρῆστος πέθανε, ὁ Γέρο-Χρῆσ

ΕΛΕΓΕΙΟΝ

ΠΙ ΤΩ ΜΝΗΜΟΣΥΝΩ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΟΙΗΤΟΥ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΣΟΥΤΣΟΥ

Α′

φίλοι, τοῦ πατρός μου χθὲς ἐκάλυψα τὸ ὄμμα,
Ακόμη χθὲς ἐφίλησα τοῦ τάφου του τὸ χῶμα
εἶν' αἱ ἰδέαι μου ὠχραὶ ὡς ἡ ὠχρὰ μορφή μου,
Καὶ μαύρη πᾶσα σκέψις μου καθὼς καὶ ἡ στολή μου.
τὸ τοὺς τάφους ἔρχομαι· ἔχω τραχεῖς τοὺς τρόπους,
Καὶ ἀτενίζω μ' ἔκπληξιν τὸ φῶς καὶ τοὺς ἀνθρώπους....
φίλοι· ἂν ὡς ἀηδὼν μολπὴν δὲν διαχύσω,
Ηξεύρω ὅμως νὰ πονῶ, γνωρίζω νὰ θρηνήσω,
ἐν λύρᾳ εἶμαι συγγενὴς τοῦ Βάρδου τοῦ ἀγῶνος,
Ὡς εἶναι καὶ ἡ χελιδὼν μετὰ τῆς ἀηδόνος.
ς, δός, ὦ Μοῦσα, δύναμιν εἰς ἀσθενῆ καρδίαν·
Χήρα τοῦ Σούτσου, θέρμανε τὸν ψάλτην νεανίαν!
. . . .
. . . .

Β'

Πολέμου ἥναπτε πυρὰν λησμονημένη κόρη,
  Ἁρματωλοὶ κατέβαινον γοργοὶ ἀπὸ τὰ ὄρ
Κ' ἐφύσων, καὶ πυρκαϊὰν ἐποίουν τὴν πυρὰν
  Πυρῖτις ἦτον ἡ Ἑλλὰς καὶ πῦρ ὁ Ὑψηλ
Ἤρχιζε δρᾶμα ὁ σταυρὸς καὶ τὸ σπαθὶ ὡραῖ
  Ἡ Στερεὰ ἐσείετο, ἐβόα τὸ Αἰγαῖον,
Τοὺς σκύμνους του ἀπέστελλεν ὁ Ταΰγέτης
  Ὁ Πίνδος ἔβρεχε θρασεῖς τοῦ ξίφους ἀπο
Κ' ἡ Κιάφα δὲν ἀπέμενεν ὀπίσω ἡ τραχεῖα,
  Καὶ ἀνεφάν' εἰς τὴν σκηνὴν ἡ Λαύρα ἡ
Παιᾶνας ἤκουες ἐδῶ καὶ κρότους ἐκεῖ κάτω,
  Τὸ ἔθνος ἀνεγείρετο, ἐκτύπα κ' ἐκτυπᾶτο
Καὶ Τούρκους κ' Ἕλληνας παντοῦ συνήνονε
  Στρατοὺς ὁ Φλέσσας ἔκαιε καὶ στόλους ὁ
Κ' ἐπρόσμενε μὲ θαυμασμοῦ σιγὴν ἡ Ἑσπερ
  Ἠκούσθη τότε ἄγνωστος ἐξαίφνης μελῳδ
Κ' ἐφάν' εἰς τὰ στρατόπεδα μ' ἐνθουσιῶδες
  Ἔφηβος βάρδος, μὲ χρυσῆν κιθάραν καὶ
Ἀπὸ τοῦ ἐνδομύχου του πυρὸς οἱ ὀφθαλμοί
  Ἐξήστραπτον, κ' ἡ ἀνδρικὴ ἀνέμελπε φω
Τὰς μάχας, τοὺς θριάμβους μας, τὰ ἔργα τ'
  Καὶ ὅλον τὸν ἑπταετῆ ὡραῖόν μας ἀγῶνα.

τὴν φωνήν του ἡ Ἑλλὰς τὸν Ῥήγαν ἐνθυμεῖτο,
υρῖτις καὶ κλαγγὴ μαχῶν στροφή του πᾶσα ἦτο.
μιζες ὅτι κτυπᾷ καὶ ἔχι ὅτι ψάλλει.
λ, τί ἁγία ἐποχή, τί ἐποχὴ μεγάλη....
ἔψαλλε, κ' ἐθέρμαινε τὰ στήθη μας ἡδέως.
ίς ἦτον, τίς;...Ἕλλην αὐτὸ δὲν ἐρωτᾷ βεβαίως!
θέλω εἴπει τὄνομα τοῦ Σούτσου εἰς ἐκεῖνον·
νωστὸν εἰς ὅλας τὰς ψυχὰς ὑπάρχει τῶν Ἑλλήνων.—

Γ'

έπιν, ὅτ' ἐθέσαμεν τὴν σπάθην εἰς τὴν θήκην,
αὶ τοῦ πολέμου λάφυρον ἡρπάσαμεν τὴν νίκην,
λθεν ὁ Ὄθων κ' ἡ Ἑλλὰς ὑπέστη πάθη τόσα,
κείνου πάλιν ἤστραψε κ' ἐβρόντησεν ἡ γλῶσσα!
Σοῦτσος πρῶτος ἔρριψε τὸ ξενομάχον δόρυ,
' ἐμονομάχει κατ' αὐτοῦ καὶ τὸν ἐστενοχώρει.
πτε καὶ ἠγείρετο, ἐκτύπα κ' ἐκτυπᾶτο,
φευγεν, ἐπανήρχετο, ἀλλὰ δὲν ἐνικᾶτο!
λύσεις τὸν ἐδέσμευον, ἐκτύπα μὲ ἁλύσεις·
ίς τὰς εἱρκτὰς τὸν ἔρριπτεν ὁ ξένος μετὰ λύσσης,
ην τὰς εἱρκτάς του εὐγενῆ καθίστα προμαχῶνα,
' ἐξηκολούθει πολεμῶν τὸν ἄνισον ἀγῶνα.
γραφεν ἔπη φλογερὰ κ' ἐπρότεινε τὰ στήθη,
ιθοβολῶν τὸν Βαυαρὸν μὲ τοῦ λαοῦ τὰ πλήθη.

Δ′

'Ω νεολαία, ἕως χθὲς μὲ δάφνην ἐστεμμέν
  Πλὴν σήμερον ἀπόμαχος καὶ δολοφονημ
'Ω νεολαία, ἀδελφὴ καὶ συνηλικιῶτις,
  Ποσάκις μᾶς διήγειρεν ὁ εὐγενὴς δεσμώ
Πόσα, ὤ, πόσα εἰς αὐτὸν ὀφείλομεν οἱ νέ
  Πῦρ ἦτο πᾶσα λέξις του καὶ πῦρ ἀκόμη
Φεῦ, ἐνθυμεῖσθε;...'Εποχὴ ὡραία ἦτον ὅ
  Εἴμεθα ὅλοι ἀδελφοὶ καὶ ὅλοι συνωμόται
Τὰ ἔπη του συνήρπαζον τὴν νέαν μας καρδ
  Τὸν Λεωτσάκον ἔφερον εἰς σύννοιαν βαθ
'Ο Περικλῆς μας τὴν λαβὴν τοῦ ξίφους το
  Καὶ τοῦ Σκαρβέλ' ἡ πτερωτὴ νεότης ἐκ
'Οποῖον ψάλτην ἡ πατρὶς ἀπώλεσεν, ὁποῖο
  Καὶ ποῖον τῷ ἐδώκαμεν τῶν ἄθλων του
Τοιαύτη εἶναι πάντοτε τῶν ποιητῶν ἡ μοῖ
  Εἰς ὅλους δίδει, κ' εἰς αὐτοὺς ἔχει κλεισ
'Αφοῦ ἐσάλευσε δεινῶς τοῦ Ὄθωνος τὸν θ
  'Απέθανε φερέοικος, ἀπέθανε παγώνων,
Κ' εἰς χώραν ξένην ἐπαιτῶν ἀγνώριστον
  Εἶπε «Πατρίς!» κ' ἐξέπνευσεν εἰς ἓν

. . . .

  . . . .

Ε'

, ὑπὸ τὴν ζοφερὰν καὶ κρύαν γῆν κοιμᾶται·
ιμᾶται ὁ ἀκοίμητος, ὁ Πλάνης δὲν πλανᾶται....
πῶς τὸ μαῦρον χῶμά του, ὤ, πῶς θὰ τὸν πιέζῃ!
ν τὸν ἐχώρει ἅπασα ἡ γῆ ὁπόταν ἔζῃ,
τώρα εἰς ἓν φέρετρον ἐξαπλωμένος κεῖται·
λλὰ τὴν φίλην του κ' ἐκεῖ Ἑλλάδα ἐνθυμεῖται.
τυχον σαλεύεται τοῦ τάφου του τὸ χῶμα·
ρατεῖ ὁ πόθος ἀνοικτὸν τὸ ἄγρυπνόν του ὄμμα....
τότε μόνον θὰ κλεισθῇ, ὁπόταν τὴν ἁγίαν
'Ανοίξωμεν Σοφίαν.
ότε τὸ ὄμμα θὰ κλεισθῇ τοῦ ψάλτου σου, Θεέ μου,
αὶ ὁ Ναός σου θ' ἀνοιχθῇ εἰς θύελλαν πολέμου;...

1863

ΕΛΕΓΕΙΟΝ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΕΘΝΙΚΟΝ ΠΟΙΗ

Π. ΣΟΥΤΣΟΝ

« Ὁ

Ἡ ἀηδὼν τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος ἐκοιμήθη,
  Καὶ σιωπὴ εἰς τῶν Μουσῶν τὴν χώραν
Τὸ ᾆσμα τὸ διακοπὲν τίς θ' ἀναλάβῃ τώρ
  Κἀνείς! — Φεῦ, ἄλλου ἔαρος νὰ ἔλθῃ
Ἄλλη Ἑλλάς, ἄλλοι καιροί.... Εἰς σιω
  Τὸ ᾆσμα δὲν ἀκούεται ποτὲ τῶν ἀηδόνο

Στεῖρα κοιμᾶται ἡ Ἑλλὰς ἐμπνεύσεων ἀ
  Εἰς δοῦλον ὁ Ἀλέξανδρος ἐσίγησε μνη
Τοῦ Ζαλοκώστα ὀρφανὴ ἀπέμεινεν ἡ λύρα
  Κ' ἡ τελευταία, σιωπᾷ τοῦ Ὁδοιπόρου
Τίς θὰ τὰς λάβῃ; τίς ποτὲ καθὼς αὐτοὶ θ
  Εἰς τὴν Ἑλλάδα ποιηταὶ μὴ δὲν ὑπάρ

ὑπάρχουν, πλὴν σιγοῦν.... Φεῦ, ὑλακαὶ κομμάτων
είρονται, καὶ πνίγουσι τὸ μέλος τῶν ᾀσμάτων.
πνευσίς των δειλιᾷ τὰ χείλη των ν' ἀφήσῃ·
ώπα!» λέγουν, ἂν κανεὶς τολμᾷ νὰ κελαδήσῃ.
ωποῦν, καὶ θνήσκουσιν εἰς λήθην καὶ σκοτίαν.
θέλει τῶν συγχρόνων του ὁ ψάλτης τὴν θωπείαν!

δὲν θὰ ἔκλειε τὸ ἐμπνευσμένον στόμα
τελευταῖος ἀοιδός.... εἶχε φωνὴν ἀκόμα,
χνεια ἡτοίμαζεν ἡ λύρα του νὰ ψάλῃ·
λ' ἡ ἀγνωμοσύνη μας τὸν εἶχε καταβάλει,
τὸν κατεσύντριψεν ἡ νόσος κ' ἡ ὀδύνη,
γνόει ποῦ τὴν κεφαλὴν τὴν ἔμμουσον νὰ κλίνῃ.

σχει πλέον, δὲν πεινᾷ ὁ Ἕλλην Λαμαρτῖνος.
γκην ἔχει ὕδατος ὁ μαραμένος κρίνος;
ναι τώρα εὐτυχής· εἶν' εὐτυχής, διότι
κται νῆστις ὁ νεκρὸς ἡσύχως νὰ ὑπνώττῃ.
αι ἤδη τὸ σεπτὸν τῆς εἱμαρμένης θῦμα·
νθρωπότερον ἡμῶν, τὸν ἔσωσε τὸ μνῆμα!

Κ' εἴμεθα Ἔθνος, κ' ἔχομεν τοσαύτας
Πολιτισμοῦ.... ὁ κομπασμὸς δὲν λείπ
Ἐνώπιόν μας βάρβαρος κ' ἡ Δύσις εἶν'
Ἀλλὰ οὐδεὶς ἐγνώριζε τὸ πενιχρὸν τ
Οὐδεὶς τῷ ἔδωκε ποτὲ μικρὰν παρηγορί
Φέρονται οὕτω, φέρονται κ' εἰς τὴν

Οὐαί, οὐαὶ εἰς τοὺς λαοὺς καὶ εἰς τοὺς
Ὅταν τὰς Μούσας ἕρμαιον ἀφίνουν ε
Ὅπου στενάζει ἄστεγος τοῦ ποιητοῦ ἡ
Ταχεῖα φθάν' ἡ θλιβερὰ τῆς Ἰουδαία
Κ' ἐκείνη τοὺς Προφήτας της ἐδίωκεν
Ἀλλ' ἤδη εἶν' ἐρείπιον καὶ ἀλλοφύλω

Οἴμοι, δὲν εἶναι ῥόδινος τῶν ἀοιδῶν ὁ β
Ὁ θεωρῶν τὸν οὐρανὸν προσκόπτει
Καὶ ὅστις ἄστρα ἀριθμεῖ, δὲν ἀριθμεῖ χ
Φεῦ, τὴν ζωὴν ὁ ποιητὴς ζητεῖ τῶν
Ἓν ἄστρον, μία θύελλα, ἓν ᾆσμα, μία
Εἶν' ἡ ζωή του.... εἰς τὴν γῆν δὲν ζοῦν

ῖνος ἔδιδε παντοῦ μὲ χεῖρα ἡγεμόνος,
εμονόπαις ἀληθής, τὰ πλούτη του ἀφθόνως.
δων, πένης ἔγεινε χωρὶς νὰ ἐννοήσῃ·
αῦτα εἶχεν ᾄσματα συγχρόνως κελαδήσει....
τὴν πενίαν, κελαδῶν, δὲν εἶδε προχωροῦσαν,
Μοῦσαν τὴν ἀντίζηλον, τὴν ῥακενδύτιν Μοῦσαν!

ειδιῶν ἀπέθνησκε χωρὶς πικρίας στόνον.
λλάκις δὲν ἐξήρχετο ἐν μέσῳ τῶν χειμώνων,
ρτον τῆς ἡμέρας του εἰς φίλον νὰ ζητήσῃ,
θὼς ὁ Ὅμηρος, καθὼς πᾶν ὅ,τι κελαδήσῃ;
άλιν δὲν ἐπέστρεφε μὲ κουρασμένον σῶμα,
ρότερος.... πλὴν μὲ γλυκὺ μειδίαμα ἀκόμα;

ις δὲν ἐπρόσφερε τὸν ὕστατον μανδύαν,
ὕστατον χιτῶνά του εἰς ἄλλην δυστυχίαν!
δυόμενος αὐτὸν ἐνέδυε τὸν ξένον,
ἐθέρμαινε τὸ σῶμά του τοὺς πάσχοντας θερμαίνων.
άλλετο τὸ ὀρφανὸν στηρίζων καὶ τὴν χήραν·
ουν τὴν χεῖρα ἀνοικτὴν οἱ φέροντες τὴν λύραν!

Βιαίως τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐκράτει τὴν εὐώδ
Καὶ λησμονῶν τοὺς πόνους του ἀκόμη ἐ
Τὸν ἀνοιγμένον τάφον του ἐλάμβανεν ὡς β
Κ' ἡ γηραλέα Μοῦσά του μὲ λόγου γορ
Ὑπὲρ τῆς Κρήτης ψάλλουσα τὰ στήθη ἐπ
Τὸ τελευταῖον ῥίπτουσα κατὰ τῶν Τούρ

Πληρώσατε, ἀγνώμονες, τοὐλάχιστον μὲ θ
Καὶ μ' ἕνα στόνον ἱερὸν τὸν ψάλτην τῶ
Εἰς τὴν τριάδα τὴν σεπτὴν τῶν Σούτσων τ
Αἷμα μᾶς ἔδωκαν, χρυσὸν καὶ ᾄσματα,
Ὁ εἷς αὐτῶν * ἐξέπνευσεν εἰς Μαραθῶνα
Οἱ δύω ἄλλοι, Παρνασσὸν μᾶς ἔδωκαν

Ὀλίγοι τὸ περίλυπον συνώδευσαν φερεῖον·
Φεῦ, ὅσοι τὸν ἐγνώρισαν ὑπνώττουν εἰς
Ἡ φουστανέλλα τῶν μαχῶν ἐνταφιάσθη πλ
Κ' ἡμεῖς, ἡμεῖς, ἡ γενεὰ τῶν ἀχαρίστω
Ἓν φίλημα ἠρνήθημεν εἰς τὸ νεκρόν του
Κ' ἓν δάκρ' εἰς τοῦ μνημείου του νὰ χύ

---

* Ὁ πεσὼν ἐν Δραγατσανίῳ ἑκατόνταρχος Δη

μως τεσσαράκοντα αὐτὸς ἐξύμνει χρόνους
ῦ ἐγερθέντος Ἕλληνος τὴν δόξαν καὶ τοὺς πόνους!
κι ἔρριψ' ἡ Ἑλλὰς χωρὶς νὰ τὸ ὑμνήσῃ;
πεσεν ἥρως τοῦ Χριστοῦ χωρὶς νὰ τὸν θρηνήσῃ;
ἡ Ἑλλὰς δὲν ἤκουεν εἰς τὰ στρατόπεδά της
ν Ὁδοιπόρον ψάλλοντα φαιδρῶς τὰ τρόπαιά της;

δελφαὶ ἡ λύρα του κ' ἡ σπάθη τοῦ Μαρτίου·
νεπολέμουν, δίδυμοι ὁπλῖται τοῦ Κυρίου.
τῆς σπάθης ἤκουες κλαγγήν, καὶ πότε πάλιν
ν τουρκομάχον λύραν του εἰς τῶν μαχῶν τὴν ζάλην.
διπλῆ, ἀρήϊος ἐκείνη ἁρμονία,
δελφωμέν' ἠκούετο κ' ἐθάρρεις ἦτο μία!

τάθ' εἰς τῶν ἡρώων μας τοὺς τάφους κεῖται χήρα,
ὶ καταβαίνει πρὸς αὐτὴν ἡ κουρασθεῖσα λύρα.
ὁμοῦ!.... Τί ἄρά γε νὰ λέγουν εἰς τὸ μνῆμα;
περιμένουν ν' ἀκουσθῇ ἀνδρειωμένον βῆμα,
οίξῃ ἄλλη γενεὰ τοῦ μνήματος τὰ βάθη,
εἰς νέαν πάλην νὰ φανοῦν ἡ λύρα καὶ ἡ σπάθη.

Ναί, ἄλλη!... Τοῦτο εἰς ἡμᾶς βεβαίως δὲ
Καὶ τί δυνάμεθα ἡμεῖς νὰ πράξωμεν οἱ
Ἓν μόνον, ἕν·—νὰ θάπτωμεν τὰς δάφνας
Κἂν νεκροθάπται εἴμεθα σεπτοῦ κοιμητη
Καὶ θέλει εἴπει εὐλαβῶς τῶν τέκνων μας
«Εἰς τὸ μνημεῖον ἔρριψαν τῶν τουρκοκ
. . . .
. . . .
. . . .
Ὁ Ὁδοιπόρος ἔρριψε τῆς γῆς τὴν βα
Διῆλθε.... τὸν πολύαστρον ἀνέβη γαλα
Νὰ εὕρῃ τὴν Ἑλλάδα του εἰς τὴν Ἐδὲμ
Κάτω δὲν εἶναι, πρὸ πολλοῦ τὸν οὐρα
Ἀνέβη μὲ τὸν Φλέσσαν της, τὸν Διάκον,
Τὴν ἄργιλλόν της εἰς ἡμᾶς ἀφήσασα τ

Μυρώσατε τοῦ Ποιητοῦ μὲ ἄνθη τὸ μνημ
Καὶ δάφνας εἰς τὸ χῶμά του σκορπίσα
Ἐν μέσῳ τῶν ἡρώων μας κηδεύσατέ τον,
Καὶ ἂς ῥιφθῇ, ἂν ἔμεινε, κανένα κχρυ
Ν' ἀκούσῃ ἦχον γνώριμον ὡς ἦχον τελευ
Ὁ Ὁδοιπόρος πέρασε.... δὲν ἐπ

ΕΛΕΓΕΙΟΝ

ΕΙΣ

ΠΕΡΙΚΛΗΝ ΚΥΡΓΟΥΣΙΟΝ

« Μὴ κρίνετε ἵνα μὴ κριθῆτε. »
(ΙΗΣΟΥΣ ΧΡΙΣΤΟΣ).

Α'

θρωπος ἔπεσε! Ψυχρὸν ἀνοίγουν πάντες ὄμμα,
βλέπουσιν ὡς θέαμα περίεργον ἓν πτῶμα....
ἄφρων, δὲν ἐπρόσεξεν· ἀναβοᾷ τὸ πλῆθος·
ἄλλοι· — Οὕτω πίπτουσιν οἱ τρέχοντες συνήθως.
μέσῳ τόσων οὐδὲ εἷς τὸν δυστυχῆ λυπεῖται!
Κλέπτης, κραυγάζουν, εἰς εἱρκτῆς σκοτίαν ὁδηγεῖται,
άντες μὲ ἀποστροφῆς τὸν ἀτενίζουν ὄμμα.
ήν ἂν μικρὸν ἐξέταζον, θὰ ἤξευρον ἀκόμα,
κλέπτης, ἕως χθὲς ἁγνὸς ἐργάτης ἦτο,
τέρα τρέφων γηραιάν.... ἀλλ' ἔργου ἐστερεῖτο,
ούς εἰς πείνης ὑλακήν, ἐν ὥρᾳ ὀλεθρίᾳ
λεψεν ἄρτον! — Τίς τολμᾷ νὰ εἴπῃ ἀτιμία;...
ς, ἔλεος! κανεὶς ἂς μὴ καταδικάζῃ·
Μωρός τις ηὐτοκτόνησε, φωνή τις αἴφνης κράζει,

Καὶ ἄνθρωποι, χριστιανοί, πολιτισμένα ὄν
'Ανοίγουν χείλη ἀσεβῆ κ' ὑβρίζουν τὸν
Φρικώδης ἐπιτάφιος, λυσσώδης ψαλμῳδία.
"Ω, πόσον εἶναι θλιβερὰ αὐτόχειρος κη
Τὸ ἠμαγμένον λείψανον μετὰ σπουδῆς ἀρπ
Ὡς κύνα τὸν κηδεύουσι καὶ τὸν ἐνταφι
Καὶ εἰς τὸ τέκνον τοῦ σταυροῦ ἕνα σταυρὸ
Τὸν μητροκτόνον, καὶ αὐτὸν ἐνίοτε λυπ
Κηδεύει καὶ τὸν δήμιον πᾶσα τῆς γῆς θρη
Καὶ μόνον τοῦ αὐτόχειρος τὸ λείψανον,

Β'

Μετὰ τὸ μεσονύκτιον ἐσήμανεν ἡ πρώτη·
Δειλῶς ὀλίγοι λάμπουσιν ἀστέρες εἰς τ
Κ' ἡ νὺξ καλύπτει ἅπασαν τὴν γῆν μὲ τὸ
Τοιαύτην ὥραν τίς ἐκεῖ πλανᾶται διαβά
Τίς τῶν νεκρῶν τὴν γέφυραν ἀνέρχεται ἠ
Βηματισμὸς ἀκούεται καὶ πτερνιστήρων
Εἶναι πενθίμως ἐμμελὲς καὶ τακτικὸν τὸ
Καθὼς τὸ βῆμα βαίνοντος ἀνθρώπου πρ
Τὴν γέφυραν διέρχεται, τὰς κυπαρίσσους
Καὶ προχωρεῖ περίλυπος....Τί θέλει;—
Νὰ ῥίψῃ τὸ ὑπόλοιπον τοῦ ναυτιώδους βίο
Ὡς ῥίπτουν τὸ περίσσευμα πρὸς τ' ἄνω

λ' αἰφνιδίως σταματᾷ....'Εκεῖ, πρὸς τὴν σκοτίαν,
Ακτὶς ὠχρὰ μὲ μυστικὴν τὸν βλέπει εὐσπλαγχνίαν,
ιαγχολίας ἔμπλεως ὡς φίλου δύον βλέμμα·
Ιομίζει ὅτι τὸν καλεῖ πλησίον της ἠρέμα....
ποίαν τῷ ὑπόσχεται σιγῶσαν εὐγλωττίαν
Φιλοξενίαν ἥσυχον, ἀνάπαυσιν βαθεῖαν!
ιι ὁ λύχνος τῶν νεκρῶν, φανὸς τυφλῆς πορείας,
Γοῦ σκότους ὄμμα καὶ τὸ φῶς τῆς ξένης παραλίας....
ς! ὅτ' ἐν μέσῳ τῆς νυκτὸς πλανώμενοι χωροῦμεν,
Ιὲ φῶς τοιοῦτον τὴν ὁδὸν τὴν ἄγνωστον ζητοῦμεν;
ιι κρυφία ἡ ὁδὸς ἐκείνη· διαβάτης
Οὐδεὶς τὴν εἶδε, σκοτεινὰ κρατεῖ τὰ σύνορά της.
ύσσους ἔχει πέριξ της καὶ βάθη μυστηρίων,
Καὶ θέλει χείμαρρον φωτός, καὶ θέλει φῶς ἡλίων!
λ' ὅμως ὁ νυκτερινὸς ὁδίτης δὲν πτοεῖται·
Γνωρίζει ποῦ ἡ ἀτραπὸς ἡ πεπρωμένη κεῖται....
λύχνος ἤδη τῶν νεκρῶν τὴν ὄψιν του δεικνύει·
—Οἴμοι· σὺ εἶσαι, Περικλῆ!...'Η ἄβυσσος σ' ἑλκύει.
ίστρεψε· φίλων ἐδῶ δὲν σὲ καλεῖ χορεία,
Οὐδ' ᾆσμα, οὐδὲ πόλεμος, οὐδ' ἑορτὴ καμμία.
επλανήθης, τῆς ζωῆς υἱὲ καὶ τῆς θυέλλης....
Η μὴ ἀπηύδησες καὶ σὺ καὶ ἡσυχίαν θέλεις;
πὸν οὐδεὶς σὲ ἀγαπᾷ; δὲν ἀγαπᾷς οὐδένα;
Ολα τὰ στήθη διὰ σὲ ὑπάρχουν κεκλεισμένα;
ἔχεις ἕνα ἀδελφὸν ἢ ἀδελφὴν καμμίαν;
Οἱ ἔρημοι προσφεύγουσιν εἰς τὴν αὐτοχειρίαν!

Ἂν ὑποφέρῃς, πάλαισε· πρὸς τί ἀνὴρ καλεῖσ
Ἂν ἔπταισες.... μὴ ἄνθρωπος ἔτι καὶ σὺ
Δὲν εἶναι ὅλος ἔλεος ὁ Κύριος; Ἀκόμη
Ὑπάρχει εἰς τὸν οὐρανὸν τὸν εὔσπλαγχνο
Ὦ Περικλῆ! ἐπὶ στιγμὴν σταμάτησε τὸ βῆμ
Τῳόντι μᾶς ὑπόσχεται ἀνάπαυσιν τὸ μνῆμα
Ἀλλ' ἂν τὸ δρᾶμα τῆς ζωῆς ἐπὶ τῆς γῆς δὲ
Ἂν νέον παραπέτασμα ὁ οὐρανὸς ἀνοίγῃ;
Ἐὰν δικάζῃ ὁ Θεός, κ' ἐπάνω σ' ἐρωτήσῃ,
«Τίς σ' ἔκραξε;» τί, δυστυχῆ, τί θέλεις
Καὶ ἂν ἀκόμη τὴν φρικτὴν στιγμὴν καθ' ἣν
Κ' ἡ πλάστιγξ ἀνυψόνεται κ' ἡ πλάστιγξ
Ἂν τῆς μητρός σου προστεθῇ τὸ δάκρυ καὶ
Ὤ, πρόσεξε, ταλαίπωρε· μὴ γείνῃς αὐτοκ

Γ'

Ἔξω, εἰς τὸν περίβολον τῶν τάφων ἔτι μένε
Ὁ χῶρος εἶναι ἅγιος καὶ ἔνδον δὲν ἐμβαί
Νομίζει ὅτι εἰς αὐτὸν δικαίωμα δὲν ἔχει,
Καὶ τ' ἀνδρικόν του πρόσωπον λαθραῖον δ
Εἰς λίθον κάθηται ψυχρόν, καὶ πρὶν νὰ τελε
Τὸν νοῦν του εἰς τὸ ἀχανὲς πασχίζει νὰ β
Ὡς ὄνειρον ἀναπολεῖ τὸν παιδικόν του βίον,
Ὅτ' ἔπαιζε μὲ τοὺς μικροὺς συντρόφους τ

ἑορτὰς τοῦ οἴκου του, τὴν πατρικὴν ἑστίαν,
Καὶ τῶν ἐφήβων χρόνων του τὴν πλάνον ἡλικίαν....
συγκινήσεις τῆς αὐγῆς ἀναπολεῖ τῆς πρώτης,
Ὅτε τὸ ξίφος ἔζωσε κ' ἐκλήθη στρατιώτης.
μνήμη του εἰς ἀνθηρὰς τὸν φέρει παραλίας,
Καὶ τείνει χεῖρα πρὸς σκιὰν θανούσης εὐτυχίας!
ράδοξον! ἐνῷ πατεῖ τὴν χώραν τοῦ ἀγνώστου,
Ὅπλον αὐτόχειρος κρατῶν ἐγγὺς τοῦ μνήματός του,
έκφραστον αἰσθάνεται χαρὰν πρὶν ἀποθάνῃ!
Ἀλλ' οἴμοι· ἡ ἀνηλεὴς πραγματικότης φθάνει,
τὰς εἰκόνας τὰς φαιδρὰς τῆς μνήμης ἐξορίζει.
Εἰκόνα ἄλλην ζοφερὰν ἐξαίφνης ἀντικρύζει·
πρός του σύννουν, αὐστηρὸν καθὼς ἡ εἱμαρμένη,
Ὠχρόν τι φάσμα ἵσταται καὶ ἄφωνον προσμένει·
αὐτοκτόνου μάχαιραν στηρίζεται ἠρέμα
Κ' ἐν σιωπῇ τὸν θεωρεῖ μὲ φωσφορίζον βλέμμα....
τὴν ἀγρίαν θέαν του στόνον βαθὺν ἀφίνει·
« Καλά! » τῷ λέγει, καὶ ψυχρῶς τὴν κεφαλήν του κλίνει
σκέπτεται.... Τί σκέπτεται βοῶσα τρικυμία,
Κ' ἡ γῆ ὁπόταν σείεται ἐκ βάθρων ἡ βαθεῖα;

. . . .

. . . .

νὺξ προβαίνει· κατηφὴς ἐκεῖνος κλίνει γόνυ,
Καὶ πρὸς τὸν μέγαν οὐρανὸν τὸ βλέμμα προσηλόνει.
σιγοκλεί' ἡ δέησις τὰ χείλη του ἀφώνως·
Προσεύχεται! μὲ τὸν Θεὸν λαλεῖ ὁ αὐτοκτόνος....

Κοιμᾶται ἤδη εἴς τινα ἀπόκεντρον γωνίαν,
Μακρὰν παντὸς ἄλλου νεκροῦ.... ἀλλ'
Δὲν ἔψαλε καὶ δι' αὐτὸν συγγνώμης ψαλμ
Οὐδὲ ἡγίασ' εὐλογῶν τὸ χῶμα τοῦ μνη
Ἂν ἦτον ὁ καλὸς Χριστὸς ἐπὶ τῆς γῆς ἀ
Δὲν θὰ ἠρνεῖτο νὰ σταθῇ εἰς τὸ ψυχρὸν
Καὶ δι' αὐτὸν νὰ δεηθῇ τὸ εὔσπλαγχνόν τ
Καὶ σεῖς, κακοὶ ἀκόλουθοι τῶν νόμων
Φιλάργυροι δεήσεων καὶ σπάταλοι συγκρό
Λυπεῖσθε μία ν' ἀκουσθῇ συγγνώμη σας

. . . .

Εἶμαι κ' ἐγὼ χριστιανός.... καὶ πόσον, ἀγ
Εἶναι ὁ ἅγιος Σταυρὸς ὁ ἔρως, ἡ ψυχ
Ἐν μέσῳ τῆς καρδίας μου τὸ ὄνομά του
Πλὴν δι' αὐτὸ τοὺς πίπτοντας θρηνοῦν
Καὶ δὲν ἐκλέγω.... ἄξιοι εἶν' ὅλοι εὐσπλα
Ἢ ἂν ἐκλέξω μεταξὺ δυστυχιῶν μυρίω
Θὰ δεηθῶ πλειότερον ὑπὲρ τῆς ἁμαρτίας.
Ὅστις ἡμάρτησε πολύ, εἶν' ἄξιος δακρ

. . . .

Οὐδ' εἰς τὴν ἐπωμίδα του τιμὴ δὲν ἀπεδόθ
Ἐντὸς τοῦ τάφου ὁ νεκρὸς ὀδύνης εἶχε
Συστρατιώτας ἤθελε, τὸν λόχον του ἐπόθε
Ἂν ἔπταισεν εἰς τὸν σταυρόν, τί ἔπται

ΕΙΣ ΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟΝ

ΝΕΑΣ ΚΟΡΗΣ

όρη μ' ὁλόχρυσα μαλλιὰ στὸν τράχηλο χυμένα,
Χλωμὴ σὰ φύλλο κίτρινο τὴ νύχτ' αὐτὴ πεθαίνει·
ὰ μάτια της ἐδῶ κ' ἐκεῖ κυττάζουν δειλιασμένα,
Θαρρεῖς, μαζῆ μὲ τὴν πνοὴ καὶ ἡ ψυχή της βγαίνει.
υρίζει πρὸς τὴ μάνα της σὰ ῥόδο μαραμένο,
Καὶ λέγει μὲ παράπονο· « Μανοῦλά μου, πεθαίνω! »
τὸ δρόμο κάτω τύμπανα τῆς ἀποκρηᾶς χτυποῦνε,
Καὶ οἱ διαβάταις ἂν κανεὶς πεθαίνῃ δὲ ῥωτοῦνε....

Αχ! ἀπ' τὸ δύστυχο κορμί, Ψυχή, ὁπόταν βγαίνῃς,
Ὅταν ἀπὸ τὰ σπλάγχνα μας σὲ ξερριζόνῃ ὁ χάρος,
Καὶ ὡς τὰ χείλη ἔρχεσαι καὶ πάλι καταιβαίνῃς,
Τὴν ὥρα κείνη μολυβιοῦ καὶ πέτρας ἔχεις βάρος;
ρομάζεις τὸ ἀγνώριστο καὶ σκοτεινὸ ταξείδι....
Ὅταν κανένας τὴν ψυχὴ στὸ χάρο παραδίδῃ,
ύμπανα τότε ἀποκρηᾶς δὲν πρέπει νὰ χτυποῦνε,
Καὶ οἱ διαβάταις ἀπ' ἐκεῖ περνῶντας νὰ γελοῦνε.

Ἡ κόρη στὸ προσκέφαλο τὴν κεφαλὴ ἀφί
  Τὰ δυώ της χέρια τ' ἀκουμβᾷ στ' ἀδύνα
Καὶ σὰν πουλάκι ξεψυχᾷ καὶ σὰν πουλάκι
  Νοιώνει τὸ χάρο καὶ ζητοῦν τὰ μάτια τ
Στὴν ἀγκαλιὰ ἡ μάνα της τὴν παίρνει τρο
  Μὰ καὶ σὲ μάνας ἀγκαλιὰ ὁ θάνατος π
Κάτω στὸ δρόμο τύμπανα τῆς ἀποκρηᾶς χ
  Καὶ οἱ διαβάταις ἀπ' ἐκεῖ ἀμέριμνοι περ

Ἡ νηὰ σηκώθη ἔξαφνα χλωμὴ σὰν τὸ φε
  « Ποιὸς εἶν' αὐτὸς ποῦ μὲ κυττᾷ, φωνά
Ὁ ἄγριος πολεμιστής, τὸ ξένο παλληκάρ
  Πῶχει τὴν ἀστραπὴ σπαθί, τὰ φρύδια μ
Γιὰ δές, μοῦ δείχνει τοὐρανοῦ ἀκίνητος τ
  Διῶξέ τον, μάνα, διῶξέ τον, γιατὶ θενά
Καὶ κάτω πάλι τύμπανα τῆς ἀποκρηᾶς χτ
  Καὶ οἱ διαβάταις ἀπ' ἐκεῖ περνῶντας τρ

Ἀπ' τὸ παράθυρο φωτιᾶς ἀναλαμπὴ κυττά
  Τὰ τύμπαν' ἀφηγκράζεται κι' ἀκολουθᾷ
« Γιατί τοῦ κόσμου ἡ χαρὰ τὸ στῆθός μου
  Οἱ ἄλλοι ὅλοι χαίρονται κ' ἐγὼ πεθαίν

' στὰ δεκάξη χρόνια μου τὰ μάτια πῶς νὰ κλείσω;
οήθησέ με, μάνα μου, βοήθησε νὰ ζήσω!»
σιωπᾷ· τὰ τύμπανα τῆς ἀποκρηᾶς χτυποῦνε,
αὶ οἱ διαβάταις ἀπ' ἐκεῖ περνῶντας τραγουδοῦνε.

άνα σὰν ἔλθ' ὁ φίλος μου, ἂν μὲ πονῇ ἡ ψυχή του,
ὲς μὲ λουλούδια τοῦ βουνοῦ νεκρὴ νὰ μὲ στολίσῃ,
ὶ τ' ἀγάπαγα πολὺ σὰν τἄκοφτα μαζῇ του....
ι' ἀνίσως ἡ ἀγάπη του ὀγλίγωρα δὲ σβύσῃ,
ἔρχεται καμμιὰ φορὰ στὸ κρύο μου λιθάρι·
ὐτὴ μονάχα τοῦ ζητῶ τὴν τελευταία χάρι.»
ι, καὶ κάτω τύμπανα τῆς ἀποκρηᾶς χτυποῦνε,
αὶ οἱ διαβάταις ἂν κανεὶς πεθαίνῃ δὲ ρωτοῦνε.

φνα τἄγριο χτυπᾷ καὶ μαῦρο μεσονύχτι·
οογγύζει στὸ παράθυρο ἀγέρας λυπημένος,
ι βουβὸ ἀκούστηκε καὶ μόν' ἡ θύρ' ἀνοίχτη·
Ἦλθανε τὰ μεσάνυκτα καὶ φάνηκε ὁ Ξένος!
ὺς ἀκούσθη στεναγμὸς κ' ἐσμίχθη στὸν ἀγέρα,
' ἡ μάνα μόνη ἔμεινε χωρὶς τὴ θυγατέρα....
ύμπανα τῆς ἀποκρηᾶς δὲν παύουν νὰ χτυποῦνε·
Ἔτσ' εἶν' ὁ κόσμος· κλαῖν ἐδῶ καὶ παρεκεῖ γελοῦνε!

1872

ΕΙΣ ΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟ

ΜΙΚΡΟΥ ΕΞΑΔΕΛΦΟΥ

Ἄσπρο σὰ χιόνι, κρίνο δροσά
Ἥλιο γεμάτο,
Σὲ περιβόλι
Μαζῆ μ' ἕν' ἄλλο ἐμυροβόλει

Εἶχαν τὰ χείλη τὰ μυρισμένα
Πάντα σμιγμένα·
Μὰ ἕνα βράδυ
Χάθη τὸ ἕνα μέσ' στὸ σκοτάδι.

Κ' ἔμεινε τἆλλο — ἄχ τὸ καϋμμέ
Ὠρφανεμμένο·
Μὰ σὲ λιγάκι,
Ἔγυρε κάτω τὸ λουλουδάκι!

Τὸν κάλυκά του τὸ χιονισμένο,
Μισανοιγμένο
Τὸν εἶχε ἀκόμα ...
Θ' ἀνθήσῃ τώρα στὸ μαῦρο χῶμα;

Τὸ περιβόλι ἦταν ἐκεῖνο
Ποὖχε τὸ κρίνο,
Τοῦ Χάρου κτῆμα·
Κάθε λουλοῦδι τὤκανε μνῆμα!

1870

ΕΛΕΓΕΙΟΝ

ΕΙΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝΑ ΒΑΣΙΛΕ

Α'

Ὁ νοῦς μου ὡς εἰς ὄνειρον φρικῶδες στρο
  Καὶ τῆς ἰδίας μου φωνῆς ὁ ἦχος μὲ φοβ
Τὰς φρένας μὴ ἀπώλεσα; μὴ εἰς μανίαν β
  Ὡς ὑποκάτω κύματος θολὰ τὰ πάντα β
Ὠχραὶ σκιαὶ παρίστανται κ' ἐκλείπουσιν ἐμ
  Κ' ἡ ὄψις εἶναι ἅπασα ἓν φέρετρον τοῦ κ

Ὦ, ἄφετε νὰ μακρυνθῶ ἀπὸ αὐτὸ τὸ χῶμ
  Μακράν, εἰς ὄρη, εἰς κρημνοὺς νὰ κουρ
Ἴσως μὲ τάχος ἔκτακτον καὶ κόπωσιν μεγ
  Συνέλθω, κ' ἴδω ἥμερον τῆς γῆς τὴν ὄψ
Ἐδῶ φονεύομαι· ἐδῶ ἐκ πυρετοῦ κινοῦμαι,
  Ἐδῶ μοῦ σβύνετ' ἡ πνοή.... Ὦ φίλοι μ

Β'

εἶμαι δένδρον συντριβὲν ἀπὸ βορρᾶ μανίαν,
Ὑπεσκαμμένον, ἕτοιμον εἰς πτῶσιν αἰωνίαν,
ίσταμαι μόλις ἄφυλλον.... Χθὲς ἔπεσεν ἀκόμα
Τὸ μόνον, μόνον ἄνθος μου, ἐδῶ, σ' αὐτὸ τὸ χῶμα.
ποῖον ἄνθος, οὐρανέ! καὶ ποῖον ἄνθος.... Οἴμοι,
Πάλιν μοῦ δάκνει τὴν ψυχὴν ἡ δολοφόνος μνήμη!

εῖ, ἐκεῖ, ὅπου μικρὸν τὸ χῶμα ἐξογκοῦται,
Σ' ἐπάνω του λευκὸς σταυρὸς ὡς κύκνος ἀνυψοῦται,
ω, βαθέως εἰς τὴν γῆν, εἰς σιωπὴν καὶ σκότη,
Κοιμᾶται ὁ Αἰμίλιος, τὸ τέκνον μου ὑπνώττει....
αι τὸ λίκνον του ἐκεῖ, ἀκίνητον καὶ κρύον,
Ἄνευ θωπείας μητρικῆς, πλὴν ὄχι καὶ δακρύων!

ίγα, καρδία ἔρημος, ψυχὴ ὠρφανευμένη·
ἐν ὁμιλοῦν δι' ἑαυτοὺς οἱ ἀληθῶς θλιμμένοι.
ὸ τὸ λίκνον τοῦ πτηνοῦ, τοῦ κρίνου τὸ μνημεῖον,
ἰς κύκνου στρέψε φέρετρον, εἰς δάφνης τάφον κρύον.
ἀγωνία τῆς στοργῆς ἐπὶ στιγμὴν ἂς παύσῃ·
Μόν' ἡ φιλία εἰς αὐτὸ τὸ ἔδαφος ἂς κλαύσῃ.

Γ'

Τίς ἤνοιξε τὸν ζοφερὸν ἐκεῖνον τάφον; τίν
Τίνα καὶ πάλιν θὰ δεχθῇ τοῦ Παρνασσ
Πῶς μειδιῶσιν χαίνοντα τὰ κρύα του ἐδάφ
Ἔχουν τὴν εὐθυμίαν των ἀκόμη καὶ οἱ
Μάτην τὸ βλέμμα ἔνδακρυ τοῦ μνήματος
Ἐκεῖνο βλέπω πάντοτε, ἀείποτε ἐκεῖνο

Παντοῦ λαμπάδες νεκρικαὶ καὶ ἱερέων στί
Οἱ ἀκουόμενοι ψαλμοὶ θανάτου εἶναι ἦχ
Τίνα κηδεύομεν ἐδῶ καὶ θάπτομεν, ὦ φίλο
Μὴ ἀπαντᾶτε· πρὸς Θεοῦ, σφραγίσατε
Ὦ, πόσοι ἐπιθάνατοι τὴν μοῖράν των γνωρ
Πλὴν ἄλλοι εἶν' ἀπάνθρωπον νὰ τοὺς τ

Ἂς ὑψωθῇ μία φωνὴ ἐνταῦθα νὰ λαλήσῃ·
Ἓν ψεῦδος εἰς τὰ ὦτά μου οἰκτίρμον ἄ
Πόσον τὸ ψεῦδος προτιμῶ φρικώδους ἀληθ
Πολλάκις ἄνω μνήματος ἁπλοῦται ὡς
Πρασίνη χλόη, κ' ἐπ' αὐτῆς τῆς κεκρυμμέ
Ἀποκοιμᾶται ἤρεμος ὁ ἀγνοῶν ὁδίτης..

ναί· ἡ καίουσα λαμπάς, τὸ φέρετρον, τὸ μνῆμα,
ῶν ἱερέων οἱ ψαλμοί, τὸ τῆς πληθύος κῦμα,
πάντα εἶναι ὄνειρον καὶ ὅλα, ὅλα ψεύδη,
Κ' ἰδίως ψεῦδος πῶς ἐκεῖ ὁ φίλος μου καθεύδει!
ς! εἰς τὸ φέρετρον αὐτὸ ἐγκλείεται 'Εκεῖνος;
Ανθεῖ εἰς γάστραν μνήματος ἀθανασίας κρίνος;...

ίξατε τὸ φέρετρον αὐτό, ἀνοίξατέ το·
Απὸ τοῦ κρύου μνήματος τὰ σκότη σώσατέ το.
οία χλεύη! Ὁ υἱὸς τῶν ἄστρων, τοῦ ἡλίου,
Εντὸς στενοῦ νὰ κλείεται καὶ ζοφεροῦ φορείου!
Ακτ , σὲ θάπτουσιν· ἀκτὶς τοῦ φίλου, ἀκροάσου,
ώσου, ἀκτίς, διάφυγε τὸ μέλαν κάλυμμά σου!

ς! προτιμᾷς τὴν κρύαν γῆν τοῦ κυανοῦ αἰθέρος;
ὴν πνιγμονὴν τοῦ μνήματος τοῦ πνέοντος ἀέρος;
θέλεις πλέον νὰ ἴδῃς τὸ ὄρος τῆς Πεντέλης;
ὸ λυκαυγές, τὰς Νύκτας σου τὰς 'Αττικὰς δὲν θέλεις;
εις ν' ἀφήσῃς ὀρφανὴν τὴν προσφιλῆ σου λύραν,
αὶ πλέον δὲν θὰ μειδιᾷς εἰς ὀρφανόν, εἰς χήραν;....

Ἔλθετε, τέκνα ἄπορα, δὶς ὀρφανά, πλησ
 Κυκλώσατε τοῦ ποιητοῦ τὸ φέρετρον τὸ
Γονυπετήσατε, καὶ μὴ ἐπάνω ἐγερθῆτε,
 Ἂν δὲν τὸν ἀνεγείρετε καὶ ζῶντα τὸν
Ἴσως τὸν ὕπνον δυνηθῇ ν' ἀφήσῃ τοῦ θαν
 Ὅταν θρηνοῦντα δι' αὐτὸν ἴδῃ τὰ ὀρφα

Ταλαίπωρα· ἐχάσατε καὶ πάλιν τὴν μητέ
 Μήτηρ σας ἦτον ἡ θερμὴ καρδία του δε
Χρυσὸν μὴ ἔχων ἥρπαζε σπασμωδικῶς τὴ
 Καὶ τῶν πλουσίων ἔκρουε τὴν κεκλεισμ
Ἐζήτει ἄρτον διὰ σᾶς ἡ Μοῦσα ἡ ἁγία·
 Ὢ ἐπαιτία εὐγενής, ὢ ὑψηλὴ θυσία!

Φεῦ, μάτην, τέκνα δυστυχῆ, τὸν κράζετε
 Δὲν εἶν' ἐδῶ ἓν γέννημα τῆς Κρήτης,
Ἴσως ἐκείνου ἡ φωνὴ τοῦ μνήματος τὸν σ
 Καὶ ἡ εὐγνωμοσύνη του ζωὴν τῷ ἀποδώ
Ἴσως διὰ τὴν Κρήτην του ἄν τι τῷ ψιθυρ
 Τοῦ Λέοντος ὁ ἀοιδὸς καὶ πάλιν ἐξυ

ραλαλῶ· τί δύναται νὰ ἐμψυχώσῃ πτῶμα,
Ἐνῷ καὶ δάκρυον μητρὸς δὲν ἠμπορεῖ ἀκόμα;
ϲεκυλίσθη πρὸ αὐτοῦ ἡ μήτηρ του· εἰς μάτην
Τὰς παρειὰς διέσχιζε, κ' εἰς ἄλγους φρεναπάτην
ἔκραζε κατ' ὄνομα καὶ ἔτρεμεν ὡς φύλλον·
Φεῦ, ἡ πτωχὴ δὲν ἤγειρε τὸ τέκνον της τὸ φίλον!

Δ'

ϲάρατος ὁ ἀετός, ὁ ποιητής, ὁ λέων,
Ἡ δρῦς ἡ ὑπερήφανος, τὸ ὕψος τῶν ὀρέων·
ϲάρατον ὅ,τι λαμπρὸν καὶ μέγα ἐγεννήθη,
Πᾶν ὅ,τι ἔχει πτέρυγας ἢ φλόγα εἰς τὰ στήθη!
ϳει κλωβὸν ὁ ἀετός, δεσμὰ ὁ λέων ἔχει,
Καὶ κάτωχρος ὁ ποιητὴς εἰς τάφου λίθον τρέχει....

αι ἡ λύρα μητρυιὰ καὶ τᾆσμα δολοφόνον·
Θέλγει τοὺς ἄλλους, θραύουσα τοὺς ἐμπνευσμένους μόνον.
ινον σταυροῦ ὁ ποιητής, ζοφώδης ὁδοιπόρος,
Ἀσθμαίνων εἰς τοῦ Γολγοθᾶ ἀνέρχεται τὸ ὄρος,
θέτων εἰς τὰ ὕψη του καθημαγμένον πόδα,
Μᾶς ῥίπτει κάτω ἐρυθρὰ ἀθανασίας ῥόδα.

Φεῦ, ἀπὸ τῆς καρδίας του εἶν' ἐρυθρὰ τὸ
Καὶ μάρτυρες αἱ ἄκανθαι αὐτῶν προδί
Μὴ τὸ φθονῆτε· τί λοιπὸν τὸ στέμμα τοῦ
Ὅστις διάδημα φορεῖ, εἰς πόνον ὑπερ
Τὸν κεραυνὸν ἑλκύουσιν αἱ κορυφαὶ συνή
Φεύγει τὴν φλόγα τοὐρανοῦ τὸ κύπτον

Ε'

Ὄχι· δὲν ἤθελε σβεσθῇ τοῦ Βάρδου μου
Ἂν χεῖρα εἰς τῶν ἀκανθῶν δὲν ἔτειν
Πλὴν τὸ ἠγάπησε πολὺ ἡ ἔνθερμος ψυχ
Κ' ὑψοῦτο ὑπερήφανος ἡ νέα κεφαλὴ
Κ' ἐνῷ τὴν χεῖρα ἔτεινεν εἰς τῶν Μουσῶ
Κατέπεσεν ὁ κεραυνὸς κ' ἡ δάφνη ἐμα

Καὶ ἤδη, ἄφωνος, νεκρός, ὁ ψάλτης τῶ
Ὁ ἀοιδὸς περιπαθῶν Εἰκόνων καὶ
Φεῦ· ἦσαν αἱ Εἰκόνες του τὰ πρῶτα
Κ' ἐμπνέετο τὰ Κύματα ἀπὸ τὰ κύ
Ὁποῖον μέλλον ἔχασεν ἡ λύρα του, ὁπο
Καὶ ποῖον δρόμον ἔκλεισε τὸ φθονερὸν

ὀλεθρία δι' ἡμᾶς καὶ βάσκανος ἡ Δύσις,
ὁ ζοφερός της οὐρανός, ἡ παγερά της φύσις.
τὸν ἐπέμψαμεν καὶ πῶς αὐτὴ τὸν ἐπιστρέφει!
πάγωσ' ἡ χρυσῆ ἀκτὶς εἰς χιονώδη νέφη.
εῖς τὴν ἐφιλεύσαμεν ἓν ῥόδον ἀπριλίου,
' ἐκείνη μᾶς ἀπέδωκεν ἓν φέρετρον μνημείου!

ἴξατε τὸ φέρετρον τοῦ φίλου μας ἠρέμα,
αὶ στέψατέ τον κἂν νεκρὸν μὲ ῥοδοδάφνης στέμμα.
Τάσσον μὴ δὲν ἔστεψαν θανόντα εἰς τὸν τάφον;
Ι δάφνη εἶναι ἱερὰ ἐπὶ νεκρῶν κροτάφων....
ὴν ὁ χρόνος ἐφορμᾷ· ἐκείνη δὲν ἐνδίδει,
αὶ διαμένει ἄφθιτον τὸ μνῆμα ὅ,τι δίδει!

1874

ΝΕΚΡΟΥ ΠΑΡΑΠΟ

Α΄

Στὸ κοιμητῆρι τ' ἄγρια μεσάνυχτα
Κ' εἰς μνῆμ' ἀπάνω χλοε
Χιονάτο, κάτασπρο σταυρ
Τὰ χείλη μου φιλοῦ

Ὁπόταν γνώριμη φωνή, γλυκειά, ἐ
Ἀκούσθη μέσ' στὴ σιγαλ
Μούσης περίλυπη λαλιὰ
Νὰ κράζῃ τὄνομά μ

—Ποιὸς εἶσαι, εἶπα, κ' ἔσφιξα μὲ ταρα
Τὸ λατρευμένο μου σταυρὸ στοῦ τρέμο
Ἄχ! τὴ γλυκειὰ αὐτὴ φωνὴ τὴν ἔχω ἀ
Νεκρὸς ἂν ἦσαι, μίλησε· τί θέλεις ἀ
Θέλεις λιβάνι καὶ κερί; Σοῦ φέρνω καμ
Μονάχα δάκρυα μὴ ζητᾷς· χύθηκαν ἐ

ιοῦ φέρνουνε τ' ἀδέλφιά μου, εἶπ' ἡ φωνή, λιβάνι,
αὶ τῆς φτωχῆς μανούλας μου τὸ δάκρυο μὲ φθάνει.
τὰ λυπᾶσαι, δάκρυα μὴ χύσῃς καὶ γιὰ μένα....
ὰ κυπαρίσσια πέρασε αὐτὰ τὰ πυκνωμένα,
λα κοντά μου νὰ μὲ ἰδῇς, ποιὸς εἶμαι νὰ γνωρίσῃς,
ὰ κύττα μὴ στὴ κεφαλὴ ἀπάνω μὲ πατήσῃς.—

ιοκτυπῶντας πέρασα τὰ μαῦρα κυπαρίσσια,
' ἐπήγαινα πρὸς τὴ φωνὴ τοῦ πεθαμμένου ἴσια.
Ζαλοκώστα διάβηκα τὸ μαρμαρένιο μνῆμα,
' εἰς τάφο κράτησα νωπὸ τὸ φοβισμένο βῆμα·
ἰς τὴ θαμπὴ ἀστροφεγγιά, ἀκίνητο, θλιμμένο,
ἶδα τῆς Λύρας ἀδελφὸ καὶ φίλο πεθαμμένο!

! ἦταν ὁ τραγουδιστὴς ἐκεῖνος, ποῦ σὰν ζοῦσε,
ῆς 'Αττικῆς ταὶς ἔμμορφαις Νυχτιαὶς ἐτραγουδοῦσε·
ἔψαλλε τὰ Κύματα, κ' εἰς δάφναις καὶ μυρσίναις
ἰκόναις ἐζωγράφιζε μὲ σύννεφα κι' ἀκτίναις!
ῖνος, ποῦ ἐβάλαμε προχθὲς στὸ μαῦρο χῶμα,
ι' ἀκόμα δὲν ἀφήκαμε νὰ κοιμηθῇ, ἀκόμα....

Σὰν κυπαρίσσι ἀσάλευτο ὑψόνουνταν θανάτο
Καὶ τὰ μαλλιά του μαύριζαν εἰς τ' ἄσπρ
Ἄ, πῶς τονὲ παρήλλαξε τὸ ἔρημο τὸ χῶ
Ποιὸς λέγει, ποιός, πῶς ἄγγελος γεννιέτ
Μὲ ψεύτικαις παρηγοριαὶς ὅσοι μποροῦν ἂς
Δὲν ἔχουν τάφου μυρωδιὰ ἐκεῖνοι ποῦ πε

Β'

Μὲ νυχτοβάτου ὁ νεκρὸς ματιὰ μ' ἐθεωροῦσ
Καὶ στὸ σκοτάδι τ' ἄγριο δειλὰ χαμογελ
Χαμόγελο παράξενο, πικρό, σὰ φοβισμένο..
Ἔτσι σὲ μνῆμα σκοτεινό, σὲ λάκκο μαυ
Φωσφόρου τρέμει λίγο φῶς καὶ τὸ σκοτάδι
Ἄχ, σὰ χαμογελᾷ νεκρός, καὶ μάρμαρο
Κατάχλωμος τὸν ἔβλεπα καὶ ἔτρεμα σὰν φ
Ἀλλοίμονο! φοβόμουνα τὸν γκαρδιακό μ
Μὰ ἡ ἀγάπη ἔδιωξε τοῦ φόβου μου τὴ ζάλ
Καὶ στοῦ νεκροῦ μου ρίχθηκα μὲ πόνο τ
Τοῦ πεθαμμένου τὸ κορμὶ καὶ τὴ ψυχὴ παγ
Τί κρύος ὅπου ἦτανε! Εἶναι φωτιὰ τὸ χ
Μπρὸς στὴ κρυάδα τοῦ νεκροῦ, στὰ στήθια
Ὅλα· στοργὴ ἀδελφική, ἀγάπη καὶ φιλί
Ὅλα ἡ μαύρη ἀγκαλιὰ τοῦ χάρου τὰ νεκρ
Τῆς μάνας μόνο τὴν καρδιὰ ὁ χάρος δὲν

Γ'

φσε με, ἄφσε με, νεκρέ! τοῦ εἶπα, καὶ θλιμμένος
κεῖνος ἐτραβήχθηκε σὰν παραπονεμένος....
ύτταξε καὶ μὲ φωνὴ μοῦ εἶπε πικραμένη·
Βλέπεις, τί κρύοι εἴμεθα ἐμεῖς οἱ πεθαμμένοι;
ές, εἶπα, ποῦ ἀγκάλιασα στὸ μνῆμα τὸ παιδί μου,
γνώρισα τὸ κρύο σας καὶ τὤχω στὴ ψυχή μου!
χι, μοῦ εἶπε μὲ βαθὺ ἀπελπισίας πόνο·
τὸ τὸ κρύο ξέρομε οἱ πεθαμμένοι μόνο.
ἡ ζωή!...Ὅταν κανεὶς τὰ μάτια του σφαλήσῃ,
ταν τὴ χάσῃ μοναχά, τί εἶναι θὰ γνωρίσῃ!
, τυφλός, ἀνήμπορος, στὸ δρόμο πεταγμένος,
κόμα εἶναι εὐτυχής·—δὲν εἶναι πεθαμμένος....
ἡ ζωή!... Δός μου ζωῆς μονάχα ἕνα χρόνο,
ιαν ἀπρίλη, μιὰν αὐγὴ νὰ ἰδῶ τὸν ἥλιο μόνο!—
ώπασε· στὰ σάβανα ἐζέστανε τὰ χέρια,
ἐκύτταζε ἀχόρταγα κ' ἡδονικὰ τ' ἀστέρια.
φθάνει, ἀκολούθησε στενάζοντας, δὲ φθάνει,
ὸς ὁ νεκρὸς τὴν ἐμμορφιὰ τοῦ κόσμου τηνὲ χάνει,
όμη καὶ στὴν κλίνη του τὴν τελευταία πᾶνε,
ὶ τὸ στεφάνι ποῦ φορεῖ τὸ νεκρικὸ μαδᾶνε.
....
....

Σὰν κυπαρίσσι ἀσάλευτο ὑψόνουνταν θανάτου,
Καὶ τὰ μαλλιά του μαύριζαν εἰς τ' ἄσπρα
Ἄ, πῶς τονὲ παρήλλαξε τὸ ἔρημο τὸ χῶμα
Ποιὸς λέγει, ποιός, πῶς ἄγγελος γεννιέτ'
Μὲ ψεύτικαις παρηγοριαὶς ὅσοι μποροῦν ἂς ζ
Δὲν ἔχουν τάφου μυρωδιὰ ἐκεῖνοι ποῦ πετ

Β'

Μὲ νυχτοβάτου ὁ νεκρὸς ματιὰ μ' ἐθεωροῦσε,
Καὶ στὸ σκοτάδι τ' ἄγριο δειλὰ χαμογελοῦ
Χαμόγελο παράξενο, πικρό, σὰ φοβισμένο...
Ἔτσι σὲ μνῆμα σκοτεινό, σὲ λάκκο μαυρι
Φωσφόρου τρέμει λίγο φῶς καὶ τὸ σκοτάδι σ
Ἄχ, σὰ χαμογελᾷ νεκρός, καὶ μάρμαρο
Κατάχλωμος τὸν ἔβλεπα καὶ ἔτρεμα σὰν φύλ
Ἀλλοίμονο! φοβόμουνα τὸν γκαρδιακό μου
Μὰ ἡ ἀγάπη ἔδιωξε τοῦ φόβου μου τὴ ζάλη,
Καὶ στοῦ νεκροῦ μου ρίχθηκα μὲ πόνο τὴν
Τοῦ πεθαμμένου τὸ κορμὶ καὶ τὴ ψυχὴ παγό
Τί κρύος ὅπου ἦτανε! Εἶναι φωτιὰ τὸ χιό
Μπρὸς στὴ κρυάδα τοῦ νεκροῦ, στὰ στήθια το
Ὅλα· στοργὴ ἀδελφική, ἀγάπη καὶ φιλία,
Ὅλα ἡ μαύρη ἀγκαλιὰ τοῦ χάρου τὰ νεκρόν
Τῆς μάνας μόνο τὴν καρδιὰ ὁ χάρος δὲν

Γ'

..φσε με, ἄφσε με, νεκρέ! τοῦ εἶπα, καὶ θλιμμένος
..κεῖνος ἐτραβήχθηκε σὰν παραπονεμένος....
..ύτταξε καὶ μὲ φωνὴ μοῦ εἶπε πικραμένη·
Βλέπεις, τί κρύοι εἴμεθα ἐμεῖς οἱ πεθαμμένοι;
..θές, εἶπα, ποῦ ἀγκάλιασα στὸ μνῆμα τὸ παιδί μου,
..γνώρισα τὸ κρύο σας καὶ τὤχω στὴ ψυχή μου!
..χι, μοῦ εἶπε μὲ βαθὺ ἀπελπισίας πόνο·
..ὐτὸ τὸ κρύο ξέρομε οἱ πεθαμμένοι μόνο.
ἡ ζωή!...Ὅταν κανεὶς τὰ μάτια του σφαλήσῃ,
..ταν τὴ χάσῃ μοναχά, τί εἶναι θὰ γνωρίσῃ!
.., τυφλός, ἀνήμπορος, στὸ δρόμο πεταγμένος,
..κόμα εἶναι εὐτυχής·—δὲν εἶναι πεθαμμένος....
ἡ ζωή!... Δός μου ζωῆς μονάχα ἕνα χρόνο,
..ναν ἀπρίλη, μιὰν αὐγὴ νὰ ἰδῶ τὸν ἥλιο μόνο!—
..ώπασε· στὰ σάβανα ἐζέστανε τὰ χέρια,
ἐκύτταζε ἀχόρταγα κ' ἡδονικὰ τ' ἀστέρια.
.. φθάνει, ἀκολούθησε στενάζοντας, δὲ φθάνει,
..ῶς ὁ νεκρὸς τὴν ἐμμορφιὰ τοῦ κόσμου τηνὲ χάνει,
..ιόμη καὶ στὴν κλίνη του τὴν τελευταία πᾶνε,
..ὶ τὸ στεφάνι ποῦ φορεῖ τὸ νεκρικὸ μαδᾶνε.

. . . .
. . . .

Δ'

Ἄχ! ἀπ' τὴ μαύρη τὴ στιγμὴ ποῦ μ' ἔρριξ
Ἀκόμα δὲν ἐσφάλησα τὰ μάτια μου, ἀκό
Φίλοι κ' ἐχθροὶ τοῦ τάφου μου ταράζουν τὴ
Αὐτοὶ μὲ τὸ φαρμάκι τους, μὲ κλάμματα
Πές τους νὰ μὴ σκαλίζουνε ἑνὸς νεκροῦ τὴ
Καὶ σώνουν τὰ παινέματα καὶ τὸ φαρμάκι
Μὰ μὴ κανένας μ' ἀρνηθῇ πῶς πρῶτος μιὰν
Ψωμὶ γιὰ τ' Ἄπορα παιδιὰ ζητοῦσα
Δὲ βλάφτει· ὅλα ὁ Θεὸς ἀπάνω ἐκεῖ τὰ ξέρ
Ἂς τρῶν ψωμάκι τὰ παιδιὰ κι' ἂς ἦν' ἀπ'
Δὲν τὤξερα, δὲν τὤξερα, στὸν κόσμο σὰν ἔζ
Τὰ χείλη μου νὰ σφάλιζα, νὰ μὴν ἐτραγου
Κεῖνος ποῦ ζῇ στὴ σιωπὴ μὲ σιωπὴ πεθαίνει,
Μὰ τὸ τραγοῦδι ἀκούεται ἀκόμη καὶ σὰν σβ
Ἄχ! ἂν πουλάκι ἤμουνα τοῦ δάσους ἢ ἀηδόνι
Ἂν δάφνης ἢ κυπαρισσιοῦ κλαδὶ μὲ στεφανό
Τί τοὺς πειράζει κ' ἔρχονται στὸ ὕστερό μου στ
Νὰ ἰδοῦν μὲ τί μ' ἐβάλανε στεφάνι μέσ' στὸ
Πέσ' τους, στεφάνια δάφνινα στοὺς τάφους δὲ ζη
Στοῦ Παρνασσοῦ τὴν κορυφὴ ὅσοι τὰ θέλουν
Κ' ἐκεῖνος ποῦ κορμὶ νεκρὸ στὸ μνῆμα ξεγυμνώ
Ὅταν τὰ μάτια του κλεισθοῦν, ὁ τάφος δὲν τὸν

Ε'

Αὐτὰ μοῦ εἶπε, κ' ἔγυρε στοῦ τάφου του τὴν ἄκρη
Τὴν λυπημένη κεφαλή,
Καὶ στὴ ματιά του τὴ θολὴ
'Εφάνηκ' ἕνα δάκρυ.—

Τ' ὀρνίθι ἀπὸ τῶν νεκρῶν ἀκούσθη τὸ Γεφύρι,
Κ' ἦταν τοῦ Χάρου προσταγή,
Σὰ νἄλεγε· «Νεκροί! στὴ γῆ,
Νεκροί, στὸ κοιμητῆρι!...»

Καὶ τὰ καντήλια ἐσβύσθηκαν, ἐσβύσθηκε στὴ θύρα
Καὶ ὁ φανός, ποῦ μιὰ φορὰ
Τῆς Ἀγορᾶς λυπητερὰ
Τραγούδησεν ἡ λύρα!

Μοῦ φάνη τότε σάβανο πῶς ἔγυρε στὸ χῶμα,
Καὶ στεναγμὸς ἀκούσθηκε, παράπονο καὶ θρῆνος,
Καὶ τοῦ νεκροῦ μου ἅρπαξε ἡ κρύα γῆ τὸ σῶμα,
Κ' ἐχάθηκε τὸ σάβανο κ' ἐχάθηκε κ' ἐκεῖνος.
Καὶ τὴν αὐγή, χλωμότερος ἀπ' τὸ χλωμὸ φεγγάρι,
Τοὺς στίχους τούτους ἔγραψα στὸ κρύο του λιθάρι!

1876

ΕΛΕΓΕΙΟΝ

ΕΙΣ ΜΙΧΑΗΛ ΣΒΟΡΩ

Τί βλάπτει, ἂν δὲν εἴδομεν ποτὲ ὁ εἷς τὸ
Εἰς τὴν κοιλάδα τῶν κλαυθμῶν, ὢ ἄγ
Καὶ ἂν δὲν συνηντήθημεν εἰς τῆς ζωῆς τὸ
Ὤ, σὲ γνωρίζω· ἱερὸς μὲ εἶσαι, Μιχα
Ἡ Κρήτ' εἰς τὴν καρδίαν μου ἐνθέρμως
Κ' ἡ Μοῦσα μ' ἄνθη εὔοσμα τὸ φέρετρ

Ναί· ὅστις τὴν πατρίδα του γενναίως προσ
Καὶ φέρει τὸ μειδίαμα εἰς ὀρφανὴν θρη
Ὅστις παιδίου ἀσθενοῦς τὰ βήματα στηρίζ
Ποτὲ δὲν εἶναι ἄγνωστος ἐκεῖνος εἰς τὴ
Πολὺ μακρὰν τῆς ἀρετῆς μοσχοβολοῦν τὰ
Κ' ἠξεύρουν τόσοι δυστυχεῖς τὴν συμπαθ

νησον, λύρα θλιβερά· σὺ δι' αὐτὸ ἐστάλης·
ὰ παλαιά σου ᾄσματα καὶ πάλιν ἐνθυμήσου.
σὲ καλῶ εἰς ἑορτὴν καὶ δύνασαι νὰ ψάλῃς....
Ι' ἀγάπην θὰ συνοδευθῇ καὶ θρῆνον ἡ φωνή σου.
δὲν θὰ κλαύσῃς ὄνομα εἰς μέγεθος βαρύνον,
ὰ κλαύσῃς εὐγενῆ ψυχὴν κ' οἰκτίρμονα.... Ἐκεῖνον!

· εἰς ποῖον δίδονται τοσαῦται εὐλογίαι;
ίνα ζητεῖ ἀπηυδηκὼς ὁ πένης εἰς τὰ σκότη
κλαίουσι τῆς Κρήτης μας οἱ ἀτυχεῖς Παρίαι;
Ἐκεῖνον κράζουν! πλὴν αὐτός, ἀλλοίμονον, ὑπνώττει.
θάνατος τοῖς ἔκλεψε, τὴν χεῖρά του νεκρώσας,
ὴν χεῖρα, ἥτις ἔρραινεν εὐεργεσίας τόσας!

ν οἱ ἄλλοι ἔκλαιον, αὐτὸς δὲν ἐμειδία·
Ἦτον ἀγάπη κ' ἔλεος ἡ ὕπαρξίς του ὅλη,
παρηγόρει, κ' ἔδιδεν ἡ χείρ του ἡ ἁγία....
Πολλάκις ἡ ὡραία του ψυχὴ ὠνειροπόλει
Οἰκουμένην ἅπασαν ὀλβίαν εἰς τὸ μέλλον,
αὶ προῃσθάνετο χαρὰν ἀνέκφραστον ἀγγέλων.

Ὦ, πόσαι τὴν στιγμὴν αὐτὴν ἐμπρὸς σεπ
 Πόσαι μητέρες κλίνουσι, πόσαι ψυχαὶ
Πόσαι νεάνιδες πτωχαὶ προσεύχονται συγ
 Κ' εἰς τὴν γλυκεῖαν μνήμην του τὰ στή
Καὶ πόσα τέκνα τῶν Μουσῶν καὶ τέκνα
 Ἐκ τῆς χειρός του ἔλαβον τὸ μάννα τῆ

Φεῦ! μήπως, ὅστις τοῦ Χριστοῦ ἀκολουθε
 Κ' εἶν' ἡ καρδία του σελὶς ἁγνὴ Εὐαγ
Πρὶν ἀποθάνῃ δάκρυα πολλὰ νὰ χύσῃ πρ
 Ἂς λέγουν ὅ,τι θέλουσιν οἱ σοφισταὶ τ
Ἀδάκρυτον τὴν ἀρετὴν δὲν δύναμαι νὰ εὕ
 Στενάζει κάτω.... ἀλλαχοῦ τί πράττει,

Πόσα, ὦ, πόσα δάκρυα δὲν ἔχυσε κ' ἐκεῖ
 Εἰς τῆς νεκρᾶς συζύγου του τὸ προσφιλ
Ὡς λάμψις εἰς τὸν τάφον της ἐσβύνετο ἀ
 Καὶ ὡς σταυρὸς ἐρρίζονεν εἰς τὴν νεκρ
Αἰθρίαν ἡ καρδία του δὲν εἶχεν, ἐκτὸς μό
 Ὅταν θρηνοῦντος πλάσματος ἐπράϋνε τ

ιν' εἰς τὸ μνημεῖόν του κ' 'Εδὲμ εἰς τὴν ψυχήν του!
Ιλὴν κατεστάθη ὁ τυφλὸς τυφλότερος ἀκόμα·
ἔχει πλέον ὁδηγὸν τὴν εὔσπλαγχνον φωνήν του,
' εἰς τῆς ὁδοῦ ὁ ἀσθενὴς κυλίεται τὸ χῶμα....
ν' εἰς ὕπνον ἱερὸν καὶ παραδείσου μύρα·
Αφῆκεν εἰς τὰ τέκνα του τὴν εὐγενῆ του χεῖρα.

λαύσατε ὅλοι τὸν σεπτὸν τῆς δυστυχίας φίλον.
)πόταν θνήσκουν Βασιλεῖς, οἱ λύκοι τῶν ποιμνίων,
ίαν μαύρην θέτομεν οἱ βλάκες εἰς τὸν πῖλον....
λλ' ὅμως ποῖον χείμαρρον ὀφείλομεν δακρύων,
ν ἐκπνέῃ εὔσπλαγχνος ποιμὴν καὶ μᾶς ἀφίνῃ;
στήρ, ὅστις ἐφώτισε κ' εἰς τὴν σκοτίαν σβύνει;

όνος τὸν ἐφόνευσε τῆς Κρήτης του ἐκεῖνον·
ῖ, ὁ γενναῖος Κεφαλλὴν θ' ἀπώθει τὸ μνημεῖον,
εἰς τὴν Κρήτην ἔθαλλεν ἐλευθερίας κρίνον
' ἠκούοντο τὰ θούρια εἰσέτι τῶν ἀνδρείων!
ν ζωή του ὁ ἀγὼν ὁ ἅγιος τῆς Κρήτης,
λλὰ ἡ Κρήτη ἔπεσε κ' ἐξέπνευσε μαζῆ της.

Τοὺς ἀδελφούς του ἅπαντας ὁ Ἰωσὴφ ἐκά
Ὁπόταν εἰς τὴν Αἴγυπτον παρέδιδε τό
Κ' εἰς τὸν Θεὸν τοὺς ὥρκιζε καὶ τοὺς ἐπ
Νὰ μὴ τὸν λησμονήσωσιν εἰς τῶν ἐτῶ
Ἀλλ' ὅταν ἴδουν φθάνουσαν τὴν πεπρωμ
Νὰ τοῦ κομίσουν τὰ ὀστᾶ εἰς τὴν ἁγί

Κ' ἐκεῖνον μὴ τὸν θάπτετε πολὺ βαθέως,
Μὴ συγκαλύψετε πολὺ τὸ ἀσθενές του
Ὅταν τῆς ἀναστάσεως τὸ ἔαρ ἀνατείλῃ,
Τὸ περιμένον λείψανον νὰ μὴ βαρύνῃ
Κἂν τὰ ὀστᾶ του ἂς ἴδουν τὸν δεύτερον Μ
Ὅταν εἰς τὴν ἁγίαν μας εἰσέρχεται Σ

ΕΙΣ ΤΟ ΕΠΤΑΕΤΕΣ ΤΕΚΝΟΝ

ΤΟΥ ΠΟΙΗΤΟΥ ΘΕΟΔ. ΟΡΦΑΝΙΔΟΥ

« Ἄχ! τὸ λουλοῦδι δὲν μπορεῖ
πολὺν καιρὸ νὰ ζήσῃ,
« Πεθαίνει τὸ τριαντάφυλλο
καὶ ζῇ τὸ κυπαρίσσι. »

Κ' ἐγὼ τὸ ἔμαθα, κ' ἐγώ·—τὸν χάσαμε τὸ Σπύρο!
Τὸ ἔχασες σὲ μιὰ στιγμὴ
Τὸ χαϊδεμμένο γιασεμί,
Τοῦ κήπου σου τὸ μύρο.

Ἀχ, τὸ κακὸ εἶν' φτερωτὸ κι' ὁ κόσμος τὸ μαθαίνει·
Καμπάνα χάρου σὰ χτυπᾷ,
Ὁ νοῦς σ' ἐκεῖνον π' ἀγαπᾷ
Σὰν ἀστραπὴ πηγαίνει.

Ἀμέριμνος κοιμώσουνα, μὰ ἕνα μαῦρο βράδυ
Ἀγέρι φύσησε ψυχρό,
Καὶ τὸ λουλοῦδι τὸ μικρὸ
Τὸ πῆρε τὸ σκοτάδι!

'Ανθούσε μέσ' στὸν κῆπό σου, μέσ' στὴ
Μὰ ἐσὺ δὲν ἦσουν κηπουρό
Ἦταν ὁ Χάρος ὁ σκληρός.
Κ' ἐκεῖνος τ' ἀγαποῦσ

Καὶ τ' ἀνατρέφατε μαζῆ, ὁ Χάρος κι'
'Εσὺ τὸ πότιζες, κι' αὐτὸς
Τὸ παραφύλαγε σκυφτὸς
Στὴν δύσι τῆς ἡμέρας

Καὶ δὲν τὸν εἶδες τὸν ἐχθρό, τὸν κλέφτ
Κρυμμένο μέσα στὰ κλαδιά
Ἡ πατρική σου ἡ καρδιὰ
Σ' ἐκοίμιζε μ' ἐλπίδα

—Γελᾷ ὁ Χάρος τὰ μικρά.—Συχνὰ μ
Εἰς τοῦ παιδιοῦ σου τὴ φωλ
Πήγαιν' ὁ πλάνος μὲ φιλιά
Πρὶν τὸν ἀνθό του κό

ιὶ τῶδειχνε τὸν οὐρανὸ καὶ τὰ χρυσᾶ ἀστεράκια·
Τοὖπε μιὰ νύχτα·—Πᾶμ' ἐκεῖ;
Πᾶμε ν' ἀκούσῃς μουσική,
Νὰ δρῇς κι' ἄλλα παιδάκια!—

———

' ὅταν ἐπῆγες τὴν αὐγὴ χαρούμενος τὴν ἄλλη,
Τὤυρες στὴν κλίνη του νεκρό·
Ὅμως τὸ στόμα τὸ μικρὸ
Σοῦ χαμογέλα πάλι....

———

τέρα κράζουν τὸν Θεό!... Πατέρ' ἂς τονὲ κράζουν·
Τοῦ δίνουν τὄνομα αὐτό,
Γιατ' ἔχει χέρι δυνατό,
Γιατὶ τονὲ τρομάζουν.

———

χ! κεῖνοι πὤχουν πατρικὰ τὰ σπλάχνα δὲ χτυποῦνε
Ποτὲ τὴν πατρικὴ καρδιά,
Καὶ τὰ καϋμμένα τὰ παιδιὰ
Τ' ἀφίνουν νὰ χαροῦνε.—

———

Τώρα, στὸ κρύο μνῆμά του κοιμᾶτα
῞Ομως τὸ χῶμα τὸ βαρὺ
Νὰ συνηθίσῃ δὲν μπορεῖ,
Καὶ κρυόνει τὸ καῦ

᾿Αλλοίμονο! στὸν ὕπνο του ὁ πεθαμμ
Κοιμᾶται τόσῳ εὐτυχής....
Μή, φίλε μου, ἀνησυχῇς,
῾Ο Σπύρος σου δὲν κ

ΝΙΚΟΛΑΩ ΜΑΝΙΤΑΚΗ

ΕΠΙ ΤΩ ΘΑΝΑΤΩ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΣ ΑΥΤΟΥ

Α'

ο ἔμαθα, τὸ ἔμαθα.—Ξημέρωσε μιὰ μέρα,
Κ' εὑρέθης μόνος, ὀρφανός,
'Αποθαμμένος ζωντανός·
Δὲν ἔχεις πλιὰ μητέρα!

χ, τὸ κερὶ ποῦ σοῦφεγγε ἐσβύσθηκε στὸν ᾅδη·
Τώρα στὰ σκοτεινὰ πατεῖς,
Καὶ μονοπάτι ἀναζητεῖς
Στοῦ κόσμου τὸ λαγκάδι.

ὰ τῶυρης· μέσ' στὰ σκοτεινὰ κανεὶς δὲν ἀπομένει.
Ἔχει καὶ ἡ νυχτιὰ φανὸ
Ἄστρα χρυσᾶ στὸν οὐρανό,
Ὁ ἥλιος σὰ διαβαίνῃ.

Β'

Τὴν βάρυναν τὴ δύστυχη μητέρα σο
Καὶ τῆς Μαρίας ὁ καϋμ
Ὁ ὕστερος αὐτὸς σπασμ
Καὶ ὄχι, ὄχ' οἱ χρ

Ἀκόμα εἶχε σὰ φτερὰ κοράκου τὰ
Καὶ τῆς ζωῆς τὴν ξαστε
Ὅμως καὶ χάρου μαχαι
Κρυφὴ μέσ' στὴν κ

Ναί· τὴ στιγμὴ ποῦ ῥίξανε τῆς ἀδε
Κ' ἔπαυσ' ἡ δύστυχη νὰ
Ἄχ! κ' ἡ μητέρα σου μ
Ἀπέθανε ἀκόμα...

Κ' ἦταν νεκρὴ ἀπ' τὴ στιγμὴ ἐκείνη
Πολλαῖς φοραῖς παύ' ἡ
Καὶ ὅμως μένει μιὰ πνο
Ἀκόμα, καὶ δὲ βγ

τσι κι' ἀκτῖν' ἀνώφελα μάτι τυφλοῦ φωτίζει,
Κ' εἰς σαλευμένη κεφαλὴ
'Ακίνητη καὶ σιγαλὴ
Σκέψι θολὴ σκπίζει.

λλοίμονο σ' ἐκείνονε ποῦ πέθανε, κι' ἀκόμα
Ζωῆς κλωστὴ τονὲ κρατεῖ·
Ποῦναι νεκρὸς καὶ περπατεῖ,
Λαλεῖ καὶ εἶναι πτῶμα!

ὐτὸς ὁ ψεύτης-θάνατος, αὐτὸς τρομάζει μόνο·
Ὁ ἄλλος, ὁ παντοτεινός,
Ὁ χάρος ὁ ἀληθινός,
Πολὺ δὲν ἔχει πόνο.

Γ'

Στὸ μνῆμα τώρα ἡ φτωχὴ μητέρα σου κοιμᾶται
Ἥσυχα, ἥσυχα, γλυκά,
Κι' ἀπὸ τοῦ κόσμου τὰ κακὰ
Κανένα δὲ θυμᾶται.

—Μὴν κλαῖς, φιλία μου γλυκειά, μή,
Στὰ χώματά της τὰ νωπά·
Κι' ἀπ' ἐκεῖ κάτω σ' ἀγαπᾷ
'Εκείνη ὅπου κράζεις

Ὁ χάρος ὅλαις ταὶς ψυχαὶς μὲ μιὰ π
Ὅμως τῆς μάνας ἡ ψυχή,
Αὐτὴ δὲ λυόνει μοναχή,
Αὐτὴ δὲ μᾶς ἀφίνει!

Ἄφσε τὸ μνῆμα τῆς νεκρῆς, κι' ἀπάν
Τὸ μάτι σήκωσε· ἐκεῖ,
Μέσ' σὲ νεφέλη μυστικὴ
Θὰ εὕρῃς τὴ μητέρα.

Ναί· ἀπ' ἐκεῖ χαμόγελο σοῦ στέλνει ἡ
Καὶ ὅλη πόνος καὶ στοργὴ
'Απὸ τὰ ὕψη εὐλογεῖ
'Ακόμη τὸ παιδί της!

ΕΛΕΓΕΙΟΝ

ΕΙΣ ΓΟΥΛΙΕΛΜΟΝ ΘΩΜΑ ΒΟΥΔ

Α'

ἔκλιν' εἰς τὰ στήθη μου ἡ κεφαλὴ βαρεῖα,
ι τ' ἄγρια μεσάνυκτα ἐσήμαινον βραδέως·
ματά μου ἔκλειον, ὁ λύχνος μου ὠχρία,
' ἔμπροσθέν μου κατηφὴς ἐνεφανίσθη νέος.
χι νέος·—ἔφηβος, ξανθόκομον παιδίον,
λύπτον σῶμα νεαρὸν μ' ἐνδύματα μνημείων!

τωπόν του ἔχριεν ὠχρότης ἐνταφία,
ι μ' ἐθεώρει κάτωθεν τῶν σοβαρῶν ὀφρύων.
σονε τὰ σάβανα ἡ κόμη του πλουσία,
ι μ' ἐμειδία φιλικῶς μειδίαμα δακρύων.
ύρωσε τὰς χεῖράς του, καὶ πλήρης ἀθυμίας
γύς μου ἦλθεν ὁ νεκρὸς ἐκεῖνος νεανίας.

—Τί θέλεις, εἶπον, ὦ νεκρέ, τοῦ τάφο
Κ' ἐμβαίνεις μεσονύκτιος εἰς τὸ ψυχρ
Δὲν ἔχω πλέον ᾄσματα, δὲν ἔχω δάκρυ
Στειρεύουν καὶ τὰ δάκρυα εἰς πονεμέ
Ὦ, ἄλλην λύραν ὕπαγε ν' ἀναζητήσης,
'Εγὼ δὲν ἔχω· ἔθραυσε τὸ μύρον τὴ

Καὶ εἶπεν, ἀτενίζων με τῶν τάφων ὁ δρ
Κ' ἦν ἡ φωνή του ἐλαφρὸς πτερυγισμ
—'Από τὸ μνῆμα ἔρχομαι τῆς λύρας σο
Ὦ, μὴ μ' ἀφήσῃς ἄκλαυστον, εἰς λή
'Εὰν ἐπέπρωτο ταχὺς τὸ φῶς νὰ παραιτ
Κἂν εἰς τῆς λύρας τὴν χορδὴν πλειό

—Κάτω, ἐξηκολούθησε, μὲ εἶπον πῶς
'Εκείνους, οὓς ἀφήρπασεν ἐκ τῆς ζωῆ
Μὲ εἶπον, πῶς τοὺς ἀγαπᾷς καὶ πῶς το
Καὶ εἶν' ἀκόμη κτῆμά των ἡ πένθιμό
Θέλω κ' ἐγὼ εἰς τὴν μολπὴν τῆς λύρα
Ἴσως μ' ἓν ᾆσμα κλαίοντας γονεῖς π

Νεκρέ! τῆς λύρας τὴν ζωὴν ὁ φοῖβος δὲν φωτίζει,
Καὶ δὲν ἀνοίγει τὸ κλεισθὲν τὸ ᾆσμά της μνημεῖον.
τι ἀπέθανε ποτὲ ὀπίσω δὲν γυρίζει·
Ω, πόσον εἶσθε εὐτυχεῖς οἱ φεύγοντες τὸν βίον! —
τὴν γλυκεῖάν του μορφὴν ὀδύνη διεχύθη,
Κ' ἔκλινε μὲ παράπονον εἰς τὰ νεκρά του στήθη.

Α, ὄχι, εἶπε προσελθὼν ἐγγύτερον ἀκόμα·
Δὲν εἶν' εὐδαίμων ὁ νεκρός, δὲν εἶναι εἰς τὸ μνῆμα....
βλέπει πλέον τοὐρανοῦ τ' ἀκτινοβόλον δῶμα,
Τὴν ἀτραπὸν τῆς ἐξοχῆς, τὸ ἀργυρόχρουν κῦμα.
ἀναπνέει τῆς ζωῆς τὴν αὖραν καὶ τὰ μύρα.
Ἦτον ὡραία ἡ ζωή, ἣν μ' ἥρπασεν ἡ μοῖρα!

ν' ἀναζήσω ἤθελα, καὶ πάλιν ν' ἀναζήσω·
Τὸ φῶς νὰ ἴδω τὸ γλυκὺ καὶ μύρα ν' ἀναπνεύσω·
χρυσταλλώδους ποταμοῦ τὴν ὄχθην νὰ βαδίσω,
Καὶ τῆς μητρός μου τοὺς λευκοὺς πλοκάμους νὰ θωπεύσω!
τῶν ἁγνῶν μου ἀδελφῶν νὰ πέσω τὴν ἀγκάλην,
Καὶ τοῦ πατρός μου τὴν ὠχρὰν μορφὴν νὰ ἴδω πάλιν....

Κάτω, γονεῖς καὶ ἀδελφὰς καὶ ἥλιον κ
Δὲν ἔχομεν.... Μόνον σιγὴν καὶ ψῦχ
Τῆς φρίκης τὸν πιέζοντα καὶ παγετώδη
Καὶ σῆψιν εἰς τὸ σῶμά μας βαδίζουσ
Αἴ, ὅταν, ὅταν ῥίπτετε νεκρὸν εἰς τὸ μ
Μὴ φείδεσθε δεήσεων, μὴ φείδεσθε

Σεῖς ἀγνοεῖτε, ὄλβιοι οἱ ζῶντες, ἀγνοε
Ἡ πρώτη νὺξ τοῦ μνήματος ὁποία
Εἴθε οἱ ἐπιζήσαντες ἀείποτε νὰ ζῆτε,
Καὶ νὰ βραδύνῃ αὔτ' ἡ νὺξ νὰ ἔλθῃ
Φεῦ, ποῖα ῥίγη προξενεῖ καὶ τρόμους
Ἡ ζοφερὰ αὔτη ζωὴ τοῦ σκότους κ

Καὶ ὁ νεκρὸς μὲ ὄμματα μὲ εἶπε θολω
—'Εξέρχεται ὁ ἥλιος πᾶσαν αὐγὴν
Ῥέουν ὡς πρὶν οἱ ποταμοὶ νερὰ κρυστα
Καὶ στέφει χλόη πράσινος εἰς τοὺς
Εἰπέ μοι, καθὼς ἄλλοτε πνοὴ ζεφύρου
Καὶ δι' ἐμὲ ὁ ἀτυχὴς πατήρ μου ἔτι

, φίλησέ τον ἀντ' ἐμοῦ κ' εἰπέ τον πῶς δὲν μέλλει
Νὰ μ' ἀποδώση τὴν ζωὴν τὸ δάκρυ ὅπερ χύνει.
τὶ δακρύων τὴν εὐχὴν αὐτοῦ ἂς μ' ἀποστέλλῃ·
Τὸν τάφον, μόνον τοῦ πατρὸς εὐχὴ τὸν ἱλαρύνει!
ἐνίοτε ἂς ἔρχεται μὲ κουρασμένον βῆμα
Νὰ στέφῃ μ' ἄνθη δροσερὰ τὸ ἔρημόν μου μνῆμα.—

Β'

νης ἀλέκτορος φωνὴ διέκοψε τὸν νέον·
Ἐστέναξε καὶ τὄμμα του ἐστράφη πρὸς τὸ σκότος.
ὶ δὲν τὸν εἶδα ἔκτοτε, καὶ δὲν τὸν εἶδα πλέον!
Τότε, τὴν λύραν ἔλαβεν ἡ χείρ μου λεληθότως.

1866

ΕΙΣ ΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟ

ΤΟΥ

ΧΑΣΑΝ-ΖΙΑ-

Α'

Ὑπῆρχεν ἔτι εἷς ἀνὴρ καθ' ὅλην τὴν Τ
'Αντάξιος τῶν ἄλλοτε, τῶν πρώην Μ
Καὶ τοῦτον ἡ παλίμπαις γραῦς, εἰς μία
Χθὲς θάνατον τὸν ἔδωκε φαιδρῶς με
'Εθάρρει ἔτι ἡ μωρά, ἐπίστευε τὸ πτῶμ
Τοιούτους ἄνδρας νὰ γεννᾷ πῶς δύνα

Τίς οὗτος, τίς;—Εἷς ἄθλιος, ἐν δολοφ
Ὡς μέγας τις τηλεγραφῶν βεζύρης ὁ
Εἷς Τοῦρκος-Τρόπμαν, ὡς φωνεῖ ὁ τύπ
Ὁπόταν μουραδιὲ σωρὲς νὰ τὸν π
Εἷς δαίμων, μία ἔχιδνα μ' ἀνθρώπου χ
Τῶν Τούρκων πλὴν ὁ ὕστατος ἀνὴρ

ἂν κακούργων ὡς αὐτὸν ὁ κόσμος εἶχε πλῆθος,
Ἐὰν τοιαῦτα τέρατα συχνότερον ἐγέννα,
ἀνθρωπότης ἤθελεν ἀνθρώπου ἔχει στῆθος,
Καὶ δὲν θὰ τῆς ἐπάτει ποῦς τὸν εὐγενῆ αὐχένα!
θέως κείρει τὸν ἀμνὸν ἡ χεὶρ σκληρῶν ἀρχόντων,
Ἀλλὰ δὲν κείρει, σέβεται τὴν χαίτην τῶν λεόντων....

ξεύρω, εἰς τοὺς στίχους μου αὐτοὺς σταυροῦνται ἤδη
Ὅσοι μὲ φῦκος ἀρετῆς ὄψιν νεκρὰν καλύπτουν·
Καὶ ἀπὸ πότε, θὰ εἰποῦν, ὁ ψάλτης ᾆσμα ᾄδει
Εἰς ὅσους ἐγχειρίδιον δολοφονίας κρύπτουν; »
Ἴσως προσθέσῃ μετ' αὐτοὺς εἰρωνικὴ χορεία
Μ' ὀξύμωρον μειδίαμα· « ποιητικῇ ἀδείᾳ. »

λ' ὅμως ἂς ἀκολουθοῦν νὰ κάμνουν τὸν σταυρόν των,
Ἴσως ἡ θεία χάρις του κατά τι τοὺς ἁγνίσῃ·
οἱ σκῶπται ὅσον θέλουσιν, ἂς χάνουν τὸν καιρόν των....
Τοῦ Ἑλικῶνος τὴν θεὰν δὲν θέλουν ἐνοχλήσει.
ι τὴν Μοῦσαν συγκινεῖ, καὶ ὅ τι ὅ τι ψάλλει,
Εἶν' ἱερόν, τὸ βλέμμα της τ' ἀθάνατον δὲν σφάλλει.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟΝ

ΤΟΥ

ΧΑΣΑΝ-ΖΙΑ-ΒΕ

Α'

Ὑπῆρχεν ἔτι εἷς ἀνὴρ καθ' ὅλην τὴν Τουρ
'Αντάξιος τῶν ἄλλοτε, τῶν πρώην Μουσ
Καὶ τοῦτον ἡ παλίμπαις γραῦς, εἰς μίαν τη
Χθὲς θάνατον τὸν ἔδωκε φαιδρῶς μετὰ τ
'Εθάρρει ἔτι ἡ μωρά, ἐπίστευε τὸ πτῶμα,
Τοιούτους ἄνδρας νὰ γεννᾷ πῶς δύναται

Τίς οὗτος, τίς;—Εἷς ἄθλιος, ἓν δολοφόνον
Ὡς μέγας τις τηλεγραφῶν βεζύρης ἀναγ
Εἷς Τοῦρκος-Τρόπμαν, ὡς φωνεῖ ὁ τύπος τ
Ὁπόταν μουραδιὲ σωρὸς νὰ τὸν πληρ
Εἷς δαίμων, μία ἔχιδνα μ' ἀνθρώπου χαρα
Τῶν Τούρκων πλὴν ὁ ὕστατος ἀνὴρ διὰ

, ἂν κακούργων ὡς αὐτὸν ὁ κόσμος εἶχε πλῆθος,
Ἐὰν τοιαῦτα τέρατα συχνότερον ἐγέννα,
ἀνθρωπότης ἤθελεν ἀνθρώπου ἔχει στῆθος,
Καὶ δὲν θὰ τῆς ἐπάτει ποῦς τὸν εὐγενῆ αὐχένα!
θέως κείρει τὸν ἀμνὸν ἡ χεὶρ σκληρῶν ἀρχόντων,
Ἀλλὰ δὲν κείρει, σέβεται τὴν χαίτην τῶν λεόντων....

ξεύρω, εἰς τοὺς στίχους μου αὐτοὺς σταυροῦνται ἤδη
Ὅσοι μὲ φῦκος ἀρετῆς ὄψιν νεκρὰν καλύπτουν·
Καὶ ἀπὸ πότε, θὰ εἰποῦν, ὁ ψάλτης ᾆσμα ᾄδει
Εἰς ὅσους ἐγχειρίδιον δολοφονίας κρύπτουν;»
ἴσως προσθέσῃ μετ' αὐτοὺς εἰρωνικὴ χορεία
Μ' ὀξύμωρον μειδίαμα· «ποιητικὴ ἀδεία.»

λλ' ὅμως ἂς ἀκολουθοῦν νὰ κάμνουν τὸν σταυρόν των,
Ἴσως ἡ θεία χάρις του κατά τι τοὺς ἀγνίσῃ·
οἱ σκῶπται ὅσον θέλουσιν, ἂς χάνουν τὸν καιρόν των....
Τοῦ Ἑλικῶνος τὴν θεὰν δὲν θέλουν ἐνοχλήσει.
τι τὴν Μοῦσαν συγκινεῖ, καὶ ὅ τι ὅ τι ψάλλει,
Εἶν' ἱερόν, τὸ βλέμμα της τ' ἀθάνατον δὲν σφάλλει.

Β'

Ὦ Σεῖς, ψευδοενάρετοι, νοθεία ἀνθρωπ
Κροκόδειλοι, καὶ εἰς ξηρὰν κ' εἰς ὕδ
Μὴ δολοφόνοι λέγωνται οἱ ἥρωες ἐκεῖνο
Εἰς οὓς τὸ φάσγανον αὐτῆς ἡ Δίκη
Δολοφονεῖ ὁ κεραυνὸς ὁ πλήττων τὴν κ
—Πολλάκις εἶδον ἀρετὴν λαμπρὰν τ

Ἐκεῖνον, ὅστις προσφιλεῖς νεκρούς του
Καὶ χύνει, χύνει δι' αὐτοὺς τὸ ἴδιόν τ
Μὲ δολοφόνου ὄνομα ποτὲ μὴ τὸν καλῆ
Αὐτὸν τὸν βλέπει μάρτυρα τῶν οὐραν
Ὁπόσαι χεῖρες φαίνονται εἰς τοῦ Θεοῦ
Λευκαὶ ὡς κρίνα, κ' αἵματος ἐὰν τὰς

Στρέψατε ὑψηλότερον, ἀλλοῦ, ἀλλοῦ τὸ
Ἐπάνω, ὄχι κάτωθεν, εἰς νέον τινὰ
Καὶ εἰς πορφύραν νεουργῆ, πορφύραν ἀπ
Θὰ συναντήσετ' ἀληθῆ σκηπτοῦχον δο
Ἢ μὴ διότι ὑψηλὰ κ' εἰς μέγα φῶς ὑψ
Τὸ ὄμμα σας νὰ τὸν ἰδῇ ἀδυνατῇ, θαρ

ῖ, ἂν καλῆται ὁ Χασάν, ὁ ἥρως, δολοφόνος,
K' εἰς τὄνομά του φρικιᾷ κόσμος τυφλὸς καὶ πλάνος,
αὶ πῶς καλεῖται ὁ Μουρὰτ λοιπὸν ὁ θειοκτόνος;
Ἄ, ἐννοῶ. Σατὰν ὁ εἷς, ὁ ἕτερος Σουλτάνος....
αίνεται ὅτι ἡ ψαλὶς εἶν' ὅπλον αὐτοκτόνων,
Καὶ μόνον τὸ πολύκροτον ἐμφαίνει δολοφόνον!

δώς! ἂν μεταφράζεται εἰς γλῶσσαν Μουσουλμάνων
Ἡ λέξις αὕτη.... Κλίνατε τὴν κεφαλήν, σιγᾶτε·
ν νέον συνταγματικὸν λατρεύσατε Σουλτάνον,
Καὶ ἄφετε τὸν ἥρωα θανόντα νὰ κοιμᾶται!
λλὰ τί λέγω;... Τοὺς νεκροὺς καὶ νῦν καὶ πρὸ αἰώνων
Τοῦρκοι καὶ κύνες βεβηλοῦν καὶ ἐξυβρίζουν μόνον;

οιμήσου εἰς τὸ μνῆμά σου, Χασάν, ἂν ἔχῃς μνῆμα!
Ἄ, ἔπρεπε νὰ γεννηθῇς ὡς Μουσουλμάνος, ὅτε
ῦ Ταμερλάνου ἵπτατο τὸ θυελλῶδες βῆμα,
K' ἦσαν οἱ Τοῦρκοι ἥρωες καὶ πρῶτοι στρατιῶται.
τε τὴν Βιένναν ἔκαιον, ἐκείνην, ἥτις ἤδη
Τὸ τελευταῖον φάρμακον εἰς τὴν Τουρκίαν δίδει.

Κοιμοῦ, Κιρκάσιε, κοιμοῦ, ἀνδρεῖε τῶν
Τοὺς ὀφθαλμούς σου σφάλησε καὶ μὴ
Ἂν εἰς τὸν ἡγεμόνα σου δὲν σ' ἔθαψαν
Σωτὴρ ἂν δὲν ἐπρόφθασες ἐκείνου νὰ
Κἂν ἐκδικήθης ὡς ἀνὴρ τὸ ἐστεμμένον
Κοιμήσου εἰς τὸ μνῆμά σου, Χασάν,

. . . .

. . . .

Ὑπῆρχεν ἔτι εἷς ἀνὴρ καθ' ὅλην τὴν Τ
Ἀντάξιος τῶν ἄλλοτε, τῶν πρώην Μ
Καὶ τοῦτον ἡ παλίμπαις γραῦς, εἰς μία
Χθὲς θάνατον τὸν ἔδωκε φαιδρῶς μετ
Ἐθάρρει ἔτι ἡ μωρά, ἐπίστευε τὸ πτῶμ
Τοιούτους ἄνδρας νὰ γεννᾷ πῶς δύνα

ΘΡΗΝΟΣ ΙΑΤΡΟΥ

ΕΠΙ ΤΩ ΘΑΝΑΤΩ

ΤΟΥ ΧΑΡΑΛ. ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΥ *

Α'

ς κλαύσω καὶ τὸ ἄλγος μου ἂς ἐκχυθῇ εἰς θρῆνον
Καὶ εἰς καρδίας σπαραγμόν,
'Αφοῦ τὴν νόσον πολεμῶν,
Δὲν ἔσωσα ἐκεῖνον!

ὶ ἠκολούθησα πενθῶν τοῦ φίλου μου τὸ σῶμα
Εἰς τὴν ὁδὸν τὴν θλιβεράν,
Κρατῶν τοῦ πόνου τὴν ἀρὰν
Εἰς τὸ νεκρόν μου στόμα....

ὸ ποίημα τοῦτο ἐγράφη κατ' αἴτησιν φίλου ἰατροῦ, λίαν γνω-
ἰς τὴν κοινωνίαν ἡμῶν, ὅστις, ἀφοῦ ἐμόχθησε παρὰ τὸ προσ-
αιον τοῦ προσφιλοῦς αὐτῷ ἀσθενοῦς καὶ εἶδε τὴν ἐπιστήμην
ρήσασαν πρὸ τοῦ θανάτου, μὲ παρεκάλεσε νὰ γράψω τὸν βα-
τοῦ πόνον καὶ τὴν βαρεῖάν του θλῖψιν διὰ τὸ ἀνεπαρκὲς τῆς
ήμης. Αἱ πλεῖσται τῶν ἐν τῷ ποιήματι ἰδεῶν εἶναι ἰδικαί
ίαι, καὶ τῇ ἀληθείᾳ πολὺ ἀσθενῶς ἔγραψα ὅ,τι ᾐσθάνθη ἡ
ς αὐτοῦ καρδία!

Καὶ πάλιν, πάλιν, Θάνατε, μ' ἐνίκη
Τὸ θῦμά σου ἀμφισβητῶ
Ἦλθον τὸν δρόμον σου
Κ' ἐπάλαισα γενν

Νοῦς, ἐπιστήμη, φλογερᾶς φιλίας μ
Ὅλα τὰ φάρμακα τῆς
Ἦσαν μηδὲν πρὸ τῆς πλ
Ἣν σὺ τὸν εἶχες

Β'

Φεῦ· ὅσοι ἔχουν φιλικὰς ἢ συμπαθεῖ
Ἂς φεύγουν τὸν Ἀσκλη
Τοῦ ψεύδους τοῦτον τὸν
Τὸν γρῖφον τῆς ὑγ

Εἶναι θεότης ἄπιστος, ἀχάριστος καὶ
Εἶν' ἐρημία φλογερά,
Σαχάρα μένουσα ξηρά,
Καὶ ἄνθος χωρὶς μ

πτωχὴ ἐλέους ἀδελφή, βαδίζ' εἰς τὴν σκοτίαν
Μὲ κεκλεισμένον ὀφθαλμόν,
Καὶ ψηλαφεῖ μετὰ παλμῶν
Νὰ εὕρῃ τὴν ὑγείαν.

ὸ πᾶν ἀπὸ τοὺς μύστας της ἡ ἄπληστος λαμβάνει·
Τὴν ἥβην των τὴν ἀνθηράν,
Πᾶσαν τοῦ βίου των χαράν,
Ποτὲ δὲν λέγει « φθάνει ! »

αὶ τί προσφέρ' εἰς ἀμοιβήν, καὶ τί προσφέρει ;...Μόνον
Λέξεις, φρασίδια κοινά,
Πάσης ἐννοίας ὀρφανὰ
Ἀντὶ τοσούτων πόνων !

Γ'

εἶχον ἄλλοτε κ' ἐγὼ ἀκόμη ἕνα φίλον.
ῶς τὸν ἠγάπων, τοῦ Θεοῦ γνωρίζει μόνον τ' ὄμμα....
ὰ τὸν εἶδον κάτωχρον ὡς φθινοπώρου φύλλον,
Ἔχοντα τὸ περίλυπον ἐκεῖνο ἔτι χρῶμα,
χρῶμα τὸ ἐπάρατον ὅπερ ἡ φθίσις δίδει,
αὶ ὅπερ φέρει δάκρυα εἰς ὅν τινα τὸ ἴδῃ !

Καὶ πάλιν, πάλιν, Θάνατε, μ' ἐνίκησες· ματ
Τὸ θῦμά σου ἀμφισβητῶν,
Ἦλθον τὸν δρόμον σου κρατῶν
Κ' ἐπάλαισα γενναίως!

Νοῦς, ἐπιστήμη, φλογερᾶς φιλίας μόχθοι τόσ
Ὅλα τὰ φάρμακα τῆς γῆς,
Ἦσαν μηδὲν πρὸ τῆς πληγῆς,
Ἣν σὺ τὸν εἶχες δώσει!

Β'

Φεῦ· ὅσοι ἔχουν φιλικὰς ἢ συμπαθεῖς καρδίας,
Ἂς φεύγουν τὸν Ἀσκληπιόν,
Τοῦ ψεύδους τοῦτον τὸν Θεόν,
Τὸν γρῖφον τῆς ὑγείας!

Εἶναι θεότης ἄπιστος, ἀχάριστος καὶ εἴρων·
Εἶν' ἐρημία φλογερά,
Σαχάρα μένουσα ξηρά,
Καὶ ἄνθος χωρὶς μύρον.

ωχὴ ἐλέους ἀδελφή, βαδίζ' εἰς τὴν σκοτίαν
Μὲ κεκλεισμένον ὀφθαλμόν,
Καὶ ψηλαφεῖ μετὰ παλμῶν
Νὰ εὕρῃ τὴν ὑγείαν.

πᾶν ἀπὸ τοὺς μύστας της ἡ ἄπληστος λαμβάνει·
Τὴν ἥβην των τὴν ἀνθηράν,
Πᾶσαν τοῦ βίου των χαράν,
Ποτὲ δὲν λέγει « φθάνει! »

αὶ τί προσφέρ' εἰς ἀμοιβήν, καὶ τί προσφέρει;...Μόνον
Λέξεις, φρασίδια κοινά,
Πάσης ἐννοίας ὀρφανὰ
Ἀντὶ τοσούτων πόνων!

Γ'

εἶχον ἄλλοτε κ' ἐγὼ ἀκόμη ἕνα φίλον.
ῶς τὸν ἠγάπων, τοῦ Θεοῦ γνωρίζει μόνον τ' ὄμμα....
ὰ τὸν εἶδον κάτωχρον ὡς φθινοπώρου φύλλον,
Ἔχοντα τὸ περίλυπον ἐκεῖνο ἔτι χρῶμα,
χρῶμα τὸ ἐπάρατον ὅπερ ἡ φθίσις δίδει,
αὶ ὅπερ φέρει δάκρυα εἰς ὅν τινα τὸ ἴδῃ!

Πάντοτε, Φθίσις, εὐγενῆ καταδιώκεις στήθη·
Μὲ ἄνθη στέφεις καλλονῆς, ἢ ἀρετῆς ἢ ἤθ
Τὴν πένθιμόν σου κεφαλήν, καὶ λησμονεῖς τὰ
Κατηραμένε ἐκλογεῦ.... γνωρίζεις ποίους θ
Σπανίως σὲ ἀπήντησα εἰς ἀγεννεῖς ἀνθρώπους
Ὢ, ἡ φιλοκαλία σου ἐκλέγει ἄλλους τόπο

Ἡ φθίσις!...Τέρας μὲ μορφὴν ὠχροῦ ἀγγέλ
Μὲ θύματος μειδίαμα καὶ μὲ μαρτύρων ὄμ
Εἰς τὴν ἀνύποπτον ζωὴν ὡς κλέπτης βαίνει
Καὶ πίνει, πίνει τρυφηλῶς τὸ ἄπληστόν τη
Τὸ αἷμα τῆς καρδίας μας ῥανίδα πρὸς ῥανίδα
Κ' ἐνῷ φονεύει, μειδιᾷ.... καὶ τρέφει τὴν

Μάτην ἐκ τῶν ὀνύχων της ἐμόχθησα νὰ σώσ
Τὸν προσφιλῆ μου ἀσθενῆ, τὸν δύσμοιρόν μ
Μάτην ἐζήτουν τὴν ζωὴν ὀπίσω νὰ τὸν δώσω
Εἶχεν εἰσέλθει πρὸ πολλοῦ ὁ σκώληξ εἰς
Καὶ ἡττημένος, ἄπελπις, καμφθεὶς ὑπὸ τῆς
Ἔχυσα δάκρυ αἵματος κ' ἐσταύρωσα τὰς χ

' ἀγαπᾷς καθὼς ἐγὼ τὸν φίλον σου, νὰ ἦσαι,
οία χλεύη! ἰατρός.... ἐκ σοῦ νὰ περιμένῃ
ημένος ἀσθενὴς νὰ εἴπῃς μόνον «ζῆσε,»
ὶ σὺ τὰς χεῖρας νὰ σταυροῖς! Ὢ, τοῦτο ὑπερβαίνει
άντου πᾶσαν κόλασιν· ὁ Δάντης ψάλτης ἦτο,
λλ' οἴμοι, ἰατρὸς ποτέ, ποτὲ δὲν ἐκαλεῖτο....

ὅσοι ἔχουν φιλικὰς ἢ συμπαθεῖς καρδίας,
Ἂς φεύγουν τὸν Ἀσκληπιόν,
Τοῦ ψεύδους τοῦτον τὸν Θεόν,
Τὸν γρῖφον τῆς ὑγείας!

1871

ΡΕΜΒΑΣΜΟΙ ΕΠΙ ΤΟΥ ΤΑΦ

ΤΗΣ

ΜΑΡΙΑΣ ΠΙΚΕ

ΤΟ ΓΕΝΟΣ ΜΩΡΑΪΤΙΝΗ

Α'

Τῶν ἀποκρέων ἦτο χθὲς ἡ νὺξ ἡ τελευταί
Κ' ἡ Κεκροπία ἐμμανοῦς βακχίδος εἶχε
'Αντήχουν βάρβαροι αὐλοὶ καὶ ᾄσματ' ἀγορ
Καὶ εἰς τὰς ῥύμας ἔτρεχον δαιμονιώντω
Μετήλλαζον τὸ ἔνδυμα, τὸ βάδισμα, τὸ εἶδ
Καὶ προσωπίδα ἔθετον ἐπὶ τῆς προσωπίδ

Συννεφωμένος, ἄπελπις καὶ ξένος τῶν ὀργ
Διέσχισα μ' ἀποστροφὴν τὰ θορυβοῦντα
Κ' εὑρέθην, πέραν τῶν Στηλῶν, εἰς τοὺς
Ἄ, ποία ἔπνεεν ἐκεῖ οὐράνιος γαλήνη!
Ἀνέπνευσα, κ' ἐβάδισα ἐγγὺς τῶν κυπαρίσ
Μὲ εἶχε φέρει δύσπνοιαν τὸ πάσχα τῶν

ιόν μου ἡ κοιλὰς ἐφάνη τῶν μνημάτων,
στή, μεγάλη, ἥρεμος ὡς ἀχανὴς ἰδέα,
ον τὸ μέγα θέατρον τῶν ζοφερῶν δραμάτων.
ιοῦτο ἡ ἀπέραντος καὶ μαύρη του αὐλαία,
ζοντο ἥρωες βωβοὶ ἐπὶ σκηνῆς ἀνέτου,
λοῦντες εὐγλωττότερον τοῦ σκοτεινοῦ 'Αμλέτου!

τῆς Νεκροπόλεως τὴν μαύρην θύραν εἶδα,
τις ποτὲ δὲν ἔκλεισεν, ἥτις ποτὲ δὲν κλείει.
Δάντη! ψάλτα τῶν νεκρῶν, δὲν εἶδες τὴν ἐλπίδα,
μέρος, ὅπου ἅπασαν τὴν λάμψιν της δεικνύει;...
ῆς ζωῆς τὸ πλάνον φῶς σὲ εἶχεν ἀπατήσει·
έπει τὸν φώσφορον κανεὶς τὸν λύχνον, ὅταν σδύσῃ.—

Β'

χον ἤδη πρὸ πολλοῦ μεσάνυκτα σημάνει,
ιότε εἰς τὰ κατηφῆ ἐπάτησα ἐδάφη·
τὸ κοιμητήριον εἰς τ' ὄμμα μου ἐφάνη,
ἐκκλησία, οἱ σταυροί, τὰ δένδρα καὶ οἱ τάφοι.
ων πληθὺς ἐφώτιζε τὰ σκυθρωπὰ μνημεῖα.
λὴ ἐθάρρεις ἐκ φωτὸς πῶς ἦτον ἱκεσία....

Οἴμοι· τὸ κοιμητήριον τῆς γῆς δὲν εἶναι μ
Εἶν' ἄγνωστος ὠκεανός, μὲ κύματα μνημ
'Αρχὴ τοῦ ᾅδου, εἴσοδος κρυφία τοῦ αἰθέρο
Κῆπος αἰώνιος, σποδὸν ἀθάνατον φυλάττ
Ναί, οὐρανοῦ ὑπὸ τὴν γῆν τὸ πτῶμα ἔχει
Ἡ σῆψις χερουβεὶμ γεννᾷ καὶ πτέρυγας

Ὁποία εἰς τὴν ἥσυχον περιοχὴν ἐκείνην,
Ὁποία μυστικὴ σιγὴ καὶ ὕπνος ἐπεκράτ
Ὕπνωττον πάντες οἱ νεκροὶ μ' ἀνέκφραστον
Κ' ἔτρεμα μὴ τὸν ὕπνον των τὸ βῆμά μ
Μὴ εἰς τὸν ἔρημον σταυρὸν τοῦ τάφου των
Καὶ τὄνειρον τοῦ οὐρανοῦ τὸ πρῶτον δια

Καὶ ὅμως ἐκ τῆς πόλεως ἐνίοτε τῶν ζώντω
'Αγρία ἤρχετο βοὴ καὶ ὑλακὴ ὀργίων,
Κ' ἐξύβριζε ταράττουσα τὸν ὕπνον τῶν θαν
Μὲ τὴν σειράν του ἕκαστος!... Κ' ἐκείνω
Κ' ἐκείνων θέλει ταραχθῆ κατόπιν ὑπὸ ἄλλ
Θ' ἀκούσουν καὶ οἱ τάφοι των ὀργίων ποτ

Γ'

Ἐν μέσῳ τάφων καὶ σταυρῶν ἐβάδιζα ἡσύχως,
  Κ' ἐρρέμβαζα τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν ἀθανασίαν·
Ἀντήχει τῶν βημάτων μου μονότονος ὁ ἦχος,
  Καὶ τὴν σιγὴν διέκοπτεν ἐκείνην τὴν βαθεῖαν.
Ἀλλόκοτον καὶ τολμηρὸν μ' ἐφαίνετο συγχρόνως,
  Πῶς ἔζων μεταξὺ νεκρῶν τοσούτων ἐγὼ μόνος.

Τῶν ἄστρων ἡ λευκὴ ἀκτὶς ὡς φίλου ἡδὺ βλέμμα
  Κατερχομένη ἔπιπτεν ἐπὶ μαρμάρων λείων,
Κ' ἐμίγνυτο σιωπηλὴ ὡς συγγενὴς ἠρέμα,
  Μὲ τὴν ἀκτῖνα τὴν ὠχρὰν φανῶν ἐπιταφίων....
Τίς οἶδε ποίας ἔφερεν εἰδήσεις ἢ ἐλπίδας
  Τῶν ἄστρων ἡ λευκὴ ἀκτὶς εἰς τὰς ψυχρὰς κοιτίδας!

Μικρόγελως ἐξέφευγε τὰ πελιδνά μου χείλη,
  Ὁπότε γαῦρον ἔβλεπον μαρμάρου μαυσωλεῖον.
Φεῦ· ἤξιζε πλειότερον ἡ μαρμαρίνη στήλη
  Ἀπὸ τὸ πτῶμα τοῦ νεκροῦ τὸ ἄψυχον καὶ κρύον.
Ἀλλὰ τοιαύτη τῶν θνητῶν ἐπλάσθ' ἡ φιλαυτία·
  Σύρει τὴν ματαιότητα αὐτῆς κ' εἰς τὰ μνημεῖα!

Ὁπόταν τὄμμα νεκρωθῇ, ἡ δόξα τί σημαίνει
　Μὴ τὸν καπνόν της ἡ πυρὰ σβεσθεῖσα διακ
Ὁπόταν νέφος γίνεται κ' ἐπάνω ἀναβαίνῃ;
　Βλέπει τὸν ἥλιον ποτὲ ἡ δύσασα σελήνη;
Τῆς ῥέμβης μου μ' ἀπέσπασεν ὡρολογίου ἦχο
　Σημαίνων ἔνδον τοῦ ναοῦ τὰς ὥρας του ἡσ

Τοῦ Πλάστου ἡ φιλάνθρωπος δὲν ἔδωκε σοφί
　Οἰκτείρουσα τὸν ἄνθρωπον, φωνὴν καὶ εἰς τ
Πλὴν ἀνωτέρα τῶν θνητῶν ἡ ὑψηλὴ βλακεία
　Ἐφεῦρεν ὡρολόγια κ' ἐμέτρησε τὸν πόνον.
Φεῦ· εἰς τοῦ χρόνου κεραυνὸν ἐπέθεσαν τὸ στ
　Καὶ δὲν τὸν ἄφησαν βωβὸν νὰ σήπεται ἀκό

Τὸ βῆμά μου ἐπὶ σταυροῦ προσέκοψεν ἁγίου,
　Κ' ἐπάτησα τὴν κορυφὴν νωποῦ τινος μνημ
Μετὰ σπουδῆς ἀπέσυρα τὸ ἁμαρτῆσαν βῆμα·
　Μ' ἐφάνη, στόνον ἤκουσα βαθὺν ὑπὸ τὸ μνῆ
Ὅτι παράπονον δειλῆς ἠκούσθη ἱκεσίας,
　Καὶ ἀργυρόηχος φωνὴ γνωρίμου μελῳδίας.

γῆ ἐσείσθη ἐλαφρῶς καὶ ἤνοιξε τὸ μνῆμα,
Ὡς ὅταν πιεζόμενον ἀνοίγεται τὸ κῦμα.
χι! τῆς φαντασίας μου ποσῶς δὲν ἦτο πλάνη·
Ὠχρὰ τὸ πρῶτον κεφαλὴ ἀγγέλου ἐπεφάνη,
τόπιν κύκνου τράχηλος καὶ κυπαρίσσου σῶμα,
Κ' εἶδε νεάνιδα ὠχρὰν τὸ ἔκθαμβόν μου ὄμμα.

αὶ τὸ σῶμα τὸ ἁβρὸν σινδόνη ἐνταφία
Ἡσύχως ἐκυμαίνετο πολύπτυχος, εὐρεῖα.
χρις ὀσφύος ἔπιπτεν ἡ κόμη λελυμένη,
Κ' ἦτον ὠχρὰ καθὼς ἀκτὶς ἀστέρος σβυνομένη.
ὀφθαλμοί της ἔλαμπον οἱ μέλανες ἠρέμα,
Ἀλλ' ἔμενον ἀκίνητοι ὡς νὰ μὴν εἶχον βλέμμα.

ὺ τάφου τὴν ἐφώτιζεν ἡ πένθιμος λυχνία·
Φεῦ, ἦτον, ἦτον ἡ νεκρὰ ἐκείνη ἡ Μαρία!
το τοῦ Περικλέους μας ἡ ἀδελφὴ τὸ φάσμα·
Ἡ ποίησις τῶν γυναικῶν, τῶν γυναικῶν τὸ ᾆσμα.
λλ' ὄχι, ὄχι· τῆς μορφῆς τῆς πρώτης ἐστερεῖτο·
Ὡραιοτέρα ἄλλοτε, ὡραιοτέρα ἦτο!

Ὁπόταν τὄμμα νεκρωθῇ, ἡ δόξα τί σημαίνει;
  Μὴ τὸν καπνόν της ἡ πυρὰ σβεσθεῖσα διακρίνη
Ὁπόταν νέφος γίνεται κ' ἐπάνω ἀναβαίνῃ;
  Βλέπει τὸν ἥλιον ποτὲ ἡ δύσασα σελήνη;...
Τῆς ῥέμβης μου μ' ἀπέσπασεν ὡρολογίου ἦχος,
  Σημαίνων ἔνδον τοῦ ναοῦ τὰς ὥρας του ἡσύχω

Τοῦ Πλάστου ἡ φιλάνθρωπος δὲν ἔδωκε σοφία,
  Οἰκτείρουσα τὸν ἄνθρωπον, φωνὴν καὶ εἰς τὸν
Πλὴν ἀνωτέρα τῶν θνητῶν ἡ ὑψηλὴ βλακεία,
  Ἐφεῦρεν ὡρολόγια κ' ἐμέτρησε τὸν πόνον.
Φεῦ· εἰς τοῦ χρόνου κεραυνὸν ἐπέθεσαν τὸ στόμα
  Καὶ δὲν τὸν ἄφησαν βωβὸν νὰ σήπεται ἀκόμα

Δ΄

Τὸ βῆμά μου ἐπὶ σταυροῦ προσέκοψεν ἁγίου,
  Κ' ἐπάτησα τὴν κορυφὴν νωποῦ τινος μνημείου
Μετὰ σπουδῆς ἀπέσυρα τὸ ἁμαρτῆσαν βῆμα·
  Μ' ἐφάνη, στόνον ἤκουσα βαθὺν ὑπὸ τὸ μνῆμα.
Ὅτι παράπονον δειλῆς ἠκούσθη ἱκεσίας,
  Καὶ ἀργυρόηχος φωνὴ γνωρίμου μελῳδίας.

γῆ ἐσείσθη ἐλαφρῶς καὶ ἤνοιξε τὸ μνῆμα,
Ὡς ὅταν πιεζόμενον ἀνοίγεται τὸ κῦμα.
χι! τῆς φαντασίας μου ποσῶς δὲν ἦτο πλάνη·
Ὠχρὰ τὸ πρῶτον κεφαλὴ ἀγγέλου ἐπεφάνη,
τόπιν κύκνου τράχηλος καὶ κυπαρίσσου σῶμα,
Κ' εἶδε νεάνιδα ὠχρὰν τὸ ἔκθαμβόν μου ὄμμα.

τὸ σῶμα τὸ ἁβρὸν σινδόνη ἐνταφία
Ἡσύχως ἐκυμαίνετο πολύπτυχος, εὐρεῖα.
χρις ὀσφύος ἔπιπτεν ἡ κόμη λελυμένη,
Κ' ἦτον ὠχρὰ καθὼς ἀκτὶς ἀστέρος σβυνομένη.
ὀφθαλμοί της ἔλαμπον οἱ μέλανες ἠρέμα,
Ἀλλ' ἔμενον ἀκίνητοι ὡς νὰ μὴν εἶχον βλέμμα.

ῦ τάφου τὴν ἐφώτιζεν ἡ πένθιμος λυχνία·
Φεῦ, ἦτον, ἦτον ἡ νεκρὰ ἐκείνη ἡ Μαρία!
το τοῦ Περικλέους μας ἡ ἀδελφὴ τὸ φάσμα·
Ἡ ποίησις τῶν γυναικῶν, τῶν γυναικῶν τὸ ᾆσμα.
λλ' ὄχι, ὄχι· τῆς μορφῆς τῆς πρώτης ἐστερεῖτο·
Ὡραιοτέρα ἄλλοτε, ὡραιοτέρα ἦτο!

« Συγγνώμην, ἔκραξα, νεκρά, τὸν τρόμον κ
« Διέκοψα τοῦ ὕπνου σου τὸ ὄνειρον μὴ
« Ἀπὸ τοῦ κόσμου ἔφυγα τὸν θορυβώδη πό
« Καὶ ἦλθα εἰς τὰ ἥσυχα πεδία τῶν θαν
Ἐκ τῶν σαβάνων μ' ἔτεινε χεῖρα λευκὴν ἡ
Κ' ἠσθάνθην μέχρι τῶν ὀστῶν θανάσιμόν

Λευχείμων, μελαγχολικὴ ὡς Βύρωνος ἰδέα,
Εἰς τὸν σταυρὸν τοῦ τάφου της ἐρείδετο
Ἡ κεφαλή της ἔκλινε μετ' ἄλγους εἰς τὸν
Καὶ τ' ἀνοικτὸν μνημεῖόν της ἠτένιζε μὲ
Ἐξηκολούθει σιωπὴν φυλάττουσα βαθεῖαν,
Καὶ τῶν ἀστέρων ἔβλεπε τὴν λάμψιν μὲ

« Νεκρά, τῇ εἶπον, ἄνοιξε τὰ κεκλεισμένα
« Κ' εἰς τοῦ Ὑψίστου τὄνομα τὸ ἅγιον δ
« Εἰπέ μοι τὸ ἀπόρρητον τοῦ τεθαμμένου κό
« Μίαν ἀκτῖνα τοῦ φωτὸς τοῦ ἀπορρήτου
« Εἰπέ, εἰπέ· τὸ μυστικὸν ἂς λύσῃ ἕν σου
« Κατάγγειλε τὸν θάνατον καὶ φώτισε τὸ

τὴν μορφήν της ζοφερὰ ὀδύνη διεχύθη,
Κ' ἐσείσθησαν τὰ σάβανα εἰς τὰ λευκά της στήθη.
ν κεφαλήν της ἔκλινε πενθίμως τὴν ὡραίαν,
Καὶ στρέψας, εἶδον ἔνδακρυν τὴν τεθνηκυῖαν νέαν.
Διατί κλαίεις, ἔκραξα, νεκρὰ πεφιλημένη;
α Λοιπὸν καὶ ὄμματα κλειστὰ τὸ δάκρυον ὑγραίνει;...»

ν μ' ἀπεκρίθη· ἄφωνος, ἀλλόφρων ἐθεώρει
Τὸν οὐρανόν, τὰ μνήματα καὶ τὰ πλησίον ὄρη.
θάρρεις, ὅτι ὕπνωττε μὲ ἀνοιγμένον ὄμμα·
Φεῦ, δὲν ἀνοίγεται ποτὲ τὸ κλεῖσαν ἅπαξ στόμα!
κρὰ καὶ ζῶσα σιωπὴν ἐτήρει βαθυτάτην,
Καὶ μάτην τὴν ἱκέτευον νὰ μοὶ λαλήσῃ, μάτην!

ί, μάτην τῇ ἐνθύμισα, ἐλπίζων νὰ λαλήσῃ,
Πᾶν ὅ,τι εἶχεν εἰς τὴν γῆν ἀγαπητὸν ἀφήσει·
τέρα τόσον εὐγενῆ, μητέρα φθινομένην,
Καὶ τὴν καλήν της ἀδελφήν, τὴν προσφιλῆ Ἑλένην.
ς μάτην! δὲν ἠμπόρεσα μικρὸν νὰ τὴν κινήσω,
Καὶ τῆς νεκρᾶς καρδίας της τὴν μνήμην νὰ φωτίσω.

'Αλλ' ὅτε τῇ ἐνθύμισα τὰ δύω ὀρφανά της,
  'Ακτῖνα ἔλαβον ζωῆς καὶ φῶς τὰ ὄμματά τ
Κ' ἠκούσθη πάλλουσα φωνὴ καὶ λαλιὰ γλυκεῖ
  —'Ενίκησε τὸν θάνατον ἡ μητρικὴ καρδία!
Ἔλαβε βλέμμα καὶ ζωήν, θερμότητα καὶ χρῶ
  Ἡ μήτηρ ἔζη, καὶ ζωὴ κατέκλυσε τὸ πτῶ

Ε'

« Τὰ τέκνα μου! » ἀνέκραξε μὲ τόνον ἀσυνήθ
  Καὶ τὴν λευκὴν ἐξέτεινεν εἰς τὸ κενὸν ἀγκ
« Ποῦ εἶναι, ποῦ;... καὶ κλίνουσα εἰς τ' ἀσθεν
  « Τὰ τέκνα μου! ἀνέκραξε, τὰ τέκνα μου!
« Ἑλένη μου, Εὐγένιε! » ἐφώνει τεθλιμμένη
  Κ' ἡ πόλις ἤχει τῶν νεκρῶν· « Εὐγένιε,

« Νεκρά, τῇ εἶπον, δύστηνος· κ' ἡ μητρικὴ κ
  « Εἶναι κ' ἐκείνη φίλαυτος ὡς αἱ λοιπαὶ ἀ
« Θέλεις νὰ τελευτήσωσι τὰ τέκνα σου, Μαρί
  « Καὶ εἰς τὸν τάφον τὰ καλεῖ τὸ μητρικὸν
'Εστράφη· μ' εἶδεν ἔκπληκτος, ἐδίστασεν, ἐστ
  Δὲν μὲ ἀπήντα· ἔβλεπε τοῦ μνήματος τὰ β

πτόπιν, «Θέλω!» ἔκραξε θανάτου ὠχροτέρα·
«Τὰ δυστυχῆ μου ὀρφανὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἂς κλείσουν.
Δὲν θέλω ξένην νὰ καλοῦν τὰ χείλη των μητέρα,
«Κ' ἐμὲ νὰ παύσουν ν' ἀγαποῦν, κ' ἐμὲ νὰ λησμονήσουν!
Ματαίως κάτω ἄτεκνος τὰ ὄμματά μου κλείω·
«Μήτηρ καὶ τέκνα εἶναι ἕν, δὲν τέμνονται εἰς δύω.

Χωροῦμεν, ἠκολούθησε, κ' οἱ τρεῖς εἰς τὸ μνημεῖον·
«Ἂς ἔλθουν μὲ τὴν μητρικὴν νὰ ἑνωθῶσι κόνιν.
Θὰ μεταβάλω εἰς θερμὴν κοιτίδα τὸ φορεῖον,
«Καὶ τὴν σκοτίαν τῆς νυκτὸς θὰ ἔχωμεν σινδόνην.
Πόσον ὡραῖα θέλομεν ὑπνώττει ἡνωμένοι!
«Ξένης μητρὸς πλειότερον μήτηρ νεκρὰ θερμαίνει.

Ὦ, φέρε μέ τα! ἔκραξε μὲ ἀγωνίας στόνον·
«Ὑπνώττουν πάντες οἱ νεκροί.... ὅμως ἐγὼ νὰ κλείσω
Τοὺς ὀφθαλμοὺς δὲν δύναμαι.... Ὦ, νὰ τὰ ἴδω μόνον,
«Μίαν στιγμὴν νὰ τὰ ἰδῶ καὶ λάβε τα ὀπίσω!»
αὶ τῆς φωνῆς της κλαυθμηρῶς ἠκούετο ὁ ἦχος·
Πλὴν διεκόπη κ' ἔκραξε ῥιγήσασα· «Τί ψῦχος!»

« Βλέπεις, τὴν εἶπα κατηφής, νεᾶνις τεθνη
« Ὁποῖον ψῦχος τῶν νεκρῶν αἰσθάνεται
« Ἄφες λοιπὸν νὰ ζήσωσι τὰ τέκνα σου, Μ
« Καὶ νὰ τὰ θάλπῃ τῆς ζωῆς ὁ ἥλιος ἀ
« Κοιμοῦ, ὦ μήτηρ δυστυχής, κοιμοῦ ἡσυχ
« Τὴν Θεοτόκον ἔχουσι τὰ ὀρφανὰ μητέρ

Βαθὺν ἀφῆκε στεναγμὸν τὸ κάτωχρόν της σ
Καὶ μ' εἶδε τόσον κατηφὴς καὶ τόσον ἀλ
Ὥστε ᾐσθάνθην δάκρυον ἐλέους εἰς τὸ ὄμμ
Σιωπηλὴ διέμενεν εἰς τῆς νυκτὸς τὸ σκό
Καὶ μ' ἐθεώρει πάντοτε χωρὶς νὰ μὲ λαλή
Ἡ μήτηρ δὲν ἠδύνατο ἀκόμη ν' ἀπαντή

Πλὴν τέλος ἐψιθύρισε περίλυπος· « Ἄς ζή
« Τὸ ζεῦγος τῶν ἀγγέλων μου ἡ γῆ θὰ
« Νὰ μὴ τὸ δώσῃ ὁ Θεὸς τὸ μνῆμα νὰ γνω
« Οὐδὲ τὸ ψῦχος τὸ δριμὺ αὐτὸ νὰ αἰσθα
« Μόνον ἐγὼ ἄς σήπωμαι, ἀρκεῖ νὰ μ' ἐνθ
« Κ' ἐνίοτε τὴν δύσμοιρον μητέρα νὰ λυ

τρὸς τὴν πόλιν βλέπουσα μ' ἀνέκφραστον ὀδύνην,
πεν· «'Εκεῖ τὰ τέκνα μου ὑπνώττουσιν ἠρέμα!
ὴν τώρα εἰς τὴν ἔρημον καὶ ὀρφανήν των κλίνην
Δὲν ἀγρυπνεῖ ὡς ἄλλοτε τὸ μητρικόν μου βλέμμα.
ἐγερθοῦν;...ἂν τῆς μητρὸς ζητήσουν τὴν ἀγκάλην;
Ω τέκνα μου!» ἀνέκραξε μετὰ λυγμῶν καὶ πάλιν.

' αἴφνης τρὶς φωνὴ γλαυκὸς ἀντήχησε, καὶ τ' ὄμμα
ῆς τεθνηκυίας ἔστρεψε περίφοβον καὶ πλάνον·
νέα λεύκη ἔκλινε τὸ λιγυρόν της σῶμα,
ἡ κόμη ἐκυμάτισεν ἐπάνω τῶν σαβάνων.
κράζουν κάτω!» ἔκραξε στενάξασα βαθέως·
Καὶ ὅμως πόσον εἶν' αὐτὸς ὁ οὐρανὸς ὡραῖος!»

τῶν ἀστέρων ἔβλεπε τὴν λάμψιν μ' ἀπληστίαν·
θάρρεις, ὅτι ἤθελε μαζῆ της νὰ τοὺς λάβῃ,
φῶς εἰς τοῦ μνημείου της νὰ χύσῃ τὴν σκοτίαν.
μοι· τοῦ τάφου ποῖον φῶς τὰ σκότη ποτὲ παύει;...
τὸ Ἄστυ ἔπειτα ἐστράφη· ἐκεῖ κάτω
ῶν ὀρφανῶν της ἡ δυὰς μακράν της ἐκοιμᾶτο!

ΣΤ'

Κραυγὴ καὶ πάλιν τῆς γλαυκὸς ἠκούσθ
Μὴν ἦτο Χάρωνος φωνή, μὴ σάλπιγξ
Βημάτων ἦχον ἤκουσα βωβὸν καὶ τεθλι
Καὶ εἶδα σάβανα πολλῶν νεκρῶν πρ
Μ' ἠτένιζον βαδίζοντες μὲ ὑπνοβάτου β
Κ' ἠρέμα κατεκλίνοντο εἰς τὸ ψυχρό

Ἔμπλεως τρόμου ἔστρεψα πρὸς τὴν νε
Ἀλλὰ δὲν εἶδον τὴν λευκὴν ἐκείνην
Μόνον τοῦ κρύου τάφου της ἐσείετο τὸ
Κ' ἤκουσα στόνον ὕστατον μίαν φορὰ
Ἀλλοίμονον· κ' ὑπὸ τὴν γῆν στενάζομε
Κ' εἶναι ζωῆς συνέχεια τοῦ μνήματος

Εἰς τὸν σταυρὸν τοῦ τάφου της μὲ εὗρε
Πλήρης φωτὸς ἀνέτειλεν ἡ Καθαρ
Καὶ ἦχος κώδωνος γλυκὺς εἰς προσευχ
Πλὴν τὴν ἡμέραν τὴν σεπτὴν ἐξύβρι
Μὲ τὴν φωνὴν τοῦ κώδωνος ἠνοῦντο πα
Τυμπάνων κρότοι, καὶ αὐλοὶ ἀνίεροι

; τοὺς τάφους ἔβαινον μὲ κουρασμένον βῆμα,
ιὴν εἰς τὰς στήλας τοῦ Διὸς ἀνθρώπων εἶδα κῦμα.
· πληθὺς χριστιανῶν, οὐχί—πληθὺς δαιμόνων
ψαλλον ᾄσματ' ἀσεβῆ εἰς ἀναιδείας τόνον.
ον ἐμπρός των ἡ κοιλὰς τῶν τάφων ἡ ἁγία,
εἶχε τὰς θύρας ἀνοικτὰς ἑκάστη ἐκκλησία....

φωμένος, ἄπελπις, μ' ἀποστροφὴν βαθεῖαν
σχισα ἐν σιωπῇ τὰ θορυβοῦντα σμήνη,
ρέθην πέραν τῶν Στηλῶν εἰς ἔρημον πλατεῖαν.
, ποία ἔπνεεν ἐκεῖ οὐράνιος γαλήνη!
νευσα, κ' ὑπὸ σκιὰν ἐχάθην κυπαρίσσων·
εἶχε φέρει δύσπνοιαν ἡ θέα τῶν μεθύσων!

1871

ΕΠΙΤΥΜΒΙΟΝ

ΣΑΠΦΟΥΣ ΓΡΥΠΑ

Εἰς τῆς ζωῆς σου τὴν αὐγὴν σὲ εἶχον συ
Καὶ κύκνος ἔπαιζες λευκὸς εἰς κρυστα
Ἀλλ' ἡ ψυχή μου πρὶν μὲ σὲ εἰς πόθους
Πρὶν ὡραΐσῃς τὴν ζωήν, προσέκρουσες

Σαπφώ! δὲν ἦσουν κάτοικος τοῦ κόσμου·
Ἦσουν ἀγγέλου στοχασμὸς εἰς γυναικ
Ἀκτὶς εἰς σύννεφον λευκόν, παρηγορίας
Εὐωδιάζον οὐρανὸν καὶ ψάλλον εὐτυχί

Ἐρημωμένος, ἔνδακρυς εἰς τὸ ψυχρόν σου
Πικρᾶς ὀδύνης λίβανον εἰς μάτην τώρα
Καὶ βλέπων εἰς τὸ τέκνον μας τὸ ποθειν
Τὸ κλίνω εἰς τοῦ τάφου σου τὸ μάρμαρ

ΕΠΙΤΥΜΒΙΟΝ

ΕΙΣ ΝΙΚΟΛΑΟΝ ΖΑΪΜΗΝ

ν ἀηδόνι· στῆς κιτριᾶς τὰ φύλλα γεννημένο,
ν ἔρωτα ἐτραγούδησε μιὰ μέρα τὸ καϋμμένο,
Χάρος τ' ἄκουσε.... Εὐθὺς βροχὴ σηκώθη, χιόνι,
αὶ τὸ ἀηδόνι ἐσώπασε, καὶ πέθανε τ' ἀηδόνι!

, στὴν κρύα του φωλιὰ μονάχο του κοιμᾶται·
κόσμος τὸ λησμόνησε, κἀνεὶς δὲν τὸ θυμᾶται....
ς ἐκεῖνο τὸ φτωχό, καὶ μέσ' στὸ μαῦρο χῶμα,
κείνους ποῦ ἀγάπησε δὲν λησμονεῖ ἀκόμα.

δόσετ' ἕνα δάκρυο στ' ἀηδόνι ἐλεημοσύνη·
εν εἶναι μόνο ἔλεος ψωμὶ κἀνεὶς νὰ δίνῃ.
δροσιὰ τὰ δάκρυα εἰς τοῦ νεκροῦ τὴ σκόνη,
ἕνα σας δάκρυ ἀναζητεῖ τὸ πεθαμμένο ἀηδόνι!

1866

ΕΠΙΤΥΜΒΙΟΝ

ΕΙΣ ΑΓΩΝΙΣΤΗΝ ΚΙ

Εἰς ξένην γῆν ὁ θάνατος μοῦ ἔκλεισε τὰ
Μακρὰν τῆς Κρήτης μου, μακρὰν τῆς
Πλὴν τῆς πατρίδος ἤθελα τὸ μυρωμένον
Μητρῴαν χλόην καὶ σκιὰν χρυσῆς πο
Εἰς μάτην τάφον μ' ἤγειρεν υἱὸς περιλη
Ζῶν ἤμην ξένος, καὶ νεκρὸς ἐπίσης ε

Ἐνῷ πλὴν ξένον κ' ἔρημον ὁ τάφος δὲν
Ἡ τρυφερὰ θυγάτηρ μου προσῆλθε Π
Ἠθέλησε ν' ἀναπαυθῇ πλησίον μου ἡ κ
Καὶ τὸν νεκρὸν πατέρα της νὰ θάλπη
Ὑπνώττουν ἤδ' εἰς τὸ αὐτὸ ἀχώριστοι μ
Δένδρου κατάξηρος κορμὸς καὶ μαραμ

ΕΙΣ ΤΑΣ ΣΚΙΑΣ

ΑΓΝΩΣΤΩΝ ΗΡΩΩΝ

ζουν ὅτι ἄγνωστοι θὰ πέσωσι· γνωρίζουν
ει τῆς λήθης ἡ ψυχρὰ τοὺς ἀναμένει κλίνη,
μως εἰς τὸν θάνατον ἀτάραχοι βαδίζουν.
ν πολεμοῦν ὑπὲρ αὐτῶν οὐδέποτε 'Εκεῖνοι!
τὴν πεῖναν, τὰς πληγάς, τὸ μνῆμα, τὴν σκοτίαν,
ι ἄλλοι, ἄλλοι εἰς τὸ φῶς κ' εἰς τὴν ἀθανασίαν!

ωες ἀγνώριστοι, πεσόντες εἰς τὰ σκότη!
ὰν ἡ μνήμη λησμονῇ τὴν ἔξοχον θυσίαν,
ἐπάνω τοῦ Θεοῦ τὸ βλέμμα δὲν ὑπνώττει·
έπει τὰ ἔργα, καὶ ποτέ, ποτὲ τὴν ἱστορίαν....
ωες ἀγνώριστοι, πεσόντες εἰς τὰ σκότη,
ν ἦσθε κάτω ἔσχατοι, ἐπάνω εἶσθε πρῶτοι!

1866

ΕΠΙΤΥΜΒΙΟΝ

ΕΙΣ ΑΓΩΝΙΣΤΗΝ ΚΙ

Εἰς ξένην γῆν ὁ θάνατος μοῦ ἔκλεισε τὸ
Μακρὰν τῆς Κρήτης μου, μακρὰν τῆς
Πλὴν τῆς πατρίδος ἤθελα τὸ μυρωμένον
Μητρῴαν χλόην καὶ σκιὰν χρυσῆς πορ
Εἰς μάτην τάφον μ' ἤγειρεν υἱὸς περιλη
Ζῶν ἤμην ξένος, καὶ νεκρὸς ἐπίσης ε

Ἐνῷ πλὴν ξένον κ' ἔρημον ὁ τάφος δὲν
Ἡ τρυφερὰ θυγάτηρ μου προσῆλθε Π
Ἠθέλησε ν' ἀναπαυθῇ πλησίον μου ἡ κό
Καὶ τὸν νεκρὸν πατέρα της νὰ θάλπη
Ὑπνώττουν ἤδ' εἰς τὸ αὐτὸ ἀχώριστοι μ
Δένδρου κατάξηρος κορμὸς καὶ μαραμ

ΕΙΣ ΤΑΣ ΣΚΙΑΣ

ΑΓΝΩΣΤΩΝ ΗΡΩΩΝ

ουν ὅτι ἄγνωστοι θὰ πέσωσι· γνωρίζουν
τῆς λήθης ἡ ψυχρὰ τοὺς ἀναμένει κλίνη,
ως εἰς τὸν θάνατον ἀτάραχοι βαδίζουν.
πολεμοῦν ὑπὲρ αὐτῶν οὐδέποτε Ἐκεῖνοι!
ὴν πεῖναν, τὰς πληγάς, τὸ μνῆμα, τὴν σκοτίαν,
ἄλλοι, ἄλλοι εἰς τὸ φῶς κ' εἰς τὴν ἀθανασίαν!

ες ἀγνώριστοι, πεσόντες εἰς τὰ σκότη!
ἡ μνήμη λησμονῇ τὴν ἔξοχον θυσίαν,
πάνω τοῦ Θεοῦ τὸ βλέμμα δὲν ὑπνώττει·
ει τὰ ἔργα, καὶ ποτέ, ποτὲ τὴν ἱστορίαν....
ες ἀγνώριστοι, πεσόντες εἰς τὰ σκότη,
ῆσθε κάτω ἔσχατοι, ἐπάνω εἶσθε πρῶτοι!

1866

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

(ΑΥΤΟΣΧΕΔΙΑ)

ΓΑΒΡΙΗΛ

ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ

...Καὶ ἤδη, ἤδη ἔμβαινον εἰς τὴν Μονὴ
Ὁ κρότος τῶν βημάτων των, ἐσείοντ
Ὅτε τὸ μαῦρον ράσον σου, Καλόγηρ' ἐ
Καὶ εἶπες ἀνυψῶν δαυλόν· «Ἐλᾶτε,
Ἐστάθης κ' ἐσταμάτησαν.... σαρκάζων
Καὶ σ' ἔβλεπον περιδεεῖς, μικρὸν ἂν
«Τοῦρκοι! κρυόνετε; Ἰδοὺ πυρὰ νὰ θε
Κ' ἡ χεὶρ πρὸς τὴν πυρίτιδα μὲ τὸν
Ἡ γῆ ἐσείσθη, ἔλαμψαν τὰ ὄρη καὶ οἱ
Κ' εὗρε τ' Ἀρκάδι ἄνωθεν νεφῶν τὸ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΡΑΪΔΗΣ

ος, χρεουργημένος καὶ εἰς ἄγνωστα ἐδάφη
τὰ τῶν νεκρῶν του φίλων ὁ Πραΐδης μας κοιμᾶται·
κ' οἱ φίλοι του κ' Ἐκεῖνος ὑπὸ χῶμα δὲν ἐτάφη,
ὶ φρουροῦν τὴν Κρήτην ἔτι τοῦ Βαφὲ οἱ Σπαρτιᾶται.
ἀθανασίαν ἔχουν οἱ ἀνδρεῖοι τάφου στρῶμα,
ὶ τὴν μνήμην τῶν αἰώνων·—ὄχι χῶμα, ὄχι χῶμα!

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΝΑΒΑΣ

ἦτον εἰκοσαετὴς ἀκόμη νεανίας,
εἶχεν ἐμπρός του τὴν ζωὴν κ' εἶχεν ἐμπρός του μέλλον,
ὰ τὰ πάντα ἔδωκεν ὑπὲρ ἐλευθερίας,
ὶ εἰς τὸν βίον ἔδυσεν εἰς δόξαν ἀνατέλλων!

ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

ελευταίαν του βολὴν τὴν εἶχεν ἤδη ῥίψει,
εἰς ἑκατὸν τεμάχια τὴν σπάθην του συντρίψει!

Τῶν Τούρκων τὸν ἐκύκλονε στενώτερον
'Οπότε μ' ἓν τοῦ ξίφους του ἐπιπηδήσ
Εἰς δάσος ἔπεσε λογχῶν κραυγὴν ἀφεὶς
Κ' ἐχάνετο κ' ἐφαίνετο εἰς τοὺς σωρο
Πλὴν τέλος καὶ τῆς σπάθης του ἀπώλεσ
Αἱμάτων ἄνδρες ἥρπασαν τὸ ζηλευμέν
Καὶ πρὸς τὸν γαῦρον Μουσταφᾶν ἐσύρετ
—Τίς εἶσαι; εἶπεν ὁ πασσᾶς·—Βεζύ
—Προσκύνει τὸν Σουλτάνον μου...—'Ε
Ποτέ μου δὲν ἠμπόρεσα τὸ γόνυ νὰ λ
'Ωμίλει ἔτι κ' ἔπεσεν ὑπὸ πληγὰς μυρία
Κ' ἦν ἡ ἐσχάτη του πνοὴ πνοὴ ἐλευθ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΒΑΦΕΙ

Μελαγχολικός, ῥεμβώδης ἔζης, Βαφειάδ
Καὶ τῆς δούλης σου πατρίδος σὲ κατέ
'Εμειδίας τότε μόνον, ὅτ' ἐθραύοντο ἀλύ
Κ' ἔτρεχες παντοῦ τὸ αἷμα τὸ γενναῖό
Μαχητὴν σὲ εἶδε πρῶτον ἡ 'Ιταλιῶτις χ
Πλὴν εἰς τὸ Βαφὲ κοιμᾶσαι ἄταφος μ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΕΣΛΕΝ

μις ἦτο μήτηρ του, ἀλλ' ὅτε μ' ἕνα κρότον
Κρήτη πάλιν τὸν χορὸν ἐπτέρωσε τὸν πρῶτον,
ς ἐρρίφθη κ' ἔνδακρυς εἰς τὴν ἁγίαν πάλην,
εἰς πρώτην μάχην ἔπεσε χωρὶς νὰ ἴδῃ ἄλλην....
γεννῶνται ἥρωες καὶ μνήμην δὲν ἀφίνουν·
κος μοῖρα τοὺς φθονεῖ, καὶ πρὶν φανῶσι σβύνουν!

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

ρην ὑπ' Ἀσκληπιὸν φιλάνθρωπον καλύπτων,
ωζε τὸ ὀρφανόν, τὸν ξένον, τὸ παιδίον,
ς τῆς ἐπιστήμης του τὴν ἄβυσσον ἐγκύπτων,
: τὸ βλέμμα του βαθὺ καὶ πλῆρες μυστηρίων.
ὡς ἡ Κρήτη ἄφησε κραυγὴν κατὰ τυράννων,
εῖ ἐρρίφθη ἀπρεπῆ ἀνάπαυσιν ἀφίνων·
: χείρ του τὸν θρασὺν ἐκτύπα Μουσουλμάνον,
ἡ ἄλλη ἀνεκούφιζε τοὺς λόχους τῶν Ἑλλήνων.

Εἰς αἱματώδη συμπλοκὴν ἁρπάσας τὴν σ
Εἶπεν «ἐμπρός!» κ' εἰς τῶν ἐχθρῶν ἐ
Κ' ἐνῷ ἐλάμβανε πληγὴν εἰς κάθε βῆμα
Ἔπεσε, σφίγγων τὴν σεπτὴν σημαίαν
Ἠγέρθη ἔτι, ἀσθενῶς κινῶν τὸ φάσγανόν
Κ' ἡ κυανόχρους ἔγεινε σημαία σάβαν

ΧΑΡΙΛΑΟΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤ

....Χρυσῆ τοῦ Χαριλάου μου ἡ κόμη κυ
Εἰς τοὺς νεκροὺς συντρόφους του ἀρώμ
Καὶ μὲ τὴν κόμην συμπαθῶς τῶν φίλων
Ἡ χείρ του πρὸς τὴν μάχαιραν, ἂν κ
Καὶ εἰς πεδίον αἵματος μὲ κεκλεισμένον
Ὁ νέος βλέπει μαχητὴς τῶν οὐρανῶν
Δὲν ἔχει τάφον εἴς τινα τῆς Κρήτης του
Ἀλλὰ τὸν θάλπομεν ἡμεῖς νεκρὸν εἰς

ΠΟΘΟΣ

ελα τοῦ πατέρα μου ν' ἀνοίξω τὸ μνημεῖο,
ὰ σκάψω μὲ τὰ χέρια μου, νὰ βγάλω τὸ φορεῖο·
ἰδῶ πῶς μοῦ τὸν ἔκαμαν τόσον καιρὸ ἐκεῖ πέρα
Η νύχτα καὶ τὰ χώματα τὸν γέρο μου πατέρα!
τά, σφιχτὰ ν' ἀγκαλιασθῶ τὸ σῶμά του τὸ κρύο,
τῆθος μὲ στῆθος, κεφαλὴ μὲ κεφαλὴ κ' οἱ δύω.

λα νἄμουν σάβανο νὰ ντύνω τὸ κορμί του·
ὰ ἤμουνα προσκέφαλο νὰ γέρν' ἡ κεφαλή του·
νειότης του τὸ ὄνειρο στὸν ὕπνο του νὰ γένω,
ὰ ἤμουνα τῆς μάνας του εὐχὴ νὰ τὸν ζεσταίνω.
ήμουν, ὅσα ἔκανε καλὰ ὁπόταν ζοῦσε,
' ἡ προσευχὴ τῶν ὀρφανῶν ὁποῦ παρηγοροῦσε!

Ἤθελα νἄμουν οὐρανὸς στοὺς κόλπους

Νὰ ἤμουνα παράδεισος μ' ἀκτίναις νὰ

Νὰ ἤμουν σύννεφο λευκὸ νὰ τόνε ταξειδ

'Αγέρι τῆς πρωτομαγιᾶς γλυκὰ νὰ τὸ

Νἄμουν ἀστέρι τῆς αὐγῆς νὰ λάμπω στ

Τῆς Παναγιᾶς χαμόγελο ν' ἀνοίγω τ

Ἤθελα νἄμουνα σταυρὸς στὸν τάφο του

Νἄμουν δροσοῦλα τοὐρανοῦ τὸ χῶμά

Νὰ ἤμουν δένδρο φουντωτὸ σκιὰ νὰ τοῦ

Πουλάκι νὰ τοῦ κηλαϊδῶ, ἀνθὸς νὰ τ

Λαμπάδα εἰς τὸ μνῆμά του νὰ ἤμουν ἀ

Νὰ ἤμουν μνῆμά του ἐγώ, μονάχος ν

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ Β'. ΤΟΜΟΥ.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΔΑΦΝΑΙ

ΙΤΕΑΙ

Βύρωνος 'Ο Γκιαούρ ἔμμετρος μετ
Ν. Δοσίου ἔκδοσις Β' 8ον μέγα, σελ. 6
Δροσίνη Γ. Ἱστοὶ 'Αράχνης 1880, 1
ἔκδοσις ἐκλεκτή.........................
Καμπᾶ Ν. Γ. Στίχοι 1880, 16ον, σ
τετυπ. ὡς τὸ ἀνωτέρω. Ὑπολείπονται
ἀντίτυπα...............................
Κόκκου Δ. Ι. Γέλωτες 1880, 16ον,
τετυπ. ὡς τὰ ἀνωτέρω...................
Κορομηλᾶ Δ. Α. Περὶ Νάθαν τ
λέσχη 1880, 32ον, σ.
» 'Αθῴα Περιστερὰ κωμῳ
32ον, σ. 80............................
Βαλαωρίτου 'Αρ. 'Αθανάσης Διᾶκο
πόγιαννος, 8ον,
» Ποιήματα. Τόμ. Α' Μ
σ. 214. Τόμ. Β' Κυρὰ Φροσύνη καὶ τ
τρον σ. 231............................
Βηλαρᾶ Ι. Μῦθοι, 32ον, σ. 89....
» Ποιήματα καὶ πεζά τινα, 3
Οἰκονομίδου 'Αθ. Κ. Τραγούδια τ
που, συλλογὴ δημωδῶν ᾀσμάτων 188
159....................................

Προσεχῶς ἐκδίδοντ

Φωτίου Πατριάρχου Κωνσταντινο
ὁμιλίαι, λόγοι καὶ ἐπιστολαὶ ἐν Ἄθῳ
ρεθεῖσαι καὶ ἀντιγραφεῖσαι ὑπὸ Π. Ν.
Ἔκδοσις ἐκλεκτὴ ἐξ 20 ὡς ἔγγιστα
πανομοιοτύπου σελίδος τοῦ κώδικος καὶ τ
τάτου Πατριάρχου.......................

'Εν 'Αθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου 'Ανδρέου Κο

ΑΧΙΛΛΕΩΣ ΠΑΡΑΣΧΟΥ

ΟΙΗΜΑΤΑ

ΤΟΜΟΣ ΤΡΙΤΟΣ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΟΡΟΜΗΛΑΣ
ΕΚΔΟΤΗΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
2 ἐν τῇ ὁδῷ Ἑρμοῦ 122

ΕΝ ΚΩΝΣΤ/ΠΟΛΕΙ
27 ἐν τῇ ὁδῷ Γιοργαντζιλὰρ 27

1881

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΑΧΙΛΛΕΩΣ ΠΑΡΑΣΧΟΥ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΤΟΜΟΣ ΤΡΙΤΟΣ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΟΡΟΜΗΛΑΣ
ΕΚΔΟΤΗΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
122 Ὁδὸς Ἑρμοῦ 122

ΕΝ ΚΩΝΣΤ/ΠΟΛΕΙ
27 Ὁδὸς Γιοργαντζιλὰρ 27

1881

ΑΧΙΛΛΕΩΣ ΠΑΡΑΣΧΟΥ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΤΟΜΟΣ ΤΡΙΤΟΣ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΟΡΟΜΗΛΑΣ
ΕΚΔΟΤΗΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
122 Ὁδὸς Ἑρμοῦ 122

ΕΝ ΚΩΝΣΤ/ΠΟΛΕΙ
27 Ὁδὸς Γιοργαντζιλὰρ 27

1881

ΑΘΗΝΗΣΙ, Τύποις Ἀνδρέου Κορομηλᾶ 1881

ΩΝΣΤΑΝΤΙΝΩι ΖΑΠΠΑι

ΜΕΓΑΛΩ

ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΠΟΛΙΤΗι

ΑΦΙΕΡΩΣΙΣ

Σέ, ψυχή ἀρχαϊκή καὶ γενναία, ὅστις ἓν σύνθημα
τὴν ἀναγέννησιν τῆς Πατρίδος, ἡμέρας ὀνειρώττεις
σμοῦ καὶ εὐκλείας, καὶ διὰ τόσων θυσιῶν εὐαγγελί-
τὸ ἐθνικὸν μεγαλεῖον· εἰς Σέ, φιλόπατρι Ζάππα,
ωνῶ τὸ τρίτον τοῦτο τεῦχος τῶν ποιημάτων μου.
υν ἐπὶ τούτῳ ψυχήν τινα μεγάλην καὶ μυροβόλον,
φιλοπατρίας καὶ ἀρετῆς, περγαμηνήν τινα ζῶσαν
άλαι ἡμερῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ ἔνδακρυς ἐστράφην
Σέ, περίβλεπτε Ζάππα!
ρὰν τῶν διαπληκτισμῶν καὶ παθῶν μας, συζῶν μὲ
τὰς εὐγενεῖς ὀπτασίας σου, διέρχεσαι τὴν εὐεργε-
σου πορείαν, καὶ ἴχνη διαβάσεώς Σου προκύπτουν,
ν τὰ Ὀλύμπια συμπεπληρωμένα, ἐκεῖ τὸ καλλι-
ρον Ζάππειόν Σου, φωτίζον τὴν Ἀνατολὴν πᾶ-
λίγον κατωτέρω τὰ ἐν Ἠπείρῳ ἱδρύματά Σου, καὶ
χοῦ τῆς Εὐρώπης αἱ ἔνθερμοι εὐλογίαι τῶν ὑπο-
, οὓς συντηρεῖ ἡ μεγαλοπρεπὴς δεξιά Σου!

"Ω, ἂν τὰ φύλλα ταῦτα τῶν ποιημά
ὀσμῆς τινος τῶν ἐκ τοῦ Ἰλισσοῦ ῥόδ
πνοήν τινα Φαληρικῆς αὔρας καὶ πε
μιᾶς πρωΐας Ἑλληνικῆς, σύγγνωθι, μεγ
νὰ στέψω δι' αὐτῶν τὴν εὐγενῆ κεφ
Πατρίς, Ἀγάπη» ὑπῆρξεν ἡ ἐμπν
Πατρίς, Ἀγάπη» εἶναι τὸ σύμβολον

Δέξαι τα εὐμενῶς ὡς ἀσπασμὸν γλ
μὴ τὰ ἀπαξιώσῃς, παράλληλος Εἰκὼν
ἐξαδέλφου, καὶ ἐξακολούθει ἀνένδοτος
τρίδος θυσίας Σου, ἡ δὲ τῆς Ἱστορία
ἐπὶ τῇ μνήμῃ Σου·

«Διῆλθεν εὐεργετῶν τὴν

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 15 Ἰουλίο

ΑΧΙΛ

ΜΥΡΣΙΝΑΙ

ΜΥΡΣΙΝΑΙ

ΤΟ ΦΙΛΗΜΑ

Εἶναι τὸ φίλημα τροφὴ πυρίνη τῆς καρδίας,
Στιγμὴ κλαπεῖσα τῆς Ἐδέμ, ἀρχὴ ἀθανασίας.
Εἶναι τὸ μύρον τῆς ζωῆς, ἡ γλῶσσα τῶν ἀγγέλων,
Ἔρως, εἰς δύω στόματα εὐώδη ἀνατέλλων.

Εἶναι τὸ φίλημα θερμὴ πλημμύρα αἰσθη
« Χριστὸς ἀνέστη » τῆς ψυχῆς, τὸ ᾆ
Τῆς ἥβης ψάλλον ὄνειρον, ὑμέναιος καρδ
Ἄνευ στεφάνων καὶ πομπῶν, πλὴν ἐμ

Κ' εἶναι τὸ φίλημα πνοὴ τοῦ Πλάστου ζ
Καρδίας δίδυμος ἀκτὶς εἰς χείλη μυρο
Εἶναι τὸ ῥῆμα τοῦ Χριστοῦ, εὐδαιμονίας
Αἰωνιότητος στιγμὴ καὶ βλάστησις εἰς
Μ' ἓν φίλημα γεννώμεθα, μ' ἓν φίλημα γ
Κ' ἓν φίλημα λαμβάνομεν ὁπόταν τελε

ΠΡΟΤΙΜΗΣΙΣ

ὲν θέλω κόρην ἄπειρον τοῦ ἔρωτος, δὲν θέλω!
Δὲν θέλω ἀθωότητα δειλήν, ἐρυθριῶσαν.
ἶν' εὔκολον εἰς ἄπειρον καρδίαν ν' ἀνατέλλω,
Λατρεύουσαν τὸ ἄδηλον, τὸ ἄγνωστον ἐρῶσαν.

Ιοτὲ γενναῖος μαχητὴς ἀόπλους δὲν φονεύει·
Ψυχραίνει νίκη εὔκολος τὴν εὐγενῆ ἀνδρίαν.
ητεῖ ἀγρίαν συμπλοκήν, ζητεῖ νὰ κινδυνεύῃ,
Καὶ ἰσχυροῦ πολεμιστοῦ νὰ σχίζῃ τὴν καρδίαν.

' ἐγὼ ἐδέχθην φίλημα ἀπὸ ψυχὴν παρθένον,
Κ' ἤκουσα στόνον συμπαθῆ νεάνιδος ἁγίας·
λλὰ τὸ φίλημα μὲ πῦρ δὲν ἦτο μεμιγμένον,
Οὐδ' ἦτο στόνος ἔρωτος ὁ στόνος τῆς δειλίας.

Εἶναι τὸ φίλημα θερμὴ πλημμύρα αἰσ
« Χριστὸς ἀνέστη » τῆς ψυχῆς, τὸ
Τῆς ἥβης ψάλλον ὄνειρον, ὑμέναιος κ
Ἄνευ στεφάνων καὶ πομπῶν, πλὴν

Κ' εἶναι τὸ φίλημα πνοὴ τοῦ Πλάστο
Καρδίας δίδυμος ἀκτὶς εἰς χείλη μ
Εἶναι τὸ ῥῆμα τοῦ Χριστοῦ, εὐδαιμονί
Αἰωνιότητος στιγμὴ καὶ βλάστησις
Μ' ἓν φίλημα γεννώμεθα, μ' ἓν φίλημ
Κ' ἓν φίλημα λαμβάνομεν ὁπόταν τ

ΠΡΟΤΙΜΗΣΙΣ

θέλω κόρην ἄπειρον τοῦ ἔρωτος, δὲν θέλω!
λὲν θέλω ἀθωότητα δειλήν, ἐρυθριῶσαν.
’ εὔκολον εἰς ἄπειρον καρδίαν ν’ ἀνατέλλω,
λατρεύουσαν τὸ ἄδηλον, τὸ ἄγνωστον ἐρῶσαν.

τὲ γενναῖος μαχητὴς ἀόπλους δὲν φονεύει·
Ψυχραίνει νίκη εὔκολος τὴν εὐγενῆ ἀνδρίαν.
εῖ ἀγρίαν συμπλοκήν, ζητεῖ νὰ κινδυνεύῃ,
Καὶ ἰσχυροῦ πολεμιστοῦ νὰ σχίζῃ τὴν καρδίαν.

ἐγὼ ἐδέχθην φίλημα ἀπὸ ψυχὴν παρθένον,
Κ’ ἤκουσα στόνον συμπαθῆ νεάνιδος ἁγίας·
λὰ τὸ φίλημα μὲ πῦρ δὲν ἦτο μεμιγμένον,
Οὐδ’ ἦτο στόνος ἔρωτος ὁ στόνος τῆς δειλίας.

Τοιοῦτος ἔρως παίγνιον ἀγάπης θεωρεῖτα
Καλεῖται περιέργεια, ἀνυπομονησία...
Καλεῖται ὅ,τι θέλετε, ἀλλ' ἔρως δὲν κα
— Ἡ προανάκρουσις ποτὲ δὲν εἶναι ὁ

Ἔ, ὅσοι τὸ ἐρύθημα ποθοῦν τὸ τετριμμέ
Εἰς τὸ γυμνάσιον αὐτὸ τοῦ ἔρωτος το
Ἂς λάβουν ἄλλοι φίλημα ἀπὸ ἁγνὴν π
Ἐμέ, τοιοῦτον φίλημα κουράζει—δὲν

Θέλω ψυχὴν ἡμιθανῆ, ψυχὴν καταβληθε
Τὸ πᾶν ἰδοῦσαν καὶ οὐδὲν μὴ ἔχουσα
Καρδίαν ἁμαρτήσασαν, καρδίαν τεφρωθεῖ
Γνωρίζουσαν τί ἔπαθε, καὶ.... θέλουσ

Θέλω καρδίαν ζήσασαν ταχύτερον· πεσο
Νὰ τὴν ἐγείρω, κ' εἰς νεκρὰν ψυχὴν
Καρδίαν φθινοπωρινήν, ζωὴν φυλλορροοῦ
Καὶ πεπτωκότα ἄγγελον ποθῶ νὰ ἐλ

ὕτος εἶμαι· προτιμῶ τὴν νύκτα τῆς ἡμέρας·
ὸ πίπτον φύλλον καὶ οὐχὶ ναρκίσσους μυροβόλους·
τὸ ἄστρον τῆς αὐγῆς, τοὺς δύοντας ἀστέρας,
αὶ προτιμῶ ἕνα νεκρὸν ἀπὸ τοὺς ζῶντας ὅλους!

1862

Η ΑΓΝΩΣΤΟΣ

'Εκείνην, ἣν ἐπιζητῶ, τὴν ἄγνωστον ἐκεί
'Εκείνην, ἣν ἠγάπησα χωρὶς νὰ τὴν γ
Ἣν ἀπὸ φλόγα ἔπλασα καὶ τέφραν καὶ ὀ
Εἰς ποῖον νέον Γολγοθᾶ τῆς γῆς θὰ τ

———

Ὤ, νὰ τὴν ἴδω ἄφωνον κ' εἰς τὸν σταυρὸ
Νὰ τὴν ἰδῶ ἐκπνέουσαν καὶ νὰ τὴν πρ
Μὲ σέβας τῆς καρδίας της τὸ πτῶμα νὰ
Κ' ἴσως μὲ τῆς ἀγάπης μου τὸ πῦρ τὴ

———

Ναί! εἶναι ῥέον δάκρυον ἐλέους ἡ ψυχή μ
Εἶναι τοῦ πόνου ἀδελφὴ εἰς τῆς ζωῆς τ
Εἶναι μνημεῖον εὐσεβὲς τῆς τέφρας ἡ ζωὴ
Συνάζον φύλλα ἐρυθρὰ εἰς τὴν ἀνεμοζά

———

Όπου καὶ ἂν εὑρίσκεται, ἡ τύχη ἂν θελήσῃ
Τοὺς στίχους τούτους συμπαθῶς ἐκείνη ν' ἀναγνώσῃ,
Εμπρός μου μόνον ἄς φανῇ καὶ θέλω τὴν γνωρίσει,
Καὶ θέλω μὲ τὴν κόνιν της τὴν κόνιν μου ἑνώσει!

Πλὴν ἂν τὴν ἄγνωστον αὐτὴν δὲν ἔπλασεν ἡ μοῖρα,
'Εὰν δὲν τὴν ἐφώτισεν ὁ ἥλιος ἀκόμα,
Δὲν βλάπτει! μόνος μὲ αὐτὴν τὴν ἔπλασα τὴν χεῖρα
'Ἐκ λάβας, ὡς τὴν ἤθελον, καὶ ὄχι ἀπὸ χῶμα.

Μὲ Βύρωνος γογγύζουσαν τὴν ἔπλασα καρδίαν·
Καθὼς τὴν Σάνδην, ἔμπλεων ὀργῆς καὶ ἀθείας·
Τὴν ἔδωκα τὴν σκότεινὴν τοῦ Δάντου φαντασίαν,
Καὶ τὴν ἐχάρισα τὸ πᾶν.... ἐκτὸς τῆς εὐτυχίας!

Ὅτε τὴν νύκτα φέρομαι εἰς τὴν ἀκτὴν ῥεμβώδης,
Τὴν βλέπω ἀναδύουσαν ἀπὸ τὸ μαῦρον κῦμα·
Μὲ προσκαλεῖ πλησίον της λευκὴ καὶ ὁμιχλώδης,
Κ' ἔπειτα πάλιν χάνεται εἰς τὸ ὑγρόν της μνῆμα!

Ἱεροφάντιν τῶν νεκρῶν, μ' ἰτέαν ἐστεμμέ
Τὴν βλέπω τὰ μεσάνυκτα εἰς γῆν κοιμ
Κύπτουσαν μέτωπον ὠχρὸν εἰς στήλην
Καὶ σκυθρωπῶς δεικνύουσαν λησμονηθ

Τὴν βλέπω μὲ τὴν κάθυγρον πετῶσαν τρ
Τὴν βλέπω μὲ τὰ σύννεφα νὰ σχίζῃ τ
Τὴν βλέπω εἰς τὴν κόλασιν κ' εἰς ταύτη
Παντοῦ τὴν βλέπω, πλὴν ποτὲ εἰς τοὺς

Ὦ! τὴν ἀγνώριστον αὐτὴν ῥεμβώδη ἐρω
Πολλάκις μὲ ἀκούσιον τὴν ἀτενίζω τρ
Ἐντὸς δρυμῶνος σκοτεινοῦ βαδίζουσαν θλ
Καὶ φύλλα φθινοπωρινὰ πατοῦσαν εἰς

Πολλάκις ἔρχεται αὐτὴ εἰς τὸ ψυχρόν μο
Κύπτει καὶ εἰς τὸ στῆθός μου τὴν κεφ
Μὲ δίδει φίλημα νεκρᾶς τὸ παγερόν της
Καὶ «ἦλθα!» μ' ἐπικήδειον φωνὴν μ

αἰ φεύγει κ' ἐπανέρχεται μὲ κάθυγρον μανδύαν·
Μὲ λέγει· «Μίαν μετὰ σοῦ στιγμὴν νὰ μείνω μέλλω·
'Απηυδημένη ἔρχομαι ἀπὸ τὴν τρικυμίαν,
«Μ' ἐπάγωσεν ἡ θύελλα, νὰ μ' ἀναπαύσῃς θέλω.... »

Ἠξεύρω· δίδει θάνατον τοιαύτη ἐρωμένη·
Τοιοῦτος ἔρως, ἐννοῶ, συντρίβει τὴν καρδίαν.
ιλλὰ τὸν ᾅδην προτιμᾷ καρδία κολασμένη,
'Απὸ τῆς μονοτόνου σας 'Εδὲμ τὴν ἡσυχίαν!

ακράν, μακρὰν ἀπὸ ἐμέ, σεμνότυφοι παρθένοι·
'Αφότου δὲν σᾶς ἀγαπῶ, νὰ ἀγαπῶ ἀρχίζω.
ἰς τῆς κολάσεως τὸ πῦρ ἐκείνη μὲ προσμένει·
Τὸν οὐρανόν σας τὸν ψευδῆ ἐγὼ δὲν τὸν ἀξίζω!

1862

ΕΡΩΣ

Α'

Δὲν θέλω κάλλος αὔθαδες παρθένου
Θρασείας ἐκ τῆς καλλονῆς, ψυχρ
Βλέμμα δὲν ἔρριψα ποτὲ εἰς πτέρυγ
Οὐδ' εἰς φιάλην στίλβουσαν πλὴν
Δὲν θέλω ὄψιν φλογεράν, δὲν θέλω
Εἶναι διέγερσις σαρκὸς τὸ πορφυρ

Τὴν θέλω ἀσθενῆ ἐγὼ τὴν φίλην μου
Ὠχρὰν τὴν θέλω καὶ λευκὴν ὡς
Μὲ εἴκοσι φθινόπωρα, μὲ ἄνοιξιν κά
Μ' ὀλίγον σῶμα—ἄνεμον σχεδὸν-
Τὴν θέλω ἐπιθάνατον μ' ἀθανασίας
Κόρην καὶ φάσμα, σάβανον ἀντὶ ἐ

ν δυστυχῆ! λιπόθυμον τὴν θέλω, πάντη μόνην·
Ἄνευ μητρὸς ἢ ἀδελφοῦ· αὐτὴ καὶ ὁ Θεός της.
ς πεδιάδα, ἔρημον τὴν θέλω ἀνεμώνην,
Κ' ἐγὼ νὰ ἦμαι μήτηρ της, ἐγὼ καὶ ἀδελφός της.
γὰ νὰ τὴν χειραγωγῶ τὴν κόρην εἰς πᾶν βῆμα,
Καὶ νὰ προσκρούσωμεν ὁμοῦ εἰς τὸ πλησίον μνῆμα.

θέλω οὔτε ἄψυχον, οὔτ' ἔμψυχον κανένα
Νὰ ἀγαπᾷ, οὐδὲ πτηνόν, οὐδ' ἄνθη, οὐδ' ἀστέρας·
τι δὲν εἶμαι δι' αὐτὴν νὰ ἦναι ὅλα ξένα,
Καὶ νὰ κατέχω ὅλας της τὰς νύκτας καὶ ἡμέρας.
εἰς ὕπνον ὅταν κλείωσι γλυκὺν οἱ ὀφθαλμοί της,
Εἰς ὄναρ νὰ μὲ θεωρῇ ἀγάπης ἡ ψυχή της!

ἀγαπῶ αἰσθήματα διόλου μοιρασμένα·
Ἀγάπη ἥτις δίδεται κ' εἰς ἄλλους ἐξαντλεῖται.
τις τὰ πάντα ἀγαπᾷ δὲν ἀγαπᾷ οὐδένα....
Ἐκ τούτου ἴσως παρ' ἐμοῦ ὁ ἥλιος μισεῖται,
τ' εἰς ὅλους τὰς χρυσᾶς ἀκτῖνάς του χαρίζει,
Κ' ἐπίσης ὡς τὸν Βύρωνα τὸν πίθηκον φωτίζει.

Θέλω τὸ σύμπαν εἰς τὸ ἓν κ' ἐμὲ εἰς τ'
Καὶ νὰ ἐκλέξῃ! — 'Αγνοῶ τί ἄλλο θ
Πλὴν θέλω! τόσος δὲν ἀρκεῖ εἰς τὴν ψυ
'Ακόμα ἡ καρδία μου καὶ πλάττει καὶ
Πρόσθετε, πρόσθετε, μωρὰ καὶ ἄσωτος
Θὰ ἔλθῃ κ' ἡ ἀφαίρεσις, θὰ ἔλθῃ κ'

Θέλω τὴν φίλην μου ᾠδὴν ἐκλείπουσαν
'Αθανασίας βλέπουσαν ὁδὸν εἰς τάφου
Καλὴν καὶ μελαγχολικὴν, μὲ ἥμερον τ
Μὲ φυομένην πτέρυγα εἰς καταρρέον
Τὴν θέλω κόρην, ἀδελφὴν καὶ φίλην μο
'Αλλ' ὄχι καὶ νυμφίαν μου, ἀλλὰ πο

Ὦ, πῶς θὰ ἐνοσήλευον τὴν κόρην τελ
Μὲ ποίαν, ποίαν ἄφωνον στοργὴν θὰ
Θὰ εἶχε προσκεφάλαιον καρδίαν ἀγαπῶ
Καὶ μόνον μου ἀντίζηλον τὸν θάνατο
Ὦ, πῶς θὰ ἐνοσήλευον τὴν ἀσθενῆ πο
'Ωχρός, συνέχων τὴν πνοὴν καὶ ἀγ

Β′

λάκις εἰς τοὺς ὕπνους μου ἡ ἀσθενής μου φθάνει,
ὡραία ὡς ἡ φθίνουσα χειμερινὴ σελήνη.
λέγει, ὅταν πέσωσι τὰ φύλλα θ' ἀποθάνῃ,
αὶ τὸ ἁγνόν της μέτωπον εἰς ἀσπασμὸν μὲ τείνει.
λάκις καὶ μὲ ἀνοικτὸν τὴν διακρίνω ὄμμα,
ἄλλοτε κάτω, ἄλλοτε εἰς τοὐρανοῦ τὸ δῶμα.

λάκις, γράφων δι' αὐτὴν μίαν ᾠδὴν, ἓν ᾆσμα,
ἀπέναντί μου φιλικῶς τὴν θεωρῶ νὰ νεύῃ,
κλίνον εἰς τὸ στῆθός μου τὸ πεφιλμένον φάσμα,
ραδέως τὴν ἰδίαν της ᾠδὴν μ' ὑπαγορεύει.
λάκις μόνος, ἀγρυπνῶν εἰς νύκτα τρικυμίας,
ἰς τὴν λευκὴν ἀναλαμπὴν τὴν βλέπω τῆς ἑστίας.

ἄλλοτε, πλανώμενος εἰς χιονώδη ὄρη,
ὴν βλέπω εἰς τὴν στίλβουσαν χιόνα ν' ἀποθνήσκῃ,
νὰ συναποθάνωμεν μὲ προσκαλεῖ ἡ κόρη.
αὶ ἄλλοτε τὸ βλέμμα μου ἐξαίφνης τὴν εὑρίσκει
μέτωπον ἀστερωπὸν ἐντὸς κοιμητηρίου,
τηριζομένην νωχελῶς ἐπὶ σταυροῦ μνημείου!

Παντοῦ, παντοῦ τὴν ἀπαντῶ· εἰς συντριμ
  Εἰς δάσους ἔρημον ναόν, εἰς ὠχριῶντα
Παντοῦ, παντοῦ τὴν ἀπαντῶ τὴν ἀσθενῆ μ
  Ἀλλὰ ποτὲ εἰς φῶς Θεοῦ, ποτὲ ὑπὸ ἀ
Τὴν βλέπω εἰς νεάνιδος συντετριμμένης σ
  Καὶ εἰς ἀγγέλου λείψανον φερόμενον ε

Ὦ, πόσας δὲν ἠτένισα νεάνιδας δακρύων,
  Διότι ἦσαν κάτωχροι κ' εἶχον μορφὴν ν
Ὦ, πόσας ἐσυνόδευσα νεκρὰς εἰς τὸ μνημ
  Νομίζων πῶς ἀκολουθῶ τὴν φίλην μου
Ποσάκις εἶδον ν' ἀνοιχθῇ νεκρᾶς ἀγνώστου
  Καὶ μ' εἶπεν· «ἀκολούθει με, ἐγὼ εἶμα

Τὴν νύκτα χθὲς εἶχα πολλήν, πολλὴν βαρ
  Καὶ ἦλθεν· εἰς τὸ στῆθός της προσέκλι
Καὶ σκυθρωπὸς τὴν ἔλεγον καὶ μὲ φωνὴν
  « Ὅταν τὰ φύλλα πέσωσι, μαζῆ σου θ'
Καὶ μειδιῶσα μ' ἤκουε, σιγῶσα μ' ἐθεώρε
  Καὶ τὸ κοινὸν μνημεῖόν μας ἐρρέμβαζεν

Η ΔΩΡΕΑ ΤΩΝ ΠΝΕΥΜΑΤΩΝ

ν θῆλυ βρέφος ὕπνωττεν ἐπὶ λευκῶν στρωμάτων,
Ἁγνὸν ὡς ὁ τριήμερος ἀμέριμνός του βίος.
σήμαινον μεσάνυκτα, ἡ ὥρα τῶν φασμάτων,
Ὅτε γλυκὺς ψιθυρισμὸς ἠκούσθη αἰφνιδίως,
αὶ τὴν εἰρηνικὴν στρωμνὴν ἐκύκλωσαν τοῦ βρέφους
Τὰ πνεύματα τῶν θαλασσῶν, τῆς γῆς καὶ τῶν αἰθέρων.
κεφαλὴν ἀνθοστεφῆ καὶ μὲ χιτῶνα νέφους,
Εἶπε τὸ πνεῦμα τῆς Ἐδέμ, ἀγάπης δῶρα φέρον·
Χαῖρε, μικρόν μου Χερουβείμ, τοῦ κήπου μου μυρσίνη!
Ἡ χάρις τῶν ἀνθέων μου εἰς τὸ μειδίαμά σου·
ῖρε, ἀγγέλων ἀδελφή, καὶ ὕπνωττ' ἐν εἰρήνῃ....
Ἓν δάκρυ νὰ μὴ χύσωσι ποτὲ τὰ ὄμματά σου,
λὴν κ' ἡ μονοτονία μου ἄς σὲ περικαλύψῃ.
Εἶπε κ' ἐχάθη, κ' ἔδραμεν εἰς τὴν μικρὰν κοιτίδα
ργὸν τὸ πνεῦμα τοὐρανοῦ, ἐλθὸν ἀπὸ τὰ ὕψη
Μὲ μέτωπον ἀστερωπόν, μὲ κυανῆν χλαμύδα·

—Εὐλογητὸς ὁ ὕπνος σου, λευκόν μο
Εἰς τῶν ἀστέρων μου τὸ φῶς τὸ βλ
Εἰς τὴν καρδίαν σου χαρά, ὀπίσω σου
Τῆς ἴριδος τὴν καλλονὴν μόνον εἰς
Πλὴν καὶ τὴν ἀστασίαν μου εἰς τὸ ἀγ
—Κ' ἐγώ, ἀνέκραξε τῆς γῆς τὸ τε
Δὲν σοὶ προσφέρω δάκρυα καὶ παθημά
Καὶ θὰ διέλθῃ ἥσυχον τοῦ βίου σου
Χαρίζω τὰς ἀνοίξεις μου εἰς τὸ ἀγνόν
Τὴν χάριν τῶν λειμώνων μου, τῶν
Καὶ τῶν πτηνῶν μου τὴν μολπὴν εἰς
Σὲ δίδω στεναγμὸν γλυκὺν τὸν στό
'Αλλὰ καὶ τὴν κουφότητα ἐκείνων.—
Σιγήσῃ, καὶ τῶν θαλασσῶν τὸ πνεῦ
Σταγόνας δρόσου ἔσταζεν ἡ μελανή τα
Καὶ κοραλλίου ἔστεφε τὴν κόμην τ
—Ὅ,τι ὡραῖον, ἔκραξε, μοὶ ἔδωσ' ὁ
Σὲ τὰ χαρίζω, ἔπαυσαν νὰ ἦναι ἰδ
Σὲ δίδω στῆθος τὸν λευκὸν ἀφρὸν τοῦ
Καὶ τὴν ἀγνότητά το
'Αλλὰ καὶ τὰς ἀβύσσους μου ἀκόμη σ
—Ἔτι κ' ἐγώ, ἀνέκραξε τὸ πνεῦμ
Τὴν εὐωδίαν τὴν δειλὴν τῶν θύμων μο
Τὸ ὕψος μου τὸ ἀλαζόν, τὸ κάλλος
Προσφέρω τὴν χιόνα μου εἰς τὸ ἁβρὸν
'Αλλὰ κ' εἰς τὴν καρδίαν σου τὸ ψ

ὶ τῆς ἀβύσσου ἤνοιξε τὸ φάντασμα τὸ στόμα
Κ' εἶπε·—Μὲ δῶρα μάταια ἐγὼ δὲν σὲ στολίζω.
δίδω τὰς κολάσεις μου, τὸν κόσμον νὰ κολάζῃς,
Τὸ πῦρ μου εἰς τὸ βλέμμα σου καρδίας νὰ φλογίσῃ,
ὶ ὅλας τὰς δυνάμεις μου νὰ τὰς ἐξουσιάζῃς·
Σὲ δίδω καὶ τὸν θάνατον νὰ σὲ ὑπηρετήσῃ....
Πολλὰ τῷ δίδεις, ἔκραξε τὸ πνεῦμα τῆς ὀδύνης·
'Εγὼ ἓν δίδω εἰς αὐτό, τὸν Ἔρωτα· δὲν φθάνει;
ὶ ἀπεκρίθη ἤρεμον τὸ πνεῦμα τῆς εἰρήνης·
—Κ' ἡ ἐδική μου ἡ στοργὴ τὸ βρέφος θὰ μοιράνῃ.
ς σέ, τῷ εἶπε, τοῦ Χριστοῦ ἡ χάρις ἡ ἁγία,
Καὶ ἄμεμπτοι τοῦ βίου σου αἱ φωτειναὶ ἡμέραι.
ρήνη εἰς τὸν ὕπνον σου κ' ἡ ἔγερσις γλυκεῖα·
'Εγὼ ἀπὸ τὸν ἔρωτα σὲ ἀπαλλάττω.... Χαῖρε!

βρέφος τὸ κοιμώμενον εἰς τὴν κοιτίδα ἦτον
Ἡ κόρη ὅπου ἀγαπῶ, ἡ κόρη τῶν χαρίτων.
μοι· πᾶν πνεῦμα ἔσπευσε τὸ βρέφος νὰ μοιράνῃ,
Πλὴν τοῦ 'Ελέους ἔμεινεν· ἐκεῖνο δὲν ἐφάνη!

1866

ΑΣΜΑΤΙΟΝ

Τὸν οὐρανὸ ἐκύτταζα μ' ἐκ
Τὸ γαλανὸ βιβλίο τοῦ Θ
Κ' ἐδιάβαζα στ' ἀστέρια, στ
Μὲ τὴ ψυχὴ ποιήσεις το

Μία ἀργυρῆ σελίδα κάθε ἀ
Κάθε του φῶς καὶ στίχο
Ποῦ τοῦ Θεοῦ τὰ ἔγραψε τ
Καὶ τραγουδεῖ ὁ ἔρως κ

Τὰ μάτια της καὶ τοὐρανοῦ
Σ' ἀκτῖνα μιὰ ἐσμίγαν ἴ
Ἔδιναν γῆ καὶ οὐρανὸς τὰ
Στὴ λάμψη τους ἐκείνη

Ἐφίλησα τ' ἀστέρια στὴ ματιά της·
  Στὴ λάμψι της τ' ἀπρίλη τὴν αὐγή,
Κ' ἤπια ζωὴ εἰς ἕνα φίλημά της,
Κ' ἤπια δροσιὰ στοῦ ἥλιου τὴν πηγή!

1862

ΠΡΟΣΚΛΗΣΙ

Εἶναι τὸ πλοῖον ἕτοιμον, ὁ ἄνεμος σι
Μυκᾶται ὁ ὠκεανὸς καὶ θύελλαν ἀ
Εἶναι τὸ πλοῖον ἕτοιμον, ἡ πρῶρά το
Θρασεῖς ναυβάτας προσκαλεῖ, καὶ
Ἐνθουσιᾷ καὶ ῥίπτεται εἰς τὴν ἀνεμο
Μὲ τὸν βορρᾶν νὰ μετρηθῇ καὶ μὲ

Εἶναι τὸ πλοῖον ἕτοιμον· ἰδέτε πῶς ἐ
Τὸ μέλαν κῦμα, τὰ λευκὰ ἱστία π
Ἀφροστεφὴς ἡ πρῶρά του ἡ ἀλαζὼν
Καὶ τοῦ λιμένος τὴν εἱρκτὴν διὰ τ
Ὡς πτερνιστῆρα, δρύϊνον πηδάλιον β
Καὶ τῆς θαλάσσης τὰ πλευρὰ ἀγέ

ς τὴν γῆν νὰ σήπεται καὶ σκώληκας νὰ τρέφῃ,
' ἔλθε ναυβάται εἰς αὐτὸ ἡμεῖς νὰ ἐπιβῶμεν·
ε νὰ διασχίσωμεν τοῦ ἀχανοῦς τὰ νέφη,
Ἔλθε νὰ κινδυνεύσωμεν, ἔλθε ν' ἀπολεσθῶμεν!
εῖς, οἱ διανύσαντες εἰς κλύδωνας καρδίας,
ὰ φοβηθῶμεν σήμερον θαλάσσης τρικυμίας;

ε ἐν μέσῳ ἀστραπῶν ὀργίλον ν' ἀτενίσῃς
ὸ πέλαγος, τὸν κεραυνὸν νὰ ψαύσῃς καὶ ν' ἀκούσῃς·
ἄβυσσον, θυμοειδῆ μορφὴν νὰ κατοπτρίσῃς,
' εἰς ὑετὸν τὴν κόμην σου τὴν μελανὴν νὰ λούσῃς.
ε μὲ τρόμους τὸν βραδὺν παλμόν σου νὰ ταχύνω,
' ἐκ τῆς ναυτίας τῆς ξηρᾶς νὰ σὲ ἀπομακρύνω!

έ, καὶ ἄφησε τὴν γῆν τὸ κρῖμα νὰ μαστίζῃ,
εφέλας ἐκ κονιορτοῦ καὶ νάνους νὰ ὑψόνῃ·
ρώπους, ὄφεις, πυρετοὺς καὶ γύπας νὰ σκορπίζῃ,
αὶ τ' ἄδικον τὸ σκῆπτρόν του ἐπάνω της ν' ἁπλόνῃ.
ς τὴν γῆν νὰ σήπεται· μὴ σήπεσαι μαζῆ της,
' εἰς τὰ ὑγρὰ βασίλεια ἔλθε τῆς Ἀμφιτρίτης.

Αν ἦσαι ὅ,τι φαίνεσαι, ἂν ἦσαι ὅ,τι
  Ἂν ἦναι μητρυιὰ ἡ γῆ καὶ διὰ σ
Ἐὰν ἀπόπαιδον αὐτῆς καὶ ξένη της
  Καὶ μετὰ δισταγμοῦ πατῆς τὸ ἄξε
Ἂν ἔχῃς τὴν ψυχὴν ὑγρὰν καθὼς τ
  Εἶναι τὸ πλοῖον ἕτοιμον· ἐλθὲ εἰς

———

Ὦ, ἔλα τοῦ Ὠκεανοῦ πολῖται νὰ γ
  Νὰ κλίνωμεν εἰς τοὺς ὑγροὺς καὶ
Εἰς ὄρους κύματος λευκοῦ τὰ ὕψη ν'
  Καὶ τοῦ ἀπείρου ἀνοικτοὺς νὰ ἔχω
Ἡ θάλασσα, ἐγὼ καὶ σύ, τρεῖς ἄβυσ
  Μίαν ν' ἀφίνωμεν βοὴν καὶ μίαν.

———

Οἱ τρεῖς!...Ἐπάνω ὁ θεός, καὶ κάτ
  Ἐμπρός, ὀπίσω ἀχανὲς καὶ τ' ἄγ
Μακρὰν τῆς ῥακενδύτου γῆς, εἰς πέλ
  Εἰς κῦμα νὰ δροσίσωμεν ψυχορραγ
Κ' εἰς πάθη ν' ἀναζήσωμεν ὑγρὰ ὡς
  Ἀνώτερα τοῦ ἔρωτος, ἀνώτερα τοῦ

———

ὄχι, ὄχι· ἔρωτες καὶ μίση τετριμμένα·
άθη δεσπόζοντα τὴν γῆν ἀπὸ τοὺς πάλαι χρόνους,
ήματα αἰώνια καὶ ἀπηρχαιωμένα
ὲν φέρουν πλέον ἡδονάς, δὲν φέρουν οὔτε πόνους.
ἄλλα πάθη ἄγνωστα ἡ θάλασσα ἐμπνέει·
)που ἡ γῆ δὲν φαίνεται ὁ βίος ἀναπνέει!

ι θαυμάσιαι σκηναὶ ἐκεῖ μᾶς περιμένουν!
αραινομένη φίλη μου, ἐκεῖ θὰ ἀνακύψῃς.
ἶ αὐξάνετ' ἡ ψυχή, τὰ σπλάγχνα ὑγιαίνουν·
ἐκεῖ δὲν σήπεται οὐδέν, ἐκεῖ δὲν εἶναι σῆψις....
σως ἀκόμη δυνηθῇς εἰς τὰς ὑγρὰς ἐκτάσεις,
ικρόν τι νὰ συγκινηθῇς, μικρόν τι νὰ θαυμάσῃς.

ἐγήρασεν ἡ γῆ, ἡ θάλασσα νεάζει.
)λα θὰ γείνουν θάλασσα, τὸ πᾶν θὰ γείνῃ κῦμα....
ρόνος φεύγ', ἡ μακρυνὴ σκοτία πλησιάζει·
)λα θὰ γείνουν θάλασσα, ὅλα θὰ γείνουν μνῆμα.
μόνον εἰς τὴν ἄβυσσον, εἰς ταραχὴν τυφῶνος,
ι ἐπιπλέῃ ὁ Θεὸς εἰς τὴν σκοτίαν μόνος....

Ποῖαι πρωτότυποι σκηναὶ καὶ ᾄσματα
Ποῖα ζοφώδη δράματα ἐκεῖ θὰ μᾶ
Συννέφων θὰ ὑψόνεται ἀπέραντος αὐ
Καὶ ἄβυσσοι θ' ἀνοίγωνται τὰ βάθ
Καὶ θὰ προβαίνουν ἐν σιγῇ τῶν θαλ
Ἐνῷ λαιλάπων μουσικὴ τὰ ὦτά

Ῥίψε μακρὰν τὸν Σοφοκλῆ, τὰ ἔπη
Κ' ἐλθέ· λαλεῖ πλειότερον μία μ
Ἐλθέ, τὸ μέγα θέατρον νὰ ἴδῃς τοῦ
Καὶ δράματ' ἄλλα νὰ ἰδῇς καὶ ἄλ
Ἐλθὲ τὴν κόνιν τὴν ὑγρὰν τῶν θαλ
Καὶ μὲ ἀβύσσου ᾄσματα τὴν ἄβυσ

Στῆθος μὲ στῆθος, κεφαλὴ μὲ κεφα
Ὁ εἷς τοῦ ἄλλου, ἄγνωστα πελά
Ὡς κῦμα γαῦρον δίδυμον, μακρὰν
Τὸ πέλαγος θὰ σχίσωμεν μ' ὁρμὴ
Ὁμοίως καὶ ὁ κεραυνὸς τὸν οὐρανὸν
Καὶ εἰς ἀβύσσους ἄγνωστος βυθίζε

ἀναβάλῃς· εἰς ἐμὲ τὴν κεφαλήν σου κλίνε,
ὴν ἐπηρμένην κεφαλὴν καὶ καταβεβλημένην....
νω τῆς καρδίας μου τοὺς γογγυσμούς σου χύνε,
' εἰς ὄμμα δεῖξε ἀδελφὸν ψυχὴν συντετριμμένην.
ὅταν, ὅταν βαρυνθῇς τοῦ βίου σου τὸν σάλον,
ὲν νεῦμά σου, καὶ παρευθὺς εὑρίσκομεν τὸν ἄλλον.

υδημένη φίλη μου, ἐκεῖ θὰ ἡσυχάσῃς·
ἐκεῖ τὸ ὄμμα θὰ κλεισθῇ, ἐκεῖ θὰ κοιμηθῶμεν.
ια θὰ ἔχωμεν εὐρὺ τὸν κόσμον τῆς θαλάσσης,
αὶ οὔτε ἀπὸ σκώληκας καὶ γῆν θὰ ὑβρισθῶμεν.
μόνοι θὰ ὑπνώττωμεν εἰς κοραλλίου κλίνην,
ἄνω τὸν σάλον ἔχοντες καὶ κάτω τὴν γαλήνην.

1866

ΤΙ ΘΕΛΕΙΣ;

Τί θέλεις;... τὴν ἀνατροπὴν τῆς οἰκου
Τὸν γαλαξίαν τάπητα μὴ θέλῃς τῶ
Ποθεῖς νὰ ἴδῃς οἱ βυθοὶ τί κρύπτουν τ
Εἰπέ· εἶμαι ἱππότης σου καὶ ἥρως τ
Ὢ, ζήτησον· ζήτει τὸ πᾶν καὶ δὲν θὰ
Ἀλλὰ νὰ μὴ σὲ ἀγαπῶ ποτὲ μὴ μ

Τί θέλεις, τί;... Ἐπέκτασιν μὴ θέλῃς
Ν' ἀντανακλᾶται ἡ γοργὴ μορφή σο
Θέλεις τὴν λύραν διὰ σὲ νὰ λάβω τοῦ
Εἰπέ· τὰ πάντα δύναται ὁ ἐδικός μο
Δὲν ἀγαπῶ ὡς ἀγαποῦν οἱ ἄνθρωποι σ
Ἐγώ, βαδίζω μόνος μου καὶ ὄχι μὲ

Ω, τίς ἠξεύρει τί ποθεῖς! Ποῖος θνητὸς γνωρίζει
Τῆς ἀνησύχου σου ψυχῆς τὰς τολμηρὰς πλανήσεις....
Τὸ βλέμμα σου τὸν οὐρανὸν λαθραίως ἀκοντίζει,
Ὡς νὰ ποθῇς τὸν οὐρανὸν αὐτὸν νὰ κατακτήσῃς.
Ἀλλ' ὄχι· τὴν καρδίαν σου ἀκτὶς δὲν τὴν φαιδρύνει·
Δὲν θέλεις τίποτε· τὸ πᾶν μικρὸν ἐμπρός σου σβύνει!

Οὐχί, δὲν εἶσαι σὺ θνητή· οὐχί, δὲν εἶσαι δαίμων,
Δὲν εἶσαι οὐδὲ ἄγγελος—Σὺ ἄγγελος δὲν εἶσαι;...
Ἐνώπιόν σου ἵσταμαι καὶ σ' ἀτενίζω τρέμων·
Τὸν ἑαυτόν σου, λέγε με, καὶ σὺ δὲν τὸν φοβεῖσαι;
Τριπλῆ Ἑκάτη· ἄγγελος ἐπάνω, κάτω δαίμων,
Θνητὴ ἐδῶ, τριὰς φρικτὴ ἀλλ' ὄχι καὶ εὐδαίμων!

Ὁποία ὕπαρξις, Θεέ!...Ἐπὶ τοῦ κόσμου μόνη,
Ὡς ὁ νεκρὸς τὸ σάβανον, τὴν ὕπαρξίν σου σύρεις.
Ἀντάρτις σκέψις εἰς σκοπὸν βαθὺν σὲ προσηλόνει....
Θέλεις τὸ σύμπαν νὰ χαθῇ καὶ νέον ν' ἀνεγείρῃς.
Νέα αἰσθήματα ζωῆς καὶ ἄλλους πόθους ἔχεις,
Καὶ τἄστρα μὲ τὴν ἄπληστον ψυχήν σου διατρέχεις!

ΤΙ ΘΕΛΕΙΣ

Τί θέλεις;... τὴν ἀνατροπὴν τῆς οἰκο
Τὸν γαλαξίαν τάπητα μὴ θέλῃς τῶ
Ποθεῖς νὰ ἴδῃς οἱ βυθοὶ τί κρύπτουν
Εἰπέ· εἶμαι ἱππότης σου καὶ ἥρως
Ὦ, ζήτησον· ζήτει τὸ πᾶν καὶ δὲν θὰ
Ἀλλὰ νὰ μὴ σὲ ἀγαπῶ ποτὲ μὴ μ

– –– –

Τί θέλεις, τί;... Ἐπέκτασιν μὴ θέλῃς
Ν' ἀντανακλᾶται ἡ γοργὴ μορφή σο
Θέλεις τὴν λύραν διὰ σὲ νὰ λάβω το
Εἰπέ· τὰ πάντα δύναται ὁ ἐδικός μ
Δὲν ἀγαπῶ ὡς ἀγαποῦν οἱ ἄνθρωποι
Ἐγώ, βαδίζω μόνος μου καὶ ὄχι μ

–––

Ω, τίς ἠξεύρει τί ποθεῖς! Ποῖος θνητὸς γνωρίζει
Τῆς ἀνησύχου σου ψυχῆς τὰς τολμηρὰς πλανήσεις....
Τὸ βλέμμα σου τὸν οὐρανὸν λαθραίως ἀκοντίζει,
Ὡς νὰ ποθῇς τὸν οὐρανὸν αὐτὸν νὰ κατακτήσῃς.
Ἀλλ' ὄχι· τὴν καρδίαν σου ἀκτὶς δὲν τὴν φαιδρύνει·
Δὲν θέλεις τίποτε· τὸ πᾶν μικρὸν ἐμπρός σου σβύνει!

Οὐχί, δὲν εἶσαι σὺ θνητή· οὐχί, δὲν εἶσαι δαίμων,
Δὲν εἶσαι οὐδὲ ἄγγελος—Σὺ ἄγγελος δὲν εἶσαι;...
Ἐνώπιόν σου ἵσταμαι καὶ σ' ἀτενίζω τρέμων·
Τὸν ἑαυτόν σου, λέγε με, καὶ σὺ δὲν τὸν φοβεῖσαι;
Τριπλῆ Ἑκάτη· ἄγγελος ἐπάνω, κάτω δαίμων,
Θνητὴ ἐδῶ, τριὰς φρικτὴ ἀλλ' ὄχι καὶ εὐδαίμων!

Ὁποία ὕπαρξις, Θεέ!...Ἐπὶ τοῦ κόσμου μόνη,
Ὡς ὁ νεκρὸς τὸ σάβανον, τὴν ὕπαρξίν σου σύρεις.
Ἀντάρτις σκέψις εἰς σκοπὸν βαθὺν σὲ προσηλόνει....
Θέλεις τὸ σύμπαν νὰ χαθῇ καὶ νέον ν' ἀνεγείρῃς.
Νέα αἰσθήματα ζωῆς καὶ ἄλλους πόθους ἔχεις,
Καὶ τἄστρα μὲ τὴν ἄπληστον ψυχήν σου διατρέχεις!

'Αλλ' οἴμοι, καὶ τὸν ἔρωτα εἰσέτι δὲν
Οὐδέποτε ἄνθος χλωρᾶς σ' ἐστόλισε
Τὸν ἔρωτ' ἀποφεύγουσα, τὸν Πλάστην
Τὸν ἑαυτόν σου βλασφημεῖς, τὴν καλλ
῏Ω, σπεῦσον· φεύγει ἡ ζωή· τὴν αἵρεσι
Καὶ πρὶν ἐκπνεύσῃς ἄθρησκος εἰς ἔρ

῏Αν σχέσεις ἤθελες καὶ σὺ γηΐνους νὰ
'Εὰν ἀπὸ τὸ ὕψος σου κατέβαινες σὺ
Κόρης δειλῆς ἂν ἤθελες ἐσθῆτα νὰ φορ
῏Ω, πόσον ἡ ταπείνωσις σὲ ἤθελεν
'Αλλοίμονον! σὺ μεθ' ἡμῶν ;... Ὁ νοῦ
Καὶ πλάττει φροῦδα ὄνειρα κ' εἰς ὄν

ΤΗι ΦΙΛΗι Κ***

Α'

Καὶ πάλιν κεῖμαι ἀσθενής· οἴμοι, καὶ πάλιν πόνοι·
  Μ' αὐτοὺς ἐπέρχεται ἡ νύξ, μ' αὐτοὺς ἐξημερόνει.
Ἡμέραν, νύκτα, πάντοτε ἐντός μου ἐμφωλεύουν,
  Καὶ τὴν ζωὴν τοῦ φίλου σου τοῦ ἀτυχοῦς φονεύουν.
Δὲν μὲ ἀφίνουν νὰ χαρῶ οὐδὲ τὸν ἔρωτά σου·
  Καὶ ὅταν ἔτι κάθημαι περιπαθὴς σιμά σου,
Καὶ ὅταν εἰς τὸ στῆθός σου ἡ κεφαλή μου κλίνῃ,
  Ὁ πόνος ὁ ἀκοίμητος καὶ τότε δὲν μ' ἀφίνει!
Δὲν εἶναι προτιμότερος, εἰπέ, τοιούτου βίου
  Ὁ ὕπνος ὁ ἀπέραντος τοῦ ζοφεροῦ μνημείου;—
Ἆ, ἐκουράσθην· δύναμιν δὲν ἔχω πλέον ἄλλην·
  Ὡς φύλλον σύρομαι ὠχρὸν ἀπὸ ἀνέμου ζάλην,
Κ' ἐπιθυμῶ ἀνάπαυσιν καὶ θέλω ἡσυχίαν.
  Ἀπώλεσα τὴν προσφιλῆ διὰ παντὸς ὑγείαν,
Καὶ ἀντὶ ταύτης, ἐρινὺς καὶ δολοφόνον τέρας,
  Ὁ πυρετός, τὰς νύκτας μου φλογίζει καὶ ἡμέρας!

Β'

Ἡ φύσις μάτην πέριξ μου προσμειδιᾷ,
Εἶναι ἀνθόστρωτος ἡ γῆ, ὁ οὐρανὸς
Ματαίως διαγράφεται εἰς πράσινα πεδία
Ἡ τῆς ἐρήμου ἀτραπὸς ὡσὰν λευκὴ
Μάτην τὰ πάντα· εἰς στρωμνὴν ἐπώδυν
Οὔτε νὰ ζήσω δύναμαι, καὶ οὔτε ν'
Ὦ, τώρα, ὅτ' ἐγνώρισα κ' ἐγὼ τὴν
Τώρα ὁπότε ἄδολον ἠγάπησα καρδία
Κ' εὗρον τὴν φίλην εἰς τὴν γῆν τῶν τ
Ἡ νόσος ἦλθε κατ' ἐμοῦ χαιρέκακο
Φεῦ· εἰς τὸ ἄστυ τὸ αὐτὸ νὰ ζῶμεν τό
Νὰ ᾖσ' ἐκεῖ, πλησίον μου, μακρὰν
Τόσον καλὰ τοῦ οἴκου σου τὸν δρόμον
Καὶ νὰ μὴ δύναμαι πετῶν νὰ ἔλθω

Γ'

Ὦ, σὺ ἂν ἤρχεσο, Θεέ, ὁποία εὐτυχία
Ἤθελεν ἔλθει μετὰ σοῦ ἀκόμη κ' ἡ
Πλὴν κόσμος ἄλογος, κακός, ψευδόσεμ
Δὲν ἐπιτρέπει νὰ ἴδῃς τοῦ φίλου σου

Καὶ ὅμως ἠμπορεῖ ἐχθρὸς νὰ μὲ ταράττῃ, φίλη,
Τὸ μῖσος κρύπτων εἰς εὐχὰς κ' εἰς μειδιῶντα χείλη....
Δύναται ἀδιάφορος καρδία νὰ μὲ βλέπῃ,
Κ' εἰς σέ, τὴν μόνην φίλην μου, αὐτὸ δὲν ἐπιτρέπει!

Δ'

Τὸ πᾶν μ' ἀφήρεσεν ἐχθρὰ καὶ ἀπαισία μοῖρα.
Δὲν μ' ὑπακούει καθὼς πρὶν ἀκόμη καὶ ἡ λύρα·
Ἡ νόσος, τῶν ᾀσμάτων της τὴν ἔμπνευσιν ταράττει.
Οἴμοι· δὲν ψάλλει ἀσθενὲς πτηνὸν ποτέ, φιλτάτη!
Καὶ πόσον πάσχω, οὐρανέ, καὶ πόσον ὑποφέρω,
Ὁπόταν εἰς τὴν λύραν μου ἀλγοῦσαν χεῖρα φέρω,
Καὶ μένει ᾄσματος βωβὴ καὶ μελῳδίας στεῖρα....
Ναί, ὅλα ἡ ἀνηλεὴς μοὶ ἀπηρνήθη μοῖρα!
Καὶ τί ἐζήτησα ἐγώ;... Φεῦ, μίαν φίλην μόνον,
Λευκὸν οἰκίσκον εἴς τινα ἐσχατιὰν δρυμόνων,
Καὶ ἡσυχίαν.... Ἄλλο τί ἐζήτησα τῆς μοίρας;
Χρυσίον ἢ ἀδάμαντας, ἢ ἔνδυμα πορφύρας;
Ἦσαν τοσοῦτον φυσικοὶ οἱ ἐδικοί μου πόθοι,
Ἀλλὰ κανεὶς ἀπὸ αὐτούς, κανεὶς δὲν ἐπληρώθη!

1871

ΤΗι ΔΕΣΠΟΣΥΝΗ

Α'

Τῶν ἑτοίμων ν' ἀποθάνουν τὰς θελήσεις
 Καὶ προσεύχονται κατόπιν εἰς τὸν τά
Τοὺς ἐκπνέοντας οἰκτείρουν καὶ τοὺς ζῶ
 Ἄκουσόν με, νέα κόρη· νέα κόρη, θ

Σὺ γνωρίζεις τὴν ψυχήν μου· δὲν πιστε
 Ὅτι μ' ἀπειλὴν θανάτου προσπαθῶ
Θέλω μόνον νὰ σὲ εἴπω τὰς ὑστάτας μ
 Μὲ ψευδῆ εὐαισθησίαν δὲν ζητῶ νὰ

Ὄχι, ὄχι· μὴ φοβῆσαι πῶς αὐτόχειρ θ
 Ἔρχεται ὁ χάρων μόνος καὶ χωρὶς
Τῆς ζωῆς μου ἡ λυχνία πλέον ἤρχισε
 Φονευόμενος δὲν θέλω εἰς ἐλέγχους

αί, μὰ τὸ μαρτύριόν μου· μὰ τὸν ἔνθουν ἔρωτά μου,
Τὸν μοναδικὸν εἰς τόσον πένθος καὶ ἀπελπισίαν,
ὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα αἱματώδη δάκρυά μου,
Σβυνομένην ἤδη βλέπω τῆς ζωῆς μου τὴν λυχνίαν!

ύ γνωρίζεις ὅτι ἔχω ἀσθενὲς ἐγὼ τὸ στῆθος·
Ὅτι τρέμει ὡς τὸ ἄνθος τῆς μυρσίνης ἡ ζωή μου,
Ότι πλέον δὲν ἀντέχω εἰς τραυμάτων τόσον πλῆθος,
Καὶ οἱ κουρασμένοι κλείουν κατ' ὀλίγον ὀφθαλμοί μου.

ας κλεισθῶσι· τότε μόνον δάκρυα δὲν θέλουν χύνει·
Πλὴν καὶ νὰ σὲ βλέπουν τότε δὲν θὰ δύνανται ἀκόμα.
άνατος δὲν εἶναι ὅταν τὴν ζωὴν κἀνεὶς ἀφίνῃ,
Θάνατος καλεῖται μόνον ὅταν δὲν σὲ βλέπῃ τὄμμα....

Ἅπασα ἡ οἰκουμένη θ' ἀποθάνῃ, θ' ἀποθάνῃ,
Ἂν τὸ φαεινόν σου ὄμμα φῶς πανύστατον ἀφήσῃ.
κότος πένθιμον τὸν κόσμον σκέπει καὶ καταλαμβάνει,
Ὅταν τῆς ἡμέρας τ' ἄστρον τὸ ἀκτινοβόλον δύσῃ.

Β'

Θ' ἀποθάνω· πῶς μὲ θέλγει τοῦ θανά
Τὸ συκοφαντοῦν τὸ μνῆμα ἡ κουφό
Ὦ, καλλίτερον σκιάζει τῆς μυρσίνης
Ὕπνος εἶναι ἡ σκιά της κ' ἡσυχία,

Ἄ, ὁ τάφος εἶναι ὅ,τι εὔσπλαγχνον ἐ
Ἄνευ ἀστραπῆς σκοτία, ὕπνος δίχ
Τοκετὸς ἀνυπαρξίας εἰς ὃν δὲν ἀνοίγε
Νεκρὰ μήτηρ, γαλουχοῦσα λήθης

Μήπως τῆς ἐπαγγελίας ἦν' ἡ γῆ τὸ
Ὅσον θέλ' ἡ εἱμαρμένη τὴν καρδί
Τὴν ζωήν μας ἂς σπαράττῃ, ἂς τὴν θ
Μὲ τὸν οὐρανὸν τοῦ τάφου ὕστερον

Ποῖος οὐρανὸς μᾶς δίδει ὅ,τι καὶ τὸ
Τίς τὸν ὕπνον τῶν μακάρων, τίς τ
Ὅ,τι κράζουν εὐτυχίαν ἐκεῖ μένει αἰ
Αἰωνίως ἐκεῖ κεῖται καὶ στιγμὴν εἰ

Ἐκεῖ κάτω ὕπνος μόνον· ὄνειρον κἀνέν· οἱ χρόνοι
  Καθηλοῦνται καὶ ὁ ἔρως φεύγει μ' ἔντρομον τὸ βῆμα.
Οὐδὲ νύξ, οὐδὲ ἡμέρα· βασιλεύ' ἡ λήθη μόνη,
  Ἡ προμήτωρ τόσων κόσμων καὶ τοῦ μέλλοντος τὸ μνῆμα!

Γ'

Μίαν χάριν, πρὶν ἐκπνεύσω, σὲ καθικετεύω, μόνον·
  —Σὲ ἠγάπησα τοσοῦτον, ὥστε θὰ συγκατανεύσῃς—
Τὄνομά μου μὴ προφέρῃς, ὅσον καὶ ἂν ζήσῃς χρόνον,
  Παρὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην, καθ' ἣν, κόρη, θὰ ἐκπνεύσῃς.
Μὲ τὸ ὄνομά μου θέλω νὰ ἐκφύγῃ ἡ ψυχή σου,
  Κ' ἔλα κάτω, ἔλα κάτω καὶ πλησίον μου κοιμήσου.

1862

ΤΗ͂ι ΚΥΡΙΑ͂ι Κ

Πτωχή μου φίλη! διατί μαραίνεσαι, ε
Καὶ φεύγουσα ἡ εὔοσμος φυλλορροεῖ
Ἡ ὕπαρξίς σου διατί ὡς ἄνθος μύρτου
Καὶ κατ' ὀλίγον κλείουσιν οἱ νέοι ὀ
Τί ἔχεις τί καὶ ὠχριᾷς; τί ἔχεις καὶ
Κ' ἐπιθυμεῖς τὸν θάνατον κ' ἐμὲ δὲ

Λοιπὸν δέν μ' ἔχεις τίποτε; λοιπὸν μ
— Φεῦ, μόνον ὁ ἀνέραστος τὴν ὕπα
Ὡς ἄθυρμά τι ἄσημον ἐνώπιόν σου κεῖ
Καὶ ἡ ψυχή σου δι' αὐτὸ τὸν θάνατ
Ἂν μὲ ἠγάπας, ἤθελες ἐπιθυμεῖ νὰ ζ
Δὲν μ' ἀγαπᾷς, καὶ δι' αὐτὸ ποθεῖς

Τί ἔχεις;... Τὸν πατέρα σου, ὅστις κοιμᾶται κάτω,
'Επόθησες, καὶ δι' αὐτὸ βιάζεσαι νὰ φύγῃς;
Μή σ' ἐνοχλῇ ὁ ἔρως μου καὶ μήπως σὲ ταράττω;
Πολλάκις σ' εἶδον στεναγμὸν ἀκούσιον νὰ πνίγῃς·
Πολλάκις σ' εἶδον μ' ἔνδακρυ νὰ μ' ἀτενίζῃς ὄμμα,
Ὡς νὰ μὲ λέγῃς· «ἀγαπῶ ἑνὸς μνημείου χῶμα!...»

Ὦ, εἴθε, εἴθε ὁ Θεὸς νὰ ἔδιδεν, ὦ φίλη,
'Εγὼ νὰ ἤμην ὁ νεκρὸς ὁ εὐτυχὴς ἐκεῖνος....
Θὰ ἔζων εἰς τὰ στήθη σου κ' εἰς τὰ πιστά σου χείλη,
Ὡς ζῇ εἰς ὕδωρ δροσερὸν ὁ μαραμένος κρίνος.
Ὦ, δὲν ἐφθόνησα ποτὲ τῶν οὐρανῶν τὸ δῶμα,
Ὅσον ἐζηλοτύπησα ἑνὸς μνημείου χῶμα!...

1867

ΤΗ͂ι ΚΥΡΙΑι Ι

Πάσχεις, κ' ἐγὼ πλησίον σου δὲν ει
Τὴν προσφιλῆ σου κεφαλήν, ἀλγο
'Επάνω τῆς καρδίας μου νὰ σὲ ἀπο
Καὶ ἡ θερμὴ ἀγάπη μου τὴν νόσ

Ὤ, πῶς θὰ σ' ἐνοσήλευα καὶ μετὰ
'Ενώπιον τῆς κλίνης σου θὰ ἔκλι
Ὡς ἱερεὺς ἐμπρὸς βωμοῦ γονυπετεῖ
Καὶ τῆς ψυχῆς του εἰς αὐτὸν τὸ

Ναί, πίστευσε· ἂν ἄφινε τοῦ μνήματ
Ἡ μήτηρ σου, καὶ ἤρχετο εἰς τὸ
Δὲν θὰ ἠγρύπνει ὡς ἐγὼ τὸ μητρικ
Καὶ οὔτε θὰ προσηύχετο ὡς τὰ τ

ιεῖα μήτηρ τοῦ Χριστοῦ, λατρεία τῶν ἀγγέλων·
ύ, ἥτις τόσον ἐλεεῖς τὴν πάσχουσαν καρδίαν,
μετατρέπεις τὸ παρὸν εἰς φωτοβόλον μέλλον,
λχ, μίαν χάριν σὲ ζητῶ καθικετεύων, μίαν!

θὰ βραδύνω νὰ ῥιφθῶ εἰς τὴν ὑστάτην κλίνην,
αὶ χρόνους ἔχω εἰς τὴν γῆν αὐτὴν νὰ ζήσω ἔτι,
τους ὅλους, Δέσποινα, καὶ δός τους εἰς Ἐκείνην·
ις προστεθοῦν οἱ χρόνοι μου εἰς τ' ἀνθηρά της ἔτη!

! δὲν βλάπτει ἂν ἐγὼ τὴν γῆν ἀφήσω νέος.
ς ζῇ ἐκείνη· ζῆθι σύ, πολυπαθής μου φίλη·
φιλτάτη κεφαλή, ἀνάρρωσον ταχέως,
ι ἴδω τὸ μειδίαμα εἰς τὰ ὠχρά σου χείλη!

1871

ΤΗι ΚΥΡΙΑι Κ***

Πάσχεις, κ' ἐγὼ πλησίον σου δὲν εἶμαι νὰ
  Τὴν προσφιλῆ σου κεφαλήν, ἀλγοῦσα ὅτα
Ἐπάνω τῆς καρδίας μου νὰ σὲ ἀποκοιμίζω,
  Καὶ ἡ θερμή ἀγάπη μου τὴν νόσον νὰ πρ

———

Ὤ, πῶς θὰ σ' ἐνοσήλευα καὶ μετὰ ζήλου π
  Ἐνώπιον τῆς κλίνης σου θὰ ἔκλινα τὸ γ
Ὡς ἱερεὺς ἐμπρὸς βωμοῦ γονυπετεῖ ἁγίου,
  Καὶ τῆς ψυχῆς του εἰς αὐτὸν τὸ βλέμμα

———

Ναί, πίστευσε· ἂν ἄφινε τοῦ μνήματος τὸ χ
  Ἡ μήτηρ σου, καὶ ἤρχετο εἰς τὸ πλευρό
Δὲν θὰ ἠγρύπνει ὡς ἐγὼ τὸ μητρικόν της δ
  Καὶ οὔτε θὰ προσηύχετο ὡς τὰ πιστά μου

———

κεῖα μήτηρ τοῦ Χριστοῦ, λατρεία τῶν ἀγγέλων·
Σύ, ἥτις τόσον ἐλεεῖς τὴν πάσχουσαν καρδίαν,
μετατρέπεις τὸ παρὸν εἰς φωτοβόλον μέλλον,
Αχ, μίαν χάριν σὲ ζητῶ καθικετεύων, μίαν!

θὰ βραδύνω νὰ ῥιφθῶ εἰς τὴν ὑστάτην κλίνην,
Καὶ χρόνους ἔχω εἰς τὴν γῆν αὐτὴν νὰ ζήσω ἔτι,
ε τους ὅλους, Δέσποινα, καὶ δός τους εἰς Ἐκείνην·
Ας προστεθοῦν οἱ χρόνοι μου εἰς τ' ἀνθηρά της ἔτη!

ι! δὲν βλάπτει ἂν ἐγὼ τὴν γῆν ἀφήσω νέος.
Ας ζῇ ἐκείνη· ζῆθι σύ, πολυπαθής μου φίλη·
, φιλτάτη κεφαλή, ἀνάρρωσον ταχέως,
ὰ ἴδω τὸ μειδίαμα εἰς τὰ ὠχρά σου χείλη!

1871

Τῌ ΔΕΣΠΟΣΥΝῌ

Χθὲς κλίνουσα μοὶ ἔλεγες· «δὲν μ' ἀγα
  Κ' ἐκρύπτετο εἰς ἔνδακρυ μειδίαμα ὁ
Δὲν σ' ἀγαπᾷ! Ταλαίπωρος, ταλαίπωρο
  Καὶ πῶς λοιπόν; δὲν ἐννοεῖς καὶ δὲν
Ὅτι σὲ φεύγει ἐπειδὴ δὲν εἶναι ὅμοιός
  Θὰ σὲ ἠγάπα, πίστευσε, ἂν ἦτον ἄξι

Ναί· ὅσοι μᾶς ἀξίζουσι μᾶς ἀγαπῶσι μό
  Ὁ ἀετὸς συγκάθηται εἰς τοῦ Διὸς τὸ
Τῆς χρυσαλίδος σταματᾷ τὴν πλάνησιν
  Καὶ δὲν ἐπλάσθη ἀετὸς ἡ χρυσαλὶς ἐ
Ποτὲ ἡ ἶρις τοὐρανοῦ τὸν σκώληκα δὲν
  Ὁ σκώληξ πτώματ' ἀγαπᾷ καὶ εἰς τ

ον, φίλη, ἄκουσον, κ' εἰς τὴν φωνήν μου πείσου·
δυστυχής, ἀντάξιος δὲν ἦτο τῆς ψυχῆς σου.
αὐτός, σ' ἀπαξιοῖ διότι δὲν σὲ φθάνει,
εῖται τὴν ἀπόστασιν καὶ τὴν καταλαμβάνει!
καταβιβάζεσαι καὶ μάτην τὸν ὑψόνεις·
πάλιν πίπτει, πρὸς στιγμὴν ἂν ὑψωθῇ ἡ κόνις.

τῆς λίμνης παίζουσαν τὴν λάμψιν τῆς ἀκτῖνος
συλλαμβάνει ὁ ἰχθὺς.... κ' εἶναι ἰχθὺς ἐκεῖνος!
ρέπει ῥόδον ἀνθηρὸν ἀόμματος, δὲν δρέπει·
ἔχει ἔμπροσθεν αὐτοῦ, καὶ ὅμως δὲν τὸ βλέπει.
αι πολλοὶ ἐπὶ τῆς γῆς μὲ ἀνοικτὸν τὸ ὄμμα,
μματοι καὶ τῶν τυφλῶν τυφλότεροι ἀκόμα!

μία ἄλλη ὅρασις ἐντός μας ὑπερέχει,
ονομιοῦχος, μυστική· κ' ἐκεῖνος δὲν τὴν ἔχει.
είνην μόνον βλέπομεν τὰ ἀληθῶς ὡραῖα,
ποίησιν, τὸν οὐρανόν, καὶ σέ, γλυκεῖα νέα.
ασις τῶν ὀφθαλμῶν ἀμβλυωπεῖ, διότι
λὺ ὀλίγον βλέπομεν ἂν ἡ ψυχὴ τυφλώττη....

Εὐλογημένη ἡ στιγμὴ καθ' ἣν σὲ ἀπηρ
  Ὄχι· δὲν ἦσουν δι' αὐτόν, ἡ πλάνη
Εὐγνωμονοῦσα ὕψωσε τὰς χεῖρας πρὸς
  Ἐσώθης, ἠλευθέρωσες τὸν εὔοσμόν σ
Ἀνάβα, ὄρνις τοὐρανοῦ, καὶ πάλιν εἰς
  Καὶ ἡ χρυσῆ σου κεφαλὴ ἐκ νέφους

Ὦ, τὸν μωρόν· μὲ ἄγγελον τὸν ἥνονεν
  Καὶ τὸν δεσμόν του ἔθραυσε μὲ τὴν ἰ
Καὶ τώρα, ὅτε σὺ πετᾷς εἰς τοὐρανοῦ τ
  Ἀνοίγει κάτωθεν αὐτὸς βλακῶδες, χ
Καὶ θεωρεῖ τὴν πτῆσίν σου.... Ἂς ἀτενίζ
  Τὴν ὀπτασίαν τὴν λευκήν, τὴν εὐγενῆ

Ἐθάρρεις πῶς τὸν ἀγαπᾷς.—Ὦ, πόσο
  Ποτὲ δὲν τὸν ἠγάπησες ἐκεῖνον.... ἠ
Ἐμβάθυνε εἰς τὴν ἁγνὴν καρδίαν σου κα
  Τὸ αἴσθημα ἠγάπησες κ' ἐνόμιζες ἐκε
Ἠράσθης τὴν νεότητα, σὲ τὴν ἰδίαν μόν
  Δὲν καταβαίνει ὁ ἀστὴρ εἰς τῶν ὁδῶν

ίστευσε· τὰ ἔπη μου δὲν εἶναι λόγοι μόνον·
ἐγὼ ὑπέστην τὰ αὐτὰ εἰς παρελθόντα χρόνον.
ν ὀνείρων καὶ υἱὸς ὁρμητικῶν λαιλάπων,
νόμισα πῶς ἀγαπῶ, καὶ ὅμως δὲν ἠγάπων.
σθη ἕν μου ὄνειρον κ' ἐξύπνησ' ἡ ψυχή μου·
ν εἶναι ἔρως πάντοτε ὁ ἔρως, ἀδελφή μου.

καὶ μόνον ἀγαπῶ μὲ ὄμμα ἀνοιγμένον,
χὶ ὀνείρου ῥεμβασμόν, ἀλλὰ ξανθὴν παρθένον....
ἀγαπῶ τὸ φάντασμα ἐφήβου ἡλικίας,
λλ' ἄγγελον ὑπάρχοντα ἐν μέσῳ τῆς καρδίας.
θ' ἀγαπήσῃς αὔριον καὶ σὺ καὶ σὺ ὁμοίως.
γρύπνει, κόρη, ἔξυπνον νὰ σ' εὕρῃ ὁ νυμφίος!

1860

Ο ΜΑΪΟΣ

Δρέψατε πάλιν, ἐρασταὶ εὐδαίμονες, ναρ
Εἰς τοῦ Μαΐου τοὺς φαιδροὺς κ' εὐώδε
Καὶ τὴν παρθένον στέψατε, ἥτις ὡς ἄνθο
'Εγὼ δὲν κόπτω, δι' ἐμὲ ἀπέθανεν 'Ε

Δὲν κόπτει ὁ ἀνέραστος μυρσίνης κλῶνα
Χλευάζει τὴν ὀδύνην του τὸ ἄνθος τὸ
'Εκ τάφου μόνον δύναται κυπάρισσον νὰ
Ἓν ἄλλο μνῆμα μὲ αὐτήν, τὸ στῆθό

Εἶναι ἀνθέων ἑορτή, ἡ πρώτη τοῦ Μαΐου
Τὸ ᾆσμα τῆς νεότητος, ἡ ἄνοιξις τοῦ
Φεῦ· τὴν καρδίαν μου αὐτὴ ἡ ἑορτὴ ξεσχ
Καὶ ἄλλην πρώτην εἰς ἐμὲ Μαΐου ἐνθ

ὸν Μάϊόν σας, ἐρασταὶ τρισόλβιοι, χαρῆτε,
Πρὶν νέφη φθινοπωρινὰ ἐρχόμενα ἴδητε....
μοι, δι' ὅλους ὁ αὐτὸς ἐπροωρίσθη βίος·
Μίαν στιγμὴν μὲ ἔρωτα, καὶ μόνοι αἰωνίως!

ένοι! ἀλλ' ὄχι καὶ χωρὶς ἀνάμνησιν κἀμμίαν·
Τυφλοί, μ' ἐνθύμησιν φωτὸς εἰς νύκτα αἰωνίαν.
ς μίαν τῆς καρδίας μας γωνίαν ἐπιζῶντες,
Ὡς ὑπνοβάται βαίνομεν κ' ὑπάρχομεν ἀπόντες!

' ἐγὼ ἠγάπησα ποτέ, κ' ἐγὼ ἀντηγαπήθην,
Ἀλλὰ τὴν ἐλησμόνησα, ἀλλὰ ἐλησμονήθην.
εν εἶν' ὁ βίος μάϊος αἰώνια, δὲν εἶναι·
Μαραίνονται κ' αἱ ἀνθηραὶ τοῦ ἔρωτος μυρσίναι,
αὶ ἡ νεότης μας πετᾷ ὡς ἀστραπὴ ταχεῖα,
Ὡς ὥρα σταθερότητος εἰς στήθη γυναικεῖα!...

1861

ΤΗ͂Ι ΔΕΣΠΟΣΥΝΗ͂Ι Ι

Ὦ, παῦσε νὰ προσμειδιᾷς, μὴ μειδιᾷς,
Ποῦ τὸ περίλυπον αὐτὸ μειδίαμα εὑρ
Μειδίαμα καθὼς αὐτὸ ποτὲ δὲν ἐνθυμοῦμ
Νομίζω πῶς ψυχορραγεῖς, θαρρῶ πῶς
Δὲν ἔχεις δάκρυα καὶ σύ; εἰς ἀδελφὴν
Ἐλθὲ νὰ κλαύσῃς κάλλιον.... Φεῦ, μ

Ὦ, παῦσε μὲ τὸ βλέμμα σου αὐτὸ νὰ μ
Μὲ φέρει δάκρυα, λυγμούς, σεισμὸν ε
Μὲ λέγει ἄλγους μυστικὸν χωρὶς νὰ τὸ
Εἶναι προδότις ἀστραπὴ φωτίζουσα σκ
Πῶς τρέμω μὴ ἐμάντευσα τὸ πένθιμόν σ
Ἔλεος, κόρη, δι' ἐμὲ καὶ διὰ σὲ ἀκό

ἐμάντευσα, Θεέ, ὁποία δυστυχία,
Καὶ ποί' ἀνέκφραστος χαρά, παρθενική μου φίλη!
ν ποία ἔτι ἄβυσσος ἀνοίγεται βαθεῖα....
Ω, κράτει τὸ μυστήριον εἰς τὰ γλυκά σου χείλη.
τὸ παρθένον στῆθός σου τὸ μυστικὸν ἂς κεῖται,
Ως κεῖνται εἰς τῶν θαλασσῶν τὰ βάθ' οἱ μαργαρῖται.

———

, ἄφες με νὰ λησμονῶ· τὸ πτῶμα μὴ θερμαίνῃς·
ά συντριφθέντα μου δεσμὰ βαθὺ ἀφῆκαν σῆμα.
όμη χθὲς ἐκ τοῦ πυρὸς ἐξῆλθον τῆς Γεένης,
Καὶ χθὲς ἐσώθην ναυαγὸς ἀπὸ θυέλλης κῦμα.
εἰς ἀπὸ τὰ κύματα ἐπὶ τῆς ἄμμου κεῖμαι,
Καὶ δὲν ἠξεύρω ἐὰν ζῶ καὶ ἀγνοῶ τί εἶμαι....

———

εἰς τὰ ὦτά μου βομβοῦν τρικυμιώδεις κρότοι,
Καὶ λυσσαλέα κύματα θαλάσσης μαινομένης·
θαρρῶ πῶς σύρομαι εἰς ἀβυσσώδη σκότη,
Καὶ βλέπω μ' ὀφθαλμοὺς κλειστοὺς τὰς φλόγας τῆς Γεένης
Ἐκείνην μέσῳ τῶν φλογῶν.... θανάτου ὠχροτέραν,
οφώδη, ἀπειλητικὴν καὶ φεῦ ὡραιοτέραν!

———

῎Αφες με, κόρη, ἄφες με· ἀρκεῖ ἓν ὄναρ
῍Α, ἤδη σπανιώτερον τὸ βλέπω.... κ
Ἐλπίζω ἡ καρδία μου τὸ τραῦμα νὰ ἰάν
῎Ηδη κ' ἐγὼ θὰ κοιμηθῶ· ποτὲ δὲν ἐ
Μὴ μ' ἐξυπνᾷς.... σταμάτησε ἀπὸ τὸ πρ
Προανακρούεις ᾄσματα ζωῆς· φοβοῦ τ

Καὶ πῶς λοιπόν;... Διάδοχος σὺ νὰ φαν
Σύ, τοῦ μεγάλου δείπνου της νὰ λάβ
Πῶς! κληρονόμος τῆς σποδοῦ ἐπιθυμεῖς
Δευτέρα σύ! ὅμως αὐτὸ δὲν λέγει
Τοιαύτη αὐταπάρνησις οὐδ' ὄνομα δὲν ἔχ
Ἡ πτέρυξ σκώληκος ποτὲ δὲν ἕπεται

῏Ω, ἂν ἐσυναντώμεθα πρὶν ἀποθάνω ἔτι,
Πρὶν θῆλυς Πάρις κατ' ἐμοῦ θανάτου
Εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ φωτός, εἰς τοῦ πυρ
Ὁποῖον θὰ ἐψάλλαμεν ὁμοῦ ἀγάπης
Διότι μίαν ἔχομεν καρδίαν, μίαν φύσιν,
Καὶ τὴν αὐτὴν ἐλάβαμεν διάνοιαν καὶ

α.... καρδία καὶ ψυχή, διάνοια καὶ λύρα,
Γώρα ἐκστάσεις, ὄνειρα καὶ πόθοι, ὅλα, ὅλα
δέσθησαν· μὲ τὴν μικρὰν βανδαλικήν της χεῖρα
Κλῶνους καὶ φύλλα ἔρριψε καὶ ἄνθη μυροβόλα....
μὸν μ' ἀφῆκεν ἕτοιμον διὰ τὸν ξυλοτόμον,
Καὶ ᾆσμα ψάλλουσα φαιδρὸν ἐτράπ' εἰς νέον δρόμον.—

ν' ἀναθάλω μὴ ζητῇς· τὸ δένδρον κάτω κεῖται....
Ἔχω καρδίαν ἀσθενῆ, ἣν περιφέρω μόνος·
αι ἀδύνατος πολὺ ἀκόμη, καὶ φοβεῖται
Τὰς συγκινήσεις τὰς σφοδράς· εἰς τὴν συντρίβει στόνος.
ν κοιμωμένην ἀσθενῆ, ὦ κόρη, εὐλαβήσου,
Μὴ θέλῃς ὄνειρον αὐτῆς νὰ γείν' ἡ καλλονή σου.

μα νὰ θέλῃς εἰς νεκρὸν ζωὴν νὰ δώσῃς· κρῖμα
Τὸν μόλις ἀπελεύθερον νὰ τὸν δεσμεύῃς πάλιν·
λυτρωθέντα ναυαγὸν νὰ δίδῃς εἰς τὸ κῦμα,
Κ' εἰς φλόγα τὸν ἡμίφλεκτον νὰ καταρρίπτῃς ἄλλην!
σκληροτέρα νὰ φανῇς κ' Ἐκείνης ἔτι μέλλῃς;
Ἐκείνη μ' ἤθελε νεκρὸν καὶ ζῶντα σὺ μὲ θέλεις!...

1868

ΟΙ ΔΥΩ ΕΡΩΤΕΣ

Α'

Δὲν εἶναι εἷς, δὲν εἶναι εἷς ὁ ἔρως τῆς κ
  Κ' εἷς ἄλλος εἰς τὰ βάθη της σιγᾷ ἐκτ
Ὀδυνηρὸς διάδοχος τῆς πλάνου ἡλικίας,
  Καὶ κληρονόμος τῆς σποδοῦ τοῦ δύσαντ

Εἷς ἐὰν ἦναι ὁ Θεός, διπλοῦς ὁ ἔρως εἶνα
  Δὶς ἀγαπῶμεν, δὶς σεισμὸν λαμβάνει ἡ
Καὶ δὶς βλαστάνουν ἔρωτος ἐντὸς ἡμῶν μ
  Καρδίας πολυτέλεια, ἀγάπης ἀφθονία!

Ἀλλοίμονον· δὲν εἶναι εἷς ὁ ἔρως, καὶ εἷς
  Διαλανθάνων τὴν ψυχήν, παραμονεύων
Ὅταν ὁ πρῶτος τελευτᾷ κ' ἐκλείπῃ πᾶς τ
  Τὴν τελευταίαν του πνοὴν λαμβάνει καὶ

λλὰ δὲν ἔχει τὴν χρυσῆν τοῦ πρώτου κόμην, μήτε
Βλέμμα γοργόν, οὔτε φωνὴν θωπευτικῶς γλυκεῖαν·
υρώδους ἐνθουσιασμοῦ κ' ἐκστάσεων στερεῖται,
Καὶ ἥλιον ἀνοίξεως δὲν ἔχ' εἰς τὴν καρδίαν.

αθὺς ὡς τὸν ὠκεανόν, βωβὸς ὡς τὴν ὀδύνην,
'Απελπισία ἥσυχος καὶ κρατημένος στόνος,
έρει ξηρὰν εἰς κεφαλὴν ὑπόλευκον μυρσίνην,
Κ' εἶν' αἰωνίως κατηφής, κ' εἶν' αἰωνίως μόνος!

ιδέποτε τὸ βῆμά του τὸ συνοδεύει κόρη·
Οἱ νέοι τρέχουν πρὸ αὐτοῦ μετὰ φαιδρῶν παρθένων,
εἰς τὰ πεδία χαίρονται καὶ εἰς τ' ἀνθοῦντα ὄρη,
Κ' Ἐκεῖνος, μόνος προχωρεῖ ὀπίσω των, χωλαίνων.

ὃς ἄστρον ἔχει πολικὸν μίαν ἐκ τούτων, βαίνει
Καὶ δὲν ἐλπίζει πώποτε πλησίον της νὰ φθάσῃ.
αδίζει, πίπτει, σύρεται, ἀλλὰ ποτὲ δὲν μένει,
Καὶ μ' αἷμα τῆς καρδίας του τὸν δρόμον του χαράσσει.

Πιστὸς καθὼς ὁ θάνατος, ὠχρὸς καθὼς ὁ
'Ενατενίζει κάτωθεν τὸ φῶς λευκοῦ ἀστ
Καὶ πρὸς αὐτὸν τὰς χεῖράς του ἐκτείνει α
"Α, εἶναι πάθος ἅγιον, ἄ, εἶναι μάρτυς

Διότι ἀπὸ τὴν πνοὴν ἐκπνέοντος γεννᾶται
Θανάτου ὄζει, καὶ ὀσμὴν νεκρολιβάνου
Οὐδέποτε ἠπάτησε, ποτὲ δὲν ἀπατᾶται,
Καὶ αἰωνίως καίεται, ἀλλὰ ποτὲ δὲν κ

Ποτὲ δὲν ἔρχεται εἰς φῶς· εἰς τὴν σκοτία
Διστάζει νὰ φανερωθῇ καὶ βλέμμα νὰ
Συστέλλεται νὰ τὸν ἰδοῦν, ὡς ἔνοχος φοβ
Καὶ ὡς νεκρὸς τὸ σάβανον, τὴν ὕπαρξι

Ναί, εἶναι δύω ἔρωτες· ὁ πρῶτος νεανίας
Ξανθὸς μὲ ὕπουλον μολπήν, μὲ ἀστραπ
Σκληρὸς ὡς λίθος, μάταιος καὶ πλήρης φ
Διέρχεται τὰς καλλονάς, καὶ εἶν' ἀστὴρ

δεύτερος, ἀνὴρ ὠχρὸς καὶ μέσης ἡλικίας,
Εν μέσῳ βαίνει ἀκανθῶν, τοὺς πόδας του ξεσχίζει,
φέρει, φέρει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ μετ' ἀγωνίας·
Ιίπτει, πλὴν δὲν τὸν παραιτεῖ, ἀλγεῖ πλὴν δὲν γογγύζει

λοίμονον! τὸν μέλανα σταυρὸν αὐτοῦ λατρεύει,
Καὶ εἶναι, εἶν' ἀνώτερος ἀπείρως τῶν μαρτύρων,
τι οὗτος ὡς αὐτοὶ οὐδέποτε πιστεύει
Οτι θὰ λάβῃ ἀμοιβὴν τοῦ παραδείσου κλῆρον!

, ὅσοι ἔρωτ' ἀληθῆ, ἐγκάρδιον ζητεῖτε,
Τὸν πρῶτον μὴ ἀκούετε· εἶναι πνοὴ ἀέρος,
μόνον εἰς τὸν δεύτερον μὲ πίστιν ἀφεθῆτε.
Εκεῖνος μόνον ἀγαπᾷ, 'Εκεῖνος εἶναι ἔρως!

πρῶτος εἶναι ἄνοιξις, φθινόπωρον ὁ ἄλλος·
Ο εἷς ἀνατολὴ φαιδρά, ὁ ἄλλος χρυσῆ δύσις·
μὲν σιγῶσα δέησις, ὁ δὲ αὐθάδης σάλος,
Ο εἷς θρησκεία, καὶ στιγμῶν ὁ ἄλλος συγκινήσεις.

Β´

—Σοφία, κόρη δυστυχής!... τοὺς στίχου
Σὲ ἀνεπόλουν, κ' ἦσο σὺ ἡ μοῦσά των
Δὲν εἶναι στίχοι τῆς χαρᾶς, ἐξῆλθον ἀπὸ
Βλαστάνουσιν ἐνίοτε καὶ εἰς τοὺς τάφο

Σοφία, κόρη δυστυχής, πλὴν τόσον λατρ
Τὴν κόνιν εἰς τὴν κόνιν δός, ἀνίσως κ
Ἐλθέ, ἁγία ὕπαρξις, ἐλθέ, ἀποθαμμένη,
Πλησίον φίλου σου νεκροῦ διὰ παντὸς

Μὴ σὲ πτοήσῃ ὁ νυμφών. Ἄ, ὁ νυμφὼν
Εἶν' ἡσυχώτερος πολύ· εἶναι σανὶς μνη
Πολυταράχων ἡμερῶν γαληνιαία στήλη,
Ὕπνος μὲ ὄνειρον ἁγνὸν καὶ σιωπὴ το

ΤΗι ΚΥΡΙΑι Κ***

νω μνημείου ἄλλοτε ὁ Ἰησοῦς ἐστάθη
Καὶ « ἀνεγείρου, ἔκραξε, νεκρέ, ἀπὸ τὴν κόνιν· »
γῆ ἐσείσθη κ' ἔντρομον τὸ πλῆθος ἐθεάθη
Τὸν τεθνηκότα μὲ λευκὴν προκύψαντα σινδόνην.
ν ὀφθαλμῶν του ἔπαιζεν ἀνήσυχος ἡ κόρη,
Καὶ τὴν δευτέραν ὕπαρξιν μὲ θάμβος ἐθεώρει!

. . . .

τῆς καρδίας μου καὶ σὺ προσβλέψασα τὸ μνῆμα,
« Ἀνάστα! ἔκραξες, νεκρά » μετὰ φωνῆς πενθίμου,
ὶ εἰς τὸ βλέμμα τὸ βαθὺ καὶ ζωογόνον ῥῆμα
Ἡ κοιμηθεῖσα πρὸ πολλοῦ ἐξύπνησε ψυχή μου!
κόνις τῆς καρδίας μου ἐκ νέου ἐθερμάνθη,
Καὶ νέα πάλιν φύονται ἀρωματώδη ἄνθη.

1867

ΕΙΣ ΤΑ ΧΕΙΡΟΚΤΙΑ

ΑΥΤΟΣΧΕΔΙΟΝ

Σᾶς ἔχω, ζεῦγος προσφιλὲς τῆς φίλης μ
  Ναί, εἰς ἐμὲ σᾶς ἔδωκεν ἡ χεὶρ ἡ λα
Καὶ νῦν μὲ δάκρυα χαρᾶς καὶ ἡδονῆς σ
  Ὤ, πῶς, ὤ, πῶς σᾶς ἀγαπῶ, δυὰς
Εὐώδη ἔτι καὶ θερμὰ ἐκ τῶν χειρῶν της
  Καὶ ἀπὸ στῆθος ἔμπλεον ψυχῆς θεοπ

Τώρα νὰ θλίβω δύναμαι ἀπὸ μακρὰν ἀκ
  Τὴν χεῖρα, ἥτις ἄρωμα παρθενικὸν ἀ
Ἀκόμα καὶ νὰ τὴν φιλῇ τὸ ἄδολόν μου
  Εὐδαιμονία, ἣν ποτὲ δὲν μ' ἔδωκεν Ἐ
Θαρρῶ πῶς τοὺς δακτύλους της ἡ χεὶρ μ
  Ὁπόσον ἡγεμονικῶς τὴν πίστιν μου ἀ

ι μοὶ ἔδιδον;... Ἐὰν ἐσώρευον ἐμπρός μου
ὅ,τι ἰσχύει ἄγγελον θεοῦ νὰ δελεάσῃ,
ὅλους μοὶ ἐχάριζον τοὺς θησαυροὺς τοῦ κόσμου,
Ἡ χείρ μου δὲν σᾶς ἤλλαζε καὶ δὲν σᾶς ἀνταλάσσει.
μὰ ὅ,τι ἐθάλπετε τοσοῦτον ἤδη χρόνον,
Ἐκείνην πλέον δύναμαι νὰ σᾶς ἀλλάξω μόνον!

εἶσθε τὸ ἐνέχυρον τῆς νέας της καρδίας·
Ὑπόσχεσις σιωπηλὴ ὅτι θὰ ἔλθῃ ὥρα
λάβω καὶ τὴν χεῖρά της, τὴν χεῖρα τῆς Μαρίας,
Ὡς ἔχω τὴν καρδίαν της καὶ τὴν ψυχήν της τώρα.
ἔχω· δὲν μὲ ἀπατᾷ γλυκεῖα πλάνης μέθη·
αὕτη δὲν ψεύδεται ποτὲ καὶ μοὶ τὸ ὑπεσχέθη!

1868

ΖΗΛΟΤΥΠΙΑ

ΑΣΜΑΤΙΟΝ

Ἐκεῖνος ὅστις ἀγαπᾷ ἔχει βαθὺ τὸ ὄμμα
Τὴν ἄβυσσον τὸ βλέμμα του αὐτὴν δια
Εἰς μάτην ὑπομειδιᾷ τὸ συμπαθές σου στ
Ἐλλείπει ἀπὸ τὸ ἁβρὸν μειδίαμα χαρ
Μάτην σιγᾷς· σ' ἐπρόδωκε τὸ βλέμμα,
Ποῖον λατρεύει ἄπελπις γνωρίζω ἡ ψ

Ὄχι· δὲν πάσχω τὴν κοινὴν ἐγὼ ζηλοτυ
Οὐδ' ἔλαβον ἀντίζηλον ὡς οἱ λοιποὶ κ
Ζηλοτυπῶ τὸ δάκρυ σου, τὴν θλῖψιν τὴν
Τὸν χρυσοκόμην ἕσπερον φθονῶ τῶν ο
Πολλάκις εἰς νυκτερινὴν συνέντευξιν σᾶς
Σιωπηλοὶ νὰ βλέπεσθε, ὠχροί, χωρὶς

λάκις σὲ κατέλαβα ῥεμβὴν, συγκινημένην,
λέμμα ν' ἀφίνῃς πρὸς αὐτόν, περίλυπον, μακρόν,
κεῖνον ῥίπτοντα ὠχρὰν ἀκτῖνα καὶ θλιμμένην
ς τὸ ἁγνόν σου μέτωπον ὡς φίλημα πικρόν....
ιδον κ' ἔκλαυσα ὡς παῖς ἀπὸ ζηλοτυπίαν,
ᾐσθάνθην ἔτι διὰ σὲ κ' ἐκεῖνον εὐσπλαγχνίαν!

1860

ΤΗ͂ι ΚΥΡΙΑ͂ι ***

Καὶ τὰς ὀφρῦς σου θελκτικῶς συσπῶσα
Καὶ μ' ἔλεγες μὲ παιδικὴν ἀφέλειαν
Μὲ τὴν φωνὴν τὴν ἔμπλεων χαρᾶς κ' ε
«Δὲν εἶμ' ὡραία! πλὴν ψυχὴν μοὶ
Δὲν εἶσ' ὡραία, ἔλεγες, καὶ ἦσο ἐξαισί
Τὸ βλέμμα σου ἂν τὴν στιγμὴν ἐκεί
Πόσον ἁβρῶς τὸ στόμα σου τὸ νέον ἐμε
Ὡραίαν νὰ σ' ἀποκαλοῦν θὰ ἐσυγχώ
Ὦ, πίστευσε· δὲν ἀπατᾷ τὸ φιλικόν μο
Καὶ βλέπει διαυγέστερον τοῦ ποιητοῦ

Τὸ μύρον εἶν' ἡ καλλονὴ κ' ἡ χάρις τῶ
Δὲν μὲ ἀρέσκ' ἡ ἄοσμος καμέλια, ὤ
Ἄνευ καρδίας, τίποτε δὲν λέγεται ὡραῖ
Κ' εἶν' ἀνωτέρα πάντοτε τῆς ὕλης ἡ

Ὢ, πῶς μὲ θέλγ' ἡ νεκρὰ καὶ συμπαθὴς μορφή σου!
Ποθῶ τὸ ἴον τὸ σεμνόν, τὸ κεκρυμμένον ἴον·
Τὴν ὑπερήφανον ὀσμὴν δὲν θέλω τοῦ ναρκίσσου,
Δὲν βλέπω τὴν ἐπιγραφήν, λαμβάνω τὸ βιβλίον....
Ὢ νέα κόρη· ἀγαπῶ πᾶν ὅ,τι σ' ὁμοιάζει,
Κ' ἐγγύς σου ἡ περίλυπος ψυχή μου δὲν στενάζει.

Χθὲς ἐπηρμένην ἔβλεπον νεάνιδα, ὢ φίλη·
Ἦτον ὡραία, πρότυπον Φειδίου μοὶ ἐφάνη.
Τὴν εἶπον λόγους συμπαθεῖς.... πλὴν ἤνοιξε τὰ χείλη,
Καὶ κατεστάθη δυσειδὴς καὶ διελύθ' ἡ πλάνη....
Καὶ στρέφων τὸ ἀπατηθὲν εἰς ἄλλο μέρος βλέμμα,
Κόρην ἁγνὴν ἐζήτησα μὲ τὸ γλυκύ σου σχῆμα,
Ὡς ἀδελφὴ νὰ μειδιᾷ πλησίον μου ἠρέμα,
Κ' ἐκ τοῦ ψυχροῦ ἀγάλματος ἐμάκρυνα τὸ βῆμα.
Ποῦ ἦσο τότε, διατί δὲν ἔμενες ἐμπρός μου;
Ἐζήτει τὴν γλυκεῖάν σου μορφὴν ὁ ὀφθαλμός μου!

Καὶ διατί ἐρείπιον πρὶν ἔτι καταντήσω,
Πρὶν ἡ ψυχή μου νυκτωθῇ εἰς τὴν ἀπελπισίαν,
Εἰς τοὺς ἐφήβους χρόνους μου νὰ μὴ σὲ ἀπαντήσω;
Ἤδη ὠχρὸν φθινόπωρον μοῦ θλίβει τὴν καρδίαν

ΤΗ͂ι ΚΥΡΙΑ͂ι ***

Καὶ τὰς ὀφρῦς σου θελκτικῶς συσπῶσα ἐ

Καὶ μ' ἔλεγες μὲ παιδικὴν ἀφέλειαν

Μὲ τὴν φωνὴν τὴν ἔμπλεων χαρᾶς κ' εἰ

« Δὲν εἶμ' ὡραία! πλὴν ψυχὴν μοὶ ἔδ

Δὲν εἶσ' ὡραία, ἔλεγες, καὶ ἦσο ἐξαισία

Τὸ βλέμμα σου ἂν τὴν στιγμὴν ἐκείνη

Πόσον ἁβρῶς τὸ στόμα σου τὸ νέον ἐμει

Ὡραίαν νὰ σ' ἀποκαλοῦν θὰ ἐσυγχώρ

Ὦ, πίστευσε· δὲν ἀπατᾷ τὸ φιλικόν μου

Καὶ βλέπει διαυγέστερον τοῦ ποιητοῦ

Τὸ μύρον εἶν' ἡ καλλονὴ κ' ἡ χάρις τῶν

Δὲν μὲ ἀρέσκ' ἡ ἄοσμος καμέλια, ὢ

Ἄνευ καρδίας, τίποτε δὲν λέγεται ὡραῖο

Κ' εἶν' ἀνωτέρα πάντοτε τῆς ὕλης ἡ

Ὤ, πῶς μὲ θέλγ' ἡ νεκρὰ καὶ συμπαθὴς μορφή σου!
  Ποθῶ τὸ ἴον τὸ σεμνόν, τὸ κεκρυμμένον ἴον·
Τὴν ὑπερήφανον ὀσμὴν δὲν θέλω τοῦ ναρκίσσου,
  Δὲν βλέπω τὴν ἐπιγραφήν, λαμβάνω τὸ βιβλίον....
Ὦ νέα κόρη· ἀγαπῶ πᾶν ὅ,τι σ' ὁμοιάζει,
  Κ' ἐγγύς σου ἡ περίλυπος ψυχή μου δὲν στενάζει.

Χθὲς ἐπηρμένην ἔβλεπον νεάνιδα, ὦ φίλη·
  Ἦτον ὡραία, πρότυπον Φειδίου μοὶ ἐφάνη.
Τὴν εἶπον λόγους συμπαθεῖς.... πλὴν ἤνοιξε τὰ χείλη,
  Καὶ κατεστάθη δυσειδὴς καὶ διελύθ' ἡ πλάνη....
Καὶ στρέφων τὸ ἀπατηθὲν εἰς ἄλλο μέρος βλέμμα,
  Κόρην ἁγνὴν ἐζήτησα μὲ τὸ γλυκύ σου σχῆμα,
Ὡς ἀδελφὴ νὰ μειδιᾷ πλησίον μου ἠρέμα,
  Κ' ἐκ τοῦ ψυχροῦ ἀγάλματος ἐμάκρυνα τὸ βῆμα.
Ποῦ ἦσο τότε, διατί δὲν ἔμενες ἐμπρός μου;
  Ἐζήτει τὴν γλυκεῖάν σου μορφὴν ὁ ὀφθαλμός μου!

Καὶ διατί ἐρείπιον πρὶν ἔτι καταντήσω,
  Πρὶν ἡ ψυχή μου νυκτωθῇ εἰς τὴν ἀπελπισίαν,
Εἰς τοὺς ἐφήβους χρόνους μου νὰ μὴ σὲ ἀπαντήσω;
  Ἤδη ὠχρὸν φθινόπωρον μοῦ θλίβει τὴν καρδίαν

Καὶ πίπτουσι τὰ φύλλα μου.... Ἂς πί
Θὰ καταπέσῃ μὲ αὐτὰ καὶ ὁ κορμὸ
Ὦ, τότε, ὅταν δι' ἐμὲ αὐγὴ δὲν θ' ἀ
Ὅταν εἰς κοιμητήριον πατῇς θανάτ
Ὁμοῦ μὲ ὅλους τοὺς νεκροὺς κ' ἐμέν
Κ' ἓν δάκρυον οἱ συμπαθεῖς ἂς χύσ

ΑΝΑΜΝΗΣΙΣ

Ὢ, ἐνθυμοῦμαι· τῆς ψυχῆς ἡ μνήμη δὲν ἐκλείπει,
Δὲν λησμονοῦνται οἱ καιροὶ ποτὲ οἱ λατρευθέντες·
Τῆς ἀπωλείας ἡ πικρὰ τοὺς διασώζει λύπη
Καὶ εἶναι θελκτικώτεροι εἰς τὴν ψυχὴν ταφέντες....

Ἀποθαμμένοι χρόνοι μου, εἰς τὴν ψυχήν μου ζῆτε!
Ζῆθι εἰς τὴν καρδίαν μου, ἐρατεινή μου φίλη·
Τοῦ παρελθόντος ἐρασταὶ καλοῦντ' οἱ ἐρημῖται,
Καὶ δὲν ἀνοίγει δι' αὐτοὺς τοῦ μέλλοντος ἡ πύλη.

Παρὸν δὲν ἔχω· αὔριον δὲν θέλω νὰ ἐλπίζω.
Τοῦ παρελθόντος τὴν πνοὴν μακρόθεν ἀναπνέω·
Εἰς μίαν ἄκραν τῆς ζωῆς σιωπηλὸς καθίζω,
Κ' ἐκείνην ἐνθυμούμενος, χωρὶς ἐκείνην κλαίω!

Φεῦ! ὅσοι δὲν ἠγάπησαν δὲν ἔχουν μ
Τίς δύναται τὸν ἔρωτα ποτὲ νὰ λη
Καὶ τίς ἓν ῥάκος προσφιλὲς ἀπὸ τὸν
Δὲν ἀποσπᾷ τὸ πενιχρὸν παρόν του

Κ' ἐγὼ ἠγάπησα, ἀλλὰ καὶ ἀγαπῶ ε
Δὲν αὐτοχειριάζομαι μὲ λήθην ἀπ
'Εὰν πετοῦν ἀκράτητα καὶ φεύγουσι
Μαζῆ των δὲν λαμβάνουσι ποτὲ κα

Εἰς τὴν ὡραίαν μου νεκρὰν πιστὸς κ'
Ὁ θάνατος τῆς ἔκλεισε τὸ φωτοβό
Κ' ἐνῷ μὲ πόνου δάκρυα τὸ μάρμαρ
'Εκείνη δὲν ἀπέθανε.... τὴν ἀγα

Ο ΓΙΩΡΓΟΣ

χάσαν οἱ τραγουδισταὶ τὸ Γιῶργο τὸ λεβέντη,
Τὸν ἔμμορφο τραγουδιστή, τὸν πρωτοχορευτή τους,
ὖχε στὰ χείλη ζάχαρη καὶ χάρο στὸ σπαθί του.
Ρωτοῦν ἐδῶ, ρωτοῦν ἐκεῖ, ὅπου κι' ἂν ἦν' ρωτᾶνε·
που βιολὶ χαρούμενο, ὅπου γιορτῆς τραγοῦδι,
Κι' ὅπου ἀκούσουν νὰ βροντᾷ τὸ μαῦρο καριοφύλλι.
. . . .
. . . .
νας παλῃός του σύντροφος δὲν παύει νὰ ρωτάῃ·
Παίρνει λαγκάδια καὶ βουνὰ καὶ στοὺς διαβάταις λέγει·
Μὴν εἴδατε, διαβάταις μου, τὸ Γιῶργο τὸ λεβέντη;
— Ποιὸς εἶν' ὁ Γιῶργος ποῦ ζητᾷς, ὁ Γιῶργος ποῦ γυρεύεις;
Ἄχ! ἕνας Γιῶργος βρίσκεται σ' ἀνατολὴ καὶ δύσι.
Ὁ Γιῶργος, ποῦ δὲν ξέρετε μονάχα σεῖς διαβάταις,
τανε πρῶτος στὸ χορὸ καὶ πρῶτος στὸ τουφέκι·
Ποτέ του δὲν κοιμήθηκε πριχοῦ νὰ ξημερώσῃ,
ὶ πρὶν φιλήσῃ ντροπαλό, ἄφιλητο κορίτσι.
Ἀμέριμνος ἐγέλαε μὲ ταὶς δικαὶς του λύπαις,

Μόνο στὴ ξένη συμφορὰ ὁ Γιῶργος δ
—Δὲν εἴδαμε τὸ Γιῶργό σου· δὲν
Καὶ κάθε μέρα πιάνονται στὰ χέρια μ
Ὁ Θάνος ἀναστέναξεν, αἱμάτωσ' ἡ
Καὶ τὰ βουνὰ ἐρώταγε, καὶ τὰ βουνὰ
—Βουνά μου, μήπως εἴδατε τὸ Γι
Γέρος ἀϊτός ἐφώναξε σὲ σύννεφο καθά
—Ἐμένα ῥώτα, Θάνο μου, ποὖμαι
Πέρα σ' ἐκεῖνο τὸ βουνὸ κατάχλωμο
Μ' ἐρώτησε ἀντιφάρμακο ἂν ἔχω τ
Μοῦ ζήτησε κρύο νερὸ κρυφὴ φωτιὰ ν
Μοῦ ζήτησε ὅ,τι ὁ Θεὸς μπορεῖ νὰ
Κι' ἀνέβη ὁ Θάνος στὸ βουνὸ μαζῆ μ
Παρακαλῶντας τὸ Θεὸ τὸ σύντροφ
Ἐκεῖ, φωνὴ ἀγροίκησε ποὖχε καιρὸ ν
Κ' εἶδε τὸ Γιῶργο σὲ χλωμὴ τοῦ φ
— Ἂς πᾶν ἡ πίκραις στὸ καλό, σ' εὑρ
Εὐλογημέν' οἱ κόποι μου ποῦ μ' ἔφ
Κ' ἐκεῖνος δὲν τοῦ μίλησε δὲν τοὖσφιξ
Πόσοι λησμόνησαν Χριστό, πατρίδα
Ἐπάνω σ' ἕνα φίλημα ποῦ φεύγει καὶ
Ἄχ, εἶν' ἀδύνατ' ἡ καρδιὰ καὶ δυνα
Ποῦ μὲ τὴν ἐμμορφιὰ χτυπᾷ, μὲ τὸ φ
—Ἄφσε με, Θάνο, μοναχὸς νὰ πέ
Γύρισε στοὺς συντρόφους μας καὶ φίλα
Καὶ κάθησε στὸν τόπο μου καὶ μὴ

ἂν ἦσαι φίλος, κάνε μου τὴν ὕστερη τὴ χάρι.
Πήγαινε κ' εὖρε τοῦ παπᾶ τὴν κόρη, τὴν 'Ελένη.
μ' ἀγαποῦσε, Θάνο μου, καὶ πρέπει νὰ πεθάνη,
Καὶ πρέπει νὰ μὴ τὴν χαρῇ κανεὶς στὸν κόσμο τοῦτον.
ὶ πάλαι πέρασ' ἀπ' ἐδῶ τὰ μάτια μου νὰ κλείσης,
Γιατὶ πεθαίνει δυὼ φοραὶς ὅποιος πεθάνει μόνος!
. . . .

. . . .
πεῦκα γλυκοσείσθησαν κι' ἀπὸ τὰ φύλλα βγῆκε
Ἕνα λιγνὸ κλεφτόπουλο, σὰ νειὸ κυπαρισσάκι....
Γύρνα καὶ δές με, Γιῶργό μου, καὶ βγάλε τὸ μαχαῖρι,
Καὶ χτύπα κείνη ποῦ μισεῖς, τὴ δύστυχη 'Ελένη!
ξίζει νὰ θανατωθῇ τὸ ἄσεμνο κορίτσι, *
Π' ἄφησε τὸν πατέρα της τὸ γέρο δίχως κόρη,
ἐδιάβηκε τὸ ἅγιο τῆς θύρας του κατώφλι....
Ἄχ! σ' ἀγαποῦσα, Γιῶργό μου, μὰ δὲ στὸ μολογοῦσα·
ροπὴ κι' ἀγάπη μάχουνταν στὰ φυλλοκάρδια μέσα,
Μὰ ἡ ἀγάπη ἐνίκησε καὶ βρίσκομαι κοντά σου! —
ὶ τί δὲν κάν' ὁ ἔρωτας! ὁ πλάνος τί δὲν κάνει!
Τὸ Γιῶργο τὸν ἀνάστησε ἡ ἔμμορφη 'Ελένη,
ὁ γέρος ὁ πατέρας της εὐλόγησε τὸ γάμο.
Στὸ γάμο οἱ τραγουδισταὶ κιθάραις ἐχτυποῦσαν,
ὶ δακρυσμένος ἔπιασε ὁ Θάνος τὰ στεφάνια.

1889

ΠΡΟΣΚΛΗΣΙ

Α'

....'Ελθὲ εἰς πῦρ νὰ βαπτισθῇς κ' εἰ
Τὸ βλέμμα σου εἰς ἀστραπὴν ὀργίλ
Καὶ ἕνα ἐκ κολάσεως παράδεισον νὰ
'Ελθὲ νὰ πλεύσῃς εἰς σφοδρὸν κυμ
Καὶ ν' ἀναπνεύσῃς τὴν ζωὴν εἰς θύελ
'Αλλοίμονον· δὲν ἐννοεῖς ὁποίαν εὐ
'Απαξιοῖς, ἐμμένουσα μακρὰν τῶν ἄλ
Καὶ τοὺς θεοὺς κατάβασις ἑκούσιος
Ναί· δὲν καλλύνει τὴν 'Εδὲμ κυπάρι
Κ' εἰς εὐτυχίαν ἀσφαλῆ μαραίνετ' ἡ
Δεσμεύει τῶν τρικυμιῶν τὸν δρόμον ἡ
Κ' εἰς ἀπραξίαν τῆς ζωῆς τὸ μεγαλ
Μὴ σήπεσαι μόνη ἐκεῖ ἐπάνω καθημέ
'Ελθέ, ψυχὴ κολάσεως, καρδία κο
Τὴν μόνωσιν τῶν οὐρανῶν καὶ τὴν μο
'Ελθὲ ν' ἀλλάξῃς μὲ τῆς γῆς ἐδῶ

Β′

ξεύρω, τὴν καρδίαν σου ὁ οὐρανὸς συντρίβει·
Τῆς θλίψεως καὶ τῶν παθῶν ἡ ἔλλειψις σὲ θλίβει,
ἐπιποθεῖς ναυάγια εἰς ἀχανεῖς ἀβύσσους·
Ποθεῖς κολάσεις νὰ γευθῇς μικτὰς μὲ παραδείσους,
ἡ ἄναρχος καρδία σου θρασὺν δεσπότην θέλει,
Τῆς ἀλαζόνος σου ψυχῆς τὴν πτῆσιν νὰ συστέλλῃ!
λεις τῆς γῆς ἡμίθεον, ἀβύσσου ὁδοιπόρον,
Ἀρχάγγελον τῶν οὐρανῶν συγχρόνως κ' ἑωσφόρον·
νδρα μὲ μέτωπον νυκτός, τρικυμιῶδες κῦμα
Ἀναπηδῶν εἰς σύννεφα καὶ μὴ εὑρίσκον μνῆμα....
τεῖς πᾶν ὅ,τι εἶσαι σύ· πᾶν ὅ,τι δὲν θὰ εὕρῃς·
Οἴμοι, ἀρχάγγελος ἐγὼ δὲν εἶμαι, τὸ ἠξεύρεις,
δ' ἑωσφόρος ἀπειλῶν τὸν κυανόχρουν θόλον·
Ἀλλ' εἶμαι, εἶμ' ἀνώτερος πολὺ ἐκείνων ὅλων,
ὅτι σὲ ἠγάπησα· κ' εἶν' ὑψηλὰ ἐκεῖνος,
Ὅστις γνωρίζει ν' ἀγαπᾷ τὴν λάμψιν τῆς ἀκτῖνος.
ιί· ἂν ἐτόλμησα εἰς σέ, ὦ κόρη, ν' ἀτενίσω,
Μὲ τὴν ἀγάπην δύναμαι εἰς σὲ νὰ προσεγγίσω!

1860

ΤΗ͂Ι ΔΕΣΠΟΣΥΝΗ͂Ι

Γνωρίζετε τὴν ἀνθηρὰν παρθ
  Τὴν ἔχουσαν τὸ σῶμα λιγ
Τὸν ὀφθαλμὸν ὑγρὸν καὶ ἀνα
  Καὶ κάλυκα χειλέων δροσ
Ἄνθη μετρᾷ ἡ ἄφροντις ζωὴ
  Πᾶν βῆμά της εὐφρόσυνον
Καὶ ᾄσματα ἡ ἀργυρᾶ φωνὴ
  Δὲν σιωπᾷ τὸ στόμα τ' ἀν

Τὸ μέτωπον τῆς νέας κόρης
  Κόμη μακρά, βαθεῖα, μελ
Εἶναι, θαρρεῖς, αἰθέρος μαῦρα
  Ὅταν πνοὴ ἀνέμων τὰ κινῇ

Εἰς τοὺς φαιδροὺς, ἁγνοὺς της χαρακτῆρας,
Δὲν θὰ ἴδῃς συλλογισμοὺς πικρούς.
Ἔχει μικρὰς καὶ φιλαρέσκους χεῖρας,
Τοὺς ὄνυχας ῥοδόχρους.... πλὴν μακρούς!

Τὴν εἴδατε ποτὲ πῶς ἀνανεύει
Προφέρουσα τὸ «ναὶ» μετὰ παλμῶν;
Λέγει τὸ «ναὶ» χωρὶς νὰ τὸ πιστεύῃ,
Ὡς ἄπιστος ψυχὴ «πάτερ ἡμῶν.»
Καὶ εἶν' αὐτὴ ἓν ὄχι· ἂς συρίζῃ
Ἀπατηλὸς ὁ ὄφις παρ' αὐτῇ·
Τί ἔπαθεν ἡ Εὔα τὸ γνωρίζει....
Ψάλλει αὐτὸς καὶ ἡ κόρη τὸν πατεῖ.

Ἔχει τὸ πᾶν.... τῆς λείπει πλὴν τὸ πάθος·
Δὲν ἀγαπᾷ, οὐδὲν ἐπιθυμεῖ....
Ἔχει τὸ πᾶν, ἀλλὰ δὲν ἔχει βάθος·
Οὐδὲ ποτὲ ἓν δάκρυ τὴν κοσμεῖ!
Ἂν τῆς εἰπῇς κρυφίως, μετὰ λύπης,
«Σὲ ἀγαπῶ» θυέλλας θὰ ἴδῃς·
Πλὴν φανερῶς καὶ κούφως ἂν τὸ εἴπῃς,
Σὲ ἀπαντᾷ μὲ γέλωτας ἡδεῖς.

Ἀλλοίμονον· ἀνέραστος θὰ
Τοὺς θελκτικοὺς ἡ κόρη
Καὶ θὰ σβεσθῇ χωρὶς στιγμ
Εἰς συμπαθεῖς ἐρωτικοὺς
Δὸς εἰς αὐτήν, Θεέ μου, τ
Καὶ φλογεροῦ αἰσθήματο
Ἕνα παλμὸν εἰς τὴν νεκρὰ
Κ' εἰς τὴν ψυχὴν παθῶν

ΔΕΝ ΤΗΝ ΕΙΔΑ

Δὲν τὴν ηὗρα κ' ἡ ἥβη μου σβύνει·
  Δὲν τὴν ηὗρα τὴν κόρην ἀκόμα.
Ὅσας εἶδα, δὲν ἦτον Ἐκείνη,
  Τοὐρανοῦ δὲν ἀφῆκε τὸ δῶμα.

Τῆς ψυχῆς μου τὸ ὄναρ εἰς σχῆμα
  Νέας κόρης δὲν εἶδον.... καὶ φθάνει
Τὸ φθινόπωρον, φθάνει τὸ μνῆμα,
  Καὶ αὐτή, καὶ αὐτὴ δὲν ἐφάνη!

Ὦ, συχνὰ εἰς νεάνιδος θέ
« Εἶν' αὐτή! » ἡ ψυχή
Καὶ σιγῶν ἐθεώρουν τὴν ν
Εὐλαβῶς κλίνων κάτω

Ἀλλὰ φεῦ! μετ' ὀλίγον δ
Καὶ ὠχρὸς ὡς χειμῶνο
Μὲ λυγμὸν εἰς τὰ χείλη
Ἀνεχώρουν· — δὲν ἦτον

Ὄχι, ὄχι· σκιαὶ ἦσαν πλα
Ὅσας εἶδον ὀνείρου μου
Δὲν ἐφάνης, ποτὲ δὲν ἐφά
Ἐρωμένη ἀγνοῦ ἐνυπνία

ΑΣΜΑΤΙΟΝ

Καὶ ὅταν ἤνοιγες θερμὰ τὰ εὔγλωττά σου χείλη,
Καὶ εἰς ἐκστάσεις μ' ἔρριπτες ἀγγέλων ὑπερτάτας,
Καὶ ὅταν ἡ καρδία σου ὁλόκληρος ὡμίλει,
Καὶ τότε, κόρη ἄπιστος, καὶ τότε μὲ ἠπάτας!

Καὶ ὅτε μὲ ἠτένιζες μὲ δακρυσμένον ὄμμα
Κ' ἐχρύσονε τὸ στῆθός μου ὠχρὰ ἡ κεφαλή σου,
Καὶ τὄνομά μου ἔψαλλε τὸ μαγικόν σου στόμα,
Καὶ τότε, φεῦ, μ' ἐπρόδιδε καὶ τότε ἡ ψυχή σου!

1829

ΠΕΝΤΕ ΑΠΡΙΛ

Α΄

Οὕτω λοιπόν!... Μία γραμμὴ ἐπὶ το
Ὡς τοῦ Θεοῦ ὁ κεραυνὸς κτυπᾷ
Ὡς τοῦ Θεοῦ! καὶ τοῦ θεοῦ πλειότ
Ἀφοῦ ὅ,τι συνήνωσεν Ἐκεῖνος δι

Μία γραμμή, — ἁπλῆ γραμμὴ — γρ
Εἰς φύλλον χάρτου, καὶ οὐχί τι ἄ
Μόνον αὐτό, ἓν αἴσθημα βαθὺ ὡς τὴ
Νὰ ἐκριζώσῃ δύναται μὲ τόσην εὐ

Ω, μόνον, μόνον ἡ γυνὴ τοιαῦτα πέμπει βέλη·
Γραμμὰς τοιαύτας δύναται νὰ γράψῃ ὅσας θέλει....
αὶ ὡς τυχαῖον γνώριμον εὐκόλως ἀποβάλλει
Ἐκεῖνον, ὃν ἀκόμη χθὲς θεόν της ἀπεκάλει!

ίαν αὐγὴν ἐγείρεται ψυχρὰ καθὼς ἡ λήθη,
Καὶ γράφει· « εἶσ' ἐλεύθερος, λησμόνει με καὶ ζῆθι....»
αὶ πέμπ' εἰς φίλον παλαιόν, εἰς φίλον λατρευμένον,
Τὸν κεραυνόν, εἰς φάκελλον εὐώδη κεκλεισμένον!

Ω ἀστασίας δύναμις, ὦ πόντος ἀναιδείας!
Τὴν ὕπαρξίν των ἀποσποῦν ἐκ βάθους τῆς καρδίας
ωρὶς οὐδὲν νὰ πάθωσι, μικρὸν νὰ ταραχθῶσι,
Ὡς μίαν ἐκ τῆς κόμης των ταινίαν ν' ἀποσπῶσι....

ἠξεύρει, δὲν τὸ ἀγνοεῖ ποσῶς ἑκάστη Φρύνη,
Ὁπόσον ἡ γραμμὴ αὐτὴ ἡ ἐλαφρὰ βαρύνει·
ωρίζει ὅτι φίλου της τὰς φρένας θὰ σαλεύσῃ,
Καὶ ὅτι ζῶσαν δι' αὐτὴν καρδίαν θὰ φονεύσῃ!

Οὕτω λοιπόν! διὰ παντὸς τὸ παρελθὸν
  Διότι μία ἄψυχος ἐπιστολὴ ἐγράφη.
Καὶ πῶς! διότι ἔγραψε νεκρά τινα στο
  Δὲν εἶμ' ὁ φίλος της ἐγὼ κ' ἐκείνη

———

Καὶ τόσος χρόνος ἔρωτος, τόσαι φαιδρ
  Τοσοῦτον πῦρ καὶ δάκρυα κ' ἐκστάσ
Τοσοῦτοι πόθοι ἅγιοι, τόσοι παλμοὶ κα
  Ὅλα αὐτά, μία γραμμὴ τὰ καταστ

———

Καὶ θὰ συναπαντώμεθα λοιπὸν ἡμεῖς
  Πῶς δύναται νὰ μὲ ἰδῇ ὁπόταν δια
Χωρὶς οὐδὲν νὰ αἰσθανθῇ, τὸ βῆμα νὰ
  Καὶ πρὸς ἐμὲ τὴν χεῖρά της ὡς ἄλ

———

Ὁ ἐξωμότης σταματᾷ ὠχρός, ἂν συνα
  Σταυρόν, ὃν μάτην προσπαθεῖ τῆς
Ἀλλ' ἡ γυνή, ἐνώπιον τοῦ φίλου της
  Μ' ἀναισχυντίαν σιδηρᾶν εἰς ἄλλον

———

, πόσον, πόσον ἡ γυνὴ τὸ δένδρον ὁμοιάζει!
Καθὼς αὐτὸ τὰ φύλλα του ἀτάραχον ἀλλάζει,
! νέα περιβάλλεται καὶ λησμονεῖ τὰ πρῶτα,
Ὁμοίως στρέφει καὶ αὐτή, ἀλλάζουσα, τὰ νῶτα.

ιτί ὄχι;... Ὁ αἰθὴρ πολλοὺς ἀστέρας ἔχει·
Τοὺς ἄλλους πῶς νὰ λησμονῇ κ' εἰς ἕνα νὰ προσέχῃ;
ιαι τῆς Εὔας ἡ ψυχή, ἀκόρεστος, εὐρεῖα·
Καὶ ὅμως εἷς εἶν' ὁ Θεὸς καὶ μία ἡ θρησκεία!

ρτυς μου εἶν' ὁ οὐρανός· ἐγὼ ἐκείνην μόνον
Ἐλάτρευα, καὶ δι' αὐτὴν ὑπέστην τόσον πόνον!
ἐνῷ καρδίαν ἔφερον ὡς πέλαγος μεγάλην,
Μ' ἐκείνην τὴν ἐπλήρονα καὶ δὲν ἐζήτουν ἄλλην.

ὶ ἤδη, ἄνευ ἔρωτος, ἄνευ ἐκείνης τώρα!
Λαμπὰς σβεσθεῖσα, ἥσυχος.... ἀλλ' ἥσυχος ὡς χώρα,
ν κατερήμωσε λοιμὸς κ' εἰς τὴν σκοτίαν κεῖται....
Νεκρός, ὅστις τὴν ὕπαρξιν ἀκόμη ἐνθυμεῖται.

'Αλλ' ὅσους ὁ λοιμὸς κτυπᾷ εἰς θάνα
'Η δρῦς μετὰ τὴν θύελλαν πολλά
Καὶ εἶμαι, εἶμαι δρῦς ἐγὼ δι' ἄλλας
Ἔπεσα, πλὴν ἐγείρομαι, 'Ανταῖος

B'

Καιρὸς τοὺς ἀγαπῶντάς μας κ' ἡμεῖς
Καιρὸς νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τῆς ζ
Καιρός, ἂν ἐκατέβημεν ποτέ, νὰ ὑψ
Κ' εἰς τὴν ἀχάριστον ψυχὴν νὰ στ

Συγγνώμην, μήτηρ μου καλή, καὶ φ
Ἂν πᾶσα ἡ ἀγάπη μου ἐδόθη πρ
'Ιδοὺ ἐγὼ μετανοῶ, ἰδοὺ ἀλλάζω γν
Γίνομαι—ἔγεινα ἀνὴρ—καὶ λησμ

ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑ

ἐκείνην ἂν συναντηθῇς, ἐὰν ποτὲ τὴν ἴδῃς,
Μὴ τῆς πτωχῆς καρδίας μου τὸ μυστικὸν προδίδῃς.
οτέ, ποτὲ μὴ τὴν εἰπῇ τὸ φιλικόν σου στόμα,
Πόσον ἐνθέρμως δι' αὐτὴν αἰσθάνομαι ἀκόμα.
ὴ πρὸς Θεοῦ! ὁ λόγος σου τὴν Κίρκην θὰ φαιδρύνῃ,
Καὶ ἐντελὴς ἡ νίκη της ἡ ἀσεβὴς θὰ γείνῃ!
ὲν θέλω θρίαμβον ποτὲ τοιοῦτον νὰ τὴν δώσῃς·
Ὡμίλησα, μ' ἐνόησες, καὶ δὲν θὰ μὲ προδώσῃς.
πέ την μόνον, ἂν ποθῇς νὰ μὲ παρηγορήσῃς,
K' ἐκείνην νὰ λυπήσῃς·
πέ την, ὅτι δι' αὐτὴν οὐδὲ διανοοῦμαι,
Ὅτι καὶ τὄνομα σχεδὸν αὐτῆς δὲν ἐνθυμοῦμαι·
πέ την ὅτι ἀγαπῶ παρθένον ἁβροτέραν,
Ὡραιοτέραν της.... Θεέ, αὐτῆς ὡραιοτέραν!
ὅτι κ' ἐκείνης μ' ἀγαπᾷ ἐπίσης ἡ καρδία,
Καὶ ὅτι εἶμαι εὐτυχὴς—φρικώδης εὐτυχία!

1860

ΑΝΤΙΦΑΣΙ

Θέλω, ποθῶ τὸ παρελθόν, διότι εἶ
'Εκείνη εἶναι παρελθὸν ἡ λατρε
Οἴμοι! κ' ἐγὼ ὁ ἴδιος, κ' ἐγὼ δὲν
Μαίνομαι, πλὴν τὴν ἀγαπῶ· λυσ

Θέλω συγχρόνως φίλημα καὶ μνῆμ
Θέλω νεκρὰν νὰ τὴν ἰδῶ καὶ ζῶ
Μὲ μίαν θέλω τῶν χειρῶν αὐτῶν
Καὶ μὲ τὴν ἄλλην συμπαθῶς τὴ

Μὲ πόθους ἀντιφατικοὺς νὰ τελευτ
Ὅ,τι δὲν θέλω ἀγαπῶ, δὲν θέλ
Κ' εἰς τὴν ψυχήν μου μάχεται ὀδύν
Αἴσθημα κατ' αἰσθήματος, 'Εκεί

θελον καὶ δὲν ἤθελον ποτὲ νὰ τὴν γνωρίσω,
Μακράν της νὰ διέμενα, πλησίον της νὰ ζήσω·
λω τοῦ τάφου τὴν σιγὴν νὰ μὴ τὴν ἐνθυμοῦμαι,
Πλὴν διὰ τοῦτο, δι' αὐτὸ πρὸ πάντων τὸν φοβοῦμαι!

1860

ΤΗΣ ΤΟ ΕΠΙΣΤ

ΑΦΙΕΡΟΥΤΑΙ Τῌ Δ

Ὦ ἄνθος, ὅπερ μ' ἔδωκεν ἡ χεὶρ πο
  Ἠγαπημένον λείψανον ἀγάπης πρ
Σύ, ὡς Ἐκείνη, ἔρημον καὶ μόνον
  Καὶ τὴν ἐσχάτην μου στιγμὴν εἰσ
Πιστόν, ὡς εἰς τὰ φύλλα σου τὸ μύ
  Παρήγορον ὑπάρξεως ἐγκαταλελε

Ναί· εἰς τὰ φύλλα τὰ ὠχρὰ καὶ ἤδη
  Τῆς πρώτης σου νεότητος τὸ ἄρω
Ὡς μένει ἔρως ἀτυχὴς εἰς στήθη συ
  Ὡς μένει κ' ἡ ἀνάμνησις κατόπιν
Τὸ πᾶν νεκρόν' ἡ παγερὰ πνοὴ τῆς
  Πλὴν μέν' ἡ ἀναπόλησις, τὸ μύρο

Ω, πόσον ὁμοιάζομεν, ὠχρόν μου ἄνθος, πόσον!
'Ως σὺ ἐπίσης ἔθαλλον, ὡς σὺ πλὴν ἐμαράνθην·
Ἀπώλεσα καθὼς καὶ σὺ τὴν οὐρανίαν δρόσον,
Σὲ εἶδον νὰ μαραίνεσαι καὶ μαρασμὸν ᾐσθάνθην....
Ἐὰν πιστὴ μᾶς ἔμενεν ἡ φίλη μας ἀκόμα,
Θὰ διετήρεις, ἄνθος μου, τὸ ἐρυθρόν σου χρῶμα!

Μίαν πρωΐαν θέτουσα τὴν χεῖρα εἰς τὰ στήθη,
'Εκεῖθεν σὲ ἀπέσπασε φαιδρὸν καὶ μυροβόλον·
Εἰς τὰς ὠχράς της παρειὰς τὸ λυκαυγὲς ἐχύθη,
Καὶ εἶπεν ἀτενίζουσα πρὸς τοὐρανοῦ τὸν θόλον·
„Ἐν ὅσῳ θάλλει καὶ ἁγνὸν τὸ ἄνθος τοῦτο μένει,
« Ἡ πίστις εἰς τὸ στῆθός μου θὰ κεῖται τεθαμμένη....» *

---

* Διὰ τῶν στίχων τούτων ἠθέλησα νὰ παρακολουθήσω τὴν καθιερωμένην εἰς τὰ δημοτικὰ ᾄσματά μας ποιητικὴν πρόληψιν. Κατ' αὐτήν, τὸ προσφερόμενον εἰς ἐραστὴν ἄνθος διατηρεῖται ἀμάραντον καὶ ἁγνὸν ἐνόσῳ καὶ ἡ πίστις τῆς προσφερούσης αὐτὸ νεάνιδος. Προλήψεις καὶ παραδόσεις τοιαῦται, τῶν λαῶν μάλιστα τῆς Ἀνατολῆς, εἶναι οἱ ὡραιότεροι ἀδάμαντες τῆς ποιήσεως, τοὺς ὁποίους πρέπει νὰ συλλέγῃ καὶ διατηρῇ εὐλαβῶς ἡ ἀναγεννωμένη ἐθνικὴ ποίησις.

Ἔκτοτ' ἐμπρός σου ἔκλινα εἰδωλολ
Παραμονεύων ἔντρομος τὸν εὔοσμ
Ἡμέραν, νύκτα, πάντοτε φροντίς μ
Καὶ μὲ σταγόνας ἡ αὐγὴ σ' ἐπότ
Πλὴν σύ, εἰς πίστιν ἔθαλλες, ὢ ἄν
Ἀπλήστως τῆς καρδίας της τὴν

Ἀλλὰ τὰ ῥόδα δύνανται μακρὸν νὰ
Φθινόπωρον καὶ δι' αὐτὰ δὲν εἶνα
Μίαν ἑσπέραν θλιβερὰν ἠτένισα δακ
Τὸν ἀνθηρόν σου κάλυκα ὠχρὸν
Καὶ τὴν ἑσπέραν τὴν αὐτὴν ἡ ἐπιλ
Δὲν ἔθλιβε τὴν χεῖρά μου καὶ ξέ

Ὄχι· δὲν θέλω, φίλοι μου, — ἂν
Τὸ μαραμένον ῥόδον της νεκρὸν
Ὀπίσω ἂς ἀποδοθῇ τὸ ἄνθος τὸ ὡρ
Κ' ἓν δάκρυον τὸ βλέμμα της τὸ
Τὸ προδομένον ῥόδον μου μ' ἰτέας φ
Ἐκείνης τὸ κληροδοτῶ καὶ τῆς

ΤΟ ΜΙΣΟΣ ΜΟΥ

κούσατε τὸν πάσχοντα καὶ τὸν ἀγωνιῶντα,
'Απὸ τοῦ ᾅδου τὴν πυρὰν χθὲς ἔτι ἐξελθόντα.
ὴ τὰς πιστεύετε, καὶ μὴ προσφέρετε θυσίαν
Εἰς γυναικείαν καλλονὴν ψυχὴν ἐνθουσιώδη·
ναι Σειρῆνες, ψάλλουσαι ἀπάτης μελῳδίαν,
Κ' ἐγκλείουν δηλητήριον τὰ ἄνθη τὰ εὐώδη!

— — —

, ὅσοι ὅσ' ὑπὲρ αὐτῶν ἀκόμη ὁμιλεῖτε,
Τὸ φῦλον τὸ ἀρρενωπὸν ὀλίγον σεβασθῆτε....
ἐντροπὴ πρὸ γυναικὸς νὰ κλίνῃ τὸν αὐχένα
'Ο ῥίπτων βλέμματ' ἀπειλῆς κ' εἰς τοὐρανοῦ τὰ ὕψη,
ἐξελέγχων τοῦ Θεοῦ τὰ ἔργα ἕνα ἕνα,
Τὴν ἀνδρικήν του κεφαλὴν δουλοπρεπῶς νὰ κύψῃ!...

———

Μ' αἰσχύνην εἰς τὸ παρελθὸν τὸ β
  Κ' ἐρυθριῶν τὴν ἄγνοιαν τὴν π
Ἀλλ' ἤδη τὴν αἰσχύνην μου εἰς π
  Ἐκπλύνω τὸ ἁμάρτημα, τὸ στ
Καὶ τὴν καρδίαν σπαίρουσαν καὶ τ
  Εἰς κολυμβήθραν παγετοῦ καὶ

Ἀκούσατε τὸν πάσχοντα, καὶ ὁ κ
  Προνομιοῦχ' ἀνήκουστα καὶ κο
Ὡς ἀγαποῦν οἱ μάρτυρες τῶν οὐρ
  Ὡς ἀγαποῦν τὰ χερουβεὶμ τὸν
Ῥεμβάζων ἐνητένιζα τὸ καστανόν
  Καὶ τὴν μορφήν της μ' εὐλαβῆ

Ναί, ἐνθυμοῦμαι.... Ἄφετε μίαν
  Τοῦ ἔρωτός μου ν' ἀσπαθῶ τὸ
Καὶ τὴν πικρὰν κηδείαν του πενθῶ
  Ἀφῆτε εἰς τὸ μνῆμά του τὸ τα
Ὀπόσα μὲ ὑπέσχετο νὰ τὸν ὑπενθ
  Καὶ φίλον ἀποχαιρετῶν ἀρχαῖον

ἀγαπῶ» μοὶ ἔλεγεν ἡ κόρη τῆς ἀπάτης,
' εἰς στόνους διεκόπτετο γλυκεῖς ἡ λαλιά της,
στήριζε θωπευτικῶς, γλυκὰ συγκινημένη,
ὸ νεαρόν της μέτωπον ὠχρὸν καὶ τεθλιμμένον.
ἡ πλουσία κόμη της ἀτάκτως ἀφειμένη,
Σκάλυπτε τὸν ἐραστὴν τὸν ἐξηπατημένον....

ῖς ὅλα ταῦτ' ἀνήκουστος ὑπῆρχε προδοσία·
ατανικῶς ἐμπαίζετο ἡ νέα μου καρδία,
δὲν ᾐσθάνετο οὐδέν, ὅτε Σαπφὼ πυρίνη,
ρικυμιώδους ἔρωτος ἀνέπνεε τὰ μύρα,
ὡς ἄγγελος ὠχρὸς πλησίον μου ἐθρήνει,
Κ' ἐθώπευε τὴν χεῖρά μου μὲ τὴν ἁβρὰν της χεῖρα!

ατε γόνυ, πνεύματα ὀργίλα τῆς σκοτίας,
Καὶ δότε ὅρκον εἰς αὐτὴν ὑποταγῆς τελείας·
γυνὴ εἰς τὴν ἰσχὺν σᾶς ὑπερβαίνει ὅλους
Καὶ ψεύδεται βαθύτερον τοῦ ἀρχηγοῦ σας μόνη.
διδαχθῆτε παρ' αὐτῆς τεχνικωτέρους δόλους,
Κ' ἡ χείρ σας εντελέστερον θὰ μάθῃ νὰ πληγόνῃ!

1860

ΕΙΣ ΜΑΤΙ

Εἰς μάτην, τὴν καρδίαν μου ποθῶν
Εἰς συμποσίων ὄργια παράφορος
Εἰς μάτην ἐπεχείρησα τὴν Κύπριδ
Καὶ ν' ἀποφύγω ἐμαυτὸν εἰς θόρ
Ἡ Κύπρις, τὸ συμπόσιον, τὸ ᾆσμ
Εἰς μάτην, δὲν ἐμπόδισαν τὸ στ

Γοργή, φαιδρὰ εἰς τὸν χορὸν τῆς ἐ
Τῆς Τερψιχόρης ἤνοιγε τὴν ἀερ
Ἐνθουσιῶσα ἡ Συλφὶς ἐξέτεινε τὴν
Κ' ἐγίνετο ἀνάρπαστος εἰς χορευ
Πυρέσσων εἰς τὸν στρόβιλον καὶ κ
Εἰς μάτην, πάλιν πάσχουσαν κα

λλάκις εἰς τὰ χείλη μου δὲν εἶδον ν' ἀνατείλῃ
Μειδίαμα σαρδώνιον εἰς ἄλγους εὐθυμίαν;
σύννουν δὲν ἠτένισε προσμειδιῶσα φίλη
Τὸν πρὸ μικροῦ φιλομειδῆ καὶ κοῦφον νεανίαν;
λλάκις δὲν μετέβαλεν ὁ πένθιμός μου γέλως
Εἰς ἀπαισίαν σιωπὴν τοῦ ᾄσματος τὸ μέλος;...

μάτην! προπορεύεται εἰς ἕκαστόν μου βῆμα
Η μνήμη, ἡ χαιρέκακος λαμπὰς τῶν ἀλγηδόνων·
ει τοῦ παρελθόντος μου τὸ τεθλιμμένον σχῆμα,
Κ' εἰς ῥάκη φέρει τὴν λαμπρὰν στολὴν τῶν πάλαι χρόνων.
ῶ, ἐκεῖ μ' ἀκολουθεῖ· περίλυπος μὲ βλέπει,
Καὶ μ' ἐπικήδειον φωνὴν τὰ πρῶτα ψάλλει ἔπη!

συμφορῶν μου αἴτιος, σύ, ὦ καρδία, εἶσαι·
Σὺ δι' Ἐκείνην εἰς παλμοὺς ἐξέπνεες λατρείας.
η λοιπὸν μὴ τήκεσαι, καὶ μὴ παραπονῆσαι,
Καὶ παῦσε πλέον νὰ θρηνῇς, Σειρὴν τῆς ἁμαρτίας!
σ' ἐκδικοῦμαι πάσχουσαν καὶ μῖσος σοῦ κηρύττω·
Ἀλλ' οἴμοι! ἐκδικούμενος τὸν ἑαυτόν μου πλήττω.

Ποῖος τὸ ὕδωρ τὸ γλυκὺ τῆς λήθ
Εἰς μάτην τὸ ἐζήτησα εἰς τέρψ
Τὴν κεκρυμμένην του πηγὴν τίς θ
Νὰ σβύσω εἰς τὴν δρόσον του τ
Μυθῶδες ὕδωρ! μάταιοι θνητοὶ σ'
Οἱ πάσχοντες καθὼς ἐγὼ αἰῶνα

Φεύγετε, νέοι, καὶ οὐδείς, οὐδεὶς
Τῶν καστανῶν της ὀφθαλμῶν ν
Ἂν μὲ ἴδητε, ἡ ὠχρὰ μορφή μου
Μακρὰν αὐτῶν τὴν ἀσθενῆ νὰ
Ἢ μᾶλλον, ὄχι· καὶ τὸ πῦρ τοῦ
Πᾶν ὅ,τι πάσχω πάθετε, ἀλλὰ

Φεῦ· ἀφοῦ εἶδα ἐμαυτὸν σκληρῶς
Κ' εἰς τὴν καρδίαν ἔπαυσα Ἐκ
Ἀφότου μὲ ἀπέρριψεν ὡς ἄνθος μ
Θερμότερον τὴν ἀγαπῶ, κ' εἰς
Ποτὲ δὲν τὴν ἠγάπησα ὡς τὴν λα
Ὁπότε ἡ ἀχάριστος ψυχή της μ

κόσμος ὅλος κάτοπτρον κατέστη τῆς μορφῆς της,
Καὶ ἡ εὐρεῖα πανταχοῦ τὴν εἰκονίζει φύσις·
ἀηδὼν μ' ἀνακαλεῖ τὸν ἦχον τῆς φωνῆς της,
Ὁ ἥλιος τὸ βλέμμα της, τὴν ὄψιν της ἡ δύσις.
ιὶ αὐτῆς οἱ εὔοσμοι μὲ ὁμιλοῦσι κρίνοι,
Περὶ αὐτῆς οἱ ῥύακες, ἡ αὔρα, ἡ σελήνη!

ὅστις ἄναξ λέγεσαι κακοποιῶν δαιμόνων,
Ἂν ἀγοράζῃς τὰς ψυχάς, ἐλθὲ ἐνώπιόν μου·
τὶ ὀλίγης σὲ πωλῶ, ὀλίγης λήθης μόνον,
Τὴν προδοθεῖσάν μου ψυχήν, μετὰ τὸν θάνατόν μου.
λλ' οἴμοι! σὲ τὴν ἔδωκα ἐκείνην ἀγαπήσας·
Δὲν ἀγοράζεις ποτὲ δὶς ὑπάρξεις πωληθείσας.—

ν τοῦ τάφου ἡ σκιὰ τὴν λήθην ἐπιφέρῃ,
Ἐὰν ὁ ἅπαξ κοιμηθεὶς ὑπνώττῃ αἰωνίως,
εἰς τὸν ᾅδην ὁ νεκρὸς ἀνάμνησιν δὲν φέρῃ,
Καὶ ἄλλος μετὰ θάνατον δὲν τὸν προσμένῃ βίος,
κίνημα καὶ τῆς ζωῆς διέφευγα τὴν πάλην·
Ἀλλ' εἶναι πένθος εἰς αὐτὴν καὶ σκότος εἰς τὴν ἄλλην!

1860

ΕΥΑ

Α'

Γνωρίζω μίαν ἐποχήν, καθ' ἣν ἐμ
  Μικρόν τι ἂν ἐστέναζα, καὶ ἡ ψ
Ὁ νοῦς καὶ ἡ καρδία της, ὁ ἀνθη
  Ὡς στέφανος ἐκάλλυνε τὴν ὕπα
Ὁπότε εἰς τὴν θέαν μου εὐδαίμων
  Ἁγνὴ ὡς βρέφους ὄνειρον, καλ

Γνωρίζω μίαν ἐποχήν, ὁπόταν ἔρω
  Προσευχομένη κ' εἰς ναὸν ἀκόμ
Ὅτε ὠχρία ἂν μικρὸν ἐβράδυνα ἡ
  Κ' ἐρχόμενον μὲ ὀφθαλμὸν ῥεμβ
Ὁπότε εἰς τὸ στῆθός της τὸ νεαρ
  Ὅτε δὲν ἤμην ἄνθρωπος, ἀλλὰ

ρίζω μίαν ἐποχήν, ὅτ' ἡ ψυχή της ὅλη
Μόνον ἐμὲ εἰς ἅπασαν τὴν γῆν ὠνειροπόλει·
ιόταν ἔμπλεως χαρᾶς κ' αἰσθήματος ἁγίου,
Μ' ἐμπιστοσύνην ἔκλινεν ἐπάνω μου παιδίου,
εὐδαίμων κ' ὑπερήφανος διὰ τὸν ἔρωτά μου,
Ἀπεκοιμᾶτο ἥδιστα ὑπὸ τὰ ὄμματά μου.

. . . .

. . . .

Β'

ρίζω μίαν ἐποχήν....— Χθὲς εἰς τὸ Ἄντρον ἤμην,
Καὶ ὑπὸ δένδρον γνώριμον ῥεμβώδης ἐκαθήμην,
ιότε ψίθυροι γλυκεῖς ἠκούσθησαν σιμά μου·
Ἐστράφην, κ' ὑπὸ φύλλωμα πυκνὸν τὰ ὄμματά μου
ιείνην εἶδον! ἀλλ' οὐχὶ ἐκείνην τὴν ἰδίαν·
Ἐκείνην, ἀπολέσασαν ἐμὲ καὶ τὴν καρδίαν.

πῆλιξ τις ἐκάθητο ἐγγὺς τοῦ κορασίου,
Φέρων λαμπρὸν ἀδάμαντα ἐπὶ δακτυλιδίου.
κείνη πλήρης ἔρωτος ἐκάθητο σιμά του
Κ' ἐθώπευε τὴν χεῖρά του καὶ τὸν ἀδάμαντά του....
ἦτον ἐνώπιον αὐτῆς καὶ μάρτυς ἡ μυρσίνη,
Ἥις ἐπὶ τοῦ στήθους μου τὴν ἔβλεπε νὰ κλίνῃ!

Τὸ βλέμμα αἴφνης στρέφουσα μὲ εἶδ
"Ότι ὠχρίασε; ποσῶς· ὅτι αἰσχύν
'Αφῆκε μόνον ἀφελῶς τὴν χεῖρα, ἤ
'Ως τεῖχος ἡ ἀναίδεια τὰς Εὔας
"Ολα τὰ τείχη πίπτουσιν· ἀλλ' ἡ ἀ
'Υψοῦται μ' ὄμματα κυνός, ἀνίκη

'Οπόταν τὴν καρδίαν της ἡ κόρη μ
Δὲν εἶναι πλέον ἡ αὐτή, δὲν εἶν
Γίνεται τί.... ἀλλὰ μὲ τί νὰ τὴν σ
Ταπείνωσις, εὐτέλεια μ' ἐκείνην
'Οπόταν ἡ ψυχὴ πετᾷ καὶ παραιτῇ
Πλέον δὲν λέγεται ψυχή, καλεῖτ

Οἴμοι· ὁ σκώληξ χρυσαλὶς καθίστατ
Κ' ἡ κόρη σκώληξ. — "Εφυγον
Νὰ βλέπω σκώληκα τὸν πρὶν δὲν ἤ
'Ησθάνθην δάκρυ παγερὸν ἐπὶ τὸ
'Ητον ἡ ἐπικήδειος σταγὼν τοῦ ἔρω
'Απὸ ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἀπέθαν

ΕΙΣ ΛΕΥΚΩΜΑ

ΝΕΑΣ ΚΟΡΗΣ

Α'

Θὰ ἔλθουν αὔριον ἐχθροὶ τῆς νέας σου καρδίας
  Νὰ σὲ καλέσουν εἰς ζωὴν ἐνόχου εὐτυχίας·
Ἀγάπην θά σ' ὑπόσχωνται τὰ εὔγλωττά των χείλη.
  Τοὺς ψεύστας περιφρόνησον, παρθενική μου φίλη,
Κ' ἐρώτησον τὸν ἀτυχῆ, ὅστις χαρὰν σοὶ φέρει,
  Ἂν ἦν' ἐκεῖνος εὐτυχής, ἐὰν ἐκεῖνος χαίρῃ....
Φεῦ· ὅλα τὰ αἰσθήματα εἶναι ἀπάτη μόνον,
  Ἀπάτη, φέρουσα καρπὸν ὀλέθριον — τὸν πόνον!
Ψεῦδος ὁ ἔρως μάταιον, καὶ ψεῦδος ἡ φιλία,
  Ἡ εὐτυχία ἄνεμος καὶ μῦθος ἡ θρησκεία!
Μὴ ἀπατᾶσαι, φύλαττε τὰ στήθη σου κλεισμένα,
  Καὶ μὴ οὐδένα προτιμᾷς καὶ μὴ μισῇς οὐδένα·
Καὶ σὲ πρὸ πάντων, ἑαυτὴν μὴ ἀγαπᾷς, ὦ κόρη!
  Ἂν πρόκειται νὰ βυθισθῇ ἡ γῆ, ἀδιαφόρει....

Μὴ μειδιᾷς καὶ μὴ θρηνῆς ἐφ' ὅσον
Εἶναι μικρὸν νὰ μειδιᾷς, μικρότερ
'Αξίζει ἓν μειδίαμα ποτὲ χαρὰ κάμμ
'Αξίζει ἕνα στεναγμὸν ποτὲ ἡ δυσ
Μόνη καὶ ἄνευ πίστεως ἐπὶ τοῦ κόσμ
Ὡς μένει μόνος καὶ αὐτὸς ὁ Ὑψ

Β'

'Εγὼ δὲν μειδιῶ ποτέ, ἐγὼ ποτὲ δὲν
Οἱ βλάκες μόνον μειδιοῦν, οἱ βλά
Εἰς μίαν ἄκραν τῆς ζωῆς ῥαθύμως ἀ
Καὶ ἄνευ πόθου ἢ σκοποῦ ἐκφεύγω
'Εν γένει ἄπιστος, οὐδέν, ὦ κόρη, δ
Οὐδὲ θεὸν τῆς ἀρετῆς, οὐδὲ θεὸν
Καὶ τίποτε κάτω ἐδῶ ἢ ἄνω δὲν λατ
Οὐδὲ αὐτὸν τὸν ἔρωτα τῆς πρώτης
Ναί· εἶμαι πλάσμα δυστυχὲς καὶ κατ
Φιλίαν, μῖσος, ἔρωτα ποτὲ νὰ μὴ
Δὲν ἔχω κλῆρον ἐπὶ γῆς, δὲν ἔχω π
Συνέπεσε νὰ γεννηθῶ καὶ πρόκειτα

ΤΗι ΚΥΡΙΑι Ε. Ρ.***

....Καὶ εἶπες εἰς τὴν λύραν μου, τὴν καλλονήν μου ψάλε,
Καὶ εἶπες εἰς τὸ στῆθός μου τὸ τεφρωμένον, πάλλε!
Ἀλλ' ὅταν μοὶ τὸ ἔλεγες, τὸ διαυγές σου ὄμμα
Ἐὰν καλῶς ἠτένιζε τὸ πένθιμόν μου χρῶμα,
Δὲν θὰ ἐζήτεις τὸν παλμὸν καρδίας ἐκπνεούσης,
Οὐδὲ ᾀσμάτων ἔμπνευσιν ἀποθαμμένης Μούσης!

Ἀπέθανεν ἡ Μοῦσά μου μετὰ τοῦ ἔρωτός μου,
Καὶ τὴν πυρά μου ἔσβυσαν οἱ παγετοὶ τοῦ κόσμου.
Δὲν ψάλλει ὁ ἀγωνιῶν, δὲν μειδιᾷ ὁ κλαίων·
Δὲν εἶμ' ἐγὼ ὁ ἄλλοτε ἐγώ, δὲν εἶμαι πλέον....
Μὴ θέλῃς νὰ ἐνθυμηθῶ, μή μ' ἀφαιρῇς τὴν λήθην,
Καὶ ἄφες με νὰ λησμονῶ καθὼς ἐλησμονήθην!

Ὦ, ἄλλοτε ἂν ἤθελε μᾶς συναντήσ' ἡ
Ὁπότε τοὺς δακτύλους μου κατέφλεγ
Ὁπότε ἥναπτεν ᾠδὰς ἡ φλογερὰ καρδ
Κ' εἰς τὴν ψυχήν μου καὶ αὐτὴ ἡ θλ
Ὦ, ἄλλοτε ἄν σ' ἔβλεπον κ' ἐν μέσῳ
Θὰ ἦσο σὺ τὸ ᾆσμά μου καὶ ὅλον μ

Ἦλθες ἀργά, πολὺ ἀργὰ ἀνέτειλες, ὦ
Καὶ ἄφησες βραδύνουσα Ἐκείνην βα
Ἐπῆλθεν ὁ κατακτητὴς ὁ ἄγριος, καὶ
Ἐρημωμένη ἔμεινεν ἡ πρὶν ἀνθοῦσα
Κ' ἓν ἄνθος δὲν ἀπέμεινεν ἐκ τῶν ποτ
Δὲν εἶμ' ἐγὼ ὁ ἄλλοτε ἐγώ, δὲν εἶ

Ἴσως μὲ εἴπῃς· « Βασιλεύς, κατακτη
Καὶ δι' αὐτὴν ἀνέχεσαι ἡ μοῦσά σου
Ὦ, δι' αὐτήν! τί πρὸς ἐμὲ ἂν ἦτον ἀ
Μὴ διὰ τοῦτο ἔπαυσε νὰ ἦναι ἡ ἰδία
Καθὼς τὴν ἔπλασα ἐγώ, τοιαύτη διαμ
Ἐκείνην μόνον ἀγαπῶ, ἡ ἄλλη εἶνα

Φεῦ· ὁμοιάζω Ἐθνικόν, ὁπότε ἠγωνία
 Πληγεῖσα ἀπὸ τὸν Χριστὸν τοῦ ψεύδους ἡ θρησκεία·
Τῆς ἀληθείας ἔβλεπον τὸ φῶς οἱ ὀφθαλμοί του,
 Πλὴν τοὺς πατρῴους του θεοὺς ἐπόνει ἡ ψυχή του.
Ὁμοίως καὶ ὁ ἔρως μου ἀγωνιᾷ καὶ θνήσκει,
 Ἀλλὰ σφαλῶ τὰ ὄμματα καὶ ὕπαρξιν εὑρίσκει....

Σύ, ἐλησμόνησες· γυνὴ δὲν εἶσαι καὶ σὺ ἔτι;
 Εἰς νύκτα λήθης ἔθαψες τοῦ ὄρθρου σου τὰ ἔτη.
Ὅμως ἡμεῖς, ὅμως ἐγώ, τὸ παρελθὸν λατρεύω,
 Μὲ τὴν πνοήν του ἔτι ζῶ καὶ μέλλον δὲν θηρεύω.
Ἐστάθην· δὲν ἐπιθυμῶ τὸ βῆμα νὰ ἐκτείνω·
 Ὁ καίων ἔσβυσε βωμός, ἀλλὰ δὲν τὸν ἀφίνω!

Λησμόνει σύ· ἐγὼ ἐμπρὸς ποτὲ δὲν θὰ βαδίσω,
 Καὶ μὲ ἀρέσκει συνεχῶς νὰ στρέφωμαι ὀπίσω.
Μ' ἀρκεῖ, μ' ἀρκεῖ τὸ ὄνειρον τῶν παρελθόντων χρόνων·
 Τὸ ᾆσμα ἔτι ἀντηχεῖ τῶν πρώτων ἀηδόνων.
Ἂν ἦλθε νὺξ κ' ἐκάλυψε τὴν λάμψιν τῆς ἡμέρας,
 Ἂν ἔχασα τὸν ἥλιον, τὸν βλέπω εἰς ἀστέρας....

Ὁ Ἔρως θνήσκει, πλὴν ποτὲ ἡ μνή
Περισσοτέραν ὕπαρξιν νεκρούμενος
Θέλω ἐγγὺς τοῦ τάφου του τοὺς ὀφθα
Καὶ εἰς τὴν κρύαν κόνιν του τὴν κ
Θέλω μὲ τῆς θρησκείας μου τὸ μύρο
Καὶ εἰς τὸν μαῦρόν μου σταυρὸν νὰ

ΕΙΣ ΛΕΥΚΩΜΑ ΦΙΛΟΥ

Α'

Μὲ εἶπον ὅτι ὄνειρον τὸ σύμβολόν σου εἶναι,
Καὶ ὅτι ὀνειροπολεῖς καὶ νύκτα καὶ ἡμέραν.
Σὲ εἶναι ἄγνωστος ἡ γῆ, τὰ πάθη, αἱ ὀδύναι,
Καὶ ζῇς μακράν, μακρὰν ἡμῶν εἰς ἐδικήν σου σφαῖραν.
Ὡς ὑπνοβάτης μεταξὺ ἡμῶν περιπλανᾶσαι,
Βαδίζεις, ἀκροάζεσαι, λαλεῖς, ἀλλὰ κοιμᾶσαι·

Κοιμᾶσαι σύ;... Εἶναι ψευδὴς ὁ ὕπνος σου, ἀπάτη·
Ἀλλοίμονον! οἱ ὀρφανοὶ κοιμῶνται τῶν ὀνείρων,
Ὅσων ὁ ὕπνος οὔτε ἓν ἐνύπνιον δὲν πλάττει,
Καὶ ζῶσι βίον τεχνητὸν ναυτίας, πλήρη λήρων.
Αὐτοὶ κοιμῶνται, ὄχι σύ! — Κοιμήσου, νεανία·
Δὲν θὰ ὑπνώττῃς πάντοτε, ταλαίπωρος καρδία!

Μετὰ τὸν ὕπνον, ἔγερσις· μετὰ τὸ ὄν
Μετὰ τὴν πτῆσιν τῆς ψυχῆς καθήκ
Τὴν ὀνειρώδη ὕπαρξιν θ' ἀφήσῃς καὶ
Καὶ τί θὰ ἴδῃς, δυστυχῆ, ὁπόταν
Θέλουν σφαλήσει οἱ ἁγνοί, ἐκ φρίκης
Καὶ πυρετῶδες ὄνειρον θὰ ἴδῃ ἡ ψ

Καὶ θὰ ἐκλείψῃ ἅπασα ἡ γοητεία πλ
Θ' ἀπολεσθῇ τὸ ὄνειρον ἀπὸ τὰ ὄμ
Μὲ ῥόδα δὲν θὰ σὲ κοσμῇ ἡ χώρα τ
Καὶ δὲν θὰ ἔρχωνται ὡς πρὶν εἰς
Ὅλοι ἐκεῖν' οἱ ἄγγελοι μ' ἐσθῆτα γ
Ὡς ἀστραπαὶ οὐράνιαι εἰς ἤρεμον

Πόσον τὸν ὕπνον σου φθονῶ!...Οἴμοι
Κ' ἔζων μ' ἓν ὄνειρον μακρὸν εἰς
Ἄ, τὴν ὡραίαν ἐποχήν· πόσον εὐδαί
Ἐὰν μοὶ ἔδιδ' ὁ Θεὸς τὸν ὑψηλόν
Ἐὰν μοὶ ἔλεγ' ἔκλεξε, τὸ πᾶν σ' ἐγ
« Ἓν ὄνειρον, θὰ ἔλεγον, ἓν ὄνει

ι μήπως ὄνειρον δὲν ἦν' ὅ,τι ὡραῖον;
ὲν εἶναι ὄναρ κυανοῦν τῶν οὐρανῶν τὸ δῶμα,
έγγελοι, ἡ καλλονή, τὸ μύρον τῶν ἀνθέων;
ζαὶ μὴ δὲν ἦναι ὄνειρον καὶ ὁ Θεὸς ἀκόμα!
ιως δὲν ἦναι ὄνειρον ἀγάπης ἡ ζωή σου;
ζοιμοῦ καὶ μὴ ἐγείρεσαι· ὦ φίλε μου, κοιμήσου!

Β′

εἶπον ὅτι χερουβεὶμ, νεᾶνις αἰθερία,
Ἀπὸ ἀργυρομέτωπον ἀστέρα καταβαίνει,
ὅλη φῶς καὶ ἄρωμα καὶ ὅλη ἁρμονία,
Εἰς ὄναρ μεταβάλλεται καὶ ἐμπρός σου διαβαίνει.
όχρους καὶ μετὰ φωνῆς ἠρέμα τεμνομένης
Σὲ νανουρίζει μ' ᾄσματα μητρὸς καὶ ἐρωμένης.

έ μοι, ἔχει τ' ὄμμα της τῶν οὐρανῶν τὸ χρῶμα;
Μ' ἀγγέλου κόμην τὸ χρυσοῦν ἐνύπνιον κοσμεῖται;
δὲν θὰ ἔχῃ μέλαιναν τὴν κόμην καὶ τὸ ὄμμα,
Οὐδὲ Μαρία, τῆς 'Εδὲμ ἡ κόρη θὰ καλῆται....
μὴ τὸ δώσῃ ὁ Θεὸς, ποτὲ νὰ μὴ τὸ δώσῃ,
Ψυχὴ κάμμία τ' ὄνομα αὐτὸ ν' ἀποθεώσῃ!

Μαρία! είναι όνομα ολέθρου, νεκνία·
"Ελξις πρὸς ἄβυσσον, πνοὴ μαραίνουσα βραδέως,
Καρδίας ψυχορράγημα καὶ φθίσις αἰωνία.
"Οστις λατρεύει τ' ὄνομα αὐτὸ ἐκπνέει νέος!
"Ω, πῶς τοιοῦτον ὄνομα ἀγνίζ' ἡ Παναγία;
Ἡ Θεοτόκος ἔπρεπε νὰ λέγεται Μαρία;...

Ἀπεπλανήθην· σύννεφον τῆς πάλαι τρικυμίας
Εἰς παρελθούσης ἐποχῆς μ' ἀνήρπασεν ἀβύσσους.
Πλὴν ἂν προφέρω τ' ὄνομα αὐτὸ μετὰ πικρίας,
Δὲν εἶναι πόνος ἔρωτος, οὐδὲ λατρεία μίσους.
Εἶναι ὀργὴ κατ' ἐμαυτοῦ, διότι ἐτυφλώθην
Κ' εἰς κόρην τόσον ταπεινὴν ποτὲ ἀφιερώθην.

Εἰρήν' εἰς τὴν καρδίαν μου! ἀπέθανεν ἐκείνη·
Εἶναι νεκρὰ ἀφοῦ δὲν ζῇ οὐδ' εἰς τὰ ὄνειρά μου....
Ὁ ἔρως μου τὴν ἔδιδε ζωήν.... ἦτο σελήνη,
Λαμβάνουσα τὴν λάμψιν της ἀπὸ τὸν ἔρωτά μου.
Σελήν' ἡ κόνις τῆς ὁδοῦ!... Ὁποία βλασφημία!
Εἰρήν' εἰς τὴν καρδίαν μου· παρῆλθ' ἡ τρικυμία.

Ὅταν ἀπὸ τοῦ ὕπνου σου τὴν μέθην ἀνακύψῃς,
Εὐδαίμων! δὲν θὰ αἰσθανθῇς ὀργὴν εἰς τὴν καρδίαν,
Οὐδὲ θὰ αἰσθανθῇς ποτε τοῦ συνειδότος τύψεις....
Διότι κόρην ἀγαπᾷς τῶν πόθων σου ἀξίαν,
Σ' ὑψόνονται πρὸς χερουβεὶμ ἁγνὸν οἱ ὀφθαλμοί σου·
Κοιμοῦ καὶ μὴ ἐγείρεσαι· ὢ φίλε μου, κοιμήσου!

1866

ΕΙΣ ΕΝ ΡΟΔΟΝ

ΠΡΩΤΗ ΜΑΪΟΥ

Όλοι χαρίζουν σήμερα λουλούδια μυρωμένα,
Καὶ παίρνουν φίλημα δειλὸ ἀπὸ σεμνὴ παρθένο·
Μόνος ἐγὼ δὲν χάρισα τριαντάφυλλο κανένα,
Κι' ἀδίκως τώρα σὲ κρατῶ, λουλοῦδι ἀγαπημένο!
Ἄχ, ἔχ' ἡ μοῖρα καὶ γιὰ σᾶς, ἄνθη πτωχά, φαρμάκια·
Δὲν χαίροντ' ὅλα τὴ ζωὴ τῆς γῆς τὰ λουλουδάκια.

'Ανύποπτο μὲ τ' ἄλλα σου τ' ἀδέλφια ἀγκαλιασμένο,
Τὴ χαραυγὴ κοιμώσουνα σὲ μυρισμένο στρῶμα·
Ἔλαμπε γύρω σου ἡ δροσιὰ σὰ βλέμμα ἐρωτευμένο,
Κ' ἀκτῖνα χαμογέλαε στὸ παιδικό σου στόμα.
Ἄχ! γιὰ μιὰ κόρη ἐπίστεψα πῶς ἦσουν γεννημένο,
Λησμόνησα πῶς μὲ μισεῖ καὶ σ' ἔκοψα, καϋμμένο!...

Μὴ μοῦ ψυχομαραίνεσαι καὶ μοῦ παραπονῆσαι,
Καὶ μή, λουλοῦδι, μὲ μισῇς, λουλοῦδι ὠρφανεμμένο·
Ἐλεημοσύνης μυρωδιὰ καὶ δι' ἐμένα χῦσε.
Ἀνθεῖ καὶ τὸ τριαντάφυλλο κοντὰ στὸν πεθαμμένο ...
Ἄφσε τὸ χέρι ἑνὸς νεκροῦ τὰ φύλλα σου νὰ πιάνῃ,
Γιατὶ σ' ἔχει κι' ὁ ἔρωτας κι' ὁ θάνατος στεφάνι!

Σὲ ποιόν, λουλοῦδι ἐρωτικό, σὲ ποιὸν νὰ σὲ χαρίσω,
Καὶ ποιὸς ἀπὸ τὸ χέρι μου σ' ἐσένα θαῦρῃ χάρι;
Βρίσκεται στῆθος καὶ γιὰ σὲ ἀγάπης νὰ σ' ἀφήσω,
Καὶ μ' ὅλη σου τὴν ἐμμορφιὰ παρθένα νὰ σὲ πάρῃ;
Κανένα ῥόδο μοναχὸ ἀρώματα δὲν χύνει,
Τὸ χέρι ὅπου τὸ κρατεῖ, ἐκεῖνο τοῦ τὰ δίνει!

Ἄχ, ξέρω, ξέρω τί ποθεῖς· γνωρίζω τί γυρεύεις,
Καὶ τί θὰ μ' ἔλεγες, φωνὴ ἂν εἶχες νὰ λαλήσῃς·
Τῆς κόρης ποῦ δὲν μ' ἀγαπᾷ τὴν ἐμμορφιὰ ζηλεύεις
Κ' ἐπιθυμεῖς τὰ καστανὰ μαλλιά της νὰ στολίσῃς.
Ταλαίπωρο! ἄλλος κἀνεὶς σ' Ἐκείνην ἂν σὲ δώσῃ,
Τότε τὸ χέρι τ' ἀκριβὸ ἐπάνω σου θ' ἁπλώσῃ!

ΕΙΣ ΕΝ ΡΟΔΟΝ

ΠΡΩΤΗ ΜΑΪΟΥ

Ὅλοι χαρίζουν σήμερα λουλούδια μυρωμένα,
Καὶ παίρνουν φίλημα δειλὸ ἀπὸ σεμνὴ παρθένο·
Μόνος ἐγὼ δὲν χάρισα τριαντάφυλλο κανένα,
Κι' ἀδίκως τώρα σὲ κρατῶ, λουλοῦδι ἀγαπημένο!
Ἄχ, ἔχ' ἡ μοῖρα καὶ γιὰ σᾶς, ἄνθη πτωχά, φαρμάκια·
Δὲν χαίροντ' ὅλα τὴ ζωὴ τῆς γῆς τὰ λουλουδάκια.

Ἀνύποπτο μὲ τ' ἄλλα σου τ' ἀδέλφια ἀγκαλιασμένο,
Τὴ χαραυγὴ κοιμώσουνα σὲ μυρισμένο στρῶμα·
Ἔλαμπε γύρω σου ἡ δροσιὰ σὰ βλέμμα ἐρωτευμένο,
Κ' ἀκτῖνα χαμογέλαε στὸ παιδικό σου στόμα.
Ἄχ! γιὰ μιὰ κόρη ἐπίστεψα πῶς ἦσουν γεννημένο,
Λησμόνησα πῶς μὲ μισεῖ καὶ σ' ἔκοψα, καϋμμένο!...

Μὴ μοῦ ψυχομαραίνεσαι καὶ μοῦ παραπονῆσαι,
  Καὶ μή, λουλοῦδι, μὲ μισῇς, λουλοῦδι ὠρφανεμμένο·
Ἐλεημοσύνης μυρωδιὰ καὶ δι' ἐμένα χῦσε.
  Ἀνθεῖ καὶ τὸ τριαντάφυλλο κοντὰ στὸν πεθαμμένο ...
Ἄφσε τὸ χέρι ἑνὸς νεκροῦ τὰ φύλλα σου νὰ πιάνῃ,
  Γιατὶ σ' ἔχει κι' ὁ ἔρωτας κι' ὁ θάνατος στεφάνι!

Σὲ ποιόν, λουλοῦδι ἐρωτικό, σὲ ποιὸν νὰ σὲ χαρίσω,
  Καὶ ποιὸς ἀπὸ τὸ χέρι μου σ' ἐσένα θαῦρῃ χάρι;
Βρίσκεται στῆθος καὶ γιὰ σὲ ἀγάπης νὰ σ' ἀφήσω,
  Καὶ μ' ὅλη σου τὴν ἐμμορφιὰ παρθένα νὰ σὲ πάρῃ;
Κανένα ῥόδο μοναχὸ ἀρώματα δὲν χύνει,
  Τὸ χέρι ὅπου τὸ κρατεῖ, ἐκεῖνο τοῦ τὰ δίνει!

Ἄχ, ξέρω, ξέρω τί ποθεῖς· γνωρίζω τί γυρεύεις,
  Καὶ τί θὰ μ' ἔλεγες, φωνὴ ἂν εἶχες νὰ λαλήσῃς·
Τῆς κόρης ποῦ δὲν μ' ἀγαπᾷ τὴν ἐμμορφιὰ ζηλεύεις
  Κ' ἐπιθυμεῖς τὰ καστανὰ μαλλιά της νὰ στολίσῃς.
Ταλαίπωρο! ἄλλος κανεὶς σ' Ἐκείνην ἂν σὲ δώσῃ,
  Τότε τὸ χέρι τ' ἀκριβὸ ἐπάνω σου θ' ἁπλώσῃ!

Πᾶμε, σὰ δὲν εὑρίσκεται ψυχὴ νὰ σὲ κρατήσῃ,
  Σὲ ξεχασμένα μνήματα, στοῦ χάρου τὸ σκοτάδι·
Ἴσως κἀνένας δύστυχος νεκρὸς σ' ἐπιθυμήσῃ,
  Γιατὶ δὲν ἔχουν οἱ πτωχοὶ τριαντάφυλλα στὸν ᾅδη....
Κι' ἀνίσως οὔτ' ἕνας νεκρὸς δὲν εὑρεθῇ γιὰ σένα,
  Ἄχ, ἡ μανοῦλά μου ποῦ ζῇ, σὲ δέχετ' ἀπ' ἐμένα!

1900

ΕΙΣ ΠΟΤΑΜΟΝ

« Ποτάμι ταξειδιάρικο, ποτάμι άγαπημένο,
« Μυριολογῶντας ποῦ μοῦ πᾷς νὰ βυθισθῇς, καϋμμένο;
« Ἄχ! σὰν κ' ἐμᾶς εἶσαι καὶ σύ· ὅποιος μπροστὰ βαδίζει,
« Ὅποιος βαδίζει πάντα ἐμπρός, ποῦ πάει δὲν γνωρίζει!
« Ἐγώ, ἐγὼ νὰ σοῦ τὸ εἰπῶ, ἐγώ, καλὸ ποτάμι,
« Στὰ κρυσταλλένια σου νερὰ ἡ μοῖρα τί θὰ κάμῃ.
« Ἀπὸ τὴν ἄβυσσο ἔρχεσαι, στὴν ἄβυσσο θὰ πέσῃς·
« Δὲν θὰ μπορέσῃς νὰ σταθῇς, φτωχό, δὲν θὰ μπορέσῃς!
« Πρέπει τὸ νόμο τὸν κοινὸ καὶ σὺ ν' ἀκολουθήσῃς....
« Ποτάμι, θενὰ στερευθῇς· ποτάμι, δὲν θὰ ζήσῃς.
« Ἄχ! βλέπε, βλέπ' ὅσο μπορεῖς, ἐκεῖ ποῦ τώρα τρέχεις,
« Τὸν ἀσημένιο οὐρανό, τὰ λούλουδα ποῦ βρέχεις·
« Βλέπε τῆς γῆς τὴν ἐμμορφιὰ καὶ τοὐρανοῦ τὴ χάρι,
« Πρὶν πέσῃς μέσ' στὰ σκοτεινὰ κ' ἡ ἄβυσσος σὲ πάρῃ....
« Ἀργά, ἀργά! μὴ βιάζεσαι· τὸν οὐρανὸ στοχάσου,
« Τὸν οὐρανὸ π' ἀντανακλᾷς καὶ σέρνεις στὰ νερά σου.

« Τὰ ἄσπρα κύττα σύννεφα ποῦ ἐπάνω σου περνοῦνε·
  « Γιατὶ τοὺς μοιάζεις, ποταμέ, γι' αὐτὸ σὲ χαιρετοῦνε.
« 'Εσ' εἶσαι σύννεφο ὑγρό, λευκότερο ἀπ' τὰ κρίνα,
  « 'Εσ' εἶσαι σύννεφο τῆς γῆς, καὶ τοὐρανοῦ ἐκεῖνα.—
« Γιὰ πές μου, πές μου, ποταμέ, τὴ μάνα ποῦ τὴν ἔχεις;
  « Ποιὰ σύννεφα σ' ἐσπείρανε, σ' ἐγέννησαν καὶ τρέχεις;
« Ἄχ! μοιάζεις μὲ τὸν ἄνθρωπο, ἄχ! μοιάζεις καὶ μ' ἐμένα·
  « Ὅμως ἐγὼ κουράσθηκα μπροστήτερ' ἀπὸ σένα.
« Μ' ἔρχεται τώρα, ποταμέ, στὸ κῦμά σου νὰ πέσω,
  « Τὴν φλόγα πῶχω μέσα μου στὰ στήθια σου νὰ σβέσω.
« 'Εγὼ φωτιά, ἐσὺ νερό, ποτάμι, θὰ μὲ σβύσῃς·
  « Ἔχεις τῆς λήθης τὸ νερό, καὶ θὰ μοῦ τὸ ποτίσῃς!»
—Ἔλεγε, καὶ στοῦ ποταμοῦ τὴν ἄκρη ἐπεριπάτει
  Ἕνας θλιμμένος ποιητὴς μὲ δακρυσμένο μάτι.
Ἕνας π' ἀγάπησε πολὺ καὶ δὲν ἀνταγαπήθη....
  Καὶ βλέποντας, καὶ βλέποντας τὸ κῦμα, ἐλησμονήθη.
Δὲν εἶδε ὅτι ἔπεφτε μέσ' στὸ τρεχάτο μνῆμα·
  Τὸ κῦμα ἔλαβε τὸ νειό, κ' ἡ ἄβυσσος τὸ κῦμα.

1862

Ο ΚΥΚΝΟΣ

Κύκνος ἄρρωστος ἀπὸ ἀγάπη, μνῆμα
Σὲ κρυστάλλινο ζητοῦσε λίμνης κῦμα·
Χιόνι φαίνουνταν μέσ' στὸ νερὸ ὑψωμένο,
Κρίνο δροσερὸ στὴ λίμνη φυτεμμένο.
— Ἔλα, τοὔλεγε ἀπὸ τὴν ὄχθη πέρα
Κρίνο τῶν πουλιῶν, μία ἄσπρη περιστέρα·
Μὲ μυρτιᾶς ἀνθὸ ἐχτίσθηκ' ἡ φωλιά μου,
Ἄσπρη σὰν καὶ σὲ καὶ σὰν τὰ δυὼ φτερά μου!
Σείσθηκε κλαρί, τριανταφυλλιὰ ἐταράχθη,
Κ' ἡ βασίλισσα τοῦ τραγουδιοῦ ἐπετάχθη·
— Σῶπα, φώναξε κ' ἐθύμωσε τ' ἀηδόνι,
Κύκνος μὲ βουβὸ πουλὶ δὲν ζευγαρόνει.
Ῥῆγας σὰν κι' αὐτόν, βασίλισσα θὰ πάρῃ·
Σήκω, κύκνε μου, τῆς λίμνης καβαλλάρη,
Ἄφσ' τὴν πίκρα σου καὶ πέτα στὴ μυρτιά μου,
Καὶ θὰ γιατρευθῇς μὲ τὸ κελάδημά μου.

Ἔλ' ἀγάπη μου, ἔλα, πουλὶ καὶ χιόνι,
  Κύκνος μοναχὰ μ' ἀηδόνι ζευγαρόνει.
Κ' εἶπ' ἀπὸ ἰτιὰ τρυγόνι χηρεμμένο·
  —Σώπασε καὶ σὺ τὸ χιλιοφιλημένο!
Κεῖνον π' ἀγαπᾷ καὶ στὴν ἀγάπη λυώνει,
  Δὲν τὸν ὠφελεῖ κανείς, οὔτε τ' ἀηδόνι.
Πέσε, κύκνε μου, στὸ κῦμα τὸ δροσάτο·
  Θενὰ νὰ γιατρευθῇς καὶ θὰ ξεχάσῃς κάτω....

1876

ΠΡΟΣΔΟΚΙΑ

ΜΟΝΟΛΟΓΟΣ

Θὰ ἔλθῃ, θὰ τὴν ἴδω—Γῆ καὶ οὐρανέ!
« Ἐκ τῆς ὁδοῦ, μὲ εἶπε, τοῦ ἀσύλου σου,
» Νικία, εἰς τὴν μίαν αὔριον ἐγὼ
» Ὡς ξένη θὰ διέλθω κἂν νὰ σὲ ἰδῶ.
» Διότι τρέμω μήπως σὲ συλλάβωσιν,
» Ὅτ' ἔρχεσαι νὰ μ' ἴδῃς.... Ἔρχομαι ἐγώ. »
Αὐτά, αὐτὰ μὲ εἶπες, κόρη συμπαθής,
Αὐτὰ συγκινημένη μ' ἐψιθύρισες
Καὶ οὐδὲ μίαν λέξιν ἐλησμόνησα.
Τὰς ἔμαθα ἐκ στήθους· ἕως σήμερον
Ἀκόμη σὲ ἀκούω, ἕως σήμερον....
« Ἐκ τῆς ὁδοῦ, μὲ εἶπε, τοῦ ἀσύλου σου,
» Νικία, θὰ διέλθω! » Ὤ, πῶς πάντοτε,
Αὐτὰ νὰ λέγω θέλω, πάντοτε αὐτά!

Προγεγραμμένος εἶμαι, μὲ θηρεύουσιν
Οἱ κύνες τοῦ Βανδάλου, καὶ δὲν δύναμαι
Νὰ τρέξω νὰ τὴν ἴδω.—Ὢ, θὰ ἔτρεχον
Καὶ ἐν ἡλίῳ πλήρει, κ' ἐν τῷ μέσῳ των,
Ἀλλὰ θὰ μὲ κρατήσουν τότε, κ' ἔπειτα
Οὐδὲ τὴν νύκτα πλέον δὲν θὰ δύναμαι
Ἐνίοτε νὰ βλέπω τὴν Μαρίαν μου.—
Τί ὥρα εἶναι; Θέλω, ἤθελον ἐγὼ
Νὰ ἦναι μία τώρα, μία πάντοτε....
Ἀλλοίμονον, δὲν εἶναι· εἶναι δώδεκα!
Κατηραμένη ὥρα εἶν' ἡ ὥρ' αὐτή.
Τὸ ὡρολόγιόν μου, τῆς καρδίας μου,
Πόσον ἐμπρὸς ὑπάγει, πῶς ταχυπορεῖ!
Λεπτὰ τὸ ἰδικόν μου ἔχει τοὺς παλμούς,
Λεπτὰ τὰ ἄλλα ἔχουν τάξιν φονικήν.—
Ὢ, ἂν ἐκείνη τώρα δὲν ἠτένιζεν
Εἰς ἄψυχον τεχνίτου ὡρολόγιον,
Ἐὰν τὸ ἴδικόν της, τῆς καρδίας της,
Ἐκείνη ἐθεώρει, μίαν πρὸ πολλοῦ
Καθὼς ἐγὼ θὰ εἶχε, μίαν, ἐπειδὴ
Δεικνύουν τὴν ἰδίαν ὥραν πάντοτε
Ἐκείνης ἡ καρδία κ' ἡ καρδία μου....
—Ὢ, πόσον τὴν λατρεύω! πῶς τὴν ἀγαπῶ!
Ἀλλὰ, πῶς δὲν ἐφάνη;... πῶς δὲν ἔρχεται;
Ἐκείνη τὸ γνωρίζει, δὲν τὸ ἀγνοεῖ
Μὲ ποίαν ἀγωνίαν καὶ παραφορὰν

Τὴν περιμένει τώρα ὁ Νικίας της!
Λοιπὸν δὲν μὲ λυπεῖται, δὲν μὲ συμπονεῖ;
Τὴν ἀδικῶ· ἠξεύρω ὅτι μ' ἀγαπᾷ.
Αὐτὴ δὲν μὲ λυπεῖται! — Ὅμως πῶς ἀργεῖ;...
Τίς οἶδεν ἐπὶ τέλους ποῖον πρόσκομμα
Τὴν ἐμποδίζει ἔτι· τώρα θὰ φανῇ.
Καὶ πῶς! διῆλθον πέντε ἔκτοτε λεπτά,
Πέντε λεπτὰ καὶ μόνον;... Τόση ταραχή,
Καὶ προσδοκία τόση ἀτελεύτητος
Εἰς πέντε λεπτὰ μόνον! Ὡρολόγιον,
Πολὺ κακῶς βαδίζεις, εἶναι εἷς αἰών!
Βραδυπορεῖς, κινεῖσαι ὡς ὁ θάνατος,
Ὅταν ἀπηλπισμένη τὸν ζητῇ ψυχή.
Ταχύτερον προχώρει ἢ σὲ ἔθραυσα. —
Θὰ ἔλθῃ· ποία τέρψις, ποία ἔκστασις!
Θὰ τὴν ἰδῶ, ἐκείνην πάλιν θὰ ἰδῶ.
Οἴμοι· μὲ δύω μόνον, δύω ὀφθαλμούς,
Κ' ἐκεῖνος, ἐκεῖ ἄνω, ὁ τρισόλβιος
Ὁ οὐρανός, τὴν βλέπει μὲ τὸν ἥλιον,
Καὶ μὲ χιλίων ἄστρων ὄμματα λαμπρὰ
Τὴν βλέπει πᾶσαν νύκτα!... Πλὴν κ' ἐγὼ αὐτὸς
Καλλίτερον τὴν βλέπω· μὲ τὸν ὀφθαλμὸν
Τὴν βλέπω τῆς καρδίας! Ὅμως τί ἐκεῖ,
Εἰς τῆς ὁδοῦ τὴν ἄκραν ἤδη φαίνεται;...
Νομίζω πῶς ἐσθῆτα βλέπω.... εἶν' αὐτή!
Ἆ, εἶν' Ἐκείνη! Ὄχι· εἶν' αὐτή, οὐχί!

Πᾶ! εἶναι μία κόρη, μί' ἁπλῆ θνητή,
  Κ' ἐνόμισα πῶς ἦτον ἡ Μαρία μου.
—Μακράν, μακρὰν πορεύου· εἰς τοὺς δαίμονας,
  Γυνὴ κατηραμένη· σὲ ὑπέθεσα
'Εκείνην τὴν ἰδίαν, κ' εἶσαι, εἶσαι.... σύ!
  'Αλλ' ὄχι· ἐὰν λάτρις πλήρης ἔρωτος
Καὶ σὲ προσμένῃ τώρα, κόρη δυστυχής,
  Ὦ, ὕπαγε, ἰδέ τον, σὲ ἀναζητεῖ.
Αὐτὴ βαδίζει ἴσως πρὸς τὸν φίλον της,
  Κ' ἐγὼ προσμένω ἔτι· πῶς δὲν φαίνεται;...
Θεέ· μὴ δὲν θὰ ἔλθῃ;—Οὐρανὲ καὶ γῆ!
  Μὴ ἀσθενῇ; μὴ ἴσως.... Ἅ, ποτέ, ποτέ!
'Εκείνη μ' ἐνθυμεῖται καὶ μὲ ἀγαπᾷ,
  Καὶ εἶναι ἡ ψυχή της μύρον πίστεως.
Τόσον καλὰ ἠξεύρει πῶς τὴν ἀγαπῶ,
  Καὶ τί εἰς τὴν ψυχήν μου εἶν' ἡ θέα της,
Ὥστε καὶ ἂν δὲν ἤμην ἐκλεκτὸς αὐτῆς,
  Καὶ ἂν δὲν μὲ ἠγάπα, ἀπὸ ἔλεος
Θὰ ἤρχετο ἐκείνη, ναί, θὰ ἤρχετο!
  'Αλλὰ ποτὲ μὴν ἔλθῃ, μὴ φανῇ ποτέ,
Ἂν ἔρχεται νὰ μ' ἴδῃ ἀπὸ ἔλεος.
  Ὦ, κάλλιον τὸ μῖσος παρὰ ἔλεος!
Πλὴν ἔλα, ἔλα πλέον, κόρη προσφιλής·
  Ἡ νὺξ τῆς ἀπουσίας εἰς τὸν ἥλιον
Τῆς ἐμφανίσεώς σου ἂς ἀπολεσθῇ.
  Φεῦ· ἔχω νὰ σὲ ἴδω ἄπειρον καιρόν,

Αἰῶνας ὁλοκλήρους, κόρη,—ἀπὸ χθές!
'Εὰν ἐκεῖ ἐπάνω δὲν ἦτο Θεός,
'Εὰν ὁ κόσμος οὗτος ἦτο ἄθρησκος,
Θρησκεία τότ' ἐκείνη θὰ ἐγίνετο,
Καὶ θὰ τὴν ἐπροσκύνουν πάντες ὡς θεόν.
Τὴν βλέπεις, κ' ἐνῷ εἶναι ἄγγελος αὐτὴ
Νεότητος καὶ κάλλους, ὅσον ἄθλιος
Καὶ ὑλιστὴς ἂν ἦσαι, σκέψις βέβηλος
Ποτὲ ἀπὸ τὸν νοῦν σου δὲν διέρχεται.
Σὲ ἐκθαμβοῖ τὸ κάλλος τὸ πανάγιον,
Σ' ἐξευγενίζει μία μόνη βλέψις της,
Κ' ὑποχωρεῖς καὶ φεύγεις ὀνειροπολῶν
'Αγάπην καὶ θρησκείαν καὶ παράδεισον!
—Δὲν ἔρχεται· δὲν φθάνει· μ' ἐλησμόνησεν,
Ὡς λησμονεῖ πολλάκις καὶ ὁ ἥλιος
Τὴν γῆν ἥτις προσμένει τὰς ἀκτῖνάς του....
Ἄ, δυστυχής μου φίλη, μ' ἐλησμόνησες·
Μαρία, ὄχι, ὄχι, δὲν μὲ ἀγαπᾷς.
Ὅμως ἐγώ, ἠξεύρεις, σ' ἀγαπῶ ἐγώ,
Ὡς ἀγαπᾷ ὁ μάρτυς τὸ μαρτύριον,
Καὶ ὅταν ὁ Θεός του τὸν ὀλιγωρῇ.—
Τί θέλεις; πῶς νὰ λάβω τὴν ἀγάπην σου
Καθὼς ἐγὼ τὴν θέλω, ὠκεάνειον;
'Εξήντλησα τὰ πάντα, σιδηρᾶ ψυχή!
Εἰδωλολάτρης εἶμαι, κ' ἴσως εἴδωλον
Ὡραῖον ἐκ σιδήρου ὡς οἱ ἐθνικοὶ

'Ελάτρευσ' ἡ ψυχή μου, ἴσως ἄγαλμα
Θεότητος ἀκάμπτου, πλῆρες καλλονῆς,
'Αλλὰ καὶ ἐκ μαρμάρου ἐπροσκύνησα.
Εἰς μάτην τὸ λατρεύω, εἶναι σίδηρος·
Εἰς μάτην ἀποθνήσκω, εἶναι μάρμαρον....
Φεῦ· ὡς λαμπὰς ἐμπρός της ἡ νεότης μου
Ἤναψεν, ἐξαντλεῖται, κ' εἶναι νὰ σβεσθῇ!
Πῶς, πῶς νὰ ἐμψυχώσω ἄγαλμα ψυχρόν;
Ἡ χείρ μου νὰ τὸ θραύσῃ ἴσως ἠμπορεῖ,
Πλὴν νὰ τὸ ἐμψυχώσῃ εἶν' ἀδύνατον!
Ποίαν θυσίαν θέλεις; Μὴ νὰ φονευθῶ
'Επιθυμῆς ἐμπρός σου; τοῦτο; παρευθύς!
Ὅμως αὐτὸ τὸ πράττει καὶ ὁ ἔσχατος
'Ακόμη τῶν ἀνθρώπων, καὶ εἷς πίθηκος.
Μὴ θέλῃς, μὴ νὰ δρέψω φήμην ἥρωος;
'Αλλὰ καὶ τοῦτο εἶναι τετριμμένον, μὴ
Διὰ τὴν σύντροφόν των καὶ τὰ ζῷ' αὐτὰ
Δὲν μάχονται γενναίως;... Ἄλλα ζήτησον.
Ἄλλας θυσίας, ἄλλας! Ἄ, ἰδού, ἰδού·
Πρὸς χάριν σου ἀκόμη ἐγὼ δύναμαι
Εἰς χεῖρας ὄχι λύραν, πῆχυν νὰ κρατῶ,
Νὰ γείνω τοκογλύφος, νεκροθάπτης, ζῶν
Μὲ πτώματα καὶ τόκους.... Θέλεις ἄλλο τί;
'Αλλὰ καὶ τούτων πράττω τι πλειότερον·
Πλειότερον ἀκόμη — πράττω ἔγκλημα!
'Αλλὰ τί λέγω τώρα; παραφέρομαι....

Συγγνώμην, ἄ, συγγνώμην, σὲ ἠδίκησα·
  Σὺ νὰ πθῆς τοιαῦτα; σὺ ὁ ἄγγελος,
Τῶν οὐρανῶν ἡ κόρη; Ἐβλασφήμησα.
  Τὸ εἶδα, τὸ ἠξεύρω, τὸν Νικίαν σου
Τὸν ἀγαπᾷς, καὶ τόσα, τόσα δείγματα
  Μοὶ ἔδωκες ἀγάπης.—Εἶμ' ἀχάριστος!
Ἡ ὥρα ὅμως φεύγει, καὶ δὲν ἔρχεται.
  Δὲν ἔρχεται! ἡ μοῖρα ἡ ἀπάνθρωπος
Νὰ ἔλθῃ δὲν ἀφίνει τὴν ἀγάπην μου....
  Πλὴν ποία εὐωδία διαχύνεται;
Εὐωδιάζει ὅλη, ὅλη ἡ ὁδός,
  Καὶ ἤρχισε νὰ πάλλῃ ἡ καρδία μου!
Εἰς τὸν ναόν, ὀλίγον πρὶν ἐξέλθωσι
  Τ' Ἅγια τῶν Ἁγίων, τὰ μυστήρια,
Πρὶν ὁ Θεὸς ἐξέλθῃ ἐκ τοῦ ἱεροῦ,
  Παλμὸν εἰς τὴν καρδίαν αἰσθανόμεθα....
Κ' ἐγὼ παλμὸν τοιοῦτον συναισθάνομαι
  Ὀλίγον πρὶν τὴν ἴδω, πρὶν ἐμφανισθῇ.
Ποτὲ παλμὸς τοιοῦτος δὲν μ' ἠπάτησεν·
  Ἰδού, ἰδοὺ ἐκείνη!—Εἰς τὰ γόνατα!
Θάρρος καρδία, θάρρος· μὴ διαρραγῇς.
  Ἰδέ την πῶς βαδίζει ἡ ἡγεμονίς·
Τὴν ἔκπληξιν ἰδέτε τῶν διαβατῶν....
  Μωροί! θὰ τυφλωθῆτε· μὴ τὴν βλέπετε·
Αὐθάδεις! τόπον δότε, πέσετε πρηνεῖς!
  Θεέ μου· πᾶν της βῆμα εἶναι δι' ἐμέ....

Ἀμηχανεῖ, ἐστάθη, τί παρατηρεῖ;
  Τὴν εἶπα τὰ σημεῖα τοῦ ἀσύλου μου....
Ἰδού, βαδίζει πάλιν, καὶ ἡ κόμη της
  Ἡ μαύρη κυματίζει, μαύρη ὡς ἡ νύξ.
Ἰδού, ἰδοὺ τὸ στόμα τὸ παρθενικόν,
  Τὸ στόμα της, ὡς κάλυξ ῥόδου, πρὶν κανεὶς
Τὸν ὀσφρανθῇ ἀκόμα, εἰς ὃ χύνεται
  Τοῦ μειδιάματός της ἡ ψυχὴ ἁβρά....
Ὦ, τῆς ὁδοῦ νὰ ἤμην τώρα χοῦς ἐγώ,
  Τὸ βῆμα νὰ μ' ἐπάτει τῆς φιλτάτης μου!
Ὦ, ἄνεμος ἂς ἤμην νὰ μ' ἀνέπνεεν,
  Ἂς ἤμην ὁ Θεός της νὰ μ' ἐλάτρευε.
Πλὴν ὅλων τούτων εἶμαι τι καλλίτερον·
  Εἶμαι ὁ ἐκλεκτός της, μ' ἀγαπᾷ αὐτή!
Μὲ εἶδε, μ' ἀτενίζει, μὲ προσμειδιᾷ·
  Τοιαύτη εὐτυχία φέρει θάνατον.
Μὲ βλέπει τεθλιμμένη, καὶ ἡ χεὶρ αὐτῆς
  Ἓν φίλημα μοὶ πέμπει καὶ διέρχεται!
Ἀλλ' ἵσταται καὶ πάλιν, καὶ τὴν νεαράν,
  Εὐώδη κεφαλήν της στρέφει πρὸς ἐμέ....
Καὶ πάλιν, πάλιν μόνος, πάλιν ἔρημος!
  Διάττων, Εὐτυχία, εἶσαι πάντοτε! *

1862

---

* Ἔγραφον ἕνα μῆνα πρὸ τῆς μεταβολῆς τοῦ Ὀκτωβρίου, καθ' ἣν ἐποχὴν κατεδιωκόμην κ' ἐγὼ ὑπὸ τῆς ἐξουσίας Ὄθωνος.

Η ΓΥΝΗ

Ἦχος «La donna é mobile.»

Ὅλην τοὐρανοῦ
Τὴν ἀστάσιαν
Εἰς τὴν καρδίαν
Κρύπτ' ἡ γυνή.

Τὸ φλέγον κάλλος της
Ζωὴν μᾶς δίδει,
Πλὴν μᾶς προδίδει
Ἡ καλλονή.

Δαίμων καὶ ἄγγελος,
Ὄνυξ καὶ πτέρυξ,
Φῶς χύνει πέριξ
Καὶ ταραχήν.

Κ' ἐν ᾧ τὸ ᾆσμά της
Μᾶς καθηδύνει,
Θυέλλας χύνει
Εἰς τὴν ψυχήν.

Εἶναι παράδεισος
Οἱ ὀφθαλμοί της,
Καὶ ἡ ψυχή της
Ἅδου πυθμήν.

Πίστιν ὁρκίζεται,
Κ' ἔχει καρδίαν
Τὴν ἀστασίαν
Καὶ τὴν στιγμήν.

Ὢ, πόσον εἶν' ἁπλοῖ
  Ὅσοι πιστεύουν
Καὶ τὰς λατρεύουν
  Ἰδανικῶς!

Καὶ πόσον ὄλβιοι
  Ἐκεῖνοι, ὅσοι
Τὰς ἀγαπῶσι
  Παροδικῶς!...

1860

ΘΕΛΩ

ΑΥΤΟΣΧΕΔΙΟΝ

Νὺξ ἐὰν ἦναι σκοτεινή, παρθένε, ἡ ψυχή σου,
Μ' ἓν «θέλω» τὴν σκοτίαν της ὡς κεραυνὸς θὰ σχίσω,
Καὶ μὲ πυρὰν κολάσεως ἢ λάμψιν παραδείσου
Νὰ τὴν φωτίσω δύναμαι ἢ νὰ τὴν πυρπολήσω.

Κάμμίαν ἔτ' εἰς τὴν ζωὴν νὰ μὴν ἰδῶ, κάμμίαν,
Ἥτις σφοδρῶς ν' ἀντισταθῇ εἰς τὴν σφοδρότητά μου!
Ὦ, ἂν ποθῇς νὰ λατρευθῇς μὲ ἄγνωστον λατρείαν,
Ἀντίταξον κτυπήματα εἰς τὰ κτυπήματά μου!

Ὁ ἔρως εἶναι δι' ἐμὲ ἡ ἡδονὴ τῆς πάλης·
  Θέλω ἀγάπην, ἀλλ' αὐτὴν εἰς ἔχθραν τὴν θηρεύω.
Θέλω νὰ θλίβω ὡς ἐχθρὸν ἐντὸς θερμῆς ἀγκάλης
  Τὴν κόρην ἣν ἠγάπησα, τὴν κόρην ἣν φονεύω!

Δὲν εἶμαι ζέφυρος ἁβρὸς ναρκίσσους νὰ θωπεύω.
  Δὲν θέλω χλόην ταπεινὴν λειμῶνος νὰ πατήσω·
Εἶμαι βορρᾶς καὶ θέλω δρῦς ἐκ βάθρων νὰ σαλεύω,
  — Εἶμαι θανάσιμος ἐχθρὸς ὁπόταν ἀγαπήσω!

Ὁ κεραυνὸς κ' ἡ ἀστραπὴ μ' ἐγέννησαν, καὶ τώρα
  Ἦλθεν ἡ ὥρα κεραυνὸς τοῦ κάλλους σου νὰ γείνω·
Σὲ φέρω πῦρ καὶ θύελλαν τοῦ ἔρωτός μου δῶρα·
  Δὲν εἶμαι νάνος ἐραστὴς γονυπετὴς νὰ κλίνω.
Καὶ σὲ καὶ τὴν καρδίαν μου νὰ πυρπολήσω μέλλω,
  Διότι σὺ δὲν τὸ ποθεῖς κ' ἐγὼ διότι θέλω!

1860

ΕΙΣ ΤΗΝ ΝΕΟΤΗΤΑ

Φεύγεις, φεύγεις, νεότης καϋμένη,
Ὡσὰν ῥόδου περνᾷς μυρωδιά,
Σὰν φιλὶ ποῦ πετᾷ καὶ διαβαίνει,
Σὰν ἐλπίδ' ἀπ' ἀνθρώπου καρδιά.

Ἐμμορφιὰ ὅση ἔχεις καὶ δρόσο
Εὐσπλαγχνίας ἂν εἶχες σταλιά,
Δὲν θὰ ἔφευγες γρήγορα τόσο,
Καὶ δὲν θ' ἄσπριζαν μαῦρα μαλλιά!

Χαίρου, ἄνθρωπε, χαίρου πρὶν γείνῃς
'Απ' τὰ χρόνια λιθάρι ψυχρό,
Μέρα, νύκτα, στιγμὴ μὴν ἀφίνῃς·
—Λίγο ὕπνο, γιὰ νἄχῃς καιρό....

Μὴ φοβῆσαι, στὴν νειότη σὰν ἦσαι,
Κρύο, πεῖνα ἢ πόνο σκληρό,
Τὸν Θεό σου αὐτὸν μὴ φοβῆσαι·
—Ἕνα μόνον φοβοῦ—τὸν καιρό.

Γέρος, γέρος θὰ γείνῃς· στὸ χῶμα
Θενὰ σύρνεσαι, δὲν θ' ἀγαπᾷς·
Τὸ φιλὶ θ' ἀνοστίζῃ τὸ στόμα,
Θὰ μυρίζῃς λιβάνι ὅπου πᾷς.

Χαίρου, ἄνθρωπε, χαίρου καὶ πίνε
Τῆς ἀγάπης δροσιὰ καὶ φωτιά,
Γιατὶ λίγα τὰ νειάτα σου εἶναι,
Κι' ἀπὸ πάνω ἡ κρύα νυχτιά.

Ἆ, θὰ ἔλθῃ καιρός, συμφορά σου!
  Ποῦ θὰ ἰδῇς σὲ καθρέπτη ἐμπρὸς
Ἄσπρη τρίχα στὰ μαῦρα μαλλιά σου,
  Πρῶτο δῶρο ποῦ στέλν' ὁ καιρός....

Κείν' ἡ τρίχα ἡ μία, ἡ μόνη,
  Ποῦ κυττᾷς μὲ θλιμμένη ψυχή,
Δυστυχῆ! σὰ βουνὸ σὲ πλακόνει,
  Τοῦ σαβάνου σου εἶναι ἀρχή!

Φεύγεις, φεύγεις, νεότης καϋμένη,
  Ὅλο φεύγεις, δὲν μένεις στιγμή,
Σὰ νερὸ ποῦ στὴν ἄβυσσο μπαίνει,
  Σὰν ἀγέρι ποῦ φεύγει μ' ὁρμή!

1867

ΠΡΟΑΙΣΘΗΣΕΙΣ

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ

Τὸ μέλλον εἶναι δι' ἐμὲ τὸ ὠχρὸν φάσμα τοῦ παρελθόντος.
(Στάελ).

Α'

Ὡς ψάλλει τοῦ θανάτου του τὸ τελευταῖον ᾆσμα
Καὶ κλίνει μελαγχολικὸν τὸ τέκνον τῆς Ἐρήμου,
Οὕτω προσβλέπουσ' ἀτενῶς τοῦ Χάρωνος τὸ φάσμα,
Θὰ ψάλλῃ τοῦ θανάτου της τὸ ᾆσμα ἡ ψυχή μου!
Ναί· ἡ καρδία μου κραυγὴν ὀδυνηρὰν θ' ἀφήσῃ·
Δὲν θέλω, οἴμοι, ἄκλαυστος τοὺς ὀφθαλμοὺς νὰ κλείσω.
Τὸν ἄγνωστον ἡ λύρα μου σβεσθέντα θὰ θρηνήσῃ,
Ἀλλὰ ἐλέους δάκρυα ποτὲ δὲν θὰ ζητήσω.
Τὸ λείψανον τὸ ἀτυχὲς κ' ἐγκαταλελειμμένον
Ἐὰν ἓν δάκρυον ζητῇ—ἰδού, ἐγὼ τὸ χύνω·
Ἐγὼ καθῆκον ἐκπληρῶ σκληρῶς λησμονημένον,
Καὶ θρῆνον ἐπιτάφιον δι' ἐμαυτὸν ἀφίνω....
Ἐλθέ, ὦ λύρα, θλιβερὰς ἐμπνεύσεις νὰ θρηνήσῃς,
Τὴν ζοφερὰν προαίσθησιν, τοὺς πόνους μου νὰ ψάλῃς·

'Ελθὲ καρδίας εὐγενεῖς εἰς θλῖψιν νὰ κινήσῃς.
—Σύ, διὰ θρήνων ᾄσματα καὶ πένθους ἀπεστάλης!—
Τί βλάπτει ἐὰν ἄσημον θρηνήσῃς νεανίαν;
Πταίω ἐγώ, ἂν δυστυχὴς ἐπλάσθην ἀκουσίως;
Καὶ εἶμαι, εἶμαι ἔνοχος πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν
Διότι μόνον δάκρυα μ' ἐπρόσφερεν ὁ βίος;

Β'

Οἴμοι· δὲν εἶναι ἄγνωστον τοῦ δυστυχοῦς τὸ μέλλον!
Δὲν ἀγνοεῖ τὴν μοῖράν του αὐτὸς τὴν ἀπαισίαν·
Τῆς αὔριον ὁ ἥλιος καὶ πάλιν ἀνατέλλων,
Προσθέτει μίαν εἰς αὐτὸν ἀκόμη δυστυχίαν.
Ποτέ, ποτὲ δὲν ἀπατοῦν τοὺς πάσχοντας οἱ πόνοι·
Μὲ τὴν πικρὰν ἀλήθειαν ἡ δυστυχία θλίβει·
'Εμπαίζει μόνον τοὺς θνητοὺς ἡ εὐτυχία μόνη,
Καὶ μὲ τὰς ὑποσχέσεις της τὴν ὕπαρξιν συντρίβει.
'Απάτης πλὴν καὶ δι' ἐμὲ δὲν εἶχε προσωπεῖον.
Ποτὲ δὲν μὲ ἠπάτησε, ποτὲ δὲν μ' ὑπεσχέθη·
'Εζήτησα ν' ἀπατηθῶ καθ' ὅλον μου τὸν βίον,
Πλὴν πάντοτε ἀλήθεια ἡ πλάνη μου εὑρέθη....
Ὦ σύ, ψυχή, εἰς πήλινον θαμμένη κατοικίαν·
Διάσχισε τὴν φυλακὴν εἰς ἣν δεσμῶτις κεῖσαι,
Τιμώρησον τοῦ σώματος τὴν ἱεροσυλίαν,
Καὶ τὴν πικρὰν ἐνθύμησιν τοῦ βίου τούτου σβύσε.

Ἂν ᾖσαι πῦρ κολάσεως, τὸν ᾅδην ἐνθυμήσου·
Τὸν οὐρανόν, ἀπόρροια τοῦ Πλάστου ἐὰν ᾖσαι·
Πλὴν ἂν δὲν ᾖσαι κόλασις ἢ πνεῦμα παραδείσου,
Βυθίσθητι εἰς τὸ μηδὲν ἀφοῦ μηδὲν καλεῖσαι.
Ἄφες τὸ πτῶμα.... ἐπειδὴ ἐὰν δὲν τὸ ἀφήσῃς,
Τὸ καταστρέφω, καὶ πετᾷς χωρὶς νὰ τὸ θελήσῃς!

Γ′

Ὦ Πλάστα μου, ἀπηύδησα εἰς τὴν ὁδοιπορίαν·
Δὲν ἔχω πλέον δύναμιν, δὲν ἔχω βακτηρίαν,
Καὶ εἰς τοῦ βίου τὸν σταυρὸν κατέκλινα ἐν θλίψει.
Ἀνέβην εἰς τὸ Γολγοθᾶ ἐπάνω εὐπειθής·
Δὲν ἔχουν ἄλλην κορυφὴν τὰ θλιβερά του ὕψη,
Κ' ἔχω δικαίωμα κ' ἐγὼ τοῦ τάφου, σταυρωθείς.

Πᾶσαν αὐγὴν μὲ δάκρυα τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀνοίγω·
Ὤ, ν' ἀποθάνω ἤθελα τὴν μοῖραν ν' ἀποφύγω.
Προβλέπω πόσα δάκρυα νὰ χύσω ἔτι μέλλω·
Προαίσθημα τὸ στῆθός μου πιέζει ζοφερόν,
Καὶ δὲν τὴν θέλω τῆς ζωῆς τὴν χάριν, δὲν τὴν θέλω.
Λάβε, Θεέ, τὸ δῶρόν σου ὀπίσω τὸ σκληρόν!

Ἐλθὲ καρδίας εὐγενεῖς εἰς θλῖψιν νὰ κινήσῃς.
—Σύ, διὰ θρήνων ᾄσματα καὶ πένθους ἀπεστάλης!—
Τί βλάπτει ἐὰν ἄσημον θρηνήσῃς νεανίαν;
Πταίω ἐγώ, ἂν δυστυχὴς ἐπλάσθην ἀκουσίως;
Καὶ εἶμαι, εἶμαι ἔνοχος πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν
Διότι μόνον δάκρυα μ' ἐπρόσφερεν ὁ βίος;

Β'

Οἴμοι· δὲν εἶναι ἄγνωστον τοῦ δυστυχοῦς τὸ μέλλον!
Δὲν ἀγνοεῖ τὴν μοῖράν του αὐτὸς τὴν ἀπαισίαν·
Τῆς αὔριον ὁ ἥλιος καὶ πάλιν ἀνατέλλων,
Προσθέτει μίαν εἰς αὐτὸν ἀκόμη δυστυχίαν.
Ποτέ, ποτὲ δὲν ἀπατοῦν τοὺς πάσχοντας οἱ πόνοι·
Μὲ τὴν πικρὰν ἀλήθειαν ἡ δυστυχία θλίβει·
Ἐμπαίζει μόνον τοὺς θνητοὺς ἡ εὐτυχία μόνη,
Καὶ μὲ τὰς ὑποσχέσεις της τὴν ὕπαρξιν συντρίβει.
Ἀπάτης πλὴν καὶ δι' ἐμὲ δὲν εἶχε προσωπεῖον.
Ποτὲ δὲν μὲ ἠπάτησε, ποτὲ δὲν μ' ὑπεσχέθη·
Ἐζήτησα ν' ἀπατηθῶ καθ' ὅλον μου τὸν βίον,
Πλὴν πάντοτε ἀλήθεια ἡ πλάνη μου εὑρέθη....
Ὦ σύ, ψυχή, εἰς πήλινον θαμμένη κατοικίαν·
Διάσχισε τὴν φυλακὴν εἰς ἣν δεσμῶτις κεῖσαι,
Τιμώρησον τοῦ σώματος τὴν ἱεροσυλίαν,
Καὶ τὴν πικρὰν ἐνθύμησιν τοῦ βίου τούτου σβύσε.

Ἂν ἦσαι πῦρ κολάσεως, τὸν ᾅδην ἐνθυμήσου·
Τὸν οὐρανόν, ἀπόρροια τοῦ Πλάστου ἐὰν ἦσαι·
Πλὴν ἂν δὲν ἦσαι κόλασις ἢ πνεῦμα παραδείσου,
Βυθίσθητι εἰς τὸ μηδὲν ἀφοῦ μηδὲν καλεῖσαι.
Ἄφες τὸ πτῶμα.... ἐπειδὴ ἐὰν δὲν τὸ ἀφήσῃς,
Τὸ καταστρέφω, καὶ πετᾷς χωρὶς νὰ τὸ θελήσῃς!

Γ′

Ὦ Πλάστα μου, ἀπηύδησα εἰς τὴν ὁδοιπορίαν·
Δὲν ἔχω πλέον δύναμιν, δὲν ἔχω βακτηρίαν,
Καὶ εἰς τοῦ βίου τὸν σταυρὸν κατέκλινα ἐν θλίψει.
Ἀνέβην εἰς τὸ Γολγοθᾶ ἐπάνω εὐπειθής·
Δὲν ἔχουν ἄλλην κορυφὴν τὰ θλιβερά του ὕψη,
Κ' ἔχω δικαίωμα κ' ἐγὼ τοῦ τάφου, σταυρωθείς.

Πᾶσαν αὐγὴν μὲ δάκρυα τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀνοίγω·
Ὦ, ν' ἀποθάνω ἤθελα τὴν μοῖραν ν' ἀποφύγω.
Προβλέπω πόσα δάκρυα νὰ χύσω ἔτι μέλλω·
Προαίσθημα τὸ στῆθός μου πιέζει ζοφερόν,
Καὶ δὲν τὴν θέλω τῆς ζωῆς τὴν χάριν, δὲν τὴν θέλω.
Λάβε, Θεέ, τὸ δῶρόν σου ὀπίσω τὸ σκληρόν!

Πῶς! εἶσαι τόσον φειδωλὸς ἓν μνῆμα νὰ δωρήσῃς;
Θ' ἀπολεσθοῦν αἱ γαῖαί σου τρεῖς πήχεις ἂν μ' ἀφήσῃς;
Μὴ ἦναι, ἀγαθὲ Θεέ, νὰ πάσχω ἀναγκαῖον,
Κ' αἱ θάλασσαί σου δάκρυον πενθούντων νὰ ποθοῦν;
Ὦ, ἄφησε τοὺς σκώληκας καὶ μὴ τοὺς πλάττῃς πλέον·
Τίποτε ἄλλο δὲν ζητοῦν παρὰ ν' ἀναπαυθοῦν!

Μέλος τῆς ἀνθρωπότητος αὐτῆς ν' ἀποκαλοῦμαι
Δὲν θέλω· οὔτε νὰ μισῶ καὶ οὔτε νὰ μισοῦμαι·
Δὲν θέλω, ὅταν ἄσπλαγχνος ὀδύνη μὲ πιέζῃ,
Ὅταν κατασπαράττωμαι καὶ σχίζετ' ἡ πληγή,
Ὁ ἀδελφός μου εὔθυμῶν μὲ τ' ἄλγος μου νὰ παίζῃ,
Καὶ μ' εὐφυΐαν μυσαρὰν νὰ μὲ κακολογῇ.

Ὦ, μὴ καταδικάζετε ποτέ, θνητοί, τὸν ἄλλον·
Προσεύχεσθε ὑπὲρ αὐτοῦ ἢ κλαίετέ τον μᾶλλον!
Συνήθως τοὺς εὐδαίμονας θηρεύ' ἡ δυστυχία·
Τὰ πάντα πίπτουν, κ' ἡ χαρὰ ταχύτερον στιγμῆς....
Θὰ κλαύσῃ ὅστις μειδιᾷ· ἡ μοῖρα εἶναι μία·
Ὁπόταν ἄλλον πλήττετε κτυπᾶσθε καὶ ἡμεῖς!

Εἰδωλολάτραι τῆς χαρᾶς κ' ἐχθροὶ τῆς ἀληθείας,
Λατρεύετε τὸ εἴδωλον τῆς νάνου εὐτυχίας,
Πρὶν τὸ συντρίψῃ ὁ σταυρὸς καὶ ὁ θεὸς τοῦ πένθους.
Χθὲς, ἀλαζόνα ἔβλεπα πετῶντα ἀετόν·
Τὸν ἥλιον εἶχε σκοπὸν καὶ πρὸς ἐκεῖνον ἔνθους
Ὑψοῦτο ὑπερήφανος εἰς σύννεφα πατῶν.
Πλὴν μετ' ὀλίγον συριγμὸς ἀντήχησε, καὶ φέρων
Βέλος ὀξύ, κατέπιπτεν ὁ ἄναξ τῶν αἰθέρων!

Δ'

Τοῦ μέλλοντος τὸ κάλυμμα τὸ μαῦρον διασχίζω,
Εἰς τὴν σκοτίαν τολμηρὸν τὸ βλέμμα μου βυθίζω,
Καὶ βλέπω μὲ τῆς θλίψεως τὸ δακρυσμένον ὄμμα·
'Ακοίμητον τὸ παρελθὸν ἐμπρός μου εἶναι φῶς....
Θὰ προφητεύσῃ σήμερον τὸ κεκλεισμένον στόμα
Πᾶν, ὅτι κρύπτει συμπαθὴς ὁ χρόνος ὁ σοφός.
Φεῦ ὅστις ἔχει εὐγενῆ κ' εὐαίσθητον καρδίαν,
Κ' ἐπρόσφερεν εἰς τὸν βωμὸν τῆς ἀρετῆς θυσίαν,
Ὅστις εἰς βίαιον σεισμὸν παθῶν κατεκλονίσθη,
Καὶ ζῶν τὸν βίον ἔθαψεν εἰς τάφον ζοφερόν,
'Εκεῖνος Κάλχας ἑαυτοῦ ἐκ τοῦ θεοῦ ἐχρίσθη,
Καὶ νὰ μαντεύσῃ δύναται τὸ μέλλον τὸ πικρόν!

1861

ΑΝΘΟΔΕΣΜΗ

ΙΟΝ

Σὰν κόρη, ὅπου πρόσωπο ἀγγελικὸ καλύπτει
  Καὶ ἀπὸ βάσκαναις ματιαὶς τὴν ἐμμορφιά της κρύπτει,
Κ' ἐγὼ μέσα στῆς μάνας μου τὸ φύλλωμα κρυμμένο,
  Περνῶ τὴν ἔμμορφη ζωὴ καὶ ζῶ εὐτυχισμένο.
Ἂν ὅμως χέρι ἄπονο τὴ νειότη μου θερίσῃ,
  Κι' ἀπ' τὴν εὐώδη μου φωλιὰ μὲ πάρῃ λυπημένο,
Πάλι τὸ ἴον μὲ τιμὴ τὴ μάνα του θ' ἀφήσῃ,
  Γιατὶ τὸ μύρον μου ἐγὼ τὸ δίνω πεθαμμένο.

ΜΥΡΣΙΝΗ

Ὅλα τὰ ἄνθη τὰ γεννᾷ ἡ γῆ αὐτή, καὶ μόνο
  Μόνο ἐγὼ μέσ' στὴν καρδιὰ αὐξάνω καὶ ῥιζόνω.
Ἄχ! ὅποιος θέλει τὴ ζωὴ χαρούμενος νὰ ζήσῃ,
  Τὸ ἄνθος ὅπου μέσα του γεννιέται ἂς ποτίσῃ,
Καὶ ἂς δροσίζῃ τ' ἀνθηρὸ τῆς Ἀφροδίτης στέμμα
  Μὲ τῆς ἀγάπης τὸ νερό, μὲ τῆς καρδιᾶς τὸ αἷμα!

ΔΑΦΝΗ

Μὴ μὲ ζηλεύετε· κανεὶς τὴ δάφνη μὴ ζηλεύῃ·
  Μ' αἷμα καὶ δάκρυ πύρινο τὴ ῥίζα μου ποτίζουν.
Καλότυχος ὅποιος ποτὲ τὴ δάφνη δὲν γυρεύει,
  Καὶ μόνο τὰ τριαντάφυλλα τὸ στῆθός του στολίζουν!
Κοινὸ στεφάνι μ' ἔχουνε ἡ δόξα καὶ ὁ πόνος,
  Καὶ τὰ θλιμμέν' ἀπόπαιδα τῆς μοίρας μ' ἔχουν μόνο.
Κάθε μου φύλλο ἄδοξος τὸ φαρμακεύει φθόνος·
  Γιὰ τοῦτο μόνο ποιητὰς στὸν κόσμο στεφανόνω.

ΠΑΣΧΑΛΕΑ

Ὅταν ἡ γῆ κι' ὁ οὐρανὸς «Χριστὸς-Ἀνέστη» κάνῃ,
  Κι' ἀντιλαλῇ τὸ φίλημα στὰ χείλη σὰν τραγοῦδι,
Καὶ ἡ ἀγάπη στὴν καρδιὰ ῥιζόνεται καὶ πιάνῃ,
  Τότε γεννᾷ κ' ἡ πασχαλιὰ τὸ πρῶτό της λουλοῦδι.

ΝΥΚΤΙΚΑΛΛΕΣ

Σὰν τὴν Νεραΐδα μυστικὰ τὴν ἀσπροφορεμένη,
  Ποῦ δείχνει μόνο στὸ σεμνὸ τὰ κάλλη της φεγγάρι,
Καὶ τὸ κλεισμένο δειλινὸ τὴ νύχτα περιμένει,
  Γιὰ νὰ τολμήσῃ ν' ἀνοιχθῇ καὶ τὴ δροσιὰ νὰ πάρῃ.
Τ' ἀστέρια μόνο τοὐρανοῦ ἀπὸ τὴ γῆ κυττάζει,
  Καὶ τὴ δροσοῦλα μ' ἔρωτα τῆς νύχτας ἀνασαίνει.
Τὸ τιμημένο δειλινὸ τὴν ἄσεμνη δὲν μοιάζει,
  Πὤχει γιὰ ὅλους τὴν καρδιὰ μερόνυχτ' ἀνοιγμένη.

1862

ΜΥΡΤΩ ΚΑΙ ΔΑΦΝΗ

Ἡ Μύρτω ἔχει τῆς αὐγῆς τὴ λάμψι καὶ τὴ χάρι·
  Σὰ νύχτα μοιάζει μὲ χλωμὸ ἡ Δάφνη μου φεγγάρι.
Ἡ Μύρτω τρέχει τῆς ζωῆς λουλοῦδι νὰ μυρίση,
  Ἡ ἄλλη στέκει ἀκίνητη σὲ τάφου κυπαρίσσι.
Κι' ὅταν ἡ πρώτη ἐρωτικὸ τραγοῦδι ψιθυρίζη,
  Τραγοῦδ' ἡ ἄλλη θλιβερό, παράξενο ἀρχίζει.

Μ' ἐλπίδα βλέπει τοὐρανοῦ ἡ Μύρτω μου τὸ χρῶμα·
  Ἡ Δάφνη βλέπει ἄφωνη τῆς γῆς τὸ μαῦρο χῶμα,
Κι' ὅλοι τῆς προσηκόνονται νεκρὸς σὰ νὰ διαβαίνη.
  Μὲ τὴ χαρά της ἡ Μυρτὼ τὴ νειότη μας τρελλαίνει,
Καὶ πάλι τὸ χαμόγελο στὰ χείλη μας χαρίζει,
  Ὁποῦ τὸ μαῦρο φόρεμα τῆς Δάφνης ἐξορίζει.

ΠΑΣΧΑΛΕΑ

Ὅταν ἡ γῆ κι' ὁ οὐρανὸς «Χριστὸς-Ἀνέστη» κάνῃ,
  Κι' ἀντιλαλῇ τὸ φίλημα στὰ χείλη σὰν τραγοῦδι,
Καὶ ἡ ἀγάπη στὴν καρδιὰ ῥιζόνεται καὶ πιάνῃ,
  Τότε γεννᾷ κ' ἡ πασχαλιὰ τὸ πρῶτό της λουλοῦδι.

ΝΥΚΤΙΚΑΛΛΕΣ

Σὰν τὴν Νεραΐδα μυστικὰ τὴν ἀσπροφορεμένη,
  Ποῦ δείχνει μόνο στὸ σεμνὸ τὰ κάλλη της φεγγάρι,
Καὶ τὸ κλεισμένο δειλινὸ τὴ νύχτα περιμένει,
  Γιὰ νὰ τολμήσῃ ν' ἀνοιχθῇ καὶ τὴ δροσιὰ νὰ πάρῃ.
Τ' ἀστέρια μόνο τοὐρανοῦ ἀπὸ τὴ γῆ κυττάζει,
  Καὶ τὴ δροσοῦλα μ' ἔρωτα τῆς νύχτας ἀνασαίνει.
Τὸ τιμημένο δειλινὸ τὴν ἄσεμνη δὲν μοιάζει,
  Πὤχει γιὰ ὅλους τὴν καρδιὰ μερόνυχτ' ἀνοιγμένη.

1862

ΜΥΡΤΩ ΚΑΙ ΔΑΦΝΗ

Ἡ Μύρτω ἔχει τῆς αὐγῆς τὴ λάμψι καὶ τὴ χάρι·
  Σὰ νύχτα μοιάζει μὲ χλωμὸ ἡ Δάφνη μου φεγγάρι.
Ἡ Μύρτω τρέχει τῆς ζωῆς λουλοῦδι νὰ μυρίσῃ,
  Ἡ ἄλλη στέκει ἀκίνητη σὲ τάφου κυπαρίσσι.
Κι' ὅταν ἡ πρώτη ἐρωτικὸ τραγοῦδι ψιθυρίζῃ,
  Τραγοῦδ' ἡ ἄλλη θλιβερό, παράξενο ἀρχίζει.

Μ' ἐλπίδα βλέπει τοὐρανοῦ ἡ Μύρτω μου τὸ χρῶμα·
  Ἡ Δάφνη βλέπει ἄφωνη τῆς γῆς τὸ μαῦρο χῶμα,
Κι' ὅλοι τῆς προσηκόνονται νεκρὸς σὰ νὰ διαβαίνῃ.
  Μὲ τὴ χαρά της ἡ Μυρτὼ τὴ νειότη μας τρελλαίνει,
Καὶ πάλι τὸ χαμόγελο στὰ χείλη μας χαρίζει,
  Ὁποῦ τὸ μαῦρο φόρεμα τῆς Δάφνης ἐξορίζει.

Θλιμμένη πούλια τὰ μαλλιὰ τῆς Δάφνης ἀντικρύζει·
Μὲ τὴ δροσοῦλα τῆς αὐγῆς ἡ Μύρτω τὰ χτενίζει
Καὶ μέσα στῆς τριανταφυλλιαῖς σὰ ζέφυρος διαβαίνει.
Σὲ μνῆμα πέφτει ἄγνωστο ἡ Δάφνη λυπημένη
Κι' ἀκούει τὸ παράπονο ποῦ χύνει τὸ τρυγόνι,
Ὅταν στὸ λόγγο ἡ Μυρτὼ μ' ἀηδόνια ξεφαντόνει.

Λέγουν τῆς Μύρτως «Σ' ἀγαπῶ» κ' ἡ Μύρτω δὲ θυμόνει·
Τῆς Δάφνης ὅμως ἂν τὸ εἰποῦν, τὰ χέρια της σταυρόνει
Κ' ἡ λυπημένη κεφαλὴ δυὼ τρεῖς φοραῖς κινεῖται,
Ὡσὰν νὰ λέγῃ «Ἔρωτα ἀπὸ νεκρὴ ζητεῖτε....»
Ἄχ! ἡ Δαφνοῦλα γρήγορα τὸν ἥλιο τόνε χάνει·
—Ὅποιος δὲν θέλει ἔρωτα γυρεύει νὰ πεθάνῃ.

Ἡ Μύρτω μέσα στὰ λευκὰ χιονάτα κρύπτει κάλλη
Κ' ἔχει τὰ μάτια γαλανὰ σὰν θάλασσα· ἡ ἄλλη,
—Μαυροντυμένος οὐρανὸς νέφη λευκὰ δὲ βάζει,—
Μέσα σὲ μαῦρα σύννεφα τὴ λάμψι της σκεπάζει.
Μαῦρα τὰ μάτια, τὰ μαλλιά, τὰ φρύδια, ὅλα μαῦρα,
Μαύρη κ' ἡ σκέπη ποῦ χυτὴ ἀφίνεται στὴν αὖρα!

῾Η Μύρτω βλέπει ὄνειρα γλυκὰ στὸ προσκεφάλι·
  Ὄνειρα βλέπει ξύπνη καὶ θλιβερὰ ἡ ἄλλη.
῾Η Μύρτω μ' ὅλα τοῦ χωριοῦ μιλεῖ τὰ παλληκάρια,
  ῾Η Δάφνη μὲ τὰ σύννεφα καὶ τ' ἄγρια χορτάρια.
Πρώτη στοὺς γάμους ἡ Μυρτὼ ὡς τὴν αὐγὴ χορεύει,
  ῾Η ἄλλη μόνο λείψανα στὸν τάφο συντροφεύει.

Σὰν πεταλοῦδα ἡ Μυρτὼ στὰ ῥόδα τριγυρίζει,
  ῾Η Δάφνη πράσινη ἰτιὰ στὸν κῆπό της ποτίζει·
῾Η μιὰ μοσχοβολᾷ ζωή, χλωμὸ λιβάν' ἡ ἄλλη,
  Μὰ ἐγὼ τῆς Δάφνης ἀγαπῶ τὰ πονεμένα κάλλη.
Γιὰ τοῦτο κι' ὅταν ἡ Μυρτὼ χαμογελᾷ μπροστά μου,
  Τὴ Δάφνη πάλι ἀνήσυχη ἀναζητᾷ ἡ ματιά μου.

῾Η Δάφνη ἔχει ἀδελφὴ τὴ Μύρτω τὴν καϋμμένη,
  Σὰν πῶχ' ἡ λύπη τὴν χαρά.... Τὴ χαραυγὴ νὰ βγαίνῃ
Τὴν Δάφνη βλέπουν ἄφωνη ἀπὸ κυπαρισσῶνα,
  Καὶ τῆς Μυρτῶς τὸ πρόσωπο φαιδρὸ ἀπ' τὸν ἀνθῶνα.
Σμίγουν σὰ χάρος καὶ ζωὴ χωρὶς κανένα τρόμο,
  Μ' ἀγάπην ἀγκαλιάζονται καὶ παίρνουν ἄλλο δρόμο....

Όχι, δὲν πῆγα σὲ γιατρούς, γλυκειά μου Παναγία·
Ἦλθα σ' Ἐσένα νὰ τὸ εἰπῶ νὰ γιάνῃς τὴ Μαρία!
Ἄχ! σ' ἐξορκίζω στὴ ματιὰ τοῦ τέκνου σου τὴν πρώτη,
Στὸ πρῶτό του χαμόγελο, στὴ σκεπτική του νειότη,
Σ' ὁρκίζω στὸ βαρὺ σταυρό, στ' ἀκάνθινο στεφάνι,
Νὰ γιάνῃς τὴ Μαρία μου, γιατί θὰ μοῦ πεθάνῃ.

———

Ἄχ! κάμε μού την καλά, καλή μου Παναγία,
Λαμπάδα στὴν εἰκόνα σου ν' ἀνάψω τὴν ἁγία,
Μεγάλη σὰν τὸ σῶμά της, λευκὴ σὰν τὴ ψυχή της,
Ἐμπρός σου ν' ἀκτινοβολῇ καθὼς οἱ ὀφθαλμοί της!
Ἄχ! κάμε μού την καλά, ἡ χάρι σου ἂς τὴ γιάνῃ,
Δὲν θέλω ἡ Μαρία μου, δὲν θέλω νὰ πεθάνῃ!

———

Ναί· ἂν σοῦ ἔφερα ποτὲ λουλούδια μυρωμένα,
Ἂν ἔχω τὴν εἰκόνα σου κ' ἐγὼ λιβανισμένα,
Ἂν στοῦ Παιδιοῦ σου ἔκλαψα τὰ πάθη, Παναγία,
Κ' ἔχετε ἕνα ὄνομα μαζῇ μὲ τὴ Μαρία,
Δός μου, ἄχ δός μου τῆς ζωῆς τὸ δροσερὸ βοτάνι,
Νὰ δώσω τῆς Μαρίας μου μὴν τύχῃ καὶ πεθάνῃ!

1880

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

Ὢ! νὰ τὸ Ἄντρον τῶν Νυμφῶν, καὶ νὰ τὸ μονοπάτι,
  Ὅπου ἐκείνη μιὰ φορὰ μαζῆ μου ἐπερπάτει·
Νὰ τὸ τρεχάμενο νερὸ ποῦ τὴν ἐσταματοῦσε,
  Τὸ δένδρο ποῦ τὴν πρόσμενα καὶ τόσο ἀγαποῦσε....
Νὰ κ' ἡ μεγάλη πασχαλιὰ καὶ νὰ τὸ 'ρημοκκλῆσι,
  Ποῦ ἤρχουνταν τὴν Παναγιὰ μ' ἐμὲ νὰ προσκυνήσῃ.
Ὅλα τὰ ἴδια· φύλλα δυὸ δὲν εἶναι ἀλλαγμένα,
  Καὶ μόνο ἄλλαξ' ὁ καιρὸς ἐκείνηνε κ' ἐμένα!

Ὢ! νάτος ὁ Βοτανικὸς ποῦ θέριζα γιὰ κείνη,
  Γεμάτος πάλι ἀπ' ἀνθοὺς καὶ πράσινη μυρσίνη.
Μὰ ξένο χέρι σήμερα γι' αὐτὴν ἀνθοὺς θερίζει,
  Κι' αὐτὴ τοὺς παίρνει καὶ μπορεῖ, μπορεῖ νὰ τοὺς μυρίζῃ!
Δὲν τῆς θυμίζουν τίποτε.... στὰ στήθη της τοὺς βάζει,
  Καὶ τὸν καινούργιο χαριστὴ ὡσὰν ἐμὲ κυττάζει.

Τὸν χαριστή, ποῦ δὲν ζητᾷ, δὲν θέλει τὴν καρδιά της,
Μόνο γυρεύει μιὰ στιγμὴ ἀπὸ τὴν ἐμμορφιά της....

Ὦ! νάτηνε ἡ ῥεμματιά, καὶ τὸ λιθάρι νάτο,
Ποῦ μιὰ βραδυὰ μ' ἐπρόσμενε κ' ἐμένα ἐσυλλογᾶτο!
Ἐδῶ μοῦ πρωτοέσφιξε τὸ χέρι μου μιὰ μέρα·
Τὸ πρῶτό μας τὸ φίλημα ἐδώσαμ' ἐκεῖ πέρα·
Ἐκεῖ καθήσαμε μαζῆ, ἐκλάψαμ' ἐκεῖ κάτω,
Ἐκεῖ τραγοῦδι ἔγραφα γι' αὐτὴν καρδιὰ γεμάτο,
Κ' ἐκεῖ ἐκείνη τ' ἄκουε μὲ πονεμένα στήθη.
—Ἀγέρι πῆρε τὸ φιλὶ καὶ τὸ τραγοῦδι λήθη!

Ἐδῶ μοῦ εἶπε «Σ' ἀγαπῶ!» τὸ ἄπιστό της στόμα·
Πέφτω, μὲ δάκρυα φιλῶ τὸ ἅγιο τοῦτο χῶμα.
Ἐκεῖ ποῦ λένε «Σ' ἀγαπῶ» εἶν' ἡ μεριὰ ἁγία,
Ἐρημοκκλῆσι τῆς καρδιᾶς, π' ἀκούσθη λειτουργία....
Θαρρῶ πῶς πάλι ἀγαπῶ, σὰν ἔρχομ' ἐδῶ πέρα·
Ὅμως ἐκείνη, ἂν διαβῇ ἐδῶ κἀμμιὰν ἡμέρα,
Θὰ κοκκινήσῃ, θὰ ντραπῇ.... —Αὐτὴ νὰ κοκκινήσῃ;
Πόσαις φοραῖς θὰ πέρασε χωρὶς νὰ τὸ νοήσῃ!

Σ' αὐτὰ τὰ μέρ' ἡ δύστυχη καρδιά μου δοκιμάζει
Ὅ,τι αἰσθάνεται κἀνεὶς τὴν ὥρα ποῦ κυττάζει

Φορέματα, ποῦ μιὰ φορὰ φίλος νεκρὸς φοροῦσε,
Νεκρός, ποῦ τὸν ἐρήμωσε, νεκρὸς ποῦ λαχταροῦσε!
Μοιάζω διωγμένο βασιλῆᾶ, ποῦ μὲ βρεγμένα μάτια
Ἀργὰ γυρίζει γιὰ νὰ ἰδῇ τὰ πρῶτά του παλάτια....
Ἄχ! πλημμυροῦν τὰ δάκρυα ποῦ πνίγουν τὴν καρδιά μου
Τὴν ὥρα τούτη τὴν πικρὴ ποῦ βλέπω τὰ παληά μου.

Ὦ! ἂς χυθοῦν, λίγη δροσιὰ ἡ λύπη μου νὰ πάρῃ·
Τὰ δάκρυα εἶναι τοὐρανοῦ ἡ τελευταία χάρι.
Τὴν ἡσυχία φέρνουνε ὡσὰν τὴ χελιδόνα,
Ποῦ φέρνει τὸν καλὸ καιρὸ καὶ διώχνει τὸν χειμῶνα.
Ὦ, ἂς χυθοῦν· εἶναι στιγμαὶς καιροῦ ἀποθαμμένου,
Εἶναι τ' ἀθάνατο νερὸ ἀνθρώπου πληγωμένου.
Χαρὰ στὸ μάτι ποῦ θρηνεῖ! τὸ δάκρυ 'ς ὅποιον κλαίει,
Πόσαις, χωρὶς νὰ τοῦ μιλῇ, παρηγοριαὶς τοῦ λέει!

Κύτταξε, κύτταξε!... Γυμνό, γυμνὸ καὶ μαραμένο
Τὸ δέντρο ποῦ μ' ὡρκίσθηκε μὲ μάτι δακρυσμένο.
Τὸ δύστυχο! τὸ μάρανε, τὸ ξέρανε τὸ ψέμμα·
Ὅπου στραφῇ τὸ μάτι μου, στὴν ἐκκλησιά, στὸ ῥέμμα,
'Σ τὸ Ἄντρο, στὸ Βοτανικό, τὰ ἴδια ὅλα μένουν,
Θαρρεῖς πῶς δὲν ἀλλάξανε, θαρρεῖς πῶς μᾶς προσμένουν....
Μόνο τῆς Εὔας ἡ καρδιὰ κάθε στιγμὴ ἀλλάζει,
Καὶ τὸ δεντρὶ π' ὁρκίζεται τὰ φύλλα του τινάζει!

Ἤθελα κάτω ἀπ' αὐτὸ τὸ δέντρο νὰ μὲ θάψουν
Χωρὶς κανένα ὄνομα στὸ μνῆμά μου νὰ γράψουν·
Ἤθελ' ἀπὸ τοὺς κλώνους του νὰ βγάλουνε σανίδα
Γιὰ τὸ πικρὸ κρεβάτι μου, τὴν ὕστερη κοιτίδα....
Ἐκεῖ ποῦ ἔζησε κανείς, ἐκεῖ καὶ νὰ πεθαίνῃ.
Καὶ ἂν ἐκείνη ἀπ' τὸ δεντρὸ κάμμιὰ φορὰ διαβαίνῃ,
Ἂς στρέψῃ πίσω· δὲν ποθῶ νὰ ξανανταμωθοῦμε,
Καὶ ὄνειρό μου νὰ γενῇ ἐκεῖ ποῦ θὰ κοιμοῦμαι!

Κάτω ἐκεῖ, χαρούμενη ἀκούεται φλογέρα....
Εἶναι τραγοῦδι ἐρωτικὸ χυμένο στὸν ἀέρα,
Καὶ μέσ' στὸ λόγγο, στὴ δροσιά, ὅλη ζωὴ καὶ χάρι,
Κάθεται νειὰ χαρούμενη κι' ἀγένειο παλληκάρι.
Ἔτσι μ' ἐμένα ἐκάθουνταν ἕναν καιρὸ κ' ἐκείνη!
Ὁ νειὸς τὸ χέρι της κρατεῖ, ἐκείνη τοῦ τ' ἀφίνει,
Κ' ἡ φλογισμένη τους καρδιὰ στὰ δυώ τους μάτια καίει·
Ἡ κόρη τοῦ μιλεῖ κρυφά·—ἄχ! ξέρω τί τοῦ λέει....

Ναί, ξέρω· ὅλα ἡ καρδιὰ π' ἀγάπησε τὰ ξέρει!
Ξέρω τί εἶναι νὰ κρατῇς ἀγαπημένο χέρι·
Τ' εἶναι μιὰ λέξι ἀτέλειωτη, ἀνέλπιστα κομμένη,
Πῶς ἀναιβαίν' ἀπ' τὴν καρδιὰ καὶ πάλι πῶς δὲ βγαίνει....
Χαριτωμένη κεφαλὴ στὸ στῆθός μας σὰν κλίνῃ,
Γνωρίζω πόσον ἔμμορφα, πόσο γλυκὰ βαρύνει!

Ὅμως ἀκόμη ἔμαθα κ' ἐγνώρισα μὲ πόνο,
Πῶς εἶναι ὅλα ἐπιβουλὴ καὶ τέχνη, τέχνη μόνο!

Ἄχ! τόσαις, τόσαις γύρω μου νεράϊδαις κελαϊδοῦσαν,
Τόσα λουλούδια εὐγενικὰ ἀγάπη μ' ἐζητοῦσαν,
Κ' ἐγὼ ἐπῆγα σ' ἄγνωστο, ἀσήμαντο λουλοῦδι,
Καὶ τ' ὄνομά του ἔκαμα ἐρωτικὸ τραγοῦδι....
Ὄχι! δὲν ἔφταιξα ἐγώ· μ' ἐτύφλωσ' ἡ καρδιά μου,
Κ' ἐκείνη πρώτη ἔτυχε κ' ἐπέρασε μπροστά μου.
Πολὺ διψοῦσα κ' ἔσκυψα εὐθύς, στὸ πρῶτο αὐλάκι,
Καὶ ἤπια, ἤπια· μὰ νερὸ δὲν ἦταν τὸ φαρμάκι!

Τώρα ἡ δίψα πέρασε ποῦ ἔκαιε τὸ στόμα,
Μὰ τὸ φαρμάκι ἔμεινε, δὲν ἔφυγε ἀκόμα.
Μέσ' στὴν καρδιά μου βρίσκεται, στὴ μνήμη μου πληθαίνει,
Κι' ἂν πιῶ ἀθάνατο νερό, κ' ἐκεῖνο τὸ πικραίνει.
Ἄχ! ναί· μὰ τ' ἄσπρα κόκκαλα τοῦ γέρου μου πατέρα,
Ποῦ κοίτονται σὲ μιὰ γωνιὰ στὸ κοιμητῆρι πέρα,
Τὸν νοῦ μου τὸν σκοτείνιασε, μοῦ πῆρε τὴ ζωή μου,
Κατέφαγε τὰ σπλάγχνα μου καὶ ἤπιε τὴν ψυχή μου!

Ὅταν γυναῖκα γεννηθῇ, ὅταν γεννιέται Εὔα,
Βυζαίνει γάλα κόκκινο ἀπ' τῆς καρδιᾶς τὴ φλέβα.

Ὅταν γυναῖκα γεννηθῇ, ὁ κάτω κόσμος βράζει,
  Ἡ κόλασι ταράζεται καὶ τὴ φωτιά της βγάζει. —
Φωτιὰ νὰ πέσῃ τὴ φωτιὰ τοῦ κόσμου νὰ χαλάσῃ
  Κι' ἀπὸ τῆς Εὔας τὴ φυλὴ νὰ ξανασάν' ἡ πλάσι.
Νὰ γείνῃ στάκτη στὴ φωτιά, ὅμως νὰ ζήσῃ ἐκείνη,
  Ἡ ἀδιαφορία μου μαχαῖρι νὰ τῆς γείνῃ!

Πόσο καλὰ ὁ πάππος μας ὁ πρῶτος ἐπερνοῦσε!
  Μὲ τοὺς ἀγγέλους χαίρουνταν, μὲ τὸν Θεό του ζοῦσε,
Ἀθῷος, ἀναμάρτητος, παράδεισο γεμάτος·
  Κύκνος σ' ἀθάνατα νερὰ μέσ' 'ς τοὐρανοῦ τὸ πλάτος.
Μὰ ἦλθ' ἡ Εὔα, σφύριξε τὸ φεῖδι στὴν καρδιά του,
  Κ' ἐκλείσθη ὁ παράδεισος, ἐχάθηκ' ἡ χαρά του,
Καὶ τὴν κατάρα τοῦ Θεοῦ φορτώθηκε στὸν ὦμο·
  Ὁ Χάρος τὸν ἀντίκρυσε κ' ἐπιάσαν ἕνα δρόμο!

Στὰ μέρη αὐτὰ ποῦ μιὰ φορὰ σὰν τὸ πουλὶ πετοῦσα,
  Ποῦ σὰν ἀγέρι πέρναγα καὶ δὲν ἐσταματοῦσα,
Σ' αὐτὰ τὰ μέρη σήμερα, σ' αὐτὰ τὰ ἴδια μέρη,
  Τὰ βήματά μου ὁδηγῶ μ' ἕνα ῥαβδὶ στὸ χέρι.
Ἀπέθανα κ' ἐγύρισα στὸν τόπο μου ὀπίσω,
  Μὰ δειλιασμένα περπατῶ, φοβοῦμαι νὰ πατήσω....
Γύρισε πίσω, φάντασμα! ποιὸς σὲ γνωρίζει τώρα;
  Ἡ ὥρα σου ἐπέρασε, σημαίνει ἄλλου ὥρα!

'Αφῆστέ με!... Τὴν γῆν αὐτὴν ἀπ' τὴν ἀρχὴ ὡς τὴν ἄκρη
Μὲ αἷμα τὴν ἐρράντισα, τὴν πότισα μὲ δάκρυ.
Στὴν περασμένη μου ζωὴ ἀφῆστέ με ν' ἁπλόνω·
Τὸν ἑαυτό μου εἰς αὐτὰ τὰ χώματα μαζόνω!
Τὸν ἑαυτό μου ψηλαφῶ, τὰ πρῶτά μου ξεθάφτω,
Καὶ τὸ κερί, ποῦ ἔσβυσεν ὁ ἄνεμος, ἀνάφτω....
'Αφῆστέ με στὴν γῆν αὐτὴ νὰ σέρνωμαι ἀπάνω·
Στὸ μέρος ὅπου ἔζησα γυρίζω νὰ πεθάνω.

Ὄχι! σὰν τὴν ἀγάπη μου ἀγάπη δὲν θὰ εὕρῃ,
Καὶ τὸ γνωρίζ' ἡ δύστυχη, ἡ δύστυχη τὸ ξεύρει.
Δὲν θὰ μπορέσῃ, δὲν θὰ βρῇ κανένα ν' ἀγαπήσῃ·
Πετᾷ τὸ χόρτο, τὸν ἀνθὸ ὅταν κάνεις μυρίσῃ.
Ἡ ἐκκλησιὰ π' ἀλλόθρησκη ὁ χρόνος τήνε κάνει,
Κ' ἐπάνω σταῖς εἰκόναις της εἰκόναις ξέναις βάνει,
Καταφρονεῖ τὸν δεύτερο, τὸν ψεύτικο θεό της,
Καὶ νὰ ξεχάσῃ δὲν μπορεῖ τὸν πρῶτο, τὸν παληό της.

Τί κρῖμα τὴν ἀγάπη μου σ' ἐκείνη νὰ τὴν θάψω!
Κρῖμα, λαμπάδα ἐμπροστὰ στὸ εἴδωλο ν' ἀνάψω!
Γιὰ σύννεφο τοῦ οὐρανοῦ ὁ κορνιαχτὸς μ' ἐφάνη·
Ἴσως ἀγνώριστος πολὺ δὲν ἤθελα πεθάνει,
Ἴσως θὰ ἔκανα κ' ἐγὼ στὸν κόσμο τοῦτον κάτι,
Ἂν δὲν συναπαντώμασθε στὸ ἴδιο μονοπάτι.

Εἶναι σκληρό, πολὺ σκληρὸ κἀνένας ν' ἀγαπήσῃ
Ψυχή, π' ἀργὰ ἢ γρήγορα θὰ τὴν καταφρονήσῃ!

Τὴ δύστυχη! ξεγύμνωσα τὴ γῆ, τὴν οἰκουμένη,
Καὶ τὴ ψυχή της σκέπασα ποῦ ἦτον γυμνωμένη.
Πῆρα τοῦ κύματος ἀφρὸ νὰ τῆς τὸ κάνω σῶμα,
'Αχτῖνα γιὰ τὸ βλέμμα της, κοράλλι γιὰ τὸ στόμα·
Μὲ τῆς νυχτιᾶς τὴν σκέπασα τὸ μαῦρο μεγαλεῖο,
Κι' ἁγνὴ φωτιὰ τῆς ἄναψα στὸ στῆθός της τὸ κρύο.
Τῆς ἔδωσα τὴ γλῶσσά μου, τοὺς πόθους, τὴν ψυχή μου,
Καὶ τοῦ χεριοῦ μου ἔκανα τὸ πλάσμα προσευχή μου!

Μὰ ἐπερπάτησ' ὁ καιρός, ἐφύσηξ' ἡ ἀλήθεια,
Κ' ἐξεσκεπάσθηκαν εὐθὺς τὰ δολερά της στήθια,
Κ' ἐντράπηκα πῶς ἔκανα τὸν σκώληκα θεό μου,
Κ' ἔσκυψα τόσο χαμηλὰ γι' αὐτὴ τὸ μέτωπό μου!
Τώρα, τὸ κρύο σάβανο τῆς λήθης θὰ τὴν θάψῃ·
Κἀνεὶς δὲν θὰ τὴν λυπηθῇ, κἀνεὶς δὲν θὰ τὴν κλάψῃ.
Μόνον ἐγὼ κάμμιὰ φορά, καμμιὰ φορὰ ἀκόμα,
Θενὰ τὴν συλλογίζωμαι σὰν πεθαμμένο πτῶμα!

1892

ΡΟΔΗ ΚΑΙ ΚΥΠΑΡΙΣΣΟΣ

Ὁλόχαρη τριανταφυλλιὰ καὶ μαῦρο κυπαρίσσι
  —Ζωὴ καὶ χάρος—βρίσκουνταν στὸ ἴδιο περιβόλι·
Τὸ κυπαρίσσι ἀπὸ καιρὸ τὴν εἶχεν ἀγαπήσει,
  Μὰ νὰ τὸ εἰπῇ ἐδείλιαζε, γιατ' ἤξερε πῶς ὅλοι
Μισοῦν τὸ δένδρο ποῦ κορμιὰ σκεπάζει πεθαμμένα.
  Μὲ θλῖψι τὴν ἐκύτταζε ἀπὸ μακρυὰ μεγάλη,
Κ' ἔσκυφτε τὰ μεσάνυχτα μονάχα δειλιασμένα,
  Στὰ χείλη της τὰ κόκκινα τὸ πράσινο κεφάλι.—
Μιὰ νύχτα ποῦ ἡ τριανταφυλλιὰ ἀνύποπτη ἐκοιμᾶτο,
  Κ' ἔσκυφτ' ὁ κλέφτης τοῦ φιλιοῦ στὰ δροσερά της στήθη,
Μιὰ νυχτερίδα ἐφώναξε στὰ φύλλα του ἀπὸ κάτω,
  Κ' ἐξύπνησ' ἡ τριανταφυλλιὰ κι' ὁ κλέφτης ἐφοβήθη!
—Βρυκόλακα μέσ' στὰ δεντρὰ καὶ χάρε στὰ λουλούδια,
  Σύρε νὰ βρῇς καμμιᾶς ἰτιᾶς καρδιὰ νὰ σ' ἀγαπήσῃ,
Κι' ἀρχίστε τὴν ἀγάπη σας μὲ νεκρικὰ τραγούδια....
  Πεθαίνει τὸ τριαντάφυλλο κοντὰ στὸ κυπαρίσσι!

— Τριανταφυλλιά λιγόζωη, απολογήθ' εκείνο,
  Τὴν ἀρρεβῶνα τοὐρανοῦ μὴ τὴν καταφρονᾶτε·
Τοῦ χάρου δὲν εἶμαι δεντρί, ἀγγέλου εἶμαι κρίνο,
  Καὶ σκόνι ἀπὸ κάτω μου ἀθάνατη κοιμᾶται.
Ἐγὼ τὸ χάρο λειτουργῶ καὶ χάρος δὲν μὲ παίρνει,
  Μὰ ἐσὺ δουλεύεις τὴ ζωὴ καὶ τρέμεις μὴ σ' ἀφήσῃ.
Αὔριο θἄλθῃ ὁ βοριᾶς, τὰ φύλλα σου θὰ σέρνῃ,
  Καὶ φουντωτὸ καὶ πράσινο θὰ ζῇ τὸ κυπαρίσσι!

. . . .

Ὀλίγος πέρασε καιρός· ἦλθ' ὁ βοριᾶς καὶ πάλι
  Κ' ἔσερνε τὴν τριανταφυλλιὰ κοντὰ στὸ κυπαρίσσι·
Κι' αὐτὸ θλιμμένο ἔγυρε τὸ πράσινο κεφάλι,
  Τὰ φύλλα της τὰ κίτρινα καὶ κρύα νὰ φιλήσῃ!

1800

ΕΙΣ ΤΟ ΛΕΥΚΩΜΑ

ΤΟΥ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ

Εἶναι τὸ λεύκωμα σταυρὸς κατὰ τῆς ἀπουσίας,
Κατὰ τῆς λήθης δέησις καὶ κῆπος τῆς φιλίας·
Λειμὼν τῆς μνήμης, ἄφθιτα τὰ ῥόδα του φυλάττων,
Καὶ ἀνθοδέσμη προσφιλὴς μὲ ἄνθη ὀνομάτων.
Πᾶν ὄνομα ἐντὸς αὐτοῦ ὡς ἄνθος κυματίζει,
Ἀγάπη τὸ καλλιεργεῖ καὶ μνήμη τὸ ποτίζει!

Κ' εἶναι τὸ λεύκωμα ζωὴ δευτέρα τῶν θανόντων,
Τοῦ παρελθόντος στεναγμὸς καὶ γλῶσσα τῶν ἀπόντων.
Νεκροταφεῖον συμπαθές, καὶ πᾶν λευκόν του φύλλον
Ἓν φέρει ἐπιτύμβιον συναντηθέντων φίλων.
Ἡ λήθη μάτην προσπαθεῖ νὰ ἔμβῃ—δὲν ἐμβαίνει·
Τῆς μνημοσύνης τὸ φρουρεῖ λυχνία κρεμαμένη.

Ἰδοὺ τὸ λεύκωμα, ἰδού· ἀλλ' ὅμως, νεανία,
Τὸ ἰδικόν σου, πίστευσε, εἶν' ἐλλιπές, κἀμμία
Κατηραμένη ὕπαρξις ἐντός του δὲν ἐτάφη·
Ἡ δυστυχία εἰς αὐτὸ ἀκόμη δὲν ἐγράφη.
Κισσὸς τὸ στέφει, τὸ κοσμοῦν καὶ δάφναι καὶ μυρσίναι,
Καὶ μόνον ἡ κυπάρισσος ἡ ἔρημος δὲν εἶναι.

Δὲν εἶναι κῆπος τέλειος κυπάρισσον μὴ τρέφων·
Εἶναι ναὸς χωρὶς σταυρόν, αἰθὴρ χωρὶς συννέφων.
Ὦ, τ' ὄνομά μου ἂς δεχθῇ ἡ φιλικὴ ψυχή σου
Ἐν μέσῳ μύρτου καὶ κισσοῦ ὡς κλῶνα κυπαρίσσου.
Μὴ μ' ἀπωθῇς ἐρχόμενον ταφὴν νὰ σὲ ζητήσω·
Ἂν ζῶν δὲν ἔζησα ποτέ, ποθῶ νεκρὸς νὰ ζήσω....

Ναί· ἄφες, ἄφες με κισσὸν φιλίας ν' ἀναπνεύσω,
Καὶ δάφνην ἂν δὲν ἔδρεψα, εἰς δάφνην νὰ ἐκπνεύσω.
Ἄφες τὸ πᾶν ν' ἀπαρνηθῶ, ἀφοῦ τὸ πᾶν μ' ἀρνήθη,
Καὶ ὡς Ἐκείνη νὰ εἰπῶ πρὸς τὴν ψυχήν μου «λήθη!»
Καὶ ὅταν πᾶσα θλῖψίς μου ὑπὸ τὸ μνῆμα παύσῃ,
Σὺ χῦσε κἂν ἓν δάκρυον, Ἐκείνη δὲν θὰ κλαύσῃ.

Ὦ, ἂν ἐκείνη μ' ἔκλαιεν, ἂν μ' ἔκλαιεν Ἐκείνη!
Τότ' ἡ ζωή μου ἤθελον πᾶσαν στιγμὴν νὰ σβύνῃ,
Διὰ νὰ κλαίῃ πάντοτε, νὰ κλαίῃ αἰωνίως·
Καὶ ὁ κλαυθμός της δι' ἐμὲ γλυκὺς θὰ ἦτο βίος.
Θὰ ἔζων εἰς τὴν μνήμην της κ' εἰς τὴν ἐσχάτην κλίνην,
Νεκρὸς δι' ὅλους σας, πλὴν ζῶν, ὑπάρχων εἰς Ἐκείνην!

Συγχώρει, φίλε, σ' ἀδικῶ· τὸν ἄφρονα συγχώρει....
Ἀλλ' ἦτο κ' εἶναι δι' ἐμὲ τὸ πᾶν αὐτὴ ἡ κόρη.
Τί νὰ τὸ κρύπτω;...Ἡ πατρίς, ἡ μοῦσα, ἡ φιλία,
Τὸ πᾶν δὲν εἶναι δι' ἐμέ, δὲν εἶναι ἡ Μαρία!
Μαρία λέγεται τὸ πᾶν, εἶναι τὸ πᾶν Ἐκείνη....
—Ἰδέ, ἰδὲ φανατισμός, ἰδὲ παραφροσύνη!

Κ' εἶναι τὸ λεύκωμα ζωὴ δευτέρα τῶν θανόντων,
  Τοῦ παρελθόντος στεναγμὸς καὶ γλῶσσα τῶν ἀπόντων.
Νεκροταφεῖον συμπαθές, καὶ πᾶν λευκόν του φύλλον
  Ἓν φέρει ἐπιτύμβιον συναντηθέντων φίλων.
Ἡ λήθη μάτην προσπαθεῖ νὰ ἔμβῃ—δὲν ἐμβαίνει·
  Τῆς μνημοσύνης τὸ φρουρεῖ λυχνία κρεμαμένη.

Ἰδοὺ τὸ λεύκωμα, ἰδού· ἀλλ' ὅμως, νεανία,
  Τὸ ἰδικόν σου, πίστευσε, εἶν' ἐλλιπές, κἀμμία
Κατηραμένη ὕπαρξις ἐντός του δὲν ἐτάφη·
  Ἡ δυστυχία εἰς αὐτὸ ἀκόμη δὲν ἐγράφη.
Κισσὸς τὸ στέφει, τὸ κοσμοῦν καὶ δάφναι καὶ μυρσίναι,
  Καὶ μόνον ἡ κυπάρισσος ἡ ἔρημος δὲν εἶναι.

Δὲν εἶναι κῆπος τέλειος κυπάρισσον μὴ τρέφων·
  Εἶναι ναὸς χωρὶς σταυρόν, αἰθὴρ χωρὶς συννέφων.
Ὦ, τ' ὄνομά μου ἂς δεχθῇ ἡ φιλικὴ ψυχή σου
  Ἐν μέσῳ μύρτου καὶ κισσοῦ ὡς κλῶνα κυπαρίσσου.
Μὴ μ' ἀπωθῇς ἐρχόμενον ταφὴν νὰ σὲ ζητήσω·
  Ἂν ζῶν δὲν ἔζησα ποτέ, ποθῶ νεκρὸς νὰ ζήσω....

Ναί· ἄφες, ἄφες με κισσὸν φιλίας ν' ἀναπνεύσω,
Καὶ δάφνην ἂν δὲν ἔδρεψα, εἰς δάφνην νὰ ἐκπνεύσω.
Ἄφες τὸ πᾶν ν' ἀπαρνηθῶ, ἀφοῦ τὸ πᾶν μ' ἀρνήθη,
Καὶ ὡς Ἐκείνη νὰ εἰπῶ πρὸς τὴν ψυχήν μου «λήθη!»
Καὶ ὅταν πᾶσα θλῖψίς μου ὑπὸ τὸ μνῆμα παύσῃ,
Σὺ χῦσε κἂν ἓν δάκρυον, Ἐκείνη δὲν θὰ κλαύσῃ.

Ὦ, ἂν ἐκείνη μ' ἔκλαιεν, ἂν μ' ἔκλαιεν Ἐκείνη!
Τότ' ἡ ζωή μου ἤθελον πᾶσαν στιγμὴν νὰ σβύνῃ,
Διὰ νὰ κλαίῃ πάντοτε, νὰ κλαίῃ αἰωνίως·
Καὶ ὁ κλαυθμός της δι' ἐμὲ γλυκὺς θὰ ἦτο βίος.
Θὰ ἔζων εἰς τὴν μνήμην της κ' εἰς τὴν ἐσχάτην κλίνην,
Νεκρὸς δι' ὅλους σας, πλὴν ζῶν, ὑπάρχων εἰς Ἐκείνην!

Συγχώρει, φίλε, σ' ἀδικῶ· τὸν ἄφρονα συγχώρει....
Ἀλλ' ἦτο κ' εἶναι δι' ἐμὲ τὸ πᾶν αὐτὴ ἡ κόρη.
Τί νὰ τὸ κρύπτω;... Ἡ πατρίς, ἡ μοῦσα, ἡ φιλία,
Τὸ πᾶν δὲν εἶναι δι' ἐμέ, δὲν εἶναι ἡ Μαρία!
Μαρία λέγεται τὸ πᾶν, εἶναι τὸ πᾶν Ἐκείνη....
— Ἰδέ, ἰδὲ φανατισμός, ἰδὲ παραφροσύνη!

'Αλλ' ἂν τὴν ἤξευρες, καὶ σὺ φανατικὸς θὰ ἦσο·
  Νομίζω πῶς τὴν ἀδικῶ ἂν ἄλλο τι πεθήσω.
Δὲν τὴν γνωρίζεις, φίλε μου, δὲν εἶδες σὺ ἀκόμα
  Τὴν ἐβενώδη κόμην της, τὸ κάθυγρόν της ὄμμα.
Εἶν' ὄχλος ἔμπροσθεν αὐτῆς τῆς γῆς αἱ Νηρηΐδες·
  Δὲν τὴν γνωρίζεις, δυστυχῆ· εὐδαίμων, δὲν τὴν εἶδες....

Ποτὲ παρθένος ὡς αὐτὴ δὲν ἐγεννήθη μία·
  Εἶναι ὀνείρου ῥεμβασμὸς ἡ θέα της, θρησκεία
Ὁ ἔρως της, ποιήσεως ἑστία ἡ ψυχή της·
  Θωπεία καὶ παράπονον ἡ ἀσθενὴς φωνή της....
Ὦ, πόσον παραφέρομαι, ὤ, πόσον λησμονοῦμαι·
  'Αλλοίμονον! γράφω πρὸς σὲ κ' ἐκείνην ἐνθυμοῦμαι!

Σὺ ἀνατέλλεις ὡς ἐγώ.... Παιδίον, συλλογίσου!
  Μὴ σπεύδῃς τόσον, πρόσμεινε, τὸ θάρρος σου φοβήσου.
Ἴσως τοὺς ἄλλους πρὸς στιγμὴν ὁδοιπορῶν φωτίσῃς,
  'Αλλ' ὡς ἀστὴρ ἀγνώριστος εἰς τὸ κενὸν θὰ δύσῃς.
'Αστέρες πόσοι ἄνωθεν ὡς φίλοι μᾶς φωτίζουν,
  Χωρὶς νὰ παρατηρηθοῦν, χωρὶς νὰ τοὺς γνωρίζουν!

Ἡμεῖς, ἀπόκληροι ἡμεῖς ἀπὸ τὴν εἱμαρμένην,
Ψάλλομεν ᾆσμα τῆς Ἐδὲμ εἰς χώραν κολασμένην,
Καὶ ξένην γλῶσσαν πέριξ μας οἱ ἄνθρωποι ἀκούουν·
Δὲν ἐννοοῦν, καὶ δι' αὐτὸ ψυχρῶς μᾶς ἀποκρούουν.
Καὶ ἀμφιβάλλομεν κ' ἡμεῖς, ἐκ τούτων πληγωμένοι,
Ἂν εἴμεθα παράφρονες, ἀργοί, ἢ ἐμπνευσμένοι!

Αἴ, μὴ τὸ δάκρυ δι' ἡμᾶς τῆς μοίρας ἦναι φόρος;
Μὴ ἦναι, μὴ τὸ Γολγοθᾶ τοῦ Παρνασσοῦ τὸ ὄρος;
Μήπως ἐκ τοῦ Ἀχέρωνος πηγάζ' ἡ Κασταλία;
—Μὴ πίνῃς ὕδωρ ἐξ αὐτῆς, μὴ πίνῃς, νεανία!
Θὰ φαρμακεύσῃς τὴν ψυχήν, τὸ χεῖλος ἂν δροσίσῃς·
Εἶναι πικρόν, κ' εἰς δάκρυα θερμὰ θὰ τὸ ἐχχύσῃς!

Ἠξεύρω· δὲν σὲ ἀγαπᾷ, σ' ἐπρόδωκεν Ἐκείνη·
Ἀλλ' ἐκδικεῖσαι, ἀφοῦ σὲ τῶν ἄλλων δὲν προκρίνει....
Εἶσαι τῆς χθὲς ὁ ἐραστής, δὲν εἶσαι τῆς ἡμέρας.
Δὲν σ' ἀγαπᾷ, δὲν ἀγαπᾷ ὁ σκώληξ τοὺς ἀστέρας!
Εἶναι ἀέμματος ψυχή, εἶναι τυφλὴ καρδία,
Εἶναι γυνή.... τὴν ἔπλασεν ἀὴρ καὶ ἀστασία!

Θέλεις, ἂν ὄχι εὐτυχὴς, νὰ ζήσῃς κἂν ἠρέμα;
  Τὴν λύραν θραῦσε, τῶν μουσῶν μὴ ἀγαπᾷς τὸ στέμμα.
Τὸν πῆχυν λάβε τοῦ Ἑρμοῦ, τὸν κάλαμον ἀρνήσου·
  Ἄς σὲ ἐμπνέουν ἀριθμοὶ καὶ ὄχι ἡ ψυχή σου.
Φεῦ· εἰς τοὺς ἄλλους βάλσαμον ἰάσεως χαρίζω,
  Καὶ τὰς ἰδίας μου πληγὰς νὰ κλείσω δὲν γνωρίζω!

Ἂν συμπαθὴς ἐδῶ ψυχὴ ποτὲ φυλλολογήσῃ,
  Καὶ τ' ὄνομά μου μεταξὺ τῶν ἄλλων ἀπαντήσῃ,
Ἂν ἐρωτήσῃ ῥίπτουσα ἓν βλέμμα συμπαθείας,
  Τίς εἰς τὸ τέμενος αὐτὸ ἐτάφη τῆς φιλίας,
Ἰδοὺ ἡ ἱστορία μου καὶ ὅλος μου ὁ βίος·
  —Ποτὲ δὲν μὲ ἠγάπησαν κ' ἠγάπων αἰωνίως!...

1863

ΤΗι ΚΥΡΙΑι***

Νὰ μὴ σ' ἀκούω παίζουσαν ποτὲ τὸν ἦχον πλέον,
Ὅν νεανίας φθισιῶν ἐσύνθετεν ἐκπνέων.
Δὲν εἶναι ἦχος μουσικῆς, θανόντος εἶναι θρῆνος·
Θαρρῶ πῶς ψάλλει ὁ νεκρὸς ὁ ἄγνωστος ἐκεῖνος....
Τὰ τρυφερὰ παράπονα ψυχῆς ἀποδημούσης
Μοὶ φαίνονται ὡς στεναγμοὶ τῆς ἰδικῆς μου μούσης!

Νὰ μὴ σὲ ἴδω παίζουσαν τὸ μέλος τῶν δακρύων·
Οἴμοι, ν' ἀκούσω ἔτυχεν εἰς προσφιλὲς μνημεῖον
Τὸν ἦχον, ὃν ἀποτελεῖ τὸ καταπίπτον χῶμα
Ἐπάνω εἰς τὸ φέρετρον, ἐπάνω εἰς τὸ πτῶμα....
Εἶν' ὅμοιος μὲ τὴν πικρὰν ἐκείνην μελῳδίαν,
Καὶ μοῦ σπαράττει τὴν ψυχήν, μοῦ θλίβει τὴν καρδίαν!

Θέλεις, ἂν ὄχι εὐτυχής, νὰ ζήσῃς κἂν ἠρέμα;
Τὴν λύραν θραῦσε, τῶν μουσῶν μὴ ἀγαπᾷς τὸ στέμμα.
Τὸν πῆχυν λάβε τοῦ Ἑρμοῦ, τὸν κάλαμον ἀρνήσου·
Ἂς σὲ ἐμπνέουν ἀριθμοὶ καὶ ὄχι ἡ ψυχή σου.
Φεῦ· εἰς τοὺς ἄλλους βάλσαμον ἰάσεως χαρίζω,
Καὶ τὰς ἰδίας μου πληγὰς νὰ κλείσω δὲν γνωρίζω!

———

Ἂν συμπαθὴς ἐδῶ ψυχὴ ποτὲ φυλλολογήσῃ,
Καὶ τ' ὄνομά μου μεταξὺ τῶν ἄλλων ἀπαντήσῃ,
Ἂν ἐρωτήσῃ ῥίπτουσα ἓν βλέμμα συμπαθείας,
Τίς εἰς τὸ τέμενος αὐτὸ ἐτάφη τῆς φιλίας,
Ἰδοὺ ἡ ἱστορία μου καὶ ὅλος μου ὁ βίος·
—Ποτὲ δὲν μὲ ἠγάπησαν κ' ἠγάπων αἰωνίως!...

1863

ΤΗι ΚΥΡΙΑι***

Νὰ μὴ σ' ἀκούω παίζουσαν ποτὲ τὸν ἦχον πλέον,
 Ὃν νεκνίας φθισιῶν ἐσύνθετεν ἐκπνέων.
Δὲν εἶναι ἦχος μουσικῆς, θανόντος εἶναι θρῆνος·
 Θαρρῶ πῶς ψάλλει ὁ νεκρὸς ὁ ἄγνωστος ἐκεῖνος....
Τὰ τρυφερὰ παράπονα ψυχῆς ἀποδημούσης
 Μοὶ φαίνονται ὡς στεναγμοὶ τῆς ἰδικῆς μου μούσης!

Νὰ μὴ σὲ ἴδω παίζουσαν τὸ μέλος τῶν δακρύων·
 Οἴμοι, ν' ἀκούσω ἔτυχεν εἰς προσφιλὲς μνημεῖον
Τὸν ἦχον, ὃν ἀποτελεῖ τὸ καταπίπτον χῶμα
 Ἐπάνω εἰς τὸ φέρετρον, ἐπάνω εἰς τὸ πτῶμα....
Εἶν' ὅμοιος μὲ τὴν πικρὰν ἐκείνην μελῳδίαν,
 Καὶ μοῦ σπαράττει τὴν ψυχήν, μοῦ θλίβει τὴν καρδίαν!

Παίζεις, καὶ κλίνει κάτωχρος ἡ νέα κεφαλή σου·
Θαρρῶ πῶς εἶναι ἡ μολπὴ ἐκείνη ἡ ψυχή σου,
Καὶ τρέμω μὴ τὸν ὕστατον χαιρετισμὸν ἀφίνῃς,
Καὶ μὲ τὸν ἦχον τελευτᾷς, καὶ μὲ τὸν ἦχον σβύνεις.
Τοιούτους ἤχους σπαραγμοῦ ἡ τέχνη δὲν ἐμπνέει·
Ἐὰν δὲν πάσχῃ ἡ ψυχή, τὸ ὄργανον δὲν κλαίει!

Ὅταν πρὸ τοῦ κυμβάλου σου σὲ βλέπω καθημένην,
Κινοῦσαν εἰς τὸ ὄργανον τὴν χεῖρα ἐμπνευσμένην,
Εἰπέ μοι, νέα, διατί σὲ βλέπω ἀνησύχως;
Μὴ ἦναι ἱστορία σου ὁ τεθλιμμένος ἦχος;
Μὴ ἦναι δάκρυα κρυφὰ τῆς νέας σου καρδίας
Ἐκεῖν' αἱ πολυστένακτοι φωναὶ τῆς μελῳδίας;...

Διότι—σὺ τὸ ἀγνοεῖς—ἐνῷ τὸ ᾆσμα κλαίει,
Εἰς τοὺς ἁγνούς σου ὀφθαλμοὺς λαθραῖον δάκρυ ῥέει.
Σιωπηλῶς ἀκολουθεῖ τὰ τεθλιμμένα μέλη,
Κ' εἰς τὰ εὐώδη χείλη σου μειδίαμ' ἀνατέλλει.
Μειδίαμα!... Μειδίαμα θὰ τὸ εἰπῶ ἐκεῖνο;...
Ὦ, πάσχεις, νέα, τὴν πληγὴν ἐγὼ τὴν διακρίνω!

Καὶ ὅμως πόσον ἤθελον, μικρὸν πρὶν ἀποθάνω,
  Πρὶν εἰς τὸν τάφον καταβῶ, ἢ ἀναβῶ ἐπάνω,
Τὸ ᾆσμά σου τὸ πένθιμον ν' ἀκούσω ἅπαξ ἔτι,
  Καὶ μὲ τὸν ἦχον νὰ σβεσθοῦν τὰ ζοφερά μου ἔτη....
Φεῦ· ὡς τὸν ἦχον θλιβερὰ ὑπῆρξεν ἡ ζωή μου,
  Καὶ θέλει ἐπιτάφιον τοιοῦτον ἡ ψυχή μου!

1868

Η ΕΚΠΕΣΟΥΣΑ

Α΄

Μὴ μὲ κτυπᾶτε τὴν πτωχήν, καὶ μὴ λιθοβολῆτε
Τὴν ἀσκεπῆ μου κεφαλὴν μὲ ὕβρεις κ' εἰρωνείαν·
Τὸ ῥόδον, ὅπερ ἔπεσε χαμαί, μὴ τὸ πατῆτε·
Ὄχι, δὲν ἔζη πάντοτε εἰς ἀγορᾶς πλατεῖαν.
Χθὲς ἔτ' ὑπὸ τὸ μητρικὸν κρυμμένον φύλλωμά του,
Ἤνθει ἁγνόν, τὸν κάλυκα καὶ εἰς τὴν δρόσον κλεῖον·
Ἀλλ' οἴμοι, τὸ ἐπρόδωσε τὸ μύρον κ' ἡ χροιά του,
Καὶ εἶχε τόσον εὔθραυστον καὶ ἀσθενὲς κλωνίον....
Ἐπάλαισεν ὡς δύναται ἓν ῥόδον νὰ παλαίσῃ·
Πίπτει ἡ δρῦς καὶ τὸ πτωχὸν τὸ ῥόδον νὰ μὴ πέσῃ;
Καὶ ὅμως καὶ εἰς τῆς ὁδοῦ καταπεσὸν τὸ χῶμα,
Δὲν ἔχασε τὸ χρῶμά του, ἐρυθριᾷ ἀκόμα....
Ἄ, μὴ καταδικάζετε ποτὲ τὴν ἐκπεσοῦσαν,
Καὶ λυπηθῆτε τὴν πτωχὴν ῥοδῆν φυλλορροοῦσαν!

Β'

Ὄχι· δὲν εἶναι ἄτιμον τὸ ῥόδον ὅταν πίπτῃ,
Δὲν εἶναι· εἶναι ἄτιμος ἡ χείρ, ἥτις τὸ ῥίπτει.
Ἐκεῖνον τιμωρήσατε, ὅστις τὸ δρέπει μόνον·
Τὸ θῦμα δὲν καταπατοῦν, ἀλλὰ τὸν δολοφόνον.
Ἡ πίστις μὲ ἀπώλεσεν, ἀγνότης μὲ φονεύει·
Πᾶν ὅ,τι εἶναι εὐγενές, ἀλλοίμονον, πιστεύει!
Ἐμπιστοσύνη, ἔκστασις, ἀγάπη, εὐσπλαγχνία,
Μὲ ἄλλο, ἄλλο ὄνομα σᾶς κράζ' ἡ κοινωνία....
Ἡ ἀρετὴ κατέστρεψε παρθένους πλειοτέρας·
Γίνεται μητρυιὰ ἡμῶν καὶ μήτηρ εἰς ἑταίρας!
Ἀλλόκοτον· ὅτ' ἔχομεν ἑταιρικὴν καρδίαν,
Διατηρεῖ τὸ σῶμά μας χιόνος παρθενίαν!
Πόσαι ἑταῖραι τὴν ψυχὴν παρθένον σῶμα ἔχουν·
Τὰς σώζ' ἡ γνῶσις τοῦ κακοῦ κ' εἰς τοῦτο ὑπερέχουν.
Ῥυπαίνουν τὴν καρδίαν των καὶ λούουσι τὸ σῶμα,
Καὶ ἡ λαγνεία μειδιᾷ εἰς τὸ ἁγνόν των στόμα....
Πταίει τὸ ἄνθος ἀσθενὲς ἂν ἦναι τῆς μυρσίνης,
Κ' ἡ νέα κόρη ἄπειρον ἂν ἔχῃ τὴν καρδίαν;
Ἂν ῥίπτῃ τ' ἄνθη τὰ λευκὰ ἁπλῆ πνοὴ ἐκείνης,
Καὶ δαίμων τὴν νεάνιδα ἂν φέρ' εἰς τὴν σκοτίαν;
Ἄ, ὄχι! ψάλλει δι' ἡμᾶς ὁ ὄφις, δὲν συρίζει·
Ἡ εὐσπλαγχνία μᾶς νικᾷ, ἀγάπη μᾶς κρημνίζει.

Ὑπάρχουν πτώσεις, αἵτινες ὑψώσεις ὁμοιάζουν,
Καὶ ὅμως μᾶς λιθοβολοῦν, ἀφοῦ μᾶς θυσιάζουν!
Λαμβάνουν ὕδωρ διαυγὲς εἰς κύλικα καὶ πίνουν,
Καὶ ὅτε, ὅτε χορεσθοῦν κ' ἡ δίψα καταπαύει,
Τὸ ἄθλιον περίσσευμα ψυχρῶς μακρὰν των χύνουν,
Κ' ἐπάνω λίθων ἕκαστος τὴν κύλικά του θραύει....
Κ' εἴμεθα ἔνοχοι ἡμεῖς καὶ ἄμεμπτοι ἐκεῖνοι!
— Ὦ κόσμε, κόσμε· τίς καὶ σὲ ὡς κρίνεις θὰ σὲ κρίνῃ;...
Τί ἔπταισα; Ἠγάπησα πολύ, καὶ ἡ ψυχή μου
Πεφιλημένου ἀδελφοῦ ἠλέησε τὸν πόνον.
Ἰδοὺ ἡ ἁμαρτία μου, ἰδοὺ ἡ ἐνοχή μου·
Φεῦ, δι' ἀγάπης ἔγκλημα ἓν δάκρυ δότε μόνον.
« Ἀφίενταί σοι, ἔκραξεν, αἱ ἁμαρτίαι, γύναι,
Ἐκεῖνος, ὃν ἐμύρωσε ποτὲ ἁγνὴ ἑταίρα,
Ὅτι πολὺ ἠγάπησας· πρὸ τοῦ Θεοῦ σου κλῖνε.... »
Ὤ, τί συγγνώμη ὑψηλὴ κ' ἐπὶ νυκτὸς ἡμέρα!
Εἶν' ἱερὰ ἡ κεφαλὴ ἡ ἐγκαταλειφθεῖσα,
Καὶ εἶναι τόσον δυστυχὴς γυνὴ ἀτιμασθεῖσα!

....

Ὦ Σύ, ὅστις μ' ἠφάνισες μὲ τὴν φρικτήν σου νίκην,
Θέλω νὰ σὲ καταρασθῶ πρὶν ἔτι ἀποθάνω·
Ὅσην αἰσχύνην διὰ σὲ ὑπέφερα καὶ φρίκην,
Τόσην νὰ ἔχῃς σὺ χαρὰν ἐπὶ τῆς γῆς κ' ἐπάνω!
Μ' ἓν μετανοίας δάκρυον τὰ βλέφαρα νὰ κλείσῃς,
Καὶ ζῶσαν ἂν μ' ἐπρόδωσες, νεκρὰν νὰ μ' ἀγαπήσῃς....

1860

Η ΣΙΓΗ ΜΟΥ

Χθὲς ἔμενα πλησίον της· τὴν ἔβλεπον ἀφώνως....
　Σιγῶσι πάντες εἰς αὐτὴν ὁπόταν πλησιάζουν.
Λαλοῦν ποτὲ εἰς τὸν ναὸν ἐμπρὸς σεπτῆς εἰκόνος;
　Δὲν ὁμιλοῦν, προσεύχονται· δὲν ὁμιλοῦν, ῥεμβάζουν!

Ἀλλ' αἰφνιδίως ἡ σιγὴ ἡ εὔγλωττος ἐλύθη,
　Καὶ «λάλει, εἶπε, λάλει με!» ἡ παιδική μου φίλη·
Ἐστέναξε, καὶ ἔκλινεν εἰς τὰ πιστά μου στήθη,
　Κ' ἐγὼ τὴν ἔβλεπον, κ' ἐγὼ δὲν ἤνοιγον τὰ χείλη!

Τί νὰ τὴν ἔλεγον; ὢ τί;... Τί δύναται ἡ γλῶσσα,
　Ὅταν μορφὴν αἰθέριον φωτογραφῇ τὸ ὄμμα;
Λοιπόν, λοιπὸν δὲν ἤκουε, δὲν ἤκουσεν ὁπόσα
　Τὴν εἶπεν ἡ καρδία μου μὲ κεκλεισμένον στόμα;...

Λαλεῖ τὸ στόμα, ἥσυχος ὅτ' εἶναι ἡ καρδία....
  Θέλω τὸν κάλυκα κλειστόν, τὰ χείλη κεκλεισμένα.
Ὅταν ὁ κάλυξ ἀνοιχθῇ, πετᾷ ἡ εὐωδία,
  Σκορπίζεται τὸ αἴσθημα εἰς χείλη ἀνοιγμένα.

« Ἄφες με, εἶπα, ἄφες με, ὦ κόρη τοῦ αἰθέρος,
  « Εἰς τὴν μορφήν σου σιωπῶν τὸ βλέμμα νὰ βυθίζω.
« Δὲν ὁμιλεῖ ἡ ἔκστασις, εἶναι σιγὴ ὁ ἔρως,
  « Καὶ τῶν ἀστέρων σιωπῶν τὴν λάμψιν ἀτενίζω.

« Ναί· θέλω, θέλω εἰς σιγὴν ὁ βίος μου νὰ λήξῃ·
  « Ὅταν σιγῶμεν, εἴμεθα ἡμεῖς οἱ δύω, φίλη....
« Καὶ τρίτος, ξένος ἔρχεται τὸ στόμα ὡς ἀνοίξῃ,
  « Καὶ ἄρχεται ἡ σιωπὴ ὅταν λαλοῦν τὰ χείλη!... »
Τὴν δεξιάν μου ἔλαβεν, ἠρέμα μ' ἐθεώρει,
  Καὶ μὲ σιγὴν περιπαθῆ μ' ἀπήντησεν ἡ κόρη.

1863

ΕΡΩΤΩΝ ΛΕΙΨΑΝΑ

ΕΡΩΤΩΝ ΛΕΙΨΑΝΑ

Τὰς θήκας τοῦ γραφείου του ἀνοίγων ὁ Νικίας,
　　Κ' εὑρίσκων ἐνθυμήματα τῆς πλάνου ἡλικίας,
Σιγῶν καὶ μὲ συγκίνησιν τὰ ἔβλεπε γλυκεῖαν,
　　Κ' ἔλεγε ταῦτα τὴν σιγὴν ἀφίνων τὴν βαθεῖαν!

«'Ωχρὰ πρὸ τοῦ γραφείου μου ἡ κεφαλή μου κύπτει,
　　«Ὅπερ ὡς κοιμητήριον ἐντὸς θηκῶν δρυΐνων
«'Ηγαπημένα λείψανα θανόντων χρόνων κρύπτει·
　　«— 'Ράκη ὡραίων ἡμερῶν καὶ κόνιν ἐξ ἀκτίνων! —
«Τὰς θήκας μὲ συγκίνησιν ἀνοίγω μίαν, μίαν,
　　«Αἵτινες φύλλα ἐρυθρὰ ἐγκλείουν χρόνων ἄλλων,
«Καθὼς ὅταν ἀνοίγωμεν εἰς γῆν ἐπιταφίαν
　　«Νεκρῶν φιλτάτων μνήματα μὲ στῆθος ἀναπάλλον.

«Ὦ λείψανα τρισάγια τῶν νεαρῶν μου χρόνων·
«Ὁπόταν κλείσῃ τ' ὄμμά μου ὑπὸ τὸ κρύον χῶμα,
«Ὁπόταν κεῖμαι ἄφωνος θὰ χωρισθῶμεν μόνον!
«Ποθῶ νὰ βλέπω πάντοτε τὸ πένθιμόν σας χρῶμα·
«Παῖς νὰ καθίστατ' ὁ ἀνὴρ ὁ σκυθρωπάσας πλέον,
«Ἐγγύς σας νὰ ὀσφραίνεται ἐκλεῖψαν ἤδη μύρον,
«Τὸ ᾆσμα νὰ τὸν φέρετε τῶν χρόνων τῶν ὡραίων,
«Καὶ τὰ ξανθὰ κοράσια τῶν παιδικῶν ὀνείρων!
«Μὴ τρέμῃς, χείρ, ἀνοίγουσα τὰς θήκας ταύτας πλέον·
«Ἄφες νὰ ἴδω λείψανα βοστρύχων καὶ ἀνθέων....

ΑΓΓΕΛΙΚΗ

«Ἰδοὺ ἡ πρώτη! Οὐρανέ, αὐτὴ τί περιέχει;
«Λευκὸν σχολείου εὔσημον καὶ κυανῆν ταινίαν.
«Τίς μὲ τὰ ἔδωκεν αὐτά;...Ὁ νοῦς μου μάτην τρέχει
«Τὸ παρελθόν μου κ' ἐρευνᾷ εἰς πᾶσάν του γωνίαν.
«Ἄ, ἐνθυμοῦμαι· ἤμην παῖς, φοιτῶν εἰς κορασίων
«Σχολήν, καὶ κόρη τις ἐκεῖ, ἐννέα μόλις χρόνων,
«Μὲ δύω μαῦρα ὄμματα, μὲ χεῖλος κοραλλίων,
«Μ' ἠγάπα τόσον κ' ἤθελε μ' ἐμὲ νὰ παίζῃ μόνον!
«Πλὴν τὸ κοράσιον κ' ἐγὼ ἠγάπων ἐκ καρδίας.
«Ἦτο τὸ προανάκρουσμα τὸ μέλος πρὶν ἀρχίσῃ·
«Ἦτο τὸ πρῶτον ὄνειρον, αὐγὴ πρὸ τῆς πρωίας·
«Ἀμυγδαλῆ ἀνθίζουσα ἡ γῆ πρὶν πρασινίσῃ....

« Συγκεχυμένον αἴσθημα, ἀόριστον, ἀλλοῖον,
« Ὑπὲρ τῆς θελκτικῆς παιδὸς βαθέως ᾐσθανόμην·
« Κ' ἐνῷ μὲ ἦτο μισητὸν τοσοῦτον τὸ σχολεῖον,
« Πόσον φαιδρὸς πρὸς χάριν της ἐκεῖ ἐπορευόμην!
« Πῶς τὰς μικράς της ἤθελον νὰ θλίβω δύω χεῖρας·
« Πνοὴ ἀπὸ τὴν κόμην της νά μ' ἔρχεται ἰάσμου,
« Νὰ βλέπω τοῦ προσώπου της τοὺς νέους χαρακτῆρας,
« Καὶ τὴν χαρμόσυνον φωνὴν ν' ἀκούω τῆς μικρᾶς μου!
« Καὶ τί παράδοξον! θαρρῶ ζηλότυπος πῶς ἤμην.
« Ἂν παῖς ὡμίλει μετ' αὐτῆς οἰκείως ἢ καὶ κόρη,
« Ὠχρίων καὶ παράμερα πηγαίνων ἐκαθήμην·
« Κ' ἐγὼ ἠγνόουν, πλὴν αὐτὸ πολὺ μ' ἐστενοχώρει.—
« Τί ἤθελεν ἀπὸ ἐμὲ κ' ἐγὼ ἀπὸ ἐκείνην;
« Οὐδέν, οὐδέν· νὰ βλέπωμεν ἀλλήλους, τοῦτο μόνον·
« Νὰ θλίβωμεν μ' ἀνέκφραστον τὰς χεῖρας εὐφροσύνην,
« Κ' εἰς τὴν αὐλὴν νὰ παίζωμεν εἰς τῆς σχολῆς τὸν χρόνον.
« Ἂν ἡ διδάσκαλος ἡμῶν ποτὲ μὲ ἐτιμώρει,
« Τὸ παιδικόν της πρόσωπον διὰ μιᾶς ὠχρία,
« Κ' ἐθρήνει ἀνακράζουσα ὑπὲρ ἐμοῦ ἡ κόρη.
« — Αὐτῆς εἶναι τὸ εὔσημον, αὐτῆς καὶ ἡ ταινία! —

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ

« Ἆ, πῶς ἀνοίγεται φαιδρὰ τῆς μνήμης ἡ ἀγκάλη·
« Καὶ ἄλλη πάλιν παιδικὴ ἀνάμνησις, καὶ ἄλλη!

« Ἀπὸ τὸν ὄρθρον τὸν βαθὺν τοῦ βίου μου ἠγάπων·
« Ἤμην παιδίον ἔμπλεον ἐρωτικῶν λαιλάπων.
« Καρδίαν εἶχον πρώϊμον, προέτρεχ' ἡ ψυχή μου,
« Κ' ἠγάπα ὅ,τι ἔβλεπον οἱ νέοι ὀφθαλμοί μου.
« Τὴν κόρην καὶ τὸν οὐρανόν, τὸ ῥόδον τῶν λειμώνων·
« Ἓν δὲν ἠγάπα, τὴν πτωχὴν γραμματικήν μου μόνον.
« Ἀλλ' ἀμνηστεύθη καὶ αὐτή· κατόπιν τὴν ἐπόθει,
« Ὅτε τὸ ῥῆμα « Σ' ἀγαπῶ » ὡς μάθημα μ' ἐδόθη.— .
« Ἄ, εἶναι ὅλα μαγικὰ κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη·
« Ὡς καὶ ἡ ἄχαρις μορφὴ τῶν διδασκάλων ἔτι.
« Μὴν ἦναι ἡ Ἐδὲμ αὐτὴ αἱ παιδικαὶ ἡμέραι;
« Ὦ μνήμη, τὰς χρυσᾶς στιγμὰς ἐκείνας πάλιν φέρε!
« Ἰδού, μὲ ῥόδον ἔρχεται λησμονηθὲν πρὸ χρόνων·
« Μ' ἓν βλέμμα ἡ καρδία μου τ' ἀναγνωρίζει μόνον.
« Τὸ ῥόδον τοῦτο τὸ ξηρὸν καὶ παραπονεμένον,
« Παῖς, ἀπὸ στῆθος ἄλλοτε τὸ ἔκλεψα παρθένον....
« Πῶς μετεβλήθη, Οὐρανέ, καὶ πῶς μετ' ἄλγους κλίνει!
« Ἦτον εὐώδης κτῆσίς σου αὐτό, Αἰκατερίνη.
« Αἰκατερίνη!... Συμπαθῶς τὸ ὠχριάσαν στόμα
« Προφέρει τοῦτο τ' ὄνομα τὸ λατρευθὲν ἀκόμα.
« Τίς οἶδεν ἂν δὲν ἔφραξε τὸν δρόμον της μνημεῖον·
« Ἴσως κ' ἐκείνη σκέπτεται τὸ φλογερὸν παιδίον,
« Ὅπερ ἐμπρός της ἔνευε δειλῶς τὸ βλέμμα κάτω.
« Ὦ ῥόδον! ἔτι καὶ νεκρὰ τὰ φύλλα σου φυλάττω,
« Καὶ σ' ἀγαπῶ ὡς τὴν θερμὴν ἐκείνην ἔτι δείλην,
« Καθ' ἣν συνύπνωττες φαιδρὸν μὲ τὴν καλήν μου φίλην.

«Τίς τότε ἐκ τοῦ στήθους της δὲν ἤθελε σὲ κλέψει;
«Ἀπὸ τοιαύτην γάστραν τίς δὲν ἤθελε σὲ δρέψει;
«Πῶς ἔτρεμον μὴ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐξυπνήσῃ,
«Καὶ λόγον τῆς αὐθάδους μου θρασύτητος ζητήσῃ!
«Τὴν χεῖρά μου ἐξέτεινα μὲ ταραχὴν μεγάλην,
«Σχεδόν, ὦ ῥόδον, σ' ἔψαυον κ' ἐμακρυνόμην πάλιν.
«Πλὴν τέλος κατενίκησεν ὁ πόθος τὴν δειλίαν,
«Καὶ σ' ἥρπασα κραυγὴν ἀφεὶς θριάμβου ἀκουσίαν.
«Οἴμοι! ἐκείνη ἡ κραυγὴ τὴν εἶχεν ἀφυπνίσει·
«Καὶ τρέμων μὴ τὸν κλέπτην σου, ὦ ῥόδον, τιμωρήσῃ,
«Ὀπίσω σὲ ἀπέδιδα ὠχρὸς κ' ἐπτοημένος....
«Πλὴν μ' εἶδε κ' ἐμειδίασεν ἡ ἀγαθὴ παρθένος
«Καὶ κύπτουσα μ' ἐφίλησεν.... Ὁποία τιμωρία!
«Ἀντὶ τοῦ κεραυνοῦ ἀκτὶς ἀνέτειλε γλυκεῖα....
«Ὦ ῥόδον μου! ἐζήσαμεν ὁμοῦ τοσοῦτον χρόνον,
«Καὶ σ' ἀποδίδω σήμερον τὸ φίλημά της μόνον.—
«Φεῦ· ἤμην δωδεκαετής, παῖς ἄδολος ἀκόμα,
«Κ' εἶναι θεότης ἡ γυνὴ εἰς τοῦ παιδὸς τὸ ὄμμα!
«Λάβε τὸ φίλημά μου σύ· τὸ εἶχον δι' ἐκείνην·
«Τὸ πῦρ του ἴσως ἔχασε, πλὴν ἔχει κἂν ὀδύνην....
«Παρῆλθον χρόνοι, κ' ἔκτοτε εἰς ἔρωτος αἰθέρας
«Καὶ ἄλλους, εἶναι ἀληθές, ἠγάπησα ἀστέρας·
«Ἀλλὰ πολλάκις ἔστρεφα τοὺς ὀφθαλμοὺς ὀπίσω,
«Ἀκτῖν' ἀστέρος δύσαντος φιλτάτου νὰ ζητήσω!
«Ποῦ εἶναι; τί ἀπέγεινεν ἡ παιδική μου φίλη;
«Ζῇ ἔτι ἢ τῆς ἔκλεισεν ὁ θάνατος τὰ χείλη;

« Ἀπὸ τὸν ὄρθρον τὸν βαθὺν τοῦ βίου μου ἠγάπων·
« Ἤμην παιδίον ἔμπλεον ἐρωτικῶν λαιλάπων.
« Καρδίαν εἶχον πρώϊμον, προέτρεχ' ἡ ψυχή μου,
« Κ' ἠγάπα ὅ,τι ἔβλεπον οἱ νέοι ὀφθαλμοί μου.
« Τὴν κόρην καὶ τὸν οὐρανόν, τὸ ῥόδον τῶν λειμώνων·
« Ἓν δὲν ἠγάπα, τὴν πτωχὴν γραμματικήν μου μόνον.
« Ἀλλ' ἀμνηστεύθη καὶ αὐτή· κατόπιν τὴν ἐπόθει,
« Ὅτε τὸ ῥῆμα « Σ' ἀγαπῶ » ὡς μάθημα μ' ἐδόθη.— .
« Ἄ, εἶναι ὅλα μαγικὰ κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη·
« Ὡς καὶ ἡ ἄχαρις μορφὴ τῶν διδασκάλων ἔτι.
« Μὴν ᾖναι ἡ Ἐδὲμ αὐτὴ αἱ παιδικαὶ ἡμέραι;
« Ὦ μνήμη, τὰς χρυσᾶς στιγμὰς ἐκείνας πάλιν φέρε!
« Ἰδού, μὲ ῥόδον ἔρχεται λησμονηθὲν πρὸ χρόνων·
« Μ' ἓν βλέμμα ἡ καρδία μου τ' ἀναγνωρίζει μόνον.
« Τὸ ῥόδον τοῦτο τὸ ξηρὸν καὶ παραπονεμένον,
« Παῖς, ἀπὸ στῆθος ἄλλοτε τὸ ἔκλεψα παρθένον....
« Πῶς μετεβλήθη, Οὐρανέ, καὶ πῶς μετ' ἄλγους κλίνει!
« Ἦτον εὐώδης κτῆσίς σου αὐτό, Αἰκατερίνη.
« Αἰκατερίνη!... Συμπαθῶς τὸ ὠχριάσαν στόμα
« Προφέρει τοῦτο τ' ὄνομα τὸ λατρευθὲν ἀκόμα.
« Τίς οἶδεν ἂν δὲν ἔφραξε τὸν δρόμον της μνημεῖον·
« Ἴσως κ' ἐκείνη σκέπτεται τὸ φλογερὸν παιδίον,
« Ὅπερ ἐμπρός της ἔνευε δειλῶς τὸ βλέμμα κάτω.
« Ὦ ῥόδον! ἔτι καὶ νεκρὰ τὰ φύλλα σου φυλάττω,
« Καὶ σ' ἀγαπῶ ὡς τὴν θερμὴν ἐκείνην ἔτι δείλην,
« Καθ' ἣν συνώπνωττες φαιδρὸν μὲ τὴν καλήν μου φίλην.

«Τίς τότε ἐκ τοῦ στήθους της δὲν ἤθελε σὲ κλέψει;
«Ἀπὸ τοιαύτην γάστραν τίς δὲν ἤθελε σὲ θρέψει;
«Πῶς ἔτρεμον μὴ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐξυπνήσῃ,
«Καὶ λόγον τῆς αὐθάδους μου θρασύτητος ζητήσῃ!
«Τὴν χεῖρά μου ἐξέτεινα μὲ ταραχὴν μεγάλην,
«Σχεδόν, ὦ ῥόδον, σ' ἔψαυον κ' ἐμακρυνόμην πάλιν.
«Πλὴν τέλος κατενίκησεν ὁ πόθος τὴν δειλίαν,
«Καὶ σ' ἥρπασα κραυγὴν ἀφεὶς θριάμβου ἀκουσίαν.
«Οἴμοι! ἐκείνη ἡ κραυγὴ τὴν εἶχεν ἀφυπνίσει·
«Καὶ τρέμων μὴ τὸν κλέπτην σου, ὦ ῥόδον, τιμωρήσῃ,
«Ὀπίσω σὲ ἀπέδιδα ὠχρὸς κ' ἐπτοημένος....
«Πλὴν μ' εἶδε κ' ἐμειδίασεν ἡ ἀγαθὴ παρθένος
«Καὶ κύπτουσα μ' ἐφίλησεν.... Ὁποία τιμωρία!
«Ἀντὶ τοῦ κεραυνοῦ ἀκτὶς ἀνέτειλε γλυκεῖα....
«Ὦ ῥόδον μου! ἐζήσαμεν ὁμοῦ τοσοῦτον χρόνον,
«Καὶ σ' ἀποδίδω σήμερον τὸ φίλημά της μόνον.—
«Φεῦ· ἤμην δωδεκαετής, παῖς ἄδολος ἀκόμα,
«Κ' εἶναι θεότης ἡ γυνὴ εἰς τοῦ παιδὸς τὸ ὄμμα!
«Λάβε τὸ φίλημά μου σύ· τὸ εἶχον δι' ἐκείνην·
«Τὸ πῦρ του ἴσως ἔχασε, πλὴν ἔχει κἂν ὀδύνην....
«Παρῆλθον χρόνοι, κ' ἔκτοτε εἰς ἔρωτος αἰθέρας
«Καὶ ἄλλους, εἶναι ἀληθές, ἠγάπησα ἀστέρας·
«Ἀλλὰ πολλάκις ἔστρεφα τοὺς ὀφθαλμοὺς ὀπίσω,
«Ἀκτῖν' ἀστέρος δύσαντος φιλτάτου νὰ ζητήσω!
«Ποῦ εἶναι; τί ἀπέγεινεν ἡ παιδική μου φίλη;
«Ζῇ ἔτι ἢ τῆς ἔκλεισεν ὁ θάνατος τὰ χείλη;

«Φεῦ ἀγνοῶ· οὐδέποτε τὴν ἐπανεῖδον πλέον,
«Ἀφ' ὅτου εἶδον τὴν καλὴν παρθένον τελευταῖον!
«Μὲ ἀλγεινὴν προαίσθησιν, μὲ πάλλουσαν καρδίαν,
«Μετέβην εἰς τὸν οἶκόν της ψυχράν τινα πρωΐαν,
«Ἀλλὰ ματαίως ἔκρουσα τὴν θύραν της κλεισμένην·
«Ἡ μοῖρα τὴν μετέφερεν ἐξαίφνης εἰς τὴν ξένην!
«Κ' ἡ μεσημβρία ἔφθασε καὶ ἦλθε τὸ ἑσπέρας,
«Κ' ἦλθεν ἀκόμη καὶ ἡ νὺξ αὐτὴ μὲ τοὺς ἀστέρας,
«Κ' ἐγὼ τῆς θύρας ἔξωθεν διέμενον ἀκόμα,
«Κ' ἔχυνε δάκρυον ἀνδρὸς τὸ παιδικόν μου ὄμμα....
«Ὦ, ἂν ἡ κόρ' ἡ θελκτικὴ δὲν ἦναι κόνις ἤδη,
«Καὶ περιπέσουν εἰς αὐτὴν οἱ στίχοι μου, θὰ ἴδῃ
«Ὅτι ὁ παῖς, ἤδη ἀνήρ, μετὰ τοσαῦτα ἔτη,
«Τὴν παιδικήν του σύντροφον τὴν ἐνθυμεῖται ἔτι!

ΘΗΡΕΣΙΑ

«Εἰς ἄλλον σύρτην στρέφονται οἱ ὀφθαλμοί μου ἤδη,
«Κ' ἡ μνήμη χάρτην ἐρυθρὸν καὶ παλαιὸν μὲ δίδει.
«Πότε μ' ἐστάλη ἆρά γε καὶ ἀπὸ χεῖρα ποίαν;
«Θεάτρου βλέπω πρόγραμμα ἀγγέλλον τὸν Ἑρνάνην....
«Δὲν εἶναι ἀπὸ τὴν καλὴν ἐκείνην Θηρεσίαν,
«Τὴν φίλην, ἥτις μ' ἔθελγε κατὰ τὴν πρώτην πλάνην;
«Ἦτον ὑψίφωνος, κ' ἐγὼ στρουθὸς τῆς Μούσης ἔτι·
«Ἐκείν' εἰς τὸν τριακοστὸν ἐπάτει τότε χρόνον,

«Κ' ἤμην ἐγὼ μειράκιον μὲ δεκαέξη ἔτη·
«Καρπὸς ὁ εἷς, ὁ ἕτερος εἰσέτι ἄνθος μόνον.
«Ἐγὼ ἠγάπων τὸν καρπόν, τ' ἄνθος ἐκείνη· ὅ,τι
«Μᾶς ἔλειπεν.... ἐλάτρευον τὸ κάλλος της τ' ἀκμαῖον,
«Ὅπερ ἡ ἥβη ἀγαπᾷ περιπαθῶς ἡ πρώτη,
«Καὶ τὴν ψυχήν μου ἔθελγε τὸ βλέμμα της τὸ καῖον.
«Καὶ ἦτον τόσον ἀγαθή· ἠμπόρει νὰ φιλήσῃ
«Χάριν ἐλέους καὶ λωβόν.... χωρὶς τὸ φίλημά της
«Τὸ ἅγιον πλὴν καὶ φρικτὸν αὐτὸ νὰ τὴν πτοήσῃ!
«Ἐλέους ἦτον ἀδελφὴ εἰς τὰ αἰσθήματά της.

. . . .

«Τὴν ἐνθυμοῦμαι· ὑψηλή, φαιδρά, μεγάλη κόρη,
«Ἐν γένει, ὡς ἀπὸ σκηνῆς, τὸν κόσμον ἐθεώρει.
«Ἐχειροκρότει, ἔψαλλεν, ἠγάπα μ' εὐθυμίαν,
«Κ' εἶχε μυθιστορήματα πολλὰ εἰς τὴν καρδίαν.
«Τὰ πάντα ἦσαν δι' αὐτὴν καλὰ καὶ Πρᾶξις Πρώτη·
»Ὦ, πόσον εἶναι ὄλβιος ὁπόταν τις ὑπνώττῃ!
«Ἄνευ πυξίδος ἔπλεε γελῶσα εἰς τὴν πρῷραν,
«Καὶ τὸν καιρὸν διέφευγε μὴ βλέπουσα τὴν ὥραν.
«Περιπαθῶς δι' ἔρωτας ἀείποτε ὡμίλει,
«Ἀλλὰ διὰ τὸν ἔρωτα δὲν ἤνοιγε τὰ χείλη.
«Τὰ πάντα εἶχε· καλλονήν, νεότητα καὶ πάθος,
«Ἦτον ἀγάπης ποταμός, ἀλλ' οἴμοι, χωρὶς βάθος!
«Ἠγνόει θλῖψιν ἱερὰν κοινῆς νὰ διακρίνῃ·
«Ὡς τὸ κυνάριον αὐτῆς τὸν Τάσσον θὰ ἐθρήνει....
«Μὲ μίαν τὴν κατέκτησα μικρὰν ἀκροστιχίδα,

« Καὶ μ' ἀνθοδέσμας ἀσθενῆ ἐτόξευσα αἰγίδα.
« Ἄ, τὴν γλυκεῖαν φίλην μου· ὅταν φαιδρῶς ὡμίλει,
« Αἱ λέξεις ἦσαν φίλημα, ἐθάρρεις πῶς ἐφίλει!
« Καὶ ὅτε μὲ προσέβλεπεν ἀγνῶς συγκινουμένη,
« Εἶχε μητρὸς μειδίαμα, δὲν ἦτον ἐρωμένη.
« Ὅταν νεᾶνις ὥριμος καὶ μεῖραξ συναντᾶται,
« Γλυκύτατόν τι αἴσθημα παράδοξον γεννᾶται,
« Μετέχον φίλτρου καὶ στοργῆς καὶ ἔρωτος συγχρόνως,
« Κ' εἶναι μητρὸς νανούρισμα καὶ ᾆσμα ἀηδόνος.
. . . .
« Ὀσφὺς ὑγρὰ καὶ ὀφθαλμὸς ἀκτινοβόλος, μέλας,
« Μὲ λάμψεις ἀγαθότητος κ' ἡδονικὰς θυέλλας·
« Μορφὴ σιτόχρους, παιδική, καὶ λαλιὰ γλυκεῖα,
« Ἰδοὺ τίς ἦτον ἡ καλὴ ἐκείνη Θηρεσία!

ΛΥΔΙΑ

« Παράδοξον ἐνθύμημα ἐμπρός μου βλέπω· ποία
« Τὸ Εὐαγγέλιον αὐτὸ μ' ἐπρόσφερεν ὁσία;...
« Μάτην νὰ μάθω ἐρωτῶ τὴν σιωπῶσαν μνήμην·
« Ἐγὼ ποτὲ ἀντίζηλος τοῦ Ἰησοῦ δὲν ἤμην,
« Οὔτε ὑπῆρξα ἐραστὴς Μαγδαληνῆς γλυκείας·
« Ποτὲ μὲ ῥάσον ἡ Σαπφὼ δὲν μ' ἤρεσεν ὁσίας!
« Ἀλλ' εἰς τὸ περιθώριον τὸ ἱερὸν ἐκεῖνο
« Ἡμίσβεστόν τι ὄνομα εἰσέτι διακρίνω....

« Ἄ, εἶν' ἁγίας ὄνομα, καὶ ἀληθῶς ἁγίας·
 « Μιᾶς παρθένου μάρτυρος, τῆς ἀτυχοῦς Λυδίας!
« Τὸ Εὐαγγέλιον αὐτὸ εἶν' ἰδικόν της κτῆμα,
 « Καὶ μοὶ παρήγγειλε, μικρὸν πρὶν καταβῇ τὸ μνῆμα,
« Εἰς τὴν ὑστάτην μου στιγμήν, τὰ βλέφαρα πρὶν κλείσω,
 « Ἓν βλέμμα εἰς τὸ δῶρόν της τὸ ἅγιον ν' ἀφήσω....
« Ἀφιπταμένη ἤθελεν ἡ τρυφερὰ ψυχή της,
 « Κἂν ἡ ἐσχάτη μου στιγμὴ νὰ ἦναι ἰδική της.
« Φεῦ, ποῖος ἐμαρτύρησε ποτὲ ὡς ἡ Λυδία;
 « Οἱ τρόμοι τῆς κολάσεως, τοῦ ᾅδου ἡ σκοτία,
« Ἦσαν τρυφαὶ πρὸ τῶν σκληρῶν παθῶν τοῦ κορασίου!
 « Ὡς ἄλλαι συναξάριον δὲν εἶχε μαρτυρίου,
« Οὐδ' ἤθλησ' ἐπὶ Νέρωνος.... Χθὲς ἔζη, χθὲς ἀκόμα,
 « Πρό τινων χρόνων εἰς μονῆς κατακλεισθεῖσα δῶμα.
« Ἔζη;... Ἄ, ὄχι· εἰς πυρὰν ἀγνώστων μαρτυρίων
 « Σιγῶσα κατεφλέγετο καθ' ὅλον της τὸν βίον.
« Μ' ἀπάνθρωπον τὴν ἔχαιον βραδέως εὐσπλαγχνίαν,
 « Καὶ τὴν ψυχήν της ἔδακνον μὲ ὕβριν κ' εἰρωνείαν,
« Ἀείποτε, πᾶσαν στιγμήν, καὶ νύκτας καὶ ἡμέρας,
 « Ὅλοι, κ' ἡ μήτηρ της αὐτή, κ' ἡ μήτηρ της τὸ τέρας!
« Καὶ διατί, γνωρίζετε τὸ αἴτιον; διότι
 « Εἶχε τὸ φῶς εἰς τὴν ψυχὴν καὶ εἰς τὸ σῶμα σκότη.
« Ἦτο κυφὴ καὶ πελιδνὴ ἀπὸ χρονίαν νόσον·
 « Ἰδοὺ τὸ μέγα ἔγκλημα, ἰδοὺ ἡ ἐνοχή της!
« Ποῖος τὴν εἶπε νὰ πλασθῇ ἀφιλοκάλως τόσον,
 « Καὶ ν' ἀτιμάζῃ εὐειδῆ μητέρα ἡ μορφή της;...

« Ἄ, πρὸ τῶν παθημάτων της ἐκείνων τῶν ἀπείρων
« Θὰ ἔτρεμ' ὁ θρασύτερος ἀκόμη τῶν μαρτύρων!
« Φεῦ, αἱ πυραὶ δὲν ἔσβυσαν εἰσέτι· εἶναι πλάνη·
« Τῶν φώτων ἤδη ὁ αἰὼν τὴν λάμψιν των αὐξάνει.
« Πόσας ψυχάς, πόσας ψυχὰς εἰς πᾶσαν ὥραν ἤδη
Τὰς φλέγει πῦρ, χωρὶς ψυχὴ κάμμία νὰ τὰς ἴδῃ!
« Ὑπάρχουν ἀφανεῖς πυραὶ κρυφίων ἀλγηδόνων,
« Θυσίαι βαρβαρώτεραι τῶν σκληροτέρων χρόνων,
« Καρδίας ῥίγη, μάρτυρες εἰς σκότους ἀλγηδόνα,
« Κ' ἔχομεν πλήρη ἐκ φωτὸς καὶ πάλιν Μεσαιῶνα!
« Μὲ μόνην τὴν διαφορὰν πῶς ἤδη ἀφαιροῦμεν
« Τὸν στέφανον τοῦ μάρτυρος, καὶ πῶς τὸν ἀγνοοῦμεν.
. . . .
« Ἄ, ἡ ταλαίπωρος ψυχή, τὸ τελευτῆσαν θῦμα·
« Ὑπῆρξεν ὅλων τῶν βελῶν τῆς εἱμαρμένης σῆμα,
« Κ' ὑπέστη ἄνευ γογγυσμοῦ κ' ἐν σιωπῇ βαθείᾳ
« Ὅ,τι ἀκόμη ἄραβος δὲν εὗρε φαντασία!
« Ὑπῆρξεν ἀριστούργημα τελείας ἀλγηδόνος·
« Πόνος δὲν ἔλειπεν οὐδείς, ἢ δάκρυον ἢ στόνος.
« Ἦτον ὀδύνης Παρθενών, τοῦ ἄλγους τελειότης·
« Ἄ, ὅταν δίδῃ, φειδωλὴ δὲν εἶναι ἡ θεότης!
« Ὁ ἔρως εἶναι ἡ τρυφὴ πάσης καρδίας, ὅλων·
« Ἀλλ' οἴμοι, μεταβάλλεται εἰς ὄφιν ἰοβόλον
« Κ' εἰς αἶσχος ὅταν δύσμορφος νεᾶνις ἀγαπήσῃ!
« Ἡ δυστυχής, μ' ἀγάπησε χωρὶς νὰ τὸ θελήσῃ....
« Νὰ ἔχῃ τις τοῦ Βύρωνος τὴν ἔξαλλον καρδίαν,

« Φῶς εἰς τὸν νοῦν καὶ δροσερὰν εἰς τὴν ψυχὴν πρωΐαν,
« Νὰ ἔχῃ πάθους θύελλαν καὶ ἔρωτα τυφῶνος,
« Νὰ δύναται νὰ αἰσθανθῇ διὰ μυρίους μόνος,
« Καὶ μόνον στίλβωμα ταοῦ διότι τοῦ ἐλλείπει,
« Νὰ τρέμῃ, νὰ αἰσχύνεται « Σὲ ἀγαπῶ » νὰ εἴπῃ,
« Ὅτε τοσαῦτα εὐειδῆ φαιδρῶς τὸ λέγουν κτήνη,
« Εἶν' ἄλγος δίχως ὄνομα, ἀγνώριστος ὀδύνη!
« Ὁποίας θὰ ὑπέφερε κολάσεις ἡ ψυχή σου,
« Ποίους θὰ ἔπνιγες λυγμούς, ταλαίπωρος Λυδία,
« Ὁσάκις μ' ἔβλεπες σιμὰ τῆς νέας ἀδελφῆς σου,
« Κ' ἐκείνη πλήρης ἔρωτος καὶ πόθου μ' ἐμειδία!
« Οἴμοι· δὲν ἐμαντεύομεν τὴν ζοφεράν σου θλῖψιν,
« Καὶ ἠγαπώμεθα τυφλῶς, χωρὶς ἐλέγχου τύψιν.
« Ἀλλ' ἔρως ὅστις σπαραγμὸν εἰς ἄλλους ἐπιφέρει,
« Τὴν οὐρανίαν εὔνοιαν δὲν δύναται νὰ χαίρῃ.
« Ἐκ τούτου τόσον θλιβερῶς, ἐκ τούτου κατεστράφη,
« Καὶ εἰς λυγμοὺς καὶ δάκρυα αἱματηρὰ ἐτάφη!...
« Ἄ, τὴν καρδίαν ἡ πτωχὴ Λυδία αἱματόνει·
« Μόνη εἰς τὴν ἀνατολὴν καὶ εἰς τὴν δύσιν μόνη,
« Μόνη καὶ εἰς τὸν τάφον της τὸν ἔρημον ὑπνώττει·
« Ἔζησε καὶ ἀπέθανε καὶ κεῖται εἰς τὰ σκότη.
« Ἂς κοιμηθῇ· ἀείποτε ἂς κεῖται· αἰωνίως·
« Ποτὲ δὲν θέλει ἔγερσιν, ποτὲ τοιοῦτος βίος!

ΕΛΕΝΗ

«Ὦ, μὴ καὶ πάλιν θὰ ἰδῶ ἐνθύμημα δακρύων;
«Τὸ ἄνθος βλέπω τοῦ λαοῦ, βασιλικοῦ κλωνίον.
«Ὁ χρόνος τὸ ἐμάρανε, τὸ μύρον του πλὴν μένει·
«Ἆ, μὲ τὸ ἔδωκεν αὐτὸ ἡ θελκτικὴ Ἑλένη,
«Ἐκείν' ἡ κόρη τοῦ λαοῦ, ἡ δροσερὰ ἐργάτις.
«Δὲν εἶχεν αἷμα κυανοῦν, ἀλλ' εἰς τὰ βλέμματά της
«Κυάνιζ' ἡ καταγωγὴ τοῦ οὐρανοῦ ἠρέμα,
«Κ' ἦτον πορφύρα τῆς πτωχῆς νεάνιδος τὸ αἷμα!
«Νομίζω τὸν βασιλικὸν τὸν μαραμένον ἤδη,
«Πῶς τώρα ἡ φιλτάτη χεὶρ τῆς νέας μὲ τὸν δίδει.
«Ἰδού, εἰς τὸ παράθυρον ὡς τότε καθημένην
«Τὴν βλέπω πάλιν ψάλλουσαν φαιδρῶς κ' ἐργαζομένην.
«Πρὸ ἀνθηροῦ βασιλικοῦ ῥοδίνην ὄψιν κύπτει,
«Κλωνίον κόπτει, μειδιᾷ κ' ἐπάνω μου τὸ ῥίπτει....
«Χρόνε, θεότης φθονερά, ἰσχὺς κατηραμένη,
«Τὴν κόρην τί τὴν ἔκαμες; ποῦ εἶναι ἡ Ἑλένη;
«Ποῦ εἶναι, ποῦ;...Ἀλλοίμονον, ὡς τοῦτο τὸ κλωνίον,
«Καὶ τἄνθος θὰ ἐμάρανες αὐτὸ τῶν κορασίων,
«Κ' ἴσως μεσῆλιξ, γύναιον τὴν ὥραν ταύτην πλέον,
«Τὸν ἀριθμὸν τῶν γυναικῶν αὐξάνει τῶν χυδαίων....
«Καὶ ὅμως ἦτον ἄρωμα ἡ ταπεινή μου φίλη·
«Ὡμίλει καὶ ὑπέθετες ὅτι ψυχὴ ὡμίλει.

«Τὸ στῆθός της τὸ νεαρὸν ἁγνὴ πνοὴ ἐκίνει,
«Καὶ ἦτον εἰς τὸ βλέμμα της ἁγία τις εἰρήνη.
«Ἦτο μὲ αἷμα ἄγαλμα, μὲ σάρκα Καρυᾶτις,
«Νεᾶνις μεγαλοπρεπὴς μ' ἀνάστημα ἐλάτης.
«Καὶ ὅταν ἡ παρθενικὴ προέκυπτε μορφή της,
«Τὸ λυκαυγὲς ἐνόμιζες ἀνέτελλε μαζῆ της!
«Χρόνε, θεότης φθονερά, Ἰσχὺς κατηραμένη,
«Τὴν κόρην τί τὴν ἔκαμες; ποῦ εἶναι ἡ Ἑλένη;...

ΜΑΡΙΑ

«Παρέλθωμεν, παρέλθωμεν ἐκ ταύτης τῆς εἰκόνος,
«Ἂν καὶ τὸ τραῦμα πρὸ πολλοῦ ἐπούλωσεν ὁ χρόνος.
«Ἐκείνης εἶναι ἡ εἰκών!... Ταλαίπωρος νεᾶνις,
«Πόσον σκληρὰ πρὸς ἑαυτήν, πόσον σκληρὰ ἐφάνης!
«Ὦ, ἂν τὸ ὄμμα ἔκλειες πρὶν παύσ' ἡ γοητεία,
«Ἂν ἡ Μαρία ἀληθὴς διέμενε Μαρία,
«Δὲν θὰ ἐπήρχετο ποτὲ τόσον φρικῶδες τέλος....
«Σύ, ἡ ἰδία ἔπληξες τὰ στήθη σου μὲ βέλος!
«Τὰ στήθη; Ὄχι· δυστυχής, δὲν ἔπληξες ἐκεῖνα·
«Φεῦ, τοῦ νοός σου ἔσβυσες τὴν ἱερὰν ἀκτῖνα,
«Καὶ τώρα εἰς ἀπαίσιον, ψυχρὸν φρενοκομεῖον,
«Ἐκπνέεις σβύσασα λαμπὰς καὶ ἄνευ μύρου ἴον. —
«Παρέλθωμεν, παρέλθωμεν ἐκ ταύτης τῆς εἰκόνος,
«Ἂν καὶ τὸ τραῦμα πρὸ πολλοῦ ἐπούλωσεν ὁ χρόνος!

ΕΡΡΙΕΤΗ

« Ἄ, τῆς Ἑρριέτης, τῆς καλῆς ἐκείνης Τευτονίδος,
« Εἶναι ὁ ἐλεφάντινος Ἐσταυρωμένος οὗτος·
« Ἔμβλημ' ἀγάπης ἱερὸν καὶ σύμβολον ἐλπίδος,
« Καὶ τῆς καλῆς νεάνιδος ὁ μόνος ποτὲ πλοῦτος!
« Εἰς τὸ παρθένον στῆθός της μὲ πίστιν τὸν ἐφόρει·
« Τῆς δυστυχοῦς, ἡ μήτηρ της ποτὲ τὸν εἶχε δώσει,
« Ἀλλὰ μὲ τὸν ἀπέστειλεν ὅτ' ἔπασχα ἡ κόρη,
« Ἴσως ἡ θεία ἡ χάρις του τὸν φίλον της λυτρώσῃ.
« Τοῦ κρίνου εἶχε τὴν χροιὰν ἡ νεαρά μου φίλη,
« Καὶ ἦτον τόσον κάτωχρος καὶ τόσον τεθλιμμένη,
« Ὥστ' ἤνοιγες εἰς δέησιν ὑπὲρ αὐτῆς τὰ χείλη·
« Ἐνόεις ὅτι ἀνοικτὸν μνημεῖον τὴν προσμένει!
« Κ' ἡ κόρη τὸ ἐγνώριζε· καὶ ἐμειδία τόσον
« Πενθίμως, ὥστε δάκρυον σοὶ ἔφερεν εἰς τ' ὄμμα·
« Ἀγγελικῶς ἀπέθνησκεν εἰς τῆς ζωῆς τὴν δρόσον,
« Χωρὶς ν' ἀφήσῃ στεναγμὸν τὸ εὐσεβές της στόμα....
« Ὡς ὄναρ Ὀσσιάνειον ἐφαίνετο ἐμπρός μου,
« Ἐξ ἡμισείας ἄγγελος, ἐξ ἡμισείας φάσμα·
« Μοὶ ἔλεγε τ' ἀπόρρητα ἓν ἓν τοῦ ἄλλου κόσμου,
« Ἢ ἔψαλλε τοῦ προσεχοῦς θανάτου της τὸ ᾆσμα.
« Κ' εἰς τὴν πένθιμην κ' ἔξαλλον ἐκείνην μελῳδίαν,
« Μὲ ὀφθαλμὸν παράδοξον καὶ σύννουν μ' ἐθεώρει·

« Ἀλλ' ὅμως ὅταν ἔβλεπε τὴν θλῖψίν μου βαθεῖαν,
« Διέκοπτε τὸ ᾆσμά της πρὸς χάριν μου ἡ κόρη.
« Ἐπίστευεν εἰς ἔγερσιν νεκρῶν λησμονημένων,
« Περὶ φασμάτων συνεχῶς ὠχρὰ μ' ἐδιηγεῖτο,
« Κ' ἐγὼ μὲ πίστιν ἤκουον τὴν φθίνουσαν παρθένον,
« Διότι τόσον ἔπασχε κ' ἐγγὺς τοῦ τάφου ἦτο....
« Μίαν αὐγὴν φύλλον ξηρὸν εἰς δένδρον ἐθεώρει,
« Μόνον, κ' εἰς πτῶσιν ἕτοιμον.... Ἄ, πόσον ἀνησύχως,
« Μὲ ποίαν ἔντρομον σιγὴν τὸ ἔβλεπεν ἡ κόρη!
« Τὸ φύλλον ἔτριξε, λεπτὸς ἠκούσθη μόλις ἦχος,
« Ἐταλαντεύθη κ' ἔπεσε βραδέως εἰς τὸ χῶμα.
« Ἐστράφην καὶ ἠτένισα τὴν κόρην πτοημένος·
« Δακρύων ἦτον ἔμπλεον τὸ διαυγές της ὄμμα,
« Καὶ σκυθρωπῶς μ' ἐδείκνυε τὸ φύλλον ἡ παρθένος!

. . . .

« Οἴμοι· τὴν ἄλλην, ὡς πτηνὸν, ἐξέπνευσε πρωΐαν,
« Κ' εἰς φέρετρον ἀνθοστεφὲς μοὶ ἐμειδία ἔτι.
« Τὸν θάνατον ὑπὸ μορφὴν μ' ἐδείκνυε γλυκεῖαν·
« Δὲν ἤθελε τὸν φίλον της νὰ θλίψ' ἡ Ἑρριέτη....
« Φρίσσων ἐξ ἄλγους, κάτωχρος, μὲ φρενολήπτου βῆμα,
« Παρηκολούθησα κ' ἐγὼ τῆς κόρης τὴν κηδείαν·
« Τὸ φέρετρον ἀντήχησεν εἰς τὸ προσμένον μνῆμα,
« Κ' ἠκούσθ' εἰς τὴν ἀλγοῦσάν μου ὁ δοῦπός του καρδίαν!
« Ἄ, πῶς ἐταλαντεύετο πενθίμως τὸ φορεῖον,
« Καὶ πῶς ἐκτύπα τὰς πλευρὰς τοῦ τάφου καταβαῖνον·
« Πῶς ἐκυμάτ' ἡ κόμη της κ' ἐχρύσου τὸ μνημεῖον·

ΕΡΡΙΕΤΗ

« Ἀ, τῆς Ἑρριέτης, τῆς καλῆς ἐκείνης Τευτονίδος,
« Εἶναι ὁ ἐλεφάντινος Ἐσταυρωμένος οὗτος·
« Ἔμβλημ' ἀγάπης ἱερὸν καὶ σύμβολον ἐλπίδος,
« Καὶ τῆς καλῆς νεάνιδος ὁ μόνος ποτὲ πλοῦτος!
« Εἰς τὸ παρθένον στῆθός της μὲ πίστιν τὸν ἐφόρει·
« Τῆς δυστυχοῦς, ἡ μήτηρ της ποτὲ τὸν εἶχε δώσει,
« Ἀλλὰ μὲ τὸν ἀπέστειλεν ὅτ' ἔπασχα ἡ κόρη,
« Ἴσως ἡ θεία ἡ χάρις του τὸν φίλον της λυτρώσῃ.
« Τοῦ κρίνου εἶχε τὴν χροιὰν ἡ νεαρά μου φίλη,
« Καὶ ἦτον τόσον κάτωχρος καὶ τόσον τεθλιμμένη,
« Ὥστ' ἤνοιγες εἰς δέησιν ὑπὲρ αὐτῆς τὰ χείλη·
« Ἐνόεις ὅτι ἀνοικτὸν μνημεῖον τὴν προσμένει!
« Κ' ἡ κόρη τὸ ἐγνώριζε· καὶ ἐμειδία τόσον
« Πενθίμως, ὥστε δάκρυον σοὶ ἔφερεν εἰς τ' ὄμμα·
« Ἀγγελικῶς ἀπέθνησκεν εἰς τῆς ζωῆς τὴν δρόσον,
« Χωρὶς ν' ἀφήσῃ στεναγμὸν τὸ εὐσεβές της στόμα....
« Ὡς ὄναρ Ὀσσιάνειον ἐφαίνετο ἐμπρός μου,
« Ἐξ ἡμισείας ἄγγελος, ἐξ ἡμισείας φάσμα·
« Μοὶ ἔλεγε τ' ἀπόρρητα ἓν ἓν τοῦ ἄλλου κόσμου,
« Ἢ ἔψαλλε τοῦ προσεχοῦς θανάτου της τὸ ᾆσμα.
« Κ' εἰς τὴν πενθίμην κ' ἔξαλλον ἐκείνην μελῳδίαν,
« Μὲ ὀφθαλμὸν παράδοξον καὶ σύννουν μ' ἐθεώρει·

« Ἀλλ' ὅμως ὅταν ἔβλεπε τὴν θλῖψίν μου βαθεῖαν,
« Διέκοπτε τὸ ᾆσμά της πρὸς χάριν μου ἡ κόρη.
« Ἐπίστευεν εἰς ἔγερσιν νεκρῶν λησμονημένων,
« Περὶ φασμάτων συνεχῶς ὠχρὰ μ' ἐδιηγεῖτο,
« Κ' ἐγὼ μὲ πίστιν ἤκουον τὴν φθίνουσαν παρθένον,
« Διότι τόσον ἔπασχε κ' ἐγγὺς τοῦ τάφου ἦτο....
« Μίαν αὐγὴν φύλλον ξηρὸν εἰς δένδρον ἐθεώρει,
« Μόνον, κ' εἰς πτῶσιν ἕτοιμον.... Ἆ, πόσον ἀνησύχως,
« Μὲ ποίαν ἔντρομον σιγὴν τὸ ἔβλεπεν ἡ κόρη!
« Τὸ φύλλον ἔτριξε, λεπτὸς ἠκούσθη μόλις ἦχος,
« Ἐταλαντεύθη κ' ἔπεσε βραδέως εἰς τὸ χῶμα.
« Ἐστράφην καὶ ἠτένισα τὴν κόρην πτοημένος·
« Δακρύων ἦτον ἔμπλεον τὸ διαυγές της ὄμμα,
« Καὶ σκυθρωπῶς μ' ἐδείκνυε τὸ φύλλον ἡ παρθένος!

. . . .

« Οἴμοι· τὴν ἄλλην, ὡς πτηνὸν, ἐξέπνευσε πρωΐαν,
« Κ' εἰς φέρετρον ἀνθοστεφὲς μοὶ ἐμειδία ἔτι.
« Τὸν θάνατον ὑπὸ μορφὴν μ' ἐδείκνυε γλυκεῖαν·
« Δὲν ἤθελε τὸν φίλον της νὰ θλίψ' ἡ Ἑρριέτη....
« Φρίσσων ἐξ ἄλγους, κάτωχρος, μὲ φρενολήπτου βῆμα,
« Παρηκολούθησα κ' ἐγὼ τῆς κόρης τὴν κηδείαν·
« Τὸ φέρετρον ἀντήχησεν εἰς τὸ προσμένον μνῆμα,
« Κ' ἠκούσθ' εἰς τὴν ἀλγοῦσάν μου ὁ δοῦπός του καρδίαν!
« Ἆ, πῶς ἐταλαντεύετο πενθίμως τὸ φορεῖον,
« Καὶ πῶς ἐκτύπα τὰς πλευρὰς τοῦ τάφου καταβαῖνον·
« Πῶς ἐκυμάτ' ἡ κόμη της κ' ἐχρύσου τὸ μνημεῖον·

ΕΡΡΙΕΤΗ

« Ἄ, τῆς Ἑρριέτης, τῆς καλῆς ἐκείνης Τευτονίδος,
  « Εἶναι ὁ ἐλεφάντινος Ἐσταυρωμένος οὗτος·
« Ἔμβλημ' ἀγάπης ἱερὸν καὶ σύμβολον ἐλπίδος,
  « Καὶ τῆς καλῆς νεάνιδος ὁ μόνος ποτὲ πλοῦτος!
« Εἰς τὸ παρθένον στῆθός της μὲ πίστιν τὸν ἐφόρει·
  « Τῆς δυστυχοῦς, ἡ μήτηρ της ποτὲ τὸν εἶχε δώσει,
« Ἀλλὰ μὲ τὸν ἀπέστειλεν ὅτ' ἔπασχα ἡ κόρη,
  « Ἴσως ἡ θεία ἡ χάρις του τὸν φίλον της λυτρώσῃ.
« Τοῦ κρίνου εἶχε τὴν χροιὰν ἡ νεαρά μου φίλη,
  « Καὶ ἦτον τόσον κάτωχρος καὶ τόσον τεθλιμμένη,
« Ὥστ' ἤνοιγες εἰς δέησιν ὑπὲρ αὐτῆς τὰ χείλη·
  « Ἐνόεις ὅτι ἀνοικτὸν μνημεῖον τὴν προσμένει!
« Κ' ἡ κόρη τὸ ἐγνώριζε· καὶ ἐμειδία τόσον
  « Πενθίμως, ὥστε δάκρυον σοὶ ἔφερεν εἰς τ' ὄμμα·
« Ἀγγελικῶς ἀπέθνησκεν εἰς τῆς ζωῆς τὴν δρόσον,
  « Χωρὶς ν' ἀφήσῃ στεναγμὸν τὸ εὐσεβές της στόμα....
« Ὡς ὄναρ Ὀσσιάνειον ἐφαίνετο ἐμπρός μου,
  « Ἐξ ἡμισείας ἄγγελος, ἐξ ἡμισείας φάσμα·
« Μοὶ ἔλεγε τ' ἀπόρρητα ἓν ἓν τοῦ ἄλλου κόσμου,
  « Ἢ ἔψαλλε τοῦ προσεχοῦς θανάτου της τὸ ᾆσμα.
« Κ' εἰς τὴν πενθίμην κ' ἔξαλλον ἐκείνην μελῳδίαν,
  « Μὲ ὀφθαλμὸν παράδοξον καὶ σύννουν μ' ἐθεώρει·

« Ἀλλ' ὅμως ὅταν ἔβλεπε τὴν θλῖψίν μου βαθεῖαν,
« Διέκοπτε τὸ ᾆσμά της πρὸς χάριν μου ἡ κόρη.
« Ἐπίστευεν εἰς ἔγερσιν νεκρῶν λησμονημένων,
« Περὶ φασμάτων συνεχῶς ὠχρὰ μ' ἐδιηγεῖτο,
« Κ' ἐγὼ μὲ πίστιν ἤκουον τὴν φθίνουσαν παρθένον,
« Διότι τόσον ἔπασχε κ' ἐγγὺς τοῦ τάφου ἦτο....
« Μίαν αὐγὴν φύλλον ξηρὸν εἰς δένδρον ἐθεώρει,
« Μόνον, κ' εἰς πτῶσιν ἕτοιμον.... Ἄ, πόσον ἀνησύχως,
« Μὲ ποίαν ἔντρομον σιγὴν τὸ ἔβλεπεν ἡ κόρη!
« Τὸ φύλλον ἔτριξε, λεπτὸς ἠκούσθη μόλις ἦχος,
« Ἐταλαντεύθη κ' ἔπεσε βραδέως εἰς τὸ χῶμα.
« Ἐστράφην καὶ ἠτένισα τὴν κόρην πτοημένος·
« Δακρύων ἦτον ἔμπλεον τὸ διαυγές της ὄμμα,
« Καὶ σκυθρωπῶς μ' ἐδείκνυε τὸ φύλλον ἡ παρθένος!

. . . .

« Οἴμοι· τὴν ἄλλην, ὡς πτηνὸν, ἐξέπνευσε πρωΐαν,
« Κ' εἰς φέρετρον ἀνθοστεφὲς μοὶ ἐμειδία ἔτι.
« Τὸν θάνατον ὑπὸ μορφὴν μ' ἐδείκνυε γλυκεῖαν·
« Δὲν ἤθελε τὸν φίλον της νὰ θλίψ' ἡ Ἑρριέτη....
« Φρίσσων ἐξ ἄλγους, κάτωχρος, μὲ φρενολήπτου βῆμα,
« Παρηκολούθησα κ' ἐγὼ τῆς κόρης τὴν κηδείαν·
« Τὸ φέρετρον ἀντήχησεν εἰς τὸ προσμένον μνῆμα,
« Κ' ἠκούσθ' εἰς τὴν ἀλγοῦσάν μου ὁ δοῦπός του καρδίαν!
« Ἄ, πῶς ἐταλαντεύετο πενθίμως τὸ φερεῖον,
« Καὶ πῶς ἐκτύπα τὰς πλευρὰς τοῦ τάφου καταβαῖνον·
« Πῶς ἐκυμάτ' ἡ κόμη της κ' ἐχρύσου τὸ μνημεῖον·

« Ἐθάρρεις, ἦτο φῶς θεοῦ εἰς σκότη ὀλισθαῖνον....
« Κ' ἦλθε τὸ πτύον ἔπειτα, τὸ πτύον καὶ τὸ χῶμα·
« Τὸ πρῶτον ἔπεσε βωβόν, τὸ δεύτερον ἐχύθη,
« Καὶ τὸ μικρὸν μ' ἀπέκρυπτε καὶ ἀερῶδες σῶμα,
« Τὴν κεφαλήν, τὸ πρόσωπον, τὰ ἀσθενῆ της στήθη....
« Τὰ πάντα ἤδη ἔκρυπτεν ἀνάλγητον τὸ χῶμα,
« Πλὴν δὲν ἐκάλυπτεν ἡ γῆ ἀκόμα ἡ πενθίμη
« Τῆς τεθνηκυίας φίλης μου τὸ ὠχριάσαν στόμα,
« Καὶ μ' ἐμειδία κάτωθεν.... Εἰς ποίαν γάστραν, οἴμοι,
« Τοιοῦτον ῥόδον ἔθαλλε!... Κραυγὴν ἀφεὶς ὀξεῖαν,
« Ὡς δύτης μ' ἓν κατέπεσα ἐντὸς τοῦ τάφου βῆμα,
« Καὶ εἰς τὸ χῶμα κυλισθεὶς μὲ σπαραγμοῦ μανίαν,
« Ἠσπάσθην τὸ μειδίαμα ἐκεῖνο εἰς τὸ μνῆμα!
« Κ' ἦλθεν ὁ χρόνος ὕστερον τὰς ἀναμνήσεις σβύνων,
« Ἀλλ' εἰς τὰ χείλη μου, ἐδῶ, αἰσθάνομαι εἰσέτι
« Τὸν παγετώδη ἀσπασμὸν κ' ἐντάφιον ἐκεῖνον,
« Καὶ δὲν ἠσπάσθην ἔκτοτε ἄλλην νεκράν, Ἑρριέτη!

ΠΑΥΛΙΝΑ

« Πλὴν πάλιν ἐνθυμήματα νεκρᾶς ἐνατενίζω·
« Ἐπιστολαὶ κ' εἷς βόστρυχος εἰσέτι ὡς γαγάτης....
« Γνωρίζω ποῖον μέτωπον ἐστόλιζε, γνωρίζω,
« Καὶ ποία χεὶρ τὰς ἔγραφε μικρά, ἀριστοκράτις.
« Ποσάκις δὲν σ' ἐθώπευσα, ποσάκις ἔνθους ὅλος,

« Δὲν σὲ ἠσπάσθην, πλόκαμε, εἰς κεφαλὴν φιλτάτην·
« Καὶ τώρα, φεῦ, ἡ κεφαλὴ ἡ πάλαι μυροβόλος,
« Γυμνὴ πλοκάμων σήπεται εἰς κλίνην πανυστάτην!
« Γυμνὴ πλοκάμων;... μὲ κενὸν κ' ἐκθαμβημένον ὄμμα,
« Κρανίον κεῖται παγερὸν εἰς ζοφερὰ ἐδάφη,
« Μὲ σεσηρὸς μειδίαμα καὶ εἶρον εἰς τὸ στόμα....
« Ἄ, εἶν' οἱ τάφοι βάρβαροι τοῦ κάλλους πλαστογράφοι!
« Κ' ἐκεῖναι αἱ ἐπιστολαί;... τὸ ἄρωμα τὸ πρῶτον
« Εἰσέτι δὲν διατηροῦν τῆς τεθνηκυίας νέας;
« Περιστεραὶ κατάλευκοι καὶ ἄγγελοι ἐρώτων,
« Κλωνία πόσα μ' ἔφερον ἐρωτικῆς ἐλαίας!
« Ἐπιστολαὶ ταλαίπωροι, ταλαίπωροι νεκραί μου·
« Νεκραὶ καὶ εἰς τὴν μνήμην μου καὶ εἰς τὰ δάκρυά μου,
« Εἰς σύρτην μετὰ θλίψεως ἐγκλείεσθε ἠρέμου,
« Καὶ φέρετ' ἐπιτύμβιον τὴν λήθην.... τ' ὄνομά μου!
« Καθὼς εἰς ὕδατα νεκρά, σηπόμενα καὶ μαῦρα
« Ἀντανακλᾶται φῶς γλυκὺ περικαλλοῦς ἀστέρος,
« Κ' εἰς τὴν νεκρὰν καρδίαν μου ἀγάπης πνέει αὖρα,
« Καὶ τὴν φωτίζει ὡς ἀκτὶς τοῦ παρελθόντος ἔρως!
« Ὦ, πόσον τῶν ἐπιστολῶν μὲ παραφέρ' ἡ θέα·
« Θαρρῶ ἐκ νέου μὲ καλεῖ ἡ μουσικὴ φωνή της,
« Θαρρῶ πῶς δὲν ἀπέθανεν ἡ τεθνηκυῖα νέα,
« Κ' ἔφηβος πάλιν γίνεται ὁ σύννους ἐρημίτης....
« Ναί, μίαν τῶν ἐπιστολῶν αὐτῆς ἂς ἴδω μόνον·
« Τίς εἶπε πῶς τῆς κρύας γῆς τὴν θάλπει ἡ ἀγκάλη;
« Εἰσέτι ζῇ ἡ σύντροφος τῶν νεαρῶν μου χρόνων!

« Μὴ τώρα ἡ ἐπιστολὴ αὐτὴ μοὶ ἀπεστάλη;
« Μὴ πάλιν εἰς τὰς πρώτας μου ἐπέστρεψα ἡμέρας;
« Ἂς ἀναγνώσω· « Φίλε μου, νὰ ἔλθῃς τὸ ἑσπέρας·
« Πῶς τόσον ἄπειρον καιρὸν δὲν ἦλθες νὰ μὲ εὕρῃς;
« Ἠξεύρεις ὅτι ἀπὸ χθὲς δὲν σ' εἶδα, τὸ ἠξεύρεις;...
« Ἐλθὲ εἰς τοῦ μετώπου μου τὴν ἄκραν νὰ φιλήσῃς
« Τοὺς μελανοὺς βοστρύχους μου... Μὴ μόνην μὲ ἀφήσῃς!»
« Ὤ, τὴν γλυκεῖαν πρόσκλησιν· καὶ ὅμως ὁ ἀγνώμων,
« Τὸ ἐνθυμοῦμαι, ἄλλοτε καθὼς πνοὴ ἀέρος,
« Νὰ μὲ προσμένῃ ἄφινα λαμβάνων ἄλλον δρόμον·
« Τὴν ἔφηβον καρδίαν μου ἐκούραζεν εἷς ἔρως!
« Φεῦ· εἶχον τὴν ἀχάριστον ἐκείνην ἡλικίαν,
« Καθ' ἣν λαμβάνομεν πολὺ καὶ δίδομεν ὀλίγον,
« Καθ' ἣν σκορπίζομεν παντοῦ τὴν ἄπληστον καρδίαν,
« Κ' ἡ πίστις εἶναι χρυσαλὶς μετ' ἀνοικτῶν πτερύγων....
« Τὴν ὠλιγώρουν τὴν πτωχήν· καὶ ὅμως εἶχε κάλλος
« Ἡ τεθλιμμένη φίλη μου καὶ τῶν τριῶν χαρίτων·
« Μακράν της πλὴν μ' ἀφήρπαζε σφοδρὸς τῆς ἥβης σάλος,
« Καὶ πάντοτε ὁ ἔρως μου ἐπὶ τοῦ ἵππου ἦτον....
« Φεῦ! ἤμην παῖς καὶ θύελλαν εἰς τὴν καρδίαν εἶχον·
« Δενδροστοιχίαν ἔβλεπον ἀπέραντον ἐμπρός μου,
« Καὶ εἰς τὸν πρῶτον νὰ σταθῶ δὲν ἠδυνάμην στοῖχον·
« Ὅλα τὰ ῥόδα ἤθελα νὰ ὀσφρανθῶ τοῦ κόσμου!
« Πταίω ἐγὼ ἂν πτέρυγας μοὶ ἔδωκεν ἡ φύσις;
« Ἂν πᾶν ὡραῖον μ' ἔθελγε τὴν χάριν του δεικνύον,
« Ἢ ἂν καὶ ἄλλων ἔθαλλεν ἡ καλλονὴ ἐπίσης;

« Όστις τὸ κρίνον ἀγαπᾷ μήπως μισῇ τὸ ἴον ;...
« Οὐχί· σκληρὰ ἡ ἄστατος καρδία δὲν καλεῖται,
« Καὶ εἶναι ἡ εὐστάθεια χιμερικὴ ἰδέα·
« Ἀπὸ τὴν σταθερότητα τὸ κάλλος ἀδικεῖται,
« Καὶ μόν' ἡ ἄστατος ψυχὴ εἶν' ἀληθῶς γενναία!
« Καὶ μ' ἔσυρε μακρὰν αὐτῆς ἀγάπης ἀπληστία,
« Φιλοκαλία ἔρωτος καὶ δίψα πόθων νέων,
« Καὶ ἡ ἀγνώμων μου ψυχή, ἡ φίλαυτος καρδία
« Τὴν τεθλιμμένην φίλην μου δὲν ἐνθυμεῖτο πλέον!
« Πλὴν ἐκ τῆς ἀστασίας μου, εἰς πεισμονῆς μανίαν
« Κ' εἰς πυρετὸν ζηλότυπον, διέκοψε βιαίως
« Τὴν πρώτην τῆς καρδίας της ἁγνὴν μυθιστορίαν,
« Κ' εἰς τὸν βωμὸν τὴν ἔφερε νυμφίαν ἄλλος νέος.
« Κ' ἐγὼ οὐδὲ τὸ ἔμαθον· ὤ, ἀμερίμνουν τόσον!
« Μετὰ καιρόν, εἰς ἐξοχὴν μὲ κούφους νεανίας
« Τὴν φλογερὰν ἐπίναμεν τοῦ καμπανίτου δρόσον,
« Κ' ἐψάλλαμεν ἐρωτικὰς τοῦ Βέρδη μελῳδίας.
« Νὺξ ἦτον· ἔξω ἔκλαιε τὸ πνεῦμα τοῦ βορέως·
« Τῶν συμποτῶν μου ἔκλινε μετὰ μικρὸν τὸ σμῆνος
« Βεβαρυμένην κεφαλὴν καὶ ὕπνωττε βαθέως.
« Κ' ἐγὼ ἐξῆλθον· ἔφλεγε τὰ σπλάγχνα μου ὁ οἶνος....
« Κ' εὑρέθην εἰς τῆς ἐξοχῆς ἐξαίφνης τὴν πλατεῖαν,
« Ἐγγὺς μνημείων, ἔμπροσθεν λευκοῦ ἐκκλησιδίου,
« Κ' ἐστάθην, πνέων τῆς νυκτὸς τὴν αὖραν μ' ἀπληστίαν,
« Ἐμπρὸς μαρμάρου κατηφοῦς ἀγνώστου μου μνημείου.
« Κ' εἰς τῆς σελήνης τὴν ὠχρὰν καὶ τρέμουσαν ἀκτῖνα,

«Ἀνέγνων εἰς τὸ μάρμαρον τοῦ μνήματος «Παυλίνα!..»
Καὶ λέγων ἔκλινεν ὠχρὰν τὴν κεφαλήν του κάτω
Μετὰ βαρυθυμίας,
Κ' εἰς ἀναμνήσεις θλιβερὰς ὁ νοῦς του ἐπλανᾶτο.

. . . .

Ἴδε ὁ ἄνθρωπος!... Αὐτὸς ὁ ἴδιος Νικίας
Πρὶν ἡ παρέλθῃ χρόνος,
Πρὸ τοῦ ἰδίου ἵσταται γραφείου πάλιν μόνος,
Ἀλλὰ δὲν εἶναι κάθυγροι ὡς πρὶν οἱ ὀφθαλμοί του·
Ἀστράπτει, ἀκτινοβολεῖ καὶ τ' ὄμμα κ' ἡ μορφή του.
Ἐνατενίζει καλλονῆς μικρὰν φωτογραφίαν,
Τὴν φέρει πρὸς τὰ χείλη του, τὴν θλίβ' εἰς τὴν καρδίαν.
«Ἆ, λέγει· εἶν' ἡ φίλη μου! ἰδού, ἰδοὺ τὸ ὄμμα
«Τὸ βαθυκύανον· ἰδοὺ τὸ εὐσεβές της στόμα,
«Ῥόδον δεόμενον.... Ἰδοὺ κ' ἡ κόμ' ἡ μεταξίνη,
«Στέφανος μέλας, μέτωπον πρωΐας στέφων· πόσον
«Τὴν ὁμοιάζει, οὐρανέ· θαρρῶ πῶς εἶν' Ἐκείνη!
«Ἐκείνη;... ἐβλασφήμησα· τὴν ὁμοιάζει, ὅσον
«Χλωμὴ ἀκτὶς ἄστρον λευκὸν κ' εἰκόνος ψυχρὸν κρίνον
«Εὐῶδες κρίνον τῶν ἀγρῶν.... Δὲν εἶν' ἐκείνη, μήτε
«Ἀκτῖνες ἡ ἀνταύγεια καλεῖται τῶν ἀκτίνων·
«Τὸ μύρον, ἡ μαρμαρυγὴ ποτὲ φωτογραφεῖται;
«Καὶ ὅμως, ἂν καὶ ἀσθενῶς τὴν φίλην μου δεικνύει,
«Μετέχει τι ἀπὸ αὐτήν, ἀπὸ τὸ ἄρωμά της,
«Καὶ αὔτ' ἡ προσφιλὴς εἰκὼν μὲ θέλγει, μὲ μεθύει!
«Ἐὰν δὲν ᾖναι ἡ Κλειώ, κἂν εἶναι ἡ σκιά της....

«Καὶ τὴν σκιὰν ἐγὼ αὐτῆς μὲ ζώσας καὶ μυρίας
«Δὲν ἀνταλλάζω καλλονάς!» Καὶ λέγων, μετὰ βίας
Τὰς θήκας τοῦ γραφείου του ἀνοίγει, καὶ λαμβάνων
Ὅλα τὰ ἐνθυμήματα τῶν χρόνων του τῶν πλάνων,
Ἐπιστολάς, ἄνθη ὠχρά, πλοκάμους καὶ ταινίας,
Καὶ τὸν Σταυρὸν τῆς ἀτυχοῦς Ἑρριέτης του ἀκόμα,
Τὰ θέτει ἔμπροσθεν αὐτοῦ μετὰ σιγῆς βαθείας,
Καὶ βλέπει τῆς ἑστίας του τὸ πῦρ μὲ σύννουν ὄμμα...
«Χαίρετε, λέγει, Χερουβεὶμ τῶν παιδικῶν μου χρόνων,
«Λησμονηθέντα ὄνειρα τῆς πρώτης ἡλικίας·»
Καὶ ῥίπτει, ῥίπτ' εἰς τῆς πυρᾶς τὴν φλόγα χωρὶς πόνον
Πλοκάμους μαύρους καὶ ξανθοὺς κ' εἰκόνας καὶ ταινίας!
Κ' ἐνῷ ἐκεῖνα φλέγονται κ' ἐνῷ καὶ ἄλλα ῥίπτει,
Πρὸς τὴν ἑστίαν κύπτει,
Καὶ βλέπει, βλέπ' εἰς τῆς πυρᾶς τὴν φλόγα τὴν ἠδεῖαν,
Τῆς δροσερᾶς Ἀγγελικῆς τὴν κυανῆν ταινίαν
Τὸ χρῶμα τὸ οὐράνιον βραδέως ν' ἀποβάλλῃ....
Ἐθάρρει ὅτι ἔκαιε τὴν κόρην τὴν ἰδίαν
Κ' ἡ παιδική του σύντροφος θρηνοῦσα τὸν ἐκάλει!
Καὶ τῆς Μαρίας τὴν μικρὰν εἰκόνα βλέπει κρύαν
Αἰθάλην κάτω τῆς πυρᾶς, καὶ κατηφεῖς ἀκτῖνας
Νὰ ῥίπτουν τὰ γραμμάτια φλεχθέντα τῆς Παυλίνας.
Καὶ τῆς Αἰκατερίνης του τὸ ῥόδον κόνιν βλέπει,
Καὶ τῆς Ἑρριέτης τὸν σταυρόν, καὶ τῆς πτωχῆς Λυδίας
Τὸ ἱερὸν ἐνθύμημα τέφρα ψυχρὰ νὰ σκέπῃ....
Ὡς νεκροθάπτης ἔρριπτε μετὰ σιγῆς βαθείας

«Ἀνέγνων εἰς τὸ μάρμαρόν τοῦ μνήματος «Παυλίνα!..»
Καὶ λέγων ἔκλινεν ὠχρὰν τὴν κεφαλήν του κάτω
Μετὰ βαρυθυμίας,
Κ' εἰς ἀναμνήσεις θλιβερὰς ὁ νοῦς του ἐπλανᾶτο.

. . . .

Ἴδε ὁ ἄνθρωπος!... Αὐτὸς ὁ ἴδιος Νικίας
Πρὶν ἢ παρέλθῃ χρόνος,
Πρὸ τοῦ ἰδίου ἵσταται γραφείου πάλιν μόνος,
Ἀλλὰ δὲν εἶναι κάθυγροι ὡς πρὶν οἱ ὀφθαλμοί του·
Ἀστράπτει, ἀκτινοβολεῖ καὶ τ' ὄμμα κ' ἡ μορφή του.
Ἐνατενίζει καλλονῆς μικρὰν φωτογραφίαν,
Τὴν φέρει πρὸς τὰ χείλη του, τὴν θλίβ' εἰς τὴν καρδίαν.
«Ἄ, λέγει· εἶν' ἡ φίλη μου! ἰδού, ἰδοὺ τὸ ὄμμα
«Τὸ βαθυκύανον· ἰδοὺ τὸ εὐσεβές της στόμα,
«Ῥόδον δεόμενον.... Ἰδοὺ κ' ἡ κόμ' ἡ μεταξίνη,
«Στέφανος μέλας, μέτωπον πρωΐας στέφων· πόσον
«Τὴν ὁμοιάζει, οὐρανέ· θαρρῶ πῶς εἶν' Ἐκείνη!
«Ἐκείνη;... ἐβλασφήμησα· τὴν ὁμοιάζει, ὅσον
«Χλωμὴ ἀκτὶς ἄστρον λευκὸν κ' εἰκόνος ψυχρὸν κρίνον
«Εὐῶδες κρίνον τῶν ἀγρῶν.... Δὲν εἶν' ἐκείνη, μήτε
«Ἀκτῖνες ἡ ἀνταύγεια καλεῖται τῶν ἀκτίνων·
«Τὸ μύρον, ἡ μαρμαρυγὴ ποτὲ φωτογραφεῖται;
«Καὶ ὅμως, ἂν καὶ ἀσθενῶς τὴν φίλην μου δεικνύει,
«Μετέχει τι ἀπὸ αὐτήν, ἀπὸ τὸ ἄρωμά της,
«Καὶ αὔτ' ἡ προσφιλὴς εἰκὼν μὲ θέλγει, μὲ μεθύει!
«Ἐὰν δὲν ᾖναι ἡ Κλειώ, κἂν εἶναι ἡ σκιά της....

«Καὶ τὴν σκιὰν ἐγὼ αὐτῆς μὲ ζώσας καὶ μυρίας
«Δὲν ἀνταλλάζω καλλονάς!» Καὶ λέγων, μετὰ βίας
Τὰς θήκας τοῦ γραφείου του ἀνοίγει, καὶ λαμβάνων
Ὅλα τὰ ἐνθυμήματα τῶν χρόνων του τῶν πλάνων,
Ἐπιστολάς, ἄνθη ὠχρά, πλοκάμους καὶ ταινίας,
Καὶ τὸν Σταυρὸν τῆς ἀτυχοῦς Ἑρριέτης του ἀκόμα,
Τὰ θέτει ἔμπροσθεν αὐτοῦ μετὰ σιγῆς βαθείας,
Καὶ βλέπει τῆς ἑστίας του τὸ πῦρ μὲ σύννουν ὄμμα...
«Χαίρετε, λέγει, Χερουβεὶμ τῶν παιδικῶν μου χρόνων,
«Λησμονηθέντα ὄνειρα τῆς πρώτης ἡλικίας·»
Καὶ ῥίπτει, ῥίπτ' εἰς τῆς πυρᾶς τὴν φλόγα χωρὶς πόνον
Πλοκάμους μαύρους καὶ ξανθοὺς κ' εἰκόνας καὶ ταινίας!
Κ' ἐνῷ ἐκεῖνα φλέγονται κ' ἐνῷ καὶ ἄλλα ῥίπτει,
Πρὸς τὴν ἑστίαν κύπτει,
Καὶ βλέπει, βλέπ' εἰς τῆς πυρᾶς τὴν φλόγα τὴν ἠδεῖαν,
Τῆς δροσερᾶς Ἀγγελικῆς τὴν κυανῆν ταινίαν
Τὸ χρῶμα τὸ οὐράνιον βραδέως ν' ἀποβάλλῃ....
Ἐθάρρει ὅτι ἔκαιε τὴν κόρην τὴν ἰδίαν
Κ' ἡ παιδική του σύντροφος θρηνοῦσα τὸν ἐκάλει!
Καὶ τῆς Μαρίας τὴν μικρὰν εἰκόνα βλέπει κρύαν
Αἰθάλην κάτω τῆς πυρᾶς, καὶ κατηφεῖς ἀκτῖνας
Νὰ ῥίπτουν τὰ γραμμάτια φλεχθέντα τῆς Παυλίνας.
Καὶ τῆς Αἰκατερίνης του τὸ ῥόδον κόνιν βλέπει,
Καὶ τῆς Ἑρριέτης τὸν σταυρόν, καὶ τῆς πτωχῆς Λυδίας
Τὸ ἱερὸν ἐνθύμημα τέφρα ψυχρὰ νὰ σκέπῃ....
Ὡς νεκροθάπτης ἔρριπτε μετὰ σιγῆς βαθείας

Ἐν, ἓν τὰ δῶρα τ' ἅγια τῶν νεαρῶν του χρόνων,
  Κ' εἰς τάφον ἔθαπτε φλογῶν τὰ πρῶτα ὄνειρά του,
Τὰ πρῶτα κελαδήματα τῶν πρώτων ἀηδόνων,
        Χωρὶς τὰ βλέφαρά του
Νὰ τὰ ὑγράνῃ δάκρυ ἓν κ' ἕνα ν' ἀφήσῃ στόνον!
  Ἦτο λοιπὸν ἀνάλγητος;... Πῶς! δὲν ᾐσθάνθη πόνον;
Ἄ, ὄχι· δὲν ἦτο σκληρός, ἀνάλγητος δὲν ἦτο·
  Ὡραία εἰς τὰ στήθη του καρδία ἐκινεῖτο,
Ἀλλὰ ἠγάπα ἐμπαθῶς, ἠγάπα κατὰ πρῶτον,
  Κ' ἔθραυεν ἔρως ἀληθὴς ἀθύρματα ἐρώτων!

. . . .

Νῦν τέφρας μέλαν σάβανον τὸ παρελθόν του σκέπει,
  Κ' ἐκεῖνος τὴν εἰκόνα του ἀσπάζεται καὶ βλέπει.

1870

ΦΥΛΛΑ

ΦΥΛΛΑ

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΧΡΙΣΤΟΝ

Α΄

Χριστέ! σὲ τοῦτα τ' ἄπιστα, καταραμένα χρόνια,
  Ποῦ δὲν πιστεύουν τίποτε, οὔτ' ἀγαποῦν κανένα,
Ποῦ φῶς μᾶς ὁδηγεῖ τυφλὸ καὶ μᾶς παγόνουν χιόνια,
  Ἐγὼ πιστεύω κι' ἀγαπῶ ὁλόψυχα Ἐσένα!
Πιστεύω σὰν τὴ μάνα μου, πιστεύω σὰν παιδάκι·
  Πίνω τ' ἀθάνατο νερὸ κι' ἀφίνω τὸ φαρμάκι.

Δὲν εἶμ' ἐγὼ ἀπ' τοὺς σοφοὺς ποῦ βλέπουν στὰ σκοτάδια,
  Κι' ἀπ' τῆς ὑγείας βγάζουνε φαρμάκι τὸ χορτάρι,
Πὤχουν τὸ νοῦ τους ἔρημο καὶ τὴν καρδιά τους ἄδεια
  Καὶ τὴν ἐλπίδα σβύνουνε στοῦ τάφου τὸ λιθάρι.
Τὴ σκοτεινὴ σοφία τους στὸν ᾅδη τὴν ἀφίνω,
  Τὸ φῶς κ' Ἐσέν' ἀκολουθῶ καὶ στὸ σταυρό σου κλίνω!

Δὲν ἔγεινα τόσο σοφὸς ἀκόμα γιὰ νὰ σβύσω
  Μονάχος τὴν ὑστερινὴ ἐλπίδα.... καὶ δὲν τρέχω
Εἰς τοὺς πιθήκους, εὐγενεῖς προπάππους νὰ ζητήσω·
  Πατέρα τὸ θεόπλαστο Ἀδὰμ ἀρκεῖ νὰ ἔχω.
Ἂς χαίρωνται τὴν ὑψηλὴ αὐτοὶ καταγωγή τους,
  Καὶ τὴν ἐλπίδ' ἂς σβύνουνε μὲ τὴ σοφὴ πνοή τους!

Ὄνειρα βλέπουν κ' οἱ τυφλοί· στοῦ ὕπνου τὴν ἀγκάλη
  Βλέπουν τὸ φῶς ποῦ δὲν μποροῦν ἡμέρα νὰ τὸ ἰδοῦνε,
Κι' ὅταν ξυπνοῦνε, μένουνε σὲ μαύρη νύχτα πάλι·
  Μὰ στὸ σκοτάδι μὲ τὸ φῶς ὀνείρου περπατοῦνε....
Ἀφῆστέ τους· τὸν ὕπνο τους φωτίζει ὁ θεός τους·
  Ὅταν ξυπνᾶτε τοὺς τυφλούς, τοὺς κλέβετε τὸ φῶς τους!

Τυφλὸς ἂν ἦμαι, τ' ὄνειρο τοῦ ὕπνου μου μὲ φθάνει·
  Βλέπω μακρύτερα μ' αὐτὸ τ' ἀφώτιστο λαγγάδι.
Τῆς χρυσαλλίδος τὰ φτερὰ ὁ λύχνος στάχτη κάνει·
  Τυφλόν' ἡ λάμψις ἡ πολλή, τὸ φωτεινὸ σκοτάδι.
Ἄστρα καὶ ἥλιοι τῆς νυχτιᾶς γεμίζουν τὸν αἰθέρα,
  Ὅμως τὴν νύχτα φαίνονται, δὲν λάμπουν τὴν ἡμέρα....

Ἄχ! ἕνα μόνο ξέρω φῶς ποῦ λάμπει καὶ δὲν βλάφτει,
  Ἀκοίμητο, ἀβασίλευτο· μέσ' στὴν καρδιά μας· ἕνα,
Ὁποῦ τὸ δίνει ὁ Θεὸς κ' ἡ πίστις τὸ ἀνάφτει,
  Καὶ δὲν τὸ βλέπουν τῶν σοφῶν τὰ μάτια τὰ κλεισμένα.
Τὸ φῶς αὐτὸ δὲν τὤχουνε, στὰ σκότη περπατοῦνε,
  Γιὰ τοῦτο κάτω πέφτουνε, γι' αὐτὸ παραλαλοῦνε.

Κεῖνο ποῦ βλέπεις μέσα σου δὲν βλέπεις μὲ τὸ μάτι·
  Κεῖνο ποῦ φθάνει ἡ καρδιὰ ὁ νοῦς δὲν τὸ ἐγγίζει.
Ἄφσε τὸ δρόμο τὸν πλατὺ καὶ πάρε μονοπάτι....
  Ἀπ' τὸ Σωκράτη πιὸ πολλὰ ἕνα παιδὶ γνωρίζει!
Μὲ μάτι κύτταζε ἁγνὸ νἄχῃς τὸ νοῦ γεμάτο·
  Ὡσὰν παιδὶ περπάτησε καὶ δὲν θὰ πέσῃς κάτω.
. . . .

Β′

Τὸ γάλα ποῦ ἐβύζαξα στῆς μάνας μου τὰ στήθια,
Ποῦ τὴν καρδιά μου πλάτυνε καὶ ψήλωσε τὸ νοῦ μου,
Δὲν τὸ πουλῶ γιὰ σκοτεινὴ ἀμφίβολη ἀλήθεια,
Καὶ δὲν θρονιάζω τὸ μηδὲν στὸ θρόνο τοῦ Θεοῦ μου!
Ὡσὰν τοὺς πάππους μου κ' ἐγὼ θὰ ζήσω, θὰ πεθάνω,
Νἄχω θεὸ κάτω στὴ γῆ, νἄχω θεὸ ἐπάνω.

Τὴ θλιβερή μου τὴ ζωὴ μονάχος δὲν γυμνόνω·
Θέλω νὰ ἔχω κἄτι τι σὰν φυλαχτὸ κοντά μου,
Ὅταν μὲ δέρνῃ συμφορά, τὸ μάτι νὰ ὑψόνω
Καὶ νὰ δροσίζω μὲ νερὸ ἐλπίδος τὴν καρδιά μου.
Κι' ὅταν ἀγαπημένους μου στὴ γῆ ὁ χάρος βάλῃ,
Νὰ λέγω «ἐταξείδεψαν, θ' ἀνταμωθοῦμε πάλι.»

Θέλω καὶ γῆ καὶ οὐρανὸ νὰ γεφυρόνῃ ἐλπίδα·
Μαλλιὰ καὶ μάτι' ἀγγελικὰ νὰ βλέπω στ' ὄνειρό μου,
Τὸν τάφο μου ἀθάνατη νὰ σχίζω χρυσαλίδα,
Καὶ Παναγιᾶς χαμόγελο εἰς τὸ προσκέφαλό μου....
Κι' ἀπάνω μου νὰ βρίσκεται ὅταν κοιμοῦμ' Ἐκεῖνος,
Ποὖναι θεὸς στὸν οὐρανὸ κ' ἐδῶ ἀγγέλου κρίνος!

Θέλω λαμπάδαις κίτριναις νὰ παίρνω τὴ Λαμπρή μου·
  Μ' ἀνθοὺς τὸν 'Επιτάφιο τῆς ἐκκλησιᾶς νὰ ῥαίνω,
Αὐγὰ νὰ βάφω κόκκινα τὸ Πάσχα στὴν αὐλή μου,
  Κ' εἰς ῥημοκκλῆσι κάτασπρο κάμμιὰ φορὰ νὰ μπαίνω.
Θέλω ν' ἁγιάζῃ ὁ σταυρὸς στὸν τάφο τὸ κορμί μου,
  Καὶ νὰ μ' ἀνάφτῃ ἕνα κερὶ θλιμμένο τὸ παιδί μου!

Γ'

« Πιστεύω! » νὰ τὰ φῶτά μου· τὸ Εὐαγγέλιό μου
  Διαβάζω μ' ἄδολη καρδιὰ κ' εὑρίσκω τὸ Θεό μου.
Καὶ ποιὸ σκοτάδι, ποιὰ νυχτιὰ αὐτὸ δὲν ἐξορίζει;
  Σὰν ἥλιος κάθε του ψηφὶ καὶ γράμμα μὲ φωτίζει.
Βλέπω, ἀκούω τὸ Θεὸ σὲ κάθε του σελίδα,
  Καὶ πιάνω μὲ τὰ χέρια μου, τὴν πιάνω τὴν ἐλπίδα!

Χριστέ μου! στὰ πελάγη σου δροσίζω τὴν ψυχή μου,
  Καὶ κρίνο κάνω κάτασπρο τ' ἁμαρτωλὸ κορμί μου.
Ὅτι κι' ἂν λένε, σ' ἀγαπῶ, Χριστέ, καὶ σὲ λατρεύω·
  Ὅπου κι' ἂν πᾷς σ' ἀκολουθῶ, τοὺς λόγους σου πιστεύω.
Δὲν ἐξετάζω ἀπὸ ποῦ ὁ ἥλιος ἀνατέλλει·
  Ἂς ἔχω φῶς, κι' ἂς ἔρχεται ἀπ' ὅπου καὶ ἂν θέλῃ.

Ναί· σὰν τοὺς πάππους μου κ' ἐγὼ θὰ ζήσω, θὰ πεθάνω
  Μὲ τ' ὄνειρο τοῦ οὐρανοῦ στοὺς κόλπους Σου ἐπάνω.
Ἄλλοι ἂς ὀνειρεύωνται θεὸ τὸν ἑαυτό τους,
  Καὶ ἂς ἀδειάζουν τὴν καρδιὰ ἀπὸ τὸ θησαυρό τους.
Τῆς περηφάνειας τὰ φτερὰ τὴν ἴδια τὴν κρεμίζουν·
  Ὅσοι ἀδειάζουν τὴν καρδιὰ τὸ νοῦ τους δὲν γεμίζουν!

Ψυχὴ δὲν εἶμαι ποῦ φωτιὰ τοῦ ᾅδου τὴ γεννάει,
  Καὶ μὲ τὴν πίστι τοῦ Χριστοῦ κοιμοῦμαι πλάϊ πλάϊ.
Ἡ φύσις χέρια μοὖδωσε νὰ κάνω τὸ σταυρό μου,
  Κι' ὄχι φτερὰ γιὰ ν' ἀνεβῶ νὰ ῥίξω τὸ Θεό μου.
Δὲν ἔχω κῦμα στὴ ψυχὴ καὶ πάθη φλογοβόλα·
  Εἶμαι λαὸς εἰς τὴν καρδιά, στὸ νοῦ, στὴν πίστι, σ' ὅλα!

1879

ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑ

Πάρε, ἀγέρι σπλαχνικό, ἐτοῦτο τὸ φιλί μου,
Σχίσε πελάγη καὶ βουνὰ καὶ δός το στὸ παιδί μου·
Στὰ χείλη του, ποῦναι φωλιὰ φιλιῶν τριανταφυλλένια,
Καὶ φίλα, φίλα ζάχαρη σὲ χείλη ζαχαρένια!
Ποιανοῦ εἶναι τὸ φίλημα δὲν θενὰ σ' ἐρωτήσῃ·
Δικό μου ἀπ' τὴ ζέστα του πῶς εἶναι θὰ γνωρίσῃ.

Ἥλιε μου, ποῦ ἀπὸ ψηλά, ἀπ' τοὐρανοῦ τὸ θόλο,
Ὅλο τὸν κόσμο χαίρεσαι καὶ τόνε βλέπεις ὅλο,
Πάρε ἐτούτη τὴ ματιὰ γεμάτ' ἀπ' τὴ ψυχή μου,
Καὶ κύττα, κύτταξε μ' αὐτὴ γιὰ μένα τὸ παιδί μου.
Ἀνίσως εἶν' ἀκτῖνά σου αὐτὴ δὲν θὰ ῥωτήσῃ·
Πῶς εἶναι τοῦ πατέρα του ματιὰ θενὰ γνωρίσῃ.

Συνάδελφέ μου φτερωτέ, ἀηδόνι ἀγαπημένο,
  Ἂν μιὰ μανοῦλα ἔχωμε, λυπήσου με τὸ ξένο.
Ἐκεῖ ποῦ εἶν' ὁ Γεῶργός μου ὁ χαϊδεμμένος κίνα,
  Καὶ τὸ γλυκύτερο σκοπὸ στὸ πλάγι του ἀρχίνα.
Ἂν ἦν' δικός μου ὁ σκοπὸς δὲν θέλει σ' ἐρωτήσει·
  Τὸν πόθο τοῦ πατέρα του σ' αὐτὸν θενὰ γνωρίσῃ!

Ἀλεξάνδρεια 1879

ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΟΡΤΗΝ

ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΑΚΗ ΜΟΥ

Α'

Μέσ' στ' ἅγιο Βῆμα τῆς καρδιᾶς σὰν ἱερέας μπαίνω·
  Παίρνω τὸ ἐμμορφότερο λουλοῦδι ἀπ' τὴ ψυχή μου,
Μὲ δάκρυο περίχαρο καὶ φίλημα τὸ ῥαίνω,
  Καὶ σοῦ τὸ στέλνω, ἀγάπη μου, μαζῆ μὲ τὴν εὐχή μου.
Εἶν' ἡ γιορτή σου σήμερα, τοῦ Ἅϊ-Γεώργ' ἡ χάρις·
  Γιορτάζεις σὺ μέσ' σταῖς καρδιαῖς κι' ἀπάν' ὁ Καβαλλάρης!

Ἕνας πατέρας σὰν κ' ἐμὲ τί δίνει στὸ παιδί του;
  Κορώναις; πλούτη;...Ἄ, φτωχὸς δὲν εἶν' ἐκεῖνος τόσο!
Χαρίζει περισσότερα· τὴν ἴδια τὴ ψυχή του·
  Ὅ,τι χαρίζ' ὁ οὐρανὸς στὰ λουλουδάκια, δρόσο.
Σὰ μεγαλώσῃς, Γεώργη μου, τὸ δῶρό μου θὰ νοιώσῃς,
  Καὶ μ' ἕνα δάκρυ ἅγιο νεκρὸ θὰ μὲ πλερώσῃς!

Μέσ' στῆς χιλιάδαις μοναχές!... Ἄχ, μοιάζω ἐρημονῆσι,
Πὤχει τριγύρω κύματα κ' εἶναι μονάχο πάλι.
Τὴν ἐρημιά μου προσπαθεῖ ὁ νοῦς μου νὰ γεμίσῃ
Μ' ἐκείνους πὤχω στὴν καρδιά, κι' ἀνοίγω τὴν ἀγκάλη
Σ' ἐσένα, στὴ μητέρα σου, εἰς τὸν Αἰμιλιό μου,
Στὴν ἀδελφή, στὴ μάνα μου, στ' ἀδέλφι τὸ δικό μου!

Β'

Ποιὸς στὴ γιορτή σου σήμερα, ἄχ, ποιὸς αὐτὴ τὴν ὥρα
Κοντήτερά σου βρίσκεται ἀπὸ ἐμέ, παιδί μου;
Τὴ φιλντισένια ὄψι σου ποιὸς καμαρόνει τώρα,
Καὶ ποιά γιὰ σένα δέεται καρδιὰ σὰν τὴ δική μου;...
Τὸν ἅγιο ποιὸς παρακαλεῖ τὸ συνωνόματό σου,
Κι' ἂς μὴ τὸν βλέπῃς εἰς αὐτὴν τὴν ὥρα στὸ πλευρό σου;

Μεγάλωσέ μου νὰ σὲ ἰδῶ σὰν Κεῖνον καβαλλάρη·
Μὰ ὄχι μὲ τὸ θλιβερὸ μαρτυρικό του στέμμα.
'Απ' τὸ κρινάτο χέρι σου ἂς λείπῃ τὸ κοντάρι·
Δὲν θέλω μήτε δράκοντος νὰ στὸ μολύνῃ αἷμα....
Κράτει στὸ χέρι βάλσαμο καὶ πλήγονε μ' ἐκεῖνο,
Κι' ὅποιος μὲ πέτρα σὲ χτυπᾷ, σὺ χτύπα τον μὲ κρίνο!

Ἔχει μεγάλη δύναμι, μεγάλη ἔχει χάρι,
Τὸ χέρι ὅπου δὲν χτυπᾷ καὶ δάκρυα σφουγγίζει·
Μαντήλι κράτει ἀντὶ σπαθὶ καὶ φονικὸ κοντάρι,
Καὶ τοῦ ἐχθροῦ σου σφούγγιζε τὸ μάτι σὰ δακρύζῃ....
Ἐσὺ ἐχθρό! ποτὲ μποροῦν ἐσὲ νὰ μὴ λατρεύουν;
Τὰ μάτι' αὐτὰ τ' ἀγγελικὰ ὁποῦ ζωὴ φιλεύουν!

Θεέ, ποῦ τρέμω κι' ἀγαπῶ, καὶ Σύ, γλυκειὰ Μητέρα
Ἐκείνου, ποῦ εἰς τὰ μικρὰ παιδάκια ηὗρε χάρι,
Τὴ δέησί μου ἀκούσετε, ἀκοῦστ' ἕνα πατέρα....
Καὶ σύ, μεγαλομάρτυρα, χιονάτε Καβαλλάρη,
Ὁποῦ γιορτάζεις σήμερα μαζῆ μὲ τὸ παιδί μου,
Στὰ πόδια φέρε τοῦ Θεοῦ ψηλὰ τὴν προσευχή μου....

Ἄχ, ἂν ποτέ σας εἴδετε ὑγρὸ τὸ βλέφαρό μου
Γιατὶ τὸν ξένο καὶ φτωχὸ δὲν εἶχα νὰ τὸν ντύσω,
Ἂν τὸ ψωμί μου εἴδετε νὰ δίνω στὸν ἐχθρό μου,
Τὴ χάρι θὰ μοῦ κάμετε ὁποῦ θὰ σᾶς ζητήσω!
Δὲν θὰ ζητήσω θησαυρούς, τιμαὶς καὶ μεγαλεῖα,
Παρὰ γιὰ ὅσους ἀγαπῶ ζωή, ζωὴ κ' ὑγεία....

Καὶ τοῦτο, τοῦτο,—ἄχ αὐτὸ—εὐσπλαχνικὲ Θεέ μου·
  Κάνε νὰ κλείσουν πιὸ νωρὶς τὰ μάτια τὰ δικά μου,
    Γιὰ νὰ μὴ δῶ ποτέ μου
  'Αγαπημένα βλέφαρα νὰ κλείσουνε μπροστά μου!
Ὅμως δὲν πρέπουν σύννεφα σὲ τούτη τὴν ἡμέρα,
  Εἰς τοῦ παιδιοῦ μου τὴ γιορτή, στ' ἀπρίλη τὸν αἰθέρα.—

Ἄ, καὶ νὰ ἤμουν τῆς αὐγῆς τὴν ὥρ' αὐτὴ ἀγέρι,
  Νὰ σχίσω κάμπους καὶ βουνὰ νάρθῶ στὴν ἀγκαλιά σου·
Νὰ ἤμουν τῆς μητέρας σου τ' ἀγαπημένο χέρι,
  Νὰ σοῦ χαϊδεύω τὰ σγουρὰ ὁλόχρυσα μαλλιά σου.
Νὰ ἤμουν ῥόδο δροσερὸ στὸ χέρι σου νὰ μ' ἔχῃς,
  Νὰ ἤμουν γῆ νὰ μὲ πατῇς κι' ἀπάνω μου νὰ τρέχῃς!

. . . .

Μέσ' στ' ἅγιο Βῆμα τῆς καρδιᾶς σὰν ἱερέας μπαίνω·
  Παίρνω τὸ ἐμμορφότερο λουλοῦδι ἀπ' τὴ ψυχή μου,
Μὲ δάκρυο περίχαρο καὶ φίλημα τὸ ῥαίνω,
  Καὶ σοῦ τὸ στέλνω, ἀγάπη μου, μαζῆ μὲ τὴν εὐχή μου.
Εἶν' ἡ γιορτή σου σήμερα, τοῦ Ἅϊ-Γεώργ' ἡ χάρις·
  Γιορτάζεις σὺ μέσ' στὴν καρδιὰ κι' ἀπάν' ὁ Καβαλλάρης!

1880

ΠΡΟ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΟΣ

ΤΟΥ

ΑΓΙΟΥ ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΟΝΟΣ

Ἅγιέ μου Παντελέημονα, χαμόγελο τοῦ κόσμου,
  Ἐλεημοσύνη τοῦ φτωχοῦ, καρδιὰ τοῦ πονεμένου,
Π' ἀπ' τὴν εἰκόνα σου γλυκὰ χαμογελᾷς ἐμπρός μου,
  Δὸς τὴν ὑγειά μου, δός την ε κ' ἐμένα τοῦ καϋμένου!
Ἅγιε μου Παντελέημονα μὲ τ' ἀργυρὸ στεφάνι,
  Εἶναι κακό, πολὺ κακό, κἀνένας νὰ πεθάνῃ....

Ὢ! πόσην ἔχεις ἐμμορφιά, πῶς λάμπεις σὰν ἀστέρι,
  Πῶς σοῦ ταιριάζει τὸ βαρὺ μαρτυρικὸ στεφάνι·
Μὲ τί ἀγάπη εὐλογεῖ τὸ σπλαχνικό σου χέρι,
  Τὸ χέρι ποῦ μοσχοβολᾷ ἀπ' τὰ καλὰ ποῦ κάνει!
Ἅγιέ μου Παντελέημονα, τοῦ δύστυχου βοτάνι·
  Μέσα στὴ νειότη του κἀνεὶς δὲν θέλει νὰ πεθάνῃ.

Ὤ, νἄξερες πῶς ἡ καρδιὰ αὐτὴ ἡ πικραμένη
Ἀναγαλλιάζει, χαίρεται μὲ σπλάχνος σὰν τῆς νεύης.
Ὤ, νἄξερες ἡ ἥμερη ματιά σου πῶς μ' εὐφραίνει·
Σὰ φίλος μοῦ χαμογελᾷς, σὰ μάνα μὲ χαϊδεύεις!
Ἅγιε μου Παντελέημονα, ἡ χάρις σου ἂς μὲ γιάνῃ,
Κι' ἂς μὴν πεθαίνῃ ἄνθρωπος, κανεὶς ἂς μὴν πεθάνῃ.

Μοσχομυρίζει τ' ἅγιο μικρό σου ἐρημοκκλῆσι,
Κι' ἀστράφτουν τὰ δυὼ μάτια σου καὶ λάμπουν τὰ κεριά σου.
Χαρὰ σ' ἐκεῖνον ποῦ μπορεῖ στὸ πλάγι σου νὰ ζήσῃ,
Ν' ἀνάφτῃ τὰ καντήλια σου, νὰ ξενυχτᾷ κοντά σου·
Εἰς τὴ γιορτή σου λούλουδα νὰ φέρνῃ καὶ λιβάνι,
Κ' ἐμπρὸς στὴν ἁγιασμένη σου εἰκόνα νὰ πεθάνῃ!

1867

Η ΧΑΡΑ

'Επῆγα νaὕρω τὴ χαρὰ παντοῦ σ' ὅλα τὰ μέρη,
'Αγάπη γιὰ νὰ κάμωμε, νὰ πιάσωμε φιλία·
Νὰ μᾶς φιλέψῃ τίποτε μὲ τ' ἀκριβό της χέρι,
Κι' ἀνίσως καὶ δὲν ἤθελε, ἂς ἦν' καλὰ ἡ βία....

Εἶπα· «μεγάλη ἀρχόντισσα, στ' ἀρχοντικὰ θὰ μένῃ
Καὶ μ' ἄρχονταις θὰ σιργιανᾷ....» δὲν ἄφησα παλάτι·
Μὰ δὲν τὴν ηὗρα, πουθενὰ δὲν ἦταν ἡ σκασμένη,
Καὶ τὰ παλάτια ἀρνήθηκα κ' ἐπῆρα μονοπάτι.

Οὔτε καλύβι, οὔτε χωριὸ δὲν ἄφησα κανένα·
Εἶδα χωριάταις κ' ἔσκαφταν μὲ γογγυσμὸ μεγάλο,
Καὶ δὲν τὴν ηὗρα καὶ σ' αὐτούς· τοὺς ἔχει κακιωμένα!
—Τοὺς ἄφησα νὰ σκάφτουνε κ' ἐπῆρα δρόμο ἄλλο.

Ἐπῆγα σ' ἕνα βασιληᾶ κι' ἀνήσυχος μοῦ ἐφάνη·
  Τοῦ Μεξικοῦ ἐδιάβαζε πικρὴ ἐφημερίδα....
Ῥώτησα ἕνα ὑπουργὸ γιὰ τὴ χαρὰ τί κάνει,
  Καὶ εἶπε ἀναστενάζοντας· «ποτὲ χαρὰ δὲν εἶδα.»

Εἶπα· «τὸν κόσμο θ' ἄφησε καὶ καλογρηὰ θὰ ἐγίνη·»
  Καὶ καλογέρους ῥώτησα καὶ καλογρηαὶς μ' ἐλπίδα,
Ὅμως γι' αὐτὴν προσεύχουνταν κ' ἐστέναζαν κ' ἐκεῖνοι....
  Ἄχ, ὅπου πῆγα μιὰ ψυχὴ χαρούμενη δὲν εἶδα!

Ἡ ἄσχημη μοῦ κλαύθηκε πῶς μένει πάντα μόνη·
  Ἡ ἔμμορφη, κόσμος πολὺς πῶς τὴν παρενωχλοῦσε,
Ὁ ἔμπορος γιὰ χάρι της πῶς θἄρριχνε κανένι,
  Κι' ὁ μαθητὴς στὰ λεξικὰ νὰ τὴν εὑρῇ ζητοῦσε.

Τὸ στρατιώτη ῥώτησα, «Μεταβολή!» μοῦ εἶπε·
  Ὁ ναυτικὸς τόσο καλὸ χειμῶνα δὲν περνοῦσε,
Ὁ δάσκαλος ἐφώναξε, ἀπὸ ἐμένα λεῖπε,
  Ὁ ποιητὴς τραγούδαε γλυκά,—πλὴν κ' ἐπεινοῦσε!

Όλο τὸν κόσμο γύρισα, τὴ γῆ, τὴν οἰκουμένη,
Μὰ δὲν τὴν ηὗρα πουθενά, δὲν φάνηκε καθόλου·
Βαρέθηκα νὰ τὴν ζητῶ, καὶ μὲ καρδιὰ καϋμμένη,
« Στὸ διάβολο, ἐφώναξα, ἡ κόρη τοῦ διαβόλου! »

Ἐκεῖ, εἰς ἕνα καπηλειὸ ὁ κόσμος ἐχαλοῦσε·
Φωναίς, τραγούδια ἀκούουνται, καὶ γέλοια κ' εὐθυμία,
Καὶ τοῦ βιολιοῦ ἡ δοξαριὰ τὸν ἦχο τοὺς κρατοῦσε....
Ἐμπῆκα στὸ κρασοπουλειὸ νὰ μάθω τὴν αἰτία.

Μὲ πέντε, δέκα προεστοὺς τοῦ Βάκχου καθησμένη
Τὴν ηὗρα τέλος τὴ χαρά, ὅλη δροσιὰ καὶ νειάτα.
Χαμογελοῦσε ἀνοίγωντας ἀπάρθενο βαγένι·
« Εὖγε! τῆς εἶπα, εὖγέ σου, Κυρὰ-Μπεκροκανάτα!

Ἕνα ποτῆρι μ' ἔδωσε γεμάτο ὡς τὰ χείλη,
Καὶ «πιὲ νὰ μ' εὕρῃς, φώναξε· ἐδῶ μ' εὑρίσκουν μόνο.»
Πολὺ νὰ μὲ παρακαλοῦν δὲν ἀγαπῶ οἱ φίλοι,
Τὸ πῆρα, τὸ κατέβασα καὶ πλιὰ δὲν ἔχω πόνο.—
Ὅποιος ποθεῖ μὲ τὴ χαρὰ στὸν κόσμο αὐτὸ νὰ ζήσῃ,
Σ' ἕνα ποτῆρι θὰ τὴν βρῇ· τί εἶν' ἡ χαρά;—μεθύσι!

1866

Η ΒΕΝΕΤΙΑ

ᾌΣΜΑ ΤΡΟΥΒΑΔΟΥΡΟΥ

Γνωρίζετε τὴν γῆν τοῦ κοραλλίου,
Τοῦ κύματος καὶ τοῦ χρυσοῦ ἡλίου;
Τὴν εἴδατε εἰς ἑορτὰς σκιρτῶσαν,
Κ' εἰς ᾄσματα ἐρωτικὰ γελῶσαν;
Γνωρίζετε τὴν χώραν τῶν Σειρήνων,
Μεθύουσαν εἰς αἷμα καὶ εἰς οἶνον;

'Ηκούσατε τὸν νύκτιόν της κῶμον,
Βαδίζοντες εἰς διωρύγων δρόμον,
Καὶ ὕστερον τὸ βῆμά σας ἐστάθη
Ὅπου ἠχεῖ μετὰ τὸ ᾆσμα σπάθη;
'Ηκούσατε τὸ πνεῦμα τῶν ἀέρων
Ἑνούμενον μὲ ᾆσμα γονδολιέρων;

Γνωρίζετε τὴν νύμφην τοῦ Ἀδρία;
  Θάλασσα εἶν' ἡ κάθε της πλατεῖα.
Τὰ εἴδατε τ' ἀνάκτορά της ὅλα
  Μαρμάρινα, λευκά, ἀκτινοβόλα;
Γνωρίζετε τὸ μέγα της Μουσεῖον,
  Τόσων ἐθνῶν τὴν εὐφυΐαν κλεῖον;

Ἠκούσατε εἰς τῆς νυκτὸς τὰς ὥρας
  Δικτυωτὸν ν' ἀνοίγεται Σενιόρας,
Καὶ εἴδατε ἐπάνω σας νὰ πίπτῃ
  Δέσμη ἀνθῶν, ἣν ἄνωθεν σᾶς ῥίπτει;
Ἠκούσατε μὲ τρόμον κ' εὐφροσύνην
  Πτῶμα κροτοῦν κ' ἐσθῆτα μεταξίνην;...

Γνωρίζετε τὴν γῆν ἐκείνην, ὅπου
  Βλέμμα γοργὸν ἀστράπτει κατασκόπου;
Καὶ εἴδατε ὅτε τὸ πᾶν ὑπνώττει,
  Τὴν ἀστραπὴν στιλέτου εἰς τὰ σκότη;
Γνωρίζετε τὴν Γέφυραν τῶν Στόνων,
  Τὰ Φρέατα, εἱρκτὰς ἀγνώστων πόνων;

ΤΟ ΟΝΕΙΡΟΝ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

....Θυμοῦμαι· ὡσὰν ὄνειρο μοῦ φέρνει ὁ λογισμός μου,
'Οποῦ θυμᾶσαι τὸ πρωὶ καὶ δὲ θυμᾶσαι πάλι,
Εἰς τὸ κατώφλι μιὰν αὐγὴ εὑρέθηκα τοῦ κόσμου,
Κ' ἦτον πολὺς ὁ θαυμασμὸς κ' ἡ πίκρα μου μεγάλη.
Κἄποιος, ποῦ δὲν τὸν ἤξερα, μὲ εἶχ' ἐκεῖ ῥιγμένο
Σὰ βρέφος ὅπου τὸ πετᾷ μάνα κακὴ στὸ δρόμο·
'Απὸ σκοτάδι ἐρχόμουνα σὲ φῶς σκοτεινιασμένο,
Κ' ἐσφάλιζα τὰ μάτια μου καὶ τ' ἄνοιγα μὲ τρόμο.
Παιδὶ μικρό, δὲν ἤξερα τί νᾆμαι κι' ἀποροῦσα,
Κ' ἐψηλαφοῦσα τὸ κορμὶ τὸ εἶναι μου νὰ εὕρω.
'Εκεῖνο ὅπου λέν' ἐ γ ὼ ἀπάνω μου ζητοῦσα·
'Εκεῖνο, ποῦ καλὰ καλὰ καὶ σήμερα δὲν ξεύρω....
'Εκύτταξα τὸν οὐρανὸ σὰν πρῶτό μου πατέρα,
Κ' ἐχαμογέλασα γλυκά· μοῦ φάνηκε δικός μου.
Μὰ ὅταν κάτω ἔρριξα τὸ μάτι ἀπ' τὸν αἰθέρα,
Μοῦ φάνη πῶς ἐδάκρυσα κ' ἐθάμπωσε τὸ φῶς μου.

Ἄχ, δάκρυσα κ' ἐγνώρισα πῶς ἄνθρωπο μὲ λένε·
  Ἔκλαψα, κ' ἐβαφτίσθηκα τὸ πρῶτο βάφτισμά μου.
Ἐκηλαΐδοῦσαν τὰ πουλιά, μοῦ φάνηκαν πῶς κλαῖνε,
  Κ' ἐσβύσθη σ' ἕνα δάκρυο τὸ χαμογέλασμά μου!—
Ἐκεῖ, ὁ κόσμος ἔλαμψε, κι' ἀπὸ μικρὴ ἐκκλησία,
  Ἀπὸ κολώναις παλαιαὶς καὶ μάρμαρα χτισμένη,
Περήφανη σὰν τὴν τιμή, γλυκειὰ σὰν Παναγία,
  Ἐμπρός μου ἀκτινοβόλησε μιὰ κόρη ἁρματωμένη....
Ἡ ἁρματωσιά της βρόντησε κ' ἐστάθηκε κοντά μου,
  Καὶ μ' ἔβλεπε καλὰ καλὰ ὡσὰν νὰ μ' ἐλυπᾶτο·
Κάθε ματιὰ ποῦ μοὔρριχνε περνοῦσε τὴν καρδιά μου,
  Σὰν τοῦ Θεοῦ τ' ἀνάβλεμμα ποῦ τἄχει ὅλα κάτω.
Ποιὸς ξέρει ἂν δὲν διάβασε τί μοὔγραφεν ἡ μοῖρα!
  —Ἔλα, μοῦ εἶπε, ἄμοιρο παιδί, στὴν ἀγκαλιά μου·
Κ' ἔσκυψε καὶ μ' ἐφίλησε μοσχοβολῶντας μύρα,
  Καὶ μὲ γλυκὸ χαμόγελο ἐκάθησε κοντά μου!
Μιὰ δὲν ἐπέρασε στιγμὴ κ' ἐγὼ τὴν ἀγαποῦσα·
  Ὁ φόβος πάει, χάθηκε κ' εἶχα χαρὰ μεγάλη.
Μὲ τὸ σπαθί της ἔπαιζα, τὴ φοῦντά του ἐφιλοῦσα,
  Κ' ἐθαύμαζα τὴ δάφνη της καὶ τ' ἀνδρικά της κάλλη.
Τῆς ἔδειξα τὸν οὐρανό, λιβάδι' ἀνθοσπαρμένα,
  Ποτάμια, δέντρα καὶ βουνὰ κι' ὅ,τι τὸ νοῦ μου ἐπλάνα·
Τὴ ῥώτησα, τ' εἶν' ὅλ' αὐτὰ ποῦ βλέπω ἐδῶ ῥιγμένα;
  Κ' ἐκείνη μοὔπε·—Εἶμ' ἐγώ, τῆς μάνας σου ἡ μάνα....
—Μάνα, τῆς εἶπα· ὅλ' αὐτὰ σὺ τἄχεις καμωμένα;
  Δικά σου εἶναι τὰ πουλιὰ κι' αὐτὸς ἐκεῖ ὁ κρίνος;

—Ὅλ' ἀπεκρίθη, ὁ Θεὸς μοῦ τἄχει χαρισμένα·
  Εἶμαι πατρίδα σου ἐγώ, πατέρας σου Ἐκεῖνος!
Ἐκεῖ, σκιὰ κυπαρισσιοῦ καὶ κυπαρίσσι εἶδα·
  Πουλάκι δὲν τραγούδαε στὰ ἔρημα κλαδιά του....
—Μήπως τὸ ἔχω καὶ αὐτό, τὴν ρώτησα, Πατρίδα;
  —Κι' αὐτό, μοῦ ἀποκρίθηκε· ἀλλοῦ, στὸ χῶμα κάτου.
Τὸ κύτταξα κ' ἐνόμιζα κι' αὐτὸ πῶς μὲ κυττάζει....
  Ἄχ, ἡ ζωὴ μὲ τ' ὄνειρο ἐκεῖνο πόσο μοιάζει!

1890

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΗΜΑΙΑ

ΑΦΙΕΡΟΥΤΑΙ ΤΩ ΣΕΒΑΣΤΩ ΦΙΛΩ

ΑΝΔΡΕᾼ ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤῌ

Γνωρίζετε τὴν ξακουστή, τὴν ἔμμορφη Ἀμαζόνα
  Ποὖναι γεμάτη οὐρανὸ καὶ κύματα γεμάτη;
Πὤχει ἀτίμητο σταυρὸ στὴν κορυφὴ κορώνα,
  Καὶ καβαλλάρη ἀπάνω της σὲ χιονισμένο ἄτι;...
Γνωρίζετε τὴ δυνατὴ τῆς Λαύρας θυγατέρα,
  Πὤχει νωνὰ τὴν Παναγιά, τὸ Γερμανὸ πατέρα;

Γνωρίζετε τὴ δροσερὴ τοῦ Ὑψηλάντη κόρη,
  Τοῦ δούλου τὸ ξεσπάθωμα, τῆς νίκης τὸν ἀγέρα;
Τὴν ἀστραπή, ποῦ ἄστραφτε σὲ κύματα καὶ ὄρη,
  Καὶ τ' ὄνειρο, κοῦ ἔβλεπε ὁ Ῥήγας νύχτα μέρα;
Γνωρίζετε τὸ γαλανὸ τῆς μάνας μας λημέρι,
  Τοῦ Διάκου τὸ ῥοβόλημα, τοῦ Μάρκου τὸ ξεφτέρι;

Τὴν κόρη, ποῦ μὲ τὴν ψυχὴ ἐπρόσμεναν στὸ στόμα
  Τόσαις γενιαίς, μέσ' στὴ νυχτιὰ τοῦ Γένους τὴ μεγάλη,
Κ' ἐκαρτεροῦσαν μιὰ φορὰ νὰ ξαναϊδοῦν ἀκόμα,
  Σὰν κεῖνον ποῦ ναυάγησε κι' ἀπὸ τὸ περιγιάλι
Μ' ἐλπίδα καὶ μ' ἀπελπισιὰ κυττάει στὸ κῦμα πέρα,
  Ἂν θὰ προβάλῃ κάτασπρο πανάκι στὸν ἀέρα!

Γνωρίζετε τοῦ Κάνιγκος τὸ γαλανὸ λουλοῦδι;
  Τὸ σάβανο τοῦ Βύρωνος, τοῦ Σατωβριὰν τὴ μοῦσα;
Τοῦ Σάντα-Ῥόζα τ' ὄνειρο, τοῦ Οὔγγου τὸ τραγοῦδι,
  Ποῦ γέννησ' ἡ 'Ελευθεριὰ τάφο παληὸ φιλοῦσα;
Γνωρίζετε τὸ σταυραϊτὸ ποῦ τ' ἄστρα ἐχαιρέτα,
  Τὴν ἴριδα τοῦ Γλάδστωνος, τὸν πόθο τοῦ Γαμβέτα;

Ἄχ ναί· τὴν Καπετάνισσα τὴν πολεμοθρεμμένη,
  Ὁποῦ μπαροῦτι ἐθύμιασε σ' ἀπάτητο θυμάρι,
Πὤχει στολὴ ἀπ' τοῦ ἐχθροῦ τὰ βόλια κεντημένη,
  Τῆς Λαύρας τὴ βασίλισσα, τοῦ Μάρτη τὸ λιοντάρι!
Ἄ, ποιὸς δὲν ξέρει ἀπὸ σᾶς τὴ μάνα τοῦ Μιαούλη,
  Τὸ Μεσολόγγι, τὴ Γραβιά, τὴν Τένεδο, τὸ Σοῦλι!...

Τὴν ξέρετε!...'Ακόμη χθὲς ὡσὰν ἀνεμοζάλη
 Τὸ ἄπιστο σκοτείνιασε κ' ἐπάτησε ἀστέρι,
'Εκείνη ἀπ' τὴ μιὰ μεριά, ἡ νίκη ἀπὸ τὴν ἄλλη,
 Καὶ τοῦ Κανάρη ἐφώτιζε τὸ δρόμο τους τὸ χέρι!
Ἡ λήθη ἂν κάμμιὰ φορὰ ἀπὸ τὸ νοῦ τὴν παίρνῃ,
 Τὸ κῦμα καὶ ὁ οὐρανὸς στὴ μνήμη τήνε φέρνει.

Σκέπασε, Μάνα, σκέπασε, γαλανομμάτα κόρη,
 Καθὼς ἐσκέπασες ἐμᾶς, καὶ τ' ἄλλα τὰ παιδιά σου·
Ῥοβόλα χώραις καὶ χωριὰ καὶ θάλασσαις καὶ ὄρη,
 Καὶ βάλε τα μέσ' στὴν πλατειὰ καὶ γαλανὴ σκιά σου....
Λυπήσου τόσα ὀρφανὰ ἀστέρια τοὐρανοῦ σου,
 Καὶ μὲ τὸν ἴσκιο σκέπασε κ' ἐκεῖνα τοῦ σταυροῦ σου!

Τόσοι χειμῶνες σκοτεινοὶ ἐπέρασαν καὶ χρόνια,
 Τόσαις ὁλόμαυραις νυχτιαίς, ἀφώτισταις ἡμέραις,
Τόσων καιρῶν ἐλυώσανε κατάραμένα χιόνια,
 Κ' ἡ ὀρφαναίς σου σὲ ζητοῦν ἀκόμη θυγατέρες!
Μητρυιὰ σ' αὐταίς, μόνο σ' ἐμᾶς ἐφάνηκες μητέρα.
 Ἔλα κ' ἐδῶ, ἔλα κ' ἐδῶ, ἐλευθεριᾶς ἀγέρα!

Ὦ, ναί· γαλάζιε οὐρανέ, τοῦ Ἅϊ-Γεώργη κάμπε,
Πὤχεις χιονάτο σύννεφο τ' ἀλόγου του τὸ χρῶμα,
Σὰν ἥλιος σ' ὅλη σου τὴ γῆ καὶ τὰ πελάγη λάμπε·
Ἔχεις νὰ κάμῃς γαλαναὶς τόσαις μεριαὶς ἀκόμα.
Ἔλ' ἀσημένιε οὐρανέ, τῆς Λαύρας περιστέρι,
Φέρε κλωνάρι τῆς ἐλιᾶς κ' ἐδῶ, σ' αὐτὰ τὰ μέρη!

Γνωρίζετε τοῦ Κάνιγκος τὸ γαλανὸ λουλοῦδι;
Τὸ σάβανο τοῦ Βύρωνος, τοῦ Σατωβριὰν τὴ μοῦσα;
Τοῦ Σάντα-Ῥόζα τ' ὄνειρο, τοῦ Οὔγγου τὸ τραγοῦδι,
Ποῦ γέννησε ἡ Ἐλευθεριὰ τάφο παλῃὸ φιλοῦσα;...
Γνωρίζετε τὸ σταυραῖτὸ ποῦ τ' ἄστρα ἐχαιρέτα,
Τὴν ἴριδα τοῦ Γλάδστωνος, τὸν πόθο τοῦ Γαμβέτα!

Κωνσταντινούπολις, κατὰ Μάρτιον τοῦ 1880

ΕΙΣ ΔΡΟΜΙΣΚΟΝ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Α′

Ὑπάρχει εἰς ἀπόκεντρον τῶν Ἀθηνῶν γωνίαν
Λευκὸς δρομίσκος, σκιερὸς καὶ πλήρης μυστηρίου·
Χλοάζει τὸ κατώφλιον εἰς πᾶσάν του οἰκίαν,
Καὶ τέμνεται ὑπὸ μικροῦ εἰς δύω ῥυακίου.
Δὲν βλέπεις μέγαρα λαμπρὰ ἐκεῖ, ἀλλὰ ὡραίας
Μικρὰς οἰκίας, ταπεινάς, χιόνος λευκοτέρας,
Καὶ πρὸ αὐτῶν ἐδῶ κ' ἐκεῖ ἀνθούσας πασχαλέας,
Αἵτινες μύρον χύνουσι λεπτὸν εἰς τοὺς ἀέρας.
Ἄρωμα τὶ χρηστότητος καὶ θελκτικῆς γαλήνης
Μυρόνει τὴν μικρὰν ὁδόν· δροσίζονται τὰ στήθη,
Τὸ βλέμμα ἀναπαύεται παντοῦ μετ' εὐφροσύνης·
Τὰ πάντα εἶναι δροσερά, λευκὰ καὶ ἀσυνήθη.—
Βαίνων ἐκεῖ, αἰσθάνεσαι γαλήνην οὐρανίαν·
Μικρὰν νομίζεις τὴν ὁδὸν ἐκείνην ἐκκλησίαν.

Πλὴν διαφέρει τῶν ὁδῶν τῶν ἄλλων ὁ δρομίσκος,
Καθὼς πολυτελοῦς ναοῦ τῆς ἐξοχῆς ναΐσκος.
Κ' ἐνῷ 'Αθῆναι ὁ μικρὸς ἐκεῖνος δρόμος εἶναι,
Μακρὰν εὑρίσκεσαι αὐτῶν· δὲν εἶν' ἐκεῖ 'Αθῆναι.
Εἰς τὰς ὡραίας καὶ πτωχὰς οἰκίας του συγχρόνως
Βλέπεις παραπετάσματα λευκότερα χιόνος.
Περᾷς κ' ὑψοῖ τὴν ἄκραν των νεᾶνις ἀργυρόπους,
Καὶ βλέπεις δύω γαλανοὺς ὡραίους κατασκόπους
Λαθραίως νὰ σὲ θεωροῦν.... ἢ στόμα κορασίου,
Ὅπερ θαρρεῖς ἄνθος ῥοιᾶς ἢ ῥόδον ἀπριλίου.
'Ενίοτε ᾆσμ' ἀφελὲς ἀκούεις ἐκεῖ βαίνων,
Ὅπερ νεᾶνις ἢ πτηνὸν εἰς τὸν κλωβόν του ψάλλει,
Καὶ βλέπεις εἰς παράθυρον προκύπτουσαν παρθένον·
Θαρρεῖς πῶς εἶν' ἐκεῖ αὐγὴ καὶ εἶναι κόρης κάλλη.
Ἂν ἦναι θέρος, θεωρεῖς ἐπὶ τῶν παραθύρων
Γάστρας μικρὰς βασιλικοῦ·—ἄ, ὄχι καμελίας!
Δὲν ῥίπτει βλέμμα ὁ λαὸς εἰς ἄνθος χωρὶς μύρον,
Καὶ δημοκράτης, ἀγαπᾷ φυτὰ δημοκρατίας.
Ὅπου βασιλικός, ἐκεῖ κ' ἐργάτις κόρη μένει·
Τὴν ἐργασίαν της μ' ὀσμὴν βασιλικοῦ μυρόνει,
Κ' ἐργάζεται καλλίτερον ἐγγύς του καθημένη....
Τὸ ζηλευμένον της φυτὸν τὴν χεῖρά της πτερόνει.
Νὰ μένῃς ἄεργος ἐκεῖ καλεῖται ἁμαρτία,
Καὶ ἐργασία εἰς αὐτὸν ἐπικρατεῖ ἁγία.
Εἶν' ὁ δρομίσκος ἱερὰ κυψέλη ἀνθρωπίνη,
Καὶ τῆς ἀργίας ἄγνωστος εἰσέτ' ἡ καταισχύνη.

Μέγα συμβὰν εἰς τὴν ὁδὸν τὴν ἤρεμον καλεῖται
  Κ' εἰς τὰ πτωχά της χρονικὰ πολλάκις ἱστορεῖται,
Ἂν πλανηθέν τι ὄχημα ἐν μέσῳ της περάσῃ·
  Μόλις ἡ ἅμαξα φανῇ καὶ μόλις ἐκεῖ φθάσῃ,
Ξανθὰς παρθένους θὰ ἰδῇς εὐθύμως νὰ προκύπτουν,
  Προσμειδιῶσαι βλέμματα περίεργα νὰ ῥίπτουν,
Καὶ τῆς ἁμάξης ὄπισθεν καὶ τῶν τροχῶν πλησίον
  Ζητωκραυγὰς θ' ἀκροασθῇς περιχαρῶν παιδίων!

Β'

Πλὴν μὴ θαρρῆτε ἡ μικρὰ ὁδὸς ἐκείνη ὅτι
  Δὲν ἔχει τὰς περιχαρεῖς ὡραίας της ἡμέρας·
Κ' ἐκεῖ ἐνίοτε ἠχοῦν φαιδραὶ φωναὶ καὶ κρότοι.
  Ἐὰν τὸ σάββατον ἐκεῖ διέλθῃς τὸ ἑσπέρας,
Φαιδροὺς ἐργάτας θὰ ἰδῇς καὶ ὅμιλον παιδίων
  Περιχαρῶν· κυριακῆς αὐγὴ ἐξημερόνει.
Παύει πᾶν ἔργον, κλείεται ἡ θύρα τῶν σχολείων·
  Μὲ τὸν Θεόν του ὁ λαὸς τὰς χεῖράς του σταυρόνει....
Καὶ ἂν ἐκεῖ παραμονὴν περάσῃς Χριστουγέννων,
  Ἀνάστατον τὸν σκιερὸν δρομίσκον θ' ἀπαντήσῃς·
Θὰ ἴδῃς πᾶν παράθυρον φαιδρῶς ἠνεῳγμένον,
  Ἑκάστην θύραν ἀνοικτὴν παντοῦ θὰ θεωρήσῃς
Καὶ ἀσυνήθη θόρυβον εἰς πᾶσάν του οἰκίαν.
  Συγκίνησιν, κατάνυξιν ὅπου στραφῇς ἁγίαν,

Πλὴν διαφέρει τῶν ὁδῶν τῶν ἄλλων ὁ δρομίσκος,
Καθὼς πολυτελοῦς ναοῦ τῆς ἐξοχῆς ναΐσκος.
Κ' ἐνῷ 'Αθῆναι ὁ μικρὸς ἐκεῖνος δρόμος εἶναι,
Μακρὰν εὑρίσκεσαι αὐτῶν· δὲν εἶν' ἐκεῖ 'Αθῆναι.
Εἰς τὰς ὡραίας καὶ πτωχὰς οἰκίας του συγχρόνως
Βλέπεις παραπετάσματα λευκότερα χιόνος.
Περᾷς κ' ὑψοῖ τὴν ἄκραν των νεᾶνις ἀργυρόπους,
Καὶ βλέπεις δύω γαλανοὺς ὡραίους κατασκόπους
Λαθραίως νὰ σὲ θεωροῦν.... ἢ στόμα κορασίου,
Ὅπερ θαρρεῖς ἄνθος ῥοιᾶς ἢ ῥόδον ἀπριλίου.
Ἐνίοτε ᾆσμ' ἀφελὲς ἀκούεις ἐκεῖ βαίνων,
Ὅπερ νεᾶνις ἢ πτηνὸν εἰς τὸν κλωβόν του ψάλλει,
Καὶ βλέπεις εἰς παράθυρον προκύπτουσαν παρθένον·
Θαρρεῖς πῶς εἶν' ἐκεῖ αὐγὴ καὶ εἶναι κόρης κάλλη.
Ἂν ἦναι θέρος, θεωρεῖς ἐπὶ τῶν παραθύρων
Γάστρας μικρὰς βασιλικοῦ·—ἄ, ὄχι καμελίας!
Δὲν ῥίπτει βλέμμα ὁ λαὸς εἰς ἄνθος χωρὶς μύρον,
Καὶ δημοκράτης, ἀγαπᾷ φυτὰ δημοκρατίας.
Ὅπου βασιλικός, ἐκεῖ κ' ἐργάτις κόρη μένει·
Τὴν ἐργασίαν της μ' ὀσμὴν βασιλικοῦ μυρόνει,
Κ' ἐργάζεται καλλίτερον ἐγγύς του καθημένη....
Τὸ ζηλευμένον της φυτὸν τὴν χεῖρά της πτερόνει.
Νὰ μένῃς ἄεργος ἐκεῖ καλεῖται ἁμαρτία,
Καὶ ἐργασία εἰς αὐτὸν ἐπικρατεῖ ἁγία.
Εἶν' ὁ δρομίσκος ἱερὰ κυψέλη ἀνθρωπίνη,
Καὶ τῆς ἀργίας ἄγνωστος εἰσέτ' ἡ καταισχύνη.

Μέγα συμβὰν εἰς τὴν ὁδὸν τὴν ἤρεμον καλεῖται
  Κ' εἰς τὰ πτωχά της χρονικὰ πολλάκις ἱστορεῖται,
Ἂν πλανηθέν τι ὄχημα ἐν μέσῳ της περάσῃ·
  Μόλις ἡ ἅμαξα φανῇ καὶ μόλις ἐκεῖ φθάσῃ,
Ξανθὰς παρθένους θὰ ἴδῃς εὐθύμως νὰ προκύπτουν,
  Προσμειδιῶσαι βλέμματα περίεργα νὰ ῥίπτουν,
Καὶ τῆς ἁμάξης ὄπισθεν καὶ τῶν τροχῶν πλησίον
  Ζητωκραυγὰς θ' ἀκροασθῇς περιχαρῶν παιδίων!

Β'

Πλὴν μὴ θαρρῆτε ἡ μικρὰ ὁδὸς ἐκείνη ὅτι
  Δὲν ἔχει τὰς περιχαρεῖς ὡραίας της ἡμέρας·
Κ' ἐκεῖ ἐνίοτε ἠχοῦν φαιδραὶ φωναὶ καὶ κρότοι.
  Ἐὰν τὸ σάββατον ἐκεῖ διέλθῃς τὸ ἑσπέρας,
Φαιδροὺς ἐργάτας θὰ ἴδῃς καὶ ὅμιλον παιδίων
  Περιχαρῶν· κυριακῆς αὐγὴ ἐξημερόνει.
Παύει πᾶν ἔργον, κλείεται ἡ θύρα τῶν σχολείων·
  Μὲ τὸν Θεόν του ὁ λαὸς τὰς χεῖράς του σταυρόνει....
Καὶ ἂν ἐκεῖ παραμονὴν περάσῃς Χριστουγέννων,
  Ἀνάστατον τὸν σκιερὸν δρομίσκον θ' ἀπαντήσῃς·
Θὰ ἴδῃς πᾶν παράθυρον φαιδρῶς ἠνεῳγμένον,
  Ἑκάστην θύραν ἀνοικτὴν παντοῦ θὰ θεωρήσῃς
Καὶ ἀσυνήθη θόρυβον εἰς πᾶσάν του οἰκίαν.
  Συγκίνησιν, κατάνυξιν ὅπου στραφῇς ἁγίαν,

Φωνὰς θ' ἀκούσῃς, ᾄσματα, ἐνίοτε καὶ λύραν,
Καὶ ἀπὸ θύραν θὰ ἰδῇς παῖδας μικροὺς εἰς θύραν
Ζητοῦντας τὰ Χριστούγεννα νὰ ψάλουν ἐπιμόνως.
Παρέκει, γραῖαν κλίνουσαν ἐμπρὸς σεπτῆς εἰκόνος
Ν' ἀνάπτῃ μετὰ ζέσεως τὴν ἱερὰν λυχνίαν·
Ἐγγύς, παρθένον ἔφηβον εἰς ἀνοικτὴν οἰκίαν,
Ἕως τὸ γόνυ ἔχουσαν ἐσθῆτα ὑψωμένην,
Νὰ σκέπῃ μὲ τὴν γύμνωσιν τῆς ἀθωότητός της
Τὴν κνήμην γυμνωμένην,
Καὶ τὰς σανίδας τοῦ μικροῦ νὰ πλύνῃ δώματός της.
Θὰ ἴδῃς οἰκοδέσποιναν ἐκ παίδων κυκλουμένην
Ἐκβάλλουσαν τοὺς ἄρτους της μὲ πτύον ἐκ κλιβάνου,
Κ' εἰσέτι τὴν Χριστόπηττα ν θερμὴν καὶ μυρωμένην·
Ἦχον πλησίον σου αὐλοῦ θ' ἀκούσῃς καὶ τυμπάνου,
Κ' ἐνίοτε μὲ πάλλουσαν θ' ἀκροασθῇς καρδίαν,
Τὸν κώδωνα τῆς ἑορτῆς ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν....
Ἐκεῖ, ἀστός τις ἀγαθὸς καρποὺς καὶ ἄνθη φέρει·
Παρέκει, κόρη θελκτικὴ ἐσθῆτα ἑτοιμάζει
Ἣν αὔριον πρώτην φορὰν εἰς τὸν ναὸν θὰ φέρῃ,
Καὶ παίδων ὅμιλος, ἐκεῖ, ἀγαλλομένων κράζει.
Παντοῦ χαράν, φαιδρότητα καὶ τέρψιν θ' ἀπαντήσῃς,
Καὶ πῶς γεννᾶται ὁ Χριστὸς ἐκεῖ θὰ ἐννοήσῃς!

1880

ΕΛΕΗΜΟΣΥΝΗ

ΠΡΩΤΗ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

Ἐ σεῖς, ὁποῦ σκορπίζετε τὰ πλούτη στὸν ἀέρα,
Τὸ χέρι σας τὸ ἄσωτο καὶ σφαλιστὸ ἁπλῶστε,
Καὶ δόστε καὶ στὸν ἄρρωστο καὶ στὴ πτωχὴ μητέρα....
Ἐλεημοσύνη, χριστιανοί, ἐλεημοσύνη δόστε!
Ποιὸς λέγει, ποιός, πῶς ὅλ' αὐτὰ ποῦ τώρα ἐσεῖς πετᾶτε,
Εἶναι δικά σας;... Δύστυχοι, αὐτὸ ποῦ περισσεύει
Εἶναι τῆς χήρας, τ' ὀρφανοῦ, καὶ μὴ τὸ σπαταλᾶτε.
Ὅποιος τὰ πλούτη του σκορπᾷ, ἀπ' τοὺς φτωχοὺς τὰ κλέβει!
Ἐλεημοσύνη, χριστιανοί· ἀδέλφια, ἐλεημοσύνη·
Λίγο ψωμὶ γιὰ τὸ φτωχὸ καὶ λίγη καλωσύνη!

Συλλογισθῆτε, εἰς αὐτὴν τὴν ὥρα γυμνωμένα
Πόσα παιδάκια κρυόνουνε, πόσα μικρὰ πεινοῦνε·
Πόσα δὲν ἔχουνε γιατρὸ καὶ γιατρικὸ κανένα!
Ἀλλοίμονο εἰς ταὶς καρδιαὶς ποῦ σήμερα γελοῦνε.—

Ἄχ! δόσετ' ἕνα φόρεμα στὸ γέροντα ποῦ κρυώνει,
  Λίγο ψωμὶ μ' ἕνα γλυκὸ χαμόγελο στὸν ξένο,
Μιὰ βακτηρία στὸν τυφλὸ ποῦ στὸ σκοτάδι λυώνει,
  Κ' ἕνα παιχνίδι στὸ παιδὶ τὸ παραπονεμένο!...
Ἐλεημοσύνη, χριστιανοί· ἀδέλφια, ἐλεημοσύνη·
  Χαρὰ σ' ἐκείνη τὴν καρδιὰ ποῦ τὸ ψωμάκι δίνει!

Συλλογισθῆτε, εἰς αὐτὴ τὴν ἴδια ὥρα πόσοι,
  Χωρὶς νὰ θέλουν, τὸ κακὸ στὸ νοῦ τους μελετᾶνε....
Τί εὔκολα ποῦ ἠμπορεῖ κανεὶς νὰ τοὺς γλυτώσῃ
  Μ' αὐτὰ ὁποῦ τὰ χέρια σας ἐδῶ κ' ἐκεῖ σκορπᾶνε!
Πόσα κορίτσι' ἀγγελικὰ τὴν ὥρ' αὐτὴ μὲ τρόμο,
  Γεμάτα φρίκη κ' ἐντροπή, ὡσὰν ἀρνιὰ νοιασμένα,
Στῆς ἁμαρτίας κλαίοντας πηγαίνουνε τὸ δρόμο,
  Γιατὶ δὲν ἔχουν τὸ ψωμὶ τῆς μάνας τὰ καϋμμένα!
Ἐλεημοσύνη, χριστιανοί· ἀδέλφια, ἐλεημοσύνη·
  Χαρίσετέ τους τὴν τιμὴν πρὶν τὸ κακὸ νὰ γείνῃ....

Τὰ ἐλαφρὰ μεταξωτὰ καὶ τὸ μαργαριτάρι,
  Ὁποῦ ὁ πλοῦτος σήμερα καὶ ἡ σπατάλη δίνει,
Δὲν ἔχουν τόσην ἐμμορφιά, δὲν ἔχουν τόση χάρι,
  Δὲν εἶναι ὡραιότερα ἀπ' τὴν ἐλεημοσύνη.

Πόσοι χαρίζουν σήμερα σ' ἀνθρώπους ποῦ μισοῦνε,
  Γιὰ νὰ φαντάζουν μοναχὰ καὶ νὰ φανοῦνε μόνο,
Καὶ τὰ φτωχὰ τ' ἀδέλφια τους ἀφίνουν νὰ χαθοῦνε·
  Αὐτοὶ νὰ μὴ γελάσουνε εἰς τὸν καινούριο χρόνο.—
'Ελεημοσύνη, χριστιανοί· ἀδέλφια, ἐλεημοσύνη·
  Πολλὰ χαρίζει ὁ Θεὸς σ' ἐκεῖνον ὁποῦ δίνει!

1879

ΟΛΑ ΠΡΟΣΕΥΧΟΝΤΑΙ

Α'

Ὅλα προσεύχονται· καὶ γῆ καὶ οὐρανὸς κι' ἀστέρια,
  Καὶ τὰ πουλιὰ ποῦ ἔχουνε στὰ σύννεφα λημέρια,
Καὶ ὅσα ἔχουνε ζωή, κι' ὅσα ζωὴ δὲν ἔχουν,
  Κ' ἐκεῖνα ὅπου ἕρπουνε κ' ἐκεῖνα ὅπου τρέχουν!
Ὅλα προσεύχονται! τῆς γῆς τὸ ταπεινὸ χορτάρι,
  Ὁ ἥλιος ὁ περήφανος, τὸ ἀργυρὸ φεγγάρι,
Ἡ θάλασσα, οἱ ῥύακες, τὸ δάσος καὶ ἡ βρύση·
  Δὲν ἀπομένει τίποτε χωρὶς νὰ προσκυνήσῃ
Καὶ δίχως νὰ προσευχηθῇ στοῦ κόσμου τὸν Πατέρα!
  Προσεύχεται καὶ ἡ νυχτιά, προσεύχεται κ' ἡ μέρα,
Κ' ἡ φλόγα ποῦ σηκόνεται ἀπάνω κι' ἀναιβαίνει,
  Ὅταν στὰ ἔρημα βουνὰ φτωχὸ βοσκὸ ζεσταίνῃ.
Προσεύχεται κι' ὁ οὐρανὸς σὰν ἔχῃ καλωσύνη,
  Κι' ὁ ἥλιος ὅταν σ' ἄρρωστο ζωὴ καὶ ζέστη δίνῃ·

Τοῦ πόλου τ' ἄστρο π' ὁδηγεῖ τοῦ ναύτη τὸ τιμόνι,
Τὴν ὥρα ἐκείνη δέεται γιατὶ ψυχαὶς γλυτόνει.
Προσεύχεται καὶ τ' ἄγριο θηρίο στὴ σπηλῃά του
Ὅταν γερμένο κ' ἥσυχο χαϊδεύῃ τὰ μικρά του,
Τὸ σκουληκάκι τὸ κορμὶ στὸν ἥλιο σὰ ζεσταίνῃ,
Το χέρι ὅταν ἐλεῇ, ἡ γῆ ὅταν βλασταίνῃ,
Καὶ τ' ἄνθος ποῦ τριγύρω του σκορπίζει τὴν πνοή του·
Εἶναι ἡ μυρισμένη του πνοὴ ἡ προσευχή του!

Β'

Προσεύχεται, τὸν δυστυχῆ τ' ἀγέρι σὰ δροσίζῃ·
Προσεύχεται ὁ ῥύακας τ' ἀρνάκι ὅταν ποτίζῃ,
Καὶ τὸ πουλὶ ποῦ κελαδεῖ στοῦ τάφου τὸ λιθάρι·
Προσεύχεται, σκότος βαθὺ σὰν σχίζῃ τὸ φεγγάρι
Καὶ σὲ διαβάτη ἔρημο τὸν δρόμο πάλι δείχνῃ,
Καὶ ἡ μηλιὰ τὰ μῆλά της στὸν κηπουρὸν σὰν ῥίχνῃ.
Προσεύχεται ὅταν κανεὶς στὸ ἔργο του πιστεύῃ,
Κάμνει μεγάλη προσευχὴ τὸ χέρι ποῦ δουλεύει.
Προσεύχεται ὁ ποιητὴς κι' ὁ λειτουργὸς ἀκόμα,
Ὁ πρῶτος μὲ τὴ λύρα του, ὁ ἄλλος μὲ τὸ στόμα·
Τὸ 'ρημοκκλῆσι τὸ μικρὸ στῆς λαγγαδιᾶς τὴν ἄκρη,
Τὸ χαμογέλοιο τοῦ παιδιοῦ, τοῦ γέροντα τὸ δάκρυ.
Προσεύχεται τὸ φίλημα σὲ πεθαμμένου χείλη,
Τοῦ γάμου τὸ τριαντάφυλλο, τοῦ τάφου τὸ κανδῆλι.

Γ'

Τὰ πάντα εἶναι προσευχή· καὶ τὸ λιθάρι ἀκόμα,
  Ποῦ κρύφτει ἀποκάτω του ἁμάρτημα καὶ πτῶμα·
Τὸ χέρι τοῦ μικροῦ παιδιοῦ προσεύχεται κ' ἐκεῖνο,
  Ὅταν ἀνοίγῃ τὸ κλουβὶ στὸ σκλαβωμένο σπῖνο.
Προσεύχεται κ' ἡ ἐμμορφιά, προσεύχεται κ' ἐκείνη,
  Σ' ἀπελπισμένο κι' ἄσχημο τὸ χέρι σὰν ἀφίνῃ....
Προσεύχεσαι τὸν δυστυχῆ ὅταν στεγάζῃς ξένο·
  Προσεύχεσαι καὶ σὲ φτωχὸ παιδάκι πικραμένο
Σὰν δίνῃς τῆς πρωτοχρονιᾶς ἀνέλπιστα παιχνίδι,
  Καὶ ἀρραβῶνος σὲ φτωχὴ σὰν βάζῃς δαχτυλίδι.
Ὅ,τι ὡραῖο καὶ καλὸ προσεύχεται.... Τί κάνει
  Ἡ μάνα ποῦ τὸ βρέφος της στὰ στήθια της βυζάνει;
Προσεύχεται! μὰ δυὼ φοραὶς προσεύχεται ἐκείνη,
  Ὅπου σὲ βρέφος ὀρφανὸ καὶ ξένο γάλα δίνει!
Προσεύχεσαι ὅταν ζητᾷς ψωμὶ γιὰ ξένο στόμα,
  Κι' ὅταν θυμᾶσαι τοὺς νεκροὺς ποῦ κοίτενται στὸ χῶμα!
Εἶναι ἁγία προσευχὴ τὸ γέρο νὰ ζεσταίνῃς
  Καὶ τοῦ ἐχθροῦ σου τὴ πληγὴ μὲ δάκρυα νὰ πλένῃς.
Γιὰ τὴν πατρίδα μὲ γυμνὸ σπαθὶ νὰ πολεμήσῃς·
  Τὴν κόρη π' ἀτιμάσθηκε νὰ μὴ καταφρονήσῃς.
Ν' ἀκοῦς ἀηδόνι, νὰ κυττᾷς τριαντάφυλλο τοῦ Μάϊ,
  Καὶ βρέφος μέσ' στὸν ὕπνο του γλυκὰ νὰ σοῦ γελάῃ!

Δ'

Ὅλα καὶ ὅλοι δέονται καὶ νύχτα καὶ ἡμέρα
 Στὸν παντοδύναμο Θεό, στὸν σπλαχνικὸ πατέρα.
Προσεύχεται καὶ ὁ φονιᾶς κι' ὁ κλέπτης κι' ὁ προδότης,
 Καὶ ἐκεῖνος ποῦ ἐσκότωσε τὴν μάνα του ἀκόμα,
Καὶ μόνο δὲν προσεύχεται ποτὲ ὁ ἐξωμότης!
 Ὅποιος ἀρνεῖται τὸ Θεὸ, ἔχει βουβὸ τὸ στόμα,
Βουβὴ καρδιά, βουβὴ ψυχή, τὰ χέρια του δεμένα,
 Ἀλύγιστα τὰ γόνατα, τὰ μάτια τυφλωμένα....
Ἀχ, ὅλοι γιὰ τὸν δυστυχῆ αὐτὸν παρακαλεῖτε·
 Ἐκεῖνος ἂν δὲν ἠμπορῇ, ἐσεῖς προσευχηθῆτε.
Εἶναι τὸ κρῖμά του βαθύ, στὰ τάρταρα ῥιζόνει·
 Βαθύτερα.... εἶναι νυχτιὰ χωρὶς νὰ ξημερόνῃ!
Μὰ ποῦ τὸ χέρι τοῦ Θεοῦ τὸ δυνατὸ δὲν μπαίνει;
 Τὸ φῶς του τὸ παρήγορο καὶ ποῦ δὲν καταιβαίνει;
Ποιὸς ξέρει, ἂν μικρὸ πουλὶ στὸν Πλάστη κηλαϊδήσῃ
 Γιὰ κεῖνον, ὅπου τοῦρριξε ἕνα σπειρὶ σιτάρι,
Καὶ τὸ μυρμῆγγι δεηθῇ ποῦ τ' ἄφησε νὰ ζήσῃ,
 Ἂν δὲν λυθῇ τὸ κρῖμά του κ' εὑρῇ κ' ἐκεῖνος χάρι!

1860

Γ΄

Τὰ πάντα εἶναι προσευχή· καὶ τὸ λιθάρι ἀκόμα,
  Ποῦ κρύφτει ἀποκάτω του ἁμάρτημα καὶ πτῶμα·
Τὸ χέρι τοῦ μικροῦ παιδιοῦ προσεύχεται κ' ἐκεῖνο,
  Ὅταν ἀνοίγῃ τὸ κλουβὶ στὸ σκλαβωμένο σπῖνο.
Προσεύχεται κ' ἡ ἐμμορφιά, προσεύχεται κ' ἐκείνη,
  Σ' ἀπελπισμένο κι' ἄσχημο τὸ χέρι σὰν ἀφίνῃ....
Προσεύχεσαι τὸν δυστυχῆ ὅταν στεγάζῃς ξένο·
  Προσεύχεσαι καὶ σὲ φτωχὸ παιδάκι πικραμένο
Σὰν δίνῃς τῆς πρωτοχρονιᾶς ἀνέλπιστα παιχνίδι,
  Καὶ ἀρραβῶνος σὲ φτωχὴ σὰν βάζῃς δαχτυλίδι.
Ὅ,τι ὡραῖο καὶ καλὸ προσεύχεται.... Τί κάνει
  Ἡ μάνα ποῦ τὸ βρέφος της στὰ στήθια της βυζάνει;
Προσεύχεται! μὰ δυὼ φοραὶς προσεύχεται ἐκείνη,
  Ὅπου σὲ βρέφος ὀρφανὸ καὶ ξένο γάλα δίνει!
Προσεύχεσαι ὅταν ζητᾷς ψωμὶ γιὰ ξένο στόμα,
  Κι' ὅταν θυμᾶσαι τοὺς νεκροὺς ποῦ κοίτονται στὸ χῶμα!
Εἶναι ἁγία προσευχὴ τὸ γέρο νὰ ζεσταίνῃς
  Καὶ τοῦ ἐχθροῦ σου τὴ πληγὴ μὲ δάκρυα νὰ πλένῃς.
Γιὰ τὴν πατρίδα μὲ γυμνὸ σπαθὶ νὰ πολεμήσῃς·
  Τὴν κόρη π' ἀτιμάσθηκε νὰ μὴ καταφρονήσῃς.
Ν' ἀκοῦς ἀηδόνι, νὰ κυττᾷς τριαντάφυλλο τοῦ Μάϊ,
  Καὶ βρέφος μέσ' στὸν ὕπνο του γλυκὰ νὰ σοῦ γελάῃ!

Δ'

Ὅλα καὶ ὅλοι δέονται καὶ νύχτα καὶ ἡμέρα
  Στὸν παντοδύναμο Θεὸ, στὸν σπλαχνικὸ πατέρα.
Προσεύχεται καὶ ὁ φονιᾶς κι' ὁ κλέπτης κι' ὁ προδότης,
  Καὶ ἐκεῖνος ποῦ ἐσκότωσε τὴν μάνα του ἀκόμα,
Καὶ μόνο δὲν προσεύχεται ποτὲ ὁ ἐξωμότης!
  Ὅποιος ἀρνεῖται τὸ Θεὸ, ἔχει βουβὸ τὸ στόμα,
Βουβὴ καρδιά, βουβὴ ψυχή, τὰ χέρια του δεμένα,
  Ἀλύγιστα τὰ γόνατα, τὰ μάτια τυφλωμένα....
Ἀχ, ὅλοι γιὰ τὸν δυστυχῆ αὐτὸν παρακαλεῖτε·
  Ἐκεῖνος ἂν δὲν ἠμπορῇ, ἐσεῖς προσευχηθῆτε.
Εἶναι τὸ κρῖμά του βαθύ, στὰ τάρταρα ῥιζόνει·
  Βαθύτερα.... εἶναι νυχτιὰ χωρὶς νὰ ξημερόνῃ!
Μὰ ποῦ τὸ χέρι τοῦ Θεοῦ τὸ δυνατὸ δὲν μπαίνει;
  Τὸ φῶς του τὸ παρήγορο καὶ ποῦ δὲν καταιβαίνει;
Ποιὸς ξέρει, ἂν μικρὸ πουλὶ στὸν Πλάστη κηλαϊδήσῃ
  Γιὰ κεῖνον, ὅπου τοῦρριξε ἕνα σπειρὶ σιτάρι,
Καὶ τὸ μυρμήγγι δεηθῇ ποῦ τ' ἄφησε νὰ ζήσῃ,
  Ἂν δὲν λυθῇ τὸ κρῖμά του κ' εὑρῇ κ' ἐκεῖνος χάρι!

1860

ΕΙΣ ΤΟ ΕΤΟΣ 1868

Ὦ φίλοι! ὅσοι τὸ παρὸν αὐτὸ περιφρονεῖτε,
Θαρρεῖτε, ἔρχονται καιροὶ καὶ διὰ σᾶς ἀκόμα·
Τῆς ἐποχῆς τοὺς σκώληκας νὰ ἕρπωσιν ἀφῆτε,
Τὴν πτέρναν μὴ ῥυπαίνετε εἰς βορβορῶδες χῶμα.
Στραφῆτε πρὸς τὸ παρελθόν, ἂν θέλετε, στραφῆτε,
Μὲ ἀναμνήσεις ζήσατε, μ' ἐλπίδας φαιδρυνθῆτε!

Μὴ θεωρῆτε τὸ παρόν, πολῖται ἄλλων χρόνων,
Ἄξιοι ἄλλης ἐποχῆς, μελλόντων μεγαλείων·
Θὰ μολυνθῆτε καὶ στιγμὴν ἂν τὸ ἰδῆτε μόνον·
Φεῦ, εἴμεθα εἰς ἐποχὴν Βυζαντινῶν ὀργίων!
Καθὼς τοῦ Νῶε ὁ υἱός, μὲ κεκλεισμένον ὄμμα
Τῆς γυμνωμένης σας μητρὸς καλύψατε τὸ σῶμα....

Οὐδὲν γενναῖον εἰς ἡμᾶς, οὐδὲ κακὸν βλαστάνει·
　Εἶν' ὥρα φθινοπωρινή, εἶναι καιρὸς χειμώνων.
Τὸ δένδρον ὅταν γυμνωθῇ, τὰ φύλλα ὅταν χάνῃ,
　Λαμβάνει νέαν βλάστησιν ἀπὸ τὸ ἔαρ μόνον.
Καὶ ἡ Ἑλλὰς χειμάζεται.... ἀλλὰ δὲν ἐξηράνθη·
　Καθὼς τὸ δένδρον καὶ αὐτὴ θὰ δώσῃ πάλιν ἄνθη!

Ἂν τὴν σεπτὴν μητέρα μας γυμνόνουν μητραλοῖαι,
　Ἂν νῆστις κλαί' ἡ ἀρετὴ καὶ φθίν' ἡ εὐφυΐα,
Ἂν Θρασυβούλων γίνωνται καὶ Βρούτων παρωδίαι
　Καὶ τὴν πατρίδα ἕως χθὲς διεῖπε συμμορία·
Ἡ Κρήτη ἂν ἀπηύδησε καὶ ἡ Ἑλλὰς πωλῆται,
　Τοὺς ὀφθαλμούς σας κλείοντες τὸ μέλλον καρτερεῖτε!

Τὸ μέλλον!... Θέλει καὶ αὐτὸ ἀναφανῇ ἀκόμα·
　Δὲν ἀνεστήθ' ἡ μήτηρ μας προχθὲς ἀπὸ τὸ μνῆμα
Διὰ νὰ γείνῃ ὄφεων καὶ τῶν σκωλήκων βρῶμα!
　Δὲν δίδεται εἰς ἑρπετὰ τοιοῦτον μέγα θῦμα....
Τὸ μέλλον, θέλει καὶ αὐτὸ ἀκόμη ἀνατείλει·
　Προσευχηθῆτε, Ἕλληνες, προσευχηθῆτε, φίλοι!

Τὴν νύκτα τὰ φαντάσματα πλανῶνται εἰς τὰ σκότη,
Κ' ἐπάρατοι βρυκόλακες τὸ μνῆμά των ἀφίνουν·
Πλὴν μόλις ἡ αὐγὴ φανῇ καὶ ἡ ἀκτὶς ἡ πρώτη,
'Απαίσια νεκρέγερτα τὴν φύσιν δὲν μολύνουν....
Κ' ἡ νὺξ καὶ οἱ βρυκόλακες τοῦ ἔθνους μας ἐκπνέουν,
Χαράζει, καὶ φαιδρᾶς αὐγῆς αἱ αὖραι πάλιν πνέουν!

Ὡς σὲ ὠνειροπόλησεν ὁ Ῥήγας ἀποθνήσκων,
Ὡς ἦσουν ὅτε εἰς πυρὰν ἐρρίπτεσο ἀγῶνος,
Κ' εἶχες ὀπίσω τρόπαια κ' ἐμπρὸς τὸν Καραίσκον,
Τοιαύτην θὰ σὲ ἴδωμεν, κοιτὶς τοῦ Μαραθῶνος!...
'Εγράφη πλέον ἄνωθεν, ὁ οὐρανὸς τὸ θέλει,
Τὰ νέφη σχίζει τὰ πυκνὰ καὶ φῶς ἐλπίδος στέλλει!

1864

ΓΚΟΜΠΙΝΩ ΚΑΙ ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ

ΑΛΗΘΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑ *

Ἡ ἀληθής σου ἱστορία,
Λουκιανέ μου, ἦτο μία·
Ἀλλ' ὅμως τώρα, σὲ ὀμνύω,
Δὲν εἶναι μία, εἶναι δύω....
Ὦ, εἰς τὴν χάριν κ' εἰς τὸ σκῶμμα
Ὑπερτερεῖς πολὺ ἀκόμα,
Ἐξέχεις τόσον εἰς τὸ πνεῦμα,
Ἀλλ' ἂς νὰ μὴ-καὶ εἰς τὸ ψεῦμα!
Ἡ ἀχανής σου φαντασία,
Τοῦ ψεύδους σου ἡ ποικιλία,
Καὶ οἱ τερατουργοί σου μῦθοι,
Εἶν' ἀναγνώσματα συνήθη.

---

* Ὁ κ. Γκομπινώ, πρώην Πρέσβυς τῆς Γαλλίας ἐνταῦθα, ἐξέδωκε συγγραφήν τινα, δι' ἧς ἐζήτησε ν' ἀποδείξῃ ὅτι πάντες οἱ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἀγῶνες τῶν Ἑλλήνων, ὡς καὶ αἱ μεγάλαι αὐτῶν ἀρεταί, ὑπῆρξαν μῦθοι καὶ φαντασιοπληξίαι. Τὴν πρωτότυπον ταύτην βεβήλωσιν τῆς ἱστορίας ἐξήλεγξε δι' εὐφραδοῦς ὁμιλίας του ἐν τῷ Συλλόγῳ τοῦ «Εὐαγγελισμοῦ» ὁ καθηγητὴς κ. Κ. Παπαρρηγόπουλος.

Σὺ κἂν ἐδέχθης Μαραθῶνας,
Καὶ τῶν Μυρίων τοὺς ἀγῶνας·
Ὑπῆρξε διὰ σὲ Μυκάλη,
Ὁ Γκομπινὼ πλὴν ἀμφιβάλλει....
Αἱ Πλαταιαὶ ἦτο γελοία
Ἀσήμαντος ἀψιμαχία,
Καὶ φλυαρία τῶν Ἑλλήνων
Τὰ τρόπαια τῶν Σαλαμίνων!
Ναί, εἰς τῶν Πλαταιῶν τὴν μάχην
Ὁ Ἕλλην ἔστρεφε τὴν ῥάχιν·
Πλὴν ὁ Ῥουσσὼ ξιφήρης φθάνει,
Καὶ ὁ Μαρδόνιος τὴν χάνει!
Ἐπίσης καὶ εἰς τὴν Μυκάλην
Ὁ Κίμων ἔχανε· πλὴν πάλιν
Φανεὶς ὁ Πάπας Ῥώμης Πῖος,
Τὸν διασώζει αἰφνιδίως.
Ὁ Παυσανίας ἦτο λῆρος,
Καὶ ἀληθείας πάσης στεῖρος
Ὁ Ξενοφῶν καὶ τόσοι ἄλλοι·
Δὲν τὰ πιστεύουν αὐτὰ Γάλλοι....
Ἦτο μικρὸς ὁ Ἀριστείδης
Καὶ δὲν ὑπῆρξε Θουκυδίδης.
Ἐπαμινώνδα καὶ Νικία,
Εἶσθε κενὴ μυθολογία.
Ὁ Ἴων Ὀττεντότος ἦτο,
Ἕλλην ποτὲ δὲν ἐκαλεῖτο·

Ὁ Γκομπινὼ ὅταν συγγράφῃ,
Ἡ σκάφη εἶναι πάντα σκάφη!
Καὶ ἡ Ἑλλὰς ἦτον ἀχρεία
Ἐκ κρατιδίων πολιτεία·
Ἀπὸ ληστὰς κατοικουμένη,
Κ' εἰς πειρατείαν ἀκουσμένη.
Τὰ ἔργα τῆς καλλιτεχνίας
Εἶν' ἐφευρέσεις ἀγυρτίας.
Ὁ Ἕλλην βάρβαρος δὲν ἦτο;
Πολιτισμοῦ δὲν ἐστερεῖτο;
Οἱ Ἕλληνες ἦσαν γελοῖοι,
Δόλιοι, ἄνανδροι, ἀχρεῖοι·
Ἠγνόουν καὶ τὸ ἄλφα ἔτι,
Ὁ μέγας Γκομπινὼ προσθέτει!
Ὁ Πίνδαρος ἦτο Γαλάτης,
Καὶ Σκύθης ὁ καλὸς Σωκράτης·
Παρθένων ὁ Φωκίων πλάνος,
Καὶ ὁ Θρασύβουλος Σουλτάνος.
Τὸν Ἕλληνα ὅ,τι βαρύνει,
Ὁ Γκομπινὼ τὸ διακρίνει·
Ἀλλ' ἂν καλόν τι ἀπαντήσῃ,
Ἀβρῶς θὰ τὸ πλαστογραφήσῃ.
Ὁ Λεωνίδας, κράζει, πάλιν
Πέρσην δὲν εἶδεν, οὔτε πάλην·
Ἀπέθαν' ἐκ πολυφαγίας·
Τί ψάλλουν τόσας φλυαρίας;...

Τοῦ Παρθενῶνος ἀναφέρων
Τὸ εὔρυθμον, προσθέτει χαίρων,
Ὅτ' εἶναι πλάσμα Βεδουΐνου
Καὶ ὄχι ἔργον τοῦ Ἰκτίνου.
Αὐτὰ κηρύττ' ἡ εὐφυΐα
Τοῦ Γκομπινὼ ἡ δαιμονία,
Καὶ ποῖος τώρα καλῶς κρίνων,
Πιστεύει τ' ἆθλα τῶν Ἑλλήνων;

. . . .

Ἱστορικοὺς ψευδεῖς σαρκάζων,
Λουκιανέ μου, καὶ πειράζων,
Συνέγραφες μὲ θυμηδίαν
Τὴν ἀληθῆ σου ἱστορίαν.
Πλὴν δὲν ἐπίστευες βεβαίως
Τῆς Ἱστορίας σου τὸ κλέος,
Καὶ ὅ,τι παίζων εἶχες πλάσει,
Ὁ Γκομπινὼ νὰ σοῦ τ' ἁρπάσῃ!
Νεώτερέ μου Θουκυδίδη,
Χωρὶς μνησικακίαν ἤδη,
Καλὴν εὐχὴν σὲ δίδω μίαν·
Λήθην τοῦ ἔργου σου ταχεῖαν!

1870

ΕΙΔΟΝ ΤΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΝ ΜΑΣ

Εἶδον τὸν Πατριάρχην μας κ' ἐγὼ κ' ἐγὼ ἀκόμα·
Εἶδον τὸ ἐμπνευσμένον του καὶ φωτοβόλον ὄμμα,
Μυστηριῶδες κ' ἔμπλεον σιωπηλῶν ἐλπίδων·
Τὸ ἔρημον διάδημα τοῦ Κωνσταντίνου εἶδον
Εἰς πατριάρχου κεφαλὴν, καὶ ῥάσον τὴν πορφύραν,
Ἣν ἀπὸ μαύρην ἔσωσεν ἡ Ἐκκλησία μοῖραν!

Ποίαν ᾐσθάνθην, οὐρανέ, θλίψιν, χαράν, ἐλπίδα,
Ὁπόταν εἰς τὸν θρόνον του τὸν Πατριάρχην εἶδα!
Οἴμοι· σταυρὸς ὁ θρόνος του ἐπώδυνος μ' ἐφάνη,
Καὶ τὸ διάδημα πικρὰ ἐξ ἀκανθῶν στεφάνη.
Πλὴν κ' αἴγλην ἀναστάσεως μ' ἐφαίνετο ἀκόμα
Πῶς ἔβλεπον εἰς τὸ βαθὺ καὶ φλογερόν του ὄμμα....

Τὴν δεξιάν του εὐλαβῶς ἠσπάσθην κλίνων γόνυ,
   Ἥτις ἐκ τάφου Λάζαρον-λαὸν ἐγείρει μόνη,
Κ' ἐκτεινομέν' εἰς πλούσια ἱκετικῶς ταμεῖα,
   Ἐγείρει μέγαρα πτωχῶν, σχολάς, νοσοκομεῖα.
Ἁβρὸν ὠσφράνθην ἄρωμα, εὐεργεσίας μύρα,
   Φιλήσας ἔνθους τὴν σεπτὴν τοῦ Πατριάρχου χεῖρα.

———

Εὐλογημένη δὶς καὶ τρὶς ἡ χεὶρ ἥτις στηρίζει
   Τὸν ἀσθενῆ κ' εἰς ἄστεγον στέγην θερμὴν χαρίζει·
Εὐλογημένον τ' ὄμμά του τὸ κλαῖον ὑπὲρ ἄλλων,
   Ἡ ἔνθεος καρδία του, τὸ στῆθός του τὸ πάλλον....
Τὸ στόμα ὅπερ μειδιᾷ εἰς ἔρημον παιδίον,
   Καὶ ὁ ἀκοίμητος Ποιμὴν τῶν ὀρφανῶν ποιμνίων!
   . . . .

———

Σύναζε, σύναζε, Ποιμήν, τὰ ποίμνια τὰ πλάνα,
   Καὶ πότιζέ τα νάματα ζωῆς κ' ἐλπίδος μάνα.
Ἀγρύπνει· ἔχε ἀνοικτὸν τὸ πατρικόν σου ὄμμα·
   Ὁ κίνδυνος δὲν ἔφυγε, ἐπηύξησεν ἀκόμα....
Οἴμοι! τ' ἀπομεινάρια τῆς ποίμνης ἀτενίζει
   Ἡ ἄρκτος, καὶ τοὺς σκυθικοὺς ὀδόντας ἀκονίζει!

———

Ἀ, ὅσον θέλει τῶν Στεππῶν τὸ τέρας, ὅσον θέλει
  Ἂς ἀκονίζῃ τοὺς ὀξεῖς ὀδόντας· δὲν μᾶς μέλει.
Τοιαύτης λείας δι' αὐτὸ δὲν θ' ἀντηχήσῃ ὥρα,
  Οὔτε Σκυθία θὰ κληθῇ ἡ μυρωμένη χώρα.
Ἂς βλέπῃ τ' ἄστρον κάτωθεν τελμάτων καὶ βορβόρου·
  Δι' ἄρκτου ῥύγχος δὲν ἀνθεῖ τὸ ῥόδον τοῦ Βοσπόρου!

Οὐδέποτε τὸ δίκαιον ἀνίσχυρον ἐστάθη·
  Κάμπτεται, πλὴν δὲν θραύεται· Τολέδης εἶναι σπάθη.
Ἂς λέγῃ ὅ,τι ἀγαπᾷ τῶν ὑλιστῶν τὸ στόμα·
  Εἶναι θεός, εἶναι θεὸς ἄνω ἐκεῖ ἀκόμα,
Ὅστις πατὴρ ἀείποτε εἰς τοὺς λαοὺς ἐφάνη·
  Πλὴν ἂν δὲν ἦναι, εἴμεθα ἡμεῖς καὶ τοῦτο φθάνει!

Κωνσταντινούπολις, κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1880

ΤΩ ΦΙΛΩ

Α. ΒΑΛΑΩΡΙΤΗι

Σὲ κοιμητῆρι μὲ καλεῖς, ἀηδόνι πικραμένο,
Νὰ τραγουδήσωμε μαζῆ, νὰ γείνωμε ζευγάρι.
Ἡ πίκρα μ' ἔκαμε βουβό, εἶμαι κερὶ σβυσμένο,
Φωνὴ καὶ λάμψι χάθηκαν ὁ χάρος πρὶν μὲ πάρῃ....
Τραγούδ' ἀηδόνι σπλαχνικό, τὸ θλιβερὸ σκοπό σου
Καὶ τῶν νεκρῶν νανούριζε τὸν ὕπνο μοναχός σου.

— —

Σὲ κοιμητῆρι μὲ καλεῖς!... Δὲν εἶναι τάφου χώρα
Κ' ἡ δύστυχ' ἡ πατρίδα μας ἀπ' τὴν ἀρχὴ ὡς τὴν ἄκρη;
Βρίσκεις κανένα ζωντανὸ σ' αὐτοὺς ποῦ ζοῦνε τώρα;
Γιὰ κείνους ποῦ πεθάνανε καὶ ζοῦν μὴ χύνῃς δάκρυ.
Κλάψε τοὺς μαύρους ζωντανοὺς ποῦ στὴ ζωὴ σαπίζουν,
Ὅπου τὸν ἥλιον κλέβουνε καὶ τὸ σκοτάδι ἀξίζουν!

———.

'Εμένα μὴ μὲ προσκαλῇς, εὐγενικό μου ἀηδόνι·
  Λαλιὰ δὲν ἔχουν οἱ νεκροί· ἀνίσως ζῶ ἀκόμα,
Ζῇ τὸ κορμί μου μοναχά, μὰ ἡ ψυχή μου λυώνει,
  Μὰ ἡ ψυχή μου πέθανε καὶ κλείσθηκε τὸ στόμα!
Τραγούδ' ἀηδόνι, μοναχὸ τραγούδα στὰ κλαδιά σου,
  Καὶ ξύπνισε τοὺς ζωντανοὺς μὲ τὴ γλυκειὰ λαλιά σου.

Θάρρεψες πῶς σοῦ ζήτησα χαρᾶς ἐγὼ τραγοῦδι....
  Δὲν τὴν γνωρίζω τὴ χαρά, οὔτε τὸ χέρι ἁπλόνω
Νὰ μοῦ φιλέψῃς δροσερὸ μαγιάτικο λουλοῦδι!
  Αὐτὸ μπορεῖ τὸ μνῆμά μου νὰ στὸ ζητήσῃ μόνο.
Λὲν πῶς δὲν ἔχουν οἱ νεκροὶ λουλούδια, σὰν πεθάνω,
  Ἂν θέλῃς, στεῖλέ μου το ἐκεῖ· ἐδῶ τί νὰ τὸ κάνω;

Τὸν κόσμο τὸν ἀχάριστο μοῦ λὲς νὰ παραιτήσω
  Καὶ στὸ καντῆλί μου κ' ἐγὼ νὰ ῥίξω λίγο λάδι.
Τὸν κόσμο!... Μήπως μπόρεσα στιγμὴ μ' αὐτὸν νὰ ζήσω;
  Ἂς σβύσῃ τὸ λυχνάρι μου στῆς νύχτας τὸ σκοτάδι.
Λάδι σταλιὰ δὲν μοὔμεινε.... τὤχει φωτιὰ πιωμένα!
  Δὲν θέλω φῶς στὸν τάφο μου, δὲν θέλω φῶς κανένα

Τὸ περιγέλοιο τῶν νεκρῶν αὐτὸ τί νὰ τὸ κάνω;
  Χιλιάδες ἥλιοι δὲν μποροῦν νεκροῦ ν' ἀνοίξουν μάτι.
'Εδῶ τὸ ἤθελα τὸ φῶς, τὸ ἤθελα ἐπάνω!
  Ἂς λείψῃ ἀπ' τὸ ὕστερο τοῦ τάφου μου κρεββάτι.
Τὴ λάμψι ὁποῦ ἔχυσες στὸ Θύμιο, στὸ Μηλιώνη,
  Ὅλοι τὴν βλέπουνε· αὐτοὶ δὲν τήνε βλέπουν μόνοι.

— — —

Καὶ τεἶναι ἕνα ὄνομα κἀνένας σὰν πεθάνῃ;
  Σημάδι κάθε μιαροῦ, συριγματιὰ τοῦ φθόνου,
Ποῦ ἕνα στόμα τὸ φιλεῖ, καὶ τ' ἄλλο τὸ δαγκάνει·
  Ἕνα κομμάτι σάβανο ποῦ κλέβομε τοῦ χρόνου!
Καὶ τεἶναι ἕνα ὄνομα;... παιδιῶν ἀλφαβητάρι,
  Καὶ κρίσι ποῦ μᾶς κάνουνε στοῦ τάφου τὸ λιθάρι

— — —

Βλέπεις, δὲν ἔχω τὴν ψυχὴ σὰν ἄλλους φλογισμένη·
  'Αϊτοῦ φτερὰ δὲν μοὔδωσαν γιὰ ν' ἀναιβῶ ἐπάνω,
'Απὸ ψηλὰ νὰ γκρεμισθῶ στὸν τάφο ποῦ προσμένει....
  Τὸ ξέρω ὅτι χάνομαι γιὰ πάντα σὰν πεθάνω.
Τὸ μνῆμά μου ἀγνώριστο ἂν μείνῃ, δὲν μὲ βλάφτει·
  Δὲν θέλω τὸν ἱστορικό, τὸν ψεύτη νεκροθάφτη!

— —

Ἄχ! ἄλλα ἤθελα νὰ εἰπῶ καὶ ἄλλα τώρα γράφω.
    Σὺ μὴ μ' ἀκοῦς, ἀηδόνι μου, τραγούδα τὸ σκοπό σου·
Μνημόνευε τοῦ Ῥήγα μας τὸν πονεμένο τάφο
    Καὶ βλέπε τοῦ Βλαχάβα σου τὴ χώρα στ' ὄνειρό σου.
Τραγούδ' ἀηδόνι σπλαχνικό, τραγούδα στὰ κλαδιά σου,
    Καὶ ξύπνισε τοὺς ζωντανοὺς μὲ τὴ γλυκειὰ λαλιά σου!

1906

ΕΜΠΡΟΣ — ΟΠΙΣΩ

Ὑπάρχουν ἄνθρωποι φωτὸς καὶ ἄνθρωποι σκοτίας!
  Οἱ ἄγγελοι, τὰ χερουβεὶμ ἀγάπης ψάλλουν ᾆσμα,
Καὶ λάμπουσιν οἱ οὐρανοὶ μ' ἀστέρων φωταψίας,
  Ὅταν γεννᾶται ὄλβιον ἐπὶ τοῦ κόσμου πλάσμα.
Ἄ, εἶναι σκότη ἐπὶ γῆς κ' εἰς τὸν αἰθέρα σκότη·
  Οἱ οὐρανοὶ δὲν ἀντηχοῦν μ' ἀγγέλων ἁρμονίας,
Ἀστὴρ δὲν λάμπει, καὶ τὸ πᾶν εἰς σιωπὴν ὑπνώττει,
  Ὅταν ἐμβαίν' εἰς τὴν ζωὴν υἱὸς τῆς δυστυχίας....
Δόξα τῷ ἀγαθῷ Θεῷ, τὸν Πλάστην ἂς ὑμνήσω·
  Ὑπάρχουν τέκνα τοῦ ἐμπρὸς καὶ τέκνα τοῦ ὀπίσω!

Δοξολογεῖτε τὸν Θεὸν τὸν δίκαιον· πλησίον
  Θερμῆς ἑστίας, εἰς θερμὸν κ' εὐπρεπισμένον δῶμα
Ἀμέριμνον καὶ αὔθαδες θερμαίνεται παιδίον,
  Καὶ τῆς μητρός του μ' ἔκστασιν τὸ θεωρεῖ τὸ ὄμμα.

Μέγα πλακούντιον κρατεῖ, πλὴν εἶναι χορεσμένον
  Καὶ τὸ πετᾷ.... πολυτελῆ ἀθύρματα συντρίβει,
Ἀθύρματα δυνάμενα νὰ θρέψουν πεινασμένον!
  Τί ἔπραξε καὶ ὁ Θεὸς τοσοῦτον τὸ ἀμείβει;
Ὢ, τίποτε. — Πλὴν σιωπή! σφραγίσατε τὰ χείλη,
  Μὴ κεραυνοῦ ἀπάντησιν ὁ Πλάστης ἀποστείλῃ.

Αἰνεῖτε τὸν καλὸν Θεόν! Ὁ ἄνεμος μυκᾶται,
  Πίπτει χιών· ὅμως ἐκεῖ ἓν ὀρφανὸν παιδίον,
Ἀπὸ πρωΐας ἄσιτον τὸ δύσμοιρον πλανᾶται·
  Εἶναι γυμνόν, ἐντρέπεται καὶ τρέμει ἀπὸ κρύον.
Ἐκ διαβάτου ἔλεος ζητεῖ συγκινημένον·
  Ἐκεῖνος στρέφει, πρὸς στιγμὴν φαιδρύνεται τὸ τλῆμον·
— Ἀναίσχυντον! πῶς ἐπαιτεῖς, κραυγάζει, γυμνωμένον;
  Καὶ φεύγει.... Ἦτο, φαίνεται, ὁ ἄνθρωπος αἰδήμων!
Ὅμως εὑρέθη τὴν αὐγὴν εἰς χιονῶδες στρῶμα
  — Δοξολογεῖτε τὸν Θεὸν τὸν δίκαιον — ἓν πτῶμα....

— Σιώπα, σκώληξ· βλάσφημε, σιώπησον· ὀργίων
  Συμπόσιον περιχαρὲς εἰς αἴθουσαν τελεῖται·
Ἠχοῦν φιλήματ' ἀναιδῆ καὶ κρότοι ποτηρίων,
  Ὀρχοῦνται, ψάλλουν, βλασφημοῦν κ' ἡ αἴθουσα κλονεῖται.

Μ' ἑταίρας, τῆς διαφθορᾶς τὰ τέκνα ὀργιάζουν·
  Πλὴν μία μένει ἄφωνος, οὐδόλως δὲν κινεῖται.
Μάτην βομβοῦν πλησίον της καὶ μάτην τὴν χλευάζουν·
  Τὴν πατρικὴν καλύβην της ἐκείνη ἐνθυμεῖται.
Ἕως θανάτου κατηφὴς τῶν συμποτῶν ἀπέχει,
  Κ' εἰς τιμημένον παρελθὸν μὲ τὴν ψυχήν της τρέχει!

Αἰδήμων ἔτι, κάτωχρος, ὡς φάσμα τι ὀνείρου,
  Τοῦ πρὶν μικροῦ ἀναπολεῖ οἰκίσκου της τὸν βίον,
Τὴν γάστραν τοῦ βασιλικοῦ ἐπὶ τοῦ παραθύρου,
  Ἣν μόνη της ἐπότιζε κ' εἰργάζετο πλησίον....
Καὶ σκέπτεται τὰ βλέμματα τὰ σώφρονα εἰσέτι,
  Ὅσα σεμνῶς τῇ ἔρριπτον ἐργάται ποτὲ νέοι,
Τὴν πεῖναν καὶ τὴν πτῶσίν της εἰς τὰ κατόπιν ἔτη,
  Καὶ θραύεται τὸ στῆθός της καὶ ἡ ψυχή της κλαίει....
—Βλάσφημε, πάλιν!...Ὦ, σιγῶ· ἀλλ' ἄρτον καὶ μητέρα
  Ἂν εἶχε, θὰ ἐκράζετο ἡ δυστυχὴς ἑταίρα;

Ὑπάρχουν τέκνα τοῦ φωτὸς καὶ τέκνα τῆς σκοτίας·
  Δόξα σοι, δόξα!—Γέλωτες ἀκούοντ' ἐκεῖ πέραν,
Ὄχλος κακὸς μετ' ἀσεβοῦς χλευάζει εὐθυμίας
  Ταλαίπωρον παράφρονα, θανάτου ὠχροτέραν....

Παράφρονα! Κ' ἠξεύρετε τὸ αἴτιον; διότι
  Δύω υἱούς της ἔθαψεν ἐν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ,
Κ' ἤδη τὰ τέκνα της ζητεῖ.... ὁ νοῦς της ἔχει σκότη.
  Τί ἔπταισεν; Ὦ, τίποτε· ἦτο πολὺ μητέρα,
Κ' εἶχεν ἀγάπην ἄπειρον ἡ μητρικὴ ψυχή της·
  —Δοξολογεῖτε τὸν Θεόν—ἰδοὺ ἡ ἐνοχή της!

Ὑπάρχουν τέκνα τοῦ ἐμπρὸς καὶ τοῦ ὀπίσω· πρέπει
  Αὐτὸς νὰ ὀπισθοδρομῇ, ἐκεῖνος νὰ βαδίζῃ·
Αὐτὸς εἰς σκότος νὰ ταφῇ, ἐκεῖνος φῶς νὰ βλέπῃ.
  Ἰδοὺ τί θέλει ὁ Θεὸς κ' ἡ μοῖρα τί θεσπίζει!
Γέρων ὠχρὸς στηρίζεται ἐπὶ τῆς βακτηρίας,
  Καὶ κατηφὴς τὸ βῆμά του τὸ ἄσκοπον ἐκτείνει·
Μέγαρα βλέπει πέριξ του καὶ ὑψηλὰς οἰκίας,
  Ἀλλὰ δὲν ἔχει ποῦ αὐτὸς τὴν κεφαλὴν νὰ κλίνῃ.—
Δοξολογεῖτε τὸν Θεόν· κἀνεὶς δὲν τὸν προσέχει,
  Καὶ μόνος πρὸς τὸ μνῆμά του ὡς φύλλον ξηρὸν τρέχει.

Δόξα σοι, δόξα! Εἰς μικρὸν καὶ παγετῶδες δῶμα
  Λείψανον βλέπω πενιχρὸν κ' ἐγκαταλελειμμένον.
Ἀκόμη ἔχει ἀνοικτὸν κ' ἐπώδυνον τὸ ὄμμα·
  Χεὶρ δὲν εὑρέθη δι' αὐτὸ καὶ μένει ἀνοιγμένον....

Εἶναι δημίου λείψανον, εἶναι κακούργου πτῶμα,
  Καὶ τὸ ἀφῆκαν ἔρημον ἐπάνω τοῦ φορείου;
Φεῦ, ἐνεψύχου ἄγγελος τὸ χρύσον αὐτὸ σῶμα·
  Λείψανον εἶναι ποιητοῦ ἀκόμη ἀγενείου....
Διέκοψαν τὸ ᾆσμά του αἱ ὑλακαὶ τῆς πείνας,
  Κ' ἐξέπνευσε, τὴν κεφαλὴν τὴν ἐφηβόν του κλίνας!

Τίς οἶδεν εἰς τὴν κεφαλὴν ἐὰν δὲν εἶχε κάτι
  Ὡς ὁ Χενιέρος.... Πίνδαρος ἐὰν θ' ἀπεκαλεῖτο,
Ἂν ἅρπαν Ὀσσιάνειον ἡ χείρ του θὰ ἐκράτει,
  Ἂν εἶχε Βύρων γεννηθῇ, ἐὰν Αἰσχύλος ἦτο!
Τίς οἶδεν.... Ὅμως ἔλειπεν ὀλίγος ἄρτος μόνον·
  Οἰκονομί' ἀπάνθρωπος, σκληρὰ οἰκονομία
Τοῦ τρέφοντος τὸν ἅρπαγα καὶ τὸν ἀδελφοκτόνον!
  Πλὴν πάλιν εἰς τὰ χείλη μου ἀνέβ' ἡ βλασφημία....
Δοξολογεῖτε τὸν Θεόν· τὴν κεφαλήν μου κλίνω,
  Κ' ἐγκαταλείπω τὸν νεκρὸν καὶ δάκρυα δὲν χύνω.

Δόξα σοι, δόξα!... Διατί τοιαῦτα νὰ συμβαίνουν;
  Σφὶγξ αἰωνία, σ' ἐρωτῶ καὶ θὰ μοὶ ἀπαντήσῃς....
Ὢ, πόσοι τὴν ἀπόκρισιν ταλαίπωροι προσμένουν·
  Θέλησον ἅπαξ, θέλησον τὸ αἴνιγμα νὰ λύσῃς!

Δὲν σ' ἐννοοῦμεν, Πρόνοια, ποσῶς δὲν σ' ἐννοοῦμεν,
Καὶ καταδέξου πρὸς στιγμὴν νὰ μᾶς παρηγορήσῃς.
Φεῦ· ὑποφέρομεν πολὺ καὶ μάτην σὲ ζητοῦμεν,
Καὶ μάτην περιμένομεν ὀλίγον φῶς νὰ χύσῃς!
—Σιώπα, κόνις! ἔσχατοι θὰ γείνωσιν οἱ πρῶτοι·
Υἱοὶ τοῦ πένθους! τοῦ Θεοῦ τὸ βλέμμα δὲν ὑπνώττει.

1866

ΤΗι ΚΥΡΙΑι Ζ. Σ.

Τρέμεις τὸ μνῆμα, τὸ βαθὺ μυστήριο φοβᾶσαι,
Καὶ τὴ ζωὴ τὴν ἔρημη ν' ἀφήσῃς τὴ λυπᾶσαι.
Βλέπεις νεκρὸ καὶ σκιάζεσαι, εὐθὺς τὴν ὄψι χάνεις·
Νὰ καταλάβῃς δὲν μπορεῖς πῶς πρέπει νὰ πεθάνῃς!
Θέλεις τὰ μάτια σου ἀνοιχτά, στὸν ἥλιο ἀνυψωμένα,
Ἐλεύθερα τὰ χέρια σου καὶ ὄχι σταυρωμένα....

Τρέμεις τὸ μνῆμα, λαχταρᾷς γιὰ τῆς ζωῆς τὴ δρόσο·
Δυστυχισμένη φίλη μου, ἄχ, μὴ φοβᾶσαι τόσο.
Τί ὄφελος; Κάμμιάν αὐγή, κἀνένα μαῦρο βράδυ,
Θὰ κλείσουν καὶ τὰ μάτια σου στῆς νύχτας τὸ σκοτάδι.
Ὁ φόβος γιὰ τὸ θάνατο πολλοὺς θανάτους φαίνει·
Ὅποιος τὸν τάφο σκιάζεται κάθε στιγμὴ πεθαίνει!

Τρέμεις τὸ μνῆμα.... Καὶ γιατί αὐτὸ νὰ σὲ δειλιάζῃ;
  Ποτὲ τὴ μάνα τὸ παιδὶ δὲν πρέπει νὰ τρομάζῃ.
Κ' εἶν' ἡ μεγάλη μάνα μας τὸ μνῆμα ποῦ φοβᾶσαι.
  Ὤ, θὰ ἰδῇς πόσον καλὰ ἐκεῖ θὲ νὰ κοιμᾶσαι!
Ἕνα καιρὸ ἐκοίμισες παιδιὰ στὴν ἀγκαλιά σου·
  Ἔτσι γλυκὰ θὰ κοιμηθῇς, σὰν τὰ μικρὰ παιδιά σου....

Ἄκουσ' ἐκεῖνον ποῦ πατεῖ τοῦ τάφου του τὸ στρῶμα,
  Ποῦ ὁ χάρος τὸν γειτόνεψε κι' ὅπου μυρίζει χῶμα.
Σὰ μαύρη νύχτ' ἀπὸ μακρυὰ ὁ τάφος μᾶς τρομάζει,
  Μὰ ξαστερεύει ἀπὸ σιμὰ κ' ἡ νύχτα του χαράζει.
Τὸν λένε κρύο καὶ στενό, τὸν βλέπουνε καὶ κλαῖνε·
  Μὴ τοὺς ἀκοῦς! ἀνάπαυσι, ἀνάπαυσι τὸν λένε!

Κ' ἐγὼ τὸ μνῆμα μιὰ φορὰ φοβούμουν σὰν ἐσένα.
  Μωρὸς ποῦ ἤμουν! τὤβλεπα μὲ μάτια δειλιασμένα,
Μὰ ἔσκυψα στὸ βάθος του μὲ σκοτεινὴ ἐλπίδα,
  Καὶ τὴ γαλήνη τοὐρανοῦ ἐθάρρεψα πῶς εἶδα....
Τὸ φάντασμα ποῦ τρόμαζα παράδεισος μοῦ φάνη·
  Ὤ, πίστευσε· δὲν εἶν' κακὸ κἀνένας νὰ πεθάνῃ!

Ὁ πεζοδρόμος ποῦ περνᾷ ἀτέλειωτο λαγγάδι,
  Σὰν φθάσῃ στὴν καλύβη του τὴν ἥσυχη τὸ βράδυ,
Τὸ φτωχικὸ κρεββάτι του μὲ πόθον ἑτοιμάζει,
  Καὶ τὸ κορμὶ ποῦ ἐκούρασε στὸ δρόμο ξεκουράζει.
Κι' ὁ ἄνθρωπος τὴν λαγγαδιὰ τοῦ κόσμου σὰν περάσῃ,
  Θὰ ξεκουράσῃ τὸ κορμὶ στὸ μνῆμά του σὰ φθάσῃ.

Ὁ τάφος εἶναι σπλαχνικὸ στὴ γῆ πεσμένο ἀστέρι,
  Σύννεφο, ποῦ στὸν οὐρανὸ κάθε διαβάτη φέρει·
Τοῦ παραδείσου ἀπόκρυφο κρυμμένο μονοπάτι,
  Ἢ ὕπνος δίχως ὄνειρα σὲ ἥσυχο κρεββάτι.
Ποτέ, ποτὲ νυφιάτικο ἀνθόστρωτο κλινάρι,
  Γεμάτο πόθους κ' ἔρωταις, δὲν ἔχει τόση χάρι!

Ὅταν ἐκεῖ ἀναπαυθῇ τὸ δύστυχο κορμί μου,
  Θὰ ἔρχεται στὸν ὕπνο σου ἡ φιλικὴ ψυχή μου
Καὶ θὰ σοῦ λέγῃ τὰ κρυφὰ τοῦ τάφου ἕνα, ἕνα·
  Χαρὰ σ' ἐκείνους π' ἄραξαν στοῦ τάφου τὸν λιμένα!
Ἂν ὄχι ἄλλο, εἰς αὐτὸν κανένας ἡσυχάζει·
  Ἐκεῖ κοιμᾶται κ' ἡ καρδιὰ καὶ δὲν ἀναστενάζει!

Κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1868

ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΟΡΤΗΝ

ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ ΜΟΥ

ΑΥΤΟΣΧΕΔΙΟΝ

Θέλω κ'.ἐγὼ νὰ εὐχηθῶ καὶ κἄτι νὰ χαρίσω
 Εἰς τὴν γιορτή σου σήμερα, γλυκειὰ Βασίλισσά μου!
'Απὸ τὴ Μοῦσα τίποτε δὲν ἔχω νὰ ζητήσω·
 Τὰ δῶρά μου θενὰ τὰ βρῶ βαθειὰ μέσ' στὴν καρδιά μου.
Ἄχ, ὅσ' ἀστέρια τοὐρανοῦ τὴν ἀγκαλιὰ στολίζουν,
 Τόσαις εὐχαὶς τὰ χείλη μου γιὰ σένα ψιθυρίζουν.

Ὅμως τί ἔχει, τί μπορεῖ ἡ Μοῦσα νὰ χαρίση,
 Ὁποῦ δὲν ἔχει πλοῦτό της παρὰ τὴν λύρα μόνο;
Μαργαριτάρι ποῦ νὰ βρῇ, χρυσάφι νὰ στολίση
 Τὴ ζηλεμμέν' εἰκόνα σου, τὸ γαλανό σου θρόνο;
Ποῦ εἶν' ἐκεῖνο ποῦ μπορῶ στὰ κάλλη σου νὰ δώσω;
 Ὅλα τὰ ἔχεις, κι' ἄδικα τὴν πλάσι θὰ γυμνώσω!

Τὴ λάμψι τὴ βασιλικὴ ποῦ ἡ ματιά σου χύνει,
  Κανέν' ἀστέρι τοὐρανοῦ, κανένα δὲν ἀφίνει·
Δὲν ἔχει κ' ἡ τριανταφυλλιὰ τ' Ἀπρίλη καὶ τοῦ Μάϊ,
  Τὸ ῥόδο, ποῦ στὰ χείλη σου παρθενικὰ γελάει·
Μήτε ὁ κρίνος ἠμπορεῖ μπροστά σου νὰ προβάλῃ
  Στὴ χάρι καὶ στὸ ἄρωμα καὶ στὰ χιονάτα κάλλη!

Βασίλισσα στὴν ἐμμορφιά, Βασίλισσα στὸ αἷμα,
  Βασίλισσα στὸ ἔλεος, τὴ χάρι καὶ τὸ βλέμμα,
Μιὰ μόνον ἔχεις σὰν καὶ Σὲ γλυκειὰ γαλανομμάτα,
  Ἀντίζηλο στ' ἀνάστημα, στὰ κάλλη τὰ δροσάτα·
Ἐκείνη ποῦ ἀνάστησε τοῦ Μάρτη τὸ λουλοῦδι,
  Κι' ὁποῦ ἡ Μοῦσα κι' ὁ καιρὸς τὴν ἔχουνε τραγοῦδι!

Φλόγισε, Μοῦσα, φλόγισε τὴν ἄδολη καρδιά μου,
  Κ' εὐχήσου τὴν Ἑλλάδα μου καὶ τὴ Βασίλισσά μου!
Εὐχήσου στοῦ Βοσπόρου μας τὸ θρόνο νὰ καθήσουν,
  Καὶ στὴν ἁγία μας Σοφιὰ μαζῇ νὰ λειτουργήσουν.
Ἄχ! ἂς σᾶς δῶ βασίλισσαις στὴ μυρωμένη χώρα,
  Κι' ἂς ᾖν' ἐκείν' ἡ ὕστερη ἡμέρα μου καὶ ὥρα!

1878

ΕΙΣ ΤΟ ΚΑΝΑΡΙ ΜΟΥ

Α'

Εἶχα κ' ἐγὼ ἕνα κανάρι,
  Ἕνα ὁλόχρυσο πουλί,
Γεμάτο ἐμμορφιὰ καὶ χάρι·
  Τ' ἀνάτρεφα μὲ τὸ φιλί.

Στὰ χείλη μου τροφὴ ζητοῦσε,
  Στὸ στόμα μου κρύο νερό,
Κ' ἐλεύθερο ἐπερπατοῦσε·
  Γιὰ μὲ ξεχνοῦσε τὸ φτερό.

Ἄχ! πόσο, πόσο μ' ἀγαποῦσε
Τὸ χαϊδεμμένο μου πουλί·
Κ' ἀπάνω μου πῶς ἀκουμποῦσε
Τὴν ἔμμορφή του κεφαλή!

Ἦτον ψυχὴ κάθε ματιά του·
Εἶχε κορμὶ κυματιστό,
Σὰν ἄνοιγε τὰ δυὼ φτερά του,
Ἔβλεπες ἄνθος φτερωτό.

Πόσαις φοραὶς ζευγαρωμένοι
Σ' ἕνα τραγοῦδι, τὴν αὐγὴ
Ἔβλεπ' αὐτὸ τὴ χρυσωμένη,
Κ' ἐγὼ τὴ μαυρισμένη γῆ.

Πόσαις φοραὶς συννεφιασμένο
Σὰν μ' ἔβλεπε καὶ σκοτεινό,
Ἐτραγουδοῦσε πικραμένο,
Σὰ νἄλεγε· «Κ' ἐγὼ πονῶ!»

Ἄχ! μελωδίας δὲν ζητοῦσε
Νὰ εὕρῃ μέτρο τεχνητῆς,
Ἐχαίρετο, κ' ἐκηλαϊδοῦσε
Ὁ φτερωτός μου ποιητής.

Ποῦ εἶναι τώρα τὸ κανάρι;
Ποῦ τὰ φτερά του νὰ κινῇ;
Τί ἔγεινε ἡ τόση χάρι,
Κ' ἡ ἀσημένια του φωνή;

Β'

Χθὲς τραγουδοῦσε τὸ καϋμμένο
Μέσ' στὸ κλουβί του τὸ μικρό·
Ἔξαφν' ἀγέρι ὠργισμένο,
Ἀγέρι φύσησε ψυχρό,

Κ' ἔπεσε κάτω τὸ κλουβί του
Ἀπ' τὸ παράθυρο στὴ γῆ,
Κ' ἡ χρυσωμένη κεφαλή του
Θανάτου ἔλαβε πληγή.

Μ' εἶδε μὲ μάτι λυπημένο,
  Ἔσειςε λίγο τὸ φτερό,
Κ' ἔπεσε πάλι νεκρωμένο·
  Ὕπνο κοιμήθηκε πικρό!

Γ'

Γιὰ τὸ μικρὸ συνάδελφό μου
  Ἔσκαψα στὴν τριανταφυλλιὰ
Καὶ τῶθαψα.... εἰς τ' ἀκριβό μου
  Τὸ χῶμα ἔδωκα φωλιά.

Τὸ μνηματάκι του ἐγίνη
  Ἴσο μὲ τῶμμορφο κορμί,
Κ' ἔστρωσα στὴ μικρή του κλίνη
  Σεντόνι ἄσπρο γιασεμί.

1872

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ

ΠΟΙΗΜΑ

'Απαγγελθὲν εἰς τὸν φιλολογικὸν σύλλογον «ὁ Βύρων»
ὡς πρόλογος ἑτέρου ποιήματος.

Α'

Συγγνώμην, νέοι, καὶ στιγμὴν ἀφῆτε μίαν μόνον
Εἰς τὸν γλαυκόν σας οὐρανὸν τὸ νέφος τῶν τυφώνων.
Ὁ φαεινὸς ὁρίζων σας μικρὸν ἂς μὲ ξενίσῃ,
Πρὶν εἰς τὴν νύκτα ὁ βορρᾶς ἐκ νέου μὲ βυθίσῃ!

Β'

Συγγνώμην, νέοι· ἔρχομαι μακρόθεν κουρασμένος,
Μὲ πόδας πλήρεις αἵματος, κατακεραυνωμένος.
'Απὸ τὸ μαῦρον Γολγοθᾶ χαμαὶ κατεκρημνίσθην,
Πλὴν τῆς φιλτάτης σας μορφῆς καὶ πίπτων ἀνεμνήσθην,
Κ' ἦλθα εἰς στήθη ἀδελφὰ βαρύθυμος νὰ ψάλω
Τὸ ᾆσμα τὸ πανύστατον.... Δὲν ἔχω πλέον ἄλλο!

Γ'

Ὅλα τὰ ἔψαλα, πλὴν ἓν ποτὲ δὲν ἔχω ψάλει·
  Τῆς εὐτυχίας.—Ὦ, αὐτό, αὐτὸ τὸ ψάλλουν ἄλλοι....
Μυθώδη ὄντα· οἱ θρασεῖς υἱοὶ αὐθάδους μοίρας.
  Χορδὴν χαρᾶς δὲν ἔδωκε τὸ θεῖον εἰς τὰς λύρας.
Φεῦ, ζοφεραὶ τὸ ᾆσμα των ἐμπνέουσιν ὀδύναι·
  Κακοφωνία δι' αὐτὰς ἡ εὐτυχία εἶναι!

Δ'

Ὁ φοίνιξ, θνήσκων, ἀνθηρὰς ἐκλέγει παραλίας,
  Κ' ἐκεῖ τὰς τελευταίας του ἐκπέμπει μελῳδίας.
Κ' ἐγώ, κ' ἐγὼ πλησίον σας ἐπιθυμῶ νὰ κλαύσω·
  Εἰς φίλας θέλω κεφαλὰς τὸ βλέμμα ν' ἀναπαύσω.
Τίς οἶδεν ἡ ἐπαύριον ἐὰν μὲ περιμένῃ·
  Πόσον εὐκόλως θραύεται φιάλη ῥαγισμένη!

Ε'

Οἴμοι· ὁ μέλας θηρευτὴς ἀπό τινος πλανᾶται
  Ἐγγὺς τοῦ Παρνασσοῦ, κ' ἐκεῖ σταθμεύων ἀκροᾶται....

Καὶ ἄν τι ᾆσμα τονισθῇ καὶ μελῳδίας στόνος,
Συρίζει καὶ τὸ βέλος του ὡς ἔχιδνα συγχρόνως.
Ὦ, πλέον ἀποινεὶ κἀνεὶς τὴν λύραν δὲν θὰ κρούσῃ·
Κρατεῖτε, ψάλται, τὴν μολπὴν ὁ Χάρων μὴν ἀκούσῃ!

ΣΤ'

Δύω ἐσίγησαν μολπαί· * καὶ τρίτη θὰ σιγήσῃ....
Ὦ φίλοι μου! ἐὰν κ' ἐμὲ ὁ θηρευτὴς ζητήσῃ,
Τὸν ἀναμένω.... Πτερωτὸς εἰς τὴν αἰχμὴν τοῦ βέλους,
Τὸν γαλαξίαν θ' ἀναβῶ, θὰ ἴδω τοὺς ἀγγέλους,
Θὰ ἴδω τὸν Αἰμίλιον, τὸ τέκνον μου θὰ ἴδω!
Ὦ, ἀντὶ τούτου ἑκατὸν ὑπάρξεις ἔτι δίδω.

* Οἱ πολύκλαυστοι Παπαρρηγόπουλος καὶ Βασιλειάδης.

1873

Ο ΑΝΘΟΠΩΛΗΣ

ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΜΑΪΟΥ

Φαιδρὸ ἀπ' τὰ Πατήσια καὶ μ' ἄνθη φορτωμένο,
  Ἕνα μικρὸ παιδάκι γυρνοῦσε σὰν τρελλό,
Καὶ σχίζοντας τὸν κόσμο μὲ γέλοια τὸ καϋμμένο,
  Ἐφώναζε·—Λουλούδια μαγιάτικα πουλῶ.
Εἰς τοῦ μικροῦ τὴν θέα γελάσαν ἡ παρθέναις,
  Γελάσανε κ' οἱ γέροι, κ' οἱ νέοι οἱ τρελλοί.
Τὸ κύκλωσαν ἀμέσως ἐσθῆτες μυρωμέναις,
  Καὶ ἄρχισεν ἐκεῖνο πρὸς ὅλους νὰ πουλῇ.
Ἀπ' ἕνα κοφινάκι ναρκίσσους πρῶτα βγάζει·
  Ἐγωϊσμοῦ λουλοῦδι, εἰς ὅλους μας γνωστόν....
—Ποιός, εἶπε, μετριόφρων ναρκίσσους ἀγοράζει;
  —Δὲν ἔχομεν ἀνάγκην, ἐφώναξαν, αὐτῶν.
—Λησμόνησα, τοὺς εἶπε, λησμόνησα, νὰ ζήσω,
  Καὶ ἦλθα νὰ πουλήσω σ' ἐσᾶς ἐγωϊσμόν!

Λοιπὸν μ' αὐτὰ τὰ κρίνα θὰ σᾶς εὐχαριστήσω·
  Πέντε λεπτὰ τὸ ἕνα καὶ δίχως ἐκπεσμόν.
Ὅποια τὰ κρίνα πάρῃ ποῦ σήμερα κατέχω,
  Θὰ τιμηθῇ, κυρία θὰ γείνῃ τῆς αὐλῆς.
—Δός μέ τα, κράζει μία, ἐγὼ τιμὴ δὲν ἔχω....
  Κ' ἐπῆρε τὰ λουλούδια μετὰ σπουδῆς πολλῆς.
Ἀπὸ τὸ κοφινάκι ἄλλα λουλούδια βγάζει·
  —Ἐρωτικὴ μυρσίνη, ὡραίαις μου, πουλῶ.
—Ὢ, ἔχομεν στὰ στήθη, τοῦ εἶπαν, τί ταιριάζει!
  Ἀναίσθηταις μᾶς πῆρες, μικρούτσικο τρελλό;
—Οἱ ἄνδρες ἂς τὴν πάρουν, ἐφώναξε, μιὰ γραῖα·
  Δὲν ἔχομεν ἀνάγκην αὐτῆς, μᾶς συγχωρεῖς.
Σ' ἐκείνους μόνον εἶναι ἡ μύρτος ἀναγκαία.
  Κ' ἐφώναξαν οἱ νέοι·—Μή, μῆτερ, φλυαρῇς!
—Ἂς μένῃ πλέον, εἶπεν, ἀφοῦ καὶ δὲν ἀξίζει·
  Σήμερον ἡ μυρσίνη κατέστη περιττή....
Τὴν ἄσπρη ἀκακία ποιὰ ἄκακη ὁρίζει;
  Κάμμιὰ δὲν τὴν ἀξίζει, καμμιὰ δὲν τὴν ζητεῖ;
—Ἐγὼ τὴν ἀγοράζω, μιὰ γαλανὴ φωνάζει,
  Κ' ἐγέλασε κ' ἡ ἴδια διὰ τὴν ἀγορά....
—Τὰ συμπαθῆ μου ἴα ποιὰ τώρα τ' ἀγοράζει;
  Σεμνότητα σημαίνουν, κορίτσια πονηρά.
—Σεμνότητα;... Ἂς λείψῃ, ὅση μᾶς μένει σώνει·
  Εἶναι, μὰ τὴν ἀλήθεια, κομμάτι πληκτική.
Ἀπ' ὅλαις μιὰ δασκάλα ἐκεῖ τὰ παίρνει μόνη,
  Καὶ τῆς φωνάζουν·—Εὖγε, Κυρὰ Γραμματική!

Σὰν πούλια λυπημένη, χλωμὸ ἕν' ἀγγελοῦδι,
Ποῦ κύτταζε τὸν κόσμο μὲ μάτι θλιβερό,
'Εστέναξε καὶ εἶπε·—Τῆς λήθης τὸ λουλοῦδι
Ἂν εἶχες νὰ μοῦ δώσης, χαρούμενο μικρό....
Μιὰ ὅπου ἡ ματιά της πολέμους ἐζητοῦσε,
'Οξύθυμη σὰν τίγρις καὶ σὰ φωτιὰ πυρή,
Νὰ πάρῃ ἀκαλύφη πολὺ ἐπιθυμοῦσε,
Διότι—μεταξύ μας αὐτὸ—ἦτον σκληρή.
—Πῶς! εἶπε, ἀκαλύφη δὲν ἔχεις ἀνθισμένη;
'Ηξεύρεις πῶς σοῦ βγάζω μικρούτσικο τ' αὐτί;
—'Αλλὰ ἡ ἀκαλύφη στὰ στήθη σας βλασταίνει,
Καὶ βλέπω πῶς σᾶς εἶναι ὀλίγον περιττή.
Τῆς δάφνης τὸ στεφάνι ποιὸς ποιητὴς θὰ πάρῃ,
Χωρὶς νὰ χολοσκάνῃ εἰς συναγωνισμόν;
'Από τινος τῷ ὄντι καιροῦ δὲν ἔχει χάρι,
Πλὴν πάντα θὰ τὸ ἔχῃ στὸν τοῖχο στολισμόν.
Ἔ, σεῖς, κὺρ-Θουκυδίδη! ἡ τύχη μου σᾶς φέρει·
Φοιβόληπτον κἀνένα δὲν στέφετε μ' αὐτό;...
Τὸ πῆρε μ' ὑποκλίσεις, τοῦ ἔθλιψε τὸ χέρι,
Καὶ εἶπε·—Γιὰ τοὺς φίλους ποῦ ἔχω τὸ κρατῶ.
—Τὰ δειλινά μου διέτε, τὰ ἄνθη τῆς δειλίας,
Ὅπου μισοῦν τὸν ἥλιο κ' ὑπὸ σκιὰν ἀνθοῦν.
Δὲν εἶναι νὰ τὰ πάρῃ κἀνένας τολμητίας,
Πρὶν κλείσουν τὰ καϋμμένα καὶ πρὶν νὰ μαρανθοῦν;
'Εκεῖ, εἷς ξιφοφόρος διέβαινε δρομαῖος·
—Πόσα, μικρέ, τὰ δίδεις;—Ὦ, εἶπεν, εὐθηνά!

Τ' ἀγόρασε πληρώσας τὸν πωλητὴν γενναίως,
    Κ' ἐκόσμησε τὴν σπάθην φαιδρὸς μὲ δειλινά.
—Τὸν βασιλέα τώρα ποιὰ θέλει τῶν ἀνθέων;
    Εἶναι ἡ ὡραιότης· παρθέναις, σιγανά....
Πῶς! ὅλαι τὸ ζητεῖτε τὸ ῥόδον τὸ ὡραῖον;
    Πλὴν μιὰ στιγμὴ νὰ ζῆτε· δὲν ἔχει εὐθηνά.
Σ' ἐσένα τὸ χαρίζω, μικρὴ καστανομμάτα!
    —'Εκύτταξα, καὶ ἦτον ἡ κόρη π' ἀγαπῶ.
Τὸ ῥόδον εἶχε κλίνει στὰ στήθη τὰ δροσάτα,
    Κ' ἐζήλευσα τὸ ῥόδον χωρὶς νὰ τῆς τὸ πῶ!

1860

ΤΟ ΚΡΑΣΙ

« Καὶ οἶνος εὐφραίνει καρδίαν ἀνθρώπου »
(Δαυίδ).

Τῶν τεθλιμμένων ὁ θεός, ὦ Βάκχε, εἶσαι σύ!
   Ἀναπληροῖς ἐνίοτε τὸν ὕπνον καὶ τὴν λήθην.
Πόσαις φοραὶς κατέπνιξα εἰς εὔοσμον κρασὶ
   Τὴν μνήμην τὴν ἀνηλεῆ, ἀφότου ἐμισήθην....
Ὄχι, δὲν εἶσαι ἀγεννὴς θεότης τῆς κραιπάλης·
   Εὐεργετεῖς τοὺς πάσχοντας καὶ εἰς τὴν θλῖψιν θάλλεις.

Καὶ ἡ ψυχή μου ἤξευρε ποτὲ νὰ σὲ μισῇ·
   Ἀλλ' ἦτον ἔτι ἄπειρος, παρθενικὴ καὶ νέα.
Πλὴν τώρα, τώρα ὡς θεὸν λατρεύω τὸ κρασί,
   Καὶ μόνον τῆς φιάλης σου μ' ἀναπτερόν' ἡ θέα.
Τίτλον θεοῦ δὲν σ' ἔδωκαν οἱ Ἕλληνες ματαίως,
   Κ' ἐνόει ποῖον ἔψαλλεν ὁ ψάλτης Ἰουδαῖος!...

Κλαίων κρατῶ τὴν κύλικα καὶ πλήρη ἐν χερσί·
  Πλὴν πίνω καὶ γαληνιῶ, καὶ δάκρυα δὲν χύνω.
Εἶναι τῆς λήθης δι' ἐμὲ τὸ ὕδωρ, τὸ κρασί·
  Μεθῶ τὴν μνήμην, καὶ τὸ φῶς τῆς διανοίας σβύνω.
Ὦ, νὰ ἠμπόρουν ὅλον μου τὸ αἷμα ν' ἀποβάλω,
  Καὶ ἀντὶ αἵματος κρασὶ στὰς φλέβας μου νὰ βάλω!

Οἴμοι, τὸ πῦρ διὰ πυρός!... Τοῦ στήθους οἱ πυρσοὶ
  Μὲ τὸ φλογῶδες σβύνονται ὑγρὸν τοῦ Διονύσου·
Ἀναπληροῖ τοῦ ἔρωτος τὴν μέθην τὸ κρασί,
  Καθὼς τοῦ ᾅδου ἡ πυρὰ τὸ φῶς τοῦ παραδείσου.
Τῆς Εὔας μόνον τὴν φυλὴν ὁ οἶνος δὲν ἡδύνει·
  Μὲ τὰ θερμά μας δάκρυα μεθύει πᾶσα Φρύνη!

Σύ, ὅστις γαῦρον μέτωπον ὑψόνεις καὶ θρασύ,
  Ὦ Ἔρως! νικητὰ τῆς γῆς, ὡς βρέφος ἀπατᾶσαι.
Σὲ μηδενίζει μόνον ἓν ποτήριον κρασί·
  Ἰδοὺ τίς εἶσαι, κ' ὕστερον εἰς δύναμιν καυχᾶσαι....
Ἀπέναντί σου ἵσταμαι, σὲ προκαλῶ εἰς πάλην·
  Δὲν θραύει βέλος ἔρωτος τοῦ Βάκχου τὴν φιάλην!

1860

ΒΑΚΧΙΚΟΝ

Τὰ κοραλλένια,
　Τὰ κερασένια
Φέρε μου χείλη,
　Κόρη χρυσῆ·
Γιατ' ὅποια χείλη
　Δὲν λέγουν «φίλει»
Εἶναι ποτῆρι
　Χωρὶς κρασί.

Ἄφες στὴ μέση
　Γλυκὰ νὰ πέση
Ἡ ἀγκαλιά μου,
　Κόρη ξανθή·

Μέση π' ἀγκάλη
  Δὲν περιβάλλει,
Εἶναι Ζουάβος,
  Χωρὶς σπαθί.

Ἄχ, ὅποιος δίνει
  Φιλί, καὶ πίνει,
Τὸν κόσμο τοῦτον
  Δὲν τὸν μισεῖ·
Ἔρωτα μόνο
  Ποθεῖ μὲ πόνο,
Λίγους συντρόφους,
  Πολὺ κρασί.

Εἶναι βαθεῖα
  Φιλοσοφία
Αὐτὰ τὰ λόγια μου
  Τὰ τρελλά....
Ὅποιος δὲν πίνει
  Δάκρυα χύνει,
Ὁ Βάκχος ὅμως
  Πάντα γελᾷ.

ΒΑΚΧΙΚΟΝ

Τὰ κοραλλένια,
Τὰ κερασένια
Φέρε μου χείλη,
Κόρη χρυσῆ·
Γιατ' ὅποια χείλη
Δὲν λέγουν «φίλει»
Εἶναι ποτῆρι
Χωρὶς κρασί.

Ἄφες στὴ μέση
Γλυκὰ νὰ πέσῃ
Ἡ ἀγκαλιά μου,
Κόρη ξανθή·

Μέση π' ἀγκάλη
 Δὲν περιβάλλει,
Εἶναι Ζουάβος,
 Χωρὶς σπαθί.

Ἄχ, ὅποιος δίνει
 Φιλί, καὶ πίνει,
Τὸν κόσμο τοῦτον
 Δὲν τὸν μισεῖ·
Ἔρωτα μόνο
 Ποθεῖ μὲ πόνο,
Λίγους συντρόφους,
 Πολὺ κρασί.

Εἶναι βαθεῖα
 Φιλοσοφία
Αὐτὰ τὰ λόγια μου
 Τὰ τρελλά....
Ὅποιος δὲν πίνει
 Δάκρυα χύνει,
Ὁ Βάκχος ὅμως
 Πάντα γελᾷ.

Καὶ ὁ Χριστός μας
  Εἶναι δικός μας,
Γιατὶ μιὰ μέρα
  Πῆρε νερό,
Καὶ εἰς ἀφράτο
  Κρασὶ μοσχάτο
Τὸ ἐμετέβαλε
  Καθαρό.

Ἄχ, γλυκὺ φῶς μου,
  Ὅλα τοῦ κόσμου
Κρασὶ ἂν ἔκανε
  Τὰ νερά,
Τόσον σπανία
  Ἡ εὐτυχία
Δὲν θὰ ὑπῆρχε,
  Καὶ ἡ χαρά!

1890

ΕΙΣ ΧΕΛΙΔΟΝΑ

ΑΦΙΕΡΟΥΤΑΙ ΤΗ ΚΥΡΙΑ ΖΩΗ ΜΠΑΛΤΑΤΖΗ

'Από τὰ ξένα ἔρχεσαι ὅλο χαρὰ καὶ νειότη,
Γύρω τριγύρω μου πετᾷς,
Καὶ τὴ φωλιά σου ἀναζητᾷς,
Μικρέ μου ταξειδιώτη!

Εἴμαστε φίλοι παλαιοί· γνωρίζω τὴ λαλιά σου.
Στὴ στέγη μου τὴ φτωχική,
Εἰς τὴν κληματαριά, ἐκεῖ,
Τὴν εἶχες τὴ φωλιά σου.

Γιὰ δὲς ἂν ἦναι· οἱ καιροὶ πολλαῖς φωλιαῖς σκορπᾶνε!
Μόνο στὴ μαύρη τους φυγή,
Κείναις ποῦ χτίζουν μέσ' στὴ γῆ
Ποτέ τους δὲν χαλᾶνε....

Δὲν τὴν εὑρίσκεις, δύστυχο· στὴν πῆρ' ἀνεμοζάλη,
Καὶ τὴ μικρή σου κεφαλὴ
Μὲ πίκρα σκέπασες πολλὴ
Μέσ' στὰ φτερά σου πάλι!

Σύρε, πουλί μου, πήγαινε ἀλλοῦ νὰ κηλαϊδήσῃς·
Γιατ' εἶν' ὁ ἴσκιος μου βαρύς,
Καὶ τὴ φωλιά σου δὲν μπορεῖς
Στὸ πλάγι μου νὰ χτίσῃς.

Θυμᾶσαι;... Σοῦ τὸ ἔλεγα τὸν περασμένο χρόνο·
« Τρέξε νὰ πλέξῃς τὴ φωλιὰ
» Ἐκεῖ π' ἀκούονται φιλιά·
» Μὴ δένεσαι στὸν πόνο ».

Χηλιδονάκι μου μικρό, εἰς ἄλλα τρέξε μέρη,
'Εκεῖ π' ἀνθίζουν τὰ κλαδιά·
Γιατ' ἡ περίλυπη καρδιὰ
Δὲν ἔχει καλοκαῖρι.

Ναί· πήγαινε καλλίτερα στὴ μυρωμένη Πόλι,
Στὴ στέγη τὴν ἀρχοντική,
Καὶ πλέξε τὴ φωλιά σου ἐκεῖ,
Νὰ σὲ ζηλεύουν ὅλοι.

'Εκεῖ θὰ βρῇς, πουλάκι μου, ὁμόφυλο ἀηδόνι
Ὅλο τραγούδια καὶ Ζωή,
Νὰ παίζετε κάθε πρωΐ,
'Εκεῖ ποῦ ξεφαντόνει!

1860

ΠΟΙΗΤΗΣ—ΕΠΑΡΧΟΣ

Καὶ πάλιν, πάλιν ἔγγραφα καὶ πάλιν βδελυγμίαι,
  Καὶ πάλιν φράσεις τυπικαί, ἀνούσιαι καὶ κρύαι.
Ὁποῖος μέγας φάκελλος κλειστὸς μὲ περιμένει,
  Ὡς ἔχιδνα ὑπὸ ψυχρὰν χιόνα κεκρυμμένη!
Καὶ νὰ τὸν ἴδω δὲν τολμῶ, οὐχὶ νὰ τὸν ἀνοίξω·
  Τὸν κομιστήν του μ' ἔρχεται κλητῆρά μου νὰ πνίξω,
Τὸν τοῦ Ἐπάρχου ἀπεχθῆ διορισμὸν νὰ σχίσω,
  Καὶ τρέχων πρὸς τὴν θάλασσαν χωρὶς νὰ σταματήσω,
Μὲ πρῶτον πλοῖον νὰ ῥιφθῶ εἰς τὰ ὑγρὰ πεδία,
  Τὸ Ἐπαρχεῖον παραιτῶν εἰς τοῦ λουτροῦ τὸ κρύα.

Μάτην, ὦ Μοῦσα, ἔρχεσαι τὸ τέκνον σου ζητοῦσα·
  Ἀντὶ τοῦ ψάλτου Ἔπαρχον ἐμπρός σου βλέπεις, Μοῦσα·
Κ' ἐνῷ μὲ δίδετ' ἐκ χειρὸς τόσον σεπτῆς ἡ λύρα,
  Ὀγκώδη αἴφνης φάκελλον λαμβάνω εἰς τὴν χεῖρα.

'Αντὶ τῆς Μούσης εἶς κλητὴρ ζωώδης ἐπαρχείου,
'Αντὶ ἐπῶν ἐγκύκλιοι νεκραὶ τοῦ ὑπουργείου,
'Αντὶ τῆς ἱερᾶς φλογὸς ὁ δήμαρχος 'Ανάφης!...
Τοιούτου εἴδους κόλασιν, ὦ Δάντη περιγράφεις;
Ὢ, καὶ μὲ λέμβον θὰ ῥιφθῶ εἰς τὰ ὑγρὰ πεδία,
'Αφίνων τοὺς φακέλλους μου εἰς τοῦ λουτροῦ τὸ κρύα.

Προχθὲς μὲ παρεφύλαττεν ἡ πονηρά μου Μοῦσα,
Κ' ἐφλόγισε τὰ στήθη μου προδοτικῶς ἐλθοῦσα·
Κ' ἔψαλλα πάλιν· «ἀγαπῶ τὸ μύρον τῶν ἀνθέων,
«Τὸν ῥύακα τῆς ἐξοχῆς, τὴν αὖραν τῶν ὀρέων....»
Ὁπότε ὡς διάβολον ἐξαίφνης, παρ' ἐλπίδα,
Ἑνὸς χωρίου πάρεδρον ἐνώπιόν μου εἶδα!
Καὶ Μοῦσα, μέτρα, καὶ ῥυθμὸς μὲ ἄφησαν ὑγείαν,
Παγώσαντα εἰς τὴν μορφὴν αὐτοῦ τὴν ἠλιθίαν.
Μετὰ σχεδίας θὰ ῥιφθῶ εἰς τὰ ὑγρὰ πεδία,
Τὸν πάρεδρόν μου παραιτῶν εἰς τοῦ λουτροῦ τὸ κρύα.

Χθὲς πάλιν ἀνεγίνωσκα τὸν Βύρωνα κρυφίως,
Ὁπότε μὲ κατέλαβε γραφεύς τις αἰφνιδίως.
'Επ' αὐτοφώρῳ συλληφθεὶς εἰς τόσην καταισχύνην,
'Ερυθριάσας ἄφησα τὸν Βύρωνα μ' ὀδύνην.

Εἰς τοῦ γεννάδα τὴν μορφὴν ἡ ἔκπληξις ἐφάνη·
  Φεῦ, ἔδλεπε τὴν Βύρωνα ἀντὶ τοῦ Δελιγιάννη
Νομοθεσίαν.... Ἔπαρχος ν' ἀναγινώσκῃ ἔπη!
  Καὶ ὁ γραφίσκος ἔκτοτε κατώτερον μὲ βλέπει....
Ὦ, θέλω πέσει κολυμδῶν εἰς τὰ ὑγρὰ πεδία,
  Ἀφίνων τὸν γραφίσκον μου εἰς τοῦ λουτροῦ τὸ κρύα.

Καὶ μὴ μὲ κράζουν Ἔπαρχον εἰς τὸ γραφεῖον μόνον;
  Φεῦ, τὸ πτωχόν μου ὄνομα στεροῦμαι τόσον χρόνον!
«Κύριε Ἔπαρχε!» ἐδῶ, ἐκεῖ, εἰς κάθε μέρος·
  Ὑπάγω εἰς περίπατον νὰ πνεύσω ἐλευθέρως,
Τσούφ! καλοκάγαθος ἀστὸς δειλῶς ἐμπρός μου νεύει,
  Καὶ ἂν ὁ Ὄθων, μ' ἐρωτᾷ, εἰσέτι βασιλεύῃ.
Φεύγω, δημαστυνόμος τις ἀσθμαίνων μοὶ ἀγγέλλει,
  Πῶς τακτικῶς πᾶσαν αὐγὴν ὁ Φοῖβος ἀνατέλλει!
Ὡς ὁ Ἀρίων θὰ ῥιφθῶ εἰς τὰ ὑγρὰ πεδία,
  Τὸν νέον παραιτῶν Φωσὲ εἰς τοῦ λουτροῦ τὸ κρύα.

Εἶν' ἄνοιξις, καὶ τὸν σωρὸν ἀφεὶς τῶν ἐγκυκλίων,
  Μετέβην εἰς ἀνθόστρωτον ἀλλοφρονῶν πεδίον
Κ' ἐρρέμβαζα ὡς ἄλλοτε.... Ἄ, τί εὐδαίμων ἤμην!
  Πλὴν ῥάσον ἀπὸ ἀτραπὸν προέκυψεν ἐρήμην,

Καὶ Μοναχὸς μετὰ στιγμὴν ἀπὸ τὸ γῆρας τρέμων·
  Φεῦ, ἤθελε τὸν ἔπαρχον ὁ ῥασοφόρος δαίμων.
Μ' ἐζήτει, θέλων δι' αὐτὸν νὰ γράψω εἰς 'Αθήνας,
  Πῶς δὲν ἀρνεῖτ' 'Επίσκοπος νὰ γείνῃ καὶ τῆς Κίνας!
Θὰ σχίσω μ' ἀερόστατον τὰ κυανᾶ πεδία,
  'Αφίνων τὸν καλόγηρον εἰς τοῦ λουτροῦ τὸ κρύα.

Τὴν λύραν σου ἐκρέμασες εἰς εἰρηνοδικεῖον,
  Βασιλειάδη δυστυχῆ, κ' ἐγὼ εἰς ἐπαρχεῖον.
Ἔρχεσαι, φίλε, ἔρχεσαι καλήν τινα πρωΐαν,
  Ἓν λάκτισμά μας δίδοντες εἰς τὴν ὑπαλληλίαν,
Τὰς ἀπηγχονισμένας μας νὰ λάβωμεν ὀπίσω;
  'Εγὼ τὸ ἀπεφάσισα· τὴν λύραν δὲν θ' ἀφήσω.
Καὶ ἂν θὰ ἔχω τὴν πικρὰν τῶν δύω Σούτσων μοῖραν,
  Θὰ φέρω κ' εἰς τὸν τάφον μου παρήγορον τὴν λύραν. —
Ὦ, σᾶς ἀφίνω· χαίρετε, πρωτόκολλα, γραφεῖα·
  Διότι σβύνετ' ἡ πυρὰ εἰς τοῦ λουτροῦ τὸ κρύα!

'Εν Θήρᾳ, τὸν 'Απρίλιον τοῦ 1872

ΕΙΣ ΤΗΝ ΘΑΛΑΣΣΑΝ

Α′

Τοῦ κάκου, Θάλασσα, ζητᾷς, ἀνώφελα πασχίζεις
Νὰ μὲ πλανέσῃς, κ' ἔβαλες τὰ γαλανά σου κάλλη·
Τοῦ κάκου μέσ' στὴν ἀμμουδιὰ ἐρωτικὰ φλοισβίζεις,
Καὶ κρίν' ἀφροῦ ἐδῶ κ' ἐκεῖ σκορπᾷς στὸ περιγιάλι!
Τοῦ κάκου μέσ' στὰ δροσερὰ κι' ἀφράτα κύματά σου
Ἄστρα κ' ἀκτῖνες κολυμποῦν καὶ παίζουν στὰ νερά σου.

Ἐμένα δέν μ' ἀποπλανᾷς, δὲν μὲ πλανᾷς ἐμένα.
Ὅποιος μιὰν Εὔα ἐγνώρισε, τὴ θάλασσα γνωρίζει....
Δὲν τὸν γελοῦν τὰ κάλλη σου ποῦ τρέχουν μυρωμένα,
Βλέπει βαθειά, τὸ σκέπασμα τὸ δολερὸ ξεσχίζει.
Γνωρίζω πόσα τέρατα σκεπάζ' ἡ ἐμμορφιά σου
Κάτω βαθειά, μέσ' στὰ βουβὰ κι' ἀφώτιστα νερά σου.

Κρῖμα στ' ἀφράτα σου νερά, στὴν ἐμμορφιά σου κρῖμα,
  Στὴν ἁγιασμένη ὄψι σου καὶ στὸν ἁγνὸ ἀφρό σου.
Γιὰ νὰ μὲ πνίξῃς μοῦ γελᾷς καὶ νὰ μοῦ δώσῃς μνῆμα·
  Τὴ νύχτα ἔχεις μέσα σου κι' αὐγὴ στὸ πρόσωπό σου!
Θενὰ πεινοῦν στὰ σπλάχνα σου τ' ἀχόρταγα παιδιά σου,
  Καὶ γιὰ τροφή τους μὲ ζητᾷ τὸ χαμογέλασμά σου....

Δρόσιζε ταὶς ἀκρογιαλιαὶς καὶ ῥαῖνε τὸ θυμάρι·
  Καθρέπτιζε τὰ λούλουδα τοῦ κάμπου στὰ νερά σου·
Καθρέπτιζε τὸν οὐρανὸ καὶ τ' ἀργυρὸ φεγγάρι,
  Καὶ χρύσονε τὴ γαλανὴ μ' ἀκτίναις φορεσιά σου.
Γέλα τὰ χείλη ποῦ θαρροῦν κρυστάλλι τὸ νερό σου,
  Καὶ παίρνουν γιὰ γλυκὸ νερὸ τὸν ἁρμυρὸ ἀφρό σου.

Ὦ θάλασσα! ἕνα καιρὸ ἐμάγευες κ' ἐμένα,
  Ὅταν τ' ἀπέξω ἔβλεπα χωρὶς νὰ βλέπω κάτω·
Μὰ τώρα ποῦ ἀνοίξανε τὰ μάτια τὰ κλεισμένα,
  Τὸ μνῆμα μέσ' στὸ κῦμά σου κυττάζω τὸ δροσάτο.
Ἄχ! μοιάζεις, μοιάζεις, σὰ γελᾷς, τὴν ἔμμορφη παρθένα,
  Ποὔχει τὸν ἥλιο πρόσωπο καὶ στήθη παγωμένα!

Ἄφριζε, βόγγα, σήκονε τὰ κύματά σου· δέρνε
  Τοὺς βράχους ποῦ τολμήσανε κ' ἐρρίζωσαν κοντά σου·
Ἁρμάδαις πνίγε καὶ κορμιὰ δυστυχισμένα παῖρνε,
  Καὶ δεῖχνε, δεῖχνε πρόσωπο ὡσὰν τὰ σωθικά σου.
Μὲ τὴν ἀλήθεια χτύπα μας, μὲ τὴν ἀλήθεια μόνη·
  Αὐτὴ γιατρεύει, σὰ χτυπᾷ· τὸ ψέμμα θανατόνει.

Β'

Ὦ, πόσα ἤπιαν δάκρυα τὰ μαῦρα κύματά σου·
  — Γιὰ τοῦτο εἶναι ἁρμυρά, φαρμάκι τὰ νερά σου. —
Πόσους ἀκοῦσαν στεναγμοὺς κ' ἐπνίξαν ἀγωνίαις,
  Πόσαις κατάπιαν προσευχαὶς καὶ πόσαις βλασφημίαις.
Καὶ πόσα μάτι' ἀγγελικά, αὐγὴ καὶ φῶς γεμάτα,
  Στὰ κύματά σου νύχτωσαν γιὰ πάντα τὰ δροσάτα!

Μ' ὅ,τι στολίσῃς, Θάλασσα, τ' ἀτέλειωτο κορμί σου,
  Ἢ τὴν γαλήνη σου ντυθῇς ἢ βάλῃς τρικυμία,
Φρίκη μὲ φέρν' ἡ ὄψι σου καὶ φόβο ἡ φωνή σου·
  Πρόσωπο ἔχεις οὐρανό, καρδιὰ τὸν καρχαρία!
Βαθεῖς σὰν τὰς ἀβύσσους σου συλλογισμοὺς μοῦ φέρνεις,
  Καὶ τὴν ψυχή μου ἐδῶ κ' ἐκεῖ σὰν κῦμα παραδέρνεις.

1877

Ο ΖΗΛΩΤΟΣ ΔΡΑΠΕΤΗΣ

ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΝΕΟΥ ΕΤΟΥΣ

Οἱ δυστυχεῖς! τὴν τελευτὴν τῶν χρόνων μας ὑμνοῦμεν,
  Κ' εἰς τὴν πικρὰν κηδείαν των μὲ ἄνθη ἐστεμμένοι,
Φαιδροί, μὲ μειδιάματα κ' εὐχὰς ἀκολουθοῦμεν,
  Ἐνῷ μαζῇ κ' ἡ ἔρημος νεότης διαβαίνει!
Ὁ χρόνος φεύγει, καὶ ποτέ, ποτὲ δὲν ἐπιστρέφει·
  Δὲν ἀποδίδει τὴν στιγμὴν ποτὲ τὴν λατρευμένην,
Καὶ μὲ τῶν νέων χρόνων μας τὴν ἀνθοδέσμην στέφει
  Τὴν φαλακράν του κεφαλὴν εἰς σκέψεις βυθισμένην....
Οἴμοι, ὁποία βάρβαρος χαρά! Δὲν εἶναι κρῖμα,
  Δὲν εἶναί τι ἀπαίσιον καὶ θλιβερὸν συγχρόνως,
Ὁπόταν τις ψυχορραγῇ καὶ τοῦ ἀνοίγουν μνῆμα,
  Νὰ ψάλλουν πέριξ του φαιδρῶς καὶ νὰ γελοῦν ἀπόνως;
Τὸ ἔτος, ὅπερ σήμερον κηδεύομεν βαρβάρως,
  Καμμίαν δὲν ἐφαίδρυνε ψυχὴν μὲ φῶς ἀκτίνων;

’Οδύνης δὲν ἀφήρεσεν ἀπὸ κανένα βάρος;
  Ἓν ᾆσμα δὲν ἐπρόσφερεν, ἓν φίλημα, ἓν κρίνον;
Ὁ χρόνος θνήσκει· θνήσκομεν ἡμεῖς αὐτοί, καὶ ὅμως
  ’Αντὶ δακρύων, γέλωτας ἀφίνομεν εὐήθεις,
’Ενῷ πολὺ βραχύτερος καθίσταται ὁ δρόμος
  Καὶ φθάνομεν ἐγγύτερον τοῦ τάφου καὶ τῆς λήθης.—
Παρθένε! μὲ μειδίαμα ἐρώτων εἰς τὰ χείλη,
  Μὲ ὑψωμένον μέτωπον, ἀνύποπτος ὡς βρέφος
Τὴν γῆν διέρχεσαι· πλὴν φεῦ, ἡμέρα θ’ ἀνατείλῃ,
  Καὶ θὰ διέλθῃ τὸ χρυσοῦν τῆς γοητείας νέφος.
Ὦ, μειδιῶντος θύματος ἡ θέα μὲ συντρίβει·
  Μὴ μειδιᾷς τὸ ἀφελές, γλυκὺ μειδίαμά σου!
Εἶναι πικρὰ παραμονὴ τοῦ γήρατος ἡ ἥβη,
  Καὶ εἰρωνεία πένθιμος τῆς μοίρας ἡ χαρά σου.
Τῆς μυροβόλου ἥβης σου τὰ ῥόδ’ ἂν ἀριθμήσῃς,
  Πᾶν ἔτος φεῦγον ἄνθος ἓν ἐκπνεῦσαν θὰ θρηνήσῃς!

. . . .

Οἱ μάταιοι· τὴν τελευτὴν τῶν χρόνων μας ὑμνοῦμεν,
  Κ’ εἰς τὴν πικρὰν κηδείαν των μὲ ἄνθη ἐστεμμένοι,
Φαιδροί, μὲ μειδιάματα κ’ εὐχὰς ἀκολουθοῦμεν,
  ’Ενῷ μαζῆ κ’ ἡ ἔρημος νεότης διαβαίνει!

1860

Ο ΙΠΠΟΤΗΣ

'Αντὶ τῆς γραίας, τῆς μικρᾶς, τῆς στείρας ἐποχῆς μας,
Εἰς ἣν πλανώμεθα δειλοὶ καὶ ζῶμεν μαραμένοι,
Εἰς ἣν διέρχεται ψυχρὸν τὸ ἔαρ τῆς ζωῆς μας,
Καὶ μόνον τάφος ἄδοξος καὶ πενιχρὸς μᾶς μένει·

'Αντὶ φιλοφρονήσεων καὶ λέξεων μυρίων,
Ὅσας ἀφθόνως χορηγοῦν οἱ ἄγονοί μας χρόνοι,
Τοῦ μεσαιῶνος ἤθελον τὸν αἱματώδη βίον,
Κ' ἱππότου ξίφος ἡ γοργὴ νεότης μου νὰ ζώνῃ.

Τοῦ μεσαιῶνος τὴν θολὴν ἐπόθουν τρικυμίαν,
Θρασὺς ἱππότης, νὰ τιμῶ τὸν ἑαυτόν μου μόνον,
Νὰ κλίνω λόγχην σιδηρᾶν εἰς κόρην ἐρασμίαν,
Κ' εἰς ἓν νὰ παίζῃ βλέμμα μου ὁ ἔρως μὲ τὸν φόνον!

Ὁποία μέθη, μὲ στολὴν λευκὴν ὡς τὴν χιόνα,
Καὶ εἰς τὸν μαῦρον ἵππον μου ὑψούμενος ἐπάνω,
Εἰς τῆς τιμῆς νὰ ῥίπτωμαι τὸν φλογερὸν ἀγῶνα,
Καὶ ἔφιππος τὸ φίλημα τῆς κόρης νὰ λαμβάνω!

Δι' ἕνα κρίνον καλλονῆς ὠχρᾶς καὶ πεφιλμένης
Κατὰ τῶν ἀντιπάλων μου ταχὺς νὰ ἐπιπίπτω,
Καὶ νὰ τὸν θέτω σύμβολον ἀσπίδος ῥαγισμένης,
Ἢ ἀτενίζων πρὸς αὐτήν, αἱμοβαφὴς νὰ πίπτω!

Εἰς τῆς χρυσῆς Ἀνατολῆς πετῶν τοὺς παραδείσους,
Ὑπὸ σημαίαν αἵματος, θανάτου σταυροφόρος,
Πληγὰς νὰ δέχωμ' εὐγενεῖς εἰς συμπλοκὰς ἀνίσους,
Πρὸς τοῦ Σινᾶ τὸ ἅγιον ἐνατενίζων ὄρος.

Μὲ τὸν σταυρὸν τοῦ ξίφους μου τὴν γῆν εὐαγγελίζων,
Τὴν ἀκατάσχετον ὁρμὴν Ἐμίρου νὰ κρατήσω,
Κ' εἰς τῆς βαρείας λόγχης μου τὸ εὔγλωττον ἐλπίζων,
Ὑπὲρ τῶν ὅπλων τοῦ Χριστοῦ εἰς σέβας νὰ τὸν πείσω.

Ὦ τί ὡραῖον, ὕστερον ἀπὸ φρικώδη πάλην,
 Ὠχρὸς τὴν ὄψιν, καὶ στολὴν αἱματωμένην φέρων,
Νὰ λησμονῶ τὴν νίκην μου, ὁδὸν λαμβάνων ἄλλην,
 Καὶ τ' ὄνομα, ὡς προσευχήν, τῆς φίλης μου προφέρων!
Ἐὰν δὲ πέσω, νὰ ταφῶ εἰς ἔρημόν τι δάσος,
 Καὶ νὰ ὑμνῇ τὴν δόξαν μου ἐκ τῆς εἱρκτῆς ὁ Τάσσος.

1860

ΠΡΩΤΗ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1875

Α΄

Μακρὰν πολιτικῶν παθῶν κ' ἐρίδων μητροκτόνων,
Θὰ ψάλω ᾆσμα ἱερόν, τοῦ ἀσθενοῦς τὸν πόνον,
Τὸ δάκρυον τοῦ ὀρφανοῦ, τῆς χήρας τὴν σκοτίαν·
Κ' ὑπὲρ αὐτῶν, μίαν ψυχὴν ἂν συγκινήσω, μίαν,
Εἷς μόνον ἂν ἐλεηθῇ τοῦ πλήθους τῶν ἀπόρων,
Θὰ λάβω τ' ὡραιότερον τοῦ νέου ἔτους δῶρον!

Β΄

'Ενῷ ἡ πόλις ἐκ φωνῶν ἀντιλαλεῖ μυρίων,
Καὶ σχίζουν τὰς ὁδοὺς φαιδρῶς οἱ δίφροι τῶν πλουσίων,
'Ενῷ χρυσὸς καὶ μέταξα τὸν ὀφθαλμὸν εὐφραίνει,
Εἰς τὴν γωνίαν τῆς ὁδοῦ ἐκείνης, ποῖος μένει;
Τίς εἶν' ὁ γέρων ὁ χλωμὸς ὅστις μὲ ἄλγος κλίνει,
Καὶ χεῖρα, φέρουσαν πληγήν, μετὰ δειλίας τείνει;

Ἡ χείρ του τρέμ' ἡ γηραιὰ ἐκ ψύχους παγωμένη,
Καὶ περιμένει ἄφωνος, καὶ μάτην περιμένει,
Ἕως θανάτου κατηφής, μετ' ὀφθαλμῶν ἀγρύπνων,
Ψιχίον τι καὶ δι' αὐτὸν ἀπὸ τὸ μέγα δεῖπνον.
Ὦ, δότε εἰς τὸν γέροντα ὀλίγον ἄρτον μόνον,
Ἢ μίαν λέξιν φιλικὴν εἰς τὸν βαθύν του πόνον·
Σεῖς, ὅσοι εἶσθε πλούσιοι τόσον ἀδίκως, δότε!—
Περοῦν ἐμπρός του ἄρχοντες, ὁπλῖται, ἰδιῶται,
Ἀμείλικτοι, εὐδαίμονες.... Ὠχρὸς ὁ γέρων κλίνει,
Ἡ τεταμένη πίπτει χεὶρ καὶ στεναγμὸν ἀφίνει....
Καὶ μέσῳ γέλωτος, κραυγῶν, ἀκούεται φωνή τις·
« Ὁ σύντροφος τοῦ Βότσαρη ἐκπνέει ψωμοζήτης! »

Γ'

Ἔλεος, ἔλεος!—Ἐμπρὸς λαμπρῶν καταστημάτων,
Μὲ ὄμμα ἔκθαμβον, ὠχρόν, ῥακένδυτον παιδίον
Ἐκτεθειμένην θεωρεῖ σωρείαν ἀθυρμάτων,
Καὶ λησμονεῖ τὸ δύσμοιρον τὴν πεῖναν καὶ τὸ κρύον.
Βλέπει ὀχήματα, ἱππεῖς ξυλίνους, πυροβόλα,
Ξίφη μικρὰ καὶ τύμπανα καὶ στόλους ἀτενίζει·
Πᾶν ὅ,τι ὄμμα παιδικὸν μαγεύει· ὅλα, ὅλα!
Καὶ τείνει χεῖρα πρὸς αὐτὰ χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζει.
Ἄ, ἓν νὰ εἶχε καὶ αὐτὸ ἀπὸ ἐκεῖνα μόνον,
Ἕν, καθὼς ὅλα τὰ μικρά....ὁποία εὐτυχία!

ΠΡΩΤΗ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1875

Α'

Μακρὰν πολιτικῶν παθῶν κ' ἐρίδων μητροκτόνων,
Θὰ ψάλω ᾆσμα ἱερόν, τοῦ ἀσθενοῦς τὸν πόνον,
Τὸ δάκρυον τοῦ ὀρφανοῦ, τῆς χήρας τὴν σκοτίαν·
Κ' ὑπὲρ αὐτῶν, μίαν ψυχὴν ἂν συγκινήσω, μίαν,
Εἷς μόνον ἂν ἐλεηθῇ τοῦ πλήθους τῶν ἀπόρων,
Θὰ λάβω τ' ὡραιότερον τοῦ νέου ἔτους δῶρον!

Β'

'Ενῷ ἡ πόλις ἐκ φωνῶν ἀντιλαλεῖ μυρίων,
Καὶ σχίζουν τὰς ὁδοὺς φαιδρῶς οἱ δίφροι τῶν πλουσίων,
'Ενῷ χρυσὸς καὶ μέταξα τὸν ὀφθαλμὸν εὐφραίνει,
Εἰς τὴν γωνίαν τῆς ὁδοῦ ἐκείνης, ποῖος μένει;
Τίς εἶν' ὁ γέρων ὁ χλωμὸς ὅστις μὲ ἄλγος κλίνει,
Καὶ χεῖρα, φέρουσαν πληγήν, μετὰ δειλίας τείνει;

Ἡ χείρ του τρέμ' ἡ γηραιὰ ἐκ ψύχους παγωμένη,
Καὶ περιμένει ἄφωνος, καὶ μάτην περιμένει,
Ἕως θανάτου κατηφής, μετ' ὀφθαλμῶν ἀγρύπνων,
Ψιχίον τι καὶ δι' αὐτὸν ἀπὸ τὸ μέγα δεῖπνον.
Ὤ, δότε εἰς τὸν γέροντα ὀλίγον ἄρτον μόνον,
Ἤ μίαν λέξιν φιλικὴν εἰς τὸν βαθύν του πόνον·
Σεῖς, ὅσοι εἴσθε πλούσιοι τόσον ἀδίκως, δότε! —
Περοῦν ἐμπρός του ἄρχοντες, ὁπλῖται, ἰδιῶται,
Ἀμείλικτοι, εὐδαίμονες.... Ὠχρὸς ὁ γέρων κλίνει,
Ἡ τεταμένη πίπτει χεὶρ καὶ στεναγμὸν ἀφίνει....
Καὶ μέσῳ γέλωτος, κραυγῶν, ἀκούεται φωνή τις·
« Ὁ σύντροφος τοῦ Βότσαρη ἐκπνέει ψωμοζήτης! »

Γ'

Ἔλεος, ἔλεος! — Ἐμπρὸς λαμπρῶν καταστημάτων,
Μὲ ὄμμα ἔκθαμβον, ὠχρόν, ῥακένδυτον παιδίον
Ἐκτεθειμένην θεωρεῖ σωρείαν ἀθυρμάτων,
Καὶ λησμονεῖ τὸ δύσμοιρον τὴν πεῖναν καὶ τὸ κρύον.
Βλέπει ὀχήματα, ἱππεῖς ξυλίνους, πυροβόλα,
Ξίφη μικρὰ καὶ τύμπανα καὶ στόλους ἀτενίζει·
Πᾶν ὅ,τι ὄμμα παιδικὸν μαγεύει· ὅλα, ὅλα!
Καὶ τείνει χεῖρα πρὸς αὐτὰ χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζει.
Ἄ, ἓν νὰ εἶχε καὶ αὐτὸ ἀπὸ ἐκεῖνα μόνον,
Ἕν, καθὼς ὅλα τὰ μικρά.... ὁποία εὐτυχία!

Πλὴν ἐκ τοῦ καταστήματος μὲ βάδισμα ταώνων
 'Εξέρχεται ἀγέρωχος πλουσία τις κυρία.
Οἱ δύω παῖδές της κρατοῦν τ' ἀθύρματα ἐκεῖνα,
 Ἅπερ στενάζον τὸ πτωχὸν ἠτένιζε.... Γλυκεῖαν
Ἔχει χαρᾶς τὸ βλέμμα των τὸ παιδικὸν ἀκτῖνα,
 Πλὴν τῆς μητρὸς τὸ πρόσωπον ἐμφαίνει ἀθυμίαν.
Τί ἔχει; Φεῦ, ἡ ἀτυχής· μεγάλον ἔχει πόνον·
 Δὲν εὗρε περιδέραιον κἀνέν, καὶ τί θὰ δώσῃ
Εἰς τὸ κυνάριον αὐτῆς κατὰ τὸν νέον χρόνον;
 Καὶ ὅμως δύναται, ἐὰν τὴν χεῖρά της ἁπλώσῃ
Καὶ εἰς τὸ ἔρημον πτωχὸν ἓν ἄθυρμα δωρήσῃ,
 'Αντὶ κυνός, ὁμοίαν της ψυχὴν νὰ ἐλεήσῃ!

Δ'

Δὲν θέλω νὰ καταρασθῶ, δὲν θέλω....πλὴν ἐκείνη
 Ἡ ὄψις ἡ θανάσιμος, καθ' ὅλων τῶν πλουσίων
Καὶ ἄκουσαν τὴν συμπαθῆ καρδίαν παροξύνει.
 Ἄ, πόσα βλέπεις δράματα εἰς τὰς ὁδοὺς δακρύων!
Ξένος ὠχρὸς καὶ κάτισχνος, μ' ἐξηντλημένον σῶμα,
 Βαδίζει-ὄχι-σύρεται ἐγγὺς νοσοκομείου·
'Ενίοτε κουράζεται καὶ κλίνει πρὸς τὸ χῶμα,
 Λαμβάνων προκαταβολὴν τὸ ῥῖγος τοῦ μνημείου.
Καὶ δὲν εὑρίσκεται ψυχὴ κάμμία εἰς τὸ πλῆθος,
 Νὰ τὸν ἐγείρῃ, κ' ὕδατος σταγόνα νὰ τῷ δώσῃ....

Πλὴν ἄνθος τι ἂν ἔπιπτεν ἀπὸ Λαΐδος στῆθος,
  Πόσοι νὰ κύψουν ἔμελλον νὰ τ' ἀποδώσουν, πόσοι!

Ε'

Ἔλεος, πάλιν ἔλεος! — Εἰς τὴν ὁδὸν ἐκείνην
  Γυμνόπους χήρα προχωρεῖ μ' ἀνέκφραστον ὀδύνην.
Δὲν βλέπει τὰ θεάματα, τὸν κόσμον, ἀλλὰ βαίνει,
  Κ' εἰς φαρμακείου ἵσταται τὴν θύραν πτοημένη.
Ζητεῖ νὰ λάβῃ δωρεὰν ἢ κἂν ἐπὶ πιστώσει
  Ἓν φάρμακον, τὸ τέκνον της τὸ ἀσθενὲς νὰ σώσῃ!
Κ' εἰς τὴν δειλὴν καὶ πάλλουσαν ἐκείνην ἱκεσίαν
  Ἀνταπεκρίθη καγχασμὸς παγόνων τὴν καρδίαν,
Καὶ δάκτυλος ἐπάρατος ἐδείκνυε τὴν θύραν
  Εἰς τὴν μητέρα τὴν πτωχήν, εἰς τὴν ἀλγοῦσαν χήραν!

. . . .

Μακρὰν παθῶν πολιτικῶν κ' ἐρίδων μητροκτόνων,
  Θὰ ψάλω ᾆσμα ἱερόν, τοῦ ἀσθενοῦς τὸν πόνον,
Τὸ δάκρυον τοῦ ὀρφανοῦ, τῆς χήρας τὴν σκοτίαν·
  Κ' ὑπὲρ αὐτῶν, μίαν ψυχὴν ἂν συγκινήσω, μίαν,
Εἷς μόνον ἂν ἐλεηθῇ τοῦ πλήθους τῶν ἀπόρων,
  Θὰ λάβω τ' ὡραιότερον τοῦ νέου ἔτους δῶρον!

1878

ΠΡΟΣ ΤΟΝ

ΣΥΝΤΑΚΤΗΝ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ

« Η ΓΑΛΛΙΑ »

ΑΦΙΕΡΟΥΤΑΙ Τῼ ΜΕΓΑΛῼ ΦΙΛΕΛΛΗΝΙ

ΒΙΚΤΩΡΙ ΟΥΓΓΩ

Α'

Ψεύδεσαι, ψεύδεσαι· ποτέ, εἰς ἐποχὴν κἀμμίαν
   Αὐτὴν τὴν ἀσεβῆ χαρὰν καὶ τὴν ἀχαριστίαν
Διὰ τὸ μέγα ἔθνος σου οὐδεὶς ἡμῶν ᾐσθάνθη·
   Ψεύδεσαι· ὅταν ἔπιπτον τοῦ στέμματός σας τ' ἄνθη,
Ἀδάκρυτον δὲν ἔμεινεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ὄμμα,
   Καρδία μὴ ῥαγίσασα, ἀστέναχτον ἓν στόμα!

Ὦ, τὴν καρδίαν μας ποτὲ ἡ λήθη δὲν νεκρόνει·
  Δὲν ὁμοιάζει ἡ Ἑλλὰς τὴν Δύσιν· ἐνθυμεῖται.
Εὐγνωμοσύνης ἄρωμα τὴν μνήμην της μυρόνει,
  Κ' ἔδωκε περισσότερον ἀπ' ὅ,τι τὴν δωρεῖτε....
Φῶς, ἐπιστήμην ἄλλοτε· ἀκόμη καὶ θρησκείαν,
  Καὶ ἤδη—ὅ,τι δύναται—εὐγνώμονα καρδίαν!

Ψεύδεσαι, ναί, καθὼς οὐδεὶς ἐψεύσθη ἕως τώρα·
  Ἄνωθεν εἶδε τοῦ Θεοῦ τ' ἀκτινοβόλον βλέμμα,
Ὁπόταν εἰς τὰς πόλεις σας κινδύνου ἤχει ὥρα,
  Καὶ ἡ πατρίς σου ἔχυνε τὸ τίμιόν της αἷμα,
Ὅτι ἡμεῖς, βαρύθυμοι κ' εἰς πένθους ἀγωνίαν,
  Ἐκλαίομεν τὸ ἔθνος σου μὲ γαλλικὴν καρδίαν!

Καὶ πᾶσα σφαῖρα πίπτουσα, πᾶν ξίφος Γάλλον πλῆττον,
  Κ' ἡμᾶς ἀκόμη ἔπληττε κ' αἱμάτονε συγχρόνως.
Ἆ, εἰς τοὺς πρώτους χρόνους της ἂν ἡ πατρίς μου ἦτον,
  Ἑλλὰς τοῦ Ἀλεξάνδρου της, Ἑλλὰς τοῦ Μαραθῶνος,
Ὅτ' ἤνθουν κρίνα Πλαταιῶν καὶ ῥόδα τοῦ Εὐρώτα,
  Θὰ ἔχυνεν ὑπὲρ ὑμῶν καὶ αἷμα καὶ ἱδρῶτα.

Β΄

Πλὴν, φεῦ! ἀλλάζουν οἱ καιροὶ κ' ἠσθένησεν ἡ κόρη,
  Κ' ἤμβλυναν χρόνοι φθονεροὶ τῶν Πλαταιῶν τὸ δόρυ.
Καὶ ὅμως δὲν ἐσταύρωσε τὰς χεῖρας ὡς ἐκεῖνοι,
  Οὓς ἔθνος ἀνεδείξατε ἀπὸ τυχαῖα σμήνη·
Ἀλλὰ μὲ βλέμμα ἔνδακρυ, μὲ στῆθος ἀναπάλλον,
  Ὁπότε γὺψ αἱμάτονε τὸν ἀετὸν τῶν Γάλλων,
Καὶ τὸν Ἀνταῖόν σας ἰσχὺς κτηνώδης κατεπόνει,
  Εἰς τῆς Γαλλίας ἔπεμψε τὰς Θερμοπύλας μόνη,
Οὐχὶ συντάγματα λογχῶν, οὐχὶ στρατοὺς μυρίους,
  Ἀλλὰ τῆς Σπάρτης αἰχμητάς, ἀλλὰ τριακοσίους,
Οὓς μ' ἄνθη ἔστεψ' ὁ Λαπρὰδ καὶ δάφνας Κασταλίας....
  Τὴν μνήμην ἔχομεν ἡμεῖς ἐν μέσῳ τῆς καρδίας.
Πρὶν ἡ Ἑλλὰς τὸν προσφιλῆ Γαμβέταν της γνωρίσῃ,
  Τοῦ Βαδιγκτῶνος τ' ὄνομα πρὶν ἔτι εὐλογήσῃ,
Τὸν σύνοπλον τοῦ Βότσαρη ἐγνώριζε Φαβιέρον,
  Τὸν Σατωβριάνδον, τὸν Οὐγγώ, τὸν ψάλτην Βερανζέρον.
Εἶχεν ἰδῆ τὸ δάκρυον τῶν εὐγενῶν Γαλλίδων,
  Αἵτινες ἔτρεχον ὠχραὶ μετὰ λυτῶν πλεξίδων,
Κ' ἐκτείνουσαι τὴν χεῖρά των λευκὴν ὡς τὴν χιόνα,
  Σφαίρας διὰ τοῦ ἔθνους μου ἐζήτουν τὸν ἀγῶνα!
Εὐλογημένοι δὶς καὶ τρὶς κ' ἐκεῖνοι κ' ἡ Γαλλία·
  Ἐνόσῳ εἷς ἀπὸ ἡμᾶς θὰ διαμένῃ μόνον,

Ἓν στῆθος, μία πάλλουσα ἑλληνικὴ καρδία,
Μολπὴ θὰ ᾖν' ἡ μνήμη των καὶ ᾆσμα τῶν αἰώνων!

Γ′

Φεῦ! ὅτ' ἓν ἔθνος ἀσθενεῖ καὶ ἄνευ ῥώμης κεῖται,
'Απ' ὅλους — ὡς καὶ ἀπὸ σὲ αὐτόν — καταπατεῖται·
Σέ, πωλημένε λειτουργὲ τοῦ τύπου· πλαστογράφε
Εὐγνωμοσύνης ἱερᾶς, τῆς ἀληθείας τάφε!
Ναί, καὶ τὸ αἴσθημ' ἀλλοιοῦν τοῦ ἀδυνάτου· πταίει
Καὶ ὅταν ἔτι μειδιᾷ καὶ ὅταν ἔτι κλαίῃ,
Καὶ τὴν ὀδύνην του χαρὰν κηρύττουσι φρικώδη.
Δάκρυα ἔχυσ' ἡ πτωχὴ πατρίς μου αἱματώδη,
Ὅτε τὴν 'Αλσατίαν σας καὶ τὴν καλὴν Λωραίνην
'Απὸ ἀγκάλην μητρικὴν εἰς χεῖρα εἶδε ξένην.
Κ' ἔρχεσαι σύ, νόθε υἱὲ τῶν Γάλλων, καταισχύνων
Τὸ πεφιλμένον ὄνομα τῶν Μάρκων Γιραρδίνων,
Τὸ δάκρυ μας εἰς γέλωτα νὰ τὸ μεταποιήσῃς!
Πόσα σ' ἐπλήρωσαν, εἰπέ, νὰ μᾶς πλαστογραφήσῃς;
. . . .
Εἶν' ἱερὸν τὸ αἴσθημα, οὐδεὶς τὸ ἐπιβάλλει·
Κανένα δὲν βιάζομεν ὑπὲρ ἡμῶν νὰ πάλλῃ,
Καὶ σὲ πρὸ πάντων· λάτρευε, ἀδιαφόρει, μίσει,
Καὶ τὴν ἀγάπην σου ποτὲ δὲν θέλομεν ζητήσει.
Τὴν κτῆσιν τὴν ἀσιανῆς δὲν θέλομεν ἀγέλης·
Δός την εἰς τὸν Κιρκάσιον, τὸν Τοῦρκον, ὅπου θέλεις,

Εἰς ὅντινα πλειοδοτεῖ εἰς τὴν δημοπρασίαν....
 Εἰς ὅ,τι συγγενεύει τις προσφέρει τὴν καρδίαν.
Δύναταί τις νὰ προτιμᾷ τὸ φῶς ἢ τὰ ἐρέβη,
 Τὴν σῆψιν ἀπὸ τῆς ζωῆς τὴν αὖραν νὰ λατρεύῃ,
Ἀλλὰ ποτὲ δὲν δύναται, δὲν δύναται ἀκόμα
 Ν' ἀνοίγῃ τὸ βαλάντιον συγχρόνως μὲ τὸ στόμα.
Δὲν δύναται χάριν χρυσοῦ ἓν ἔθνος νὰ ὑβρίζῃ,
 Νὰ ψεύδεται καὶ ν' ἀλλοιοῖ τοσοῦτον τὰ συμβάντα·
Δὲν δύναται τὴν ἱερὰν ἀλήθειαν νὰ σχίζῃ.
 Τ' ἀπαγορεύει ὁ θεός, ἡ ἠθική, τὰ πάντα.—
Ἡμεῖς ἀγνώμονες, ἡμεῖς! Ὁποία βλασφημία!
 Ὢ, ἄκουσον—ἀλλ' ὄχι σὺ—οἱ Γάλλοι, ἡ Γαλλία....
Ὁπότε διερχόμενος τὴν χώραν τοῦ Λυκούργου,
 Εἰς τὰς Ἀθήνας ἔφθασε μετὰ νωπὸν ἀγῶνα
Εἷς ἐστεμμένος στρατηγός, ὁ δοὺξ τοῦ Μεκλεμβούργου,
 Μετέβ' εἰς τὸν Κανάρην μας, ἰδὼν τὸν Παρθενῶνα.
Γάλλος ὁ ἥρως τὴν ψυχὴν καὶ Γάλλος τὴν καρδίαν,
 Ἁβρῶς ἐδέχθη κατ' ἀρχὰς τὸν ἐστεμμένον ξένον·
Ἀλλ' ὅτ' ἐκεῖνος γαυριῶν διὰ τὴν Γερμανίαν,
 Περὶ νικῶν ἐλάλησε μὲ χεῖλος ἐπηρμένον,
Βιαίως τὸν διέκοψε τῶν θαλασσῶν ὁ λέων
 Καὶ εἶπε· «τὴν Γαλλίαν
Δὲν ἐνικήσατε ὑμεῖς, ἀλλὰ ὁ Ναπολέων·
 Καί, πείσου, τὴν ἀπόδοσιν θὰ ἔχετε ταχεῖαν....» *

* Ἀπάντησις κατὰ λέξιν δοθεῖσα ὑπὸ τοῦ Κανάρη εἰς τὸν δοῦκα τοῦ Μεκλεμβούργου.

Τοιαῦτα εἶπε, καὶ αὐτὰ πᾶς Ἕλλην θὰ ἐλάλει·
Διότι πάντες εἴμεθα καὶ Ἕλληνες καὶ Γάλλοι,
Διότι μίαν ἔχομεν ψυχὴν καὶ πτῆσιν μίαν,
Καὶ τὴν αὐτὴν ἀνάπτουσαν καὶ σβήνουσαν καρδίαν.
Διότι ῥεῦμα εἴμεθα κ' ἡμεῖς χειμάρρου ῥέον,
Ταχεῖς καὶ αὐτοσχέδιοι ὡς σεῖς εἰς πᾶν ὡραῖον,
Ἄλλοτε λάμψις κεραυνοῦ καὶ ἄλλοτε ἀστέρος·
Διότι Γάλλους κ' Ἕλληνας ψυχῶν συνδέει ἔρως,
Κ' ἐν μέσῳ τῆς καρδίας μας κοιμᾶται ἡ Γαλλία!
Καὶ ὅλα ταῦτα, ὅλ' αὐτά, δὲν εἶναι κολακεία,
Δὲν εἶναι φιλοφρόνησις ψυχῆς ἱκετευούσης·
—Δὲν κολακεύει ἡ Ἑλλάς, οὐδ' ἡ φωνὴ τῆς Μούσης.

1880

ΥΠΟΜΟΝΗ

ΑΦΙΕΡΟΥΤΑΙ ΤΩ ΑΟΙΔΙΜΩ ΣΠΥΡ. ΤΡΙΚΟΥΠΗ

Α'

'Ενῷ πᾶν βῆμα ἤχει χθὲς τῆς Δύσεως ἀκόμα
'Εκ φλογερῶν Φιλιππικῶν κατὰ τῶν 'Οσμανλίδων·
'Ενῷ τοὺς ἐκεραύνοναν μὲ ἀπειλὴν ἢ σκῶμμα,
Καὶ ναυτικὴν ἐπίδειξιν τὰ κύματά των εἶδον·
'Ενῷ προσβλέπων ἀτενῶς ὁ Γλάδστων τὴν Αὐστρίαν,
Κάτω τὰς χεῖρας! ἔκραζε, κ' ἐκ τῶν ἡμιανθρώπων *
'Αφήρπαζε τὴν Ἤπειρον ὁμοῦ καὶ Θεσσαλίαν
Καὶ τοῦ Βοσπόρου πρὸς ἡμᾶς ἐδείκνυε τὸν τόπον·
'Ενῷ χθὲς ἔτ' ὑπὲρ ἡμῶν ὁ Λέων τῆς Γαλλίας
Σταυροφορίαν ἤγειρεν,—ἐξαίφνης, παρ' ἐλπίδα,
Τὸν σάλον διαδέχεται ἡ σῆψις νηνεμίας,
Κ' ἡ 'Εσπερία ἔρριψεν ἀνάνδρως τὴν ἀσπίδα....

---

* Οὕτως ὠνόμασεν ὁ μεγαλόφρων Γλάδστων τοὺς Τούρκους.

Καὶ μετὰ τόσον πάταγον καὶ λόγους ἀνανεύει,
  Καὶ ἤδη τὴν Ὑπομονὴν γενναίως μᾶς φιλεύει!

Β'

Ὑπομονήν!...Ὤ, μάλιστα, ὑπομονήν! ὡραῖα·
  Ἡ λέξις εἶναι τοῦ συρμοῦ, ἂν καὶ πολὺ ἀρχαία.
Ὡς πᾶσα λέξις καὶ αὐτὴ προφέρεται ἀκόμα·
  Χθὲς ἔτι καὶ τοῦ Βηκονσφὴλδ τὴν ἔψαλλε τὸ στόμα.
Καθὼς ὁ Βροῦτος ἄλλοτε τὸν Καίσαρα θωπεύων,
  «Χαῖρε, ὦ Καῖσαρ!» ἔκραξε, τὸ μέγα στῆθος πλήττων,
Ὁμοίως καὶ ὁ Βηκονσφὴλδ τοὺς Ἕλληνας φονεύων,
  Ὑπομονὴν ἐσύριζε μέλλον εὐρὺ κηρύττων.
Ὑπομονήν! τὴν ἀρετὴν ἀφιλοτίμου πόνου,
  Δι' ἣν ἐρίζει ὁ Ἰὼβ συχνὰ μετὰ τοῦ ὄνου!
Ἆ, εἶναι ἡ ὑπομονὴ ὁμοίωσις τελεία
    Ἀνθρώπων καὶ σκωλήκων·
Φιλοτιμίας τύφλωσις, ψυχῆς αὐτοχειρία,
  Ἁλύσεων προσθέτουσα εἰς τὰς ἁλύσεις κρίκον.
Καὶ ὅμως πάντες ἐκ παντὸς μᾶς ψάλλουν ἤδη τόπου
  Αὐτὴν τὴν λέξιν πάντοτε ὡς ᾆσμά τι Σειρήνων·
Καὶ ἤδη ὅπου τείνομεν τὴν ἀκοήν μας, ὅπου,
  Εἰς Βιένναν, εἰς Παρίσια, εἰς Ῥώμην, εἰς Λονδῖνον,
Τὸ μέλλον μας ἀκούομεν εἰς μελιτῶδες μέλος,
  Ἀλλ' ἔχει τὴν Ὑπομονὴν ὡς ἐπῳδὸν τὸ τέλος....
Ἀκούσατε τὸ ᾆσμ' αὐτό· ἔχει στροφὰς ὡραίας·

Νέος κ' εὐρὺς ἀνοίγεται ποιήσεως ὁρίζων.
Ὁ Βηκονσφὴλδ τὸ ἔγραψε, σχολάρχης Μούσης νέας,
Διπλωματίας Ὅμηρος, Τυρταῖος ἀφοπλίζων!
Ἆ! οὐδ' ὁ Κάνιγκ, ὡς αὐτός, δὲν μᾶς ἠγάπα τόσον.
Ἀκούσατε· ὁ ἀγαθὸς φιλέλλην προφητεύει,
Κ' εἶν' ἀπὸ αἷμα προφητῶν.... Ὤ, θὰ ἴδῆτε πόσον
Καὶ ὅταν πλήττῃ ἀγαπᾷ· γλυκύτατα φονεύει.
« Κάτω τὰ ὅπλα, Ἕλληνες! Καθὼς οἱ ἀνδριάντες
« Τῶν εὐγενῶν προγόνων σας ἀκινητεῖτε πάντες,
« Καὶ καρτερεῖτε ἤρεμοι τοῦ ὄρθρου τὸν νυμφίον·
« Ἐγκλείει μέλλουσαν ζωὴν τ' ἀκίνητον μνημεῖον.
« Τὸ ἐνεστὼς οἱ βάρβαροι ἂς ἔχουν Μουσουλμάνοι·
« Τὸ μέγα μέλλον ἔχετε ὑμεῖς, καὶ τοῦτο φθάνει.
« Οἱ ἀδελφοί σας δύνανται ἀκόμη νὰ προσμένουν
« Ὀλίγας ἔτι γενεάς.... οἱ χρόνοι διαβαίνουν.
« Εἶδες ἐκεῖ! Ἀπόγονοι τῆς Σπάρτης νὰ καλοῦνται
« Καὶ νὰ μισοῦν τὴν μάστιγα, ἣν Ῥῶσσοι δὲν φοβοῦνται!
« Καὶ τί ἂν τοὺς ναοὺς αὐτῶν οἱ βάρβαροι κρημνίζουν;
« Μὴ λίθοι δὲν εὑρίσκονται; ἐκ νέου δὲν τοὺς κτίζουν;
« Ἂς ἔχῃ δόξαν ὁ θεὸς καὶ ἡ διπλωματία!
« Τί ἄλλο εἶναι ἡ Ἑλλὰς παρὰ πετρῶν σωρεία;
« Προσμείνατε· δὲν σᾶς λαλεῖ ἐπίβουλος μισέλλην,
« Ἀλλὰ ὁ λόρδος Βηκονσφὴλδ, ἐπάνω κάτω Ἕλλην...»
Τοιαῦτα ὁ μεγάθυμος προφήτης συμβουλεύει·
Μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ μέλλον εὐρὺ φιλεύει,
Πλὴν ὅσῳ ζῇ καὶ δύναται, ἀτίμωσιν, δουλείαν·

Κάτω δεσμά, καὶ οὐρανοῦ ἐπάνω βασιλείαν....
Καὶ τὸν προστάτην μας αὐτὸν μιμοῦνται νῦν καὶ ἄλλοι·
῾Ο χθὲς δεσμώτης ᾿Ιταλός, τοῦ Σαὶντ-῾Ιλαὶρ οἱ Γάλλοι,
῾Ο Σκύθης καὶ οἱ Τεύτονες, κ' ἡ φίλη μας Αὐστρία·
῾Οποία ὠκεάνειος, Θεέ, ἀναισχυντία!
Κ' εἷς Τοῦρκος τόσον ἀναιδῶς δὲν ἤθελε λαλήσει,
Καὶ μία ἴσως ἤθελεν ἑταίρα κοκκινίσει.
Λαμβάνουν ἓν πρωτόκολλον καὶ τὸ ἐκσφενδονίζουν
Μὲ τὴν ὑπογραφήν των,
Καὶ μετ' ὀλίγον οἱ αὐτοὶ ὡς ῥάκος τὸ ξεσχίζουν,
Καὶ τὴν ἰδίαν λησμονοῦν πῶς σχίζουσι τιμήν των!
Πλὴν τότε δύνατ' ἡ μικρὰ ῾Ελλὰς ν' ἀναφωνήσῃ
Εἰς πάντας· «᾿Ατιμία!»
Καὶ μὲ τοῦ ξίφους τὴν αἰχμὴν τὸν χάρτην των νὰ σχίσῃ,
Καὶ Βερολῖνον νὰ γενῇ δικάζον ἡ ἰδία!
Θὰ γείνῃ, ναί· ὑπέγραψε κ' εἷς ἄλλος ἀοράτως,
Οὐχὶ ἐπὶ τοῦ χάρτου σας, εἰς τοὐρανοῦ τὸ δῶμα,
Νὰ λάβῃ μέγα ἡ ῾Ελλὰς ὡς ἡ ψυχή της πλάτος,
Καὶ οἱ εὐρεῖς της πνεύμονες εὐρὺ νὰ λάβουν σῶμα!

Γ'

῏Ω, μὴ μᾶς προασπίζετε· κτυπᾶτέ μας ἀκόμα,
Καὶ δὲν θὰ ᾖναι βέβαια τὸ πρῶτον κτύπημά σας....
Πλὴν ὄχι φράσεις, κλείσατε μίαν φορὰν τὸ στόμα·
Πᾶσαν στιγμὴν προδίδεσθε ἀπὸ τὸ σύριγμά σας.

Νέος κ' εὐρὺς ἀνοίγεται ποιήσεως ὁρίζων.
Ὁ Βηκονσφὴλδ τὸ ἔγραψε, σχολάρχης Μούσης νέας,
Διπλωματίας Ὅμηρος, Τυρταῖος ἀφοπλίζων!
Ἆ! οὐδ' ὁ Κάνιγκ, ὡς αὐτός, δὲν μᾶς ἠγάπα τόσον.
Ἀκούσατε· ὁ ἀγαθὸς φιλέλλην προφητεύει,
Κ' εἶν' ἀπὸ αἷμα προφητῶν.... Ὤ, θὰ ἰδῆτε πόσον
Καὶ ὅταν πλήττῃ ἀγαπᾷ· γλυκύτατα φονεύει.
« Κάτω τὰ ὅπλα, Ἕλληνες! Καθὼς οἱ ἀνδριάντες
« Τῶν εὐγενῶν προγόνων σας ἀκινητεῖτε πάντες,
« Καὶ καρτερεῖτε ἤρεμοι τοῦ ὄρθρου τὸν νυμφίον·
« Ἐγκλείει μέλλουσαν ζωὴν τ' ἀκίνητον μνημεῖον.
« Τὸ ἐνεστὼς οἱ βάρβαροι ἂς ἔχουν Μουσουλμάνοι·
« Τὸ μέγα μέλλον ἔχετε ὑμεῖς, καὶ τοῦτο φθάνει.
« Οἱ ἀδελφοί σας δύνανται ἀκόμη νὰ προσμένουν
« Ὀλίγας ἔτι γενεάς.... οἱ χρόνοι διαβαίνουν.
« Εἶδες ἐκεῖ! Ἀπόγονοι τῆς Σπάρτης νὰ καλοῦνται
« Καὶ νὰ μισοῦν τὴν μάστιγα, ἣν Ῥῶσσοι δὲν φοβοῦνται!
« Καὶ τί ἂν τοὺς ναοὺς αὐτῶν οἱ βάρβαροι κρημνίζουν;
« Μὴ λίθοι δὲν εὑρίσκονται; ἐκ νέου δὲν τοὺς κτίζουν;
« Ἂς ἔχῃ δόξαν ὁ θεὸς καὶ ἡ διπλωματία!
« Τί ἄλλο εἶναι ἡ Ἑλλὰς παρὰ πετρῶν σωρεία;
« Προσμείνατε· δὲν σᾶς λαλεῖ ἐπίβουλος μισέλλην,
« Ἀλλὰ ὁ λόρδος Βηκονσφὴλδ, ἐπάνω κάτω Ἕλλην...»
Τοιαῦτα ὁ μεγάθυμος προφήτης συμβουλεύει·
Μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ μέλλον εὐρὺ φιλεύει,
Πλὴν ὅσῳ ζῇ καὶ δύναται, ἀτίμωσιν, δουλείαν·

Κάτω δεσμά, καὶ οὐρανοῦ ἐπάνω βασιλείαν....
Καὶ τὸν προστάτην μας αὐτὸν μιμοῦνται νῦν καὶ ἄλλοι·
'Ο χθὲς δεσμώτης 'Ιταλός, τοῦ Σαὶντ-'Ιλαὶρ οἱ Γάλλοι,
'Ο Σκύθης καὶ οἱ Τεύτονες, κ' ἡ φίλη μας Αὐστρία·
'Οποία ὠκεάνειος, Θεέ, ἀναισχυντία!
Κ' εἷς Τοῦρκος τόσον ἀναιδῶς δὲν ἤθελε λαλήσει,
Καὶ μία ἴσως ἤθελεν ἑταίρα κοκκινίσει.
Λαμβάνουν ἓν πρωτόκολλον καὶ τὸ ἐκσφενδονίζουν
Μὲ τὴν ὑπογραφήν των,
Καὶ μετ' ὀλίγον οἱ αὐτοὶ ὡς ῥάκος τὸ ξεσχίζουν,
Καὶ τὴν ἰδίαν λησμονοῦν πῶς σχίζουσι τιμήν των!
Πλὴν τότε δύνατ' ἡ μικρὰ 'Ελλὰς ν' ἀναφωνήσῃ
Εἰς πάντας· «'Ατιμία!»
Καὶ μὲ τοῦ ξίφους τὴν αἰχμὴν τὸν χάρτην των νὰ σχίσῃ,
Καὶ Βερολῖνον νὰ γενῇ δικάζον ἡ ἰδία!
Θὰ γείνῃ, ναί· ὑπέγραψε κ' εἷς ἄλλος ἀοράτως,
Οὐχὶ ἐπὶ τοῦ χάρτου σας, εἰς τοὐρανοῦ τὸ δῶμα,
Νὰ λάβῃ μέγα ἡ 'Ελλὰς ὡς ἡ ψυχή της πλάτος,
Καὶ οἱ εὐρεῖς της πνεύμονες εὐρὺ νὰ λάβουν σῶμα!

Γ'

Ὦ, μὴ μᾶς προασπίζετε· κτυπᾶτέ μας ἀκόμα,
Καὶ δὲν θὰ ἦναι βέβαια τὸ πρῶτον κτύπημά σας....
Πλὴν ὄχι φράσεις, κλείσατε μίαν φορὰν τὸ στόμα·
Πᾶσαν στιγμὴν προδίδεσθε ἀπὸ τὸ σύριγμά σας.

Δὲν θέλομεν τὴν ἄφιλον φιλίαν σου, ὦ Δύσις,
Μήτε Ἰούδα φίλημα· φεῦ, κάθε φίλημά σου
Εἰς τὰς δεσμίας χεῖράς μας ἐπρόσθετεν ἁλύσεις!
Προκρίνομεν τὸ μῖσός σου καὶ τὰ κτυπήματά σου.
Ὁπόταν μόνον μᾶς κτυπᾷς, ἀλήθειαν μᾶς λέγεις,
Καὶ ψεύδεσαι, τὴν δεξιὰν ὁπόταν μᾶς ὀρέγῃς.
Ναί, παῦσε δι' ἀγνώμονας νὰ μεριμνᾷς τοσοῦτον·
Τόσων γενναίων συμβουλῶν· λυπήθητι τὸν πλοῦτον.
Εἴμεθα σκληροτράχηλος λαός, καὶ τῆς φιλίας
Ἀνάξιοι τῆς Δύσεως·
Δὲν θέλομεν νὰ πέσωσιν ἐκ μόνης τῆς σκωρίας
Οἱ κρίκοι τῆς ἁλύσεως.
Ἔχομεν σπάθην, ἔχομεν, καὶ κόπτομεν μ' ἐκείνην
Τὰς ἁλυσίδας τῶν ἐχθρῶν, τῶν φίλων τὴν σαγήνην!
Ναί, δὲν θὰ σὲ ἀκούσωμεν καὶ θὰ σωθῶμεν, Δύσις·
Γνωρίζομεν ὑπὲρ ἡμῶν πῶς δὲν θ' ἀνησυχήσῃς,
Καὶ ὅτι ἕως εἰς αὐτὴν ἀκόμη τὴν ἡμέραν,
Θρηνεῖς τὴν αὐτοσχέδιον τοῦ Ναυαρίνου σφαῖραν,
Ἧς εἴθε νὰ ἐφείδεσο, διὰ νὰ μὴ μᾶς ῥίπτῃς
Τὴν χάριν εἰς τὸ πρόσωπον ὡς ὕβριν πᾶσαν ὥραν.
Τὴν προσωπίδ' ἀπόρριψε, μὴ τὴν μορφήν σου κρύπτῃς·
Οὐδέποτε ἠγάπησες τὴν ἀτυχῆ μας χώραν.
Ἔσο ἐχθρά μας· δὲν ἀνθεῖ τὸ ῥόδον εἰς χιόνα,
Οὐδ' εἰς ὑμᾶς ἐρύθημα· πᾶσα αἰδὼς ἐχάθη,
Καὶ ἄλλο δὲν ἐρυθριᾷ εἰς τοῦτον τὸν αἰῶνα
Παρὰ τοῦ Κάϊν μόν' ἡ χείρ, καὶ ᾑμαγμένη σπάθη. —

Ὦ, ἄκουσον, ὦ ἄκουσον, ἀπάνθρωπος Εὐρώπη·
Πᾶν γόητρόν σου ἐφ' ἡμῶν διὰ παντὸς ἐκόπη,
Κ' εἰς τὴν μολπὴν τοῦ ὄφεως οὐδεὶς ἡμῶν ἐνδίδει.
Τὰς συμβουλάς σου κράτησε, τοὺς εὐφυεῖς σου γρίφους·
Δὲν ἔχομεν ὑπομονῆς οὐδὲ ῥανίδα ἤδη,
Καὶ ὅλα θὰ τὰ λύσωμεν μὲ τὴν αἰχμὴν τοῦ ξίφους.
Ἀρκεῖ, ἀρκεῖ τὸ κώνειον τόσων μακρῶν αἰώνων·
Φεῦ, ὅταν ὑπομένωμεν, ἀνάνδρους μᾶς καλεῖτε,
Καὶ ὅταν τάφον θέλωμεν ἢ δάφνην Μαραθώνων,
«Κάτω τὰ ὅπλα!» κράζετε, κ' εἰσέτι ἀπειλεῖτε!
Αἴ, δὲν θὰ σὲ ἀκούσωμεν κ' ἐλθὲ νὰ μᾶς κτυπήσῃς,
Τοῦ Κιρκασίου σύμμαχος καὶ στήριγμα τυράννων·
Τὰς σιδηρᾶς ἁλύσεις μας ἐλθὲ νὰ τὰς αὐξήσῃς,
Καὶ τὸν σταυρόν σου πάτησε μετὰ τῶν Μουσουλμάνων.
Ἐλθὲ τὴν χάριν τοῦ φωτὸς μὲ σκότος νὰ πληρώσῃς·
Ἐλθὲ τὸν Προμηθέα σου εἰς βράχον νὰ καρφώσῃς,
Κ' εἰς τοῦ Καυκάσου ἄφησε τὰ σπλάγχνα του τὸν γῦπα·
Μὲ συμβουλὰς μὴ μᾶς κτυπᾷς, μὲ τὴν ῥομφαίαν κτύπα.
Κτύπα, πλὴν μὴ προσμειδιᾷς ὁπόταν μᾶς φονεύῃς,
Καὶ μὴ ἀπὸ τοῦ ἀσφαλοῦς ἀνάνδρως εἰρωνεύῃς.
Ὁ κόσμος στρέφει· πίπτουσι τὰ ἔθνη, ἀναβαίνουν·
Ἀπὸ τὴν χεῖρα τοῦ ἑνὸς εἰς ἄλλον μεταβαίνουν
Ὡς νόμισμα αἱ τύχαι....
Τῆς χθὲς ὁ ἀπελεύθερος ὑπομονὴν δὲν εἶχε,
Καὶ τώρ' ἀκόμη καὶ αὐτὸς ὑπομονὴν μᾶς ψάλλει!
Ἀλλὰ πρὶν ἔλθουν, Ἰταλέ, οἱ Πρῶσσοι καὶ οἱ Γάλλοι

Νὰ θραύσουν τὰς ἁλύσεις σου, ἐδέεσο, ἐπόνεις,
Καὶ θρήνου ὕψονες παντοῦ κραυγὴν ἀπεγνωσμένην·
Πῶς τότε δὲν ἐπρόσμενες καὶ πῶς ἀνυπομόνεις;
Ἄφες τὴν Ἀλσατίαν σου, παραίτει τὴν Λωραίνην,
Ὦ Σαὶντ-Ἱλαίρ· εἶναι νωπὴ ἡ ἁρπαγή των ἔτι·
Ὤ, κ' ἑκατὸν καὶ χίλια ἐὰν παρέλθουν ἔτη,
Εἶν' ἐδικαί σας κτήσεις·
Ἄφες νὰ σκωριάσωσιν ὀλίγον αἱ ἁλύσεις.
Νὰ γείνουν πρῶτον ἅπαντες οἱ κάτοικοί των Πρῶσσοι·
Μίαν ἡμέραν ὁ Θεὸς θὰ τοὺς ἐλευθερώσῃ....
Πλὴν φρίττουσα πυρετωδῶς ὁπλίζετ' ἡ Γαλλία·
Ἆ, βέβαια· μήπως Ἑλλὰς καλῆτ' ἡ Ἀλσατία;
Πᾶν στῆθος ἀνυπομονεῖ, ταράσσεται καὶ πάλλει.
Εἰς ἄλλους τὴν ὑπομονὴν χαρίζουσιν οἱ Γάλλοι!
Εἰς ἄλλους· μόνον Ἕλληνας εἰς τὰς ἁλύσεις πείθεις·
Εἰς ἄλλους ὁ Αὐστριακός, ὁ Γερμανός, ὁ Σκύθης,
Εἰς ἄλλους ὁ Σαλισβουρύ· καὶ ὅμως μόνον μίαν
Πολίχνην ἂν ἀφήρπαζον ἀπὸ τὴν Βρεττανίαν,
Τί λέγω;...ἕνα Βρεττανόν, ἓν δένδρον των, ἓν μνῆμα,
Πῦρ θὰ κατέκλυζε καὶ γῆν καὶ οὐρανὸν καὶ κῦμα!

. . . .

Δ'

Οὕτω λοιπόν! παρῄτησες τὴν πρώτην γνώμην, Δύσις,
Καὶ θέλεις πάλιν εἰς δεσμὰ τὴν Ἤπειρον ν' ἀφήσῃς!

Σ' εὐγνωμονοῦμεν· ἔπραξες καὶ ἄκουσα ὡραῖα·
  Ἡ γλίσχρος χείρ, καθ' ἣν στιγμὴν ἐπρόσφερεν, ἐστάθη.
Ἆ, τοῦτο κ' ἡ ἐπίστρατος ἐζήτει νεολαία,
  Αὐτὸ ἡ νέα λόγχη των κ' ἡ γηραιά μας σπάθη,
Τὰ ὄρη, τὰ πεδία μας, τ' ἀδούλωτόν μας κῦμα·
  Αὐτὸ καὶ τῶν πατέρων μας τὸ τουρκομάχον μνῆμα.
Τὴν Ἤπειρον δὲν δίδετε, τοῦ Πύρρου μας τὴν κοίτην·
  Καλά· θὰ λάβωμεν ἡμεῖς καὶ τὴν Μακεδονίαν,
Τὴν Θεσσαλίαν ἅπασαν, τὴν Θρᾴκην καὶ τὴν Κρήτην,
  Καὶ μίαν δὲν θ' ἀφήσωμεν ἑλληνικὴν γωνίαν. *
Ὦ, ναί· θὰ πολεμήσωμεν ἀνήκουστον ἀγῶνα,
  Ἄγνωστον κ' εἰς τὸ παρελθὸν κ' εἰς τοῦτον τὸν αἰῶνα·
Λυσσώδη· θὰ παλαίσωμεν καὶ κατ' αὐτῆς τῆς μοίρας,
  Καὶ μὲ τὰ ξίφη τὰ γυμνὰ καὶ μὲ γυμνὰς τὰς χεῖρας,
Εἰς γῆν κ' εἰς κῦμα· πανταχοῦ ὅπου εἷς Τοῦρκος πνέει·
  Ἄνδρες, γυναῖκες, γέροντες ἀδύνατοι καὶ νέοι,
Κ' εἰς μίαν θὰ πληρώσωμεν, εἰς μίαν μάχην μόνον,
  Τοῦ γένους τὴν ἀτίμωσιν, τὸ αἷμα τῶν προγόνων,
Τὰς ὕβρεις τῶν παρθένων μας καὶ τῶν ἐκκλησιῶν μας,
  Τόσων νηπίων θάνατον, καὶ τὸν βαρὺν σταυρόν μας!
Καὶ εἰς τὴν πάλην τὴν μακράν, τὴν συμπλοκὴν τῆς λύσσης,
  Θέλει πληρώσει ἀντὶ σοῦ ἡ φίλη σου Τουρκία
Τοὺς λόγους τοὺς φαρμακεροὺς, κατηραμένη Δύσις,
  Οὓς μᾶς ἐδώρ' ἡ ἄνανδρος τῶν τέκνων σου καρδία!

1881

* Φεῦ, ἔγραφον πρὸ τῆς λύσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ ζητήματος.

ΕΥΓΝΩΜΟΣΥΝΗ ΠΡΟΣΦΥΓΟΣ

Α'

Καλύβην μοὶ προσέφερον ὡς ἄσυλον ἐρήμην,
   Κ' ἐπάνω κλίνης χωρικῆς μὲ πυρετὸν ἐκείμην,
Δεχθεὶς γενναῖον ἄσυλον εἰλικρινοῦς ξενίας
   Ἀπὸ ἀγρότας εὐγενεῖς, ἀπὸ ἁπλᾶς καρδίας.
Μὲ ποίαν περιπάθειαν, μὲ πόσην προθυμίαν,
   Νὰ μοῦ φαιδρύνουν ἔπασχον τὴν σκοτεινὴν καρδίαν!
Μὲ παρεκάλουν ταπεινῶς μικρὸν νὰ εὐθυμήσω,
   Καί μ' ἔφερον εἰς τράπεζαν εὐρεῖαν νὰ καθήσω.
Ἦτο γλυκὺς ὁ ἄρτος των ὁ μέλας εἰς τὸ στόμα,
   Κ' ἐδρόσιζε καὶ τὴν ψυχὴν τὸ ὕδωρ των ἀκόμα.
Ὦ, πόσην, πόσην πρὸς ἐμὲ ᾐσθάνοντο φιλίαν,
   Διότι νὰ εὐεργετοῦν τοὺς ἔδιδον αἰτίαν!
Ναί, ἦσαν ἅγιοι σχεδὸν οἱ χωρικοὶ ἐκεῖνοι,
   Ἦτον ὑπὸ τὴν στέγην των εὐδία καὶ εἰρήνη.

Πολλάκις, ὅταν ἔκλινα τὴν κεφαλὴν βαρεῖαν,
'Ενώπιόν μου ἤρχοντο μὲ θελκτικὴν δειλίαν,
Καί μ' ἔλεγον· «μὴ θλίβεσαι» καί μ' ἔλεγον· «ὁ χρόνος
«Κ' ἡμέρας ἔχει ἔαρος καὶ νύκτας τοῦ χειμῶνος.
«'Ιδὲ πῶς λάμπει ἄνωθεν ἡ οὐρανία στέγη,
«Εἰς τὴν ψυχὴν προσμειδιᾷ καὶ ἔλπιζε τῇ λέγει....»
Ὦ, ἴσως κατὰ τὰς στιγμὰς τὰς ζοφερὰς ἐκείνας
Μ' ἠνώχλουν, ἔφερα πικρὰς εἰς τὴν ψυχὴν ὀδύνας·
Ἴσως μοὶ ἔλεγον πολλὰ τὰ συμπαθῆ των χείλη,
'Αλλ' ὅμως κάλλιον αὐτῶν τὸ βλέμμα των ὡμίλει!

B'

Τί πταίουν, τί ἂν πληκτικοὶ μοῦ ἦσαν ἐξ ἀγνοίας,
Ἂν εἰς τὰ χείλη ἄρωμα δὲν εἶχον εὐγλωττίας,
Καὶ ἄκαιρος ἐνίοτε ὁ πόνος των μὲ ἦτο;
Μήπως δὲν πλήττω πανταχοῦ, μὴ πάντοτε δὲν πλήττω;
Μήπως δὲν πάσχω κ' εἰς αὐτὴν τὴν πατρικὴν ἑστίαν;
Παντοῦ τὴν φέρω τὴν πληγήν, παντοῦ τὴν ὀλεθρίαν!
Μίαν ἑσπέραν — ἄ, ποτὲ δὲν θὰ τὴν λησμονήσω· —
'Ενῷ εἰς μάτην ἔπασχα τοὺς ὀφθαλμοὺς νὰ κλείσω,
Τὴν προσευχήν των ἤκουσα πρὸς τὸν 'Εσταυρωμένον·
'Υπὲρ ἐμοῦ ἐδέοντο κ' ὑπὲρ τῶν τεθλιμμένων....
Τίς οἶδεν ἡ κατάνυξις καὶ προσευχὴ ἐκείνων
'Εκ ποίων θὰ μὲ σώσωσι τραυμάτων καὶ κινδύνων'

Ναί· εἶναι θώραξ ἄτρωτος κατὰ τῆς εἱμαρμένης
'Η ταπεινὴ παράκλησις ψυχῆς προσευχομένης.
Αὐτοί, αὐτοί μ' ἐδέχθησαν χωρὶς νὰ μὲ γνωρίζουν,
Χωρὶς νὰ θέλουν ἀμοιβὴν καὶ οὔτε νὰ ἐλπίζουν.
Τίς ἤμην καὶ τί ἔπραξα δέν μ' εἶχον ἐρωτήσει·
Μὴ ἐρωτᾷ ὁ ἥλιος εἰς ποῖον φῶς θὰ χύσῃ;
Ἄγνωστος ἤμην εἰς αὐτούς, ἐκ τοῦ Θεοῦ σταλμένος·
Ἄ, εἶναι τόσον ἱερὸς εἰς τὸν λαὸν ὁ ξένος!

Γ'

Ὦ Σεῖς, καθρέπται ἄγνωστοι ἀγνώστου εὐγενείας,
Εἰς οὓς ὀφείλω ἄσυλον ἀδελφικῆς ξενίας,
Πτωχοί μου φίλοι· ὁ Θεὸς ποτὲ νὰ μὴ τὸ δώσῃ,
Τὴν ταπεινὴν καλύβην σας ὁ πλοῦτος νὰ ὑψώσῃ!
Εἴθε νὰ ἦσθε πάντοτε ὅ,τι καὶ τώρα εἶσθε,
Εὐδαίμονες καὶ ἄσημοι.... καὶ ἂς περιφρονῆσθε,
Καὶ ἂς σᾶς κράζουν ἀγεννεῖς τῶν εὐγενῶν τὰ σμήνη·
Σεῖς εἶσθε ἡ εὐγένεια καὶ ἀγεννεῖς ἐκεῖνοι!
Σεῖς δίδετε τὴν πενιχρὰν καλύβην εἰς τὸν ξένον·
'Εκείνων τὸ ἀνάκτορον εἶν' εἰς αὐτὸν κλεισμένον.
Σεῖς δίδετε τὸν ἄρτον σας, ἐκεῖνοι δὲν τὸν δίδουν·
Σεῖς κρύπτετε τὸν πρόσφυγα, ἐκεῖνοι τὸν προδίδουν!
Ὦ, εἴθε τέκνον τῶν ἀγρῶν ὡς σεῖς νὰ ἐγεννώμην,
Εἴθε ὅ,τι αἰσθάνεσθε κ' ἐγὼ νὰ ᾐσθανόμην....

Προσευχηθῆτε, φίλοι μου, προσευχηθῆτε, φίλοι,
  Διὰ τὸν ξένον σας φαιδρὰ ἡμέρα ν' ἀνατείλῃ!
Ζητήσατε ὑπὲρ αὐτοῦ τὴν λήθην ἢ τὸ μνῆμα·
  Καὶ φεύγω.... σύρω ἀλλαχοῦ τὸ ἄσκοπόν μου βῆμα.
Ἐγὼ δὲν θὰ προσευχηθῶ εὐδαίμονες νὰ ζῆτε·
  Τὸ χεῖλος τὸ ἐπάρατον νὰ εὐχηθῇ φοβεῖται.

1861

ΑΣΜΑΤΙΟΝ

Κλεισθῆτε, μάτια μου, κλεισθῆτε,
Εἰς τὸ σκοτάδι·
Χέρια, στὸ στῆθος σταυρωθῆτε,
Ξεκουρασθῆτε·
Ἦλθε τὸ βράδυ!

Σταθῆτε, πόδιὰ κουρασμένα,
Τὸ μνῆμα ἐφάνη·
Ξαπλώσετε σαβανωμένα·
Δυστυχισμένα,
Ὁ δρόμος φθάνει....

Ὕπνο, καρδιά· καρδιά, κοιμήσου
Στῆς γῆς τὰ στήθη·
Στὴ γῆ θὰ παύσουν οἱ παλμοί σου
Κ' οἱ γογγυσμοί σου.
Χόρτασε λήθη!

1870

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ

...Εἰς ταύτην τὴν ἀπέραντον, σοφὴν δημιουργίαν
Μεγάλην εἶδον σύγχυσιν καὶ τάξιν οὐδεμίαν.
Εἶδον τὸ πᾶν πατούμενον ἀπὸ σκληρὸν δεσπότην,
Δακρύοντα τὸν δίκαιον, γελῶντα τὸν προδότην.
Ὑπὸ τὸ κάλλος συμπαθοῦς παρθένου ἀστασίαν,
Καὶ πανταχοῦ τὸν ἔρωτα μὲ τὴν ἐπιορκίαν.
Ἄνευ ἀπάτης φύλλον ἕν, ἓν φύλλον δὲν κινεῖται·
— Ὁποῖον αἶσχος ἄνθρωπος κάνεις ν' ἀποκαλῆται! —
Ὡς καὶ τὴν ἔχιδναν αὐτὴν καὶ τ' ἄγρια θηρία
Τὰ ὑπερβαίνει τῶν θνητῶν ἡ λογικὴ κακία.
Τὴν φύσιν πᾶσαν τὴν ἁγνὴν ὁ ἄνθρωπος μολύνει·
Τὰ πάντα θλίβει καὶ τὸ πᾶν ἐνώπιόν του κλίνει.
Βαίνων, πατεῖ ἀνάλγητος τὸν χόρτον τῶν δρυμόνων·
Ἱστάμενος, ἐπινοεῖ καταστροφὴν καὶ φόνον.
Μὲ χεῖρα κόπτει βάρβαρον τὰ μυροβόλα κρίνα,
Καὶ ὅμως χύνουν δι' αὐτὸν τὰ μύρα των ἐκεῖνα!

Ἀκόρεστος τῆς φύσεως ληστής, τὸ πᾶν μαραίνει·
  Ῥίπτει μὲ πέλεκυν τὰς δρῦς, τοὺς ποταμοὺς ξηραίνει
Καὶ εἰς λοφίσκους ταπεινοὺς τὰ ὄρη μεταβάλλει·
  Ψαλὶς βανδάλου, κόπτουσα τῆς φύσεως τὰ κάλλη.
Εἰς τὸν αἰθέρα θύματα τὸ βλέμμα του θηρεύει,
  Καὶ τὸ ἀμέριμνον πτηνὸν ἐνῷ πετᾷ φονεύει.
Ἰχθῦς ἀπὸ τῶν θαλασσῶν τὴν ἄβυσσον ἁρπάζει,
  Κ' εἰς ἄλλους φέρων θάνατον, αὐτὸς διασκεδάζει!
Πολλάκις παῖδας, μ' ἔκπληξιν, μικροὺς κακούργους εἶδα
  Νὰ βασανίζουν ἀπαθῶς ἀθῴαν χρυσαλίδα,
Νὰ ἐξορύττουν παίζοντες μικροῦ στρουθίου ὄμμα,
  Καὶ πλῆθος νὰ καταπατοῦν μυρμήκων εἰς τὸ χῶμα.
Ἰδοὺ τὸ τέκνον τοῦ Θεοῦ, τὸ καλλιτέχνημά του·
  Ἰδοὺ τίς φέρει τὴν σεπτὴν μορφὴν τοῦ ἀθανάτου!

1860

ΜΕΣΑΝΥΚΤΑ

Στὴν ἐρημιὰ
Φωνὴ κάμμιά,
    Στὴ χώρα ἡσυχία.
Μαύρη νυχτιά,
Κ' ἡ ῥεμματιὰ
    Νερὰ κυλάει κρύα.

Σβηστὸς φανὸς
Ὁ οὐρανός,
    Ἐσφάλησε τὸ μάτι,
Κι' ἀγκαλιαστὰ
Τὴ γῆ βαστᾷ
    Σ' ἀτέλειωτο κρεββάτι.

Εἶναι νυχτιὰ
Χωρὶς ματιά·
Ἕν' ἄστρο δὲν ἀχνίζει,
Καὶ στὸ γιαλὸ
Κῦμα θολὸ
Ὡσὰν καρδιὰ γογγύζει!

Στὴ σιωπὴ
Στοιχειῶν σκοποὶ
Ἀκίνητοι φρουροῦνε,
Κ' ἐδῶ κ' ἐκεῖ,
Τρομακτικοί,
Βρυκόλακες γυρνοῦνε....

Βραχνός, βραχνὸς
Ὁ πετεινός,
Ἀπ' τὰ χωράφια κράζει,
Καὶ στὴ φωνὴ
Τὴ σκοτεινὴ
Νεκροὺς ὁ τάφος βγάζει.

Ὥρα φρικτή·
Ἡ ὥρ' αὐτὴ
Μεσάνυκτα σημαίνει·
Εἶν' ὁ καιρός,
Ποῦ ὁ νεκρὸς
Τὸν ὕπνο του χορταίνει!

Θαμπὴ αὐγὴ
Ἔχουν στὴ γῆ
Οἱ πεθαμμένοι τώρα,
Καὶ μὲ ζωὴ
Χωρὶς πνοὴ
Ξυπνοῦν αὐτὴν τὴν ὥρα.

Τὴν ὥρ' αὐτὴ
Φονιᾶς πατεῖ
Κορμὶ ζεστὸ ἀκόμα,
Κ' ἡ ἀρετὴ
Θεὸ ζητεῖ,
Μὲ πικραμένο στόμα.

Κάτω ἐκεῖ,
Μάννα κακὴ
    Τὰ σπλάχνα της πετάει·
Βρέφος βαστᾷ·
Ἄχ, τὸ πετᾷ,
    Κι' αὐτὸ χαμογελάει....

Ποιὸς εἶν' αὐτός,
Ὁποῦ σκυφτὸς
    Κυττάει, τρέμει, σκάφτει;
Τί θέλει, τί;
Νεκροὺς ζητεῖ,
    Καὶ σάβανα ξεθάφτει.

Ἄχ! ἔλ' αὐγή,
Σπρῶξ' ἀπ' τὴ γῆ
    Τὰ κρίματα στὸν ᾄδη·
Στὸν οὐρανὸ
Τὸ φῶς τ' ἁγνὸ
    Ἂς διώξῃ τὸ σκοτάδι!

1866

Ὥρα φρικτή·
Ἡ ὥρ' αὐτὴ
Μεσάνυκτα σημαίνει·
Εἶν' ὁ καιρός,
Ποῦ ὁ νεκρὸς
Τὸν ὕπνο του χορταίνει!

Θαμπὴ αὐγὴ
Ἔχουν στὴ γῆ
Οἱ πεθαμμένοι τώρα,
Καὶ μὲ ζωὴ
Χωρὶς πνοὴ
Ξυπνοῦν αὐτὴν τὴν ὥρα.

Τὴν ὥρ' αὐτὴ
Φονιᾶς πατεῖ
Κορμὶ ζεστὸ ἀκόμα,
Κ' ἡ ἀρετὴ
Θεὸ ζητεῖ,
Μὲ πικραμένο στόμα.

Κάτω ἐκεῖ,
Μάννα κακὴ
Τὰ σπλάχνα της πετάει·
Βρέφος βαστᾷ·
Ἄχ, τὸ πετᾷ,
Κι' αὐτὸ χαμογελάει....

Ποιὸς εἶν' αὐτός,
Ὁποῦ σκυφτὸς
Κυττάει, τρέμει, σκάφτει;
Τί θέλει, τί;
Νεκροὺς ζητεῖ,
Καὶ σάβανα ξεθάφτει.

Ἄχ! ἔλ' αὐγή,
Σπρῶξ' ἀπ' τὴ γῆ
Τὰ κρίματα στὸν ᾅδη·
Στὸν οὐρανὸ
Τὸ φῶς τ' ἁγνὸ
Ἂς διώξῃ τὸ σκοτάδι!

1866

ΕΙΣ ΛΕΥΚΩΜΑ

ΦΙΛΟΥ ΕΞ ΕΦΟΔΟΥ

Α΄

....Πάλιν ὁ ἄχαρις συρμὸς αὐτὸς τῶν λευκωμάτων,
Ἡ πρὸ αἰώνων αὔτη γραῦς ἡ πλήρης ληρημάτων·
Νωδή, πλὴν διασώζουσα τὴν πρώτην αὐτῆς πλάνην,
Ὡς Δόνα-Σόλα ἔρχεται.... Οὐαὶ εἰς τὸν Ἑρνάνην!
Φεῦ· τί μὲ θέλει τῶν μωρῶν αὐτὴ ἡ νεκροθήκη,
Τὸ στάδιον τῶν στιχουργῶν, τῶν ποιητῶν ἡ φρίκη;
Μελάνης θέλει δάκρυα εἰς τὰ λευκά της στήθη,
Κεφαλαλγίας ἔμπνευσιν καὶ δάκρυα εὐήθη·
Αἰσθήματα, πλὴν ἔμμετρα, οὐχὶ πεζά· ἐχθαίρει
Τὸ πεζικόν· ἱπποτικὴ στολὴ τὴν παραφέρει!

Β'

Τὸ λεύκωμα εἶναι τρυφὴ μεγάλων παιδαρίων·
  Ἐκ λήθης εἶν' ἐνθύμησις, ἄνευ νεκροῦ μνημεῖον·
Ἑταίρα χιλιόκαρδος, νεκρὴ ἀθανασία,
  Ἱερεμίας ἄδακρυς, σιγῶσα φλυαρία.
Τὸ λεύκωμα ταρίχευσις καλεῖται φρασιδίων,
  Ἀναισθησίας αἴσθημα καὶ δάκρυον γελοῖον·
Νεκροταφεῖον ἀληθοῦς ἰσότητος, διότι
  Μὲ τὸν Νικολετόπουλον ὁ Βύρων ὑπνώττει! *

Γ'

Τὸ λεύκωμά σου πρὸ μικροῦ μ' ἐστάλη παρ' ἐλπίδα·
  Πλὴν διατί;... νὰ τὸ ἰδῶ ἢ μὴ νὰ γράψω κάτι;
Ἐὰν τὸ πρῶτον, περιττόν· οἴμοι, τοσαῦτα εἶδα....
  Τὸ δεύτερον; Ὁ οὐρανὸς νὰ μὲ διαφυλάττῃ!
Νὰ γράψω τί; πῶς σ' ἀγαπῶ, πῶς μ' ἀγαπᾷς νὰ γράψω;
  Πλὴν τότε τὴν ταλαίπωρον ἀλήθειαν θὰ θάψω.
Ἀκόμη χθὲς σ' ἐγνώρισα, καὶ δι' ἐμὲ φιλία
  Δὲν εἶναι πίλου ἀσπασμὸς ἁπλοῦς, ἀλλὰ θρησκεία.
Νὰ γράψω περὶ ἔρωτος; πλὴν ἐπὶ λευκωμάτων
  Ποτὲ δὲν γράφεται, ποτὲ τὸ ᾆσμα τῶν ᾀσμάτων.

---

* Εἰς τὴν αὐτὴν σελίδα τοῦ λευκώματος ὑπῆρχον στίχοι Νικολετοπούλου τινὸς καὶ τοῦ Βύρωνος.

Μόνον εἰς καλλονῆς ψυχὴν χαράσσεται μὲ αἷμα·
  Τὸ ἄστρον θέλει οὐρανὸν καὶ μέτωπον τὸ στέμμα.—
Ἄ, ἐλησμόνησα! καὶ σὺ θὰ ἦσαι ἐξ ἐκείνων,
  Οἵτινες ἔχουν ἐπῳδόν· «ὁ Ἕλλην ξεσπαθόνει!»
Θὰ θέλῃς ᾄσματα Γραβιᾶς, παιᾶνας Σαλαμίνων·
  Πλὴν τὰ τσαρούχια πρὸ πολλοῦ ἡ Μοῦσα δὲν πτερόνει....
Ἐκεῖνα, εἷς πρωθυπουργὸς τὰ ἔχει π ε τ σ ω μ έ ν α·
  Πατρίδος ἔπη ἂν ζητῇς, εὑρίσκεις τυπωμένα
Εἰς τῆς Βουλῆς τὰ πρακτικά· ἐκεῖ ὑπερηφάνως
  Βελάζουν «Ναὶ» Κατσικαπῆς ὁμοῦ καὶ Κατριβάνος.
Βλέπεις, δὲν μένει τίποτε νὰ γράψω, νεανία·
  Οὐδὲ κἂν γρίφους· κ' εἰς αὐτοὺς ἀκόμη δὲν προσέχω.
Τοὺς κρύπτ' εἰς τὴν αἰθάλην της ἀγρύπνως ἡ «Ἑστία»,
  Καὶ μετ' αὐτῆς νὰ μετρηθῶ ἀξίωσιν δὲν ἔχω.
Πλὴν καὶ ἂν θέσω εἰς αὐτὴν πρὸς χάριν σου τὴν χεῖρα,
  Τρέμω μὴ εὕρω ἄνθρακας ἀναζητῶν σπινθῆρα....

Λοιπόν!... δὲν μένει ἄλλο τι παρὰ νὰ ὑπογράψω,
  Ζῶν δηλονότ' εἰς παγερὰν σελίδα νὰ παγώσω·
Τὸ ὄνομά μου πρὶν ταφῇ ὁ ἴδιος νὰ θάψω,
  Κ' εἰς τάφον προκαταβολῆς τὸ σῶμά μου ν' ἁπλώσω!
—Τόπον Νικολετόπουλε!... Καὶ Βύρων ἂν δὲν ἦμαι,
  Θὰ ἔχω πάλιν τὴν τιμὴν πλησίον σου νὰ κεῖμαι.

1870

ΔΟΤΕ *

ΑΥΤΟΣΧΕΔΙΟΝ

Ξένον ὠχρὸν φιλοξενεῖ ἡ εὔσπλαχνός σας θύρα,
    Σχεδόν, σχεδὸν φρενόληπτον ἀπὸ τὴν δυστυχίαν·
Πατέρα τέκνων, μ' ἐντροπὴν ἐκτείνοντα τὴν χεῖρα....
    Ὢ, ἂν ἠξεύρατε αὐτὴν τὴν μαύρην ὥραν, ποίαν
Αἰσθάνεται ταπείνωσιν κ' αἰσχύνην ἡ ψυχή μου,
    Κ' οἱ ἐδικοί σας ὀφθαλμοὶ θὰ ἔκλαιον μαζῆ μου!

Φεῦ, ἤμην ἄλλοτε κ' ἐγὼ υἱὸς καλῆς οἰκίας·
    Ὅ,τι ζητῶ, τὸ ἔδιδον.... ἀλλὰ ἡ φωλεά μου
Κατέπεσεν ἀπὸ πνοὰς ἀνέμου ὀλεθρίας,
    Καὶ ἤδη ἄρτον σᾶς ζητῶ νὰ θρέψω τὰ μικρά μου.
Δότε με, δότε· ὅμως μὴ τὴν ὄψιν μου ἰδῆτε·
    Τὴν ἐντροπὴν τοῦ δυστυχοῦς αἰτοῦντος σεβασθῆτε!

1876

---

* Τὸ ποίημα τοῦτο ἐγράφη κατὰ παράκλησιν δυστυχοῦς οἰκογενειάρχου.

ΑΕΤΟΣ ΚΑΙ ΣΤΑΥΡΟΣ

'Αϊτὸς ἀπὸ τὸν Ὄλυμπο μὲ μάτι φλογισμένο,
Σὲ κοιμητῆρι θλιβερό,
Μαῦρον ἐκύτταζε σταυρό,
Σὲ μνῆμ' ἀνυψωμένο.

'Αγνάντια του ἐκάθησε καὶ τὸν ἀναμετροῦσε
Ἡ ἀναμμένη του ματιά,
Καὶ τὰ φτερά του τὰ πλατειὰ
'Ακίνητα κρατοῦσε.

«Γιὰ ἰδές, ἐφώναξε, γιὰ ἰδές· δυὼ ξύλα ἐκεῖ σμιγμένα,
« Μ' ἕνα στὴ μέση τους καρφί,
« 'Απ' τοῦ 'Ολύμπου τὴν κορφὴ
« 'Εξώρισαν ἐμένα ! »

« Τὸ ξύλο ποῦ στὰ μνήματα τ' ἀκάθαρτα σαπίζει,
« Ἡ μέσα σ' ἐκκλησιὰ στενή,
« Κόσμος μωρὸς τὸ προσκυνεῖ,
« Κ' ἐμπρός του γονατίζει.... »

Κ' ἐχτύπησε τὸν ἅγιο σταυρὸ μὲ τὰ φτερά του,
Μὰ δὲν τὸν ἔρριξε.... γιατὶ
Ὅ,τι τὸν Κύριο κρατεῖ,
Ποτὲ δὲν πέφτει κάτου !

Κ' εἶπ' ἕν' ἀηδόνι, πὤκλαιγε σὲ μνήματα θλιμμένα,
Γυρίζοντας τὴν κεφαλή·
« Σώπα, περήφανο πουλί,
« Εἰδωλολάτρου γέννα ! »

«Τ' ἀστροπελέκι δὲν κρατεῖ ὁ ψεύτικος θεός σου,
«Τὸ φάντασμα ποῦ ἀγαπᾷς....
«'Αλλὰ τὸ ξύλο ποῦ χτυπᾷς·
«Γονάτισε καὶ σώσου!»

1869

ΕΙΣ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑΝ

ΤΩΝ ΓΕΝΝΕΘΛΙΩΝ ΜΟΥ

6 ΜΑΡΤΙΟΥ

Σὰν σήμερα γεννήθηκα· σὰν τούτη τὴν ἡμέρα,
Σ' αὐτὸν τὸ κόσμο τὸν κακό,
Κ' ἦλθ' ἀπὸ σκότος μυστικὸ
Στὸ φῶς καὶ στὸν ἀγέρα.

Μοῦ εἶπαν ὅτι ἔκλαια πολὺ τὴν ὥρα ἐκείνη,
Καὶ πῶς στὸ στόμα τὸ μικρὸ
Εἶχα παράπονο πικρό,
Σὰ νἄξερα τί ἐγίνη.

Σὰ νἄξερα ἡ μοῖρά μου γιὰ μένα τ' εἶχε γράψει....
  Ἄχ! ὅποιος Μάρτη γεννηθῇ,
  Ἔχει πολὺ νὰ λυπηθῇ,
    Ἔχει πολὺ νὰ κλάψῃ!

Σὰ σήμερα γεννήθηκα· ἂς λὲν πῶς ἀγαπάει
  Κάθε μητέρα τὸ παιδί·
  Δὲν εἶν' ἀλήθεια, ἐπειδὴ
    Ἐκείνη τὸ γεννάει....

Ὅποιος γεννιέται ἄνοιξι φθινόπωρο πεθαίνει·
  Ἄχ, ἡ μαρτιάτικη πνοὴ
  Καίει σὰν ἄνθος τὴ ζωή,
    Σὰν ἄνθος τὴ μαραίνει.

Δὲν εἶναι μάννα πιὸ καλὴ ἀπ' τὴν ἀνυπαρξία.
  Πόσο καλὰ ἤμουν ἐκεῖ,
  Στὴν ἀγκαλιὰ τὴ μυστική,
    Στὰ σπλάχνα της τὰ κρύα!

Ὁ χρόνος ἀπὸ πάνω μου ἀμέτρητος περνοῦσε·
Δέν μ' ἐξυπνοῦσε ἡ χαρά,
Δέν μ' ἐξυπνοῦσε συμφορά,
Κάνεις δέν μ' ἐξυπνοῦσε.

Σὰν τότε θενὰ κοιμηθῶ κάμμιὰ φορὰ καὶ πάλι
Μέσα στὸν τάφο τὸ βαθύ;
Μπορεῖ κάνεὶς νὰ κοιμηθῇ
Χωρὶς ὀνείρου ζάλη;...

Ἐγὼ δὲν θέλω οὐρανό, δὲν θέλω κόσμο ἄλλο·
Τὴν πρώτη μάννα μου ποθῶ,
Νὰ κοιμηθῶ, νὰ κοιμηθῶ
Τὸν ὕπνο τὸ μεγάλο!

1862

ΕΙΣ ΥΠΝΩΤΤΟΝΤΑ ΦΙΛΟΝ

Μακρὰν τῆς κλίνης ὁ θνητὸς ὡς μύρμηξ βηματίζει,
Ἀλλ' εἰς τὰ ὄνειρα πετᾷ καὶ τοὺς αἰθέρας σχίζει.

Α'

Κοιμᾶσαι, καὶ εἰς ὄνειρα ἴσως πετᾷς γενναῖα·
Θὰ ἐξυπνήσῃς αὔριον καὶ θὰ τὰ ἐνθυμῆσαι.
Οἴμοι· δὲν εἶναι ὡς αὐτὰ ἡ ἔγερσις ὡραία,
Οὐδὲ θὰ ἦσαι ἀγαθός, ὅσον ὑπνώττων εἶσαι.

Ὦ, πάλλει εὐγενέστερον εἰς τὴν στρωμνὴν τὸ στῆθος,
Καὶ τὴν ψυχὴν οὐράνιον ἐνύπνιον ἁγνίζει·
Ἐκ τούτου ἴσως ὁ θνητὸς ἀγγέλου ἔχει ἦθος,
Ὁπόταν ὁ καλὸς Μορφεὺς ὡς μήτηρ τὸν κοιμίζῃ.

Καὶ ὁ κακοῦργος, ὁ ποτὲ μειδίαμα μὴ ἔχων,
Κοιμᾶται, κ' ἡ καρδία του γαληνιαίως πάλλει,
Κ' εἰς τῶν ὀνείρων ἔκθαμβος τὴν χώραν διατρέχων,
Ὅτ' εἶναι βλέπει καὶ αὐτὸς εὐδαίμων ὡς οἱ ἄλλοι!...

Ναί· νὰ ὑπνώττῃς ἤθελον, νὰ κοίτεσ' αἰωνίως,
Δι' ἄρτον καὶ συμφέροντα μικρὰ νὰ μὴ φροντίζῃς·
Νὰ ἦναι ὄνειρον μακρόν, ἀπέραντον ὁ βίος,
Ψυχὴ νὰ ἦσαι ἄϋλος κ' εἰς νέφη νὰ βαδίζῃς.

Β'

Ἐπάρατος ἡ ἔγερσις· χαιρέκακος προσμένει
Πότε τοῦ ὕπνου ὁ θνητὸς τὰ ὄνειρα ν' ἀφήσῃ,
Κ' ἡ θετικότης ἔρχεται ἰσχνὴ καὶ πειvασμένη,
Τὸν ἄρτον τῆς ἡμέρας της καὶ πάλιν ν' ἀπαιτήσῃ.

Οὐαί, τὴν ἄπληστον αὐτὴν ἂν νῆστιν παραιτήσῃς·
Φεῦ, τὴν κακὴν ἐπαίτιδα ἐὰν δὲν τὴν πληρώσῃς....
Ὡς κύων ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τὰ ὄμματα θὰ κλείσῃς,
Θὰ τελευτήσῃς ἐκ λιμοῦ, ἐκ ψύχους θὰ παγώσῃς!

Δὲν βλέπει τις ἐνύπνια ἐγρηγορῶν, δὲν βλέπει·
  Δὲν τὸν ἀφίν' ἡ ὑλακὴ τῆς πείνης ἡ ἀγρία.
Δὲν πρέπει νὰ ὀνειρευθῇς, νὰ εὕρῃς ἄρτον πρέπει....
  Τὴν σάρκα τρέφε, ἄσιτος ἂς φθίν' ἡ φαντασία!

Κοιμᾶσαι, καὶ εἰς ὄνειρα ἴσως πετᾷς γενναῖα·
  Θὰ ἐξυπνήσῃς αὔριον καὶ θὰ τὰ ἐνθυμῆσαι.
Οἴμοι, δὲν εἶναι ὡς αὐτὰ ἡ ἔγερσις ὡραία,
  Οὐδὲ θὰ ἦσαι ἀγαθὸς ὅσον ὑπνώττων εἶσαι!

1860

ΟΥΜΒΕΡΤΩι Β΄

ΒΑΣΙΛΕΙ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ

Α΄

Οὐχί, δὲν εἶναι Ἰταλὸς ὁ δυστυχὴς ἐκεῖνος·
Δὲν ἐγεννήθη — ψεύδονται — ὅπου ἀνθεῖ ὁ κρίνος
Κ' ἐρωτικῶς συμπλέκεται ἡ δάφνη καὶ τὸ ῥόδον·
Οὐχί, δὲν εἶναι Ἰταλὸς ὁ νόθος τῶν τριόδων!
Πατρίδα ποίαν δύναται ἐπὶ τῆς γῆς νὰ δείξῃ,
Ὅστις τὸν σκύμνον ἤθελε τοῦ Βίκτωρος νὰ πλήξῃ;
Ἐκεῖ, ὅπου τῆς Ἀφρικῆς ἐγκυμονοῦν τὰ στήθη
Τὸν ὄφιν καὶ τὴν ὕαιναν, ἐκεῖνος ἐγεννήθη·
Ἢ πέραν, εἰς τὸν παγετὸν ἐρήμου πόλου· μήτε!
Ἡ ζοφερὰ πατρὶς αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς δὲν κεῖται....
Ἐκ τοῦ ἀγνώστου ἔρχεται· ἀμήτωρ, πάντῃ μόνος.
Δὲν ἔχει ἐθνικότητα ποτὲ ὁ δολοφόνος!

Ὄφις συρίζων ἐν κρυπτῷ, εἰς τὴν σκοτίαν μένει,
  Ἕρπει ὡς ὁ προπάτωρ του καὶ τὴν ζωὴν μαραίνει....
Ὅπου σταθῇ, ἀκούεται κραυγή, ἀνοίγει μνῆμα·
  Τὸν θάνατον ἔχει ἐμπρός, ὀπίσω του τὸ κρῖμα!

Β′

Ὦ Βροῦτε! ὅταν ὕψωσες τυραννοκτόνον χεῖρα,
  Κ' ἐσχίσθη ἡ ἀπέραντος τοῦ Καίσαρος πορφύρα,
Δὲν ἤξευρες, τὴν ἱερὰν δωρῶν ἐλευθερίαν,
  Πῶς ἴσως ἐξευγένιζες καὶ τὴν δολοφονίαν....
Εἰς τὰ μεγάλα ἴχνη σου ἂν εἶχες προγνωρίσει,
  Ὅτι καὶ ὄφεις ἤθελον καὶ μύρμηκες πατήσει,
Ποτὲ δὲν θά σ' ἐλάμπρυνε κ' ἠμαύρονε συγχρόνως
  Ἑνὸς μεγάλου θύματος ὁ μέγας ποτὲ φόνος!
Εἰς θαλασσῶν θὰ ἔρριπτες τὸ ξίφος μαῦρα βάθη·
  Ἄλλο τὸ ἐγχειρίδιον καὶ ἄλλο Βρούτου σπάθη.
Καὶ ὅμως καὶ Ἁρμόδιον καὶ Βροῦτον ὑποπτεύω,
  Καὶ μόνον τὸν Θρασύβουλον θαυμάζω καὶ λατρεύω.
Θέλω τὸ ξίφος ὑπὸ φῶς καὶ ὄχ' ὑπὸ μυρσίνην·
  Θέλω τὴν μάχην φανεράν, τὴν μῆνιν θέλω μῆνιν.
Ἱκέτης νὰ προσέρχωμαι εἰς τὸν ἐχθρὸν δὲν θέλω,
  Καθ' ἣν στιγμὴν ἀνύποπτον νὰ τὸν κτυπήσω μέλλω.
Δὲν θέλω νὰ τὸν μειδιῶ καὶ νὰ τὸν ἀποκτείνω·
  Μισῶ πᾶν ὅ,τι κρύπτεται καὶ ἄνανδρον τὸ κρίνω!

. . . .

Γ'

Ὅλα τὰ χείλη ἂς κλεισθοῦν· ἂς μὴ λαλήσῃ στόμα
  Διὰ τὸ μέγα ἔγκλημα· τῆς ἱστορίας τ' ὄμμα
Ἂς μὴν ἰδῇ τὴν μυσαρὰν αὐτὴν δολοφονίαν·
  Τοιαῦται πράξεις ῥίπτονται εἰς λήθην αἰωνίαν!
Εἰς πάντα ἐπιθάνατον εἴπετε νὰ στιγήσῃ,
  Ὁπόταν εἰς τὸν οὐρανὸν τὸν Βίκτωρ' ἀπαντήσῃ....
Ποτὲ μὴ μάθῃ ὅτι χεὶρ εὑρέθη δολοφόνου,
  Χεὶρ Ἰταλοῦ, τὸ αἷμά του νὰ χύσῃ ἄνευ πόνου.
Καὶ ποῖον αἷμα, οὐρανέ! τοῦ Βίκτωρος τὸ αἷμα,
  Τὴν ἀλουργίδα τοῦ λαοῦ....Ἐκείνου ὅστις μόνος
Ἐντὸς τῆς Ῥώμης ἔρριψε τὸ εὐγενές του στέμμα,
  Καὶ τὸ ἀνέλαβε πεσὸν ἐπ' ἀνθηροῦ δαφνῶνος!
Τοιοῦτον αἷμα ἤθελεν ὁ δύστηνος ἐκεῖνος·
  Καὶ λέγουν, εἰς τὸ ἔδαφος ὅπου αὐτὸ ἐχύθη,
Ἤνθησε ῥόδον ἐρυθρὸν καὶ χιονώδης κρίνος·
  Κάμμία νὰ ἐκπλύνῃ χεὶρ αὐτὸ·δὲν ἠδυνήθη....

Δ'

Ὢ σύ, ὅστις τὸ αἷμ' αὐτὸ νὰ χύσῃς ἐδυνήθης·
  Εἰπέ, τίς δαίμων σ' ὤθησε καὶ πῶς ἀπεπλανήθης;

Τί ἐφαντάσθης τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὴν ζοφώδη,
  Κ' ἔχυσε λάμψιν τ' ὄμμα σου τοσοῦτον αἱματώδη;
Τοσαύτην ἔχθραν φλογερὰν καὶ μῖσος παγετῶδες
  'Εμπνέει τοῦ 'Εμμανουὴλ τὸ αἷμα τὸ εὐῶδες;
Στιλέτου ἦσαν ἄξια ἑνὸς Οὐμβέρτου στήθη,
  Κ' εἰς τὴν πρωΐαν του ὡς νὺξ τὸ μῖσός σου ἐχύθη;
Δὲν ἔχεις τι ν' ἀποκριθῇς....Ὦ, ἕνα εὗρε λόγον,
  Κ' εἰπέ, ψυχὴ ἀλλόκοτος, εἰπέ, ζοφῶδες πνεῦμα,
Μίαν μομφήν, ἓν αἴτιον, μυθώδη τινὰ ψόγον·
  Πᾶν ὅ,τι θέλεις· ἕνωσε τὸ ἔγκλημα μὲ ψεῦμα.
Τῶν βασιλέων θὰ εἰπῇς ὅτι ἐχθρὸς καλεῖσαι·
  Σὺ δημοκρατικώτερος τοῦ Γαριβάλδου εἶσαι;...
Ὦ, ἄλλο ἔχουν οἱ ἐχθροὶ τῶν βασιλέων βλέμμα·
  Ὅσοι πρὸς στέμμα μάχονται ἐντός των ἔχουν στέμμα.
Ὄχι, δὲν ἐγεννήθης σὺ ἐχθρὸς τῶν ἡγεμόνων,
  Οὐδὲ κακός.... Ταλαίπωρε, παράφρων ἦσο μόνον.
Οἴμοι· τὸ πένθος ἔφερε τὸ ἅγιον ἀκόμα,
  Τὸ πένθος ὅπερ ἅπασα ἐνδύθ' ἡ 'Ιταλία,
'Ακόμα εἶχε δάκρυα τὸ υἱϊκόν του ὄμμα,
  Καὶ τοῦ λαοῦ του ἤθελε τὸ θάλπος ἡ καρδία,
'Οπότε ξίφος κατ' αὐτοῦ λυσσῶδες ἐκινήθη·
  Ὦ, πῶς ὑπήκουσεν, ὤ, πῶς νὰ πλήξῃ ἐδυνήθη!
Φεῦ, σὲ λυποῦμαι, δυστυχῆ· ἐμπνέεις εὐσπλαγχνίαν·
  Δὲν εἶχες φῶς....ἐκτύπησες τυφλῶς εἰς τὴν σκοτίαν.
Φεῦ, ἂν μηδὲ ὠκεανὸς τὸ αἷμα δὲν ἐκπλύνῃ,
  Νὰ τὸ ἐκπλύνῃς δύνασαι μ' ἓν δάκρυ μετανοίας.

Καὶ ὁ ῥαπίσας τὸν Χριστὸν κατόπιν ἂν ἐθρήνει,
  Κ' εἰς τοῦτον θὰ ἐκτείνετο ἡ χεὶρ τῆς εὐσπλαγχνίας.
Κλαῦσε, καρδία δύσμοιρος, ψυχὴ πεπλανημένη·
  Ἂν σὲ τυφλώσουν δάκρυα, τὸ φῶς σὲ περιμένει!

Ε'

Οὐμβέρτε! σκύμνε Βίκτωρος, τῆς δάφνης ῥόδον νέον·
  Ὢ, μίαν χάριν· σύγγνωθι τὸν ψάλτην Ἀθηναῖον.
Μὴ ἀποκρούσῃς ἱερὰν τῆς λύρας ἱκεσίαν·
  Εἰς τοῦ Πατρός σου τὴν ψυχὴν σ' ὁρκίζω τὴν ἁγίαν,
Εἰς τὸν σταυρὸν τοῦ ξίφους του, εἰς τὸ βαρύ του στέμμα,
  Κ' εἰς τοῦ λαοῦ σου τ' ὄνομα, μὴ αἷμα, ὄχι αἷμα....
Παράφρων ἦτο, Βασιλεῦ! κράτει λευκὴν τὴν χεῖρα·
  Τὸ σύμβολον τοῦ οἴκου σου εἶναι «λευκὴ πορφύρα.»
Ἂς ἦν' ἡ πρώτη πρᾶξίς σου ἀξία Σοῦ, μεγάλη·
  Ὢ, ἡ συγγνώμη, βασιλεῦ, τὰ πάντα μεταβάλλει.
Εἰς τάφον μὴ τὸ πρῶτόν σού ποτε πατήσῃ βῆμα·
  Μὴ ἐπιτρέψῃς ν' ἀνοιχθῇ ἑνὸς ἀνθρώπου μνῆμα.
Συγχώρησέ τον! τὸν πτωχὸν παράφρονα λησμόνει·
  Ἀξία τιμωρία του εἶν' ἡ συγγνώμη μόνη!

1878

ΕΙΣ ΤΗΝ ΘΑΛΑΣΣΑΝ

Δυστυχισμένη θάλασσα, γιατί καὶ σὺ στενάζεις
Καὶ δέρνεσαι στὴν ἀμμουδιά;
Γιατί γογγύζεις σὰν καρδιὰ
Καὶ ἄγρια φωνάζεις;

Ἄχ! βγαίνουν ἀπ' τὰ σπλάγχνα σου τὰ σκοτεινὰ καὶ κρύα
Οἱ ἄγριοί σου γογγυσμοὶ
Σὰν ἀπὸ στήθια στεναγμοί,
Ποῦ δέρνει ἀπελπισία.

Βαθειὰ στὸν κάτω κόσμο σου, ποῦ νύχτα πάντα μένει,
Κάτω στὴν ἔρημή σου γῆ,
Ποῦ δὲν ἐφάνηκ' ἡ αὐγή,
Κ' ἐκεῖ ὁ πόνος μπαίνει;

Δὲν ἡσυχάζεις, θάλασσα, ποτὲ δὲν ἡσυχάζεις·
Τὸ ἄπειρο δὲν σὲ χωρεῖ,
Καὶ τὴν ψυχή σου τὴν ὑγρὴ
Μ' ἀφροὺς ἀνατινάζεις....

Ἄχ, ἕνα τάφο ἥσυχο ἐρχόμουν νὰ ζητήσω
Μέσα στὸ κρύο σου νερό,
Μὰ ἡσυχία δὲν θὰ βρῶ
Κ' ἐκεῖ, σὰν ξεψυχήσω.

Στὸν οὐρανό, στὴ θάλασσα, στὴ γῆ, στὸ κρύο μνῆμα,
Παντοῦ ἡ λύπη κατοικεῖ·
Ὅπου κι' ἂν πᾷς, θὰ ἦν' ἐκεῖ·
Τὰ πάντα ἔχει κτῆμα!

Στέναζε, θάλασσα πικρή, καὶ ῥίχνε τὸν ἀφρό σου
Στὸν ἄσπλαχνο τὸν οὐρανό,
Κ' ἐγὼ τραγοῦδι σκοτεινὸ
Θὰ ψάλλω στὸ πλευρό σου!

1861

ΕΙΣ ΛΕΥΚΩΜΑ

Τὸ ὄνομά των γράφουσιν ἐπὶ τῶν Παρθενώνων
  Μὲ σέβας οἱ προσκυνηταὶ τῶν παρελθόντων χρόνων·
Αὐτὸς εἰς ἔρημον ναόν, εἰς δένδρου ἄλλος πλάτην,
  Ἀθανασίαν παγερὰν θηρεύοντες εἰς μάτην.

Τοιαύτην ξένην εὔκλειαν δὲν θέλω, δὲν λαμβάνω,
  Οὐδὲ ζητῶ μὲ κλίμακα νὰ ὑψωθῶ ἐπάνω.
Τὸ ὄνομά του ὅταν τις δὲν ἀνυψόνῃ μόνος,
  Οὐδ' ὁ ναὸς τὸ ἀνυψοῖ αὐτὸς τοῦ Παρθενῶνος.

Τὸ ὄνομά μου παραιτῶ κ' ἐγὼ εἰς χάρτου τμῆμα·
'Αν ἦνχι ὄνομα νεκρόν, ἂν ἦν' ὁ χάρτης μνῆμα,
Καλλίτερα, δὲν βλάπτει·
Εὐδαίμων ὅστις ἑαυτὸν εἰς φίλου στῆθος θάπτει.
Ὦ, ἄφες με ν' ἀναπαυθῶ ἐδῶ μετὰ τὴν πάλην·
Ξένισε ἄστεγον ψυχὴν καὶ θέρμανέ την πάλιν!

1877

ΕΤΕΡΟΝ

Τὴν λήθην μάτην τρέμοντες, ἐπὶ μαρμάρων λείων
　'Η ἐπὶ χάρτου γράφομεν τὸ ὄνομά μας·—οἴμοι,
Σχίζετ' ὁ χάρτης, θραύεται ὁ λίθος τῶν μνημείων·
　'Η λήθη μόνον ἐπιζῇ καὶ ἀποθνήσκ' ἡ μνήμη.
῎Ελαιον εἰς τὸν λύχνον της δὲν χύνει χεὶρ καμμία,
　Κ' εἶν' ἐσβεσμένη τὴν αὐγὴν ἡ λάμπουσα λυχνία!

Νὰ ζῶμεν ἔτι θέλομεν καὶ πέραν τῶν μνημάτων,
　'Ενῷ καὶ ζῶντες εἴμεθα υἱοὶ μιᾶς πρωίας·
῎Ιχνη χαράττουν οἱ μωροὶ ἐπάνω τῶν κυμάτων,
　Καὶ ὅλων οἱ μωρότεροι ἐπάνω τῆς καρδίας....
Σὲ λησμονεῖ κ' ἡ μήτηρ σου ὁπόταν τ' ὄμμα κλείσῃς·
　Τὸν ἑαυτόν σου λησμονεῖς καὶ σὺ ἂν τελευτήσῃς.

1863

Η ΞΕΝΗΤΕΙΑ

Α'

Ξέρεις τί εἶναι ξενητειά; Μέσ' στὴν καρδιὰ μαχαῖρι,
  Βουβὴ λαχτάρα, θάλασσα μακρυὰ 'πὸ περιγιάλι·
Χέρι ποῦ σφίγγει τὸ λαιμό, καταραμένο χέρι.
  Τυφλὴ ματιὰ μέσα σὲ φῶς, ὀχιὰ σὲ προσκεφάλι.
Φιλὶ μητρυιᾶς ἐπίβουλο γεμᾶτο φαρμακάδα,
  Χωρὶς ἀκτῖνα οὐρανὸς καὶ γῆ χωρὶς 'Ελλάδα!

Χωρὶς 'Ελλάδα! τὤξευρα τί θὰ εἰπῇ· μὰ τώρα
  Χίλιαις φοραὶς καλλίτερα γνωρίζω τί ἀξίζει.
Σ' αὐτὴ τὴν πλάσι τὴν πλατειά, ποιὸς τόπος καὶ ποιὰ χώρα
  Σὰν τὴν γλυκειὰ μανοῦλά μας ἀρώματα σκορπίζει;
Ποιὸς ἄλλος οὐρανὸς δροσιᾶς μαργαριτάρι βρέχει,
  Κ' ἔχει τὴ χάρι τὴν κρυφὴ ποῦ ὄνομα δὲν ἔχει;...

Σὲ εἶδα, ναί· μὰ οὔτ' ἐσύ ἀκόμα, 'Ιταλία,
 Οὔτ' ἡ Νεάπολις ποτὲ ἡ μάγισσά σου ἔχει
Τὸν οὐρανό, τὸ κῦμά μας, τὸ φῶς, τὴν ἁρμονία,
 Οὔτε τ' ἀγέρι σου ψυχὴ καὶ νοῦ γεμάτο τρέχει.
Δὲν λάμπει τὸ φεγγάρι ἐκεῖ σὰν τὸ δικό μας, μήτε
 Στὸν οὐρανό της τὸ Θεὸ νὰ βλέπετε μπορεῖτε!

Παντοῦ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ εὑρίσκεται, μὰ μόνο
 Μέσ' στὴν 'Ελλάδα, στῆς ξανθῆς 'Αθήνας τὸν αἰθέρα
Στήνει τὸν ἁγιασμένο του ἡλιοσπαρμένο θρόνο,
 'Εκεῖ ποῦ λάμπει κ' ἡ νυχτιὰ καὶ φέγγει σὰν ἡμέρα.
'Εκεῖ ποῦ τοῦ 'Ικτίνου μας ὑψόνονται ἡ κολώναις·
 'Απάνω θρόνος τοῦ Θεοῦ καὶ κάτω Παρθενῶνες....

Β'

Ἄχ! πῶς παγόνουν τὴν καρδιὰ τὰ ἔρημα τὰ ξένα·
 Τρέμ' ἡ ψυχὴ ὡσὰν τ' ἀρνὶ π' ἀγγίζει τὸ μαχαῖρι.
Σιγᾷ μιλεῖς, κρυφὰ πατᾷς, κυττάζεις δειλιασμένα,
 Καὶ παίρνεις τῆς ἀναπνοῆς κλεμμένο καὶ τ' ἀγέρι.
Ξένος ἐδῶ, ξένος ἐκεῖ, χωρὶς λουλοῦδι κλῶνος·
 Μέσα στοὺς χίλιους ἔρημος, μέσ' στῆς χιλιάδαις μόνος!

Ναί· ξένο, ξέν' ὅ,τι κι' ἂν δῇς κι' ὅ,τι σὲ βλέπει ξένο·
  Γρυνιάζει καὶ μαλόν' ἡ γῆ σὰ νοιώσῃ ξένου βῆμα.
Ξένο τ' ἀγέρι, τὸ νερό, τὸ ῥόδο τ' ἀνθισμένο,
  Ξένος ἀκόμη κι' ὁ Θεός, ξενώτερο τὸ μνῆμα.
Νεκρὸ σὲ διώχνουν κ' οἱ νεκροὶ στὰ ἔρημα τὰ ξένα,
  Κ' ἕνα δὲν βρίσκεις σύντροφο στὸ κοιμητῆρι, ἕνα!

Γεννιέσαι μέσ' στὴ φυλακὴ καὶ τὴ θυμᾶσαι πάλι·
  Μ' ἀνίσως στὸν παράδεισο, μ' ἀνίσως στὴν Ἀθῆνα
Ἰδῇς τὸ φῶς κ' ἡ μοῖρά σου σὲ γῆ σὲ ῥίξῃ ἄλλη,
  Μὲ τί λαχτάρα θὰ διψᾷς μιὰ μητρικὴ ἀκτῖνα!
Ἄχ! εἶναι σ' ὅλους ἄπονο, σκληρὸ τὸ ξένο χῶμα,
  Ὅμως γιὰ μᾶς εἶναι πολὺ σκληρότερο ἀκόμα.—

Ἐσεῖς ὁποῦ γυρίζετε στὴ ξενιτειὰ τὴν κρύα,
  Κυττᾶτε σὰν τὰ μάτια σας, καὶ πιὸ πολὺ ἀκόμα,
Σὰν τοῦ παιδιοῦ σας τὴ ζωὴ κυττᾶτε τὴν ὑγεία·
  Ὁ χάρος ξένους κυνηγᾷ στῆς ξενιτειᾶς τὸ χῶμα.
Γι' αὐτοὺς ἀκούεται συχνὰ τοῦ τάφου ἡ καμπάνα·
  Προσέχετε τὴν ξενιτειά· ἐκεῖ δὲν εἶναι μάνα!...

Γ′

Ἀνάθεμά το τὸ δεντρί, τὸ χέρι ἀνάθεμά το,
Ὁποῦ τὸ πρῶτο ἔκανε χαράδι ἀπ' τὸν κορμό του·
Γεμάτο εἶν' ἀπὸ κορμιὰ τὸ πέλαγος, γεμάτο,
Κι' ὁ ἄνθρωπος ἐξέχασε καὶ μάνα καὶ θεό του.
Ἤπιε λησμονησιᾶς νερὸ μέσα σ' ἀγκάλη ξένη,
Κ' ἐχάθ' ἡ οἰκογένεια καὶ ἡ πατρὶς πεθαίνει!

Ἄστεγα χρόνια καὶ καιροὶ φυσοῦν στὸν κόσμο τώρα·
Χαλοῦν τὰ σπίτια, πέφτουνε κι' οὔτ' ἕνας δὲ σηκόνει
Τὸ σπίτι του τὸ πατρικό.... τὸ χτίζει σ' ἄλλη χώρα,
Κι' ἀπ' τοὺς πατέραις του μακρυὰ κορμὶ νεκρὸ ξαπλόνει.
Δὲν λάμπει πλέον ἡ γωνιὰ ὁλόχαρη τὸ βράδυ·
Λείπουν στὰ ξένα τὰ παιδιὰ καὶ μένει στὸ σκοτάδι!

Εἰς τῆς γλυκειᾶς πατρίδος μου τὸ μυρωμένο χῶμα
Κοσμοπολίτου ἄχαρι λουλοῦδι δὲν φουντόνει.
Εἴμεθα, βλέπεις, βάρβαροι, ἀφώτιστοι ἀκόμα,
Καὶ εἰς τοὺς ὤμους μας φτερὸ Ἰκάρου δὲν φυτρόνει.
Ἂς ἔχουν ἄλλοι τὸ φτερὸ ἐκείνου καὶ τὸ κῦμα·
Τῆς μάνας δὲν ἀφίνομε τὸν κόλπο γιὰ τὸ μνῆμα.

Εἶν' ἡ φωλιά μας ἀνθηρή, δροσάτη, μυρωμένη·
Τὴν ἔχομε μὲ τὴ στοργὴ καὶ τὸ φιλὶ πλεγμένη.
Πίνομ' ἀθάνατο νερό, κι' ἀγέρι μᾶς δροσίζει
Ποῦ νύχτα μέρα πολεμᾷ τὸ χάρο κ' ἐξορίζει.
Τὸ φωτεινότερο οὐρανὸ τὸν ἔχομε πατέρα,
Βουνὰ γεμάτ' ἀπὸ θεοὺς καὶ μέσ' στὸ μνῆμα μέρα!

Τί ἔμμορφοι στὴ χώρα μας ἀνθοὶ μοσχοβολοῦνε·
Πῶς τὰ πουλάκια κηλαϊδοῦν· θαρρεῖς πῶς σοῦ μιλοῦνε.
Θαρρῶ πῶς νοιώθω σὰν λαλῇ τὴν ἄνοιξι τὸ ἀηδόνι·
Ἄχ, τί γλυκὰ περνοῦν σ' ἐμᾶς καὶ φεύγουνε οἱ χρόνοι!
Μὲ τοὺς ἀγαπημένους μας πεθαίνομε καὶ ζοῦμε·
Ἔχομε πράσινη φωλιὰ καὶ δὲν τὴν παραιτοῦμε.

Ἄ, ὄχι· ἀπὸ ἐθνικὴ δὲν πλέκουν περηφάνια
Ἐπαίνου γιὰ τὴ μάνα μας τὰ χέρια μου στεφάνια.
Ἂς λένε ὅ,τι θέλουνε ἡ ἔχθρα καὶ τὰ πάθη·
Σ' αὐτὸ τὸν κόσμο τὸν τυφλὸ ποῦ γέρασε κ' ἐχάθη,
Ἀνίσως μένουν ἄνθρωποι ἀληθινοὶ ἀκόμα,
Ἐκεῖνοι σ' ἄλλη ζοῦνε γῆ κι' ἄλλο πατοῦνε χῶμα!

Ναί, άλλο· όψι θά ίδης έδώ παντού σβυσμένη·
Κορμί κυρτό, θαμπή ματιά καί νιότη μαραμένη.
Μέσα στό σάπιο τους κορμί νεκρή καρδιά σαπίζει·
Δέν ξέρ' ή μάνα τό παιδί κι' αυτό δέν την γνωρίζει.
Δέν έχουν οικογένεια, θεό δέν προσκυνούνε,
Καί όλα τ' άγοράζουνε καί όλα τα πουλούνε....

Πουλεί της μάνας την τιμή ό γυιός· την άδελφή του
Ό άδελφός· τά σπλάγχνα του τα ίδια, τό παιδί του,
Φέρν' ό πατέρας καί πουλεί σε ντροπιασμένο σπίτι·
Έχει παλάτι, όπου στραφής, ή πάνδημη Άφροδίτη.
Νά, ποιοί καυχώνται πώς μπορούν τόν κόσμο νά φωτίζουν,
Καί τέτοιοι, τέτοιοι άνθρωποι τολμούν νά μάς ύβρίζουν!

Στής Κάτω-χώραις άψηλά μεγάλα τείχη χτίζουν,
Καί δέν ταίς πνίγουν τά νερά, τά κύματα έμποδίζουν·
Κ' έμεϊς, κ' έμεϊς άς βάλωμε σε κάθε περιγιάλι
Μιά πέτρα, γέροι καί παιδιά, όλοι, μικροί, μεγάλοι,
Τό κύμα τού πολιτισμού νά φράξωμε, νά φύγη,
Γιατί αυτό καί την ψυχή, καί την ψυχή την πνίγει.—

Εἶν' ἡ φωλιά μας ἀνθηρή, δροσάτη, μυρωμένη·
  Τὴν ἔχομε μὲ τὴ στοργὴ καὶ τὸ φιλὶ πλεγμένη.
Πίνομ' ἀθάνατο νερό, κι' ἀγέρι μᾶς δροσίζει
  Ποῦ νύχτα 'μέρα πολεμᾷ τὸ χάρο κ' ἐξορίζει.
Τὸ φωτεινότερο οὐρανὸ τὸν ἔχομε πατέρα,
  Βουνὰ γεμάτ' ἀπὸ θεοὺς καὶ μέσ' στὸ μνῆμα μέρα!

Τί ἔμμορφοι στὴ χώρα μας ἀνθοὶ μοσχοβολοῦνε·
  Πῶς τὰ πουλάκια κηλαϊδοῦν· θαρρεῖς πῶς σοῦ μιλοῦνε.
Θαρρῶ πῶς νοιώθω σὰν λαλῇ τὴν ἄνοιξι τὸ ἀηδόνι·
  Ἄχ, τί γλυκὰ περνοῦν σ' ἐμᾶς καὶ φεύγουνε οἱ χρόνοι!
Μὲ τοὺς ἀγαπημένους μας πεθαίνομε καὶ ζοῦμε·
  Ἔχομε πράσινη φωλιὰ καὶ δὲν τὴν παραιτοῦμε.

Ἄ, ὄχι· ἀπὸ ἐθνικὴ δὲν πλέκουν περηφάνια
  Ἐπαίνου γιὰ τὴ μάνα μας τὰ χέρια μου στεφάνια.
Ἂς λένε ὅ,τι θέλουνε ἡ ἔχθρα καὶ τὰ πάθη·
  Σ' αὐτὸ τὸν κόσμο τὸν τυφλὸ ποῦ γέρασε κ' ἐχάθη,
Ἀνίσως μένουν ἄνθρωποι ἀληθινοὶ ἀκόμα,
  Ἐκεῖνοι σ' ἄλλη ζοῦνε γῆ κι' ἄλλο πατοῦνε χῶμα!

Ναί, ἄλλο· ὄψι θὰ ἰδῇς ἐδῶ παντοῦ σβυσμένη·
  Κορμὶ κυρτό, θαμπὴ ματιὰ καὶ νιότη μαραμένη.
Μέσα στὸ σάπιο τους κορμὶ νεκρὴ καρδιὰ σαπίζει·
  Δὲν ξέρ' ἡ μάνα τὸ παιδὶ κι' αὐτὸ δὲν τὴν γνωρίζει.
Δὲν ἔχουν οἰκογένεια, θεὸ δὲν προσκυνοῦνε,
  Καὶ ὅλα τ' ἀγοράζουνε καὶ ὅλα τὰ πουλοῦνε....

Πουλεῖ τῆς μάνας τὴν τιμὴ ὁ γυιός· τὴν ἀδελφή του
  Ὁ ἀδελφός· τὰ σπλάγχνα του τὰ ἴδια, τὸ παιδί του,
Φέρν' ὁ πατέρας καὶ πουλεῖ σὲ ντροπιασμένο σπίτι·
  Ἔχει παλάτι, ὅπου στραφῇς, ἡ πάνδημη Ἀφροδίτη.
Νά, ποιοὶ καυχῶνται πῶς μποροῦν τὸν κόσμο νὰ φωτίζουν,
  Καὶ τέτοιοι, τέτοιοι ἄνθρωποι τολμοῦν νὰ μᾶς ὑβρίζουν!

Στῆς Κάτω-χώραις ἀψηλὰ μεγάλα τείχη χτίζουν,
  Καὶ δὲν ταὶς πνίγουν τὰ νερά, τὰ κύματα ἐμποδίζουν·
Κ' ἐμεῖς, κ' ἐμεῖς ἂς βάλωμε σὲ κάθε περιγιάλι
  Μιὰ πέτρα, γέροι καὶ παιδιά, ὅλοι, μικροί, μεγάλοι,
Τὸ κῦμα τοῦ πολιτισμοῦ νὰ φράξωμε, νὰ φύγῃ,
  Γιατὶ αὐτὸ καὶ τὴν ψυχή, καὶ τὴν ψυχὴ τὴν πνίγει.—

Καράβι ἀτμοφτέρυγο, καράβι ἀγαπημένο,
  Σχίζε τὴ ξένη θάλασσα, τὸ κῦμ' αὐτὸ τὸ ξένο,
Καὶ πέταξε στὰ κύματα ποῦ ἔχουνε τὴ χάρι
  Νὰ καθρεφτίζουν οὐρανὸ κι' ἀστέρια καὶ φεγγάρι.
'Αλλοίμονο! καὶ ὁ ἀτμὸς ἀργὰ κ' ἐκεῖνος πάει,
  Καὶ τρέχει γρηγορώτερα καρδιὰ ποῦ ἀγαπάει!

Ἄχ, ἂν σ' ἐφτέρονε ψυχή, ἂν ἤσουνε πατέρας,
  Τὰ κύματα θὰ ἔσχιζες τὰ ξένα σὰν ἀγέρας,
Καὶ σὰν πουλὶ θὰ βρίσκουσουν στ' ὁλόφωτ' ἀκρογιάλι,
  Ποῦ μὲ προσμέν' ἡ μάνα μου μὲ ἀνοιχτὴ ἀγκάλη....
Καράβι, γρηγορώτερα· στὸν Πειραιᾶ τὴν πρῶρα·
  Τ' ἀδέλφια μου μὲ τὸ φιλὶ μὲ περιμένουν τώρα!

'Εν τῷ ἀτμοκινήτῳ, ἀπὸ Νεάπολιν εἰς 'Αθήνας 1879

ΣΤΑΥΡΟΣ ΚΑΙ ΜΝΗΜΑ

Μαῦρος σταυρὸς ἐσκέπαζε κακοῦ φονιᾶ τὸ μνῆμα,
Καὶ πρὶν τ' ὀρνίθι σηκωθῇ,
Στὸ μεσονύχτι τὸ βαθὺ
Τὸν μάτονε τὸ κρῖμα.

— Γιὰ πές μου, μνῆμά μου, γιατί στὸν ὕπνο σου γογγύζεις,
Καὶ στὸ σκοτάδι τὸ πικρὸ
Μ' αἷμα τὸ μαῦρό σου σταυρὸ
Κάθε νυχτιὰ ῥαντίζεις;

— Σταυρέ μου, σάν μ' ἐρώτησες νὰ εἰπῶ τὸ μυστικό μου.
Φονιᾶ στὰ σπλάχνα μου κρατῶ·
Μὲ λούζει μ' αἷμα, καὶ γι' αὐτὸ
Ματόνω τὸ σταυρό μου

Τὸ κρῖμα ποῦ ἐσκέπασα, τὸ κρῖμα μ' αἱματόνει
Στὸ μεσονύχτι τὸ θολό....
Σύρε, σταυρέ μου, στὸ καλό,
Φονιᾶς δὲ σὲ σηκόνει!

1869

ΤΑ ΔΥΩ ΜΝΗΜΑΤΑ

Δὲν ἔχουν τύχη κ' οἱ νεκροί· στὸ κοιμητῆρι κάτου
'Εγειτονεύαν δυὼ κορμιά,
Θαμμένα μέσ' στὴν ἐρημιά,
Στὴ χώρα τοῦ θανάτου.

Στὸ ἕνα μνῆμα μόριζαν λουλούδια μυρωμένα·
Πράσινη τὤσκιαζε ἰτιά,
Καὶ τὤκλαιγαν κάθε νυχτιὰ
Δυὼ μάτι' ἀγαπημένα.

Στὸ ἄλλο.... δὲν τοῦ φύτεψαν λουλοῦδι σὲ μιὰν ἄκρη,
Οὔτε δεντράκι φουντωτό·
Κἀνεὶς δὲν ἔκλαψε σ' αὐτό,
Ποτὲ δὲν εἶδε δάκρυ....

Κ' εἶπε τὸ μνῆμα μιὰ νυχτιὰ τὸ παραπονεμένο
Στὸ μνῆμα τ' ἄλλο τ' ἀνθηρό·
« Γείτονα ποὖσαι στὸ πλευρό,
« Σπλαγχνίσου με τὸ ξένο !

« Ξένο σκεπάζω.... δόσε μου τοῦ ἴσκιου σου τὴ χάρι
« Νὰ τὸν δροσίσω μιὰ στιγμή·
« Γιατὶ στοῦ ξένου τὸ κορμὶ
« Δὲ βγάζ' ἡ γῆ χορτάρι....»

Τὸ μνῆμα δὲν τοῦ μίλησε, μὰ ἔσκυψε θλιμμένο
Τὸ δέντρο του τὸ δροσερό,
Καὶ μέσ' σὲ φύλλωμ' ἀνθηρὸ
'Εσκέπασε τὸν ξένο.

1869

ΧΛΟΗ

ΧΛΟΗ

ΤΟ ΟΡΦΑΝΟ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ *

Ἕνα παιδάκι ἐπροχθὲς σὰν κρίνο μαραμένο,
Εἰς ἕνα δρόμο σκοτεινό,
Ἐκύτταζε τὸν οὐρανὸ
Μὲ μάτι δακρυσμένο.

Μαῦρα φοροῦσε τὸ πτωχὸ κ' ἐκεῖνο σὰν ἐμένα,
Κ' εἶχε τὴν ὄψι θλιβερή.
Πῶς ἀγαπῶ ὅποιον φορεῖ
Ἐνδύματα θλιμμένα!

* Ἀπηγγέλθη ὑπὸ κορασίου ὑπὲρ τῶν ὀρφανῶν τῆς Κρήτης.

Μοσχοβολοῦσε ἀρχοντιά, κι' ἂς ἦτον γυμνωμένο.
'Ακόμα χθὲς μέσ' στὴ φωλιά,
Στῆς μάνας του τὴν ἀγκαλιὰ
Πετοῦσε τὸ καϋμένο.

Ὅμως τουφέκια βρόντησαν στὴν Κρήτη μιὰν ἡμέρα·
Τοῦ πῆρ' ἀγέρι τὴ φωλιά,
Τὴ μάνα τούρκου πιστολιά,
Κ' ἡ μάχη τὸν πατέρα.

'Αμίλητο καὶ σκυθρωπὸ τὸ δάκρυ του κρατοῦσε,
Κι' ἅπλονε χέρι μ' ἐντροπή·
Ὅμως δὲν ἤθελε νὰ πῇ,
Τὸ μαῦρο, πῶς πεινοῦσε.

Ἄχ! ὅποιος δὲν ἐπείνασε «πεινῶ!» ποτὲ δὲν λέγει·
Δὲν τὸν ἀφίνουν οἱ λυγμοί·
Κυττάζει μόνον τὸ ψωμὶ
'Απὸ μακρυὰ καὶ κλαίγει....

Στὴν ἀγκαλιά μου τὤβαλα μὲ πόνο τὸ καϋμένο,
Καὶ τοὔδωκα πικρὸ φιλί·
Ὅμως αὐτὸ τί ὠφελεῖ
Στὸ ἔρημο τὸ ξένο;

Γιὰ τοῦτο σήμερα κ' ἐγὼ τὰ χέρια μου σταυρόνω,
Κι' ὅ,τι γιὰ μένα δὲν ζητῶ,
Γι' αὐτὸ γυρεύω καὶ γι' αὐτὸ
Πόνου φωνὴν ὑψόνω.

Μητέρες! ὁποῦ ἔχετε παιδιὰ εὐτυχισμένα
Καὶ καλωσύνη στὴν καρδιά·
Πεινοῦν τῆς Κρήτης τὰ παιδιὰ
Καὶ κρυόνουν τὰ καϋμένα!

1867

ΤΟ ΟΡΦΑΝΟ*

Εἰς τὸν προθάλαμόν σας περίλυπο ἐμβαίνω
  Μὲ μάτι δακρυσμένο, μὲ πρόσωπον ὠχρό,
Γιατὶ νὰ σᾶς χαρίσω δὲν ἔχω τὸ καϋμένο
  Οὐδ' ἕνα λουλουδάκι μυρσίνης δροσερό.

———

Μόνο νὰ ζῶ ἡ μοῖρα μοῦ ἔγραψε, καὶ μόνο
  Εἰς τῆς ζωῆς τὸν δρόμο θλιμμένο περπατῶ·
Πλὴν σήμερα ἐμπρός σας τὰ χέρια μου σταυρόνω
  Καὶ ψάλλω τὸ ψωμάκι χωρὶς νὰ τὸ ζητῶ....

* Κατὰ τὴν πρώτην τοῦ ἔτους.

Τῆς μοίρας ἀποπαῖδι, σὰν φθινοπώρου φύλλο
Τὸ ἄσκοπό μου βῆμα ἐδῶ κ' ἐκεῖ πλανῶ·
Κανεὶς δὲν μ' ἀγαπάει, κανεὶς δὲν μ' ἔχει φίλο,
Γιατὶ δὲν ἔχω μάνα καὶ εἶμαι ὀρφανό!

Δὲν ἔχω μάνα! Μέσα σ' αὐτὰ τὰ τρία λόγια
'Ερήμωσις καὶ πεῖνα καὶ κρύο κατοικεῖ·
Μοῦ ψάλλουν καὶ τὰ τρία θανάτου μοιρολόγια,
Εἰς μίαν τονισμένα φρικώδη μουσική.

Ἄλλα παιδιὰ σὰν βλέπω ἐκεῖ ποῦ διακονεύω,
Νὰ λάμπουν στὸ μετάξι, χαρούμενα, εὐτυχῆ,
'Απ' ὅλα τὰ καλά τους τὴν μάνα τους ζηλεύω·
— Ἄχ! πῶς θά σ' ἀγαποῦσα, μανοῦλά μου φτωχή!

Δὲν πρόφθασ' ἡ καϋμένη φιλὶ νὰ μοῦ χαρίσῃ,
Οὔτε νὰ μὲ χαϊδέψῃ, οὔτε νά μ' εὐχηθῇ·
'Αλλοίμονον εἰς ὅποιον στὸν κόσμο τοῦτον ζήσῃ
'Απ' τὴν καλή του μάνα χωρὶς νὰ φιληθῇ!

Προχθὲς σ' ἕνα λειβάδι παιδιὰ εὐτυχισμένα
  Ἕνα παιγνίδι ὅλα ἐπαίζανε κοινό·
—Μὲ παίζετε, τοὺς εἶπα, μὲ παίζετε κ' ἐμένα;
  —Δὲν παίζομε, μοῦ εἶπαν, ἐμεῖς μὲ τ' ὀρφανό....

Ὦ, εἴθε σὰν λουλούδια στῆς γῆς τὸ περιβόλι
  Καθένας σας νὰ παίρνῃ δροσιὰ ἀπ' τὸν οὐρανό·
Εἴθε νὰ ἔχουν μάνα στὸν κόσμο τοῦτον ὅλοι,
  Κ' ἐγὼ νὰ ἦμαι μόνο γιὰ ὅλους ὀρφανό!

1890

ΝΑΝΟΥΡΙΣΜΑ *

ΑΦΙΕΡΟΥΤΑΙ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΙΜΙΛΙΟΝ ΜΟΥ

Α'

Στὴ κούνια σου τὴν ἀργυρῆ, μικρό μου ἀγγελοῦδι,
  Πῶς ἀγαπῶ νὰ τραγουδῶ λόγια γλυκὰ γιὰ σένα·
Τῆς κούνιας πρέπ' ἡ τοῦ βοσκοῦ ν' ἀρχίσω τὸ τραγοῦδι,
  Ποῦ μιὰ φορὰ κ' ἡ μάνα μου τραγούδαε γιὰ μένα;
Νάνι τὸ ἄσπρο γιασεμί, τ' ἀφτέρυγο πουλί μου·
  Πῶς ἀγαπῶ νὰ τραγουδῶ στὴ κούνια σου, παιδί μου!

Β'

Ὅμως γιατί τῆς μάμμης σου νὰ λέγω τὸ τραγοῦδι;
  Κ' ἐγὼ τραγούδια ἐσύναξα γιὰ χάρι σου ὡραῖα·

* Κατὰ τὸ Φινομογγολικόν.

Σὲ κάθε δένδρο φουντωτό, σὲ κάθε νιὸ λουλοῦδι
 Μιὰ λέξι εὕρισκα γλυκειὰ ἢ μιὰ γλυκειὰ ἰδέα!
'Από τοῦ λόγγου ἔπαιρνα κάθε κλωνάρι στίχους,
 Κι' ἀπ' τὴν ὀσμὴ τῶν γιασεμιῶν ποῦ πέφταν στὴν ποδιά μου·
'Απ' τὸ ῥυάκι ἔκλεβα κι' ἀπὸ τ' ἀηδόνια ἤχους,
 Ὅμως τοὺς πιὸ καλλίτερους μοῦ ἔδιν' ἡ καρδιά μου.

Γ'

Ὡραία εἶν' ἡ πέρδικα σὰν περπατῇ στὰ ὄρη,
 Καὶ ὁ ἀφρὸς τῆς θάλασσας π' ἀσπρίζει τ' ἀκρογιάλι·
Μὰ εἶναι ὡραιότερο τὸ ἐδικό μου ἀγώρι,
 Καὶ ὁ μικρός μου ἔρωτας πιὸ ἄσπρα ἔχει κάλλη.

Δ'

Κοιμήσου, χαϊδεμμένο μου, στῆς μάνας σου τὸ πλάϊ·
 Κοιμήσου, ἄστρο χθεσινό, τριαντάφυλλο κλεισμένο.
Ὁ ὕπνος στέκεται μπροστὰ στὴ θύρα καὶ ῥωτάει
 — Κανένα μήπως ἦν' ἐδῶ, μικρὸ χαριτωμένο,
'Αρσενικὸ χαρούμενο σὲ σπάργανα χιονάτα;
 — Γιὰ ἔλα, ἔλα, ὕπνε μου, καὶ τώρα στὸ πλευρό του,
Καὶ κλεῖσε τὰ ματάκια του ποῦ εἶναι φῶς γεμάτα,
 Μὰ κάμε καὶ τὴν μάνα του νὰ βλέπῃ στ' ὄνειρό του....

1872

Η ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΚΑΙ Ο ΧΥΛΟΣ ΤΗΣ *

Κάτ' ἀπὸ δένδρα σκιερά, στὸ δροσερὸν ἀγέρα,
Σὲ κάμπο καταπράσινο, κοντὰ σ' ἕνα ῥυάκι
Ἡ Μαργαρίτα ἡ μικρὴ ἐκάθετο μιὰ μέρα,
Κ' εἶχε στὰ δυώ της γόνατα ἕνα μικρὸ πινάκι.

Τὸν ἔμμορφό τους τάπητα ἐστρῶναν τὰ λουλούδια,
Κι' ἄλλ' ἀπὸ δέντρα πέφτανε μαζῆ σὲ χίλια μέρη·
Ἐκηλαϊδοῦσαν τὰ πουλιὰ χίλιων λογιῶν τραγούδια,
Κ' ἔδινε χάρι κ' ἐμμορφιὰ παντοῦ τὸ καλοκαῖρι.

* Ἐκ πεζῆς ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ μεταφράσεως.

Καὶ ἦταν ὅλα ἱλαρά, φαιδρὰ καὶ μυροβόλα·
  Ὅλα χαμογελούσανε γεμάτα εὐτυχία.
Μόνο μιὰ δύσκολη μικρὴ δυσαρεστοῦσαν ὅλα·
  Δὲν εἶχε μέρος στὴ χαρὰ ἐκείνη τὴν ἁγία.

Τὰ φρύδιά της μαζεύοντας ἡ κόρη θυμωμένα·
  «Ἄχ! κάθε μέρα, ἔλεγε, μὲ γογγυσμὸ μεγάλο,
Ἐτοῦτον τὸν παληοχυλὸ θὰ δίνουνε σ' ἐμένα;
  «Ἀκοῦς ἐκεῖ!... πάντα νερὸ κι' ἀλεῦρι· τίποτ' ἄλλο!»

Καὶ νά! ἐκεῖ ποῦ κλαίγεται, ἐκεῖ ποῦ κατακριέται,
  Καὶ τὴν πτωχὴ δὲν ἔστρεφε τροφή της νὰ ματιάσῃ,
Ἕνας αὐθάδης βάτραχος ἀπ' τὸ νερὸ πετιέται,
  Ζητῶντας μὲ ἀνέητο κανένα νὰ γελάσῃ....

Τὴν ὥρα ὅπου ἡ μικρὴ ἐσήκωνε θλιμμένη
  Ἀπ' τὸ λιτό της πρόγευμα τὸ δακρυσμένο μάτι,
Εἶπεν ὁ βάτραχος· «Αὐτὴ δὲν εἶναι πειναςμένη·
  «Ἂς φάγω ἀπ' αὐτὸ ἐγὼ τοὐλάχιστον κομμάτι.... »

Κ' ἐπήδησε·—τὸν τρόπο του ἴσως κακὸν εἰπῆτε,
Καὶ κἄπως καὶ χωριάτικον· αὐτὸ ποιὸς τὸ ῥωτάει;—
Μὲ βίαν ὁ κὺρ βάτραχος στὸ πρόγευμα κινεῖται,
Καὶ ὁ χυλός της πάει!

Κόρη πτωχή! ἐπέρασαν οἱ γογγυσμοὶ ἐκεῖνοι·
Γιὰ τὸ χαμένο ἔκλαψε μὲ πόνο πρόγευμά της,
Ὅμως τοῦ κάκου ἐστέναζε καὶ μάταια ἐθρήνει·
Ὀπίσω δὲν τῆς ἔδιδαν χυλὸ τὰ δάκρυά της.

Παιδιά! σὰ μουρμουρίζετε καὶ κλαῖτε πικραμένα
Γιὰ κεῖνα ποῦ δὲν θέλετε καὶ ποῦ καταφρονεῖτε·
Συλλογισθῆτε τὰ παιδιὰ ἐκεῖνα τὰ καϋμένα,
Ποῦναι φτωχότερ' ἀπὸ σᾶς καὶ παρηγορηθῆτε....

1880

Η ΜΙΚΡΑ ΚΑΙ ΤΟ ΚΑΝΑΡΙ *

Δές τε τὴν κόρη τὴ μικρή, παιδιά μου, μὲ τί χάρι,
Μὲ τί ἀγάπη τρυφερή,
Ὡσὰν μανοῦλά του μικρὴ
Ποτίζει τὸ κανάρι!

Ἔχει στὸ στόμα της νερὸ καὶ ζάχαρι κρατάει,
Κι' ὁ φίλος της ὁ φτερωτός,
Ὁλόχρυσος, κυματιστός,
Στὰ χείλη της πετάει.

---

* Κάτωθεν εἰκόνος παριστώσης κόρην μικρὰν δίδουσαν εἰς τὸ κανάρι της ζάκχαριν διὰ τῶν χειλέων.

Θαρρεῖς πῶς γέρνει χρυσαλὶς σὲ ῥόδο ἀνθισμένο,
Καὶ τὸ χαροὐμενο πουλὶ
Πίνει νερὸ μέσ' στὸ φιλί,
'Απ' τὴν καρδιὰ βγαλμένο.

Αὐτὴ τοῦ δίνει ζάχαρι, νεράκι τὸ ποτίζει,
Κ' ἐκεῖνο τὰ φτερὰ κινεῖ,
Κ' ἡ ἀσημένια του φωνὴ
Τραγοῦδι τῆς χαρίζει.

Ἔτσι, παιδιά μου, κι' ὁ Θεὸς ὁ εὔσπλαχνος ἀκόμα
Τρέφει μεγάλο καὶ μικρό,
Καὶ μὲ ἀθάνατο νερὸ
Δροσίζει κάθε στόμα!

1878

ΑΡΝΑΚΙ ΚΑΙ ΛΥΚΟΣ

Μιὰ φορὰ κ' ἕνα καιρὸ
Σὲ ποτάμι δροσερὸ
Ἕν' ἀρνάκι τὸ καϋμένο
Εἶχε πάει ξεννοιασμένο.
Ὅμως, τύχῃ του κακῇ,
Ἕνας λύκος φθάνει ἐκεῖ....
— Σ' ἔπιασα! τοῦ εἶπ' εὐθύς·
Κλέπτη, θὰ τιμωρηθῇς!
Ἦλθες εἰς τὸν ποταμό μου
Καὶ μοῦ πίνεις τὸ νερό μου.
Καὶ τ' ἀρνάκι τὸ καϋμένο
Ἀπεκρίθη τρομασμένο·
— Μὰ τῆς μάνας μου τὸ γάλα,
Οὔτε μιὰ δὲν ἤπια στάλα!
— Τῆς ψευτιαὶς νὰ ταὶς ἀφήσῃς,
Μήπως καὶ μετανοήσῃς.

Κι' ἂν δὲν τὤπιες τὸ ποθοῦσες,
  Μὲ τὸ μάτι τὸ ῥοφοῦσες.
—Ὄχι, εἶπε τὸ ἀρνάκι·
  Ἔϐλεπα τὸ λειϐαδάκι.
—Ὅμως πέρσι, ἕνα βράδυ,
  Μέ 'ϐριζες μέσ' στὸ κοπάδι.
— Πέρσι, εἶπε τὸ καϋμένο,
  Μὰ δὲν ἤμουν γεννημένο!
— Καλὰ λέγεις· ἐγὼ σφάλλω·
  Τὸ ἀδέλφι σου, τὸ ἄλλο....
—'Αδελφάκι σοῦ ὀμόνω
  Πῶς δὲν ἔχω, εἶμαι μόνο.
— Σ' ὅλα δίνεις ἀποκρίσεις·
  Τρέχα νὰ δικηγορήσῃς....
Καὶ τὸ στόμα του ἀνοίγει
  Καὶ τὸ δύστυχο τὸ πνίγει!

Καὶ τοῦ ἄρπαγος ἀκόμα
  Προφασίζεται τὸ στόμα,
Καὶ τὸν λάκκο σου πρὶν σκάψῃ,
  Λέγει πῶς τὸν εἶχες βλάψει.

1860

ΤΟ ΠΟΥΛΙ

Ἐκ τῶν τοῦ Ἀλεξάνδρου Δουμᾶ, υἱοῦ.

Α′

Παιδί, πουλάκι ἔπιασες τοῦ κάμπου εὐτυχισμένο,
Καὶ «σ' ἔπιασα!» ἀπὸ τὴ χαρὰ φωνάζεις τὴν πολλή σου·
Καὶ κλαίει τώρα στὸ κλουβί, τὸ μαῦρο, σκλαβωμένο,
Καὶ παίρνει τὸ παράπονο τραγοῦδ' ἡ ἀκοή σου.

Ἀπὸ καιρὸ τὸ μάτιαζες στὴν ἀνθηρὴ φωλιά του,
Καὶ τὴ φωνή του ἄκουες ποῦ στῶχει παραδώσει,
Ἐξαπλωμένο, ἄφωνο στὸ δένδρο ἀποκάτου,
Γιὰ νὰ μὴν τύχῃ καὶ σὲ δῇ καὶ τὴ σκλαβιὰ γλυτώσῃ....

Ἄχ! τὸ πολὺ ὡς αὔριο θ' ἀκοῦς τὸ λάλημά του
Καὶ γιὰ χαρὰ τόσο μικρὴ ἡ γνώμ' ἡ ἄπονή σου
Καὶ μέσ' ἀκόμη στὸ κλουβὶ τοῦ κόβει τὰ φτερά του,
Νὰ μὴ πετάξη πιὸ ψηλὰ κι' ἀπὸ τὴν κεφαλή σου!

Πῶς νὰ τὸ βλέπης ἠμπορεῖς ἀπελπισιὰ γεμάτο,
Τὸ ῥάμφος του τ' ἀδύνατο στὸ σύρμα νὰ ματόνη,
Νὰ τρέχη κ' εἰς ταὶς τέσσαραις γωνιαὶς ἀπάνω κάτω
Μὲ τέτοια θλιβερὴ φωνή;... Αὐτὸ σὲ ξεφαντόνει;

Καὶ ὅμως τὸ μικρὸ κλουβὶ τὰ χέρια σου στολίζουν
Μὲ τοὺς παληοὺς καὶ πρώτους του συντρόφους, τὰ λουλούδια·
Μὰ ὅλ' αὐτὰ τοῦ λειβαδιοῦ τ' ἀγέρι δὲν ἀξίζουν,
Οὔτε σὲ λόγγου φύλλωμα τὰ βραδυνὰ τραγούδια.

Δὲν ξέρεις ὅτι προσευχὴ καὶ λειτουργιὰ καλοῦνε
Τὸ λάλημα μικροῦ πουλιοῦ ποῦ φέρνει ὁ ἀγέρας;
Ἄχ! τὰ μικρά του ἀπὸ σὲ τὸ σκλάβο σου ζητοῦνε·
Γιὰ σέν' αὐτὸ εἶναι πουλί, ὅμως γι' αὐτά, πατέρας!

Πατέρες εἶν' καὶ τὰ πουλιὰ καὶ τοὺς δικούς μας μοιάζουν·
  Εἰς τὰ μικρά τους νὰ πετοῦν μαθαίνουν στὸν ἀγέρα,
Κάθε ἡμέρα ποῦ περνᾷ τὸν Πλάστην νὰ δοξάζουν,
  Καὶ μὲ τραγούδια συμβουλαῖς τοὺς δίδουν νύχτα μέρα.

Β'

Καὶ καταιβαίνουν τὴν αὐγὴ ἀπ' τὴ ζεστὴ φωλιά τους,
  Νὰ βροῦν σπειράκι σιταριοῦ νὰ θρέψουν τὰ μικρά τους·
Νὰ μεγαλώσουν, νὰ γενῇ τὸ ἁπαλό τους χνοῦδι
  Δυὼ ταξειδιάρικα φτερά, καὶ ἡ φωνὴ τραγοῦδι.

Κάθε πουλάκι ὁ Θεὸς τὸ εὐλογεῖ· τοῦ δίνει
  Τὸ σιταράκι ποῦ στὴ γῆ ὁ θεριστὴς ἀφίνει.
Γιὰ ὅλα ὁ καλὸς Θεὸς ἀπὸ ψηλὰ φροντίζει,
  Καὶ τὴ μικρότερη φωλιὰ μ' ἀγάπη τὴν στηρίζει!

Ξέρεις γιατί ὁ σκλάβος σου σὲ φεύγει καὶ φωνάζει,
  Καὶ πάλι γιατί στέκεται, προσέχει καὶ στενάζει;
Ἄχ! τὰ μικρά του π' ἄφησε ἀκούει νὰ τοῦ λένε·
  « Ἔλα πρὶν νὰ πεθάνωμε πατέρα μου! » καὶ κλαῖνε....

Κλεισμένο δὲν μπορεῖ τροφὴ νὰ φέρῃ στὴ μητέρα,
Γιὰ νὰ τὰ θρέψῃ στὴ φωλιὰ ποῦ μένει νύχτα μέρα,
Καὶ τὰ μικρά της μ' ὅλη της τὴ ζέσι δὲν θὰ ζήσουν·
Τί κρῖμα νὰ πεθάνουνε πριχοῦ νὰ κελαϊδήσουν!

Παιδί! τὸ ῥόδο μύριζε μ' ἀπάνω μὴν ἁπλόνῃς,
Καὶ τὸ πουλάκι ἄκουγε χωρὶς νὰ τὸ σκλαβόνῃς.
Γιατὶ ἀπ' ὅλα μοναχὰ τὸ ἐδικό μας χέρι,
Κι' ὅταν χαϊδεύῃ μαλακά, κακὸ νὰ κάνῃ ξέρει.

1877

Ο ΧΡΙΣΤΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΙΔΑΚΙ

Α΄

Μὲ καλαθάκι ἀδειανὸ κι' ὡς τὴν καρδιὰ θλιμμένο,
Ἕνα μικρούτσικο φτωχό,
Εἰς τὸ σχολειό του μοναχὸ
Τραβοῦσε τὸ καϋμένο.

Περνοῦσε ἀπὸ κάτασπρο μικρὸ ἐρημοκκλῆσι·
Τοῦ φάνηκε ὡσὰν φωλιά,
Ὁποῦ ζεσταίνει τὰ πουλιά,
Χιονιᾶς ὅταν φυσήσῃ.

Εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ καλοῦ Σωτῆρός μας ἐστάθη,
Κι' ὡς ἦταν ἐμπρός του τὸ Χριστό,
Τοῦ ἔλεγε γονατιστὸ
'Απ' τῆς ψυχῆς τὰ βάθη.

Β'

« Χριστέ! δὲν ἔχομε ψωμὶ στὸ σπίτι μας καὶ κλαίγω·
« Ἰδὲ στὸ καλαθάκι μου, ἂν ψέμματα σοῦ λέγω.
« Ἐγὼ εἶμαι καλὸ παιδί, μοῦ εἶπε ἡ μητέρα,
« Καὶ δὲν πειράζει νηστικὸ νὰ μείνω καὶ μιὰ μέρα.
« Μὰ τὰ μικρὰ τ' ἀδέλφια μου κ' ἡ πιὸ μικρή μας Φρόσω
« Δὲν εἶναι κρῖμα νὰ πεινοῦν νύχτα καὶ μέρα τόσο;
« Καλά· ἐμᾶς μᾶς ἄφησες καὶ δὲν μᾶς συλλογᾶσαι,
« Ὅμως τὴ Φρόσω δὲν μπορεῖς νὰ τῆς πῶς δὲν λυπᾶσαι.
« Νά· σοῦ τὰ εἶπα ὅλα μας τὰ βάσανα καὶ λύπαις,
« Γιὰ νὰ μὴ λέγῃς ὕστερα γιατί δὲν μοῦ τὸ εἶπες....

. . . .

Γ'

Σὰ σκόλασε, ὢ τί χαρά!... Ὡσὰν πουλιὰ πετοῦσαν
Τ' ἀδέλφια του μέσ' στὴν αὐλή·
Μαζῆ κ' ἡ Φρόσω ἡ καλή,
Καὶ σὰν τρελλὰ γελοῦσαν.

Καινούρια ροῦχα καὶ ζεστὰ φοροῦσε τὸ καθένα·
Κι' ὅταν τὸ εἶδαν νὰ φανῇ,
Χαρᾶς ἀφήσανε φωνὴ
Μεγάλη τὰ καϋμένα.

—Ψωμάκι τώρα ἔχομε, μικρό μου πονεμένο,
Τοῦ εἶπ' ἡ μάνα του, κι' αὐτὸ
Ὅπου στὰ χέρια μου κρατῶ,
Χρυσάφι γεμισμένο.

'Απ' ὅλα τώρα ἔχομε· τί θέλεις νὰ σοῦ φέρω;
Ξέρεις, μικρό μου ὀρφανό,
Πῶς πλέον δὲν θὰ λὲς πεινῶ;
Κ' εἶπ' ὁ μικρὸς—Τὸ ξέρω!

—Τὸ ξέρεις! πῶς;—Νά, ὁ Χριστὸς μᾶς πλούτισε, μητέρα.
Σχολειό μου σὰν ἐπήγαινα, στὸ ρημοκκλῆσι πέρα,
Τοῦ εἶπα τοῦ καλοῦ Χριστοῦ γιὰ νὰ μᾶς βοηθήσῃ.
Δὲ στῶπε;—Ναί, ὁ Κύριος μᾶς ἔχει ἐλεήσει....
Μ' ἕνα του ὅμως ἄγγελο γιὰ χάρι ἐδική σου·
Γι' αὐτὸ λαμπάδα νὰ τοῦ πᾷς στὴν ἐκκλησιὰ θυμήσου!

Τὸ θαῦμα πῶς ἐγίνηκε ; — Ὅταν στὴν ἐκκλησία
Παρακαλοῦσε ὁ μικρός, μυριόπλουτος κυρία,
Τὸ ἄκουσε σὲ μιὰ γωνιὰ κρυμμένη, καὶ βοήθεια
Εἰς τὴν μητέρα ἔστειλε μὲ πονεμένα στήθια.
— Μεγάλο θαῦμα! Σήμερα ποιὰ στὴν Ἀθήνα δίνει;
Ποίαν ἀφίνει ὁ συρμὸς νὰ κάμ' ἐλεημοσύνη!

1873

Καινούρια ροῦχα καὶ ζεστὰ φοροῦσε τὸ καθένα·
Κι' ὅταν τὸ εἶδαν νὰ φανῇ,
Χαρᾶς ἀφήσανε φωνὴ
Μεγάλη τὰ καϋμένα.

—Ψωμάκι τώρα ἔχομε, μικρό μου πονεμένο,
Τοῦ εἶπ' ἡ μάνα του, κι' αὐτὸ
Ὅπου στὰ χέρια μου κρατῶ,
Χρυσάφι γεμισμένο.

'Απ' ὅλα τώρα ἔχομε· τί θέλεις νὰ σοῦ φέρω;
Ξέρεις, μικρό μου ὀρφανό,
Πῶς πλέον δὲν θὰ λὲς πεινῶ;
Κ' εἶπ' ὁ μικρὸς—Τὸ ξέρω!

—Τὸ ξέρεις! πῶς;—Νά, ὁ Χριστὸς μᾶς πλούτισε, μητέρα.
Σχολειό μου σὰν ἐπήγαινα, στὸ ῥημοκκλῆσι πέρα,
Τοῦ εἶπα τοῦ καλοῦ Χριστοῦ γιὰ νὰ μᾶς βοηθήσῃ.
Δὲ στῶπε;—Ναί, ὁ Κύριος μᾶς ἔχει ἐλεήσει....
Μ' ἕνα του ὅμως ἄγγελο γιὰ χάρι ἐδική σου·
Γι' αὐτὸ λαμπάδα νὰ τοῦ πᾷς στὴν ἐκκλησιὰ θυμήσου!

Τὸ θαῦμα πῶς ἐγίνηκε; — Ὅταν στὴν ἐκκλησία
 Παρακαλοῦσε ὁ μικρός, μυριόπλουτος κυρία,
Τὸ ἄκουσε σὲ μιὰ γωνιὰ κρυμμένη, καὶ βοήθεια
 Εἰς τὴν μητέρα ἔστειλε μὲ πονεμένα στήθια.
— Μεγάλο θαῦμα! Σήμερα ποιὰ στὴν Ἀθήνα δίνει;
 Ποίαν ἀφίνει ὁ συρμὸς νὰ κάμ' ἐλεημοσύνη!

1873

ΤΟ ΧΕΡΙ

—Μαμά, ἡ Φρόσω ἔλεγεν ὀλίγο πεισμωμένη,
Μιὰ γνώμη ἔχομε μαζῆ ἐγὼ καὶ ἡ Ἑλένη·
Ὅμως ὁ κύριος ἐδῶ, τόσο μικρὸς ἀκόμη,
Ἔχει κ' ἐκεῖνος γνώμη....
Καὶ τὸ Γιωργάκη ἔδειξε, ἄσπρη μορφή, χιονάτη,
Παιδὶ μ' ὁλόχρυσα μαλλιά, ματιὰ ψυχὴ γεμάτη.
Γλυκὰ ἐχαμογέλασε κ' εἶπ' ἡ μητέρα·—Ποία
Εἶν' ἡ μεγάλη σας αὐτή, παιδιά, φιλονεικία;
—Ἰδού, μαμά· ὁ κύριος ποῦ τόσα πολλὰ ξέρει,
Λέγει πολυτιμότερο καὶ τῶν ματιῶν τὸ χέρι.
Δὲν λέγω, μὲ τὸ χέρι του κανεὶς κεντᾷ· μὰ πάλι
Ἔχουνε ἄλλην ἐμμορφιὰ τὰ δυώ μας μάτια, ἄλλη!
—Γιατί, μικρέ μου, προτιμᾷς τὸ χέρι;—Μὰ μητέρα,
Θυμᾶσαι τί μοῦ ἔλεγες ἐκείνη τὴν ἡμέρα;...
—Τί σ' ἔλεγα;—Νά, ἔλεγες πῶς ἡ ἐλεημοσύνη
Εἶναι τὸ πιὸ καλλίτερο ποῦ ὁ Θεὸς μᾶς δίνει.

—Λοιπόν;—Λοιπὸν εἰς τοὺς πτωχοὺς τὰ μάτια ἢ τὸ χέρι
  Δίνει ψωμί;—Μὲ τοῦτο τί; αὐτὸ καὶ ποιὸς δὲν ξέρει;
Εἶπ' ἡ Ἑλένη·—Νὰ ἐσύ, κι' ἂς ἦσαι πιὸ μεγάλη....
  Τὸ φίλησ' ἡ μητέρα του, τὸ πῆρε στὴν ἀγκάλη
Καὶ εἶπεν·—Ἔχεις δίκαιον, μικρέ μου· ὅποιο χέρι
  Στὸν ἀδελφό του ποῦ πεινᾷ λίγο ψωμὶ προσφέρει,
Κι' ἀπὸ τὰ μάτια μας τὰ δυὼ καλλίτερα κυττάζει,
  Καὶ τέτοιο χέρι τοῦ Χριστοῦ τὸ χέρι ὁμοιάζει!

1878

ΝΕΩΤΑΤΑ

ΝΕΩΤΑΤΑ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΜΑΪΟΝ ΤΟΥ 1881

Ὦ Μάϊε! κἂν εἰς αὐτὸν ἐπίστευα τὸν χρόνον
 Πῶς δὲν θὰ ἔλθῃς καθὼς πρὶν μ' ἀνθέων πανοπλίαν,
Μὲ μύρτον εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ κώμους ἀηδόνων.
 Στρατοπεδάρχην ἤλπιζα νά σ' ἴδω νεανίαν,
Ἀντὶ ἀνθέων φέροντα τῆς Λαύρας τὴν σημαίαν,
 Μὲ τοῦ Μιαούλη ψάλλοντα τὸ πυροβόλον πάλιν,
Μ' ἀρώματα πυρίτιδος, μὲ ῥοδοδάφνην νέαν,
 Κ' ἱππεύοντα τὸν κεραυνὸν καὶ τὴν ἀνεμοζάλην!
Ἐπίστευα εἰς ὄνειρα κ' εἰς ἐθνικὰς ἐλπίδας·
 Φεῦ! ἐλησμόνουν ὅτι ζῇ ὁ νέος Ἀνταλκίδας....

Ἐπίστευα συνέντευξιν πῶς ἔχομεν ἁγίαν
 Εἰς τῆς Ἠπείρου τὰ βουνά, τὸν δρόμον τῆς Λαρίσσης·

'Επίστευα πολεμιστὰς εἰς μάχης τρικυμίαν
Δρέποντας ἄνθη Πλαταιῶν ἀλλοῦ νὰ χαιρετίσῃς....
'Επίστευα καθὼς ὁ παῖς εἰς ὄνειρα πιστεύει,
Ὅτι θὰ θραύσωμεν κ' ἡμεῖς τὰ ἐπαχθῆ δεσμά μας,
Πῶς δὲν θὰ ἦναι ἡ Ἑλλὰς καὶ τῶν Ῥωμούνων χλεύη,
Καὶ ὅτι πέλαγος καὶ γῆ θ' ἀκούσουν τ' ὄνομά μας!
'Επίστευα εἰς τὸν λαὸν κ' εἰς ἐθνικὰς ἐλπίδας·
Φεῦ, ἐλησμόνουν ὅτι ζῇ ὁ νέος 'Ανταλκίδας!

'Επίστευα πῶς σύσσωμον θὰ ἐγερθῇ τὸ Γένος
Τοῦ 'Ανταλκίδα τὴν αἰσχρὰν συνθήκην νὰ ξεσχίσῃ·
'Επίστευα ὅτι λαὸς τοσοῦτον ὑβρισμένος
Θὰ ἐπροτίμα θάνατον παρὰ νὰ κοκκινίσῃ....
'Επίστευα πῶς κ' ἡ Ἑλλὰς ἠδύνατο κ' ἐκείνη
Νὰ ὀσφρανθῇ πυρίτιδα κἂν ὡς ὁ Σέρβος....πλάνη!
Ἓν μόνον εἶναι ἀληθές, τοῦ ἔθνους ἡ αἰσχύνη·
Ἦτο γραμμένον ἡ Ἑλλὰς ὡς σκώληξ ν' ἀποθάνῃ.
'Επίστευα εἰς ὄνειρα κ' εἰς ἐθνικὰς ἐλπίδας·
Φεῦ, ἐλησμόνουν ὅτι ζῇ ὁ νέος 'Ανταλκίδας!

Φέρε μας ἄνθη τῆς σκηνῆς νὰ στέφωμεν ἑταίρας·
'Αρώματα ν' ἀλείφωμεν τὴν κόμην ὡς παρθένοι·

Δός μας σκιάδας, Μάϊε, καὶ δροσερὰς ἡμέρας·
  Εἰς ἄλλην ἂς βλαστάνῃ γῆν ἡ δάφνη ἀνθισμένη!
Εἶναι τραχὺς καὶ δύσβατος ὁ δρόμος τῆς Ἠπείρου,
  Κ' εἶναι μακρὰν ἡ Λάρισσα.... ἐρρέτωσαν οἱ μόχθοι.
Κεῖται πολὺ ἐγγύτερον τὸ κῦμα τοῦ Φαλήρου,
  Κ' ἔχει θιάσους γαλλικοὺς ἡ δροσερά του ὄχθη.
Ἐπίστευα εἰς ὄνειρα κ' εἰς ἐθνικὰς ἐλπίδας·
  Φεῦ, ἐλησμόνουν ὅτι ζῇ ὁ νέος Ἀνταλκίδας!

Ἐπίστευα.... πλὴν δότε με ὀλίγον, φίλοι, οἶνον·
  Πολύν, πολύν·— τῆς μνήμης μου νὰ πνίξω τὴν αἰσχύνην!
Ἐρρέτωσαν οἱ πόλεμοι κ' αἱ τύχαι τῶν Ἑλλήνων,
  Κ' ἐγὼ δὲν θέλω πόλεμον· λατρεύω τὴν εἰρήνην....
Οἶνον καὶ πάλιν μέχρις οὗ νὰ τελευτήσω· οἶνον
  Ἕως νὰ παύσω ὄνειρα νὰ βλέπω, κ' ἕως ὅτου
Νὰ λησμονήσω καὶ αὐτὸν τὸν Ἀνταλκίδαν πίνων,
  Καὶ ἂν προκύπτουσαν ἰδῶ τὴν ὄψιν τοῦ προδότου.
Ἐπίστευα εἰς ὄνειρα κ' εἰς ἐθνικὰς ἐλπίδας·
  Φεῦ, ἐλησμόνουν ὅτι ζῇ ὁ νέος Ἀνταλκίδας!

Πρώτη Μαΐου 1881

ΑΛΓΟΥΣ ΚΡΑΥΓΗ

Νὰ ἔχῃς εἰς τὸ μέτωπον ἀστέρα, ὄχι στέμμα,
  Κῦμα καὶ φῶς εἰς τὴν ψυχήν, ἀκτῖνα εἰς τὸ βλέμμα·
Νὰ ἔχῃς πτέρυγ' ἀετοῦ καὶ δρόμον τὸν αἰθέρα,
  Καὶ ὅλα ταῦτα, πτέρυγα καὶ κῦμα καὶ ἀστέρα,
Νὰ ῥίπτῃς κάτω, ἔμπροσθεν ἢ νάνου ἢ ἀχρείου,
  Εἶναι ὡς νὰ ῥαπίζεται ἡ ὄψις τοῦ Κυρίου!

———

Νὰ ἔχῃς χαίτην λέοντος καὶ πρὸ κυνὸς νὰ νεύῃ,
  Ἀγγέλου ᾆσμα, σκώληκα κωφὸν νὰ ἱκετεύῃ·
Νὰ ἔχῃς δάκρυ Βύρωνος κ' εἰς ἄρτον νὰ τὸ δίδῃς·
  Προφήτου βλέμμα, κ' ἑρπετὸν νὰ μὴ τολμᾷς νὰ ἴδῃς,
Εἶναι λυσσώδης σπαραγμὸς ὀδύνης ἀνεκφράστου·
  Εἶναι ὡς νὰ ῥαπίζεται τὸ πρόσωπον τοῦ Πλάστου!

Νὰ ἔχῃς χεῖρα φέρουσαν ὡς σκῆπτρον τὴν γραφίδα,
 Καὶ νὰ τὴν ῥίπτῃς ὡς πετᾷ ὁ φεύγων τὴν ἀσπίδα·
Νὰ ἔχῃς κορυφὴν δρυὸς κ' εἰς νάνους νὰ ἐνδίδῃς·
 Νὰ ἔχῃς κρίνον Γαβριὴλ κ' εἰς Φρύνην νὰ τὸ δίδῃς,
Εἶναι ἀνήκουστος ἀγὼν ὀδύνης ἀγνωρίστου·
 Εἶναι ὡς νὰ ῥαπίζεται ἡ ὄψις τοῦ Ὑψίστου!

———

Νὰ ἔχῃς βρέφους δροσερὰν πρωΐαν εἰς τὰ στήθη·
 Εὐδαιμονίας ἀστραπὰς ἀγνώστους εἰς τὰ πλήθη,
Δάκρυ ἀνώνυμον χαρᾶς καὶ παραδείσου μνήμην,
 Ν' ἀφίνῃς φῶς εἰς τὴν ζωὴν καὶ εἰς τὸν τάφον φήμην,
Καὶ εἰς τὸ ἔρεβος νὰ ζῇς καθ' ἣν στιγμὴν φωτίζεις,
 Εἶν' ὡς τὴν ἀγαθότητα τοῦ Θείου νὰ ῥαπίζῃς!

———

Ἔαρ νὰ ἦναι· πράσινος ἡ γῆ καὶ πλήρης μύρων·
 Ῥόδων νά σ' ἔρχεται ὀσμὴ μὲ ᾄσματα ζεφύρων·
Νὰ σὲ καλοῦν δρόσος, σκιαὶ καὶ καταρράκτου κρότος,
 Καὶ σὺ νὰ ἔχῃς ἔνδον σου Δεκέμβριον καὶ σκότος,
Καὶ ἄκων ἔργον ἄμουσον μὲ δάκρυ νὰ ποτίζῃς,
 Ὦ, εἶναι ὡς τοῦ Πλάστου σου τὰ ἔργα νὰ ῥαπίζῃς!

———

Νὰ ἔχῃς ἐλεήμονα ὡς ὁ Χριστὸς τὴν χεῖρα,
  Καὶ μήτε ἄρτον παρὰ σοῦ νὰ μὴ λαμβάν' ἡ χήρα·
Νὰ ἦναι ἀπροστάτευτος πατρὸς φιλτάτου κόνις,
  Καὶ τάφον νὰ μὴ δύνασαι σεμνὸν νὰ τοῦ ὑψώνῃς,
Εἶναι θανάσιμος σπασμός, ἀνώνυμος ὀδύνη·
  Εἶναι ὡς νὰ ῥαπίζεται ἡ θεί' ἀγαθωσύνη!

———

Νὰ ἔχῃς φλόγας ἔνδον σου καὶ ν' ἀποθνήσκῃς τρέμων·
  Ὡς βρέφους ν' ἀγαπᾷς ψυχὴ καὶ νὰ μισῇς ὡς δαίμων,
Στοργὴν ὑπὲρ τῶν τέκνων σου νὰ τρέφῃς ζωηφόρον,
  Νὰ θέλῃς τ' ἄστρα τοὐρανοῦ νὰ τοὺς προσφέρῃς δῶρον,
Καὶ νὰ μὴ δύνασαι οὐδὲν εἰς ταῦτα νὰ χαρίζῃς,
  Ὤ, εἶναι ὡς τὴν παρειὰν τοῦ Πλάστου νὰ ῥαπίζῃς!

———

Νὰ θέλῃς τὴν πατρίδα σου Ἑλλάδα παρθενώνων,
  Τῆς Σπάρτης ξίφος σιδηροῦν, ἑστίαν τῶν Πλατώνων·
Ἀτέρμον πέλαγος αὐτὴν νὰ πλάττῃς μ' ἓν σου ῥῆμα,
  Τὴν δόξαν ἔχουσαν βορρᾶν καὶ τὸν Κανάρην κῦμα,
Καὶ λίμνην νὰ τὴν θεωρῇς ἰσόμετρον μνημείου,
  Εἶναι ὡς νὰ ῥαπίζεται τὸ πρόσωπον τοῦ Θείου!

———

Ὄψιν πρὸς ὄψιν τὸν Θεὸν νὰ βλέπῃς, νά σ' ἐμπνέῃ·
  Εἰς τοὺς δακτύλους σου γραφὶς πυρίφλεκτος νὰ καίῃ,
Ν' ἀνέρχετ' εἰς τὰ χείλη σου ἀθάνατόν τι ῥῆμα,
  Καὶ νὰ πετᾷς τὸν κάλαμον δι' ἄρτου ξηροῦ τμῆμα,
Εἶναι ἀγνώριστος σπασμὸς ἀγνώστου μαρτυρίου·
  Εἶναι ὡς νὰ ῥαπίζεται ἡ ὄψις τοῦ Κυρίου!

Ἰούνιος τοῦ 1881

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ Γ' ΤΟΜΟΥ

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΜΥΡΣΙΝΑΙ

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΜΥΡΣΙΝΑΙ

ΕΡΩΤΩΝ ΛΕΙΨΑΝΑ

ΦΥΛΛΑ

ΧΛΟΗ

ΝΕΩΤΑΤΑ

Βύρωνος Ὁ Γκιαοὺρ ἔμμετρος μετάφρασις Αἰκατερίνης Ν. Δοσίου ἔκδοσις Β' 8ον μέγα, σελ. 69 . . . . . . Δρ. 2,25

Δροσίνη Γ. Ἱστοὶ Ἀράχνης 1880, 16ον, σ. 92 ἔκδοσις ἐκλεκτή . . . . . . » 1,25

Καμπᾶ Ν. Γ. Στίχοι 1880, 16ον, σ. 107 ἐκτετυπ. ὡς τὸ ἀνωτέρω. Ὑπολείπονται ὀλίγα τινὰ ἀντίτυπα . . . . . . » 2,50

Κόκκου Δ. Ι. Γέλωτες 1880, 16ον, σ. 68 ἐκτετυπ. ὡς τὰ ἀνωτέρω . . . . . . » 1,45

Κορομηλᾶ Δ. Α. Περὶ Νάθαν τοῦ σοφοῦ λέσχη 1880, 32ον, σ. 288 . . . . » 1.

» Ἀθῴα Περιστερὰ κωμῳδία 1880, 32ον, σ. 80 . . . . . . » 80

Βαλαωρίτου Ἀρ. Ἀθανάσης Διάκος, Ἀστραπόγιαννος, 8ον, σ. 282 . . » 3,50

» Ποιήματα. Τόμ. Α' Μνημόσυνα σ. 214. Τόμ. Β' Κυρὰ Φροσύνη καὶ τὸ Σήμαντρον σ. 231 . . . . . . » 6.

Βηλαρᾶ Ι. Μῦθοι, 32ον, σ. 89 . . . . . . » 80

» Ποιήματα καὶ πεζά τινα, 32ον, σ. 96. » 90

Οἰκονομίδου Ἀθ. Κ. Τραγούδια τοῦ Ὀλύμπου, συλλογὴ δημωδῶν ᾀσμάτων 1881, 8ον, σ. 159 . . . . . . » 2,30

Προσεχῶς ἐκδίδονται

Φωτίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως: Ἀνέκδοτοι ὁμιλίαι, λόγοι καὶ ἐπιστολαὶ ἐν Ἄθῳ τὸ πρῶτον ἤδη ἀνευρεθεῖσαι καὶ ἀντιγραφεῖσαι ὑπὸ Π. Ν. Ῥόκκου Κεφαλλῆνος. Ἔκδοσις ἐκλεκτὴ ἐξ 20 ὡς ἔγγιστα τυπογρ. φύλλων μετὰ πανομοιοτύπου σελίδος τοῦ κώδικος καὶ τῆς εἰκόνος τοῦ σοφωτάτου Πατριάρχου . . . . . . Δρ. Ν. 15.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ 1881 — Β', 3.

Βύρωνος Ὁ Γκιαοὺρ ἔμμετρος μετάφρασις Αἰκατερίνης Ν. Δοσίου ἔκδοσις Β' 8ον μέγα, σελ. 69...... Δρ. 2,25

Δροσίνη Γ. Ἱστοὶ Ἀράχνης 1880, 16ον, σ. 92 ἔκδοσις ἐκλεκτή.......................... » 1,25

Καμπᾶ Ν. Γ. Στίχοι 1880, 16ον, σ. 107 ἐκτετυπ. ὡς τὸ ἀνωτέρω. Ὑπολείπονται ὀλίγα τινὰ ἀντίτυπα.............................. » 2,50

Κόκκου Δ. Ι. Γέλωτες 1880, 16ον, σ. 68 ἐκτετυπ. ὡς τὰ ἀνωτέρω...................... » 1,15

Κορομηλᾶ Δ. Α. Περὶ Νάθαν τοῦ σοφοῦ λέσχη 1880, 32ον, σ. 288.... » 1.

» Ἀθῴα Περιστερὰ κωμῳδία 1880, 32ον, σ. 80........................... » 80

Βαλαωρίτου Ἀρ. Ἀθανάσης Διᾶκος, Ἀστραπόγιαννος, 8ον, σ. 282.. » 3.50

» Ποιήματα. Τόμ. Α' Μνημόσυνα σ. 214. Τόμ. Β' Κυρὰ Φροσύνη καὶ τὸ Σήμαντρον σ. 231........................ » 6.

Βηλαρᾶ Ι. Μῦθοι, 32ον, σ. 89............ » 80

» Ποιήματα καὶ πεζά τινα, 32ον, σ. 96. » 90

Οἰκονομίδου Ἀθ. Κ. Τραγούδια τοῦ Ὀλύμπου, συλλογὴ δημωδῶν ᾀσμάτων 1881, 8ον, σ. 159.............................. » 2.30

Προσεχῶς ἐκδίδονται

Φωτίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως: Ἀνέκδοτοι ὁμιλίαι, λόγοι καὶ ἐπιστολαὶ ἐν Ἄθῳ τὸ πρῶτον ἤδη ἀνευρεθεῖσαι καὶ ἀντιγραφεῖσαι ὑπὸ Π. Ν. Ῥόκκου Κεφαλλῆνος. Ἔκδοσις ἐκλεκτὴ ἐξ 20 ὡς ἔγγιστα τυπογρ. φύλλων μετὰ πανομοιοτύπου σελίδος τοῦ κώδικος καὶ τῆς εἰκόνος τοῦ σοφωτάτου Πατριάρχου...................... Δρ. Ν. 15

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ 1881 — Β', 3.
